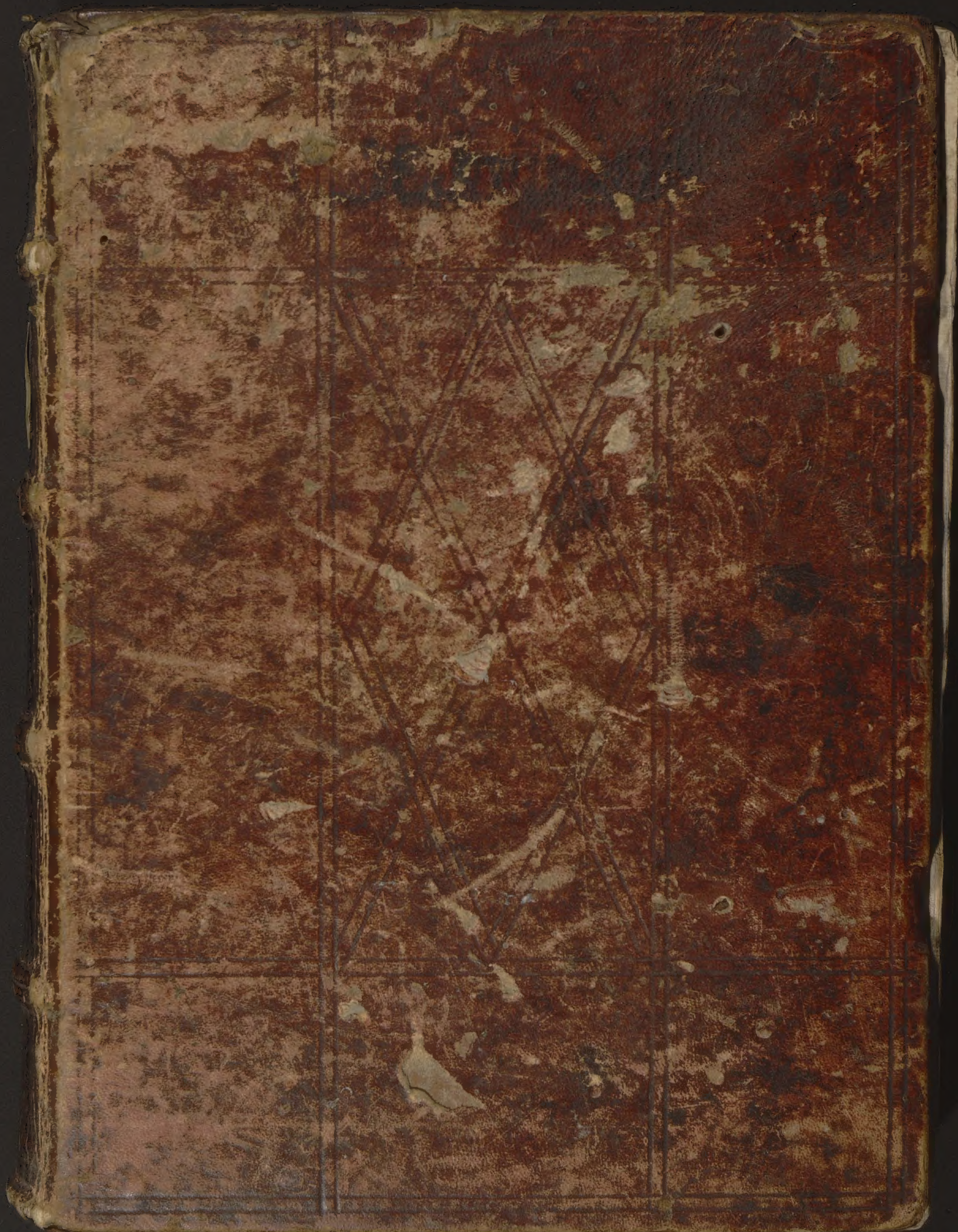


d' heilgen gtemplacom.
in dem ir komet non gote
in dem si sit gat si sit yn
in eyme spigel abir nicht
von andlitze in antlitze
Dy sebende ist das is
den selen in dem vegevu
re ein losunge ist als i
d' richter buch gesthre
ben ist. Jst ein heilic vn
ein selzam gedanc das
man bete vor dy toten.
das si ir losit werden vō
den sunden. Jnd' epistele
sente Jacobis stet alsus
des gebetis des geloubē
[illegible]
[illegible]

teyle des gotlichen schy
nis. Das ist dy zu vor
sichtikeit dy wir sullē
haben zu gote. Dy
nunde ist das is dy ze
lennit gote heymelicht.
Bernhardus. Gebet ist
eyne wehunge d' zele dy
zo gote zu haftet. vnde
ein heymelich gekose
mit gote das ist das
ynnege gebet das bte
get ein mensche vor zu
das her vulit das her
haftet adir clebit an go
te. vnde siven h das in
lit so ret her heymelich
[illegible]

geiste see. in den ougen
d' sele hore in den oren
d' sele das di sele mucht
sehe nie wen gat. Du
salt bedenken vn dan
ken gote zu dem vierden
male. das h sich zu ey
nem menschen durch
dinen willen geschaffe
hat. her sprichet durch
den prophetin. alle en vy
bin ich worden by dir.
vn wil ymmyr syn by
dir. Alle h sprechin wil
sale. Der worten das
ich mochte sin mit dir
nicht alleine geistlich

hat. her wart gebundē
das h dich von den ben
den d' sunden ir laste.
He geislit das h dich vō
dem ewigen zorne ir los
te. Vor wunt das dir
heilte dyne wundyn.
He crucegit das her an
dir boze begerunge crute
gete. He starbin das her
dich von dem ewegē tode
ir weckte. He grabin das
h alle bosheit en dir be
grabe. Sich an sprichet h
synen swoys sint blut
sin hals vnd sin gey
[illegible]

reyniget hat · vn myt
syme lichnam gespiset
hat · das h dir gegebin
hat dy sacrament dy dy
ne wundin heil machin
dy togent dy dich kein
lichheit starc machin dy
gabe des heilgen geystis
dy dich behende machin
d' frucht des geistis dy
dich lustlich czu wirken
machin dy selikeit dy
dich volkomen machin.
Dise hulfe vunff hat
got d' zele gegebin Her
hat ouch den menschen
gegebin · Also seite Bn

Du salt bedenken vn
danken gote czu dem se
bindin male das h dir
so gruliche gebeit hat
ouch hugo von sente
victore spricht · Ich dur
stige was ich dich bill
lichir lip hette Ich gne
nte du wedir brechtis
mich torecht du lartis
mich sindir du suchtis
mich betrubit du trostis
mich · vor czwifilt du stertis
mich · So wenne ich
quam du en phlege mich
dis wundir wilen andirs
gutis hastu mir getan

czu loufen unde czu hul
fe komen · Also vlut d'
boze geist des gebetis ge
scheri · unde dy heilgen
engele irwachin unde
komen czu hulfe · unde
dar vme wo da nicht schir
et · wenne h in beschou
ge ist d' ist ein kupen
des dibes unde sint we
ynstu hurren · Wenne
h sie den dip vn swigt
stille · Her wil niche nue
das d' dip gemeldit w
er · das dy naleclor ir
wachin das dy wunde
czu samen komen · vn

liete Di vunfte vruch
ist · Das is den gemute
ein vestetinge ist · Hi vo
sprichit sente Cassiodor'
Is sin dri dinc di das ge
mute stete machin das
ist wachin trachtin vn
betin · Dese dine wenne
man ir dicke phlit pflic
so gebin se ym veste ge
mute … i sechte vrucht
ist das ir der sele eyn
labunge ist · Sente Bn
hart sprichit das gute
werk ist der sele eyne
spize vn macht dy dur
stek · Do vme mus se

[illegible]

[illegible]

1

Collectorium in
Parte Practica
Medicinae

Q[u]oniam vt ait medicorum princeps
in de[fe]ssus [?] ingenio libro iii
p[rim]o ca[pitulo] librorum copula[tio] tribus de cau
sis fieri dinoscatur primo ad ce
tam [?] intellectus secundo ad re
mediandum obliuioni que in sermo
tercio ad satisfaciendum peticionibus amicorum
idcirco et ego Bertrucius gerentacione lum
bardus in sciencia medicine bononie qui fre[quenter]
dissipacionem atque varietates in parte practi
ce me[dicin]e considerans intellectus quam plurium in pra
operari volencium grauabant tum quia in [?]
introducti sermones obscuros inueniant tum
quia intellectus et ps... sermonum intri[ca]ta
describant tum quia prolixiones [?] p...
tes ... obruunt tum quia
modicum temporis phi brevitate scripturarum oblec
tantur. Remedia omnium passionum corpori hu
mano accidere possibilium stilo quo potero
breuiori ordine quoque congruo auctorum
i nitens vestigiis et presertim ... et
Auicen[ne] et nouissime Johannis Sber (?) mesue / mel[ius]
quam ... ponendo / sed quod optimum et apertius editum
lucidius comparabo. In collecione autem presentis opus
culi quod collectorium inuenit de predicto ordine
Auicenne in libro suo canonis obseruabo Continua
ualis ... ipso duos libros generales inquorum
p[ri]mo loquar de egritudinibus particularibus que sunt
a vertice usque ad plantam pedis. In primo intitulatis
... more ... cum enisis / ita
vt primo ... primo ... illius ...
et sic de ... pulcre conueniat. vt hoc ...
... et facilius dictis antecedentibus ...
2o vero loquar de egritudinibus ... stilo et
ordine ... Cum ... antidotarium aucto
... / sed vel in singulis ... anti
dota ... ad antidotarium nicolai
salernitanum ... qui de antidotis de
scripcione ... et amministracione breuiter
et clare scribens apud ... comunes ...
nacionem ... est acceptus. Antequam tunc
hunc laborem operosum ingrediar ... sine
inuanicio ... la / primum de medicina
2m de medico 3m de corpore medicando /
et erunt secundum ... et ... doctorum /
... in tocius ... compagine a summo
... ingeno ... est ... et ...
quod solum ... solus ... sufficit ... est /
id est ... cui cuncta subsunt et ad quem cuncta
respiciunt ... bonitate omnibus ...
... effluunt. Ideo bene se habet in exordio
operis ad eius fontalem originem ...
quatenus ... assumpti laboris fore ...
inuicator largissimus adiutor et perfectus
consummator ... et ... et personis
deuoti Johannis Eber (?) mesue ... sibi ...
... consolacione ... suo
directus hoc opus aggrediar amplius
et bonitate dei confisus qui sit benedictus

... deus ... felix
... de thezauro largitatis tue qui est ...
Medicina est ... pre ... felicitatis
... hec verba ... medicinalis
scientie ... qui ... alios ...
... 3o ... euidencius ad quod
datorum ... artis in libro de lege ...
... est ... / ita ars siue sciencia
... reddit ... quam ... perfect
... medicina est huiusmodi / ergo medicina ...
clarissima ... quia ...
... est ... et ...
... forma ...
...
bonum est ... in libello de ma
... medicis scientia ... est
... alios quam sublimius ...
... est siue ... siue
efficacia demonstrandi. Quam est siue ...
... siue ... subalternandi ...
siue consideracionis altitudo siue profunditas spe
culandi / primum reddit ipsam ...
... et difficilem
Vel ... in ... et ...
2o ... de cogitacione ...
quod ... omnes artes et sciencias sola medicina duobus
... et ...
Cum alie sint sola ... neque omnes
... / sed quedam forte ... / vt mathematica
quedam forte ... et finali vt naturalis
phisica ... in prologo libri ...
in ... De 2o scribit ...
... in libro ... dicens philosophat
... medicus ... humanum corpus ...
naturalis phisica est medicina ... ita medicina
est phisica corporis. Et ... dicit ...
non est ... vt inueniatur aliquam operacionem
huius artis ...
... ad ...
... et inuestigandum speculacionem ...
Et ... in primo colliget dicebat Medicina
est ars operatiua ...
... in phisica naturali. De qua phisica loquens
seneca ... epistola ad lucillum dicit ...
... est ... phisice ...
in quibus ... / primo omnium rerum ...
... euidentem ... phisicam ...
atque ... speculatiuam ...
... phisicam / ...
... et ... speculacionis
... felicitatem ...
Dei itaque ... speculatiuam
quedam est ...
... felicissima est / ...
...
... est ...
... quedam ...
...

participatione deum amat et ab ipso amatur iuxta
illud ibidem. Vita sine sapiens amantissimus
deo est qui sibi similis. Tertio scribit Iohannes
damascenus in suis aphorismis dicens ars medicine
in mensa est profunditas operari autem secundum
libros sine solerti ingenio et perfecta ratione
molestum est. Scribit vita hominis brevis est
ad cognoscendum vires nascentium [illegible] aut
que in patulo sunt et in quibus omnes con
sentiunt et maxime que ex [illegible] tenie
que non grandem delinquunt. Eius etiam difficultas
ex alio percipitur quia omnes perspiciunt scientias
eius utentes tamen submissius [illegible] atque
quarta propter eruditionem loyca propter ratiocinationem
philosophia propter cognitionem mathematica propter dierum
ceterorum computationem. Redditur secundo medicina
lis scientia omnes quam similiter perfecta apte
sive cause malis [illegible] est propter eius
primum est sol sive subiecti intensa nobilitas
sive celsitudo. Secundum sive subiecti extensa capa
citas sive latitudo. Tertium est huius artis
in mensa utilitas sive validudo. Utilitas non
quam ipsum dependet absoluta secundum a fine
gradionata ut patet 2o phisicorum ultimo capitulo
De primo scribit [illegible] in conmento suis aphorismis
dicens subiectum quippe medicine non est lap
ideum aut lignum sed corpus nobile atque gloriosum
corpus videlicet humanum de quo loquitur Avicenna
primo canonis fen prima capitulo secundo quod deus ait De
humani autem deus hominem meliorem conplexionem
quam esse est possibile in hoc mundo ad suarum
operationum [illegible] quibus agit aut patitur
De 2o loquitur aristoteles 2o phisicorum decima dicens
Est namque homo quodammodo omnia et ideo micro
cosmus id est minor mundus ab antiquis [illegible]
tus est. Continet enim homo in se primo creatura
divina propter intellectum esse perpetuum sui ut dicitur
3o de anima intellectus autem de numero abstractorum
est, continet 2o etiam celestia propter spiritus quos
in se habet. Spiritus namque est substantia celestis a commix
tione elementorum data regens in similitudine
super celestium corporum ut scribit Avicenna in libro
suo de viribus cordis 2o capitulo. Continet 3o naturas
4or elementorum quam ut ait Avicenna primo canonis
fen prima capitulo de membris, membra sunt que ex prima
humorum commixtione generantur quemadmodum hu
mores ex prima ciborum et cibi ex prima elementorum
commixtione generantur. Continet 4o naturam mi
neralium et operationes suarum miranda propter virtute atque
stupenda [illegible]. Nam sicut magnes ferrum attra
hit non tamen [illegible] hoc vel illud discernit et
sicut magnes ferrum attrahit non tamen aliud a
ferro a se repellit. Membra autem et in [illegible] cor
sunt attrahunt nutrimentum quod ab ipso discernunt
nocivum et sic agunt [illegible] quod expellunt
a se superfluum. Continet quinto naturam
plantarum quam habet in se virtutem [illegible] instrumentum

et substantia qua vegetat nutrit generat
et augmentat. Continet 6to naturam alium
quam habet in se potentia quibus animal
animalibus [illegible] sensu et motum
De 2o loquitur cassiodorus libro 6o epistolarum variarum
duas sunt utilissimas artes quas ad sus
tentandam humane fragilitatis indigentiam
divina tribuit nulla possit vir aliquid sine
quarum propter amplius medicina confert, ipsa
enim morbo [illegible] ... gratia as
sistit semper ipsa contra dolores generata
imbecilla confligit et ibi nos intendit
defendere ubi nulle [illegible] nulla dignitas
potest subvenire. Huic alludit dictum sa
pientis ecclesiastici 38o capitulo dicentis
honora medicum propter necessitatem et enim
creavit eum altissimus. Redditur ergo me
dicinalis ambus alys [illegible] ratione
sue ... efficientis etiam propter tria primum
est auctorum suorum veneranda vetustas
2m est auctorum suorum solers atque studio
sa sagacitas, 3m est auctorum suorum
amica atque placabilis [illegible]. De
primo loquitur aristoteles 2o methaphisice dicens non
solum gratias debemus hys qui [illegible]
sed et qui male, aliquid enim boni nobis
[illegible] quoniam habitum nostrum preparavit sunt
Et nisi Gerofius non fuisset [illegible]
theus non esset etiam multa melodia
[illegible]. Auctores autem medicinalis scientie primi
omnium sunt nam primus medicine repertor fuit
apollo et filius eius esculapius, quamvis
[illegible] aliarum scientiarum forent aliquatenus reperta,
ipsorum tamen scripta ad nos non pervenerunt
propter interruptionem studii ex diluvio mundi, hunc
igitur apollinem homines sui temporis [illegible] ad
[illegible] ut poetis deum qua humanam
[illegible] propter quod et gentiles ipsum usque in
hodierna tempora deum sapientie predicant adorant
Primus autem artis medicine repertor cuius scripta
ad nos pervenerunt fuit ypocras ergo huius dicat
Ga in commento illius aphorismi 3o particule consue
tudines in pluribus et sicut namque ipsum precesserunt
medici de assyriis ut patet primo regiminis acu
torum, illi tamen potius empirici fuerant quam
rationabiles. Iste igitur ypocras non solum medicinam sed
et physis (?) [illegible] et aristoteles prima tradidit
sue artis testante Galieno 1o de ingenio
sanitatis primo capitulo dicente ypocras, quia bonus
fuit agricola qui primus hanc artem seminavit
indiget autem aliquo qui semina eius augeat
et unget. Secundum puta auctorum suorum
sa varietas. Non enim reperit alia scien
tia [illegible] calamus ex arata [illegible] namque
[illegible] tradiderunt ypocras Ga dyascorides Thesillus
serapio hali abbas ruffus abenzoar et

et inictpe nouissima dnicl et aiaio 9o colliget ca° de signis 9 ciouis tocius neqz ab hoc despi ciao que in hoc meo libro repies s.ipa in alijs repysti plures nalez cbiat idem ho vim modica fabuli vt limco margari tham repiat Huic arridet dem cassiodori sa suarz epistolarz vanarz dicens oiue scie tifiao quito pfundius quit tanto gtosius repit Et johannes damascenus ait libro pdtorz veterz relege corz qz secreta diligen ter discute omem sapientiam iuiat De 3o loqui B 3o de virtutibus ualibz 3o ca° dicens Deprecor omnes audientes libros meos illam investigacoim dimitte quam faciunt qui zophisticam intencoim requirunt hec enim intencio no gnat nisi bella atqz lite rabiosam sz qutau studiu suu ad indagacoim vitati ptinetem studiu sz ctuitate sec tantes Redditr qito et vltimo me^lo scia sup omes alios gloriis extollenda eppte sue cause finalis ecia 3pe ca Primo est lucri copiosa acquisico Sco honoris atqz amicorz iocunda adepto 3m anime vlca ta at ipsa felicitas De primo lo^r Amicen po can fen pma ca° jo No est aut bonu vt no sit plurimo hinq scie apud unu que qz et in enis mentia gsistat qui noie hinq scie nominari sen peam lucri desi deat De 2o lo^r ypo po prnosticorz primo ca° apinus qui me lie art studio sen gloriam seu delectabilem amicorz desidat copia 2o De 3o lo^r Bo primo de sanitatis ingenio dicens qui volt curare animam primo curet corpus cu difficultate orga lucto nullus dubitet architectonica de fectuu ad quam felicitate nos pducant gnoz anlois quito colliget finali ca° portam de uotis membus offeramz dicteb cui deus nos gsenat puenire ad vltimata felicitatem que btitudo sempiterna appellatur

Quoniam ppt malicia volgaruo et imeriositatem medicorz liz pitorz et pstorz scia medicine fuit cu medico sepe ludificanir et potius apud ydiotas in e vane gloias qm vtutes reputatur Quod respiciens Cassiodorus 6to lib variarz eptarz dicebat hoc malu qz nale est i pectoribz humanis radicatu vt qui nescirent artes no honorent artifices apponed est pinl ca^li cautelas inocuire quibus pitorz me dicorz infamia tollitur et corz vita in inmaculablie gfirmatur Ignarus nanqz pnt credere ne cupio au de ipeo scibat medicorz pucepo 2o de fi ad glauconem medicre quo curas si cam egritudinis ignoras Si enim nescis an morbus sit piculosus ne ne quo no nisi temere faces et si quis a te curatq enasit no tui muneris sed fortune est Et primo de est pm ca o

dicebat et si tu no cognosces horam pucem egritudinis et quita sit pinquitas uel elonga cio astatu no euacuabens qm ledes egrum nocumento magno in regimine diete plus uel mini dando qm oportet cu adhoc tpus vniysat limiter dietaco et no erit dicd me te et illum qui moh nomit demena Et Johes eben inesue in fine de appach i° ca me te qui corpy curad geris angelian ne deferas semel naqz pena nullid aptius subest re medicu Dicamq igr cautelas dere uno quarz prima est de agressu nom medici ad egricam enim egit nunqm opient et in opptue sit vdictatis gsuetudinis et 9 rcoms et regiond et antiqato morborz na corz caro no sit pre ceps ad opus neqz egrz querelaz in sui custo diam recipiat neqz omnibz salute pmittat Sed primo pusillanimis salubres egritudines ad se trahat neqz de sallario nistet inportune Sicqz degat potius ex pensas moderando qm lucrz acuando donec in opipiencia ra dicet et eius gloria fama pcreet pparis Kmma camens est gdatum ascende qm cito scandenz ad pcipiu festinare Et hanc copiencie ncitatem sius Joh damascenus in lo° sectorz variorz sincouis ait nulli meco eciam studiosissimo credendu est nisi etate co pbato Sca cautela e de conditionibz circa egrz obseruandis Cu igr meco primo accessit ad egrotu salutem ei innuet volunhilari Deinde sibi confides pilapiud egritudinis in die et hora pcipiendo et quales ante an cessat dieta sum obsuacoim sepe rerz no naliu et si quid fecit qz pt tu morbus euenisse et si gsueuit tu morbo ctis epibus egrotare et qua horz gsueuit apicbari et qua mitigari et p quales modus asuetus sit egritudines ter minare an pfluxu ventris sudore vomitu flupu sagnis narium mestrua emorroidas scabie an psloriam vel farmaciam solliciti pquirat Deint dispones singlorz membrorz corpis ar undatim investiget Et primo de membris aialibz vt puta an assunt vigilie subeth sompnia turbilia dolor capitis tinnitis vrigo et silia Sco de membris spualibz vt pote si insit tussis et an sit sicca difficilis cu puctura lateris et anhelitu angio et tumate circa pectus et an sentiat uel quondam sensit catarum pquirit descendentes raucedine et sputi grossi multiuez post sompnu induccentes et an sit eius spus ordinatus uel suspi ryo intensus et silia Tercio de membris nali bus vt puta si assit pstrata appetitus amaritudo oris sitis fluxus ventris uel sepptiatas yppocondriorz et extremorz equales laterz flexibilitas vomitus nausea vrine retencio uel epoliedinca ardor vrine dolor anicalorz labor spontaneus in dolorz qui sit in ambitu tocius corpis et silia

ephis namque omnibus digitis et duas pulsus
et condiciones urine et egestionis et sputi ple
nius diiudicet et cognoscat. Sit igitur
vultu maturo et deliberatione sollicita pul
sum utrusque brachii quatuor suis digitis de
center extensis sufficienti tempore contingat eius
notas duas secundum longum et latum primum et
magnum fortem et debilem durum et molle
rarum et spissum velocem et tardum ordina
tum et inordinatum, tunc non fando neque loquendo
spiciens sed oculos in terram vel egri faciem
prudenter defigens. Ephis namque vilitatem
capiet et fidem egri auferet. Item
solerter ad urinam procedas in loco lucido quem
radii solares non tangant quenus qua
hora noctis facta, et an sint corrupta
et post hoc rectificata et consideranus eius
dictas secundum substantiam ut puta an subtiles aut
grossa an spumosa aut tenulenta et secundum
quantitatem ut puta an superabundans an dimi
nuta respectu potus, et secundum qualitatem
ut puta an citrina aut rubea aut glau
ca aut karopos et silua et secundum contenta
ut puta an sit ypostasis alba levis equalis
piramidalis aut nebula pendens aut
spuma aut circulus natans aut flegma aut sca
bies in fundo residens seu arena vel pilus
vel filum spermaticum, neque illa hora negli
gas deream et vesice dispositione perquirere
ut puta si ne eta alchatem vel similem do
lores sentiat ne renum vel vesice vitio
capiamus, attribuas epati vel venis quod potius
est et e contra. Item quantum ad egestiones
tendas earum substantiam colorem et quantitatem et
horam emittendi differentias sibi exhibens
omnibus ordinatum pertractatis si tamen es in
arte medicine potens, in ipsa passione et causam
passionis aliqualiter declare ita ut se parte
magis quam perceptum cognoscat. Estimare te
ad mirandus sapientem et excellentem predi
cabit et similiter inite fides sua et confor
tabitur virtus et surget contra morbum subito
tum crisi vel gradatim cum melioratione
de die in diem et sanabit perfecte. Juxta illud
G in commento primi pronosticorum medicus in quo
optimum est qui plures sanat, plures autem sa
nat in quo plures confidunt. Et illud dicitur
in canticis primo quod confidentia egri de medico
quam medici cum suis omnibus instrumentis.
Tercia est de processu ad actum curam quidem
igitur medicus cum morbi perfecte non cognovit
medicinas non inferat sed cum dieta temperata
et blandimentis egrum suspendat. Juxta illud A
mentem primo canonis sen tercia primo cap. tracta. si
neatur. Cum autem ignoras que sit egritudo re
linque eam nec eis non operes quam aut na
tura superabit egritudinem aut ipsam manifestabit
propter causam aut cognoscis ad actum

ritatem procedas cum ordinatione diete et ad
ministratione medicine conveniens. Dieta autem si
aliquomodo possibile fuerit stat in cibis et
potibus et hora sumendi secundum appetitum
et consuetudinem infirmi juxta illud ypocratis
particula aforismorum, parum deterior cibus et potus
delectabilior vero melioribus quidem indelectabilibus
preferendus est et dicitur eciam multo tempore consueta et
si peiora sunt et eius cum et horam operatur
bilioris vel status solus nullatenus permittat.
Medicine vero si possibile fuerit sint pocius cibi me
dicinales quam medicine pure quia nimis per eas
natura turbatur et si non sufficit procedat ad
curas aleniorbus, gradatim maiores et ad
fortiores paulatim necessitate cogente transeundo
quod hic est ordo sapientis ut dicit Mesue et magis
perfectius quam primitus administret. Solutivas
autem medicinas quam plus potest evitari et ipsarum
usum differat, et si necessitas ipsarum cogerit
ipsas consolatas et rectificatas iuvante et
sapore in potione dosim eius pensando ipse
et respicere proportionem corporis quod fieri potest predationem
infirmi ut puta quia forte frequenter ipsas
assumpsit, et se facile vel difficile solubilem
cognovit quod si non ita seneus habeat scire oz
quod corpa que ut plurimum facile solvuntur
sunt rara macilenta que vero difficulter
sunt solida crassa. Quamvis humores
etiam educendos considerat quia colla est facile
educibilis, melancolia difficilis, flegma medio modo
se habet. Considera quod sepe educitur prorumpendo et
ipse in estate et corpore consueto vel facile
vomitu, colera vero nequaquam grossitiae prohibete,
flegma vero vomitus potest educere regionem.
Considerate igitur regionem per quam natura educit
sponte et illuc etiam educat partem
juxta illud ypo prima particula vndecim quod natura repu
tavit medicinis vero operatis et superfluitatibus
nequaquam utatur nisi extrema necessitate
cogente ut puta si dolor vel inquietudine
tas egrum ad desperationem perducere incepit in dolo
re et si demgemo sanitatis tunc utatur eis
pocius posterius quam primitus, et si prima
terminus pocius prinfecum, Et si prosequimus
petimus usus dicens atque atque vigilias
quam noctem et semper, ne similitudinis propriam vol
timeret neque ipsis aliquo utatur nisi con
solaris in suis viris. Quarta est de
processu ad actum pronosticandi. Consideret
medicus tenore dictis et bonitatem vel
maliciam signorum cum potius uno, et di
ligenter intuemur que quibus prevaleant
leant in fortitudine et multitudine, et si post
hoc eta videatur signa salutis vel mor
tis etiam quid et determinatum pronunciet
quia non magis laudabile neque artificiosum
est pertinens mortem predicere, quod

salvando vitam spondere tue quam ab ipso fugatis
neque ampulla ulterius in ystilia conficiat ne ars
mea me ludificet Et dicit ypo de ingenio sani
tatis ca° iiij° quia montium solis prospectus
sunt relinquendi, ut dicitur in commento
illius afforismi prime pericule quod instante
egritudo etc. Si autem dubius fuerit in ser
mone suspendat amicos et astantes cum
amphibologico sermone dicens oportet me
expectare plura signa ad diem septimum
vel aliud diem certum Et si adhuc du
bius fuerit secunda magis applanet dicens
videtur michi quod stantibus signis preter
visis neque mutata virtute eger ad decimus
sanabitur hic vel morietur aliter Octava si magis
in proximi affines eius medico insistent
sit magis pronus ad mortem quam in sinum sa
lutis pronunciando quia si eger salvus e
vaserit gloria fiet medici et sin autem non
nunciabitur de morte et qualiter res
se habuit non debet medicus infirmo dicere
nisi de vita et salute ne forte terrore
maceratus citius quam prestat Nona est
de astantibus informandis debet ergo me
dicus omnia ordinare de uno discreto humili
sollicito astante qui dietam et medicinas
gubernet et detente sedulo perspicue ubi
hora prescripta administret qui referre sciat
qua hora eger dormire cepit vel ex
pergefactus sit et qualiter in sompno se ha
buit scilicet os et oculos, et modum de cubi
tus et an cum terrore vel tremore e
vigilavit an post sompnum levius se senserit
Et an eger sit obediens an illusor
medicorum quia sepe dicit ypo Oportet
non solum seipsum prebere que oportet facientem
sed et egrotantem et astantes et ea que
extrinsecus sunt. Sit ergo expensas et cau
telam ab incendio cave vel oppressione,
nec sit cibus ultra modum familiaris
sive sint consanguinei patientis sive non,
ymmo potius erga ipsos teneat se re
verenter et magis quam socios vel amicos
aliter ars ludificaretur et curam sanationis
abiceret Decima de medico socio sit in mensa sibi
socio si igitur habeas comparem bene amicabiliter
ad eum te habeas de morbo sed cum eo confer
in camera seorsum non coram infirmo vel amicorum
presencia ne forte ab ipso disstrepes sonum
vel superiorem gestans te vel tuam scientiam
illudas Si vero persona sit placabilis magis
diligens veritatem quam gloriam ipsum apud
ipsos corripit eius amicos quidem si non
minime capies ambo sibi vos esse in cura
sollicitos et largo munere muneraldos

fuerunt prudentes consideratione alii honores ple
nare demanduit Si vero effrenus et clamans
fuerit tibi quam et heus erga ipsum siliet te habeas
quia sic ars deluditur arte et conare ut
per cuius necessarium ab egro in tuis eius et dolor
dinatione alibi potius intelliges et si po
tes rondam eius consilia refutes Si non ydio
ta vel ignarus fuerit erga ipsum non tamen
ponas sed subdicit licet ne ad dedecus te ge
ras ne hoc sibi in gloriam redundat
liberaliter nisi forte humilem se exhibeat
et te apud omnes recommendet tunc namque
mito aliqua superficialia consilia eius
referamus sed potibilibus et arduis in
corde tuo conclusis Septima de apothecario
eligendo provideat sibi quilibet medicus appote
carium in arte sua peritum humilem et fide
lem ne forte apparatu medicine retardans
vel eius statum primus vel ponderis eius
diminuens vel eius recentiam et bonitatem
falsificans te et tuam artem illudat et
ipse in medicinis laxativis consulo ut
medicinas laxativas quibus medicus ipse potius
habeat quam ab alia recipiat cum in eis sit
maior timor et negligentia medicorum
Octava de consiliis porrigendis fortuita
occurrentibus Cum quis igitur ad te venit
in domo vel platea consilium petens
urinam defferens vel sic prope ad consilium
exhibendum Sed primo conditionem persone
consideres, et consilium quod petitur deinde urina
formidanda recipe prudens ne sit
acetum vel liquor alius vel urina
sanguinea quibus frequenter illudunt
medico et si, vel hominum affirme consilium
tribue Si vero vinum ... videns coc pretiosum
vultu repellas Consueverunt namque vetule
de veneficio vel impregnatione vel aborsu vel
menstruorum provocatione consilium petere
ipsis tamen sunt omnino etiam denegandam penitus
et cum urinam inspicis oculos et linguam
cohibeo et intente atque sollicite contende
neque de urine iudicio, unde donec amicos
sepius etate quinmoraz patientis et siliam
sigillatim investiges Alie in urine signo
decipiens causam urinam secundum colorem et
substantiam super diversas passiones, unde queque
generans iudicare Signa ergo perscrutari
cum enarratione dicentis sit precipua
dia quia respice Joh damascenus aut
in libro suo sermonem diversorum glosatorum super
bia et ad urinale multiloquium sa
pientes contempnas neque te egri per singula inter
rogare pudeat urina namque in mor
bus ut veritas experitur fallax est

vincens. Memoria de salario petendo cum
igitur medicus ad personam cuiuscumque generosam et
vulgarem provenit fama non vocatus
ad egrum aliquem omnino nisi rogatus et
de salario certificatus nisi forte egrotans
sit intimus et specialis notus vel amicus
nam si venis non rogatus de periculo egri
fides inter [illegible] nec te ignarus vel
suspectum alius ad suam curam te invitus
vocasset. Neque sis contentus salario pusil
lo magnum quippe scias esse sollici
tudinem turpe stercoris spurci et urine
olfactorum, et deinde delectabilis sanitatis
reparatorem ac vite redemptorem digna
premium desperabat magis et condigna de
cent emolumenta nisi forte laborans
sit persona pauper et miserabilis cum
qua misericorditer est agendum, medicorum
sanctorum Luce evangeliste Pauli Cosme Da
miani medicorum exemplum fideliter
assequendo. Si vero de premio tuo egri
consciencie per eius mortem non nisi
[illegible] recipias cum sic salvari contingat
tibi volenti Deo [illegible] et [illegible]
[illegible] que ad modum in tua curatione vo
catione et angelica devota imploratione
voluit angelicam deinde in sua resurrectione
voluit humanam [illegible]. Deinde de
conversatione mecum [illegible] quibuscumque vis
[illegible] et [illegible] facultatis reverenciam
exhibeas familiaritatem [illegible] religiosis quam se
cularibus gaudiosis ac [illegible] actibus
conveniens ut [illegible] et [illegible] que
[illegible] florescas vulgaribus vero neque
familiarem neque [illegible] te offendas ne te
nimia familiaritate contempnat vel superflua
severitate deinde [illegible] vestibus et gestibus
honestatem diligas non pompam [illegible] et
dissensionum [illegible] fugias et ad concordandum
et vincendum te posse [illegible] volgi
laudes ne cupias laudari nam [illegible]
et ob plurimus referendum dignos [illegible] et de
cupias [illegible] quod apostolus volo honorari
non nisi a sapientibus notis et honestis
quod cum quis [illegible] quo [illegible] positus
est [illegible] tamen sibi [illegible]
[illegible] equis [illegible]
gressus suos [illegible] non [illegible]
[illegible] hora [illegible]
prudentie vel [illegible]
Actus medici circa corpus porrigendus
[illegible] septuplex [illegible] conservans
[illegible] quia [illegible] respectu obtinendi
nobilissimi salutatis [illegible]
administrandi vel [illegible]
[illegible] reducitur [illegible]

qui est respectu sanitatis de [illegible] quia
[illegible] corpus dispositum deget sibi
[illegible] sanitate. Tercius conservans [illegible]
nobilior qui est respectu [illegible]
fieri [illegible]. Quartus [illegible]
maxime [illegible] qui est respectu egri
[illegible]. Quintus pronosticus [illegible]
[illegible] salute vel [illegible]
partem in omni passione [illegible] est
[illegible] ac famosus. Septimus
[illegible] qui est re
[illegible] salutis [illegible] forte [illegible]
[illegible] possumus [illegible]
[illegible] in omnibus corporibus et omnibus
locis ac temporibus [illegible]
Et ideo [illegible] medicorum princeps
[illegible] de causis [illegible]
Si enim esset in [illegible] et immutabile
[illegible] corpus et [illegible] optima
[illegible] indiget arte [illegible]
[illegible] et corruptibile
et [illegible] non [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
indiget et [illegible] de regimine sanitatis
ait [illegible] quod est [illegible] corpus
[illegible] vel si est ad [illegible] est
[illegible] non [illegible]
modo [illegible] vel [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] huius artis non est ad [illegible]
sed ad faciendum illud [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
debet [illegible] est [illegible]
[illegible] et regimine [illegible]. Et
in [illegible] de ingenio sanitatis ars me
dicine et medicus non sunt [illegible]
[illegible] sanitatis [illegible] non absque
[illegible] quadam
[illegible] integri
[illegible] natura
medicus non nisi. Et [illegible] pronosticus
[illegible] omnis [illegible] curare possit
[illegible] posset non [illegible]
sed [illegible] reputa
[illegible]. Et [illegible] de
[illegible] non est optimus [illegible]
qui facit optimos [illegible]
[illegible] nichil
obmittit. [illegible] itaque de arte
curativa et [illegible] de [illegible]
[illegible] de arte conservativa preservativa re
[illegible] ac [illegible] quod ad sa
nitatis regimen [illegible] pertinere.
Conservatur itaque sanitas quatuor
modis [illegible] quorum est [illegible]

regulariter et hanc in methodo ponemus
Quartus vero preconsiderativus bone observancie et per
cautele correccionem quia in empiricis ponetur
Tercius prerequisitus generalium nonnaturalium quia in eorum
non [illegible] Quartus perscrutativus
secundum circumstanciam quia in principiis singulorum
methodus consistit in regimine diete
Dieta autem in debito usu sex rerum
non naturalium que sunt cibus potus in
anitio et repletio sompnus et vigilia motus
et quies aer non [illegible] et accidentia anime passio
nes de quibus per ordinem differemus Regi
men sex predictarum rerum que sunt substancia quantitas
qualitas consuetudo tempus et ordo Substancia
quippe ciborum debet esse que generet
bonum chilum temperatum vel circa illud ut
sunt carnes pullorum perdicum fasianorum
omnium avium silvestrium non aquaticarum
et carnes edorum saltancium agnorum anima
lium castratorum pigrorum [illegible] lac
tancium bonum [illegible] porcel
lorum unius vel duorum annorum capriolorum
[illegible] pigrorum porcorum silvestrium Et
de leguminibus cicera fracta vel pisa
et aqua eorum Et de granis risum frumen
tum farina avene panis tri
ticeus bene coctus bene fermentatus bene
salsus [illegible] non corruptus
Et de herbis borago spi
nachie [illegible] petrosilinum atriplex lactuca
endivia Et de fructibus ficus et uve
mature [illegible] et pira et castanea
assa [illegible] Et de piscibus lucius
et omnes pisces [illegible] carnium
non [illegible] neque fetidarum vel non
marini [illegible] illud est de
[illegible] arenosa petrosa aqua [illegible]
carnes solidas et [illegible] sapidas
et squamosas et [illegible] assi super [illegible] vel
[illegible] cum sinapi piper [illegible] zinziber
et aliis speciebus [illegible] eorum flagitante
Et de lacticiniis lac capre vel asine
vel vacce bene paste cum bonis herbis
et feno et [illegible] stomacho
[illegible] vel cum zucaro vel mel
le vel [illegible] panis et caseus recens
vel [illegible] recens ex bono lacte artificiose
confectus Et de ovis ova gallinarum
[illegible] recencia [illegible] oblonga
sorbilia Quantitas ciborum [illegible] debet
esse que satisfaciat nature et non appetitui
stomachus calidus appetit [illegible]
frigidi plus [illegible] temperatus [illegible]
petit [illegible] digerere [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] mensura ciborum [illegible]
[illegible] de regimine
cibi et potus [illegible] Et [illegible]
[illegible] est repletio [illegible] ut sit [illegible]

superfluus in stomacho sed ab eo cohibendus est re
liquiis depositis [illegible] in eo remanentibus
Hec cum fiunt relinquitur [illegible] hominis vita
destituitur [illegible] stomacho corrugatus sunt
[illegible] Qualitas autem [illegible] et
debet [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] ciborum et [illegible]
[illegible] neque [illegible] bene
[illegible] fit inequalis [illegible]
digestio in stomacho quare vel [illegible]
[illegible] post se [illegible]
[illegible] digestio non
fit alterato [illegible]
sed [illegible]
[illegible] Et vel quod est [illegible]
[illegible] simul ad [illegible] et
post hoc [illegible] prolongare [illegible]
cum postremum [illegible] simul
[illegible]
[illegible] qualitas ciborum
esse debet in [illegible] et
yeme [illegible] calida [illegible]
[illegible] vel estate [illegible]
[illegible] omnis [illegible]
[illegible]
in forma [illegible]
[illegible] in forma [illegible] in gradu [illegible]
[illegible] Consuetudo [illegible] est
servanda in cibo quia [illegible]
[illegible] delectabilior
[illegible] consueto [illegible]
Et [illegible] allegato [illegible]
[illegible] melius est [illegible]
sapit [illegible] stomachus et [illegible]
vehementer [illegible] applicantur [illegible]
[illegible] hoc [illegible] consuetudo
ad malum cibum est [illegible] abicienda non
subito quia repentinas mutaciones non
[illegible] integra [illegible]
[illegible] abiectio consuetudinis non debet fieri
nisi tempore sanitatis quia [illegible]
[illegible] omnis consuetudo est tollenda [illegible]
sit [illegible] basis et fundamentum [illegible]
[illegible] sanitatis assignans
[illegible] quia [illegible]
[illegible] ledes [illegible]
[illegible] et [illegible]
et [illegible] ablacionem quare [illegible]
non [illegible] finaliter [illegible] Et [illegible]
[illegible] Consuetudo est
altera natura [illegible] consuetudo est [illegible]
[illegible] sepe autem et [illegible] valde sunt [illegible]
[illegible] Tempus autem est in cibo
diligenter observandum [illegible] in yeme est [illegible]
cibos sumi [illegible] quia ventres
yeme et vere calidissimi sunt [illegible]

ppt antiparistasim Et ideo tunc na multos
suffi̅re pt labores et cibi grossi tunc est sumendi
sz raro sum uni qui tunc pauce sunt a corpore
resolucionis In vere aute parz et raro est co
medendum · qui pascit ptotam yemem multam
superfluitatem collectam / et hoc tempus bonitate sue
complexionis omnem mam appellit et omnem con
suetudinem manifestat In estate vero est co
medendum sepe sz bis vel ter in die sz parz
p vice et de cibis subtilibus de facili digestibilibus
qui tunc calor naturalis est debilis et resolucio
plurima In autumpno vero plus parce est
de cibo sumendum sz rarius secundum unum /
et est maxime insistendum illo tempore in nostris
borrorum laudabilium ciborum / qui tunc naturalis
calor debilius est plurimum pcestate ptitam
et p malicia complexionis aeris putam et co
medendum a fructibus quia causant cholerum
putrescentem illo tempore · licet in estate quoque comedi
poss̅it p mima et cerasa ad reprimendum colleram
et tempore ante omnem cibum Tempus etiam etatis
est obseruandum qui pueri et qui crescunt sunt
dictandi dieta yemis in quantum sz non distric
to / quia multum et sepe debet sumere cibum
Sed iuniores et vel pstd dicta yemis omnino
ad calor naturalis in eorum fit in ultimo fortamus
corpus apponam non indigeat ampliori
Iuuenes vero dicta vernali sunt regendi
1 Iuniores dicta estiuali in quantum et discreto
sz autumpnali in aliorum secundum senectorum Tempe
ptea diei considerandum / qui ut ait Auicenna
2o canon fen prima cap° de distensione albi
asto corpus ipatum debet tribus vicibus
sumere cibum infra duos dies naturales pt
omniaque tamen restauracionem accedat unus
pro hora naturali quod est competens more digestionis
et euacuationis superfluitatum pmatis licet
homines in tempore comede bis in die sumunt
in prandio videlicet in cena quod propter consue
tudinem antiquatam non valde in culpabilis
est tenendum qui apud homines regnant
vincetes tempus prime digestionis non est unum
sz apud quosdam est duarum horarum apud ali
quos quatuor vel 6 sm diuersitatem complexionis
stomachi et ciborum ingestorum et quasi sz omni
tempore tenendum est vel estate cibum sumant
horis diei in eorum frigidis et locis frigidis a ante
vel ua In yeme vero contrario modo / in vere et
autumpno modo medio pdictorum Quod etiam
in cibo est attendendum ita stomachus sunt
tpatus et tempus etiam tpatum tunc non debent
in stomacho commitari cibi diuersarum specierum sz homo
geni in specie et tpati in complexione quod sumunt
sup dictum ne fiat propterea inequalis digestio
Si vero stomachus sit calidus calidum colligens
non debet cibus grossis pmitti subtili.

quia tunc melior digestio et maior calor
sit in fundo stomachi sicud me° appetitus
et spacio et fit more eius adurere forte
quod subtile antequam digeretur quod grossum / quare
si subtile pmissum fuit egredietur pilorum
pg sm digestionem et deinde grossus paulatim
propter quod dicit Rasis Almansoris dicto
colclco quia melius digerunt carnes
bouinas quam pisces pectinis / quia adiunt
subtilia sed tpate quoque grossa Si
vero stomachus sit frigidus non pcedat conuersus / si
aute sit frigidus et siphnosus multis pre
mittat lubrica stiptica / vero humidus
et fluens fiat conuersus Si vero famelicus
et collitus pmittat grossa sub
tiloribus / ne forte corrugatus vel sto
macus sup subtili ressonat grossum Si
aute sit fastidiosus et sicco gaudens
fiat conuersus Aliter tamen cauendum omni
hora secundo assumpcione ciborum vel diuersorum
in specie quia diuersas digerunt temporibus et
difficultatibus elaborantur In diebus calorum
sit igne in corpore inimpnose plus noaetiuis
quam innatum / potus aute melior cibus
sit sumendus in prandio vel cena secundum
copiose caliditatem de diminucione et corrupcione
digestionis in isto passo de carne Potus est
regula in specie quantitate qualitate et ordine
vinum tamen hic ponemus propter illa dicenda
quod quis est omnino stomacho et omni corpore con
seruare volenti propriam sanitatem ut potum
principium quam hora conuentionis assumit
pcedat in vices plurimas aptatus conuentio
nis usque in fine ne forte potum plurimum
sumat supius cibum fluctuare faciat
et conuentionem bona complebit et retentam
stomachi deuiat Et hic potus qualis est in
in principio conuentionis sit vinum purum clarum
in confortatione digestionis / sed in medio sit
limphatum parum quantum unde conuentionis
conuentus potus erit calidus racione vini
et subtilis secundo racione aque que duo mala
pariunt conferunt in fine vero sit vinum
limphatum usque ad medium vel pse naturam
ponticam vel aqua pura ne fumus
sursum capud pcucient et id cepi inde est
quod magnus haustus aque frigide post conuentionem
suptius aut tollet aut diminuit ebrie
tatem et hec sufficiunt de primo regimine non
naturali Dicamus nunc de 2a que est
manicio et replecio ubi sciendum quod
peius est stomacho famelico cibum denegare
et fastidioso repleto cibum offerre ut dicit
Auicenna pr° canon fen 3a cap° de regimine
cibi et potus Omnia namque stomachum mat
replet humoribus Sym vero plectoria
ap... putredine apata et lepram
inducat

Sanitatis igitur diligens custodie sanitatis
surgat omni mane hora debita circa consue
ta et conformi plus quam somnum et digestionem
compleverit perfecte. Deinde caveat diligenter
ad expulsionem superfluitatum primo et secundo
digestionis scilicet urine / et fecum in eodem loco
donec illa naturaliter deorsum tendant. Postea
caput diligenter fricet cum pectine vel digitis
ut pori capitis aperiantur et vapores exa
lent. Postea convertat ad exercitium et est
motum corporis totius vel partem secundum exercitia
sensit. Postea exercitet graduatim a motu
debili ad fortem recedendo ad debilem / et tam
diu huiusmodi motu continuet donec sentiat aliqualem
sentire cepit lassitudinem vel sudorem et anhelet
et vociferet et in sole ambulet et in tempore
post hoc quiescat in loco temperato vel declinante
ad frigiditatem donec calor naturalis cesset et fa
me sentit / et saliva subtilior cepit tunc
illico cibum predictum capiat sine mora
post quiescionem vero non oportet nisi per notitiam de
tur neque sub sole vel estu huius ne cerebrum
vaporibus repleat et idem ordo servandus
est. Tercia res non naturalis que est somnus
et vigilie observandum quod tempore yemali secundum Avicennam
pronostica omnis somnus diurnus et vigi
lie nocturne sunt viciosa / mensura autem a
mane usque ad horam diei tercia autem secundum terminum
extremo fuisse sui sanitatis optima tempore autem
ut dicit ibidem in quinto consuetudo pro
pria et magistrum cepit canonem violare
tempore autem medio ut ait Avicenna capitulo de quiete
cibi et potus pro omnibus sopinus diurnus et in
capiendo. Prima ut sit consuetus, secunda ut
non sit illico super cibum / tercia ut non sit
capite depresso, quarta ut non sit longus quinta
ut non fiat ab ipso stupida et repentina
expergefactio sed mora. In omni autem sompno con
fiat in loco non calido vaporoso sed in
temperato parum frigido corpus tamen perfecte co
operiatur pannis calidis plurimis ut calor natura
lis redire ad interiora non formidat membra
membra exteriora mortificantur quia in hiis
duobus magis consistit bonitas tunc digestionis
sed scilicet epatis et membrorum. Quarta res
non naturalis que est motus et quies circa ista est re
genda ut ante cibum digeratur et post evacuationes
superfluitatum fiant exercicia forcia predicta
post cibum vero illico quiescit vel quiescere sedendo
vel erigi stando vel moveri paulatim bre
vi tempore de ambulando ne motus non suffi
ciat ad cibi conquassationem sed eius in fundo
stomachi locationem. Primum namque sitim conquesti
et indigestionem inducat. Secundum vero labia oris
exsiccat os stomachi corrugat et digestionem
confortat. Et si contingat talem proficisci
pedes vel eques totam dietam vel circa
illud in tempore proficiat neque hospitatus illico
cibum vel potum capiat nisi per eum convenit
et calor ad interiora rediens tunc cibum primo
recipiat et si necesse est ultimus procedat sompnum
breve super cibum dormiet antequam iter
arripiat ut cibus confusus in stomacho corrumpatur.
Optima namque digestio fit sompno et quiete
ut dicit Avicenna primo de ingenio sanitatis capitulo de
cura stomachi sicci et licet post exercitium vel vi
gilias precipuas sompnus superveniat hoc
non est nisi / vel propter cibi descensum a stomacho ad in
testina vel membrorum resolutionem vel spiritus
oris stomachi acuitate que sompnum non contingunt.
Quinta res que est qualitas aeris continentis
circa vicium dormiendum quod omni tempore custodiendum est
ab aere pestilenciali ne forte epidimias vel le
pram inducat. Rectificetur igitur cum suffu
migio storacis sicce vel thuris et pillularum que
de alloe que dicuntur libro secundo capitulo de febre pestilenciali
et obstructione domus et camere ancienos
meridionalibus vel occidentalibus et eorum emundatione
et apparatione ad plagam orientalem et sep
tentrionalem / et caveat a quovis leprosorum scra
bosorum obtalmicorum epticorum et omnium patien
cium morbos contagiosos paludes et si aer
sit fetidus rectificetur cum igne si calidus cum
roratione aque vel aqua rosa et stramento
rosarum nenufaris violarum et similibus si frigidus cum
malus gladiolarum murtas foliis salicis vel
portulace vel vitis / si humidus cum suffumigio xilo
aloes ut dictum est et vita pintinis dicitur
calidis vel frigidis preut oportet et vestiatur vestibus
calidis laneis mollibus vel lineis et sericeis
subtilibus preut temporis necessitas postulat. De
aere namque dicit quidem Haly super tegni quod ipse
est inter ceteras res non naturales prima / eo quod
circumambit et ingreditur corpus nostrum et membrorum
nobilissimum quod est cor neque absque qualitate
possimus una hora separari propter necessitatem
anhelandi quare in eius custodia et rectifica
tione est plurimum solicitandum. De Sexta
et ultima re non naturali que est animi passio
nes est sciendum / quod convenit in regimine sanitatis
gaudio et leticia perfrui / quia animam fortificant
spiritus subtiles et sanguinem laudabilem generando
et ideo uti convenit vestibus ornatis optimis
auctoritas anulis nobilibus sonis musicis
convivijs / et omnibus gaudiosis cum timor
et tristicia et solicitudo assidua inducunt decrementum
frigidum grossum siccum interiorem spiritus tenebrosos
et caliginosos generant calorem mortificantur
humores incinerant et sic cunctam consumant.
Restant aliqua que propter hominum consuetudinem plurimum
videntur conservare rem sanitatis de quibus nunc
dicamus. Si igitur sanitas confirmatur cuiquam tempore
oronorum et regiminis purgationis indiguerit

tunc etatis anno etatis sue 9 usque 60 uel
circa illud. potest ipsis medicinis uti secundum annum
tempus annum [illegible] autem temporis etatis predictum
et post. non flebotomiam uel farmaciam nisi
necessitas magna compellat et robor uirtutis
et carnositas corporis ad ipsum concedant. prout
dicit auctoris primo collectorum de abenczoar ne
dico peritissimo quod flebotomaverit filium suum tribus
uicibus patiente cum esset trium annorum et
ipsum a morte liberavit. Si igitur patiens
indigeat euacuatione fiat cum flebotomia.
Si co. fiat cum ʒ i uel ii reubarbari optimi
puluerisati et incorporati cum ʒ iiii uel quinque
aque decoctionis fumiterre dando actu calidum
in aurora uel ante diem. Si flegma fiat cum
medicina de turbit quod est farmacia leuis
et nobilis quo sepius in opere utitur. Oportet
intendimus que sic fit. Recipe turbit albi electi
et mundati ʒ i uel ʒ i et ß. zinziberis ʒ ß zuccari
ʒ ii fiat puluis optimus que detur totalis
ante diem cum aqua calida et differat
cibus post ipsum que est tarde solutionis et
si uis acuere adde hermodactilorum ʒ i uel ʒ ß.
Si citrina fiat cum medicina de sene quod Recipe sene
ʒ v zinziberis ʒ ii tartari ʒ ß cinamomi ʒ i fiat
puluis. ex omnibus de quo detur ʒ i uel ii ante
prandium per ii horas cum iure carnium actu ca-
lido. Si humor adusti fiat cum isto medicine
quod Recipe medulle medulle cassie fistule manne
tamarindorum an. ʒ v dissoluatur in ʒ v
uel vi aque fumiterre coletur et detur tota
ante diem actu calida. et si nolit omnia
Recipe succi de vino cum ʒ i uel ʒ ii. Si autem
intendis leniter mundificare in prima sanguinis
sicut consueuerunt homines facere in principio
ueris et autumpni fiat cum tali medicina.
Recipe sene electi epithimi an. ʒ ii mirabolanorum
kebulorum an. ʒ ß cinamomi electi ʒ i ga-
riofilorum ʒ ß reuponticum boni uel loco eius
reubarbari optimi non putrefacti turbit al-
bi et electi ʒ ii florum boraginis an. ʒ ß zuccari ʒ ii
fiat puluis ex omnibus et detur totalis ante
diem cum ʒ iiii or aque decoctionis [illegible]
uel secundum actu calida et differatur cibus super
ipsum. Et scias quod medicine laxatiue non
debent dari nisi premollificato uentre una die
uel duobus cum syrupo aliquo uel cibo lu-
bricatiuo sicut sunt [illegible] carnium pinguia
et olea mollificatiua. Scias etiam quod non
debent dari cum liquore plurimo quia
disgregat et corrumpit uirtutem medicine
sed cum tali et tanto qui sufficiat
ad deferendum uirtutem et uaporem medicine

prandium neque dari sine aliquo liquore qui
prohibeat eius operationem neque in hora magne
famis ne forte non superata se conuertat
in chimum qui est pessimum. Et sunt genus tri-
plex [illegible] turbit in flegmate scamonea
in coleram sene in nigram ut dicit G. in 2o
de simplicibus medicinis. Post ipsum medicina sa-
ne operata sumat cibum in potu haustum
magnum tysane colate uel iuris pul-
lorum et specie galli ueteris ut reliquie
medicine abstergantur et stomachus et intesti-
na abluantur. Si autem medicina opheta-
tio soluit uel tarda fuerit omnino
die ligando regulare secundum computationem
prima die dare medicinam aliam ut dicit
Auicenna primo canonis fen 4a capitulo
in parte 5e tamen quando operantes medicine
minuendo uomitum et inferius bonum
iuuant ʒ ß uel ʒ ii clisteri de succo
ro laxatiuo cum aqua calida qua tunc
[illegible] medicina incipiet operari cum
adiutorio 2e. Si uero aliquam uen-
ter sit stipticus naturaliter uel propter
errorem lubricatiue cum cibum uel suppo
sitorio uel cum clistere uel cibis lubri-
ficatiuis sicut dicemus capitulo de stipticitate
uentris [illegible] de empiris quod ut
dictus est in regimine sanitatis quod
retenta superfluitatis in corpore que [illegible]
porantes sursum inficiunt cibum
et caput replent et torsionem inducunt
et calidum egritudines prouocant scilicet
apoplexiam et se prius colicam ydro-
pisim tympaniten. Sexto est cauen-
da quo [illegible] gumptio diuersorum ciborum in eadem
mensa sit prohibita in regimine sanitatis
sunt tamen quedam peiores aliis scilicet
tamen est gumptio piscis et lactis
uel uini et lactis et [illegible] omnia contraria
in complexione uel in substantia sicut dicit
Auicenna cum cibum sumpto de electis
calidis digestionis confortantibus [illegible]
eis uti post cibum quia ipsum sursum
fumare faciunt et impedit digestionem
et fumum in dolorem capitis indu-
cunt. Conueniens est ergo calidis cum
cibum et sibi stipticis post ipsum sunt
precedunt corpori laxare et contrauiribiles
consueuerunt. Consuetudinem naturam plurimum
includis digerere cibus simul diuersos
quod homogeneos et sunt que delectant
in carnibus colorum et saporum. Multi
et plurimi stipticos recipiunt illico super
cibum et alii quidam comedunt quatuor

vel plures omni die et mittunt crudum super
semidigestum; et sic de multis aliis omnibus cer-
tum dicunt se propter hoc saniores et melius
habentes nisi. Illud quod 3o de ingenio sanitatis simpli-
cibus dicitur quod quedam puella fuit nutrita
napello neque ex hoc moriebatur sed sibi [illegible]
bentes sola anhelitu interiit, et alio
iusquiamo, et alia similiter sine rebus aliis
complexione et specie venenosis et napello
aut Avicenna 3o tractatu sen 3a capitulo de regimine
cibi et potus. ¶ Regiones quoque nationis habi-
tationes et usus id est consuetudines sunt contra
naturam rerum et hoc quidem observandum est
et oportet ut hoc experimentum vincat rerum.
¶ Est namque cibus quem solitus comedi in quo
aliquid existit nocivum et est convenientior bono
non consueto. ¶ Unaqueque enim figura et
complexio cibum habet convenientem et consistentem ad quem
inclinatur si voluntas assunt nocumentum ei
facit et impedimentum. ¶ Sed quot malas istas
consuetudines subiungitur dicit: Ille vero in quo
mala digeruntur mala cibaria ob hoc non
decipiantur quoniam post dies aliquos in corpore ma-
li generabuntur humores egritudines facientes et
provocantes. ¶ Et constringimus aut in sani-
tate non gaudeat malo cibo utentes
quoniam si in presenti non leduntur in posterum pas-
sione non evadent. ¶ Summus igitur complexi-
o dicitur etiam consuetudines an corporis observentur
an immutentur. Ad quod videtur dicendum quod consuetudo
vel est secundum naturam, et tunc est omnino observan-
da, vel est dissimilis et innaturalis et hoc dupliciter,
quia vel parum discrepat et tunc adhuc
est servanda, vel plurimum recedit a natura, et
hoc dupliciter quia vel est habituata vel non;
si non tunc nullo modo est tenenda; si sic hoc dupliciter
quia vel est corpus egrotans actu et tunc
iterum est servanda, quia tempore egritudinis sunt omnes
consuetudines et omnis in habitus corporis; quandoque
dissipata penitus tollenda usque ad perfectam
sanitatem vel est infra latitudinem sanitatis
et tunc est permutanda non tamen subito
sed gradatim paulatim post paulatim quod si non fiat
imposterum penam non evadet. Sic post
delectationibus in esu carnium antiquarum sali-
tarum aut piscium magnorum vel vulpium
aut leporum quia tamen leprum vel mor-
pheam movendo. ¶ Intelligendum preterea quod
sublimior medicina in regimine sanitatis
est abstinentia id est moderata cibi et
potus assumptio cum paucula sufficiunt nature
appetitum vero omnia diminuta sunt / tempore quo
etatis ut in tempore plures occidit crapula

quoniam gladius. ¶ Cibus vero superfluus sive
qualitate resistentia calorem naturalem obruit et
extinguit et prius corpus fiat infrigidum et
mortem naturalem velocitat; sive vero quantitate
replet vasa et apoplexiam et rupturas
subitaneam inducit; sive vero specie grossa vel
viscosa opilat transpirationem phlebis et per
quas putridas facit et apostemata generat prin-
cipaliter. ¶ Si quis igitur cibum vel potum super-
fluo assumpserit tota die maneat sa-
nativus sequenti die et in die quo crapu-
lam sumpserit sompno utatur quam posse
plurimo in loco temperato donec cibum digesserit.
Quod si sompnus ei non advenerit utatur
plurimo incessu suavi et continuo sine
quiete vel interruptione ut cibus vel digeratur
vel ad intestina descendat et parum boni
vini puri bibat et sic permaneat donec
tota crapulam per secessum vel cum clistere vel
suppositorio evacuat neque postea cibum sumat
nisi redeunte appetitu. ¶ Dicit tamen Avicenna
tertio de regimine vini et aque quod consuetum est
omni mense semel inebriari potu vini plurimi
quia cerebrum purgat spiritus intellectuales recreat
letificat, quod credo intelligendum in corpore
non utente vino sicut fuerunt hispani et
omnes sarraceni, quia omnino non bibunt
sed in terris vino carentibus omni hora et
prope septentrionalibus, ymmo illud credo competit quia
repleto addere repletionem. ¶ Canon. Conservator
sanitatis custos pro posse ut omni tempore evi-
tet cibos purgativos non medicinalibus nisi cum
opus fuerit. propter conservationem vero aut cibos
qui sic alterant aerem quod perfecte conveniant
solutive preter quod omnino corpus minus alterent
et immutent vel etiam aliud sicut sunt ca-
bi super iniecta; vero aut cibos medicinales
qui licet alterant sicut sunt omnes cibi inequali-
tate aliqua excedentes nam si sunt ca-
lidi adurunt sanguinem sicut salvia men-
ta piper petrosilinum apium allea cepe
porra nasturtium urtica et folia.
¶ Si frigidi mortificant et congelant sicut
lactuca portulaca cucurbita et similia.
Vel si magis sunt frigida inficiunt
pauciane sicut fungi et iusquiamus
si humidi putrescunt et tamen inclu-
dunt. ¶ Si stiptici opilant, si dulciori
renes inflammant et corpus. ¶ Si ven-
tuosi super natant et nausea vel fas-
tidium inducunt. ¶ Si amari non nutriunt
quia solum dulce inmutit propter hoc vel
[illegible] ut dicit G. 3o de simplicibus
medicinis. ¶ Si salsi adurunt et siccant

et corrodunt. Si pontica vel stiptica constringunt
et opilant. Si acetosa cito senescere faciunt.
Solis igitur utantur cibis dulcibus vel nulla
speciali qualitate excedentibus vel contra illud. Si
autem propter excessivam alicuius qualitatis accidit non
conveniens rectificetur per suum contrarium. Ubi contra-
ria propter unctuosa dentur stiptica ut caseus
pira citonia. Si propter salsa dentur aqua et
acetum. Si acetosa dentur mel et zuccarum. Si
ventosa dentur masma ut sinapis. Si a-
cuta dentur lactuca et similia. Item dicit
G. vi° de ingenio sanitatis. Cum omnis dispositio
corporis sit aut mala, contrario reducenda sunt ad
temperatum sed cum suo contrario salvis tamen tribus condi-
tionibus. Primo hoc fiat tempore sanitatis. Secundo
ut fiat gradatim. Tertio ut corpus sit sibi
ipsi sufficiens. Pauperes cum nimio comedunt
quod licet primo, secundo ut sit ociosum. Melius
cum est sabulo ut sit naturaliter stacius quam tota-
tus et piscatori vel fullom ut sit colligatus
et aratori ut sit densus et compactus. Item
licet in puero et iuvene sit calor naturalis equalis
in radice, et per consequens digestio eque fortis in
utroque, quia tamen in iuvene est maior
siccitas propter calidum quod depascit aliquantulum
sicut humidum radicale. Ideo conveniunt ut pueri
melius digerant et melius nutriantur cibis
calidis et humidis. Iuvenes vero a calidis siccis
et solidis. Dentur ergo pueris lac et caseus
recens et caro agnorum vitulorum vel castratorum
et cibi eius. Iuvenibus vero caro vitulorum
porcorum bovium non antiquorum panis siccus
et cibi assi vel frixi. Sed contra hoc instantie po-
test dici quia auctores videntur tamen dicere quod in
digestione sunt duo, scilicet alteratio et conversio sive assi-
milatio. Alteratio enim est decoctio cibi in stomacho
et hoc fit magis a calido naturali, sed assimilatio
fit magis in humido radicali membrorum quod est
ipsa mollia et spongiosa faciet cibi in
pueris minus nutriti et per assimilationem faciunt ipsum
apponi et iuvenes et iuste conformatos. Ex quo
et sic potest concludi quod debilia melius
mutantur cibo cibo aliquo determinato quia corpora
aliqua robusta sed propter similem forme specierum
que est potissima causa commixtionis et mu-
tationis. Item dicit Avicenna primo canonis fen
3ª tractatu 2° de regimine cibi et potus quod nichil est
deterius est quam saturitas post inanitionem fa-
mis et econverso, sed in primo est deterius,
quia stomachus longa inanitione afflictus vir-
tutem digestivam amittit et eius torpidencia
constringitur ut cibum neque digerere neque recipere
valeat nisi valde paulatim sicut patet
in carceratis per liberationem et avibus certa
libris propter similem quod nature hominis superflue
se non repleverint et propter hoc moriuntur.

Idem in eodem capitulo ut ad idem videtur primo
superlatus dormire iaceat pauco tempore donec
cibus ad fundum stomachi descendit et os stomachi
clausum fuerit. Postea super sinistrum revolvatur
ut epar stomachum comprehendat quia stomachus
ut sit membrum parum calidum per caliditatem
caliditatem recipit humidis dominantibus sed
bus sed a corde superius felle inferius
epate a dextris. Splene a sinistris, subtus
a dyafragmate, ventre a retro dicitur et a
venis inferius. Deinde revolvatur
se super dextrum et tota nocte sic perstat
sompnum et digerit. Idem in eodem vinum
superans post cibum est quod rebus magis
impeditis quam digestis valeat et sic faciat
penetrare eum non dum digestum et faciat
hepatice opilationes et putrefactiones. Et
ideo si post cibum superveniat sitis magna
sumat aquam frigidam sed paucam quam sorbe-
bit non ingurgitando deglutiat et
sic sitim extinguant sine nocumento. Idem
in eodem vero maxime opilantes sunt dulces
vel viscose vel grosse sed dulces namque
attrahunt aliquem digerunt propter similiter
amarum quam sunt ad naturam et sunt eorum
provocativus et ydropisis. Ubi igitur hec
causa sunt reprimuntur per eum sic fugienda
sunt scilicet mel pasta tortelli vinum rubeum
vinum turbidum vinum novum et consimilia
et omnia unctuosa et pisces non de-
bite preparata. Idem in eodem tarbus vanis
et porosis sicut sunt corpora mollia et
laxe carnis plus opus est cibus
non validis aptioribus preterea sic sunt
aer estuosus resolutus vel frigidus
congelans vel exercitium debitum vel coitus
excedens. ¶ Corporibus vero densis et
solidis sicut sunt corpora dure et compacte
carnis plus nocet est abstinentionibus se
immiscere sicut sunt cibos et potus grossius
viscosius opilatus plectoria replens con-
superfluus et mare sanguis et similia. Primi
igitur ut plurimum acrius iuvantur et febre
acutas occupantur. Secundi vero ut istud a
causis antecedentibus et febre cronice et
opilationibus et ydropisi provocantur. Item
Avicenna primo canonis fen 3ª tractatu 2° de regimine
vini et aque dicit quod bibere aquam frigidam
post exercitium est superfluum sicut balneum et
inspicit incedosa quia tunc post sompnum vel
crapulam et de nocte maxime refrigerativam
damnum epar vel stomachum et digestionem
corrumpendum et calore naturalem mortificandum
frequencia quasi perducit ad ydropisim

vel ethica senectutis quod si quis predictorum pluri
mitate potus angustietur colligat os suum
aqua frigida et anhelet aerem frigidum
quod si non sufficiat bibat modicum aque fri
gide et cruste stati consiam quod si non dum
sufficiant bibat prius vinum mixtum cum
aqua calida ne aliquod nocumentorum eius
contingat Item eidem vinum grossum dulce
est vinum melius illi cum pigrioris esse de
fideat et forcius ab opilacionibus sibi cu
neat verbis autem varus et potest inclinus
est fetum sua contrarium elucium et prius
frigescent Item idem dicit super vinum mali
ehrii bibere vinum non comedere vel
ante vel post est malum quia facit ipsum
in extrema corporis penetrare inclinus
est igitur a potu omnino abstinere donec
egestus sit vel extingueret Item cum
pauco aque sed vel cibum deorsum
pelle et ventre lubricare cum haustu
magno plurimo aque pure sicud fit
post sumpta vel cerusa gruesta Item
idem dicit vinum dare pueris ad bibendum
est sicud ignem igni addere in lignis
debilibus sed scire quod opus tollare
pro dura et inmembris dare ipsum tempore
Item peior est replecio ex cibo quam
ex potu pessima vero que ex potu
sunt Item ergo multum cupit bibere una
vice parum sumat cibum et egestus
replecionem non fuit bibat et comedat
plurimum quod cibum indigestum ad venas sin
gulas perducit Item Avicenna primo canonis fen
3a capitulo de regimine sompni et vigiliarum
dicitur quod sanitatem corporis servare debet
de re sompni diligenter cogitare sicut ut
sibi tempore competente et debito contine
te que fuit debilitate corporis resolu
cione spiritus vel coytu vel labore sitis
et corpus roborat et pinguat et
colorat Ipse namque annectit digestione
adiuvat humores bonos multiplicat
spiritus generat et augmentat et membra
lapsa reficiat et est res maxime
conveniens senibus quia in eis humiditatem
radicalem conservat ne pereat et perditam
recuperat preginacionem humoris infusionis
Est autem sompnus temperatus et debitus
si sequentes fuit condiciones prima ut
sit hora debita scilicet non illico super cibum
sed post quam cibus descendit ad fundum sto
machi donec usque est adhuc causa os stomachi
sumat ad caput ipsum implens et gravas
et sompnia plurima et turbulenta inducens
et angustias cum inducere sua de
lacio in latus et clausiorem stomachi porrectus

et propterea si desiderosus eius tardavit et sop
nus necessarius fuit debet parum incedere et
postea dormire Secunda condicio ut non sit inde
in ab observare quoque condicionibus superdictis
post ipso de 3a non naturali et ubi quis sopnum
nocturnum perdidit propter sollicitudinem vel laborem tunc
dormire sit amane usque ad horam tercia quod est
tempus magis ingenius ut dicit ypo 2o prognosticorum
Tercia ut sit super alto latere modo et ex-e
predictus vel super ventrem si consuetudo habuerit
decubitus et infant quod satis magnum
confert indigeando amplius propterea quod ve
trem et calorem naturalem comprehendet et augmentat
nequaquam autem fiat supine i super dorsum
quia tunc facit decorsum fluere et tunc
est causa catarri emplastri apoplexia
nie passio licentie et indigestionis vel
nimias fuisse facit inundare et tunc est
appoplexie epilensie paralisis frenesis i
rubi et litargie et quod sepius se res habeat
musculos et membra debilitat quare
si consuetudo talis decubitus fuerit est pro
hinc i mutanda Quarta ut non super ma
nitate et fame quia est malum et debi
le desiccat et corpus in macerat et
colorem citinat et stomachum malis replens
humoribus et os amaricans et appetitum
prosternat Quinta ut sit profundus a ut
non apparant sompnia vel pauca et delecta
bilia quod sit propterea ubi rebus comprehensionum
in digestione optima et renovacionem
spiritum et calores naturalis ad interiora com
pleta et perfecta Sexta ut capite eleva
to super molli cubat et coopertos pannis plu
ribus calidis similiter et toto corpore quod mag
num confert amplius indigendo cibum et natu
ralium superfluitates expellendas in regi
bus si corpus in sompno sibi cooperta et
calido sitive et aure ad plantam
pedis sit sedaturus grossus ab alto et
declive Septima ut sit quiete sui
neque excedens neque deficiens sed moderatus
et communis ciborum digestionum et virtutis confor
tacionem unde ypo 2a particula afforismorum
Sompnus et vigilia utraque modum maius
facta malum quia si superfluat i que tum vel
equali corpus infrigidat caput humectat
multiplicat superfluitates stuporem et
subtet causas Sed vero dimiciis fuit digestionem
non perficit cuidecitum inducit corpus
i macerat et faciem ruinet sunt
igitur sompnus et vigilie gravis et
maturacioni vigilie vero operacioni et re
solucioni et superfluitatem expulsioni ut dicit
G. pro 1 de ingenio sanitatis

Restat novissime loqui de actu
venerio quia non parum necessarius
est in regimine sanitatis. Si quis
enim coitus autem temporibus congruis sit aliqua

in egritudine laborare aliquam hora vel tempus
periodi supervenit debet vera alterationibus
gradum si sit mala contrario dimissa sive mania
ut est per se effectiva dolor causa calidus
vel frigidus et si sit ad mala conveniunt ut
vera evacuationibus et dispositionibus ut puta
fluxu sanguinis vomitu sudore vel extremorum
vel emorroidarum provocatione et similibus Stomachus
fastidium vel appetitum cibi superfluum vel
saporem oris alienum sive causa materia vel
gravitatem vel lassitudinem membrorum vel sompno-
lenciam vel vigilias superfluas vel [illegible]
vel dolorem vel anxietatem malignam vel
sudores plurimos sive materia causa vel sim-
ma plurima et insolita preter consuetudinem et
adolimium capitis raro et novum neque
apparatum interveniet egritudinem prognosticabitur
et evacuationes venturas convenientes que
evacuationes consuetas ut puta per vomitum Ypos-
tasis et flammas vel premonitas sive fluxum
vel fluxum sanguinis narium vel per fistulam
sive fluxum ventris vero restrictus vel
diuturnitas humoris adversa supervenit prioritas
et corporis mundificatio ne superfluitas in
corpore remaneat sive manifesta causa
morbos malos inducat et ipso tunc
tales evacuationes non fuerint consuete sed
de novo supervenerint ad ipsarum restitucionem
non solum sed preparatum precedat primo cu-
stodiatur aliis sic ut acutes et ostrice et
tunc omnino ipsas non impediat nisi valde
superfluat et tunc deciat ad similibus
tunc et acutes et tunc ad restitutionem ipsarum
sufficiat Salvus fanci plurimis fortis et
predominus tortura oris vel paralisim prima
dur vomitu quare purgetur flegma vehementer
et sensibus dicta et alterata ad calidum siccum
et prohibeat a vino omnino et fiant gargaris-
mata et masticationes cum oximelle
squillitico vel aceto et sinapi et melle et
sternutaciones odoris et pulvere cum aceto forti
decoctionis rute salvie absinthii et rute
castori Saltus cordis tremor fortis et per-
severans spasmum de repletione predicat
quare purgetur cum medicinis fortibus fre-
quenter exercitetur in somno compositione et sudet
in balneis et fame et siti tolleat Stu-
por et formicatio et in membris debili-
tas in corpore toto vel in latere altero parali-
sim aliam emisionem significat que in
menis seperes de paralisi sucurrat Dolor
capitis vehemens cum sit acuta et ru-
bore oculorum et apicone venarum et flu-
xu lacrimarum in voluntario et impotentia
inveniendi clarem vinus vel solis frene-
sim prognosticant quare sicut accidit Capsilica
vel cephalica et minuitur colera cum reubar-
baro vel scamonea vel confortatur
cerebrum cum plurimis unguentis et epithimatibus
repercussivis factis ex aqua rosarum aceto suco

spirine solatri rosarum et plantaginis tutilus
et dinge si sepe et fortiter accidant epi-
lenciam minantur quare subveniatur cum
medicinis ad epilenciam convenientibus Si
timor et pusillanimitas et tristicia et
fancie delectatio et solitudo et visus sive
causa manifesta multum tempus habuerunt me-
lancolicam passionem ostendunt ut dicit Ypo-
cras in particula aforismorum quare succurratur cum pur-
gationibus et curationibus de melancolia Si furor
et instabilitas cum agitatione in motibus
et garrulitas plurimo perseverant maniam et
demoniam significant perveniunt quare pur-
gentur humores et adusti ut alia
venit mala contrario cum medicinis
sepibus suis curatur Si catarrus descendit
frequenter a capite bronchiam vel vomicam
inducat Si ad pectus vel ad pulmonem
ptisim vel asma vel suffocationem causat si
ad canna pulmonis raucedinem inducat
quare purgetur caput cum pillulis cochiis
frequenter et caput abrasis capillis cum
sternutatoriis exsiccantibus et rubificantibus
sompnus ipse cum et subolitur cena et cor-
pus detur sompnus post cibum et interpellacione
posse vigilare Sudor multos nocte vel
in sompno fortis sine materia causa sit corpus
superfluo cibo vero Si vero cibum superfluum
non consumit hoc actum per purgationem
tamen humorum superfluorum in venis et
poris membrorum indiget ut dicit Ypo-
cras aforismorum alia humiditas sic aut ipsa
non evadet Corpus valde sanguineum est
diligenter absque putridis preservandum
ad quas maxime pronum est ut dicit
Ypocras de regimine sanitatis quare flebotometur fre-
quenter vel purgetur cum medicina convenien-
ti in principio veris et autumpni et
appareat omnis pori cum balneis et frica-
tionibus ut vesicule et bene evacuabile
sit omni hora Corpus flaticum
regimine vel non studio solerti ab apo-
tibus et palijs et appropria est custodiendum
ad que pronum est inclinatum Corpus
vero videtur ab ethica senectutis primum
dum similis et certe valde per precarione
Corpus colericum per eum regimine vel
ceterum diligenter ab ethica preservatur
ad quam maxime pronum est ut dicit
Ypocras de regimine sanitatis quare prohibeatur
a venenis et ira et siti et alteretur
cum cibis et medicinis frigidis humidis et
custodiatur a angustijs et sollicitudinibus Si car-
tamone frequenter patiatur et dolores de
forum sive materia causa morte subita
vero moriatur ut dicit Ypocras secunda particula
aforismorum quare tum complementum fortis et frequenter
non sit igitur flebotomia et purgatio
humorum multorum adustorum venenosorum
cum polipodio sive epithimo et elleboro

nigro. Si corpus valde repletum fuit 2m
vasa vel ?? rupturam venarum et of-
fuscationem caloris naturalis. Vomitus fuit
et tandem apoplexiam precedit ut dict-
um primo parte prima a(?) ... in capitulo de fluxibus
ad finem etc. Et cum sublatum est crassi
valde 2m naturam etc. quare statim cum
flebotomia forti succurrat et post eam gradatim
cum medicina laxativa et dieta tenui
et sudore et exercitio in ieiunio. Si sensus
turbari ceperint subito sine manifesta
causa et motus voluntarii tardari cum
vertigine et gravitate capitis et repletione
plurima est apoplexia timenda quare fiat
flebotomia purgatio et gargarismata suo
capitulo scripta. Cum fetor oris vel fetore
plus solito egerendum vel urine plurimum
debito indigestum et putredinem humorum significat
et se putrida et ipse si sit cum opilatione
venarum et pororum cutis et tensione ypo-
condriorum et carentia balnei et exercitii
consueti et incessione voluptatis diu-
turne confert fiant purgationes materie con-
venientes et subtilietur regimen. Facies
et oculi et extremitates si inflari ce-
perint timere ydropisim et cachexiam
sine fluxu egestio liquida cum tenui-
bus et rugitu ventositatis expulsa indigestum
significat. Putredinem in stomacho et malam dispositionem
epatis sive opilationem vel frigiditatem et suc-
cessione leucoflegmantiam vel ydropisim significat.
subitam quare subveniatur cum diureticis talibus
et electuariis et emplastris calidis stipticis
propositis. Cum quis sentit lassitudinem
in toto corpore cum acuitate quadam et
ardore cum cutem et horripilatione
se imposita preveniat febrem cum nisi
ad purgationem subtrahat? Si sunt cum
fractione forti membrorum et obumbratione
visus et gravitate omnium sensuum se continuad
nisi succurratur cum flebotomia subito.
Ex quo patet prostratio appetitus et lassi-
tudo spontanea sine causa manifesta que se vi-
deret urine ardor perfusus et inflatione
ad pruritum paulatim perdens et ??
et vigilans scabiem vel ulcera hereditarie nisi
succurratur cum flebotomia remediis que suo
loco dicemus. Pruritus cum novum
arboribus cauterio [illegible] cum
stabor faciei plurimus cum pinguedine si fuerit
muita(?) et anhelitus et angustia et
raucedine vocis quasi loquatur per nares
et pruritus sicco corporis toto et con-
sumptione venenorum (?) plurima et alteratione
coloris subita ad frigiditatem et calidi-
tatem et asperitate cutis et nodositate
membrorum et putrida cutis ??
acutus et formicatione quadam stupida
membrorum lepra inchoata est. Succurratur
igitur illico antequam confirmetur cum medicinis
purgantibus fleumaticos humores adustos
et balneis humidis et cibis frigidis ut in-
ferius dicemus loco suo. Dolor articulorum

esimus(?) vel prodicionis cum inflatione membrorum
et motu difficili podagra vel ciragra ini-
mantur(?) ubi sunt cum purgatione flegmatis
grossi vel colere et abstinentia ab acribus
superfluis et potu vini et ab usu aceti et
coytu omnino. Cum quis levem se sensit et
comestione et sompno motibus animalibus et
corporis optime se habere vel 2m consuetudinem
vel circa illud tunc omnem medicinam postponat
quoniam ut ait G. primo de interioribus natura
non indiget amplius medici nisi cum morbo
significato amplius sibi requiretur. Explicit(?)

Libri primi sunt x sectiones. Sectio prima
de passionibus membrorum animalium. Sectio
2a de passionibus membrorum spiritualium.
Sectio 3a de passionibus membrorum naturalium. Sec-
tio 4ta de passionibus extremitatum corporis.
Sectionis prime sunt viii tractatus. Tractatus
primus de passionibus capitis. Tractatus 2us
de passionibus nervorum. Tractatus 3us de passio-
nibus oculorum. Tractatus 4tus de passioni-
bus aurium. Tractatus quintus de passionibus
nasi. Tractatus sextus de passionibus oris
et lingue. Tractatus septimus de passio-
nibus dentium. Tractatus viii de passionibus
Sectionis 2e sunt 4or. Tractatus gingivarum.
Tractatus primus de pas-
sionibus gutturis. Tractatus 2us
de passionibus pectoris et pulmonis. Trac-
tatus 3us de passionibus cordis. Tractatus
4tus de passionibus mamillarum.
Sectionis 3e sunt ix tractatus. Tractatus
primus de passionibus epatis(?) in genere(?)
et stomachi(?). Tractatus 2us de passionibus
epatis. Tractatus tertius de passionibus
splenis. Tractatus 4tus de passionibus in-
testinorum. Tractatus quintus de passionibus fe-
toris(?) vani(?). Tractatus sextus de passionibus
renum. Tractatus vii de passionibus vesice.
Tractatus viii de passionibus membrorum generationis
in masculis. Tractatus ix de passionibus membrorum
generationis in feminis.

Tractatus primi sectionis prime sunt x
capitula. Capitulum primum de dolore capitis.
Capitulum 2m de vertigine et scotomia. Capitulum
3m de stupore subito et congelatione. Capitulum 4m
de frenesi. Capitulum quintum de litargia. Capitulum
6m de vigiliis superfluis. Capitulum vii de contur-
batione intellectus animalis(?). Capitulum 8m de epilencia.
Capitulum ix de apoplexia. Capitulum x de incubo.

Tractatus 2i prime sectionis sunt quinque
capitula. Capitulum primum de paralisi. Capitulum
2m de spasmo et aliis sicut tetano.
Capitulum 3m de tortura oris. Capitulum 4m de
stupore et tremore, formicatione et obdor-
mitatione. Capitulum vm de opilatione(?) et alas.

Tractatus 3i prime sectionis 4or decem(?)
sunt capitula. Capitulum primum de obtalmia.
Capitulum 2m de lacrimositate(?). Capitulum 3m

de dolore et apate anime. Cap. de vlce anime

Tractatus quintus prime sectionis sunt tria capitula
Cap. primum de fluxu sanguinis narium Cap.
2m de fetore oris et poliippo et vlcere
in naribus Cap. 3m de perdicione odorandi

Tractatus sextus prime sectionis sunt 4
capitula Cap. primum de fistula lacrimarum
oris Cap. 2m de cancro oris Cap.
3m de grossitudine et magnitudine lingue

Tractatus septimi prime sectionis sunt tria
capitula Cap. primum de dolore dencium
Cap. 2m de mollificatione dencium
Cap. 3m de corrosione dencium

Tractatus octauus prime sectionis sunt
duo capitula Cap. primum de fluxu sanguinis et
gingiuis Capitulum de putredine gingiuarum
et vlceratione

Tractatus primus 2e sectionis sunt tria
capitula Cap. primum de squinancia Cap.
2m de catarro brancos et coriza Cap.
3m de raucedine vocis

Tractatus 2s 2e sectionis sunt 7 capitula
Cap. primum de tussi Cap. 2m de asmate
d. asmate orthomi ortothemia Cap.
3m de pleuresi Cap. 4m de peripleumonia
Cap. de empiate Cap. 6m de ptisi Cap.
7m de sputo sanguinis et emoptoyca passione

Tractatus 3s secunde sectionis sunt 4or
capitula Cap. primum de debilitate cordis
Cap. 2m de sincopi et cordiaca pas
sione Cap. 3m de dolore et apate et
volucione cordis Cap. 4m de dolore et apate
et voluere cordis

Tractatus 4ti secunde sectionis sunt duo
capitula Cap. primum de oppobrancia et
diminucione lactis Cap. 2m de inflacione
mamillarum

Tractatus primus 3e sectionis sunt 12
capitula Capitulum primum de actione lesa
digestionis stomachi Cap. 2m de nausea
fastidio et prostracione appetitus Cap.
3m de appetitu canino Cap. 4m de
bolismo Cap. vtum de appetitu corrupto
Cap. 6m de siti Cap. 7m de eructua
tione Cap. octauum de singultu Cap.
9m de vomitu et ad subuersionem Cap. 10m
de colica passione Cap. 11m de dolore et
inflacione stomachi Cap. 12m de
apate et volce stomachi

Tractatus 2s 3e sectionis sunt 6 capitula
Cap. primum de debilitate epatis in sua complexione
et forma Cap. 2m de opilacione et duricie
epatis Cap. 3m de cathesia Cap. 4m
de ydropisi Cap. 5tum de ictericia citrina
et nigra Cap. 6m de apatibus et apostematibus epatis

Tractatus 3s 3e
sectionis sunt tria capitula Cap. primum
de debilitate splenis in sua complexione

Cap.

et forma Cap. 2m de opilacione et duricie
splenis Cap. 3m de apatibus et apostematibus splenis

Tractatus 4ti 3e sectionis de splene
sunt 4or capitula Cap. primum de
fluxu ventris omnium modorum
Cap. 2m de stipticitate ventris omnimoda
Cap. 3m de colica yliaca et yleos
Cap. 4m de apatibus et vlceribus in
testinorum

Tractatus vti 3e sectionis sunt 6 capitula
Cap. primum de tenasmone et pru
ritu in ano Cap. 2m de exitu
ani Cap. 3m de emeroidibus in ano
Cap. 4m de ragadiis et fissuris ani
Cap. 5tum de emoroidibus et eruptione
venarum in ano

Tractatus 6ti 3e sectionis sunt 7 capitula
Cap. primum de debilitate fine malicia
complexionis renum Cap. de inedia
vel fameis de planis in ren
ibus et poris vrinalibus Cap. 3m de
calculo et arena rubea et alba Cap.
4m de dyabete sine de diarria vrine
Cap. 5m de malicia renum Cap. 6tum
de opilacione et duricie in renibus et poris
vrinalibus Cap. 7m de apatibus que
fiunt in renibus et poris vrinalibus

Tractatus 7mus 3e sectionis sunt 6 capitula
Cap. primum de scabie et vlcere vesice
sicca et vlcera Cap. 2m de ardore vrine
Cap. 3m de stranguria Cap. 4m de dissu
ria et stranguria Cap. 5m de insensi
bili fluxu vrine et mingentibus in sompnis
Cap. 6m de apate in vesica et collo eius

Tractatus 8m 3e sectionis sunt 4or capitula
Cap. primum de impedimentis coitus que
sunt 4or diminucio appetitus, diminucio
spermatis, diminucio erectionis, et diminucio
virge virilis Cap. 2m de satiriasi et facien
tibus superfluitatem in coitu que sunt
multitudo erectionis, multitudo appetitus
et multitudo spermatis preter nimium Cap. 3m
de gomorrea et polucione nocturna Cap.
4m de apatibus virge et testiculorum

Tractatus 9us 3e sectionis sunt 11
capitula primum Cap. de fluxu menstruorum
Cap. 2m de retencione eius Cap. 3m
de retinentibus voluntatem et facientibus ad
impregnacionem Cap. 4m de facientibus
aborsum et impedientibus impregnacionem Cap.
7m de hiis que faciunt facile efficiunt et
educunt secundinam Cap. 6tum de apostema
tibus vel vmbilici et pruritu Cap.
7m de suffocacione et fetus Cap. 8m
de mola et inflacione matricis Cap. 9m
de suffocacione matricis Cap. 10 de apati
bus in matrice Cap. 11 de vlceribus
et ragadiis in matrice

Tractatus 10e sectionis sunt 6 capitula
Cap. primum de rupcura cyfac et
hernia

Capitulum 2m de passione artetica et eius speciebus. Capitulum 3m de variolis crurium et de elephancia. Capitulum 4m de doloribus dorsi spontaneis. Capitulum 5m de gibbositate dorsi et pectoris. Capitulum 6m de labore spontaneo infirmitatis qui fit in ambitu corporis totius et extremitatibus membrorum.

Quoniam corpus humanum sanitatis egritudinisque a nobis operabile parte constat et est substantia arboris instar divisum in stipitem et ramos; ramos quidem dicimus brachia et manus et crura atque pedes, sine quibus omnibus aut pluribus vita potest aliquo tempore perdurare; stipitem vero dividimus in tres partes principales que membris animalibus appellantur et sunt vene animalis, vene spiritualis et vene naturalis, sine quorum uno nec potest vita hominis aliquo tempore perdurare. Scripturi itaque in hoc primo libro passiones atque remedia membrorum corporis singulorum, ipsum in tres sermones distinguimus, in prima perductas tres partes principales. Sermonem vero quem distinguimus partitatis quemadmodum, et quecumque per ordinem partium per membra sua distinguuntur quibus integratur. Et membra quidem animalia exemplo illis opposita que sunt a vertice cranei usque ad epiglotum, quibus omnibus et proprium est cerebrum. Superius operationes aptitudo predictarum superius recitavimus, capitis passiones secundum modum sunt: prima dolor, 2a vertigo vel scotomia, 3a stupor subeth et congelatio, 4a frenesis, 5a litargia, 6a vigilie, 7a permutatio virtutum imaginationis minorum, 8a conclusio memorie, 9a appoplexia, 10a mania. Cum autem dico caput intelligo congregatum operiente cranio duram matrem, cerebrum, ventriculos et talia capitis eius quorum compago per anatomiam ab auctoribus datis est deprehensa. Cranium autem quod est solida densa atque compacta plusque alia corporis est crancium panniculo quodam subtili medio posito super compagem cranei fabricato. Sub cranio vero est dura mater panniculus solidus superficiei prius grave cerebri vindique orbicularius subductus ad defensionem cerebri post casum vel percussionem. Sub dura vero matre est pia mater totam cerebri medullam amplectens cum sit panniculus mollis et subtilis aliquo. Postea autem ramificatur panniculus. Cerebrum quidem tres apparent distinguibiles in eorum perduo fractos anteriores cerebri penetrantes et eius sectiones colligentes quemadmodum pulpa colligit granatorum et favus atque mel. Et magistri dicitur. Est autem cus ab hoc panniculo in cerebro omnes et nervi oriuntur a cerebro anteriori preter duos auditivos qui a posteriori oriuntur cerebro; a quo et omnes nervi motivi oriuntur preter duos narium atque palpebrarum qui ab anteriori oriuntur cerebro. Per tactum autem nervi ab utroque sunt producentes cum tactus sit sensus quo corpus totum. Cerebrum autem divisum in se partes quatuor substantia et loco et operationes distinctis partes. Secundum anteriorem quem suscipit dicitur et est alba mollis humida occupans frontem et utrumque cranium fere totum. Anterior medius est pars cerebro candidior purior et nobilior multa concavitate habens oblongam angularem quasi ad figuram quadranguli que ventriculus anterior terminat et est locus sensus communis atque fantasie que et ymaginativa dicitur. Et ob hoc ventriculos fere circa medium eius descendit via spaciosa tendens per medium palati que latina seu colatorium appellatur, per quam cerebrum antique a suis superfluitatibus emundatur. Et cum hoc collatorio connexum duo foramina narium propter quod anhelitus ore clauso attrahitur et mutospirantes nares quoque per rosinatoz compriminentur quod sicut collatorium illud accidat. Quoque opilari contingat grosso viscoso fiet anhelitus difficilis nisi ore aperto et precipue post sompnum. Alia vero est pars cerebri posterior quod decipit dicitur et est dura subalbida quasi figure triangularis. Cuius basis est versus collum a qua oritur nucha, reptes dorsi spondilis cum sit velud eius rivus quam ab ipsa nervi motivi oriuntur qui a cerebro posteriori potuerant durari propter eius profunditatem atque distantiam a membris ne forte in via caperentur. Cuius vero conus versus interiorem est erectus quem hec figura competentior est ad recipiendum et firmior ad retinendum quod et ventre fuit. Ventriculos confinales figure in ipsius medio fabricato qui substantie memoratiue atque rationalis est. Spinam quidem tingens strictus longus ac rectus ab anteriori procedens vermiculus et tendens ad conum ventriculi ut dicti ut spiritus sensatus et fantasiatus velociter ejus traduceret ad cameram memorativa et ergo et hoc dicitur medius ventriculus ad subsumendum senti estimative que in hominibus cogitativa vel ratio vel intellectus passim nuncupatur sagacia ita sequuntur fabricata.

Capitulum primum de dolore capitis

Dolor capitis quidam nomine ab aliquibus soda dicitur. Qui totum caput occupet ovium vel cephaleon vel galea appellatur. Si vero partem obtineat sive dexteram vel sinistram sive anteriorem vel posteriorem emigranea nuncupatur. Cuius diverse cause sunt et modi. Si quorum est fuit vel est morbus cum sit per se

incipiendo a fine cum frunticam vel ante
cedente coniuncta Vel est accidens cum fit
conspiciendo morbum sicud umbra corpus ut
dicat G. 3° de accidenti et morbo Cuius de
spes cause sine modi sic possunt deprehendi et
sunt signa Nam de soda opera composita
dicitur cum de capite ebrio calido et frigido
loquitur Soda igitur cum est morbus aut fit
a causa intrinseca aut frunticam / si intrinseca
aut a mala complexione aut a solucione continui
Mala non quia complexio dolorem non causat ut
dicit G. in tegni Si a mala complexione aut
sine materia aut cum materia sic sunt 3es species
Prima est a mala complexione calida, 2a
frigida, 3a sicca / quia humida non potest
facere dolorem nisi sit cum materia Si non sit
cum materia aut ventosa aut humorali
Si ventosa sic sunt due species, prima vel
ventositas elevatur ab humore frigido Si
humorali sic sunt 2e species vel infrigidatur
ab aere et vento frigido Si humorali sic
sunt v species Prima a sanguine 2a a colera 3a
a flate [illegible] quarta a melancolia quinta a causa
composita [illegible] que et variatur pluribus
modis Si a solucione continui sic sunt una species
scilicet a flatu salso vel [illegible] corrodente
vel [illegible] vel [illegible] Si
a causa frunticam sic sunt due species scilicet ab
aere et vento vel [illegible] et percussione
Si vero Soda sit [illegible] iterum aut
fit a causa frunticam aut intrinseca Si
frunticam sic tres species ut potest vel ab aere
et vento frigido vel a sole et balneo calido
vel [illegible] et labore superfluo Si intrinseca
aut consequitur morbum universalem aut
particularem Si universalem sic fit una species que
si fit in se continuo et interpellatur hora cri
sis vel hora maioris afflictionis Si vero
particularem sic sunt vii species Prima que fit
a cibo stomacho repleto malo cibo vel humori
bus corruptis 2a que fit vicio epatis
3a vicio splenis Quarta vicio renum
Quinta vicio renum Sexta vicio matricis
vel alterius membri [illegible] Septima
vicio intestinorum et que in eis sunt [illegible]
sic in genere sunt 2a [illegible] que adhuc
plurimos continet modos sed sic possunt dividi

Methodius Dolor et morbus si fiat
a mala complexione diversa
calida sine materia signa sunt ista quia sentitur
caput ad tactum calidum et apparent oculi
rubei et sentit in fine agitacionem intra
cranium et pulsacionem in temporibus
et quia iuvatur a frigidis applicatis et optinus
nocent autem calidis Et si fuit caliditas
a causa frunticam antecessit expositio
talis scilicet capitis ad solem vel ventum
calidum Et cura eius est ut alteretur
caput ad frigidum cum in unctione [illegible]

de unguento [illegible] populeon vel
aqua ro. et aceto vel lacte mulieris
vel lacte [illegible] vel succo lactuce [illegible]
vel [illegible] in bibendo [illegible] panuos
lineos et ponendo actu frigidos super
frontem et tempora frequenter sed
nequaquam tangatur cum eis pars capitis
et posterior ubi occiput quia naturaliter
frigida est et nucha et hinc nocivi inde
orinutur Soda frigida Si vero fiat
a mala complexione [illegible] frigida sine materia
sentitur caput ad tactum frigidum et iuvantur
caliditates nocent frigida et forte antecessit
ambulatio in aere frigido sive vento boreali
Et cura eius est ut caput [illegible]
fortius fricetur cum panno frigido et sacelletur
cum [illegible] et [illegible] lani [illegible]
vel cum se. [illegible] et sinapis [illegible]
[illegible] infrigida fuerint in aceto [illegible] forti
et post hoc in sacello calefacto super
lapide ignito et [illegible] cum aceto [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] remaneat [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] sepius in [illegible] cum vino
al veteri [illegible] actu calido in quo
[illegible] et [illegible] [illegible]
vel inungatur cum oleo laurino et [illegible]
Et odoret res calidas aromaticas [illegible]
et stet in sole calido vel ad ignem in
[illegible] et [illegible] cibis calidis actu et
[illegible] conditis cum speciebus aromaticis bibat
vinum vetus purum [illegible] moderato
Bonas [illegible] frequentur alterat ad
calidum [illegible] et [illegible] plurimos [illegible]
[illegible] magis frigidum [illegible]
[illegible] Soda sicca Si vero fiat a
siccitate apparent [illegible] oculorum et
antecessit [illegible] ventris [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible] vel
[illegible] et sollicitudo et apparet
[illegible] et [illegible] aviditas cum ar
dore aliquali Et cura eius est uti cibis
impinguantibus [illegible] ut [illegible]
[illegible] vel pullorum vel agnorum [illegible]
condita cum [illegible] et [illegible]
[illegible] humectantibus ut est balneum
aque dulcis tepide post [illegible] illico
vel completa digestione prima sine mora
in [illegible] corpus fiat [illegible]
[illegible] [illegible] piscibus [illegible]
[illegible] conditis cum speciebus [illegible]
[illegible] sicud sunt [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
Bibat [illegible] lac in ieiunio per duas
horas ante cibum vel melle vel zucaro
et mica panis de frumento [illegible] si sit

consueta et in ipso delectatur et stomachus sit mundus quia facile corpus in isto statu et complexione (sic) calido quidem ad fermosum in frigido ad acetosum generat. Item capitis dolorem inducit quatenus sursum vaporando vi(n)gat cum oculi dolet. Si vero sit compositum complexione duarum qualitatum sive mixta simul et difficile est ipsam cognoscere nisi apponendo sicut dictum est. Prodit in via ad solis alterativus procedens et ideo competit cognoscere quia est cum via gratie evacuatione indiget ut dicetur.

Soda ventosa. Si vero fiat cum accidente complexione dicta cum materia ventosa tunc sentit infirmus tinnitum aurium et vertiginem et pulsationem forte sive acuitate vel puncturam in capite et extensionem. Signum sode ventose est quando dolor mutatur de loco ad locum. Ista autem ventositas vel sit acuta simplex vel humorali. Si simplex tunc antequam exposito ad ventum capite nudato et ventus fuerit calidus odoret oleum rosaceum vel de nenufar aut rosas aut mola(m) maciana et roret faciem suam cum aqua rosacea et fiat emplastrum vel sacculatio ex rosis nenufar et psilliis et ponat de eisdem oleis vel naribus et aures. Fiat sternutatio cum gariofilis vel pipere. Bibat vinum granatorum vel berberis vel vinum ponticum limphatum potet in cibis suis aceto vel agresta. Et si ventus fuerit frigidus odoret castoreum et muscum et ciperis et ungantur caput et aures et nares cum oleo de castoreo vel de spica nardi actu calido ut oleo ... in quo dissoluta sint castoreum et euforbium vel carvi ... et caveat ... faciem suam cum ... frequenter et abluat caput in ieiuno in loco calido cum lupinis acutis ... vel ... in quo salvia calamentum ruta maiorana flores camomille mililoto bacce lauri et similia sint decocta et fricato post hoc caput cum pannis calidis tempore longo et pecta cum pectine neque vadat ad aerem frigidum donec caput perfecte exsiccetur.

Soda humoralis ventosa. Si autem ventositas fiat cum humorali quod scitur quia non sunt vento apposita tunc primo digerat flegma grossum viscosum contentum in capite isto vel mictros vel abillo clenat ... cum oximelle composito vel squillitico. Deinde purget cum pillulis cochiis dando ... [illegible] ... cum aliquo conveniente vel ad medicamine detentum quod sic fit ... turbith ... bene ... hermodactilorum ... zuccari ...

teratur omnia simul et detur totum in mane tunc cum vino decoctionis anethi anisi vel carvi vel piperis longi actu calido et tardat cibos post ipsam quia tarde solutiones sunt et leniter evacuat vel cum ... bene dicte laxative. Utatur sepe post evacuationes dyatrion piperion dyagalanga vel dyanisi et dyaciminum. Sumat semel in ebdomada ... in ieiuno ... vel ... decoctio ... et cum ... sepe gargariset et ipsum in ore teneat. Fiant etiam masticationes ... masticet autem ... cum ... sale ... sacculet caput cum ... et sale torrefactis vel cum ... vel cum ... ruta salvia calamento origano serpillo mentastro pulegio ... et bullitis in aqua et aceto forti. Deinde expressis diligenter et posita insacculo super caput actu calido frequenter in ieiuno reiterando postea ... abrasis primo capillis ut virtus medicine penetret et aptius poris cum ... calido vel sacculetur ... semibus et ... calidis ... de soda ... et embrocetur cum vino calido puro ... semel in ebdomada ... cum lupino ... semel in ebdomada et in ... cum oleis predictis vel cum oleo de mastice in quo bacce lauri sint ... potat cibis ... cum speciebus calidis aromaticis et ... cum pipere longo ... et ... Bibat vinum ... potest ... modicum ... limphet vinum suum cum aqua decoctionis gariofili et piperis longi. Posset tamen quandoque fieri capitis purgatio cum succo rute vel calamenti iniciendo naribus cum instrumento.

Soda sanguinea. Si vero soda non fiat a mala complexione dicta cum materia humorali tunc vel est sanguis vel colera vel flegma vel melancolia. Si sanguis tunc signa eius sunt rubedo et plenitudo faciei cum ... et replecione venarum et pulsatione temporum et saliva dulcis sunt manifesta causa et sompnolentia cum ... fantasmata rubeorum et ... in sompnis et dolor acutus non valde qui augmentatur ab aurora usque ad ... sive ad horam tertiam que est tempus sanguinis et abitudo carnosa ... ciborum multiplicantium sanguinem sicut sunt vina bona et carnes mobiles et omnia dulcia et si urina fuerit ... grossa magis ... caveat. Potest tamen sanguis peccare in capite et alius humor in epate et tunc hora illa mutabitur urina. Est tamen cura eius ... primo fiat flebotomia cephalice in brachio vel manu si virtus et etas consenserit.

tempus sanguis (margin note)

non (margin note)

Vel ponatur ventose in spatulis cum scari-
ficationibus larga profunda similiter in collo et
sub mento et sub vertice cranei. Primo tamen
abrasis capillis diligenter vel flebotometur ve-
na frontis … in ipso … pectula
… capitis dolentia vertice ve-
na in fronte incisa … scilicet quod materia
purget. Item lapis … ante
album cum suppositoriis vel clisteri. Item pro
epithimate frontis et in tympora cum aqua
ro(sarum) et modico aceto vel succo solatri …
… Completis scilicet hora declinationis
abluatur caput cum aqua decoctionis aneti
florum camomille et ro(sarum) rubearum et ungatur
cutis cranei cum oleo anetino vel camomille
vel utroque simul actu calido abrasis capillis.
Et scias quod in principio … confert plurimum
fluxus sanguinis narium per se vel partium pro-
… partibus. Item detur farine
farina ordei vel avene lacte amigdalarum len-
tibus lactuca portulaca cucumibus …
… lota in aqua frigida vel vino …
… pomis … bibat
aquam decoctionis berberis vel aquam cocta(m)
… vel aquam mixtam cum vino …
… vel vinum … aquosum … cum
duplo aque frigide.

Soda colerica

Si vero colera tunc signa quibus sunt facies
citrina macra dolor pungens vehementis
acuitatis … que … augmentatur
ab hora … diei tertia usque ad horam nonam quia
est tempus colere et insania vigilare et pul-
satio tymporum et apparent fantasmata …
… in sompno et … nares
cum caliditate et siccitate sine humiditate
plurima et urina subtilis citrina et forte …
… Et cura eius
est ut in principio ro(sarum) cum oxizacra vel
sirupo postea evacuetur cum electuario de
succis ro(sarum) … vel stomaticon la-
xativo vel cum pillulis de reubarbaro que sic
fiunt. Recipe reubarbari … masticis ʒ j …
… ʒ j informentur pillule cum succo api(i)
… et fiat …
… et dentur
… nocte ʒ ij vel ʒ … et alia
… de …
… si pillule … volueris …
… meliora …
… dentur … que sic fit.
Recipe tamarindorum ʒ ij mane ʒ j dissolvatur
in … aque decoctionis … et coletur
et si … sit fortis addatur …
… ʒ … vel ʒ ij et …
dissoluta cum eadem aqua … dari …
ʒ j reubarbari pulverizati et si per hoc non cura-
… cephalica vel fiat ventosatio
in spatulis cum scarificatione simul et
super collo et sub mento et …

… Illud vero super … capitis abrasis ca-
pillis diligenter et vertice frons et tympo-
ra cum aqua ro(sarum) et aceto et oleo ro(sarum) vel …
… ponendo …
omni die et fricentur extrema cum aceto
et sale. Item … caput
cum floribus camomille ro(sarum) …
… cocte in aqua et … et incorporentur
cum oleo camomille et cum eadem aqua
embrocetur caput ab alto. Item si hec omnia
non contulerint et dolor et vigilie …
et … applicentur nari-
… Recipe olei ro(sarum) ʒ j
opii … aceti ʒ j … simul
calide inungatur frons et tym-
pora cum penna et si hoc non suffi-
ciat sero cum paciens … dormire vel
in mane … que sic fit. Recipe diapapaver
vel … confecte …
… opii … misce et post
hoc da bibere duo coclearia …
cum … aque …
… ad caput. Post hoc … purget
sequenti die cum aliqua …
… colera et medicamine …
… et …
ad sodam … lib(us)
de vigiliis et … purgationem
… diapenidion … rosata no-
… diarodon abbatis … ro(sarum) vel …
Si autem hec omnia non contulerint fiat
remedium … cirurgia …
…
… cauteria …
… capitis et …
… sub duabus … vel …
… colli cum cantaridibus …
… diaquilon vel …
abrasis capitis et … donec locus
… et humor attrahatur tunc attrahatur
… de lana vel …
et sic dimittat stare donec plurima
humiditas … et si …
… pone tunc pannos
lineos infusos in aqua ro(sarum) et albumine ovi.
Post … dies …
… cum unguento albo … vel
unguento de cerusa quod sic fit. Recipe
… misce ʒ j olei ro(sarum) ʒ
… dissolvatur primo … ad ignem …
… et addatur … deponatur
ab igne et addatur … cerusse
donec inspissatum fuerit agitando continue
cum spatula tunc misce cum eis duo
albumina ovorum postquam infrigidatum et
… addatur aliquid camphore et si
vis fortificare ipsum adde opii …
… pul…

… colere

vel purget cum
medulla cassie fistule
vel ʒ j vel ʒ ij

nona

mandragora ʒ j hoc enim unguentum ar
dorem reprimit et vigilationem omnem ex
pellit sive fuit ab igne vel a causo
vel mena vel fleume salso vel cola vel
aqua silvestre vel oleo. Dieta eius sit
sicut in soda sanguinis sed declinet ad fri
giditatem, calor tamen est acutior quam ca
lor sanguinis ut dicit G. in libello de mala
complexione diversa. **Soda flegmatica**
Si flegmatica sit in causa tunc signa eius sunt
frigiditas timporum et capitis ad tactum co
lor urinarum sine rubedine et somnolentia
et pigritia in motibus et debilitas oculorum
et gravitas timpanus et constrictio timporum
propter oppilationem plurimam et apparitio fan
tasmatum de piscibus vel pluvia
vel balneis aque frigide et fastidium
et multitudo salive et sputi et insipi
ditas oris et color faciei fuscus
albidus vel pallidus cum habitudine
squalida et augmentatur dolor in nocte
quia est tempus flegmatis et si urina
sit alba grossa et spissa, liquida
vel tincta securior erit prognosticatio. Et
cura eius est ut digeratur flegma cum syrupo
desiccativo qui dicitur de duobus bisan
tiis vel oximelle composito et pur
getur cum pilulis cochiis vel geraprigra.
Postea fiat fumigatio cum pepere vel gari
o. et ungatur caput oleo vel cum un
guento marciaton ad ignem vel solem
et fiat emplastrum super caput abrasis prius
capillis quod fit ex succo ab floribus ro
rismarini camomille anisi ana M. j fa
rine fenugreci vel seminis lini lb j. Ec
tempentur omnia et bulliant in aqua. De
inde detur ʒ ß. tiriace vel aurea
allexandrine vel dyacastoreum vel me
tridati vel theodoricon anacardini
cum ʒ iiij vini decoctionis gariofilorum
et fiat ablutio cum lixivio supra dicto pa
cientibus dolore capitis. Vitetur
dicta cada sicca potus in cibus sunt
petrosilium feni et speciebus calidis aroma
ticis si sit plus prohibeatur. Si autem frigida
vel humecta fiant cauteria super suturas
ex constrictione atque fumigatio sicut dicta
quia si prorumpunt curantur non curabit.
et prohibeantur a sompno superfluo et precipue
ne dicto et subeat
melancolica Soda
Si melancolica
sit in causa tunc signa eius sunt frigidi
tas capitis ad tactum vigilie plurime cum
cogitationibus corporis et apparitione fan
tasmatum nigrorum in sompno ut puta
de fumo fuligine mortuis et similibus
et color faciei plumbeus et dolor
non cum pluribus quietis vel acui

qui intensificatur ab hora diei quia vesperas ad octa
vum solis quod est tempus incipit sedi congelatum
adminus quam sint multi morientes ut
dicit G. 6o de crisi et pancratius sive
frenitas oris et narium et urina gla
ta subtilis et ego sericia livida vel plu
bea vel nigra. Et cura eius est fe
ce cum cura doloris predicti flatus propter quod
purgatio fieri debet cum apozimate
quod fit sic Recipe mirabolanorum kebulorum indorum
ana ʒ j turbith ʒ j sene epithimi ana ʒ
ß confracta et bulliant in lb j aqua
ß in fine decoctionis apponatur sene et
epithimum vel in principio quia virtus eorum
resolvitur. Deinde de ista decoctione postquam
collata fuerit ʒ iiij et dulcore cum zuccaro
et detur in die pro hora nona et di
mittatur dormire desuper quousque medicina
fuerit operata tunc surgat et moveatur
paulatim donec tota virtus medicine
fuerit consumpta. Et plura alia farmaca
dicemus causa de perturbacione. Vitetur mala
vel pro regimine de mala, vel dimittatur
solitarius neque habeat in loco tenebroso
et vitet solicitudines et gaudio utatur et
vitet cibos humidos sicut sunt carnes car
nium edorum pullorum agnorum anatum castra
torum evitet carnes bovinas hircinas
ferinas quasscunque et vinum rubeum, et omnia
condimenta sapientia grossa vinum quae sunt duorum
generum quedam cum hoc faciunt simul melancolica ut
lentes caules carnes bovine suffumigate panes
azimi et omnia assa vel frixa et salsa
Quedam sunt qualitate quod accidit quod propter quantitatem vel
qualitate adurente ut piper et allea et sinapis
et carnes ferine propter salsitudinem vel frigiditate et siccitate
ut fabe lactuca portulaca visus et silica
et diligenter caveatur hinc soda quia finaliter
ponatur ad paralisim viciatam. Si autem materia humoralis
fuit composita ex aliquibus humoribus ex predictis vel
ambobus equaliter sive duobus aliquibus vel aliquorum
tunc signa et cura erunt composita suo modo.
Et scias quod non est repertus soda vel morbus
alius compositus honogenia pura si composita ut
plurimum quod est propter hominum gulositatem et ciborum
confusionem quod et hic generant errorem diversitas
quorum varietas talia non possibile nisi
modo generali et quantum etc. **Soda ex
solutione continui** Si autem fiat
soda a solutione continui sicut cum fit tunc
vulnera et delinquo. Si non fiat ista
solutio ab humore corrosivo sicut est colera vel
flegma salsum tunc si sit vulnus cranium
difficile vel impossibile est ipsam consolidare
quia mediante non potest applicare sic
consolidari causa de sanguine narium et si curari
potest curatur in principio et ad consolidationem

cap rem[illegible]

iii flegm.

dieta melancolice sode

comfortantur sanguinem melancolicum sunt duorum generum

olei rosarum infrauetur saginum que dicitur codicao
de cancro in vitro proprio fundo rosarum ad quintam partem
remaneat longo tempore aperto Si vero voluerit
ad sit contra cuem curatur cum unguento albo
vel cerusa supradicto

Soda ex percussione

Si vero soda fiat a casu vel percussione sine
volnere tunc sicut patent ex relatione infirmi
tunc curacio est ut in principio statim radantur
capilli circa locum et unguatur contusa lesa
cum oleo ro et emplastretur cum pulvere mirtillorum ro
mixto cum aqua ro et albo ro et aliquantu
lo aceti ad reprimendum humores ad confortandum
vel ventosa Postea flebotometur cephalica et
gine vel media vel fiat scarificatio in spa
tulis et cruribus Si flebotomia non potest et
lapsus venit omni die ad cibum cum suppo
vel clistere lenitivo facto ex aqua decoctionis
maiorane foliorum altee aceti lb ʒ 9 olei camomille
ʒ iii mellis ʒ i salis ʒ ʒ furfuris p i vel
sit suppositorium confortetur omni die locus cum oleo
ro mixto cum bolo ar san dra. terra. sigillata
pulvere mirtillorum et de hora in horam mutetur
nutriatur cum farina ordei vel farre vel lac
tucis portulacis bibat ptisanam vel aquam
zucari vel aquam decoctionis berberis vel
mirtillorum in qua sit aliquid zucari sed
omnia carnes et carnes hora illa nisi vero
sit debilis et tunc utatur carnibus altera
tivis cum lactuca portulaca cucurbita rapis
et bibat vinum ponticum limphatum cum du
plo aque frigide Et si sani cocient ab avie
vel carnibus cibetur cerebro gallinarum edorum
castratorum quia sit notum premisse ad
cerebrum et illud magis confortat quam illud
cerebri quia altius vel quia similius cerebrum
confortat simile ut dicit Haly Et vero collectio
sit Ras in libro divisionum capitulo proprio et sic
regatur donec locus securetur hoc apparatu tunc
confortetur cum unguento stiptico facto ex pul
vere thuris mastices aut mirtillorum cum oleo
de camomilla et cera quantum sufficit quia ista sunt
calida sicca et ideo confortat partem lesam
et adequat eius complexionem calidam et resol
vunt reliquias materie Si autem per hoc non cu
ratur tunc ponit Serapio curare cum pillulis
cochiis et in pericula cum aliis simul bibus
Si autem cum hoc fuit tractanum frigidum vel
ventosa revertatur ad curam

Soda ex colera

Si vero soda fuit cum tussi suspirio
vel contra tunc signa eius sunt citrina
oculorum pallitas faciei et cetera signa
sunt narrata infirma et dolor accidatur
a dorso ubi situate sunt renes Et cura
eius est ut confortetur corpus cum
cibus humidis nutritivis ut est caro pul
lorum edorum et castratorum cum quibus
quibus coquatur et pisces recentes petru
bula sorbilia ovum ut dulce et ungat
nares cum oleo viol et renes cum unguento
impiginato quod sunt olei viol ʒ iii
cere ʒ ʒ adipis anseris aneti vel gallie
ʒ i dissolvantur omnia in capsula et in
corporentur Postea utatur dyasaticon dyan
thos celidonio dictis et restauratione
quod ponunt hic in loco capitulo de sincope ethica
Bibat omni mane in ieiunio lb ʒ
lactis caprini recentis cum ʒ ʒ zucca
ri vel cum mica panis et non comme
dat desuper aliud cibum per duas horas
adiungit ethica suffocat de soda que est
morbus

Soda ex febre

Soda
que est accidens consequens morbum
universalem i. febrem signa hic ista quia cum
venit cum febre vel terciana illud et aug
mentatur cum augmento febris et remitta
tur ad mitigacione febris Et cura eius
et reprimere materias fumosas cum epithima
te facto ex aqua ro et modico aceto
vel succo solatri vel semine vel lactuce
vel lacte mulieris imbibendo in eos pannos
lineos et fronti et timporibus apposito actu
frigidos cum renovatione frequenti quia de
fendit cerebrum a mala complexione calida et
sicca Et plura dicemus capitulo de siti et
capitulo de vigiliis et capitulo de frenesi Attamen
post illic dicenda ponemus hic simplicia conve
nientia sodam et vigilias in se quoniam plurimum
sunt similes et deinde ceterum ʒ se
seminis lactuce cucubi portulaca ana ʒ iii
se. aneti ʒ iii et nive ana ʒ i iusquiami
ʒ i mandragore opii ana ʒ iii psili
ʒ ii succi liquiricie quintum volueris fiat
et bulliant in lb ii aque donec ʒ apud
fuerit consumpta coletur et addatur zucari
lb i et sirupizetur dentur ex eo ʒ i et ʒ
cum ʒ iii aque frigide in estate vel calide
in yeme cum ivit dormitum Ungantur
tympora et nares cum populeon distempera
to cum oleo viole vel rosis vel lacte
mulieris et in fine cibi utatur piro vel
citonio asso actu frigido et leniatur venter
omni die ante cibum cum suppo vel clisteri
lenitivo ut diximus capitulo de balneis
et regatur prout febris exigit et medicina
tamen febris et sode embrocetur caput ab
alto cum resolutivis sicut est aqua de
coctionis florum camomille melliloti
fenugreci et aneti actu calida et fiat
desuper fricatio levis assidua cum pannis
calidis donec caput perfecte conficiatur

Soda ex stomacho

Si autem
consequatur
morbum particularem tunc fit vicio stoma
ci et hec est ut in plurimum vel vicio in
testinorum vel epatis vel splenis vel
matricis vel renum et vesice Si

fiat vicio stomachi hoc est triplicit(er) vel vicio
cibi et potus corruptorum in stomacho vel vicio
humorum malorum congestorum in ipso vel vicio
veneni assumpti. Si vicio cibi et potus
tunc signa eius sunt anxietas nauseatiue
sacietatis eructuaciones fetida fumosa vel
acetosa angustia corporis cum revolucione
de latere super latus et insompnietas et
aspectus fantasmatum plurimorum turbulentorum in
sompnis et prostracio appetitus cum nausea
cura et fastidio. Et cura eius est vomitus ut
dicemus capitulo de bolismo paragrapho de emplastris
et inunctio stomachi cum oleo mastichino
et nardino insuper addito pulvere gariofili
calefacto in vase duplici vel cum unguento
marciaton ad ignem candentem. Cum cibum
vitat electuariis calidis ut est dyagalanga
dyaciminum dyapiperon cleuam ducis et silicam
quod si vomitum non potest dormiat composite sine
cibo donec digestio perficiatur quod si dormire
non potest ambulet leniter et assidue cum gaudio
toto die donec cibus vel digestus vel
ad intestina descendat et emplastretur stomachus
cum oxilaucio absinthii ro(sarum) anisi carvi
cimini mastice thuris cum bullitis in
vino et in saparum et oppositis pannis
expositis super os stomachi actu calidis cum
reiteracione frequenti. Postquam infrigidatum
fuit vel soluatur cum floris vetonice
fusis in aqua calida decoctionis rosarum et cetera
zafala / et si eructuacio fumosa vitat rosata
cenella novella vel dyarodon abbatis vel zucca-
ro et si crapula post non evitaverit educatur
cum medicina et solutiva et clistere et fiat omnia
que dicentur capitulo de debilitate digestionis et capitulo
de cura fastidii et nausea sacie-
tate libro 2o et capitulo de eructuacione super-
flua. Si autem vicio vel alterius potus
superfluentis in stomacho inebriaverit vel non
inebriaverit tunc signa sunt comparacione
racione inflacionis. Et cura eius est ut fiat
vomitus et inducatur sompnus composite et
epithimetur frons et tempora cum aqua ro-
sacea et aceto vel succo solatri et spinne et
iaceat et quiescat in loco obscuro capite
bene elevato super cervical molli et vitat
repercussivis ebrietatem et prohibentur. Sicut
est magnus haustus aque frigide una
hora simul et vinum granatorum et aqua
de cortice berberis et post sompnum et
digestionem balneet et sudet et laboret in ie-
iunio neque comedat donec tota cra-
pula consumatur et appetitus redierit.
Medicamine enim comprobatum ad ebrietatem pro-
hibendam est comedere cepas cum aceto
vel coriandrum cum zuccaro et aceto
vel odorare camphoram et sandalos
vel bibere aquam frigidam cum aceto

que (com)p(ro)bati / sunt contra ebrietatem
⟨ comestio cepe cum aceto
item coriandri cum zuccaro et aceto
item odorare camphoram
item bibere aquam frigidam cum aceto

gravi ergo medicamine facies clistere subito est
potus aque decoctionis mirobalani nigri cum
corticibus mandragore donec rubee cepit
sine bibatur per se sine misceatur cum vino. Si
autem fuit soda vicio humorum malorum congestorum
in stomacho tunc signa et cura tenentur capitulo
de indigestione et debilitate stomachi. Differunt sic
distinguentibus addere ex duo signorum. Primum
quod soda fit vicio stomachi et est declinans
ad partem capitis anteriorem scilicet frontem et tempora
Secundum est quod si colica perveniat tunc
dolor magis infestat ante cibum quam post.
Si vero fiat vel iulica tunc dolor magis
infestat post cibum quam in ieiunio. Si vero
causa sit inepta dolor fiat erraticus et
primitus evacuato purgatio et replente
granatorum. Si autem fuit vicio veneni exhibita
illico succurratur ut dicemus capitulo de sincopi
cum vomitu et clara voce et tritatu de ve-
nenis libro 7o. Si autem fiat vicio intestinorum
tunc accidit vicio lumbricorum vel humorum pu-
tridorum in corporibus et signa eius sunt facies
tenebrosa pallida fetor oris et pruritus
nasi. Concavitas oculorum multitudo eo-
rum ex stomacho cum egestione modica et lassitu-
dine corporis macra. Et sentitur quoque motus
involuntarius in ventre et quoque egrediuntur
vermes cum secessu et quoque cum vomitu licet
non generantur in stomacho sed in intestinis tamen vi-
dentur vitis declinare vel manum propter stomachi
nobilitatem et eius vicinitate protocto et dicit
ista pars vel plurimum puerorum gulosorum et propter
aucupium post esum fructuum plurimorum. Et
cura est eius est abstinencia a rebus dulci-
bus unctuosis et usus aceti et agresti
et melorum persicorum et amigdalarum amararum
quia sicut dulcia sunt materia earum ita a-
mara interficiunt eos. Et si eger fuit infra
12 annos annos etatis sine purgetur cum ℥
1 5 vel ℥ 1 medulle cassie fistule dissolute in
℥ in aque ferventis coletur et detur ad diem
ut intestina lubricando mundificet vel fiat
clistere lenitivum cum addatur aliquid yerapigre
vel lumbricorum lapatie. Si autem sit iuvenis
vel senex purgetur cum cassia vel cum pillulis
cochiis vel cum medicamine deturbitivo deo
ypoticio calido et mugatur totus venter cum
succo absinthii inuncto cum aloe agarico
et aceto vel oleo amigdalarum vel melorum
persicorum et fiant omnia que dicentur capitulo
de colica paragrapho de colica ex lumbricis. Si vero
soda fuit vicio epatis tunc signa eius sunt
dolor declinans ad partem capitis dextram
cum tensione et dolore aliquo ypocondrii dextri
et opilacione epatis et urina subtili sub
citrina vel rubea clara. Et cura eius est flebotomia
basilice in brachiis vel manu eiusdem et
epithima epatis cum aqua rosarum et sandalis

ex vino
stomachi

a splene

et modico aceti et rebus alijs put ma api
lans requit dequo dicet cao de debilite epatis
et cao de opilacoe epatis et epithimet frons
et tympora cum sris sepe dictis Si vicio sple
nis tunc signa eius st dolor declinans ad
pte capitis sinistram cum dolore et tensione
ypocondrij sinistri Et cura eius est flobotomia
basilice brachij sinistri siue zophene pedis
sinistri que est intus in talo vel salvatelle

salvatelle

pedis sinistri que est inter anularem et
auricularem et postea empli de opilacoem
sup splene quod dicet cao de opilacione
splenis et in alio capitulo de emplastris et cao
de opilacione splenis pcotra et porro rep
cussiuorum circa frontem et tympora sepe dictorum

Soda ex matrice

Si vero fiat vicio matricis tunc
signa eius sunt dolor capitis in loco medio
inter frontem et gunssuram que est in vertice
cranei et accessio retencionis menstruorum
vel abstinencia acontu et dolor dorsi et spa
tularum put paciens tibi refert Et cura
eius est eadem cum cura sode vicio splenis Si

vene renum

vicio renum tunc signa eius st dolor capitis
declinans ad posteriora scilicet ad occiput et
alchatin circa locum renum in fine dorsi et
forte accessit coytus superfluus put paciens
refert Et cura eius est sicut cura sode vicio
epatis si fit cum materia Si autem fit sine ma
teria tunc cura dicta est sup capitulo de soda ppe
cotinua Si fiat vicio membrorum opiorum aliquorum
aquo eleuatur ma fumosa que sursum vapo
rans ad caput pcutit cerebrum tunc signa eius
sunt quia sentit eger quoddam eleuari amembro
illo puta coxa vel crure vel mirach et postea
id sentit obtigine et dolorem in capite et forte
cadit et fit epilecticus Et cura eius est cura
cathalepsie ut dicetur cao de epilencia

Empericia

Ad omnem dolorem capitis tro
nicum et pdurantem maxime
confert cauterium cum ferro ignito in vertice
capitis quod fundatur vsque ad cranium
vbi est commissura recta coronens cum ar
cuali osseus frontem et lambda osseus occiput
quia materiam resoluit et mala complexionem cerebri
rectificat et adequat humiditatem aptum vero
mense cauterium consolidet vel causticetur calli
cum cantaridibus ut docui est in methado
Item ad sodam cum ca est conquesta confert
embrocacio ex aqua decoctionis florum camo
mille aneti rosarum viol se lini furfuris et furfuris
tolata et actu tepida effusa abalto qua
resoluit et repercutit confortat et quietem
inducit Ceterum et emplastrum factum ex eisdem sup
frontem et tympora frequenter et si volueris
sopitum procurare adde cortices papaueris folia
vel semina lactucarum solatrum sompnum et
si ad hoc magis adde semen iusquiami et
cortices madragore sed post ista stupe
facciua fiat cum vino embrocacio pue resolu
tiua ne cerebrum noceat Item vngentum de

mense in suo de appatibus ad sodam calidam
pulsatiuam Recipe oli ros et viol cum pau
co aceto et succo agreste et modico
camphore et cotinuando donec impig
nescat et capita frigidam appone et fac
ipsum odorare aquam rosaceam et naribus
distillare possibile Item masticatio zinziberis
in soda frigida eradicans materiam cum spunto
et saliua Recipe mastic vel thuris ptes duas
piperis piretri an pte i tere quod sufficiat
in formicum forme ut pillule masticetur
diu in ore et expuatur Item gargaris

Gargarisma

ma ad idem sup eundem Recipe oximell
compositi vel squillitici z.i ierapigre z
s misceantur cum aqua decoctionis ysope
origani piretri sinapis et sitim vel gar
garizet sinapim conditum cum melle
et aqua calida et odoret castoreum
et flores cinamomi Item embrocacio ad sodam
calidam pul saliuam Recipe viol ros folia
rorus al folia maluarum se cucurbitum cucu
meris aut cortices eius ordeum excorticatum
cotum psilium semina lactuce et portulace
omnia an decoquantur in aqua vsque ad consump
cionem ptem ipsius aque ab alto fundatur
sup caput cum candela vel spongia sed cum
uni docmitur si non timeatur catarrus Si ac
fit cum repleccione vel materia multa psilium
et semina predicta Si vero fiunt cum vigilijs
et in sompniete multa se papaueris et corta
ces eius Infine vero fiat resolucionis adde
se lini se altee se flores camomill et
melilo et fiat embrocacio sicut prius Item
et manus et pedes et facies cum ea
calauant quam accidentalem calorem
totius corporis extinguunt et vias re
soluunt et quietem inducunt Ad sodam
frigidam confert liniuentum ex oleo aut
laurino aut nardino et si forcius facere
volueris confecta deinde cerebrum cum costo et
castoreo et euforbio et pipere puluerizando
aliquid corporis vel oinda et dissoluendo mecum
vel dissolue aliquid tiriace vetus vel me
tridati in eisdem olis vel in succo ructe
et sup pone expertum est et si insompnietate
patitur adde tiriace opium an Confert
etiam fre emplastrum ex simo columbino semina
bacce lauri origano aneto cortices et pis
tatis et incorporatis cum aceto mixto fortius
vel succo absinthij Confert etiam sode fre
et ppe postea endiuiarum Item oder pomi
facti ex castoreo et ruta sicca et storace
calamita et post garioff an ptes equa
les conficiendo cum gumo dragaganti
quam odor aromaticorum ipsum moderato et
in corpe mundo cerebrum calefacit et con
fortat et residuum sode remouet Item
corpe vero catotimo vel etiam in corpe
mundato si ipsius eius fuit i moderatum

cerebrum replet vaporibus cum odor non sentitur
similiter evaporatione sicut dicit expositor super
pillulas Jo. mesue in suo de appropriatis causa de soda
frigida conferentes sode antique et educentes
humores grossos frigidos et confortantes sanita
ti scilicet odoratus et auditus et abscindentes catharres
fiunt sic. Recipe colloquintide turbith ana ʒ iiii agarici
ʒ iii sticados ʒ ii scamonee ʒ i et ℈ i spice
squinanti xilobalsami cassie ligneae pilosellae ... bdellii asari
rosarum violarum epithimi absinthii cinamomi
et mastices ana ʒ i aloes citrini optimi ad
pondus omnium conficiantur cum succo absinthii
Item pillule de mastice cum eisdem ibidem non
difficultatis capitis et stomachi et accipiuntur omni
tempore et ante cibum et post et cum vult dormire
Recipe aloes sublimis ℞ ʒ i masticis rosarum ana
ana ʒ iiii turbith electi ʒ ℈ confice et ca-
pius dosis corporis ad ʒ ii vel forte ad ʒ Item
ad emigraneam frigidam difficilem et cronicam
Recipe granorum lauri partem i olibani partem
i cere et misce cum aqua vel oleo et linias
super locum ut dicit mesue auctoritate ypo et
alii addunt folia rute partem i. quia sunt
plus sed et conveniunt frigidis plus. Ad emigra-
neam calidam difficilem confert linimentum
super locum quod fit ex papavere sicco trito
et dissoluto cum aceto multum forti et quod illa
parte opium oportet autem plus elaboretur
et in confectione sicut predictum est et li-
niantur tympora et frontem super ipsum
Alii autem addunt hoc linimento addendo
succum agresti et vino ana partem i et cetera
partem i croci pen... Confert etiam
sode calide capud perungere de lacte mulieris
cum modico camphore et si necessitas postulaverit
adde opium quantum de camphora et destilla
ex eis in eodem, et nasum lateris lesi et
deinde destilla cum eo post horam cum
lacte mulieris donec nasus et auris eme-
det et menti educatur latus autem de soda
supposui quia omnes causa omnis soli ipse
nota sed et sic et plura sunt hic dicta
inmediata quibus pro toto inituntur hoc capitulum

Canon Soda cum fit vel sine febre ra-
ro est morbus sicut plurimum vero accidens pass-
sionum et infirmitatum propter quod secundum avicen-
nam canon fen 3 a tractatu de cognitione conti-
nuitatis per colligantiam aut cerebri
compati stomacho est ut in multis stomachum vel
compati cerebro est per partem propter capud esse
caminum totius corporis Et propter hoc secundum
canonem alius sed cum in causa sode nichil
melius est quam lenificatio ventris omni
die cum suppositorio vel clisteri si ipse non obedierit
bis ad minus. Cum autem est accidens fit ma-
xime propter ... calidas vel flatuosas
quarum causa antecedens et coniuncta

in stomacho et in intestinis generetur vel vermis
necessariis Item in omni soda nichil reperies
magis nocivum quam coitus et propter super
abundantem nisi forte sunt propter retentionem sper-
matis vel in tale natura confert coitus
usu moderato sicut neque illico superabundantem
Item usus ciborum fumosorum nocivi et propter
in sine questione sicut sunt brodia piparata allea
cepe et omnia potens et electuaria calida
quae sunt calida simul in punctis tibi sed sunt
stiptica in sine sicut sunt pira vel citonia
assa vel poma odorifera Item
lac non competit in soda nisi forte in
soda calida sine materia vel in soda frigida
sine materia sicut dictum est in methodo propter
debilitatem sue compositionis quare in
stomacho calido convertitur ad fumosum et indu-
cit sodam calidam pulsativam sed in frigido
ad acetosum et inducit sodam frigidam gravativam
unde ypo in ca. particula afforismorum
lac dare capud dolentibus malum est

Pronostica Dolor capitis si
superveniat in febre continua et propter acuta in
die critica post signa digestionis perfecta crisim
significat vel per fluxum sanguinis narium
vel vomitum vel sudorem quare non ponatur
repercussiva super capud ne crisis impediatur
sed suspendat eger cum blandiciis vel
ad horam crisis et si apparuerint signa crisis
per vomitum sicut puta tremor labii inferioris
et sublisio cordis et longo in medio cum ponderositate
digitti vel pene in tonsillis oculo in profundo
gule Si vero apparuerint signa crisis per
fluxum sanguinis narium sicut puta apparitio
fantasmatum rubearum circa oculos tamen
obtenebratio visus et gravitate capitis
et rugore faciei et surditate aurium
confertur cum portione frigida potione mira
narium vehementer compunctio Si vero signa
sudoris ut puta calor cutis ... cum hu-
miditate convenit tunc detur potus magnus
iulepi i. aque zuccari actu calide et tegatur
pannis calidis et vaporetur aqua calida
posita in vase aliquo sub tegmine et fomentetur
locus et oculus cum vesicis plenis repletis
aqua calida iuxta illud ypo prima particula
quod autem natura recipit illuc educere et per propria
loca Item si natura potest crisim complere per
nisi fiat iuxta illud debitum Ea quorum
crisis fit neque innanda est natura antequam
fiat crisis et evacuata sunt ne forte
tu intendas ad regionem aliam a natura Item
soda superveniens in febre acuta in die indicativa
ut puta quarta significat crisim in die critica
ut puta septima et si virtus sit fortis
et signa digestionis perfecta fit salubris sin
autem mortale Item dolor calor capitis
si perseveraverit in latere uno et cepit oculos

obtenebratio tarasarutema vel tela aranearum
videatur et demum excitate fuerint ex pur
gationibus et altercationibus et cantio et sub
levet arteria et carnositates. Item si ca
se presencaverit neque vomitus colera cotinue
frenesis vel mania videatur si sit acuta
pulsatiua vel subeth vel litargia vel
appoplexia si sit sicca quartana. Item e
migranea in parte anteriori capitis est ut
plurimum a causa calida. Impositione vel sicca
Item cephalea et causa est ut plurimum calefiens
sicca ab perdurans et ipse si sit ad ultra
plima grossa vel viscosa. Item emigranea
difficilior est atque periculosior cephalica
quam omnis intrinsecus quam prima se diuisio
quare est plerumque ducens ad putridam si perdu
rat. Item in emigranea et ipse calida pul
satiua sudor capitis generans vel sta
pius sanguinem conuare cum lateris superio
ribus tollit cosenudine quam ad modum commu
nicant spontanee vel fluxus venarum
dicitur ipse. Unde ypo sexta particula afforismorum capit
dolentibus et valde dolentibus sanies aut aqua aut
sanguis defluens per nares aut per aures
aut per os aut per oculos soluit egritu
dinem. Idem idem quibuscumque sanies dolores
reperiuntur sunt in capite et quando ste si vo
ce et stetit in vij diebus et perit sanguis
si esse non acceperit eos. Et vero est cum isti
sunt nos appoplecia cum habeat interiora signa
appoplexie scilicet dolorem capitis subitum et tamen
etiam loquele et malicia anhelitus quare
suffocant anima plima nisi se ipsam op
sirret et resoluat et ipse se acuta sponta
nea vel partem inconducta. Idem maria
particula afforismorum in percussione in caput stu
por aut dissipencia mala fiunt percussio
fit ad uolnere siue ad gaussia, hoc sola
quia sunt notamenta quieta post cerebrum
et ventriculus eius. Item ypo quarta particula
afforismorum quibuscumque vomitus in esse quodam
et tonsse velud sibilantibus hijs capitis
dolores aut sudant aut affectu aut ade
runt scilicet quia cum anima grossa turbida
in esse ebullicione et agitacione diuisorum humorum
fumatur sicut ad caput quare sucontabit
cum repercussiones circa frontem et tympora.
Item si cerebrum sint lesum et grossum a casu
vel percussione necesse est sic vomitum et ad
defectionem ipse cordis et oris stomachi opporteat
et ipse in corpore robore et etate et consue
tudine et ipse calido. Unde ypo vj
particula afforismorum quibuscumque cerebrum sursum
quatitur necesse est esse et fellis vomitus
superuenire. Item est percussione vel casu
super caput necesse est accidere sincopim
vel appoplexia partis deque donec cerebrum

quare non quiescit ut mortem indicauit
nisi post tercium diem. Unde ypo vij particula
afforismorum quibuscumque cerebrum motum fuerit
ex aliqua occasione necesse est fieri sine voce
stata. Item in cephalea et emigranea
forti prolongata seu alio dolore corporis
quocumque prolixius dolor delectissat neque
sentiat non precedente racionabili alteratione
scilicet per fluxum sanguinis narium vel sudorem vel
vomitum vel egerem vel dimita conte
atque in prefata morte quam cerebri lesionem
et virtutis ab discretiuam demonstrat. Unde
ypo ij particula afforismorum quicumque dolentes
aliquid corporis dolorem non sentiunt hijs
mens egrotat. Item dicit ypo vij
particula afforismorum vesica nosa aut cerebrum
aut cor aut dyafragma aut epar
aut renes aut intestinorum aliquod gracile
lud aut ventre i sicut mortem et
suppletum minime capiunt fellis aut splene

Capitulum secundum

Vertigo vel scotomia est cum videtur
homini quod omnia uoluantur in giro
et siquidem fuit cum separatione corporis
dicitur vertigo, si vertigo cum causa quiete
super terram dicitur scotomia et sic patet
quod hee due passiones neque differunt
causa neque loco neque essencia forte
sed solo gradu scilicet secundum magis et minus. Et ne
aut quoque morbus quoque accidens sit
et dolor capitis morbus quidam cum ipse
et in ingenio asina cum precedunt accidens
cum morbo conferunt. Alethagin

Vertigo vel scotomia morbus quoque sit
a causa primitiua quoque accidente a causa
quidam conuincia ut inuencione rerum
volubilium puta rote vel reuolucione
corporis super se ut faciunt pueri vel
casu et percussione ledente anteriore
ventriculum cerebri propter quod ymaginacio
et fantasia vel alio quam sunt. Si
sunt ab inuencione rerum volubilium
vel reuolucione corporis super se causa
signa patet conclusione parentes
Et cura eius est abstinere a talibus
quia in omni motione corporis cum
corpus quis ... ut dicit ypo ij particula
afforismorum. Si fiat a casu vel percussione
curat sicut dicimus in cura doloris
capitis casu vel percussione. Si a causa
non antecedente proueniunt utpote ven
tositatis aut vicio humoris in cerebro
generata. Et sicut ventositas quod
est ut plurimum cum sentitur innitur
autem tenebrositas oculorum longa
frequenter similitudine et diminuta quietus

et odoratus atque pulsatio temporum et au
ctio doloris capitis perdurantis. Et cura
eius est. Vaporetur caput cum aqua de
coctionis florum camomille absinthii ros
marini melliloti maiorane. Et in
et sternutatio cum gith vel castoreo
et masticatio piperis et cimini et carui
et usus dyaciminii et saccellatio facta
cum milio et sale torrefactis super lapide
ignito et abstinentia ab omnibus leguminibus
et fructibus et rapis et oleribus crudis
et a renibus et arietibus conditis cum
nucibus et a vino forti. Prius et simul
post cibum aliquid stipticum puta pirum
vel coctanum assum. Et hec non sufficiunt
purgetur cum pillulis cochiis vel iera logodion
vel ierapigra post quod reiteretur lo
calia iam dicta. Et si hec iterum non
sufficiunt fiat cauterium in summitate capitis
in loco in quo terminatur medius digitus
patientis cum radix palme ponitur super radicem
nasi quia ibi commissura recta coniungitur cum
commissura arcuali propter quod fiat perfecta
resolutio vaporum et minus aliquibus
elevatur. Si vero sit humor frigidus sive
san. sive co. sive fla. sive mela. sive
compositum ex ipsis fiant signa et cura
que diximus capitulo de dolore capitis. Quia
est morbus sub suis distinctis passionibus
Vertigo vel scotomia acuta que consequitur
morbos acutos sicut frenesim et sic et tunc
sit crisim futuram comprimis si pro omnia
vel fluxum san. narium vel sudore
ita quod hoc appareat. Et signa digestionis
cum salute promittit. Si autem cum signa
digestionis vel cum signis indigestionis et virtute
virtute existente debili mortem portendit. Si
vero medio modo crisim malam et diminutam
permittat. Et cura eius est ut non fiat
vel nisi quod eger cum blanditiis confortetur
et protrahatur donec cum crisis appareat caput
et si hec sit promotio ad minuendum nares
cum dimissione digiti minoris vel penne
iuncte oleo. Si autem per fluxum san. narium
suinatur zere porci et ponatur in naso
et comprimatur per ea nasus. Si autem per
sudorem capitis inter teguntur cum pannis
calidis. Unde ypo. in prima particula afforismorum
conducit. Dum ruput illuc deducere et
per convenientia loca. Sed quidam ut sudore apparente
caput inter domos fiat circa caput nec
si repercussa apparuerit crisim prohibebis
et sic mortem inducis. Si vero resolutiva
inter manum plurimas artheris et fortis fit
necesse fiat et quod periculosum est via
crisis impediens quod si posueris tale
sotomum circa caput sudorem faciens
cum forte natura conatur intendit.

Unde ypo. ibidem. Et a quorum crisis fit
et morbus per crisim consequitur. Inter vero morbos
quia quidam fit vicio stomachi et hoc ut inter
quidam vicio epatis quidam vicio intestinorum
quidam splenis et quidam matricis et signa et
cura sunt illa que diximus super capitulo de
dolore capitis accidente sub suis distinctis
passionibus. **Empirica.** Decoctio salvie
in aqua vel vino curat vertiginem capitis
in loco ipsa cera alligata fronti vel
circa temporibus confert omnibus morbis
frigidis de frigiditate vinum ipsum decoctionis
peonie vel castorei scotomie ut plurimum
et si peonie bibitur sopina mane venio
net. Item ruptorium factum super vertice cra
nei vel super collo est valde juvamentum
per purgationes quod diximus capitulo de li
targia passio de empiricis **Canon**
Vertigo vel scotomia morbus sit plurimum
per ventositatem elevante a flate ven
tosas contenta circa anteriorem ventriculum
cerebri quapropter indigemus alterativis propter
ventositatem sed evacuativis propter flatum sed
similitudinem propter utrumque. Vertigo autem
vel scotomia acutus sit ut plurimum vicio
stomachi et intestinorum stipticorum quapropter
intendamus ad rectificationem stomachi ad lubri
ficationem stomachi ventris cum suppositoriis vel
clisteri. In vertigine et scotomia oportet
fuge carnes aporvis alleis scalongiis
leguminibus melonibus et vinculosis omnibus
quia hec omnia ventosa a stomacho leniter
ad caput fumant et omnino vetandum
est et lac quia facile corrumpitur in stomacho
et corruptos humores fumosos mittit ad superio
pores. Unde ypo. in iiii^ta particula afforismorum
lac dare caput dolentibus. **Pronos
ticatio.** Vertigo et scotomia cum longo
tempore perduraverint neque vicio stomachi vel
matricis veniunt prius futuram epilepsiam vel
appoplexiam pretendunt.

Capitulum de subeth de stupore
et congelatione

De istis tribus passionibus uno di
cemus capitulo quia corporis notificatio ex
diversa ipsarum ad invicem complete
sunt quidam morbi quidam accidentia morbi
quidam ad sinem complete incipiunt a suis causis
a mente in cerebro contentis. Accidentia vero
cum morbos alios puta litargiam vel
frenesim flaticam vel appoplexiam vel emitteri
sive contingendo. Conveniunt autem iste
passiones in duobus primo quidem quia
quibus causa est pars capitis primo et
per se secundo per consequentiam corporis totius.
Differunt vero quia unaquaque causa fit

impedimentum in sensu et motu volun-
tario super corpus totum. Differunt autem per
suas essentias et proprietates quod est
subeth est proprie passio anterioris ventriculi
[illegible] quam humor ventriculus est magis origo
sensus quam motus ut dicit G. in tegni
ideo in subeth fit maius impedimentum
in actu sensationis quam motionis volun-
tarie / quia proprie in subeth si oculi sint clau-
si et si vocetur vel conquassetur fortiter
[illegible] subeth et proprie [illegible] tunc aperit
oculos licet ipsos de novo committat.
Accidit autem hec passio ex flatu prius durante
illi parti sicut fit cum quis de vaporibus frigidis
ut contingit post motum [illegible] vel in
[illegible]. Stupor vero non est aliud quam subeth
diminutum. Stupor namque fit ex frigiditate cum sapor
tolerare [illegible] fiat quamquam quamquam in stupore
non est sompnus ideo profundus sicut in subeth
fit / et quamquam a sola qualitate sine materia velud
accidit in frigidatis in nive capite nudato
fit et quamquam accidit vel ex percussione quando per
ea [illegible] leditur vehementer [illegible] illud ipso
[illegible] [illegible] in percussione capitis
stupor aut desipientia malum. Et scias
quod stupor quamquam dicatur a medicis sompnus
profundus vel subeth singularia sed non debet
dici sopinus longus est preter naturalis inequalis
licet fit in talibus in quanto sicut accidit [illegible]
et [illegible] et convalescentibus sed sopinus
profundus est innaturalis inequalis similiter et in
quanto. Stupor etiam quamquam fiunt per paucitate
[illegible] et membrorum [illegible] [illegible]
est quod obdormitatio et dicitur [illegible] tamen
de tremore. Congelatio vero proprie passio
ventriculi posterioris [illegible] humor ven-
triculus est magis fons motus quam sensus
ideo fit [illegible] stantibus sine aperte fiat
autem congelatio optima [illegible] dominante illi
parte et licet in congelatione [illegible] auctor
ventriculi [illegible] hoc tamen non accidit nisi quia
ipse est [illegible] magis vel quia humor opilans
[illegible] posteriorem coartat anteriorem et congre-
lati remanent subito quo reperit eos conge-
latio quare si [illegible] [illegible] vel sedentes
[illegible] illam formam. Et quamquam [illegible] sit quamquam
acutum [illegible] ut contingit ambulanti in nive
longo tempore nudato capite quod quando fit
ut plurimum ut dicit G. in [illegible] illius
[illegible] [illegible] Sopinus et vigilie [illegible]
iste tamen omnes passiones [illegible] ponuntur
apud [illegible] quare de omnibus non est
curandum. Et [illegible] non [illegible] sibi [illegible]

[illegible] iste [illegible] passiones sint valde propinque
in subeth tamen et [illegible] ut patet ex dictis
et dicendis. Methadus. Cura subeth
est hec nam ad omnes subeth [illegible] sit si
sensu et motu non requiritur approximatio
aliunde [illegible] pos sed illos supponatur
ei suppositorium et [illegible] vel
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colloquintida
[illegible] centauree [illegible] ʒ ʃ mellilota [illegible]
[illegible] blete [illegible] [illegible] [illegible] et bulliat
magna de illa aqua [illegible] [illegible] et
ʃ et ʒ in mellis et ʒ in [illegible] [illegible]
et ʒ I salis et [illegible] fit et iterum [illegible]
tantur ad ignem et cum totum bulliunt colet
et cum hec colatura tepida sunt [illegible]
cum clistere et frequentetur [illegible] [illegible] donec
patiens [illegible] et moveat et liget
extrema vehementer [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ponatur in ore [illegible] ʒ I tiriace ve-
teris cum vino calido vel [illegible] [illegible]
data vel [illegible] [illegible] vel dyaphis
Post hec abrasis capillis fricetur caput
cum panno [illegible] [illegible] et [illegible] cum oleo
[illegible] vel de [illegible] in quo dissolutum sit
castoreum vel bdellium vel [illegible] sinapis et se-
[illegible]. Deinde cum sufficienter potest pur-
getur cum pillulis cochiis vel fetidis vel cum
ierapigra / nullo modo bibat illis [illegible] vinum
[illegible] fortassis cum salvia cum castoreo
bullitum sed ydromel quod sic fit. Recipe aque
[illegible] in mellis ʒ in bulliant aliquantulum
simul et coletur / et [illegible] et [illegible] in
[illegible]. Vitentur cibus calidus [illegible] mas-
ticet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] cum mastice vel [illegible]
[illegible] [illegible]. In fine vero rei fiat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] super
occipitio [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] cum [illegible] et sinapi vel [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] incorporatis cum stercore
columbarum et succo [illegible] [illegible] [illegible]
gargarista cum oximelle squilitico vel cum
oximelle composito et aqua decoctionis
ysopi et [illegible] vel cum sinapi [illegible]
[illegible] cum [illegible] vel [illegible] et sic
[illegible] usque ad perfectam sanitatem. Cura
stuporis est eadem preter [illegible] [illegible] non
[illegible] agarici [illegible] et aloes et turbith
cum [illegible] non sit ex flatu puro si [illegible]
cum eo fiat et omnia alia [illegible] in
subeth et fricetur plante pedum cum aceto
et sale vehementer. Cura congelationis
est eadem cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ʒ ʃ loco colloquintida ʒ ʃ
et loco centauree ʒ ʃ [illegible] polipo-
dii ʒ I in aliis autem fiat [illegible] [illegible]
Cum autem iste passiones [illegible]

acta primitia primitia sanitate acris competit
balneum aqua dulcis calide simul et da decoctionem
in capitulo de dolore capitis passio de dolore secundo
a causa frigida sed unica Si autem eis evenit a superio
opii vel similium vel insaniam competit
primo vomitus cum aqua et melle et rafano
deinde oportet ut clisterizetur cum clisteri acuto
dicto in cura subeth post quod eis fumat
sepius de tiriaca veteri vel de metridato
Confert etiam odoratus allei et nucis similiter
et vinum decoctionis origani vel rute
cum sale coctum Utitur et vinum vetus
potentissimum in multa quantitate potatum et
ipsum calefaciens et iterum si fumetur aspectu feti
de auribus vinum cum aqua in vini aliquod primi
aromaticum confert fricetur extrema et ca
put ipsum et oportet ut prohibeatur a sompno propter
fricationes frontis confert et ero
aliud et tensione capillorum Ungatur postea
caput et totum corpus cum oleis calidis
predictis vel de balsamo sicut possibile est qui con
fert appetitum comedat vel piperata
gallinarum et animal bibat vinum decoctionis
cinamomi ingenio sit ad instar Cum autem
evenerit a casu vel percussione curetur
sicut dictum est capitulo de dolore capitis
passio de dolore capitis ex casu et percussione

Empirica Moventur percussione cum qua
est sompnus apponimus quedam suffumigia
fetida ut de unguibus et de pannis lineis
et capillis super carbones positis quem
estimatur quod omnibus aliis rebus sensus le
sionem inducunt ex digestionem Ex equo sa
tiuntur suffumigia aromatica sepe olibano
et alipta muscata cinnamomo sto
race quia estimatur quod ea rebus confortetur
sed humidum et voluntate Vide capitulo de litargia

Canon est in aliqua istarum passionum
corpus repletum videtur et facies rubicunda
et vene magne apparent in oculis et
facie tunc in cura eius erit qui venis vel
flebotomia cephalice in brachio seu manu
vel vene recte frontis vel venarum in
grossarum que sunt sublingua vel venarum
in collo que guidegi appellantur vel fiat
in scapulis et collo et somno scarificatio
profunda ventose diminutionis quantitate vel quali
tative Et in cura istarum passionum intercip
dere apponi repercussiva quam augmentatur
de ipse frigida et per quibus passio si fiat diminucio
tune cum ligaturis et fricationibus et deinde
cum curis supra dictis Pro

nosticatio Si subeth fuit acutus
litargie tunc si substracta fuit fre
nesis bonum est quia subtiliacionem et
calefactionem vere est si vero contrarie mali

subeth preterea raro sit ipse incipiendo sed ut
plurimum concedo se flaccias contrarias vel melancolias
Item subeth est mortale cum anhelitus sit an
gustiosus et cum oscitatur non potest et lacri
fepimus quicumque super lata revoluntur Item
iste passiones in fine non insit quia anhelitum
prohibet oppilantes meatus eius Item sepius
fuit acra humoralis multa diu quia acta
primitia Item dicit ypocras in particula in per
cussione in caput stupor aut desipiencia
superveniens malum Item iste passiones ex
toto sunt genere sunt magis mortales quam salu
bre quare prognosticus relinquitur Item licet se
acta frigida causa ex cito in fine oppilando
oppilato ab ista sit subito

Capitulum quartum

Frenesis est apostema calidum capitis intra
cranium factum quia materia calida et subtilis
penetrativa Ideo sit hoc apostema in pelli
culis regionibus cerebri sub cranio que sunt pia
mater et dura mater quam et in anteriori cerebro est
maior caliditas quam in posteriori propter motus cibi
esse spiritus animalis circa organa sensuum ideo
istud apostema sit tunc in anteriori cerebro quam
ad modum litargia sit in posteriori tamen sequi
potest frenesis sive apostema calidum anteriori partis
cerebri et panniculorum eius Est autem quibus nega
bus quibusdam accidens morbus quod quando materia
ipsa tollitur in loco predicto et causa apostema et hoc
est valde raro Accidens vero quod sequitur aliud mor
bum et hoc potest plurimum vel quod contingit in fe
calida et ipse continuis potest potest circa
causone et similibus quam habet quando causa
antecedens fit longatus calore febrili et
fumosus effectus per venas arterias et nervos ad
cerebrum sursum capitis et ibi cum apostema tollitur
et licet maxime fit in fe gelida atque
continua in qua continuatoria sunt causa et
caliditas et magna non ex paucitate adeo
corpus sed remanent intus quapropter maxime
fit in ipse consequitur apostema ex posterior potest
pulmonis epatis stomachi spectoris vel curiosis
vel plus ubique locorum consequitur eadem quam
cuncterum et ipse si ipsius et etas et eo
plexio sit calida vocatur frenesis at
dicitur in veram et non veram vera quidem
dicitur tunc morbus et est acta primo calida
potest poterit sanum vel eo vel utroque Sed
non vera dicitur tunc est accidens primum quicumque
modum omnia aliena ita in fe Hora
sensus salubris vel mortalis potest dici fre
nesis vel non vera dicitur quod est morbus
sed non ex materia calida primo sed inepta cum
aliquibus flatus vel inde Propter quia fre
nesis in genere sunt primo periculose cum
actione fumosa quia calida est agitare
fit sunt ipse et quietas et motus Sit gnia

Signa frenesis ex sanguine

oculorum citrinitas et rubor corporis et propter ve-
hementiam caloris cum sanitate corporis morborum vel re-
pletione et inspirationes et interdum yma-
ginationum et propter apud plurimos sompnum et re-
cepere fit velud fatigatus et urina al-
ba in prima die post citrina fuit rubea ampu-
losa similiter et pulsus frequens et velox
Signa propria frenesis vere que fit de san-
guine sunt cum predictis rubedo faciei et oculorum
propter magnitudo pulsus cum velocitate re-
pletio venarum hirudo corporis carnosa
et auctio ciborum generatorum sanguinis ut lac et
ovum similiter et horror hominis dolor nigra
inflata vigilie plurime et abhominatio loquele
et clamor post suum dormire et anhelitus
inordinatus et ista cum apparuerint signum
apostema esse confirmatum Sed urina rubea grossa
spumosa et multiplicatio risus sunt quia causa
est ex conditionibus suis super materiam sanguinis

de colera

Signa propria frenesis vere que fit de colera
sunt [illegible] valde acuta et saltus et alie-
nationes vehementes et auctio ciborum et gene-
rantium eam ut allea cepe sinapis cimi-
num piper vel vinum acutum similiter et pulsus ve-
lox et spissus vehementer et desiderium al-
bendi aerem quare [illegible] et citrinitas
faciei et oculorum et lingua citrina vel ni-
gra et inquietudo super lecto et vociferatio
plurima et ira Si autem colera fuerit adusta
vel sanguis adustus tunc omnia accidentia predicta
fiunt fortiora donec fortissima super ve-
nerint [illegible] et spiritus mag-
[illegible] et palpitet [illegible] ad membra
[illegible] et oculorum turbatio
maligna Si autem ista sunt opposita tunc
et signa opposita erunt Signa frenesis

non vere

non vere que est accidens sive quia ut dicit
Avicenna iii can. tract. de [illegible] frenesis
huius sequitur in fortitudine sua fortitudinem
febris Obiecta que in augmento vel
statu se est fortior quam in principio et in die
exacerbationis quam in die quietis maiorum sed
in frenesi vera contrarium est ergo quia quanto se
est ~~remissionem~~ tanto vera plus recipit
ad caput Signa frenesis non vere que est
morbus sed accidentium remissio plurium in fre-
nesi vera que est morbus

Methodus

Istud apostema sicud et omne aliud apostema unio
vel omnis morbus salubris habet quia [illegible] tempora
[illegible] diversificat Et cura secundum principium augmentum
statum et declinationem Cura igitur fre-
nesis vere que est de sanguine est ut statim
a principio et hoc cum sperantur tres dierum vel
quatuor ad plus fiat flebotomia fortis in die

Vel nocte de cephalica in brachio vel
in manu Et si virtus et etas consenserint
vel fiat scarificatio si virtus sit debilis omnino
quia si timor fuerit de sincopi in actu flo-
mandi [illegible] solet contingere
propter consuetudinem non propter debilitatem cordis
tunc [illegible] hora flomandi et ante et post
et cum mica panis infusa in vino [illegible]
corporis vel aqua frigida quia a sincopi custodit
et fiat scarificatio in spatulis utrisque similiter
et cruribus ligentur crura dolorose et
fomentetur cum aqua calida ante et post scari-
ficationem quia talis fomentatio similiter et
fricatio cum panno aspero infuso in aqua rosarum
et aceto materias divertit et sompnum inducit
et fiat apertio emorroidarum in corpore consueto
cum apparitione sanguisugarum vel ceparum
[illegible] quia materiam diverterunt et si
aperiri non possunt fiat flobotomia de saphena
que est sub cavilla pedis interius in talo
quia hec flobotomia habet [illegible] et emorroidas
Unde ypocras [illegible] afforismorum initiis et
frenetici emorroida in nate bona de
inde subito fiat vel unguentum vel em-
brocatio repercussiva super caput cum succo
solatri vel semperviue vel populeon mixto
cum oleo rosarum vel oleo de salice vel nenufar
vel cum aqua rosarum mixta cum aceto et
si sompnum priorem intendis adde eis oleum
de papavere vel de mandragora vel
[illegible] opii vel lac papaveris vel
decoctionem eius non tamen vere stupefactivis
frequenter quia finaliter constringunt
calorem naturalem sed tunc solum cum super
fluunt vigilie vel furores Deinde
[illegible] ad finem principii [illegible]
[illegible] lubrificationem ventris
vel clisteri leniente vel suppositorio de pen-
dijs qui acuitatem augmentaret sic quod [illegible]
[illegible] in malve [illegible] decoquantur et [illegible]
[illegible] in aqua et in [illegible] aque illius dis-
solvatur ʒ i tamarindorum et ʒ i manne
et ʒ in [illegible] vel [illegible] violarum et ʒ in
olei et ʒ salis et [illegible] bulliat parum
deinde coletur et tepidum iniciatur omni
die ad minus semel nisi per se assellaverit bis
vel ter in die Postquam autem egritudo
die tertia vel quarta transierit tunc non com-
petat flobotomia supradicta quia tunc apostema
est confirmatum et materia tota fixa est
ad locum quare non valent [illegible]
tunc est intendere dum evacuationis et
radicatio ut dicit Almasor [illegible] prima
flobotomia ergo tunc vena recta que est

de colera

in fronte vel in naso quia hec flobotomia evacuat aliquid de vena prope quod attrahit ad superiora. Ponamus morbum esse in statu vel prope statum. Idem etiam operatur flobotomia sublinguales vel guidegas in collo, aliquid tempus augmenti si virtus sit fortis. Vel ponantur sanguisuge in fronte mediante talia, que si non adherent applicetur cum sanguine alicuius animalis illico illinito. Deinde fiant linimenta super vertice circa caput non supra caput, que fortasse impedirent vias lucis quietudinis. Post aliud vero applicentur calefactoria lenia confortativa cerebri velud est emplastrum de floribus camomille et mellilotis vel gallus totus scissus per medium vel catulus vel pullus porci calidus actu fiat et epithima leniter cum aceto et sale sit. Quod passus iaceat in loco obscuro non quietudinis luminosi nec sensus interiores frangent. Sint secum aliquando amici et dilecti sui qui taceant et quiescant et eger sequens et blandiores et que minis coerceat a furore quem sepius et quies in loco tenebroso sicut est de molioribus rebus in frenesi. Libet eos lactucas portulacas comedere cum aceto vel agresta solo et cucurbitas aut succos ordei vel avene conditis cum lacte amigdalarum vel prunas solas et pomis assis, fructus acetosi cum carnibus pullorum et edorum alteratis cum herbis predictis. Si virtus sit debilis bibat in die sirupum de nenufar vel papaveris cum vino granatorum et aqua de decoctione seminum iiii frigidorum vel ordei et sit sirupus ℥ j et vinum granatorum ℥ j et ß et aqua ℥ iiii. Vel bibat sirupum violarum vel sirupum rosarum vel sirupum de berberis cum eisdem aquis et hoc fiat non hora quietis sed ante per horam unam vel duas solummodo et post horam vero comestionis bibat cum aquis. Potest ipse et plures aquas sitis optimas. Atque iam mittimus decimum capitulo de perturbacione et cum animalium passio de mania canina. Nec prohibeatur a potu aque frigide omnino sed bibat de ipsa quantum voluerit, etiam sit apta sit in urinis cum metuimus sit aliquod malum egri quoniam quasi sine eos in morte cadere. Vel de [illegible] de ingenio sanatur.

Cura frenesis ne de eo. [illegible] in principio et cum omnia purget corpus cum medicina mundificante coleram ut sunt manne ℥ j ta[ma]rindorum ℥ j et ß. Dissolvatur ista in ℥ iiii aque decoctionis iiii frigidorum coletur aqua illa et detur in summo aurore die. Aliud fortius aliquantulum: Recipe reubarbari ℥ ij aque decoctionis frigidorum ℥ iiii pulverizetur reubarbarum et ponatur in aqua illa et addatur ℥ ij sirupi violarum et dimittatur hoc totum sic stare per horas. Postea coletur et detur aurore die. Vel purget cum ℥ ß electuarii de succo rosarum vel cum stomaticon laxativo

[margin] d[e] colera

sed non detur ei medicina fortis que iram agitabit et frenesim augmentabit. Ante tempus declinationis etc. Quod si non medicina fuerit adusta tunc si volumus eam approximare ipsius sine sedo nichil aliud fiat nisi quod in decoctione iiii frigidorum addatur sene et epithimi ana ℥ ij polipodii ℥ ß. Deinde cum ista aqua decoctionis dissolvatur tamarindi et manna vel [illegible] et fiat sicut prius. Postea cum evacuatione humoris facere potest fieri flobotomia cephalica in brachio vel in manu vel fiat punctatio et morsus vel scarificatio in spatulis et natibus quia sicut dicit Avicenna libro iii fen i tractatu de frenesi capitulo de curatione. Si materia egritudinis non fuerit sanguinis, primo in tua inspice debemus aministratione. Quod si a flobotomia si fuerit sanguis a flobotomia incipiendum erit. Deinde statim fiat embrocatio et unctio circa caput supradicta et conare ut eadem curatione ipsarum primum potes vel saltem eius cum scarificatione quod postea consumatur. Sunt quod forte est post ℥ iii vel ℥ iiii dierum ad plus in super conare francesim [illegible] cerebri nobilitatem et sui vicinitatem. Proto et in omnibus aut illis approximandus per optimus sive calidus sive frigidus. Cotere aceto quia est sicut [illegible] rochioli et iuvat ad penetrandum. Item iuvat in anno ra si est [illegible] digestive ℥ j vel ℥ j et ß oxizaccare cum in vel libr ℥ aque frigide vel aque decoctionis iiii frigidorum vel fiat ℥ j ac sirupi acetosi simplicis. Et de ipsis cibis. Item in omnibus suis cibat decoctione semina papaveris albi et lactucarum et scariole dissoluta in potacione alba munda et per filtrum aliquid ipse aliquid eisdem efficiat largius omni die. Item ponere cum clistere vel suppositorio dicto superius et in omnibus aliis fiat sicut de frenesi dictum est.

Cura frenesis notae que est morbus et eadem cum predictis nisi quod potest mediocribus vel [illegible] et non tantis frigiditatis neque tanto potu aque frigide quia est fortior aliquantulum quam frenesis vera.

Cura frenesis non vere que est accidens flobotomie que contingit in se et vero fiat omnia que dicta sunt de punctione et morsu darum scarificatione ligatione fricatione embrocatione et unctione et per hoc de flobotomia quia illa non est conveniens eo quod non est mod de bilita prope egritudine preterquam si forte corpus sit carnosum robustum. Alia vero sufficit per neque cadit in eius timor. Cum hoc frenesis intendit cum sic predicto studio ad resistendum et ei quantum potest aut que ad veniat augmentacio sic. etc.

cu reparssionibus et divisionibus sup dicte
ne fortass fiat apa vel ne gfrilet quia
fieri non morle infine aut frenesi nec de
sau. vel de eo adiusta signa vestigia vel alie
nacion remanserunt sicut embrocaciones
resolutae spergendo sup caput ab alto que
sic fiunt Rx flores camomille aneta malvavisc
ros rub. an. 1 bulliat in aqua et terra ad
idem Rx flores camomille vel se aneti seu
radicum malvavisci aa. an. 1 bulliat in
aqua et fiat embrocacio

Experimenta

Fel leporis cum vino bibitum facit hominem
cum frenesim dormire se donec fiat sedes acceptu
Item sompnifera extrahe fortitudinis sitas
et narcotica Rx populeon ʒ 1 oli mandra
gore oli rosarum oli violis an. ʒ 1 aceti
ʒ 1 apii ʒ 1 misceant omnia pfete et linia
excis frons et tympora aceto fro vereun
do frequenter vel in fundat in eo pectae et ap
plicent toti parti anteriori parti capitis si
non pergit qui frigida est et inde omnia unlga
et ium Item fiat emplastrum oplacte spanis
sueco lactuce sueco solatri et semine vel
nenufar an. p. te i aceti non forte ptem
s ad quibus incorporetur farina ordei ptes
due farine feniugti ops si vel florela
momilt Et in cap. de vigiliis plura dicent
Item sompnifera probata in frenesi Rx oli
rosarum vel viol vel nenufar q. s. modicum opii
gud vino vel duo ethi propp misce omnia et
i ungent manes frequenter Item ad idem embro
ca i fe in qua coquent de frenesi Item folia
somma lactuce malvarum an. an. viol ʒ 1
cortici mandragore decoquatur in aqua et
colentur Item adoramentum in frenesis sit cam
phore insquam opii ozimi ceci an. te op suffit
et aque rosarum gfice op eis pomum quod in manu
teneat Tho ops ptas ad frenesim et fria ce
phalice et phoe flomia nasi vel sagsugacio
eius vel vene frontis et potius aq. fro i.
predicate de sup quia colden optingunt ce
bris confortat et mitigat de frenesi. sitis et
sanficta anim et flomia venelis sol signa

Canon

Dicitur quod in frenesi non debent
poni repercussiva sup caput quia fiet im
pedimentum i resolviando si ponatur circa fron
tem et tympora Item dicit Rasis i divisionibus
Rx vetus frenetici non debent prohiberi ab
aqua frigida omnino neque si sit ex sau. neque
ex eo ancesie non illis prohibet omnino ppe quia
Rasis eius forte ex timeo respexit quia
facit et ppe fiens plurima anesie vel eius
evaporatione et ppe sit pauca quam ipam
prohibet in catarro

Pronosticatio

In frenesis aut ex quacumque sit causa si confinet
ter ptres dies duravit cassa est eius cura
aut vel hoc tempus quod curatur hic diffi
culter Item si frenesis non vel ipsae est
actus gsequens se ad veniunt pius signa

digestionis et vite contest gstatae e salubris
si vel cum sig digestionis ceperunt apparere cu
vestigia e morle quia ante signum cocionis
apperens aut signum digestionis e malum ut
dicit Gal. 7º et 2º de crisi Item si in fre
nesi vel vel non vel fluxis san. narium
apoplexians vel sudor fortis capitis sup
venit stati apud eum venus gstanciat
salubre Item dicit Avicenna 3º can. fen
ca. de carabito ex multus humo cara
bicam i apud catim in cerebro omnigeria
appariat ad visus est liberatio ppe quod
aut ypo eta pula asso. s quibus urine
limpide cunt albubilis malis maxime
vel si in freneticis appareant et tum in
tellige in frenesi non vel Item frene
sis vel plerumque pmutat in pleuresim
vel pripleuri. que admodum accipit econtr
Item si freneticus non allemat p appernua
com remediorum vonabilium p te vel sed
die statim ipsos descens Item si frenesis
sup veniunt litargie bonum si si econverso malum
ut dicit ypo et ideo cum videbis freneticum
cadere in sompnium profundum et taciturnitatem
et incitem malam et cum hoc extrema
frigescunt et lucent et oculi gcavantur sta
tim derelinquas Item si in febre acuta
urina sit rubea spissa et stans tempus
apparet ad subtilis aquosa natio moriet
a frenesi Item si in frenesi quia gsequuntur
se non recordantur pius propinquum contra quod dixit
et fecit neque vendit pter solem morietur
quia pars gnerata est toti cerebro ant et pos
Item si nascetur se pati vel si fiat spas
mus vel sincopis vel dessipiencia morietur
Item si arteria tremat in tangendo ante pulsum
morietur cito et si oculi lacrimantur vo
luntate vel si urina retineat vel egre
ditur et si se violenter pruriat et capitis
ad locum pedum nitatur morietur unde dicit ypo
primo pronosticorum quia sunt maxima angustia
et dolores Sciendum ptea quod omnis frenesis que
morbus e ex toto ignee sum magis mortalis
quam salubris frenesis vero q. accidit ego quia
frenesis morbus est ex parte heretali sed
frenesis causa est ex una vaporosa

Capitulum quintum

Litargia est apostema frigidum cerebri vim quia
materia frigida est materia grossa non penetrat
non sit hoc apostema magis i medullis
cerebri quam in substancia eius vel velaminibus quam
et posterius cerebri est frigidius anterior propter
paucos ibi esse spiritus et ppe maiorem esse
distanciam ad eminencia ad colacionem
pata Ideo est apud frigidum cerebri posteriorem
in posteriori cerebro et ergo litargia apostema frigidum
cerebri posterioris et eius contradi atque car
nostrati Litargia dividitur in veram

et no vāy bd est apā cum̄ extima pūe frā, no
rā est extima ppe se in loco colligit et facit apā cal
e ut raro similiter vo qn causat se gta deflate
vel cinitrem hoc vel peplexus cui in hnīa passio
inbg fla actone se calors subtilia et vapit ad
cebes sursu et h quide se qiqz remanet cu litar
gia quqz vo desunt ste gta in dic vy et rema
net ista litargia est pao omo opposita frene
s in ca meduā et flicito et acutibg et ideo
eaganes eius et eidem aliquat appet exta
de frenesi quia lequū bū diffunt. quā hsignat
velud mad sad denivat, litargia vo qd fit
deflate et hoc est ut sepius qiqz de ryha et
hoc est pparp. Sig eius q̄ deflate st dolor
capitis leuis cu sse lenta qa ad omē apā
miūa geqnt se gta. Silit et subeth lleet
se gtinua qiqz dimat subeth citoz iniandu
sse posse stare cu signis sus qd no est in pp
cany antecedente ce frany que cu debz si que
ta vel pus eius sit hoc p putefacion omis
aut putedo calefacit ut dt G ga decacute
similiter et oblinio quia cellula memorie respdet
abidem qnappe hiis ov apiia donec ab astan
tibus claudat ppt pigricia et oblivionem. Et ad
vemit quiqz singultus ppt gpaoz oris fro et est
ipoz lingua alba et os salmosu et dentibus supinis
ligz supe lata revoluat et vrina grossa al songa
satis tame inag undosus tremulus et accidit
qr quiqz frigiditas optremors cu aque tremore
ppt hnidcuma flanis et oppssion spns et calors
Signa eius que de inta st q oculi remanet apti
no palpitatis et velud oculi intuentes vrina re ab
sup motu et se lenta dolor pacp fortior que in
va que defla et oculi pinnalis et qiqz alienac
cu vepa silic et oblinio vinnadi nisi ad hoc cpatet
vrina al subtilis color acidoze albilis valde pulsus
pmus stetz spissius diuz difficile apparens nisi hoc
siat vone calors febrilis Signa litargie no ve
q est morbg est mixtua sine adulterate signorū
pdictoz Signa litargie no ve que c actius st
q cu se incipit augmentari sepuole et pigria
post debitu et solutio et hitudo flatica et diuiteo
et taciturnitas loquendi et vrina al grossa vel claro
pos et qiqz ruffa spissa ppe calore febrilem in
fertu ingrossa una et ego sanda aquosa et qiqz
al grossa velud sla vescosin

Methadius

C ura litargie vē deflate est ut statim apud
apparitionis signoz pmis vsqz ad tres dies fiat
innotio repcussiua cca capud gtinue cu oleo ros
et pauco aceta sunt impetus donec locus fecit
ab apate. Et in hoc gueniunt Almasor et Auice
z in Auice lra debz ficri floia cephalice imani
s binis et etas gsenserunt quia flomia enatua
unti nez lig no qualitate Sed Almansor flomias
phibz. Post ista gueniunt ut fiant clisteria acuta
frequens actu calida refricata R̄ colloqui
agaris centaurce cartami st vitrex radicu
capparis calat an ʒ ʃ aucti flore camo
mill azari an ʒ ij ptcrantur et bulliant in
aqua et colatis ij istius lique et ʒ iii oli quis
et ʒ iii mellis et ʒ ʃ salis fiat mixtura
que lit erp inliat ad clyue. Deinde colet et aim
stret primule et istud R̄ colloqui ʒ j oli ʒ
iii mellis ʒ iii salis ʒ ʃ fiat pictio pns et
valent suppositoria de salgema vel follibus a
cuta et oz ut ligeue corpa et adiutoria li
gatura dolorosa et fricatione nole et plante
pedum fortiter cu sale et aceto vel acrtica quia
fraud frixatio lenis inducat sopitū ita ppsa aspa
et fortis inducat vigilias ut dt G in dein
tegno sanitatis ponat in loco calido vel prato
limoso valda nulla p mittat dormire quam sine
pole imo trahat p capillos quia supinu remedium
hinc pa s st vigilie ppe q spus aiales timet
sua puta in cerebro digerere mam et fiat ven
tosatio sine scarificatione incipiendo a nucha
et collo et descendendo ad spatulas et brachia
et cura qm est ros efficax et fundat aqua cali
da sup extrema cu corp fricatio et panno
aspo qui mag deorsu trahet cu votibus sitis
et significas pulpe anim p et pnocta ay et
emozdas pale dicens fuis locas et papiit
medsue voimitu aplicas sz nos ad abhor
reng cu mag sursu trahit nisi sit facilis
spontaneus in corpe gsueto. Item si retinet
vrina ppe pigricia vel oblivione oportet ad
vrina cui et digerendu et cumprimta vesica
cu manibus et fiat emplm sup pectina
et vesica calefaciens illa membra sctm ex
floribus camomill q suff qui hz phiber
mollificationem in collo vesice et fiat ut tron
cat aliqs tyace vel metridata qui est eo
ferens. Transactis aut pmis diebus
et ante st augmento amustrant resolutiva
gargata et oxymell gposito et aqua de
coctionis ysopi vel oximelle squilitico et
aqua calida sim ca et organi fiat cca
sternutatorius cu pulvi albi vel pipis et
sinapis silis et masticatorios ex pipe piretro
sinapi et silibus acutis et si posses purgare
gare cu gerapigra vel cu pillis cochiis
et pulibus corp gsret. Deinde instanti et
qn ma tota fluxa est ad locu fiat emplm
resolutiu acutu rubificatiu sup posteriore pte
capitis abrasis capillis ex pt stiors columbarp
cepe crude sinapis melius gfice cu aceto q
et aqua frond et gtinue clystere omn die qa
multu cofert et vngat locus sup fricationem
forte cu marciaton calefao r vel cu oleo de
lilio vel spica vel castoreo vel enforbio ut
decocto cibet ex carnibg edozp et pullozp et
farina ordei vel auene et sit dieta non
grossa ut ma cosuma potet de ydromelle
fco cptb in aque et ʒ iii et mellis nigro
sit ysopus et yreos vel oxaqua ciceris et
pisceep vel aqua ordei cu pipe et porris
st te c ebrens multu et alienet aqua
frigida omo ab eo. Cura litargie de inlecti
est ut fiat clistere R̄ flore camomill
aneti sene epithi colloqui polipody an
ʒ j calamenti an ʒ j oli camomill ʒ iii mell
ʒ iii salis ʒ ʃ gfice ut supius in aliis
aliys fiat sic pmis. Cura litargie est
actius sse est eadz cu pdictis nisi q oz cu
pdolare in ipsis opacionibus signoz eius cre
cu vehemet cu ena bg et divisionibg et
repcussionibg resista et tenedu quam
est pole ne forte apa confinet q ibi
fiet nanz cu valde calidis q̄o timeas
sse omo qui oz mag intende eis q
mag infestat

Empuca

dicitur q
caput vespertilionis vel cor eius i panno
nigro ligatu et suspensu ad dextra bra
chiu sopitu litargicu phibet. Sed facime
sit et oculi flomentū ponere illico nigri
sub cinere emplm bonu rubificatiu R̄
affodilli sinapis allei yreos ysopi piretri

ana ʒ x castorei euforbii ana ʒ v dissolue ad succo rute vel affodilli vel sambuci. Epithima ad idem. Recipe castorei ʒ ß dissolvatur in succo rute et aceto et oleo ex quo fiat vehemens [illegible] fricatio. Suffumigium bonum fit ex assa fetida vel serapino vel galbano vel armoniaco vel opopanaco ponendo super carbones et fumum naribus applicando. Nil enim magis operatur litargicum quam fumus capillorum adustorum vel crinis eorum si conficiatur cum modico aceti et pice et castoreo et naribus applicetur ut dicit dominus Mesue capitulo proprio. Si vero patientis os fuerit clausum aperiatur cum ferro et ponatur truncus inter dentes ut saliva egredi possit ne fortassis inducat suffocationem. Et in ore eius ponatur ʒ i tyriace veteris vel anacardini vel [illegible] vel antidoti alexandrine. Hec igitur que dicta sunt ad idem pertinent. Virtus cum [illegible] ad inspirandum [illegible] stupor est magnus et virtus satis constans [illegible] timore periculi incede magis acute sed subito dimittendo cum accidente et co[illegible]. Unde [illegible] fricationibus extremorum et ligationibus appositis locationibus remediis oris et nasi iam dictis ordina cibo tale in[illegible] super caput pilis abrasis. Recipe cineres [illegible] combusti et cantaridum confice cum emplastro apostolicon quod in periculo mortis [illegible] est [illegible] statim enim extrahet humorem [illegible] cum potuit vel medicinis ordina super qui[illegible] Recipe [illegible] ysopi petrosilli [illegible] [illegible] pentafilon [illegible] salvia [illegible] [illegible] scolopendria capillus veneris [illegible] [illegible] ana [illegible] anisi [illegible] [illegible] polipodii ana [illegible] fiat sirupus [illegible] mellis [illegible] decoctionis [illegible] [illegible] deinde purgetur frequenter [illegible] vel cum blanca vel [illegible] cochie. [illegible] [illegible] talium remediorum [illegible] [illegible] et capiti applicetur ut capillos [illegible] vehementer [illegible] et a [illegible] operatur. [illegible] litargicus cepit [illegible] meliorari fiant duo cauteria in capite unum [illegible] [illegible] et aliud in occipicio [illegible] duobus et dimittatur stare diu apertum quia nichil [illegible] [illegible] in operatione [illegible] quibuscumque et [illegible] adherentibus profundius.

Canon. Dubitare operantes an in litargia [illegible] debeant repercussiva quam augmentatur [illegible] frigiditas et fit a [illegible] stupor et materia [illegible]. Sed hoc est contra Avicennam et Rasis ut dictum est superius. Dicendum autem videtur quod quamvis operantes [illegible] non [illegible] [illegible] sed [illegible] apud antiquos quare sit operandum vel dicendum quod Avicenna et Rasis consideraverunt morbum et causam magis quam accidens. Sed quamvis operantes magis considerant accidens scilicet stuporem et subito [illegible] [illegible] horribilibus. Et dicunt quod sternutatoria non debent apponi nisi valde fortia et [illegible] [illegible] [illegible] motu dissolvantur [illegible] et fiat maior opilatio et peius suffocatio [illegible].

Pronosticatio. Dixit ypo[crates] si litargicus fiat [illegible] frenecticus bonum si de[illegible] est malum. Item litargia cum [illegible] difficile curatur quemadmodum et ydropisis cum se. Si litargicus sternutet appositiis sternutatoriis bonum signum autem malum. Si ad [illegible] remediis quibus [illegible] non [illegible] colorari sed tremor [illegible] vel [illegible] [illegible] morte [illegible] frigidus in capite mol[illegible] si sanguisuga applicatur fronti non adhesit mortale. Item in litargia rigor vel tremor frigus [illegible] litargia mortale [illegible] [illegible] frigide significat. Si vero post hoc moritur litargia bonum videtur quam [illegible] [illegible] [illegible] et sic intelligendus est iste afforismus ypo[cratis] [illegible] [illegible] in litargia tremor malum. Item litargia [illegible] apud hominem [illegible] convertitur ad [illegible] vel [illegible] quam [illegible] [illegible] ad [illegible] debiliorem et hoc quando [illegible] videtur bona si [illegible] sustinetur quemadmodum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] si nullum signorum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et virtus fortificari signum est [illegible] curationis et salutis.

Capitulum iii de vigiliis superfluis et dicitur [illegible]

Vigilie superflue fiunt multa de causa nam cum somnus [illegible] habeat fieri a vaporibus [illegible] [illegible] et [illegible] ascendentibus ad cerebrum a cibo bono et bene digesto [illegible] quantitate et qualitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipso et [illegible] [illegible] [illegible] operationibus [illegible] [illegible] [illegible] et ibi multiplicantur de vino et [illegible] [illegible] [illegible] vigilias [illegible] [illegible] causas que sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duo [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cerebrum.

Methodus. [illegible] est [illegible] vigilia[illegible] modus [illegible] [illegible] [illegible] nichil [illegible] [illegible] quemadmodum [illegible] indigestione atque [illegible] [illegible] si indigestio fuerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appetitus inflatio stomachi [illegible] ventris et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et cura [illegible] [illegible] sepe dyatrion piperon dyagalange dya[illegible] et [illegible] et speciebus calidis [illegible] aromaticis ut [illegible] [illegible] stomachi atque digestiva [illegible] Si autem fuerit in stomacho materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] requirit ut fiat vomitus cum [illegible] squilliticio et aqua decoctionis a[illegible] et radicis raffani et modico aceti et [illegible] deinde purgetur cum ʒ ß bene [illegible] [illegible] vel blanca vel gera pigre vel emplastro stomachi cum emplastris calidis et inungatur cum oleo mastichino nardino [illegible] et in vase duplici calefactis addito pulvere [illegible] et fiant omnia que dicentur capitulo de prostratione appetitus et capitulo [illegible]. Si autem sit cum hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] trocisci de carabe cum aqua plantaginis et calamento [illegible] [illegible] de fluxu ventris [illegible]

Cum si p(ost)sto res alia no(n) fuit detur
zuccari vo(?) veteris p(ar)tes sex cum p(ar)te
vna pul(veris) boli armeni mastices ol
bani et gummi arabici assi (vel detur
decoc(tio) de thure potu ibidem. (Secundo sto
machus est in ca(usa) p(ro)p(ter) quia parp(er)ina(?)
dat. sicut accidit in corporibus consumptis vel
etā(?) naturalis sicut secundum opinionem stoi vel
ethicis aut hominibus fluxum ventris
diutinum aut superfine laborantibus
(Et cura eius est corpus impinguare
cum iuribus carnibus bonarum pingui
bus conditis cum lacte impinguatis el
vel lacte amigdalarum dul(cium) vel in quibus
ponantur ipsa semina papaveris (Dentur
etiam pultes facte cum eisdem rebus (bibat
vinum rubeum dulce aro(maticum) lymphatum
cum aqua in qua stetit papaver (vel
si necesse fuit iusquiamus vel mandrago
ra. (Fiat etiam embrocatio super caput ex
qua decoctionibus lactuce corticum papa
veris et ... iusquiami (Vngantur
nares et tympora cum populeon temperato
(vel oleo violato (fiat balneum aqua dulce
tepide/ et omnibus humectantibus (Tertio vero illud stom(achus) est in ca(usa) quia mit(tit) posse
dat vapores duros et mordaces
sicut accidit febrientibus/ vel habentibus
calorem circa os stomachi/ vel cibos corruptos
in ipso (Et cura eius est ponere in cibis
eorum papaver lactucam fiolas/ p(ro)prium
et curare ffe(?)/ et evacuare coleram et cibos
corruptos cum medicinis vomitus/ et
secessivis/ et facere embrocationes circa caput
humectativas et infrigidativas vt alteretur
cerebrum/ et repercutiant vapores/ et fomentetur
circa apud soporum(?) cum aqua decoctionis
florum camomille foliorum salicis et furfuris
cum fricatione leni/ que trahit colam
ad inferiora corporis/ et sumat hora illa
dyapapaver cum vino lymphato (Si au
tem esset in cibo aliquod venenosum
tunc statim fiat vomitus fortis/ postea
dentur ʒ i tiriace vel si venenum
sit frigidum sicut opium iusquiamus mandra
gora papaver propter quod consequitur pigricia
et sinech(?) et prohibeat a sopore omnino (Si
si sit venenum calidum et consequatur angustia

et mordaces mordicatio stomachi et sitis et ama
ritudo oris sicut contingit post sumptionem calcis
arsenici euforbii tunc detur post vomitum
predictum ʒ i tiriace sicut infra sex menses/ que
si non habeat ponatur in vel ... vinum vel
duo opii/ et fiant ligationes extremorum pro
hibeat a sopore posse/ et fricent pedes et
crura cum aceto et sale (Degeneratio vero
generationis fuit causa vigiliarum quia sperma
vel menstrua diu retinentur sicut accidit monachis
viduis pregnantibus infra quatuor menses
quia sperma retentum aduritur et ab ipso fumi
pessimi elevantur qui pervenientes ad cerebrum
inducunt vigilias et quandoque maniam ...
pervenientes autem ad cor sincopin vel tremorem
/sed ad matricem pervenientes suffocationem indu
cunt/ et causa istarum vigiliarum non potest cog
nosci nisi predictorum inspectu similiter et per na
turam aliorum signorum omnino/ et quia factis
hiis constat in sui dispositione nisi quod quandoque
sentit paciens dolorem capitis et ve
nit et stomachi indignatione et in vasis tumet
testiculi/ et sit appetitus soporiorum lasciviorum
(Et cura eius est coitus frequens vt vti
medicinis diminuentibus sperma quales dicte
/et confert vsus assiduus aceti lactuce
si agni casti (Cerebrum est cum vigiliarum
plus omnibus ... sine malum
sine accidentem quia sicut ... frigida humida
inducit soporum ita calida sicca vigilias
quemadmodum apparet in febricitantibus
et ambulantibus in sole et bibentibus
cibis vel fumibus diureticis vsu superfluo
propter quod vie spiritus elargantur ut opilari
non possit (Et cura eius est vti embro
cationibus circa caput et cibis et potibus
dictis ca(pitulo) de frenesi vsu tamen moderato
magis quam ille ... quandoque vigilie ...
cum ... scilicet vinum vel ... vel
gaudium in moderatum (Et cura eius est
abstinere ab talibus et vti hiis que in
omni motione corporis et cum caput quod
dolere ... vt dicit ypo(cras) in affo(rismis). (Em

berica si nescias que sit causa vigiliarum
fiat embrocatio que resolutiva et soporifera sit
vt florum camomille mellilo(ti) psylii corti
cum papaveris lactuce malue decoquantur
in aqua omnia sunt quia resolvunt colam
et vapores si qui sunt in capite et cum
hoc infrant et humectant (Fiat ... fundatur

lac mulieris aut bestie vel papaveris super caput. Item iusquiamum coque in vino dulci et unge nares et aures et labia statim quiescet. Item accipe iusquiami semen lactuce semen papaveris commisce cum succo lactuce vel solatri et emplastra super frontem. Item semen papaveris contritum cum vino bibat. Item ex aqua decoctionis foliorum iusquiami vel mandragore vel papaveris fomententur frons tempora et pedes et crura omnia enim ista extinguunt calorem accensum et humectant cerebrum manifeste. Item unguentum somniferum extreme fortitudinis. Recipe populeon ℥ j olei mandragorini olei rosarum olei [illegible] ana ʒ j aceti parum grana penetrantis opii ℈ j [illegible] in isto pone et sic ponantur super tempora. Liniantur etiam cum eo nares ut ad cerebrum virtus perveniat confert in frenesi et etiam arsura. Item odoretur rosis et cortices papaveris iusquiami semina lactuce flores nenufaris posita in sacculo sint. Item exhibeatur meconium et diapapaver filonium recens et tyriaca recens. Item papaver album et iusquiami albi distempera cum albumine ovi et terra et lacte mulieris et fiat emplastrum super frontem etc.

Cautio. Sciendum quod quamvis in omni causa maxime conferunt somnifera cibaria quia magis sunt amica nature quam medicinalia quorum membris propria sunt pultes vel [illegible] confecta cum papavere pistato vel cum eius lacte parato cum lacte amigdalarum dulcium quia multum facit in desiccatione cerebri. Sed in potibus est vinum in quo steterit iusquiamus vel mandragora et habet dari in die et non solum hora qua petit sompnum. Oportet preterea ut post huiusmodi haustum fiat epithima capiti somniferum vel embroca aliqua superius dicta que si prius fierent opilarent vias angustas cerebri et impedirent attractionem ad interiora predictorum. Et omne quod epithima vel emplastrum applicatur capiti abraso circa frontem et etiam in medio ubi sunt commissura ita ut penetret sic et circa tempora et nares sed nequaquam in occipite quia est melius naturaliter frigidum et inde oriuntur mania et mitcha etc.

Pronosticatio. Vigilie si superfluant inducunt debilitatem virtutum vitalium animalium et naturalium propter spirituum resolucionem sine restauratione naturali et si magis superfluant inducunt marasmum et exsiccationem corporis propter humorum consumptionem et propter indigestionem ciborum et si etiam magis superfluant inducunt ypostasim forti furorem et maniam propter spiritum animalium ignitorum sed in debili mortem propter caloris extinctionem. Item ypocras prima particula afforismorum in vigilia spasmus et desipientia malum sunt et morte si corpus sit macidum. Item 2a particula sompnus et vigilie utrumque magis sunt malicio.

Capitulum viii de perturbatione virtutum animalium sensitivarum interiorum

Virtutes sensitive interiores sunt tres in genere. Prima quarum est imaginatio sive fantasia cuius operatio est retinere species sive intentiones rerum sensibilium absentium vel tamquam ab sensibus et eius sedes propria est in anteriori ventriculo cerebri. Secunda vero virtus estimativa sive cogitativa cuius operatio est discernere inter utile et inutile honestum et turpe cuius sedes est in medio ventriculo locata. Tercia est memoria et reminiscentia cuius operatio est retinere species rerum sensibilium post longam earum absentiam sicut ymaginatio post brevem cuius locus est in posteriori ventriculo et habet clarius dici in primo canonis fen prima tractatu de virtutibus. Possunt autem quelibet istarum virtutum pati actionem lesam ut patet per Galienum 3o de accidenti. Actio autem lesa est triplex diminuta ablata et corrupta. Diminuta quando dicitur cum sit operatio virtutis pigrior et impotentior et obtusior exempli gratia de ymaginatione ut si quis discens scientias mathematicas non possit ymaginari clare lineas vel figuras sicut sciencia illa requirit exempli gratia de estimativa ut pueri qui parum discernunt de utili et inutili exempli gratia de memoria ut senes qui paucorum et brevi tempore recordantur. Ablata vero dicitur cum operatio virtutis omnino tollitur vel nichil ymaginari vel estimare et nichil recordari. Corrupta vero dicitur quando aliter fit quam debeat exempli gratia de ymaginativa ut ibidem Galienus exemplificat de theophilo quod egrotans putabat hystriones et buccinatores stare circa lectum quos iussit expelli subito quia caput suum ledebat et sic ymaginativa fuit corrupta sed estimativa sana exempli gratia de estimativa ut ibi dicit si quis proiceret vasa

contra dominum ab alto nesciens ea propter nun-
quam vel si quis memoraret petri et putaret
se recordari martini Sed procedentes ul-
terius dicamus quod si frigiditas sive sit cum materia sive
sine materia est causa inmobilitatis et quietis et
ingrossationis quare sit causa actionis lese
diminute vel ablate que dominatur in ventriculo
cerebri de sinistro virtute lese vel ventriculis
pluribus sunt quia ingrossat et figit spiritus
animales ut libere non possint moveri neque species
rerum deferre ab organis sensuum quorum operatio-
nem illi virtuti congruit et eius operationi
Sed e contrario causa calida sive sit cum materia sive
sine materia est causa furoris motus vel agita-
tionis Quapropter est causa actionis le-
se corrupte que dominatur super ventriculum
vel ventriculos determinatos virtuti vel
virtutibus lesis actionis corrupte Ex dictis
igitur cognoscere potes que virtus sit lesa
et que pars cerebri sit disposita et que qua-
litas vel materia sit in causa et quia maxime
incumbens in cura istius passionis Si actio
lesa ymaginationis et fantasie sive
sit diminuta sive ablata sive corrupta unum
nomen commune recipit scilicet non eos sed corruptio
ymaginationis Secundo non actio lesa memorie et re-
miniscentie dicitur uno communi nomine oblivio Si actio
vero lesa virtutis estimative sive cogitative sive
cognitive que est rationis [illegible] nomina diversa
que licet apud diversos scribentes diversificentur
nos tamen paucis nitentes Autem [illegible]
possimus sic nominare Nam si sit actio
diminuta vel ablata que non differt nisi secundum
magis et minus dicitur ista passio communi nomine
melancolia que postea habet duas species sub se prima
quarum est stoliditas sive amentia sive in-
fantilitas sive fatuitas que idem sunt
Secunda vero est melancolia que nomen generis sibi
usurpavit propter diversos modos quos
sub se continet ut infra dicetur Si vero sit
actio lesa corrupta sic dicitur communi nomine
mania Et habet etiam duas species famo-
sas licet modi sunt plurimi prima dicitur
corruptio rationis sive alienatio Secunda vero
mania canina sive demonium [illegible]
Colligunt igitur causas et subiecta et nomina istarum
passionum que sunt sex prima corruptio
ymaginationis secunda oblivio tertia amentia
quarta melancolia quinta corruptio rationis sexta
mania canina Videamus de accidentibus
signis et de cura separatim per artem

Methodus corrupte ymaginationis

Signa corrupte ymaginationis in generali sunt ista
quia ymaginatur quod non est et videtur ei quod videat
res certam se que non sunt et debilitatur
ymaginando longo tempore neque apparent ei som-
pnia et visiones nocturne vel parum apparent
et cito labuntur a memoria Si colera
sit in culpa tunc cum predictis erunt vigilie
et motus et instabilitas animi Si flegma erit
sompnolentia pigritia et humiditas oris et narium
et nasi frigiditas sive superfluitate ventosa
Et cura eius est si colera sit in culpa
ut primo fiat flebotomia cephalice in brachio
vel in manu quia cum sanguine educatur
colera ei commixta Deinde continue infrigidetur
frons cum aqua rosarum partibus duabus
et aceti parte una in qua simul infundendo
pecias [illegible] vel epithimetur cum oleo nenufaris
et oleo rosarum et foliis vel de salice addendo
parum aceti propter penetrationem Et si colera
sit adusta et vigilie et furor superfluant
ponatur quidam unum opii vel aliquid mandragore
in predictis donec in ea virtus cesset et cura
eius fiat ut infra de melancolia dicemus Si vero
flegma sit in culpa detur digestivum primo si-
rupus [illegible] vel [illegible] cum decoctione rerum
[illegible] sticados et florum camomille [illegible]
Deinde purgetur cum pillulis cochiis
vel aureis Deinde [illegible] sicut gargarismata
[illegible] vel [illegible] cum decoctione
[illegible] sinapis vel ysopi [illegible]
[illegible] vel diaphinicon [illegible] fomentetur caput
cum decoctione florum camomille [illegible] meli-
loti et fiat post hoc cum panno calido
et ungatur quoque cum oleis calidis famosis
sicut et balsamo Si non melancolia sit in culpa
sive sit adusta sive non fiat sicut dicetur
in isto capitulo infra parte de melancolia et parte
de mania canina Et accidit quibusdam
propter corruptionem ymaginationis simul
et propter corruptionem virtutis estimative et me-
morative ut in sompno sepius appareant eis
fantasmata adeo fortia et virtutes sensitive
interiores ab eis coartate coartent [illegible] virtutes
motivas voluntarias quare surgunt
et operantur opera vigilantium Et cura quod
cura eius est ut fiant omnia que dicta
sunt et dicentur post eam quia istud
accidens procedit ex corruptione ymagina-
tionis quare se vigilare et videntur
esse et in tali vel tali loco esse cum ita

non sit et quibusdam accidit ut nigant in
teo cum ymaginat se ee in loco debito ma
ture, cum in lumo porprio est remedium ut
obvient cum vigil in sompno sile et post quam p
hoc dus memoratio repones spem dolo
ris nisi se refrenabit ymaginatione et esti
maciam ab accionibus predictis | **Oblivio**
Signa oblivionis in genere sunt quia paciens
nullius recordatur vel debilius in pro tempore et
fit ut plurimum ab hu flectico durante postre
me cellule quare fit cum hoc sopnius
profundus pegrica et gravitas Fit eciam quando
ab hu multo ibi durante et tunc difficile
aliquid in primitur memorie ut fit in sop
metas et res preterite melius conservantur quam
presentes vel de propinquo facte Et cura est si
fiat aptatur ut fiunt omnia dicta ca° de
subeth ubi tamen conveniens est ut ultimo fiat
cauterium in parte posteriori usque ad cuem cum
ferro vel vesicato cum cantaridibus cum calce
viva vel arsenico et similibus dictis dilitacione
Si autem mlia sit in ea inducat sopnius
et gaudium propter pincodiauas sopniferas
dictas ca° de vigiliis superfluis Comedat
sepe dyappanier mundificet cum yalo cum
vel dyasene vel cum apozimate facto ex sene
thio et epithimo polipodio quo disposita
sit ℥ j cassiafistule colate et mundate Et
impigrioet eius corpus propter quapropter
quenit ut bibat vinum clarum limphatum
et sorbia mia pigrioa et pulces humectatias
et carnes agnorum edorum pullorum et vitellas
ovorum sorbilium utatur cum oleribus feniculo
borraginis buglossa et spinaciis et bleta et dot
de quod ebrietas eis confert saltem semel in mense
quoniam corpus crebro humectat et mundificat et prius
purissa purgacio ole ut dicitur Sunt primo
cum se y 3° ca° de venotaccione vini et
aqua | **Amencia** | Signa amencie
sive stoliditatis sunt quia desiderat esse cum
pueris et hominibus puerilis conversacionis et
ridet de rebus quas facit sicud puer
et difficulter potest corrigi et fit piger et
facit edificia ex luto et baculis hec enim
omnia accidunt propter frigiditatem et humiditatem
vel propter siccitatem et siccitatem dominantem in
cerebro secundum medicum ventriculi ipsius Et
cura eius est conveniens quando duorum modorum
sint ut calefiat crebro cum usu electuarii
de musto quod sic fit, Recipe musti ℥ ß cardamomi
liquirice gariofili ʒʒ piperis longi ana ʒ ß

cinamomi ʒ in ligni aloes ℥ j croci ʒ y
conficiantur cum melle in yeme et zuccaro
in estate datur sero et mane ad mod
castanee Confortat namque cerebrum cor et
stomacum contra electuaria plauri et elenario ducis
et aurea allexandrina et tyriaca veteri
et dyanthos cum musto Ponatur in loco
lucido gaudeat cum amicis et dilectis et
prudentibus tractantibus negocia ardua
utatur solaciis diversis Et scias quod ablucio
cruris cum decoctione florum camomille
melliloti et aneti est valde conveniens
in omni specie mlie et | **Signa mlie in genere**
Signa mlie in genere sunt pusil
lanimitas et timor sine causa manifesta
neque mirum est si timeat cum assidue
causam timoris secum deferunt scilicet humores
et spiritus caliginosos ut ait G quanto
de acc° et morbo et spacio in divinis
et honoribus estimacio mala velocitas
ire dilecio solitudinis tremor vertigo sonitus
et tympanitas et propter ymmach hec enim omnia
accidentia proveniunt ex dominio humoris mlia
supra medium ventriculum cerebri Isti autem
humores mlicos vel fit propter congelacionis
et infrigidatatis et tunc est causa amencie
ut dictum est vel fit propter adustionis et
sic est causa prime passionis scilicet mlie
Sed dices ergo mlia fit a causa calida
quod semper negatum Dicimus quod licet mlia fiat
quod semper ad adustionem tamen quia adustio vel non
per adustionem tamen quia adustio vel non
valde urinat super eam sed solum adeo
ut resolvat subtile unctuosum inflamabile
et derelinquit grossum terrestre ideo ista mlia
remanet naturaliter frigida sicud apparet in car
bone extincto si naturaliter mlia sicut calida
et in ea valde superfluet adustio fiet cra
manie canine vel per impetitus ventris ut
j dicetur Eius cum apparet in carbone ignito
vel cineribus postquam ergo mlia fuit confirma
ta tunc apparent accidentia varia et mi
rabilia namque putant se duos quidam
gallos quidam lupos quidam putant se
demergi si exeunt domum vel cameram
quidam putant vendendum fore si come
dent coram hominibus propter ymaginaciones
corporeorum plumas se in fisciunt vel de
ingenio vel laqueo se suspendunt nisi
custodiant et eis mors infunctis secundum
quod et ratio dicta sunt modo adustionis

nota

plurimum. Nam quoque hec materia (que est causa huius
passionis) fit solum ex sanguine cuius grossa
feculentia remanet et subtile resolvitur quoque
ex adustione flatis ex tamen raro contingit
ut dicit Avicenna quoque ex materia naturali non
adusta sed corrupta in malas qualitates
ex eo ingrossata per adustionem aliqualem quoque
contra quoque quecumque contrarium in curationem sunt
cause materie tamen michi est in cerebro contenta
vel in toto corpore vel in isto vel in splene
vel in mirach et signa eiusdem sunt
propria causa dicemus. Signa materie propria
si materia sit sanguinis super et sit contenta in
cerebro sunt superfluitas cogitationis et
assiduitas sollicitudinis et assiduus aspectus
in re una et inclinatio visus ad terram
et multiplicatio risus et gaudii sine causa
manifesta et tristitia non plurima et urina
rubea spissa et pulsus mollis et color faciei
rubeus vel fuscus et sompnolentia cum
quantitate quadam et sapor dulcis in lingua in
quo apparebit quoque amaritudo quoque salsedo
propter aliqualem adustionem habitudo corporis
ut plurimum carnosa vene magne et replete.
Signa materie propria si sint ex flatu sunt cum
predictis pigritia et oblivio et paucitas taciturnitatis
et non erit ridens neque gaudens
et urina alba vel sub pallida spissa pulsus
mollis et mollis color faciei pallidus vel
albus. Signa materie propria si sit ex colera sunt
cum predictis agitatio et instabilitas et clamor
et audacia et rixa pulsus velox
durus urina citrina vel subrufa sub
tilis omnino sitis et color faciei citrinus
habitudo sicca. Signa materie propria si sit
ex melancolia sunt cum predictis addita diuturna
cogitatio plurima neque rixabitur neque sit
audax sed quietus urina subtilis pallida
pulsus strictus durus. Si autem materia non
continetur in cerebro sed in toto corpore apparebit
nigredo corporis et asperitas cutis et vene
eius et consimiliter etiam in splene sed tumor
robustus et ciliis et multitudo pilorum nigrorum
et successio ciborum sepe copulatorum vel extra
ticarum cronicarum quia hiis succedit
lignis combustis ut dicit Galenus 2° de affe.
Si vero fiat vitio splenis et eius inquieta

latens fuerit et opilatio splenis assidua
atque appetitus insatiabilis propter effusionem
materie ad os stomachi digestionis malicia et
cum sua quarta quoque et mordicatio ventris
inferius est splenitici quoquomodo. Si vero
fiat vitio stomachi sunt nausea et repletio
ventris hora digestionis vel multiplicatio
dolorum apud comestionem et sacietatem
qui post digestionem moratur. Si vero materia contineatur
in venis et arteriis mirach ventris
ut est tota ventris carnositas continens
membra nutritiva apparebit inanitas in ventre
et elevatio ad superiora et nausea inseparabilis
et malicia animi et corruptio digestionis
et eructuatio acetuosa et sputum humidum
et rugitus ventris et multiplicatio vento
status et constrictionem et inflatio mirach et
quoque sentitur dolor in isto et quoque inter
spatulas et propter post cibum usque digeratur
complete. Et scire debes quod ubicumque materia
sit contenta per se sanguis vel colera vel flegma
vel melancolia quemadmodum et si contineatur in cerebro
quapropter et signa supra posita convenit
applicare membris aliis sicut et cerebro fiant
copulata. Et postquam causam diximus de speciebus
illis et causis superius positis consequens
est videre de cura huius partem. Cura
materie est secundum unam et eandem secundum omnes eius
species primo ergo provocentur emorroides
si corpus sit continentie ex opposito sanguisugarum
circa anum vel emplastro confecto ex sinapi cepe
et albumine ovi quod ponatur super anum sepius
donec bene adheserit et deinde violenter
abstrahatur unde ypocras 6ta particula affectionum ystrice
et frenetice emorroides in natura bonum. Et Galenus
ibidem in quinto dicit quod emorroides non solum sunt
purgationes solventes has egritudines sed
et purgatorie humorum qualitates. Et si
aliter aperiri non possint fiat flebotomia saphene
que est sub cavilla pedis vel salvatelle
que est in pede inter anulderium quia hee
trahunt materias grossas deorsum a capite
et ad hoc provocant emorroides et ad
appetitum. Item secundum Avicennam Rasim
R. capitis debet fieri flebotomia basilice vel me
diane dextre vel sinistre cum extractione
grossa ad quod confert plurimum continuatio balnei
aque dulcis tepide vel aque decoctionis
malve malvavisci foliorum salicis et
propter et fiolis ita ut post eius exitum

fiat illico flobotomia predicta donec paulatim extrahatur humor grossus a toto corpore cum permutatione eius in sanguinem subtilem cum assue- cessione ciborum et potuum humectantium omni die et precipue si mania sit sanguinea. Unde eligi- bilius videtur quod flobotomia non fiat in initio nisi premissa mundificatione plurima corporis cum medicina purgante humores adustos quia flobotomia ut plurimum consumit humidum subtile cum calido quod est contrarium huius passionis. Propter quod dicebat Rasis in almansore libro 9 capitulo de mania et studium medici totale sit in impinguando cor- pus maniaci ut siccitas removeatur que est potis- sima causa huius egritudinis [illegible] ante spolius initio que non fuit absque nullo modo fiat flobotomia sed sit contentus medicus in mundificatione eius hu- morum grossiorum cum medicinis quas diximus et dicta humida et rebus confortantibus capud et membra tota et specialiter cerebrum et cor et cum rebus recti- ficantibus splenem quia dicitur, et opilacio splenis in omni maniaco, de quacunque specie fuerit mania recipit ut dicit ypo. et mito cum splene si recipit humores quare si mittit humores habet in corpore aliquo dominium super alia membra primo dicabitur splenis in quo maior eius porcio [illegible] gravitur [illegible] conferens in omni specie mania si sit de sanguine sive de alio humore quocunque quia rectificat splenem et de opilatione munificatione et preparat ad expulsionem et omnia membra corroborat et confortat sic fit. Recipe pollipodii libra semis buglosse borragis mellisse [illegible] [illegible] 1 capei capparis aceti a- zan ana ʒ 1 sene epithimi ana ʒ 1/2 se- grosso modo pistentur omnia sic fiat, bulliant omnia preparata in iiij libra aque donec medietas sit consumpta tunc in fine addatur sene et epithimi postea quod bulliat et dimittatur aqua cum rebus quasi infrigidetur et tunc fricentur ea quorum sunt in aqua manibus fortiter. Deinde colet aqua et in colata addantur libra mellis vel zuccari albi, et iterum reducatur ad ignem et pungatur aliquantulum bullire postea iterum coletur et reponatur dentur de eo mane stomacho ieiuno ʒ iij cum tribus ʒ aque decoctionis epithimi sarcodos [illegible] et ro, et hoc fiat usque ad 8 dies tunc misceo recipiat sine medicina pulvis de lapide lazuli que sic fiat [illegible] [illegible] Recipe lapidis lazuli abluti [illegible] in aqua dulci et decies in aqua rosacea [illegible] et aqua renovando post quamlibet ablucionem in mortario ʒ iij epithimi polipodii ana ʒ viij scamonee electi [illegible] salis indi ana ʒ 1/2 et ℥ agarici ʒ viij gariofili ana ana ʒ iij yapigre

ʒ 3 confice cum succo endivie et da ʒ 1/2 cum aqua casei eductione eius cum fortitudine hu- morum adustorum decolore et mania et ideo plurimum conferunt in demoniacis lupinis vel purgatur cum pillulis de lapide armeno que sic fiunt. Recipe lapidis armeni preparati sic lapis lazuli yerapigre ana ʒ v epithimi agarici ana ʒ iij scamonee preparate sive diagridii ʒ iij et ℥ gariofili salis indi ana ʒ 1/2 confice cum succo solatri vel lactucarum. Vel fiunt de pillulis illo que Recipe sene epithimi ana ʒ 1/2 electi iij ʒ iij scamonee [illegible] mastices ana ʒ 1 mirabolanorum indorum ʒ ℥ lapidis lazuli lota ʒ 1/2 agarici ʒ 1 et si fiat pillule cum succo pollipodii vel vino decoctionis epithimi dentur ex eis ℥ ʒ 1 usque ad 1/2 semis in mane interveniente et dentur. Si autem pillulas recipere non posset licet fortius evacuet aut vomitus fiat decoctionis que sic fit. Recipe mirabolanorum indorum ʒ 1 et ℥ pistentur grossomodo et bulliant cum ʒ 1/2 prunorum siccorum et ʒ viij aque donec medietas sit consumpta colentur et dissolvantur in ea ʒ 1 tamarindorum ut mane. Aliud addatur Recipe electi [illegible] ʒ ℥ scamonee ʒ 1 pul- verizentur optime et dimittatur per unam noctem in ʒ 1/2 mellis rosacei vel syrupi fiolis. Deinde in aurora cum decem dissolvatur hoc totum in ʒ iij aque decoctionis prunorum et detur infirmo totum simul. Et alii loco pillularum predictarum potest dari ʒ 1 et ℥ pillule fetide almansoris vel yalogo- dion ʒ ℥ vel yarassimi vel diasene vel catartici in pillulis cum aqua calida cum continua- cione istarum medicinarum tam digesti- narum quam solutivarum regatur infirmus tempore longo nunc digerendo nunc evacuando et confor- tetur cerebrum vel cor cum dyanthos cum musco et plurimum, artotico et diamargariton et metridato [illegible] simul, vel cum electuario quod Recipe [illegible] ʒ 1 coralli rubi ℥ ossis de corde cervi ʒ 1/2 margaritarum non perforatarum ʒ iij cardamomi ʒ ℥ pinearum mundatarum libra ℥ ysopi liquiricie ʒ 1/2 nucis muscate gariofili folii piperis longi cubebe galange ana ʒ 1 ℥ cinamomi ʒ v macis ana ʒ 1 zuccari libra iij coquatur admodum zuccari rosacei in penide vel ut mania valde fiat compute confecta postea cum iij libra mellis despumati et bene cocti. et addatur in fine ʒ 1/2 musci si pacientis in ipso delectetur. Detur ex hoc electuario omni die in ieiunio ad modum castanee et post ipsum bibatur aliquid boni vini odoriferi clari lymphati

quoniam cor et cerebrum confortat et animam gau
dere facit et risum multiplicat et removet
malas cogitationes et ymaginationes erroneas et
rectificat memoriam complete et confortat digestionem
et multiplicat humiditatem naturalem corporis totius. Post
tales igitur digestiones et purgationes bis vel
ter reiteratas et ipso in corpore carnoso fiat
flebotomia super cephalicam vel flebotomet saphena et
ipse pedis sinistri quia tunc grossius sanguis
est in ea et post hoc cephalica et post vena
frontis vel ponantur sanguisuge ad nares
quoniam tales in principio confert flebotomia ut dicit
Mesue in suo de appropriatis capitulo de cura manie
et melancolie. Et si fuerit sanguis superhabundancia
cum opilatione que est in epate vel in splene
flebotomia de salvatella dextra vel sinistra
nunc cephalica nunc epatica et fiat inflando
aperio vene larga ut retrahatur subtile
et remaneat grossum. Et ad illud confert
plurimum balneum initium ante flebotomiam. In aliis
autem curis nullo modo fiat flebotomia aliqua sed
sola cum communis medicinarum predictarum cum dieta
hu. similiter cum iuribus gallinarum edorum
agnorum et aliud quod datur cum ovis et pulvis que
sic fit. Recipe cardamomi ʒ ß granorum pa
radisi ana ʒ i cinamomi electi ʒ i croci
macis ana ʒ i nucis muscate gariofili folii
ana ʒ i conterantur et cribellentur subtilissime
et aspergatur iste pulvis super cibos suos. Con
fert dyambra que est medicina solius in
omni specie melancolie cerebrum et cor confortans et
omnia membra interiora calefaciat secundum
quod convenit et senibus et mulieribus et
ipse ... matricem sic fit secundum Eben Me
sue in suo antidotario. Recipe cinamomi doro
nici gariofili macis nucis muscate folii ga
lange ana iii specierum cardamomi maioris
et minoris ana ʒ i ℈ ℈ ʒ i et ß sandali
citrini ligni aloes piperis longi ana ʒ i
ambre camphore ʒ i musci si in ipso pa
rene ... ʒ ß conficiatur cum syrupo rosarum
cum vino albo aromatico. Caveat a
carnibus silvestribus tam volatilibus
quam gressibilibus quia sanguinem grossum
melancolicum multiplicant. Bibat vinum
album clarum aromaticum melius quod sit
lymphatum cum una vel tertia parte aque
clare. Caveat a vino grosso rubeo
cum turbido. Vitat etiam post purgationes
lacte recenti caseo et amigdalas dulces
et pineas et fisticos et avellanas mundatas
a cortice vel et mittas in lacte
dulci per noctem fiant et omnibus in preg

vacantibus proposse cum quibus sunt balnea
que diximus superius de passione ethica hoc est
unum et ultimum si necesse aut medium. De
quibus predictorum videbuntur competere in omnibus quem
hoc melancolie sive sunt a sanguine vel colera ut flate
vel melancolia fiat cauterium in vertice
capitis ea quidem parte in qua terminatur medius
digitus quando radix manus eger ponitur
super radicem nasi. Et cum aliud sub
cruribus occipitis et dimittantur aperta
usque ad dies xl vel circa illud postea
permittatur consolidari et sit precedendum
cum vicissim cum communibus medicinarum
supradictis resistens usque ad finem donec
nullum vestigium melancolie amplius appareat
quia curabitur si procedimus ut dictum est. Curari
fit etiam quoque melancolia ex communi secundum
ab amore alicuius femine vel ex amore
reparando secundum accidit viris effeminatis
et delicatis. Et signa patent ex
relatione infirmi et mutatione coloris
faciei et pulsus ex sermone verborum coram
eo de re quam amat. Et cura est
ut obtineat rem quam desiderat si
fit possibile quia in omni motione corporis
necessum sit in loco solitario sed inter
homines diversa et solaciosa recitantes
et sit semper in loco luminoso et dicantur
sibi aliqua delectabilia donec postea
obliviscatur quod si non sufficiat detur cibi
separari vel cura condita cum lacte
et pullis ... cum consentibus eius
et vitanda disposicione et fiant omnia dicta
superius de melancolia etc. Alienatio sive
perturbatio rationis sive alienationis
mentis quia sunt eadem. Signa dicta
de melancolia nisi quod in perturbatione sit
mobilitas et agitatio et velocitas
ad operationes non rationales sed in melancolia
est aliqualis pigritia et tarditas ad
talia quia secundum superius dictum est melancolia
et perturbatio sicut ex humore corrupto sunt
melancolia super medium ventriculum cerebri gratia
tu per viam adustionis ex aliis humoribus ad
generis melancolie reductis. Vero nisi cum
melancolia sit adustio parva valde quod solum
sufficiat ad ingrossationem humorum. Sed in
perturbatione rationis sit adustio maior
que etiam sufficit ad inflammationem et agi
tandum spiritus animales in cerebro secundum et in

mania tamen fit adustio ~~in~~ inapina que
esse pot fit ergo in utraque passione actio
lesa corrupta cogitationis vel estimationis
quod idem est sed in principio fit cum hoc
agitatio in comparatione eadem sed in melancolia est
aliqualis mansuetudo non tamen tanta sicut
in mania que fit dicta summa fit autem
in principio quandoque cum febre quod est propter va-
pores adustos ascendentes ad cerebrum a materia
putredinis et fit cum virtute forti et per
signa digestionis presentia tunc est signum quasi
male scilicet mortis vel debilitate virtutis / et fit
quandoque sine febre et fit similiter in isto casu / quia
est magis proprie tunc passio cerebralis propter
esse morbus sed cum febre assequitur est
accidens. Et cura eius est quod cura febris
quo est cura febre et posito panno li-
neo in aqua rosarum et aceto vel succo
solatri et febre [illegible] et aceto super fronte et
tympora ne materia sursum rapiatur et transeat
frenesim et hoc cum signa digestionis. Sed
si fit post signa digestionis tunc non ponatur
repercussiva circa caput quia impediret
crisis quod fit sed suspendatur cum blandiciis
et aliquibus remediis confortativis donec
fiat crisis et postquam venerit crisis [illegible]
per caudam vel per [illegible] [illegible] fit sudor
sive vomitus sive fluxus sanguinis
naris sicut etiam dixi in capitulo de dolore
capitis passio de dolore qui fit in febre et
capitulo de frenesi. Et cura eius que est
sine febre est eadem omnino cum cura melan-
colie [illegible] digestionis [illegible] et dicta omnia
quamquam sed sine non [illegible] [illegible]
in capitulis similibus quod est [illegible] omnino

Mania / Signa manie tamen sunt
demonium [illegible] quod [illegible] sine [illegible]
inapina in accidentibus furoris et agita-
tionis que dicta sunt in capitulo de frenesi
quoniam hec passio et frenesis licet differant
in essentia tamen frenesis fit cum apostemate
cerebri mania non sine apostemate nisi
forte esset accidens frenesis. Similiter non
differunt in aliquo accidente nisi in febre
que est in frenesi cum apostemate sed non
in mania. Fit autem hec passio ut dictum
est [illegible] per [illegible] per inapinam
adustionem et [illegible] corporum adherentis

genus radicata / que adustio non dimittit
ab adustione sicut in principio curatione [illegible]
nisi [illegible] magis et minus / et quod in mania
non fit nisi per adustionem colere apparet
[illegible] [illegible] et quies post ipsam et
non recordatur eius longo tempore et agita-
cio ut furor et instabilitas sed si
fit per adustionem [illegible] fit cum quiete
spacio longo deinde movet et loquitur
et incipit vociferari cogitans postea
ipsum et quiescat et iterum movere neque
pot sedere a clamore et allocutione
et est extenuatio corporis vehementior
et calor ad infirmitatem declinior et sep-
ma deteriora quam in ea que de colera
et eveniunt quandoque aliqua [illegible] [illegible] pro-
iectum super [illegible] vel arena bullit [illegible]
est de genere venenorum. Mania etiam
tamen quandoque fit ex [illegible] pessi-
morum [illegible] sicut accidit mulieribus
[illegible] quare inflatur venter earum
vehementissime et cum dolore magno.
et loquuntur aliquando de futuris et [illegible]
bus multis et quandoque latine licet docte non
fuerint adeo ut videantur obsesse a de-
mone / quandoque fit etiam ex retentione
spermatis superflua sicut accidit monachis
et viduis quia sperma diu retentum
convertitur per adustionem in venenum [illegible]
fumi elevantur ad cerebrum qui movent
ipsum ad diversam imaginationem estima-
tionem et recordationem et ideo fiunt quandoque
frequenter [illegible] qui sunt [illegible]
[illegible] corporis [illegible] et [illegible] uno
[illegible] et induunt frigus rigorem
et tremorem absque febre et [illegible]
et dolorem capitis et vigilias et te-
nebrositatem oculorum et similia
Et fiunt hec quibusdam hominibus in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et tunc credit esse a demo-
nibus qui affligunt corpora [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] per [illegible]
[illegible] tamen fit cura predicta quia
magis accidit mulieribus quam viris et
viduis quam nubentibus et monachis
quam secularibus et pauperibus in [illegible]
[illegible] laborantibus utentibus alleo
sinapi [illegible] quam divitibus bonis
cibis [illegible] et [illegible] predictis
et remediis [illegible] que non fiunt
si [illegible] ad demonum

curam ualere non recipit neque distractionem talium personarum. Et cura manie si sit de colera adusta est ut primo locetur in loco obscuro et sit intentio tua plus in humectando quam in frigefaciendo cum medicaminibus et balneis aque dulcis et cibis et potibus dicendis ut uult [illegible] capitulo predicto. Deinde propter inobedientiam et instabilitatem infirmi incipiendum est a rebus inducentibus sompnum dictis capitulo de uigiliis et capitulo de frenesi et frictionibus pedum et crurium ut materia trahatur ad inferiora. Unde ypocras 6a particula afforismorum in maniacis varicibus aut emoroydis innatis fit manie solutio. Deinde abradantur capilli et ungatur caput cum oleo et de papaueris cum succo lactuce in quo sit aliquid aceti vel cum oleo florum et oleo rosarum et populeon cum modico aceti et fricentur pedes et crura cum aqua decoctionis foliorum salicis florum camomille rosarum viol. vel cum aqua decoctionis lactucarum corticum papaueris mililoti rosarum [illegible] fomentetur caput eorum cum lacte mulieris et propter lactantis puellam quod sit frigidius vel cum lacte papaueris al. Deinde post quietam inductionem aperiatur saphena pedis si sunt [illegible] in [illegible] et prouocetur ad emoroydas. Deinde digeratur materia adusta cum sirupo de boragine et buglossa dicto supra capitulo de melancolia et purgetur cum pillulis dictis ibidem quod furorem et agitationem vel quod medicina forti timeretur purgetur cum decoctione que recipe sene epithimi ana ℥ i prunorum ℥ ii bulliant in ℔ ß aque coletur et cum ℥ v vel vi illius aque dissoluatur ℥ ii manne et detur in sero in die. Aliud fortius recipe mirobolanorum indorum ℥ i et ß sene epithimi ana ℥ ß prune numero v. pistentur et bulliant in aqua coletur et cum ℥ v vel vi illius aque dissoluatur et [illegible] ℥ ß sirupi rosati et detur in die. Fiat a principio omni die vel duobus diebus semel clistere quod sic fit recipe sene epithimi ana ℥ ß polipodii ℥ ii blete ana i pistentur et bulliant in aqua et in ℔ i aqua illius dissoluatur ℥ ii manne et ℥ iii olei florum et ℥ i ß salis coletur et tepidum supponatur. Potetur usque in finem furoris cum aqua que sit sit et non cum alia re recipe neufarum

se lactuce ana ℥ i papaueris ℥ ß zucare rosarum ℥ iii prunorum siccorum ℥ iiii ordei ℥ i et ß bulliant in vi ℔ aque donec v remaneant coletur et detur. Patienti sepius [illegible] potulentum. Ad idem recipe prunorum quatuor ℥ i papaueris ℥ ß zucare ℥ ii se lactuce ℥ iii bulliant ℥ ß zucare ℥ ii prunorum siccorum ℥ iiii in vi lib. aque donec una consumatur coletur et addatur. Ad idem recipe ordei ℥ iiii prunorum siccorum ℥ iiii papaueris ℥ i zucare ℥ ii bulliant in vi lib. ~~et fiat ex isto potus~~ aque donec una sit consumpta coletur reseruetur. Et sciatis quod isti potus etiam cuiuis sunt plus in frenesi quamuis. Cibet sola lactucis et portulacis cucurbitis et agresta vel uino quatuor et ordeo cum pulubus ex ordeo vel fabis vel avena factis conditis cum istis rebus vel [illegible] debilis vtatur carnibus pullorum edorum et agnorum aliud coctis cum herbis predictis vel cum bibent uel non vtatur carnibus siluestribus neque bouinis neque fungatur neque nutritur salsis. Vtatur piscibus bonis recentibus non salsis. Cura manie que fit de uitea adusta est penitus eadem predicta nisi quod in soporiferis [illegible] multi [illegible] et neufaris et si uiteos sit propter uigilias et furorem addatur quando opium. Modificetur cum decoctione quod recipe mirobolani indorum ℥ i eleb. nigri ℥ i sene epithimi ana ℥ ß pistentur et bulliant in aqua coletur et in ℥ iiii illius decoctionis dissoluatur ℥ i medulle cassie fistule et coletur et detur. Alia die ultimo fiat cauterium in summitate capitis quod est res confert excellentem. Cura manie propter retentionem ana pessariorum vel spermatis corrupti aggregati in matrice confert pro notata ana et ordinetur si est possibile ut nubat. Quia optimum est. Et si nube noluerit fricetur obstetrix vuluam fortiter et vsque ad dolorem cum digito involuto panno lineo in uncto oleo nardino cum quo cyphora vel muscus sint dissoluta bibat potum sup[er] de [illegible] et non aliud et vtatur cibis et aliis supradictis comedat sepe dyapapaver cum zucaro [illegible] et post illud bibat aquam frigidam [illegible] enim comprimunt spermatis prurigine et ad furorem

p'pter ret[illegible] m[illegible] 24

et exercitius ad illud vehementer confe
rentibus est conservacio castitatis assidua
cum vigiliis et laboribus et abstinencia
cibis sanguinem multiplicantibus velud sunt
carnes et vinum Modus nobilis et bo
nus in hoc casu ad provocandum menstrua reducendum
sperma retentum est talis et valet eciam
in suffocacione matricis et in omni casu
in quo passionis causa contrahitur ex
retencione vel corrupcione spermatis corrupto
quoquomodo suffocatur candela involuta
cum pecia bene imbibita in oleo nardino
vel de lilio in quo dissoluta sunt tria
grana musti vel ambre et ligetur pecia
circa candelam cum corio duplicato
permittatur filum pendere quo involvatur
candela quod ipsa possit ad voluntatem
pacientis extrahi et candela que contrahi usque
ad perfectam curam in vulva deferatur
similiter et cum ea os matricis frequenter
et fortiter fricetur trahet enim mentem
ad inferiora et sperma corruptum exiet
quod quasi inpossibiliter resolvitur Item clarea
in isto casu optimum semen agni casti ℥
in nitillorum ʒ ß terantur pulverisentur et cum
zuccaro ℥ ß incorporentur cum melle crudo
non despumato et fiat electuarium datur
mane et sero cum itur dormitum ad
modum nucis magne et post bibitur
aliquid vini limphati secundum medicorum
experienciam mitigat enim et sperma appetitum
et vigorem erectionem prohibet et desiderium
ad coitum diminuit et pollucionem custo
dit nocturnam unde est ei medicina satis
in hoc Et dixerunt excellentes quod si adiungatur
℥ ß peonie in hoc clarea mirabiliter
operatur contra epilenciam et sufficiat de methodo
curativa istarum passionum particularium supradictarum
interiorum superius enumeratarum ... In omnibus
predictis passionibus et precipue in mania
et frenitide venis et melancolia confert
quam plurimum inpinguare corpus cum
piscibus recentibus petrosis aut lacte
dulci recenti et velud calido ex mactatione
dando aut quod excepto omni die recenti
pisce vel cum mica panis sine cibo alio
omnino nisi fortassis cum modico mellis
vel zuccari misceatur quamvis prohibetur ipsum
in stomaco coagulari lac enim compatitur

secum vel mel vel zuccarum et nullum alium cibum
ut dicit Galienus in de ingenio sanitatis capitulo 4°
Caveat medicus humectare cerebrum cum bal
neis et embrocacionibus et unguentis humectantibus
et cibis et potibus et sompno et quiete
in quibus fit studium non modicum Caveat
eciam propter posse confortare splenem et opposi
lare et bene attrahere melancoliam corporis prout
dicitur capitulo de splenis opilacione et cum
exemplo Galienus excepto quod scripsit vii de ingenio
sanitatis quod est radicum capparis pondus duarum
absinthii pretera coqua bulliat donec maxi
ma pars consumatur postea prescentur prefate et conficiatur
cum eodem et potest addi oleum rute vel
lauri vel spice vel de lilio et extenditur
super peciam et applicetur splenis ad ea
lidum premissis evacuationibus ubilibus frequen
tatis Conforta eciam cor cum epithimatibus
et clareis cardialibus famosis Item
augetur lex vinitum fugandi fantasmata
atrocia in istis passionibus sunt locis eciam ipso
suatur et fiat unctio quoquomodo

Canon

Sternutacio flora fitum intica
passione vel mania vel frenitide
venis inspicitur sanguis sanguis qui
exit quia si sit grossus niger diminutam
egreditur si subtilis clarus rubeus illico
vestigatur quia cauo hec fiunt galienus in
omni passione facta ex grossis humoribus
egritudo est hic maxime notamus quam hic
modi sanguis lucidus est sit sive inde
quare ex ipsius educione fiet maximum
periculum Item in medicinis fortibus
solutivis materias grossas lenecia non
dereliquimus ut si pura ... solutis
et mania quam operacionem solutivarum impediat
ut dicit mesue primi capitulo Item in omni
passione cerebrali et precipue de mania frenesia
in modo docet mesue capitulo 1° ... ante
Galienus in paciens de intern acuta ut est
prope finem tepe et vinum superfluum facticia
quam subtile egreditur et remanet grossius
perficit essencia lapidis

Pnosticacio

dicit ypocras 6ta particula affo[rismorum] maniacis
et inicias varicibus aut emorroydibus in
natis solutis egreditur sive fiant per se
sive partem et ad hoc eciam confert
provocatio ... Idem ibidem in percussione
in caput stupor aut desipiencia ma
la Item idem in eodem desipiencie cum

visu quandoque fiunt scotomie que vero cum ista
molestie sunt et difficile curabiles propter grossi
tudinem materie. Item ypo quinta particula afforismorum
mulieribus quibus ad mamillas sanguis congre
gatur significat et ipse furiam significat sit nisi grossi
qui in lacte non possit converti ut dicit
ibidem commentator. Item ypo vi particula afforismorum
in mania dissinteria supervenientes aut ydropis
aut extasis id est stuporis augmentacio bonum
quia per dissolucionem fit materie cura sive per [illegible]
pressionem eius alteracio sive per [illegible] fit eius
divisio a cerebro. Item primo pronosticorum venientes
in [illegible] cum conveniente debili et cum signa digestionis
morbi equidem salubria. Item maniace [illegible]
et [illegible] supervenientes [illegible] vel [illegible]
solvunt egritudinem. Item dicit ypo sexta particula
afforismorum quod timor et pusillanimitas multum
tempus [illegible] [illegible] proficere

Capitulum octavum de epilencia

Epilencia est passio capitis diminuens
sensum et motum corporis totius cum spasmo
vel propter opilacionem ventriculorum cerebri vel
panniculorum eius et dicitur epilencia id est superiorum
membrorum lesio et dicitur a quibusdam [illegible]
id est sacra passio quia sacra membra et alta
occupat dicitur et passio infantilis quia
ut plurimum infantibus accidit. Est autem maior
et minor. Maior quando tum omnes ventriculi
cerebri et ipse anterior precipue opilantur et isti
homines paroxismum subito cadunt et torquetur
os et facies cum tremore oculorum et
totius corporis et devenit constriccio [illegible]
quoque urina et stercus et sperma involuntarie
emittuntur propter maximam angustiam
et perforacionem. Minor vero cum ventriculi cerebri
non omnino opilantur et isti quoque cadunt homines
paroxismum quoque non [illegible] sic et scotomiam pa
cientes neque spuma in eis apparet magna.
Et quandoque [illegible] fit quedam affligit semel
in die quedam semel in ebdomada quedam semel
in mense quedam semel in anno. Sed enim pro
[illegible] et [illegible] omnis precedens
fit materia ut dicit G 2o de [illegible]. Sed ge
neraliter quanto tardius affligit tanto
tardius et difficilius curatur quia materia
grossa ad [illegible]. Sed quanto frequencius
eius affligit tanto citius interficit
propter virtutis debilitacionem et cordis suffo
cacionem. Causas autem habet tres principales scilicet destem
peracionem [illegible] fluctus [illegible] in nati et

superfluitatum humiditatis et meatuum angusta
cionem. Tres partes sunt eius species secundum triplicem
diversitatem locorum in quibus materia continetur. Una
quoque causa epilencie continetur in cerebro vel in pan
niculis ipsius nec venit aliunde quamapropter et
ipsa tunc dicitur epilencia et isti habent gravitatem
capitis continuam et sensuum obscuritatem et ad
veniente paroxismo casum non presenciunt propter
eius festinacionem neque postea recordantur propter
cerebri lesionem. Et utque vero materia continetur in stomacho
et intestinis vel aliis visceribus non quidem in
gravitate corporis ut quidam crediderunt sed
in venis [illegible] et arteriis per quorum meatus
materia bulliens [illegible] cum fumali eva
poracione ad cerebrum et tunc dicitur analempsia
et isti laborant repletione stomachi et fastidio
et indigestione et [illegible] presenciunt et postea
recordantur et accidit eis [illegible] tremor cordis
nausea et quoque vomitus et contractio sine
[illegible] labiorum propter [illegible]
tincturam labiorum cum lingua et stomacho in
[illegible] si materia sit in testiculis fit quoque plu
[illegible] homo illa si vero in [illegible]
[illegible] emittitur sperma preter voluntatem
[illegible] materia continetur in extremitatibus mem
brorum ut puta [illegible] vel [illegible] vel [illegible] ma
nibus vel [illegible] vel in musculis qui
sunt in ambitu corporis totius et tunc
dicitur cathalepsia et isti senciunt paroxismum
aliquid elevari [illegible] capud quasi sunt
formice ambulantes vel sunt frigidi
ascendentes a membro illo deinde sincopisant
et cadunt et sepe preservantur a casu per
ligaturam fortem illius membri [illegible] ut
plurimum [illegible] quia [illegible] fit ablucio et
ascensus materie ad capud neque sunt se [illegible]
[illegible]. Et quandoque ista [illegible] species fuit
[illegible] in capite vel fit a
sanguine vel flatu vel [illegible] raro autem vel
numquam fit a colera quia [illegible] subtilitate
[illegible] opilare. Et si sit a sanguine
apparet inflacio venarum [illegible] in collo et
[illegible] quasi perforacio et [illegible]
[illegible] sive [illegible] manifesta et rubedo
cum [illegible] quadam in oculis et facie et
vapor sentitur calidus in capite et est
[illegible] stoliditas cum visu et eius urina
rubea valde grossa. Et fit a flatu apparet
in urina quod [illegible] liquefacto et sal
ma spumosa grossa [illegible] et pavor et albe
do oculorum et totius corporis [illegible] et [illegible]
cia et oblivio et aliquando vomitus flaciditas
et etas et regio et tempus et cibi [illegible]

flatica quoquomodo Et si a intra appareat urina
glauca subtilis cum oculis glandulosis et pruri
tu totius cutanea non solum apud homini pa
rvissimum et color oculorum et faciei fuscus
sive plumbeus et siccitas lingue et ancessie
ciborum uniciorum et caulium et leviuum et car
nium saltatorum Et si sit atola quod eciam non po
terit nisi sit adusta venenosa appareat urina
citrina subtilis vehementer et color faciei ci
trinus salma acida stoliditas cum sinua sicci
tas lingue cum siti multa et fortis afflictio
hominis paroxissimi et est eius paroxissimus
spissior sed brevior aliorum Mathad

Cura epilencie in genere est inducere febre
cum electuario anacardini usu quod ponetur
capitulo de appoplexia vel aureo allexandrino
et theodoricon anacardini vel dyamar
garon et omnium calidorum et ipse febre quarta
nam vel cottidianam, quia ut dicit Avicenna
hec febre ipse cronicates sive afflictionibus di
gerit materias grossas et attenuat semper rerum
non naturalium ad calefaciendum et siccandum unde ypo
Epilenticorum membris 2e 2a particula afforismorum
Nullus epilenticus utatur vino preponi nisi
plurimum limphato quia elevat appetitate
omnes superfluitates ad caput sed bibat
ydromel fiat quod lb in aqua et 3 in mell
coctis perfecte et colatis carnes | apasse
magis competunt eis quam elixe et
ipse coctio cum speciebus preter quam in die
purgationis quia illa die debent dari
elixe quia sic magis ventrem preparat
et venenositate ut purgande adequat
utatur se pedibus celebrorum animalium et pullorum
et agnorum animalium ipse ipse quia cerebrum
confortat ut dicat auctoris et collector
Comedat ut ne stechus notat quia
sunt difficilis digestionis et viscositatis
Caveat recepere alleis sinapi et omnibus
acutis quia materias efficunt fortes ad
caput nisi fortassis usu moderato vel
cum cibo fecto Multe et alegrumbus cebro
dyes properatis et potu et cibo superfluo, febrile
atumore tremore tonitu quae ledunt
caput oportet fortiter fieri vomito premissa
frictionis cum purgatione, fiant fricationes
fortes a pectore inferius et pectinatio
capitis et eius calefacto fortis i vomito
caveat sinope accessum quia maxime
cerebrum debilitat spiritus resolvendo et cerebrum
colliquendo et demum infrigidando membra

nisi fuit epilencia cata operatione
spiritualis et accidit ventosibus vidius et
deo devotis Si autem sit asaque fiat ap
dictas apertura vene flevia saphene que est
intus in talo vel frequens scarificatio
cruris deinde mundificetur cum apozimate
quod recipe manne 3 i tamarindorum 3 i et
ß et dissolvantur in 3 v aque decoc
tionis prunorum et deinde die cum semine
caput cum aqua rosarum vel oleo rosarum misce
to cum aliquibus oleis de absinthio vel
de ssipca Comedat lactucam borage
scarole cucurbite et aque utrorum vel pi
sarum sed carnes de vitulo quia sanguinem
multiplicant nisi venis debilitetur
Et post modum succorum ciborum utatur agresta
vel vino granato sed non aceto bibat ydro
mel predictum vel aque decoctionis zucad
vel berberis vel prunorum vel si sit debilis
vinum al valde limphatum, ultimo post
flevia et purgationes frequentes sumat
semel in ebdomada in aurora 3 ß tyriace
cum 3 in aque decoctionis peonie
et hec omnia remittentur totaliter donec perfecte
curetur Si autem sit aflatu quod et spiritus
contingit purgetur primo frequenter pillulis co
chiis vel fetidis vel cum yapiga vel blanca
vel cum yalogodion premissa digestione cum
oximelle squillitico vel composito et aqua
decoctionis rerum ducentium syropi ventri
tem ad caput veluti sunt sertados
peonia impinum cum cubebis ciamomum
ysopus et ruta et fiant etiam clistria
acuta Recipe colloquintide cartami absinthii
ysopi et agarici centauree ana 3
ß aut sifeleos dyacatholicon 3 i perfecte et
bulliantur cum aqua | bletie post decoctionem
colentur et de colatura accipiantur lb i et
olei 3 in mellis 3 in salis 3 i bu
liant hec iterum colentur et tepida
iniciatur Confortetur caput nisi sit cum
marciaton gargarismata fiant statim decoctis
cum ello vel pipere et gargarismum cum
oximelle vel sinapi vel masticato
capitis lon cubebis per una masticas
prius duabus sub speciebus veluti fortis
pillulas Ultimo fiat cauterium in occipi
te cinerei vel castoreo cum cantaridibus
et sinapi super collo Utatur carnibus
bonis condite cum cinamomo galange car
damomo pipere lon zeduara et croco

hec igitur teneantur toties donec tereantur
Si vero sit ex colera purgetur primo cum yalo(es)
vel cum pilulis sandalis premissa digestione
superdicta et fiant clistria sepius composita R
sene epithimi ana ʒ ii ß colo(quintide) nucis ʒ iiii centauree ʒ i pollipodii ʒ ii fiu(mi) terebinte
ana m(anipulum) i olei ʒ iiii mellis ʒ iiii salis
ʒ i fiat clistere sicut prius fiant frica
tiones et inunctiones capitis sicut dictum
est de flate caveat hec epilenticus ab his
plus acrijtu et unctibus et porris et
cepis a vino vero non sicut alii quoniam cerebrum humectat. Si sit a colera venenosa
purgetur primo cum pilulis que R sene e
pithimi scamonee ana ʒ i aloes ʒ iiii conficiantur
cum succo pollipodii vel vino decoctionis
elleb(ori) nigri de quibus detur a ʒ i usque
ad ʒ ii sero cum itur dormitum sine
cena confortetur caput et stomachus cum odo
rif(eris) debet dieta omnis sicut dictum in epi
lentia de sanguine. Cura vero analep
sie atque cathalempsie severe est una
et eadem omnis quoniam in corpore utraque humana
non operatur in cerebro. Sed plus vapor
venenosus quare oportet ut statim apud
illa purgetur. post hec vero fiat ventosatio
vel cauterium super locum a quo infirmus
sentiat vaporem elevari. Et proficiunt
debet valde si est possibile ita ut comprehendatur inter cauterium totus locus
infectus qui inde elevatur. Et cum
fastragis ligetur fortiter illud membrum hora
paroxismi ne fumus ascendat sursum
aut fiat cura sicut in cura flegmatica

Empirica Refert mesue princi
pio ante alexandri quod pillule quibus
nulle sunt fortiores ad epilentiam flegmaticam
et cathalempsiam et podagram. sunt hec
R aloes colloquintide scamonee bdellii elleb(ori)
nigri cortices ... edere ana componantur
pillule cum sucis conficiatur cum succo cau
lium. Dosis a ʒ i usque ad ʒ ii post
digestionem et preparationem completam. accidit
autem ... epilentia a vermibus
consistentibus in intestinis transmittentibus
fumos pessimos ad cerebrum. Et
signa eius sunt signa vermium scilicet con
tractus oculorum et odoris fetidus
et fricatio nasi et obtenebratio
faciei et intrido cibi in lectu ac
mane et stridore morsu et sit plurimum

pueris et gulosis. Et eius cura est ut
vincantur vermes et postea eos educere sicut
dicetur capitulo de collica passione de vermibus.
Cumque vero sit ex assumptione cibi veneno
si vel morsu canis rabidi et de ipsis
scribemus tractatum de venenis libro ... Si
deus voluerit. Fit et quoque propter lesiones
cordis et cerebri apparere corrupto et
de ipso dicemus capitulo de ... Sed
propterea quod epilentia alia debetur cura hora
paroxismi et ante paroxismum nam hora pa
roxismi fedum quod operantes in omni specie
epilentie conveniunt. Ut quod sit in loco
obscuro et sicco sit iacens si habet
pruinas et habet circumstantia omnia munda
apta elevetur caput sursum ut liberior sit
inspiratio expurgatur spuma et aperiantur
dentes cum cultello ut liberior fiat respiratio
et ligentur extrema et proprie in cathalepsia
fiat sternutatio cum condisi vel pipere vel
castoreo vel euforbio et proprie in catha
lempsia et in analempsia sed non fiat
fricatio circa caput in principio paroxismi
neque sternutatio neque approximatio ad
nares odorum calidorum. Sed proprius in fine
et si paroxismus diu duraverit fiat
clistere acutum dictum capitulo de litargia
et ruptorium apponatur capiti dictum
ibidem. postea in fine paroxismi conveniunt
odorifera respiratione confirmatur membra
sicut est odor ruthe agrestis frequenter
tum vel pulvis ruthe sicce naribus insuffla
tum vel pulvis seminis eius vel succus ruthe in
vino naribus instillatus. Et hora paroxismi
terminatur sicut in methaodo scriptum est et ca
veat ab esu carnium ... et piscium omnino
et tamen primo expar ... vel
... vel suffumigatio facta
cum galbano vel mirra vel ungulis
caprarum detergunt autem epilentiam
sentiunt et fungi si comedantur. Ca
veo ab allio ... quia omnino
mollificat et cerebrum humectat
dicitur quod omnis odor malus ledat
cerebrum epilentici ... odor rute cas
torei aromatici ... sensus esu
moderato. Cena eius sit levior prandio et sic infine cibi vitentur sirupcias
ut assa vel ... et sopum est
longet super cibum. Vitet ... stomacho ...

dyascorides confecto cum pluribus aromaticis que in meis
euacuationibus adoptat. Euacuatio vero fiant solum
cum pillulis et siccis que vocantur arcmotes
Item in cura epilencie non negligas dieta
in cura inter que omnis epilenticus sit utitur
cum utraque passione in qua grossa adherens
viscosa cerebro occupet. Valet contra predicto
emordare in corde in quo esse conveniunt et
floro cepha[illegible] si sanum sit in ea predicto quantum
vel qualiter similiter et predicto a[illegible] et cauteri
zato in summitate capitis ubi sunt o
missure vel in occipicio sub duobus cornibus
vel supra cornua frontis. Quare omnes
epilentici abstinere debent a commestione carnium
vel eius fero et specialiter pueri et mulieres
lactantes quia de proprietate epilenciam operantur
et inducunt in pueris. Quamvis et comestio
superflua petrosilini et trifolii. Quod dicit
extra [illegible] ad suspensione radicum peo
nie ad collum et cum suffumigacione sta
tim [illegible] eius et ad suspensione ℥ i vestibus ad
in omni die semis eius et ad suspensione
potione decoctionis aque radicum eius in
qua pannum vel potum vosi sunt private
et proprie infantes et pueri quorum etas est
infra annos septem. Quare causa preservatio
nis et sic deos in aqua et vino mixtum
conferunt quod pulvis celidonie ad ℥ con
mestus predicta si sumatur [illegible]
[illegible] pulvis celidonie ad ℥ i
aque decoctionis hirtillorum et piperis lon
ampliat specialiter post purgacionem. Item
predicta digerens appetite omnes meis superflu
itas in capite contentas est sirupus [illegible]
dos que diximus capitulo de debilitate virtutis
Artem autem sirupus faciendi pro capite vel
membro corporis quocumque diximus libro
2o ca[pitulo] de differentiis. Hec ergo sunt que con
ferunt epilentice ex sua qualitate appetite
contra reprimere quedam esse velud cerebrum
vulpis infantibus sepe datum facit eum
ut in cetero fiant epilentici. Item ossa
hominis et precipue cum eo pulverisata et combusta
sicut supra structo aceto cum vino decoctionis
peonie et cubebe presumit. Item adorare [illegible]
et castoreum post purgaciones confert
appetitate ut dicit avicenne in suo de propriete
ta ? [illegible] Item pirethrum gradum quod sit sic
quod gradum appetitate confert si sumatur omni
die ut dicit ibidem similiter tiriaca et
agaricus mitridatum et theodoricon et proprie post

purgaciones. Item vespertilio assata cum tota
superficie in furno et detur ex eo omni die in mane
cum oximelle ad fabe quantitatem sanat epilen
ticum ut dicit mesue eodem loco ante allega
dicit qui se dicit expertum fuisse curatum quo
usque ad ℥ am dierum. Item mulieres et hirundines
quesite vel capar asininum quesitum assatum
in cruo ut dicit ibidem per 30 dies in mane
ieiunis in modico orobi vel in cibo [illegible]
Item pulvis ieiunus milvi dicitur esse summum
remedium. Item pulvis sanguinis et castores appo
posito antimonio sanguine draconis datum
quotidie curat et epilentici est expertus
Item scindi rana per medium dorsi et
extrahe eius epar atque involue in folio
caulis et combure in sole in testa nova
cum optimata et pulverem illum da bibe
cum vino optimo epilentico der pati
quia se plurima dicte liberatos quod si una
vice non curetur reiteretur. Item de alia
rana dicitur libet. Item lapis celidonie
rufus ligatus in panno lineo et positus
sub assella sinistra sanat maniacos
et lunaticos anno. Item pulvis vite sicce
insuffletur naribus horum paroxismum vel
suffumigetur cum assa quod statim sur
get. Item testiculi arietum quesiti in
tabulis dentur manenti ieiunio precasse
epilencie confert. Vomite dolam de pecoma
et specialiter post purgaciones eius ex pecco
ne ℥ i. Macis specie cera corallii albi
margaritarum non perforatarum masticis
an ℥ ß in millore ℥ i macis spice ß
cinnamomi nucis muscate gariofili foly ℥ ß
piperis longi cardomomi nucis indi an
℥ i liquiricie ℥ v anacardi ℥ i et ß
musci ambre an [illegible] in ℥ [illegible]
suffiat in estate et mellis despumati
in yeme. Vidilicet epilencie passionis
ex replecione et omni morbo de
causa frigida et removet dolorem ventris ex
ventositate incordiam reparat datur in anto
ra ad modum nucis et post illud bibit
ydromel vel vinum lympatum et post
cena dari solet cum iter dormiunt Epi
lemptici dicuntur lunatici quia tempore pro
dus fiedum luna in luna varietate pro
cedit quare sit quibusdam in luna defectum
in luna qua tunc humiditas male le
vitatur quibus luna ex sua proprietate
dominatur per lunam et motum humiditatibus

vero in plenetico propter humorum fecem/ ex
ubertate post quietem diutina. Curandi igitur
est ex sanguine ex colera ut plurimum in plene
tico que vero ex flate in nonaliquo que vero
ex melancolia in dicta. Sciendum preterea quod in epi
lencia summum remedium est cauterium quod in epi
evacuatis vetis et pueris sed in cath[?] decumpsa[?] post
cauterium in membris a quo vapor elevatur
Sed in mania lempsia[?] prius evacuatis etiam et
fluxus ventris debitus quamquam dicit si epi
lempsia accidit puero lactanti totum re[m]
attribuat nutrici propter ex herbis utatur
ysopo et feni et regulet ex rebus calidis
pectus quodammodo dicit si fuit cacoconia
vel plectoria purget[ur] medicinis supradictis
docuit ututus regimen ex flate tuscat in
fetum. Inepilencia preterea fit spasmus
velud corporis totius quia cerebrum senciens
gravem vale licet non senciat sensu aliam
lesionem contingentem propter oppilacionem ventri
culorum eius contrahitur in se ipsum ut magis
exprimat a se quia propter et omnes deinde nervo
paratus cum simile quodammodo reputo in
simul tacere propter quod et ait aura[?] quasi stimulata
tio est epilencia debilis epilentia vero est
quasi stimulatio fortis. In apoplexia vero
non fit spasmus sed mollificatio corporis
totius propter oppilationem esse perfectam adeo
ut cerebrum contrahit in se non possit et propter
non attemptet. Item in cura epilencie quamquam
ex calore naturalis superfluitate multum in
capitis oppilacionem et meatuum emunctoriorum
ac speciis coartacionem etc. Sanguis
Pronosticacio
Si epilencia accidat ante pubertatem in masculo
vel ante annos emptionum in femella et non
plus[?] bis[?] facio[?] me et vel non in vino etiam
bugefumo[?] quietu annum et in multo etiam tum
primam apicionem nequam detectio curabitur
ut ypo[cras] in 3a particula affo[rismorum] quibus non
remanet pueris etc. Item epilentici frequenter
caderunt in palsum et stupore membrorum
et opera retificeris cum balneis calidis aro
maticis et unguentis marciaton et aragon
et dyaltea. Item quamquam sub epi[lepticorum] lingua
apparent vene virides vergentes in
colorem lividum quarum apertio remanet
in vetata epilencia. Item si intra pugnam
advenit epilencia sexu evacuata etiam
solvitur. Item dicitur si epilentico supervenit

morphea alba signum est curacionis. Re
pertus non recordatur post paroxismum sed
forte extitudine aqua curari non potest. Item
si infantis natus cum epilencia sit ex puga
verit et multas superfluitates aquosas ex
pulerit sit curatum. Quem autem grandem
epilenticum numquam sanabitur quia tunc est
ex prima generacionis in frigida. Item si quis
fuerit ab epilencia sit curatus perfecte
suffumiga ipsum cum carnibus capre
et si non cadit est curatus si cadit
non est curatus. Item epilencia ex toto que
est difficilis curacionis et ypocras in pronostica
tamen non obediat et medicine ut re operantur
et natura ex tristicia suffocat quare aliqui
fugiendum cum tamen puto quia epilencia
ut plurimum est ex generacione frigida et lepra sic
dicat auctoris Christo teste de lepra. Sic ypo
in 3a particula afforismorum epilencie quibus ante nunc
tutem[?] in nascentur mutatorum fiunt quibus
vero post xxv annos fuerit plerumque commoritur.
Aly tamen post annos 27 ypo
intelligisse etc. **Tam nomina dicitur**

Appoplexia est **Appoplexia**
privatio sensus et motus in toto corpore cum
mollificatione membrorum propter oppilacionem
cum ventriculorum cerebri et meatuum spiritus
sensus et motus et cum noscitur eius. Est autem
duplex secundum ypo in 2a particula afforismorum maior et
minor. Maior quando opilacio est perfecta
et tales non servent omnino cum prestiterit
et anhelitus est cum angustia magna
et spuma ad os et ymo quamquam nullus
latet perfecta non est ex toto ultimata
neque perfecta et isti non sanantur omnino sed vo
net motu et angustia anhelitus est
pauca et quamquam divisa absque ordine ita
ut fortassis insistere omnino quare sit
passio timorosa et quamquam divisa cum
sit passio minus timorosa anhelitus quem
fuit in cura et aptus oculis si vere percussa
et quamquam aliquid vident nichil
per. Sed secundum Galienum in 9o sed loquitur non
eius species sit 3o sed maior minor
et media. Tertium huius divisio est eadem
cum priore quia minore sub dividitur in
duas. Fit autem appoplexia ex sanguine
et hoc est raro fit. Et sit ex flate et
hoc ut plurimum et si fiant a sanguine apparet
rubedo mapillarum et faciei et dispositio

repleta quasi prouocatiua vel eciam apparicio
venarum grossarum in collo et quandoque apparet
facies nigra et plumbea propter signum concul-
cacionis et mortificacionis caloris. Et si
fuit dilatata apparet mollificacio corporis
et albedo squalida caloris et multiplicacio ma-
nacionis et sputi liquoris vel oris. Quando-
que etiam propter istas passiones in manibus
et multum sitis adeo ut quando operantes
in opere comedere simul et aere quam
sepius vacillent que sunt subeth
stupor et congelacio sompnus longus litar-
gia epilencia appoplexia paralisis obdor-
micacio spasmus sincopis et suffocacio
matricis quarum diversam essenciam qui scire
desiderent descripcionem earum in propriis
capitulis requirat. Quarum autem accidencium
hec potest colligere ex diversis auctori-
bus potuimus aliquantulum denotemus. Commu-
nicant enim omnes in hoc quod sensus privacionem
sensus et motus. Sed differunt ex parte alia, quia
quedam sunt privacionem et motus in corpore
toto velud appoplexia litargia subeth
sincopis suffocacio matricis epilencia
stupor congelacio. Quedam vero in parte
corporis velud paralisis spasmus obdor-
micacio. Item que ex eis sunt morbi
tantum ut litargia epilencia paralisis
appoplexia. Sive vero accidencia ut est ob-
dormitacio sincopis suffocacio matricis
quedam vero morbi quandoque et accidencia quandoque
ut subeth sine litargia et subeth cum
litargia. Item quedam durant breui
ut subeth epilencia vel appoplexia que ut
plurimum adherent corpori per spacium ut paralisis. Item
quedam sunt ut plurimum accidencia continua velud
congelacio atque stupor quedam vero accidencia
accidenti humorali ut litargia suffocacio
matricis epilencia appoplexia quedam utroque
utroque ut subeth paralisis sincopis. Item
quedam ex toto que sunt preter naturam ut
litargia epilencia quedam vero solum in
parte ut sompnus longus que omnia lacius
apparebunt si notificacionem propriam
singularum describemus. Subeth sive sompnus
profundus est in quo grauata procedit ad
grauitatem capitis et sompnolenciam magis
subito quare tamen fit dormiens adeo pro-
funde et oculis clausis ut nullomodo
aperire ipsos valeat nisi vocetur et
compressus tunc parum aperit et illico clau-
dit. Et si conpunctus neque sic audit

neque oculos aperit claudit. Aut hec passio
quandoque accidit antecedente et quandoque accidit continua
vigore frigiditate et humiditate aeris contractus
vel superioris corporis et quod fit sine febre, et
tunc est morbus, quandoque cum febre tunc est
accidens se supervenieus in litargia vnde
ipsum est secundum hoc accidente. Stupor vero qui
et subeth congelacio interpretatur in corporali
est nichil aliud quam subeth diminuta propter
quia sompnus non est adeo profundus nec
grauitas tanta sicud in subeth et quandoque
fit a causa humorali quandoque a
causa extrinseca vigore frigiditate
aeris vel esu frigidorum vel casu
vel percussione supra caput. Stupor eciam
quandoque sumitur pro formicacione membrorum et
musculorum et tunc idem est quod obdormi-
tacio quia statim dicemus. Congelacio
vero dicitur tamen quando iacet infirmus dor-
miens oculis apertis vel si fuit sub
aliqua operacione alicuius adveniente
passione stat semper sub eadem specie
et fit ut plurimum a causa continua scilicet
frigiditate aeris vehementi denudato capite
quandoque eciam fit a causa humorali replecia
membro continua. Sompnus autem longus
est sompnus naturalis in quali naturalem quod
tedens inquieto sicud accidit quibus-
cumque laborantibus circa sua fatigatis et quandoque
plus gulosis. Litargia vero dicitur cum
hiis que et apostema frigidum in cerebro proprie
quod secundum fit continua lenta et dolor capitis
grauitas cum pauca putrida deinde
adveniunt et sompnus profundus et sic
apparet quod in omni litargia accidit
subeth sed non conversio. Epilencia vero
dicitur in qua paciens subito cadit in
terram et spasmatizatur in omnibus articulis
et anhelat cum angustia et habet spumam
circa os. Deinde cum perficit spasmum
surgit et sentit et non sicud prius.
Appoplexia vero dicitur in qua iacet
mollificatus secundum totum corpus sine sensu
et motu pectoris anhelitus, fortassis
quia spiritus animalis non potest pervenire
ad aliqua membra racione opilacionis
viarum nisi fortassis ad pulmonem
et diafragma quia ut vita sine anhe-
litu subsistere non posset tempore lon-
go cum et quandoque vie pulmonis
opilantur quare fit sine anhelitu

omnino et forte sine pulsu arteriarum propter li-
[illegible] et sudore [illegible] audit omnino et
ad veniet hec passio non adeo velociter
sicut epilencia neque adeo progreditur sicut subeth
sed mediocriter secundum similitudinem ita ut pa-
ciens presentiat eius adventum quare
quandoque clamat et mugit sicut bos et tunc
cadit sicut mortuus et non fit color
corporis fedus sicut in sincopi sed rubeus
et repletus sicut a sanguine vel albus squa-
lidus sicut a flate et est sine spiritu
plenus [illegible] et accedunt eam vertigo
predominans et scotomia et soda
capitis et inflacio venarum colli et
tenebrositas visus et tremor in
toto corpore et stridor dencium in sompno
et gravitas et pigricia et urina eius
prefuit grossa plena residuis [illegible]
lactea vel palearum accidit et sepius
accidit [illegible] [illegible] vel [illegible]
super capud simul et a frigore [illegible]
[illegible] aut superacione opii et accidit
apoplexia et plus gulosis et bibulis
aliter crassis propter curam vel dietam
paralisis esse dicitur cum quis privatur sensu
et motu in aliquo determinato membro
sicut brachio crure vel lingua cum molli-
ficatione illius membri vel in medietate
corporis totius scilicet in toto latere dextro
vel in toto latere sinistro vel etiam
in toto corpore a collo infra ita ut ca-
put et partes eius sint sana. Nam si
totum corpus careret sensu et motu
cum mollificatione membrorum vocatur
apoplexia vel subetum quia tunc
cerebrum et cor essent lesa [illegible] in palisi
[illegible] contingit cum sit passio nervorum et
ligamentorum nervosorum. Ad dormitacio
vero sive stupor sive formicacio est
cum aliquod membrum puta manus
aut pes accipit sensum obtusum et
motum laboriosum propter malam complexionem
[illegible] [illegible] differentes sensum sensibilem
et motum. Spasmus vero dicitur contractio
membri nervosi sive fit de plenitudine
ut in corpore plectorico sive de inanicione
ut in corpore ethico et sicut [illegible] consumpto
[illegible] fit quod dolore [illegible] [illegible]
quod si [illegible] [illegible] sunt visus flexibili-
tatem ita ut membrum stet rectum
tunc dicitur thetanus vel [illegible]
Cum sincopis esse dicitur cum quis
cadit amittens sensum et motum

subito sicut cum [illegible] calefacti propter passionem
cordis et resolutionem [illegible] plurimorum [illegible]
pori post laborem vel balneum vel propter
[illegible] [illegible] atque [illegible] cum
sudibus [illegible] ut [illegible] et stupore
vel propter mordicationem oris stomachi a re cali-
da venenosa cui compatitur cor ut in
[illegible] [illegible] vel caloris vinee et est
[illegible] sine [illegible] [illegible] est
quandoque in se propter virtutis vitalis debilitatem
unde et ipse dicitur sincopalis. Suffo-
cacio matricis dicitur quando matrix non
potest expellere superfluitates suas de corpore
propter opilationem [illegible] [illegible] ut appella-
tas sinsum quare sentit mulier
hora illa quasi alterari appetitum
ipsiusque [illegible] ad os stomachi et ideo
[illegible] [illegible] et impeditur anhelitus
[illegible] [illegible] ad cor et inducit
sincopin et ad cerebrum aut auferunt
sensum et motum propter quod tunc mulier
subito cadit super terram sed non deficit
[illegible] [illegible] et fit [illegible] membrorum
sicut in [illegible] sed non fit spuma ante os
sicut in illa et quandoque suffocatur et mo-
ritur et quandoque [illegible] [illegible] desperatorum
nec accidit hec passio nisi [illegible] retentarum
[illegible] [illegible] aut [illegible] et non mulieribus
[illegible] [illegible] quarum vene sunt anguste
et quorum non [illegible] eius [illegible]
anhelitus omnino [illegible] Methodus
Cum omnis apoplecticus sit absque sensu
et motu ideo non requirit in cura eius
nisi ut consideretur dispositio faciei et oculorum
et anhelitus et situs totius corporis
que si repletiori sunt [illegible] habundantia
[illegible] in [illegible] et per consequens quod sani-
est in cura fiat statim flobotomia [illegible]
de venis cephalicis in manibus
vel mediana brachii et tunc de sanguine
extrahatur [illegible] [illegible] fuit constanti-
[illegible] [illegible] in omni actu media est
est considerandum maxime cum [illegible] sit
principalissimus index ut dicit [illegible] de
ingenio sanitatis. Post ea fiat scari-
ficatio in cruribus et ventosatio et
omnis [illegible] posse ad inferiora [illegible]
[illegible] [illegible] et eradicatio [illegible]
sequatur [illegible] [illegible] in fronte
vel venarum [illegible] grossarum que sunt
sub lingua vel venarum [illegible] in collo

Elec. Ana cardini

Dieta

Ex flate

qm prohibet suffocacionem postea vero fiat cliste
acuum generatiue quod rec. colloquintide agarici cen
tauree sticados ana ʒ ß mellilote saca
dos blete ana m. j. pistent et buliant in
aqua et de illa aqua accipiat lb j et mitt
ʒ iij olei comunis ʒ iij salis ʒ ß misceat
et tepidum iniciatur et reiteretur hoc clistere
donec sentire ceperit paciens vel moueri
fiant postea ligaturae extremorum fortes et
fricaciones plantarum pedum et manuum aspere
cum aceto et sale. Et cum sentire magis
ceperit ponat in ore eius ʒ j vel ʒ ij electuarii
anacardini quod sic fit auctore Jo. mesue
in suo antidotario et pannis tegatur pa
ciens omnibusque quae calefaciunt et sudare
faciunt et fortassis se inducet vel totam
materiam resoluet. Rec. ʒ ʒ piret. nigelle costi
piperis longi piperis nigri acori ana ʒ v
mirre rute sicce aspe aristolo. bacarum
lauri castorei dappe sinapis genciane
ana ʒ v mellis anacardini ʒ v iungat
res iste cum oleo nucum et conficiantur cum
melle despumato est namque confectio appro[bata]
paralisi tortture spasmo de replecione et vltra
omni morbo frigido. mel anacardinum sic fit
tere anacardos et pone eos in aceto et
dimitte sic diebus iiijor postea coque
eos lento igne donec aceti ʒ a pars sint
consumpta tunc cola cum linteo et pone
iterum in medio loco anacardi et cum
aceto pone tantidem mellis et coque hoc
simul vsque ad spissitudinem et hoc est mel
anacardinum. vel si presto non sit aliud
pone in ore musilaginis auree allexandrine
ʒ ij vel tiriace veteris ʒ j vel j. [illegible]
taitas in qua sit aliquid euforbii et fiat
[illegible] masticet et inglutiat et faciet plus
postea spiritibus. Nequaquam bibat vinum sed
ydromel quod sic fit aque lb iiij mellis ʒ iij
buliant aliquantulum simul et colentur. Die
ta sit tenuis ex cibis paucum sanguinem
generantibus ut sunt olera lentes ordeum
non vtatur carnibus nec ouibus caseis. Si
vero flegma sit in causa fiat statim appositio
cliste acutum attractiuum quod rec. agarici
colloquintide ellebori al. centauree minoris
ana ʒ ß mellilote blete saccados poli
ana m j pistent et buliant in aqua
colentur et de colatura illa accipiat

lb j et misceatur cum ʒ iij mellis et ʒ
iij olei et ʒ ß salis reducatur hoc totum
vsque ad ignem et buliat et colet et te
pidum iniciatur et reiteretur hoc totiens donec
ad sentiendum redierit et loquatur nasi
per hoc non reuertatur neque loquitur et moritur
neque sentiat signum est mortale. fiat
fricaciones post clistere in pedibus
et cruribus cum sale et aceto ve
hementes vngatur caput cum oleo nar
dino calido in quo dissoluta sint eu
forbium et castoreum. fiat garga
rismata cum oximelle squillitico et a
qua decoctionis ysopi yreos sticados
dos et rute. Oleo fiat sternutaciones
cum euforbio vel pipere vel elleboro al.
et cum loqui ceperit ponatur in ore eius
ʒ j h electuarii anacardini predicti vel
tiriace veteris mitt. supradictum. Cum autem
creatus fuit et obediens existens medicine
purgetur sepius cum pillulis cochiis stil[licidii]
et digeratur materia ante et post purgationem
vtatur alteratis frequentibus cum
aliquibus medicamentis dictis calidis de epy
lencia vel que dicentur calidis de palisi
vtatur pro cibo carnibus edorum et pullorum
et bibat ydromel sed vinum nullomodo
nisi debilis fuerit bibat vinum al. debile
limphatum. Infine vero rei fiat cauteria
diuisa cum ferro vel cauteriis vna
quidem in commissura vbi terminatur medius di
gitus qui pacientis manus radix
ponitur super radicem nasi et aliud in
occipicio abrasis primo capillis quod dimittatur
pluribus diebus aperta. Si vero nichil
predictorum profecerit neque eger per eam ad
intelligenciam redierit ignatur sartago
et ponatur circa superficiem capitis ita
quod capilli vrantur et calefiat cutis
vt dicit Auicenna capitulo proprio vehementer
exsiccat materiam capitis et confortat
caput et sensus et excitat apoplecticum
vel capiti vasa atque calefacto ad panno
calido super ponatur emplastrum rubificatiuum
dictum de litargiria sine vlcere fortitu
dinis in quo siccando et excitando
pacientem. Emperica. Comunit
operantes qui veniunt ad apoplecticum
solent incendere accipiendo sed in ipsa apoplexia
negligentes pro tunc tamen ligantes
primo extremitatibus fortiter ut dolor

vigilias inducat et nimias dimitat et
fricant plantas manuum et pedum vehe
menter cum aceto et sale et ponunt pul
vis cum vel piperis naribus et coquissat
corpus quod si hec omnia non operantur primum
radatur caput vasum fricat et fiant
ventosa cauteria omnia vel quod non fuerint
ruptorum super ea comitantur eis confectis
cum emplastro apostolorum vel cum fricta
vel appliant sartagine producantur et
postquam operata sunt intendimus circa
evacuando et digerendo quia vigilie
sunt maximum et propria causa
in cura apopletici caput confricando
et sternuta ingerendo sunt causa corporis
sanitatem quia sunt egri posse uti
medicinis purgativis et evacuatio
aut operatur fit cum pillulis ... post
ea de epilensia vel cum pillulis cochijs
ipsitatis Canon fit appoplexia
maxime in qui nimium vinum bibunt
et caput sepe lavat cum aqua et
precipue in loco suo humido et qui frequenter
sudant ita terra caput nimia causa
et si caput sit naturale debile magis
hoc contingit quia vinum indigestum
ad cerebrum et nimos capiti assumptum propter caliditate
etiam inflat grane et sui qualitate
sensum et motum paliticat et sui spiri
tate omnes meatus et cellulas ubi
hoc fiat evacuatio operatur Item in appoplexia
et inferius dentur ... pillulis
motos evacuat sine terra quia grave
Appoplexia maior est propter Apposticatio
eius amor non diffilis impossibilis cura
eorum unde ypo 2a particula Solvere
appoplexiam fortem impossibile quod impossibile
non facile est eius mortalis tota spe Item si appopletici magis ego
spirant per vocem quia non possunt
exhibita morte Item appoplexia maior
prima de ... usque ad tertiam diem
vel in paralisim lateris debiliores
sed propter diuturnitatem manet ad partem illam
Item sepultura appopletici debet differri
per tres dies ut dicit Avicenna quia vita
non potest diuturnius stare sine anhelitu

et sine ipso et motu et quod ... est sine
pulsu prepetuli quod ... horis ... id
plus ... hec ... aliquis ... sunt
et sanatur Item si appoplexia supervenit
ebrioso fortis et subito moritur unde
ypo 6a particula afforismo si inebriatus
aliquis repente sine voce fiat spasmus
irruatio moritur si non ... accepit
aut non ad horam ... quam crapule
solvuntur locutus fuit Item appoplexia
est maxime periculosa inter 40 annos
et 60 quia tunc calor ... minoratur
unde ypo 6ta particula afforismo appoplexia
maxime sunt etatibus a 40 annis
usque ad 60 Item taciturnitas subito
superveniens fit appoplexia vel intrat
appoplexia quidam si fit vix potest
loquendi et privatione sensus et motus
... vero si fit cum voluntate ta
cendi et bonitate sensus unde ypo
Ama particula si ... intempata
repente fiat aut appoplexia aliud ...
vel ... fit distinguere ergo talia
Secundum particula cum ... appoplexia usque
ad dies vij ad plus aut convertit
ad mortem aut ad vitam manifeste
aut ad paralisim partis debilioris aut
perplexitatem unde ypo vij particula
afforismo quibus sanis dolores
repente sunt in capite et continue
sunt sine voce in et stertunt in vij
diebus pereunt si non ... acceperat
que sunt tria ... signa
appoplexie confirmate Item ypo 2a
particula ... valde ... valde ...
magis moriuntur ... Item appoplexia
de sanguine suffocat ... unde
ypo prima particula ... in ...
... ad ... Capitulum de

Incubus et Capitulum de maibo

Passio in qua homo sentit ...
ingredienti ... fantasma que super
se cadens et comprimit ipsum et
angustiam eius anhelitus et ...
... corpus eius et motus ...
et fortasse ... propter opilationes
et cum ab ipso separatur operatur

ipsum assumptio et dicitur ab madbo de
moc quia demonem esse credunt apud eos
qui intellectum intellectum extollere nequiunt
super ipsum vel dicitur morbus quia morbet
corporibus ea quasi suffocando etc.

Methadus fit quoque ab assidua
coitu intimus saginus in toto corpore
Et signa eius sunt rubedo oculorum
et dominium sompni et andissio aborum
multiplicium sanguinis scilicet vini carnium et
piscium et urina rubea grossa et pulsus
magnus fortis et hitudo carnosa et
saliua dulcis sine causa manifesta
Et cura eius est ut primo fiat flebo-
tomia cephalica Deinde ventosatio cruris
assidua cum scarificatione et innovatio
cibi et dimissio vini et carnis per abolen-
tibus ordeo avena oleribus et tale
pro condimentis aceto et agresta vel vino
berberis bibat aquam Fit etiam quoque ex
dominio flatus in toto corpore et precipue in
capite et ita omnes humores Et
signa eius sunt tarditas et pigricia
et ebetudo sensuum et multitudo sputi et
mustilaginis mollificatio corporis totius
et amissio oris et cerebri flacidum et
urina grossa al et pulsus mollis
latus undosus Et cura eius est
epylencie et deflatie etc.

Empericum fit morbus epilenticus qui fit epylencia
ut dicunt quidam operantes et signa eius
sunt non nisi ex repletione minimi et
ideo fit quandoque vicio medii membri
continente quoque in isto vel aliquo alio
membrorum quoque in ambitu corporis totius
secundum quod dictum est de epylencia
cathalenca et analempsia Et signa
distinctiva sunt signa ibi posita
Et cura eius est cura epylencie ibidem
posita sub singulis passio enim in
morbus nichil aliud fit quia epylencia
propria sive in pectore differens in hoc solo
quia epylencia durat tempore vigiliarum sed
morbus tempore sompni et precipue circa
principium sompnis Confortet cerebrum
et cor continue cum dyamargarita
et dyanthos cum musco per se vel
misceris vel cum electuario de peonia po-
sito per cap. de epylencia vel cum aureo
alexandrina et pillulis articorum et electuario
dictis quibus simili modo per se vel ad aliquo
coniunctis Summat post purgationes
suas in ebdomada qualibet vice 3 ß
tiriace veteris in aurora cum 3 j aque
decoctionis peonie quando offert hypocrate

Canon Studium putant mon-
bum fore passionem cordiale ex an-
gustia anhelitus urite quare appli-
cant medicinas et cautia circa pectus
et cor Sed in hoc cadit error quia et
in epylencia atque apoplexia ledit anhelitus
cum sint passiones animales quare
fiant emplastra exsiccatia desuper et
cautia super caput Preterea
quia in cura morborum non semper applicant
remedia localia membro primo fonta-
li sed et secundo manifestationis principali
sicut evidenter probat aucoris secundo colliget
capitulo Item illud 2o de accidenti asserebat
ponens enim emplastra super octum in debilitate
visus licet venus visiva fontalis sit cor

Pronosticatio Incubus si sepe contingit
et antecessor venit cum continuatione
scilicet apoplexie epylencie et manie similiter
fit. Esanie scilicet apoplexia si assiduate
fit epylencia si antiqua fit mania Item
morbus sepe contingentes sequitur consequenter
spasmus de repletione vel paralisis
et quandoque subita suffocatio cordis
Item si post excitationem sudet
sudore frigido et si ad tremore cor-
dis vel spasmo vel sincopi mor-
tale Incipit tractatus secundus qui est
de passionibus nervorum quoniam quoque sit
talia sunt nervorum passiones famosiores
sunt quoque prima paralisis 2a spas-
mus et thetanus 3a tortura
4ta stupor et tremor sine debilitas
nervorum 5ta alacio et exsiccatio Cum
autem dico nervos comprehendo et cordas
et musculas sed lacertos corporis

Capitulum primum de paralisi

Paralisis est mollificatio nervus
membri vel membrorum plurium in qua
videlicet parte corporis precipue quia privatur

sensu vel motu vel utroque sunt. Propterea cum
dicit mollificatio medietatis corporis totius
secundum longitudinem, vel mollificatio totius
corporis a collo infra, ita ut lingua et
caput totaliter sunt sana. Fit quoque causa
antecedente. Hoc dicitur quia vel fit ab apoplexia
oppilante radices et origines nervorum,
propter quod membra quibus defecerunt pri-
vantur spiritu animali et mollificantur; vel
fit ab humore grosso crudo flatuoso oppi-
lante loca predicta atque imbibente. Si vero
a causa primitiva, scilicet casu vel percussione,
fit etiam hoc duplici, quia vel ista casu
ledit nervos ipsos et radices nervorum, ex-
tendendo vel scindendo. Signa eius que
fit ab apoplexia similiter et omnium pronostica-
tio de doloribus in dorso et capitulo de gibbo-
sitate. Signa eius que fit a flatu sunt
albedo coloris faciei absque operis ma-
nifestis, habitudo corporis mollis, squalida.
Sed non videtur posse fieri ab humore propter
eius subtilitatem nisi forte raro valde
de opposito multe et signa eius
sunt sicut ea signa loquela. Signa
eius que fit ad flatuosum sunt vel
sive difficultas anhelitus cum qua ad-
venit mollificatio membrorum. Signa
eius que fit ex plenitudine humorum patet
operacione patientis. Oritur preterea
ex omnium palisium, scilicet circa humorem li-
quidum, tremor et stupor sive
formicatio membrorum cum undacione
pulsus in eis. Urina ipsorum est ut sit
lactea vel karopos, quia propter
obtusionem caloris naturalis ab humore
crudo, vel fit quoque paucis tincta
rubicunda quia cum epar et renes
sunt debilitata per compassionem non
prius quam sanatione laudabilem
neque separare ipsum ab aquositate uri-
nali, quare remanet urina plus lo-
tio carnis que admodum accidit in debili-
tate epatis et quoque in ydropisi asclite, ut
dicit Avicenna 3° c. cap. capitulo de cura 20°.
Curatio vero paralisis que
fit ab humore flegmatico et est illa que
maxime contingit, et ut premissa, dieta
cum oximelle squilitico vel simplici
desiccantes, que dicitur capitulo de debilitate nervorum;
purgetur cum pillulis fetidis vel cochiis vel usitatis
dando sero cum itur dormitum sine cena
a ʒ j usque ad ʒ ij omni septimana semel;
vel cum pillulis de euforbio seu de Mesue
que sunt optime ad educendum fleg-
ma grossum quod descendit ad nervos, quare co-
ferunt mollificationi, podagre, spasmo,
tortue. Recipe euforbii, coloquintide, agarici,
bdellii, sagapini ana ʒ ij, aloes ʒ v;
fiant pille cum aqua porri. Potio
earum est a ʒ ß usque ad ʒ ij in yssero sine
cena. Et hoc continue tribus vel quatuor
vicibus reiteratis. Post hoc ungantur
membra paralitica et spondiles colli
et dorsi totius cum oleo costino quod fit:
Recipe costi ʒ j, piperis, piretri, euforbii
ana ʒ ij, castorei ʒ ij; terantur et re-
bulliant omnia et misceantur cum lb. ß
olei de spica vel de lilio vel laurino, vel
cum balsamo quod melius est omnibus
iam dictis. Medicus vero concedet utatur
in ieiunio electuariis confortativis, scilicet
go in aurora ʒ ß dyacastorei et sibi
deferat pliris arcoticon vel apopie vel theo-
doricon, electuarium anacardini vel dyaplurs
vel metridati vel aurea alexandrine,
et melius omnibus est pretiosum conditum
secundum quod scribit conditum ut dicit Mesue.
Omnis enim calida sicca medicina exhibita
post purgationes lacertos et nervos corro-
borat, quapropter si perfecte efficiat sanitas
subsequitur, ad quod non facit ingeniatio
si sunt acuta penetrativa. Sed non per
talia non recipit sanitatem, abstineat
quindecim dies aliquos ab omni medicina
donec virtus confortetur, et observet solum
dietam que dicitur. Et post hoc iterum
redeat ad usum medicinarum. Nequaquam
igitur hic patiens bibat vinum usque ad
dies xx aut amplius, sed sit contentus y-
dromelle solo, dicta capitulo de litargia.
Post dies vero predictos potest bibere vinum
album odoriferum in quo salvia et casto-
reum sunt bullita. Ista namque habent
proprietatem mirabilem in confortando nervos
et iuncturas, quemadmodum per contrarium vinum
et acetum membra nervosa debilitant
omnia cum sua penetratione

Dicta

subita per vias augustas prius quam
digerantur Regulet hic paciens carnibus
pullorum et edorum elixis cum ferro uel
petrosis similiter et assis condit cum sinapi
tincta et confecta cum melle uelud et
forma saporis Abstineat omnibus
et brodijs pro posse nisi fortasse condit
cum pul. quam Recipe piperis ʒ ij ʒʒ ʒß
cardamoni piperis longi zeduare ana
ʒ j spice nardi ana ʒ j terantur
et cribellentur subtilissime Et scias
quod in cura paralisis istius si bonus fuit
fortis nichil magis reperies quam cura
euacuationes fortes frigiditas ipsa quod est
aptissime putri. ca° diuite quod egrius
membrorum et nervorum non nisi a forti
agente ratificatur quapropter necessaria euacuatio
et euacuatio eueniet ipsius quo conforte-
tur cum cibis et potibus et tyriacis
metridato uel de simili predictorum
contulit fiant super nuchis palmis siglis
cancia diuisa profundata Cum paralisis
quesita acciderit uel percussione est ut statim
aplicatio fiat stoia diuisa Deinde
curet volunas sedim apurgid et confor-
tent' inn et nuchis lesa cum emplastro
quod Recipe farine fenugreci seminis uel lini seminis
malue maluauisci resine armoniaci bdellij
adipis anatis ana ana ʒ et de lilio uel de
spica quod sufficiat ad incorporandum medicamentum
et ponentur omnia et bulliantur post et li-
quefiat in casola Deinde caleat et misceatur
hoc namque emplastrum superfluitates euenientes
ad loca debilia mollificat et resoluit
et dolorem mitigat nervorum lacertos et membra
confortat pungantur etiam cum oleis talibus
uel oleo de lilio uel de costo uel de spica
uel cum oleo quam in quo ʒ j dissoluta
sit euforbij ʒ j castorei ʒ ij dicta sit
ut supra

Emperica

Scias quod quod
habeat palitico ʒ j asse fetide cum vino
calido omni die in aurora et ipse post pur-
gationes bis uel ter reiteratas effectum
inducit mirabilem super illos et lactos
Similiter et ʒ j anacardini pura ca° de
approxima Iste namque ut illico omni
fimuit faciunt sudare paciente et
ipse paciens calidis coopertum et fortassis

sic efficiunt sui caliditate vehementi quapropter
humores in spiritum resoluunt et post hec membra
corroborant cum sua stipticitate petrosi
In cura preterea paralisis huius libet ut hic et
de sciencia Primo namque conuenit ut humor
crudus digeratur cum sirupo calido acuatis
uelud est oximel quod et squilliticum sirupum et
ipse cum potatur cum aqua calida in qua
cocta sunt sticados peonia ysopus
polium montanum nimphea et cubebe que
gerunt sirupum deferunt ad caput et membra
Caueant tamen ab usu superfluo oximellis
quia membra differt et profundat in ipsis
et ipse sicud valde acetosum nimnoretur
igitur acetum et augmentetur mel et radices
Secundo non conuenit ut huius humoris purgetur
cum medicinis fortibus attractis uelud
sunt pille in quibus agaricus et colloquintida
ponuntur Tertio non requiritur vomitus frequens
cum raphano atque aneto aut simili et desuper
acuta dicta ca° de appoxima quam reliquias
eradicant et diluunt Quarto non sufficit
sic re^ms^ lidi sitim vehementer in cibis et
potibus atque medicinis similiter et vigilijs
et siti et labore Quinto non stimulacio
frequens cum pipere uel condisi Sexto aut
corporis fricatio vehemens i estuario
uel balneo et maris cum sale et se vertice
In cura preterea paralisis que fit ex casu
et percussione confert unctio membrorum
cum adipe canino uel vulpino uel cum
brocacio talis Accipiantur vulpes et
[illegible] de cole et bulliat in sanguine
suo reiectis eius intestinis aut vina
cum oleo et aqua bulliat donec caro
ab ossibus dissoluatur et cum illa aqua et
oleo fiat ablutio uel balneum in [illegible] et
est vehementer conferens in omni passione
arthetica et ipso apud declinationem Item
ad paralisim que fit ab humoribus viciosis con-
fert hoc unguentum et ipse post purgationem
Recipe vulpem pinguem eiectis visceribus et co-
cere cum ossibus et carnibus minuta-
tim Deinde pone in superiora cum istis
gummis scilicet bdellio sarapino appoponaco
euforbio asa fetida Deinde in ansere
revolua circa ignem et colligantur liquor qui
fluit inde et cum pinguedine castorei
et medulla ossium leporis uel vituli
et cera que sufficit fiat unguentum cum

quo ungatur posterior pars capitis et colli et
spina tota propter quod oportet ab alueo sicco scilicet ci
nario uel aqua tinarum uel aqua decoctionis
saluie absinthii foliorum lauri mente radicum por
rorum pulegii et similium vel per quam sedeat vapore
qui tangat membra paralitica cum non volet
ingredi balneum Illud cum ungento nervinos
calefacit confortat et deoppilat quia ad
modum et oleum de costo vel de spica unguatur
cum pinguedine castorei si unguatur adipe
enim fero cum iret dormitum caput rasum
et collum cum spina tota Anulus et aqua
vite cum bono vino artificiose confecta et con
ungentis similibus sit marciaton arogon
et agrippa et propter apud declinationem etiam
sunt fortiora et nobiliora dicemus remedia
dicta in capitulo de paralisi arthetica si deus voluit
confecta paralisi torture spasmus atque tetanus
et ultra omnia egritudini nervorum Beneficum
utantur cum confecto pipere castoreo piretro et eu
forbio simul tritis et quamplures confert volentes
Et quoque convenit ut fiat capudpurgium
cum succo rute vel cum mirra et castoreo
dissolutis modico succo ...cundo cum sinistro
et gargarisma cum oximelle squilli
to vel cum aqua decoctionis sinapis vel
rute vel saluie et sauine Et non ne
gligas confortare partem capitis posteriorem
cum oleis et ungentis talibus predictis quia
est origo omnium nervorum et sternutatoriis et
capitopurgiis ut dicamus ita quantitate abrupo
ad partem anteriorem ubi est collatorium palata
et similiter cum gargarismis acutis et propter
apud declinationem Est namque consequens ad
quaecumque particulam paralisis declinauit

Canon Dubitaverunt quidam appellantes utrum
paralisis sit de genere male complexionis sive
humoris propterea quod auctores assignantes
eius causas antecedentes et coniunctas assig
nant frigiditatem vel humiditatem propter
quod dicunt Avicenna in suo de appropriatis capitulo de egri
tudinibus nervorum in quantum quod nervi et membra
non patiuntur a caliditate vel siccitate
nisi quoque propter quod visum est quod frigus sit
in omnibus curat omnes earum passiones propter
male complexionis sive alterationem et medicinarum
contrariarum complexionem. unde ypocras in ...tima particula
affo...rum frigidum inimicum est nervis ossibus
dentibus cerebro spinali medulle Calidum
vero utile et amicum similiter et ob causam
aliam que est quod in diffinitione paralisis ponitur

mollificationem scilicet mollificatio e... effectus humida
ut dicitur secundo meteororum et utrumque confirmatur quia
passio que fit subito est uerius a materia ut dicit
... 20 de ... et plures humida paralisis aut fit
subito In oppositum vero est Avicenna 3o canonis fen
vigesima 2a capitulo de cura gibbositatis ubi dicit
quod est paralisis quedam sicca quedam humida que ad
modum et spasmus et probatur ratione quia paralisis
fit ab opilatione ... aut sicut fit opilatio
ab humiditate obstruente vias ita fit cum
siccitate et arefactione corrugante eas
Videtur autem videtur quod paralisim esse de ge
nere male complexionis sicce pro intelligi dum
quia raro vel sepe non sepe propter rationes
primas si vero raro hoc est triplicat vno
quod non essentialiter et hoc non est verum quia
paralisis est essentialiter de genere accidentis Alio
modo non causaliter et sic est verum quia potest
fieri propter corrugationem originis nervorum
atque lacertorum quemadmodum contingit in corporibus
consumptis et ita paralisis fit gradatim non
subito Tertio vero non essentialiter quia ad pa
lisim alicuius membri consequitur eius exsiccatio
et emaciatio propter diminutam missione
rone opilationis quod est sepius contingit
et propter eum sunt maligne nervorum antiquitas

Pronosticatio Cura paralisis dubio
sa est cum quartana contingat Item si paralisis
contingat causa vel percussione vel vulne
et profundet usque ad radices nervorum et post
curationem lacertorum nervorum et consolidationem vul
neris remanserit paralisis nunquam curatur
quia lesio peruenit ad nervos Item si paralisis
fuit causa vel percussione et mollificet
corpus circa totum aut aliquod membrum et
post illud remanserit eius mollificatio
secundum suam dispositionem neque minuatur tunc non
est ei cura ut dicitur Item in durationibus
scilicet si minuatur et non remanet secundum
suam dispositionem tunc curatio eius est possibilis
et propter in primo cum non durat attento confirmatur
Item si in puero febricitante appareat
urina viridis scit paralisim futuram
Item in senibus difficillime potest paralisis
aut tremor aut spasmus curari similiter
in senioribus aut mollibus Item
tremor superveniens bonum et propter fit
cum ipse moritur stupor enim dicit quod
fortis est ignis quam aqua non con
tingit aut eius Item paralisis similiter et spasmus

atque passiones alie cerebro et nervorum nequaquam
inferant et vias anhelitus oppilando et ita
propter eorum asma superveniente suffocationem infra
diem et noctem comportabis. Item si paralisis
veniat ex dislocatione membri aut compressione
nervorum contusione aut corporum injuria
aut incisione profundissima illi non iuvat
non recipit curationem. Item si membrum paralyticum
mortificatum moretur et color eius citri-
netur valde malum est quia desperationem
ostendit utrumque nutritionem propter quod tunc eorum in mo-
dica spes est in curatione que ad mo
et in spasmo de inanitione. Item si pa-
ralisis fiat a remotione spondilium a suo
loco est mortifera propter impedimentum
quod inducitur in anhelitu etc. Capitulum

2m de spasmo et thetano et alkuzez

Spasmus est egritudo nervosa
qua moventur lacerti ad sua principia
et mollescentes sive in dilatatione vel con-
strictione prout ipsum describit Avicenna.
Et si fiat in lacertis unius membri motionis membrorum
contrahitur et tunc proprie dicitur spasmus. Si vero
in lacertis ex utrisque partibus membri stat
tensum neque flecti potest nisi cum maximo
dolore et tunc dicitur thetanus et alku-
zez vel enzez et sic apparet quod thetanus
est periculosior spasmo quia in thetano
utrique lacerti stant tensi in spasmo vero non
et sic a maiori causa et ideo eius cursus est
velocior quia in magnis morbis
dum tollerare nequit quo tunc ad salutem
si virtus dominatur vel ad mortem vel si materia
morbi vincit. Spasmus vel habet comparationem
ad materiam vel non. Si habet comparationem ad materiam
tunc vel fit de repletione vel de inanitione.
Si non habet comparationem ad materiam tunc vel fit
a dolore ut contingit in punctura sive
involutione nervi vel a frigiditate sive materia
ut accidit congelatis in aere vel aqua frigida
quod si fuit accidentaliter sive materia ad inanitionem
pertinet. Signa spasmi de repletione
sunt habitudo flaccida vel plurima plecto-
ria et quia fit subito quia materia cito fluit
ad lacertos nisi sit valde grossa tunc non
fiet subito et quod non subintrat videtur
in mollitia olim vel unguentis nisi cum
adest caliditas addita seu febris et pulsus
est latus mollis undosus et facies et
oculi stant tensa repleta cum pallore

vel rubore plus debito et in hac specie
spasmi quoque retinetur urina vehementer
et est vel plurimum sive frequenter vomitus quoque consequitur
propter frequentem humorem colligentem humores qui
postea fluentes ad nervos et lacertos et
cordas replent et extenduntur ea secundum
latum et accurtant secundum longum velud
contingit in corio humectato et cor-
dis cythare humectatis. Signa spasmi
de manicione sunt quia precessit evacuatio
plurima nervorum exsiccativa et maxime spiritus
abstractiva sicut evacuatio vel spoliis
ut in aliqua que provenit ex vomitu spontaneo
vel perdurante ex fluxu ventris as-
siduo et solutione cum medicina efferente
laxante et fluxu sanguinis narium in
casu sanguinis superfluente et emoro-
ragia sanguinis in ...ne et sudore plu-
rimo. Similiter et ad orisma et emorrhoidarum
cursu indeficiente vel est evacuatio
in...s vel que fit in febre acuta arsuris
et febre ... ipse quidem caliditate adu-
runt et resolvunt et exsiccant humores
substantie et influentes membrorum et
ieiunio et labore et vigiliis et ac calo
et quia fit gradatim non subito. Signa
eius qui assistit aque vel aeris frigido
tinctus vel a dolore sunt accessio con-
trarium quas operatione cognoscuntur percipies
Et scias quod spasmus omnis et proprie qui fit
ex humoribus viciosis vel venenosis punctura
et volucra quoque est parvus et indeterminato
membro et tunc non fit nisi superius
membrorum et forte supercerebrum vel nucha
quoniam ab eis omnes nervi oriuntur ita ut
sicud hinnalis est perdurans si vento
suus est cito tussiens quoque vero est
ulcus totius corporis ut in epilencia et in spas-
mo de inanitione et tunc habet precessum
totum scilicet mortem vel salutem. Capitulum de the-
thano. Cura spasmi de repletione
duplex est que ad nervos et materia repleus
quoniam aut est calida sanguinea generaliter fiat
ei apoplexie sicut iam supradicta aut frigida
aut flaccida quare fiat generaliter cura
apoplexie flaccide similiter et cura paralisis
supradicta quoniam enim aut generalem
confert ut patiens se expoliat in aliqua

calida sicud est usque ad gulam vel
in eius calido aut clibano calefacto pinguem
vel in stercoribus alium sicud in ipsis aut
aquis termarum et introducat sudorem ut docet
ypo(crates) quarta particula afforismorum a spasmo et the-
tano habito sudore superveniens solvit egri-
tudinem et ipse apud morbi declina-
tionem cum colum presserunt evacuationes
et digestiones plurime viribus attenuatis
ne fortassis sudore superveniens colligere materiam
pluriam et membra magis extendat.
Introducatur autem sudor dando ʒ i electuarii
de anacardis posita in capitulo de apoplexia
cum vino decoctionis castorei et
asse fetide quibus permisceatur mellis
duplum eorum. Similiter fricando corpus
vehementer cum panno aspero et pul-
verem vel salis et si sic fuerit aptius
... calidis vel aceti [illegible] spasmo deve-
[illegible] dispositionem [illegible] sic [illegible]
donec actus reddat. [illegible]
Vitant cibo [illegible] calido [illegible]
et sitim tollerent [illegible] sicco [illegible]
ydromellis vel [illegible] possit bibant
aquae vel vinum vetus [illegible]
ungeluto ungantur membra lesa cum
[illegible] et [illegible]
ad [illegible] simul fricando diligenter
[illegible] vel sole calido [illegible]
[illegible] Si vero spasmus [illegible] reple-
tionalis fiat a ventositate fricatur
prima particula cum oleo de costo et
de spica vel de lilio et panno aspero
et fiant clisteria carminativa ventu-
ositatem que dicuntur capitulo de colica
ventosa bibant vinum [illegible]
[illegible] in quo ponatur aqua decoc-
tionis mellis anecos seu carvi
dati cinamomi vitantur in aliis [illegible]
condimento. Recipe piperis nigri piperis lon-
gi cardamomi [illegible] radicis galan-
ge zeduare ʒ ii [illegible] ʒ ß macis
croci ana ʒ ß terantur subtilissime
et [illegible] vitantur dyacimino
dyacardamomo dyatrion piperion [illegible]
in sennino [illegible] et cum [illegible]
[illegible] timor
et de alteratione tamen in spasmo [illegible]
[illegible] ventosis confert [illegible]
et [illegible] cum oleo mastici et oleo
de castoreo actu calido [illegible]

sunt calida stiptica que dicuntur confe-
rent vehementer. Cura spasmi de
inanitione est ut humectetur corpus
quam possit cum balneo ex lacte recenti vel
aqua dulci in qua cocta sunt ordei
[illegible] malva [illegible] in ea sepe
[illegible] [illegible] ne corpus
fiat evaporabile et post exitum a
balneo inungatur totum corpus cum oleo
[illegible] vel oleo [illegible] adipe anatis
anseris et gallinae et quamquam [illegible]
balneetur in oleo [illegible] tepido qua plus
humectat. Fiant in balneo fricationes
membrorum leves ita ut attrahant sine
resolutione et post exitum a balneo bi-
bat lac dulce recens per se vel cum
mica panis et zuccaro. Deinde post
quam lac [illegible] [illegible] nutriatur
carnibus et cibis in [illegible]
ut [illegible] testiculis gallorum et [illegible]
recentibus petrosis gaudeat ocio
et quiete similiter lecto molli. Conferunt
preterea balnea ex aqua dulci in qua coc-
ta sunt omnia humectantia sicut ca-
pita et pedes [illegible] edorum et agnorum
et anetum [illegible] et quamquam similiter
huiusmodi clisteria et conferunt vehementer
ut dicit avicenna [illegible] capitulo de ptisi et
capitulo de [illegible] et [illegible] capitulo
de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non desperatus [illegible]
[illegible] humectantibus addere infri-
gidantia et confortativa alternatim
velud est zuccarum rosarum vel violarum
[illegible] et rosata no-
vella vel sicud est dyarodon abbatis
cum dyadragaganto et si fuit [illegible]
[illegible] vel fluxu ventris vel su-
dore plurimo resistatur eis per ea que
dicentur suis locis. Cura spasmi
qui fit a frigore est ut ponatur corpus
in aqua dulci calida. Deinde conve-
niunt cibos calidos actu et virtute
ungantur [illegible] et spondilos cum oleis
calidis [illegible] dyatrion piperion
[illegible] et similibus. Cura spasmi qui
fit a dolore [illegible] vel [illegible]
[illegible] est ut
[illegible] statim ponatur anodina et
dolorem mitigancia super locum [illegible]
[illegible] et dolorosum ut est [illegible]

calidum vel oleum camomille vel oleum
de semine lini et emplastrum ex farina seminis
seu lini floribus camomille palma ordei
seu avene confectis cum oleis iam dictis postea
super locum actu calidum et ponatur infirmus
quasi continue in balneo tepido aque
decoctionis rerum predictarum inungatur
locus cum narcoticis prius cum oleum
et virtutem conservans sicut est hoc
oleum (Rx olei rosarum ℥ .x. opii ℥ .i. seminis ius-
quiami papaveris albi ana ℥ .i. corticis
mandragore seminis apii ana ʒ .i. conterantur
et crebrentur et infundantur in pondere
oleo et aliquantulo aceti et super puerorum
ponatur emplastrum predictum actu calidum
sicut sic namque liberabitur si deus voluerit

Emperica Curatur quandoque spasmus
repletionalis cum ablutione aque fri-
gide propter antiperistasim et precipue in
corpore carnoso unde ypo. 4ta particula
afforismorum est autem ubi in thetano sine
vulnere | **Canon** Non sis audax
aptus in evacuatione plurima apud
spasmum de repletione plurima ne forte
magis agitari faciens et maiorem
spasmum inducens et studiosus attente
de in cura palisis neque sis timidus
in humectatione et repletione apud spas-
mum de manicone ne forte virtus
deficiat et humidum radicale consumatur
neque sis tardus in doloris mitiga-
tione apud spasmum sedandum dolorem
ferrum ex dolore nimis ne forte dolor
virtutem prosternat | Spasmus igitur
que sit de frigiditate est cum lenissima
et ex pectoratione cure magis sufferens
Item dicit ypo. 4ta particula afforismorum
frigidum quidem spasmum et thetanum
rigores et rigores febrium inducit
quare apponuntur calida et alienentur
frigida | Causa propria ex spasmus
de manicone duplex est scilicet proprie dicta
et improprie proprie quidem cum et membra
lacertosa privantur omni humiditate improprie
vero cum cetera membra hinc penes sed
hic actu calidi ex siccatione cum comparatione
patet in singultu sed cum quandoque singultus
arte calida acuta ut potest ex propria
vel propter mordicante et exsiccante
os stomachi singultus autem est quasi

spasmo quidem ut dicit G. 4ta de accidenti-
bus solum in subiecto quia singultus
non habet fieri circa membra nervosa sed circa sola
stomachi et proprie est eius non lacertosum | Cura
igitur spasmi de inanitione superius posita
intelligitur de spasmo proprie dicto | Spas-
mus namque improprie dictus non solum in-
diget alterantibus sed et evacuan-
tibus ut vomitu cum syrupo aceto si
et purgatione cum reubarbaro vel aloe etc.

Pronosticatio | Spasmus de
inanitione proprie dictus est morbus ut
plurimum quia vita non stat nisi per calidum
et humidum | unde ypo. 4ta particula afforismorum
spasmus ex elleboro mortale est et ibidem spas-
mus aut singultus post multam
inanitionem malum | Item spasmus
in febre frequenter advenit pueris ex
adultis et facilius curatur in eis quia
habent virtutem acutam debilem valentem
non fortem ut dicit Avicenna 3° canonis
fen 2a capitulo de causis spasmi cum
ex ponit et pertractat omnia que dicit
ypo. in 3° pronosticorum de spasmo | Item
si vulneratio vel fluxio vel flammatio
in loco nervoso superveniat spasmus aut
desipientia mortale quia passionem
ad cerebrum fit pertransisse quo leso impeditur
anhelitus et fit suffocatio unde ypo.
quinta particula afforismorum in vulnere spasmus super-
veniens aut thetanus mortale et in
prima particula in percussione in capite
spasmus aut desipientia malum | Item
dicit ypo. 2a particula afforismorum febrem
in spasmo melius est fieri quam
spasmum in febre quasi dicat primum est
bonum 2m mortale | Item virtus omnia
membra neruialia extensa rigent
cum dolore maximo raro evadunt
et si evadunt necesse infra quintum
diem ~~post vel 4~~ evadunt post vel
beneficio medici ex si ultra quartum
diem extendo perseveraverit necesse erit
morbus ut plurimum si dolor remanserit
in sua fortitudine | quia natura debi-
litata est magnum morbum neque
dum tollerare unde ex ponit afforismum
ypo. 4ta particula qui apprehendunt

alhetano infra quatuor dies perierit si vero has affligentur sani fiunt scilicet si dolor invocetur post quartum diem aliter vero non et sic gradabitur afformi ad quintum vel ibidem quia videntur sibi gradientes ad ipsos dicat quod post quintum diem sani fiunt vel post quod morietur.

Capitulum xiiii de tortuacione

Tortura est inclinatio oris ad alteram partem labiorum ad dextrum vel sinistrum cum tensione et lateralitate altera oculorum et ad quod sufflator contracte unius cum privatione sufflet. Fit duobus modis scilicet de repletione et de inanitione. De repletione quidem propter aggregationem humorum et laxationem facta propter dominium flatus et est species mollificationis. Sincopa et vero propter consumptionem cutis et humorum et est species spasmi. Signa eius que de repletione sunt pigricia et inotam sensuum turbatio salive et sputi multitudinem non contensionem et pellis frontis in parte gibbosa scilicet per quam os sputi et sufflat est contenta absque rugis et in elevatione facies assidua ad inferiora et e contrario palpebra inferior oculi partis gibbose de missa ad inferiora propter aggravationem. Signa eius que de inanitione sunt sensuum turbatio modica rugositas cutis in parte una et contensio eius in parte altera et paucitas sputi et salive et que indicant laxata et confirmant supernis que ad modum in ea que de repletione relaxantur ad inferius in loco ipsius in isto casu. Et tunc signum quod esse potest, quia precessit inanitio multa vel assumptio veneris vel assellatio vel assellationes intra humidi vel etiam et similibus.

Methodus

Cura tortura de repletione est eadem cum cura paralisis scilicet humorum vitio oportet purgare in vinculis emplastris et dietatis. Item in super preparatur post purgationem fiant gargarismata cum oximelle squillitico et aqua decoctionis fricandos pirectri multos in gutture et tenere continue in ore nuces et masticare eam valet in omni tortura humiditate apparente post illud vero fiat masticatio dissolutiva cum pillulis de pirectro piperis sinapi et cera confectis. Deinde supplicatur ex mastice et thure. Ungatur etiam locus et spondiles continue cum oleo despica vel de lilio in quo dissoluta sunt piretrum appoponacum et sinapis pulverizando ea subtiliter et infricando cum oleis predictis vel cum oleo anetino in quo dissolvat euforbium vel castoreum vel utrumque quia hoc est fortius predictis ut ponentur ventose et cum ipsis rubificantia superimponem que dicentur capitulo de catarro. Ultimo fiant cauteria duo unum quidem in occipicio et alterum in radice mandibule partis torte non gibbose. Cura torture de inanitione sicud post lienteribus cum humectatione capitis cum medicinis humectativis cum gaudi (?) est vaporatio faciei cum aqua decoctionis sunt in malua folia altea fenugrecum psilium avena ordeum capita et pedes edorum et agnorum et per anetum pigrorum et balneetur in ea vel in lacte dulci ut evaporetur cum oleo quod vel oleo de lilio tepido quia lex oleum humidum vel oleum despica sunt sicca victualia et humida postmodum et omnia olea et tendatur cutis frontis ad inferiora deinde ligetur cum fascia ut decet et continuetur donec tortura cessaverit omnino.

Emperica

Novum torturam quevis et paciens sepe intueatur speculum et conetur flectere os et labia in contrarium torture. Item in tortura humida convenit dieta sicca utatur ut fames sitis labor sudor sine sebaste ut cibi assi cocti vel conditi cum speciebus calidis siccis sicud est iste pulvis. Recipe zinziberis ʒ j piperis longi castorei galange ana ʒ j zeduarie ʒ j ciminum et reubarbarum. Item propter pillulas in capitulo de paralisi potatas conferunt et pillule de appoponaco que sic fiunt secundum eben mesue. Recipe appoponaci humodacti sagapini bdelii armoniaci colloquintide ana ʒ v croci castorei mirre ʒ ij piperis macropiperis cassie lignee intubi cetivorum nigrorum citrinorum bellericorum ana ʒ i scamonee ʒ ij turbit ʒ iiij aloes ʒ xij infundantur gumme in aqua tepida et fiat confectio pillularum quarum dosis a ʒ j usque ad aureum. Educunt namque cum fortitudine fleumata grossa et subtilia profunda tam in nervis et unguibus corporis et iuncturis quapropter plurimum conferunt paralisi torture spasmo apoplexie epilepsie podagre et omnibus doloribus dorsi vel iuncturarum de causa frigida. Item eius potum vini omnino usque ad dietam

Cum si fieri non potest biba hoc vinum artificiale
quod R calamenti salvie saturegie mente
baccarum lauri ana bulliant omnia in vino vel
aqua et postea vel post bulliri in aqua et cum
illa limphetur vinum et iste potus etiam
maxime competit in paralisi humidi et
precipue in corpore delicato. Confert preterea
ut evaporentur cimpud et spondiles
colli et mandibula tota et frons et
tympora cum aceto forti albo in quo
cocta sunt calamentum ysopus sticados
salvia centaurea donec consumptum sit
acetum ad medietatem et emplastrentur cum eisdem
rebus iniungatur etiam collum et nucha
in tortura humida et paralisi similiter et aures
et post tota cum unguento isto et precipue
precedente balneo stuphe sicce R sagapini
opoponaci armoniaci bdellii euforbii
mastices ana ʒ i dissolvantur primo in
vino vel aceto deinde confitiantur cum
oleo terbentino vel laurino vel mastico
ana ʒ i s. et cere ʒ i. Emplastretur etiam
collum et post lesa cum humido R radices
raphani optime quod est melius et
medie frustratum et optime tere deinde
inde cum oleo laurino et modico aceti et
furfure sufficienti in patella decoque
perfecte et attende ne tangat oculum
quia est vehementer mordicativum. Abluatur
etiam omni ebdomoda caput bis vel
ter cum lixivio humido R cineris vitis
vel quercus et cum aqua permisce cola
et in illa colatura bulliat raphanus
sticados salvia ruta saturegia men-
tastrum camomilla folia lauri et precipue stor
gemmis et in loco calido stet fricetur post
hoc caput vehementer cum pannis calidis
donec perfecte exsiccetur. Insuper vero rei
si inveniatur pro decore confert omnino fiat cau-
terium post aurem per nos lesum pro torturam
Cyrurgica cum in omnibus generaliter debemus solum
post desperacionem omnium medicinarum accedere cum
sit medicina fortissima quia a lenioribus
semper est incipiendum et ad fortiora
gradatim ascendendo quod est ordo sa-
piencie ut dicit Mesue in suo de appropriatis
ista capitulo Canon in tortura de
replecione post gibbosa est lesa quare
propter mollificacionem cadit versus aliam sed in tor-
tura vero de inanicione post curva est.

lesa propter curtationem et minorationem corrugacionem trahit
aliam ad se. Amplius igitur appropinqua
medicinas localles magis parti sanioriter in
replecione vero magis parti graviter in inanicione tamen
nervi periculum derelinquas. Pronosticatio
Tortura de causa inanicione et plurimum est
signum mortale nisi quando similis et
in consumpcione corporis ethica propter quod ipse
primo prius fit aut primo igitur facit ergo
pronosticatas eo quod efficacius naturam tornatiles
et quibus que sunt tympanizacione maculam
et gravatas oculorum et acuitas nasi
et fetidas colorem et spasmosa dispositio
oris et labiorum ut eius eciam generatur
Item si tortura replecionalis per
menses duraverit aut minus aut diffi-
cillime curatur propter sclirotizacionem medie.
Item saltus faciei predicat torturam
humidam tortura paralisim aut spasmum de
replecione aut apoplexiam aut epilenciam.
Item si tortura fortis supervenit infra
quatuor dies interficit quibus si evaserint
curari possunt sicut dictum est etiam capitulo de
tetano. Item tortura humidalis ut plurimum
accidit tortura vero spasmosa sive de
inanicione rarissime fit.

Capitulum quartum de tremore

Tremor est motus cordis sub specie
captivus membrorum in motu scilicet capitis
manuum vel pedum cum difficultate
suspicionis corporis quod si consideres tremorem
per est actio lesa motus naturalis est species
rigoris quam efficit nisi in parte. Sed de
hoc nichil ad presens capitulum. Est ergo motus
compositus ex motu naturali gravium deorsum et
motu voluntario virtutis motive sursum
regitive membri vel corporis tremens et
quibus contra una assidua consurgit.
Sed cum stupor per est passio mixta
est id quod formicacio sive obdormitacio
membri propter quod videtur homini quod formice
ambulent super membro quod fit ideo
quia in una minima parte forte membri
sentit quidam et in alia non et in alia
item et in alia non. Fiunt ambe hee
passiones quedam a causa primitiva quedam
a causa antecedente. A causa quidem
primitiva fit tremor ut potest casu
vel percussione facta super membrum vel propter
quod extendit vel mediocriter nimis in motu
ut neque motum perficere valeat

neque frigidum effectivo nadquam procedit ab eadem
… et per corpus membris per quos et motus
voluntarius ut dicit G[alienus] in quarto. Tertio propterea quod
super vero ipso bonum corpus malo habitum in
venit accidit. Causa causa eadem primitiva fit
stupor ut propter frigus malum cruris aut
pedis aut brachii propterea quod non libere
pervenit spiritus animalis per viam transire ad illius
membri spiritum et modicum comprimendo opila
tione vel vasorum in curatione phlebotomie.
Causa vero antecedens humiditas humoris fieri
ambe passiones ut propter dormire sanguinem
vel status super membris membrorum tremulorum
lesorum et stupidorum fiunt etiam fieri propter
potum vini superfluum vinum enim in apple
tata sive febre ad membra vaporum quia
propter si digestum ad ipsos pervenit
facit superfluitatem facit. Si vero indigestum
flegmatis habundantiam facit. Fiunt etiam ambe
passiones quoque fieri a frigiditate sive in ma
teria frigitas sit qualitas operationibus
animalibus contraria. Et ideo Avicenna primo
canonis fen 2a capitulo de virtutibus ministrantibus
facientibus dicit quod frigidum est …
Accidunt preterea non …
ambe passiones quod debilitate naturali membrorum
que debilitas multum aliud est quam …
tas corporis vel delicata compositio corporis.
Signa tremoris vel stuporis a causa
primitiva sunt manifesta experientia. Signa
corporis accidentaliter sicut quia sicut sanguinis apparet
facies carnosa rubea vel fusca et …
antecessio … salive et
et urina rubea grossa. Si vero fit flegma
apparet calor faciei albus vel pallidus
et hirudo mollis squalida cum pigritia
motuum et urina alba spissa humorosa
et antecessio gulositatis et indigestionis
assidua perdurans et fastidii et rerum
… flegmatis. Signa corporis cum …
aqualitate frigida sive … sive hirudo
… et cum tangit corpus sentit
frigus et antecessio ambulationis et mode
in aqua vel aere frigido propter quod musculi
laborum omnes quoque spasmantur ut quis
… et propter non loquatur taliter
et status perdurans in rupibus umbrosis
propter quod mortificantur calor et spiritus la
… corporis sicut accidit in carceratis et cap
tivis inter muros. Signa corporis cum sit
a potu vini superfluo sunt quia adveniunt

bibulis et propter vinum potantibus in … red
… membrorum et corpus continue … Signa
tremoris causati a debilitate membri vel virtutis
sunt quia paciens debet comprimendo … mo
dico vel parte ascendendo scalas vel …
vel tenendo aliquid similiter in manum et quia
non potest tollerare laborem fortem standi vel
eundi quare statim tremit eius corpus
et antecessio … accidentium veneri
infundo. **Methodus**. Cura tremoris
et stuporis facte a causa primitiva est ut primo
… propter ponatur …
et emplastra anodina super locum donec dolor
quievit posita in cura paralisis acutam et
percussione et similiter in cura spasmi. Deinde
confortetur cum … oleis calidis sicut
ut oleo mastice vel de castoreo. Cura
corporis si fuerint … sanguinis que raro
contingit est primo fiat flobotomia cephalice
in brachio vel manum si virtus et etas con
senserint. Deinde purgetur cum pillulis
cochiis vel … sic … in potu
… squilli cum aqua … post pur
gationes ungantur membra cum oleis …
dictis cum unguentis aragon marciaton
agrippa … et …
… et sudet in … Cura corporis
sunt vero … quod est ut plurimum cura
talis est qualis paralisis … qui tremor
… vel … Cura corporis que sunt aqualitate
frigida sive … est eadem ad ea que de
flate propter quod non est opus purgatione
… sola cum oleis unguentis
… balneis et dieta quia ubi in
… non oportet laborare. Cura corporis
… a potu vini superfluo est abstinen
tia ab illo quia in omni motu corporis
… Et confortet cor et
cerebrum cum … plus vel …
Cura tremoris propter debilitatem virtutis
est cavere a labore et coitu forti …
et uti cibis et potibus impinguantibus
ut est caro bona et … conditum
cum speciebus aromaticis et in … cum
vitellis ovorum et vino bono claro
aromatico … vel claretum et …
speciebus et … dictis capitulo de palisi
et confortare membra et …
membra … cum unguentis et oleis dictis
… capitulo de artetica
passione. **Emperica** …

quod expellentes quod in tremore et stupore sanis [illegible] conferunt [illegible]. De saccados [illegible] tate et ipse per purgationes [illegible] vel ter [illegible] tatas que sit [illegible] saccados [illegible] ysopi [illegible] stauri [illegible] mastic [illegible] dragantum et mellis [illegible] et sit vinum [illegible] in pondere [illegible] dent in [illegible] aqua decoctionis saccados et mellis

Canon Scias quod cognitio humoris [illegible] quem [illegible] sit per propria [illegible] ac [illegible] quia sit humor per [illegible] actus [illegible] accidere et alius [illegible] insufficiat apparere [illegible] dicit in quinto [illegible] in principio [illegible] [illegible] [illegible] sit hoc proprium et principale et nocumentum [illegible] de [illegible] [illegible] eius opus [illegible] accio [illegible] ut dicit [illegible] in quinto illius [illegible] [illegible]. Et iste canon non solum in passionibus [illegible] sed et in omni morbo [illegible] et [illegible] [illegible] utilis [illegible] ad [illegible] morbi cognitio sit eius [illegible] curatio ut dicit [illegible] in [illegible] ad glauconem

Pronostificatio Stupor et tremor [illegible] causa fiant super [illegible] illius [illegible] [illegible] [illegible] Item tremor et [illegible] accidens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multa [illegible] vigor et [illegible] [illegible] Item stupor vel tremor [illegible] vel [illegible] et per [illegible] actionis et [illegible] solidationem [illegible] remanserit [illegible] vel raro curantur [illegible] in [illegible] quia [illegible] significat [illegible] [illegible] fore usque ad [illegible] Item si stupor et tremor fiant [illegible] et remanserint [illegible] dispositionem [illegible] medicum [illegible] significant quia curari non potest si vero [illegible] de die in die [illegible] [illegible] [illegible] curari Item stupor et tremor in senibus non curantur

Capitulum xiii de oscitatione et [illegible]tione

[illegible]latio est extensio [illegible] brachiorum et tibiarum [illegible] propter ventositates multas [illegible] ab humoribus [illegible] vel [illegible] indigestis replentes [illegible] et [illegible] inducentes in eis lassitudinem sine laborem spontaneam [illegible] membra musculosa sentiunt [illegible] quadam naturali [illegible] omne [illegible] corporis [illegible] sentit [illegible] ut [illegible] et [illegible] ut [illegible] sit [illegible] naturalis [illegible] non alias [illegible] colligens [illegible] [illegible] et [illegible] quare [illegible] et movet [illegible] illam ventositatem [illegible] et ideo sit maxime post quietem et sompnum et [illegible] sepe nauseativam [illegible] Oscitatio vero est apertio oris propter ventositates [illegible] [illegible] [illegible] in musculis et [illegible] mandibularum et ideo sit maxime post sompnum et [illegible] [illegible] vigilie et labor ventositates [illegible] sompnus et [illegible] augmentat [illegible]

Methodus Curatio istarum passionum est eadem [illegible] [illegible] sit [illegible] et [illegible] [illegible] et dolor [illegible] vel [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] labor [illegible] sudor et [illegible] ciborum et saporum [illegible] ut sit [illegible] [illegible] vinum debile [illegible] ad [illegible] tate. Si vero [illegible] sit squalida [illegible] et color [illegible] vel pallidus et [illegible] [illegible] nauseativa et [illegible] [illegible] in [illegible] et facie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] vinum bonum purum [illegible] [illegible] post [illegible] [illegible] et sudet et laboret [illegible]

Experientia [illegible] docet curare istas passiones [illegible] vini boni [illegible] usque ad [illegible] vini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod vinum purum [illegible] [illegible] unde in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oscitationes vinum [illegible] et bibendum solum [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] debere esse aque [illegible] vini. Sed credimus hunc [illegible] esse maxime in [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Credimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] istas [illegible] et [illegible] per [illegible]

Canon Scias quod in [illegible] [illegible] passionibus [illegible] et [illegible] corporis [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]

tria per ordinem ~~secunda secundum contrarium dolis~~
et evacuatio partis sive specialis et remedia
localia viguit in parte capitis mox stat
primo os evacuare fla cum farmacie atorpe
toto deinde apozimate sternutatoria et gar
garisma et masticationes et caput pur
gantia ultimo vero applicata erunt emplastra et
unguenta resolutiva et fricationes et balnea
Statio autem canonis est secundum ~~hec~~ de ingenio
sanitatis volo loquens de cura apostematum interiorum
secundum alia. Si namque calida resolutiva localia
applicabuntur in principio magis attrahent ad
locum ex eo quod eius resolutivum est attractivum
cum plura materia inveniet nisi fortasse
in lecto aut camomilla que sunt lenia
ut capit Avicenna 2° cap. tertio de ca
pitis factura ista membra. Si vero primo apponantur repercus
sionalia tunc reliqua membra
patientis suppona corpus esse pletoricum
Si vero primo fiat evacuatio partis et specialis
evacuabitur quidem materia partis sed alia loco
eius attrahetur ex membris remotis

Pronosticatio

Consistatio et elatio
cum multiplicantur propter solutum repletionem
humoralem sunt in mete sed esse putredinis
ut dictum est ventositas vero elevatur
a materia semi cocta et indigesta ut dicat
... de acuitate que si naturali calori non obe
dierit primo sed et fiet ~~~ cum antecedens
et deinde quieta febrium putrida

Begintur tractatus tertius

Oculorum passiones licet sunt diverse vi
tium quarum plures cognitio atque curatio ut
pluries corporalium circa medicos assistencia
...n non stetit librorum adsistit Videlicet dicatur
tamen de quatuor famosioribus que sunt ob
talmia lacrimositas debilitas visionis
et fistula in lacrimali etc.

Capitulum primum de obtalmia

Obtalmia est apostemacio oculorum et
palpebrarum cum dolore multo vel pau
co quo fit in alto oculorum tamen quoque in
utroque quoque vero in parte oculi tamen efficiunt
causa primitiva scilicet fumo sole pulvere causa
vel percussione quod propter aliquorum stomachum
induratur dolor in oculo propter quod materie
currunt ad locum et inducunt apostema aut
causa fuoli simplici vel composita. Signa cuius
que fit causa primitiva sunt antecessio
aliorum istorum ad quod statum sequitur

obtalmia quod stetit operatione eorum. Signa
eius que causa humidi sicut sanguis fit velo
citer rubedinis oculorum in albugine et pal
pebris et magnitudo tumoris cum tensione
et appetitus venarum in oculis et fronte et
dolor gravatus et multiplicata lacrimarum
cum lippitudine. Si autem fit colera fit
dolor pungitivus quasi fiat cum acu vel spina
et fluxus lacrimarum adurentium maxillas
et excoriantium loca super que currunt sed
tumor et tensio minor quam in sanguine et
color rubeus tingens ad citrinum. Si autem
fit fla fit dolor gravativus non plurimum cum
flacco oculorum nec absque rubedine que
cum tangitur recedit digitis fit in pressio
in loco et multitudo lacrimarum aquosarum
cum lippitudine non digesta et humido
corporis humida. Si vero fit melancholia contra
vero fit absque rubedine corporis totius con
tinuatio eius et tumor oculorum plus
et paucitas rubedinis et lippitudinis
et lacrimarum. Si vero materia fit composita
signa adulterabuntur secundum compositionem sim
plicium etc.

Methodus

Cura ob
talmie que fit a causa primitiva tantum
qualitas et quies et ut non videant
lumen per aliquot dies quia ut dicit
ypo. Ca. prima. affore in omni motione
corporis etc. lucentur sive abluatur oculi
continue cum aqua decoctionis rosarum fiat
et nenufaris vel cum aqua rosarum in qua
psillium et camphora sit infusa et
si per hoc prohibeatur apostema bene sin
autem curetur sicut decet postquam materia
fuit cognita. Cura autem que fit a
sanguine est ut primo flebotometur basi
lica dextra si corpus fit pletori
cum postea cephalica partis eiusdem vel
saphena partis eiusdem. Ultimo vero
cephalica partis lese et si necesse fuerit
flobotometur post hoc vena recta frontis
vel provocetur fluxus sanguinis narium
vel divertatur materia ad partem posteriorem
cum scarificatione auricularum et ventosa
tione colli et cauterizatione ipsius
cum ferro sive vel cauterizandibus aut
ad partem superiorem cum scarificatione
verticis profundata post rasuram
capillorum. Deinde mundificetur cum
medicina mundificante sanguinem
que Rx manne ʒ ii tamarindorum

ʒ i et ß dissoluantur cum aquarum decoctionis
prunorum et sit aqua non ultra ʒ vi nec
infra ʒ iiii detur totum in mediocribus do-
sis de sollenti reperissima est oculum ve
est lac mulieris et ipse lactantis puellam
Et sic est sief nicenute quod Recipe menute
rosarum aloe liciy sandalorum gallorum ana
ʒ ii teratur in vitro atque commisceatur
et fiat sief in trociscis qui desiccentur
in umbra et cum volueris dissolue unum
ex eis in aqua rosarum vel succo plantaginis
vel endivie et liniatur sepe oculis
et super fronte, tandemque quidem materias re
percutit membra fortificat et prohibet a
pugna ¶ Cum ulcere super oculos et tempora
ita ponatur huiusmodi confectio simplicium
exemplum quod Recipe folia solatri virge pastoris
arnoglosse recentium rubi foliorum rute
et endivie et plantaginis ceterace acetose sp-
vine florum camomille rosarum ana ʒ ii
pisteriatur et bulliant in aqua et incor-
porentur cum farina ordei et ponatur
tepidum super locum vel ponatur super fron-
tem et oculum pecie lini infuse in succo
solatri et aqua rosarum vel in aqua rosarum et aceto
permixto vel et adhuc magis in statu
addantur aliqua resolutiva cum repercussivis
sicut est exemplum tale coquatur tria pecia
una in cuentibus vel prunis et inde ...
et ... eis in carpenti in viridi ... ovorum
et sic lini et tepidum ponatur super locum
¶ Hora vero fortis doloris et ipse in principio
stilletur collirium album in oculos quod recipe ce-
ruse ablute ʒ x sarcocolle nutrite
in lacte asine vel mulieris ʒ iii amidi
ʒ ii dragaganti ʒ i opii ʒ ß terantur
subtilissime et cribellentur et incorporentur
cum aqua rosarum et fiet sief et trociscentur
primus et cum voluerimus dissoluatur de
eis pars in aqua rosarum vel in lacte mulieris
donec fiat sicut mel et hoc
stilletur sepe in oculos quod dolorem
sedat et materias repellit atque vulnus
prohibet vehementer ¶ Abluantur pera
sepe et foveantur facies manus et
pedes cum aqua decoctionis florum
camomille melliloti rosarum plantaginis
ceterace quod ... et materias ... bibat
aqua decoctionis prunorum vel ber-
beris vel aqua mixta cum agresta
vel vino granatorum vel ... vinum

... forte in declinatione tunc natura
bibere vinum album debile limphatum conti-
nuato ad paucos ¶ Vescatur cibus pau-
cum sanguinem generantibus sicut sunt
lactuca portulaca farina ordei vel a-
vene quod si ... fuit debilis vescatur
carne pullorum vel edorum alterata
cum herbis predictis vel seminibus caveat
cibos et potus vaporosos ut
allea cepe vinum porri ... eo quod
turbida et sanguinem perturbantia
et faciunt caulos ... leucos ...
et ... consumat ... posse et
... multiplicet ... super
tibiam quamque stipitis et lenitas ven-
tris quia hec sunt medicamina bona
in omni obtalmia et ipsa decta calida
constantur ... et adhuc magis in declinatione
stillet in oculos et collirios reperitis
et post stipicis que dicentur in passo de
empliis et capitulo de debilitate visus
¶ Cura eius que fit a colera est ut
... mundificetur non ... medicantur
... vel cum isto Recipe aque decoctionis
prunorum ʒ iiii in qua cum sint ... ficus
et ponatur ʒ ii reubarbari pulverizati et dimitta-
tur sic per horas postea coletur et in colatura
illa ponatur ʒ i sirupi rosarum vel violarum vel
sirupi de nenufare et detur totum ante diem
¶ Deinde secure fiat flobotomia cephalice ma-
... vel ... in spatulis vel collo
qua fit post capitis dolentia in fronte
recta venia mediana ut dicit ypo-
crates particula ... ... quo
... medicinarum aloes omnium quarum
... et ponatur umbrote et emplastra
repercussiva super locum ... sed
plus addatur de solatro et acetosa
quod in obtalmia sanguinea fomentetur
manus et crura cum aqua calida super
... quam materias ... ad ... stilletur
in oculos mucilago seminis citoniorum
et si dolor sit fortis dissoluatur in eis
opii ʒ i et ligentur ad ... et ...
... ad dolorem in ... ponatur collirium
album in oculos quod superius dictum est in ...
quo loco sarcocolle ponitur ...
ʒ i in aliis fiat sicut prius ¶ Cura
eius que fit a flate est ut ...

purget cum pillulis cochijs vel cum hunc modum recipe
turbit ʒ i ß ℥ ʒ ß zuccari ʒ ij terantur
et misceantur et detur totum in mane cum aqua
calida vel aqua decoctionis feni. Super oculum
ponatur emplastrum calidum frigidum confirmans
feniculi et ruthe lagene cum et flore ca-
momille et mellilati percuciendo omnia cum
corpore cum pistillo feniculi et draganto
et potes addere duo vitella ovarum quia
bonum facit et anodinum magis. Deinde post
fricationes vel plures et post duas medie-
tates pone super oculum
et in collirio de sarcocolla mundificatum
et carnatum ulcerum oculorum quod sic fit.
Recipe sarcocolle nutrite in lacte mulieris
ʒ x. ligni aloes draganti ana ʒ ij spume
maris ossis cuttis ʒ i ß fiat collirium sicut
ʒ ij terantur subtilissime ut alcohol et
dissolvatur in vino albo et aqua rosacea coletur
et liquidum ponatur in oculum et fiat grossa
super oculum. Bibat aquam mellis usque ad
declinationem vel aquam decoctionis uve
passe et mellis comedat aquam ordei
vel farinam vel avenam condiatur albana
sua cum pul. fiat emplastrum ʒ ij cardamomi
ʒ ij etc. ʒ i. ¶ Cum vero morbi
declinaverit comedat carnes pullorum vel
edorum coctas cum feniculo petrosillo borragine
spinachijs et similibus et tunc potest bibere
vinum album debile limphatum. Fiant
iterata ablutiones manuum faciei et pedum
cum aqua decoctionis absinthij mellilati
ro. nux florum camomille. ¶ Cura eius que fit
de malitia est ut primo purget cum pillulis
fetidis vel diasene. Deinde post mundificationem
cum oviis diebus abluantur sal vel bis
in die faciem et pedes cum aqua
decoctionis feni et tunc absinthij ro. nux
sal mellilati et balneetur in aqua dulci
et inclinet faciem super vaporem
aque calide dulcis. In oculum et super
ponatur collirium et emplastrum dictum de-
flate. Cura autem que de materia
est composita remediorum secundum compositionem
sue cause. Experimenta dicit ypo-
crates: pauca assorum dolores oculorum meri
potio sanat aut lavacrum aut punctura
aut flebotomia aut farmacia quod per

tractatus in iniquitate aut quod competit meri
potio cum sit obtalmia de flate vel de
malitia et in corde non de plectorico ipse et pre-
misso balneo aque dulcis scilicet oz ut sit merum
limphatum parum et ut post eius potum
dormiat pacienter dormire. Postea eius materia
grossa sicca vel ventosa subtiliabitur et
incitabitur et fluere poterit ad oculos et
dolor cessabit. Competit autem lavacrum idest
balneum aque dulcis salvis tribus conditionibus
quarum prima est ut corpus sit penacuatum
evacuatione vel quia vero ut materia sit acuta
scilicet colica vel de flate falso. ¶ Tertia vero ut
materia remanens sit pauca secundumque balneum
evacuabit reliquias evacuationis premisse.
Competit autem punctura idest fomentatio oculorum
cum spongia imbibita in aqua calida dulci
deinde expressa donec fiat aliquantulum
rarida quasi sicca vel punctura inclina-
tio capitis super vaporem aque calide
dulcis sicut et balneum competit. ¶ Etiam
in hoc refert quia si materia sit plurima aug-
mentatur etiam dolor oculorum propter attractionem
et sic dirigit nos in curam artificiosam
que est quod evacuare debemus ante puncturam
si vero materia sit pauca statim resolvetur.
Competit autem flebotomia si corpus habundat
in sanguine solo vel in omnibus humoribus simul
et equaliter cum flebotomia evacuat utrumque
vel dicat commentum primo capitis fieri secundo
cardiacum de flebotomia. ¶ Competit autem farmacia
si alius humor a sanguine sit causa obtalmie.
¶ Item dicunt expertem quod aliquid olei rosarum
ad duplo eius de vino granatorum acetosorum
coquassatorum et positum super inde
durum oculi vel sanguine qui est in
oculo propter fricationem vel percussionem
sanguinem dicunt vel 3a curat et ipse
post purgationem vel flebotomiam vel scari-
ficationem in collo et spatulis collirium com-
petit ad omnem obtalmiam competit quacumque
causa fuit et quocumque tempore morbi et
ad omnem visus debilitatem sic fit
Recipe tucie comburite in aceto tribus
vicibus et in aqua rosacea septem vicibus
ʒ ij ita ut penitus consumetur vino
vel aceto et aqua rosacea lapis cala-
minaris vel ematites extincti in aceto
duabus vicibus et in aqua rosacea
quatuor vicibus ʒ i coralli albi et rubri

ana ʒ ii ossis sepie camphore ana ʒ i aque
rosarum quod sufficit terantur omnia ut alcohol et
ebulliant per pannum sericum densum et congregetur
cum aqua rosarum siccatum dicitur collirium et ex eo stillet
frequenter in lacrimali quod repetitum stipticat
et abstergit quare confert etiam in fistula la-
crimali et fluxu et lippitudine lacrimali
si tunc loco aceti et aque rosarum capiatur aqua
feniculi et aqua celidonie vel aqua rute
et verbene pueri masculi iddam polluci et
in ... obtalmie collirium potest addi licii acha-
cie amidi dragaganti ana ʒ i s. incarnata
rosarum flava potest addi sarcocolle nutrite in
lacte mulieris ʒ ii ... ... mirta
climie auri loti et postea aduste et
extincte in lacte mulieris ʒ ii in dolore
forti potest addi corisse lobe ʒ ii opii
boni ʒ i et est destructio inguinalis aggra-
vata ex ardore et almasoris ayesue
consumens omnem obtalmiam et inflamationem
oculorum et fluxum lacrimarum et pruritum
sic fit Recipe thucie lapidis crimatis ana ʒ iii
acharie climie auri amidi quod aleni
vini spice opii sumat ana ʒ s. aloes rubei
boni ʒ i s. ʒ tertia tabarzet ʒ iii fac ex
omnibus pulverem subtilissimum et imbibe vice
una in aqua mali citroniorum et vice alia
in succo feni et vice (ʒa) in succo coriandri
viridi recentis et quarta vice cum aqua
sumach et vice quinta si est tempus cum
succo granatorum acetosorum ita ut perfecte
imbibatur siccetur et teratur perfecte. Deinde
... cum eis camphore grana ʒ iiii i de-
inde iterum terere et cribra cum sindone et
reserva in vase eneo bene obturato
et pone de hoc pulvere in oculos mane
et sero quod expertum est ut dicit ayesue
in suo de appariciis capitulo de obtalmia auctore a
merito. Et si volueris ex eo facere collirium
sublime ad easdem utilitates etiam ad fistulam
in lacrimali pone eos omnes per ... tam
imbibitionem que sunt sub forma mellis recentis
vel pulveris in alkenico et distillatio frond-
sando aqua rosarum

Canon Dicit rasis
in divisionibus quod in omni obtalmia ex quacumque
causa fiat confert balneum aque dulcis
in fine eius quod est post digestionem eius et
evacuationem. Confert preterea ut medicine que appli-
cantur oculis vel inebrient aliis cerebro propter
quas acquiescat sicut vehementer acuta
vel dura quod non ... et inebriat et indolorem

nobilem destruunt calorem. Confert similiter
ut oculi non intueantur lucem set sint in loco
obscuro donec spiritus visivi congregentur et
fortificentur

Pronosticatio Obtal-
mia si non curatur perducit ad fistulam in
aliqua curarum septem oculi et demum ad
cecitatem. Item usus contra picula affectum
in oculis parentum ad ... ...

Capitulum ʒm de fluxu lacrimarum

Fluxus lacrimarum cuius fit motus
primus est post incisionem factam in curva
ungule vel cataracte. Alius est ex effu-
sione materiarum ex cerebro et venis arteriis
que sunt sub cute primos oblicos 3a
autem est ex effusione materiarum ad oculos ex
venis et ex arteriis que sunt extra
neum vel que apparent in timporibus et
circa dorsum fluxerit materia vel est calida
acuta vel potius de colera seu flava
salsa vel frigida est humida aquosa.
Signa eius que fit propter incisionem un-
gule vel alterius egritudinis in oculo sunt
accessio talis cure. Signum eius que fit
ab humore acuto vel salso sunt pruri-
tus et ardor et flamma in loco que
lacrime tangunt et quia sicco sentimus
et tempore calido magis infestat et cum usus
propter allii cepe et aliorum acutorum
nocet. Signa eius que fit ab humore aquoso
sunt multe lacrimarum sine ardore loci
super quem currunt et quia hoc frigido et post
cibum multiplicantur et quia inseles
ciborum humidorum et nimii potus
vini eas multiplicant. Tempus autem
sunt contrarius eius vel intra potest cog-
nosci ammiratibus et notantibus ho-
nabilis ex phlebitis et frequentatione ... et
quando vena apparens vel arteria magis
pulsat subito vel de bito in timporibus
et est cum maiori tumore quam sunt
alias. Cura eius que fit post inci-
sionem confortet oculos cum emplastro
quod fit Recipe carnium granatorum lenticis ex
corticatarum plantaginis virge pastoris
ana m i pistentur et incorporentur
cum mucillagine dragaganti addendo
Recipe succi solatri vel ... ... pas-
toris vel succi spreme ʒ iii et
misceantur cum bolo ar... sangue dra-
gonis terra sigillata et albedine
ovi et ponatur super oculos et
tempora et frontem. Cura eius
que fit ab humore acuto vel salso est

vel pressa digone cum suo spiritu de fumo
tre que diximus ca° de pruritu libro 2°
vel si pro isto non sit aliud cum spiritu ace
toso et aqua decoctionis rerum ducendo
fumum super ad oculum velud fit fenecr
et eufrasia et mirra mixta purget
cum pillulis de rebus dictis ca° de dolore
capitis post hec flomet reperiata pr
cussis et fronte et tympora pona
emplastrum ex ℞ boli ar ʒ ß mastic
dragagant ana ʒ ii pulverizentur et infuseat
cum albumine ovi vel in stillacione
dragantum super oculum vero ponat pecie
infusis in succo spume vel succo solatri
mixto cum agresta et cum pulvere
glandis mirre et boli ar intra
oculum vero ponatur collirium album descriptum
supra ca° de obtalmia ex sanguine ℞ Cura
curis que fit ab humore aquoso est ut
pressa digone cum spiritu de siccadis
que diximus primo ca° sequenti vel
si pro isto non sit aliud cum oximellis
composito vel aqua decoctionis feni
vel sapliconis / purget cum pillulis co
chiis vel sendis vel yeraprigra vel
mene de turbit / Deinde fiat cau
terium in vertice capitis ubi linunt mu
lieres digitis que radicis manus
pacientis ponit super radicem nasi et
extendit usque ad craneum et duntaxat
aput uno mense integro ita ut
omni die purget a sanie huius aut
rubificetur cum locus cum emplastris
calidis acutis dictis ca° de litargia
atque scarificetur ab capite imo capilli
similiter et super collo habens frequentatis
Circa vero oculum et intus ponatur medicina
omnia ita dicta sepe abluatur oculus cum
aqua pluvialis decoctionis gallarum thuris
mastic mirre boli ar. intus aspissi
et sit aqua actu calida aput eum
usum cibet optabilis stipticos ut pote
carnibus assis condita cum agresta
vel vino granatorum vel berberis et
humor sit lenitus ex corticale vinum
purum et aliquid siccat aqua pisarum
et liba seu bibat ydromelli vel vinum
vel debile limphatum cum aqua pluvialis
vel tisticis Bibat ℞ pq pridum
et ʒ ß clarum decitonis vel ʒ i

Dyaolibani bibat de sero aquam calidam sed
non frigidam / quia optat catarrosa ut dicta
Mesue ca° de catarro ~~Emperica~~
in constrictione lacrimarum et consolidacione minori
voluis in oculo qui fuerunt collirium dictum ca°
de obtalmia passio de empericis Confortis
specia ista confecto ℞ thucie ʒ ß terat
perfecte in mortario mundo et addat ai
ʒ i aqua ro et ʒ i vini granatorum acre
forte in tale cum calida aut vini al. ve
teris clari in ea sicca et post incorpa
tionem perfectam istarum rerum in mortario colet
hec tota cum pecia munda et de ista colla
ponat omni die mane et sero intra
oculum et in brevi tempore fiat lacrimarum
constrictio et voluis consolidacio premissis
remediis oculus ℞ Item quia oportet
in cura lacrimarum premissa evacuacione
dicta cum flomata vel farmaca supra
incidunt venas et arterias frontis
consideramus et ipse si fluxus sit ex
crenum sed in hoc erit timor causis
palpebrarum super appetit alii faciunt cauterium
cum acu sicca et filo laneo
grosso traducto super collo et pulpis
aurem et duntaxat fit aput donec
multa aquositas effluxit quia per
hoc fit diversio materie vel facile
desiccacionem cum catarribus et fluxo
si paciens tantum perhomeat
Deinde ponit in oculis collirium album
positum ca° de obtalmia vel confectione
ex thucia confecta est ad dictum est
Item ad lippitudinem oculorum quidam
accipiunt vitriolum atque mel et al
bume ovi ana parte equales et parte
terunt et incorporant in mortario
et ponunt super oculos sero eundem
dormitum et mane abluunt oculos
interdum Collirium album plumum oculos
ad omnem maculam oculorum et appetitu
tudinem et fluxum lacrimarum et lippi
custodiens cum sanitate fit sic ℞ ar
momati floris eris assati rubei sal
nitri ana ʒ ii thucie ʒ i vitrioli
de qua fit elecastro ʒ ii vitrioli
ciclonie ana ʒ i fiat seu lib.
ß persteriat et fiant micreat et fiat
magdaliones et ponatur in vase alenico
super fornacem et distillent sicut
fit aqua rosarum / et ex eo stillet in oculos

omni die mane et sero quia mundificat abstergit et exsiccat et confortat oculos excellenter et spiritus visivos subtiliat. Sieff de thure quod ponitur in oculos in ulceribus eorum exsiccat consolidat et incarnat et corneam confortat ne rumpatur et uveam egredi non permittit, sic fit. Rp. ammoniaci sarcocolle ana ʒ ij thuris ʒ i cere ʒ ij conficiantur cum mussillagine fenugreci vel seminis lini et fiant sieff i. trocisci pro ut volueris, pulverizetur et fiat ut alcohol et ponatur ex eo in oculos et dissolvatur cum aqua rosacea vel succo endivie in modum collirii subtilis. Sieff de plumbo quod incarnat et consolidat ulcera in oculo post rupturam obtalmie vel casum et percussionem et confert plurimum in fistula lacrimali et ardorem et dolorem oculorum sedat potenter, sic fit. Rp. plumbi usti quod Arabes antimonium dicunt, thucie ablute, cerusse usti, dragaganti ana ʒ ... opii ʒ ß, fiat sieff cum aqua pluvie et utere eo sicut prius.

Canon

Medicine que ponuntur in oculos si fuerint in specie liquida hoc est collirii convenit esse in ultimo claritatis et puritatis. Si vero in substantia sicca ut sieff et pulveres debent esse in ultimo puritatis et subtilitatis quod apud nostros alcohol dicitur, quia oculus est membrum nervosum panniculosum sensitivum cum acute ... quare si medicine grosse aut turbide fuerint non penetrabunt sed stantes circa superficiem tunice cornee et coniunctive ipsam ulcerabunt. Item membris oculorum non competunt potius calide acutes nisi cum summa ... refundatur ne forte humiditates tres cristallina albuginea et vitrea colliquantur et tunicas eius oculorum corrodat cum oculus ex predominio complexionis aqueo ... replet ... et ... quod ... ut ... alterat propter ... vocat ... Galienus dicit ... in ... et ... in suo ... appropriat ... ... ad oculos ... que ... ratio est ei curatio nisi ... et materia pauca que ...

propter difficultatem penetrationis medicinarum. Et si ... aliquos curatur cum pulvere isto. Rp. thucie ʒ ... aloes corallorum ... quod Arabes ... dragaganti masticis ... ana ʒ ... ʒ ... fiat pulvis subtilissimus ut alcohol et ponatur intra oculos ... in vesica.

Pronosticatio

Lacrime si restringi non possunt humores ... oculorum ... humores ... cristallinum vitreum et albugineum et tamen ... oculorum ... et si fuerint acute vel salse corrosionem vel fistulam inducent et ... completam ... sicut ... Item lacrime ... si fuerit ... curatur ... et ... difficile.

Capitulum 3m de debilitate visus

Debilitas visus appellatur cum homo sine macula vel alia quavis manifesta oculorum passione diminute videt neque res discernit ut oportet, velud accidit senibus et decrepitis propter ... et ... propter aliquam causam non naturalem vel propter mutationem organorum visus ... compositionem et complexionem ... mutatio accidit ... complexio oculorum calida vel frigida humida vel sicca. Senibus vero accidit propter ... dua humidi radicalis et caloris naturalis quia cum aliqua causarum humiditates ... confortatur facit ipsorum tunicas in ... humiditatis accidentales ... augmentant quibus spiritus visus visibiles obtenditur similiter et sensus ... visibilium prohibentur ... cum hac causa procedit ... naturalis in omni animali quia ... actionem ... caloris naturalis ... radicale membrorum et ... corpus et consumitur humidum et ... et ... actionem ... non ... in ... omni tempore in ... quando ... in ... que ... et ... post ... societatem et ... a sompno

quare tunc apparent coram oculis ipsorum
quedam ad modum aque vel nebule et quod oculi
emittunt superfluitatem indigestam et propter per
sompnum [ex siti] efficitur eadem quoque oppilatione et
signa sunt quod fortificatur passio tempore fa
mis et in meridie set post cibum et sopor
alleviatur et quod oculi sunt a principio sicca et
senciat pruritum [tremo] efficitur eadem quoque
quod mala sto[machi] [ex stomacho] post quod lesio sit in oculo et
signa sunt quod ista debilitas visionis non
est semper una et forte set sunt cum est fre
tus nauseativa propter vapores dulces
ascendentes et destruit visus tempore fa
mis sicut contingit clericis et bibulis
et ceteris sentiunt alleviacionem comedi
tionis immediate que est oppilatio quod
passione propria oculorum vel cerebri. Ar
thadus Cura eius que est ab hu
miditate est ut digeratur fleuma in capite
cum syrupo de sticados. Cuius descriptio
secundum Johannem Mesue talis est. Recipe flor
sticados arabici ʒ xxx ysopi althee
calamenti sileris nicotam origani ana
ʒ x aniseti piper ana ʒ vii piperis
longi spice cardamomi ana ʒ v passularum
enucleatarum ʒ iiii zuccari lb v condiatur
cum amo et calamo aromatico coto
ʒʒ mirtinn cubebe ana
ʒ i ß hec liga in panno raro et
suspende in syrupo hoc decoctionis hor
namque syrupo appetitate respirat capud
et digerit omnes materias flacidas in cerebro
collectas quapropter est confusus zode et
catarro frigido vel digeratur cum melle
rosato collato vel cum syrupo acetosa
[condi]to vel oximelle addende in decoc
tione cum huiusmodi syrupo sticados mirrem
et omnia ducencia ad capud. Post
illud vero purget cum pillulis cochijs
vel feridis vel cum pillulis lucis maioribus
vel maioribus quam appropriate purgant
humiditates cerebri anterioris et posterioris
omnes acuit et proprie visum que fit
fiunt secundum Johannem Mesue in suo anti[dotario]:
Recipe mirobalanorum Apobalsami [?] rute
seminum masticis garioff. ana seu
api cassie lignee croci macis ana ʒ i
rosarum sisel absinthium cubebe calam. aro
matici mirtini carpobalsami spice ana
ʒ ii renbarbari mirabolani agarici
sene ana ʒ iii collo[quintide] ligni lapis lazuli
loti ana ʒ i aloes epatici ʒ v eufra[si]e
celidonie ana ʒ vi confice cum suco feni
vel ruthe vel celidonie vel eufrasie
vel cum vino albo claro veteri et da
a ʒ ii usque ad iiii et est descriptio
aggravata quam maioribus est et minoribus
quod hoc modo cum divitis vel secundum
experiencia vel dulce vel pillulis cum
de agarico que sic fiunt. Recipe aloes
ʒ ii colloquintide sticados turbit ana
ʒ i masticis rosarum ʒʒ cassie lignee
cinamomi ana ʒ ß agarici ʒ iii fiant [d'Agarico]
pillule cum suco ruthe quarum dosis est
a ʒ i usque ad ʒ ii hee enim pillule
evacuant potenter fleuma et omnem
materiam viscosam grossam ab omni
parte corporis et proprie a capite et valde
valent in epi[lepsia] apoplexia paralisi zoda [dicta]
frigida et catarro. Cibet carnibus
et cibis siccis vitet sepe semine
feniculi in cibo et post si et sicceos
bibat ydromellis vel vinum rubeum
limphatum primo cum aqua simplici
et quoque cum aqua decoctionis rute
vel in aqua posita sit ruta recentia
post feniculum in cibo detur ʒ ß tyriaca
bone [et] vetus sto[machi] Jeiuno cum vino
vel aqua decoctionis rute vel fe
feni est de melioribus rebus in hoc
casu. Cum expectatur tempora et sudet et [Exterius]
laboret [tremo] medicus faciat cibum
et potum prout posse distillet in oculos
aqua basilicon vel aqua celidonie
vel eufrasie vel bethonice vel aqua
rute vel fel caprini vel fel galli
vel phasani vel perdicis cum
melle crudo purissimo vel collirium
de fellibus vel col. al. de thuria
bonum et expertum. Recipe thurie
ʒ ß calamentum ʒ i feniculi
illud est melius crudi sicut comprimi
asario ʒ ii garioff in vino remanent
ut alcohol et in terpent cum vino
vel veteri subtili quod si tunc corro
sione quod thuria ignita supponatur
frigida quod vicibus vel pluribus

ppt siccitate.

et totiens confricentur in aqua rosarum vel
plantaginis et cetera. Absorbetur de calamentu
sic nature lacrimas confortat spiritus subtiliat
et ulcera consolidat perfecte. Cura eius que
est propter siccitatem est impinguare corpus
possibiliter cum piscibus recentibus bonis et
uncibus minutis carnium bonarum conditis
cum speciebus dulcibus scilicet cinamomo carda
momo croco folio galanga et zuccaro potata
vino claro dulci comedat fructus festi
tas avellanas pineas citrea fructa
et pisci ova sorbilia et pultes condi
tas cum lacte caprino dulci. Caveat
a cibus acutis ut est allium cepe vinum purum
vetus fumus ventus sole et acumen et
oculorum fatigatione plurima scribendo
vel stando sepe balneet in aqua dulci
tepida post digestionem primam post quam consuetudinem
aperiantur oculi sepius in aqua frigida
vel stillet in eos lac mulieris vel a
sine vel ovi sed abluantur cum aqua
et cum aqua decoctionis foliorum feniculi
et malvavisci. Cura eius que fit
vitio stomachi est ut rectificet stomachus
digerendo hic calidos cum spiritus aceti ut
hic frigidos cum aqua mille composito. Post
illud vero purget cum medicinis propriis
utrarumque causarum quas diximus capitulo de
stomachi debilitate. Aliquibus vero prodest confert
oculi quaque Recipe aloes ℥ i mirre
ʒ i mastici ʒ i terantur omnia sub
tiliter et cribellentur et confitiantur
totum simul cum zuccaro vel melle vel
alia re obsistente eius amari
tudinem. Aloes enim licet sint in dolore
oculi et proficiant maxime stomacho videtur
quod vim digerendi sanitatis et ideo in
eius administratione debet ligna
patientis esse et aloes inglutini
potata omni die cum vino claro plinis
dyagagis dyaton piperon et bibat
ʒ iij vel in aque tales mutat
cibis et potibus dictis superius in de
bilitate visus propter humiditatem cum
potata coria collirijs et aquis dictis
ibidem. Experimenta medicina
mea similiter ad debilitatem oculorum
ex quacumque causa Recipe thucie lb ß
confricentur in urina pueri nondum

pollutis tribus vicibus et in aqua rosarum
tribus vicibus corallis albarum et rubrarum
℥ iij confricentur in aqua seu duabus
vicibus margaritarum ℥ ij camphore
saphirorum spodij ana ℥ ß musci ʒ ß
terantur omnia sicut alcohol postea ponatur
in mortario et addatur aque feniculi
quod reddeat ad spissitudinem pulveris
vel mellis et post hoc suffumigetur
cum ligno aloes et exsiccetur et iterum
fortiter pulverizetur et per sindonem cribelletur et
de hoc pulvere ponatur in oculos omni mane
et sero et si volueris fac ex eo cum aqua
feniculi collirium virtutem visiva confortat
humiditates exsiccat maculas abstergit.
Omnes preterea quidam excellentes in hac
arte qui valde appreciantur hoc collirium in
plerisque montani maiorane et eufrasie succi
rute celidonie seu ana ℥ ij in ℥ ʒ spice
nardi piperis longi garyofili thucie ex
tincte in purissimo succo feniculi vel
maiorane aloes ana ℥ i fellis agrestis
galli perdicis phasiani fellis lupi fellis
leporis fellis bovis fellis ursi fellis
vulpis vel vulturis vel capoli et omnium
avium viventium de rapina similiter
sunt sana et etatis perfecte non de re de rec
pta de quolibet vero fel balsami ℥ ß
mellis rosarum colati ℥ i pulverisanda
pulverizentur liquefacienda liquefiant et
comprimenda comprimantur in ultimo
fiunt de his collia et fiant et istis misceant
in solo calido per dies xx cottidie semel
agitando atque commiscendo et vero tempus
agitetur non conferunt in vase duplici
vel ad ignem lentum vel subter cineres
et arenam calefiant. Postea vero co
letur et conservetur in vase vitreo
et vocetur infallibile. Est enim tante virtutis
quod cecis decrepitis faciet legere litteras minu
tas. Omnes duces et alij qui magis ap
preciantur collirium de aquis distillatis ex
succis aque celidonie rute betonice
eufrasie feniculi menthe capifoli vel
feniculi corporum recenuam puerorum flavi capitis
et feniculi maligni accessis mellis despumati
vini purissimi lacte mulieris aqua rosarum

fellis aquile et volturis ana · ʒ ij aloes thure mirre mumie ca
thie ana et argenti sarcocolle liquoris ana
di costi ros coralli al ana · ʒ j
li. aloes ambe musci camphore
ana ʒ ß balsami quantum sufficit conficiantur in vase
vitreo vel argenteo ad solem vel super ci
neres calidos laventur ante oculi ante et
post collirio cum aqua ros vel planta
ginis in tali calida vel cum aqua feniculi
siler cumino infra est naturalis potens et
expertum apud omnem visus debilitatem
ut asserit Gilbertus Collirium de balsa
mo visum recuperans etiam si plurimo
tempore sit ablatus salvo organo solo sit
ff. pennis Recipe piperis al. ambe balsami
fellis volturis ethani ana ʒ ij mellis
attici optimi purissimi ʒ ij vini al
vetis matarum vini camphore ana
ʒ j tere diligenter et adde succum feniculi
et siler confice et inunge Quod autem et
alij sollempnius quam valde approbant hoc
collirium in tali humida Recipe semen feniculi ij
siler cumino lb j camedreos lb ß scapi
yreos ana ʒ ij pulverizentur et conficiantur
cum melle despumato datur de ipso sero
et mane et multas vices etiam ad purgan
gandum renes et provocandum urinam
Item ad idem tegere Recipe semen ana ana
lb j gariofili macis nucis muscate ana ʒ j pul
verizentur species grosse non sed semina lenia
neat integra deinde addantur lb ij zucari
et detur ante cibum et post Item ad idem
electuarium optimum sine debilitatis visus sine
visio humidis in oculis sine vicio stomachi
digestiva valde confortat renes mundi
ficat lapidem frangit et ventositates
carminat Datur de ipso mane et sero
ʒ ij Recipe nuci lb j siler mon lb ß
camedreos ʒ ij radicis liquiricie bonitate
lb ß sem. apij feniculi ana petrosilini radicis ʒʒ
piperis pulegij florum abrotani ysopi
eufrasie ana ʒ j saxifrage grano solis
pimpinelle ana ʒ ß confice cum melle despumato
quod sufficiat Item ad idem collirium quod vocatur
abdez Recipe aloes optimi ʒ vj thuris ʒ vj
camphore ʒ j et ʒ j vini optimi lb j fiat quod

... collirium Item electuarium ad visus subtilitatem
... quod pectus sit a ... hic crebro
purgat urinam tollit stomachum frigidum confor
tat renes mundat lapidem frangit ap
petitum provocat cancrum tardat ventosi
tatem carminat viscositates malas incidit et
omnibus expertissimum est Recipe leviscitanicos sinnod
petrosilini agrestis ana cardamomi semen rute
origani aneti celidonie zeduarii cinnamomi
feniculi siler mon cimini saluie calamenti
betonice piperis ysopi petrosilini sepilli ana
ʒ ij ʒʒ liquiricie radicis capparis nucis muscate
macis ana ʒ ß cinamomi electi gariofili masti
cis ana ʒ j pulegij ʒ ß eufrasie ad
pondus omnium terantur omnia et cribellentur
et cum melle conficiantur ita quod ad una lb
mellis ponatur ʒ ij pulveris predictorum
Item scribit Alexander sapor quod
marrubium mixta cum melle sicut fit ʒʒ co
ditum sumpta omni die in iejunio appetitum
visus sanitatem custodit

Canon

Dicit Avicenna 3° canon. capitulo de debilitate
visionis quod fricatio capitis cum pectine
in iejunio est valde utilis in conservatione
visus propter evacuationem vaporum plurimorum
Similiter et varias legere literas et intueri
res virides et mergere oculos apertos in
aqua tepida convenit ad frigiditatem Rasis
in capitulo de conservatione visus dicit quod ...
iacere super collum et supine est malum
propter fatigationem humorum operare subtilia
et iacere sepe super faciem est malum
propter humorum inclinationem ad partem capitis
anteriorem

Prenosticatio

Debi
litas videndi et cecitas non dicuntur nisi
secundum magis et minus quare cecitas
apud decrepitatem et propter eam dictus visus
sit delectissima virtus animalis
que sit in nobis quia plures res ad diversas
nobis ostendit ut dicit Aristoteles primo methaphisice

Capitulum optimum de fistula lacrimali

Fistula lacrimalis appellatur apostema quod
circa angulos lacrimales oculi residuat et
quod permittit digitus virus vel
sanies emanat et quando apostema eminet
in loco confuso que interiorem aperitur
et non comprimit venit sanies ad latitudinem
et tunc vere dicitur fistula et aliquando non
apparet sed est spirat per dispositionem ad la
crimalem fit autem fistula ex materia

no. cle. p ca
incte

flatica vel colica descendente ad locum lacrimale. Signa fistule sunt humiditas hu-
morens cum compressione lacrimali, et rubedo
et largitas et eminentia apparens aliquid
in parte exteriora et fetor odoris. **Medicatio**
thadeus cura huius passionis est ut
statim a principio digeratur materia subtilis et pur-
getur prout docuimus in capitulo de fluxu lacrimarum.
post illud vero fiat cauterium vitale cum
acu obtusa argentea ignita, premissa
eius exsiccatione et abstersione cum aqua
rute vel feni vel cum aqua mellis vel
cum vino stiptico vel cum liquore mixto
ex his fundendo in fistula hora post horam
et exprimendo cum digito donec omnino egre-
diatur sanies et cum hoc abstineat pa-
ciens a salsis acutis colericis flatuosis et
propter omnino forti medicamine. Item aliud no-
bile sic fit. Recipe olei veteris vini veteris
boni et clari ana libra j et semis litargiri
pulverizati et cribellati et alcohol libra j et co-
quantur ista simul in casola ad ignem per diem
integrum donec inspissetur et viscosum fiat.
deinde fiat ex eo tenta id est syringe ad modum
acus et ponatur in fistula, que predicta omnia
eradicat et exsiccat et propterea sic apta.
Illud autem quod est valde utile quando fames
excrescat prope lacrimale et non est ulcus
neque apertio in extrinseco est imponere pulverem
citrinum in lacrimali qui sic fit secundum alium
sorem. Recipe zimar id est viride eris sive flos
eris quod idem est viridi adusti ana ʒ j arsenici
rubei baurach spume maris ana ʒ j salis
armoniaci ʒ ij dissolvatur armoniacum
in succo rute et incorporentur species cum illo
succo et fiant trocisci vel pastilli et ex
siccentur et cum necesse fuerit terantur super mar-
more vel in mortario bullito et munda-
to ut alcohol et ponatur in lacrimali et quidam
addunt boli armenici bala[u]stie antimonii
aloes sarcocolle alumi scissi sanguinis dra-
conis mirre aristolochie rotunde ana ʒ j quia
sic magis consolidatur. Collirium probatum ad
fistulam in lacrimali sive sit aperta sive
non sic fit. Recipe Recipe thucie conterite super
marmore contritione optima dissolvatur
cum collirio al[bo?] predicto in capitulo de obtalmia
et post dispositionem coletur cum panno
lineo mundo et reponatur et de hoc liquore
stilletur omni die bis in lacrimali et curat
simplicibus sanando, quia sanat et siccat
fistulam et propterea non aperta. **Experimentum**
Item si inungatur anguillis in fistulatis

omni die et sero vero sanata sit fistula
fuit non aperta sive fuit aperta munda-
ficata a carno et osse corrupto sa-
nabitur et spatium si non vadit dormiendo
ponatur super oculum hoc emplastrum incarnativum
et stipticum. Recipe mumie boli armenici aloes
thuris masticis ana fiat ex omnibus pulvis
subtilis qui incorporetur in modum em-
plastri cum vino vel stiptico. **Canon**
fistula lacrimalis cum inveterata fit aliud
quam ulcus profundum saniosum quod ad
modum fistule excavatur, aliorum ulcerum
autem sit cura aggregata major videtur
ut dicitur in capitulo de obtalmia et capitulo lac[rimalis]
[?] fuit capitulo suffragentur. **Pro-**
nosticatio fistula nisi curata
fuit corrosione oculi minatur cum fluxu
vel minutarum consumptione, scilicet et humoris
cristallini colliquatione quibus succedit
fracture oculi propter quam fero est
et antiqua corporalium comparatione.

Incipit tractatus quartus de passionibus
auris cuius sunt in ore capitula
Aurium passiones famose et de
quibus presentialiter intendimus tractare
sunt .x. Prima tinnitus. 2a
surditas. 3a apostema. 4a sine dolor. 5a
ulcus. Cum autem dico aurem intelligo
cum in rimgas et panniculos eius qui sunt
intra concavum virtuti auditive sub specie.

Capitulum primum de tinnitu aurium
Tinnitus aurium fit ex pluribus causis de-
terminatis aut propter repletionem capitis
flegmatum aut ventositatem et hoc est ut plu-
rimum aut propter debilitatem nervi auditivi ex
varietate sue complexionis vel delicatia complex-
ionis sicud accidit convalescentibus et al-
ter propter acuitatem sensus auditus. Signa eius
qui de repletione est accidit post sacie-
tate inspiratione et potu vini super-
fluo aut post sompnum illico superabun-
dant post stipticitate ventris vel
tempore frigido humido. Signa eius qui ex
debilitate nervi sunt quod omnis sonus fortis
ledit et non percipit nisi sonos leves
de articulatos et quod semper sentit sibilum
in aure. Signa eius qui ex acuitate
sensus sunt quod magis infestat hora
sonus sed post cibum et sompnum quando non sentit

Methadus. Cura eius qui de repletione
sive repletio ista
sit in cerebro sive in stomacho est ut purgetur
cum pillulis cochiis vel fetidis vel yerapigra
premissa digestione ut cum syrupo de sticados
posita in capitulo de debilitate visus vel
cum oximelle composito dato in diebus
cum aqua decoctionis sene et si aqua
quadrupla ad oximel. ¶ Deinde stilletur
in aurem oleum de ruta vel de spica cum
succo porri et felle ovino in quo dissolutum
sit castoreum et euforbium
inclinet supra auriculam suam sto venus
super aquam calidam decoctionis seminis
fenugreci camomille melliloti origani
ysopi recipiendo vaporem per tractum
temporis. ¶ Abstineat a cibis et potibus va
porosis ut sunt brodia piperata allea
porra et nuces et vinum purum. ¶ Abs
tineat a cibis ventosis ut sunt legumina
et rape et vetatur cibis calidis siccis
bibat ydromel vel vinum limphatum
comedat cibum et potum post laborem
et in meridie ut fiat stimulacio et sudet
in balneo sicco. ¶ Cura eius qui ex
debilitate virtutis est ut distilletur in aurem
acetum in quo sit aloe decoctum absinthium
aut sticados vel potius vinum in
quo bullierunt rose et ruta recipiat
vaporem et tractu aque decoctionis
absinthii sticados et rose. ¶ Cura eius
ex parvitate et subtilitate sensus est
ut distilletur in aurem oleum rosarum decoctum
cum aceto et si non sufficiat stilletur in eo
oleum rosarum cum aceto in quibus dissoluta
sint ? vel in quantitate opii aut ali
quid de aqua decoctionis iusquiami
aut oleum decoctionis ad sit papaveris
et mirtillorum vetatur per intervallum pillulas
confectas de mastice et aloe pro cibum
cum corpus mundificant et membra
confortant. ¶ Vetatur cibus comestorum vel ba
beris vel aqua decoctionis sumach
et agresta in cibis et potibus vitet
vaporosa et ventosa quecumque. **Pro**
nosticacio. ¶ Inveterata si perdura
verit tempore longo magis remedia non va
lent exhibita quilibet surditatem
privat affectura et precipue in senibus
propter oppilacionem nervorum et alteratorum universaliter
sanis eliminatur.

Capitulum secundum de surditate etc.

Surditas quedam est naturalis et hanc faciunt
homines muti ut dicit Aristoteles in
libro de sensu et sensato quare non curatur cum
medicinis sit inusitata. Accidentalis vero est
advenienta et accidit de causa curatur loquendo
propter duabus de causis in genere vel propter
oppilacionem auris vel propter mala complexionem
diversam sed oppilacio est multiplex. Propter
apostema propter carnem verrucosam propter sordes
propter fleuma et ventositatem propter aliquid
cadens in aurem ut de lapidis vel vermis
mala autem complexio diversa et iniquitas
fiat eliminata. ¶ Signa surditatis propter
apostema dicentur capitulo de dolore aurium
ubi et curam ponam. ¶ Signa eius
que sit propter carnem super additam sunt eius
aspectu ad aspectum, quedam gravitas in ea
et quod fetor exeunt ab aure. ¶ Signa eius
que propter sordem collectam confusa est dicit
ure. ¶ Signa eius que fit propter fleuma et vento
sitate grossa sunt gravitas cum sit in aure
et agitacio ad sonitum et quod in nocte tempore frigido
magis infestat. ¶ Signa eius que a mala
complexione frigida sunt frigus capitis apud
tactum et urina lucida et forte ante ista sit
ambulacio in aere frigido. **Methadus**.
¶ Cura eius que fit a carne super addita
est ut corrodatur caro illa cum unguento
viridi quod sic fit. Recipe aluminis 3 ij. viridis eris
mellis ana 3 i. terantur omnia subtilissime
et incorporentur omnia cum melle et cum eo
loco inungatur vel mundificetur cum unguento
quod recipe tartari 3 i. talis 3 i. fiat un
guentum in modum mellis et intromittatur
cum aqua calida in aurem. Cum tota vel
tenta postea consolidet cum unguento
de oppilacione quod dicetur capitulo de ulceribus aurium
si postea non fit aliud cum unguento albo
vel confecto rosato. ¶ Cura eius que propter
sordem est ut extrahat cum instrumento ferreo
vel argenteo habente latitudinem quadam
cum acuitate et mollificet primo cum
oleo quo vel cammomille calido ut extrahi
possit deinde mundificet cum tota vel
tenta. ¶ Cura eius qui propter fleuma et ve
ntositate et hec est illa que sepius con
tingit ut digeratur materia cum oximelle
composito et aqua decoctionis radicis feni
et sic aqua decoctionis calida ad syrupum post
ea purget cum pillulis cochiis vel fetidis

vel ysopi post purgationem ponatur in aurem oleum camomille vel nardi in quo sit aloes euforbium recipiat vaporem per tractorium in aurem aque decoctionis calamenti famine synapis aristologie centauree et similium et ungantur aures et totum caput fortiter cum oleo costi post purgationem et suffumigationem et unctionem fiat de gargarismo in quolibet die sero cum iverit dormitum et non teneat de electuario anacardino deo tercio de apposipia vel dya trion pipereon sed post eum bibat aliquid boni vini calidi et fiant omnia dicta contra de fynitu ¶ Cura eius que accidit ex tumoris est ponatur in aurem et circa aurem oleum camomille vel nardinum vel de costo actu calido et purgare corpus cum pillulis cochijs si fuerit ibi materia utatur omni die mane et sero dyaplirs dyazinziber vel dyatrion piperion et post illud bibat aliquid aque calide Cura eius que fit a lapide vel aqua vel alia re cadente in aurem est ut fiat fricatio fortis cum canella missa in aurem vel vaporatio super dorsum ad quam sequatur suctio vehemens cum spiritu vel ventosa cum rebus vehementer attrahentibus est unguentum fusum cum linteo cum eo strellum bamba cinum et catum gestatum in aure sua et emplastrum apostolicon et pix et colofonia oleo indicatur sternutatio fortis cum capite et cogetur dicatur si dens vobiscum vel inclinet aurem super vaporem calidum illius aque et saltet et sternutet obdurando nares vel ponatur ad solem et aspiciat si contingit possit cum forcipe ¶ Cura eius propter vermes quos fecit complexio titillosa in aure est ut distilletur in aurem hora post horam oleum tepidum plurimum vel vinum et sternutet cum capite et retineat os et nares ut spiritus feratur ad aures cum impetu et quandoque appo nitur ventosa in aures vel radius cum bombace aut lana et abstergunt vermes vivi et mortui quoniam post mortem rema nent putrescunt et aurem corrumpunt Educuntur autem frequentius si primo interficiantur cum fellibus animalium et euforbio distillatis in aurem cum aceto aut succo absinthii et sit totum actu calidum cum infunditur aurem quoniam penetrabit et interficiat omne animal Idem operatur succus rute vel saticados vel cen tauree aut foliorum persicorum ¶ Item aliud recipe aloes ʒ ß coloquintide agarici ana ʒ j pulverisentur et infundatur cum aqua

fervente et distilletur in aurem Item calx viva et sulphur vivum incorporata cum melle vel aceto sunt ultima

Empenta ad surditatem que fit propter flegma et ventositatem valet est unguentum Rx baccarum lauri ʒ ß terantur et bulliantur et misceantur cum oleo de lilio et ponatur in aurem et circa actu calidum Item trociscus ad idem Rx agrestic anete ʒ salis albi ʒ j croci ʒ iij nitri ʒ viij confiat cum aceto et vini veteris s dissolve unde in et quandoque addunt castorei pro se vel lunario bis ana ʒ ß Item ad idem Rx coloquintide ana ʒ j castorei aristologie ro tunde absinthii ana ʒ j baurach euforbij ana ʒ cimini costi et ß fiat suffumigium i ero cum felle vaccino et distilletur in aurem cum oleo rute vel de amigdalis amaris post evaporationem per se vel cum vino potenti Confert petroleum cum balsami calidum ambobus instillatum frequenter Bibere coctum post aures profunditatem ostendit ad evacuandum ¶ Item dicatur quod pulegium vel cyminum si aurem intrabit ponatur pilus vel filum serico duplicatum in aurem et applicabitur ei et exhet sine difficul tate Item ad surditatem auricularem quando Rx ana formicarum et coteantur et succus qui egreditur et stillet in aurem et obturetur cum tota vel lana et dimittatur per horas et recitetur quia appetit confortat virtutem auditivam et organum eius

Pronosticatio Surditas superveniens in febre quartana et febre de eo et in die critica precedentibus signis digestionis et virtute constante fit crisis bona et per fluxum sanguinis narium Si autem cum malis signis fiat mortale Item in apostemata ponderant effusis quibuscumque in febre aures surdescunt sanguis narium ¶ Item surditas facta propter ventositatem raro curatur Item surditas antiqua non recipit curationem Item si ver mis aures intrabit vel inpeditur contingit possit mortale quoniam si longius fit cerebrum corrodet si vel materiam putrefaciet et corrumpet

Capitulum 3m de dolore auris et apostemate

Dolor auris aut fit acutus ducens et multa aut fit acuta puncta contra si fiat acutus autem hoc est aliud quando modorum primum est replecio sanguinis in loco extendens minas aurem secundum est effusio calore vel ventositate acute ad locum ubi fortitas non cat dolorem

omnio vel parte, ut patet per predictum. Primo
tamen scias quod causa de causis doloris quedam est
apostema auris calidum aut frigidum, quedam
vero ventositas grossa inflans partes et in
gressus auris, quedam est ulcus recens vel
antiquum in aurem post aperturam apostematis
saniosum vel sit post apostema. Si vero fiat
a causa primitiva hoc est altero duorum modorum
primus est casu et percussione, secundus vero a
frigore et vento aeris nos contingere.
¶ Signa eius qui a repletione sanguinis
sunt rubedo faciei cum gravitate frontis
et ipse cum revolvit se suspirat et pulsa
tio tymporum cum inflatione venarum et
saliva dulcis. ¶ Signa eius qui a causa a
cuta sit dolor acutus citrinitas faciei
amaritudo oris vomitus colericus. Signa
eius qui ab apostemate sunt quia si a
postema sit calidum sequitur febris acuta
et dolor acutus pulsativus et sitis et vigilie.
Si autem materia sit frigida erit febris lenta
et dolor cum gravedine capitis et in
gravatione corporis. ¶ Signa eius qui a ven
tositate sunt tensio tymporum et multitudo
sonitus et motionis cum levitate capitis.
Signa eius qui accidit propter ulcus in aure
sunt quod assidue vel periodice egreditur
liquor vel sanies absque hoc quod ad plurima
lateris gravitate. ¶ Signa eius qui a casu
percussione vel vento frigido patent supra.
Methodus. Cura
eius qui fit a repletione sanguinis est ut
primo fiat flebotomia cephalice in manu aut
brachio aut in fronte aut ventosatio in
spatulis post flebotomiam mundificetur corpus
cum decoctione manne tamarindorum et
prunorum decoctione de obtalmia calida. In
aurem stillet et etiam oleum rosarum tepidum mixtum
cum aceto et succo jusquiami. Vitet cibos et
potus multiplices sanis ut sunt carnes
et vinum, bibat aquam julep vel ydromel
usque ad cessationem doloris et resolutionem
materie. Postea emplastrum competens ad hoc conveniens
fiat de farina florum camomille et aneti
farina fenugreci et lini cum butiro usque ad
spissitudinem in fine addantur quedam vel in
aurem ponatur oleum de aneto vel de camomilla. ¶ Cura
quo fit vino quando opii et duo jusquiami

Signa doloris ab apostemate

Emplastrum

si dolor sit immensus. ¶ Cura eius qui fit
a causa acuta est ut purgetur cum coctione de coctione
vel cum decoctione renum contra flegmam cephalice
partis contrarie ponatur oleum rosarum calidum cum cephalica
ita ut impleat vel lac mulieris conquassata
cum albumine ovorum. ¶ Cibetur farre ordeo
cocto cucurbitis et similibus bibat aquam vel
julep in aliis fiat ut supra. ¶ Cura eius
qui fit ab apostemate calido est ut statim
fiat flebotomia si dolor non cessaverit vel fiat
ventositatio in spatulis et collo purgetur
cum decoctione manne et tamarindorum
contra causam de obtalmia. ¶ Sepe stillet in aurem
oleum rosarum tepidum mixtum cum aceto in quo
sunt grana opii et in quantum jusquiami et si
quantum se apparuerit sunt dissoluta et etiam omne
similiter dolor cessante et fluxus re
peratur cessante autem dolore et postquam
transierunt tres dies ponatur emplastrum resolutivum
super aurem. Recipe radicis malve ante
prius coctarum et mundarum aliquo mitiori
et corpore ... incisarum frustratim
et pistatarum post hoc et incorporentur cum
farina fenugreci fabarum ordei et lini et
aneti florum camomille et butiro quod spissiat.
Dieta sit ut supra. ¶ Cura eius qui
fit ab apostemate frigido est ut primo purgetur
cum pillulis cochiis et si corpus sit
pletoricum fiat postea flebotomia cephalice
grandis quantitatis vel grave qualitatis. ¶ Intus autem
ponatur oleum nardinum calidum super aurem
et etiam ponatur emplastrum calidum. Recipe capita
allei numero iii cepam numero iii et coquantur
post hoc in igne vel prunis et postea
que bene mundata sunt et incorporentur per
cum in vitellis ovorum et ... butiri
vel axungie porcine bibat ydromel
comedat carnes edorum et pullorum.
¶ Cura eius qui fit a causa ventosa grossa
est ut in aurem stillet oleum de ruta
vel aneto calidum in quo dissolutum sit
castoreum aut euforbium et super etiam
aurem ponatur sacculus de sale milio
mixtis et calefactis super lapide ignito ad
defensione et sale modificetur cibum et
potum quod possit ut laboret in jejunio bi
bat vinum vetus clarum limphatum vitet
olera et legumina. ¶ Vitet diaphoresis arcto
ticon et aurea alexandrina. Cura eius
que fit ab ulcere sicut dicetur capitulo sequenti

grossiorem est ut stillet in aurem aqua
decoctionis absinthii et mellilotti acetum ca[lidum]
vel acetum in quo bullita sit mirra centau-
rea vel thus et bolus ar[menus] quia omnia illa
exsiccant ulcera et stringunt fluxum. Si
autem humiditas vel sanies coagulatus sit
in aure distilletur in eo succus rute mixtus
cum aceto aut succus porri aut dissolvatur
vel et sarcocolla in aqua que dum est
calida distilletur in aurem quia est abstersiva
et dissolutiva. ¶ Vicem ordo sapientis in cura ulceris
ut primo post eius mundificationem cum impletur
ut est aqua mellis cum vino vel aceto
mittatur et ulceri infusa hora post horam
cum candela. Secundo abstersio cum radio in-
voluto coto vel lana. Tertio in curatione eius
eius qua diximus capitulo de fistula in lacrimali
et que dicemus capitulo de ulcere in aure. Secun-
dum [illegible] quod in actu perforatio caverit
post aures et post purgationem ipsius in istis
casibus est sublime. ¶ Cura vero qui fit
a casu vel percussione est ut statim fiat
flebotomia cephalice vel ventosatio in collo et
spatulis et ungatur auris intus et extra
cum oleo rosarum in qua sit [illegible] opii. Super aurem
ponatur emplastrum repercussivum factum ex [illegible]
[illegible] farina ordei cortic[ibus] et balaust[iis] [illegible]
vel ponatur pulvis thuris minutim mixtus
cum lacte mulieris [illegible] et [illegible]. Si
dolor extrinsecus apparet abstineat a car-
nibus et vino usque ad cessationem doloris
et securitatem apostematis bibat aquam [illegible]
vel granatorum comedat farre avene
vel ordei. ¶ Cura eius qui fit a vento
vel aere frigido est ut vaporetur locus cum milio
calefacto aut cum ruta et furfuribus mixtis
et imbibitis cum vino et calefactis vel cum
panno calido et distilletur in aurem oleum
de spica vel de ruta vel de costo calidum.

Canon. Scias quod medicamina opiata
et stupefactiva valent ad omnem dolorem
auris sive sit causa calida sive frigida et
propter hoc sunt ultima quia sensationem re-
movent que ponitur in diffinitione do-
loris cum dolore sit [illegible] in impressione
sentire [illegible] [illegible] primo capitulo [illegible]
[illegible] capitulo de causa doloris. Sed in causa frigida non
debent sic conteri neque adeo audacter ad-
ministrari velud in causa qua adderet
[illegible] frigori et prohiberetur materia resolvi et
fieret fortasse secundum [illegible] mortificatio ut
dicitur [illegible] de ingenio sanitatis.

Pronosticatio. Dicit auctor

[illegible] colliget quod dolorum maximus est dolor ar-
ticulorum dolor dentium dolor aurium et do-
lor ulcerum quare dictum est ei subveniendum
cum dolor sit de magnis passionibus veru-
tamen ut dicit loco predicto. Item in
dolore auris vehementi sudor frigidus
aut sincopis aut alienatio supveniens
mortalia sunt.

Capitulum xiii. Ulcus auris

Ulcus auris est solutio continui sa-
niosa facta in aure. Quandoque generatur
vel producitur fluit virus aut sanies vel
fit aliquando cum more aut propter aucessionem
apostematis quod apertum est aut propter materiam acu-
tam vel salsam corrodentem aut propter
[illegible] et percussionem. ¶ Signa ulceris sunt
dolor gemmitus in aure cum acuitate vel
[illegible] et quod sanies egreditur cum
fetore et si sit propter apostema fuerit
adhuc est sive sit per [illegible] vel per
tussione pa[illegible] referret. **Methodus**

Cura eius secundum quod propter apostema vel propter   Si est recens
materias acutas est ut si ulcus sit recens
des poma cum tenta aliquo de oleo ro-
mixto cum unguento albo rasis vel
cum unguento albo quod sic fit: Recipe olei ro-
sarum ℥ iiii, cere ℥ ii, cerusse ℥ i, fiat un-
guentum in quo [illegible] ponatur [illegible]
[illegible] purgetur caput apud [illegible] cum
pillulis [illegible] cochijs vel [illegible] bibat vinum
album debile limphatum. Si autem ulcus fuerit   Si est antiquum
antiquum abstergatur primo sanies cum oxi-
melle squillitico vel cum urina pueri mix-
ta cum melle vel cum vino et mitte mix-
tus cum modico florum eris iniciendo
[illegible] hora post horam per siringam. Deinde
consolidetur cum medicamine quod recipit aloes
sandaracce [illegible] [illegible] [illegible] mirre sar-
cocolle sanguinis draconis [illegible] olibani ana ℥ ii.
terantur subtilissime. Deinde in [illegible]
[illegible] in melle et per ea in isto pul-
vere et sic mittatur in aurem quia nullum medi-
camen ulcera antiqua exsiccat et sua-
viter ea consolidat. Si vero ulcus
fuit in profundo dissolvatur iste cum
aqua mellis et instilletur. Confert
etiam ulceri antiquo ut in [illegible] fundatur
scoria ferri in aceto mixto [illegible] vel plu-
ribus postea coletur et distilletur in aurem.
¶ Cura eius secundum accidens vel percussio-
nem est cum statim fiat flebotomia cephalice
in parte contraria vel ventosatio in collo

et spatulis supra auream et circa ponatur emplastrum
repercussivum et confortativum loci ex bolo ar[meno] mir-
till[is] psilliizatis et incorporatis cum oleo ro[sarum] vel
aqua ro[sarum] abstineat a vino et a coitibus usque
ad quadraginta dies donec securus sit a b[ap]a[r]te demum
post ponatur emplastrum avodino dictum capitulo precedenti

Experimentum in Cura ulcerans in aure
hunc in cura cuiuscumque
ulcerans vel vulneris saniosi expertum est
et approbatum unguentum apostolorum sive sit recens
sive cronicum quia mundificat omne ulcus
et rectificat fistulas et scrophas curas
cum facilitate nec est ei aliquod simile
et mundificat veluti corrodens carnem mortuam
et post consolidat cum desperatio est de eis Recipe cere
al[be] rasine ana ℥ ii resine appoponacis ana
℥ i armoniaci ℥ iiii aristologie longe thuris
masculi ana ℥ iii litargiri ℥ x pone aliquid ex istis in
infundat bdellium in aceto vini per quam
frustratum mollis fuit et dissolvatur eius
gumme cum bdellio et oleo et cera ad ignem
et cum dissoluta fuerint pone colatur et
addantur pulveres aliarum rerum que pulveri-
zari et cribellari sed non ad ignem et in fine
addatur flos eris et agitetur cum spatula continue
donec infrigidatum fuerit postea tunc resolvatur
Nota enim dicitur unguentum apostolorum quia est
per medicinarum que ad modum apostolorum sit aplic-
et dicitur agrimbus unguentum veneris

Canon Scias quod nullus fluxus hu-
moralis vel eius saniosus est subito restrin-
gendus immo gradatim donec medicus
piatur an sit naturalis vel innaturalis ergo
Si naris liquor vel sanies effluxerit ab
aure producte cum allemacione capitis re-
stringi non debet quia quod purgatio est
naturalis immo provocetur cum infusione fellis
et aceti calidi si restringatur post hoc non
purgetur capud et divertatur fluor ad nares
vel ad celaturam palati cum masticatione
piretri vel piperis et oleo apponatur
unguenta et emplastra confortativa stiptica
donec locus perfecte securetur **Pronosticatio**
Ulcus aurium nisi rectificatum fuerit corrosivum
aurium et uvam corporis eius mutatur deinde
fistulam malam putridam et fetidam et de-
inde surditatem propter organorum cor-
ruptionem et nervi opilationem dicit postea
Mesue in divisionibus capitulo de dolore in aure
quod quicquid egredi sanies aut liquor aquo-
sus ex aure non per se passione aure
apostema aut ulcus sed postea quod natura

expellit ipsum per fistulam venarum assidue ut
per iudicet et cerebrum mundificat quemadmodum
per fluxum sanie narium sputum quare in
talibus nullatenus restringatur nisi superfluxerit
et est cum eis sanies coagulata et opilat
et auditum prohibet cum succedendum cor-
rumpit ut primo ad talia in cassinis per
hoc cum inficias abstersivis putrida
domini sollicite et capitulo de dolore in aure ne
forte intra induretur vel putrescat et
faciet egretudinem tumosam etc. **Incipit**
tractatus quintus de passionibus nasi cuius

Nasi passiones sunt tria capitula
mors sunt tres prima est fluxus
sanguinis 2ª fetor sub qua compren-
dendo apostema et ulcus 3ª de sensus odo-
randi destructione dicemus capitulo
de catarro etc. **Capitulum primum de fluxu sanguinis**

Fluxus sanguinis narium quod narium
est potest dici morbus quamquam accidens
licet essencialiter sit signum accidens vel
sit de genere accidentis corporis uniti
ut patet 3º de accidente dicitur quod morbus accidens
est sit de diciturauc accidens ad sit in esse et
in 3º da propter pulsationem fluxus sanguinis
narium cum est morbus vel sit ab acui-
tate sanguinis vel a multitudine sanie vel
acuta percussione Si sit propter acuitatem
sanguinis ipsius claritas et subtilitas sanguinis
et debilitatem virtutis corporis plurima et quia
paulatim stillat sentitur calidus Si non sit
multitudine sunt rubedo faciei ipsius cum
repletione corporis et quia fluit multum
et subito et ita quod eius quicquid sequitur sincop-
et accessio caloris sanie germinando et
abstinencia superflua a stomacho propter
solitum et accessio dolor capitis vehe-
mentis Et utrumque duorum fluxuum vel est
cparti vel cproecd quorum h distinctia
sunt h quia sanguis arterialis egreditur
motu tortuoso et est subtilis vitis
valde et ad eius exitum sequitur sincopis
magis subito et difficulter restringi-
tur et convenit in eo minime ponere sup-
ter magis quam ponere supra cpar ...
sanguine autem venalem totum est egreditur
Si non sit acutum vel percussione cor-
recipiad fiet manifestum Fluxus sanie
cum est accidens convenientis esse acutam
vel non acutum vel est bonus et naturalis
vel est malus et innaturalis Si sit naturalis

et criticus sunt quinta quia sit in die critica et copiose et quamvis precessit fluxus primus in die indicativa et quia sit primo signis digestionis completis et antecessit dolor frontis et hita do carnosa aut colica et urina sub ruffa vel rubea vel intense citrina et ad oculos apparebunt ymaginaciones rubee vel ignee et signum certissimum est quod post ipsum sequitur alleviacio egri et non sit sincopis totum erit e contrario

Anethadus

Cura eius que sit a acuitate sanguinis est ut uffregat faties ad aqua ro frigida et ponat totum involutum mazerio mixto cum albumine ovi inter nares et ligentur cooperacula et testiculi virorum et mamille mulierum et ponantur ventose sicce super epar et splene et si non sufficit ponatur inter nasum et super pulvis boli ar minutis ad tela aranee et albumine ovi super spatulas et sinum ventris ponatur ventose sicce et emplastrum pani infusi in aceto infrigidato in mane super epar testiculos et ... potatur cibis stipticis ingrossantibus et infrigidantibus sanguinem bibat aquam frigidam vel vinum bibere vel equatorum Et si adhuc restringi non potest et precipue cum fluxus est arterialis ponatur inter nasum et super frontem et tympora pulvis camphore ypoquistidos thuris sanguinis draconis acacie ana ℥ ß incorporatis cum albumine ovi et succo solatri et tela aranee et volatica molendini ita ut fiat sicut mel tenuis vel cum licinio imponatur et tota capitis embrocetur cum aqua frigida vel cum aqua rosacea in qua dissoluta sit camphora et psillium Cura est qui fit propter multitudinem sanguinis et ille est ut phlebotometur vena ut fiat illico flebotomia de basilica eiusdem lateris et contraria sanguinem plurimum fere usque ad sincopim vel saltem fiat flebotomia basilice in manum dextram si virtus sit debilis Deinde ponantur ventose super epar et splenem in aliis fiat sicut prius Cura eius qui fit acuitate vel propter pressione est pone inter nasum et super pulvis stipticus ex bolo ar ut dictum est et si timor sit de aperacione nasi vel fiat fracti fiat flebotomia statim basilice vel cephalice

Experiencia

Stercus asini siccum aut recens naribus inflatum confert vel testa ovi combusta vel pili leporis triti vel combusti Item et stercus hominis siccum vel thus vel sanguis draconis aut terra sigillata vel filtrum combustum vel bombax adustus vel galle seu glandes adusti Similiter et rasura pergameni pulverizata incorporata cum albumine ovi confert et pannus lineus infusus in aqua frigida et involutus circa gulam et confert et gipsum vel cinis papiri combusta confert et emplastrum ex gipso et aqua rosacea positum super frontem et tympora confert

Cation

Fluxus sanguinis narium sit propter ruptionem arterie vel vene in fronte inter cranium vel in radice nasi et iste non curatur ut dicunt sapientes Rasis et Almansor Fluxus preterea omnis quia morbus tollit partem quam cum evacuacione diminucionibus vel repercussionibus stipticis vinum et sanguinem ingrossacionibus producta

Pronosticatio

Cum sanguis qui operit auribus in fluxu quando non operit in die critica neque post signa digestionis et operit paulatim et diminute et est magis mortale sicut sanguis magis circa si operuerit in die critica non est bonus Item si in die indicativa vel contra super venerit in fluxu contra fluxus sanguinis narium primus atque diminutus sit primum in omnium profluvio eius et precipue si corpus sit sanguineum vel colericum et ante oculos appareat ymaginaciones rubee super dicte Quapropter hoc non fiat indicando in omnium quando si fluxus humoris supervenit copiosius et cum virtute forti salutem indicat si non diminutus et primus et cum virtute debili vel signis digestionis diminute mortem minatur eadem die qua sit cum natura attemptabat pugnam contra morbum in die indicativa vel quia perfice non potuit in die critica Item dicit ypocras

pticula asso[ciatur] quibusque ipsi se sanguis fluit multotiens vomitaque hiis in respirationibus ventris humectatur, i. movitur lienteria tepe goalescen cie. Item in eadem particula quibuscumque ipsi se antes [...] descendunt sanguis per naribus. fluens autem revenit turbatus solvit consuetudine. Item in eadem particula in sanguis fluxione sed per nares vel per os vel per emoroidas vel pro vulnus vel per disenteriam desipientia aut spasmus malum. Item quinta particula mulieri cui menstrua deficiunt naribus sanguinem fluere navibus bonum est sive per se vel partem et in plura quinte tertie

Capitulum secundum de fetore narium

Fetor narium quoque fit vicio stomachi tunc emittentis fumos in vapores fetidos ad os et nares elevatos aut materia marcida corrupta in stomacho contenta. Quoque fit vicio nasi et primo propinquarum partium eius dupliciter quia vel fit vicio humoris corrupti putridi in radice nasi collecti vel fit vicio ulceris narium vel emoroidarum nasi vel polippi vel cancri vel incantatione nasi. Est autem emoroidis nasi caro in naribus caro mollis ex flatu oritur ex quia hinc fetidi stillant. Est vero polippus caro in naribus caro collecta compacta oritur ex flatu et multa per viam assationis et putrefactionis propter quod naribus acquirit duritiem et fetorem et dicitur caro hec sicut ficus quia capit grossam sepituram et subtilem. Sed caro nasi est aptata duris callidis cum fortitudine per viam adustionis delegata per venas et arterias a cerebro quarted et in cavitate coniunctiva duram et in filtrata et stagnatur et hec habens in radice venas plurimas nigras repletas sanguine multo. Et nos quidem signa complete cancri in quoquomodo nasi accidit sed hic tantum de capite in narice sicut et curam qualis est possibilis partem

Signa eius qui fit vicio stomachi sunt quod fetor minoratur post cibum et tunc sentitur fetor mixtus cum odore cibi et si ieiunio nares constringuntur ita ut anhelitus egreditur per os sentitur fetor a bore vehement. Signa eius qui fit vicio materie contente in vijs nasi vel in partibus propinquis sunt oppilatio nasi et quia fetor equaliter ante cibum et post et quod per os non egreditur fetor cum nares stringuntur. Signa eius qui fit vicio ulceris in naso

vel emoroidis vel polippo vel cancro patent ex intuitu in nares patientis.

Methodus. Cura eius qui fit vicio stomachi est ut digeratur materia flava adusta vel salsa similiter et colica cum syrupo de mellilotis qui sic fit. Recipe scolopendrie polite adianti capilli veneris sicce polipodii cortice ana ana I sene epithimi ana ℥ I cuscute ℥ I mellilotis viridis ℥ I et ß vel sicca eius ℥ in quatuor florum sicut mirobalanorum ana ʒ ij ponantur omnia preter florum et bulliant in lb iiij aque vel plus donec medietas consumatur postea coletur et in colatura addatur tunc de succo quod est de collatura et iterum reducatur ad ignem et syrupo fiat hic syrupus de predicto sic compositus digerit omnem materiam adustam salsam et acutam et ad purgationem preparat et ipsam educat paulatim quaque die, qua propter est confectio vigorosius omnia quoque dantur apro mattutina ℥ iij cum triplo eius vel quadruplo aque decoctionis quatuor florum cordialium, vel ordeum usque ad dies ·v· vel ·vi·. Et postea purgetur cum benedicta laxativa vel yeralogodion vel cum decoctione que sic fit. Recipe tamarindorum mundatorum ana ℥ I et ß dissolvantur ista cum aqua decoctionis quatuor florum sene epithimi et polipodii et succi aque ℥ iiij vel v quia educit humores adustos cum facilitate. Fiat etiam vomitus qui sic fit. Recipe radicem raphani acuti in aceto infusatum ℥ I sed aneti atriplicis seminis sinapis ciceris ana ʒ I et alia ℥ I ponentur et bulliant in lb I aque donec medietas consumatur coletur et in colatura addantur ℥ iiij oximellis composita chodius aut ad infusionem et ad quantum sit iste cum oz et primo repleatur stomachus cum piscibus salsis vel siccis grossis cum sinapi et radice raphani acuta vel cepis et porris et cepis, filiis et phaseolis et pisis et ciceribus et similibus et quiescat sic per unam horam ut cibus ipse cum flatu infricatur. Post id vero sumat potum forti totum sumat et quiescat per spatium parte unius hore. Deinde moveatur et agitetur vehementer ut totus cibus et medicina quassentur. Deinde ponat ventrem suum super tinam vel lignum et fortiter premat et comprimat et excitetur vomitus

Vomitus

modus dandi vomitum

tepide

cum digitis vel penna in unctuo missa in profundum gule donec ipse phagus fatigetur. ¶ Post vomitum autem gargarizet ydromellum vel vinum granatorum vel citoniorum vel berberis vel vinum ruponticum ut stomachum et nervi confortentur et abstineat post illud cibo per se minus diem et tunc sumat cibum secundum paucitatem secundum est melius scilicet panem cum ovis caro assa et similia et bibat vinum optimum in parva quantitate ne fluctuet. Cum autem fiet iste vomitus duobus diebus continuis se sequentibus utrique prime diei perfecte educantur. Et si fiet iste vomitus omni mense semel melius conficit. In corporibus autem debilibus non debet poni ellebo alia vero omnia ponantur et est levior et nobilior medicinarum in evacuatione cum humiditatum in stomacho generantur. Veruntamen sciendum quod omnibus vomitus est timorosus in habentibus pectus strictum vel caput et oculos debiles propter quod non debet dari patientibus sputum sanie vel samei vel habentibus oculos cincinitos vel tenebrosos quia non durancie fluxio continue consequentie neque detur difficile fomentibus ne debiles vena rumpatur in pectore sive pulmone et sequatur ptisis si purgetur etiam tercia per decursum. ¶ In causa vero tonica repleatur stomachum herbis scilicet bleta spinachiis atriplice aneto et pisabus et menta vomitiva fiat aqua decoctionis raphani scilicet atriplicis cum syrupo acetoso vel oxizacara. Iuvat proportione secundum prius abstineat pa cibis conantibus ha adustos et vitat dicta decocta de urtica post ne medicina ergo vlcera fiat lochia pro aqua qua fugat omni die bis gargarismus vinum decoctionis unosma aut dissolvatur ℥ ß tyriace bone in vino odorifero quod gargarizat. gargarismus Aliud ad idem potens ℞ aloes ℥ i murre croci masticis psilobalsami alos psiloaloes gariofilorum ana ℥ i fiat pille cum vino odorifero quarum trasglutiat ℥ ß in nocte et duo in aurora quoniam putrefactionem hec in stomacho et intestinis et venis potenter resistunt et eos educunt cum lenitate et odorem oris bonum faciunt quapropter conservant plurimum in tempore epidemiali contra aerem pestilencialem

si epipis omni die in vel in trasgluciat in ieiunio. Oportet autem ut aloe per vicibus vel pluribus abluatur in aqua dulci donec partes ipsius acute resolvantur et propter cum amaritudo timetur neque solutio quin si sola stipticitas aromatizans et non consulit dicendum de mirra ¶ Cura eius qui fit propter ulcus in naso vel polippum sive cancrum mamali est lys optimum. ¶ Vim si tibi studium in hoc sapientie ad tamen sanitatis et tamen ulcerus in autem fiet recurrendum ubi plene docemur artem ulcerum et super operis tenuiatis mundificandi cum ruptis et consolidandi post hoc cum i cancatio Eilie at cap de fissura labiorum oris ¶ Cura vero eius qui fit vicio humoris putrendi generati in radice nasi secundum contingit habentibus nasum simum et quorum colatorium est per ita strictum opilatum ita ut libere non possint expurgari per os naris. Per nares aventiscimus per noctem collecti est ut fiat lochia omnia nunc dicta et ponitur similiter cum consulit puretire vel eufors vel propter attrahendo pulverem sternutamenta per nares omni die vehementer in ieiunio quoniam confert educendo materias veteres.

Empentica ad omnem fetorem oris vel nasi confert tenere in ore et per nares trahere vinum melius quod recipere possint in quo decocta sunt nepeta maris cranion calamus aro costus rose spica nardi et filia vel vinum calidum in quo galla muscata fuit dissoluta

Pronosticatio. Fetor nasi propter catarrum curam non recipit nisi blanditiva. Item fetor ex putredine humorum in stomacho vel pulmone si fuit perdurans aut inveteratus raro curatur nisi blanditive. Capitulum

De actione lesa in odore

Actio lesa virtutis odorative est triplex: prima quando ablata cum nichil percipitur ex odoribus bonis neque malis. Secunda diminuta cum non percipit nisi ex odoribus fortibus acutis. Tertia corrupta cum percipit odores alienare odoratum odorabili vel nullo odorabili presenti. Fit autem a mala complexione cerebri calida vel frigida diminuta et propter in parte eius aut propter opilationem narium et colatorum quod est in palato ex materia flegmatica ventosa aut propter carnem et passionem inducentem tortuositatem in ossibus et cartilaginibus nasi

Methadus Signa eius propter materiam calidam complexionis calidam sunt siccitas narium cum ardore et quod non sentiat odores calidos sed frigidos ¶ Et cura eius est fumus prunarum assidua aque rosarum et aceti in quibus dissoluta sit camphora similiter et evaporatio aceti asper super lapidem ignitum est enim ultima ¶ Signa eius propter malam complexionem frigidam quod sensus constringit sunt siccitas narium et quod non sentit nisi odores fetidos vel calidos acutos ¶ Et cura eius est fumus vini veteris vel aque decoctionis salvie calamenti sansuci calamenti aro rute costi et florum camomille ¶ Signa eius propter opilationem sunt gravitas capitis et quod nichil egreditur a naribus nec palato et difficultas anhelandi adest prunarum ¶ Et cura eius est digestio materie cum siropis desiccativis potio cao de debilitate visus et purgatio cum pillulis cochyis et sternutatio cum condisi vel pipe vel castoreo vel petro vel quod fortius est omnibus cum eufor et fumus frequens aque decoctionis ysopi sicatados atzari fumi bre maiorane quod ita si non sufficit sugat forti attractione intra nares aquam decoctionis colloquintide aut lacchi aut vinum prunum addito pulveri aut aquam decoctionis rute et castorei elleborum stapium et nigelle

Empenta Caput purgatum quod purgatio ad desforum odoratus propter opilationem et hoc est quod accidit et plurimum fit sedum eleyam apie pruni cab sem nigelle infuse in aceto forti per noctem et post hoc exsiccatione rute sive castorei an ʒ i terantur subtilissime et incorporentur cum oleo veteri vel cum oleo camomille vel cum vino pacu donec fiat in forma mellis tenentis et de eo omni die in temo attraha v vel vii gutte per nares cum forti attractione et capite inclinato ad posteriora quam plus fieri potest et ore pleno ex completo aqua et hoc faciat tribus diebus vel pluribus donec incipit odorare et si volueris aurum adde cum suis colloquintide an ʒ ss si autem paciens senserit ex hoc ardorem et dolorem intra nares attrahat vernissimum oleum vel aquam rosarum vel aquam tepidam vel lotus violarum Confert patientibus in omni cum sua odor assiduus rute vel nigelle vel castorei post sicud sunt vel frigidi eis pomo cum laudanis sandalis garioffilis spica calamento aro et similibus

Confert etiam suffumigatio cephalica electuaria inserta nigella psiloalose postea super carbones et prius post potationem

Canon De fetore materiando vel fit ex generatione et tunc fit ut plurimum a mala complexione sive materia et adhuc magis fetida quam calidus vel fit advenientia et tunc fit ut plurimum a mala complexione ad materia et uterque maxime frigida opilante raro vero aliqua adveniente nisi inffe frenesis ¶ Item si sit advenientia est quasi cronica per diversis et signa eius sunt cum turbatio et laborastas oculorum et spatio odoris unius et non alius virtus fetida sed non aromatica vel econverso vel calida non frigida vel econverso

Pronosticatio Deffetu odoratus passibilis si ex generatione est curationis impossibilis si vero accidentalis sit et antiquata curationis est difficilis si vero recens neque perdurans curationis est facilis Item sicud ex causa et passione et renascent per consolidationem fracture vel apparuerit aut plus vix curatur

Incipit tractatus vij de passionibus oris et lingue

Oris et lingue passiones de quibus est loqui pertinet sunt quinque
Prima de laborum fissura
Secunda fetor
Tercia sulcositas
Quarta casus uvule atque eius elongatio
Quinta gravitas lingue per titubantiam
De glandula vero sublingua ad cyrologiam loqui pertinet ideo de ipsa non loquimur

Capitulum primum de fissura laborum et oris

Fissura laborum oris fit propter alteram causarum duarum prima est catarrus calidus acutus de eo vel flatu salso descendentes acribus ad partes inferiores ulcerans ipsas et corrodens secunda est generatio ingredi temporalis ut partis labii et in ulceratio ut earum aere in eo quare accidit ut scindat ipsam fissio vel perscindata

Methadus Signa eius propter catarrum sive attrectio corrumpit corrumpit cum stillatione plurima et rubor pulpe nasi et laborum et fit quasi in eis botor sive apostema prunum et quasi conscite et fissure cum asperitate Et cura eius est digestio materie cum syropis de ulcerato decocto cao de fetore nasi et eius purgatio cum pillulis cochiis vel ypargerum et floria cephalice si facies fit rubea carnosa et ventosa

in collo dimittas mās cum scarificatione blād
vel fiat loci ruffitio cum vaporatione cum aqua
et aceto in quibus decocta sunt fiat ro solatri
sed vitia plantago mirta rubus et silia et
si non sufficit addat consolidativa et mollifi
cativa. facta sunt camomilla mellilotum malua
altea virgula tabaltia et silia et sicut
omnia dicta tca. de catarro. ¶ Signa eius ppe
grosum inferiores tussicales sunt parata
signorum catarri omnino et quia plus fit
in labio inferiori tunc et difficultas curatiuus
¶ Et cura eius incisio labii cum ferro
profundata secundum totales fissure et consoli
datio cum pul. thuris gallarum et cinamomi
subtilissime cribellato et incisionem perfecto
donec sanguis vel mundificet plus locus
cum vnguento viridi et post hoc consolidetur
cum vnguento al. vel vnguento appleto que
omnia dicuntur tca. de surditate
Empeirica
vnguentum consolidatiuum omne
vlcus in quocumque loco corporis et maxime post
mundificationem sic fit secundum Johannem mesue
ponatur tca. Rx gallarum ceruse an. ptes vna
amidi dragaganti an. ptes ii confice cum
adipe galline quantum sufficit. Item Rx
surfuris pilorum caude equine an. ptes eque
les comburere super laminas siccas et puluerisa
et confice cum melle sufficienti. Item
Rx Rx terbentine mastices ysopi humide
mellis an. ptes equales et fiat vnguentum
vel extendatur super toro albo molli et fiat
tentum ¶ Item Rx gallarum pulverisatarum ut alcohol
et confice cum melle vel adipe galline
vel anceris et fiat vnguentum et si adderes
terbentinam et mastricem fiat melius
Item vnguentum sublime Rx ceruse litargiri
thuris mastices plumbi usti gummi arabici
dragaganti medulle pinus [illegible] an. ptes
equales misceantur al. Item Rx confice
cum oleo ro. sufficienti et cera et fiat
vnguentum et si adderes aliquid mumie
melius fiet et si fit ex causa calida et cum
dolore plurimo multiplicantur insequiamum et draga
gantum et adde aliquid aqua ro. et
aceti et fiat fricatione plectris cum panno
aspero donec sanguis fluat et inunctione de
[illegible] et post ps balneum valebit mirabile
Canon
Cura vlcerum duabus intentio
nibus perficitur primo quidem mundificandi
secunda consolidandi quare dicuntur tca. de surditate
tca. de vlceribus aurium et tca. de fissuris cum sibi
inuicem suffragantur
Pronosticatio
Fissura labiorum superiorum est ut plurimum curatiua
ro neque perdurat. Item fissura inferiorum
ex continuatione et perdurat. Item fissura
ex catarro facilis est curationis ex conti
nue vero difficilis rationis. Capitulum xiii de fetore
oris
Fetor oris duabus fit modis
in genere vel vitio stomachi vel vitio
ipsius oris. Si fiat vitio stomachi hoc est
duplicat vel cum vomue humorum calidorum cor
ruptorum in contentorum in ore stomachi vel vomue
humorum frigidorum flaticorum maturatorum ibidem. Si
vero fiat vitio ipsius oris hoc est causa duplici
quia vel fit vel ppe dentium putridum
seu corrosorum in eius gravitate homine
humiditas fetide vel fit ex gingiuis putri
dis et fetentibus. ¶ Signa eius qui
fit vitio humorum calidorum in stomacho sunt quia al
lematur per quaestionem et eius fetor est
a vino [illegible] in [illegible] et cum eructa
tione fumosa. ¶ Signa eius qui fit
vitio humorum frigidorum in stomacho sunt quia non innova
tur ab eius et est cum eructuatione ace
tosa. ¶ Signa eius qui fit ex dente
maturato vel gingiuis sunt in [illegible] corrosi
et clamore visum
Methodus
Cura eius qui fit vitio humorum calidorum in stomacho
est ut digeratur cum [illegible] de inthiceo posito
in tca. de fetore nasi de quo detur parum
omni die bis semel in aurora et semel
ad cenam cum aqua decoctionis epithimi et
nihil et sit quantitas syrupi omni vice ʒ i
et aque ʒ iii et detur usque ad vii dies
vel circa et postea purget cum medicinis
dictis tca. de perturbatione sensuum passo
de uita et vita dicta dicti illic fiat
etiam vomitus modo et ordine dicto de
fetore nasi semel in ebdomada sumat
ʒ i triace veteris bene cum vino odori
fero. ¶ Curat etiam quod masticare omni die
in ieiunio nucem muscatam mirabiliter prodest in hoc
casu et quod [illegible] est / et precipue si super illud
bibatur aliquid vini confortatorum. ¶ Item fiant
masticatio sed cum lentiscia vel apii vel
anisi ita ut inglutiat mane et sero
¶ Cura eius qui fit vitio humorum frigidorum in stomacho
est ut digeratur [illegible] ad [illegible] ppe.to

vel squillitico et aqua decoctionis epithimi pur
ga purgetur cum pillulis fetidis vel benedicta
laxativa. Vngatur sepe stoechas cum oleo
masticis et nardino imposito et calefactis in
aqua fervente et nullo sit illud olium tepidum
vel calidum valde quia tepida resolvit
robur virtutis ut dicit
sanitatis fiat vomitus sepe dictus ca° vii de ingenio
de fetore nasi. Comedat ʒ ß semel in ebdo
mada tyriace bone cum vino odorifero
masticet omni die de mane in quantitate piperis
ʒ i et in mensura et post illud bibat
vinum odoriferum potus vero sit potatur
omni mane dyacodion piperon dyagalange
et dyaniso. Conferunt pocula omnium fetori
pillule de aloe et mirra posite ca° de fetore
nasi similiter dyanthos. Cura eius qui fit
vicio dentium est ut mundificetur omni
die dentes et abluatur cum aceto sepius
inde et incontinente eius ponatur mastix vel
fedum quod invenisti et si possibile fuit quod
habeat dentes omnino. Cura eius qui fit
vicio gingivarum est ut gingive marcide
mundificentur cum unguento viridi posito
ca° de fetore vel cum pulvere subtilissime
bene cribellato facto ex cataracto vini al... opti
fricando cum eo omni die dentes marci
dos et gingivas corruptas et
post fricationem abluantur cum calido vino in hie
me et frigido estate. Post mundificationem
ponatur super locum corrosivum pulvis stipticus
et consolidativus qui recipit masticis coralli
rubei thuris draganti litargiri ana ʒ ß teratur
et cribelletur optime et abluantur hec cum
aqua mellis in qua ysopus et nucis fuit
decocta et sic stiptica cum ... abluatur.

Capitulum tertium

Multitudo salive et sputi fuit optime plura gratia
... per viam indigestionis et
per usum humiditatis que cibos quos sumpsimus
per ... vel sudatur et evaporatur ... et
radicem lingue et accidit ut plures pueris
... et corporibus flatis
prima.

Methodus

Cura huius passionis est ut digeratur materia cum oximelle
composito vel squillitico et aqua decoctionis corticis
capparis acori vel cum dyagalange dya
... piperon dyacardamo rosata novel
la ... vel post superius purgetur cum
ydragogo vel benedicta lapatia. Nutria[tur]
cibis calidis siccis potu et vinum. Caveat
a vaporosis ut si ... preparata

Fiat sepe vomitus dictus ca° de fetore nasi
et gargarizata dictum illud ... et
et vigilias tollit. Grosse masticet piper
et piretrum in ...

Pronosticatio

Dicit ypocras quia pericula ... accidunt ad fau
cia maxime ... longa etc. Ca[pitulum] iiii

Casus uvule. Capitulum iiii de casu uvule. [sic]
Casus uvule est elongacio et ingrossacio uvule
ut partem inferiorem oris tangat et
epiglotum opilat et anhelitum impediat
quoquo fit aut a materia ... a cerebro san
guinea vel flatica in modum catarri. Signa
casus uvule sunt quia paciens sentit
semper quasi ... in radice oris
cum impedimento anhelitus et suffocacione.
Si vero fit ex materia sanguinea ... apparet tumor et rubedo loci et saliva
dulcis et replecio venarum faciei ... rubor
et est ... ad ... raro. Si vero fit
a flate apparet cum predictis ... saliva
et raucedo vocis et color uvule albus
et facies alba vel pallida et elongacio
uvule ultra modum.

Methodus

Si
fit a sanguine fiat a principio flebotomia cephalice
in brachio dextro vel ventosacio in spa
tulis et in collo et post illud gargarisma
repercussivum ex dyamoron dissoluto cum
aqua rosacea et aceto vel cum aqua decoctionis
gallarum balaustiarum rosarum et aceto. Item
in statu fiat gargarisma factum et in
unguento resolutivum et repercussivum ex aceto
et melle ro[sato]. In fine vero status et declina
cione resolutivum et repercussivum ex oxi
mille composito et aqua calida. Si vero
fit a flate purgetur primo cum pillulis fetidis
vel cochiis. Item fiat gargarismata repercus
siva predicta. Item resolutiva et repercussiva
cum oximelle composito et aqua decoctionis
balaustiarum vel rosarum. In ultimo resolutiva
tantum cum oximelle squillitico vel cum ...
... Recipe aluminis ... salis armoniaci piretri
sinapis ... ana ʒ ß ex oximelle composito
ʒ i misceatur et addatur aqua decoctionis
rosarum vel balaustiarum et fiat gargarisma.

Emperica

Commune operantes in cura
casus uvule ... causa fiat primo
... flebotomia cephalica forte ... dimissionem
deinde abscindunt uvulam cum filo ar
genteo vel ferreo in misso per canulam
ligneam quia hoc est ... quam si fiat
cum ferro acuto. Item fiat ... gargari
risma repercussivum ex dyamoron et

aqua tepida donec minuta massa fecerit
ab appignitate et est modus operationis et specie-
rum **Pronosticatio** Similis casus
si ultimet prohibet anhelitum et inglutitionem
tibi quare suffocabit patientem Capitulum
quintum de grauedine et magnitudine lingue

Grauedo lingue similiter et magnitudo
quedam est antiqua et quedam quare
non curatur quedam est adventicia et de istius
cura loquitur. Fit autem grauedo lingue quedam
cum febre quedam sine febre. Si fiat cum febre tunc
sic fit propter maniconem lattorum lingue a calore
febrili. Si vero fiat sine febre sic fit
propter alteram trium causarum quia vel propter
humiditates flaticas imbibentes [illegible] et
lattos lingue vel propter abreviationem ligamenti
sublingualis quo lingua alligatur parti
inferiori vel fit propter glandulam i. carunculam
puram ad modum fabe que nascitur quedam
sublingua que ad modum [illegible] quedam
impedit eius motum. Magnitudo vero lin-
gue vel fit propter materiam flaticam vel sangui-
neam vel ventosam inflante linguam aut
etiam apostemationem et tunc sunt sine
apostemate fit quedam morbus post quem
[illegible] acutis paralisis vel litargie propter
flegma est in ea. Signa grauedinis lingue
cum febre sunt adustio et nigredo lingue
et diminutio loquele et quod eger linguam ex-
tendere non potest ab ore. Signa eius
cum est propter flegma sunt impedimentum
loquele et precipue in dictionibus in quibus
cadit l et r turbatio spiritus et emissio
saliue cum incurrit multa festinencia
loquendi. Signa eius cum est propter obuia-
tionem ligamenti sunt quod lingua adheret
parti inferiori et quod non potest extra os emitti
et est sine febre. Signa eius propter
glandulam sunt videtur caro dura sub ea
quasi glandula quando os eger aperit et linguam
eleuat. Signa magnitudinis lingue
preter [illegible] quia difficile loquitur
et [illegible] neque linguam plicare potest et
emissio eius extra os quasi [illegible]

Methodus Cura grauedinis lingue
cum febre est cura febris et ablutio lingue et
[illegible] et colli [illegible] assidua cum aqua
[illegible] et [illegible] psillii vel cum aqua
calida mixta cum iulep et melle rosato vel
cum oleo rosato vel cum oleo violato et masticatio
[illegible] [illegible] [illegible] sitim [illegible]. Cura
eius propter flegma est ut pungatur sepe cum pillulis
[illegible] vel fetidis premissa digestione cum oxi-
mell compoto vel squillitico et flobotometur cephalica
vel vene que sunt sublingua. Si sanguis
[illegible] appareat et fiat ventosatio
sub mento si materia sit plurima. Postea
fricetur lingua cum salgema vel sale
armoniaco aut cum piretro et
castoreo et precipue pipere et aliquid cum eu-
forbio quod est fortius predictis aut cum
[illegible] et post fricationem et [illegible]
[illegible] [illegible] abluatur lingua cum aceto
et aqua frigida simul mixtis ut calor
naturalis [illegible] et confortetur. Vitatur
[illegible] [illegible] actu et potentia laborent
in [illegible] sitim et famem tollere possit.
Nota allium et sinapis [illegible] [illegible]
[illegible] et fiant omnia [illegible] de paralisi propter
flegma [illegible] [illegible] cum [illegible]. Cura eius
qui fit propter abreviationem ligamenti vel
propter glandulam non [illegible] sine in-
cisione [illegible] quare cirologus [illegible]
Cura magnitudinis lingue est cura gra-
uedinis [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] localia
fortiora fricetur [illegible] sepe et fortiter lin-
gua [illegible] [illegible] allii et aceto tam-
diu donec saliua [illegible] masticet
etiam piretrum et abluatur lingua cum
aceto decoctionis castorei vel [illegible] pi-
peris [illegible] et gargarizet sepe oximel
composito vel squillitico cum aqua de-
coctionis castorei piperis salis armoniaci
ysopi [illegible] [illegible] [illegible] vel cum
aqua calida in qua dissoluta sit [illegible]
[illegible] vel gargarizet sinapim [illegible]
et cum melle confectum [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] de paralisi **Emperica**
[illegible] ad [illegible] gargarismus cum
aqua frigida pura in cura grauedinis
et magnitudinis a flate [illegible] in core
carnoso [illegible] ut calor naturalis [illegible]
confortetur et resoluat flegma et ventositates
[illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible]
est aut ubi [illegible] sine voluerit

in iuvene bene carnoso estate media. infusio
aque frigide tollit consuetudinem et humor oppositus
est validus in dispositionibus cum de magnitudine
liquoris vincitur in humido depositus cadit timor
quia est quod est quod iste afforismus tenet in
paucioribus ut dicit G in quarto dierum
Secundus vero est quod iste passiones raro adve
niunt corporibus sanguineis sed maxime status
sive primam sive posteriorem quod propter ut plurimum
sit accidentalis paralisis frigida vel sincopa secunda
Ypochimus est quod oportet medicinis dictis in
methado etc. in super ungere mandibulas
et nucham totam et occiput cum unguentis
calidis resolutivis suffumigationes et talia
sternutationibus et confortantibus nervos et
cerebrum cum dicitur secundum sunt unguenta mar
ciaton arogon et agrippa et similia
omni die in tempore de ellenaius anacardi
nus vel dyaton piperon vel dyaphilangos
vel aurea allexandrina et sitibus et vigilare
super cibum et abstinere sompnum quod est post pro
et laborare et sudare in balneo circa de
clinationem morbi et post evacuationes
universales premissas **Canon** In
Cum consuetudines et magnitudines liquoris rove
status et propter hoc si fit cum paralisi vel apoplexia
fomentationes neque unctiones cum oleis
calidis quia licet confortent rore virtutes
tamen humectant rore mi
sicut quemadmodum et vinum sed apoplexiam
confortationem et humorem cum vi
generis calidis stipticis que deprimunt
causa de paralisi et cum fricationibus fortibus asperis
abrasis [illegible] omnia liquore unde
Pronosticacio Gravi
tas liguere que est propter has acuta vel
cronica cum aliis malis signis mortem
sed quia predicat spasmum de inanitione
et consumptionem humiditatem corporis radicalem
et intrinsecam Item gravitas que est
propter paralisim vel litargiam raro perfe
curatur sed neque paralisis et propter si cronice
licet morari posset Item paracleces quoque
mediante fiunt seu magne liguere
propter humiditates stomachi ut plurimum morve
lienteriam vel dyarriam longam vel pirou
losam unde in ypo 6ta particula affo. 2 tranh.
adyarria maxime capite longa
Tractatus viii de passionibus
Dencium passiones ad dencium
phisica curam particularem est 2 modo
Prima quod dolor sine apostemate
Secunda nobilitas **Capitulum primum de dolore**
Tercia corrosio ipsorum **Dencium**
Dolor dencium vel est cum apostemate
et tumore vel est sine apostemate
Si quidem cum apostematione sic fit ex fluxu
humoris calidi a cerebro et partibus vicinis
ad radicem dencium alterans eius complexionem
et destruens eius compositionem Si vero fit sine
apostematione sic fit propter fluxum humoris frigidi
vel propter vermes natos in radice dencium
ex humore putrescente corrodentes ipsos
Signa doloris est cum calida sunt rubedo
loci cum tumore gingivarum et dolor
acutus et quia pactum aque frigide confert
Signa vero doloris accidentis frigida sunt dolor
gravatiuus et quia locus est absque rubedine
et tumore et quia tactus rei calide et
piretri vel piperis confert Signa vermium
sunt corrosio dencium et gingivarum et quod
aliquid possit sentire vermes in loco etc.
Methadus Cura eius quando est a
causa calida sed sanguine vel co. est ut primo
fiat flobotomia cephalice partis eiusdem vel scari
ficatio subiecto et propter hoc sibi assidue teneat
venter solutus cum elestenlentivo vel suppo
sitorio de salgemma Deinde teneat in ore
continue aquam frigidam vel aquam rosaceam vel
vinum granatorum vel acetum temperatum ex hiis
vel succum portulace vel solatri quod si non
sufficit et dolor sit intensus sit in qua
opii et vinum iusquiami et in qua man
dragore et bulliant in iii 3 aceti et
3 ii aque rosacee piperis et colentur et circa
eo abluantur dentes sepe cathoplasma ponere frigido
estate et cum dolore sit apostemate gingivarum
aperiantur cum flobotomia et abluantur sepe
in die cum aceto et sale vel cum vino decoc
tionis alumini rasuci et ponatur emplastrum
anadinum extenus super mandibulam ex
mancolla feniculi sicut semine lini butiro vel
sitibus Cura eius quando accidit frigida est
ut purget primo cum pillulis cocciis
Deinde abluat sepe dentes cum aceto in quo
bullitum sit castoreum euforbium piretri opii
murre ana 3 i teneat et cerebellatur vel
ponat piretrum aut allium contusum super
dente vel fiat confectio ex pipere mirra
castoreo asa fetida opii ana partibus
equalibus et melle quod sufficit teneat
in ore et mastice quando plus est circa

Emptum Anodinum.

fria opcus vmid q qz. Cura eius quisitis
ptr vomes est ut dicit mesue et suffu
gind cum pillus seis esse negdum ase
pum ad albiura i pice liquida sedat
eius omnem dolorem et occidit vermes
simile esse cepe et albiuram similiter
experientia eufor et asa fe similiter
experientia murra et opio **Empenta**
Emplastrum expte sive dolor sit ateausa
calida sive frigida q ponitur experientia
sup mandibulam atm calid illico omnem
dolorem tollet fit sit rec radices maluarum
pz vino coquantur bn aqua deinde conterantur
semptus multores simores exemore in
adente frustratim et forte pistentur
donec ad modum amplie quitur et misceatur
eum eis farina orstaz rez rec farine frumenti
se bin se aneta florum camomill ana ℥
farine ordei ℥ iii incorporentur omnia simul
et in fine addatur olei aneti ℥ iii et de
gpetate fructus simplicium sedat omnem dolorem
et maturat omnem inatam et finaliter ipsum
resoluit **Pronosticatio** Scias
q dolor dentium facies ppter corrosionem et cor
ruptionem sibi meis vel ppter vermes non curatur
ppter negis sive tumore restudine nisi c
radicitur cum ferro vel medicamis Et vtile
gslind est vt poruus eradicetur cum ferro
qm eradicatio cum medicamis inducit
dolorem vt plurimum pdurantem Item stilli
atandum in mitigatione doloris cum
anodinis ne forte dolor vltimus et fre
nesim inducat Capitulum 2m de cura et mo
*M*obilitas sive firmus bilitate
debilitas accit dentibus ppter molli
ficationem gingiuarum et ligamentorum
que sit in radice dentium mallificatio aut
sit ppter superfluum humiditatem ad gingiuas
dissoluentem eorum compositionem et quoz
incidere faciunt ipsarum stilum **Metha**
dus Cura eius est ut digerit fla cu
oximelle gposito vel squilitico et purget cu
pillulis cochijs vel ijerapigra vtilibus pludo
alterans fiat gra masticato eradicans
fla experientia sinapi pireto mastice
cimino simul cocusso grosso and exibe
et gargarisma experientia sinapi gdita cum
melle vel oximelle sicut ponitur similiter
et scarificato submicto et sup collo

post hac mundificentur dentes omni die pul
ue stilo aenuto et abluantur cum vino mix
pontico atu calido Deinde ponat cura de
sup eos pul sptaus de corallis et mastice
et ebbano prod ay ptes equales ctis et
ebellarum pste requasi masticat cibos duros
et solidos **Empenta** dicit johannes
mesue vsisuo de dentibus q experientia primus e pul
iste ad stringend dentes mobiles si auct
tat radici dentium rec stipitum capill et
ve adustorum ℥ iii alind ramici ro pi
neri spice ana ℥ i nucis cipressi adustarum
℥ ii et ß corum terui adusti rentamec
ana ℥ vi fructus tamarisci ℥ iii mur
re similiter balaustiorum cipre cortices glan
dium ana ℥ ii galgencie assi ℥ ii ß te
rantur et ebellantur omnia et deinde
vbus rebus est istud rec arsi su sublimati
℥ ß thuris al ℥ i fiat experientia pul e
bellatus de quo omni sero ponatur sup
dentes et gingiuas et mane abluatur
cum ydromelle tato vel vino pon to
vel aceto qm hudres reuticas experientia ficat
solens acarne pucda mundificat
et post illud carnem durum creat que
gfert cum passione dentium et gingiuarum
que est cum putredine vel mollificatione
Aliud et illud rec ossi sepie ℥ ß coralli
al ℥ i fiad fiat sicud pulvis similiter
et istud rec gumme masticis ana
℥ i fiat sicud pulvis similiter et illud ad
pro ud est aliud rec tartari ali omnis
cortices salicis gbusti ana ℥ ii fiat sicud
pulvis et quod addimus omnes essim capitulum
vel capre gbustorum Aliud rec balaustis
gallarum ros sumac ipeos corticum gra
natorum ana ℥ ii mirre aluus ana ℥
fiat opcus liniendo sup gingiuas ab
aqua ro vel vino pontico Abluatur
os cum aceto nigro decotto vel cod
Canon Omnis volens gseruare
dentes sanos caueat
a mastica tione rez duarum vel rez
vesicarum vel calidarum vel frigidarum Dura
namque destruunt ß vesicosa adherent et
putrefaciunt. frigida calida resoluunt spiritum
vitalem lapant ligamenta dentium
sed frigida mortificant calidum naturale

q in eis et inos debilitat. Item studeat
bini die mundificare eos a sorde et rebus i
ntentibus sup eibum cu ligno vel fro vel
scrpo Item abstergit eos fint scl inebdomo
da cu tartaro vi al bem cto et bellato
ut altochol fricando eos cum eo pul et
post fricatom ablutando ad vino al claro
vel vi stiptico Dicat ptea de
genatone alm cao de dentibus q dentes
alm dene ap omd altio gnc ossio inqe or
gdicombus prima quare est quo ss ud hnc
tactus quo certa pemeq fue gnata pra
no qm no quasent apnc b gnatus sed
post ptm sca qm pmal na gui nas
cunt apnc b molles fmt quare ipos
na pmutat inhomibile amo q ucl
cta sed in equos apnd amd qm solidos
gerrando pta nea qm cresemit cu ppe
mtc anaks sedm lengud q in alys ossibus
non accit post statim pfm apnd tri
gesimd amd ut cta illud

Pnosti°

dentes si ceciderint an decim quod amd
renasceret pg ca vo mine ed Capitm

3m de corrosione dencium et gingiuarum

Corrosio decm et gingiuarum fit ex ma
putrefacta marcida penetrante in plaz
dens et gingiuarum que alterat eorum gpoz
sicud liter alterat gpoim ligni et manducat
cuius gpom cum cuius fit termus putre
fronis vltimate ut dicit in methe
dorum Ffit eciam corrosio qnqz vmes natos
in eis epmd putrefacta Sed signa et curaz
corp iam diximq cao de dolore dencium
Signa corrosionis dencium ex humore
si granato ipaz pates ad sensu et fetor
gre eibus in gcauitate illa quaz tenet
Signa aut corrosionis gingiuarum aut
spund saguolentd et cu aspiciat in eos ap
paret egruine marcid corrosi liui de
cum fetore pluno

Methadus

purget cum pillis cochis Ad et fetides
mundificent dentes et gingiue omni die
ter cu aceto squillico in quo dissolutum sit
alum rocem aut tartarum subtiliter
tritum vel ponat sup loca corrosa vngu
tum viride positd cao de fmditate
et post mundificatom ponat sup loca
pul consolidatm et stipticq faciens nas
ci carne et firmans ea Rp mastic
thurf coralli rn an ʒ i ß et cribelet

et pt addi bolus ar san. dra et sarcocolla
et abluat locus quaz cu vino decoctionis
ysopi nucos et mellis

Emperica

Com opantes cca dctam dente corrosu
sedm vel alnid faciunt nisi quia ipm cu
fro extrahunt vel ipm adurunt cu cauterio
quia sicud dcm est cao de dolore dencium
dens dolorosus dens mollis corrosus et
fetidus duatom gstam no recipit nisi
gstitomcm Incipit tractatus octauus

Gingiuarum de passionibus gingiuarum

Gingiuarum passiones de quibus adhuc restat
loqui sunt tantum due
prima quidem fluxus sanguinis
secunda vlcus siue putredo na de fetore
earum dictum est cao de mobilite dencium
de appgmate vo cu de dolore dencium loqbamur

Capitulum primum

Accidit quibusdam hominibus ut ex gingiuis eorum fluat
san cum albu ne dni fortis vel
presserint eos digitis vel cum alia re
aspa et fmt cum fetore ista passio pro
uenit ex ma currente a capite ad gingi
nas et ex omni loco cum effluit salma
ti s rom si antiquit et putruerit vlcus
sue putredine cat in gingiuis re

Methadus

fricent dentes cu pul confectorum
qui sunt pmissa scarificatione submento
et sup collo Rp aus a citrini et rn calcis
gallicarum alms an ʒ n fiat trocisci cum
aceto forti et pe cu ipo vti volneris re
iatum omnis epeas subtilissime et fricet
locus cu tunc quiescat phom et teneat
more aqua ros vel oliu ro ne forte
corrosiuq et abstersiuq inducat adustionem
inutili vel pluribus coniacentibus Post
gingiue mundificate fuint et putrefactio
sius remota ponatur sup locu tale in
carnatiu Rp mastic thurf coralli ru
an ʒ ß fiat pul subtilis ut alcohol
qui ponatur sup gingiuas quia nasci facit
carne et indurat eam id facit pul
fcus ex olibano aloes sarcocolla san
dra sinuicdo ex omnibus ptes equales

Putredo siue vlcus Capitulum secundum

Putredo gingiuarum est terminus corrosionis
quemadmodum et corrosio terminus est
antiqui fluxus san ex eis qm inter
ista tria hoc est ordo primo nascit gingiue

mollificantur et imbibuntur circa vermina-
tiva descendente a capite per modum catarri
secundo saniem emittunt propter dissolucionem sue
compositionis 3o corroduntur et consumuntur ma-
nifeste propter humorem ulcerantem et corrumpentem
gravantur et putrescunt donec cadant

Methodus Cura putredinis gingi-
varum tollitur per curam datam capitulo de fetore
oris et capitulo mobilitate dencium et capitulo de
corrosione dencium et capitulo de corrupcione
sanie ex gingivis **Pronosticatio**
putrefactio quidem si valde processerit
raro curatur sed facit hominem vix tolerabilem
propter odorem gingivarum si sunt cancrose
sunt morte et propter ad tangent epiglotum

Expleta est sectio prima. Incipit 2a

Expleta cum dei auxilio sectione
prima que fuit de cura passionum
membrorum integrancium ventrem
animalem qui protenditur a vertice capitis
usque ad epiglotum sive principium canne
pulmonis occlusive volumus nunc ag-
gredi sectionem secundam que erit de cura
passionum membrorum comprehendencium ventrem
spiritualem qui procedit ab epiglotto usque
ad furculam inferiorem ubi est os stomachi
utrique una cum rasis in loco suo divisionum
dei graciam implorantes dicentes sed
itaque posito confessionem ad verificationem
sermonis et operis et auxilium sedem quod sibi
placet et ut sit approbatio eius super nos ad
ipse ipse sit unus omnium gubernator et rector

Incipit tractatus primus secunde sectionis

Gutturis passiones famose sunt
3es prima quidem est squinancia
secunda vocatur catarrus
tercia intelligo aggravationem raucedo vocis
Cum autem dico guttur intelligo aggrega-
tum ex gula sive carnositate exteriori
et canna pulmonis et epiglotto et meri
sive ysophago secundum quod alligatur et
contendit canne pulmonis etc.

Capitulum secundum de squinancia

Squinancia est apostema colli quod
vadit prohibens anhelitum et degluti-
cionem cibi et dicitur dicitur ab squinancia
quod est de collatio sive strangulatio

Vel suffocatio. Squinancie 3es sunt species
Prima est quando epiglotus et musculi
eius apostemantur et est omnino mortalis
propter ablacionem anhelitus. Est autem epiglo-
tus ut dicit avicenna 2o colliget summa
pars canne pulmonis solidior et densior
aliis eius partibus habens in medio fora-
men strictum ut fistulam in quo formatur
vox. Et ideo cum sufflamus fortiter
mecaniam pulmonis quoniam aliud exeundum
vox que assimilatur voci illius alterius et
super illud foramen positum est cooperculum
cartilaginosum mobile sursum et de-
orsum alligatum cum ossibus liberis corporis
canne pulmonis ad defendendum a cibus
que vadunt ad ysophagum ne in-
grediantur ipsum quia moreretur homo per
viam suffocacionis. Et propter hoc quando
mittitur aliud extra sive quantitatis sicut contingit
tangit in glucientibus alium cum ve-
nit illud movet tussim. Secunda est
quando canna pulmonis et musculi eius
apostemantur et est eciam mortalis sed non ita
subito ut prima. Tercia est quando gula
vel carnositas gutturis apostematur et est
salubris sed non apud equales. Fit autem
squinancia quedam a flate sed non est multa

Signa squinancie in genere sunt aposte-
macio gutturis et suffocacio precordia
et difficultas transglutiandi cibum et
anhelandi sive equaliter vel non secundum
quod apostemacio magis declinat ad vias
anhelitus vel ad vias meri i ysopha-
gi. Si autem fit a sanguine tunc cum
predictis apparent rubedo faciei cum
carnositate dulcedo saliue dolor gra-
vativus cum acuitate aliqua et accessio
ciborum multiplicantur sanguine et
est ut plurimum cum febre. Si autem fit a
colera cum predictis color citrinus fa-
ciei magis dolor acutus sitis et in-
flamacio vehemens et saliva a-
mara et accessio ciborum colericorum
et est ut plurimum cum febre. Si autem
sit a flate apparet ad predictis multitudo
saliue aquose raucedo vocis dolor
gravativus sine acuitate calor faciei
cum parva rubedine et habundancia
flatica et accessio ciborum flaticorum
et est ut plurimum sine febre vel cum
febre lenta. Signa prime speciei sunt

Ut dicit ypo(crates) 3° pronost(icorum) quia non apparet
tumor neque rubor foris extrinsecus in collo
neque intrinsecus quod aspiciatur intus eger vociferat
ibi dolor acutissimus et anhelitus difficilis
valde que sunt aperma lattitare in profundo
gutturis ubi est epiglotum ¶ Squinancia secunde
speciei sunt quia apparet tumor et rubor in-
trinsecus sed non extrinsecus Squinancia 3e speciei quia
apparet tumor et rubor extrinsecus in collo
sed non intrinsecus neque est plenaria difficultas
anhelandi et transglutiendi Metha-
dus Cura curandus tunc specie squinan-
cie est ut fiat a sanguine fiat illico die
vel nocte flobotomia cephalice in brachio vel
manu si virtus sit debilis et extrahatur
sanguis multus et parca eodem die post sex
horas flobotometur vena que sub lingua
neque tardetur cum sit necessaria talis flobotomia
post hoc fiant ligaciones et fricaciones
extremitatum dolorose et si sint difficul-
tas in anhelitu pone ventosam super
collum ubi est 2a spondilis cum incisi-
one frequentata Et si venter sit stipticus
fiat clistere lenitivum deinde eadem decoctione
ex malva bismalva atriplica cum foliis
salis et mittatur post flobotomiam garga-
rizet continue usque ad 3 dies dyamoron
vel vinum granatorum vel succum solatri vel
agrestem cum aqua balaustiarum vel succum
corticum nucum viridium cum aqua calida
vel gargarizet aceto et aqua calida
vel aquam ro(sarum) cum zuccaro quod et ipsum
sit ad repercuciendum apostema et nutriatur
succo ordei vel avene vel sorbeat
brodium pullorum gallinarum cum vino granatorum
vel berberis vel cum aqua decoctionis
sumach Bibat vinum ponticum lympha-
tum vel aquam ordei vel julep et si
possibile fuerit mundificetur apozimate pur-
gante sanguinem et educente humores acutos
magis lubricum faciendo quam attra-
hendo ne fortius inflametur Recipe ce. me
dulle cassiefistule ℨ j manne tamarindorum
ana ℨ j ß dissolvantur omnia cum ℨ v
aque decoctionis prunorum Et ego prohibeo
modicum liberalitatis usque ad iiij dies vel
v dies. Sed inde sine aliquo timore potest fieri
ventosatio in spatulis propter maiorem
diversionem deinde si materia sit superflua et
morbus est in statu vel in fine aug-
menti fiant gargarismata resolutiva
sed in die sit aut in primo et ante
cenam etiam ℨ j intrare dissolvere

in ℨ j expinilli composita scripto et aqua
eadem fiat etiam ista emplastra resolutiva
extrinsecus circa gulam que fit sic Recipe farine
ordei fenugreci seminis lini ana ℨ j semen malvavisci
florum camomille ysopi yreos fimi stercoris
ana ana 1 oleum camomille et lilio vel adipis
anatis pro toto ana ℨ y bulliant in simul
usque ad spissitudinem in aqua cum aliis
dictis et ponatur calide super locum quia
si via ysophagi constringatur pone ven-
tosam magnam super cervicem quam deglutiat
cibum ipsum dum cibus stetit quare nichil
sepe enim proficit ¶ Cura eius si sit
de eo est ut primo clisterizetur si est possibi-
le cum clisteri lenitivo predicto postea statim
fiat flobotomia cephalice in brachio vel
manum vel ventosatio in spatulis
postea fiat gargarismata repercussiva
predicta Deinde in statu vel fine aug-
menti fiat sic in sanguine et si necesse
fuerit purgetur cum decoctione predicta
vel cum ista Recipe manne ℨ j cassie
boni ℨ ij dissolvantur ista in aqua facta
decoctionis prunorum et dimittantur sic per una
horam postea coletur et detur totum aut cole
et sic aque quantitas ℨ iij vel v ad plus
vitatur dieta dicta vel parum declinante
ad frigiditatem ¶ Cura eius si ex flate
est ut capud purgetur si est possibile cum pillulis
cochijs vel in cena decumbentis vel cliste-
rizetur cum clisteri lenitivo priusquam
cum eodem clisteri acuato cum agari-
nis colloquintide ana ℨ Deinde fiat
gargarisma repercussivum si solo in sanguine
non est opus tanta repercussione sed
maiori evacuatione et diversione valde
fiant gargarismata acuta et masticatoria
et emplastra resolutiva sic prius Em-
pericia Communiter operantes faciunt in
omni specie squinantie quacumque hora
diei etiam super cibum illico flobotomiam
cephalice forte propter diversionem materie
subita ut phlebotomia illud aut cessio flobotomie
per longum dimidium virtus consistit quam
timor suffocationis subite morarum
non conceditur et licet quando flobotomia
non sit neglecta in colera et flate vere
qualitatis est tamen vere quantitate
sine inutilis tunc flobotomia evacuat multi-
tudinem ut dicit Avicenna primo can. fen
quarto ca° de flobotomia neque forte est sic
possibile purgare corpus cum medicinis
propter impedimentum quod est in glutiendo

Post flobotomiam procedunt cum gar
garista et emplastro sicut in methodo
dictum est et post maturationem tunc dat
sepe dyaolibanum cum aqua ordei
quia resolvit materias omnino quando est
tumor de attractione ulceris Et tunc
namque gargarisant eum dyamoron
et aceto et aqua rosacea simul mixtis
Item stercus sap et armeni quevenit
per gargarismum sicut compositum al
canis comedentis ossa vel stercore
lupi vel cum aqua rosacea vel planta
go sanat omnem squinanciam fetidam
et emplastrum vel linimentum factum ex eius
stercoribus compositis et ad melle
mixtis et linitis, circa collum omnino
quod confert. Postea post evacuationem
ulcerum et ipse cum materia tota fluxa
neque tumor sive de ulcere Attractione
circa gulam emplastra acuta, rubificativa
ut materia trahatur ad exteriora compositum
primo melle ficubus sinapi mirra
et bdelium et cepe squilla et ipse in
ea flatica, quia in huiusmodi non est tumor
de inflamacione sicut in aliis neque
sicut est adeo frigidus atthebile sicut
colera vel sanguis simul et emplastrum compositum
mica panis in corpata cum melle ap
proximatum duabus vel tribus apposito
ribus et tunc dicitur ea cum sucio apii
et deinde iterum magis ad stercore columbino

Canon. Omnis squinancia aut
terminatur ad resolutionem
et est salubre aut ad saniacionem et appa
ritionem et est timorosum aut ad permuta
tionem eius ad alia loca et si sint nobi
lia erit mortale si vero ignobilia salubre
Postea quoque ipse causam vel percussionem
in collo sit dolor quia attrahit materias
et facit apostema squinanciam. Cuius
quidem cura est ponere eadem cum cura
eius que sit a sanguine predicta. Caveas
postea ne emplastra rubificativa propter
tinus vel gargarista acuta per
mittamus ad interiora, nisi materia tota flu
xa sit vel quasi tota quoniam apostema
augmentabitur et eger suffocabitur
oblivia igitur ordinem in methodo
productum

Pronosticacio dicit ypocras 3° pro
nosticorum tres sunt
species squinancie quarum quarta species squinancie
in prima dicit interficit egrum vel ad plus
infra 4 in 2a vero species et si mortifera
sit tamen prognosticum est quia forte
interficit infra quintum diem. Tercia vero
species nisi tumor et rubor ad interiora
declinaverint et materia ad epiglotum raptum
habuit species salutis omnino non resistit
si medicus in cura processerit. Et ex
hoc videre potest quod tres species squinancie
quinimo non sit habentes tribus speciebus
etiam in quibus tercia species est omnino
mortalis. Item ypocras dicit ibidem
quod si in 2a specie tumor et apostema
rapiatur ad interiora ita quod exterius in
gula non appareat omnino et hoc fiat
ideo iudicia certitudinis neque super veniat
apostema interius post aures vel
alibi neque eger sanetur et spuunt
anhelitum magis ac magis angustia
omnia ista morte vel recidivacione
sunt significativa quia materia raptum habuit
ad pulmonem vel ad cor vel pectus
quare suffocationem inducet infra septem
diem si non compositum requirit igitur
et mitigatione doloris hora illa non
est credendum quia medicus est sed pronos
ticandum est super egro et ab ipso fugiendum
Et ibidem dicit ypocras quod bonum est tumore
apparere exterius et quanto magis tanto
salubrius erit. Item si squinancia
terminetur ad saniacionem et fiet apostema
sanies fluet ad pulmonem et for
tassis exspuetur et est salubre
et fortassis suffocabit egrum infra
7 ad plus et fortassis corrodet
panniculos et stamina pulmonis
si infra 40 dies a die rupture non
purgetur et inducet ptisim vel
fronesim propter cerebri opilacionem. Item
squinancia terminat infra 7 dies
et si hos effugit in conmunitatem quoniam
in morbo acuto aut vincit natura
aut vincitur sine expectacione am
plius. Item dicunt quidam quod
signa mortalia sunt in squinancia
si ipsa evenit in febre continua

quintumque in die. Crisis etiam Sit non etiam
prima talis crisis est sincho[n]ica non ualens sed
sincopis vehemens difficultas transglutiendi
cibum et potum cum reiectione eius per na-
res, raucedo, cavillam quasi loquatur pulueres
sputa in ore emissio liquoris frequentis sicud
tenesmo fatigatus color niger uel liuidus
in lingua ore labiis et oculis uertigo
frigiditas extremitatum Item dicit ypo-
crates in particula affo[rismorum] Si a[n]t[e] hanc humido tumore non
apparente in faucibus suffocatio repente
superuenit morte[m] Item particula affo[rismorum]
strangulatorum et dissolutorum nondum mor-
tuorum non referunt quibuscumque spuma
circa os fuit sed ut plures ut dicit galienus
Item salubria atque signa vitalia sunt
quies sompnus alleuiatio doloris boni-
tas anhelitus facilitas transglutiendi et
separatio signorum omnium dictorum Item
squinancia cum febre forti plus est timo-
sa quam sine ibi et siccitas adaucta et
euotatio [illegible] diminuta quare cor op-
primitur in vere ut dicit ypocrates 3a particula
affo[rismorum] Capitulum reumatum

Reuma dicitur omnis fluxus naturalis
de membro ad membrum inquantumque
parte corporis Et ideo non intelligit
tertiam decimas causa de cura apparatus
aut dolor eius omnis apparatus reuma
Catarrus vero dicitur descensus materie
a capite ad partes spirituales sicut pectus
pulmonem et stomachum Corisa autem dicitur
descensus materie a capite ad nares et si
ista materia fuit acuta, colica uel de siccitate
salso morditate rolatoria naris in radice
contrahet cerebrum et expellet illam materiam
cum sonitu in vehementia que dicitur
sternutatio et hoc patet quia sternutatio non
accidit nisi in cerebro calido naturaliter uel accidentaliter
vnde ypocrates in particula affo[rismorum] Sternutatio fit
in capite ex calefacto cerebro etc. Brancus
vero dicitur descensus materie ad os per collata
uel palati cum tunc stratur uel vasta
vnitur hec reuma sepe post mortem
ponitur in fine materie Iste igitur quoque pas-
siones uel sunt accidentaliter calida vel frigida

accidentalia quidem effeminate quidem ut si stomachus
calidus sit vaporosus quare mandabit
multas superfluitates cerebro que frigiditate
sua conuertentur in fleuma Sitis et si sit cerebrum
sit calidum compuncta uel commorata sub sole
uel sartore ad ignem uel ambulatione in
aere calido humido uel vento austro et propter
superfluum cibum sitis et exclamore et vociferatione
et inclinatione capitis deorsum propter quare
complex corporis attrahat multas superfluitates
vaporosas ad se que postea collecte descen-
dunt ex quo scire potest quam mala sit
propagatio stomachi si cum cerebro frigido uel econuerso
propter quod aut Amorem primo capitulo fen 2a
tractatus de signis complexionis pessime quod contraria
complexio est in qua membra et propter principalia
sunt diuersarum distemperantiarum et contrariarum
Subiectiue vero ut si materia fluens sit
colerica uel salsum Causa vero signa sitis
illud accidit duobus modis effeminate et subiectiue
Effeminate quidem ut si stomachus patiatur in
digestione propter quod replebit flatu quod fer-
sum vaporabit vel si cerebrum sit frigidum
humidum naturaliter uel accidentaliter ut potest ab aqua
et aere frigido licet bene digerens sunt ipsum
inuenientur quare colliguntur superfluitates
Subiectiue vero si materia sit fleumatica aquosum
vel viscosum vel Signa materie calide sunt
ardor et pruritus et asperitas in locis
superque currit et sitis excoriatio et
rubor et materie subtilitas et inflammatio
et rubor faciei et amaritudo saliue
vel salsedo sine madida cerebri Signa materie
frigide sunt eminentia oculorum cum tumore
et palore faciei et oppilatio narium et
colatoria et post sompnum et spissitudo materie
cum viscositate vel si sit subtilis et aquosa
insipida Sitis et difficultas anhelitus et
asma et diminutio anhelitus Metha-
dus Cura istarum passionum omnium si sit
accidentaliter calida est ut corpus mundificetur
cum pillulis de reubarbaro que sic fiunt
citrinorum absque mirobalanis ℥ si reubar-
bari ℥ j aloes ℥ v sandalorum ℥ ss mas-
ticis ligni aloes ℈ j fiat pillule cum
instillatione psilii uel si calomore dentur
sed absque crocus ℥ j vsque ad
ij vel cum apozimate de reubarbaro

Signa calide

Signa frigide

operiatur et madidat frustratum
et ponatur in z v que fiunt de decoctione
prunorum et dimittat sic per xii horas
deinde caletur et addatur syrupus de
violis dicto capitulo de fetore nasi vel cum
syrupo ro. vel viol. deinde evenerint famosi
dando operis omni die cum decoctione
mirabolanorum vel seberstem vel psillii
post purgationem vaporet os et
facies cum aqua decoctionis mirabolanorum
foliis siccatis olei cocorum florum
camomille preparatis al. recipiendo vapo-
rem calidum in os et nares vel cum aceto
proiecto super lapide ignito ungantur na-
res et labia cum rosato vel violato. Iste
Teneat continue sublingua vel os deglutiat
pillulas subtiliatas que inspissant ca-
tarrum acutum et ad faciendam preparat
et lenit asperitatem que fiunt de gummi
arabici dragaganti amili succi liquiricie
sive citoniorum psillii cum fiant pille ad modum
ciceris vel fabe cum mucillagine psillii
Minuta contra ordeo farine avena et lenti-
bus et si stomachus sit debilis vel sit cum
fame comedat pullos altilos cum
portulaca cucumbere lactuce nequaquam
bibat vinum quia appetitum curat ista
passiones cum omnino mente privat
ut dicit ypo in iiiº regiminis acutorum sed bi-
bat aquam ordei vel aquam calidam
in aquam decoctionis liquiricie et zucca-
ri vel aquam calidam in aquam sit sirupus
rosarum vel violarum. Cura corporis si fuerit a
causa frigida est ut primo purgentur
cum pillulis cochiis vel fetidis dando
In sero fine cena permissa digestione
cum oximelle composito vel syrupo de sa-
turatis predicto capitulo de debilitate visus
postea fricet caput rasum cum cote
acuto aut squilla aut panno
aspero et post ponatur super eum me-
dicamen rubificativum vesicatorium sed fiat
vesicatio et apertio sicut est emplastrum
tale. Recipe stercus columbinum sinapis tapso
dillos coquatur in aqua et melle et
pistentur omnia et ponatur calidum super
caput abrasis primo capillis et

diligenter et calefacto capite per fricationem
Confringatur in declinatione vel morbi cum
thure vel mastice vel gummi arabici
vel ligno aloes vel storace calami-
ta vel bdellio cum mirra vel ruta sed
non in principio et in exacerbatione quia
impedirent resolutionem et aliquid ipsorum
deglutiat omni sero cum itur ad lectum
Fiat etiam masticatio eradicans fleg-
ma de pectore prope loco cubebe ana parte una
masticis per passule quam volueris et
conficiatur simul et moriga? sepe cum
unguento manicaton ad solem vel
ignem diligenter fricando abrasis
primo capillis bibat omni die in ieiunio
statim et in sero cum itur ad lectum z j
vini boni in quo z j masticis vel oli-
bani fuit infusa et liquefacta. Calefacto
vetur postea caput cum sale milio et
sinapi calefactis super lapide ignito vel
vaporet cum aqua decoctionis ro-
marini camomille absinthii deinde re-
quiescat omnis resolvatur. Item continuatio
motum post cibum fricatio allii ra-
vel plus ante cibum abluatur caput cum
lixivio decoctionis raphani et stica-
dos postea cum vino decoctionis gallie
cipressi vel baccarum lauri vel sulfuris
et balaustie comedat carnes assatas
vel ollegias cum feniculo ydromelle bibat
vel aquam decoctionis ysopi liquiricie et
mellis. Adorare nigella ligata
in panno lineo subtili trita et torre-
factum confortat coste etiam et nigelle
suffumigatio est optimum et sudare
in balneo balneo sicco sto ieiuno posse
cum est sanus ita tamen caput sit tec-
tum et pedes aspergantur aqua calida
plura et laborare et sitim et famem
tollerare posse et etiam subtiliare
et cibos siccos sumere et sompnum e-
longare super cibum. Si autem omnia
hec non contulerunt urat caput
ubi est commissura cum cauteribus
et aperiantur vesice cum acu et si hoc
non sufficiat cauterizet locum et permittatur
diu apertus donec debeat consolidari.

Emperica si causa frigida fuerit
operantes faciunt sic venient permissa

cuacuatone vel aut dat seo ad et dormiend
ʒ. i ʒʒ conditi et post illud inebe potio
aque calide quam digestionem stomacho procurat ka
pores prouidet reprimit catarrum multipli
tat similiter et potum vini vaporosi et propter
usus nocturni Item in pueris uno conspectu
gargarismus omo gluta inas facit fluere
in medio appetit mensium infime vo stip[…]
Item in omni catarro et tussi catarra
li conferunt hec pillule Rx mirre puro
ʒ vi olibani ʒ v opii iusquiami ʒ iiii
℞ fiant pille de quibus dentur seo ad
itur dormitu a ʒ ß usque ad ʒ i qm
omnem fluxum descendentem vel ascende
rem asto restinguit et pro pro purgacionem
Item que ferunt insufficiencia
vel subtile acutum quod descendit ad gutt
ingrossetur et nod descendat ad profund
stomachi vel pectoris sed ad muccillagines et ad
strictioni et ephot fructibus ut dicit
Mesue prima causa est thus et dragagantum
et muscillago psillii vel se citoniorum
et iunibe et sebesten et sir et bohor
sa quorum Item flobotomia ut asserunt
in hac que solum est in tribus casi
bus nova quia primus catarrus sit cali
dus et in corpore calido cum rubore odorum
et plene venarum 2us si catarrus descen
dat ad oculos vel pulmonem vel membra
nobilia 3us si accidat catarrus cum
spe malus que est i vtilis

Canon

Dunc reuma procedens a capite deorsis
tribus intentionibus curatur prima quidem
per confortationem stomachi ne vaporaciones ca
lores transmittat ad cerebrum et hoc fit per
supradicta Secunda in per rectificationem capitis
et cerebri ne generet humiditates ubi nam
per ipsas deorsum mandat et hoc fit
per cirupta et vngeta resolutiua et rubifi
cantia 3a vero per confortationem pectoris
et pulmonis ut recipiat superfluitates
sibi a cerebro delegatas et receptas maturet
per noctem ut crastino operacionum fiat
spata quod fit per lohoc sorbitia et pillulis
benedictas et per clara supradicta et probund
situ capitis in sompno qui est ut i iaceat
paciens super altero latum capite valde ad
altato et visus solac reflexo ut fiet
omnis eius superfluitas in sompno de
cliniet ad os et nares vel raptum
habeat ad canna pulmonis vel ysophagum

Ista aut omnia clarius et plenius dicentur infra
cao de ptisi et cao de asmate et tussi et em
pimate

Pronosticatio

Gemmatoo
sup venies in consa litargia soda epilen
cia frenesis appoplexia arterica bonum si sit
per digestionem nec facultas eius eius compul
sionem dum sequatur vero digestionis mala
quam malam augmentat propter in pleuresi et
perpleumonia et squinancia Reuma si descen
derit ad stomachum inducit primo indigestionem
propter tibi fluctuationem et stomachi infrigidacionem
Secundo vero lienteriam propter stomachi mollificacionem
et retentione debilitatem quod si materia
sit calida acuta causabit 3o dissinteria
propter intestinorum corrosionem Item reuma
si descenderit ad pulmonem vel eius cannam
inducit primo tussim primo cronica 2o asma
sive malicia anhelitus propter oppilacionem
cumulatorum in pulmone 3o suffocacionem
si fluxus sit plurimus 4 si materia acuta
inducet corrosionem pulmonis et demum
ptisim finaliter et mortem Item catar
rus in senibus raro curatur primo suf
focat cum materiatorum propter defectionem quod sit calo
ri vnde ypo 2a particula afforismorum 2o Sed
Branca et coriseda valde senibus
inabilitatis sed aut valde senes qui
sunt in 4ta etate que est apud annum
10 Senes vero absolute qui in 3a que est
60 annum Item catarrus cum dolore capitis
perdurante difficulter curatur que cum debi
litate sit confirmata Item intemperio multi
plicat catarrum propter aeris inequalitatem sed
yeme propter frigiditatem estate propter caliditatem
vere / inter vero propter humorem Item catar
rosi pati sunt ad appoplexiam epilenciam
paralisim Et si materia sit frigida ad ptisim
vero si sit calida viscosa. Cam 3m

De raucedine vocis

Raucedo vo
cis quia est actua propter malam
compositionem equalem et canne pulmonis
humidam oppilante vel siccam exasperante
et ita ex incurabilis quia vero accitatis
et de cura istius loquemur Fit aut
tribus modis vno quidem modo a catar
ro sed flatico viscoso occupante epi
glotum in quo fortior vox et volem
arteriam totaliter et siccum et causa eius
habetur complete capitulo de catarro

et cura de tussi passio de causa frigida
Adhuc sit illud quod confert lohoc factum
ex diapapaveris parte j et diacalamenti vel
diaireos partibus duabus addendo succi
liquiricie vel mellis despumati quod sufficiat
et sumo [illegible] mane et sero per paulatim
inglutiendo ¶ Secundo fit essentia plurima
illarum propter extraneitatem super faciem apparentem
quia aer inequalis penetrat ad ipsum
quapropter nichil aliud fit quam inequa
litas secundum dimensionem corporis ut dicit
G in tegni tractatu de signis cause
pulmonis Et ista species accidit habi
tantibus in sole vel vento et corpora
libus siccis primam et curam et signa
habet plene supra dicta Precipua
confert de lohoc ex parte una diadraga
ti et partibus ij diapenidion addendo
succi liquiricie et zucara quod sufficiat
Tertio fit accidentaliter accidentibus consumentibus hu
midum et substantiam et congregantibus
siccitatem contingit febrientibus et
[illegible] et ethicis et signa et
cura habetur supra de tussi ¶ precipua confert
lohoc ex parte diapenidion et parte una
diapapaveris et partibus duabus diadra
ganti addendo zucara [illegible] quod sufficiat
vel succi liquiricie

Emperica

Dinamidius homo adhuc [illegible] in sua
pratica scripsit pressimum pigmentum [illegible]
capillis veneris calamenti [illegible] ana [illegible] ʒ vj draganti mastices ana ʒ iii [illegible] ʒ i decoquitur
ista in iiij libris succi [illegible] vel aque
de coctione eorum usque ad consumptionem me
dietatis colatur et fiat syrupus cum melle et
zucaro ana libra j detur omni mane ʒ
ij cum aqua decoctionis [illegible] et passu
larum lohoc ad idem recipe aque decoctionis similiter
[illegible] igne dolce aqua consumatur
et mel remaneat aut vel solo ca
piatur et cum ipso incorporetur ʒ i ß
amidi raphani [illegible] atque [illegible]
[illegible] laborum frequenter [illegible]
Et sic [illegible] loco raphani squillam
vel [illegible] vel [illegible] vel cepe
[illegible] est [illegible]
ex parte Et recipe lohoc de squilla
[illegible] de tussi cum de emperica
[illegible] Item [illegible] ad [illegible]

Recipe diapenidion diacalamenti diaireos dia
draganti ana partem unam diapapaveris par
tes diapenidion quantum de omnibus misceatur
simul et laborant et [illegible] omni mane et sero
qua repetitur fluxum et quod fluxum
est [illegible] et [illegible] ¶ Item pillule
[illegible] recipe succi liquiricie zucare al ana
partem j amidi draganti gummi arabici
olibani ana parte [illegible] fiant pillule cum
albumine ovorum quarum [illegible]
iiij vel v omni [illegible]

Canon

[illegible] apotem [illegible] et aceto
et rerum [illegible] [illegible] dulcia
[illegible] zucara aqua decoctionis pas
sularum [illegible] [illegible] [illegible]
dactilorum et [illegible] et [illegible]
ad [illegible] [illegible]
acuta [illegible] est [illegible] ysopus
et [illegible] cum melle [illegible]

Incipit tractatus secundus de passio
nibus pectoris et pulmonis

Pectoris et pulmonis passiones sunt vij
Prima quidem tussis
Secunda asma et dispnia
Tertia pleuresis
Quarta peripleumonia
Quinta empima
Sexta ptisis
Septima sputum sanguinis

Cum [illegible] dico pectus et pulmonem [illegible] totum costas pleuram thoracem pulmonem mediastinum pectoris et diafragma et hec sunt omnia spiritualia preter cor et eius capsula de quibus dicetur in primo tractatu post istum ¶ Est [illegible] compago [illegible] in anathomia [illegible] parte [illegible] costarum [illegible] [illegible] que pleura dicitur ut pulmonem defendat et cor ab corporum dultia et asperitate Est namque cor cum eius [illegible] pulmone locatum [illegible] ossa [illegible] que ad modum [illegible] et [illegible] [illegible] ita ut pulmo totum locum [illegible] ex omni parte preter quod cor et eius [illegible] que capsula dicitur ex parte sinistri pulmonis residens obli gata [illegible] [illegible] esse [illegible] pulmonum [illegible] [illegible] [illegible] mediastinum pectoris appellatur

ne forte sanies vel catarrus per eam
descendens occupans inferiorem et sinistram
quam propter accidit in empimate et in omnibus
totius passione ut sanies et saniosus
unius lateris expurgari non valeat per
lateris alterius apturam. Ordinavit
etiam et aliud panniculum dividentem corpus
per medium velud tympanum circa afinibus
costarum inadoriorum que tenet super stomachum
et epar et splenem et omnia membra
nutritiva ut cor ab eorum vaporibus qui
surgunt hoc ratione duplex perservaret
et iste panniculus dicitur dyafragma
cum est et aliud instrumentum nam suo
motu sursum et deorsum anhelitum per
ficit et pulmonem adiuvavit velud
accidit in febribus sab^o (?) etc.

Capitulum primum de tussi etc.

Tussis est motus
tus fortis pectoris et pulmonis
compositus ex naturali et voluntario ad ex
pellandum rem que infert nocumentum in
anhelitu vel organis spiritus. Fit autem per
malam complexionem diversam sive materia vel
cum materia et tussis sine materia fit illud diu
quia vel ista complexio est acuta in causa
vel contracta. Si intrinseca sic est a caliditate
vel a siccitate pulmonis. Si contracta sit a
frigiditate spiritus ratione aeris prementis.
Si vero fit cum materia fit hoc iterum duobus
vel cum apostemate vel sine apostemate.
Si cum apostemate sic est apleuresis vel
peripleumonia ~~si sine apostemate si cum aposte~~ ~~mate~~
~~sic est apleuresis vel peripleumonia~~, si sine
apostemate, fit hoc illud duplex, quia vel
illa materia causat tussim sola quantitate vel
qualitate. Si quantitate sola vel est humor, sic
est propter catarrum vel est sanies et
sanies et sic est propter empima. Si quantitate
et qualitate simul sic est ratione ptisis in ptisi
namque est sanies ulcerans pulmonem sui
acuitate et opilans sua quantitate. Et
sic patet quod in genere octo sunt cause tussis
prima quarum est caliditas. Secunda sic
citatis. Tercia frigiditas. Quarta pleu
resis. Quinta peripleumonia. Sexta catarrus.
Septima empima et octava ptisis.

Signa igitur tussis que fit ex caliditate
pulmonis sunt vehementia sitis quam
non extinguit aqua frigida sed magis
aer frigidus et magnitudo anhelitus et
pulsus, atque rubedo faciei. Signa eius
que fit ex siccitate pulmonis quod tussis est
absque sputo et allevatur post sorbicionem
ptisane (?) amili et post sompnum vel cibum
vel balneum aque tepide et fortificatur
post sitim famem vigilias et cum
constrictione anhelitus et extenuatione corporis
et pulsus parvus spissus et quandoque cum febre
occulta. Signa eius que fit a fri
giditate aeris sunt nota ex relatione
infirmi. Signa eius que fit apleuresi
sunt dolor lateris pungitivus febris continua acuta
pulsus serrinus et omnia signa pleuresis.
Signa eius qui fit a peripleumonia sunt
signa peripleumonie scilicet febris acuta dolor pectoris
gravativus, pulsus mollis undosus. Signa
eius que fit propter catarrum sunt quia si ca
tarrus est de materia frigida grossa appetet (?)
ex eius flatus viscosus et fortificatur post
sompnum et quietem. Si vero catarrus
sit de materia acuta colerica vel de flatu
salso subtili sentitur ardor circa labia et
nares et sitis quam tollit aqua et
aer frigidus simul neque fortificatur post sompnum
et an desiccatio ciborum acutorum et capud
sentit calidum et eius sputum est modicum
subtile salsum quod quandoque cedit ictui aeris
ferientis. Signum autem commune ad omnes
catarros quod non fallit est quod infirmus
sentit quandam stillare continue vel inter
polatim ad os et partes gutturis deorsum.
Signa eius que fit propter empima sunt
antecessio catarri et pleuresis vel pe
ripleumonie post quam remanet tussis cum
sputo saniei et saniei et dolore pectoris
gravativo et anhelitus strictus. Signa
eius que fit propter ptisim sunt sputum
saniei vel sanie cum febre continua lenta
pulsus parvus spissus collo longo et quia
corpus continue consumitur de die in diem
et certissimum signum est si cortices siles (?)
pellicule subtiles albe congregantur
ad sputum cum particule non rubee rotunde etc.

Ex simile

Methadius Cura eius que fit ata liditate ut sumat omni die de syr° ro. si venit fit bene obediens vel de syr° viol. si fit styptica cum aqua calida prima vel aqua decoctionis lactuce portu[la]ce vel succorum teneat more candi et mu[c]illaginis psilii vel se[minis] citruli. fiat loher cum dyadragant[o] [illegible] duabus pondere parte una syr° viol cum sufficit ad dis solvendum. habet in ad syro regat ut solviens ungatur pectus et summa tota cum populeon dissolutum cum oleo viol et mo dico dialtee. Cura eius que fit a siccitate est ut impinguetur et humectetur corpus posse sicud dicitur 2° li° de ffe ethica [illegible] cum hac tussi ffe quenda complent bibat in mane lb. [illegible] aque ordei et post tres horas cum cibus ille digestus fit intret balneum tepidum aque decoctionis fol[iorum] malvarum malua visci decoctionis et foliorum [illegible] in quo parum moret neque sudet nec corpus reddatur evaporabile et post illud cibetur fucco ordei vel farina et carnibus pullorum vel edorum alcidis cum portulaca lac tuca et endi[v]ia. bibat vinum debile lim phatum inimbarum hora soporis bibat julep cum aqua tucbi vel psilly teneat sub lingua pillas bilalicas que fit sic R[ecipe] succi liquiricie ℥ x se[minis] cucurbite citrulorum se[minis] portulace ana ℥ v conficiantur cum mucillagine psilly vel albu[min]e oui et fe pille retente sub lingua propter ingluctatem humectat guttur et linguam et calefacte re sistunt Item alie R[ecipe] succi liquiricie zucari ana dr. p[ond]us ℥ p. amili dragaganti amigdal dulc[ium] excorticatarum ana ℥ v fiant pille cum mucillagine [illegible] ca da Si vero patiens sit fit fe queda in loco ptisane sumat panis cum lac gula re tenti capre vel asine pascentis ordeum et herbas [illegible] decoctionis [illegible] lactis in isto addatur zucca vel mellis ut dicit Avicenna 1° de ingenio sanitatis vel comedat carnes [illegible] alcidis cum predictis herbis condita in ebo [illegible] arorum diuisis que R[ecipe] cinamomi ℥ i cardamomi ana ℥ i

fit pul[vis] embellatis ungatur pectus et nucha a tota cum oleo ro vel sicut [illegible] cum mu cillagine psilly et camphore. Cura eius que fit a frigiditate cauendum est cauere ab ipso omnino et fomentare pectus cum pannis calidis. Cibetur post ea brodys tortis carnium bonarum [illegible] cum tpalmono car damo et cum bibat ydromel vel vinum calidum limphatum sum medietate [illegible] dyagalanga vel dyazz[illegible] sed cum vadit dormitum et post illud bibat aliquid aque calide vel vini ca lidi limphati post declinacionem morbi balneetur in aqua decoctionis camomille ysopi mellilo si aut post ea [illegible] vetus [illegible] quare pur get cum pillulis cochijs vel ineria de turbith et fiat postea potionum localia predicta. Cura eius que fit propter catar rum est ut si catarrus fit de materia calida arcet se[dere] et stare cum potibus dorire in nocte propter impedimentum tussis sumat omni mane ℥ i syr° de ysopo vel decoctionis se[minis] urticarum capillis ve[neris] se[minis] vel radicis raphani ana semini siccarum prorum uno [illegible] dat tillorum prorum [illegible] decoquatur in aqua et fiat syr° bidectis cum zucco in estate et in [illegible] vel cum melle in yeme et sumibus purge post ea cum pillulis cochijs vel cum [illegible] Qui aut sta fit gross [illegible] post purgacionem omni sero cum vadit dormitum ut sumat ℥ i vel i cum aqua calida pulvis [illegible] R[ecipe] yso pi yreos ana ℥ i teratur et cribelletur et ungatur gula et nucha et caput abrasis pilis et pectus et totum mane et seo cum ungentis calidis marciaton vel arrogon et [illegible] unctionem ponatur pannus calidus ad ignem et sul phor [illegible] catarrus fiat cucupha [illegible] sup caput [illegible] cat° de catarro. Ultimo fiat can terium in vertice capitis si nichil aliud giuvet [illegible] bonis carnibus bibat vinum cum vadit dormitum post purgacionem

Recipe ℥ ß ʒʒ conditi vel dyagalange vel dya
cardamomi et post illud bibat aliquid vini vel
aque calide Si autem predicta non curaverit
sumat digestivum que sic fit Recipe succi li-
quiricie ʒ ß capillorum veneris yreos carni
cum piperis aristologie rotunde amigdalarum amarum
mastici ana ʒ i fiat electuarium cum melle
vel succo datur ex eo ad modum nucis ca-
stanee educat fleuma grossum et saniem ex pec-
tore pulmone stomacho et gutture teneat in
ore pillulas bechicas que sic fiunt Recipe piperis
mirre carvi amigdalarum ana ʒ i aloe scili-
tice ʒ i conficiantur cum vino quia incidunt
materias grossas vel dissolvant et minuunt vel
quibus ex hiis pillulas sero cum vadit dormi-
tum Recipe mirre storacis liquide thuris opii
ana ʒ iii vel ii quia removent tussim impe-
dientem sompnum et dormire faciunt Recipe
opii ʒ ß mundificant pectus et pulmonem
seu cavam pulmonis ex mirra fiant Recipe
mirre et storacis et thuris et conficiantur
cum cerotum album pestilenciale si dissolu-
antur ex eis omni mane ii vel iii in ore
si autem paciens non possit eis uti propter
amaritudinem addatur zuccari succi liquiricie
ana ʒ i vel plus ¶ Si autem catarrus fuerit
de materia acuta calida scilicet cola vel flate
salso tunc cura eius est ut bibat omni
mane ℥ siropi de papavere vel siropi ro-
sarum et garofilorum et de eo cum aqua decoctionis
rosarum balaustiarum mirobalanorum sebesten iuiuborum
prunorum mundatorum vel de ... vel
dyamoron vel aqua ... teneat sublin-
gua in ore et cum ... pillulas
que sic fiunt Recipe amili dragaganti a-
migdalarum dulcium fabarum excorticatarum vel
lentium excorticatarum penidiarum gummi arabici
boli ana ʒ i quia omnia ista inspissando
materiam acutam subtilem digerunt et abilem
faciunt ad screandum ¶ Utatur succo ordei
vel farri vel risi vel frumenti vel
carnibus assis pullorum et castratorum
potetur vino dulci limphato cum aqua
frigida et hic modus curacionis scilicet com-
locandi in tussi que est ex causa calida et cum
cum aqua calida ¶ Si autem predicta non
curaverit propter acuitatem ... et ...

stomacus sumat ʒ i vel ii de pillulis que sic
fiunt sero cum vadit dormitum Recipe thuris
mirre opii croci ana ʒ ß succi liquiricie ʒ i
fiant pillule cum rob vini vel vino dulci
Abradatur caput post ista et lavetur ex
sinapi confecta cum decoctione sticados donec
rubifiat ungatur caput totum cum oleo
rosato et oleo camomillino in hieme et forte
utile est purgare corpus totum ... cum
de reubarbaro ... de catarro que
si omnia non proficiunt fiat ultimo cauterium
in anteriori parte capitis ubi est commissura et
dimittatur apertum longo tempore ¶ Quod autem predicta
ex canterium ... ut in bona tussi ex
catarro similiter et in catarro descendente
ad stomachum vel oculos vel pectus Quia
ex predicta tussi ut plurimum perducit hominem
ad ptisim et ideo sollicitandum est in eius
cura ¶ Item post purgaciones et re-
media localia predicta sumat omni mane
et sero cum vadit dormitum micra
dei ʒ ii et post prandium comedat ℥ i
zuccari rosati veteris et post illud bibat
aliquid aque calide quia digestionem
confortat Recipe ʒ ii et materiam acutam
stipticitatis et flegma prohibet Recipe zucca-
ro vel vel aqua ¶ Cura omnis
fit propter empima et collectione saniei vel
sanguinis in pectore similiter et cura eius
que fit aptius dicemus cum de illis
passionibus scribemus

Empenta

primus ex pectus qui dicitur cum tussim humida
sive sit cum sputo sive sine sputo sic fit Recipe
capilli veneris yreos ysopi
ana ʒ i liquiricie ʒ ii cardamomi ʒ
ß cinamomi cleu ʒ ii cassie lignee
ʒ ii foliorum nucis ... ana ʒ ß macis
croci ana ʒ ß piperis longi ʒ ii et
conficiantur omnia detur in aurora
ʒ i vel ii cum vino dulci vel de-
coctionis ysopi et liquiricie vel cum succo
facto ex farina ordei vel spelte vel
frumenti vel farri vel ...
et comedat ... cum lacte amigdalarum
hic ... humida digerit et
resolvit materiam lenem expulsione facit

Item quod remedium ad omnem tussim oppinia frigida et ventositate est ut patiens utatur mane et sero hac confectione Rx pulverem ciminum ʒ ii dyaton piperion sero cum melle ʒ i misceatur et sero purgatione j vel ii videbis mirabile. Item quod operantes in tussi coptatario sive sero sive calido sanie cauterium dictum in mechado vel loco eius canstricat collo et spatulas sub catarihis in temporalibus ad fluxus ponitur sunt super locum donec vesicat et materia educatur et evacuet. Item rubificant caput abrasis capillis Rx cum emplastro ex sinapi melle fimo columbino floribus siccis raphano sicco apii aneto yreos et similibus. Item lavat caput cum lexivio sed frigidum gravius vel vitis quo decocta sunt folia lauri salvie stecados ysopus maiorana florum camomille millilo et similia. Item sacellat caput cum milio furfure sale torrefactis in sacello. Item siccipiunt dietam siccam et ipse apud cenam et ut abstineant in ieiunio et sudent et sero balneum [illegible] post cibum quiescat ab his neque vocem ferant neque sompnum illico super cibum accipiant neque resupinatum frequentent. Pille sunt sublimes ad catarrum restringendum similiter et tussim coopta tarro quae infestat de nocte sit sive nec est eis par in hac Rx apii a mili gummi arabici succi liquiricie ana partem unam dragaganti [illegible] ana partes ij fiant pille sub lingua tenedentur eo efficacius in vel iii et convenit vero pondus quod ad pondus dormire ipse tussim … operantes quod veniunt pectoralia ferocius dyapendion diu cum frigida dyadraganto in calida dyacalamento in cum … dyaysopo in cum frigida … confectio … Item confectio syrupi de liquiricie … descriptio confert tussi antique digerens et leniter mundificans pulmonem ab omni materia et sanare fructus est ista Rx liquiricie mundate ʒ ii capillis veneris ʒ ii ysopi ʒ ii ponantur in … lb aque et dimittatur per diem et nocte deinde coquatur … colet et addet mellis ʒ … penidiorum ana ʒ viii aque ro ʒ vi fiat sirupus sub coctus et clarificatus. Confert etiam catarrosis pleureticis peripleumonicis ptisicis atque omni asperitati pectorali cum materia et ipse in cum calida. Item confectio syrupi de ysopo … eiusdem est virtutis confert in istis passionibus et ipse in cum frigida grossa Rx ysopi radicis apii seminis petroselini liquiricie ana ʒ v ordei mundati ʒ ii se malue se citoniorum dragaganti ana ʒ ii capillis veneris ʒ vi … ana … ʒ o passularum ʒ vi ficuum pinguium se … pinguium ana … penidiorum … lb ii fiat sirupus ipse … pectoralem digerit et sanat pulmonem et membra spiritualia confortat appetitum.

Item confectio syrupi de ysopo … eiusdem … et in eisdem passionibus confert ipse in cum frigida grossa viscosa mundificans pectus et pulmonem asmaticorum quare confert ptisicis empicis asmaticis catarrosis … modice tamen … ne appareat … sanare faciant propter suam acuitatem Rx ysopi ʒ ii ysopi capillis veneris ana ʒ i calamenti anisi radicis apii seminis ana ʒ v se malue feniculi yreos ana … se citoniorum … ana ʒ ii passularum enucleatarum ʒ ii ficuum … pinguium pro … penidiorum lb i mellis despumati lb ii fiat sirupus decoctus et clarus et si … ad ministrare … est cum … Item lohoch de squilla … in forcando quare confert asmati … sic fit Rx … Johannis … de …

Rubificatium

Lexivium

Pille

Lohoch

ca° de asmate aucte fiat ex squille asse
vel cepe acute assate ʒ iii radices lilii et
lesis ʒ i ysopi sicci ana ʒ i iuiube cccc
ana ʒ ß terantur omnia atque atque confician-
tur cum melle cocto despumato donec fiat
sicut pasta mollis ex quo lambatur hora
post horam aliquid tunc cum vino claro quod
educat materias grossas viscosas ex pectore
et pulmone

Canon

Tussis frequen-
ter fit ex catarro quia ambo cause
sunt una vel ab propinquitate quia post dicta
pectoris ca° et dicta ca° de catarro et dicta
de ca° asmate multum sibi invicem
suffragantur ¶ Item quod dabis pillulas bechicas
ut teneat sub lingua vel tabulis illos
super cibum sed vel in ieiunio vel tribus
horis post cibum ne forte faciant sui
humectatione cibum salmatum vaporare
ad radicem lingue et sic non pungeret
spiritum sed causaret spiritum ¶ In omni
tali passione pectorali hoc generaliter
servandum est in cibis et medicinis a
frigidis vetitis vel contra calida composite
et propter aerem in frigido et si fuerit qualibet uti
sunt vere vel nisi calidis lenibus re-
fragantur ¶ Signa in tussi propter catarrum
calidum et sputo sani atque ptisis sive
propter ... pericula absque fiat velud im-
ante ... pectoris in ... tusses
quoniam ... sicut frenena et
catarra°

Prenosticatio

Cavendum est plurimum a tussi propter catar-
rum acutum dicto vel stante salso et
solutum in eius causa ulcerabit
pulmonem et panniculos eius involuen-
tes et destringentes et faciet ptisim
et finaliter mortem ¶ Item sollicitandum
in cura tussis a causa frigida viscosa
ne forte vapor ad pulmonem commu-
tat ... et de inde lienteria
pronosticatio in tussi causata a pleuresi
vel peripleumonia vel empimate vel ptisi
est pronosticatio illarum passionum ut
dicetur suis capitulis proposse ¶ Ca^m
de asmate

Ista quatuor
in hoc conveniunt quia sunt malicia
anhelitus propter defectum contingentem in
membris spiritualibus principalibus vel
compassionem quod cerebri et stomachi sed
differunt quia asma dicitur quando cadit
pectum in expiratione et est ibi sonus aliquis
raucus et hispidus. Dispnea vero dicitur quando sonus
est plurimum in anhelando. Orthopnea vero dicitur
quod est pectum in inspiratione et expiratione
in sonitu ¶ Causa in ex pectus medicus
non curat stare directe nominaliter cur
vero medicus directe ut dicit in 3° de causis
fiant omnes iste passiones vel ex passione
principali membrorum spiritualium vel ex cor-
compassione et si fiant ex passione principali
hoc duplex quia vel ex mala complexione hot
utrum duplex vel cum materia et sic sunt ex
humiditate pulmonis vel siccitate. Si ex
materia compositione tunc sunt ab opilatione et
obligatione viarum anhelitus sicut contingit
gibbosis propter dislocationem spondilium et
lepris propter sclirosis viarum grossorum
multarum in pulmone et gutture. Si
vero fiat ex compassione sic sicut sunt ex
catarro descendente a capite velud
ad pectus et pulmonem calido acuto
vel frigido flatico sicut dictum est ca°
de tussi et ca° de catarro ¶ Signa
corporum que sunt a caliditate vel humi-
ditate vel siccitate pulmonis sunt
signa dicta de tussi a causa calida humida
vel sicca ¶ Signa vero corporum que sunt
a lepra vel gibbositate sunt signa corporum
que dicentur suis locis ¶ Signa corporum
que sunt a catarro et signa tussis
a catarro discernunt calidi vel frigidi
catarri sunt dicta illorum

Methadus

Cura cuiuslibet corporum trahitur
ex cura eius ex quo trahitur et sequitur
quia signa et causa et cura et pronosti-
catio catarri et tussis et asmatis
sunt eadem ... pt ex asma ex
gibbositate et lepra est pe... incurabile
... asma ... passio
nes fore confirmatas

Emperica

Inveterata asmatis a catarro sive calido
sive frigido sed in calido magis propter faciunt
quedam excellentes flebotomiam cephalice
vel si virtus sit debilis scarificatio
cum in spatulis que licet non conferat
qualitative confortative ¶ Deinde
ob fiat corpus lapidem omni die cum

clisteri et suppositorio et quibusdam pillulis
cochijs in aqua frigida vel pillulis de reubarbaro
in aqua calida posite capitulo de catarro post
evacuationem vero et antecedentis maturat con-
iuncta atque evacuat per sputum ut dixi-
mus capitulo de tussi et plura dicemus capitulo
de pleuresi deinde confortant pectus
et pulmonem dando omni die libram ℥ i
pulmonis vulpis sicce vel oporum ad aquam
mellis quod est mirabile ut dicit Azeme
capitulo primo auctoritate Rufi ¶ Solemus ad mini-
strare rubificativa et exsiccativa circa
caput sicut sunt unguenta eubrocie
epithimate emplastra dicta capitulo de catarro
et tussi ¶ In declinatione vero morbi fa-
cimus suffumigationem ex thure et mastice
et mirra positis super carbones quia
cerebrum et pulmonem exsiccant et confor-
tant ne ulteriores generantur superflu-
tates **Canon** Sciatis quod catar-
rus fit duobus modis uno quidem modo
propter indigestionem stomachi vel epatis quia
tunc nutrimentum indigestum et aquo-
sum recedit per venas ad membra et
quia debile est naturale sibi non potest
rectificare illud quia congregat multas
superfluitates que colliquate fluunt
deorsum ¶ Secundo modo propter vapores
ascendentes acutos ad caput hora prime
digestionis et hoc fit vel vino stomachum
madidante vel cibis calidis acthenis
vel utroque modo **Pronostica**
¶ Asma simul et oscitatio in febre continua
et propter defectum cum aliis signis malis
mortem et suffocationem significat quod est
necessitas eventationis tam cuncta sed
eventatio diminuta ¶ Item asma veniens
in pleuresi et peripleumonia et catarro
et precipue in senibus mortale quia destitu-
cionem pervenit propter pro-
strationem ~~catarro sequitur~~
~~...~~ catarro defunt capitulo primo
Capitulum tercium de pleuresi
Pleuresis est apostema calidum
in pellicula tegente costas versus
concavum pectoris que pleura dicta
est et quidam apostema diafragmatis
et tunc est periculosius propter maximum
impedimentum anhelitus fit autem ex
omni genere humorum penetrantium per ve-
nas capillares et arterias continuatas ad
pleuram sicud et omne aliud apostema sed
maxime fit ex colera et sanguine colerico vel
flegmate subtili salso quia non videtur
quod aliqua materia possit substantiam membri
panniculosi solidi et densi penetrare
nisi sit acuta calida subtilis unde
ypocras in tercia particula afforismorum ¶ Quedam
inveterata non valde pleuretica fiunt
neque dicant aliqui quod pleuresis
fieri sit per generationem ex catarro quia ut in-
quit galienus in tercio de statu de
causis apostematum differebat dice-
bat non est possibile generari aliquod apo-
stema nisi materia superfluitatis
currente per venas et arterias ¶ Ex catarro
tamen catarro bene dissolui potest fieri
empima vel ptisis ¶ Et sciatis quod in
latere altero vel utroque sit quidam dolor
ventosus fortis ¶ quidam sine febre inflam-
mationem significat ¶ Secundo dicunt de pleuresi
quia propria signa et inseparabilia omnis
pleuresis sunt dolor lateris pungi-
tivus cum tussi et febre continua acuta
pulsus serratus sive durus cum durities
arterie propter vehementiam doloris et
oppressionem virtutis vitalis a apostemate
quo vero sine ad dolorem lateris vento-
so ¶ Est et certum signum infallibile
quia dolor ventosus totaliter curatur
per appositionem evaporationis sive calefactorii
super latus ¶ Secundo pleuresis per hoc augmentatur
quia fit a calore sine resolutione
sine ut dicit ypocras secundo regimine acu-
torum et ypocras incepit curas pleu-
resis per medicinas a calefactionibus quia
vel pleurat ut dixit medicine ¶ Signa
pleuresis que fit a sanguine sunt proprie
rubedo faciei et totius corporis et
repletio venarum et pulsus magnus
unda in grossa et accessio ciborum
generatiuorum sanguinis ¶ Et signa magis
propria sunt quia sputum incepit primo

apparet erit valde rubeum et dolor cum
punctura non valde multa sed gravitate plurima
Si autem fuerit pleuresis a colera adusto, appa
rebit cum omnibus predictis vel pluribus
nigredo lingue et bruma nigulla sive
rubea oblivio et tussis sicca et sitis
intensa s. retentio sputi et asperitas lingue
et gutturis et nigredo totius corporis sentiendo
se maior quam si sit a sanguine adusto ad
A colera
septima occurrens. Signa eius que fit
a colera sive cum sequentibus predictis urina
rubea clara subtilis vel citrina in
tensa et punctura lateris in modo acus
cum dolore plurimo et pulsus durior et
minor et spissior et sic acutior quam in
ea que de sanguine. Signa eius que fit
de flate aut sanguine viscoso
de flate sive de sanguine viscoso vel
aquoso non est prius flatus vel prima
inflatio unde putatur posse curari sine
cum sequentibus quibus esse quieta magis et
dolor gravativus in latere sine plurima
punctura et sputum eius tendit ad albedinem
et urina pallida vel subcitrina vel
citrina cum spissitudine et pulsus primus
refers quodammodo. Dicendum preterea quod pleu
lateris et peripleumonia et quandoque fit in altero
eius tantum quandoque in utroque. Et signa
sunt si fit in altero ut puta in dextro
in eodem latere erit magis calor. propter quam
si fuerit hiemis ducam terra corpus penes
officiabit in illa parte quam alibi sicut
et alii congelatio illic illumitur propter
cum fit opposito latere sicut sinistro iacet
percipiat sentiet gravitatem et tensionem
in latere dextro propter suspensionem
eius sicut in parietibus lateris illius et eodem
modo dico de latere sinistro. Si vero pleu
resis fit in latere utroque erit calor
et dolor et tensio equalis utrobique
Dicendum quod pleuresis et omne apostema
salubre primo ubi omnis morbus
de temporibus
salubris ut dicit primo de crisi habet
quatuor tempora principium augmentum statum
et declinationem. Distinguntur illa
tempora duobus modis. Uno modo penes
digestionem eius ut puta quod cum non
apparent signa digestionis vel salem
digestionis manifeste tunc dicitur principium tunc

ut licet etiam quandoque principium vocetur spatium
tempus dierum a principio primo principali in quo
primo eger sensit egritudinem sive lesionem
sensibilem in operationibus tunc cum vero ap
parent signa digestionis modice tunc est
augmentum, cum vero apparent signa perfecte
tunc est status, cum vero apparent signa
bone et laudabilis evacuationis tunc
est declinatio. Cum autem dico signa
Nota
digestionis intelligo signa urine et
sputi et egestionis licet quedam appareant
magis uni egritudini quam alteri vigeant
Sputum
Sputum etiam sufficit super morbos
membrorum naturalium deserventium
digestionis ut sunt epar splen renes
Egestio
et vesica. Egestio vero magis super
morbos membrorum naturalium deserventium
prime digestioni ut stomachus intestina
Hoc distinguuntur quatuor hore solos
penes difficultatem accidentium consequentium
morbos quia dum primo apparent accidentia
est principium quando augmentantur est augmentum
Cum sunt in ultimate malicie est sta
tus quando incipiunt deficere premissa
evacuatione sensibili et sufficienti per
sudorem vomitum egestionem vel urinam
vel apostema exterius tunc est declinatio
Hec autem indifferenter non puta
licet sint quasi omni morbo ut patet
ad distinctionem quatuor horarum solum pleu
resis determinatio (alibi) sicut dictum quod
predicti duo modi distinctionis quatuor
horarum solum quandoque simul concurrunt ita quod
est principium digestionis est principium
accidentium. Aliter de statu dicendum et
declinatione quandoque vero non concurrunt
omnino quoniam omnes hore accidentium pre
cesserunt antequam compleatur principium
digestionis. Sed quia in omni egritudine
acuta que est sine apostemate iste
tempora omnino coincidunt, ita quod quod
in esse acuta sine apostemate est
principium penes digestionem tunc est
principium penes difficultatem accidentium et
quod est augmentum etc. Et ideo in istis
esse danda est dieta grossior in
principio et subtilior in augmento et

subtilissima in statu in refrigeratione et decli
natione. Iuxta illud ypocratis prima particula
aphorismorum quando consistit morbus in statu tunc remissiora
dieta utendum est. Tussis autem acuta que est
cum apostemate pectoris vel pulmonis, pleuresis
et peripleumonia ita quod ipsa omnino non co
medunt nam in eis primo sunt quatuor
hore accidentium angustiam applicat precipue in
prima digestione et ideo in talibus egritudini
bus erit magis periculum in prima hora
precipue digestionis quam in augmento vel
statu, et hoc est periculum suffocationis.
Et ideo timere in pleuresi et periculosa dieta
erit dieta tunc egroto horribilis, nam
in principio digestionis debet fieri dieta
subtilissima quia tunc fit maxima diffi
cultas et modicissimum sputum atque
digestionem. Et ideo tunc non datur nisi
potus scilicet iulep vel ydromel et aque
pullorum usque ad statum accidentium. Post
statum vero accidentium et cum incipit augmentum
tunc precipue digestionis debet grossius die
tari et in statu digestionis adhuc gros
sius usque stat homo egrotus quia est finis
talis status. Iuxta illud ypocratis primo
regiminis acutorum. Et quando plus sputi
sunt soluerunt est reficiendus. In hora
vero egrotus et in duobus diebus proximis
post egrotus debet dietari subtilissime. Hec
in principio scripto precipue acutorum ne forte
natura occupata pabulum distrahatur a crisi.
Iuxta illud ypocratis prima particula aphorismorum. Et ita
quorum egrotus fit vel fiat equaliter

Causa

a principio nichil apponere etc. Causa ac
cidentium dictorum est ista quia in pleuresi
et peripleumonia quando materia apostemosa primo
fluit ad costam vel fluxit in principio
nondum est digesta tunc multum oppilat
vias anhelitus et ramos canne spisos
pulmonis quare timetur de suffocatione.
Cum vero incipit digeri tunc et incipit
egredi per sputum quia materia non refluatur
ad venam per pulsionem eiectiva fiendo in
esse acutus sine apostemate. Et ideo de die
in diem aliquid eius evacuatur et hora
maiorum si pleuresis vel peripleumonia
timetur per resolutionem et non per saniationem
ut ait dicetur, et quia de die in diem
minoratur ideo cessat oppilatio et malicia
anhelitus et omnia accidentia alleviantur usque
ad horam egrotus. Si in egrotus est futura per re
solutionem et sputum illud naturaliter non semper
accidit et precipue cum in pleuresi fit tanta
resolutio per sputum ut materia totaliter eva
cuetur vel aliquid eius refluet ad horam
egrotus sicud fit in pleuresi et peripleumonia
valde salubri. Oriendum spera quod pleuresis
similiter et peripleumonia, et ubi omne apos
tema in aliquo membro corporis quocumque terminatur
altero duorum modorum quia vel ad salutem
vel ad membri mortificationem cum aufert
operationes illius membri sicut necesse ad
salutem et individuum tunc sequitur mors ut
puta in pulmone stomacho epate et similibus
sin autem potest remanere vita hominis in manu
vel pede. Si non terminetur ad salutem fit
hoc altero duorum modorum quia vel stat
in suo membro vel permutatur et tamen illud
fit ad bonum ut quando si pleuresis permutetur
post aures vel sub ascellas et est cum
illud fit ad malum et pessime ut si pleu
resis permutetur ad peripleumoniam vel frene
sim vel litargiam. Cum vero stetit apos
tema altero duorum modorum quia sit vel per
resolutionem vel per saniationem vel per sclero
tisationem. Si per resolutionem hoc duplicater
vel insensibiliter ut quando materia apostematis eva
poratur toto corpore vel bursitio medicine
vel sensibiliter ut quando materia pleuresis et
peripleumonie subtiliatur a calore naturali
et per sputum illico de die in diem expur
gatur vel supervenit fluxus sanguinis narium
vel sudor plurimus circa pectus et
tempus istius terminationis in pleuresi vel
peripleumonia est a prima die egritudinis usque
ad diem quartumdecimum. Si enim post tempus illud
nichil istorum accidit et tussis remanet
sicca cum febre acuta et dolore lateris
puta quod apostema non potest terminare per resolu
tionem nunc iuxta illud ypocratis 7a particula
aphorismorum. Reumaticis pleureticis factis non
purgentur in quatuordecim diebus hiis in empima
transit quod quandoque variatur ut in pluribus, quia
possit ad huc sequi licet raro per totum in
terminare per aliquam resolutionem dictarum
ut patet de auxilio in quinto illius aphorismi

factum in [illegible] xvij die [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

xii a(phorism)o

sunt periculosissimos et consistencias
Secundo terminatur apostema per sanationem sive alteram
ut quando est grossa viscosa sed flatica quamvis
sit inobediens calori et obediens et ab ipso digeri
et maturari non potest subito sed sensim sed in-
diget tempore multo quare colligitur in cubo
et quia tamen in sanie laudabilem si natura vincat
et resistat ad virtutem expulsivam scilicet emp-
tumque existencia apostematis quemquidem dicitur quando
nominatur avicenna ruptura quod si fit in membris
spiritualibus dicitur empima si si fit in con-
cavitate pectoris dicitur emoptoica passio
Si vero fit apostema exterius ut puta post
aures vel inguinibus vel sub ascella vel
alio loco corporis dicitur exitura Et iste
secundus modus est periculosus valde propter tamen
primo quia est magis cronicus ideo timor
est ne virtus in via deficiat Secundo quia
natura resistat ad virtutem expulsionem
quare timor est de suffocacione Tertio quia
febris sit intensior et dolor acutior quare
timor est ne virtus prosternatur tempus autem
istius terminationis in pleuresi vel peripleumonia
est a primo die egritudinis usque ad xl
diem vel circa id Contra illud ypocras in ter-
ciodecima aphorismorum Pleuretici empimatici
sive purgetur in xl diebus
a die qua ruptura fit et salvatur si vero
non in ptisim transeunt Tertio terminatur
per sclirotizationem scilicet quando materia est sicca grossa
valde ut nigra vel de flava adusta
propter quod natura non potest ipsam resolvere subito
neque simul in sanie convertere sed subtiliat
partem et partem et resolvit partem post partem
Et sic tandem resolvitur subtile et re-
manet quedam grossities et tunc illud
apostema dicitur durities vel scliros
nisi medicus semper resistat ad instrumentum
virtutum mollificativum et resolutivum non
illud nequaquam natura lapidescit sed totum
resolvatur et iste tertius modus est omnium periculo-
sissimum ut dicit ypocras primo prognosticorum capitulo
de apostematibus duris quia iste modus est magis
cronicus et est impossibilis resolucionis postquam
confirmatur ut dicit avicenna iiiio canonis fen
primum tractatu de apostemate duro capitulo

Tempus autem istius in pleuresi et peripleumonia
est incertum quia cum videmus febrem durum et
dolores mitigari neque precessit aliqua eva-
cuatio sensibilis per sudorem sputum saniem
apostematis exterius urinam vel egestionem et virtus
debilitatur continue et anhelitus fit difficilior
de die in diem scitur quod apostema sclirotizatur
propter si materia foret resoluta insensibiliter
non remanerent (aliquid de febre vel) ista acci-
dentia neque remanet aliquid de febre vel do-
lore lateris vel asmate cum accidentibus sequuntur
morbum sicut umbra corpus ut dicitur in
iiiio de accidente Signa igitur terminationis
pleuresis vel peripleumonie per resolucionem
sive sputum sunt ut dicit ypocras 2o prognosticorum
Si sputum sit facile et emittatur infra
primos 3s dies et facile egrediatur
et sine labore ut tussi plurima et precipue
si sit subrubeum et sine sputo scilicet albo
equali digestum principio et consimilia omnia
signa salutis Signa vero terminationis
eorum per sanationem sunt ut dicitur circa
diem incipit calor febrilis intendi et
rigor quasi ad venire et punctura in lateris
fortificari tunc ab illa hora scias saniem
generari et precipue si febris continua sit in die
modica et in nocte multa et sudor
nullus et tussis sicca infestans egrum
et gravitas oculorum et rubedo in lacrima-
libus oculorum et unguium corrugatio et
digitorum calefactio et pustule in pedibus
quasi apparentes quasi disparentes et
prostratio appetitus et pustule que in toto
corpore que non morantur omnia ista
sunt empici Contra illud ypocras 2a particula
aphorismorum Circa generationes saniei dolo-
res et febres magis accidunt quam sanie
facta Item in pleuresi et peripleumonia si
superveniente sputo et solucione ventris
vel fluxu sanguinis narium vel flebotho-
mia adhibito vel quolibet competenti
medicamine vel calefactivo unguento
clisterio fomentativo vel similibus dolor
in aliquo non cepit diminui scitur quod
apostema terminabitur per sanationem ut dicit
ypocras 2o prognosticorum capitulo de sputo Signa
vero terminationis per sclirotizationem sunt

Signa terminationis pleuresis per sputum

per sanationem

per sclirotizationem

delicet esse falsa et dolorem mitigando xx
xl vel l vel lx dies aput quos appareat p
cedente evacuacione sensibili vel modica e
sternute si sicat et remanente tussi sicca
et difficultate anhelitus ad tercie suffo
cationis et febris. Cum autem distinctivos
prodeos modos curacionis appareat et tima
cionem que est ad melius mortificacionem volo
intelligere ipos esse salubres oportet
fieri sperve quam et timato per fimacionem
si convincitur est omnis mortifera morbus sed
quia non sunt opteto omnes morbos ad
quem convincitur et ipse si dubius sit constans
et medicus vere parsisset in cura. Ex
dictis autem colligi potest quod videndum in cura
pleuresis et peripleumonie et aliorum interna
apparatus quia primo debet medicus inten
dere ad introductionem primi modi scilicet per
resolucionem approximando medicinas resolu
tivas et expectorativas prius et post
tius premissa evacuacione sicut cum
flona vel formata ut in methodo
dicitur. Hec prima et simul angustie
et dolor et esse minorem debere in die
ut recedat ab hac via. Si vero ista
non confirmant postea ad primum diem aput o
egrimus vel etiam illud et tussis sicca sit
facta et dolor fortis et esse fortificatur
et malicia anhelitus opus fiet sta
tim ad secundum modum transire scilicet qui est
per fimacionem quod fit ad instruendo
fiorum et emplastra calida maturativa
et sanei gratiativa postea ad tercium me
tuendum quia est dies xl vel circa et
¶ Post illud vero mundificet pectus et educat
saniem cum lohoc et sirupis et gar
garismis et clisteris rupturas sancativa
que dicuntur inferius et capitulo de empiate
¶ Si vero xx xl dies vel circa id non videtur
perfectum stare pereunt debet manum lapidafieri
quare procedat secundum modum ad instruendo
emplastra et unguenta mollificativa
et resolutiva ceratum vino vino ut
aliud ne aliquid reliquie remaneat
in loco si est possibile. Sed nota in a
ipsis resolvat et intelligere quod dicta
sive staure contra quia mortem
solus prosternit si relinquendi vel dicat

Cum in quieto illius afforismi quod periculo
quod in statu est egritudo. Methodo
Cura prima pleurisis istoo fiet procedendum in
primis namque considering si venter sit consti
patus et fiat clistere lenitivum ex decoctione
malve et bismalve mercurialis fiat lb i
et pro olei fiot vel olei quod ʒ ii mellis
ʒ i salis et iniciatur tepidum i lenio si
venter fuerit fortis vel fiat suppositorium
ex melle et sale incorporatis simul ad
ignem lentum et supponatur i lenio si
venter sit debilis. Ex purgatis autem stabulis
ventris naturalis procedat ad evacuationem
cause morbi hoc ordine nam si materia
sit levis scilicet sanguinea vel ex sanguine
et colera simul mixtis quod est vel plurimum
quod fiet quia dolor ascendit usque
ad spatulas tunc fiat flona, si autem
fit cum sit flacta vel celica
fiod raro contingit quod fiet quia dolor
descendit usque ad furculam ubi est os
stomachi, tunc fiat purgatio cum ʒ i cassiefistule
et ʒ i et per mane et tamarindorum dis
solutis in ʒ iii aque fictis decoctionis
iiii frigidorum seminum coletur et detur ad de
vel hora matutina quia circa unctum
faciendum quod secundum doctrinam in quieto
supra 2o regiminis acutorum circa principium
tractatus est in omni pleuresi facere in
principio flobotomiam quam farmaciam propter tres
causas prima est quia purgatio est farma
macia namque apparatu indiget et
tempore, 2a licet quia flebotomia competat in
solo sanguine vel in pectore omnium humorum
sunt qualitative, et flona fit evacua
tio sensibilis tollens multitudinem ut dicat
Avicenna primo canonis fen 4 capitulo 20 de
flobotomia. ¶ Tertia quia fermior est
et magis tumosa infusio quia illico
cohiberi potest cum quis velit dum tegum
tamen flobotomia vel farmacia fiat
applicentur calefactorio latus dolosum
vel stupur ysopo (quam vel curat
vel digne quod si materia sit ventosa
sive apparuerit vel sit humoralis
mediocri apparere tamen videtur quod
resolvit et terminat sive attritione

Si vero materia sit plurima

Si vero materia sit plurima et corpus repletum
dignum quam althendo [illegible] augmentant dolorem
et apostema a quo cognoscet medicus cor-
rodentia [illegible] dolorem precedunt omnia localia re-
media efficiat ergo [illegible] hoc ordine materia si
pleuresis est in principio et corpus pletoricum
fiat primo flobotomia zaphene pedis eiusdem
lateris causa ipsius diversione postea
flobotomia basilice brachii oppositi lateris et
id est gravius ut flobotometur zaphena vel
basilica pedis oppositi lateris causa diversio-
nis id est [illegible] fieri per duas diametros
ut dicit Avicenna in eodem loco [illegible] postea
3° et ultimo fiat flobotomia basilice bra-
chii lateris eiusdem propter eradicationem ma-
teriae sanguis extrahatur donec in aliud colorem
scilicet nigrum vel magis intense rubeum
permutetur quod facit eradicationem et [illegible]
usque ad [illegible] causa [illegible] obsistere
tamen virtus et etas ne simul cum tota
morbi extrahat et virtus Si ergo virtus
sit debilis fiat potius secundario illius
flobotomie usque ad 3 dies que [illegible]
educto una hora et [illegible] in
[illegible] ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] sequatur [illegible] predictum
[illegible] anothomia cognoscimus
vene capillares [illegible] pleuram
et costas a basilica ramificantur [illegible]
loco [illegible] superioris ubi vena [illegible]
ascendens [illegible] in duas [illegible] et
duas basilicas scilicet dextram et sinistram
Si vero basilica reperiri non potest flobotometur
mediana vel cephalica quamvis parum refert
in tres venas cur non brachii cum ab
eodem trunco vene [illegible] oriantur fere
circa eundem locum nisi quod cephalica di-
rectius tendit ad caput et basilica
ad pectus mediana vero est sicud [illegible]
colligatus ea ad invicem in brachio
[illegible] Si autem pleuresis est confirmata
et materia tota fluxit et morbus iam
pervenit ad augmentum antequam sit vo-
catus ad curam tunc si corpus non
sit valde pletoricum fiat illico flobotomia
basilice lateris eiusdem quam tunc non [illegible]
diminuendi [illegible] eradicandi extrahatur san-
guis usque ad mutationem coloris predictam quod
si morbo existente in principio fiat primo
flobotomia [illegible] augmentaret apostema
post attractionem [illegible] si morbus

cepit in augmento vel statu fiet flobotomia
diminutiva trahet materia corrupta super loca
sana preter quod apostema [illegible] post
flobotomias predictas purget aliqua dierum
cum dieta cum mediana predicta et non
purget cum scamonea vel coloquintida
vel alia medicina acuta quam propter hoc
fit [illegible] et virtus debilitaretur
Observet ergo virtus pro posse quam ipsa
est que curat non medicus. Pro remedia
vero applicentur localia Si ergo materia
est sanguinea aquosa fiat calefactorium
de sale et milio torrefactis in sacculo super
lapidem ignitum et lateri doloroso applicetur
Si vero tota acuta fiat cum spongia
[illegible] lateri planum vel cum
vase vitreo vel eneo vel [illegible] pleno
aqua calida panno [illegible] interposito
[illegible] et lateri vel [illegible]
[illegible] vesica bovis [illegible] repleta
aqua calida panno interposito Si vero
flatica vel [illegible] indigemus fortiori-
bus ut sunt orobus [illegible] furfur
[illegible] [illegible] et posita in saccu-
lo et bullita in aceto Deinde bene
expressa et calida applicata vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] super panno et
aspergatur pulvis [illegible] vel [illegible] vel
[illegible] vel [illegible] et calefiat
super lapidem ignitum applicetur Caveat
de attractione materie et [illegible] inflamatorum
quam est acutum valde [illegible] sub-
tiliationem et resolutionem materie grosse vel
viscose Et in omnibus [illegible] sit caute-
la ne applicentur humida et ne dimittantur
in loco proprio [illegible] [illegible] primo
tunc calefiant et [illegible] et [illegible] in
[illegible] frigida et [illegible] prohibent re-
solutionem Et [illegible] locus dolo-
sus cum oleo de camomilla vel aneto [illegible]
[illegible] desuper ponatur hoc emplastrum Recipe
radicis bismalve [illegible] et
[illegible] ℥ iii [illegible] florum camomille
[illegible] ℥ ii farine ordei ℥ vi
incorporentur omnia cum oleo camomille
[illegible] quod sufficit et [illegible]
applicetur [illegible]
sione et mitigatione [illegible]
[illegible] aliqua dierum [illegible]
primo levatur ad suppositorium vel clisteri

vo in medu

Calefactorium

[illegible]

Emplastrum

quoniam ventris lenitas plurimum confert
et anhelitus bonitati. Sumat omni die
in aurora preterquam in die solutionis
de sirupo digestiuo et secatiuo quem ponemus
infra in capitulo de empimate. ita principium
et vitrioli sepe aut ebrium lohoc secca
tiuis deinde et isto. Recipe radicum brusci
sparagi graminis ana ʒ i. cuscute scariole
ana ʒ ii. capillorum veneris ordei ana lb.
semis quatuor seminum frigidorum maiorum et
minorum seminum papaueris albi liquiricie mundate
iniube ana ʒ ii. zucari lb. i. fiat ex
omnibus sirupus. tamen competens post decoctionem
perfectam non sit lb. i. et semis. Et si materia
esset frigida aut tempus frigidum aut sputum
difficile addantur mellis ʒ ii. radicis yreos
et ysopi et apii ana ʒ semis. et postea tres
addi modicum aceti. Contra inflationem materie
si tussis est modica et non timebis de
pectoris strictura. Aliter autem acetum est
oris potton modicum quoniam tussit ista ad durare
et illa subtrahere inspissata quemetiam
periculum. Et si negat predictas vsque
ad perfectam apostematis resolutionem per sputum.
Si autem pleumosis tendat ad saniationem
ex frigidis quia predicta non conferunt
sicut deberent neque sputum est facile
et ex abscedatis neque dolor lateris neque febre
minorantur. Sed Sed tamen equaliter et intem
duntur. Tunc sollicitudo est eius materia
tria et famei generatio et doloris mitigatio
generatio sicud est hoc emplastrum. Recipe radicis
malvavisci cottarum et gerarum pulueres orobi
fenugreci seminis lini nastorum seu fenugreci a
muscilago dul draganti quod arabes inui
barum liquiricie mundate ana ʒ i. conquassentur
in aqua et bulliant et fiat emplastrum cum
oleo zizanii vel camomille vel anetino
vel de semine lini. Et si materia sit calida plurimum
fiat vnguentum super pectus totum ex populeon
et butiro recenti sine sale vel dyaampu
gra anetina et oleo rosis et cera al
sufficienti et illa ola et empla et vngo
ta pone etiam in bibi in lana succida et
pectori applicari actu calida stercoris go
mod vinum vel aliud ne pa fiat gutta
Et hoc illa sumat omni die mane cum
de sirupo matura noua sic fit. Recipe ysopi

yreos lili ana ʒ i. ficuum cariarum dactil
lorum pinguium mundatorum aut quinque seminibus in
nibarum liquiricie mundate dragaga quod arabes
sic quatuor omnium frigidorum ana ʒ ii. capillis
veneris lb. semis mellis et zucari ana lb. semis fiat
sirupus lb. ii. vel circa et. Et ex seminibus eiusdem
orobo et fenugreco et semine lini et stercore co
lumbino et opposito fiat super latus emplastrum
actu calidum et regatur vsque in die rup
ture tunc si fiat ruptura potest bene curari
quare educatur sanies et mundificetur vlcera
cum lohoc et sirupis repetitis seccatiuis
predictis ne tusseat in phisim et plura di
cemus capitulo de empimate et vltimo consolidetur
cum stipticis in cauitatibus que dicentur capitulo
de ptisi. Si vero ruptura potest fieri non
pe fiat partem mollificet vngatur cibus
cum calefactoriis aliquo predicto et mandatur
cum lohoc vel sirupis aliquo predicto addendo
in eis sinapi vel ysopum vel prassium
vel aliud acutum et camomilla ter et
conquassetur si est possibile donec rumpatur
ab cibus ex frictis ex appetitu oportet sa
niei et sanguine per sputum quare mundifica et
incarna sicut dictum est et plura dicemus
capitulo de empimate. Sed in capitulo de debilitati
bus sicut hac arte appinia non rumpitur
tunc est curiosum quod oportet ut appareat
collatio cum flomo aut tactio ut sa
nies egrediatur et non subito sed paulatim
omni die parum post parum vel debilitas
et sincopa egro semper veniat et mors
Sed aut ypo certa peraula asso qui
cuique ydropica aut empimati veniunt
aut incidunt ro llorus tum incisionis
est vel estronis inter costam 6 et
quintam lateris apostematosi quoniam ibi est
finis costarum verarum et prima in medio
sacrum atque dyafragmatis quare tota
sanies ad locum declinabit. Si vero
pleureses ambo latera fuit occupauit
regimen mesio lateris vtrimque hec tamen
operatio non fiat nisi in virtute forti
valde vel cor confortato. Si aut mor
bus prolongatur vltra plus l dies neque materia
sensibiliter euacuatur et febre latens
diminuitur neque anhelitus facilis sit
tunc tunc est de lapidis de apostematis sic et
prognosticis relinquere nisi forte velles

cum prestacone fact cura blanditiua
et matris dilatiua cum emplastris mollificatiuis
et postea resolutiuis uicissim ea apponendo
sicut diceremus ca° de apostemate sub pag
fo de cura apostematis intra uel extra
ria. Dicto de cura pleuresis per
medicinas dicamus consequenter de cura eius
per dietam secundum ordinem quatuor temporum eius naturalium
Ordo igitur diete duplex est scilicet uniuersalis et
particularis uniuersalis sunt cibus primo ad cor
temporibus uniuersalibus nam in principio et quando
spiritus est modicus et difficilis debet
modicum cibus ministrari sed in augmento
et statu plus si timetur per resolucionem virtutis
illud ypocras primo regiminis acutorum et quanto
plus spiritus sunt uberius residendum
Si autem timaret prostracionem tunc in
principio est magis dandum quam in augmento
ut virtus longum morbum ualeat tollerare neque in uia deficiat
in statu uero et propter circa dicam in quo
est dieta ordinatum subtilianda usque
ad subtilissimum ne natura impediatur in
operatione. Quo absessencia morbi quam
sit pleuresis sit acuta calidum subtilem
minus est dandum quam morbus sit. Si autem
sint acuta frigida grossa magis dandum
est ut virtus bene sustentetur. Tercio
adiute quia si virtus debilis optime
sustentetur per cibum quam tunc potest bene
sibi plus elaborare. Ordo uero diete
particularis sumitur a duobus modis primo
ab hora dati quia si sit periodus debetur
cibus horis quibus consueuit tempore sanitatis
uel saltem hora maioris quietis. Secundo consuetudo
tunc sunt sumere cibum bis siue plures
in die ut dicit ypocras 2° regiminis acutorum
ita tamen ut magis detur in prandio
et minus in cena. Tercio a specie et qualitate
ciborum et potuum quia et causa calida acuta
et subtilis conuenit dare magis frigida
actu et potencia. Si uero frigida grossa
uiscosa conuenit dare magis calida
acuta actu et uirtute. Potus igitur
conuenientibus pleuretica est multiplex primus
est aqua ordei que ptisana colata
dicitur cum uolumus mitigare mundificare
et infrigidare. Secundus est ydromel
factum ex lb. i aque fontis et ʒ i mellis
cum uolumus fortius mundare et absterge

Tercius est vinum album debile aquosum
limphatum ad medium cum uolumus uirtutem
confortare ydromel et vinum citrinum in
principio et cum causa est calida. Quartus est
julep i aqua cum zuccaro quando uolumus infrigidare
et causa est delicata. Quintus est succus granatorum
maiorum malorum dulcium mixtus cum aqua
fontis pluuiali quando uolumus confortare et humectare.
Sextus est syrupus de rosis uel nenufar
uel syrupus de rosis aut syrupus de papauere cum
multiplice. Julep preparatus aut cum
aqua ordei aut cum aqua pura quando
sitis et ariditas oris et lingue et ysop
metas prouenit. Septimus est jus pulli
iuuenis cum homo est delicatus et debi
lis et fastidiosus factum ex pullo primo
al. cocto et aqua pluuiali cum lactucis et
se quibus frigidis sine sale uel cum adossitud
separacionum remota proicitur si aqua foret
isto tamen potu vtitur cum pinchallo
non tamen grosso ne corpus repleatur.
Octauus potus est syrupus qui sit sit
ex aque fontis lb. i mellis aceti ana
ʒ ii zucari ʒ in misce qui est potus
nobilissimus pro corporibus delicatis cum uo
lumus infrigidari uel mundificari. Mel
neque ut dicat Auicenna contra causa non
est negligendum in passionibus spiritualibus
quia est uehiculum omnium medicinarum ad pectus
et pulmonem et propter materiam frigidam
grossa et tempore frigido sed in causa calida sit
repressum cum aceto sicut iam dictum
est. Abstineat etiam omnis pleureticus
a potibus acetosis uel ponticis quia
acetosa et pontica et styptica sunt siue
atque retentiua et uiarum pectoris ne
stricta nisi sint modica et cum acutis
permixta ut incisionis et penetrationis.
Si autem uirtus sit debilis et consuetudo
crapulosa sicut sit nostris temporibus tunc
oportet grossius dietare quia non suffi
cit cibus ypo. Vtatur igitur pulmento
ordei uel farri uel auene condito
uel lacte amigdalarum dulcium uel carne
pullorum edorum castratorum cocta et al
terata cum lactucis scariolis boraginis
buglossa post cum uti aqua de cottonis
caulium ypost cum melle si materia
sit uiscosa. Vtatur cum passulis mundatis
agrius interioribus et amigdalis dulcibus
et nuncubus pans cuius non sit agi
nus quia opilat neque fermentatum
plus quia sistomatis ad rupturam

apostematis et aperitionem venarum sit ergo
medicus intendens et sit tunc dieta vel
diarum adminus nisi apostema tardet rup
turam tunc namque est bonum fumigatio ut
rumpat citius et saniem mundificet contra
cetera omnibus sorbilibus et quibusdam piscibus parvis
petrosis coctis cum petrosilino et sale
de fructibus contra prunis et cerasis
dulcibus et ficubus siccis ad cibum
lenificationis ventris et pomis coctis
vel malis granatis dulcibus vel assis
[illegible] dulcibus [illegible] ad zuccarum
cibum contra confortationem stomachi. Post
quedam circa methodum attendenda
sunt quorum primum est quod neque flebotomia
neque farmacia fieri debet ventre con
stipato [illegible] ergo primo ad suppositorio
vel clisteri. Secundum est quod non debet fieri
hora maxime afflictionis nisi hora diei
magis quieta et [illegible] minor afflicto
ne afflictis addatur afflictio. Tertium est
quod [illegible] non debet offerri hora maxime afflic
tionis [illegible] non impediatur nisi forte
afflicto et virtutis debilitas esset propter
[illegible] pluviam quod raro fit. Quartum
quia [illegible] et non sunt multe acetosi
nisi materia sit grossa [illegible] et utilis forte
et morbus sit circa declinationem et
tussis et difficultas anhelitus sunt modi
ci et tunc detur in porcia quiete et [illegible]
multa ptisane vel aque pure aliter
et sputum prohibent et suffocationem indu
cerent. Sextum est ut curando
morbum et eius causam non negligamus
accidentia consequentia scilicet sitim vigilias
dolorem capitis colliquationem corporis
[illegible] quorum remedia invenies suis
capitulis. Sunt preterea quedam
que curant pleuresim exemplo vesi
catoria et attractiva et [illegible] sinapi
[illegible] ficubus [illegible] stercore columbino
[illegible] et [illegible] talis [illegible] pone
[illegible] ea super locum dolorosum post evacuationem
[illegible] sufficientem vel flebotomia vel farmacia
et cum non est timor de attractione [illegible]
ad locum apostematis vel ponendo vento
sas super locum [illegible] iste modus non est tamen
[illegible] difficile est [illegible] medicinam pene
trare costas et toracem cum sint [illegible]
[illegible] timor est de [illegible]
apostematis. Sciendum quod si in pleuresi spu
tum sit rubeum purum sine permixtione

albi omnino tunc in cura eius oportet nos
ad duo intendere scilicet ad sputi educationem
cum [illegible] lenibus predictis et ad [illegible]
rupte ad consolidationem [illegible] con
glutinativis incarnativis que dicuntur [illegible]
de sputo sanguinis. Administrentur igitur [illegible]
[illegible] vel sunt [illegible] sicut dicemus
[illegible] ptisi [illegible] ad ptisim [illegible]
sunt nisi [illegible] in
[illegible] Est preterea sciendum quod licet
pleuresis et alie omnes apostema
fieri possit [illegible] vel co
[illegible] et
[illegible] maxime
a [illegible] est ad [illegible] corporis. Alia
[illegible] Quod fiat porcia
[illegible] sit maxime a colera
[illegible] et [illegible] sit
a flate. [illegible] congestionis vel
[illegible] sit a melancolia quod tamen raro est
fieri [illegible] sit igitur [illegible] in vere
a sanguine in estate a colera [illegible] in
autumpno a melancolia quia per estatem
[illegible] subtile et remansit grossum
in humoribus sed in yeme a flate
[illegible] possit tunc fieri a colera
[illegible] per estatem et autumpnum que
postea in yeme per antiparistasim
et opilationem [illegible] ad interiora et
ibi non bene [illegible] et
fiat apostema [illegible] tunc
sit pleuresis in senibus maxime
a flate [illegible] in
adolescentibus a sanguine in iuveni
bus a colera. Quare igitur hoc apostema
est periculosum et difficile in senibus
et [illegible] suffocationem et virtutis
[illegible] debilitate [illegible] est peri
culosum in iuvenibus [illegible]
et acuitate doloris fortitudine
et [illegible] bonitate. Regat igitur omnes
pleureticos [illegible] et cibis
et potibus predictis usque ad tempus
convalescentie quod est tempus post declina
tionem [illegible] et [illegible] et tunc [illegible]
et gradatim reducantur ad suam consue
tudinem. **Experientia** [illegible]
operantes in cura pleuresis que est
a sanguine [illegible] flebotomiam farmaciam
sed in ea que est a colera adusto

vel eo vel stare permittunt equiso Item pro
digestione ad inflammationem omni mane ʒ i
vel in clisteribus syrupus cum duplo eius aque
calide decoctionis liquiricie prestante ʒ ij pro
omnibus febribus cum [illegible] bulliant
in illis aque donec medietas consumatur
coletur et syrupizetur cum lb i zuccari in omni
pleuresi sed si sit desiccare addatur ysopi
melliloti cum ʒ ii Item non datur aquam
ordei cum syrupo neque cibo sed syrupum vel po
tibus [illegible] i vel ii horas quod aqua ordei
potata et mixta que debet dari post non
digestionem dabis propter julep vel in
dromelli aquoso vel aquam decoc
tionis radicis feniculi cum liquiricie et zuccari
quod si pleuresis sit de materia calidissima
sicut sanguinis adusto vel eo dante propter
hoc comestionis aquam decoctionis psilli
et cucurbite aquam decoctionis lactuce
et zuccari vel aquam decoctionis endivie
psilli et quod avans et habet omnium subti
lior si gustus ipsum prohibet Item si
calor febrilis sit intensus inungunt
spatulas et spinam totam cum populeon
et oleo ro vel fiat et mixta oc psilli
vel oleo de papavere vel de nenufar
Item si dolor lateris pungitivus sit
fortis fomentat latus cum spongia
infusa in aqua decoctionis florum
camomille foliis vel aneti et foliis
vel unguentum cum unguento [illegible]
[illegible] pte dyaltee et oleo camomille
[illegible] [illegible] [illegible] pte addito oleo
modico propter penetrationem Item si data
in methodo [illegible] et empirica regimina
omnibus pleureticis usque ad [illegible] reso
lucionem et usque ad rupturam si non pre
tendat ad resolutionem [illegible] post rupturam
apostematis mundificant pectus et pulmo
nem [illegible] cum rebus dictis in capitulo
de tussi passio de empimatis [illegible] [illegible]
et conditionem eius quod est [illegible] et
plura dicemus capitulo de empimate et
capitulo de ptisi cum [illegible] omnium [illegible]
tio mundificandi Item homines [illegible]
[illegible] [illegible] pectoris cum materia sit sit
quia illa digerent et sputum [illegible]
et [illegible] [illegible] materia grossa [illegible] [illegible]
[illegible] capilli [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] liquiricie passularum mundatarum [illegible]
dei [illegible] [illegible] ʒ i [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dactillorum [illegible] uno
[illegible] fiat ʒ i p [illegible] [illegible] [illegible]

uno in anno [illegible] dul uno [illegible] fiat
syrupus cum melle sicut fuit [illegible] vel cum
se lenta [illegible] cum zuccaro si est cum febre
acuta

Canon

Dubitant quam plures
utrum repercussiva competant in principio
pleuresis videtur quod sic auctor Johannes
Mesue in suo de appositis capitulo de pleuresi
ubi hoc ponit expresse Item auctor Avicenna
primo canonis fen capitulo de curatione apostematum
in generali ubi dicit quod in principio debent poni
super locum repercussiva tum in declinatione
resolutiva tum In augmento vero et statu
mixta ex his ita tamen quod in aug
mento ducuntur repercussiva prestantia
ad resolutiva nec ab illo tamen ponitur
exceptionem nisi de apostematibus creticis que re
pellere non debentur sed potius [illegible]
ponendo emplastra rubificativa ex sinapi
[illegible] [illegible] columbino [illegible] [illegible]
oppositum [illegible] auctor ipse [illegible] [illegible]
ubi loquens de cura pleuresis et peripleu
monie medicinas non ponit in aliqua harum
repercussiva Et hic auctor [illegible] ii [illegible]
[illegible] sanitatis ubi loquens de cura
omnium apostematum interiorum que sunt cum febre
habet in apostematibus pectoris repercussiva
quia [illegible] ne materia repellatur ad cor vel
aliud membrum nobile vel si hoc non contingit
[illegible] accedit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sputum terminari non possit sed [illegible]
[illegible] vel [illegible] Ad quam
dubitationem videtur [illegible] [illegible]
Mesue colligitur [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] materia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] stat in [illegible] [illegible]
sed [illegible] [illegible] dico quod materia
[illegible] [illegible] in poros et spongio
sitates [illegible] [illegible] fit apostema
Secundum [illegible] quod in principio [illegible]
debet reponi repercussiva et [illegible] si
materia sit modica et corpus non plectoricum
neque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible]
ad cor [illegible] modo materia non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] competet [illegible] causas
[illegible] et sic [illegible] auctores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] medico
[illegible] [illegible] [illegible] repercussivis vel
non [illegible] Respondendum quod [illegible] [illegible]

est propter quatuor. Primo quia difficile vel impossibile est medico cognoscere principium pleuresis. Secundo quia posito quod cognosceret tamen quia illa hora levis est non preit medicum apparere. Tertio quia raro est quod humanum corpus non sit plectoricum et ita pantant [?]. Quarto quia raro est quod medicus vocetur ad egrum in principio passionis. ¶ Dubitatur autem ultimo quare tenuatio pleuresis sputum vocetur apud auctores tenuam sive presolutionem cum sit grossa seu subtilis, et quis sit modus generationis sputi in pleuresi. Dicendum quod ista apostemosa contenta in pleuresi subtilissime stillat et quasi insensibiliter in concavum pectoris. ¶ Deinde quod pulmo dilatatur ingreditur pars ostiaria prima ramorum trachee arterie dispersa per totam substantiam pulmonis. Deinde ab illis propellitur ingrediendo ad largiora donec in magna quantitate congregetur in fine cuius est trachea pulmonis et tunc mediantibus motu anhelitus propellit ad extra corpus et tunc dicitur sputum. ¶ Sed in quinto illius afforismi vigesime particule Hunbisardus [?] inter venas et venas arterias sunt forti non nichil repugnat. Eodem et cum sane de medio capitis et 3o de creticis ista est sapiens sapientis fama [illegible] sapientie non est finis [illegible] obiciatur quare vena ne egrediatur ostiaria vene arterialis et arterie venalis. ¶ Et sic tandem veniunt ad cor. Et hee due vene procedunt a corde prima quidem a dextro ventriculo cordis. ¶ Secunda vero a sinistro et dispergunt per totam substantiam pulmonis sicut et rami trachee pulmonis. Tertio quod ille due vene molles clauduntur dum pulmo constringitur. ¶ Sed rami trachee pulmonis sunt duri et omni tempore aperti aliter natura alterius suffocaretur [illegible] ad hoc suffragatur non regulas spiritum per vias magis salubres ut dictum est. **Pronosticatio** autem pronosticum post sicut [illegible] quod signorum pleuresis [illegible] quedam sunt pleuresi quedam [illegible] eius [illegible] quedam sunt destructionem pleuresis apostematibus quedam sunt inflationem

nem et melius aliud quod vero eius significant longitudinem vel brevitatem quedam sunt salutem vel mortem de quibus procedunt. ¶ Signa pleuresis sunt quinque que sunt lateris dolor pungitivus febris continua difficultas anhelitus tussis pulsus serrinus. ¶ Signa vero temporis ponuntur primo decursi quia dum nichil expuitur videtur principium. Cum vero tussis humecta et difficultas anhelitus mitigatur et est inceptio digestionis quod expuitur tunc est augmentum. ¶ Cum vero sputum est perfecte digestum et ad faciliter egreditur est status. Cum vero tota materia evacuatur vel tota illud est vero declinatio. ¶ Signa vero distinctiva pleuresis a dolore lateris ventosi dicamus in predicto capitulo. Est etiam apostema in gibbo epatis simile pleuresi in febre continua tussi et punctura lateris dextro. Sed differunt quia in apostemate epatis est pulsus undosus et dolor sub diafragmate et in dextra parte nec ascendit usque ad furculas superiores et tussis eius tussicula sicca est et modica quia fit per compressionem diafragmatis a gibbo epatis non propter materiam in pectore vel pulmone neque dolor est ita acutus et sic quinque tumor in ypocondrio dextro si magnum fuerit apostema. Pleuresis vero significatur seu mediante lumine et vena spissa confusa quod si fit in gibbo epatis apparet fit ergo secundum latera carnis per transmissionem materie consequenter ad intensiva [?] ¶ Sed vero digestiva inter pleuresim et peripleumoniam sunt quia in peripleumonia est pulsus undosus et dolor non acutus sed gravativus quia substantia pulmonis non sentit sed panniculus eius involvens et mediastinus. Similiter et difficultas anhelitus fit maior ex continuo tumore suffocationis et dolor declinabit ad partes posteriores inter duas spatulas vel ad anteriora vel ante ad latera. Vero rubor apparet in maxillis.

Item in ista pleuresis quando communicatur ad cor et tunc fit sincopis et forte mors / et quando ad cerebrum et tunc frenesis fit / et nigredo lingue cum ariditate et urina remissa coloris quia esset tincta valde et dolor lateris diminuitur vel aufertur quando ad pulmonem et tunc dolor non est adeo acutus sicud prius sed anhelitus fit difficilior ¶ Unde ypocras in particula aphorismorum in pleuretica peripleumonia malum quando ad renes et tunc fit spasmus quando sub ascellas vel post aures vel ad alias particulas exteriores et tunc patet ad sensum in tumore et alienacio infirmi ¶ Signa vero longitudinis pleuresis sunt quia diu durat eius principium ut scilicet sputum indigestum vel grossum viscosum et siccum vel tussis sicca difficilis quia principium in longis omnibus ipsa eius longa ut dicit ypocras decessit salus quod virtus sit fortis quia si esset debilis vel alia mala signa apparent posset abreviari usque ad mortem ¶ Signa vero brevitatis ad salutem sunt signa contraria et propter brevitatis principium et cita apparicio digestionis in sputo scilicet infra primos 3 dies et eius facilis eductio et ultra omnia signa salutis sunt [illegible] ¶ Signorum autem prognosticorum quia ut sit [illegible] quedam sunt bona absolute quedam mala absolute quedam salutem quedam mortem ¶ Signa bona absolute sunt ¶ Primo sputum cito apparens egritudinis est et infra primos 3 dies eveniens et fit facile sine multo labore tussiendi vel screandi et sit subrubeum sanum spuma ad nigrum a principio vel statim post neque perseverans in die septimo in colore subrubeo [illegible] albescat et ultra omne sputum cum diminucione doloris eveniens est bonum ¶ Signa mala absolute ut dicit ypocras 2o prognosticorum si sputum sit tardum in principio et sit rubeum [illegible] eveniat aut citrinum [illegible] ad laboriosa tussim neque albo sputo ad nigrum vel si sit rubeum omnino vel [illegible] quod ruptura vene sit vel si sit album viscosum globosum

vel fetidum viride et spumosum vel lividum omne sputum [illegible] rubeum [illegible] vel si rubeum [illegible] sanguis sit sputum [illegible] viride vel citrinum vel subcitrinum colerica ¶ Sed sputum [illegible] viscosum globosum flaccidum et sputum lividum vel nigrum [illegible] denunciat [illegible] est mala flatica vero peior colerica magis mala [illegible] pessima ¶ Item sternutacio superveniens in principio et cum materia adhuc est in fluxu sine sternutacio precessit pleuresim sine tussi sit malum est quia auget apostema sternutacio non superveniens in declinacione et cum materia tota fluxit atque digesta est bonum sit et virtus [illegible] fortitudine et [illegible] evacuacionem ¶ Item omne sputum cum quo non diminuitur dolor et malicia anhelitus est malum ¶ Item sputum subrubeum tenue in principio apparens et usque in diem septimum vel amplius perseverans ita quod neque dealbatur neque sano sputo permiscetur malum est ¶ Item si medicus [illegible] operetur neque eger [illegible] melius habeat est malum ¶ Item si eger sit lingua frequens et urina subtilis vel grossa valde et pulsus debilis malum / vel si superveniente sputo vel solucione ventris [illegible] urine vel [illegible] adhibito vel alio [illegible] medicamine [illegible] est sudor [illegible] et [illegible] dolor lateris nequaquam minoratur malum est quia [illegible] pleuresis non [illegible] per sputum sed [illegible] ¶ Signa salutis sunt cum signis bonis [illegible] constancia virtutis bonitas pulsus et anhelitus facilis [illegible] sine [illegible] calor corporis equalis in toto / membrorum flexibilitas [illegible] et ut urina et eger et sudor et sompnus [illegible] ¶ Et cum omnia si usque ad septimum diem perseveraverint salutem promittunt in [illegible] vel [illegible] ¶ Signa mortalia sunt cum signis malis [illegible] debilitas virtutis malicia pulsus et anhelitus ita ut sit spissus debilis [illegible] dolor et [illegible] sputum laboriosa et [illegible] cum tussi plurima [illegible] calor inequalis ita quod [illegible] et [illegible] sunt calida plurimum ¶ Sed frons et [illegible] frigida et [illegible] et [illegible] sudor et sompnus male sit [illegible] et sputum fetidum vel nigrum vel [illegible]

vel viscosum aut croceum vel citrinum
colorem porri sive omnino album. Hec enim
omnia si perseveraverint usque ad septimum
vel plura corporis in die VII advenit
mortem si non vel in nona vel XI
vel ad plus in XIV. Item si materia pleuresis
rapiatur ad pulmonem vel ad cor vel cerebrum
morte est. Si vero post aures vel sub ascellas
vel ad aliud locum ignobilem et ad hoc
eger alleviatus fuerit salubre. Item si
multum expuit deinde quiescit rema-
nente et dolore remanente mortale est
quia fit suffocatio anhelitus. Natura

Signa salutis pleuresis cum terminatur per
sanationem sunt ut dicit Ypocras 2° pronosticorum
quia calor febrilis diminuitur vel ex toto
recedit in die crisis et optime redditur
appetitus cibi neque sitiunt et est egestio temperata
non liquida neque dura et sputum est sa-
nies laudabilis scilicet alba levis equalis in
ypostasis expuens sine labore omnino vel
cum modica tussi. Hii namque in brevi tempore
sanantur et qui plura eorum habent sanantur
ad illud secundum quod signa salutis plura
vel pauciora. Signa mortis in illis
sunt remanentia caloris febrilis post
diem crisis et quod febris redditur quasi
fortior et efficiunt siti et fastidio cibi et
egestionem habent liquidam et sputum eorum
est lividum vel viride vel flave viscoso
simul permixtum et spumosum difficile
expuens et cum multa tussi et labore
sed in quibus enim apparent omnia ista
signa pravios non dubitabis. Signa
dura peiora sunt, qui habent quedam eorum
sed non omnia, sunt morientes hii salvantur
utrumque cum difficultate expiunt consecuntur etc.

Capitulum quartum de peripleumonia

Peripleumonia est apostema in
pulmonis et velaminum eius que
sunt duo scilicet velamina circumdantes pul-
monem totum et mediastinum pectoris
quod est velamen dividens pectus et pul-
monem procedens secundum longum ita ut maior
pars pulmonis sit in parte dextro minor vero
in sinistro propter cor quia sinistra parte optat
alii non fit igitur cum omnis quatuor
sunt queadmodum pleuresis ut plurimum
fit a causa subtili colerica. Ita peripleumonia

ut plurimum fit a materia grossa flatica decur-
rente per venas et arterias in substantiam pul-
monis et non dicat aliquis quod fiat
a reumate descendente a capite per cannam
pulmonis quia sicut probatum est tractatu de
pleuresi circa principium reuma tale potest
causare catarrum vel empima sed non
apostema licet aliqua acuta apostematis que
non propter consequentur que sunt febre continua
asma tussis et similia. Differt etiam quoque
peripleumonia a pleuresi quia materia stillat
paulatim in pleuresi in concavitate pec-
toris. Item ingreditur orificia venae
arteriales et venalis arterie que sunt
vene sparse per totam substantiam pulmonis
et cadit ibi apostema quod putrescit. Si
enim ingreditur hora remanens tamen pul-
monis non causat peripleumoniam sed econ-
tra causatur pleuresim per resolucionem
ut dictum est tractatu de pleuresi. Signa
peripleumonie in quibus sunt febre continua pulsus
undosus rubor maxillarum tussis me-
lior anhelitus magna cum continuo timore
suffocationis dolor pectoris ponderosus
declinans ad ante vel retro vel spatulas
et quod non potest iacere supine neque in ven-
tre propter suffocationem cum dolor pleureticus
ad latera declinet. Signa peripleumonie
venosa rubicundam. Sanguis sunt predicta
scilicet carnosa venosa rubicunda cum
rubore fortissimo maxillarum tussis
valida cum sputo rubeo vel subrubeo
spumoso febre continua acuta valde plura
etas iuventutis tempus veris ut plurimum
et urina rubea clara grossa et con-
cessio potus vini plurimum et dolor pec-
toris gravatus cum puncta multa pulsus
undosus, velox cum mollitie arterie
sibi et apto venarum grossarum re-
pletarum per membra corporis omnia grava.
Signa vero peripleumonie ex flate sunt
cum predictis habitudo flatica similiter et etas
senectutis siccitas aetas antiquitate
cum multitudine flumus catarro si an-
tecesserit tussis et difficultas anhe-
litus cum crocea et febre lenta spu-
tum album spumosum viscosum urina
grossa remissa vel karopos pulsus

raior et mollior predicto et grauitas in pec
tore maior sine dolore pungitiuo plurimo
sputa alba mollis in principio et frequentius
et sine asperitate vel nigredine ¶ Signa eius
que est acuta colerica sunt ad signum quibus
sputum subpallide citrinum spumosum amaritudo
salive pulsus spissior et vrina citrina
valde subtilis et talis dolor pungitiuus
acutissimus similiter et habitudo et complexio
et etas et tempus colerica asperitas lingue
cum nigredine et febris continue acutissima ar-
sura ¶ Signa eius que de eis composita est
adulterata signorum predictorum ¶ Signa
eius que fit ex pleuresi sunt antecessio
signorum pleuresis quibus succedunt
signa ista illis cessantibus in toto vel
in parte. Si enim ambo simul apparerent
essent pleuresim et peripleumoniam simul
necesse pro ratione interiecti vbicumque

Curatio. Cura peripleumonie de causa
de calida est vt primo fiat flebotomia de
vena media fortis vsque ad sincopim vel
quamdiu virtus suffererit vel fiat secun-
dario flebotomia si eger constrictus sit. Postea
die 2o vel 3o fiat clistere lenitiuum dictum
in pleuresi vel suppositorium si ventris sint
debiles et hinc continue omni die nisi
prouenerit venter eius constrictus quocumque
succumbens vngentis clausis cibo potu
et similibus sicut in pleuresi de causa
calida preter quod indigemus fortioribus
sanatiuis vt ratio ad tussim curanda
ea sit maior timor suffocacionis quam
in illa ¶ Cura eius que fit a causa
frigida est vt primo purget cum pillulis cochiis
vel cum benedicta vel cum media decoctione
decoctione in syrupo violarum vel in aqua mellis
vel in aqua decoctionis liquiritie et ysopo
si postea die 1o vel 2o fiat flebotomia
de vena media Postea fiat sicut in
pleuresi de causa frigida sicut vero contra
fiat compositio medicinarum similiter et dicta

Empyema. Omnia que scripta
sunt in capitulis de reumate et asmate
et tussi et pleuresi vtilia ad edu-
cendum materias a pectore et pulmone
cum sanatiui sine tussi vtilia sunt pura-

tiuo ¶ Sublimaui autem ad hunc preter illam
vnum lohoch quem posuit in libro suo de
apparatis confectis vicio pectoris omnibusque
specierum principalis: Recipe spondii si lini terre amigdalarum
dulcium ana ℥ i amili dragaganti gummi arabici se-
minis citrulorum si cucurbite ana ℥ vi iuiubarum si bom-
bacis amigdalarum amararum fabarum ana ℥ i et ʒ
penidiorum ℥ x. dissoluantur penidie in aqua
fontis et coquantur et conficiantur cum libra i zucari
albissimi lambiantur ex eo frequenter in plurimis
paulatim. Item electuarium ad idem Recipe pi-
nearum mundatarum amigdalarum dulcium ana ℥
in ysopi ℥ ʒ. dragaganti si lini ana ʒ ...
℥ ʒ cinamomi sanguinis draconis amili succi
liquiritie ana ℥ ii seminum quatuor frigidorum corticatorum
citrulorum ℥ i si bombacis excorticati
℥ ii terantur et conficiantur cum libra iii zucari
et fiat electuarium ad modum diapenidion
Item si materia sit frigida viscosa et se len-
ta confert lohoch de squilla positum ca-
pitulo de tussi in emperiis

Canon. Omnia
scripta in canonibus in pleuresis conferunt
pura tamen sed recordare quod peripleumonia terminatur
alterum trium modorum sicut et pleuresis scilicet
per resolucionem vel per sanacionem vel per mutaci-
onem ex qua sanare potest sicut et in pleuresi
dictum est quod si peripleumonia non terminetur per fluxum
narium infra primos quatuor dies vel
sudore pectoris de eventu vel non purget
per sputum infra primos dies apostema
per sanacionem et faciet empima quare pro
cura corporis recurras ad capitulum de empimate
Si non adde primum nostre ad plus dicitur
non mundificet ex sanie thisim efficiet
de curare primam corporis recurras ad capitulum de
ptisi. Recordare preterea quod quando das sirupos
digestiuos in aurora vel in vesperis nocturna
quam debes dare aquam ordei sed ante
vel post per 3 vel 4 horas. Similiter
neque cum cibo dabis aquam ordei sed
potum alium vt potest iulep vel melliceton
aquosum cum siti necessitas aut speci-
ficitas ad ipsum postulauerit.

Prognosticacio. Omnia dicta in prognosticacione
pleuresis conferunt pura tamen intendi
tamquam mala famosa peripleumonia est
que periculosior pleuresi propter maius impe-
dimentum quam in anhelitu quod in pleuresi

color

Electuarium

Item peripleumonia fit ut plurimum ex pleuresi et raro per se incipiendo et sive tussiat pleuresis sive non semper malum est, quia ire in interitum vel necessitatem fit. Unde ypo. 1a particula pleuresi peripleumonia malum. Item si in die 7a vel 9a supervenit fluxus sanguinis plurimum vel sudor pectoris et urine constante virtute et allevatione sequente salubre. Item peripleumonia non mundificat infra 14 dies aut tussit in ptisim plurimum. Item si vero peripleumonie tumet ad vias urinales vel facit apostema circa post aures vel in inguinibus vel in alia parte corporis et ipse post signa digestionis in sputo et urina et allevatione inventum salute fit sin autem morte. Item dicit ypo. 2o prognosticorum quod si in peripleumonia anhelitus inspissetur sine manifesta causa vel plus quam acute peripleumonicus fit et ypocondria et partes inferiores sunt omnino absque dolore vel calore fit apostema circa partes aures quia materia rapitur ad superiora quod si apostema huiusmodi maturetur et saniem laudabilem generet deinde impatur ad inferiora fit salute sin autem morte propter lesionem cerebri et timore frenesis ex dolore forti. Item dicit ypo. quod peripleumonia maxime accidit senibus in illis qui sunt in 3a etate que senectus dicitur cum bonum animum hii natura maxime periculosa quam cum tamen in eis per sanationem magis quam per sputum [illegible] vos per magis periculosa pleuresi et aliis apostemationibus interioribus tendentibus ad sanationem cum causa creditur ex illo quod peripleumonia ut plurimum est a causa frigida pleuresis vero et alia apostemata a causa calida. Item dicit ypo. 6ta particula afforismorum a pleuretica specto aut peripleumonia diarria superveniens malum. Hoc fit propter compassionem corporis vel multitudinem sive si fit propter evacuationem circa erit bonum. Item peripleumonia que permutatur in subeth a litargia et est malum. Item ypo. 7a particula in peripleumonia frenesis malum semper et omnis alienatio mentis est mala. Capitulum

Quintum de empima

Empima dicitur collectio saniei in substantia pulmonis vel ramis trachee dispersis per totam eius substantiam in multa quantitate que ad modum impetus subtilitate modica plura et in pectore in loco medio in concavitate costarum et quasi in pulmone aut per catarrum quod non purgatur per sputum infra per primi dies a sui principio aut post pleuresim vel peripleumoniam quod non evacuatur per resolutionem sed sanationem. Signa eius quando fit post catarrum sunt quia paciens sentit in gutture descensum catarri fieri in ... et post eo sequitur tussis cum precentione sputi saniosi multi vel pauci et difficultas anhelitus quibus cum oriuntur et accidit ut plurimum senibus flaticis et humidis circa caput et pectoralia et est ut plurimum cum febre propter caliditatem saniei inflammator et fit continuam eventationem cum necessitate ad aucta. Signa eius quando fit post pleuresim vel peripleumoniam sunt accessio signorum pleuresis vel peripleumonie et deinde post primi dies vel circa eo augmentatur febris et dolor pungitiv et advenit congestio quibus rigor et amplicitas et volunt omnia signa dicta capitulo de pleuresi passio de signis terminationis pleuresis per sanationem fiet etiam ista quoque ista passio a cause vel vulnere penetrante in concavitate pectoris quod sanie embrisati non fit adoptra [illegible] ad intus neque statim purgatur per sputum neque per urinas quarto gutturis per saniem vel item venenosam nisi forte illud statim suffocatio accidat. Unde ypo. 6ta particula afforismorum sanie in ventre effusum sive vere est in sanie quam et intollige per sanie ... et omnium maxime corrupta. Mechadus Cura istius passionis fit per emplastra unguenta maturativa et saniei generativa posita super pectus. Et deinde per lohoc et syrupos siccativos et alongina et omnia mundificativa spiritualia membra a sanie generativa posita interiorum quod copiam reperies in capitulo de tussi et capitulo de catarro. Quando ista passio fit a catarro fiant in capitulo de pleuresi quando fit post pleuresim vel peripleumoniam per sed preter dicta addens alia. Ungatur ergo pectus totum et spina cum oleo de lilio vel aneto vel camomilla vel nardino vel ... oleis addendo aliquid butiri et cere et croci. Hoc enim unguentum mitigat dolorem sine resolutione leni et

generatur sanies sine caliditate et viscositate
quia ut dicit G. in .9. de ingenio sanitatis
Sanies generatur per medicinas calidas assan
tes et viscositas opilantes poros ita
quod neque resolvatur subtile et remaneat
grossum neque calor naturalis evaporet
debet tamen opilatio esse non fortis ne for
tassis calidum naturale suffocetur quia tunc non
generaretur sanies laudabilis sed virus et
demigraretur membrum et forte putrefieret
et corrumperetur / vel ungatur de altea vel
unguento maturativo si materia sit grossa
viscosa et super unguentum ponatur emplastrum
istud maturativum calidum Recipe radicum mal
navisci cocti et mundati inunge et post
ana sed florum camomille foliis ana ℥ ii
farine ordei ℥ v coquetur perfecte et post
teratur et incorporetur cum oleo camomille et
anetino quod sufficiat vel cum oleo foliis
si apostema sit interius et tamen infrigidatum
fuit illico reiteretur Sed si materia sit grossa
et apostema lenta adde in emplastro farinam
fenugreci / se lini dragagantum gummi arabici
amigdalarum dulcium et si materia sit adhuc
grossior fiat emplastrum ex fece nasturcii se apii
et melle despumato Notandum gumme
Sratiū serratiuus sunt diapendion diadragante
in ea calida vel diaysopo dyarris
vel dyacalamento dyapasto in materia
viscosa frigida et misceatur urina inuncta
dissolutis cum syrupo sicut vel oximelle
despumato Dicta enim consistunt in
pectoribus et pulmonibus Prohibita quia
sunt omnia grossa viscosa sicut sunt
carnes porcine bovine anatique
caseus lac pasta tortelle similia et
omnes pisces nisi sint petrosi et cibus
omnis assus vel frixus et omnis cibus
acetosus vel ponticus vel acerbus
et omnia acumina ut sinapis alea cepe
nisi forte quando sinapi condita cum
melle potest moderate lambendo pre
sumatur et omnes fructus preter ficus siccas
pigroles mirabolanos dactilos uvas ma
turas aut avellanas Permissa vero
sunt omnia serratiua appetentia le
nia ut panis furfuratus bene

fermentatus bene salitus bene coctus vinum vel
ovorum recentium et carnes edorum pullorum
recens amidum pinearum et vitelli ovorum sor
sorbilium et vinum dulce et subtile et julep
aut ydromellum aut aqua decoctionis passularum
liquiritie ysopi Abstineat a sompno superfluo
presse et precipue diurno vel illico post cibum
neque iaceat supinus Notandum in cibo ponebus
non acuis ut est macis cinamomum cardamomum
liquiritia crocus et similia Comedat mane et
sero de isto electuario Recipe succi liquiritie ysopi
capilli veneris ana ℥ v cardamomi piperis
amigdalarum amararum aristologie rotunde piretri ver
tice ana ℥ i se conficiatur cum melle despu
mato hoc enim superfluitates grossas
de pectore expellit Item tragea ad id
Recipe liquiritie ℥ ii cinamomi clavorum ana par. i
garofili xx sed aracasi amicos ana partes
℥ s. passularum enucleatarum quod de omnibus
madidant omnia grosso modo et amicos
passulos amicos et misceatur

Empiema

Omnes operantes primo digerunt materiam
antecedentem si corpus sit pletoricum
et virtus fortis cum oximelle compositum
squillitica et melle rosato dando guttas de
bus cum aqua decoctionis passularum li
quiritie ysopi vel cum aliquo syruporum
dictorum capitulo de tussi et capitulo de pleuresi
respiratione mediante spiritualia appetatate
post hoc educunt ... cum
pillulis cochiis in frigida vel cum pillulis de reu
barbaro in ea calida dictis capitulo de catarro
Remota non causa antecedente digerunt quietam
cum unguentis ... maturative dictis calida
et frigida est istud Recipe ysopi humidi
terre cerusse ℥ ii olei nardini vel ca
momille ℥ ... medulle cruris vituli
adipis anatis et galline ana ℥ viii
mirre bdellii mucillaginis fenugreci
et se lini ana ℥ vi terebentine ra
sine ana ℥ vi mucilaginis se altee
℥ viii redigantur mirra et bdellium
in pulverem subtilem et cum mucillaginibus
dissolvatur deinde omnia simul incorporentur
cum oleo et adipibus dissolutis ad ignem
in ea sola et fiat unguentum quod te
pidum linatur super pectus vel fiat
ceroneum ... super si super ...

Elect. pectorale

album molle descendant. Post hec
vero omnia ministrantur medicine siccatiue
gradatim ad fortes ascendendo ne edu
catur sanies subtilis et grossa inspissetur
donec suffocet vel ptisim causet. Insuper
vero rei tocius conficiant pectus et pulmonem
et celerius cum sufumigiis de thure mastice mir
ra et similibus. Item electuarium pectorale
magistrale sic fit. Recipe inmbe sebesten an
centum. uno liquiritie mundate ʒ iii decoquantur
in sex libris aque donec medietas
sit consumpta colentur et addantur lb. i penidiorum
et iterum coquantur usque ad spissitudinem deinde
addantur iste pulueres Recipe dragaganti gummi
arabici succi liquiritie amigdalarum dulcium amili
an ʒ i et ʒ semis portulace citrulli cucurbite me
lonis mundatorum an ʒ iiii et fiat electua
rium confert omni passioni pectorali cum
materia vel sine materia et si fit cum febre pro
tea si incisa fuerit vena confert. Fiat
cauterium cum ferro ignito in latere leso
in intercostalium in tantum et usque ubi
est finis costarum vero et pucium in medio
parum et dyafragmatis neque trahat sanies
in potest lateri oportet fieri cauterium ignito
quia materia non potest fluere de latere
ad latus pannicolo mediastino prohibente
et fit cauterium latum subtile vel actuale
Consulo tamen ut tales pacius relinquantur

Canon. Si empima fuit apostemata
vel apostema cum eius duplici intencione
perficitur scilicet cum maturacione saniei et eius
mundificatione. Si vero sit a catarro tribus
indigent intencionibus cum utraque prodictarum
scilicet et confortacione per se qua dannis utique
hic ne dissimulatur superfluitates et per se
receptis ne recipiat et hoc fit per stiptica
prima igitur intencione oportet ut premittatur in
ordine quia non fit error. Solute cura
tionis Pronosticacio Empima et
cum feruerit emotoneis raro in senibus
maturantur. pluribus suffocantur ante maturacionem
propter debilitatem caloris naturalis et multi
tudinem cum frigiditate. Item empima cum frigiditate
et difficultate anhelitus plurima et sputo
mixto mortale. Item empima si non
mundificetur infra xl dies a die conductionis
saniei transit in ptisim et postea in mortem
Capitulum septimum de ptisi

Ptisis est ulcus pulmonis cum conse
sumpcione corporis totius a calore
febrili ethico sine calore acuti acuto
lento succus et humiditatibus corporis in isto
efficit cum apostema quod corrodit et ulceratur
substantia pulmonis vel velamina eius fit
de causis uno primum est catarrus acutus
de eo vel flate salso corrosius prodiens
Secundum est squinancia vel apostema simile quod
facit ruptionem et sanies descendit
ad pulmonem. Tertium vero pleuresis vel pe
ripleumonia quod curatur per saniationem et sanies
non purgatur infra xl dies a die ruptionis.
Quartum est retentio sanguinis vel emoroidarum
que diu retenta in corpore corrumpitur in
dunes et capiosas ad pectus hec autem
raro contingit. Quintum est frigiditas
aeris inspirati astringentis membra spiritualia
ut accidit piscatoribus et viatoribus.
Sextum est caliditas aeris consecantibus et
scindentis partes pulmonis sicut accidit
fabris et aratoribus. Septimum est inc
gulacio atque commutacio cordis euectacio sicut
accidit habitantibus in montibus metalla
nibus et talibus. Octavum est tussis assi
dua cronica que facit suo motu forti
rumpit velamina pulmonis sicut accidit
senibus dormientibus potentibus a catar
ro et sicut accidit cantantibus magnis
vel lenatibus res ponderosas cum reten
tione anhelitus vehementi. Nonum est
sputum sanguinis quod si consolidari non potest conuerti
in saniem que sua intrositate et caliditate
corrodit pulmonem ex omnis saniem ge
nerat confirmans prouida assuefactus sicut
eius quam oplignis viribus per
viam adustionis ut dicit Galienus in quinto
de locis affectis capitulo particule. Circa
generacionem saniei etc. Decimum est vo
mitus laboriosus quia propter fortem
motum stomachi et ysophagi et retentionem
anhelitus et detractione huius ad pectora
lia rumpuntur vene debiles constricte
in pectore et pulmone et propter inhabitantibus
pectus strictum et difficulter vomentibus
et habitibus membra spiritualia rara et
debilia constricta. Sed consignatum quod tu

prevenit ptisis cuius sunt eius signa et causa et prostitutio. Signa ptisis thimi cognoscuntur rebus prima quarum est tussis quae fit in ea tussis frequens et ipse provocatur cum pectore sputi saniosi vel sanguinolenti. Secunda ab humidiore corporis quia fit in ipsa collum longum gracile et corpus macrum. Ideo quod dedit in diem diminuitur et epiglotus eminet. Tertia a calore qui est cum fit lenta ad tactum non mundi sed acuta et usta vehementer quae magis dum ponitur super corpus et ista se inflamat magis pulsu post sumptionem cibi per unam vel duas horas quod incitamentum superfluit super membra sicut aqua frigida super calidam vincat quae sunt ipsa signa ethice ut dicit G. in de regimine sanitatis. Quarta est corruptio quae fit vero subtilis per magis debilis fit et ultra abrevia quia est subtilis non tincta valde aleagunea insuper huiusmodi cum omnia cum fuit agitata ptisim ethicam putrem. Sciendum preterea quod ulcus pulmonis vel recens non cicatrizatum cum signa sunt quia non apprimit sanies pura sed sanguinei per minuta similiter et est morta quare recipit curationem et consolidationem perfectam vel est largum et confirmatum et antiquum cum sit sputum quod sputum est saniosum purum vel humidum fetidum plurimum contractum quia recipit curationem non perfectam sed blandicionem solum quae consistit in prolongatione vite quod quidem accidit propter assiduum motum et fortem pulmonis quia eius ulcus consolidari non potest cum ad hoc requiratur quies diuturna unde refert Avicenna 3° tractatu fen 10° capitulo de ptisi quod consuebat quidam vetulam mulierem ptisicam primum a uice et dabat ei zuccarum rosaceum ad manducandum cum die quodam fame potuit ex eo loco panis et alterius cuiuscumque cibi etc.

Methodus cura ptisis prout fit curatione continet in se tres cautelas et intentiones vitales atque universales propria ptisis cuiuscumque quam ipse docuimus omnia loquentur prius quemadmodum ipso in libro de regimine acutorum assumit propositum pleuresim ubi intelligit curationem omnium egritudinum acutarum cum apostemate quae sunt apostemate vel in omnia pleuresis generant omnia vicia in eius sese curate cuiuscumque. Cura igitur

istius ptisis consistit in duobus dieta atque medicina. Dieta est ordinatio sex rerum non naturalium ad expansionem declinando cum aliquantulum ad frigidum et humidum. Aer igitur eius sit temperatus ab omni vento et ipse meridionali et septentrionali et occidentali. Camera suffumiget in yeme ligno aloes vel mirra sed in estate sitis cum rosis sandalis vel nenufare mixtis et foliis populi et viride et salicis. Panis eius sit similaginis non valde fermentatus. Utatur riso vel farina cum butiro et pulto frigida ex decoctione ordei ex corticati cocti usque ad fractionem granorum quod diminuetur colet et in colatura decoquatur amilum et condiatur cum lacte vel butiro et si debilem habeat stomachum addat quod modicum de pulvere cinnamomi. Sed caveat cibus acutis omnino et ipse a pipere et sinapi quia sani acuunt et plerumque fiunt clari. Utatur preterea carnibus pullorum edorum perdicum fasianorum et magis assis quia ex eis curet debilitas stomachi contendat. Similiter utatur bonis piscibus aqua currente petrosa preparatis cum aceto et sale vel piscibus maxime fluvialibus et cancris preparatis mixtis cum lacte ab illatis primo confricatibus et ablutis cum lupio perfecte. Item utatur lacte asinino vel caprino cum mica panis vel cum melle vel cum zuccaro et modico salis nisi sint ventris soluti superflue tunc enim non ponatur sal. Sed extinguantur in eo lapides igniti vel calibes igniti vel ad consumptionem fere totius et cum ipso non utatur diuturnitate ciborum quia corpus petit omnino et decoquantur interdum carnes lenes in lacte sicut perdicum et caponum et pullorum. Vinum atque quam sint clipe prius quam ponatur in lacte et etiam utatur pultibus ex farina similiter vel avene cum coctis cum lacte et etiam ex lacte cum vitellis ovorum fiat sorbicio delicata. Lac autem mulieris fit maxime conforme tertio vero sed ipse abhominationem quam fieri ponit. Impotibus utatur vino dulci et suavi. Vina autem fortia et calida vaporosa vel sapit saporita acetosa omnino devitet quia fortia corpus exsiccant sed acetosa sputum prohibent. Aquificeat autem vinum suum cum aqua pluviali zuccarata cum qua queunt ut etiam coquatur cibaria

sua vel cum aqua fontis vel fluvii
currentis. De oleribus vtatur parce et raro.
De fructibus vtatur vuis imnibus amigdalis
et pinis nequaquam nisi fortassis post cibum
cum zuccaro conditis et assatis. Studeat cum
tripudiis solaciis et omni quiete quia omnis
motus opponit sicut tumultus et clamor
et vociferacio quecumque. Dormiat non sup
inum sed quasi stando sursum erecto et
iaceat erectus quasi sedens propter facul
tatem anhelandi et respirandi. Non dor
miat in die nisi sompnum perdiderit nocturnum.
Caveat ab ira tristicia et a nimia pas
sione pro posse. Circa coitum vero abstineat
omnino. Vtatur electuariis que sunt ff Rx passulis
enucleatarum partes iiij or liquiricie rase mi
nutatim semen gummi frigidorum mundatorum an
partem j. Cura autem premedicatas consistit
in tribus in remocione cause remote et cura
ulceris et remocione accidentis que concomitantur.
Causa igitur remota curatur duplex primo
quidem cum prohibicione rerum nocivarum sed
cum approximacione medicinarum. Res autem
nocibiles sunt replecio cibi et potus et
usus vini quare oportet ut non bibat nisi
parum et adaquatum valde cum aqua mellis
vel zuccari similiter et vigilie nocturne et sompnus
diurnus propter superflua aut capite depresso
dilute et coitus cum crudelitate. Post
maturacionem vero optima et sitas cenis et
oris vomitus et balneum post comestionem
et post ablucionem capitis non bene caute
et frigore aeris et vento et quibus volucrum
propter extenuacionem corporis superflua in
fra dicemus. Notatur predicta motu capitis
secundo est motus membrorum inferiorum. Res
vero iuvantes sunt iiij or prima est evacuacio
materiei a cerebro secunda diuersio eius ad nares
tercia est adequacio materiei quarta prohibicio
fluxus ad pectus. Evacuacio fit pillulis
cochiis famosis quas dicemus cum de debilitate
stomachi de cimpitis loquemur. Similiter non
huiusmodi evacuatis prius post pectus sed propter
cataiarum et propter pinguissimam digestionem materie
cum melle vero rosato et sirup acetoso
composito competitis speciebus prescriptis fuerint vel
plura ipsorum et os ut potest huiusmodi sirupi
vij diebus assiduis in aurora dando

et cum aqua decoccionis liquiricie ysopi ligni
cubebe iuiube et similiter quorum radicis ad
caput et hiis diebus calefiat omni mane
caput eius cum panibus calidis quousque
senciat penetrare caliditatem ad interiora
fracta vero purgacione fiat omni septima
na semel evacuacio cum clisteri acuto non cum
sale cum dissoluto in melle et decoctione
rute et maiorane nisi venter esset per se
solutus. Diuersio autem materie ad nares
et ad alias partes corporis sic fiat. Fiat
primo caput suum ad aer sit clarius
et spatulis cum pillulis diacastorei dissolu
to in succo rute que sic fiunt Rx opii
castorei piretri euforbii elleboris albi
terniacio leuco piperis nigelle staphisagre
cpithymi specierum ana ʒ j confice cum succo blete
vel caulis in forma piperis et os ut
corpore iacente supino naribus sugat
vehementer et post hoc ore aperto et faciat
resupina continua fla egrediatur omnino post
illud vero sternutacio omni die in ieiuno ad
huiusmodi sternutacionis Rx castorei condisi
cubebe rosarum masticis piperis longi ana partes
equales misti partes xx item super caput
ponatur pilis abrasis rubificativa facta
emplastrum de sinapi et melle et storace
colamentato et sale quod teneatur omni nocte
primo tamen calefaciendo caput cum panibus
calidis antequam emplastrum apponatur. Cum autem
vadit dormitum fiant fricaciones
fortes circa brachia et crura. Ex si
omnia ista non conferunt fiat cauterium
in capitis comissura. Adequacio autem materie
fit cum [illegible] evaporabilibus
et in unccionibus. Odoramenta sic
fiunt Rx storacis calamite laudani
ana partes j ligni aloes vnces nigelle
cubebis murre ana partes iij fiat pulvis
cum cera et pice sufficientibus ad conglu
tinacionem. Evaporaciones fiunt cum
milio et sale et storace colubino fac
ta capud tempore frigido si non illud eva
poracio vigilias inducit fiat solum
cum ligno aloes et storace et calamita
et cum predicta medicina. Unctiones
autem fiant circa commissuram et testiculos cum
oleo samsuci et oleo de lilio et similibus
de scorpionibus caput eius epithimetur

cum costo spica nucra et pauco castorei
triti subtiliter et oleo ro[sarum] dissoluti confectio
aut siruporum compositi sepe utuntur sed gargarismus suf-
ficio retentus in ore adcitis deglutiens et
his que labuntur. Gargarismus fiat cum
vino decoctionis olibani aut sandarace
aut mastices cum draganti confiat et forme
sicut avellane ex eis cum quibus fiat
suffumigatio vel fiat suffumigatio ex storace
sicco et olibano et pilo aloe et sandaraca
sint incisi retenta in ore sit. Recipe olibani
draganti murre sicce spice mastices storacis
ana parte j opii tebaici quinque partes fiant ex eis
forme siccis lupinis et teneatur in ore propter
quod deglutiat saliva eius. Dormitiva
sunt. Recipe succi aloes boni et clari partes iij
gallie moscate partes avellane bone partes
ij mirre par [illegible] fiat ex eis pocio cum glutino
draganti et addatur ex eis lambuitur et
deglutiatur suus. Recipe thuri mastici parte j
mirre opii trium ana parte una tantum succi
liquiricie partem j fiant pille et administrentur
et hec quidem sufficiunt de prima parte curacionis
per medicinas que fuit de remotione cause
catarri. Videamus consequenter de secunda que
est ulceris ex siccatio non potest fieri nisi sanie
mundificata. Oportet primo mundificatio
catarri et sanie et mitte ad saniem autem
et catarrum educendum ex pectore qua ?
fuit medicina sed syrupus eleviam tristes
et pille. Syrupus fit hoc modo. Recipe liquiricie
℥ ij capilli veneris ℥ j ysopi sicce ℥ j ß
pone super illud quatuor lb aque et mitte
per diem et noctem deinde coquatur ad
medium et postea ponatur super illud vel
zucari et penidiorum omnium ana ℥ viij aque
rosarum ℥ iij et ß et cum aqua zucari vel
alia aqua frigida administretur. Electuarium
fit hoc modo. Recipe specierum al[ias] spodii se[minum] lini
liquiricie tritici amigdalarum dulcium ana ℥ iij
amidi draganti gummi arabici se[minum] citrollorum
se[minum] cucumerum ana ℥ v cucurbitarum mastici
se[minum] bombacis amigdalarum amorum fabarum
ana ℥ j ß penidiorum ℥ [illegible] dissoluantur
penidii in aqua forti et coquantur
et conficiatur cum eis vel pillule dosis
℥ ij cum aqua mellis pille sunt pille
bibere dulce addito ysopo in eis
quas infra dicemus. Dulcens autem

consolidacionem cum tempus affuit operet mundifi
cacio ipso sanie pro fieri quatuor remedia
medicinam sorbito confectio et suffumigium. Sor
bicio fit ex pultibus superdictis ex electuario fit.
Recipe sanum diaboli ac terre sigillate amidi
draganti ana partes equales bulliat cum
aqua et melle et fiat ex eis mellicratum
dosis ℥ ij cum aqua decoctionis passularum
Confectio fit sicut dragaminum mixta
cum athanasia. Suffumigium cum tracto
torio fit hoc modo. Recipe arsenici piperis ana
partes equales ex eis forme sicut avellane
cum albugine ovi. Restat nobis videre
de 3o principali scilicet de remotione accidencium
possibilium omittam hanc et sunt
multa scilicet febris consumptio corporis totius
fluxus sanguinis fluxus ventris
constrictio ventris difficultas anhelitus debi
litas digestiue et appetitus febris autem
si fuerit remanet et consumptio corporis totius
curatur cum dieta humida et cum exhibicione
lactis assumpta vel capiti [illegible] modus
autem tradetur in [illegible] de ingenio sanitatis
et ab Avicenna in 10 cap[itulo] sexta ca[pitulo]
de cura ulcerum pectoris et pulmonis
quem plene scribemus ca[pitulo] de febre ethica
si dicatur solum [illegible] possit non
sufficit summitte balneum aque dulcis
deinde cum oportet detur lac ad potandum usque
ad v vel 6 ℥. Et ungatur totum pectus
et dorsum cum hoc modo unguento. Recipe popu
leon partes ij butiri recentis partes una
incorporentur simul cum oleo ro[sarum] vel aqua
ro[sarum] vel oleo viol[arum] aut in ungatur cum ali
quo solo ex eis si [illegible] singula non ha
beantur vel fomentetur cum pannis mol
libus in frustis in lacte recenti vel cum
humido. Recipe mucilaginis psillii mucilaginis
draganti et se[minum] citoniorum, olei viol[arum] lactis
ana partes equales et postea balneetur
iterum cum videtur lac esse digestum
ex forte poterit esse infectus ℥ bo vel
in horis post assumpcionem lactis. Aliquan
tamen si volumus ipsum servatum
cum lacte oportet miscere pulverem cam
rorum adustorum et ysopum. Et quod
febris augeatur propter exhibicionem lactis
tunc non detur lac nisi ex quo
decoctum est butirum confiat pred

epithima fiat super epar. Et sanda-
li rosei, absinthii, psidie ana partes, spodii
une partem, camphore partem dimidiam. Bulliat
hoc totum in tribus partibus aque rosarum et
parte una aceti, et epithimentur epar cum
peciis infusis et aliquantulum expressis tepide.
Caveat tamen ne tangat ypocondria
quia propter frigiditatem inducerent maliciam
anhelitus spasmosam. Et epitima aliud
fiat super cor. Recipe sandali rosei, buglossi, borra-
ginis ana partem i, margaritarum partes ii, bu-
liantur semper cum ... in vi partibus
aque rosarum et parte una aceti et post
hoc addantur margarite et in ipso tepide
pecie imbibite de sindone vel scarleto
frequenter super cor. Caveant tamen ne
fortassis maliciam anhelitus inducant
super eum dictum tunc eum removeat
et fiat in vinceto ex croco et butiro
et detur predictus sirupus. Creatus
Detur etiam electuarium restaurativum de
testudinibus quod sic fit. Recipe liquiricie rase
zuccari ana ℥ ii, dragaganti, gummi arabici
ana ℥ i, florum rose agrestis ℥ ß, spodii
℥ ß, succi liquiricie, amidi, seminis lactuce,
seminis scariole ana ℥ ß, gariofili ʒ v,
cinamomi ʒ i, storacis ana ʒ ii,
croci ℈ i, penidiarum ʒ ii, seminis melonis,
cucumeris, citrulli mundatorum ana ʒ ii,
ʒ iii ... ℥ i, seminis citoniorum,
seminis malve ... sebesten ana ʒ i,
sirupi rosarum et ... ℥ ii ... cum
Qui autem vides ponere testudinem hoc modo:
testudo bene et postea decoquatur
prima et ponatur collatura cum rebus
predictis. Et potest sirupus rosarum si venit
fit solutum ... fiole si fuit consti-
patus. Item pone ... vestes ...
de corio subtilissimo albo ... pectus
et dorsum que totum ... ungantur ex
mucilaginibus predictis et eger semper
teneat in dorso ... predicti.
Ad tumorem autem pedum si supervenit
fiat ablucio de nocte cum ... decoc-
tio ex aqua decoctionis salvie et
camomille. Ad fluxum autem sanguinis per
sputum vel aliud ... fiant trocisci
... Recipe terre sigillate ʒ iii, boli ar-
meni ... ana ʒ ..., carabe ...

murti ana ʒ iv, coralli, dragaganti, spo-
dii, sanguinis draconis, lapidis ematitis ana ʒ v,
gummi arabici, succi liquiricie ana ʒ vi, conficiantur
cum succo portulace et aque rosarum et fiant
trocisci ... ʒ i, de quibus bibat unus
cum aqua ... vel aqua pluviali. Ca-
veat tamen ne propter hoc stiptica prohibeatur spu-
tum omnino vel fiat difficultas screandi
super fluxum ... quod hoc statim reddi ad
screatum precedat ut sic ... fiat
ulceris mundificatio et sanguinis restrictio ...
Ad fluxum autem ventris si contingat fiat
pulvis hunc restringens. Recipe gummi
arabici, spodii, boli armeni, seminis murti ana
ʒ i ... de
paparum vel sirupi rosarum vel rob mirtino
et ponatur in lacte ... zuccarum ...
respectu ... quia ... est.
Qui autem ... lenitur ... stiptica
... sale in lacte vel lenitur ad
sirupo fiole in quo dissolvatur manna vel
cassie fistule ℥ ß. Ad difficultatem anhelitus
fiant unguenta cum butiro circa pectus
in quo si vis potes addere croci aliquid
propter confortationem cordis vel inungatur
pannus subtilis vel lana cum butiro et
pectori supponatur et utatur omnibus medicinis
supradictis screatus propter ponendo tunc stipti-
cas. Et scire debes quod quando
advenit simul duo accidentia contraria,
fluxus sanguinis et difficultas anhelitus, tunc
oportet te intendere fortiori et quod magis
timetur, relinquendo negligentius donec
... si contingit ambo esse
equaliter ... tunc eger in ...
mortis ... quare prognosticum ...
Ad debilitatem digestionis stomachi fiat suffu-
migacio pannis cum ligno aloes et masti-
ce vel thure combustis super carbones et
supponatur stomacho calide et deferat
assidue ... de plumis super
ventre. Ad confortationem appetitus fiat
aliquod epithima stomacho ex rosis, mastice et ab-
sinthio et vino ... bullitis in aqua
et modico aceti, vel ungatur stomachus ex
oleo citoniorum et oleo mastices et
modico pulvis gariofili, nucis muscate et ga-
lange ... in vase. Ampla ...

Emperica licet intentiones in omnibus practicis sunt

diuise patet in canonibus dicemus / proprie tamen est intendendum contra catarrum restringendum cum sit periculosius quam ulceris mundificacionem forcia tamen / pillule kakebie ad forcandum sic fiunt Recipe succi liquiricie ℥ i amili dragaganti ana ʒ ii corticum [illegible] ana ʒ v misce mentur pillule et teneatur una sublinguam et deglutiatur eius saliua quia siccare facit pillule stiptice ad catarrum sic fiunt Recipe [illegible] storacis dragaganti olibani mastici [illegible] granatorum et balaustiorum opii ana [illegible] equales informentur pillule ad modum lupinorum [illegible] i vel ii pacienti dentur et [illegible] cum [illegible] in sero quando eger vadit dormitum [illegible] catarrum stringunt Electuarium contra sublime ad [illegible] ulceris pectoris et pulmonis et ad eius mundificacionem sic fit Recipe succi liquiricie ʒ i ysopi sicce capilli veneris [illegible] yreos ana ʒ v [illegible] ʒ iii pulmonis pulmonis vulpis sicci pulmonis plantaginis sicce ana ʒ ii [illegible] pulmonis [illegible] ʒ [illegible] ana ʒ v mellis [illegible] sufficit conficiatur et fiat electuarium vel [illegible] teneat in ore vel lambendo descendat ¶ Confeccio trociscorum [illegible] que sunt utiles ad mundificacionem ulceris asme ad consolidandum est talis Recipe [illegible] medulle [illegible] ana ʒ ii amili dragaganti [illegible] succi liquiricie ana ʒ iii mirre cinamomi opii ana ʒ i fiat trocisci cum [illegible] de vino et [illegible] ʒ iii sumatur unus mane et sero cum [illegible] ¶ Ex confeccionibus [illegible] sublimibus ad mundificandum ulceris [illegible] et consolidandum atque catarrum restringentibus est diadragagantum [illegible] cum [illegible] ¶ Sed [illegible] mundificatiuus et [illegible] in corporibus debilibus [illegible] est dyapendion que ad modum [illegible] et [illegible] asma [illegible] retento est dyapenidion et dyacalamentum et [illegible] quibus [illegible] vel [illegible] cum sputo [illegible] eius [illegible] ¶ Quod [illegible] sputum grossum in pulmone sic fit Recipe [illegible] ʒ v mirre

storacis thuris ana ʒ i arsenici ʒ iii fiant pillule cum [illegible] vaccino ad modum auellane et cum tussis fuit difficilis et [illegible] sputum ponatur unus super carbones et fumus ore capiatur [illegible] et cum ulcus est recens ita quod adhuc [illegible] sanguis [illegible] fieri flobotomia [illegible] ad venam [illegible] vel basilicam [illegible] et [illegible] vel ventosacio in [illegible] sed non in spatulis ne fortasse [illegible] ad [illegible] sine [illegible] similiter [illegible] medulle [illegible] dissolutis in aqua decoctionis ordei vel [illegible] sed non [illegible] acute [illegible] et augmentaret [illegible] nisi forte cum [illegible] duobus [illegible] ʒ ii in [illegible] vel ʒ ii in infusione quia [illegible] paciens [illegible] ¶ [illegible] mundificatis et consolidatis est [illegible] hora maioris quietis et [illegible] si non sit [illegible] recens [illegible] vel capre cum [illegible] aliquod thuris vel [illegible] ¶ Sed [illegible] et consolidatiuus conficiatur si ponatur [illegible] de aqua bona [illegible] vel [illegible] in lacte recenti [illegible] vel in aqua ordei donec repleantur deinde in eodem lacte coquantur et comedantur vel si potest lac recens [illegible] cum [illegible] ¶ Similiter et si pulles [illegible] farina [illegible] ordei vel risi vel simile vel amili [illegible] cum eo ¶ Sed [illegible] mundificatis et consolidatiuus est lacte caprarum pascentis herbis frigidis / et [illegible] bibatur recens atque calidum [illegible] et [illegible] in [illegible] vel hora maioris quietis si [illegible] aque [illegible] mundificat et abstergit ¶ Et licet aliqui dicant quod sit calida [illegible] intelligunt [illegible] sicut accidit in [illegible] ¶ [illegible] vel butyrosa calida et humida [illegible] et ʒ a [illegible]

perfecte. Ex confectionibus subtilibus est
zuccarum vero purum vel sit mixtum. Recipe zuccari
rosati lb. i, carabe, margaritarum non perforatarum,
ossis de corde cervi, sandali citrini ana ʒ ii, mastic
cis, opii ana ʒ ss, misceantur et de ipso fiat
confectio. Dic maxime secundum admodum nucis magne
quia calorem reprimit, corpus reficit et ulcus
constringit et ipse si fuerit vetustum per annum
integrum reservatur et virtus eius prope quinque
consilio est dyarodon abbatis. Sed ad depo
tinctionem caloris febrilis et sitis vehementis
et inflammationis epatis et stomachi confert trociscus
confecta de camphora que sic fiunt secundum Johannem
Mesue in suo antidotario. Recipe fo
liorum rosarum ʒ iii, spodii ʒ ii, sandalorum
citrinorum ʒ ii et ss, ciperi ʒ i, succi liquiricie
ʒ ii, ligni aloes, cardamomi, anisi, camphore
ana ʒ i, zuccari al tenabarzet ana ʒ iii,
conficiatur cum mucillagine psillii et aqua rosarum
et si volueris augmentare spodium ad
ʒ iii et sic portare ad ʒ ii vocabuntur
trocisci de spodio et tunc fiunt magis
infrigidantes et constrictivi. Sunt autem et
alii huius trocisci. Recipe spodii ʒ iii, rosarum
ʒ iiii, seminis malve, seminis portulace, gummi dragaganti,
spice celtice, gummi arabici, liquiricie, ligni aloes,
cardamomi ana ʒ iii, ciperi ʒ ii, zuccari manne
ana ʒ iiii, camphore ʒ ii, conficiatur cum
mucillagine psillii et detur unus secundo ad
hora dormitionis cum sirupo rosarum et aqua psillii.
Contra sanguinis fluxum superfluum cum sputo dentur
trocisci de carabe qui sic fiunt. Recipe carabe,
gummi arabici, lacte balaustie, ypoquistidos ana
ʒ v, thuris ʒ ii, opii ʒ i, fiant trocisci
cum mucillagine psillii detur ʒ i cum ʒ i aque
succi. Et de scriptis reorum melior et for
tior hec est. Recipe sandali, dragaganti, thuris ana ʒ iii
et ʒ i carabe ʒ v, lapidis ematites, terre sigillate
ana ʒ iii, aluminis ʒ ii et ss, balaustie ʒ iii, opii
ʒ i, fiant trocisci cum succo plantaginis vel por
tulace et secundo quantitatis ʒ i vel ss detur cum aqua
decoctionis plantaginis vel portulace.
Canon
ptisis hec est consumptio latine
omnis consumptio corporis non superveniens propter quam propter
ptisis numcupatur. Propter quod secundum quod ptisis
large sumpta est duplex naturalis et innaturalis.
Naturalis est illa que accidit senibus
et decrepitis ex etate. Innaturalis est duplex ut dicit
Ysaac in libro suo de febribus, quia quedam est cum
febre quedam sine febre. Illa autem que est sine
febre est duplex quedam namque fit a causa
calida ut cum aliquis fumum adusti corporis
aspirat ad cor et consumit humiditatem
capsule cordis prout accidit illi symee
de qua loquitur Galenus in libro de interioribus. Non enim
quibus cordis inflammatio est febre licet sit
equivoca. Quedam vero a causa frigida utputa
in ethica senectutis. Hec enim est mala complexio
frigida sicca valde que opponit nutritioni
qua propter in ipso corpus consumitur et accidit
ut plurimum corporibus universis. Innaturalis que autem
est cum febre est duplex quedam fit post morbi
preceden et est de morbis corporis que raro contin
gunt ut dicit Galenus 2° de crisi. Item sunt
alia vero consequendo egritudines alias
et hoc duplex quia vel consequens sic et ista
fit ut plurimum omnis febre putrida que prolongatur
tendit ad ethicam et arefactionem quoniam
membra radicalia inflamantur propter diuturnam
inflamationem spirituum et humorum vel consequitur
ptisis pleuresim vel peripleumoniam vel aliam
aliquam causam in principio capituli positam.
Et sic fiunt in principio. Item secundum quod
in cura ptisis oportet medicum respicere septem
intentiones. Prima quarum est ad mundificationem
ulceris asanie quia ulcus est ulcus
conpositum cum sanie quia propter hoc non consolidatur
nisi prius est sicca ut dicit Galenus in tegni
tractatu de cura solutionis continui composite et
sic competunt acuta et ptica velud
sunt ysopus prassium et squilla. Secunda
vero ad consolidandum ulcus mundatum et
sic competunt sicca glutinosa ut trocisci
de carabe. Tertia vero ad prohibendum consumptionem
corporis et sic competunt humida nutritiva
ut lac caprinum et similia. Quarta vero ad
extinguendum calorem febrilem et sitim et
sic competunt frigida omnia vel trocisci
de camphora, unguentum populeon et similia.
Quinta est ad mitigationem doloris et sic
competunt anodina ut auctoritas et canonica
nulla vel narcotica ut opium. Sexta est
ad restringendum catarrum in capite et sic
conferunt exempla in sequenti capitulo. Sed super capitulo
septimo propter que auctores utuntur medicinis
in cura ptisis

Pronosticatio ptisis antiqua non recipit curationem veram sed blanditivam et dilationem sicud neque secunda species ethice. Item quando sputum ptisis cadit super terram calidam vel lapidem vel carbones et fetet mortale est. Caue tamen ne sit propter cibaria quia illud fetet. ¶ Oportet igitur ut sit fetor grauis sicud cadaueris quando sicud accidit propter scissuram pulmonis unde ypo[cras] 3ta particula afforismorum Et in aptisi molestatis si sputum quod spuunt grauiter fetet super carbones effusum et capilli accipite fluunt mortale. Si sputum ptisici cadentis ad fundum aque sit vlceris consumatiui nisi fortassis accidit propter fleuma grossum commixtum sputum dissimiliter quod vero natat fleuma et sanies vero natat in medio tunc vlcus tendit ad confirmacionem quia propter difficile curatur quod si loco spiritus obtinuerit vlcus sed recenter inchoatum tunc cum bona spe salutis. ¶ Item dicit commentator quod in mulieribus et pinguibus et senibus et carnosis fit ptisis longo tempore palliari. ¶ Item ypo[cras] 3ta particula afforismorum a ptisi habito diarria superueniens mortale. Item si ceperint capilli cadere vngues in curuari appetitus postremi anhelitus fieri difficilis et os fetidum et sputum retinens venit fluere circa instans propinquus est morti. ¶ Item ptisis ut plurimum moriuntur in autumpno sicud et ethici. unde ypo 3a particula afforismorum Autumpnus ptisicis malus et cauendum est medico in cura ptisicorum et ethicorum quia loquendo moriuntur. Item viris et mulieribus ab anno xviii usque ad 35 si ptisis superuenit raro curatur et raro occultatur propter calorem innatum fortiorem. Ante vero hanc etatem et post raro fit et plurimum occultatur unde ypo 3a particula afforismorum ptisis fit maxime etatibus a xviii annis usque ad xxxv etc.

Capitulum septimum de sputo sanguinis et emoptoica passione

Sputum sanguinis fit per premittendo quatuor locos scilicet a spiritu pectore capite vel gingiuis Et sputum a spiritu vel pectore prouenit emoptoica passio nuncupatur. ¶ Signa eius cum venit a spiritu sunt quia fit cum vomitu et sentitur grauitas

in stomacho et forte an retentio retentio menstruorum et emoroydarum vel fuit sanguis superfluus in toto corpore quem regere non refrigetatur ad epar et deinde per mesaraicas ad intestina deorsum vel ad stomachum sursum sicud accidit hiis quibus membrum aliquod mutilatum quia tunc vires partes corporis non proportionantur. ¶ Signa eius cum venit a pectore vel a pulmone sunt quia venit cum tussi forti et sentitur grauitas in pectore quod sicud a substantia pulmonis erit sanguis paucus et spumosus unde ypo[cras] 5 particula afforismorum quicumque sanguinem spumosum spuunt hiis a pulmone fit eductio. si autem a ruptura vene erit sanguis plurimus et liuidus. ¶ Signa eius cum venit a capite sunt quia venit cum rasticatione absque tussi. ¶ Signa eius cum fit a gingiuis sunt quia gingiue apparent sanguinolente vel cum leniter tanguntur et istis causa dampnum cum defectore oris. Metheodus

¶ Cura eius quod fit a spiritu est ut primo fiat incisio sanguinis per flomiam saluatelle que est inter medium et anularem digitum et auricularem et per flomiam saphene in pede et procuratur emorroydarum et prouocatur menstrua omnino Oportet autem flomiam sit frequens non multa sunt nisi sanguis oppilans videatur super corpus totum post ista vero ponatur ventosa sicca super epar ligentur extrema dolorose primo quidem inferiora et post hoc superiora ¶ Et pergaue pedes et manus cum aqua calida ¶ Cum coretibus stipticis conditis cum agresta vel granatorum granatorum acetosorum vel aqua fructuum vel mirtorum bibat vinum vinum arborum limphatum cum aqua pluuiali vel plantaginis. ¶ Vtatur diacitoniton sed sine speciebus post abinum recipiat vinum de vino trocisci maiora aut acetum cum syrupo rosarum vel aqua mirtorum que sit trocisci boli armeni gummi arabici balaustie sandali thuris mastice ana ʒ 1 fiat trocisci cum vino granatorum vel agresta vel aqua plantaginis quorum quilibet sit ʒ 1 suppositorium ponatur rectum quod recipe mumie mastice thuris nucis cupressi boli armeni sandali ana ʒ 1 prop nouallis vel laudani cere ana ʒ 1 in dissoluantur

omnia ad ignem in tazola et opten
dantur super corium baluce quibus in aqua
tepida aut cibum in qua fuerit ad sufficien
et sale qui in mas replent et ad trusere
cia ethice sitis et sicco ¶ Cura eius qui
venit a pectore d vt primo dimitatur vena
profleubotomia basilice in manu et vento
sacorum in natibus vel in spatulis eligere
extrema nuntient postea medicina specia
lia cum electuariis et lohoc supra fauces
dictis tamen de ptisi deinde consolident
cum stipticis illis dictis scilicet ptisicum
quod si istud sputum prosenicante et cum sc
lenta fuit in stipa prestum sit vlat
cum zucaro rosarum vel psilli vel sic recipe sucii
ro ptes ix carabe boli ar ypoquistidos
sanguinis draconis ana partem j opii mece croci
spicnardi al ana partem j terantur et misceantur
et si fortificare volueris in stipando atque
constringendo adde draganti aracie caval
ui vel al gummi arabici torrefacte super prunas
tere pugillum magnam et siluum ¶ Consilium est
trocisci de carabe quod tamen de ptisi et
aliis dicemus tamen de mictu
rubeo ¶ Confert etiam linimentum san forcio
si fluxus sit a pectore et pulmone sin
et super stomachum si sit a stomacho si sit a cibis
trocisci dissoluti in succo plantaginis
et portulace et mirtillorum et barbe hirci
quae maxime hunt potestatem restringendi omnem
fluxum teneat in ore grimine portulacam
vel plantaginis recentem bibat vinum
in stipticum limphatum cum aqua mirtillorum
vel extinctionis talibus caveat a cibus ca
lidis acutis ¶ parum loquatur et tacite semper
iaceat quod si est crinis sit semper in loco ypa
to declinante versus frigidum ¶ Cura
eius cum venit a capite predictis est facia
lior in qua non cadit timor quam vt plurimum
id non verificatur propter quod si superfluat
fiat flebotomia cephalice deinde gargari
zet cum succo salaui vel plantaginis
dissoluto cum aqua decoctionis sumach
et mirtorum vel cum azizada vel dya
meon propter repercussionem Inde clisterizatione
vel cum melle rosarum vel zucaro rosarum et
aquis eisdem vtatur stipticis in cibo et
potu vt est panis assiun vnindribeu
pontica lentes ex rarticeare et silio

Emperica

Emperica Dy in papa purgans
pectum et pulmonem

cum sputo et consolidans vlcus in eis fac
sit Recipe succi plantaginis et portulace et
consolide ana et burse pastoris tabaline et succi
urtice ana ℥ iii bulliant in istis succis
vel iste Recipe thuris san draconis ana ℥ iii
carabe ℥ v lapis ematices terre sigillate
ana ℥ ij alume scissi balaustie mirre
ana ℥ iij reubarbari ℥ ij postea addatur eis
istud Recipe ypoquistidos ℥ j ss sc ro m
℥ j boli ar pul de cornu cervi adusti ana
℥ j et ss opii ℥ j zucari lb j fiat sirupus
bene coctus et clarificatus detur de
ipso omni mane ℥ j vel ij cum duplo
aque pini vel aque plantaginis
vel draganti et cum calida aqua limphat
etiam vinum suum pillule sublimes ad sputum
sanguinis restringendum sic fiunt Recipe boli ar
gummi arabici draganti ana ℥ j pondus
℥ ij terantur omnia subtiliter et si sanguis
venit de pectore vel pulmone conficiantur
pillule lacte subtiles cum mucillagine dra
ganti infusi per noctem in aqua ordei
quas teneat assidue in ore ut sit pau
latim dissolute descendat ad spiritualia cum
saliva Si vero sanguis evenit a stomacho
et aptibus multimis conficiantur pillule cum
mucillagine gummi arabici dissoluti in succo plan
taginis et in potu dentur omni die in tremo
cum aqua pluviali in qua fuit candens
sit extinctum Item detur ei pulvis cum
ovo sorbili aut ex ipso et farina sile
et albuminibus ovorum fiant tortelle et in cibo
ministrentur Item si fuit vicio intestinorum
fiant ex ipso clistere quod confert omni flu
xui ex quacumque fuit regione iste pulvis
restringens omnem fluxum sanguinis ex quo
cumque loco fuerit fumatur per interius sive per
exterius sic fit Recipe carabe boli ar balaustie
san draconis lacte ana partes equales dentur ℥
iij cum aqua infusionis sumach ℥ j opii
recentis vj pte ℥ j vz. sirupi san fluxum
san narium assimilientis menstruis emorroidibus
et vlceribus que sunt emorrosagia pla
gima san incrossat et ora venarum stip
ticant Item trocisci constrictivi et
solidativi sic fiunt Recipe gummi arabici dra
ganti sem portulace ana ℥ v boli ar
terebentine chiolee terre sigillate ana ℥ vj
ypoquistidos acacie cornu cervi cupularum

glandium extremitatum ramorum / viii ana
ʒ iiij lapis ematithes loti ʒ iiij carabe ro
tundi tellorum ana ʒ iij sanguis draconis al ʒ vi can
crorum adustorum ʒ xv coriandri assi ʒ vij
fiat pulvis subtilissimus Conficiatur cum aqua
ro vel succo plantaginis et adde semen lini tor
refacti et lentium excorticatarum ana ʒ vj va
lent sputo sanguinis dissenterie lienterie diar
ie cronice et vlcerum omnium fluxui superfluo
ex quacumque corporis regione Detur primo
manora cum aqua plantaginis vel pluviali
Item ad operantur trocisci de carabe
almasoris et dentur cum medicamento dicto capitulo de
ptisi ex passione de empiesi Canon
Scias quod in cura istarum passionum scilicet empiesis
ptisis sputi sanguinis convenit quandoque in qualibet
earum quod oportet medicum habere duplicem intentionem
scilicet primam et secundam Prima est in mundificando
saniem et sanguinem per sputum Secunda est in consoli
dando solutionem continue sive sanie
apud medicum vulnus appellatur Sed
dicit medicina quod oportet maiorem
esse intentionem in mundificando quam in conso
lidando propter quod in empiesi maxima est super
vlceris suppositum sanies si non purgata
fuerit sanies tempore suo et per emptima mollis
ideo est pleuresim et peripleumoniam quando terminantur
per saniem Secunda vero sputi sanguinis oportet e
contrario principaliorem esse sollicitudinem in
consolidando quam in mundificando ex eo quod
sanguis est humor benivolus si non corrumpatur
Unde necesse vulnus parum negligatur ne forte
dilatetur propter continuum et fortem motum pulmo
nis in anhelando Sed in cura ptisis am
be intentiones sunt equales ex eo quod ibi sunt
simul sanies et solutio continui ex parte precisa
per diffinitionem ptisis superdictam Post hoc autem
canone sequitur alius et est quod omnis medicatio
istorum cum exemplo ~~Sunt secundum quatuor
quantitates simplices scilicet calida frigida humida
sicca et quatuor composite et loquitur hic
de mala complexione sine materia de ca
pitulo loquemur de apostemate
cordis~~ sibi mutuo suffragantur cum
morbi vero dicant nisi secundum magis et
minus prius et posterius Pronosticatio
Sed sputum sanguinis si non restringatur infra
primos dies vel xiiii ad plus sequitur sputum
saniei et per consequens ptisis unde ypo

mostrat de cura fluxus sanguinis.
Sanguinis ante egressio cum tussi
est a pectore aut pulmone. et eius
cura prava dicitur cum ypo sequatur
sanguinis ex pectore aut pulmone subsequitur
sputum putredinis et post illud ptisis
et post illud desperatio et mors

vii particula afforismorum Sputum sanguinis sputo saniei
sputum malum est et paries per catarri in superiore
ventre i pectore in saniem convertuntur in pro
cedentibus Item screatus sanguinis salubris et vomitus
per ydropisim fluxus et ne alienatione liberat
anullas malis passionibus scilicet ydropisi
lepra ptisi que ad modum et menstruorum flu
xus et ventris et emorroydarum et fluxum
sanguinis narium ad creticum est et talis ut dicat
Avicenna 3o colliget cura propter inflationem
restringatur primo sunt differentias istarum
sanguinem condensantium procedit cum aceto
Sed si venit a sopno detur piper
et galanga Similiter et compositis
dyacodion piperion dyagalanga et dyacy
minum cum vino veteri amarum quod sanguis
coagulatus si venit a pectore vel
a pulmone detur yreos ysopus et gulla
Similiter et compositis dyagalanga dya
pison et dyaris Si vero fluxus humorum
sint fluthomatici in parte superfluus aut
inordinatus aut eius sputum domines
ex viribus restringatur ne fortassis ad ethicam
vel ptisim deducatur et fortassis ad
ydropisim propter refrigerationem Item ypo in eadem
particula afforismorum Mulieri sanguine fonte menstruis
supervenientibus solutio fit

Incipit tractatus tercius de passi
onibus cordis cuius sunt x capitula

Cordis passiones famose
sunt quatuor graves Prima est debi
litas Secunda vero sincopis
Tercia tremor sive vertigo
Quarta vero dolor et apostema atque vlcera
Cum autem dico cor intelligo et per capsulam
cordis et humiditatem in capsula madefacien
tem cor assidue ne propter motum continuum
et calorem exsiccetur Capitulum
primum de debilitate cordis

Debilitas cordis appellatur quando cor
sine manifesta causa deficit
omnibus suis virtutibus et propter vita
libus et marasmatur et consumitur vel dissolvitur
nullo membrorum aliorum lesione
omnino fit autem ab omni specie male complexionis
que sunt secundum quatuor quantitates simplices
scilicet calida frigida humida sicca et quatuor
composite, et loquitur hic de mala complexione

a calidit(ate)

fuit materia, quia de ea que ad materiam loquimur
capitulo de apostemate cordis. Signa debilitatis
cordis a caliditate accidentali sunt vehementia
caliditatis circa pectus, sitis vehemens quam
magis extinguit aer frigidus quam aqua
frigida, pulsus magis spissus nisi virtus
sit valde debilitata. tunc est parvus spissus
frequens et anhelitus similiter. Sitis et delectatio
in usu frigidorum et extenuatio corporis de die
in diem et dispositio similis sincopi adeo
donec forte superveniat ei sincopis, quod quidem
est necesse fieri apud omnem debilitatem
cordis et ethica et sincopa etc. ut plurimum
ad esse occulta.

a frigid(itate)

Signa debilitatis eius
a frigiditate non naturali, sit pulsus parvus tardus
et rarus nisi virtus sit valde debilis tunc
sit frequens ut fuerat narrati et anhelitus
similiter et delectatio in usu calidorum et
timor et tristitia, dimicto letitie.

a siccit(ate)

Signa
eius que a siccitate dyscrasia sunt hectica
vel cordis sicca pulsus durus parvus frequens
et continua siccitas lingue et palati

ab humidit(ate)

Signa eius que ab humiditate superflua
sunt signa paralisis vel apoplexie, quia
humiditas accidentalis que superfluit in substantia
cordis vel ventriculis eius vel capsula
eius necessario suffocabit subito calorem
naturalem immediate quemadmodum et hoc
accidit in apoplexia merito, quia merito impe
dimento anhelitus.

Methodus

Cura debilitatis eius a caliditate est ut de
detur omni die in aurora unus trociscus
de camphora dictus in capitulo de pestilentia. De vino
granatorum acetosorum vel berberis epithimetur
pectus ad panis secaneus vel debisso in frigido
in aqua rosacea in qua sit aliquid pulveris rosarum
camphore et sandalorum. Utatur dyarodon
abbatis dyadragaganto, rosata novella,
electuario restaurativo [illegible] decimo capitulo de fe
ethica hoc est (bibat sepe in sero lac
[illegible] acetosum recens et aut acetosum
quod statim [illegible] coagulum est, extinguere
[illegible] in eo calibis vel lapidis ignitis
qui consumit eius partes calidas [illegible]
sas sicut calce inflammabiles. Dietetur dieta
frigida aromatizata.

a frig(iditate) cura.

Cura debilitatis eius
a frigiditate eius est ut sumat omni mane
dyanthos dyamuscum dyamargariton
plures aromaticorum cum vino bono aroma
tico, epithimetur pectus cum oleo nar
dino in quo dissolutum sit muscus

Vel ambra. Dietetur carnibus bonis
conditis cum speciebus aromaticis, et ipse croco
macis spica cariofilis cardamomo folio et
galanga. Bibat bonum vinum sed moderato
usu ne fortassis inducat siccitatem fiat
de ʒ o ʒ in ʒ in sero ʒ I tyriace bone
veteris cum vino decoctionis nucis [illegible]

a sicc(itate)

Cura eius que a siccitate est, ut vegetur
paciens regimine ethice. Impinguetur ergo
[illegible] esse cum brodiis pinguibus carnium
bonarum conditis cum [illegible] altius
cum [illegible] lactucis. Bibat sepe in sero
lac recens asine vel capre in quo sit
aliquid zuccari, ne casetur in stomacho. Epithimetur
pectus cum oleo rosaceo et cera munda
cum [illegible] lini fenugreci malva
mixta post superius lactis per tres horas
balneetur in aqua dulci tepida in
qua moram moretur ne fiat corpus
evaporabile. Bibat vinum dulce. Cura
eius que ab humiditate est cura
apoplexie [illegible] quia periculosa est hec
debilitas propter subitam suffocationem
que timetur.

Experta

In omni
specie debilitatis cordis convenit abstinere
ab ira omni et labore et uti
letitia et gaudio audiendo sonos
musicos et fabulas novas vel
videre amicas, odorare aro
matica quia odores [illegible] et cor
cum sunt medicina principalia [illegible]
[illegible] et conformant.
Et unge pectus cum oleo nardino
vel oleo rosaceo et cera mixta cum gal
lia muscata et suffumiga cum alipta
muscata vel storace calamita ligno
aloes thure et similibus. Utatur epithima
[illegible] a [illegible] qui dicitur [illegible]
zinglossi mellissi florum borraginis
sandali albi et rubei rosarum camphore
margaritarum corallorum [illegible] bibat
[illegible] lapidis [illegible] et camphoram
in aqua rosacea vel aqua et modicum
aceti boni donec medium consumatur
tunc addatur pulvis lapidis et camphore
et infundatur pecie [illegible] et sindone vel
scarlato et opponatur aliquotiens [illegible]

super klonum confor-
tans cor super

supra cor apprehendere in omni causa. Recipe smaragdorum iacinctorum saphirorum ana ℥ ß, auri et argenti puri folliati ana ℥ ii, margaritarum perforatarum et non perforatarum ana ℥ i, ß bugloss. mell. florum doronici zedoarie been al. et ru. garioffili ligni aloes ℥ ii, cinamomi electi et mundati ana ℥ ß, serici crudi combusti, quia melius est hoc combusto, cubebarum, cardamomi, cavalle, calami aromatici, spice, galange, camphore, musti, ossis de corde cervi, ambre ana ℥ i, coralli al. et ru., sandalis ro., spodii, bolli armeni, terre sigillate, corrigiandi ana ℥ ii, ß, omnia terantur subtiliter et equaliter, ponantur super albissime lib. i et fiat confectio. Est namque confectio omnia simplicia cordialia vel plura, et de amicis optimus addatur vel subtrahatur calidis et frigidis prout complexionis desiderium vel necessitas postulaverit. Item confectio ad idem. Recipe dianthos, diarodon abbatis, dialiora, gradi ana ℥ i, diamargariton ℥ ß, misceantur simul. Dantur omnibus predictis simul in febre et sine febre cum aliquo per unam horam cum vino al. Fiat autem diaborraginatum ex floribus borraginis atque buglosse, quemadmodum zuccarum rosarum ex floribus rosarum, et zuccarum nenufaris ex floribus violarum ad modum. Dixit preterea Avicenna 2° et 1° colliget ex cordialibus et medicinis omnibus melius est quam communi vino, et confortativum cordis quod est (perfectus est) calidum est aromaticum est spiritus generativum est natura amicum anima confortans propter quod datur convenit in sincopali febre et epidimiali et in omni debilitate et corporis resolutione et si non alia saltem refractum et limphatum. **Canon**. Debilitas cordis ut plurimum fit a mala complexione frigida vel sicca, quia in complexione generantur principiis ... frigiditas autem advenit cordi duobus modis, uno modo ut cum humoribus frigidis elevantur fumi et vapores frigidi cor penetrantes velud in idropisi vel ethica senectutis. Alio modo non accidentaliter ut propter consumptionem humidi radicalis quod est proprium pabulum calidi naturalis quare simul evaporat ut in febre cronica et morte naturali vel senio contingenti. Ex isto autem sequitur canon alius et est quod omnis modus mortis est generis duorum

vinum

Canon

Ut ait Aristoteles libro suo de causa longitudinis et brevitatis vite, quorum primum dicatur modus maturior et est quando calidum cordis consumit suum humidum in quo conservabatur, quare et principium propriis corrumpitur. Et quo marasmus et est quando qualitas contraria sed frigiditas dominatur in complexione cordis, nam tunc calor naturalis destruitur et suffocatur, et a quibusdam destructo incorporatur. Ad quos quidem modos reducuntur omnis mors sive sit naturalis ut in senio sive non naturalis ut ab egritudine sive violenta necando percussione incendio vel diversis ut patet subtiliter speculanti. **Pronosticatio.** Omnis mala complexio sive sit diversa sive equalis que confirmatur in corde est incurabilis et necessario mortalis propter cordis precellentiam super omnia membra et eius necessitatem in vita aliis sine cuius operatione aliud non potest subsistere unico momento. Item sincopis super veniens mortalis.

Capitulum secundum de sincopi et cordiaca passione

Sincopis est ablatio sensus et motus et virtutis pulsus cordis et aliorum membrorum tempore aliquo propter cordis lesionem que propter autem aliquo modo specialis vel cordiaca passio nuncupatur. Et utraque est morbus quoque acutus. Morbus quidem qui ea contingit in corde et hoc fit tribus modis. Uno quidem modo propter resolutionem plurima spiritus quare depauperatur cor spiritu et calore et deficit ut patet in laborantibus vel sudantibus assidue et superfluis. Secundo propter debilitatem cordis naturalis et frigiditatem. Tertio vero propter fumos venenosos penetrantes cor sicud fit per suspectionem rei venenose. Est autem triplex venenum ut ponit Avicenna 7° colliget. Quoddam est venenum appetitate et forma specifica ut napellus et similia corrumpentia spiritus ad equalitatem et hoc duplex, quia vel frigida mortificantia spiritus ut est opium, iusquiamus, mandragora vel calida adurentia et resolventia ut arsenicum talis vina redalgar auripigmentum. Accidens sincopis vero dicatur cum sequitur morbum aliud et hoc duplex, vel particularem vel realem et sequitur particularem, fit hoc duplex quia vel fit propter compassionem eius ad cerebrum, stomachum ut cum accidit propter trorem

Sincopis
accidens
e morbus
cum gar-
dens

t. c.
venum

vel timorem vel aliam accionem consimilem
subitam, spiritus animales et vitales congregantur
in corde et suffocantur vel segregantur
atque dispergentur vel accidit in gaudio
permaximo, vel fit sincopis propter compassionem
eius ad stomachum vel propter ad os eius ut
sicut fit quando materia calida acuta mordi-
cat os stomachi quare leditur vehementer
cor quod comparatur propter vicinitatem activitas sensus in
eo, unde cum frequenter accidit sincopis
hoc modo, apud ignaros vocatur sincopis
mala passiones stomachales. Si vero sequitur
morbum alterum, sic est sincopis que accidit
in ipse sincopali in principio paroxismi ut in
2o libro dicetur. ¶ Signa sincopis propter
debilitatem cordis vel resolucionem spiritus
sunt pulsus primo debilis inequalis vel cum
ipse corpus rarum porosum cum ex qualibet
levi causa deficit et anhelitus primus
rarus. ¶ Signa sincopis propter fumos
venenosos, sunt accessus rei suspecte
in cibo vel potu vel medicina et si venenum
operatur appetitate apparebit fervor
et sudor et rubor in facie et venarum
tumor et angustia et sitis et fetor
oris et oculorum citrinitas ¶ Si vero aqu-
litate calida operatur, apparebit incisio et
mordicatio sive corrosio in aliquo loco
scilicet stomacho vel intestinis. Si vero aqualitate
frigida apparebit subitus stupor alienacio
pigritia in motibus et congelacio. ¶ Signa
eius cum fit propter accionem alterum sunt accessio
timoris subiti vel tristicie vel gau-
dii superflui permaxime dicit enim G. in 10
de accidenti et morbo quod ex tristicia sive timore subito
vel gaudio superfluo plures quibus sincopizare
incurrere et mortem propter extinctionem vero
neque quia paulatim fit non sub
vero similiter neque absque qua propria
actia ¶ Signa eius cum fit propter corrupcionem
oris stomachi sunt mordicatio et caliditas
accuta circa os stomachi cui statim sincop
succedit ¶ Signa eius cum fit propter
paroxismum febris sincopalis, sunt signa
propria illius febris et cetera

Methadus

Cura sincopis est duplex
...

alia hora paroxismum, pactio preservativa curativa

¶ Cura igitur preservativa est ut si sincope
propter debilitatem cordis fiat omnia que
dicta sunt in proximo capitulo, quod si propter
raritatem corporis vel exalacionem spirituum
accidit condensentur, cum aqua frigida vel
ad aerem frigidum vel aqua rosacea et pulvere sandali
et camphore epithimando pectus et fa-
ciem et totum corpus frequenter, comedat
carnes bonas conditas cum speciebus
aromaticis et ova sorbilia et uvas
bibat vinum optimum, evitet laborem
balneum calidum solem aerem calidum
et coitum propterea ¶ Si vero fit propter suspectum
venenum fiat cura quibus generaliter omne ve-
nenum assumptum in cibo vel potu, quod
est ut statim cum homo incipit sen-
tire mutaciones ventris vel conflictacionem et angus-
tiam et estuacionem post assumpcionem alicuius
rei que hoc facere non debet, repleatur
aqua tepida cum sit aliquid olei permix-
tum et aceti et confortetur cum impressione
digiti vel penne in uncto oleo ut
evomat ¶ Si autem vomitum prestaret
coquatur raphanus vel anetum in a-
qua et coletur et addatur sal vel
baurach et bibatur et iterum confortetur
ut evomat aliquotiens quod si non sufficiat
sepe datur per pedes capite depresso donec
tota materia educatur, post hoc vero consideratur
si in inferioribus ventris senciat estuacionem
et si sic, fiat suppositorium vel clistere
et detur ei tyriaca in potu et fortiter
purgetur cum pillulis cochiis vel stomachicis
vel yeralogodion ¶ Si igitur post ista
omnia cessaverint accidencia mala liberatus
est ¶ Si autem, considera consideracione
accidencium remanencium, quia si sensit
eger stimulacionem incisionem et corro-
sionem in aliquo loco corporis que significat
venenum calidi lac et butirum et oleum
amigdalarum dulcium ad potandum tribue
quia sedant maliciam et acuitatem
veneni ut propter latitudinem recte ut dicitur
per Ras. in divisionibus capitulo de suspicione
venenorum et deinde electuaria frigida
que eius caliditatem opprimant ut est
dyaprasium dyapenidion electuarium de
3 [illegible] rosacea vel sandali ¶ Si vero eger senserit

propter debilitatem cordis

propter fumos venenosos

propter accionem animalem

propter lesionem oris stomachi

propter raritatem corporis et exalacionem

propter venenum

extinctione ante

Quando sentit alium ...

frigorem et sudore et oculi rubei ceperint et venae tumere et angustia et sitis et fetor oris et oculorum acuitas apparuit que sunt venenum appetitate sive forma speciei. Detur aqua frigida et nix et aqua rosacea et acetum, vel trociscus de camphora vel aqua rosacea cum camphora dissolutis cum cunare in potu vel succus endivie vel acetose, vel aceto ut malicia veneni refrangatur, et si in aliquo loco corporis vehementem sentiat dolorem vel inflammationem fiat ei emplastrum ex lenticula succo solatri vel semperviva, et filibus coactum frigidis aspersum cum aceto gira penetrationis illico super pone, vel fiat epithima ex eisdem et reiteretur donec locus stupidus fiat, deinde psillium et lac vaccinum de quo extractum sit butirum et succus frigidus ei tribue, et si aperuerint signa repletionis apparuerint madicte ipsum flebotoma. Si vero stiptica sit sedem ventrem solve cum medicinis. Deinde tibia ipsum cibis frigidis et agresta, vino granatorum acetosorum, lactuca portulaca vel pedibus porcorum conditis cum eisdem, detur ei tiriaca nova vel filonium novum et epithimetur cor et pectus cum aqua rosacea in qua dissolutus sit pulvis sandalorum rosarum camphore terre sigillate, cum sui forte conforent cor ne venenum ad se trahat et filios eorum ut reparet conforet cum eisdem. Hec igitur omnia destruunt venenum veneni operantis appetitate et maxime quod in illo caliditas reperitur. Si vero est ex causa frigida in subito stupore congelacionem et alonzeg que sunt signa veneni frigidi, ciba ipsum cum alleis et sinapis, et detur tiriaca vetus, et metridatum vetus et diacodion piperon et similia, et donec ipsum permittas, sitim ei inducas propter et frica corpus eius et caput et pectus cum panno calefacto ad ignem et quasi stimulacionem inducas cum pipere vel condisi et os stomachi conforta cum unguentis et oleis et amplius calidis stipticis donec liberetur. Si igitur post omnia ista accidia mala non diminuuntur, immo eger continue incitatur ad deterius et incipit sincopis super venire ob frequentem dissolutionem virtutis fit egrotus nimio mori ? a veneno

sumpto et per virtus veneni iam pervenit ad cor quia omnium accidentium consequencium venena sincopis et destructio virtutis sunt pessima. Hec est cura quibus et quorum in omni genere venenorum assumptorum, premitimus quamvis desideratur tamen propriam convenienter ponere requirat in tractatu de venenis. hoc vero ubi de hoc scribemus auctore domino. De curatione vero sincopis si deus voluerit. Cura sincopis propter passiones alias ut si timor sit in ea inducatur gaudium et ergo et confortetur cerebrum cum pomo laudani, ambre, musti, sandalorum, rosarum, florum, ciamomi et similiter pulverisatorum et conforterum cum laudano vel aqua rosacea quam ... desiccat in manum et odoretur. Confortetur etiam cor cum tiriaca veteri sumendo sepe de ipsa ad cibum ℨ i cum vino optimo vel cum dyanthos vel dyamargaton cum musco vel sine musco prout paciens maxime delectetur. Fiat etiam stimulacio cum isto pulvere qui maxime confortat virtutes cerebri. Recipe gariofili piperis longi castorei eleborum nigri pireti ana cubebarum ana ʒ i stomachi calamite ℨ ii euforbii bdellii ana ʒ i musci ʒ ß insufflet in nares vel attrahat per pannum lineum rarum cum anhelitu stomachi. Cura eius qui fit vicio stomachi est ut purgetur stomachus cum pillulis cochiis si materia sit frigida vel cum benedicta. Si vero sit calida cum pillulis de reubarbaro postea cum de reubarbaro et tartarro vel electuario de succo rosarum laxativo vel stomatico laxativo. Postea confortetur cum ... et electuariis aromaticis premittendis et oleo mastice nardino postea vel cerato facto ex mastice laudano cariofilis zedoaria galanga ciamomo bacis lauri et filibus contritis et incorporatis cum laudano extensis super corium album mundo. Cura eius qui fit vomere paraphisi Hec est cura illius. Hec primo et confortato corde et cerebro et stomacho cum rebus iam dictis etc. Cura sincopis iam facte et que sit per actum curandum est ut hora accessionis rarescat aqua frigida vel aqua rosacea super faciem et pectus et fricentur cum ea leviter manus et pedes

et muscus vel ambra vel vinum odoriferum
in sufflet naribus, confortet sensus conquassando
corpus et ligentur omnia et fricentur et ca
lefiat stomachus cum panno suffumigato cum
ligno aloes constringatur nasus sepe post
insufflationem musci vel alterius odoramen
ti et cum sentit ceperit detur ei vinum al
clarum odoraniciam per se vel partem
Limphatum parumper

Emperica

Remota cordiace passionis / vero suffici
apponere medicinas cordi sed et omnibus
eius mistris principalibus, scilicet cerebro epati
testiculis, similiter et nobilibus licet
non principalibus, ut stomacho et spleni, Confortatur
autem cor cum electuario de lapidibus pre
ciosis dicto capitulo de debilitate cordis et
dyamargariton et dyantos, Confor
tetur vero cerebrum cum odoratione talis
pomi Recipe sandali rubei, foliorum mirta
ligni aloes ana ʒ vj cubebarum cassie ligne
cariofili gallie muscate ana ʒ iij
ambre macis camphore ana ʒ j storacis
calamite ʒ iiij, terantur et incorpo
rentur cum laudano et aqua rosarum et
videlicet fere continet omnes medicinas
cerebrales atque aromaticas et etiam
cordialis confortativas quod si cerebrum fue
~~distemperatum~~ distemperatum in calido multi
plicentur rosarum et camphora si vero in
frigido multiplicentur muscus, rosarum cariofili
et storax Et in isto pomo quidam
addunt folia menthe calamenti, olibanum
nucem muscatam et propter hoc si cerebrum fu
erit de causa frigida sed quando arabes dica
gaverunt folias ferias folia vel fera
mirtillorum in causa calida, addendum
est et subtrahendum congruetur
prout eger desiderium vel necessitas
ex postulaverit ¶ Confortetur autem epar
cum epithimate isto, Recipe sandalorum
rosarum absinthij florum camomille cina
momi partes equales bulliant omnia
in vino albo odorifero et aqua rosarum
et aceto vini boni et filtrum inbibitum
et expressum parum ponatur calidum super
epar in ieiuno / confert namque in causa
calida et frigida ¶ Confortetur autem splen
cum unguento isto Recipe scorie feri
scolopendrie tamarisci ana ʒ j cap
paris cortice acori asari deberi foma
moni ana ʒ ß bulliant in ℔ j olei veteris
et ℔ j aceti fortissimi donec acetum consumatur
postea dissolvatur ipse gumine in aceto Recipe
Sarapini galbani oppopanacis bdellij aro
matice ana ʒ iij, fiat unguentum cum
predicto oleo et cera sufficienti et ungatur
cum eo splen omni mane sto ieiuno Con
fortatur enim splene appetitum et eius mas
subtiliat et opilationem removet stomachus
machus vero confortetur cum panno ca
lido laneo vel filtro suffumigato cum
mastice et thure et ligno aloes posito super
ipsum in ieiuno frequenter similiter ad alias
que dicentur capitulo de stomachi debilitate / confortentur
vero testiculi cum abstinentia
a coytu omino et fomentatione cum aqua
rosarum cum pulvere sandali et similibus

Canon

Sincopis est duplex secundum medicos, quedam
repalis, scilicet que aufertur spiritus animalis
a membris totius corporis, qui transmittitur
a cerebro per nervos propter opilationem involuntarie
vel lesionem in cerebro et statim et dicatur
lipotomia greco vel defectio ad latinum /
Alia irreparabilis scilicet quo simul cum hoc
aufertur spiritus vitalis a membris quem transmittit
a corde per arterias propter opilationem statim
in ipsis vel propter debilitatem in corde et
ad istam sincopim necessario sequitur mors
Ex isto autem colore sequitur aliud quod quod
dicit in 8° de ingenio sanitatis precipit
in cura sinocho fieri flobotomiam usque
ad sincopim similiter et Avicenna xo tamen
sic prima causa de ista sanitatis debet hoc
intelligi de sincopi prima non secunda quia
non licet medico in cura sua egrum deducere
ad sincopim mortalem, quia medicus
sit conservator sanitatis me dicatur
hoc de ingenio sanitatis Et quo videlicet
concipere possumus qualiter concordari
possit dicto loco Galieno et Avicenne viij
collecte ubi increpat et de talia
flobotomia omnibus dicentibus eam ipsum
arguens fortissimis atque veris con
cludentibus quod in cura sinoche in nul
latenus competit flobotomia usque ad
sincopim neque secundario flobotomi
am et intelligit de sincopi secunda vero
de prima

Pronosticatio

Sincopis superveniens sepe et pro
funde in corde debili vero prece
dente causa manifesta nulla est timor vel gaudium

Margin notes:
Confortatio cordis
Confortatio cerebri
Epatis
Con Splenis
Stomachi
aufertur
Lipotomia
non licet

vel casus vel percussio neque causa
adiuvante humorali vel est morditatio
oris stomachi a colera vel flate salso vel
melancolia acuta vel pontica vel similibus
mortale, quia sunt cordis extrema debi
litatem et spiritus paucitate, unde ypo
frequent et forte sine manifesta causa
repente moriunt. Item sincopis fortis
superveniens post assumptionem rei venenose
se permittens vel tactum seu morsum
ex extremis mortale, quia significat venenum
veneni pertigisse ad cor et ypo in
cor corruptionem. pusillanimitati raro colico et cum
vie sunt aperte et cor debile procurans

Cam 3m de rectigatione cordis

Tremor cordis ab antiquis caphato
a modernis rectigatio nuncupatur et
est cum cor alto pulsu et forti motu
quasi palpitat, ut sentiente causa mediata, significat
operatio forti vel extu timore vel yra
fit ut plurimum adiuvante caliditate accidentis
cum materia vel sine materia super corpus cum magis
quibus si raro [illegible] dominatur materia naturalis
coniunctis in corrupta venenosa
Signa eius qui de causa calida fuerit
pulsus velox spissus, velocitas ad
iram caliditas pectoris, siccitas lingue
et palati cum siti, plurima quam magis
conveniunt aer frigidus quam aqua
Signa eius qui de melancolia sunt corruptio
ymaginationis, timor, silvestitas morum
et hitudo nigra materia cum equalitate offendi
et mollicie cutis que ad modum sindetur
et cum fricte Methadus Item na
saltus cordis a causa calida est vel
primo fiat flobotomia cephalice manus
sinistre vel mediane vel ventosa
tio in tibiis et anchis, post ea pur
getur sepe cum pillulis cochiis vel cum
decoctione purgante melancoliam adiungere
dicta capitulo de melancolia vel cum dyasene
utatur sepe lacte acetoso et trociscis
de camphora dictis capitulo de ptisi
mediante zucaro rosaceo vetus in quo sit
pulvis ex te Rx trociscos sigilli coralli ru
tarde. Item [illegible] ponderatione ossis de
corde cervi ana ʒ iij opii ʒ j o [illegible]
cum lb ʒ j. o. j trecent et infrecant
pullorum [illegible] zucaro vo Multa camur
vel edorum alterat vel
lactuca vel endivie condites

cum agresta vel berberis vel vino granato
corpus bibat vinum debile inspiciatur aqua
frigida vel aqua rosa. Cura eius qui fit
a melancolia est ut fiat cura dicta capitulo de
perturbatione [illegible] dictum [illegible] de
melancolia ex melancolia naturali corrupta, conferat
dyanthos dyamusto fiant suffumigia
tonica ex ligno aloes rosarum et similibus
odoriferis utatur tyriaca raro sed levem
propositum [illegible] nocent [illegible] vel e mor de
est post cum flobotomia saphene que
est intus in talo et per pedis sinistri
et cum appositione sanguisugarum circa anum
vel emplastrum rubificativum facto ex
affodillis sinapi melle cepe crudis
et incorporatis cum simo et ponendo
in pondo [illegible] super anum, et cum simul
adheserit violenter abstrahat et
totiens reiteret donec apponant
in corpore consueto Experientia

Omnia dicta in capitulo debilitatis cordis
hic proficiunt si ipsa [illegible] fuerit appli
cata causa Canon dicit Rasis
in divisionibus quia tremor cordis
proveniens ex melancolia sicut sit rarior
est tamen notabilior et timidior [illegible] tre
morum cordis propter duo. primo quia
quia cor magis leditur a frigido quam
calido cum calidum sit amicum [illegible]
Secundo vero quia materia grossa difficile
eradicari potest et sua putrida destruat
spiritus vitales generatos in corde
similiter et alios corporatos in cerebro
quare fiunt inepti ad operationes suas
expendendas et sequitur nigredo silvestri
tas et [illegible] demum ab
lacto [illegible] Pronosticatio

Tremor cordis in febre acuta vel in
febre sincopali frequens et fortis mortale
et ipse si sit cum aliis signis malis
que sunt debilitas virtutis, [illegible] privatio
digestionis prostratio appetitus et similia
et maxime si super venit in die non
cretica quia melancolicam esse et
cordis passionem demonstrat

Cam xiij de dolore cordis et apostemate et vulnere

Dolor causatur in corde ex mala complexione
diversa quandoque simplici vel
composita quandoque conficitur materia si conficitur

delegatio sine quo membra

et producit, nec dolorem sed mortem subi
taneam inducet, quia tunc incipiet
cor debilitari in operatione sua necessaria pro
toto, que est generatio spiritus vitalis assi
dua, et eius partitas in singula
membra et totum corpus unico mo
mento venire non possunt cum iste spiritus
sit vehiculum vite et cor de in corpus
totum in quo solo est anima et vi
ta primo per se et immediate, aliis autem
membris tunc quantum adunata sunt
cordi et gratia influxus recipiunt a cor
de propter quod dicebat Aristoteles 2o de gene
ratione animalium Cor est quod primo vivit
et ultimo moritur. Et Averrois 2o colliget
aut quia calor cordis transmissus per
arterias est sicut sol et actus calor non
membrorum sit materia et patiens in actu con
versionis et mutationis. Extra sit quod solu
tione continui hec autem solucio, vel sit
apostematis vel acta punctura ut contingit in generatione
in vulnere casu et percussione et consimilibus
quod ea fuit est mortale. Nathadus
Cura doloris cordis ex mala complexione
causata est eadem cum cura debilitatis cordis
si ipsa propriis passionibus applicentur. Cano
Dicit Rasis in divisionibus quod ex humidi
tate sola non sunt fortasse constrictiones
in corde nam si ducitur humiditas in dispo
sitione corporis adeo donec necesse sit ut
cordi ducatur inficiat ipsum velociter et
non expectat curationem et sunt apoplexia
et paralisis propter accessionem dominii et
humiditatis super cor quia cum cor sit na
ture complexionis calide sicce, illico ab humiditati
bus suffocatur si multum dominet. Item
dicit Aristoteles 2o de partibus animalium. Et Galienus
in 3o de interioribus quod solucio continui facta

Solutio continui in substantia cordis est mortalis

in substantia cordis est mortalis sive sit ab hu
more sive sanie sive ferro. Sed differt
quia si penetret in ventriculos eius et
ipse sinistrum inficit illico propter eius
nobilitatem et spiritus exalationem quia illi
generatur, cum spiritus vitalis scilicet et calor
naturalis sunt sedes et vehiculum anime ad
cor. Si vero non penetret inficit infra
unam diem vel plus quia solucio continui
inducet dolorem, dolor attrahit materias
et ipse calidas mobiles quare fiat
apostema magnum calidum cum ipse propinquata

et virtute debili que utroque sunt mortalia
propter dolorem, prostrationem virtutis et propter materiam
suffocantem spiritus et necessitatem cum dicta
cum divisione continuationis. Secus autem
est de cerebro in quo solucio continui pe
netrans ad ventriculos est mortalis
si non illico, solucio vero non penetrans
potest quandoque curari si sit prima scilicet
et apostema ut in frenesi non confirma
ta vel litargia. Separ autem cum sit
membrum carnosum potest ad hunc ma
lus curari quod cerebrum si eius solucio
sit modica (mortem) vel apostema non confirmata
cum constantia virtutis et febris sed tamen
cum ad spem ponens quam ad indu
bium pertineat tolle ipsum removeri
vita remanente prosperitate

Signa mortis in dolore cordis

Prognosticatio. Signa mortis in dolore
cordis sunt casus pulsus post vehe
mentiam diversitas in ordine et magni
tudine in motu ipsius et citrinitas
coloris subito post vehementiam inbecil
litas eius et sincopis difficilis tarde
evasionis et sudor frigidus circa
frontem.

Incipit tractatus quartus de passionibus mamillarum

Mamillarum passiones de quibus scribere
convenit sunt due quarum prima eius
est coagulatio vel diminutio lactis,
secunda est ingrossatio vel diminutio mamillarum
superflua. Nam mamillarum apostemata curantur
medicinis que ad omnia apostemata que est
ut dicit Avicenna prima cap. fen tertia ca.
de cura apostematum in generali ut in principio. Et
cum materia est in fluxu ponantur unguenta
et emplastra repercussiva et in augmento
aliquid addatur ad locum, sed in statu post
plus de resolutivis quam de repercussivis
in declinatione vero sola resolutiva mi
nistrantur quod si hec apostemata ad vul
nerum et sanationem terminentur et
rupentur primo quidam mundificantur
postea non consolidantur ut diximus capitulo
de ulcere in aure. Ordinatio predicta quod
repercussiva et resolutiva quod sunt appli
cande circa locum ut patet in augmento
vel statu apostematis contingit sunt
duobus modis applicari. Primum est
ut quinque ... et in corpore in fine

p decoctione et concussione p̄ssam et sic
ponat̄ sup̄ et cc̄a apostema, ita cum sagap
est ex vice aūs distinctim utroque p sua
operatione lig ipar subd sunt offuse ut
doc. Amely c° dāy sey pª cā de cura
sse pane ubi precipit administrare ptisana
cum pipe 2° est ut repercussiua ponat̄
ccā apostema sc. sup pedem et radicem
apostemat̄ unde iā fluit sc. resolutiua
supcond ut sant̄ quē opantes Cam
primū de exuberancia et diminucione
lactis

Conqueruntur mulieres deli-
cate de lactis exuberancia in ma-
millis (cum) infectū nutricione nō solli-
citent̄ sed mulieres (ingressum) egro vō pauperule
et degentes mamillaꝝ siccitate conquerunt̄
Exuberat lac ꝓpt̄ quinque causas .prima
est natura conpio humida mamillaꝝ 2ª
multitudo sanguis in cor(pore) / 3ª raptus eius ad
supiora / 4ª usus ciborum multiplicancium
lac / 4ª nimia frequens fricatio et suctio
mamillaꝝ que sic attrahunt̄ Ex quinque vō
causis oppositis pvenit siccitas mamillaꝝ
et sciās q̄ lac quinque q̄n in mamillis
corporum calidorum carnosorum sed illud est
raro et in morta opterete / quia plurimum accidit
hec oppositate cause efficientis sup
qua fundat̄ causa primitiua / et oppositate
cause materialis sup qua fundat̄ causa 2ª /
pter embrioni manum generationis et ali
mentum nutritionis ut dicit dixit 2° collet

Methodus exuberancia lactis
quatuor modis restringet̄ primo p dilata
quare flebotom̄ saphena pedis que est
intus in talo et pnocione eis et ponat̄
ventose sine scarificacione sup sinum
ventris ubi situat̄ matrix 2° prep
cussiua quare ponat̄ epithimata et
empla facta sicca sup mamillas et
radicem eaꝝ que fiat fuligine furni
et incorpa pste cum oleo ro uel aqua
ro uel succo semine uel plantaginis
vel solatri Ad idem uz farina lenticule
excorticataꝝ et fabaꝝ et gallaꝝ
et cupulaꝝ glandium et balaustie et
boli ar omnibus simul inmixtis

et incorporatis ad agresta et aceto et
cum eius succo ad tio p coperitura quē
post predicta ponat̄ multum salis et flores 3
camomille in sacculo et calefiat sup
lapide ignito aspso aceto et mebro appli
cetur frequenter in ieiuno Ad idem confert
emplm ex ruta saluia menta absinthio
furfure aqua cocti et incorpati cum oleo
nardino uel camomillino uel de euforbio
et post addi aliquid salis puri uel aluminis
balaustie ro. cupularum glandium donec
longius suppleat̄ pfecte et narro pdicta
secta abstineat igitur a lacte, caseo recenti, 4
carnibus bonis, vino dul. et omnibus
multiplicantibus sanguinem ex vtatur lentibus, fabis,
rizo, milio, sinapi, cibis salsis, muria,
aceto, agresta, berberis, granatis acetosis,
laboret ꝓposse et sudet in ieiuno, sitim
et famem tollet, mamillas premat que
vestes strictas defendo, si ipas mamillas
multum teter uel fricet caput phibet̄
lactis generacio / 2 inducit eius in mamillis
coagulacio / 2 condensatio que si supfluat
et dolorem extensiuum inducat fiant
primo empla mollificatiua ex fenugreco
psillio malua bismalua butiro recenti
adipe galline, bdellio, oppopon, galbano, ar
moniaco et similibus Item vicissim fiant
empla resolutiua ex semine lini, farina fenug
florum camomille, melliloto, furfure, absin
thio et similibus ponendo modo reso
lutivum modo mollificativum uel mixta
simul, donec tota caseatio fuit reso
luta, Multiplicat̄ lac in mamillis ante
ex quatuor modis contrariis, primo ut fiat
attractio sanguinis a(d) mestruis ex matrice
ponendo ventosas siccas sup radice
mamillaꝝ frequenter / 2° p empla
rubificatiua dolilia que sufficiant
ad attrahendum sine resolucione ut est emplm
ex pice et gummis calidis ut est thus
mastix et ad hoc ualet fricatio leuis
mamillaꝝ et assidua ipaꝝ distractio
cum lenitate et ipsa in balneo aque dulcis
tepide post cibum / 3° p fomentaciones
calidas factas ex lana uel pano nobili
lanco infusis in oleo nardino uel

4 mo
dis mul
tiplicatur
lac in
mamillis

vel delilio vel fiolis in quo dissoluta sunt
mistrio thus laudanum et similia vel
in vino acetico decoctolus mitte in
fiolis lig. aloes et sand. Cto p dicta
sanguinificam ut est usus carnium bo
naz et brodiorz pinguium aromatizatarum
cum cinamo mace cardamo inspsi
satarz cum vitellis ovorz et usus
lactis recentis et casei novi, gaudeat
ocio et quiete et impinguet corpus
posse Canon Sciās q sicud in
anathoia vi, avicenne predimus due
vene ad radicem mamillarz, una in
latere dextro alia in sinistro transeuntes
procedunt ventris sub umbilico et quanto
magis recedunt a matrice tanto sunt
grossiores et uberiores et coniunctiores
usus superficie cutis Quia q̄ sunt ppin-
quiores in corpo matricis, sunt graciliores
et psundiores ad ex matrici profunde
situe in corpe sz inclongacioni que
cominstat, et vesica que partem cominitat,
p has igitur venas rapitur sanguinis
menstruus cunrice ad mamillas et
cumsio et cum penetrant in substantiam
mamillarz que e caro alba glan
dosa spongiosa dividunt in ramos
plurimos minos ut singulum congregacione
contingit a simbolo carnis albe in
venelius ibi dealbet et elaboret sicud
accidit in distribucione chili p substantiam epatis.
Ex quibus scire potes causa quo quin
mulier habet in plurima caret latte in
mamillis et consequens nisi sit robusta
carnosa valde Et scias quare cum re
stringunt p sicud l ventosam in ra
dice mamillarz positam et lac
diminuit p ventosam in sinu ventris
applicatam. Scias quare lac gñat in
mamillis p9 vii vel viii mensis in
pregnacionis quia tunc fetus completus
est nec nutrimento menstruo plurimo am
plius non indiget quare virtus nature
sursum mittit, in lac convertat p fetus
educacione post partum Et si lac generet
in mamillis virginum e opinatate ma
tris non vere fuit, et si ore gñetur
in mamillis virorz non fit prohibet pre delega
cion sanguis p venas pdictas

cum in ipas non habeat sed procnas mu
entes mamillas et ptes pectorales et
spongiositates sive cavernositates carnis
glandose mamillarz Pronosticaº
Si lac valde supfluit in mamillis
retencionem indicat cum nisi mulier
sit sanguinea et vene matricis large
Retencio menstrui periculosa e in muliere
non lactante gravi lac habet, rusticus
et laboratricus modicum lac generant
et ppe colere et calore, ppe siccitate
compriones et evacuacione multitudine
Item dicit ypo. quinta pticula afforismorum
mulieri in utero habenti si subito l infra
una dicim vel duas mamilla gra
ciles fiant, l lacte priventur et gravi-
menta aborcat quia defectus mortua
fetus Item ibid mulieri in utero
habenti si alterum mamillarz gracilis fuit
gravis habenti alterum aborcat et
si quidem dextri gracilis sciat masculum,
si vero sinistri, feminam aborcat
et hoc intellige ut plurimum quia etiam
femella quoque generat in dextris et mas
in sinistris si epar maris sit naturaliter
frigidum et splen calidum Item ibid
si mulier que neque pregnans est ne
q generant habet lac in mamillis
huius cum deficerunt / Item ibid mulieri
in utero habenti lac et mamillis multum
fluens fetum sit debilem Si vero ubera
dura fuerunt, sanum sit fetum Cam
scdm de ingrossacione et extenuacione mamillarz
Accidit femellis quarum mamillarz
quibusdam humido flaccis ut ipsarz
mamille ultra decenciam excres
cunt Accidit consequenter matris sicas in
mamillas habent diminutas cura Metha
dus Ad prohibendum ingrossacionem ma
millarz ~~pueliarum~~ confert pone emplastrum
supra eas factum ex cimino contuso et asperso
aqua et aceto absque dolore ad pmes
dies dimittatur et tunc removeatur et
loco eius ponatur emplastrum factum ex cepe
lilii al concussii in corporatio cum aceto
et aqua et simile pmes dies cum
fascia Deinde iterum ponatur primum
emplastrum per tres dies et postea scdm
vicissim tempore longo quia resolvit

humiditates mamillarum et carnem glan
dosam siccitat et calorem contemperat. Constri
tem alumen et mirtus cum oleo et aqua
ro[sacea] et sepe inrorgantur ad eo mamille
sine fricatione vel epithimentur cum aqua
ros[acea] et aceto in quo sit aliquid camphore
vel tuthie imbibendo in istis pecia linea
et mamillis applicando frequenter vel
bolus ar[menicus], terra sigillata, sandali, galle
cipressi, cupule glandium, balaustie pulve
rizentur et cum aqua ro[sacea] et aceto vel
succo plantaginis et spume et solatri
distemperentur et fiat emplastrum super eas, et
cum removere volueris lava cum aqua
frigida. Ad hoc confert pulvis per multa ligaciones
qui tollitur calce de lapidibus in quibus acuuntur
cultelli. Item ad hoc conferunt omnia dicta
de restrictione lactis in mamillis. Ad
ingrossandum autem mamillas conferunt
omnia dicta de multiplicatione lactis
in mamillis valde. Et ad hoc frequens
et assidua tractatio mamillarum cum ma
nibus et ipsarum fricatio lenis attra
ctiva non dura. Ipsa resolutiva. Galie
et emplastrum de pice quod dicemus cap[itulo] de
lassitudine corporis congressu de puritate
[co]rporis. Canon. Item tunc locum habet tempus
puerice vel pubertatis mulieris, quia post
quam mamille creverunt et ad statum
pervenerunt minorari non possunt licet macie
rari possint et extenuari quod est quia
membra carnosa fluunt et resolvuntur.
Prima enim vero facta sunt ut patet in humanis
ossibus, cute et filibus. Ista igitur
doctrina est magis conservativa quam
curativa. Item augmentatio vel
diminutio mamillarum in femellis sunt
augmentatio vel diminutio testiculorum
in masculis, tamen sunt et raro glandu
losa. Item facilius est mamillas ma
grossas humidas prohibere a sua magni
ficatione quam siccas carnales augmentare.
Quod est quia facilius est humidum con
siccare quam siccum humectare. Patet
vero de ingenio sanitatis. Et hoc fiet
manifeste per omne corpus pingue potest
macerari, sed non omne corpus
macrum potest impinguari ut puta
si complexionalis sint valde sicca etc.
Explicit sectio secunda. Incipit sectio 3.

Consequens est nunc sectionem 3 am labo
rem opponam agendi que est de cura pas
sionum membrorum constrictivorum nutritive virtutis
in qua est assimilatio inferior ubi est os
stomachi usque ad partem coxarum. Est autem dicta
naturalis quia in ipsa continentur membra opera
tivarum naturalium pro toto que sunt digerere
attrahere discernere retinere expellere nutrire
et generare quemadmodum et virtus animalis
sic dicta est quia in ipsa perficiuntur opera
animalia pro toto que sunt sentire sensu tam
interiori quam exteriori et movere motu
voluntario et virtus spiritualis a spiritu
qui formatur de gratia licet in cerebro et corde
aliter contemperet. Ut igitur hunc laborem
perficere valeam gratiam divinam quemad
modum in prioribus humiliter imploro
directus cum devoto Johanne Pelegrine
sive in loco suo Dei vicario consolacione
letitia, sed tamen primo amplificatorem
igitur deum postulo ad quem cuncta re
spirant et aquo omnes gratie procedunt.
Incipit tractatus primus tertie sec
tionis qui est de passionibus stoma
chi et medicinis sunt xii.
Stomachi passiones sunt xii prima
quidem debilitas digestionis vel cor
ruptio eius. Secunda vero debilitas appeti
tus et nausea et fastidium. Tertia
appetitus caninus. Quarta bolismus.
Quinta appetitus corruptus vel malacia
vel pica. Sexta sitis. Septima eructatio
et singultus. Nona vomitus vel anim
subversio. Decima colica. Undecima
dolor et inflatio. Duodecima apostema
et ulcus. Cum autem dico stoma
chum intelligo et intelligere volo os et pi
lorum i. fundum ipsius etc. Capitulum
primum de diminutione et corruptione digestionis.
Diminutio sive debilitas digestionis
appellatur cum stomachus indigesti
one cibi longo tempore occupatur et
tarde vertit. Fames nimio plus de
bito perdurat, ventositas oriuntur post cibum
assumptum et saccietas, et talis sto
machus bene digerit cibum primo operatum
et delicatum equaliter sed multum cibum
simul sumptum vel grossum vel visco
sum elaborare non potest. Corruptio
vero digestionis dicitur cum stomachus non convertit

Corrupcio digestionis

Contra

album in chilum conversum scilicet albedo equa
lem temperatus inter liquidum et spissum sed
continet cum in chilo secludit naturalem
sui frigiditatem et siccitatem. Efficitur autem
diminutio et digestionis corruptio ab eisdem
causis et eadem habent signa quare de
eis uno capitulo dicemus. Sunt igitur
iste passiones propter aliquid octo species
male complexionis in stomacho vel propter malam
compositionem que tantas textiture
vel naturalis debilitas corporis stomachi innatu
paterna vel propter solutionem continuitatis stomachi ut in
cancro stomachi vel propter apostemata
sed de earum illius dicitur capitulo de ulcere
et apostemate in pro ... omnium com
... est meatus sui et oblique ut dicit
philosophus primo de anima. Ideo primo de
signis boni stomachi bonum scilicet quod sit temperatus
vel prope temperie vel sibi comparatum dicitur
sicut cum omni comprehensione corporis et unaquaque
particula corporis capiat ex propria
sui generatione complexionem naturalem sibi
convenientem et propriam qua degit sani
tate sibi optima ut dicit Avicenna
primo canonis fen ... capitulo de complexione. Signa
stomachi boni sunt quia post cibum consuetum
et hora et quantitate debita assumptum
non gravatur neque sentit angustias neque
fit eius os amarum nec insipidum nec
acetosum sed dulce sapidum et sicce
laborans aliquali et quod post cibum hominum
non sentit amplius ab ore saporem vel odorem
cibi neque venit eructuatio neque singul
tus nisi forte primus et paucus secundum consue
tudinem et in hoc fuit et agilitas et alle
vitas ad operationes sine ponderositate
et pigritia preter debitum vel consuetum
vel in reddito ad lectum dormit quiete
et continue super latere dextro vel consueto sine
plurimo revolutione nec accidit ei fan
tasmata facta turbulenta et mane cum
surgit non sentit dolorem capitis
neque rugitum vel inflationem ventris
et venit egestio et urina bene digesta
et homo conspecta debita ...
Est autem egestio temperata que est citrina
et subcitrina spissa in substantia mollis vel
pastosa mollis continua tota simul et
sine multis turbulis mediocris quantitatis
respectu assumptorum. Urina vero digesta

dicitur que est mediocris substantie et quantitatis
coloris subcitrini vel palearis nisi
appareat sit naturaliter frigida vel calida plus
temperato in cuius fundo est ypostasis al
bens equalis continua piramidalis vel pal
tem nebula natans in medio licet in cor
pore non temperalis non sit ypostasis neque
nebula omnino quia nec est in eis ali
qua superfluitas humoralis cum optimo
natura tum appetat quedam bene digerere
sicut stomachus vero sit appetere bona digerere
non bona calida non digerere bona
appetere non bona ut dicit Avicenna
in tegni tractatu de signis capitulo de
signis stomachi. Singula igitur omnia dicta
sunt ut plura corporis illius stomachi boni
dicemus sine temperatura. Signa male
complexionis sicce stomachi sunt ... fri
giditatis cum os stomachi sitis penuria
tas appetitus intensus ut ... mi
serias fortassis ... omnes
mala ... cum sint ultimata
tollit actionem propter ... ut dicit Avicenna
in quarto illius ... secundum particulam ... Rursus
... membris ... ventris
... et quia non bene digerunt ...
difficilis digestionis et ledit ... innata
aut acalidus et eructuat acetose
et inest ei levitas ventris et eius
inflatio multitudo ventositatis et longitudo
more cibi in stomacho et est eius urina
alba vel glauca ... hoc digestionis primus
debilis spissus et inquietudo cum continua
revolutione de latere super latus tempore quo
cibus digeri debet. Signa male complexionis
humide stomachi sunt multitudo sputi et
... et nausee et paucitas sitis
et velocitas descensionis cibi absque
plurima alteratione facta in eo et urina
ut plurimum ... et pulsus debilis
mollis. Signa male complexionis sic
humide stomachi sunt compositio signorum
predictorum quod sicut cum humoris ...
sequitur quoque vomitus fleumatis acetosi
vel aquosi insipidi vel salsi vel
vitrei secundum quod sunt plures species
fleumatis ut patet primo canonis fen prima
capitulo de humoribus et ... cum nausea

Urina digesta

et fastidio, et dolor capitis posterius magis quam ante et quandoque sompnia de pluviis vel piscibus vel demersione in aqua nec precedente causa manifesta. Signa male complexionis calide stomachi sunt sitis in mensa cum prostratione appetitus amaritudo oris cum ariditate labiorum eructuatione fumosa et spinosa humido corporis extenuata quam corporis ethica et asperitas cutis cum ariditate et quod sentit calor in stomacho et male digerit cibos subtiles et mutantur ad res nocte acalidas. Signa male complexionis frigide stomachi sunt optima eius inventa et malum malitencia totius corporis cum stomachus sit plenus inflatus sine totius inventione quibus pro toto. Et quia sepe sentit sed potius illa plus fluctuat in ipso et nocte abeo et plus ei potius proficit et gaudet cibis sitis si sint humores sibi in sunt predominantes. Signa male complexionis calide sicce stomachi sunt ipso siccitatis sigificatorum. Et si sint cum humoris adest dolor et adustio in ventre et sit quandoque vomitus vel viridis vel citrinus amare subtilis si sit colera rubea predominans vel grosse viscose si sit ex vitellina et advenit dolor capitis ante cibum magis quam post et quandoque sompnia diura et ignes atque similibus. Et scias quod non omnis vomitus viridis sit colericus sed sub tali viridis amarus et ipse nam si sit ostensus viscosus in spidus vel ponticus fla... quando fit quantum post esum fructuum herbarum frigidarum ut accidit pueris et gulosis. Signa male complexionis humide stomachi sunt paracitas appetitus multitudo saliue et nausee et paucitas sitis et eructuatio fetida atque acetosa, et quam in ipso plurima ventositas generatur et si sit ex humore vitio ad albedinem et esse putride evenit de facile et pondus et gravitas ventris et quandoque sompnia de sanie vel aqua rubea et dulcedo oris sine causa manifesta. Signa male complexionis frigide sicce stomachi sunt inventio et ardor in ventre ad quem tempore quod sedat ingestio aut minuit et eructuatio ponticia pontica vel stiptica que in dentibus facit frigus vel congelationem quadam prima in matutinis

assumpta et dolor stomachi ante comestionem post. Et si sit cum humoris vitio ad est splenis magnitudo et duricies et quandoque occurrunt eis apud sompnum fantasmata tribulia de re magna ut potest fulgure et tenebris et forte advenit vomitus acetosus vel ponticus dico autem forte quod in ea colica vel signa in stomacho contenta ut plurium expellit per superius sed multa perseverans. Splatica ad utroque non ut sit. meat. ut que et leve subtile et grossum. si viscositas non prohiberet. Unde ipso quanta particula asso... generales et facile vomentes purgari per superius quevit timentes yeme vel non ut hoc fiat yeme sed estate quando dicta colera. Et subdit inferius ad inferius vehementius cadunt vomitu predicta apponendus. Signa debilitatis stomachi propter malam eius complexionem sine varietate et debilitate corporis stomachi sunt vehemens sensatio stomachi propter quod de facili leditur a re gravi et quia sentit angustia post cibum et appetitus est in eo modicus ante cibum. Et quia digerit perfecte cibum primum subtilem et vigente ad calidum et siccum cibum vero grossum plurimum frigidum digerere non potest si quando ... vel plura apparuerunt per que stomachus distrassatus aliquorum modorum predictorum vel lesus alia causa manifesta et ipse cum ipsorum adherentia assidua tunc ne dicitur corpulencia stomachi valde desta... Sed vero processit vomitus frequens superfluus aut fluxus ventris spontanea vel ex forti medicina vel saccietas innascativa cronica tunc scias stomachi passus est debilitata non complexione. Vomitus fecit eius ad epar vel splene vel cerebrum vel sed aere frigido vel estuoso vel ab aliquo ad passione vel causa et passione vel impressione ... cronica que quod singula ne ... ponderare et si non alia causa ... latione status et complexionis corporis ... ciborum et actum temporis anni ... regionis etatis atque qualitate ... tionis consideret ne decipiatur

Calide
Sicce
de cal. et sicce
Vomit.
No.
humide
frigide et sicce

Cum vitio humoris
Non frigida et colera sicci
Sic ultra
Ave.
ex ca... ... sitiret
debilitas stomachi ... consensu passionis

¶ Signa debilitatis digestionis propter apostema
calidum sunt puncta signorum apostematis in
stomacho cum febre continua acuta et dolore for-
ti et nausea que ipso capitulo diximus ¶ Signa
debilitatis stomaci propter ulcus in ipso sunt accessio
signorum apostematis in eodem post que sequitur vomitus
aut egestio saniosa cum apostemate maturo
fuit et crepuerit ut diximus illud. Si vero si
fuit ulcus sine apostemate ut puto quod
humoribus acutis sentitur punctura assidua
neque cibus retinetur donec digeratur. Et si
saniea apostematis egreditur per vomitum vel secessum
scias quod ipsum iam superfluitas natat
in concavitate stomaci sit vomitus. Sed cum mutat
in villis eius sit cum subversio vel fas-
tidium.

Methadius

Cura debilitatis
sive diminutionis digestionis vel corruptionis
eius propter malam complexionem stomaci frigidam
est ut ungatur stomachus omni die bis
cum prandio et cum cenam cum oleo masticis
vel nardino vel de lilio vel de costo vel
mirtis calefactis posito in aqua [illegible]
vel cum oleo [illegible] Recipe rute [illegible]
[illegible] ana ʒ i bacce lauri ʒ i [illegible]
omnia et coque in lb [illegible] quousque ad
spissitudinem vel cum unguento marciaton
ad solem calidum aut igne. Utatur dya-
galanga dyaciton piperion dyacimino
dyacalamento dyamargariton [illegible]
in ieiunio et bibat desuper aliquid boni vini
[illegible] semper in ieiunio parum et [illegible] co-
medat quod minimum cibus ei sufficiat

Cibus — Sit cibus eius delicatus ut carnes
pullorum vel edorum condite cum speciebus
calidis aromaticis et ova sorbilia et
pulmenta subtilia et vina [illegible] mo-
derate. Utatur in saporibus suis alleis
sinapi pipere [illegible] ne comedat [illegible]
fructus siccos [illegible] balneetur [illegible]
[illegible] frequenter in ieiunio. Super stomachum
portet continue [illegible] Recipe terre
[illegible] ana ʒ i [illegible] nonalis
ʒ i [illegible] ʒ ß
[illegible] ʒ i [illegible] spodii [illegible]
[illegible] foliorum spice [illegible] ana
ʒ i piperis ʒ i masticis [illegible] ana
ʒ ß. ponantur gumme in vino bono ad
dissolvendum et [illegible] et
[illegible] subtiliter [illegible] et [illegible]
nonalis et [illegible] et cera liquefiant
ad ignem. Deinde addantur gumme dis-
solute in vino et [illegible] ad omnia liquefacta

fuerint colentur et colatura in corporetur
speciebus predicte et oleum opponatur super cori-
um et tegatur cum pecia subtili [illegible]
et stomacho superponatur. Aliud ad idem Recipe calami
aromatici galange spice macis corallorum ru-
beorum cardamomi [illegible] ana ʒ ß [illegible] ʒ
[illegible] lb ß piperis [illegible] ʒ [illegible] dissol-
ta nardi [illegible] mastici ana ʒ [illegible]
[illegible] aromatici ʒ ß [illegible]
[illegible] ʒ [illegible] conficiatur sic dissolvantur
gumme in vino optimo et dissolvantur
omnia. Postea in cazola ad ignem et
[illegible] et collatura addatur pulvis [illegible] et
[illegible] super corium ut prius. Ista
[illegible] confortant omnem stomachum debilem
propter eum qui aer calida vel sicca
qua calore naturalem stomaci augmentant
et omnes corporis [illegible] in spissant et
corroborant vehementer. ¶ Cura debilitatis
digestionis propter malam complexionem stomaci humida
est ut sepe fiat vomitus [illegible]
cum oximelle et aqua tepida vel aqua
decoctionis raphani sinapis [illegible] atriplicis
et aneti [illegible] stomaci [illegible]
[illegible] et [illegible] purgetur [illegible]
[illegible] digestione [illegible] cum oximelle
[illegible] vel [illegible] Utatur sepe
in ieiunio trociscis de mastice [illegible]
[illegible] de [illegible] aromaticum [illegible]
parum [illegible] bibat [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ Cura male complexionis [illegible]
stomaci est [illegible]
[illegible] dormiat in die neque super cibum
[illegible] et famem tollat [illegible] in
ieiunio et [illegible] et laboret [illegible]
[illegible] et [illegible] cum ventosi-
tatibus et singultu coquatur carvi ci-
mini ana apii rute absinthii [illegible]
spice costi ana partes equales in vino
forti vel [illegible] vel oleo et spongia
infusa ponatur super stomachum in ieiunio actu
calida et expressa cum [illegible]
[illegible] Si non sit [illegible] ad hore [illegible]
[illegible] est ut digeratur [illegible] cum oxi-
melle [illegible] vel cum oximelle [illegible]
et aqua decoctionis apii [illegible]
longe et melius. Purgetur cum pillulis
[illegible] vel decoctione mirabolanorum
[illegible] vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] et [illegible] purgetur cum pillulis et
apozimate fiat primo purgatio ad

cum pillulis et postea cum decoctione
post evacuationem vitet coitum predictis vel
electuariis de storia sicut quod diximus capitulo de debi
litate splenis quod si presto non sit aliud
vitet cibaria predictis comedat carnes
assas edorum vel pullorum vel perdicum
et fasianorum, et carnes ferinas diligat
possit bibat vinum ponticum al vel
ru sed in parva quantitate sanie et statim
cum sudore ¶ provocetur et emplastris spar
[illegible] pus et in hoc casu confert plurimum
dyacitoniton cum melle et speciebus ut
in emplastris scribemus ¶ Et dicit G. C.
de regione sanitatis quod presto fiat vel hu
meatus exitas quod propter est sublimium et
quod al. 2° [illegible] ven. 3° ingrediatur quia
propter est potentissima species in conforte me
brorum interiorum et postea gingiber et ze
duaria quemadmodum inveniuntur masticis
et thus ¶ Cura male complexionis calide sto
est ut ungatur cum oleo ro mixto cum
pauco aceti propter penetrationem ¶ Vitet zucco
ro si recens sit lapinus vel zucco rosis
siccis constipatus comedat cibos frigidos
acetosos vel pedes compactos porce
coro potentia et bonum vinum et nulla
cibum potione capiat si stomachus sit lar
gus spaciosus quoniam de hoc sto loquens
G. primo alimentorum primo capitulo dicebat
quia melius digerit carnes bovinas
quam pisces petrinas eo quod subtilia
in ipso adveniunt solida vero moderate
vincuntur ¶ Utatur percalidum vino granatorum
vel agresta vel berberis vel succo
trifolii atque acetose vel aceto bibat
aquam frigidam vel aquam cum vino granatorum
vel aquam decoctionis berberis ¶ Utatur com
ri super cibum ipsum tamen moderato ne
superflue infrigidet et forte ydropisim
vel lienteriam inducat ¶ Bibat quoque in
vino oxizacra vel dyapinus vel
syrupo acetosorum vel syrupo ro vel siccis
cum aqua frigida comiscet parum arabis et
dormiat super cibum quoque si casu non sit
opportunum ¶ Cura male complexionis frigide
sto. ut impinguet corpus possit cum
balneis aque dulcis tepide et cibis sor
bilibus ut sunt ova mollia et nuca
condita cum speciebus anisi et non acutis ut
est cinamomum cardamomum macis et
similia ¶ Bibat quoque lac caprinum vel vacce
recens et calidum in primo presti vel cum

mica panis de simila ut melius imbibat
vel cum pauco mellis vel zucco ne casee
in sto et non comedat cum eo neque illico
super ipsum aliquem cibum aliud quia corpus potest
omnibus ad desiccatione corporibus sit lac sanum
et spuma ut aut G. .x. de ingenio sanitatis
ungatur stomachus cum oleo foliis vel de ipse
simile et postea et spuma com vitet dya
dragantum dyapenidion dyapapavere
dormiat super cibum si capud eius prohi
beat inullotum comedat sed gaudeat ocio
et solaciis possit etiam super sto defendat
pluvialium molle vel pellem ab luxu
vel lupi vel sanguinea sicut ut stomachus
defendatur aqualis actus continuo ¶ Cura
male complexionis calide sicce sto est eo
posito inveniri [illegible] et si sit cum ffe
oculta lenta fiat omnia que dicuntur
li° 3° de ffe ethica et addi ibi confirme
multa dicta in capitulo de sitis ¶ Et si sit
cum humo. vero digat co. cum oxizacra
vel syrupo acetoso vel syrupo ro vel siccis
et mundificet cum pillulis de reubarbaro dictis
capitulo de catarro vel cum decoctione mira
bolanorum citrinorum que dicuntur in cane vel cum
appoziate de reubarbaro quod fit aque de
coctionis prunorum sicut ʒ iii ponatur
mica ʒ i reub pulverizati et dimittatur
per .iii. horas postea coletur et in colata
ponatur ʒ i syrupo ro vel siccis et detur
totum in matutinis vel cum appoziate
purgante hic chystos acutos recipe manne
ʒ i tamarindorum ʒ i ß dissolvatur in
ʒ iii aque decoctionis prunorum et detur
totum cum decem et si vis potes addere
medulle cassiefistule ʒ i coletur et detur
sicut prius vel pungatur cum denario
de succo ro lapa vel cum dyaprunis
lapatio ʒ ß et post purgationes vitet
dyaprunis simplici zucco ro et siccis
dyarodon abbatis et si epar
sit inflamatum propter compassionem ¶ Vitet
trisandali et si assint vomitus vel
dolor capitis pulsativus vitet dyapa
pavere recenti vel filonio recenti et
fiant omnia que diximus capitulo de vigi
liis superfluis ¶ Utatur lactucis portulaca
et cum vino granatorum, berberis agresta
et aceto cum cibis suis bibat vinum
debile limphatum ad medietatem ¶ Cura
male complexionis calide hu sto est ut
ungatur stomachus cum oleo masticis mixto
cum oleo ro addito modico aceti acutis
calidis presti ¶ Utatur sepe in

in yemo sicco vo novo si vincer sit stip
ticus vel veti si fuit obediens cum dic
ad sellam nam in rosis recentibus sunt
quedam partes acute siccissime que post
exsiccationem resolvuntur et eodem modo dico
de zucaro quia non est successivum alli
licet sit tabarzed id est album est stipticum
vel ypaticum et bibat post illud aquam de
coctionis mirtorum vel berberis vel
vinum granatorum cum aqua frigida Cibet
carnibus assis et elixis cum feniculo petrosilino
conditis cum speciebus aroticis non acutis
et comedat carpedem sperum et vino granatorum
fiat ei sapor piscibus yeme vel aqua ro
estate Bibat vinum non ponticum vel stip
ticum sed vinum debile limphatum cum aqua
decoctionis mirtallorum vita sepe et trociscis
de bolo dictis capitulo de sputo sanguinis post cum
aqua frigida vel mirtorum cum zucaro ro Et
si corpus fuit carnosum replendum sanguine
et accessio ciborum et potum intraphlebotomiam
sanguinem fiat flebotomia basilice vel mediane
in brachio dextro vel manu dextra
Similiter namque flebotomia pectus purificat et
evacuat ab epate post illud non amesiaicas
et stomaticas que admodum et propter post
evacuationem ventris afectibus vino
Si autem sit cum humore vero alelus
asaphie quia neque digestione neque eva
cuatione indiget in media sed sola
flebotomia subito facta ut dicit Albucasis
quintam partem quam ut dignum simul flebotomia et
eo cum oximelle q^to vel melle ro vel
sirupo acetoso vel mirtorum cum pulvis cum aqua
calida vel aqua decoctionis ro non et
calamenti Et purgetur cum pillulis cochiis
vel bilitta lapatina vel medicina de
rubeis ystrata vel cum decoctione mi
rabolanorum que est lebulorum mirabolanis cum
bulis citrinorum ana 3 j si terantur et infundantur
in 3 iij aque ferventis per iij horas
colentur et dulcorentur id est colatura cum zucaro
ro vel melle ro vel sirupo ro et detur
eo in aurora actu calidum si vinus
sit fortis vel medicinas si sit debilis
et fiat vomitus cum aliquo ... [illegible]
supinus per sacrum tres et non negligere
curam stomatici quia frequenter
producat ad fortes putridas quare fiant
digestiones et evacuationes predicte
frequenter Et dyamoralionis in colleg
ox vsus vini granatorum vel agreste pli
nium preservat stomachum a putrefactione
... sani fortem et stipticam ... calorem

concreta ... a ... acetoso ... cod
ferentia est cum efficacius putridinis
humorum vero nec bene regulatur a calore accidentali
naturali sed effumabilis et evaporabilis est
est causa putredinis malus ut dicit
Galienus in methodo Cura male complexionis frigide
et sicce stomatici est Ut inungatur frequenter
cum oleo mastici et nardino et de calido
et de costo vel cum aliquo coopertus calefacto
postea in aqua ferventi addito modico puluerum
subtili camphore propter penetrationem et extrinsece
defendat super stomachum coopertum super dictum vel
lana succidam vel filtrum recens molle
in succum in oleis predictis calidis actu
Et Comedat cibos subtiles calidos conditos
cum speciebus aroticis sed parum quia recte esse
pe vero sunt carnes laudabiles et ova sorbilia
in spissata cum vitellis ovorum et ova sor
bilia et pisces petrosos conditos cum eisdem
speciebus bibat vinum dulce vel claretum vel
medonem et non negligatur cura stomatici stomachi
quia frequenter producat ad ethicam et
marasmum propter indigestionem et arc
tionem que dum nutricionem prohibent
membrorum et quia difficilius est resistere
siccitati quam frigiditati cum sit qualitas
pessima ut dicit in de ingenio sanitatis
Ideo in cura eius intoxicare humidam
super calida non tamen negligatur calida
Bibat ergo quoque in yemis lac recens ca
pre vel vacce vel ovium post vel cum
modico mellis clari et quoque mica
panis desinita potest addi propter nutrimentum
Utatur pectorali 3 3 condito dyaplus eleo
dutes dyapenidyo et similibus non laborat
superflua neque sudet Sed balneetur aqua
dulci calida gaudeat quiete sompnio ocio
solacio prossibile si autem cum hu vento digatur
initiatur cum oximelle q^to vel squilitico
et aqua decoctionis ycos vel ysopi
vel calati vel operi vel capparis
et confortet splen vel ut bene accidat
hat uicreum et purget cum pillulis
fetidis vel dyasene vel cum pulvere
senethimi epithimi et aqua calida
vel cum yblogodyon vel cum decoc
tione mirabolanorum indorum colata et
dulcorata cum sirupo ro vel melle ro et
caveat a coytu vino et propter super cibum
Utatur dyanthos frequenter et dya
margariton in remedio Cura dimitte

propter debilitatem corporis stomachi

isen corrupte digestionis propter debilitatem corporis stomachi est eadem cum cura stomachi frigida sicut prius quod non est opus evacuationibus sed solis alterantibus et propter quorum potus declinat ad stipticitatem cum calefactione non ad humiditatem vitatur ergo cibis subtilibus parte vergentibus ad calidum et siccum bibat vinum vetus purum parum et sepe comedat evitet cibos grossos vel viscosos qui elaborari non possunt evitet etiam cibos fluidos ut sunt multa in modicato usu assumpta fluctuat et corrugationem stomachi superfluitatibus impediunt tempore digestionis neque bibat multum quod fuit cibum propter causam eandem immo post completam digestionem primam bibat bonum haustum vini puri optimi vel clareti nutriatur carnibus edorum et pullorum et perdicum et aliarum parvarum degentium in nemoribus non in aquis vitatur cum sorbilibus et pulmentis avene vel similis vel farri conditis cum lacte dulci vitellis ovorum vitatur sepe clarea cum calidis superdictis et specialiter dyagalanga diaciminum et cinamomo dulci et dyaciticoniton cum melle et speciebus et in vicino abstineat ab acrocio omnino et propter super cibum et sompno diutino et quiete superflua nimium sumat cibum nisi egestis prius superfluitatibus prime tercie digestionis et post hoc hujusmodi spacio incipiente adeo tendente ad foramina et redeunte ad debile postquam quiescat ibi dominus calor naturalis redient ad interiora corporis et spiritum et potest subtiliari quasi fit aquosum et salina more multiplicari et appetitum excitare tunc namque comedat satisfaciat ubi vero non appetitum quoque

Empenca

clareta confortans stomachum digestionem promovens cor letificans putrefactionem prohibens membra calefaciens renes et vesicam purgans sanitatem vero conservans sic fit. Recipe castorei abluti in aqua rosacea et peonia conficiata ʒ ß cariofili ʒ i thuris ʒ ii mastices ʒ iii menthe ortulane ʒ v ʒʒ et vi galange ʒ vi aque ʒ viii seu ʒ x cinamomi clari et mundati ad pondus omnium vini odoriferi lb. i sucri marubii al lb. ii mell. despumati quod sufficiat coquatur vel cum vino et succo predicto donec condensentur et pulverizentur subtiliter et ebullient species predicte et cum melle conficiantur detur ad modum nucis post cibum per i horam et bibat post illud parum boni vini. Item pillule

pillule lapacie conferentes omni stomacho debili. Recipe mastices reubarbari ana ʒ v aloes boni ad pondus omnium pulverisentur et dispergantur cum succo seu dracunculi et cum cibo vel post quam mundificatur stomachum et epar conferent aestate ..... de reubarbaro dicit dominus ... collet quest ... benedicta respectu aliorum farmacorum. Quod de aloe dicit .... in genere sanitatis quod est magis conferens stomacho omni alio lapatino quare sicut est amarum ... ita est delicatum stomacho et ideo debet ligno contrahi et medicina inglutinari. Item mastices aut olibani ʒ i per nocte in fusa in vino donec liquefacta fuit et bibita et jejuno calefacit et sanat stomachum potenter et catarrum descendentem a cerebro restringit si mane et sero potetur ex eo pluribus diebus. Item clotum non ...... sero vel frigido humido vel in stomacho debili sit sit. Recipe bdellii appoti sapini euforbii ana ʒ ii cum piperis tria ... ʒʒ ana ʒ i galange nucis muscate ... padisi cariofili ana ʒ ß cardomomi macis croci granum. Item ʒ omnia ... sic liquefiant gumme in aqua rosacea vel vino odorifero et species pulverizentur et cera et pice sufficienti conficiatur emplastrum et tendatur super corium al molle et tegatur cum panno lineo al subtili et teneatur super stomachum ii horis ante cibum et post removeatur. Item ceratum aliud quod valet etiam vomentibus cibum. Recipe laudani ʒ iii macis ... cariofili nucis muscate galange spice ana ʒ ii olei mastici et nardini ana ʒ i cere ʒ ß. Item aliud recipe cere albe abrase a sordibus super olei olei nardini ana lb. ß mastices ʒ ii aloes ʒ i et ß ligni aloes calami aromatici ana ʒ ii cariofili cinamomi ʒ ii fiat ceratum. Item sacellacio ad idem. Recipe mirtillorum rosarum absinthii nucis cariofili thuris calami macis fiat subtilissima species que posite in sacculo serico vel lineo subtili calefacto super lapidem ignitum aspersum cum vino ... stomacho applicetur et cum frigidus fuit renovetur et post ... calamus aromaticus propter penetrativum. Item epithima ad id. Recipe thuris mastices ana ʒ ii boli armeni ʒ ß dragaganti gumme arabice ana ʒ ii succi menthe ʒ iii ... gumme et conficiantur cum succo et panni imbibantur in eis ponantur super os stomachi et valet etiam vomentibus. Item aliud Recipe

i
aro
Ferolu
Ferolu ʒ i
ʒ i
Sacellacio
Epithima

succi menthe succi absinthij vini citoniorum
ana partes equales puluis garioff quantum
volueris calefiat hoc totum parum ad ignem
et in ipso infundatur filtrum et sic applicetur
frequenter reiterando cum infrigidatur sumit
valet vomentibus cora et eructuantibus
acetosis vel fumose si in sto calido pe
addi vinum granatorum vel berberis vel
aqua decoctionis mirtillorum vel ber
beris vel aqua decoctionis mirtillorum
Item trociscus ad idem Rx cinamomi
galange ʒʒ ana ʒ j nucis muscate zeduarii
cubebe ana ʒ ʒʒ ana ʒ ß gariofilorum macis
ana ʒ ij aloes ʒ j passularum quantum volueris
zuccarum quod sufficiat terantur omnia grosso
modo preter gariofilos amigdalas et passulas
et misceantur vel terantur subtiliter et
dimissis passulis fiat electuarium cum zuccaro
Et si vis facere lapatinum flava aquosa
pone in qualibet dosi ʒ j turbith optimi
si colore pone ʒ j reubarbari si mixtura pone
pulueris sene ʒ ij et detur cum albo
Item ad idem electuarium de citonio et re
sumptiuum tria facit quod valet male digerentibus
vomentibus lienteriam diarriam et est
mirabile Rx succi citoniorum maturorum
partes mellis optimi ana ʒ ij aceti ʒ j
coquatur super carbones non super flammam
ignis ne acetus resoluatur et ponatur ʒʒ
ʒ j piperis al vel lon ʒ ß pulverizatarum
et coquatur usque ad spissitudinem mellis
aizatarum et coquatur usque ad spissi
tudinem mellis et si vult ex eo
addatur vini granatorum ʒ j datur ad
modum nucis cum albo p. ij horas vel in
Seca d'nuca Item syrupus de menta Iohannis Mesue in suo
antidotario confortans stomachum confectus vo
mitum indigestione lienteria et omni fluxui
ventris sic fit Rx succi citoniorum
granatorum acetosorum ana lb j proiciatur super
eos menthe sicce lb j ß folia ro
sarum ʒ j et dimittantur sic per diem
et noctem deinde coquatur quod facile
usque ad medium et lb ij zuccari estate
vel mellis yeme fiet syrupus deinde
aromatizetur cum gallia muscata Item
pille Stomatice pille stomatice sin confortantes stomachum et caput
mundificantes a flatu et humore acuto
et mundificantes massa fiat in cor-
to sic fiunt Rx turbith electi et mundati
ʒ x ʒʒ mastice ana ʒ iiij ro ʒ iij aloes
boni ac perlucidi cum confice pillulas cum
succo feniculi dosis earum a ʒ una usque ad
ʒ j et ß sed absque cena Item pille
aure sedum eundem ad idem Rx turbith
boni et mundati ʒ viij aloes et ß mas
tice ro ana ʒ viij ʒʒ ʒ iiij aloes in
tabulis citrinorum ʒ viij ʒʒ ʒ iiij mi
cum succo absinthij ʒ x ana ʒ iij confice
odoriferi vel vino vi Item pille cochie famose
evacuantes humores grossos flaticos
a membro corporis quocumque sic fiunt Rx
pulueris yerapigre ʒ x collo quintide ʒ iiij
dyagridij ʒ iiij turbith sandalos ana
ʒ v confice cum succo rute vel apij
et datur ʒ j vel ʒ j et ß Item pille
fetide ad idem Rx pulueris yerapigre
ʒ x colloquintide centaurece sic plan
taginis ʒ v euforbij ʒ ij et ß cas
torei ʒʒ ase fetide sagapini opopo
nacis sinapis piperis ana ʒ j dissoluatur
sagapinum et asa in succo rute vel aqua
ipsius et cum ipsis conficiantur pille
quocumque detur sicut prius

Cancri

Prochius Egiter forte vt plinius vocat a
mala complexione sicca humida que cum
mala quod est preter humidum quantitatem
post hanc vero a mala complexione frigida
humida fit in ea propter illam a frigida propterquam
ab humida post hoc a calida sicca cum
mala post hanc vero a frigida sicca sed
in parte nomen vocatur maxime a calida
vel a calida sicca cum mala Item sto
non numquam ledatur a mala complexione quam
a mala complexione que debilitas stomachi
dum in hoc refert quod mala complexio
plurimum est ex generatione et raro post egri
tudines vel in ordinata dietam omnium
genus est in mala complexione Postea
omnis mala complexio stomachi si sit confortatiua
ordine malum Rabi Moyses apotecarius sibi filius i
forma et gradu ut calidus a calido
sicut a frigido siccus a sicco humidus ab humido

Nocet autem complexio in forma vel gradu propter
stomachum calidum qui gaudet cibis et potibus
calidis et tamen nocet aeris [illegible] moderatum
ut dicit Galenus in tegni de signis
stomachi. Quod non sit mala complexio adveniens et
accidentalis nocet a sibi simili. Iuvat autem [illegible]
cibo moderato. Ratio alia canonis est quia
conservatio omnis fit per simile. Cura vero per
contrarium. Autem omnis complexio stomachi naturalis appetit
sui conservationem, accidentalis vero curationem cum
contrario [illegible] eius naturale appetat esse et
unitatem et illius contraria faciat oppositum facere ut
dicit primo tegni. Et ex hoc canone sequitur
aliud quod mala complexio stomachi naturalis nullatenus
debet subito removeri sed gradatim et tempore
sanitatis, neque vero debet alterari tempore alicuius
egritudinis sed sic tollerari donec eger
convalescat, ut dicit Galenus 7 de ingenio
sanitatis [illegible] ne fortassis afflictus
afflictio apponatur. Et subdit ibidem quod si
stomachus sit naturaliter calidus et egrotaverit
egritudine frigida, sed in cura eius calidiora
ministrare quam in stomacho naturali frigido similiter.
Et si stomachus sit naturaliter frigidus et egrotaverit
egritudine calida, sed in cura eius frigidiora
non ministrare quam in stomacho naturaliter calido quod solum
contingit propter conservationem complexionis naturalis
et propter causam egritudinis esse fortiorem si stomachus
naturaliter calidus infrigidetur quam frigidus
infrigidetur. Et iste canon eodem modo intelli-
gendum est de epate et corde et cerebro atque
splene. Item ad passionem stomachi et propter sic sit
cum [illegible] sequitur [illegible] dispnia et mali-
tia anhelitus propter pulmonis compassionem.
Item omnis cibus difficilis masticabilis est
difficilis digestibilis sed non econverso, potest enim duo
prohibere digestionem scilicet viscositas ut in
cerebro vel flexibilitas ut in nervis
que non impediunt masticationem. Item
omnis stomachus debilis confortatur appetitu
pessimum stomachi [illegible] ut dicit Avicenna 2o
colliget cum [illegible] fit fundamentum
[illegible] et cerebri pessimum cerebrorum et
epar epatis et [illegible] et propter sic fit quod
animalibus laudabilibus et sanus ut sunt pulli
[illegible] et perdices fasiani et [illegible] omnia
digestiva in nemoribus et sic [illegible]
Caveat tamen ne [illegible] perfecte [illegible] medio
[illegible] quod [illegible] Galenus 7 de ingenio

sanitatis. Est autem difficilior inequalitas
egritudinis medicinam ad inveniendam simplicem
[illegible] ut [illegible] in ea recipiatur
nocivum quod quidem accidit propter complicationem
dispositionum in membris similiter et morbis
in corpore [illegible] atque causis. Oportet
autem ex hoc medicinas non preponere
sed ad illas maxime se transferre que
plus aliquam partem [illegible] contineat
[illegible] quare dicitur
in stomacho fiat igitur cum [illegible] et cibo
moderato elaborari et digeri valeat
perfecte. Notandum preterea quod digestiones communes
3es sunt: prima in stomacho cuius superfluum est
stercus, 2a in epate cuius superfluum est
urina, 3a in venis cuius superfluum
est sudor et ypostasis tempore sanitatis
vel apostemata et scabies tempore egritudinis.
Est et 4ta quam [illegible] dicitur et est in po-
rositatibus membrorum et venis capilla-
ribus cuius superfluum insensibiliter tempore a
caloribus [illegible] evaporat et iste digestiones
hunc ordinem [illegible] ut prima
auferretur ut [illegible] corrumpatur 2a nec
auferretur et corrumperetur similiter et 3a et
4ta. Est tamen [illegible] stomachi diminuta
vel corrupta sub modico [illegible] vel
[illegible] corrigi per [illegible] que epatis
et venarum et propter si [illegible] naturalis in
eis sit fortis. Item quod apponimus me-
dicinas stomacho [illegible] optimus apponimus eas
actu calidas vel tepidas non vel frigidas
nequaquam quia tepida resolvunt robur
ventris ut dicit 7 de ingenio sanitatis.
Sed frigida [illegible] sunt stomacho intestinis
[illegible] et omnibus membris nervosis
ut dicit 7 particula aphorismorum. Et sunt
apponende [illegible] semper addendo sty-
ptica ut virtute naturalem et [illegible]
stomachi confortent, que si [illegible] fuerint
[illegible] melius nec [illegible] ut [illegible]
[illegible] galange 3 [illegible] mastic
thus in [illegible] dragaganti [illegible] mirti
[illegible] plantago [illegible] calida
[illegible] citonia in utroque. Notandum
preterea quod hora [illegible] cibum et [illegible] debet
esse regularis [illegible] horarum
[illegible] in corpore [illegible] et [illegible]

tpate in vsu sep vere non naturaliter ita
vt in duobus diebus tantum capiat refec
tionem vnam quoniamque res se habuit hec
mora requirit spacium decem horarum
adinuicem secundum diuersitatem ciborum in
quantitate et qualitate et diuersitate complexionum
stomachi et malicia regiminis et etatem et
consuetudinem et regionem diuersificantur et hore
ita ut hoc calamo scribi non possit nisi
in vniuersali Et ideo dicit Damascenus 3o can
tem primo quod hoc tempus est in 8 horas
vel et primum Item digestionem prima pro con
dictiones impediunt Prima est status cibi
vtpote grossicies liquiditas secunda quantitas
scilicet magnitudo et multitudo 3a qualitas
scilicet frigiditas et viscositas vel duricies
Quarta ordo ut si inveniuntur fluida sub
alia permittantur grossis et in stiptico opposita
subtilibus et in vtroque digestibilia difficile
digestibilibus Quinta hora comestionis
vt si sumatur cibus cum fame vel post plurima
famis tollerantiam Sexta malicia regiminis
potus superfluum in vinitare sicietas cibum
vini motus et agitacio super cibum contra
aer 7a animi passiones decima
vo super decoctionum calidorum fumosorum
post cibum Item scias quod mediante capacitate
meliores post sunt mirabolani quia ad
soluat compositionem confortat subdictum stomachi
sumpsi sit venit naturale stipticum et mobedicus
ad sella Propterea igitur fiat ex decoctione
3 mirabolanorum kebulorum vel emblicorum vel
bellericorum 3 I vel omnium an 3 I terantur
grosso modo et bulliantur in 3 viij aque cisterne
vel simplicis vel aque decoctionis mirabolanorum
vel acetose donec medietas consumatur postea
colletur et dulcoretur colatura cum melle
ro vel cum zuccaro ro 3 I vel in et
detur totum an dic Recipe confecta mirabolanorum
citrinorum conditorum bellericorum emblica vel
mirabolanorum indorum prima cera compone una
bolanos Item scias quod demaxime
ledentibus stomachum cerebrum et renes est
coitus inordinatus nam in coitu agitantur
et inflamantur spiritus animales qui plurimi sunt
in cerebro circa organa sensuum colliquantes
corpus In coitu enim et post super cibum

fit calores ad extrema distractio et cibi co
quassatio Ex quibus infrigidatur stomachus
In coitu etiam fit multa sanguinis attractio
pro vasa spermatica que oriuntur a vena
kilis per renes quare inmaciantur renes
et debilitatur corpus attenuatur Nullus igitur
stomachus coeat super cibum vel superfluo
vsu nisi fortassis calidus vel calidius
humidus cui conveniunt coitus super cibum vsu
moderato Item dubitatur vtrum amplior
cibus sit sumendus in prandio vel cena
Ad quod dicit B vim de ingenio sani
tatis de cura stomachi sicca quod in cena pro
tria primo quidem quia tunc homo quam magis
quiescit omnis autem digestio quiete perficitur
vt asserit Auicenna 2o collec vbi assignat
causam quare vene non pulsant sicud arterie
Secundo quia propter frigiditatem noctis
calor naturalis fortificatur 3o vero quia
maior est distancia de cena vsque ad
prandium quam a prandio vsque ad cenam
Ideo cibus melius digeritur apud regulariter
viventes Scire tamen debes quod iste
canon fallit in duobus casibus primo
quidem si corpus sit catarrosum tunc
enim oportet cibum et potum minorare vsus
nocte Secundo vero si consuetudo antiquata
fuit in contrarium tunc enim illi erit assistan
dum donec commutatur

Indigestio

Si quis post duas vel 3s horas post
cibum sensit inflationem ventris cum
rugitu forti vel eructuaciones aceto
sas vel fumosas vel odorem et saporem
cibi assumpti retinentes sit nota digestiones
corruptam in ipso vel diminutam vel ab
latam et fortassis lienteriam futuram
Item licet omnis actio lesa stomachi sit mala
tamen 3 scilicet ablata diminuta et corrupta
quia non rectificatur procedant nisi fortassis
in principio et cum est modica Item mala
digestio stomachi est radix omnium morborum nam
ablatio digestionis et diminutio lienteriam
dyarriam vomitum ydropisim ethicam
inducunt Sed corruptio ad fumosam febres
acutas et apostemata calida et dissinteriam
et febres 3 vero generat Corruptio vero
ad acetosum fit vomitus lepram timpanim

appo. Etiam epilentia multiplicat. Item si quis in convalescentia cum eo se habuit. Signa indigestionis que sunt os insipidum vel fumosum vel acetosum et [illegible] prostratione appetitus vel corruptione eius sicud est appetitus carbonum vel argille. Sit in ipso [illegible] propter stomachum non esse bene mundatum ab humoribus nocivis reddi igitur ad evacuationes et digestiones illi [illegible]. Item si quis gulosus recipit hec post [illegible] diversorum colorum scilicet lividas et nigras [illegible] quas an non habuit brevem vite [illegible] quia materia venenosa est que neque purgari neque [illegible] predictas crapula [illegible] quare materia exuberans in inferioribus regurgitat ad superiora et cum membra principalia occupavit scilicet cerebrum cor et epar subitam mortem inducit. Item cum sit quadruplex digestio [illegible] ordinem ex qualibet earum cum lesa fuit surgunt in corde [illegible] nocumenta inde statim [illegible] cum purgationibus [illegible] in [illegible] sagacit [illegible]. Inde ipso 2a particula affor. [illegible] ubicunque cibus [illegible] ingreditur illuc [illegible] fiat [illegible] manifestat [illegible] et sanato

Capitulum 2m de prostratione appetitus nausea et fastidio

Apetitus prostratus

Deinceps in hiis passionibus [illegible] dicendum quia cum [illegible] sunt cause et [illegible] sunt signa et remedia. Dicitur appetitus esse prostratus cum quis non desiderat cibum omnino vel cum diminute.

Nausea

Dicitur autem nausea quando cum hoc ad presentiam cibi movet nausam et abhorret ipsum etiam.

Fastidium

Si [illegible] sunt appetitus dicitur fastidium [illegible] cum hoc [illegible] vel difficile [illegible] cibum [illegible] etiam si ad hoc compellat. Et [illegible] ista tria non [illegible] nisi secundum magis et minus intelligo [illegible] gradu [illegible] est [illegible] in subiecto [illegible] passio [illegible] prostratio appetitus ex quibus causis [illegible] prostratio appetitus ex quibus sunt nausea et fastidium sed [illegible]. Fit igitur prostratio sive diminutio appetitus [illegible] causas. Prima mala est complexio calida oris stomachi cum materia vel sine materia. Secunda vero mala complexio frigida ipsius que [illegible] cum materia vel sine materia quia tunc tollit actionem complexionis virtutis ut dicit G. in quinto illius afforismi [illegible] particule quibus [illegible] membris [illegible] nam si esset siccitas moderata potius augmentaret appetitum. Tertia est lesio [illegible] ductuum magnorum veniencium a cerebro ante [illegible] ad os stomachi [illegible] ei sensum famis et sitis propter quod [illegible]. Quarta est quia epar [illegible] attrahit de chilo [illegible] a [illegible] ad intestinum ieiunum et duodenum.

Nausea fit propter duas causas

Fit autem nausea propter duas causas [illegible]. Prima est materia flatica natans circa os stomachi et ipsum mollificans. Secunda est debilitas virtutis retentive stomachi propter eius humiditatem flaticam vel propter punctionem ut est ventris fluxus spontaneus sive artificialis superfluus vel vomitus frequens. Fit vero fastidium propter materiam [illegible] que est materia grossa flatica in [illegible] stomachi et infiltrata.

Signa prostrationis appetitus ex causa calida

Signa prostrationis appetitus a causa calida sunt sitis et eructuatio fetida spumosa et sensibilis calor circa os stomachi et amaritudo oris siccitas lingue et citrinitas cum adustione et quia iuvatur a frigidis nocetur a calidis et est quandoque cum febre. Et si sit cum hoc vicio sit forte vomitus amarus viridis et citrinus.

Ex causa frigida

Signa eius cum fit a causa frigida sunt sensibilis frigiditas circa os stomachi et eructuatio insipida aquosa et viscosa acetosa et levitas [illegible] et quia iuvatur a calidis nocetur a frigidis. Et quia [illegible] alba viscosa apparet super linguam et si est [illegible] flatica sive siti [illegible] et si sit cum hoc vicio sit forte vomitus flematis flatici viscosi vel aquosi vel vitrei et multitudo saliue et sputi.

Propter lesionem nervorum

Signa eius cum fit propter lesionem [illegible] quia post usum ciborum acutorum ut est sinapis piper non sentit eger mordicationem circa os stomachi vel parum sentit et cum non accidit ei nausea neque vomitus neque sentit [illegible] neque talem [illegible] circa os stomachi.

Propter debilitatem epatis

Signa eius cum fit propter epatis debilitatem sunt [illegible] liquida chilosa et quandoque [illegible] et cum corpus [illegible] et egestio est maior equalis cibo

Signa nausee

affixo et fluide sibi et sunt cum ea sig
frigiditatis epatis vel opilacionis in ipso. Signa
vero nausee quocumque fiat sunt abhominacio
cibi et reiectio sputi cum catharro et
conturbacio faciei et oculorum cum cibus
putatur et si tangatur ad eius superiorem
forte advenit ei vomitus. Signa fastidii

Signa fastidii

sunt signa nausee sed divisio quia in nau
sea est maior difficultas in retinendo
quam ingluciendo sed in fastidio e contrario

Methadus. Cura prostracionis
appetitus causa calida ut vtatur oxizacra
vel sirupo acetoso cum cibo cum aqua frigida et
vino granatorum vel berberis vel agresta
vel aceto cum cibo bibat vinum ponticum
limphatum vtatur sompnus et quiete
post cibum et cum sumat sepe zuccari
rosati vel dyapapaveris si autem sit calidus
si autem sit stipticus sumat sirupo acetoso vel
zuccaro rosato cum seminibus psillii vsus
sirupi ponit prestinit appetitum. Si autem
sit cum humore colerico digerat et evacuetur
colera et fiat vomitus si sit prope
stomachum dypenung causa debilitate di
gestionis paragonio decta calida cum
mella et fiat cerotum huius super os
stomachi ff mastice et in cere z ß olei
ro z i dissolvatur simul et extendatur
super corio albo molli et aspergatur cum
aceto et ponatur super os stomachi et potest addi
mirra quia valde excitat appetitum
et penetrare facit. Cura prostracione
appetitus et causa frigida est vt sumat
omni die in ieiunio et secundum cum vadit
dormitum dyaton piperon dyagalanga
dyazinziber dyacitoniton cum melle
et speciebus comedat carnes pullorum
vel avium parvarum silvestrium assas
specie vel clipeas calidis acutis vtatur
pro sapore vel sinapi condita vel melle
vel alleis et cepis bibat vinum purum
et optimum comeditur semper in ieiuno numquam
dormiat in die. Et si causa cum hu
more dirigatur flegma et evacuetur si causa
dypenung causa de debilitate digestionis
paragonio decta frigida cum innua et post

Cerotum

purgacionem fiat cerotum super os stomachi
quod recipe mirre bdellii mastice ana
z i terantur subtiliter et misceatur

in casula cum z i olei mastice vel nar
dini et z ß cere et extendatur super corio
albo molli et aspergatur cum aceto acu
tissimo cum infrigidatum fuerit et ponatur
super os stomachi. Balneetur in aquis cali
dis stipticis sicut sunt aque marine
vel aque decoctionis absinthii cala
menti origani et huiusmodi in ieiunio.
Cura prostracionis appetitus propter lesionem
nimie vomitus a cerebro est ut confortetur
cerebrum cum electuariis aromaticis ut est
dyamuscus cum musco dyamuscus dya
margariton diaplus ortotricon
et abluatur caput cum lixivio vel a
qua decoctionis absinthii salvie
mellilotii florum camomille ros et
cipi odorem omnis pomum confectum ex
mirra laudano et musco. Comedat
ras assas bovis ethimi bibat vi
num acu stipticum limphatum deferat
super se cerotum iam dictum in causa frigida
suffumigetur quoque cum storace sicca
vel thure si est sine materia. Cura
prostracionis appetitus propterea quod epar non
attrahit enim plurimum est ut fiat ora
apperienda epar et cibum penetrare
facientia sicut est potus vini albi
subtilis potentissimi decoquo modicum
detur in ieiunio et balneum ante cibum sed
cum fricacione leni et optimum similiter
et omnia que calefiant et aperiunt
eius opilaciones ex quibus est oxymel
compositum vel dyacalamentum vel dyaton
piperon vel decoctio que sic fit. Recipe
radicis amcos anisi apii an z ß pis
centur et bulliant in libra i aque donec
ad summa redeat coletur et in colatura
ponitur z iii zuccari et bulliat iterum
aliquantulum et iterum coletur et detur
de isto omni mane z i cum vino albo
subtili quia aperit opilaciones epatis
et splenis et confortat corpus virtute
attractiva vel cum unguento tali si epar
sit calidum quare confert hic ceratum et
contra de calida causa cum opilacione
Recipe conferre facere z ß rasure pul
vizati z i liquidi z ii in corpentum
in simul cum succo solatri vel sirupo
acetoso quod sufficiat et detur calidum

an deinde qua purgat et opopilat
epar calidum vel fiat sic ℞ ozimelli
squilliticj quibusdam volueris et da cum aqua
decoctionis endivie lactuce absinthij et
cortice spodij squinanti omni mane ante
diem et sic de syr ℥ i et de aqua ℥ ij
et si volueris acuatur de zo. in ℥ iij cum ℈ i
vini pulverizati istud emendet apud
epar et infundat in fistula vel cum impo-
tali in ea fiat ℞ trifere magne ℥ ß
distempera cum vino calido vel aqua de
coctionis an seu mastice et ad hoc cum
ro. z dyacitimia cum decem tal. de ydro
pisi data cum oximellis vel melle ro
colato ¶ In causa autem qua infrigidat p
dicta causa frigida qua declarata sic est ista
impotentia ℞ trifera sandalis rosata nouelle
dyarodon abbatis an ℥ ß dyacitrie dyadyn
piperon dyacalamenti an ß misce ¶ Sup
epar fiat emplastrum appetitum ℞ sandalis
vii ℥ i cap. capparis acacie ro in an
℈ ß oli mastici oli ro an ℥ ij aceti
℥ ß farine ordei quod sufficit ad impastandum
pulverizata et cribellata misceant in simul
et fiat emplastrum actu calidum sup epar
fumat sepe in ieiuno decoctionem veteri
cum vino calido fiat etiam post eva
cuationes epithima sup epar quod ℞ endivie
plantaginis absinthij indice [illegible] ro
sandalis spodij squinanti berberis capparis
an partes equales bulliat omnia in aceto
[illegible] et in aceto illo infundatur filtrum
vetus vel pannus laneus triplicatus
et ponatur super epar actu calidum eius
opilationes in omni causa ¶ utatur cibis
subtilibus mittis [illegible] cum speciebus calidis
actualiter si caliditas epatis non prohibeat bi
bat vinum al forte vel vinum al [illegible]
[illegible] calidorum vel frigidorum secundum quod est
¶ Cura nausee et fastidij propter [illegible]
est ut digeratur et evacuetur flegma
grossum cum medicinis dictis cum vino
calido et propter dyagalanga et dyaciro
niton cum melle et speciebus sup stomachum
ponatur [illegible] ~~et misceatur~~ quod ℞ mastice
thuris corticis boli ar an ℥ i terant
et misceant cum aceto acutissimo
[illegible] et [illegible] et bulliant

tam diu donec totum spissum fiat tunc
extendatur sup corium al molle ¶ Cura
nausee propter debilitatem cordis stomachi et
eius retentive est eadem cum illa que dicta
est capitulo decimo male digestionis [illegible] de
debilitate subet stomachi parum et sepe comedat
et cibos calidos [illegible] ad [illegible] acetosos
[illegible] cum speciebus calidis non acutis
bibat vinum [illegible] vel stipticum sed parum
[illegible] et sepe utatur dyacitoniton cum
melle et speciebus ante cibum [illegible] fine speciebus
vel zucaro ro post cibum et in saporibus
suis ponat vinum granatum vel berberis
vel acetum ut provocet appetitum sin
[illegible] Cameum et in [illegible] que [illegible]
ne stimulando os stomachi provocet vomitum

Emperia

Emperia seu [illegible] quod secundum quod [illegible]
[illegible] et [illegible] testante preter causas
quatuor prostrationis appetitus predictas sunt
ad huc 3 alie prima est venarum
eius [illegible] repletio velud accidit gulosis
et ociosis ¶ Et cura eius est flebotomia basilice
et moratio cibi et potus et motus et [illegible]
[illegible] in ieiuno ¶ Secunda est densitas pororum
cutis propter quod parum resolvit a corporibus
eorum ¶ Et signa eius sunt [illegible] cutis
[illegible] et longo [illegible] famis sine
multa lesione ¶ Et cura eius est balneum
decoctionis florum camomille furfuris [illegible]
[illegible] cum frictione levi diuturna et su
dore plurimo ante cibum et exercitium et la
bor in ieiuno [illegible] et usus ciborum sub
tilium [illegible] resolutivum sicut est [illegible]
et [illegible] ola et pillula [illegible] de farina
[illegible] farri vel ordei ℥ a [illegible] opila
tio vene [illegible] [illegible] ad os
stomachi [illegible] [illegible] [illegible]
tem et appetitum [illegible] [illegible]
¶ Et signa eius sunt quia non sentit
famem quantumque cibum [illegible] et
est in eo [illegible] causarum
inducentium prostrationem appetitus et [illegible]
comedat cum [illegible] cibum [illegible] non
[illegible] ¶ Et cura est confortatio
splenis et opilatio eius ut decimo
suo capitulo et assiduatio ciborum acetosorum
stipticorum [illegible] [illegible] sicut
[illegible] agrestum acetum [illegible]
pedes porcellorum et condita cum aceto
sale et speciebus actu [illegible] et quinque

Cura nausee

usus calidorum acutorum ut sunt cepe allea
sinapis porrum piper / quia inlica non naturalis
sit neque per adustionem neque per congelationem
Sed inlica naturalis sit plurimum per abundantiam grossi
chimi et chimi generantis sine per cessationem
vel defectum caliditatis digestive / quare est sicut
fex masse sanguinis ut dicit primo canonis
fen prima capitulo [illegible] masticatione et
[illegible] omnia que excitant appetitum cum
mordicatione pauca sunt convenientia
in hoc ut sunt carnes asse condite cum
acetosis succo trifolii vel berberis vel vino
granatorum / Et ad omnem prostrationem appe
titus cum febre vel sine febre confert cibus
factus ex extremitatibus porcellorum
et castratorum vel vitulorum et castratorum
decoctis perfecte magna plurima et modico
aceto addita menta et raphano et
petrosilio faciendo ex ipsis gelatinam
de quo detur [illegible] vel [illegible] in actu fri
ante cibum similiter et sapor factus ex succo
acetose vel trifolii conditus cum aceto
et pulvere cinamomi inspissatus cum [illegible]
vitello ovi assi addito succo porri vel
petrosilii. si febris vel dolor capitis vel
tussis id contendant. Similiter et succus
granatorum et specialiter acetosorum conditus cum
pulvere cinamomi sumptus ante cibum cum
mica panis. / Similiter et succus piri
sapidi parum acetosi de quo parum co
medat ante cibum omnem ante in
[illegible] mordeat cum inglutitione saliue
Similiter et coctanum assum et infrigidatum
in vino pontico vel succo berberis
vel succo granatorum. Item emplastrum ad
idem. Recipe thuris mastices ana ʒ i boli ar
ʒ i dragaganti ʒ i sicce mente ʒ iii
conficiatur cum pane asso et ponatur super
os stomachi. Item in cibo addatur menta et in
potu succus mente. Item inungatur
os stomachi cum oleo mastice et oleo rosarum et
oleo mirtino actu calido. Item epithima
adhibeatur. Recipe citonia menta grana mirti co
quantur in aqua rosarum et aceto perfecte et
pecie linee imbibantur in illo calido et
ponatur sepe in [illegible] super os stomachi et
si sit cum [illegible] calida adde rosas et
plantaginem et pira pontica et mala

maciana. Item sacculus ad idem ponatur
menta absinthium rose salvia plantago
in sacculo lineo subtili et spergatur et primo
et aceto [illegible] et calidus ponatur super
stomachum in [illegible] reiterando tum infrigidata
[illegible] sunt vel si sunt cum plurima caliditate
potest addi balaustie et cortices grana
torum et emplastro gladium [illegible] sit [illegible]
[illegible] in [illegible]. Item spongia
infusa in vino forti decoctionis [illegible]
carvi mastices actu calidum confert ad
strationem vomitum et indigestionem
et in capitulo de debilitate digestionis [illegible]
de [illegible] de [illegible] sirupus emplastra electua
[illegible] sublimia ad prostrationem appetitus
quoquomodo. Confert preterea ponere
ventosam emplastram sine scarificatione
super os stomachi sine vehementi attractione
quia retentiva stomachi confortat et [illegible]
cum alie medicine non conferunt [illegible]
[illegible] et [illegible] vel ne
sit timor attractionis ab appetitu in
loco [illegible] ad id [illegible]. Recipe laudani
ʒ ii [illegible] ʒ i [illegible] mastices thuris
ana ʒ i cinamomi [illegible] foliorum calami
aromatici foliorum mirte ana ʒ ii rosarum
ʒ i cere ʒ [illegible] olei mastici ʒ [illegible] terantur
terenda et confricentur cum laudano oleo
oleo et [illegible] dissolutis in vino [illegible] stiptico
et incorporentur perfecte ad ignem et extendatur
super corio et tegantur cum panno lineo
subtili et ponatur super os stomachi. Item confert
[illegible] cum aqua stiptica sicut
est aqua pluvialis vel aqua decoctionis
mirtillorum et plantaginis et rosarum. **Canon**
Multos canones scripsimus capitulo de debilitate
digestionis convenientes presenti capitulo quia omnis
mala digestio cum [illegible] et producat
producit ad prostrationem appetitus et nau
seam ut patet in [illegible] plectoria et
[illegible] et cathemia. Item omnis
prostratio appetitus subito veniens et cito
recedens est ut plurimum a causa calida sed
[illegible] a causa. Item que est
a causa frigida est ut plurimum sine materia
frequentius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] grossitiei et [illegible]

qua propter mediocritatem nisi sit omnino ffe

Pronosticatio prostratio appetitus proveniens ex plesione nimia a cibo venter difficile curatur ut dicit Rasis nisi forte in primo et ad confusionem. Similiter et si proveniat ab opilatione vene que producunt a splene nisi forte in principio et tunc adhuc est dispositio sine confirmatione. Item prostratio appetitus a causa frigida periculosior est quam a calida quia sit fortiori sed arte magis perdu[r]antem. Item in egritudine aliqua fuit appetitus prostratus et subito post hoc eger plus cibi suscepit sine animi subversione vel nausea omnino non precedente comprobante vel vomitu vel per sudore[m] mortem quia cibri lesionem et virtutis fine mortificationem demonstrat. Unde ypocras 2a particula afforismorum egrotantibus dolentes aliquid corporis dolore corporis non sentiunt hiis mens egrotat. Sunt namque videmus quosque frenetos gulosos. Item prostratio appetitus remanens post crisim scilicet recidiva et convalescenciam non secundum reddit igitur ad digestiones et evacuationes ille non quarientes. Item prostratio appetitus remanens in omni egritudine et ipse cronica morte fit quia virtus non per longam pugnam tollere sine cibo. Unde ypocras 2a particula afforismorum in omni egritudine confortare mente et ad oblationes bene habere bonum quidem est malum. Item signum convalescens ab egritudine videlicet cibum et appetitum sumat in principio convalescentie et in corpore per hoc resumatur recidiva sed et indigestionem et stomachum sumit et mala coctosa sed si in principio convalescentie habuit appetitum modicum et in processu gradatim augmentatum varium salutem promittet. Unde ypocras aliud plerumque omnes male habentes fedium primo quiescere. Item melius est corpus reffici pauco et aliquantulum pro cibo et appetitu et delectatione quam plurimo et optimo propter cibus et potus. Item in eo ve[ro] vis acutorum mala namque dieta cibi vel

potus que fedium sit fit ex extrema dum stomachus delectatur in cibo corrugatur super ipsum et velud amicum super amicam ut dicit auctor. Et in quieto qui sit cibum exhorrueret distenditur atque dilatatur velud fugiens quare surgit vomitum fastidium et nigrum in statu ventris que quidem indigerem efficit malignam.

Capitulum 2m de appetitu canino

Quoniam quis appetitus cibum ultra modum propter quod sanant per questionem nisi forte breviter dicitur hec appetitus canum in acutiis qui incipiunt faciant donec cibum vomere cogant. Fit quoque de causis ut propter multitudinem in corpore fluxus a splene ad os stomachi cum materia vel sine materia propter tum sine materia et quoque non sunt obstinata ut propter vanitatem corporis aut propter exercitium et laborem resolvente. Aut propter consumptionem humidi inmedietatem corporis totius sed fit per egritudines cronicas vel solutionem ventris vel fame diuturnae.

Dieta [illegible] ejus propter [illegible] fit per cur[a] [illegible] questionis est multi do egrotus et hec ergo ut plurimum e limida vel plubea et si non habuit omnino due egranes copiosas illico sequatur et cura fit mordicativo vehemens in stomacho ad cibum eta ut non tollet quod quiedat. Et cura ejus que est difficile quia ut plurimum hec causa est ex equatione curatur in sedium quid digerendo vel capiendo dietas splenis cum opinelle geto pura decoctionis per corpus sene capit per sen dies. Postea purget cum aqua medicinali deinde cum de perturbatione ventris premaximo pagi se vel vel et propter ad pillulas et fiat vomitum si a pyle et si hic tum do sit carnosa flomet basilica laterali fiunt in brachio vel manu aliud nequaquam sit et comedat cibos pinguedo unctuosos sorbiles et propter carnes porcinas recentes sulte et malvas et brodia opens et amplia et sicliam coctas et condietas cum lardo vel butiro et sulte pultes ex amilo bibat vinum album dulce subtile

et sepe in principio cibi quia potus prestat appetitum unde ypo 2a particula afforismorum potus indigencia solvit lyenteriam album sedum indigenciam non sedum appetitum potest quoque ventositas super splenem propter dictum oportet dimittere cibos generantes inflacionem ut est vinum rubeum caro salita dura bovina vel ferina acetum agresta acetosa lentes et similia. ¶ Signa eius propter frigiditatem stomachi sunt quod egestio est maior vel equalis cibo liquida flatica et singultus et eructuaciones et rugitus et fetus inoiccia et similia siccitas oris stomachi et quod iuvatur a cibis calidis nocetur a frigidis et si sit cum materia est multitudo salive et sputi et difficulter cibos assumptos digerit licet eos digerere non possit quoque et sit nausea vel vomitus flatiri si materia apparuerit et tunc prestat appetitus debilitatem digestionis. Et cura eius est dare eis de yagro de ca[illegible] et oportet ut confortetur stomachus et velociter curacio eius prius quam accidat bolismus. ¶ Signa eius propter raritatem corporis sunt quod egestio est modica licet digestio sit optima et ut plurimum sicca adusta et mollicies cutis corporis cum subtilitate et multitudine sudoris tempore egritudinis et quia cito leditur ab aere frigido vel calido et balneo in venis. Et cura eius est habitet in aere frigido et balneetur in aqua frigida in estate frequenter et ungatur corpus cum aqua rosacea vel oleo rosaceo cum cera inspissato. Utatur cibis grossis et humidis ut penetrare possint velud sunt carnes vaccine castrate arietis asse vel elixe condite cum agresta vel vino granatorum vel sumach et quoque cibis viscosis si non timeatur opilacio epatis et inflaciones ut caseus recens et omnia porcellorum panis de simila vel azimus et pulmenta de farina frumenti condita cum lacte ysculato. Bibat vinum rubeum grossum dulce. ¶ Signa eius propter laborem et solucionem sunt dicta ex sicco labore et corpore et quia si non detur cibus post famem vehementem advenit ei sincopis. ¶ Et cura eius est ocium et quies omnis et usus intus carnium bonarum conditarum cum speciebus aromaticis non acutis. Et oportet ut prohibeatur a sompno aut coitu multo et a balneo quoniam si sompnus fuerit cum tenuat quemadmodum balneum continuum debilitat et corpus inanis post hoc fiat omnia dicta de raritate. ¶ Signa eius propter eorum superfluum humorum et humiditatem multa ut etiam sunt opprelencia corporis et inutiles excitudinis tonice sicud est sive grossa vel sive deflatice et multitudo et similia sive per sudorem vel flomatiz vel fluxum ventris vel vomitum vel menstrua vel emoroidas vel apostema eiectum vel superfluum in ore nec effrenatur lapanus. ¶ Et cura eius est cadem illa que fit propter operacionem et laborem. Sed oportet ut detur cibus sepe et parum donec corpus reficiatur et bibat vinum dulce rubeum vel claretum vel medonem. Utatur cibis boni chimi ut sunt carnes pullorum et edorum et avium parvarum silvestrium non aquaticarum et ova sorbilia recencia simul et uva acro ca ut bona massa faginis requiritur devitet fructus et olera et omnia facile putrescencia.

Pronosticatio

Appetitus caninus in convalescencia vera et cum bonitate in stimbre confortacionem virtutis et resumpcionem corporis significat. Sed in convalescentibus convalescencia non vera stomachum frigidum cum materia vel sine materia et vetaduna significat. Reddit igitur ad digestiones et evacuaciones flatis acetosi et calefactionem stomachi. Item appetitus caninus in corporibus crapulosis ad indigestionem et lienteriam et ydropisim et colicam finaliter perducit. Sed ypo 2a particula afforismorum si quis ex egritudine cibum accipiens non convalescit significat quod corpus ampliori cibo utitur. Si vero cibum non accipiente hoc fit significat quod corpus evacuacione indiget. Idem in eodem quod egritudine bene reficiente vel ad dexteram corpus malum quod virtutis intrinsece de fecit cum appetitu sinthomatico denuntiatur.

Capitulum de bolismo

Bolismus est fames sine in alicuius membrorum cum fastidio et prostracione appetitus propterea quod stomachus et membra sunt in contraria disposicione quapropter materia quoque bolismus et appetitus caninus passiones

fiunt omnino contrarie efficit autem tribus modis declaratis
prima est manifestativa sacietas stomaci cronica-
ta indigestione propter quam replet stomachum superfluitatibus
crudis flatibus non potentibus movere corpus
neque rarificare ab epate quare inaniuntur membra
et vene sicut accidit bibulis et gulosis ha-
bentibus corpus opteniatum et ventrem in-
flatum inflatum cum subtilitate mirach
Secunda est siccitas ambitus corporis et constringens
meatus crocius et membris ad stomachum et intestina
sine quod siccitas sit a causa optenuata sicud
accidit ambulantibus in aere frigido sine
in infecta ut patet in prima flatus et ydropisi
et huiusmodi quando bolismum antecedit appe-
titus tamen donec siccitas sint voluta
tercia est caliditas circa ambitum corporis
colliquans meatus et fluere faciens ex corpore
et inanitas ad stomachum et intestina quod
accidit in estate acutis et itinerantibus in
sole calido // Signa bolismi in generali sunt
humanitas venarum et optenuatio corporis
cum prostratione appetitus sine causa ma-
nifesta et debilitas virtutis itaque quidem
fit sincopis tempore calido vel a cibo
Si autem fit propter crapulam patet ex
narratione infirmi Si propter causam frigidam pre-
cedunt vel sequuntur fluxe crudi et vel ta-
nacitas primo et grossi vomitus ventositas
sputi et saliue et multitudo
lingua alba in
principio super linguam et color corporis pallidus
albus et lividus et urina alba spissa
et egestio liquida ventosa alba vel
dura si vero fit superius cum rugitu
ventris et tensione pulsus varius mollis
primo debilis nisi fuit post longum processum
febris maniacum membrorum propter quod tunc fit
spissus durus et sequitur plerumque mors
indigestio propter frigiditatem infiltrata
Si vero propter causam calidam accessit
iter in aere calido vel estate acuta
et fit sitis et amaritudo lingue cum
siccitate labiorum et adustione sine nigredine
super linguam et vomitus rei citrine vel viridis
amare subtilis liquide non viscose et propter
calditatem circa os stomachi et quia vina
afrigida nocent a calidis et eructuatio
fumosa sicca fetida urina citrina
subtilis pulsus spissus durus appetitus
egestio sicca citrina vel nigra nisi
venter sit obediens tunc fit liquida

citrina sicud vitellum ovi // Cura bolismi
propter gulositatem diminutam et abstinentia
et moratio cibi et potus et motus et exer-
citium in ieiuno non superflue ne membra re-
solvantur efficit igitur prima digestio et
evacuatio flatus et humorum crudorum cum
medicinis dictis in capitulo indigestionis propter causam
causa frigida et dicte dieta subtili
infrigidata et urgente quantitate ad calidum pe-
netrativa paris et sepe comedat Et unc-
stomachus reconfortetur fiant unguenta
et emplastra dicta illic // Cura bolismi a
causa frigida est eadem cum ista que sicud
ad estate curetur estate cum digestione et evacua-
tione predicta et si invenitur repente
sentire lassitudinem et debilitatem re-
leventur valde cum oleo rosarum calido sine fri-
catione ne invenientes aithanar super membra
debile non potens corpus resistere
et fortasse orticam inducat reversione
vel confortentur cum unguento marciaton
et agrippa et adipe castorei vel camele
vel volpis ad solem calidum vel ignem
frequenter linendo // Cura bolismi a cau-
sa calida est eadem cum invenias indigentibus a
ta calida male quoniam super digerunt causa
de indigestione et habitent in aere frigido
frigidas ozo et sompnus prolixe conve-
nit oleo rosarum et terra aqua rosarum et ex
dorsis et pectus fiat unguentum super
bibat sepe in ieiuno
oxizaccaram vel sirupum rosarum vel fructum
cum aqua frigida // Potu propter sapore vino
granatorum vel berberis vel aceto vel
agresta que admodum in causa frigida convenit
ut sinapi et melle et vino acuto
veteri puro balneetur post evacua-
tiones in aqua decoctionis rosarum cum eadem
lactuce violarum et post balneum
unguatur cum popileon vel cum aqua rosarum
vel oleo rosarum mixtis cum aceto bibat
aqua frigidam vel vinum al[illegible] ponticum
limphatum pro medicina et si fit cum
estate curetur estate ut diximus Empe-
nia Notandum quod in cura bolismi uti-
lissimus est quoniam habere ventrem conti-
nue laxum per se vel parte cum sup-
positorio vel clisteri leni vel me-
dicina leni quia purgando tam
curat bolismum et confortare membra
cum unguentis et balneis supradictis

et electuariis confortativis et adoramentis
aromaticis et odore et gaudio. Sed michel de-
cimus est quando coitus et multitudo reple-
tionis laborum diversorum, et ingestio lactis quia
lac cum in ventre non mundo recipitur
fit illico corruptum i. collico quando ad
fumosum inflatio vel ad acetosum qua
propter fortificationem balsamus. Ars autem
retinendi omni die ventrem lubricum cum
clisteri leni in febre et sine febre est hec.
Recipe malve bismalve ana m. i furfuris
p. i viole bete centaure ana m. i. simul bul-
liant in aqua predicta et cum lib. i et semis illius
aque colate et ℥ iii olei violacei vel olei violis
et ℥ i mellis vel cassiefistule vel tamarin-
dorum et ℥ i salis simul sint commixta et bene
bulliant et colentur fiat clistere quod totum
iniciatur cum cibum tepidum et si sit cum
febre acuta adde violas lactucas et semen
... dimittendo centaureas et si sit
nimis stipata in ventre adde hinodactilis
colloquintide et agaric in decoctione vel yerapi-
gre vel benedicte in colatura et si sit
cum nimie ... adde zuccari violis
et dyaprunis simplicis vel laxativi in
colatura. Sed si sit cum multitudine
... adde semen epithimi thimi esule
in decoctione vel dyasandalon vel dyacasse
ne in colatura. Sed si sit i. multitudine ventosi-
tatis adde rute carvi polipodii an-
cardamomi cimini in decoctione vel olei rutacei
in colatura sumendo in quolibet eorum prout
tibi videbitur. Ars retinendi ventrem
solutum omni die cum suppositorio est
ut fiat suppositorium ex sapone vel
lardo in unctu ex oleo vel butiro calido
et aspersum sale modico vel fiat suppo-
sitorium forcius ex agarico coloquintida esula
ana p. i viride salis gemme vel salis
communis p. i. Recipe mellis quod sufficit ad incorporandum
postquam bene pulverisata sunt vel fiat
suppositorium ex sale gemma et impo-
natur cum cibum ... vel ex farina siliginis
vel furfure et sale communi incorporando cum
melle quod sufficit et si addideris vinum
vel bonum predictum vel cum melle melius
erit. Ars vero tenendi ventrem solutum
omni die sine periculo per medicinas leniter
solventes ... et per cibos laxativas dicetur
... sed de stipticitate ventris ... capitulo
de empicis si deus voluerit. **Canon**

Sciendum quod medicine et cibi laxative
non debent omni die frequentari sed cum
necesse fuerit ne natura fiat consuetudinaria
et compulsiva ... Item cibum
laxativum dare convenit aptius consuetis
cum nolumus ut laxet et per stipticos
cibum quia natura ... cibi sapit tota
dictatio ut dicit ... alimentorum
capitulo de pomis. **Pronosticatio**
Vomitus si per ... nimis perducit ad e-
thicam propter membrorum ... vel
ad ydropisim et precipue timpaniten propter stomaci
debilitatem. Item vomitus in consuetudinibus
... est febre quartana vel cottidiana
vel ydropisis mortale propter defectum virtutis
in via longa. **Capitulum ... de appetitu corrupto**

Corrupto appetitus
dicitur malacia vel citrumbre et est
cum aliquis appetit res malas nullo
convenientes nutritioni corporis humani veluti
sunt carbones et argilla. Fit autem propter
repletionem stomaci ex malis humoribus
diversis quorum quilibet inducit stomacum ad
appetitum rei conformis humori in qualitate
et sapore contraria cibariis et precipue grossis
sicut ... vel flavas fluidis aceto-
sis. Ista repletio stomaci quandoque fit propter
gulositatem et indigestionem stomaci quare
fit congestio diversarum materiarum in stomaco ut
patet in pueris et hominibus gulosis.
Quandoque propter regurgitationem menstruorum
vel emorroydarum ad stomacum quandoque propter
opilationem epatis et splenis ...
... non purgatur sed reddit ad stomacum
quandoque propter frigiditatem in ambitu corporis
totius constringentem materiam advenientem
ad stomacum sive hoc frigiditas sit ab
extra ut accidit in frigidate in ...
sive ab intra ut contingit in ydropicis.
Quandoque propter caliditatem colliquantem
materias et fluere facientem ad stomacum
ut contingit balneantibus vel coitantibus
in sole calido vel febricitantibus febre
acuta quandoque propter corruptionem omnium
humorum corporis ad genus ulcerum
vel flationis ut patet in febre quartana et
cottidiana. Signa quia pertinent
ad stomacum sed quod eger desiderat terram
vel carbones vel aliud huiusmodi

¶ Signa autem propria sunt quia vel accessit
gulositas diutina vel retentio m vel e
morsarum vel sentitur gravitas et tensio ypo
condrio utroque et precipue sinistro ubi est si
tuatus splen vel passiones sic vel calide
et egritudines contra precesserunt **Me**
thadus Cura istius egritudinis quaqua
cuius causa fiat una est et eadem omnino qua
non respicit causa alius sed communia preterquam
in muliere pregnante in qua oportet habere considera
tionem ad fetum et dare medicinas leviores
Si igitur sit pregnans fiat si est possibile vo
mitus levis cum oximelle et aqua ca
lida premissa saturitate ciborum et potuum
et precipue de cepis et alleis et sinapis in
modica tamen quantitate respectu aliorum vomitivorum

¶ Post vomitum utatur diacitoniton cum
speciebus vel diagalanga non purget cum
medicina laxativa quia levis non sufficit
ad evacuationem humorum grossorum frigidorum
sed fortem ministrare non debet medicus
ne fiat aborsus nam ille corruptus
non advenit mulieribus pregnantibus nisi primo
2o et 3o mense ut dicit Avicenna in 10to de
accidentibus capitulo de causa famis et sitis quia
illis mensibus fetus indiget modico nutrimen
to et ideo multa que superfluunt in ventre
mulieris cum post 3um vel 4tum mensem
incipiunt removeri ... ut dicat idem sed
mulierem pregnantem purgare non convenit
ante primum quartum mensis neque post septimum
mensem et adhuc illis tribus mensibus
convenit uti purgationibus levioribus si necesse
sunt uti purgatione unde ypo 4ta particula
afforismorum pregnantes purgare si convenit
a 4to usque ad 7 mensem convenit minus
vero has minora vero et seniora vereri
oportet ¶ Comedat carnes galline et edulla
edi et arietis assi bibat vinum odori
ferum ungat os stomachi cum oleo mas
ticino et nardino mixtis addito modico
aceti calefactis in vase duplici et con
regat usque ad quintum mensem quia tunc
cessabit iste appetitus ex eo quod plus me
evacuata est per vomitum plus trahit ad
fetum et plus per abstinentiam quam patitur
est ad bonum reducta ut dicit
Avicenna ibidem et non negligatur ... quia est
maxima plus sanitatis et debilitatis fetum

¶ Cura eius in non pregnante est ut si sit
puer cohibeatur a sua gulositate et immoderan
tibus sive tamen plurima abstinentia que valde ledit
ipsos qui diu crescunt et calor naturalis in
est fortis ¶ Si autem adultus fiat primo vo
mitus propterea duobus diebus continuos
modo et ordine quam supra in capitulo de fetore
nasi Post vomitum utatur dyacitoniton
calido non laxativo vel isto electuario
Recipe specierum rosati vel rosate novelle ℥
j limature ferri ablute cum vino et
aceto ℥ s misceantur et detur ad modum
nucis ... mane cum modico vini
optimi quia exsiccat stomachum et confortat
splenem Si autem vomitus non potest digeratur
materia cum oximelle composito vel squillitico et
aqua calida decoctionis cardamomi
vel galange vel cipi et purget cum pillulis
cochie vel fetidis vel cum decoctione
mirabolanorum emblicorum et indorum Utatur
bonis carnibus et vino ... appetitum
gradatim cum corrosione ossium pullorum
vel columborum vel perdicum assatorum
vel cum carne salita sicca condita cum
anisis speciebus cardamomo et ... quia
appetitum removent ... appetitum **Pro**
nosticatio Appetitus stomachi est via
ad cibationem cibatio vero ad digestionem digestio
ad nutritionem quare non tardetur eius restitu
tio ne forte membra nutrita nutrimento cor
rupto et pessimo lepram vel ... quartanam
vel apostemata cancrosa vel passiones
spleneticas et epaticas incurrat qualitas
namque ibi remanet in membro et precipue similia
ut dicit Galenus in de accidenti et Aristoteles in
libro de generatione quod patet exemplo quia
... remanent virides pre estate quod
nutriunt ... et frondibus ...
aut autumpno et yeme silicet et fructus
alterant in tempore pre ... plan
tarum Fam in desiti

Sitis est dispositio calida sicca oris
stomachi faciens frigidum cum humiditate
que admodum appetitus sive fames
est dispositio frigida et sicca partis eiusdem
faciens appetere calidum cum humiditate
ut ait Aristoteles 12o de anima circa
principium et Galenus 9o de accidente capitulo de causa
famis et sitis dicebat quod fames

sit cum os stomachi sentit pro toto consump
cione sue humiditatis substantifice propter co
nsumpcionem succorum epatis et membrorum Quia
non sit cum os stomachi sentit ipse vel pro toto
consumpcionem sue humiditatis madefacte et
[illegible] propter adustionem et arefactionem
Sit igitur aut accensa [illegible] aut
4 cause quieta Si [illegible] sit sit quatuor modis
1 Primo quidem ex comestione [illegible] cibi salsi
plurimum ut calidi vehementer sicci Secundo
ex potu vini veteris acutissimi vel a
que salse ut nitrose vel sulphuree propter cuius
consumpcionem aliqui non cessant bibere donec
solucione ventris et mortificatione mor
tificatione moriantur ut dicit [illegible]
exemplificans de nautis marinis et
desiderantibus aquam frigidam potantibus
aliud quam est in vi gradu Tertio ipse acutissima
qualis est synocha ut tamen bibant ex
ipsa parte propter partem magis et magis
inflamatur cum qua haustu fit magis maior
et totus simul cibus appetit qui ipsos
refrigeraret et propter post signa desideris
et cum est sine apostemate et cum desi
derio aque frigide vehementi de quo in
latinis dicit [illegible] et cum de capite
3 stomachi apertis intestinorum et splenis Quarto
vero modo propter morbum plurima sub splene ca
lido vel valde estuosa Quinto propter
solucionem ventris per fluxum ipse vel
partem vel fluxum intestinorum superfluum
et emordacem Ultimo propter sumptionem
4 cause non fere medicine calide sicce laxative vel non
laxative Si non sit accensa quieta
1 sic sit per modos primo quidem propter in
digestionem et crapulam quia cum non tempe
rat digerere et dissoluere cibum indi
gestibilem vel potum superfluentem in
accidit [illegible] tunc resistendo calesit
et [illegible] et fumos siccos transmittit ad
2 os stomachi Secundo propter vapores flatus salsi
vel nitrosi vel comestibilium [illegible] quos
ut desiderat abluere concordant Tertio
3 propter superfluitatem urine ut contingit in dya
4 bete Quarto propter opilaciones epatis
et renum quarum sit ebulicio et calor ut
in ydropisi epatis et renum quare
sit ebulicio et calor ut patet in ydropisi

ydropisi cum sitiunt etiam propter sedam
[illegible] dictam sed propter flatum aquosum
salsum contentum in ventre et stomacho propter quod
et senes sitiunt quia male cibos digerunt
et in ista salsum [illegible] et propter scabiosi et
[illegible] propter caliditatem et sicci
tatem intestinorum quare contingit sanguinem
acuto Sexto propter caliditatem et siccitatem
stomachi vel [illegible] vel sine [illegible]
ipse et propter dicto ut [illegible] contingit
[illegible] vel inpotentia sitis et de signe [illegible]
est synochus et synocha Signa sitis
vehementis propter tam [illegible] patent
ex relatione pacientis Signa sitis
propter crapulam et indigestionem sunt nausea
[illegible] societas cum eructatione fumosa
[illegible] si foret acetosa sitim tollet
omnino Et dolor capitis ob umbraculo
oculorum et sompnus stupidus cum [illegible]
ymaginacionibus urina alba subtilis sine
ypostasi et hora digestionis in spissat
anhelitus et tumor inflacio et nigritu
in ventre et fortassis sincera esse effumea
maligna Signa cum propter humores
salsos vel nitrosos vel cibum [illegible]
sunt [illegible] propter [illegible] et angustia
cum revolucione dolore ad latus et eruc
tacio salsa vel fumosa et si fortificatur
sitis ho digestionis et si bibat aliquid
sedat sitis non longo tempore et post hoc
redit iterum et sputum salsum plurimum vel vis
cosum ampulosum et potus dulcis
ipsam augmentat sed potus aque frigide
mixta cum aceto manifesta in ipso
facit alleviacionem et ardor vehemens
cum punctura sentitur in ore stomachi Signa
sitis propter dyabete sunt maxima cum
be avaricia urine alba subtilis aquosa sine
ypostasi quia sicud potus assumitur
ita illico [illegible] et epar et vena
[illegible] ad renes attrahunt propter ipsam ca
liditatem et siccitatem attrahitur digeratur
et debilitas circa locum renum et extre
nuacio corporis [illegible] Signa
sitis propter opilacionem epatis et splenis
sunt tensio et duricies in ypocondrio
altero vel utroque et egestio alba sicud
egestio canis propter si opilatum epar sit
opilatum et lesa sit ex tactu ypocondrii

Sitis propter [illegible] [illegible] [illegible] et indigestio [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] vomitus [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] sitis propter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] vino bono [illegible] [illegible]

Sitis propter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ʒ iii
[illegible] [illegible] ʒ iii [illegible] ʒ vi

opilati et urina egrunta subtilis cum presenciat
opilacio vel grossa cum incipit vel deficit
opilacio et facies citrina et eructuacio amara
fetida et inflacio stomachi post comestionem
Si vero fit propter exsiccatatem intestinorum
sunt venenis stipticitatis et cum exeunt est
eius egestio sicca adusta nigra sicud fabe
caprarum et dolor circa umbilicum et allevia
cio post potum plurimum uerit lactos aus
Si vero fit propter calitatem et siccitatem
stomachi sunt signa sunt amaritudo oris cum
siccitate labiorum et adustione et nigredine
lingue statim applicacio et eructuacio fumo
sa et prostratio appetitus animo et fit propter
in febre ethica vel febre effimera vera preter
eam que fit conausea satietate Et c
ant sit cum signa apparet cum predictis quandoque
vomitus aci subtilis amare citrine vel
viridis sine omni ventositate et pauca
valde et fit propter in fe de co vel frigidue
vel flate salso vel febre effimera de nausea
tiva satietate quod cibus corrumpitur i fumosum

Methadus

Cura sitis vehementis
propter eam puntina est una et eadem in omnibus
predictis scilicet abstinencia a talibus et alteracio stomachi
cum quibus vet est potus aque dulcis
vel cum aceto modico mixto et usus
olerum frigidorum ut lactucarum cucurbitarum popaverum
et similium cosaporum frigidorum ut prunorum, tamarin
dorum vel sucorum infusorum in aqua frigida vel
oxisacorum et psiotarum similiter et sirupi frigidorum
ut est sirupus vo vel siot vel oxizaccara bi
bita cum aqua frigida vel aqua decoctionis
lactuce endivie vel semen frigidorum similiter et electuariorum
frigidorum ut est diapenidis zuccare ro zuccarum
solis ro novella diarodon abbatis et ca
sandalis Cura sitis propter fabcoin solucioz
ventris superflua vel fluxum menstruorum cro
nicum vel cum emorroidis predicante est
cura fluxum corporis quoniam cum ipsius curatur
cura sui morbi ut ait G. in de ingenio
sanitatis cum accidens sequatur morbum
sicud morbus suam causam continuatur et
sicud umbra corpus ut dicitur zo de
accidente Et si fluxus ventris sint
propter assumpcionem medicine effrenate laxantis
restingatur vomitus et frangatur virtus medicine
prout in ordine quod dicemus cao
de fluxu ventris Cura sitis propter medi
gom et craplam est ut tolleret

sitem propter se nisi fortassis vinum vetus
supsterit propter digestionem et vita clevarum
calidis ut est diagalanga diacimini et similia
quod si cibus sit in stomacho neque sit corruptus
quod sciens quia eructuacio non est fetida
vel non valde tunc inducat sompnum
prout se ut ipsum digerat quod si dormire
non potest ambulet assidue per diem integram
vel inquietum potest postea dormiat et te
gat stomachum cum pluma cedolo calido molli
donec cibi digestio compleatur Si vero
cibus corruptus sit in stomacho fiat vomitus
propter se ut depurgatur cao de fetore nasi
Si vero cibus descendit ad intestina quod sciens
quia superiora ventris sunt alleviata et
gravitas remanet circa umbilicum tunc
evacuetur cum benedicta laxativa vel electu
ario de sucro ro lapacio dando quocias
et si cum aqua calida in aurora vel bibat
plurimum aque calide salite quoniam ventrem stimulat
et secessum procurat et purgatur stomachum cum
oleo masticis addito modico aceti actu
calido et vita clevarum calidis predictis et in
tendatur esse et negligatur accidens quoniam illico
sedabitur post evacuantes evacuaciones
sufficientes Cura sitis propter humores
viscosos vel salsos vel cum piscium corruptorum
est ut sumat sirupum acetosum vel oximel
quod vel squilliacum cum aqua calida
vel aqua decoctionis berberis acoree
lactuce vel acetose ante cibum postea pur
getur cum pillulis cochiis vel buclea Utatur
clevarum calidis predictis et unctione predicta
comedat cibos digestibiles conditos cum aceto
vel agresta vel sinapi bibat vinum calidum
subtile preterquam in tali salsa quoniam in illa
convenit vinum aquosum vel limphatum
ad mediocritatem et abstinencia ab acutis ut
sunt allea sinapis sal et piper vel clevara
predicta Cura sitis propter dyabeten est ut
cura diabetis et non negligatur quia perdu
cit ad ethicam bibat quod sirupus ro cum frialis
cum aqua frigida Utatur frigidis primis ole
ribus frigidis vel lubrificet ventrem et fri
gat urinam utatur venes cum popu
leon vel oleo ro et cera vel oleo frigidis et
aliquantulo aceti vel sucro solatri vel sempervive
vel plantaginis et aceti Bibat vinum
in pontico mixtum cum aqua pluviali
vel aqua decoctionis mirtillorum vel
plantaginis vel ro potat cibis mentis

facile digerentibus ut sunt carnes avium parvarum
silvestrium vel pullorum et mnibus corp¶
Cura siti propter opilationem epatis et splenis
est ut utatur cibis et potibus et medicinis
deopilativis et aperientibus verum ut sunt
diuretica calida famosa ubi gratia sirupus ace
tosus compositus cum oximelle compositum vel squilli
tico ¶ et vinum al parvarum potens et aqua
renbarbari endivie et aqua decoctionis
cum radicibus cappari et eleua calh
praedicta et purget cum pillulis cochiis
fortassis epar. sit in flammatum
cum eis dum est calidus oportet addere diu
retica frigida sicud sunt semina quatuor frigida
maiorum, et cum electuariis praedictis addatur
infusam sed empta et epithimata de opila
tiva epatis et splenis scripsimus eas de
sincopi passio de empiris Et emplastrum
conveniens ad splenem scripsimus eas de pectoralibus
scribemus sinuarum passio de empiris et plura
talibus de opilacione epatis et splenis
et suspendat cum blandiciis donec ea
siti sit remota quia tunc desinet sitire
quia si sit cum febre vel ydropisi curentur ut
diceremus¶ Cura sitis propter caliditatem
et siccitatem intestinorum est ut sepe clisteri
zetur cum clisteri leni frigido humido lubrifica
tivo sicud illud Recipe malvarum herbe violarum
et florum lactuce birsi ana coquitur perfecte magis
colatur et de colatura lb i et olei violarum ʒ
iii et sirupus violarum ʒ iii fiat clistere vel
fiat clistere cum aqua sola tepida de
decoctionis ordei vel quatuor cortices
iuniperi et psillii et dissolvant
in ea aliquid camphore vel addatur aliquid
sirupus violarum vel oleum violarum et frequenter iniciatur
in eo et plura diceremus eas de stiptici
ventris et semper in primis cibi utatur ali
quibus lubrificantis ut sunt prima vertraca
et tincus candidis vel lenem et cebsa et
olus quorum oportet et malva conditis
cum oleo vel butiro recenti et panis
furfuraceus conditus cum butiro recenti
et in fine cibi sumat stiptica ut sunt
... cotuna et panis
... vel azimus¶ Cura sitis propter
malam complexionem calidam sitis stomachi aut ma
vel sine ma est illa quam diximus eas
de indigestio passio de ea cadit et sit
ad febre curet febre ut docetur Empe
rica medici distinguunt sitim in duplicem
et non ... ...
que est passio stomachi et de hac locuti
sumus ... et ista magis contingit
aqua frigida vel aceto ¶ Item cum aut non
... appetantes caliditatem et siccitatem
pulmonis et gutturis propter cannam et ad
refectionem spiritualium membrorum sicud accidit
... se et hec magis tollitur in aere frigido
quam est in suspensione aque frigide recentibus vel
gargarisata frigida cum aqua et aceto vel
epithimate pectoris cum aqua rosa vel succo
endivie in quibus dissoluta sunt camphora
et pulvis sandalorum quia eo potu liquoris
... quamquam ¶ et si quis bibat in hac
siti donec contingat senciet potum
fluctuare in stomacho pars quam sedet stomacus qua
propter ... et infrigidabit propter
errorem Item ad sitim epaticam confert
ponere supra ligam sindonis lata subtilia ponit
aceto vel ... in frigida aqua frigida sic
quod ... calefacta fuerint
cum glaciae saline ¶ Simile et prima
... imbibita in aqua frigida donec h
... simile pomum et zuccaram ro
vel siropus atque diapinus Item grana psillii
vel folia citoniorum ... ligentur
in sacculo lineo albo molli ad figuram
... et infundantur in
aqua frigida donec ... per poros
... et ponatur super ligam donec
... Item
confert ad illud non modicum inspiratio
aeris frigidissimi infrigidati ... vomitus
aque frigide ... in ferrum vel aqua
ro simul et ... cum
flabello Item pille ... de ...
... ad hoc conferunt ... eas de
... Simile et pille de camphora et
pille de spodio posite ibi Item trocisci
sic fiunt qui se ponuntur ... dragaganti ana
ʒ i seminum quatuor frigidorum corticatorum
semen lactuce ana ʒ i sandalis camphore
... ana ʒ i ... et ...
et distemperentur cum aqua ro vel mucilagine
... psillii et informentur trocisci ...
sicud ... figure late subtiles et
teneatur ... donec pau
latim ... valent omnia ma
... in febre ... et ... ...
... vel se eius infrigidata
... in aqua frigida teneatur in ore ...

Canon Sciās q̄ post exhibitionē medicine laxatiue contingit que soluit attrahendo plura bona considerari p̄t oppositi nam sicud dicit Mesue in li° suo de con solacione medicinarum ca° de siti triplex est sitis prima quidem super occupans ꝗ cito festinans sicud fit cum exhibet farmaca sto colico rīūam et stimulosā in illo cum sit sitis autem medicina sufficiet opꝫ quapropter tali siti non est credendum Secunda vero sub occupans ꝗ valde tardens sicud fit cum exhibet medicina sto nāv humido flatico tūc cum nō sitit post perfectam purgacionem ß tunc solum quod superfluit purgacio et ista sita etiam non est credendum primo bibus medicine frangenda est et deinde re stringendus ne forte bibus deiciat̄ resolu cionem ¶ 3ª est succedens ꝗ racionabilis et prope eminens scilicet quod post perfectam purga cionem prouenit sitis propter indisposicionem stomachi bonam et consumpcionem humidi radicalis q̄ est certa ob eius et huic est credendum Sunt tamen quedam corpora que statim patiunt̄ sitim purgacionem sed non p̄t et ꝯ debite purgentur velud accidit cum purgat̄ colā vel flā salsum ¶ Si qua igitur distinctam speciem predictarum sitis fuit ea post priuam euacuacionem et medicine nō propor cionata sitis superuenit tunc est super occu pans et medosa quare nō stringat venē ꝯ percipiat egro vt vigilet et moueat̄ ꝯ dictum et i emict ḡra plectoris laxacionis vnde ypo xta particula affo. ¶ Et medi cis in farmacijs nō sicut cum purgat̄ nō quiescant donec sanant et ibidem cum volueris magis ducere olim moue corpus cum vero statuēris sopnum fac et noli moue ¶ Si vero post plurimam euacuacionem et desiccacionem sitis superuenit ipsam nō expetta Sed egris primus restringe sicud dicemus ca° de fluxu ventris cui nō dolor et solum sopnum et quietē propone cibum et potum tribue ne virtus prosternat̄ Si aūt post euacuacionem mediocrem et desiccacionem proporcionata superuenit sitis illico ventrem cohibe ꝯ p̄t nō restringat ¶ Signa aūt euacuacionis superfluentis certissima sunt duo primo ꝗ debilitas egri plurima propter quod venit ad multitudinem vel magnitudinem assellacionis propter qua aut ypo 2ª particula affo. ꝯ superabunda

cionibus et vomitu et sponte fuit Tercio vero mutacio humoris purgandi in alium sudum ꝯ gra. Si intendisti purgare colam et post eius educcionem apparuit flā vel nigra vel adhuc plus sanguis cam excessit purgatio Dicit de alijs humo ribus quapropter dixit Mesue in suo de consolacione medicinarum quod quelibet medicina soluta ꝯ effrenata educit primo humorem sibi proprium quem respicit vt puta colam deinde ꝯ vires eius superfluit educit humorem subtilem faciliorem et nobiliorem post illum et puta flā deinde ꝯ maxime superfluit educit humores grossos vt nigram deinde ꝯ maxime superfluit educit sanguinem et licet sit sanguis nobilis quam flā vel nigra tamen natura ipsum retinet in thezauro Et ex hoc p̄t quam periculosa sit solucio cum medicina fuit effrenata vt preparatum sanguinem educat̄ quia fit maxima inanicionem humorum et virtutis retentiue destruccione et ideo dixit G 9to de simplicibus medicinis quod licet habeamus medicinas educentes colam vel nigram prius tamen sanguinem negamus quia adhuc sufficat florem vt sit magis periculosa quam farmacia quia cohiberi p̄t illico cum quis volet et qui recepit eam fuit illico a rege suo morti condempnatus ¶ Du bitat̄ de siti vtrum potus debeat dari solum cum cibo vel ante cibum vel post cibum et iterum an alias temporis tempore et quibus quam sanitas videt̄ enim q̄ post cibum aucte dmeeny po cum fen 3ª ca° de rocthe q̄ comedit et bibit pro toto sitie etc 3° tamen fen primi 4ᵐ ca° de cura ydropisis asclites vbi docet nos prohibere egro a potu et duas horas vel tres post cibum quia potus propter sui subtili tatem facit cibum exire stomachum prius veniens ad epar inde impetu vbi et quapropter nisi fortassis aquositatem anguinetanteng morbum per ꝯ venas opilauit et putrencit febris efficit cum ydropisi mortalem ¶ Item G vij de ingenio sanitatis docet nos in cena male componis siccitate stomachi potum omnem posse denegare vsque ad perfectam digestionem cibi in stomacho tunc natura dabit̄ vt chilum traducat per mesaraicas strictas ad epar Nam proprium officium potus est chilum traducere per vias augustas

Notum

In oppositum arguitur quia quod facit bonam consump-
tionem cibi in stomacho debet dari simul cum cibo
sed potus est illud. Item quia omnes
homines qui comedunt etiam bibunt sed
fama quam omnes famant in toto non
perditur ut vult ethicorum. Dicendum autem
credendum quod potus est triplex scilicet
quidam est permixtivus obstructivus delativus
qui datur in quatuor substantia quantitate
minori et hora sumendi. Nam potus per-
mixtivus oportet ut sit vinum purum vetus
confortativum digestionis sed parvus quantitate ne
cibum inundare faciat et frequens
minime ut fiat bona consumptio per totum
quapropter convenit ut apud comestionem
detur per vices plures. Sed potus
delativus oportet ut sit vinum lymphatum
quia melius penetrabit aqua nam subti-
liabit substantiam vini sed vinum calefaciet
qualitate aque que duo conveniunt penetra-
tioni. Oportet etiam ut sit plenus sumptus
una vice quia chilum liquidum producet
oportet fieri ut instret non nisi completa
digestione prima cum non est unum tempus
in omnibus hominibus sed in quibus-
dam due hore ut in calidis et temperatis
tibus. In aliis vero quatuor vel sex
secundum diversitatem complexionum stomachi et
ciborum in qualitate et quantitate. Sed potus
obstructivus oportet ut sit aqua pura frigida
vel cum aceto modico permixto quia
facit magis obstructiva. Oportet etiam
ut sit modica quantitate ne propter frigus stomachi
ledatur quapropter convenit ut tradatur po-
tius surgendo quam inconfortando ut
fortissime cibi digestio interrumpatur et potus
quidem hunc non habet etiam tempus superioris
digestionis et in [illegible] vel accidit in esse.
Sed quia dictus potus delativus
sumi debeat sed adhuc cibus est in
stomacho vel postquam descendit ad intestina
videtur quod quando est in stomacho quia non potest per
venas [illegible] propter spissitudinem et vie
strictitudinem. Sed ergo videtur quod postquam
descendit ad intestina quia tunc primo
cibus attrahitur per mesaraicas ad epar.
Dicendum autem credendum quod debet dari
cum adhuc est in stomacho quia redditur

chilum liquidum et tunc consumetur perfecte
quod si quis obiceret quia tunc potus turba-
bit indigestus ad epar cum chilo perfecte
digesto. Dicendum quod vinum indiget mo-
dicissima digestione tamen quia est nature
convenientis tum quia calidum subtile et ideo
sufficit sibi pro digestione hora qua consistit
chilo in stomacho et hoc quia descendit ad
intestina et hora que transit per mesaraicas
sic enim reminet digestum ad epar.
Et hiis solutis videntur utriusque partis
preter hoc quod hic oportet addi quia substantia
potus cuiuscumque non semper est vinum vel
aqua sed solum tempore sanitatis nam tempore
egritudinis conveniunt alia et alia secundum alia po-
tus sive sit permixtivus sive delativus
sive obstructivus.

Pronosticacio

Si vel super veniens post evacuationem congrue
tem fatigatio cum constantia virtutis
et levitatis corporis perfectam purgationem
significat et ipse sicut calor egestionis mutetur ab hu-
more purgando ad aliud viciandum ut
dicit Mesue in suo libro de consolatione
medicinarum. Item sitim superfluam tollerare
in esse quibuscumque et ipse acutis ac siccis
est perducit corpus ad arefactionem et marasmum
quod et vinum credimus in ydropisi asclite
de qua immo videtur ut per Almo
loco pallegato detur super potus in
substantia que conveniat egritudini similiter
et modo et quantitate convenienti sub canone
iam scripta. Ubi de [illegible] de ingenio
sanitatis capitulo de esse essimendi quod nausea
tum satietate turbabat sitim tollare
in febribus est martirium sine utilitate
[illegible] licet in hoc sepius errant conant
operantes. Item sitis intensa super ve-
niens post comestionem vel potum superfluum
sine manifesta causa [illegible] in
digestionem vel digestionis corruptionem. Item
sitis nocte superveniens post comestionem
vel potum superfluum sine maiori causa
certificat indigestionem vel digestionis corruptionem.
Item sitis nocte superveniens post crapulam
vel ebrietatem melius certificat supra
quam potum obstructivum [illegible]

affor quibusdam libere desiderium nocte
valde facientes si super dormierit bonum

Cam vij de eructuatione

Eructuatio sive ructus est expulsio
ventositatis superius a stomacho inflantis
et extra tendentis per os quemadmodum tussis
dicitur expulsio ventositatis per inferius a bucca
testimus sed cum ventositas causa non sit alia quam
caliditas diminuta que frigiditas potest appellari
ut ait Avicenna vij de accidente et etiam ut eructuatio
corruptionem stomachi frigidam testetur. Hec igitur vento
sitas aut multiplicatur in ieiuno quare fit
a mala complexione diversa frigida stomachi cum materia flatica
viscosa vel aquosa in qua calor agit
naturalis. Et signa sunt multitudo sputi et
salive insipide vel viscose et inflatio ventris
cum rugitu ante cibum et extra hora digestionis
accidit commotio fortis in ventre et urina
videtur aliquando grossa et parvus nimia acalidis
non a stomacho. Aut multiplicatur post comestionem
et propter superfluam quantitatem vel frigidam
qualitatem quare fit a mala complexione frigida
sine materia tunc accidit propter calorem naturalem di
minutum stomachi agentis in cibum potentis quidem
elevare ventositates a cibo sed non carminare
Et signa eius sunt quia nulla sentitur gravitas
aut modica in stomacho ante cibum sed post cibum
et tunc fit rugitus et inflatio cui succedunt
omnia signa stomachi frigidi sine materia que diximus
in capitulo de indigestione. Fit et quandoque propter assumptionem
cibi ventosi naturaliter ut sunt fabe rape fructus
crudi et tunc non fit super digestione gravitas
sed ~~gravitas~~ gravitatis

Methodus

Cura eructuationis frequentate ante cibum
est cura male complexionis frigide cum materia
flatica dicta capitulo eodem in indigestionibus eva
cuationibus ungentis elevamus et cerotis. Preter
℥ i cimini passule ante ℥ i masticet sepius
in ieiuno cum inglutione. Fit etiam tragea
ex semine carvi ante feniculi petroselini cardamomi
ana partibus equalibus quam masticet omni
die. Potata post evacuationes dyaton piperon
dyacimino diazinziber dyaniso et omnibus
electuariis calidis in ieiuno bibendo. Post
ipsa aut aliquod vinum vetus potentissimum
puri. Valuerit in aquis calidis stipticis
sicut sunt aque balnearum et aqua decoctionis
absinthii mente nepte pulegii aliis et
sulphuris et propter post evacuationem. Cura eius
que post cibum fit est eadem cum eca pro quod non
est opus evacuationibus sed alterationibus in ieiuno
nec multiplicet cibum in quantitate contra vel discretio
Evitet legumina omnia et propter faba cicera
et pisa non vitat fructibus nisi fortassis
tantum ante cibum et piris assis vel cocta
ius post cibum cum tyriaca predicta addendo
zinziberis propter delectationem. Expeditur semper in
ieiuno neque sumat cibum nisi vetus
accesserit appetitus tunc satisfaciet nature
non appetitui quoque quia stomachi frigidi
est appetere quod bonus digeritur non non
bonus ut ait Avicenna integumento

Canon

Tertias ex multitudine ventositatum in stomacho in
pedit corrugationem ipsius super cibum sed con
digestio fit alteratio naturalis et alteratio naturalis non
perficitur nisi agens et passivus sedum continua
se contingat ideo nimia impedit digestio sicut
ut tollit ex vij phisicorum et ca primi et s to
de accidente. Item sicut dicit Avicenna ibidem vento
sitas non multiplicatur in stomacho calido neque
in stomacho frigido vehementi quia calidum expellens
dissipat et carminat eas postquam elevate
sunt sed frigidum expellens non sufficit ad
elevationem earum unde ex parte ponit illud de
ventis in aere qui neque multiplicantur in diebus
canicularibus neque in media yeme sed
potius vere et autumpno

Pronosticatio

Dicit Rasis in divisionibus quod eructuatio
multiplicata superflue corrumpit digestionem sed di
minuta in tempore consueto inducit inflationem
Item eructuatio per se fit indigestione sed
si sit fetida fit cibi et humorum corruptorum
ad calidum quod si sit fumosa adusta
sed frigidum si sit acetosa vel insipida
vel saporem cibi assumpti retinens et
propter post duas vel tres horas a cibi sup
tione. Item expressive eructuationes ante
cibum disposita sunt ad colicam sed eructua
tiones post cibum ad ydropisim et propter tim
paniten. Item dicit ypocras ij ta particula affor
In diuturna lienteria eveniat eructuatio
superveniens acetosa est signum salutis quia
principium digestionis hec fit et retentive con
fortationem et fluxus diminutionem. Sapor

Aqua: tepida — vomitiva; calida — stercessiva abstersiva; frigida — stiptica opilativa

namque acetosus fit a calido diminuto nec
quamquam cum acido per se velud pontica
et stiptica non in hoc refert, quia quoque fit
a calido opilante et terminato ut in aceto
vini ut ait G. 2° de simplicibus et Avicenna
2° canonis Cap. tertio primi tractatus de cognitione
medicinarum provocandam. Et intellige quod ista
operacio supervenies non debet consumpsisse si
natque appetitus sufficit vel aliud quemadmodum
ventris significaret lienteria strictura vel for-
tificatione preter propter indigestionem cibi et chili
liquiditatem. Item ex hoc sequitur quod eructa-
ciones sequentes frequenter super cibum premissum
adherentiam et dyarriam plurimum. Item
eructaciones in corpore sano semel vel
vel bis sicut dum cibum vel post et propter
bonitatem digestionis super replecionem
quod propter hoc non creditur ut aliqua natura cibum
digerat taliter quod ut corpore nulle penitus
superfluitates generantur cum omne patiens
naturale resistat aliqualiter agenti. Sin.

Singultus est — vin de singultu
dispositio stomachi similis spasmo adeo
quod si stomachus faceret motus musculorum
sicut singultus faceret spasmum ut dicit
G. in 3° de accidenti. Fit autem quandoque de causis
[illegible] aut propter rem mordicantem os stomachi
sua qualitate acuta sicut fit post co-
mestionem piperis et sinapis super quo vino
[illegible] in villos penetrat. Similiter
et post vomitum colericum vel aliud infe-
ctum sive [illegible] sive [illegible] vel
aut propter replecionem stomachi cibis vel
humoribus aquosis [illegible] ventositas
grossa [illegible] vel post nauseam
[illegible] saciatatem cibi vel potus et propter
in infantibus et [illegible] aut propter
in [illegible] superfluitatem quia stomachus [illegible]
[illegible] sicut fit post [illegible] ventris
[illegible] vel [illegible] vel [illegible] vel
[illegible] vel [illegible] quibus
fuit multitudo [illegible] vel
[illegible] vel [illegible]
insensibilibus cum [illegible]

Aut propter apostema capitis cum compacione
stomachi nam si apostemate stomachus in stipo for-
tassis debilitarent [illegible] ut etiam motum
facere non posset. Et hic quid singultus est
cum febre acuta et nausea et dolore plurimo
in ypocondrio dextro ubi pocius est epar.
Methodus. Cura singultus propter
rem mordicantem est ut sicut cibus bi-
bat aquam calidam vel lac amigdalarum dulcium
vel comedat butirum recens cum buccella
panis et non bibat aquam tepidam quia
vomitiva est sicut calida est stercessiva
abstersiva et frigida stiptica opilativa
quod sicut humor collericus vel [illegible] fiat
vomitus propter posse cum syrupo acetoso vel oxi-
melle et aqua tepida vel cum aqua de-
coctionis [illegible] raphani et atriplicis
premissa replecione ciborum et post vomitum
offeratur stomachus cum ozizaccara vel syrupo ro-
sarum vel zucaro rosato et comedat pulverem
factum ex farina [illegible] vel [illegible] condi-
tum cum bittiro vel [illegible] condito
cum lacte amigdalarum et zucaro vel ex
ponderibus [illegible] et bibat ordei et
[illegible] et si videtur natura digerat [illegible] vel
[illegible] et [illegible] ad medicinas
nota. Cura quis propter replecionem
et ventositatem grossam est ut fiat
sepius vomitus iam dictus quod si sit diffi-
cile [illegible] cum oximelle [illegible]
vel squilliticos et evacuent cum pillulis co-
chie vel hyerapigra post evacuacionem
[illegible] masticalibus et [illegible] dictis [illegible]
de [illegible]. Similiter et pulvere
qui sic fit cum vino calido potentia [illegible]
foliorum zinziberis [illegible]
[illegible] ana [illegible] carni
[illegible] ana [illegible] mastic olibani
ana [illegible] terantur [illegible] vel [illegible]
[illegible] et [illegible] vel fiat species
tragea [illegible] grosso modo terantur et zuccaro
vel [illegible] addantur vel fiat species dia-
[illegible] cum melle [illegible] cetera diaci-
minum diatrion piperion diagalanga
comedat cibos calidos siccos

conditos cum speciebus acutis bibat vinum ve
tus purum quare operatur et sudet in primo
Infine vero generaliter ut balneet in aquis buda(?)
vel aqua decoctionis rute absinthii carvi
cimini sicut et fauce tolleret posse fomentare
etiam stomachus cum vino veteri in quo car
vi cimini mita metastice salvia fuerunt bu
lita Precedit proceda cum sinapise nitro et
sale aut cum lateribus ignitis et post hoc
aceto acerrimo conspersis Cura eius propter
inanitione est restitucio evacuatum et impinguatio
corporis posse et confortatus cum lacte recenti
dulci et sorbicione pulmentorum dictorum et
nunc carnium bonarum et vino rubeo gela
si febre vinum non prohibeat aut flumens ve
tris lac et ... lumphet vinum
plus et lac instillet similiter et ad omnes sorbi
libus et carnibus recentibus et propter operam
bus piscibus silvestribus qui facile digerunt
et ad illud confert balneum aque decoctionis
malve psillii malvavisci foliorum et plures
sive mora longa Cura eius propter apostema
epatis est cura illius de **Empenci**
Ad singultum aqua calida mordicante
nil melius reperies quam potui aque ca
lide in qua butirum fuit dissolutum vel
fit aponentositate grossa Ad illum vero qui
primi vocis in quo pulvis olibani carvi
cimini baccarum lauri fuit bullitum similiter
et fomentacio cum spongia vel panno lineo
molli infuso in eadem actu calido cum
tacto cum infrigidatur super stomachum resti
vehementis Similiter et fricto
et post per vomitum vel purgacionem ventosa magna ignita
et illud ... thuris recens thuris mastices
cimini anis ana partes equales coquatur in a
actu calida qua carminat ventosi
tates **Canon** Singultus aut fit
a sola qualitate et sic est primus modus
aut a materia quod est duplex quia vel de
accidit per eius abscendia sic est 3us modus
vel ... epatis sive alienum inelin
... sic est ... modum Et sicut
quidem modum ... de spasmo

Pronosticatio Singultus de in
anitione tot plus est mortis neque curatur
recepit nisi fortassis in pueris cum evacuacio
non ultimat et magis in pueris quam sembus
simul adultis unde Ypo(crates) in 6 particula afforismorum
spasmus aut singultus post multam inanicionem
malum Item singultus de replecione advenit
subito et cum forti motu et assiduo cona
mine vomendi Sed singultus de inanicione
advenit gradatim et post plura tempora
et corporis consumpcionem et virtutis deiectionem
quapropter est cum motu debili et sine co
namine vomendi Hoc aut pro tanto scire o
venit ut in quibuscumque febre singultus cum
accidit discernamus an sit de replecione
vel de inanitione et ex hoc futura prodicamus
Item si febre ... venit singultus inde
orietur et propter signis digoius ... febre ... appa
rentibus et virtute constante et quia post
sit indicato ... indicata sibi ... cum
singultu vel vomitu ... significat
etiam pronunctum bonum fidem et comple
tam ... ~~per sudores vel fluxus~~ ubi non
precessit dico si evacuato plura per
sudores vel fluxus qualescumque et virtus sit
debilis significat etiam sinthoma et mortem
propter spasmum de inanicione veniente super
corpus quia prima sentit os stomachi pro toto
Item si post vomitum singultus non desinat
aut moritur est malum quia fit si fieri
propter apostemacionem epatis vel inanicionem
Item dicit Ypo(crates) in 7 particula afforismorum in ulceris
singultus malum Item involucrum eorum vel
percussione singultus qua fit meliorem
... stomachi fore lesam que consolidari
non potest propter humiditatem ... chilosam
et lenem propterea quod membrum est nervosum
cum operatur ... quare fortassis sequitur
spasmus vel sicud in puncturam nervi Item
si propter singultum supervenit spasmus aut
alienacio morbi Item si semen pur
gato supervenit singultus malum propter
inanicionem superfluam fit cum debili virtute
Et singultus de replecione ... multo ...
... fortiter inducta qua inanem
de corpis pellit ... Ypo(crates) 6ta particula afforismorum

a singultu hic stomachi sanitas supervenit soluit
egritudinem. Item quia particula sanguinis multo
fluente scilicet superius vel inferius vel per
volumus spasmus innatus aut singultus malum.

Cap. ix de vomitu vel conatu

Vomitus est motus fortis sub impe-
tu stomachi quo materia expellitur per superius
quemadmodum egestio per inferius. Sed
conatus subversio est quando movens movet
et mobile non movetur quo ad effectum ut ait Avicen-
na. Sed conatus subversio est conatus vo-
mendi continua sine expulsione et sic patet
quod non differunt in causa neque causa sed solo
gradu. Fiunt iste passiones quatuor de
1 causis. Prima quarum est aggregatio rei cali-
de subtilis acute in stomacho mordicantis os
eius sive sit cibus ut allea sinapis
et piper sive sit humor ut potest co-
lerica vel flegma salsum quemadmodum apparet
2 in febre tertiana. Secunda est repletio stomachi a cibo
penetrante in quanto gravante vel inequali-
3 fluante hora digestionis. Tertia est collectio cru-
dorum humorum in stomacho propter indigestionem et crapu-
lam diuturnam debilitate eius virtutes.
4 Quarta est mandatio sive decursus medici-
narum ab epatis et venis totiusque corporis
ad intestina et stomachum. Sicut enim bono
motu epar et vene trahunt materias a stomacho
ita malo motu regurgitatione fatiunt
ad ipsum ut dicit Galenus 2° pronosticorum capitulo de egestione.
Signa prime cause sunt accessio ciborum acutorum
vel si sit ab humoris vitio tunc illud quod eicitur
apparet citrinum vel viride subtile liquidum
amarum vel album fluidum salsum sine plurima
viscositate vel croceum spissum sicud
vitellum ovi et forte est in febre et hora
paroxismi et evomatur subtilis citrina vel choleriua
et sitis intensa non prostratio appetitus.
Signa 2e cause sunt accessio nauseative
satietatis in stomacho ex cibo vel potu vel utro-
que et quod post repletionem paciens sentiat inundationem
ductionem et agitationem in ipso. Signa 3e
cause sunt accessio signorum indigestionis
et debilitatis stomachi tempore longo post quam supervenit
vomitus humoralis vel conatus cum hu-
more et cibo assumpto primo si fortificetur
hec passio non retinetur cibus omnino vel
pauci et tempore non longo. Et hic humor
in stomacho congestus in stomacho sit propter vel flegma vel co-
lera nigra quia illa sunt solummodo generata in epate
ubi generatur et sanguis cum ideo sit locus generationis
rei et superfluitatum eius ut dicit Avicenna 3°
sui collectorii capitulo de passionibus stomachi. Utrumque
est aliquid valde simile flegmati vel colere vel melancolie
secundum quod in stomacho materia remanet cruda ut
flegma materia quo ad eius subtile et adurittur
vel congelatur quo ad eius grossum sicud in
epate contingit. Si igitur sit flegma sit eius
flegma alba viscosa sine multa siti et aliquando
sit cum dolore viscosa cum accessit super
fluctum et aliorum cruditatum quare sit eius
sapor non amarus sed insipidus vel
acetosus et urina grossa alba et pulsus
parvus mollis. Si vero sit colera sit eius flegma
citrina vel cum dolore acuta valde liquida
sine viscositate et quoque grossa sicud vi-
tellum ovi et sitis vehemens cum prostratione
appetitus et urina ignita subtilis et
pulsus spissus durus. Si vero sit melancolia
sit eius flegma ignita nigra vel plumbea
livida divisa in qua videtur residentia
grossa in modum fecis vini vel cum eius sa-
por est ponticus corruptus cum aceto vel
amaro vel salso secundum quod est ex congelatione
vel adustione et urina subtilis radio-
sa glauca vel subrufa. Si autem sit
sanguis tunc non potest fieri nisi propter ruptionem
vene quare sentitur dolor vel in stomacho
vel in epate vel splene et illud quod egreditur
sit sanguis magis fluidus subtilis sicud dicitur
vel saltem quod si sit fistulosum sit grossius
filtrosus velud frustum carnis simul
cum sanguine fluido permixtum quemadmodum in dissen-
teria sanguis egreditur continue cum mixtura car-
nis albe vel subtilis velud rasura pergamenti
propter vlcus intestinorum. Signa
4te cause sunt dolor in ypocondrio dextro
sursum ad spatulas scilicet ab epate vel
in sinistro scilicet a splene vel mancio re-
narum totiusque corporis et membrorum scilicet in via
appellarum ab extremitatibus corporis totius et fere
te sentit ergo rugitum in membro aquo
materia fluit et forte antecessit debilitas
epatis cronica que non generantur sanguis
potentes mittere membra desperione et
repellunt et tunc sit dolor corporis
pallidus fedus et habitudo

4 cause vomitus

Acuitas rei calide subtilis

A nausea repletio in stomacho etc

Collectio crudorum humorum

ex remanata propter inanicionem nam si sanitati fuit starent in membris et venis inducerent catarsiam et ydropisim et yposarcam. Si vero descendent intestina pro fluxu fluxum vomitus sicut lotura carnis et ex sagwi hums... modo est ut vomitus fit maior re que assumpta est in cibo et potu cum debilitacione et inanicione corporis generatiam. Vtrum autem materia delegata sit flegma vel colera vel nigra vel sanguis agnoscitur ex operacione et signis predictis. Methodus.

Cura vomitus propter frigidam causam est ut paciens abstineat a rebus acutis omnino et utatur frigidis ut est lactuca portulaca succi granatorum vel berberis zuccaro vel fiat rosata novella que sistit ab humore provocante vomitum cum fit accetosa. Conto ex aqua tepida vel aqua decoccionis seminis atriplicis ... premissa sanitate stomachi ex oleribus humidis ut potest lactuca bleti malva et similibus conditis cum butiro sale et cepa vel mundificetur eo cum decoccione reubarbari et mirabolanorum citrinorum sicut dictum est capitulo de indigestione. Ungatur stomachus cum oleo rosaceo vel mirtino emplastretur cum emplasto quod fit de mirtillorum cortilem granatorum ... et cum albuginibus duarum ... ouorum ... farine ordei et ... olei rosacei et aceti quod sufficit ad emplastrum faciendum et ... super os stomachi cum fascia. Quod si fortificare volueris adde gummi arabici dragaganti boli armeni et cum si magis terre sigillate balaustiarum cipressi glandium corticis ... et rubi et si senciat punctuam in stomacho bibat oxizaccaram vel syrupum rosaceum vel ... aqua frigida.

Cura vomitus propter siccam causam est inoratio cibi et potus et ... est caro pullorum et ... perdicum silvestrium ... assa super prunas condita cum sinapi similiter et ... condita cum pipere et galanga bibat vinum ... et ... et fiant omnia dicta capitulo de ... indigestione passio ... humida ...

Cura vomitus propter ... causam est ut ... stomachus cum vomitu ... et ... vel squillitico et aqua tepida vel aqua decoccionis raphani ... atriplicis ... coctis et conditis cum butiro et sale et alleis et cepis sicut dictum est capitulo de sitim... nasi. ... purgetur cum ... lapacium vel decoccione mirabolanorum quam ... capitulo de indigestione passio frigida ... post evacuacionem ... diagalanga vel diaciminum piperum vel zuccaro vel rosata novella ... calida vel frigida requirit et si materia sit sanguis fiant omnia que dicentur capitulo de ulcere stomachi et propter confortacione stomachi et consolidet ... ... cum trociscis de bolo dictis capitulo de sputo sanguinis passio de methodo dando ex ipsis aliquid sepius omni die cum aqua decoccionis mirtillorum vel berberis vel citoniorum et ... sanguis cum floria saphire vel saphiro ... dextra et ligatione extremorum dolorosa et caveat omnino acribus acutis sanguinem generantibus ut sunt piper allea et sinapis et utatur pulmento ex farina similae vel avene vel milio vel rizo vel amilo vel farre condito cum butiro modico cum lacte amigdalarum bibat vinum dulce ... vel stipticum limphatum cum aqua decoccionis mirtillorum et plantaginis rotarum et carnibus pullorum assis vel ... cum ... ...

Cura vomitus propter ... causam que ... est periculosissima est ut si materia sit sanguis et evacuato non sit ... fiat floria ... quod si fit alius humor a sanguine purgetur cum ... propria sepius iam dicta. Si vero debilitas et inanicio corporis ... precesserit et ... sunt ante ... vocatur non quedam evacuacio quia ut dicit ypocras 2a particula afforismorum ubi indigencia non oportet laborare sed intendere solis alteratis confortantibus restrictis diuisis fiat ergo emplastrum super epar quod fit de sandalis ... rosarum ... cipri mirtillorum calami aromatici masticis ... ... cere ... olei mastiscini ... olei rosacei ... liquefiat cera cum oleis ad ignem

piper ... allium ... sinapis ... acutum ... sanguinem

Deinde removeatur ab igne et incorporetur
pulvis aliarum rerum predictarum et extendatur super
peciam et aspergatur forti aceto et fricetur
super epar cum fascia omni hora confortat
enim epar sive stipticitate et plura medica
mina diximus capitulo de sincopi silicet et alia
capitulo de debilitate epatis et eius opilatione
Similiter splenis ponatur aliud emplastrum confor
tativum eius et deopilativum quod recipe tipi cap
parorum cortices azari nucis cipressi calami
aromatici ana drachmam semis succi absinthii succi
eupatorii ana unciam i aromatici unciam i cere z
i olei nardini unciam i conficiatur sic dissolvatur
aromaticum in aceto forti et cum dissolu
tum fuerit ponatur ad ignem in cazola
cum aceto eo et cum cepit dissolvi addatur
cera et oleum et cum bene dissoluta fuerint
omnia addantur succi et incorporentur res pre
dicte pulverizate cum eis in vase invidato
vitreo quod si non sufficiunt predicti
liquores addatur de aceto donec sufficere vi
deatur et si non habentur succi fundatur pro eis
vinum decoctionis herbarum earundem et extendatur
cum fascia super splenem omni hora et renovetur
tibiam et alia capitula diximus capitulo de indura
tione et de empiemis et capitulo de sincopi et
plura diximus capitulo de debilitate splenis et eius
opilatione ¶ Super stomachum ponatur tale emplastrum
quod confortat ipsum ne superfluitates recipiat
quod recipe mastices thuris sandali ac terre sigillate
ana drachmam semis sandali rubei calami aromatici
cipri mirtillorum ana unciam i piperis longi ga
lange san drachmas ... cinamomi ana drachmam i
terantur cribellentur et incorporentur cum unciam i
olei mastichini et unciam i cere dissolute ad
ignem et non incorporentur cum fuerint super ignem
quia virtus eorum resolvetur sed postquam re
mota sit ab igne post dissolutionem predictam in
cazola / Nutriatur carnibus bonis assis
lubatur vinum vel stipticum mixtum cum
aqua pluviali / vel aqua decoctionis
mirtillorum / lugeant quoque extrema et ipse
ad interiora dolores et aspergantur manus
et pedes sepius cum aqua calida pretracta
super pedes quoniam est res conferens induitendo
et fricetur circumferentia corporis in balneo aque
dulcis in qua non moveatur vel in aqua
decoctionis ... calamenti absinthii mir
tillorum florum camomille furfuris ut capiatur
porri ad attheum ... et stipticetur
ad retinendum ¶ Nota stepius autem cibum silicet
et post digestionem cum melle et speciebus
confectum et panis assus vel coctus si
inflatio non sit invenitur plura et statim
omnia dicta capitulo de indigestione pagsio de
stomacho debili in prima et ungatur cum oleo
rosaceo mastichino et nardino simul mixtis
addito pulvere cariofilorum et modice acce
te calefactis predicta in aqua fervente me
diante vase duplici et post ad cibum
et ponatur emplastrum predictum super illud un
guentum / et confert ut detur trociscus
de carabe z bis vicibus quaque die
in greco semel in aurora et semel
ad prandium et semel ad cenam cum aqua
decoctionis mirtillorum vel ... vino stip
tico vel aqua frata quos diximus capitulo
de fluxu ventris et capitulo de vomitu sanguinis
sub descriptionibus diversis ¶ Et non pa
cius gustum ab horruerit infirmus
cum ipso plurimum ozuccaro rosaceo ipse delec
tatur ... siccat eum et confortat stomachum
excellenter ... omnes cotitum et cibos
acutos non habeat in aere calido dissolu
tiva neque frigido constringente magis ad in
teriora et vomitum augmentante sed in
aere temperato vergente ad calida ordinet
tur ut aer inspirationis sit temperatus
vergens ad frigidum propter enervationem ple
more et tardis de sensione affectus ethica
que conveniunt super venas propter lienem vocatum
et ipse tremuerit antiquam ponatur ven
tose multociens sine scarificatione super
epar et splenem in ...

Emplastra

¶ Emplastrum contra vomitum recipe thuris mastices
ana drachmam semis conficiatur cum albedine ovi et
pone super os stomachi vel panem assum
in corpa cum succo mente vini vel
aqua decoctionis eius absinthii et
calida ... super locum ¶ Item ad vomi
tum preternaturalem confert lac vaccinum
ustulatum potum assumptum in se potum silicet
et pulmentum cum rizo vel milio vel fa
rina silicet conditum cum eo ¶ Et

Emplastrum

Item

aliud ad idem optimum Rx vitelli ovi assi-
milis coclear unum mastic pulverizata sub-
tiliter ʒ i misceantur in simul in testa ovi
et coquantur sub cinere calido continue agitando
cum stipula et assumatur pro cibo in ieiunio post
triduum videlicet ipse cibum vomentibus post
missa evacuatione cum vomitu vel so-
lucione ventris. Item ad idem trociscus Rx
se apii ana absinthii ana ʒ vi mirre
aureas iii terantur [illegible] et cum succo plu-
malis vel decoctione mente et plantaginis
vel cum vino vel stiptico confitiantur detur
unus in ieiunio cum aqua frigida. Item clare-
tum ad idem quod appellatur dyameta Rx succi
ro[sarum] vel galange ana mente lb i vini gariophilorum ana ʒ ii mastic
[illegible] ana ʒ ii zuccari lb ii fiat
[illegible] Item fomentum ad idem Rx thuris ʒ i
[illegible] et baccarum lauri [illegible] de omnibus
terantur et cum succo rute vel mente incorporentur
et stomacho superponantur. Item emplastrum ad idem Rx ro-
sarum mente absinthii [illegible] rute sau[ine] dia-
boli [illegible] gallitrici mastic thuris corticum
gariophilorum plantaginis balaustie ana terantur et
bulliant in aceto forti vel vino [illegible] et
cum confitiantur et actu calida [illegible] supponantur
super stomachum cum fascia in ieiunio et cum infrigidatur
statim renovetur. Item pulvis [illegible] cornu
cervi preparatus cum liquore quocumque confert
in omni fluxu sive per superius sive per inferius
procedat. Item si vomitus fiat [illegible]
cum dissolutione humorum in stomacho purget. Ad hoc
pulvis qui est educens omne genus humorum
[illegible] Rx turbith albi et [illegible] agarici
ana ʒ ii reubarbari optimi ʒʒ ana ʒ ii sene
[illegible] ad [illegible] Item epithima compassivum
est istud Rx succi [illegible] citoniorum succi men-
te succi absinthii ana ʒ iii [illegible] ga-
riophilorum macis [illegible] mastic sumach a
[illegible] mirtillorum corallorum ligni aloes
ana ʒ ii pulverizentur subtilissime et cum
succis misceantur addendo aliquid aceti
citoniorum et calefiant [illegible] super car-
bonibus [illegible] Item spongia vel
filtrum [illegible] in [illegible] in eo et post hoc
et illico super stomachum ponatur [illegible] calidus
sufficit [illegible] sepius in ieiunio et renovetur
illud subito cum tepidum fuerit et si non

habeantur [illegible] fiat cum aqua distil-
lationis [illegible] vel cum aqua de [illegible]
[illegible] vel cum vino in [illegible] potenti.
Item Rx mica panis de simila vel de siligine
cum [illegible] actu calida in succo
mente et aceto [illegible] superponatur
[illegible] et [illegible] emplastrum vel accipe de
succo mente tanto magis ut post [illegible]
[illegible] panis fiat [illegible] epithima
in quo filtrum vel lana succida vel pan-
nus [illegible] duplicatus imbibatur et actu
calidus aliquantulum [illegible] super
os stomachi frequenter [illegible] Item [illegible]
de indigestione [illegible] de emplastris plura
[illegible] vomitui et indigestioni
[illegible] Canon [illegible] ancillan-
tia stomacho [illegible] vel [illegible] ut sit
actu calida quia [illegible] ac [illegible] de-
[illegible] de [illegible] stomachi
[illegible] resolvunt [illegible]
sed tepida [illegible] nauseativa [illegible]
[illegible] sunt mordicativa caloris
[illegible] vomitu
magis competens [illegible] tepida quia
[illegible] actu frigida est [illegible] vomitui
[illegible] grossum stipticum ut [illegible]
[illegible] sorbe [illegible] et [illegible]
[illegible] postea quod isti duo colores in vo-
[illegible] qui sunt citrinus et viridis colam et
quia si sunt [illegible] sunt [illegible]
[illegible] et amarissimum saporis cum [illegible] plura
et [illegible] appetitus et calore corporis
et [illegible] acuti et [illegible] corporis
[illegible] quod si [illegible] corporis [illegible]
dubitabis [illegible] corporis sit colica [illegible]
[illegible] quoquomodo [illegible] et [illegible]
[illegible] aquosi vel acetosi et saporis
plura et forte sine calore [illegible]
[illegible] vomitus [illegible] malignus
[illegible] ciborum [illegible] abole-
nibus vel fructibus indigestis [illegible]
postea quod vomitus [illegible] vomitur [illegible]
[illegible] propter eradicationem [illegible] et [illegible]
si fiat [illegible] et sine nocumento ca-
pitis et pectoris [illegible]
[illegible] plura [illegible] frequenter
quia [illegible] stomachum [illegible]
[illegible] semel in [illegible] et [illegible]

diebus diebus sup se ita ut reliquie
prime diei euacuentur in 3a die purga
fiat euacuationes pro uisilis demde uero
diuisiones cum ligaturibus et fricationibus
et ultimo confortationes stomachi cum stipticis
exterius et interius proiectis ut
aut completum ad cognitionem uomitus
ducat quis uero saporum diuersas discu
tere et eorum causas proprias perdicere
dicamus igitur quod teste Ysaac Xto de me
dicinis simplicibus sive et Auic 2o
canonis tractatu primo cap. de cognitione
medicinarum ex una saporis in rebus
omnibus sive fuerint naturales sive non
naturales sive preter naturales sunt nouem quorum
qui sunt calidi sunt 3 et 3 temperati Sapo
res autem frigidi qua de sunt mo quorum
quidam primus est ponticus propter materiam terream
grossam indigestam sicut sapor
fructuum pirorum qui inuper florescunt
Secundus uero stipticus sive austerus propter
materiam terream commixtam cum aqua secundum
partem digestionis ut est sapor
fructuum scilicet sorborum Tertius uero acetosus
et iste est duplex unus qui precedit
digestionem ut sapor fructuum nondum perfecte
maturorum, alius qui sequitur ut sapor
aceti ex uino bono fit qua fit per
exalationem caliditatis naturalis Quartus autem
insipidus sive aquosus ut sapor
prunorum et fragorum et cerusorum et sicut
ipsos ordinaui hoc loco sic dicunt et g
di. Sapores autem calidi sunt 3s primus
est acutus sive acer propter materiam igneam
et est omnium calidissimus ut est sapor piperis
et sinapis et squille Secundus est amarus
propter tres terreas subtiles adustas ut sapor
mirre et iste non est calidissimus nec primus
nec commixtus 3s uero est salsus propter partes
terreas grossas adustas ut est sapor salis
Sapores autem temperati uel quasi temperati omnium
moderata regentia ad calidum sunt duo
primus unctuosus sive oleaginus propter
partes aereas perfecte digestas ut sapor
adipis olei uel butiri Secundus uero dulcis
propter partes aquas perfecte digestas et cum
igneis commixtas quapropter est de temperatis
ut plurimum propinquius temperamento ut sapor

zuccari uel lactis et ideo fit omnium maxime
nutritiuus Et sicut dicendum est de saporibus
ita intelligendum est et de odoribus cum
odores non habeant propria nomina sed a tamo
data a saporibus notis magis nostris Consimiliter
preterea species saporum mixtorum plures uel talia
narrabiles que admodum et medii colores ue
quamquam tamen esse putantur infiniti ut ait
Aristoteles in lib. de sensu et sensato In uomitu
preterea purgatio uidetur fieri certissima ad
mirabilis quia soluit comprimendo quapropter
confortant stomachum et intestina ne post eua
cuationem iterum superfluitates recipiat ab e
pate uel uenis Caueant autem omnino a me
dicinis acutis in corpore facile uomenti uelud
sunt diagridium scamonia qua uomitum
augmentat uel intendendo lenibus uelud
sunt turbith manna tamarindi Pro
nosticatio uomitus bis uel semel omni
mense fiens cum alternatione infirmi et proprie in
corpore consueto uel guloso fortitudinem conser
uat stomachi sit et eius sanitatem Et ideo
dixit Auicenna primo canonis fen 3a cap. de
uomitu quod per 2t in re rene sanitatis omni corpori
facile uomenti prouocare uomitum semel
omni mense duobus diebus continue sine horis
cum medicina uomitiua zuccari humoris qui peccant
saluis duabus conditionibus Prima quod ne
ordo in hoc seruetur secundum periodum quia
naturam facit consuetudinariam super illam in horis
expectanda quapropter conuenit ut fiat quandoque
in principio mensis quandoque uero in medio uel sine
quoquomodo Secunda est ne uiolenter sufi
ciens ad uomitum complendum quia facit pa
stem si laetunia et receptaculum omnium superflui
tatum corporis et forte rumpet uenam in
pulmone et inducet ptisim et forte facit
uenas famare ad caput et oculos et indu
cet sodam cronicam aut cecitatem Arterem
autem et uomendi similiter et medicinas uo
mitiuas uomentes non conuenientes scilicet
ta de fetore nasi Item in uomitu singultus
superueniens cum rubore oculorum morte quia
exposita stomachi uel cerebri sit Vnde ypocras
in pticula aforismorum In uomitu singultus et
oculi rubei malum Item uomitus saniei cum febre
acuta inordine qua apostema magnum
sit apud ad maturationem ait ypo in pticula

afforismorum. cremoribus sanguinem vomunt sequitur
fluxus salubre est curatur vero cum stipticis et
infrigidantibus. si vero cum febre periculosum. Item vomitus
inducit indigestionem. indigestio vero destruit uirtutem
et post marasmum et febrem ethicam et propter
hoc fit aegritudo quare sequitur mors quotidiane
sicut apparet in febre ethica vel ptisi et
pluries hoc fit senibus alleviationem cum stringitur
vomitus. Item recidiva cum vomitus redierit
quapropter est cavendum in ipsorum prosternatione.
Item dicit ypo. quarta particula afforismorum spasmus
et singultus post multam evacuationem malum
sive fit evacuatio per vomitum vel secessum
ut fluxum menstruorum vel emorroidarum vel
vulnerationem cum ense. Item eiusdem mulierem
sanguinem vomere menstruis superuenientibus
solutio fit. sed vel emorroidibus si corpus sit
consuetum. Item vomitus flaticus in principio
paroxismi febris in tempore de flatu vel hora
crisis in febre quartana per mensem signis digestionis tante
virtute tollit consuetudinem. Eodem autem modo dicendum
de vomitu colico in febre tertiana continua vel in
posita et de vomitu colerico in febre tertiana sim-
plici aut sanguineo non comedat. Vomitus sanguinis
est. Et ypo. sexta particula afforismorum sanguinem fusum
quandocumque qualitercumque sunt malum. de quibus vero
si niger apparuerit colericum erit magis malum in febre
continua. In continua debet esse vomitus. Item dicit
ypo. 2a particula afforismorum quod in omni acuta febre laudabilis
debet esse vomitus in quo flavus et compositus
sunt minus mixta et non est viscosus. Quando
quidem humores sunt magis commixti et solu-
tio minus perdit tanto est suspectior et propter
cum alijs malis signis que sunt virtutis de-
bilis signum indigestionis cruditas non cretica re-
lucens est certa vel mala inquietudo vel eius dies
vii. Item in eodem febre acuta fiat vomitus
sicut fetor porri aut viridis vel plumbeus
aut niger malus est. Si autem omnibus hijs
infectus est morti vicinus. Item eiusdem fetor
horribilis simile in ipso vehemens est malum quoniam
est corruptior magis mixtorum humorum.

Capitulum . de colica passione.

Colica passio dicitur cum quis cadit ho-
mo cogitur ciere superfluitates cibales vel
humorales superius per vomitum et in-
ferius per secessum cum dolore intorsione
stomaci et intestinorum. Fit autem propter duas causas.
Prima est antiqua et perseverans corruptio
cibi in stomaco et intestinis propter fructuum
oleorum et piscium et aliorum fructuum viscosorum.

Et signa eius sunt accessio saciatis nausie acida
per dies plurimos et multe ventositatis invenientur
cum rugitu et inflacione et cum incipit dolor circa
umbilicum primo cum punctura eius. Deinde advenit
solutio plurima aut sine vomitu et hoc est
magis malum. et cum vomitu et hoc est magis
malum et quod emittitur est cibus nondum digestus
vel semidigestus vel sicut viscosum et forte
erit sicut lotura carnis si gravius cum patiens
compatiatur. Secunda vero causa est effusio colore
rubee plurime ad stomacum et intestina simul
mordicantis ea et hec deterior causa et
magis consueta propter quod et passio colica inuenitur
partem. Et signa eius sunt nausea vehemens
valde et sitis assidua cum adustione oris
et amaritudine plurima et si bibit aquam frigidam
sedatur nausea donec calefiat in stomacho
deinde evomit ipsam et quoque est solutio
ventris et cum ea et tunc est periculosior
et quandoque superfluit adeo donec faciat
egro supervenire sincopim et cadat pulsus
et quod emittitur est subtile citrinum amarum
et quandoque grossum sicut vitellum ovi et for-
tassis accessit usus piperis allei sinapis
et aliorum acutorum et fortassis sub albedine
propter raptum colere ad stomacum et intestina.

Anthedus. Cura eius que fit a causa
frigida est ut hora paroxismi et cum senciunt
puncturas et torsiones in ventre bibat
sepius sub multa quantitate aquam calidam
valde in qua bullita sit ciminum galanga
piper longum et similia carminativa ventosi-
tatum et maxime viscositatum et vndu-
tatur post hoc sopnus possit sicut depre-
catio de vigilijs quia si fuerit vomitum
et assellationem et omnem motum quod est
sopnum in cura huius passionis. Et o-
medat micam panis de simila assatam
super prunas et post hoc in bibitam
vino veteri potenti et bibat ex
eodem super allea sinapi et galangam. Fiat
pittacium calefactorium super ventrem. Ex lapide
ignito asperso aceto calidissimo et
pannis lineis calidis involuto vel ex
sale et milio torrefactis in sacculo. Et
si post omnia senserit dolorem in ca-
pite propter vapores vini vel vomitus
dormiat cum possit et liniatur frons
et tempora cum aqua rosacea et aceto
et cum evigilaverit ingrediatur balneum

resolutum aque decoctionis florum camomille
absinthii ro mellilot melliti ... ... pute calamenti
et sitim et in qua plonget seme[n] ... hom
ro porrissi[mus] similiter et post cena diacio
uel tyriaca veteri cum vino calido decoctum
piperis longi galanga cinamomi / et deinde
cibos frigidos viscosos et sitim et famem tollet
compositione et confortet stomachum ad unguentum et
emplastrum fiend[um] digeritur cao de indigestione
passio desto frigido ... ... et si evacuatio
superfluitas sequatur purget ad mena
... solida conforte[n]t calide stiptice intus et
extra ... superfluitatis purget ad
benedicta laxativa uel cum decoctione
mirabolanorum kebulorum dicta ibidem quia evacua
nat confortando stomachum quia et intestina
et post evacuationem sumat omni die in
aurora vinum ... de bdellio quos
in cao de apostematibus ... dicemus ad
vino ru uel aqua decoctionis mirtillorum
piperis cum galange mastices et thuris
quia stomachum potenter confortat simul et
dyacitoniton cum melle et speciebus confectum
bibat vinum vetus purum comedat car
nes pullorum assas uel elixas ... seu
et petrosilio parum et sepe comedat
... sepius in ieiunio et sic paulatim
redeat ad consuetam ¶ Cura eius que fit
... ... est ut hora porrissi et impuri
cum incipit vomitus cum assellacione bi
bat aquam calidam in plurima quantitate
et vomat cum ea plurimum illius colore
ad facilitatem ¶ Si autem superfluat vomitus
uel assellacio adeo ut virtus cadat ...
liga vehementer utraque ad iuncturas ...
et coxas et pone super stomachum totum totum
ventrem lapides frigidos uel glaciem
uel nivem uel pannos infusos in aqua
frigida uel aqua ro et aceto aut in
succo solatri ... atque spinne donec
pacientem infrigidet et stupefiat et confun
dat super manus et pedes et faciem
totam aquam frigidam et fricet nole
manuum et plante pedum cum aceto
et sale vehementer et da ei in potu una
vice post aliam succum cotanorum acetosorum
ipse uel agrestam uel acetum ipse uel
... cum aqua frigida si ipsum ipse
sumere non potest ¶ Si ipsa evomat reiterata
frequenter et si non sufficiat fortifica cum
spodio et bolo ar et ro ... pulverisatis
omnia subtiliter et cum predictorum liquorum
aliquo miscendo uel cum aqua decoctionis
malorum acetosorum citoniorum uel pirorum
non du maturorum et in potu dando vice
post vicem quotiens evomit Et uel
pulverem mirtillorum terre sigill sandali
corticum granatorum in potu tribue cum
succo berberis et aqua frigida quia sunt
... in stiptico et reprimendo coleram
Et da ei quamquam si virtus constet aut
predictos potus abhorreat aquam puram
frigidam uel lac acetosum plurimum et cum
ipsum evomit reiterata multotiens donec
videas vomitum alleviari parumper
tunc neque confortat virtute dando in
cibo ius pullorum ... subtiliter confectum
cum succo citoniorum aut vino pontico
inspissatum cum ... mica panis assi super
prunas ¶ Et si evomat illud reitera
donec non retineat omnino et tunc da in
cibo pullos uel perdices uel aves sil
vestres ... assas et contritas in
succo citoniorum uel granatorum uel agresta
uel berberis uel vino ru pontico
mixto cum aqua pluviali uel cum
aqua decoctionis mirtillorum et planta
ginis et quando predicti pulli assantur tunc
pone in ventribus eorum poma granata
... uel granatorum uel sumach
uel grana berberis contrita ¶ Et iterum
cum cibum sumat da ei in potu vinum
uel virtus confortet et sopitus ... nocet
si ... vinum stipticum non acutum et
post hoc non cooperiatur undique
ut dormiat pro posse quia vomitus
et fluxus sedantur cum sompno ¶ Et
si post sompnum sentit se alleviatum potest
poni in balneo aque tepide decoctionis
ro plantaginis et florum camomille
et post balneum ungatur stomachus et totus
venter cum oleo mastice et oleo ro
partibus equalibus addendo modicum aceti
propter penetrationem et sic reducatur gra
datim ad consuetam ¶ Ante hom

vo post ipsum simul et post prandium parvum cum
in factione cpatis ne plurimam colam generet
et cum vomitu beneficio cum aqua tepida prima
vel cum sirupo acetoso quimpta vel purgetur
cum veubar vel cum murabl citrinis sicut dicitur
primo capitulo de indigestione stomachi passio de catarribus
quia mirabolani sal (?) colam stringunt von
trem sotia cibis assis conditis cum succis
fructibus predictis post cibum sumat citonium
assum vel pirum vel vespilam vel sorbam
bibat potus stipticos predictos abstineat
a cibis et potibus calidis acutis acoytri
omnino

Experiencia

Apud quosdam operantes
dicunt passio colica dicitur ut ondinum cum
quibus sunt cogere ad emonenda et egerenda
hora una. Secundo venit colicis est nervi
solubilis et lapsus propter multam eorum tristitiam
missam prudentiam acciscit fellis. Ad intestina
duodenum tunc fuerunt plurima et
liquiditate setum velud accidit corporibus
in quibus talis porus est valde largus
quare prima sunt ad dissinteriam vel diarriam
malignam. Similiter et cetera in quibus porus
procedens acisti fellis ad profundum stomachi
est amplius prius sicud ad vomitum citrinum
amarum vel cardie in animalibus rapacibus
in quibus plurima eo mandatur ad stomachum propter
digestionem fortificandam modica vero ad intestina
quapropter et stercus habent album colorem
namque non delegatur acisti fellis ad hec duo
loca per duos poros sive vias ad stomachum
quidem propter calefactionem ad intestina vero propter
mordicationem et stimulationem ut feces
a se expellantur et secessum provocant
et ideo ista feces habent albas viscosas
et sunt ut plurimum constipati. Similiter
et omnis quorum porus ad intestina veniens
est strictior eo qui venit ad stomachum qui
amplior cogitur in corpore humano ad
descendendum quam ad ascendendum cum non vesca
mur cibis solidis solide crudis velud
bestie et propter venientes de rapina sed
si venit fit naturaliter solubilis propter fla
vel humiditatem naturalem in testimonio tunc
propter hoc appellatur venter lubricus et isti sunt
sunt ad luxuriam magis bonitate regiminis
prevenient

Canon

Colica passio
est media per participationem inter vomitum spon
taneum et fluxum ventris spontaneum
in vomitu namque indigemus sola stomachi
confortatione in fluxu vero sola intestinorum
confirmatione. Similiter vero passione utraque
sunt indigeniis magis tamen stomachi quam intesti
norum propter stomachum esse membrum nobile et
propter vomitum magis laboriosum quam secessum
dicta igitur capitulo de vomitu et dicta capitulo de flu
xu ventris prima doctrine suffragantur
ita ut que dicentur de fluxu ventris
flato passioni colice que fit a causa frigida
sed que dicentur de fluxu dissinterico vel epa
tico vel felleo causa calida complentur etc.

Pronosticacio

passio colica et
precipue que fit a causa calida mutatur inter egritudines
pacutas et ideo infra vij dies necatur
vel curatur beneficio boni medici et nature
vel inficiat quia natura debilitata et magnum
morbum longo tempore nequid tollerare premissis facit
vehementem motum contra ipsum et vel vom
cit vel vomat in tali est ut dicit G
in xp illius afforismi quite procede. Arm
apprehenderunt a iectatio etc. Item si quis
eremat stercus sunt tum secesse vel esse
sine secesse maxime quia apostema magnum
talium in intestinis fit et iliacus passio
fit similis passioni colice non tamen est
illa sed passio potius est passio intestinalis
et plures in duo miserere incorporantur et
de qua dicemus capitulo de apostematibus in
testinorum etc.

Capitulum xj de dolore et inflatione stomachi

Dolor stomachi
fit propter duas causas prima est
apparet et ultima de quibus dicitur
sequenti capitulo. Secunda est ventositas inflans
et extendens tunicas duas stomachi scilicet interiorem
nervosam et exteriorem carnosam. Est
autem interior nervosa ut sentiat famem
et cibi qualitatem ut in ipso voluptetur
et super ipsum corrugetur atque retineat sic
quibus vel ab ipso dilatetur et ipsum curat
per superius et inferius sit inquiencies. Est
autem exterior carnosa ut sua calitate naturali
cibum digerat pro toto inter manum et
ignem. Iste igitur dolor ventosus aut
contingit magis ante cibum et tunc fit
a mala complexione frigida stomachi cum materia flaccida
viscosa a qua calor naturalis stomachi diminutus
elevat ventositates vel quod magis
post cibum et tunc fit a mala complexione
stomachi frigida sine materia sive calor naturalis
stomachi sit diminutus in se sive sit oppressus

multi vel ciborum et precipue stomachorum viscosorum
et inflatiorum, ut sunt olera fructus legumina
Et iste dolor qui invenitur post cibum et quandoque
provenit ad tantam malitiam ut non sedetur
nisi cum vomitu et ideo vehementior
dolorum stomachi potest esse qui sunt ab apostema
te vel ulcere in ipso

Methadus

Aegritudo doloris stomachi a mala complexione frigida
cum sit materia sine qua magis infestat ante
cibum quando natat flegma in stomacho et post
et quia fit quandoque vomitus flaticus vel
eructuatio acetosa cum aqua alternatur
dolor et prostratio appetitus et est sine siti
et talis etiam cum sputo et saliva plurima
et nausea et fastidio et rugitu ventris
plurimo qui premit stomachum vel splen vel ventris
cum manibus quia ista sunt tria membra
naturaliter frigida ventosa et iste rugitus augmentatur
ante cibum quandoque et post digestionem
cibi quandoque sed precipue in latere sinistro Et
cura eius vomitus cum oximelle composito vel
squillitico vel aqua decoctionis raphani
simplicis et aneti premissa repletione
ex cepis alleis et leguminibus Vel purget
cum pillulis de coch... vel ...
patina vel mena deturbith premissa
digestione flatus cum syrupo dicto capitulo et deinde
digestione pro regimine de cura stomachi frigidi et
... diagalanga diatrion piperion
et diacimino comedat allea sed non cepas
neque poma quia licet sint calida sunt
tamen humida quare et ventosa vitentur
carnibus bonis et precipue assis vel elixis
cum feniculo carui et petrosilino conditis
cum speciebus calidis acutis ut sunt piper
cinnamomum et grana paradisi Bibat vinum
vetus potius amarum vitet legumina et sep...
ma super cibum oportet ... ...
et emplastretur stomachus ut dictum est illud
Vitet olea et fructus post cenationes pro
vocent eructuationes cum masticatione
thuris et cimini et mastices et carvi
et anisi et seminum ... saliva in ieiuno
et stet hora illa erectus Et post illud
ambulet gradatim Aegritudo doloris stomachi
a mala complexione frigida sine materia sed quia
... magis super cibum quam ante et
precipue super repletionem plurimam vel superfluum
ciborum crudorum ... vel corrumpitur
cibus in stomacho et fiunt eructuationes fetide
fumose vel acetose cum ... plurimis
fetidis et angustia corporis ymmo fortiter
... super cibum parum et precipue calidorum
subtilem Et cura eius est ut quedam
... et sepe et cibus subtiles boni
... ut sunt ova sorbilia et carnes
... vel pullorum cum iuribus conditis
... piper ... galanga provocent
eructuationes et ... ad masticandum
et ... predictis et confortetur stomachus et
... cum unguentis et emplastris predictis
et si super veniat vomitus fiant omnia que
dicta sunt capitulo de vomitu pro regimine de
... et ... ad usum electuariorum et trociscorum
... et calefacientium stomachum
ut sunt trociscii de mirra et diatrion
piperion et ... ovorum assa ... cum
pulvere cardamomi vel coriandri torrefacto
et melle dispumato dando ea omni die
ante cibum et potest fieri cauterium in vertice
capitis propter ... vaporum malorum
et confortationem ... ... maiorem
descendendum ad os stomachi ut dicit ...
in ... capitulo ... Sed nos illud
credimus alicuius

Experimenta

ad ... dolorem ventris sine stomachi cum
ventositate confert pone ventosam sicca
magna super locum cum suctione vehementi
... quia ventositatem vehementer
dissipat Item aut ventosam siccam
que ponitur super umbilicum cum igne seu
stupa ignita sine scarificatione Item
lapis molaris vel lapis coctus ignitus
et aceto forti aspersus positus
mediantibus pannis calidis super locum
... Item embroca confert ...
... nigelle baccarum lauri ... ad idem
... ... carvi
... ... coquatur in vino forti
diligenter cooperto vase deinde infundatur
spongia in isto liquore calido ... et
aliquantulum expressa ponatur super locum
et reiterando frequenter ... infrigidata
fuit Et si vis fortius adde ... ...
... et aneti vel ... quinque
et fac unguentum postquam ... ...
bene cocte fuerint in ipso colando
et addendo ... quod sufficit atque
... ad ignem vel furnum calidum

diligent' Ad idem confert oleum de casto
reo vel de lilio vel de aneto vel de ruta
calefactum magna fuente Item emplastrum
ad idem est ptissimum diuida panis recen
dum qui extrahitur a clibano et perfundatur
mixta tota oleo comuni et melle simul calefactis
ad ignem et sic applicetur ventri quanto
calidius fieri potest et cum infrigidatus fuerit
reiteretur cum alio pane vel infundatur idem pa
nis in succo menthe et rute et actu cali
dus applicetur Item recipe vini vitellum ovi
olei camomille vel de lilio tantundem et conquassetur
ad inuicem postea et incorporentur eis et in de mixta
simile torreatur ultimo addatur sal appium
cuminum volumus et optendatur super pecia et
calefiat postea super lapide ignito et sic et
toti ventri applicetur firmando cum fascia
et reiterando frequenter quando infrigidatum fuerit
est enim optimum anodinum Item tyriaca
addita quantum quantitate auellane bibendo de super
modicum veteris vini potentis Recipe tamen
anisi amcos petrosilli apii maratri siler
mo betonice cimini calamenti pulegii ysopi
spicenardi piperis ana ʒ i salgemme rute ce
galli cuscute olibani mastices ceteracti
maioris omnium granum ʒ ii seminis dyasi
camomille squinanti ana ʒ i maiorane
foliorum balsamite ozimi cardamomi galange
lingue ana ʒ i fiat quod sufficiat teran
omnia grossomodo et fiat pagia vel te
rantur subtiliter et fiat puluis vel conficiatur
cum melle et zucaro et fiat electuarium
usus frequens dyacimini vel dyanisi vel
dyaloen confert ipse in isto

Canon

Scias
quod iste quatuor passiones eructuatio sin
gultus dolor inflatiuus et colica vento
sa ex eadem causa procedunt scilicet fortitudine ptile
lncete et ventositate sed differunt in mote sed
sunt forma et subito quia eructuatio
est quando illa ventositas expellitur cum
sono per superius sicut cum nulla per inferius
Singultus vero dicitur quando eadem ventositas
conatur egredi per superius licet non possit
sine ipse enim in rugitationem in villis stomaci
Colica vero dicitur quando eadem ventositas
stat supra in grossis intestinis extensa
dens ea vehementer dolor vero dicitur
quando fit ista extensio in stomaco et intestinis
simul aut alteri eorum Et quod hoc fiat

potes quod scripta in quolibet istorum capitulorum
sibi inuicem suffragantur

Pronosticatio

Dolor stomaci si perdurauerit digestiuam et reten
tiuam debilitat et per consequens colicam vel
lienteriam vel ydropisim inducit quod si
conueniret maxime sine febrili constituet
propter defectum et inutcomis sed cum ultimo
virtute consistit enim de maxime
stomachicalibus virtute sit dolor ut dicit
Auicenna primo canonis fen 2a capitulo de dolore
Item stomacus inflatus dolor intestinorum
diu perseuerans neque fluxu ventris
spontaneo neque artificio mitigatur y
dropisim timpaniten procurat assu
tiuam unde Ypo 2a particula aforismorum
quibuscumque sunt torsiones et circa
umbilicum dolores et lumbos et dolor
non soluitur neque a farmacijs neque aliter
in ydropem siccam perficit

Capitulum
xiii de apostemate et ulcere

Quoniam ulcus est ut stomachi
plurimum euenit apostemati in stomaco
ideo de ipsis eodem capitulo dicemus Fit
igitur apostema in stomaco sicut et in alio
quocumque membro propter decursum materie ad
particulam debilem per venas et ar
terias et hec materia vel est calida ut
puta co vel san vel frigida ut
flac vel mlia vel est corrupta ex
ipsis quoquomodo Istud autem apostema
vel est in ore stomaci vel in spatiositate
eius Item istud apostema vel terminatur
per resolucionem vel per saniationem vel
per indurationem Et ultimus quando stomaci autem
fit propter attractionem apostematis
terminata per saniationem et ruptura
propter malas acuitas corrosiuas in
stomaco contentas stomacus est co et flac
salsus et signa tenuis omnium istorum per
ordinem dicemus

Methodus

Signa apostematis stomaci in communi
sunt 3 Primum est febris continua 2m
vero dolor in regione ipsius 3m
est quia forte apparet tumor
et eminentia in loco Signa
terminationis apostematis per resolucionem in
loco sunt quia de die in diem
detumescit locus cum mitigatione

Ca vlceris

doloris et febris continue et cum hoc sit hoc
sine euacuatione sensibili et quamquam cum euacuatione sensibili
medicinarum per urinam vomitum aut secessum
cum additione signorum salutis terminationis eius per sanationem. Signa
dubellati ab auctoribus incipiat sine
post dies aliquot intenditur dolor et
et precipue in nocte et ab illa superueniunt quoque
rigores et dolores pungitiui neque minoratur tumor huiusmodi mediante adhibitione
neque apparet euacuatio sensibilis / cum igitur apparere
ceperint huiusmodi post signa apostematis que
predicta similiter et ipsa scias quod ab illa hora
materia apostematis conuertitur in saniem sed cum sedatur
post hoc totum sese et dolor cum remanentia tu
moris et doloris aliqualis scias tunc saniem
generatam vim ypo' prouida' per affo(rismum)
Cura generationis saniei etc. Si cum visa fu
erint sanies et san. per vomitum uel se
cessum scias tunc dubitanti fore apertum
et tunc dicatur ruptura uel ulcus. Signa
terminationis apostematis per indurationem que sci
rosis appellatur sit diuturnitas se falsa et
doloris mitigatio post xl uel l uel lx
dies apostematis non precedente non euacuatione
sensibili uel modica oportet si fuerat cum
remanentia tumoris et duricies in loco
et duritie que forte tactu non cedit
Et scias quod ista terminatio ut plurimum sequitur
epate frigido calido et raro frigido
febris habeat fieri non nisi per resolutionem
subtilis et remanentia grossi
potest fieri a calida forti et de istis
terminationibus epatis et hoc mensurante
qualibet epatis plura superfluum causo depen
(dit) Signa apostematis distinctiua an sit in gibbo
stomachi an in spaciositate ipsius sumitur / quia
si sit in gibbo maior apparebit eminentia
in parte exteriori et precipue circa furcula. Si vero
sit in spaciositate ipsius non apparebit eminen
tia propter profundationem eius sub mirach nisi
valde magnum fuerit apostema tunc forte appa
rebit aliqualis tumor et precipue inter furculam
et umbilicum. Si autem apostema fuerit in
parte posteriori stomachi sentiet dolor inter spa
tulas utrasque aut sub collo. Si vero in parte
anteriori tunc super umbilicum fiet dolor
magis. Et postquam oppeditur simul de
signis generantibus apostematis debemus venire ad propria

Cura. Signa apostematis calidi de eo sunt
cum predictis dolor acutissimus pungitiuus cum febre
continua acuta et cassi appetitus omnino et
vomitus et sitis et fortis debilitas digestiue
et retentiue adeo ut fiat lienteria. Et
basilica dextre in brachio uel manu
per diuisionem inter fluentem et post flebotomiam
fiat vomitus leuis si est per se cum
aqua tepida uel sirupo acetoso et aqua de
decoctione aucta floris seu citoniorum
atriplicis propterea fiat remedium locale
repercussiuum sicut est vnguentum de oleo
ro(sarum) et modico aceti uel emplastrum de san
dalis rosis farina ordei incorporatis
cum oleo ro(sarum) et aceto simul. In duriora
sirupo de decoctionibus uel sirupo ro(sarum) cum aqua
decoctionis sumach uel mirtillorum
uel citoniorum uel berberis. Molli
fectur quoque venter leuiter si non fuit
obediens cum Z in aque decoc
tionis lactuce frollis endiuie prunorum
magna dissolute sunt Z y medulle
cassiefistule colate et detur cum die in B
non dentur medicine forte uel que testi
gant uel uiola et tamarindos quia fe
...lammatum et apostema ...
... contentus habita illa pro cibo aqua
ordei ordei uel pulto ordei et auene
uel farra ... uel succo citoniorum
uel carne pullorum albato cum lactuce
portulaca endiuie cucurbite et similibus uel
cum agresta bibat iulep et aquam zucca
uel vinum granatorum mixtum cum aqua
decoctionis lactuce uel endiuie uel prunorum
et sic regatur cum dieta et medicinis
usque ad finem ... donec totus sericetur
ab apostemate uel eius ... In
unguento uel et cum materia ... fluxus
...tur sicut ... si ... remedium ... dat
resolutiua leuia sicut est emplastrum de
farina ordei farina fenugreci ... in
... ... cocta et ... ta
ponatur incorporata cum oleo camomille
... ... et vitelli ouorum et fiat
quoque clistrium leuia ... ... uel
non obediens videatur in statu per ac
datur cataplasma nisi quod prius ponatur omnino

in emplastro et unguentis sedat et ponatur
resolutiva pura et sic regatur usque ad de
clinationem solem et tunc venit de clima
et cepit esse durum Sitis et dolor
fortificetur emplastrum resolutivum predictum cum
se arcti vel mastici et in fine oportet
stomachum cum tractatu de ro qui R ro m ʒ o
specie mastic lign aloes cinamomi cassie
lignee ana ʒ 1 et fiat informetur trocisci
cum vino decoctionis odoriferis quorum unius
quinque sit ʒ ii et vomitus detur cum dierum
cum vomo debili quia dolorem et ardorem
mitigant et digestionem et vere cor stomachi
confortant et sic regatur cum medicinis
et dieta sedativa ingrossata usque ad
sanitatem perfectam. Si autem predictiva
[illegible] prolongetur neque resolvi potest
sed tendit ad collectionem intendunt per
que cognoscitur ad generationem saniei cum
emplastro maturativo quod fit sanie semen
se lini ancti florum camomille ana ʒ 1
malvavisci cocti et mundati aliquid
in ... et bene pisti lb ... incorporentur cum
simul et si requirat impressionem inspissentur
cum farina frumenti vel siliginis et addatur
in fine ʒ iii mellis et ponatur actu calidum
super apostema reiterando frequenter quod infra
tria fiunt, et si vis ipsum magis attrahere
addere se mastici tragaganti gummi arabici a
magnitudine [illegible] quia omnis medicina
calida stiptica viscosa poros opilans
talis ut sufficiat ad conservandum calorem
naturalem particule per quod inducat prohibitionem
omnimodam transpirationis et evaporationis
eius et per hoc putrefactionem est saniei
generativa ut ait Sexto de ingeniis
simplicibus et ab ipso medicine maturative
interpretantur de [illegible] illa hora cibos
frigidos stipticos quia ingrossant materiam
et maturationem prohibent sed sumat cibos
temperatos declinantes ad calida si fit illud
concedatur ut sunt carnes pullorum
vel edorum vel ova sorbilia vel pultes
ptisana frumenti vel avene conditi
cum butiro et sale vel lacte amigdalarum
et sic regatur usque ad horam rupture
tunc faciat medicus rupturam per arte

si non venit ipse et inde fit Ulcus a
sanie et per hoc concludetur proposse sic dicemus
infra in passo de cura ulceris in ipso. Quod
ac meticulosus predictorum consulit unum apostema
sedie indicium naturale cum delitescit febris
falsa et remotiva tumoris que stabat
scliresim tunc intendit ad mollificativa
et resolutiva vel viassim ut dicemus in pas
so infra de cura apostematis [illegible] in ipso. Signa
apostematis calidi de sanguine sit cum predictis omnia
signa apostematis de colera patet quod dolor est in isto
magis gravativus quam acuitas et pulsus est in
utroque velox spissus tamen in colico durus
et in sanguineo mollis et in utroque est vo
mitus et sitis Sed maior in colico et si
quidem humor apparens super epar dicitur tunc
in apostemate colico fit urina subtilis
rufa vel citrina sed in sanguineo rubea cla
Sed in flegmatico subalbida grossa viscosa
sed in melancolico glauca subtilis utrumque si epar
bene se habuit aut non quia non variatur
ut apparet urina rubea grossa vel
rufa subtilis vel temperata vel qualibet
aliter se habeat cum urina tamen iudicet
super epar et venas que ad modum et vo
mitus et secessus super stomachum et intestina
Et cura eius est eadem cum cura apostematis
aut cum quod magis opus est flobotomia
sed minus farmacia neque eam adeo sint
cibis vel minus insiste ad sanitatem sit
tumor benivolus et non annecatur Si igitur
epatis flatica in stomacho et quia ... hoc
accidit sunt ad predictis esse continua
et eminentia magna protracta multitudo spiritus ad tale appetitus
duritie in tactu et dolor lenis absque
cum gravitate et pulsus primus mollis
Et cura eius est ut in prima purgetur
cum ... aloes dulcorata cum zucco
vel melle quia aloe appetitum evacuat
fla et confortat stomachum licet sit
amara cum medicina [illegible] vel
cum benedicta Sed nequaquam provocetur
vomitus quia ... et addit
ad apostema. Et si humido sit carnosa
flobotomia fiat post hoc basilica dextra
que licet non conferret vene quantitatis
cum flobotomia [illegible]

Emplm mitigatiuum

vt dicit Auicen fiat et clistra
primo quod lenia cum aqua decoctionis
florum camomille, violarum, malue, mille
alle et sale vt dictum est cap° de
colico passio de empiemis, 2° no
accidit de 3° in fauo cum pulpa colloquintidis
uel yrapigra uel bendicta ut deinde est ibi
et non ponatur repercussiua supra apostema supra eius
loca quia tunc mouebantur et ingressi
facerent materiam et sclirosim facerent et
ponantur resolutiua super eorum apostema quia
cum materia sit frigida in isto non erit talis
tumor de attractione uel esse inflamatione
sicut in apostemate calido predicto et premissa
tunc bonum est illud Recipe semen lini fenugreci fa
rinam partem vnguenti terebentine cum adipe
anseris, anetis et galline et optime cum
super pecia ponatur actu calidum super stomachum
frequenter et non sis preceps in principio ad reso
lutiua fortia quoniam resoluentes quod subtile est
et dimittentes quod spissum procede ergo graduatim
cum isto. Deinde post dies aliquot quando
materia subtiliata est aliquantulum fiat emplastrum
acrius quod Recipe radicum malua uisci cortarum
pastate et mundatarum et optime contusarum
lb. j mucilaginis malua uisci, seminis lini, semine
feniculi fenugreci florum camomille ana ℥
j aloes ℥ ß farine lupinorum ℥ iij terebin
tine ℥ iij olei de mastice ℥ j farine
ordei quod sufficiat et adde parum furfuris
post absorptionem pororum pona calidum
super locum quia maturat et resoluit materias
grossas et mollificat materias duras quamquam
confert plurimum in apostemate uentris. Nutriatur pulmentis
factis cum farina ordei et auene uel aqua
ciceris et pisorum uel carnibus pullorum et
perdicum elixis uel assis conditis cum ciamo
cardamo et croco et nucibus cum al
caris cum petro silino bibat ydromelli uel a
qua de coctionis seminis petrosilini sequinata
et zuccari uel vinum album debile limphatum
ad medium dimiat cibum et potum propter
ue ventus tolleat et fabrema propter posse
appetitum secundum proprium suo cito prostratione
Si uero apostema prolongetur et ad sanationem tendat
fiat sicut super scripsimus passio de ouum
apposteatis et ualde colice. Si uero est si

tendat ad sclirosim et hoc est vt plurimum
isto apostemate raro enim sanatur et adipiscitur
rarius resolutionem propter materie grossitiem et
frigiditatem. Signa apostematis uentris sunt raro
fit per se incipiendo primo vt plurimum con
sequitur aliquod apostema predictorum et
apostema calidum aduentum sit cum predictis
esse continua lenta pulsus plus sub
tilis strictus durus dolor et grauatiuus
sine acuitate duricies loci cum eminen
tia fetor oris et ymaginatus corrupte
in sompno et si sicca consequendo accessit
apostema calidum uel frigidum cum signis pre
dictis prius et post dies aliquos sequentem
debilitatem esse falsa et dolorum lancinatio
non precedentium predente fuerit febribus
uel minora cum remanentia tumoris
et eminentia dure qua tactu non
cedat. Et cura eius est licet raro cu
rari possit nisi forte in principio cum
emplastris et vnguentis resolutiuis et mundifica
tiuis sicut uel alternatim adhibitis.
Vnguentum bonum sit sic Recipe olei nardini
olei mastici butiri recentis ana ℥ ß
aceti ℥ ß misceantur et dissoluatur in eis
aloes ℥ j et vngatur cum eo locus bis
omni diebus ante cibum postquam calefactus
fuit in aqua fricti. Et super vnguentum
ponatur emplastrum dictum in apostemate splenis aut
istud quod fortius est. Recipe adipe anetis
anseris et galline ana ℥ j storacis liquide
bdellij mirre spice mastici opoponacis serapin
nanti ana ℥ ß amigdalarum amararum cum
cortice ℥ j ß cumini ℥ ß dissoluatur
gumme in vino et alia omnia terantur
et misceantur simul et fiat emplastrum
et in fine addantur adipes et incorporentur
perfecte et actu calidum stomacho applicetur.
Emplastrum de alleis quod est confortatiuum ad omnes
duricies et apostemata stomachi et viscerum et
ydropisim cum incipit frigida quoniam grossas
uentositates carminat grossos humores
crudos colliquat quod sic fit secundum Ebem
mesue in suo antidotario. Recipe allei
mundi spicarum ana ℥ iij terebentine ℥ iij
axungie porci recentis adipis anseris
ana ℥ v mastici olei ana ℥ j euforbij
℥ j croci ℥ ß cere albe ℥ xij olei

nardini et vini q sufficiat ad conferi
dari in potibus et cibis regatur ut in parte
flatico et si necesse sit purgetur quinque cum
aqua decoctionis sene epithimi et elli nigri
colata et dulcorata cum zucaro dico
autem si necesse sit quia in isto apostemate
non potest evacuari ea quia ea propter eius dimi
nucio siue fiat post incipiendo siue co
sequendo sed solutionem ea aus Et propter si fiat
post incipiendo quia tunc contra in ista
duari in corpore toto Aliud vero fit confricando
non requiritur vlcus ad formationem sed sola
lenificando omni die cum clisteri lenitivo
addito modico sene vel epithimo mede
coctione vel yalo ox vel dyasene in col
latura Si quia vlceris stomaci in quo sunt
dolor acutus in isto et iste augmentatur
post assumptionem ciborum acutorum vel acutorum
mordicantium ymo forte stomachus cibum
non retinet nisi paucum et leuem et breui
tempore et eum oppellit ipsum per superius vel in
ferius et apparet in eo quod oppellitur sanies
et sanies et eructuacio egreditur fetida
et post digestionem aliquando grauitas et dolor
in stomaco semper plus Si autem fit vlcus propter
ancessionem apatis quod curatum est post terrorem
et ruptura tunc eo predictis ancessit
signum apatis quod et ipsum Et signum
fumationis est eius ab illo sanies proo
mitus et secessum eius diminucione doloris
et et dolor quartum et remanet ea
doloris acuti mordicanti Si autem fit
vlcus propter malas acutas de eo vel flate
falso et in isto contrarias ut quod scilicet ante apa
tunc eo predictis apparet dolor acutus
in isto siue tumore omnino et esse nisi for
tassis dolor sui acuitate inflamet spuis
et hoc Et si sit vlcus in posteriori parte
stomaci sentiat eger dolorem sub collo aut
inter vtrasque spatulas et si vero in anteriori
parte sentiat dolorem super vmbilicum Et
cura vlceris quocumque fiat est eadem scilicet
mundificando ipsum a sanie cum stipticis
abstersiuis et post ea consolidando cum stipticis
desiccatiuis Sumat igitur in aurora et
in cena yrundificatis in estate et qui
esse est esse ʒ v vel vi aque decoctionis
lignum et yri ara vel aque casti
Si autem esse non sit fortis et tempus

venus detur eius horis ʒ totam aque
mellis ac aque decoctionis ordei et
mellis vel aque decoctionis ysopi mellis
et squinanti vel mellis ro colati cum
aqua calida Deinde post hoc ad duas
horas et ante comestionem sumat pessa
sine medio quod sic fit Recipe thuris sandali
dra ana ʒ v ro balaustiarum tazabe
ana ʒ ii boli et cetera ʒ iii fiat pulvis
ebellatus de quo sumat bis in die horis
predictis ʒ ii cum ʒ iiii syr detitonis
vel succi citoniorum vel aqua decoctionis
mirtillorum sumach portulace et post istud
ad duas horas detur cibus et non prius
ponatur cottidie post assumptionem me
dicamis consolidatiuum cum consolida
tiuum supposito quod sic fit Recipe boli ar
minice murre aloes masticis ana te
rant et incorperentur cum ʒ vi resine
vel laudani vel picis ponat Si autem
sit propter dubellum tunc prior iam dicta
est sollicitando de expulsione ~~ruptum~~
~~quod in hoc est tumor~~ sanies quantum
in apate et ordinatione rupture quia
in hoc est tumor non morietur Cum ergo
certificatum est sanies iam esse perfecte
maturata quod scies quia sedatur febris
et dolor post apa magnum sensum per
ceptum sedatur ut puta infra vnum
vel duos dies et remansit tumor
et inflatio propter evacuatio sensibilis quod apparuit aliqua
sanies vel sani
tunc fiat rupturam dando in potu lac
dulce et aquam calidam vna vice
post aliam donec cibus mollificet deinde
prima de super et moueatur Si ergo quando est
tremor et ergo sanies et sanies et de
tunc sit apa quod si non sufficiat hec vi
ut tribuas aliquid apostemati condita cum
melle super mica panis quia velocitat
rupturam et post illud da ei in potu
aquam mellis vna vice post aliam
et educat saniem Deinde cum sanies
et sanies egredi vnum sine procedere ad
mundificatiua et consolidatiua o de
predicto et in fine sumat sepe dyadra
gantum in quo sit pulvis sumac et
mirtillorum boli ar masticis san dra
Vel sumat ʒ iii vo veterum cum esse

pulueribus vel trociscis de karabe quos in
cas° demittit sanguinem. Libet bonis
carnibus conditis cum succo citoniorum
vel sumach vel mirtillorum et lentes quas
corticatas comedat vel risum vel fabas
fractam vel ova sorbilia. Bibat vinum
clarum stipticum limphatum parum quod si sit
intensa bibat aquam decoctionis citoniorum
vel pirorum vel sumach vel mirtillorum
et filtrum et in pulvere suis cavere vel
sumicte confectis ponat adipe vini capre
cibos acutos vel acetosos qui mordicant
et ulcera prohibent per consolidationem. Vitet
etiam potus actu frigidos possibile quia frigi-
dum inimicum est ulceribus ut dicit
ypocras in 5a particula aphorismorum similiter et actu
calidos sub opposita sunt. Quia comparati ad declina-
tionem ad frigidum aliqualem. **Empica**
simplex quod proprium ad omnem dulcitatem materias
grossas mundificans et mollificans in pectore
epate splene et omnibus visceribus in stomacho
de mellilotum quod sic fit secundum Ebem mesue in suo
antidotario. Recipe melliloti ℥ iij florum camomille
feniculi ... lauri radicum altee absinthii
ana ℥ ij se apii cardamomi yreos
spice cassie [illegible] ana ℥ ij ciperi
sampsuci ana ℥ ij armoniaci ℥ j et ß
℥ v bdellii [illegible] ℥ j storacis
succare [illegible] sepe herbarum resine ana ℥ ij et
ß cere ℥ vj olei [illegible] olei [illegible] quod
sufficiat ad infundendum infundenda conteranda
et emplastrentur. Item emplastrum magnale atque
proprium ad omnem duritiem stomachi et mirach ven-
tris sive sit ad epate sive sive epate et
ipse primissa [illegible] stomachi vel [illegible]
materia [illegible] requirit sic fit. Recipe melliloti
feniculi florum camomille altee absinthii
[illegible] lauri [illegible] malvarum ana ℥ j ar-
moniaci bdellii galbani opoponaci laudani
ana ℥ ij mastices thuris ana ℥ j adipis anetis
[illegible] galline ana ℥ ß confice sic [illegible]
[illegible] [illegible] cum aqua decoctionis [illegible]
[illegible] [illegible] et vino et melle et decoquit
herbe vel [illegible] in aqua [illegible] et [illegible]
[illegible] et incorporentur cum gummis et in fine
addantur [illegible] adipes et si [illegible] ad
incorporationem [illegible] [illegible] meliore [illegible]
aliquid de liquore [illegible] in quo dissolute

sunt gumme et fiat emplastrum extensum super
pecia linea munda et applicentur [illegible] in stomacho
actu calidum frequenter reiterando [illegible]
[illegible] sunt et si non [illegible] omnia [illegible]
[illegible] quia resolvit et mundificat
omnem [illegible] [illegible] [illegible] simplicium
in omni materia [illegible] possibile. **Canon**
Fortificatio est apud [illegible] in [illegible]
[illegible] quod in stomacho fieri apud calidum est
ut [illegible] vero [illegible] est quia stomachus
est [illegible] solidum [illegible] [illegible] et ipse
[illegible] ad eius [illegible] interiorem quidem
non videtur quod aliqua materia possit penetrare
in eius [illegible] et corpulentiam nisi acuta
calida subtilis [illegible] et [illegible] [illegible] autem
calidior et subtilior et [illegible] quia tamen
modica est in [illegible] corpore [illegible] sanguis
ideo hoc apud calidum magis sit [illegible]
et [illegible] sunt [illegible] et post illud quod
eo [illegible] post illud quod [illegible] sunt [illegible]
[illegible] humor benignus. Item [illegible]
est apud [illegible] hoc apud calidum magis
fieri in ore stomachi [illegible] in eius [illegible]
et si non statim [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ad
[illegible] vel ad [illegible]. Item [illegible]
est apud eundem apud frigidum [illegible] ra-
rius fieri in stomacho quia [illegible] quia ut plurimum
est [illegible] in [illegible] stomachi [illegible]
eius [illegible] grossitie prohibente licet
autem [illegible] grossior sit [illegible], [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quare [illegible] apud [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et illud apud [illegible] [illegible]
accidit sit magis [illegible] ad apostema ca-
lidum [illegible] subtile [illegible] est [illegible]
quam ad apud frigidum [illegible]. Et
item adhuc [illegible] sit [illegible] incipiendo
quia [illegible] est in [illegible] [illegible]
et grossa difficile penetrans vel [illegible]
Et quibus [illegible] omnibus [illegible] [illegible]
[illegible] in cognitione cause [illegible] [illegible]
sit morbi [illegible] ut dicit G. 2°
de [illegible] ad glauconem. Item [illegible]
[illegible] [illegible] ℥ [illegible] [illegible] intentiones
[illegible] [illegible] ad mollificandum [illegible] [illegible]
[illegible] feni[greci] se lini se altee

et cum adipibus anetis anseris et galline et cum folijs et radicibus altee et radicibus [illegible] que sunt [illegible] armoniacum oppoponacum storace liquida et cum butiro recenti et oleo communi. Etiam vero ad resoluendum id est quod emolliendum quecumque perficit cum farina fenugreci se [illegible] flori bus camomille mellilotorum absinthio barbe [illegible] aneti nasturcio et gummis predictis. Etiam ad confortandum epar a praedictis vero [illegible] apud Auicennam valde resoluitur et propter quod sit membrum nobile necesse est pro toto et [illegible] perficitur emplastra calida ut sunt [illegible] ab absinthio et calamento. Iste autem secundum intenciones apud quem operantes duobus modis fiunt aut successiue altera post alteram ordine [illegible] aut omnes quamprope fiunt in uno et eodem emplastro et primus modus est aperitior secundus vero fortior. Pronosticatio. Omne apostema in isto periculosior est ex tota [illegible] specie propter stomachum esse membrum nobile necessarium necessario pro toto [illegible] eius mortificatio et sue operationis destruccio sit necessario eadem destructionis membrorum principalium et per consequens totius cuius corruptio mors appellatur. Item apostema stomachi sic terminetur per resolutionem et cum consequatur virtutis et bonitate appetitus minus periculosum dicatur. Si vero tendat ad collectionem ut plurimum [illegible] propter sui intensionem et doloris fortitudinem et propter etiam dicitur rupture. Si vero tendat ad sclirosim nequaquam curatur nisi fortassis in principio et antequam confirmetur induratio quia necessario perducit corpus ad ethicam et sic gradatim ad mortem propter oblacionem digestionis et nutricionis. Item in apostematibus stomachi vomitus perseverans per se vel singultus super veniens mortale. Item apostema stomachi quanto profundius stomachi fuit [illegible] tanto suspectius quanto vero cum veneris ad extra corpus tanto salubrius quia [illegible] esse apostema potius [illegible] unde ypocras hec periculosa [illegible] et timores secundum ventris [illegible] superiores quidem in exteriores leviores sunt superiores vero in interiores fortiores. Item [illegible] stomachi vel volvus si fuerint penetrantia [illegible] stomachi mortale si non fuerint non penetrans quoque curatur et propter si non [illegible] penetrat [illegible] [illegible]

quidem [illegible] se vos [illegible] fiet [illegible] perdurante quapropter efficacius [illegible] consumpcionem [illegible] dissintiam [illegible] unde ypocras [illegible] vesica [illegible] aut cerebrum aut cor aut dyafragma aut epar aut renes aut intestinorum aliquod gracilium aut ventrem stomachi mortale. Incipiunt tractatus tercius in quo sunt sex capitula.

Operatas passiones famose sunt sex. Prima debilitas sive mala eius complexio dicta. Secunda opilatio et duricies et tensio sive mala eius compositio. Tertia cathesia. Quarta ydropisis. Quinta ictericia citrina vel nigra. Sexta apostema vel ulcus atque extra solutura.

Capitulum primum de debilitate epatis et mala complexione et operatione.

Debilitas epatis complexione et operatione eius epatis nominatur a medicis [illegible] lesa operationis eius que quidem est sanguine [illegible] succosam chili per miseraicas attrahere et in massam laudabilem sanitatis convertere que est conservativa pro [illegible] et eo et corporis toti ita ut sanum purum sit propter nutrimentum. Alij vero secundum humores sunt sicut conveniens nutrimentum eius aliud et aliud in aliis et aliis membris [illegible] generatum prout corporum virtutis [illegible] [illegible] desiderat nutrimentum. Hec autem debilitas operationis propter instrumenti [illegible] et [illegible] virtutis namque neque est [illegible] neque fortificatur neque debilitatur propter se propter quod dicebat hali in [illegible] tegni fortitudo virtutis sequitur epatis complexionis. Et de [illegible] primo de anima [illegible] senex acciperet oculum juvenis [illegible] viderat utique sicut juvenis. Fit igitur aut a mala [illegible] complexione aut a mala compositione que [illegible] ritas [illegible] [illegible] aut a solutione sive [illegible] et sic a mala complexione aut calida aut frigida et utraque [illegible] vel cum materia vel sine materia et mani [illegible] dicimus mala complexione humida. [illegible] [illegible] [illegible] siccitate et signa quidem simul et curam dicemus [illegible] que sit complexione [illegible] spectat ad cirologiam nisi fortassis accidit complexione vel ulcere de quibus proprio loco loquitur. Signa debilitatis epatis propter

Sig^a mali complexionis epatis calide

raritatem siue eius fuit prostrato appe
titus extenuato corporis et ego sublotione
carnis siue dormire quoniam subaud epatis perdit non
sicud neque pulmonis neque splenis atque
renum. Signa male complexionis epatis
calide sunt citrinitas faciei et precipue in
albuginibus oculorum et siccitas oris
cum amaritudine et vehemencia sitis
et stipticitas ventris plurima et si fit
urina sit quoque secundum rei citrine
subtilis amare et sicut urina citrina
vel rubea subtilis si in epate fuit opi
latio aut declinatio opilationis. Signa

frigide

male complexionis frigide epatis sunt pallor
faciei squaliditas cum liuidite similiter et
grauitas corporis totius cum pigricia et sop
nolencia et tensione in ypocondrio dextro
paleas zyrsi sit cum urina fit urina
lactea grossa vel karopos nisi opilato
prohibeat et fortassis ego chilosa liquida
et inflatio manuum et pedum et forte secundum tuor
hec dispositio et domus cathesia. Et scias
quod ego est primus cum urine super convexum epatis
quod prima dicitur. Urina vero super gibbum
siue convexum epatis et venas corporis
totius

Methadus

Cura debilitatis epatis propter debilitatem siue raritatem
sue substancie est ut empletur cum rebus calidis

Res valent stiptice

stipticis sicud sunt ciperi mastix thus
spica myrrha crocus albumen calamentum
gallia muscata et similia. Vitetur eleua
rius calidis stipticis sicud est diacitonitum
cum speciebus et sicud est hoc medi
camen. Recipe mastices dracos seminis apii
ciperi squinanti ana aurei thimi ana
ʒ spice ana ʒ ß. Terantur et cribellentur omnia
et dentur ex eo ʒ iij in auora cum vino
claro odorifero aut aqua decoctionis
seminum calidorum vel radicum v. Item vngatur
epar cum oleo mastico oleo de absinthio
ana ℞ j oleo ro(sato) parte ß actu calido in
sero. Commisceatur cum cibo suo grana gra
natorum puluerizata subtiliter cum cuminum

Calide

Cura debilitatis epatis propter
malam complexionem calidam eius est
ut alteretur epar cum emplastro ex re san
dalis al et rubri rosarum vel cam

phore ana ʒ j. Terantur omnia subtilissime
et misceatur cum ro(sato) et modico aceti vel cum
succo solatri et spinne et modico aceti et
in ipso actu calido infundatur filtrum coreus
taleo vel pannus laneus et ponatur super
epar reiterando frequenter in uno quoque tempore
fiat cerotum vel cum populeon mixto cum
oleo ro(sato) vel siolato et precipue in estate. Conatur
in aurora sirupum acetosum vel ozizachara
endiuie solatri lactuce cuscute agreste vel
vini vel berberis cum eisdem. Condiatur cibo suo
sapore suo ex succo acetose in
foliis berberis granatorum lacte amigdalarum
dulcium comedat pulmentum ex farina
ordei vel auene vel farris et olera sint
ex lactucis portulaca cucurbita et similibus et
carnes laudabiles alteratas cum eisdem. Comedat
et pomedo tibi poma cerosa persica
citonia assa. Et si sit cum materia pur
getur cum decoctione que sic recipe berberis
ʒ ij vel ʒ j et ß terantur et infundatur
super ipsum ʒ v aque succi decoctionis
prunorum vel tamarindorum vel foliis
et detur totum cum dicto et huiusmodi fiat
septimus vice post vice et post purgacionem
sumat zucarum ro(sarum) et si venit sibi obe
diens et fortis si sit stipticus vel ta
sanis vel diaprunis simplex vel fiat
de cassia fistula cum aqua tepida vel
trociscos de berberis quod sic recipe succi berberis
ʒ j. spice sandali citrini sandali portulace
ana ʒ iij ro(sarum) ʒ ij reubarbari ʒ j spice
ʒ ß misceantur trocisci pondere aurei
vnius ex quibus detur vnus in
aurora cum sirupo aceto vel in
vino granatorum qua infundat et con
fortat epar ne colam multiplicet.
Cura male complexionis frigide epatis est

Frigide

ut alteretur epar cum emplastro ex recipe
ciperi maci spice calami aromatici
squinanti croci myrre ana ʒ ß dissol
uantur myrra et mastix
in vino et misceantur cum rebus aliis
et fiat emplastrum actu calidum super epar

recando sepius cum tepidum sit fuerit ve
lud vngat et marciaton ad solem uel
ad ignem ante cibum et balneet in aquis
termarum uel aqua decoctionis absinthii
calami et omnium calidorum cum stipticitate
aromatizante. Comedat zinziber conditum
mellis g(...) uel squilliticum cum aqua calida
decoctionis seminum diureticorum calidorum, vtatur
dyamargariton dyagalangal dyaniso tria
ca vsui et omnibus calidis aromaticis
comedat carnes laudabiles coctas cum
se petrosillini uel alii uel feniculi conditas cum
speciebus calidis. et cura corpus in spissa
ta cum virilis ouorum. bibat vinum
vetus clarum ipse uel mixtum cum aqua
decoctionis eiusdem uel citarce et si sit
cum ira uel opilatione purget cum pillulis
cochiis uel yerapigra et post purgationem
sumat omni mane vnum electuarium
de reubarbaro cum oppoliticum et confor
tandum epar sint quia sic sunt Recipe reu
barbari baccarum lauri ana ʒ ii. spice se
minis apii anisi masticis squinanti gariofili
rubee tinctorum succi costi amari
aristologie rotunde decemdragme ana ʒ i
et si tertiana fiat pondus ana ʒ i et
dentur cum decoctione radicis que sic fit
Recipe corticum radicum apii et feniculi ana
ʒ v se apii se feniculi florum squinanti uel
herbe eius anisi ana ʒ v ro vi
spice ana ʒ iii pisteneut et coquantur
cum lb i aque donec ad tertiam redeat
colet et resumet vtatur pro sapore suma
pi condita cum melle et speciebus et
fiat omnia que dicuntur cum de cathesia

Empentica Recipiuntur simplicia que
appetitum conferunt
omnia epati debili tam calido quam frigido
conueniunt Quamuis de eius a 2º tamen testa
tur acomplexione ipsius magis conferat
epati calido Item pulmo epatis adip(...) i lu
pi dicitur quod si duo annis sumatur ex
ipso cum bono dulci in aurora uel
cum aqua eiusdem uel aqua frigida proca
Si sit cum febre et dicat Rasis propter quod
est sepius in omni debilitate Item
passule pingues impinguant omne

epar et appetitum. Si comedatur omni die
cum suis interioribus ipse uel cum granis
malorum granatorum contritis diligenter masticando
vnde cum epar sit membrum principale vehementer
influens super totum sit etiam spongiosum
quod faciale notetur in sua substantia atque operatione
necnon vt ait me(...) diuersa simplicia
tam nocentia quam conferentia nullatenus
ignorat. Omnis autem ducem eorum (quorum
aut prodentibus aut preterimus exhibentur
et nos quidem ipsorum plura nominibus propriis
operemur Sed lector ad reliqua substi
se conuitat. Ex confortantibus igitur in
termis sunt pinee pistatie auellane
vue lini matrie ordeum, semen capium
autem malagranata et ipse acetosa cum
suis interioribus mirtilli cinamomi spica
scariola lactuce capillus ve, sinach ace
tosa psilio aloes zuccarum guma cassia
lignea reubarbarum reuponticum cariofili os
mirabolani Sed et confortantibus pertinent
sunt absinthium plantago squinantum
spodium sandali mastix et eupatorium
costus cicorea nenufar meta salma
rose solatrum spinna Alie vero nocent
prodentibus sunt dulcia viscosa sicut 1
est mel vinum turbidum sicut tortelle
quia opilant quas vide cum ipse generaliter
ipsorum plurima asthma autem dige
geruntur quare de ipsis plures quod dul
cia opilant epar sed et opilant ve
nas pectoris et pulmonis licet sint
posteriores Comedere et potus plurimum 2
post cibum uel coytum uel exercitium uel
balneum quia infrat et opilat. Dicitur 3
et vsus fructuum superfluus aut olerum
quia aut sunt aquosa ut cerasa et
prunaprisca portulaca quare generant
sanguinem faciale putrescentem aut frigida
stiptica quare generant sanguinem et consequenter
opilationem. Sed nocentia propter
sunt omnia calida resoluta ...
ficut anetum apium appositum armoniacum
nisi cum stipticis regitur sitis et coytus
et balneum termarum et labor fortis
excessiuus. Dicitur et frigida mortifi...

Simplicia
Confortantia epar
Confirmantia et oppilantia
Nocentia prodentibus
Nocentia et optima

ho. pulv'e. in fel bovis
tolcā et fagmo epar

splen. sto.

intes. S.

nisi cum calidis aro q refrenet ze
Canon Certificatū est apud medicos
q epar magis nocet amala q pro frā
q calida pp'ea q calidum est nāe princi
et digestionis instrumentū Certificatū est
etiā q magis nocet amala q plus frā
frā quam humida pp'ea q prin est fa?us
humiditatis sup corp totū que ad modū
cor est fans caloris prin origo venarū
et arteriarum attestat²

Pronosticatio

mala q pro epar calida frā
nāe adcitheta p'dinit si tegiat s p'dūa
ffe putredas malignas frā ad
ad moram frā vero humida ad cathe
siam et ydropisim yposarcam disponit
p'tea Andreas 1o sin collor q in ffe
decola vel san. epar est diligent
obseruand cū frīs sapticis vel ne fortassis
euaporet eius caliditas nālis aut
mod in ffe flatices fit est diligent
confortiandū cū calidis sapticis ne mole
flatis opprimat Omnis et in ffe ut eos
sple: cū subtilibus conuf Item solli
est in rasificatione epatis et febri atque
chroīs omī studio pp'ssē 1s h cura
pū a 3s i corpus instituit p'scriones sine
quibus omnibus vita nullatenus sub
sistit que sunt calefacio motus volunta
rius atque mutatio Dic nāq cor
simila spūs gñat et eos partias in
membra delegat ita cerebrum eos
gtempat et plimos ad motū adaptat
Silr et epar omnes hz p'ocat et cū
eis venas vniuersū corpus irrigat

Cam 2m de opilatione duritie
et tensione epatis atque inflammatione

Opilatio sine duricies epa ?ex?
trō hz fieri aura humorali tn
sio vero aura ventosa hec est
ugit corp diū ?e? aut quia cū vtro
q corp est dolor grauatum vel extenti
frīus in ypocondrio dextro grauis cū
se quibus sunt ffe et putant stulti
medici q sit apostema fit aut opi
latio aut aura humorali calida
ad ista ingrossata aut aura frā
flatica vel vi?osa Signa pp'd opila
tionis aute calida sunt vrina rubea
et subtilis valde siptatas ventris
dolor acutus pungitiuus sitis vehe
mens pruritus corp'is citritas co
loris habitudo extenuata pulsus velox
spissus et forte erit cū ardore vri
ne in virga et est vt plim cū ffe
Signa pp'd opilationis aute frā
sunt vrina al aquosa subtilis for
te nisi valde opilato omi hora
dissolua vel nā fit plima tūc erit
al grossa lenitas ventris dolor
grauatiuus diminū digestionis p'me
et ffe cū pstratione appetitus et
si modica habitudo corp'is squalida
mollis frā color corp'is albus
vel plumbeus et forte apparebit tumor
et inflatio pedum tpe noctis et vomitus
flate et multitudo sputi et saliue pulsus
parius mollis et est plim sine ffe
si vero ffe supvenit dimittet mani et
tūc signa erunt remissiora Signa
tensionis epatis sunt extensio ypocondrii
dexti cū dolore qui fortificat hora
digestionis cibi et mora tpe famis et
sedat p compressionem vehementem suppinam
cum manibus et rugitus fortis circa locū
epatis et vrina al grossa ambullosa
valde et si fit cū ffe debilitabuntur
omnia ista si pulsus frequens velox
spissus simile et anhelitus cū quadam
debilitate

Anetiadus Cura opilationis
aute calide adusta est ut si fit sine
ffe sumat omni mane sirupi ace. 3 ii cū
aqua decoctionis endiuie scariole ci
peri vel seminis endiuie et lattuce pur
get² pg digestione cū decoctione reubar
se epithi sequinati colata et dulcorata
cū zucto vel purget² cū sirupo p'dco
acuito cū 3 1 reubar. vel cū 3 ii
dyagridii cla. vel ta² in ieiunio cū fau
vel dyaprunis vel trifera sarracenica
et cū eadem trifera quoque purget² non
curando eius et si cū 3 1 reubar clō
pulurisati subtilissime dulcorati cum
sirupo frā dando cum ante diem

comedat herbam seu petrosili borraginis
et carnes edorum vel pullorum coctas cum
cicer et mica corum condita cum speciebus cali
dis non actu acutis et siliqua potat per saporem
tali succo ¶ Item foliorum petrosilii acetum
aceto sicut aliquam si prescrutetur et coletur et
colata inspissetur cum duobus vitellis ovorum
assatorum et mica panis furfuracei et
speciebus predictis addendo modicum aceti for
tissimi et si vis ut iste sapor magis
deopilat pone vitellos crudos et adde
plus aceti ita ut bulliat aliquantulum com
funil ad ignem quia stomachum et epar confor
tat et aperit opilationes ¶ Bibat vinum al
subtile limphatum cum aqua cicoree vel
endivie vel aqua decoctionis cyperi vel
scariole ¶ Ungatur epar omni die ante
cibum leniter fricando cum oleo calido in
quo sit aliquid aceti et ponatur desuper
post hoc feltrum vel pannus laneus mollis
calidus ¶ Item ante prandium fiat flebo
tomia vel salvatelle in manu dextera
et digitus medius cum siropo acetoso simplici et
aqua decoctionis endivie vel seminis eius
et purgetur cum medicinis predictis nisi quod debent
poni zuccarum loco mellis ¶ Cura opila
tionis actualis frigidae flatuosa grossa est ut
detur omni mane ad diem et ante
cenam oximel compositum vel squilliticum cum aqua
decoctionis radicum quinque generum vel vino albo
claro vel cum aqua decoctionis capperis
cappari seminis scariole fisticos et endivie
purgetur cum benedicta laxativa vel cum
pillulis cochiis vel cum oximelle predicto con
mixto dragmam ℥ ij agarici et ℥ ß ℥℥ et quod
ipsum acuitur cum reubarbaro electo quoniam confortat
omni debilitate spiritualis ¶ Item cotidie sepius in ieiuno
dyacuminum piperion filantropos nefrocatarro
cum vino veteri calido sumitur et dyacastoreo
et dyacurcuma quam dicemus capitulo de ydro
pisi ¶ Utatur cum dieta supradicta preter
quod vinum sit purum et in sapore suo
ponatur alleum sinapis raphanum et siliqua
sumatur quoque ℥ ß tyriace veteris in auro
ra cum cocto vino ¶ Ungatur epar cum
oleo supradicto vel cum unguento mar
ciaton ad ignem vel solem calidum

in ieiuno et ipse post purgationes aliquas
continuat omni die in aurora bibendo aqua
castis de lacte quoniam deopilant epar et
splenem et urinam provocant neque est eis similis
in hoc quod sit sicut secundum Ebem Mesue
¶ Lacte mundificato succi liquiritie absinthii
succi eupatorii succi berberis reubarbari
boni aristologie longe rubee costi azari a
nigri amari rubee tinctorum ana seminis
apii spicanardi squinanti scolopendrie tha
marisci ana ℥ i fiant trocisci ℥ cum
succo endivie vel vino albo et vocatur
trocisci de absinthio et est quasi
nulla dicta in hoc ut patet Mesue in suo
antidotario ¶ Cura tensionis epatis
vel urina sepe in ieiuno carminativa
cofferi grossa frigida est dyacimini
dyaanisum dyacalamenti piperion et siliqua cum
vino puro veteri potenti et sacellet
epar cum milio et sale torrefactis in sacculo
cumulet cum absinthio seu carvi cimino
aniso fisticos et stichados aut fomentetur
cum pomo decoctionis predictis bedegar
lauri cimini et furfuris infundendo inter
pannos laneos et applicando lateri dex
tro actu calidos expressos aliquantulum
cum reiteratione frequenti ad eandem vel
ungatur cum oleo de lilio vel de aneto
actu calido comedat carnes lauda
biles coctas cum petrosilio seu aniso vel
seminibus eorum conditas cum speciebus calidis
bibat vinum vetus purum purum nisi sit
cum febre ¶ Tunc limphetur parum cum aqua
decoctionis aniceos anisi aneti vel
seu deinde omnem aquam in potu et
vitatur alleo et sinapi opposite et tegatur
venter continue cum pannis calidis et
pellibus pilosis

Emperica

¶ Ad omnem omnem opilationem epatis et dolorem
opilata eius et ad antiquas extensiones
ipsius et ydropisim et tiriaca confert
trocisci de reubarbaro que sic fiunt secundum
Ebem Mesue in suo antidotario ¶ Recipe
reubarbari boni ℥ x succi eupatorii ℥ iij
vel ℥ iij spice ana rubee tinctorum seminis
apii absinthii azari ana ℥ i amigdalarum
amararum ℥ iij fiat trocisci anisi vinum
inspissatum ... omne epar apparet

In omni predicta opilacione epatis aut inflammacione confert post prandium cibos asse (?) vistosos
sicut sunt pulli et filia vel visso et ipse
grani (?) cum lacte et formentaces cibus et panis
azimus et suppositas a tortelle et caseus coagulatus
et omnia dulcia grossa sicut sunt vel sicut
vinum rubrum. Debilitat et omnia pontica
vel stiptica sicut pira citonia mala
maciana. Comedat ergo vel in quibus est ab
stercio vel macione sicut sunt carnium
cocta cum petrosilino et aqua pro sapore (?) vel
fabas et panes furfurecteum bene fermentatum bene salitum et bene coctum durorum
vel tenuium durorum. Adiuvant. In omni vero
tensione epatis conveniunt diminuere cibos
inflativos et ventosos sicut sunt
omnia legumina et alea et rape et fructus
crudi et cocti excepto et baluco (?) dactilibus
et vinum bonum ad diminuendum epatis difficile postquam timetur ydropisis sic fit species
aromatica vel pilo aloes baccarum lauri ban
vach (?) ana cere et oleo quod sufficiat. Item conferit radicum eufrasium epatis vel splenis cum
vinum vetus clarum bibat agrimonia
lemum in remo (?) per quam in eo fuerit bulli
ta apium (?) sisileos et cortex mediana sam
bucci filice et cimphus (?) sum operis. Et sunt
qui purgant materias cum eodem. Et sunt
cum verbascis. Et unum fomentum acetum vino decocto
Sandali rubei spodii squinanti eupatorii
absinthii et cum tinctorum ana in bulliat
in aqua et inde et aqua absinthii et mo
dico aceti vel sine pesto vel fiunt ex
aque bulliat predicta in aqua rosacea et
vino albo et aceto forti et infundant
in eo pecia et ea de fomentetur super epar
frequens et unctum est inde bonum et oppidum
Clamon In cura omnis opilacionis epatis
aut aliorum membrorum sunt sola calida acuta
et incisiva cum sola humida materias grossas
subtiliant et vias elargant. Est ergo cum
paciens et cum frigida et putrida si sit a
causa calida vel si paciens sit ad esse
Est cum in ea adhibere stiptica ut puta
si membrum sit debilis restringere. Quorum
aut debilis aggregatus intenciones
omnes supradictas sic fit. Recipe radicum
quam tamarisci scolopendrie camedrios
camepiteos capillis veneris epatice endivie
absinthii rubee tinctorum ana

Sir

sicut cum cortex mediana sambuci si
sit tempus ana seu tamen sisileos rustice
nucleos squinanti ciperi acori cappari
berberis ana ℥ iiii spodii ℥ i rosarum sandali
seminum quatuor frigidorum ana ℥ i solatri ℥ vi
succi libram i aceti simul et parum fiat
sirupus et aromatizetur cum ciatum (?) gariofili
℥ piper longum ana ℥ i. Item in opilacione
splenis vel inflammacione conveniunt clarare
materias per tercia (?) et hoc fit cum formacionibus
predictis. Et in opilacione partis gibbose
quam curare materias per urina et hoc
fit cum vino albo subtili et aqua de
tactionibus radicum quinque quatuor vel seminum
quatuor calidorum vel frigidorum prout oportet.
Item tamen cavendum quod impedimentum
primum est lesio intestinorum ut indisposicio
vel lienteria contingit. Quare in
omnibus materia cura dicta est cum farmaciis
Assecressimum (?). Medicine predicta de opila
cione epatis debent in facta subtilissima
etiam (?) sicut liquores tolerentur sed vero
pulveres coleant et alcochol quia si cito
transierint ad epar operabuntur sin autem in
via resolventur vapores. Ubi est ars quod
de opilacione epatis est plurimum movendum in
casu ictericie et casu ydropisis si debite
convenientes convenienti complexione neque sit
precepto medicorum in evacuacionibus ne forte
materias agitet neque immoderate ponendo
ne forte cassis subtile educantur et grossa
lapidificentur.

Pronosticatio

In omni opilacione dimitte et tensione
epatis vel splenis fluxus ventris vel e
ruptio ventositatum plurimarum per anum vel
ab ubertinea urine subveniens tollit
egritudine unde Ypo. 7a particula afforismorum
quibus ypocondria suspensa subvenique (?)
Item in omni opilacione epatis vel
splenis sine apostemate. Sed superveniens
solvit egritudinem unde Ypo. 6ta particula
afforismorum. Cum tumefactis dolor sit circa ypo
condria et pervenit ergo ex parte
cum vesti clistere calidorum apparentem
et ipse cum anatardino (?) achesuo (?) ca
de apostemata. Item opilacio epatis cum
dimittere plurima in ictericiam mortalis quia
sit apostema sclirosim elapsus, unde
Ypo. 6ta particula afforismorum. Ictericus si epar

fiat durities morbi. Item opilatio cum fuerit antiqua difficilius lapidescita nequaquam resolvitur ut dicit Damascenus curare si causa ydropisis et propter aschitis putredinis. Item opilatio epatis vel splenis diu ad hoc perducit cum dolore pungitivo facilius curatur quam cognoscitur adhuc fore sine eo. Dum non nimis percipitur omnino vel parum est mala difficilis antiquata non sanata quare non curatur. Item sollicitudo est statim apponenda in opilationibus epatis quia e inter omnes egritudines in membris naturalibus scilicet ydropisis ycterice fluxus ventris apostematis et febre putrida.

Capitulum 2m de cathesia

Est autem cathesia hitudo corporis squalida cum feditate coloris in toto et est nichil aliud quam ydropisis inchoata, et fit ab omni causa ex qua ydropisis et ex defectu epatis cum causa vel sine causa ut plurimum cum plurima venas et epar occupante.

Signa cathesie inquit sunt hitudo faciei manuum et pedum tarda inflata que cum quis deprimit et postea iterum reddit et color mixtus ex albo et citrino et mora totius urine et sudoris et inflatio mirach et testiculorum et pruritus cum ardore sicco adusto in ventre et ructuum et instancia vigiliarum cum debilitatione ventris assidua quoque quandoque facit advenire sincopim et in quibusdam est appetitus fortis quia natura remanet in suo ordine secundum evacuationes et resolutiones. In quibusdam non penitus cum siti assidua quod retinet superfluitates aquosas inter corpus. Et si accidit eis volunt vel velocius difficile consolidatur.

Signa vero eius que fiunt a mala complexione epatis calida sunt cum predictis sitis vehemens cum prostratione et appetitus et caliditas interiorum exteriorum ad tactum medici et propter in planctis manuum et pedum siccitas ventris plurima asperitas oris et lingue absque continue rubedo urine cum spissitudine et velocitate pulsus et est ut plurimum cum febre. Item si sit cum causa fiet urina subtilis vndiosa propter opilationem et forte dolor aliquis in ypocondrio dextro sub costis.

Signa eius que fiunt a mala complexione epatis frigida sunt cum predictis pallitudo ventris mollicies corporis, corruptio caloris cum tumore faciei, et propter palpebrarum et pinitas appetitus et digestionis et est ut plurimum sine febre. Et urina alba vel karopos vel lactea grossa. Item si sit cum causa fiet urina subtilis aquosa salgida propter opilationem cum dolore gravativo.

Methadus

Cura cathesie est cura debilitatis epatis superdicta suo capitulo sive sit causa calida sive frigida sive sit cum causa prout dictum est sufficienter et preparationes applicentur.

Experimenta

Cathesia ex qua cutis ita fiat et in omni debilitate epatis confert appetitu sumere omni die in aurora 3 i optime hepatis exsiccati ad solem vel ignem si sit epar libelle subtilissime et detur cum 3 in vino clari dulcis si sit sine febre vel cum aqua endivie vel sit eius vel cum aqua frigida sola si sit cum febre. Poterit hic pulvis longo tempore conservari si cum ipso quid modicum salis aut nucis vel pulvis absinthii misceatur.

Dieta vero lardum et sanguinem et carnes sagimine vel absinthii panem et omnem rem facile putrescentem. Item conferunt passules pinguiores bene masticate cum saliva quam mitionibus et post addi gariofilata cum saliva acetosa vel mistura in musto calida vel cinamomum et spica in causa frigida sed zuccarum in utraque prima naturaliter apposita confortat. Hec omnia valent epati et eius sanitatem impingwant quapropter que mei ut masticentur ut subtilis et cito penetret ad epar.

Canon

In cura cathesie oportet intendere ad duo scilicet epatis alteratione et deopilatione. Alteratio autem trahitur in causa debilitatis epatis sed deopilatio in causa opilationis et detentionis deopilatio igitur hic non curatur sed alteratio sanitatem et complexionem epatis valentem rectificat et confortat.

Pronosticatio

Cathesia decursa calida si sit cum ductione epatis prouocat ictericia et ydropisim tympanitem. Sed cathesia de causa frigida est ut plurimum sana ydropisis yposarce. Item sollicitudo est in cura cathesie quia si

9fluct in ydropsem buerunt diffile et
in possile sit ipam curare et ipe sit
decta calida que ad modum dicitur de asch
te et tympanite Ca^m 3^m de ydro

Idropisis est morbus mat pisi
tacpatus effe sita plura ingre
diente et instante membri manifesta
sima aut loca pardi in quibus sunt re
gimen abore et humorum fit aut ex
lesus de causis sit summa aute et q
meta. Causa quod summa est potus
aque sic summe illito post coitum
aut contra aut balneum aut estu sit
mala cui ato rapit ad ypad et ipe sto
matibus et epar. Causa vero mediate
aus est mala ~~...~~
~~...~~
~~...~~ / quo et mala quo sunt oppilacio corporis
propter quod neque humores debite guantur neque
corporis superfluitates debito euantur Causa
aut quecta est aqua et ventositas
occupans membra omnia aut sola multa
habitant 3^es species sit tympanite asch
tem et yposarcham sicut aut G dicto de
accidente et morbo. Tympanites quod
accidit ex gnatione aque pance et ven
tositatis plurime in ventre ubi tollor
mi inrach et ciffac. Panniculus inuoluens
solidus, omnis nisi sic zirbum et stoma
et epar et splene et omnia intestina.
Mirach vero dicitur pars ventris exterior
gta cute pinguedine et iiij musculis
ventris duobus quod longitudinibus
et duobus latitudinibus et quatuor transuersi
libus protectus assurcla inferiore vsque
ad finem ventris intra in anathoia
et incipit hec species a vitio stoi et tedet
ad vicinum epatis. Ascites non fit ex
aggregatione aque pure in loco predicto
Aut venis loquido ex aggregatione aque
plane / ~~...~~ et ventositatis
pance qua non videt ex aqua sine
cum vento cquet aut ventus sine
cum aqua ut aut G in de aute
et morbo et incipit debitae epatis
et tenua ad vicinum stoi. Yposarcha
vero fit ex multiplicatione flatibus
per subtilis agregat per membra totius
totius mollificans et inflans corpus

totum et incipit a vitio membrorum exteriorum
et termina ad vicium epatis et stoi simul
Haut aut speciem quedam moderni et ipe
indica de salerno per duas distinguit vnam
quam in qua aqua domini super ventrem
et ipam in oparant lento stanti alia
non in qua vacuum super aqua domina
et haut non yposarcham vocant quae
admodum ascites distingit et tympanite
Sed nos illud refutamus et doctrina
imitatam qui illam speciem nequaquam
subdiuisit cum sit nominatum hec differo
sit tibi sapuit qua et hic species nichil
aliud faciens / quam ex curam yposarche
quam dicimus nunc faciens ad eam quam
aquam cuat nunc ad ea si ventus tam
mant neagis declinare que admodum
nec refert nunc ascitis et tympanitis
cura quam dicimus, omnium licet tympani
tes fiat ipe ipe vicium digestionis pe
digestionis 3e que est in venis et
in sensibus corporis totius supple tamen
est aliqua speciem ydropisis accidit
nisi prius inducto vicio in digestione
et corpore epatis ex est sedes digestionis
2e. Ex quo patet ex impossibile
et aliqua ydropisis curare speciem
sine rectificatione epatis quocumque modo
yimo et 2us est rectificare splenes
et renes et vesicam quia non sit
absque eis cura sicut tamen et
pulsiom superfluitates Sed et vias ex
apperire et confortare ut sanitas
perfecta inducatur sine timore reci
dune. Signa ydropisis in sepa
bilia sunt timor et inflatio pedum
et ventris. Et dolor in late
dextro et sinistro et inmoratio sudoris
et vrine et fetor sedatus color de
clinans ad citinitate et plubeitate
et inflatio oculorum et sitis assidua
cum prostratione appetitus / hec igitur signa
omnem speciem ydropisis assequitur
ut aut yporcras 2o p nostro

Methadius Tympanites sit
a mala ~~...~~

stra epatis et stomachi prohibente alimentum mitti in chilum benignum aut sanguinem que conuertitur in ventositatem que dum non expellitur per eructuationem uel tortillas oppilatione viarum prohibente uel virtute expulsiua et sequestratiua superfluitatum debili existente colligitur in mirach et causat ventris et hoc ut in paucioribus

+ fit ex ea causa complexione calida epatis cum materia uel sine materia debilitate cuius virtutes sanguificatiue naturales quam fortitudo ventris scilicet separatur complexionis naturalis [illegible] apparet accidit ut febricitantibus [illegible] et male digerant licet forti propter caliditatem quod si fit cum materia uel est oppilatio eius et prohibet delegationem colere nigre per vias debitas aut est apostema et induratio et hoc est ut in pluribus ¶ Signa speciei tympanitis sunt cum signis generalibus predictis egressio umbilici plurima et tensio mirach in modum tympani est et tactu cum mollior cum asperitate et siccitate et cum percutitur ventrem facit sonum forte velud tympanum aut uter inflatus ad vocem vel aqua plenus et cum comprimitur venter est durus vehementer et patiens est appetens eructuationem et tortillas et alleuiatur propositum corporis et non inflantur pedes adeo sicut in aliis et est corporis pulsus longus velox propter vacuitatem adauctam siue caliditatem plurima que fit in aliis speciebus et si est causa frigida apparebit cum predictis vrina non multum tincta sed tinctis amplius magis grossis ¶ Si vero sit causa calida apparebit cum predictis vrina multum tincta subtilis et pulsus frequens cum sitis continua

Cura — [illegible] ¶ Cura tympanitis quod est cum calide epatis que debet sicut causa et cura in ydropisis que est ut purgetur

Clistere — sepe ante cibum cum clisteri quod fit cum [illegible] tarum cum flore camomille melliloti semine endiuie [illegible] lactucarum semine portulace [illegible] ana ℥ j [illegible] et bulliant in aqua et in lb. j [illegible] colature addatur ℥ ij zucari uel mellis [illegible] et ℥ ij olei de camomilla uel de lilio uel de ruta uel de aneto ℥ j salis gemme et iterum reducatur ad ignem et bulliat aliquantulum et tollatur

et tepidum hoc enim de proprietate alterat caliditatem et resoluit ventositatem cum humiditate et vrina prouocat sine calefactione purget semel in ebdomada cum pillulis de reubarbaro que fit reubarbaro ℥ j carui aneos amomi ana ℥ j colloquintide turbith scamonee ana ℥ ß conficiantur cum succo eupatorii detur [illegible] sero cum ut dormiat sine cena a ℥ j [illegible] ad ℥ ij quia de proprietate confortant epar et stomachum et carminant ventositatem et expellunt humiditatem

Emplastrum — ¶ Super epar ponatur emplastrum scriptum [illegible] sandalis rosis farina ordei [illegible] incorporatis cum succo solatri succo absinthii succo plantaginis aqua rosacea et modico aceti

Evaporatorium — ¶ Super stomachum et intestina ponatur euaporatorium factum ex milio furfure tostis in sacculo et actu calidis frequenter applicatur

Masticatoria — + fiant masticationes sepe ante cibum prouocantes eructuationes [illegible] cum [illegible] et mastice et carui et similibus [illegible] tota [illegible] ad solem calidum uel igne cum aceto squillitico [illegible] fricatione leni cum panno calido aperiente poros

Suppositoria — ¶ Et apponatur suppositoria que extrahunt ventositatem [illegible] sicut sunt illa [illegible] foliorum rute cimini [illegible]

Ordinatio diete — [illegible] et conficiantur cum melle [illegible] cibis digestibilibus ut sunt caro edorum uel pullorum uel castratorum uel auium montanarum et propter assa uel elixa cum [illegible] petro. condita cum sapore [illegible] agresta uel vino granatorum uel berberis uel aceto uel succo aceto uel succo acetose et puluere cinamomi cardamomi et croci et non comedat [illegible] sicut sunt legumina fructus arborum olera rape et similia [illegible] forte [illegible] herba [illegible] et pisces ¶ Comedat [illegible] dita cum vitellis ouorum et oua sorbilia [illegible] uel assis [illegible] in die [illegible]

Cum vrina humidis et chymis vel veneno solemus soluat. Bibat vinum al. aromaticum limphatum cum aqua decoctionis seminis seu uel anisos uel anisi parum comedat et bibat et deuitet somnum super stomachum post prandium et post dormitum consumat pro purgationes aquas, electua expulsiua exalta...ua et confortatiua sicud est hec

mixtura: Recipe dyalacte dyacimini dyanisi dyacardamomi dyagalange ana partem 1 dyarodon abbatis rosate nouelle

tysanuli ana partem ß vel sic Recipe dyacimini electuarii sarracenice ana partem 1 trisandali zucca rosarum ana partem ß.

Cura timpanitis sive caliditate: Cura vero tympanitis que est sine caliditate epatis vel sic est ut soluatur frequenter in ventre cum clistere

Clistere: quod recipe anisos anisi carui cimini siseleos seu seminis ana ʒ ß florum camomille melliloti eupatorii cicoree centaure rute maluarum lactucarum ana ℞ ana 1 polipodii ʒ 1 coloquintide agarici ana ʒ ß ... et bulliant in aqua postea et colletur et ... 1 illius collature et ... ʒ in mellis et ʒ in olei de aneto et de ruta uel de castoreo et de lilio ʒ ß salis gemme fiat clistere quia de per se ... humiditates educat et ventositates potenter resoluit. Et purgetur semel in ebdomoda cum pillulis que sic fiunt: Recipe hermodactilorum turbith cimini ana ʒ 1 reubarbari ʒ ... sileos carui dauci ana ʒ ß agarici coloquintide sticados ana ʒ ß in formet cum succo eupatorii uel cicoree detur ... cuius quantitas dosium ad horam sine cena a ʒ 1 vel ad ʒ ... Et sciat quod frequens

No. usus rosis cum medicamentis et origani et siseleos sanat omnem tympanitem. Deinde super opar ponatur emplastrum confortatiuum et aperitiuum sicud est Recipe sandali al. citrini et rosarum vn. ana ʒ ß mastices mirre nucis cipressi ana ʒ in olei mastici uel nardini ʒ ... aque rosarum aceti ana ʒ ß spicaticarum ... succi plantaginis ... eupatorii ana ʒ in terant terenda et incorporent omnia cum oleis et succis et addatur farine lupinorum uel ... quod sufficiat ad inspissandum. Emplastrum et intestina ponatur evaporatorium supradictum uel quod fit ex seminibus anisos carui

seu dauci anisi nucis cum milio et in sacculo calefactum super lapide ignito. Vtatur post purgationes dyacimino dyacimino dyaniso dyagalanga dyacardamomo et omnibus electuariis calidis carminatiuis ventositates grossas cum virtute consumentibus. Suppositoriis masticatiuis dieta fiet ut supra preter quod eius vinum sit clarum vetustum potens purum sine omnino permixtione aque et species condimentis eius cibum sint magis acute. Et dicat igitur predicti cimini carui seu anisi seu carui piperis longi et piperis nigri et ʒʒ et in fine balneetur in aquis tinarum calidarum frequenter ante cibum et sic regatur a principio curationis usque ad perfectam sanitatem conuertere et si per hoc medicum fuit bene curatus reddendum est ad primam cum per ordine et vno precedens. Iuxta illud ypo 2a particula affo 20: Omnia secundum rationem facienti et non secundum rationem euenientibus (?) ...az non transire ad aliud manente quod visum est a principio. Et nunc illud Auicenna primi canonis fen 4a capitulo primo: noli recedere a re licet in eo tardauit mandatum noli perseuerare in malo licet in eo non videris nocumentum.

Methadus

...schites quidem accidit aut a mala complexione epatis frigida et hoc ut in pancontibus debilitate virtute sufficienti sanguificandi quare non generatur sanguis laudabilis sed cruoris aquosus qui dum non est aptus nutrire membra neque expellitur per vrinam et secessum epilatione mata prohibente vel virtute expulsiua et sequestratiua superfluum cum superfluo debili existente colligitur in cisat et intestina forte redundat ... et inducit inflatio ea vehementer. Aut fit a mala complexione epatis calida vehementer et hoc ut in pluribus et de resoluente et debilitate calidi epatis natale quod est proprium organum digestionis in eo quod digestio non est alterato ab te sic cum maior et fortior fiet a calida maiori sicut in quartana febris sed est alterato decimata modo grandi atque ordini naturali. Et si fiat a mala complexione frigida siue calida aut est sine materia et hoc ut raro aut cum materia et hoc ut plurimum et si sit cum materia aut est opilans viam et diuretice epatis inducens aut est cum hoc apanus est

phibens sequestracionem superfluitatum ab humoribus
benignis et corporis evacuacionem ad quod corpus
Et fit ut plurimum ab opilacione epatis croni
ca indurata que sciriosis appellatur sicud et
ictericia citrina quapropter asciti sunt ut plurimum
icterici propter opilacionem pori fellei et totam
spongiositatem epatis et venarum Signa
ypd ascitis sunt cum signis communibus supradictis
inflacio et grossities ventris plurima quedam
percutitur facit sonum vanum velud aqua con
quassata / vel sicud utre plenus aqua
non velud tympanum aut utre inflatus Et
cum volvitur de latere supplatus sentit eger
sonum et motum aque fluctuantis et cum ponitur
primitur non adeo resistit sicud et fiunt in
quibusdam testiculi et virga et crura infla
cionis fortis in mense 8 collum et brachia
et omnia extrema superiora remanent gracilia
extenuata et est in eadem membrorum tumidorum
tensio sicut corii imbibiti per noctem in aqua
que dum primitur redduntur fovea que non
illico impelle repletur sicut in tympanite
Ex quadam et vehemencia sitis assidua que
post suffusionem aque salse cum prostracione appe
titus omnis et pulsus corporis est primus frequens
declinans quamquam ad duriciem extensione
arterie et quamquam ad mollicie ex plenitudine humidi
tatis multiplicate et si sit acuta sua sit le
nitas ventris et appetitus urina non valde
tincta subtilis tamen propter opilacionem et
si sit acuta calida vel cum apatte fit ven
tris stipticitas plurima et appetitus urina
valde tincta subtilis cum ff e conclusio vintem
ut plurimum in omni ascite fit urina tincta
valde quia nam non aliqua sequestracionem
in superfluitatibus colericis et inticis quare venia
nent cum urina et tingunt ipsam vesicam
et id accedunt ut plurimum omnem asciticum
ictericia citrina vel magna ¶ Cura as
citis qui est cum caliditate epatis vel apa
te et ffe quatuor intencionibus repletur prima
quarum est cura apatis quod docetur infra
suo capitulo ¶ Secunda non alteracio cunale comprof
epatis et eius confortacionis // venarum epatis
cum sordicie appetitus / cum suis stipticis
Tercia est de opilacione venarum epatis cum
ductibus appetitivis ¶ Quarta est evacuacio
aque citrine sive cause comitis aselinis
prestrissimum et urinam cum medicinis laxa
tivis et urinativis de quibus sigillatim per or
dinem dicemus ¶ Purgetur igitur omni
septimana semel vel bis secundum tenorem

ventris cum menia evacuante per urinam vel cum
menia evacuante sunt prestrissimum et urinam vel
primo cum una modo cum alia ne una fiat consueta
et ut vie epatis omnes coniungat et suppetent
cuius expurgentur ¶ Pille de reubarbaro alma
sor expone in hoc tamen que solvunt secure
cum provocacione urine sic fiunt Recipe reubarbari
electi ℥ ii turbith agarici colloquintide ʒʒ
ana ℥ i semen endivie semen lactucarum citoree
semen apii ana ana ℥ ß informentur pille cum
succo lactucarum vel endivie vel ticoree et
si uis ipsas magis activare adde scamonee ℥
ß vel viii ʒ i dosis earum est sero cum vadit
dormitum absque cena a ℥ i usque ad ʒ
ii ¶ Item pille de mezereon Johannis Mesue
in suo antidotario mirabiles et propter
ad ydropisim reducentes aquam citrina
sic fiunt Recipe foliorum mezereon preparatorum vel
seminis eius preparati ℥ v mirabolanorum citrinorum
℥ iii kebulorum ℥ iii confice cum tamarin
dorum vel manna dissolutis in aqua endivie
¶ Qui autem pilles recipere non potest liquidis
operatur recipiat decoctione que sic fit
Recipe aque decoctionis seminum endivie lactuce
scariole porcorum semen apii ana ℥ iii et cum fuerit
fundatur super ℥ ii pulveris reubarbari et ℥ ß
et turbith et dimittatur sic usque ad horas
vi / et tunc colletur et detur ante diem cum ℥ i sirup
acetosi si corpus fuerit robustum Decoctionem
sunt sine colatura vel purget cum electuario
de mezereon et est optimum predictorum educat
enim vehementer aquam ydropicorum presentissime
Recipe foliorum vel seminum mezereon preparatorum par
tes v carnis citoniorum eliporum in aceto
vini et zucari albissimi ana partes 10 olei
mezereon partes xv mane partes xo aque
tasci in quo infusus sit acarica per noctem
partes xxx dissolvatur zucarum et mane in
aqua tasci predicta et misceantur tunc
carnis citoniorum et coquantur cum facilitate
ad ignem lentum usque ad mellis spissitudinem
et in solvatur pulvis mezereon cum oleo iam
dicto et confice cum eis cuius dosis fit
a ℥ ii usque ad ℥ iii dando in media
nocte ¶ Et scias quod mezereon violentum
sustinet de decoctione et gestione primo
preparetur deinde preparate autem mezereon
sic recipiunt folia eius vel semina
et tenentur infundere in aceto per diem
et exsiccantur in umbra / Medicinarum
evacuans per urinam est sirupus diureticus
qui sic fit Recipe radicum v quinque ana

Margin notes: scilicet plurimum in icteritii; signa ascitis; Cura Ascitis; Si vis pi[ll]e[s] recipere pillulas; Electuarium de mezereon; preparatio mezereon

ana j liquiricie inunde capilli ve(neris) spice endivie
acetose ana ana j seminum dulcium rose cuscute
berberis cappari ana ʒ iij seminum quatuor frigidorum
ʒ j foliis ʒ ß vini citoniorum lb ß syr(upi)
bisantini cum lb j zucari et quod volumus ipsum
fortificare inpilorando urinam addimus pul-
verem cantharidarum ablatis capitibus et
alis que sunt partes venenose quia tunc
fortius tendet ad renes et vesicam Et
quod volumus ut cum syrupus simul purget per
secessum et urinam addimus ʒ j reubarbari
et ʒ j mezereon preparati ut supra dictum est
et tunc dicatur syrupus diureticus reubarbaratus
qui si presto non sit aliud detur syrupus ace-
tosus cum aqua decoctionis citoreae ace-
tose berberis capparis capari endivie et sit
aqua dupla ad syrupum Dantur preterea
quedam medicine debiles purgantes per se-
cessum que dantur ventri debili vel cor-
pori delicato sicut est serum sive aqua casei
in qua sit pulvis reubarbari ʒ j dando
maiora vel minora sunt infuse ʒ j
reubarbari iunctis pruneis ʒ v mirabolanorum citrinorum
et si tales super calefactae epatis preter
farmacum adde in aqua casei aliquid
aqua vero Confert preterea electuarium quod fit
cum syr(upo) sei lb j et ß mezereon preparati
ut dictum est ʒ j mirabolanorum citrinorum ʒ j
bulliant quousque redeant ad lb j in
ciatur coperimus in vento et quousque ponitur
loco mezereon euforbium ß j Conferunt etiam
suppositoria de melle vel de salgema vel
de lardo salito vel de pendiis quoniam timentur
mordicationem ani Hec igitur sufficiunt
de medicinis evacuantibus per secessum vel urinam
Post purgationes aliquid et postquam causa
quieta incipit manifeste diminui fiant
emplastra super epar et stomachum nam ante
hoc tempus non faciunt nocumentum/emplastrum
sive epithima alterans et confortans
epar sit ex sandalis albis citrinis et ru-
beis vero vel endivia berberis solatro
plantagine in aceto vel citoniorum
et aqua vero vel in succo solatri eupa-
torii absinthii et modice aceti faciendo
ex eis epithima super epar in quo petie
infuse actu frigide supponatur frequenter
an cibum vel faciendo ex eis emplastrum
pistando et incorporando omnia simul

cum succis predictis postquam bene cocta sunt
et inspissando cum farina ordei sufficienti
Emplastrum autem aliud quod positum super ventrem
totum et stomachum resolvit aquam ydropicorum
insensibiliter sic fit Recipe stercoris columbini ca-
pri et bovini ana lb iij bulliant in vino
albo vetere potentissimo et modico aceto
deinde expressa in sacello ponatur actu cali-
da super ventrem frequenter in vento Vel
sic Recipe stercora predicta et pone ex ipsis et
calamenta et congregentur cum urina caprarum
recenti et supponantur ventri preterea fiunt
ex quibus stercora predicta sicut cum calida
recentia fiant super ventrem cum fastibus
latis frequenter autem cibum fitur et sepeliunt
corpus totum preter caput in stercoribus eisdem
aut in arena calefacta Et item aliud fit
fit Recipe boli ar(menici) farine ordei mily fir-
sie laureti vel loco eius salis gemme
ciceris cimini et fecis simul taxi et var-
rini ana et incorporentur omnia cum aceto
et aqua qua resolvit inflat et confor-
tat ungatur totum corpus venit cum
unguento agrippa vel unguento cum
marciaton fricando cum ipso ventrem
totum ad ignem vel solem calidum frequenter
et foment venter totus sepius cum lapidi-
bus ignitis aspersis aceto vini acerrimo
quia illud est plus penetrativum sub-
tilius calidorum vaporis ventris fricatur ca-
totum corpus quod fiunt coopertum et sum
totus ascendat cum calidi(tate) et sum-
ventur quousque in stuba calida sicca Et bul-
lione aque sive prius aut fiunt in caphis
calidis in quibus posita sunt salvia ru-
ta salvia pulegium iuniperus ebuli
sambucus et omnia
fiunt bulita diligenter et postquam
in caphis obturatis usu talia modica
to ne spiritus resolvantur vel spiritus aug-
mentetur Item fiat tubus concorporatus
fiat assis perforatum in fugat sellam ca-
piens totum ventrem et iaceat eger
super ipsum ventre dimisso per foramen et
recipiat vaporem calidum aque decoc-
tionis radicum ebuli sambuci esule
euforbii endivie urtice calamenti me-
zereon i laureole et tegatur corpus
undique ut vapor directe ventrem
tangat Vel prius siccare vel assari

in cacabo siue aqua amo et suffi
ciencium eorum et melius erit quando
magis oportunitabit rotam ex per purga
tiones aliquas electuariis appositis epaticis
confortatiuis simul sicut est hec mixtura ℞
dyalacte dyasante dyacimini dyarodon
abbatis trisan(dali)bus ana drachme cum vino citoniorum
vel aqua decoctionis berberis dissoluendo
ea in illo liquore ad modum lohot vel sy
rupi ut cito penetret ad epar. Vel sic
est hec mixtura ℞ dyacitone maioris
vel minoris zuccari ro(sarum) vetus ana dentur
cum vino al(bo) claro et limphato cum a
qua de coctionis citoreis acetose eius
lac(tuc)e berberis r(adicis) capparis usque ad
medietatem vel sicud est hec mixtura
℞ dyalacte trisanduli trociscorum de ber
beris ana dentur sicud prius. Trocisci de
berberis sicud fiunt ℞ berberis aut succi
berberis ʒ x se(minis) endiuie se(minis) cucurbite por
tulace ana ʒ iii ligni aloes ʒ ii reubarbari ʒ i spice
ʒ ß informentur trocisci quorum quilibet
sit aureus illius et potest addi spodium cam
phore amili dragaganti psillii aloes
ana ʒ ß conficiantur cum tamarindis
dissolutis in aqua endiuie quia calorem
et sitis reprimunt et aqua citrina educunt
propria et epar confortant atque deopi
lant. Dyacucuma maior sic fit ℞ cucume
ri ana ʒ iii spice masoriane valeria
ne reubarbari ana ʒ vi ana dauci asari
se(minis) petrosilini apii ana ʒ iii cassie lignee
costi squinanti cinamomi rubee tinc
torum murre succi absinthii calami
aro(matici) eupatorii poly scorp scolopendrie
ana ʒ ii draganti ʒ i olei balsami
ʒ i si haberi potest terantur omnia et
involuat in balsamo et conficiatur
cum melle dispumato et fiat electuarium
aperit enim opilationes antiquas diffluxus
epatis et splenis ictericiam citrinam et nigram
sanat urinam prouocat. Et si inter
vel cum duricie splenis adde in qualibet
libra eius ʒ ii limature ferri ablute cum
aceto vel frone (?) et tunc est de genere
electuariorum sicut et dyacurcuma minor
sic fit ℞ curcume ʒ i et ß spice
murre costi squinanti cassie lig(nee)

cinamomi croci ana ʒ i balsami gra
na si haberi potest vel loco eius carpobalsami
calami aro(matici) ana ʒ i mellis dispumati
quod sufficiat ad conficiendum electuarium, vel ad
eandem materiam. Secundum maiorem secundum minorem opilationis et
maioris dislocationis inspiciendo. Item
inungatur epar cum unguento de sef
populeon et misce cum succo absinthii
et endiuie et aceto squillitico ana ʒ ii
et vino citoniorum vel berberis vel gra
torum acetosorum quia infrigidat et confortat.
Item abluat crura cum mane et
sero cum vino al(bo) vel vetere in quo bulli
unt flores camomille salvia matrisilua
folia lauri ruta et similia. Preterea
sit totum studium medici assidue circa
rectificationem epatis et splenis ne forte
veniant causam antedicte, quia alias
mecum predesse abscedere causa gracialis hoc
aut fit cum medicinis deopilantibus
epar et splenem et alterantibus eorum
mala complexionem sicut sunt electuaria predicta et
sicut est syrupus de quinque radicibus positus ca(pitul)o
de opilatione et dyacatholicon magister Pageso (?)
de cantone quia potenter deopilat
alterat et confortat epar atque sple
nem calidum in natura. Si detur de eo omni
mane post euacuationes solis aliquas
super detur cum aqua decoctionis endiuie
vel sicut lactucarum ut ⊕ an hec citrinus
esset cum fluxu ventris et solucione
superflua non detur aliqua medicina solutiua
preter processum secundum solum regimen cum inicia que
sic fit ℞ spodii galle balaustiarum
sumach semen tamarisci et acetose ana
ʒ i reubarbari squinanti ana spice rosarum reu
barbari lacte cortices radices capparis ana
℈ ß se(minis) endiuie et ß agni casti se(minis) por
tulace ana ʒ i opii ℈ ß camphore octaua
partem ʒ unam fiant trocisci cum succo
berberis vel citoniorum quorum quilibet
sit ʒ ii detur unus omni die cum vi
no de decoctione citoniorum vel ber
beris vel sumach. Aut fiant tro
cisci de karabe cum aqua pluuiali
vel cum aqua decoctionis calibis
vel lapis igniti vel cum aqua de
coctionis endiuie plantaginis mirtillorum
quos diximus ca(pitul)o de fluxu ventris
aut zuccarum ro(sarum) vetus aut dyacitoniton

Ordinario Diete

sive speciebus. Dietam non de ordinatione
diete. Bibat sex res non naturales. Utatur
carnibus edorum vel pullorum agnorum atque
castratorum perdicum fasianorum et omnium avium
silvestrium non aquaticarum. potus assis
ligni clipeus et si clipeum addat petrosilini
seminis et caules sed in die purgationis
que est aliquando intra gentem potus clipei et
quam asse. Utatur quoque olerum sicca ex vora
gine spinachiis petrosilino apio endiuia
lactuca et bliti. Utatur etiam quoque aqua
decoctionis cauliculi et lentium in qua
ponatur pulvis anisi amomi cinamomi
cardamomi etc. si sit febris et petrosilini quia
laxat ventrem et opilationes aperit.
licet sbad corpus stiptica et opilet. Utatur
brodio ciceris et pisarum condito cum lacte
amigdalarum. Vitat pulte ex farina avene
vel farri et iure carnium laudabilium
vel aquarum ciceris et pisarum. vitet
omnes cibos dulces unctuosos vel viscosos
et carnes salitas et antiquas. vitet
ova pura et brodia et cibos liquidos
quod posse nisi ante die purgationis. Utatur
quoque in ieiuno lacte recenti caprino vel
asinino vel vaccino per se vel cum melle
vel zuccaro et panis uncta si sit sine
febre. panis eius sit de simila spelte vel
ordei si intendis ad nutritionem vel sit
furfuraceus bene salitus bene fermentatus
bene coctus conditus cum semine feniculi anisi
et cardamomi unius vel duorum dierum
intendis ad de opilationem. Vitat ex fructi
bus passulis cum suis interioribus. Vitat
cum suis carnibus tali sapore. Recipe cinamomi
gariofili sandali ana partes equales terantur
subtilissime et aspergantur cum succo acetose
berberis vino granatorum agresta et similibus
et potest addi aliquid aqua rosarum. Bibat vinum
album clarum antiquum cum aqua bene adequatum cum aqua
in qua extincti sunt calibes vel lapis
igniti vel cum aqua in qua bullierunt
semina diuretica calida et frigida vel
cum aqua decoctionis endivie acetose ber
beris cicorce ciperi cappari. Sed hora
comestionis parum vel nichil bibat
sed quod possibile ut chilus fiat fortior sed post
comestionem per duas vel tres horas esset
magis utile quam hora comestionis neque
bibat horam aliquam ad sacietatem neque
stomachum tollat propter neque cibo repleatur

Vinum album

in unum omnes multiplicant unde vice vel
calor naturalis humiditates consumit sed regula
comune aliarum et cum sitis ipsum infestat ab
luat os suum cum aceto medie fortitudinis
et modico vini albi adorsferi et cum ipso
gargarizet quantum necesse sit quam petente
stomachum reprimit. Vitat coitum in tempore
quantum potest ex frictione ipsius super ventre
mollioribus in die dormiat nisi propter necessi
tatem sed si virtus sit debilis vel si sompnum
nocturnum perdiderit tunc dormiat paulo modico
super cibum. Aer habitationis sive declinat
ad calidum siccum per se vel parte ab igne
non sed non sit bene calidus superfluo neque tam
calidum augmentet calorem et naturalem
resolvat et virtute debilitat. Ordinetur
igitur ut aer inspirationis sit minus ca
lidus sed aer corpus ambiens magis
calidus omni hora propter possibile. Inducatur gau
dium et leticia personas musicas et fabulas
et spectacula gaudiosa. Cura est autem
que est sive calida et sive apta esse
est ut purgetur cum esse medicinis
siccis et que est cum calliditate praeter quod
sint magis acute sive ducant per secessum
sive sive provinciam sive per utramque sunt
pille bone solutive per secessum sic sive Recipe
foliorum vel seminis mezereon ʒ ij euforbii
ʒ j reubarbari electi ʒ ij turbith agarici
colloquintide ana ʒ ß masticis rosarum ana ℈ j
conficiantur cum succo absinthii vel en
patorii et si volueris ut cum solutione pro
vocent urinam adde seminis cicorce lacuce
apii feniculi petrosilini ana ʒ ß dosis earum
a ʒ j usque ad ʒ ij secundum quod ut tum ad longum
sive etiam vel cum pillulis de reubarbaro et
mezereon quas ponit Sebon mesue in
suo antidotario et specialiter si sit opilatio e
patis et splenis magna. Recipe reubarbari boni
ʒ iij armoniaci sagapini bdellii ana ʒ ß
lacce ʒ viij approbate ʒ iiij mezereon gummi
arabici ana ʒ iij turbith electi ʒ ß spice
poly aloes ana ʒ v masticis ʒ ij nucis muscate
citrinorum ʒ ß dissolve gummas in vino et
fiant pillule dosis quarum sit ʒ ij cum aqua
casei. Conveniunt cum solutione fortitudinis
in ydropisi quam ascendit. Si autem pillulas
recipere noluerit licet fortius operentur
purgetur cum apozimate reubarbari
superdicto. Solvatur etiam quoque cum menta

solum provocte urinam sicut est sirupus
diureticus supradictus et fiat ita vicissim uno
cum una et uno cum alia ne natura fiat consuetu
dinaria neque conquestat aliqua ebdomoda
quin bis vel ter purget secundum virtutem per
purgationes plures et non prius post cibum
prandium etiam cenam electuariis calidis aperitivis
confortativis predictis in aqua calida sine privi
pationem frequenter omnino sicut est dyacurcuma
dyacimini et triaca vetus dyalacca et
dyacostum diluendo cum aliquo eorum vel aliquibus
simul impositis ad modum castanee cum ʒ
[illegible] vini albi clari veteris potetur. Et illa
hora ponatur epithimata et emplastra predicta
super epar et ventrem et non prius et balnee
tur in aquis terrarum et balneis aluminosis
et sulphureis et stagnis calidis stipticis
cum acute quin talia confortat epar et
stomacum expellunt. Que dicta et alys omnibus
fiat sicut in aqua calida preter quod vinum
eius sit vetus clarum purum sine omni
aqua. Sed cum sit hec egritudo cum fluxu
ventris vel solutione nimia non debet ali
qua medicina solutiva sed regatur cum sola
medicina stiptica confortativa epatis et intes
tinorum deinde sequens in aqua calida et sic re
gatur per methodum predictum aplicito contra
eos fluxum et retineretur tota cura sequens
donec perfecte curetur quoniam hec egritudo prodi
tamus est ex una quare infra sex menses
difficile curatur. Methodus ypposar
cha sit ex mala complexione frigida venarum
et membrorum corporis totius quapropter cor
rumpitur et diminuitur digestio 3a neque resi
[illegible] humores et humiditates nutrire
debentes ea neque apponitur neque assimilantur
[illegible] et aquositate ipsorum prohibente
sed stant in concavitatibus et sponsiositatibus
membrorum inflantes et replentes ea et
deinde infrant complexionem epatis in
consilium [illegible] tamen antecedente et sit
hec mala complexio frigida ut plurimum propter alteram
duarum causarum prima quarum est frigiditas epatis
naturalis secunda est resolutio calidi naturalis
sicut sit post fluxum [illegible] et propter quartana
Tertia vero propter opilationem duram epatis vel
splenis in calefactione et [illegible] calidi
naturalis in eis et prohibente sequestratione
superfluitatum 2e 3e digestionis. Tertia

est potus aque frigide in ieiuno vel post
coytum vel balneum vel exercicium vel ablutio
in aqua frigida post estuationem fortem. Quinta
est fluxus ventris plurimus vel menstruorum
vel emoroydarum evacuans calorem naturalem.
Sexta est retentio menstruorum continua vel
emoroydarum quare congregatur ad epar
et venas et ipsas infrant et opilant. Sep
tima est ex frigiditate membrorum continuancium
epati sicut est stomacus intestina renum
et pulmo et dyafragma et renes. Signa
ypposarche sunt cum signis supradictis
[illegible] inflatio cum membrorum totius corporis
et facies turgida velud pluvioris inflata
et est totum corpus sine [illegible] et non
inflatur venter neque umbilicus adeo sicut
in asclite vel tympanite et quando digiti
premuntur vel brachia reddunt foveam
concavam que non reddit illico et est cum
eo ut plurimum fluxus ventris chilosus
vergens ad albedinem pulsus undosus latus
lenis. Urina eius ut plurimum karopos vel
alba lactea grossa. Cura ypposarche
in qua est calefactio et confortatio epatis
et cum membrorum cum balneis electuariis
emplastris unguentis sirupis dictis capitulo de debilitate
epatis et purgetur de 3o in 3m cum medicinis
dictis in asclite vel pillulis cochys vel fetidis
vel cum medicamine [illegible] posito capitulo
de [illegible] post purgationes aliquas ponatur
emplastra super epar predicta in cura asclitis et
tunc utatur electuariis calidis aperitivis
[illegible] et precipue dyacosto et [illegible] dictis in
aqua calida vel succo [illegible] et
[illegible] et liniatur totum corpus cum luto
calido vel stercoribus calidis supradictis
et stet in sole calido vel stuba calida
post evacuationes frequenter. Et si sit
[illegible] epatis naturalis reducatur ad temperamentum
cum electuariis calidis et potu vini
veteris [illegible] et cum omnibus
dictis capitulo de debilitate epatis passio de causa
frigida. Et si sit propter resolutionem
calidi naturalis confortetur epar cum emplastris
calidis stipticis dictis capitulo illo. Et si sit
propter opilationem et duritiem epatis aperiatur
epar sicut diximus capitulo de opilatione
epatis et de opilatione splenis sicut diximus
capitulo suo et aliqua circa dispensationem in isto
capitulo passio de causa [illegible] asclitis acciden[illegible]

Sig[na] ypo ypos[ar]che

Cura

Et si sit yp̃ō potād aque fr̄e uel ablūcōm
in eo q̄ i uīo accidit dolor subcostis post ysta
quare vta' cibus calidis actu et virtute et elec-
riis calidis et vino veti claro puro et emplis
calidis stiptucis dictis masticite Et si sit yp̃ō
fluxu ventris cronicū uel mestruorum aut
emor ʒ tunc curet ysta sicud dicetur sius
cāis et conforteť epar ad ungentis et em
plis calidis stipticis acro q̄ dictis cā dē
debilite epatis paciens de debilitate eius
yp̃ē capitate sue site et cū dē fluxu
ventris paciens de fluxu cronico et indu
cat sompnus et queis yp̃osse et mutat
cibo laudabili et vino rubeo dul ut reddat
sanguis multas et balneet corpus in
balneo stiptico calido sicud est aqua
[illegible] et sic est aqua ab decoccionis ab
[illegible] ross plantaginis balaustie gallarum
cipressi cupularum glandium calamenti mente
mentastri [illegible] mastice alums sulfuris
et simi Et si sit propter retencionem mestruorum
vel emorroidarum provocent sicud diximus supra
capitulis et provocet urina cū fortitudine
cū syrupo diuretico dicto in cura asclitis
decoccione calida et si virtus et etas consenserint
et habitudo corporis sit carnosa fiat flobotomia
de saphena pedis que est inter in talo
iuxta illud yppo [illegible] pericula affo ʒ q
emorroidas antiquas sanans si nō una
relicta fuit periculosum est ydropem fieri
In nullo aut alio casu competit flobotomia
in ydropisi qua addit in infrigidationem epatis
et debilitationem Curatur ydropicus anasarca sicut
dictum est in cura asclitis decoccione sicca et
potius yp̃osse tollet ut mutat cibis calidis
siccis aromaticis ut sunt carnes laudabi
les et yp̃ō asse [illegible] ante diem purga
[illegible] tunc sumat electuario cū feniculo petro et
[illegible] vino [illegible] al claro potentis purg
Notatur cū cibo suo sapore seu qualitas [illegible]
napi petrosili [illegible]
[illegible] vta' cū iunbus suis pulvere q
sic fit [illegible] piperis nigri piperis longi ana ʒ
[illegible] cardamomi ana ʒ y galange ʒ ʒ ana ʒ j
cinnamomi ʒ j tritici [illegible] subtilissime et
[illegible] cū [illegible] pe os suis hora ve
[illegible] al [illegible] et [illegible] purgantes et
sine ingluvione [illegible]
dicat dicitur ʒ° [illegible] ca°
de cura asclitis q̄ [illegible] aque

Emperica

Vel audico [illegible] cius ab alto noctem quia
ydropico nec dum [illegible] bibico uel ablutio
Item dicit [illegible] ydropica nequaquam
[illegible] flomam [illegible] fiat ydropisis de opi
lacione epatis propter multa [illegible] sanguinis
uel retencionis mestruorum uel emorroidarum
[illegible] nec tunc fieri conveniunt
nisi etas et virtus consenserint aut [illegible]
tudo Item dicit [illegible] q̄ [illegible]
[illegible] potand [illegible]
quo spica nardi, sit [illegible] [illegible]
urina hominis aut capre in qua spica
decoccione sicca qua educat aquam ydropisim
leviter [illegible] et urina et confortat
epar Item aut sit [illegible] addat
eis [illegible] et [illegible] Item
[illegible] fore bonitatem suis
a radicem [illegible] cū [illegible]
[illegible] omnibus die [illegible]
[illegible] om cape [illegible] uel cū ono
[illegible] quia sanat omnem
ydropisim [illegible] partem Et dicat
[illegible] omnibus die ʒ° uel ʒ [illegible] aque
sine omni alio [illegible] possunt eo uti
[illegible] medicamine si cū non
[illegible] aliqua [illegible] ydro
[illegible] omnibus die [illegible] confert appete
[illegible] ʒ j [illegible]
solem uel ignem et [illegible] pulvis
[illegible] ut cito penetrat ad epar si
[illegible] cū vino al subtili claro dulci
[illegible] Confert etiam [illegible] passulis
et [illegible] quatuor [illegible] masticis [illegible]
[illegible] qua [illegible] conforta[illegible] eius
epar [illegible] caliditas [illegible]
in cura omnis ydropisis [illegible] vitia [illegible]
epatis confortacio Et [illegible] est etiam
in cura omnis ydropisis et yp̃ē ascli
tis q̄ [illegible] asinini uel [illegible]
aquositas que est intra [illegible]
[illegible] ad solem [illegible] donec indureť
et fiat [illegible] cito [illegible] et [illegible]
[illegible] in media nocte et post
[illegible] bibant ʒ iii vini decoccionis
[illegible] et melius sanat [illegible]
[illegible] totam aquam [illegible] una
die uel etiam [illegible] ista cura [illegible]
[illegible] nec debet fieri nisi [illegible]
[illegible] et in corpore forti robusto [illegible]
[illegible] q̄ ascliticos que est sine [illegible]

Vel sic curatur quidam cum solo trocisco lapatino qui sic fit et cum grumo vini dyacitonite vel dyalacte omni die ante cibum precedente in die purgationis bibendo desuper aliquid boni vini odoriferi. Rx turbith ʒ i ʒʒ succi ana ʒ ii scamonee electe grana ii teratur et incorporentur cum vino et fiat trociscus unus qui detur semel in ebdomada ante diem. Quam facit quater vel quinquies assellare aqua citrina cum ebullitione dicte supradicte et ad inustracionem emplorum sup epar supinis ductorum. Sed si esset cum fluxu ventris non detur medicina laxativa sed regatur cum cibis stipticis et clausis predictis. ¶ Deprimit et alii quod omnis ydropisis et precipue yposarca frequenter curatur cum huiusmodi medicina. Rx reubarbari pulverizati subtiliter ʒ i detur in aurora cum ʒ ii oximellis quiti et ʒ iii aque decoctionis lactuce scariole radicum seu dando dragmam ʒ iii vel semel in ebdomada cum ebullitione dicte supradicte. ¶ Sed si virtus sit debilis sufficit ʒ i reubarbari. Alii vero diebus quibus non datur reubarbarum detur ante prandium et cenam ʒ i et ß oximellis quiti vel squillitici vel aqua decoctionis lactuce scariole radicum feniculi. Et si sit cum caliditate vel sic detur syrupus acetosus ʒ iii vel mel rosatum colatum cum eadem aqua. Et si fit cum fluxu vel parum detur et raro neque reubarbarum sit ultra ʒ i ß regatur cum cibis stipticis vel emplastris supradictis. Item pillule appropriate ad omnem speciem ydropisis sive cum caliditate sive sine caliditate sit sive evacuant namque aquam citrinam terminant ventositates opilationes aperiunt et epar confortant. Item aloes epatici lini palpai ana ʒ ii et ß cathapucie elacterii colloquintide interiorum euforbii turbith reubarbari ana ʒ ii seminis petrosilini seminis apii seminis eruce seminis portulace sal indi carui ana ʒ i et ß mirabolanorum indorum et citrinorum ana ʒ iii esule ʒ ii dragagantum ʒ i fiant pillule cum succo cuscute vel absinthii detur ʒ i cum ʒ ii usque ad maior. Item aliter ad idem Rx agarici ʒ v epatorii reubarbari aristologie rotunde ana ʒ i lacce spice seminis apii petrosilini ana ʒ i succi al ʒ ii fiat pillule sicud ceter. Canon. Scias quod aqua ydropicorum duas habet partes unam scilicet que est frigida humida aquosa aliam additam et acuitam que est colera

vel salsugo aqua permixta sicut facis vehementem sicud vigrad per ipsum. Est namque ipsius pars aquosa sicut humida primum est et tibi congelat calida secundum partem quod totum quod duas habet virtutes ex quo elicitur pro canone in opere notanda quod cura ydropisis precipue et essentia est frigida et humida quare non curatur nisi per calida sicca sed est autem calida quamquam oportet quamquam in cura ydropisis addere frigida et precipue sicut cum febre. ¶ Oriendum ergo quod asclites est periculosior tympanite quia ad sublimationem quod est epar et precipue si sit propter opilationem vel durities vel apostema quia oportet medicari cum medicinis quibusdam calidis propter opilationem et aquam frigidam propter febrem et colam. ¶ Sed tympanites est periculosior asclite propinquam ad curam quantum quod est ventositas plurima cum aquositate pauca. ¶ Item si medicinis utitur calidis actus quandoque ventositatem et sic patet quod in cura victus est timor. Et ydropisis et precipue si sit cum febre quamquam est difficile curare alterutram partem, nisi fortassis in principio et cum confirmatione et cum virtutis constantia et obediencia infirmi. Item sciendum quod in cura asclitis si medici perhibitorum remediorum exhibitorum per plus et melius consulere videatur perforat aut cauterizat secundum Rasis et Avicenna seu maior ventris cum ferro vel cauterio in loco qui est sub umbilico ad tres digitos cum quod directe quod quia dicit si cor de musculorum transsumptum qui sic medicina contineant et sicud primum neque consolidare possunt. Sed alate ursus ignorancia ubi est carnositas corporis musculorum sed ante quam fiat incisio trahatur cutis sursum ut penis reddiat obtectam volumus quam subito cum cum notatino apalaret plurimum minati secundum calor naturalis et spiritus ex quorum resolucione necessario virtus perimitur et tamen medicinis. ¶ Item ipse dicit perilla affo quamvis ydropica aut cuiusque incidunt aut vivunt. Dicit autem incisio perfundari per totum mirach et epiphach usque ad interius cum mirach illud ledatur cum ipsa non epiach et intestina totum in a grue. ¶ Iste namque est ordo sapientis ut non medicinas fortes perdat nisi quod debiles non conualent nec cyrurgice medicina aut manualis est cum

ypo sarca

emplastro ventris

fortissima et ideo est ultima facienda neque
competit nisi virtute forti et egro determinato
vita necnon desperavit Consilium tamen est
meum est nulla tamen medicina sed potius ipsum
derelinquere prognostice et sic ab ipso fugere
nec medicorum infamiam incurrat sed in tali
casu vidi quosdam fieri constrictos supra
plantam pedis vel dorso eius inter digi
tos minimum et sequentem ab eo cum cautione
vel cauteriis et ipse impedire de prece
vidi etiam fieri ventosas ad cordas et unctiones
fieri super ventrem simplicia acuta cortice
et similibus incorporatis cum stercore ca
prino caprinis et lupinis vel urina
que siccabat aliquam aptam super to
tam mollitiem ventris donec aqua
resudabat. vidi etiam aliquos facere
aptam tentam in ventre cum scarpella
[illegible] cum unguentibus donec aqua
guttatim stillabat et venter detumesce
bat et sanabantur sed omnes isti vel
plures post exsiccationem aque recidiva
bant et moriebantur sed nec et infirmi
non stabant tamen cum clisteriis et
syrupis aperitivis et confortativis epatis et
splenis datis in apothecis aliud nihil
reguabat causa antecedens et quia
fuit potius debilitata per ydropisim
potius ideo deficerunt in 2a species ypo
sarca autem non debet fieri incisio quia
quia materia continetur in corpore toto similiter
videtur quod nec in timpanite quia non
est in eo aqua pura Prognosticatio
Dicit Galenus quod species ydropisis
ascelites est difficilioris curationis et
post ipsum timpanites. yposarca vero
vel plus est salubris et quasi nullus
ex ea moritur nisi per suam inobedientiam
vel medici errorem. Racio autem quia
in ascelite est causa et petrim nimia
super epar quod est membrum principale similiter in
timpanite vero causa et petrim despiciunt
ipsum et epar. In yposarca vero
petrim dispersum est per totum corpus quia
ipse tollitur leviter et diffunditur Item
dicit ypocras 2o prognosticorum quod omnes ydro
pisis cum febre et ipse cum febre acuta

est morbus quoniam fortitudinem virtutis tam
sit, cum fortis sit [illegible] qui in aqua non
34 extinguitur ut scriptum est in gloriosis libris
afforismi 2o particula In morbis inquieti
tantur egrotantes et cetera Et ubi in omni
morbo plantas pedum calefacit et caro
gracias inducit cremationem et per medium
quoniam ventre et intestina impediuntur in carne digere
regulatione et maturatione utque in scrutinio
et febre 3a notha Item ypocras 6ta particula
afforismorum ydropicis quibus ulcera fiunt vel
vena in corpore non facile sanatur quia
humiditas impedit consolidationem Item
fluxus ventris super venientes cum alle
viatione infirmi et virtutis constantia
salubre significatas vel et ut vide re
tus sine alleviatione infirmi morte
Dicit ypocras ibidem in ydropice habito
sedens ingenuas in ventre aqua fluctu
solutio fit egritudinis Et in libro pro
nosticorum aut si ab albo fluxu ha
bito dysenteria supervenit fortis solvit
ipse ascelites. Item in ydropisi cum et
et cum difficultate mictu pauca
exulcerans urina et plura et cum facili
tate micta et colore citrino vel sub
citrino et ipse virtute constante in
omni ydropisi si exhibitio medicamini
convalescunt nisi conferunt morte. Item
in omni ydropisi causa et alleviatio
die una cum recidivatione sta
tim die alia morte si non causa et alle
viatio perseveraverit salubre In
omni ydropisi si sputum lotura carnis
vel saguis coagulati morte signum
est. Item urina bene et in
pura rubea infectus et livida
supremus aut egrisa morte Item
fetor anhelitus et sudoris et spu
ti et omnis apertura plus debito similiter
et fetor citius totius morte. Item
ypocras 6ta particula afforismorum ydro
picis tussis superveniens malum
pronosticus non tussis in omni malum et
hoc intelligere si non sit tussis

Sit catarrus sive nitrie aque et ven
tositatis in ventre qui non dissoluitur
tunc magis infra paucos dies vel tra
ad suffocantes et propter asclitem propter quod in
in particula hoc referimus ad ydro
picus si tussim habeat dissipatus est
ydropisis et propter asclites si sequatur
in apa duritie epatis vel splenis diffi
cile et raro curatur quia lapidescit nec
mollificari potest ydropsis scilicet vicio epatis
periculosior est ea que fit vicio stomachi vel
splenis vel aliorum membrorum et ideo
asclites omnium periculosior ydropisis
in yposarca cotidiana magis periculosa est
quam timpanitica quia in ea maxima distemperancia
sed sit et tamen forte unde ydropisis yposar
ca particula assoffer quia morbus in quo
periculitantur egrotantes Capitulum
quintum de ictericia

Ictericia est defedacio coloris corporis
totius ad citrinum vel nigrum cum per
mutacione coloris urine vel oculorum
aut aliorum apparencia Citrina fit vicio
epatis propter sex causas in genere Prima est
mala complexio calida epatis sine materia naturalis
vel accidentalis Secunda vero mala complexio epatis
calida cum materia plurima scilicet colera et rubea
Tercia est apostema calidum epatis Quarta
expulsio cretica colere rubee ad cir
ferenciam corporis totius Quinta debili
tas cistis fellis Sexta opilacio et ista
est opilacio fit tribus modis Aut in gibba
et venis epatis Aut in poro quo cistis
mandat coleram rubeam ad pilorum i fundum
stomachi gracia confortacionis digestionis prime
Aut in poro quo cistis mandat co
leram ad intestinum ieiunum gracia ex
citacionis virtutis expulsiue Has enim
habet tres vias cistis ut patet in anothomia
Nigra vero fit aut vicio epatis debilis
in virtute discretiua superfluitatum di
gestionis secunde et hoc ut raro Aut
vicio splenis debilis in virtute attractiua
melancolie ab epate propter opilacionem factam
in viis eius vel debilitatem sine ipsa
et hoc ut plurimum Signa ictericie

citrine propter caliditatem epatis sine materia sunt cit
rinitas faciei et propter albuginem oculorum et urina
rubea intensa quod sunt eius cautas in se per
nam non separantur a corpore tunc a corde neque
noctis patiens est et ipsa minus non superflue
quam est eius quo [illegible] qua degit sibi famis
Si vero sit adveniens separatur aliquo
et fortassis accessit comestio ciborum ca
lidorum plurimorum et potus vini fortis plurimi
aut assiduitas famis et estuacio cum
vigiliis et labore Signa ictericie 4
propter caliditatem epatis cum materia sunt quia
colera rubea egreditur cum vomitu et
cum secessu et cum urina quia quamvis corpore
est rubeus aut citrinus vehemencius neque
minoratur ictericia et propter cum materia se mitta
Signa ictericie propter apostema calidum epatis m
sunt febris continua acuta cum dolore in
ypocondrio dextro punctiuo et omnia
signa apostematis epatis que diximus Signa 4
ictericie propter expulsionem creticam sunt
quod accidit in febre continua acuta in
aliqua dierum creticarum vel indicatiuorum
et quia fit subito infra unam diem
propter expulsionem colere rubee ad ambitum
corporis totius virtute fortiter sive natur
natura Signa ictericie propter debilitatem 4
cistis in attrahendo coleram rubeam sunt quod
cum ictericia fit nausea et vomitus colere
sine dolore ypocondrii dextri cum non
sit in ipso opilacio Sitis et siccitas et
amaritudo oris cum prostracione appetitus
et urina rubea intensa et difficile est
discernere inter istam causam et illam que
fit ex multitudine colere rubee per dictam
Signa ictericie propter opilacionem sunt quod si
sit opilacio in gibba vel venis epatis
vel in poro quo cistis attrahit coleram
ab epate sentit eger dolorem gra
vatiuum in ypocondrio dextro et
egestio aquosa est tincta Sed post
hec gradatim dealbatur secundum quod cistis
trahit coleram et urina est tincta
valde turbida grossa spumosa
propter eius regurgitacionem ad sangui
nem virtus discretiua et expulsiua

Ex apate

Ex opi lacione

epatis debilis esset plurimum tunc apparet urina
quandoque alba aquosa sicud et sterqus et fore
ficaret icteritia et est cum ipsa paciens
sine vomitu et amaritudine oris. Si autem opi
A latio sit in poro quo cistis mandat eo ad pi
relorum tunc signa eius sunt quia egestio et
urina sunt tincta valde grossa spumo
sa sicud bolus armenum sine vomitu vel
amaritudine oris vel siti et appetitus est
fortior virtute digestiva stomaci et est ut plurimum
cum fluxu ventris propter multitudinem cole
B transmisse ad intestina. Si autem opilatio
sit in poro quo cistis mandat colam ad
intestina tunc signa sunt stipticitas ven
tris cum egestione alba divina sicud sterqus canis
et fortificatio icteritie subito et urina
rubea grossa ampullosa valde nisi forte
virtus sequestrativa epatis sit debilis quod
raro contingit et non est eger omnino sine
vomitu colerico vel siti vel oris amaritudine
et appetitus prostracione. Sed non sunt hec
adeo intensa sicud in debilitate cistis
inattrahendo colam. Si autem opilationes
sunt plures sicud sunt tunc et signa
apparebunt plura simul et hoc est ut plurimum

Signa icterice nigre

Signa icteritie nigre de propter debilitatem
virtutis distinctive et oppressione epatis
vel eius opilationum sunt gravitas ypo
condrii dextri et quia icteritia citrina
precessit nigram, cum colera subtilior sit
quam melancolia simul et urina citrina
intensa videtur antecessit nigram grossam
Signa icteritie nigre propter debilitatem
virtutis attractive splenis vel eius opi
lationem sunt dolor gravitatis seu extensi
vus ypocondrii sinistri cum inflacione
et tumore ita ut putet stultus quod sit
apostema licet sit sine febre acuta et est urina
nigra grossa. Et sic sit hec icteritia ut
plurimum post incipiendo sine antecessione icteritie citrine

Methodus. Cura
icteritie propter calorem epatis sine materia est
ut utatur vino temperatorum et sine berberis
vel aqua decoctionis eius et aqua ordei
acetum frigida et aceto. Sumat omni mane
ʒ ij oxizaccare vel sirupus rosarum vel flor
Utatur tasanis et rosata novella epi
thimi opiatis cum sandalis rosis pulverizatis

et in frigidis in aqua rosacea et modico aceti bi
bet carnes et vinum nisi sint alterata cum
herbis et seminibus frigidis et aqua decoctionis
Cura icteritie propter caliditatem epatis cum materia si
est sic ut omni die in aurora sumat de
oxizaccara vel sirupo aceto simplici cum aqua
decoctionis lactuce endivie citoree vel
seminum quatuor frigidorum. Postea solvatur cum aqua
casei vel cum lacte acetoso acuto cum
ʒ j vel ij scamonee vel purgetur cum
electuario de succo rosarum. Lapatino vel sto
lapatino vel cum decoctione que sic fit.
Recipe mirabolanorum citrinorum ʒ j pistentur et
bulliantur cum ℔ ij prunis siccis in ℔ vj aque
donec medietas consumatur colentur et terantur
colatura cum ʒ j reubarbari boni pulverizati
vel granis iiijor vel quinque scamonee et addatur
sirupi rosacei ʒ ij et detur hoc totum aut de
qua evacuat colam et sistit vomitum eo
fortando stomachum et intestina. Deinde sumat
remedia localia predicta. Pietra sit calida
ut predicta. Cura icteritie propter apostema calidum
in epate est cura apostematis quod iam predictum est
dicemus. Cura icteritie propter expulsionem
extrinsecam cole ad cutem est ut inuncta
materia in eticando ponatur paciens in
balneo tepido aque dulcis vel aque de
coctionis florum camomille meliloti et aneti
quod si virtus sit debilis ponatur vesice
vel nasi circa subtegma super ypocon
dria et circa corpus omnino quasi repleta
aqua calida vel bibat aquam decoc
tionis calamenti acetum calidam in
plurima quantitate quam sudare provocat
et coleram quam expellit hortensis. Bibat
in quo sint radices infuse sicut aquosum
leniter bulitum. Bibat et aqua decoctionis
cantarorum et passularum pelagii et seminum
diureticorum. Hec enim omnia materias
viscosas subtiliant et venas ca
pillares elargant et digerant materiam
predictam. Dimitatur cum sirupo acetoso
composito aut cum oxizaccara dando
omni die in aurora cum aqua ra
dicum petro. et feniculi et minorum et
purgetur cum aqua medicinis supius
dicta. Cura icteritie propter debilitatem u

cistus in acethendo colam est ut ac confor
tet epar cum illis que diximus ca° de debilitate
epatis pagina de debilitate epatis propter vari
tatem sine febre quia omnis confortantia epar
confortat cistum fellis et e converso Confert
etiam ad hec omnia que iam dicentur de citrina
ictericie propter opilationem epatis et vesice fellis
De citrina ictericie propter opilationem epatis et vesice
eius qualiscumque sit opilatio est si cum
si corpus sit grosse et urina sub et citri
ne debili digeratur materia et deopilentur vie cum
syr qui sic fit Recipe endivie scariole lactuce
cicoree melli ana an 1 scolopendrie acc
tose polliciis adiancti capilli ve ana an
Recipe prius nuo ... semen quarta omnium frigidorum
cappari ana an 3 2 zuccari lb 1 vel zuccari
et mellis an 3 vij fiat syrupus De quo detur
omni mane 3 ij cum aqua decoctionis endivie
et lactuce quod si post non sit aliud quod ...
cum syrupo acc simplici et aqua calefacta
et aliud syrupum bonum apperiente et confortatem
epar et splenem scripsimus ca° de opilatione
epatis pagina de canone Postea pur
getur cum aqua ... predicta Utatur
sepe casiafistula et diaprunis impto cum dya
citrina vel cum esula sarracenica vel dya
lacca Nutriatur vero bonarum carnium elixatarum
cum lactuca endivia feniculo et petrosilini simul
et carnibus conditis cum succo granatorum vel
berberis vel aceto vel cum sapore facto ex
succo acetose trifolii et petro/ nutriantur etiam
aqua piscium et ceterorum Bibat vinum album
clarum limphatum Si autem sit cum febre
tunc opus est ex opilationibus acutis
predictis sicut est syrupus acc quarta aut oxi
mel quarta cum aqua decoctionis aperi
cappari si feleos apii petro feni et
purget cum pillulis de reubarbaro dictis
in eschole Humat autem prandium et cenam
bibeam ... aque decoctionis cambue
vel porrum et scole acta calida vel a
que decoctionis apii feni petro ... resol
nut ... ceplebet apud in epate opilato
nutriatur carnibus edorum et pullorum coctis
cum ceteris herbis conditis cum sinapi vel
sapore facto ex succo allei et cardamo
et aceto forti Utatur iunibus...
... Bibat vinum album purum frottet

cibos grossos viscosos et potus tur
bulentos Clistere sepe veniat cum clisteri
primo quod lenitio facto ex aqua decoctionis
malve bismalve sicle mercurialis blete
tantum addendo aliquid olei gums vel oli
fiat et mellis et salis Postea vero cum
clisteri acuto attractivo quod fit si predictis
addatur in decoctione agarici et collo...
an 3 Et frequentatur sepe in sono aliquas
trociscos ... atque confortativis epatis
dictis in aestate et postquam urina citrina
tincta fuit quantum acceptus tamen sit cum
... iam tepuit calore et bonum lubricari
et vina reducta in tinctura Cum colere
coleris cutis feditas cum balneo stube
sicce vel aque dulcis calide in qua
decocti sunt flores camo et meliloti
et ablutione faciei et oculorum cum aqua
ro et sinione aceti fortissimi preparetur
et in unctione faciei cum unguento a
camo Humile et ipsius vaporatione cum
aqua decoctionis florum camo et fo
liorum tantum recentium recipiendo eius
vapore infaciei et oculos actu calidum
qui potenter resolvit reliquias cole
et removet citrinitatem oculorum similiter
et cum precione vini granatorum intrinsecus
donec ipsorum citrinitas totaliter auferatur
Et hec sufficiant de citrina ictericie citrine
Cura no ictericie nigre ex quartanis ca
fiat est ut aperiat splen et confortetur
per ut dicimus ca° de debilitate splenis
et ca° de debilitate de opilatione splenis
Et syrupum bonum ad hoc diximus ca° de
opilatione epatis pagina de canone
post purgationes dicit aliquas utatur dya
lacca dyacetina ferrata De vitet
carnes bovinas vel ferinas fumigatas
aut salitas Humidit et lentes cau
les panem azimum et omnia granaria
indiam ... et cibaria lenitas per
dicta que post acuit quoque cum sene
epithimo polipodio et squinanto Em
pentia Dicunt quidem operantes
in historia palmatelle que est inmanu
dextra ... anularem confert in omni
ictericia citrina sive sit cum febre sive
febre et propter in corde sanies Cum ... omnia

est rubea grossa vel rubea valde
sine grossicie sit flebotomia saluatelle
manus sinistre confert in omni ictericia
nigra quia iste flebotomie diminuit tam
continentem et diminuit antecedentem
Item [illegible] nobilis [illegible] in omni icte
ricia citrina [illegible] quandoque causa fiat est
ista [illegible] digatur [illegible] vitellina cum z
in [illegible] et z ii syr [illegible]
bibiti [illegible] vel in diebus cum aqua [illegible]
[illegible] in aurora [illegible] vitellina
videt [illegible] et flatus propter
[illegible] tollere penetrat ad cutem et
ipam [illegible] et poros Sed ratione flatus opilat
possunt et sic sit causa ictericie [illegible]
hoc sed purget cum [illegible] agarici
[illegible] et infundat
[illegible] in z iii aque [illegible] decoc
tionis [illegible] Item coloquint et maiorum
[illegible] et addat z i
[illegible] propter dulcora
[illegible] hoc [illegible] ante die qua
si corpus sit robustum [illegible] tota aqua
[illegible] vel purget
[illegible] cum z [illegible] dya
cum aqua decoctionis [illegible] et florib
Notandum post purgationes omni die
in [illegible] aperiente aqua confortante
epar [illegible] est dyaprunis [illegible]
[illegible] saracenica [illegible]
[illegible] castanee cum aqua calefacta [illegible]
et hoc potui [illegible] marrubii [illegible]
[illegible] decoquantur in [illegible] vini vel
[illegible] potentissimi addito modico ace
ti [illegible] propter amaritudinem et bulliat
usque ad consumptionem [illegible] postea co
et detur [illegible] vinus tractus [illegible]
et omnis [illegible] Curata autem [illegible]
dine remoueatur [illegible] scilicet citrinitas
faciei cum vaporatione [illegible] aqua
decoctionis [illegible] veterum
[illegible] fumo eius vapore in facie
et [illegible] aptos postquam caro te
perit ab ossibus separari **Canon**

Aut [illegible] quando re[illegible]
[illegible]

Contra ictericie [illegible] quandoque causa fiat
[illegible] cum de opilatione epatis [illegible]
[illegible] atque [illegible] cum infrigidatione

aliquali quapropter conferunt omnia dicta
[illegible] de opilatione epatis [illegible] et causa
calida Item [illegible] et omnia que diximus [illegible]
de ydropisi [illegible] et cum [illegible]
[illegible] est dyacurcuma [illegible]

Pronosticatio

dicit ypo
cras [illegible] particula [illegible] si ictericia sup
[illegible] in febre acuta [illegible]
vel apud [illegible] opilationem forte in epate
[illegible] rubee [illegible] quare [illegible]
[illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in febre acuta [illegible] veniente
[illegible] sine [illegible]
[illegible]
[illegible] Item ictericia superveniens
in febre acuta [illegible] vel post [illegible]
dolore [illegible] ratione epatis
que [illegible] vel opilationem [illegible]
[illegible] Ictericus [illegible] in
febre [illegible] vel [illegible] icte
ricia superveniens bonum [illegible]
[illegible] fiat [illegible]
[illegible]
et post [illegible] in die [illegible]
[illegible] grosse [illegible]
est [illegible] vitellina Item [illegible] ictericiam
[illegible] ydropisis vel [illegible]
[illegible] calida [illegible] ventositatem
et aquositati ydropicorum unde ypo
[illegible] particula afforismorum [illegible] valde
[illegible] ydropisim
[illegible] sequitur ictericia frequenter propter
opilationis fortitudinem [illegible] grossior
et [illegible] quare
sit mortalis Item ictericia proveniens ex
[illegible] vel splene mortalis Item
ictericia proveniens ex opilatione [illegible]
mortalis unde ypo in particula afforismorum
[illegible] epar [illegible] mortale [illegible]
[illegible] est in epate vel splene

amplius resolui non potest ut dicit Avicenna
et cetera cum fecerint ea de apostematibus epatis

Capitulum in de epate et extima et

Apostema dicitur ulcere in epate
fieri in epate quando materia post et primo
collecta in ipso extima vero dicitur quando
materia de membro alio ad epar delegatur
per modum crisis sive fit sive crisi sine fit
Ulcus vero dicitur cum apostema cum fit in saniem
sanie et post hoc erumpit fit Si igitur
apostema per digestionem in urina per delegationem
ulceris non per rupturam / possunt ac hec
fieri ex opinione que dicit humorum ipse cum
ex eo et sanie et medica sed forte in quam
complate ut dicit Galienus in divisionibus
quam est epar tam est membrum carnosum
carni fere calidum valde / et propter hoc
neque fit ex inflatione post in principio sed consequenter
sequendo ad apostema calidum adusto lapidosi tamen
hoc ex apostematibus sicut et aliorum omnium sunt
quatuor tempora scilicet terminatur ad salutem scilicet principium
augmentum status et declinatio sed principium
invenitur ad principale potius in quodamque corpore mor
tem indicat precipue in declinatione vero quando
in ea nullus moritur ut dicit Galienus 3o de
crisi vero in hoc refert quam infestat
statim a principio propter materie multitudinem sed
in augmento propter eius acuitatem et do
lorem sed in statu propter morbi longitudinem
et virtutis destitutionem Est autem principium cum
materia fluit in urina signa digestionis ma
nifeste et hoc tempus durat a primo puncto
male superatorum usque ad dies vii vel plus
Est autem augmentum cum augetur dolor et
febris et materia fere tota fluxit et durat
quamdiu non apparent signa digestionis
completa Est autem status cum dolor et febris
fit in sola vehementer et confortius et
materia tota fluxit ad locum durat autem
quamdiu apparent apostematis eius si
tendit ad saluem Est vero declinatio
cum secundum se in me fit similis eius et febris et
doloris innovatio et virtutis quedam alle
viatio et durat hoc tempus sanitatis
debite vel confecte Apostema predictum epatis
sicut et omne aliud apostema potest terminari aliquo
duorum modorum quam vel stat vel permutatur
recte cum permutatur ad bonum ut si convertatur
in pleuresim vel splenem / et tunc cum permutatur

ad malum ut si in frenesim vel frenesim
vel ad cor transferatur Si vero steterit in suo lo
co terminatur aliquo trium modorum primo quidem per
resolutionem sensibilem vel insensibilem secundo vero
per saniationem sive dubelatam 3o modo per sclirosim
sive induracionem Signa terminationis
eius per resolutionem sunt quando per completa
non dicta tumor resolvitur et febris diminuitur
et dolor mitigatur et virtus de die in die
confortatur sive apparitione crisis sanitatis
vel saniei per secessum vel urinam et tempus
istius terminationis est a principio puncto egritudinis
usque ad diem xiiii vel circa et sicut in splen
resis dictum est Si igitur usque ad tempus id
tumor non diminuitur et febris et dolor aug
mentatur fere quousque hoc apostema re
solui non potest Signa terminationis eius
per saniationem sunt quando post xiiii dies vel
circa id febris et dolor augmentatur et magis
in nocte quam in die cum ipso 2a particula
aforismorum Circa generationem saniei dolores
et febris recipiuntur Si igitur calor ultimus fit
fames Si vero accidentalis fit virtus in
dicat generator illud Et tusses sicca
superveniunt et oculi gravantur et rubedo
angulorum in eis et ungues curvantur
et manus et pedes calefiunt sicut omnium
salute vel infirmitate sicut cum principale
et surgunt multitudo sudoris propter quam non
alleviatur egritudo et pulsus et anhelitus
fit frequens Et tempus istius terminationis
est a die xiiii vel circa id usque ad diem
xxviii vel plus vel longe multitudine
et grossitie materie in minore vel in mo
rum ut dicit ipse 2o pronosticorum post
illos igitur dies superveniunt ruptura
et rigor corporis totius et apparet sanies
et sanies in urina vel secessu et
diminuitur febris et dolor sicut cum salute
Signa terminationis eius per sclirosim
sunt quando post dies xl vel circa id
febris et dolor falso deletescunt non
precedente evacuatione sensibili remanente
tumore vel duritie vel in loco
cum prostratione appetitus et nausea
et corporis extenuatione quamquam diu non
sit materia in scirrum suffecit resoluta non

re manifestent ista accidentia ¶ Signa autem distinctiva inter apostema epatis et pleuresim scripsimus in tractatu de pleuresi capitulo de pronosticatione Signa vero propria apostematis calidi in epate sunt febris continua acuta cum dolore pungitivo forti et ypocondrio dextro subcostis et sychemeria sitis
Si autem sit ex sanguine tunc preter predicta apparet rubor faciei propter febrem frigiditatem et pulsus undosus scilicet magnus latus mollis et urina rubea grossa et spissitudo carnosa et dulcedo oris sunt manifesta causa et etas iuvenilis et accessio ciborum multiplicantium sanguinem ¶ Si vero sit ex colera tunc predictis apparet color faciei citrinus et pulsus velox durus duriusculus et urina citrina intense tincta grossitie non plena et spissitudo ex tenuitate et concavitate oculorum et amaritudo oris sunt cum ex colera et forte superveniunt vomitus amarus ¶ Signa vero distinctiva apostematis an sit in gibbo epatis superveniunt singultus propter compressionem oris stomaci et spissitudo facta sine sputo propter compressionem dyafragmatis ex ypocondrio et ictericia citrina propter opilationem adiacentium venarum in capite fovee et apparet tumor in ypocondrio dextro similis figure medie lune et precipue si magnum sit apostema Si autem sit in sima apparet fortassis ego nichil sentio locutiva carnis et fortassis aliquid subtilius chilosa propter defectum attractionis illius et ventositas ventris et prostratio appetitus omnis et quanto maius fuerit apostema tanto fiunt hec accidentia maiora et fortiora
Cura apostematis calidi de sanie
Chetha
in principio et usque ad vii dies est ut fiat flebotomia de basilica pedis dextri propter oppositionem longitudinalem vel de basilica brachii sinistri propter oppositionem latitudinalem ¶ Postea fiat flebotomia eradicativa de basilica brachii dextri in qua si fuerint signa supradicta contraria scilicet virtus et etas convenientes vel febris ex sanguine fervidi est quod ad dies xx meliusque est
Si vero corpus non fuerit pletoricum vel si apostema fit confirmatum ante quam fiat vomitus fiat illico flebotomia eradicativa quamvis propria ma ... tota fluxura est ad locum apostematis non est amplius sollicitandum in diversione sed in eradicatione ¶ Diversio vero respiciat materiam fluentem vel futuram fluere Eradicatio vero materiam fluxam et collectam
post flebotomiam ponatur epithimata et emplastra repercussiva per exterius scilicet emplastrum ex pulvere rosarum sandalorum camphore spatule dyarodon bolo armeno et similibus dissolutis in aqua rosarum et modico aceti propter penetrationem ¶ Innuat syrupum acetosum simplicem repercussivum pluries syrupum rosarum vel syrupum de ozimo acetosa vel berberis cum aqua decoctionis endivie lactuce acetose ... permixta et hora illa veniet ... cum suppositoriis vel caseo leniendo ... in capitulo de pleuresi capitulo de methodo et ... et si medulla cassiefistule dissolute in iii aque decoctionis endivie vel pul... vel ... bonum pulverizati dando tempore hora illa potio succo ordei vel farine vel aque fumiculi et malis sapidis ... vel vino berberis aut quatuor ... contentum aqua decoctionis ... vel ponatur acetosi ... vel ordei vel berberis vel ac... tose et modico aceti et bibat ... vel aqua decoctionis endivie ... tamen foret abstinendum hora illa ... ¶ In augmento vero ponatur ... resolutiva sine attractione ... cum repercussivis sicut sunt emplastrum ... floribus ... semen lini ... farina ordei radice ... malvavisci coquendo omnia in aqua ... et incorporando cum oleo camomille et aqua ... quod sufficiat addendo aliquid ex stipticis sicut sunt absinthium ... nimis et plantago et hora illa fiunt ex leniter resolventibus et aperientibus per interius sicut est syrupus ... ¶ In statu vero regatur cum resolventibus ... et ... febre et dolor ... mitigari ... resolutiva ... cum pulvere ... caparis ... ... et dolor et sic regatur ... usque ad resolutionem ...

Si autem morbus ——
prolongetur neque apostema resolvatur neque mediocriter
remollitur consolidetur vel scissure videantur et esse
et dolor de die in diem augmentetur saniere
des quia apostema tendit ad saniationem quare
intende propterea hoc cognoscens ad curationem
sanies laudabilis cum emplastro maturativo
dicto capitulo de apostematibus secundum passio de me
thodo et sic regatur usque ad diem rupture
et si ruptura per se fiat bene erit sin
autem fiat partem sicut ibidem diximus
de cura de bellati in stomacho. Et postquam
ruptum fuit apostema quod sanies que fuit et
tunc sollicitandum erit in custodia vel una
et posse. Cum quidem cura tribus perficitur
intentionibus prima quarum est in mundi
ficando ulcus a sanie quod fit propter
abstinentia. Detur ergo in potu aqua or
dei vel ydromel vel julep vel syrupus
acetosus compositus vel confectus cum zuccaro
si calor sit plurimus vel cum melle si
calor sit diminutus. Secunda in consolida
do labia ulceris quod fit per stiptica conglu
tinantia. Dentur ergo in potu ʒ iii de
hac medicina cum syrupo acetoso vel julep
vel ydromelle et de hoc per duas horas
assumptione ab invicem abstinere [illegible]
℞ seminis endivie seminis apii mastic
terre sigillate ana aur. i rosarum tritarum
spodii thuris sandali [illegible] ana aur.
i terantur omnia subtilissime et cribellentur
et emplastrentur super epar propterea cum emplastro
℞ spice calami aromatici cipri ana partem
i thuris mastic ana partem ß coquatur et
incorporetur cum aqua decoctionis gra
norum mirti vel mirobalanorum vel sumach
vel piorum vel pomorum stipticorum aro
maticorum et in fine addatur aliquid gallie
muscate que consolidat et confortat
epar appetitum. Tertia est in confortando
virtute usque ne fortassis ex morbi longi
tudine atque doloris fortitudine prostratur
quare ergo confortetur cum carnibus edorum
et pullorum et vitellis ovorum et cibatur
communi al' subtile aromaticorum in parva quan
titate. Si vero ut predictorum contulerit
et apostema de die in die in dura ad re
manentia tumoris et doloris in loco
et corruptione coloris et inordinatione

appetitus et delitescentia per se fiat tunc
intende ad mollificandum et resolvendum materias
relictas adustas crassissimas tamen primitus
quam propterea sumat cottidie omni die an
tidotum de diacurcuma scriptum capitulo de ydro
pisi passio de cura asclitis cum per se
vel sumat de dyalacca vel de [illegible]
sia cum vino al' subtili vel sumat
trociscos de bdellio qui sic fiunt secundum
in dimensionibus ℞ rosarum tritarum ʒ ii spi
ce nardi ʒ ii croci ʒ i costi lacce
ana ʒ i et ß mirre ʒ ß mastic a
mygdalarum amararum ana ʒ ii bdellii
ʒ iii dissolvatur bdellium et mastix
cum vino et conficiantur cum eo res alie
postquam pulverizate fuerint subtiliter
et cribellate et fiant trocisci quorum pondus
sit ʒ ii vel iii detur i cum aqua endivie
si fuerit plurima caliditas vel cum vino al'
vel ydromelle vel aqua decoctionis
seminis apii et feniculi si non sit sic intensa.
Emplastretur epar cum emplastro quod ℞ radicem
malve visci coctarum et mundatarum a
lignis interioribus et cortice exteriori et re
ducatur ad formam cum pingui per pistationem
℞ unc. farine ordei ʒ iiii farine
fenugreci seminis lini ana ʒ ii pinguedinis
anseris et anatis et gallinis et porci
sine sale ana ʒ ii cipi squinanti ana ʒ i
aromatici ʒ ii ß terebentine ʒ iii cere quod
satis sufficiat dissolvatur cera et gumme
cum vino et cazola ad ignem et incor
porentur cum eis res alie postquam bene
trite fuerint et cribellate extendatur
super corium et ponatur super epar vel fiat
emplastrum operis super loco cere ponatur oleum
masticinum vel nardinum hoc nam
emplastrum sua bonitate mollificat et
resolvit omne apostema induratum et precipue
si sit de materia calida adusta. Si autem
sit de materia frigida vel grossa valde
tunc opus est emplastro fortiori quod fit
℞ [illegible] preparatorum [illegible]
[illegible] terebentine [illegible] ß bdellii armo
niaci sarapini ammoniaci opoponaci
ana ʒ farine ß farine fenugreci et se
minis lini ana ʒ iii olei nardini ʒ ii
dissolvantur gumme in vino et cum

De mollificativis

Emplastrum mollificativum

dissolute fuerint addatur sebestena et
dissoluatur cum eis et cum dissoluta fuerint
omnia ponantur in mortario et incorporentur
res alie cum eis et cribellate postea de quo unum
corpus fiant et fiat cerotum vel emplastrum
super epar actu calidum ista enim emplastra
mollificant et resoluunt materias induratas
in epate et confortant substantiam epatis et
si applicentur post apertionem et incisionem
lapatis fumosi plurimum est conferunt qui ad
iuuant ad expulsionem saniei et mundi
ficationem volueris. ¶ Et cum apostema epatis calidi
decoctum est cauendum est in potione non quod in siphac eo
debet magis fieri cum cura flebotomia secundum
colico magis cum farmacia leniter pur
gante materias acutas sicut sunt cassiafistula
tamarindi manna reubarbarum dando cum
aqua decoctionis. ¶ In utroque tamen
competit flebotomia et farmacia ut dictum
est. Emperica docuerunt opor
tere quod apostema epatis vel alterius membri
cuiuscumque exterioris vel interioris potest fieri
principio vel augmento materia fluxa sit ad
locum cuiusdam tribus modis. Primo quod
per repulsionem eius ad loca ex quibus fluxit
et hoc fit per res stipticas que repercussiua
nuncupantur sicut sunt sandali virga pas
toris spina et silia posita super ipsum.
Secundo modo per euacuationem ad partem oppositam cum
ipsius flebotomie et scarificatione atque ven
tosatione. ¶ Tertio modo per deligationem sine
transmissione materie ad membra debilia quod
tunc fit quod fit per stiptica temperata con
fortantia virtute epatis regitiua ut
sine valeat superfluum exonerare
sicut sunt gummi mirti rose atomia suc
cus quatuor et berberis ad principium
assumuntur. Aut post eius si epar cum
planis. ¶ Dyamonie et alii qui fuerunt
agrimonie in potu datum stechados semis
per nouem dies liquefacit appetitum cum
apostema tam interius quam exterius vel Ca
non. Dicit G. in de ingenio sanitatis
quod in apostematibus stomachi epatis vel splenis
non debemus administrare neque per interius neque
per exterius medicinas resolutiuas puras

quia resoluerent corpus simul cum materia
et sequeretur mors festina cum sunt membra
nobilia quorum operatio necessaria est pro toto
et ipse epar cum sit membrum carnosum
calidum nobilis substantie spongiosum. Addantur
igitur eis stiptica aromatica sicut
sunt absinthium rosa citania planta
go gummi mirti mala persica respi
le sorbe pira et sumach et silia
et sicut dico de resolutiuis ita intelli
go de mundificatiuis et mundificatiuis
et maturatiuis. ¶ Item si apostema sit in gibbo
epatis euacuetur materia per intestina
cum farmacijs lenitiuis predictis sed non
dentur medicine acute sicut est sca
monia agaricum et similia qui febrem
intenderent et materiam agitarent et sic
apostema augmentarent. ¶ Item in cauone
duo impediunt primum quod lesio interiorum
ut mundificatiua vel lenitiua contingere
namque omnis materia in apostemate collecta debet
euacuari per urinam ne lesio intestinorum
ueniret. ¶ Secundum est grossicies vel vi
scositas materie. ¶ Tunc namque medicine
urinatiue sunt debiles neque sufficiunt
quare oportet ut fiat eius cum medicinis
diureticis precessis ergo medi
cus nunc ista nunc alia ne una fiat
consuetudinaria. ¶ Item in principio apostematis ne
detur potio repercussiua fortia ne
forte materia induretur et caliditas epa
tis mollificet et sequatur ydropisis
ascites ... ergo primo lenia
debilia postea fortificentur gradatim
¶ Item non fiat flebotomia vel farmacia
cum ventris constipatio quia euo
cationem materie notitie prohibet et ma
teria corrumpit leuiter igitur prius
ad suppositorio vel clisteri. ¶ Item sciendum
quod apostema in concauo epatis reddit
ventrem liquidum quia chilus non pe
netrat ad epar. ¶ Apostema vero in
gibbo eius reddit ventrem stipti
cum propter attractionem plurima ad locum

d? Agrimonia

apatis nisi forte apa sit adeo mag
nus et utriusque epatis desiccat et opilet
tunc fiet fluxus lienteriae pruritus
fus Attendendum preterea quod in apate
epatis est opilatio et liquor in opilatione
sit urina alba tenuis clara radiosa
vel subrubea grossa confusa propter
ffe et humorum ebullitionem quapropter si
venit alba aquosa vel livida caloris
innati mortificationem significat

Pronosticatio Omnis apa epatis
est ex toto genere magis mortalis quam sa
lubris propter epatis nobilitatem neccessitatem
caliditatem et raritatem quare pro
nostri lingua nisi virtus sit fortis
sufficienter et medicine vero ex hibite
confuerant quaque die Item apa
epatis si terminetur per resolutionem sa
lubre si vero per saniationem est difficile
propter ffe et doloris intensionem et
morbi longitudinem et inobedientiam et
proto et propter eam die ruptionis materie
consilium est mortale Cum vero
lapidificatio est amplius mollificari
non potest nisi fortassis in principio ut dicit
Avicenna capitulo proprio Item apa
epatis indurata causat infra parum
dies ydropisim ascitem et tympani
tem yposarcam Item in apate epatis
frigidas manus et pedes mortalis est
quod significat magnum apa unde
ypocras in particula afforismorum est acutis
passionibus frigiditas extremitatum
malum Item apa in gibbo epatis
acutus interficit quam in concavo propter
partem illam esse nobiliorem et vias
strictiores Cave preterea ne timore
mulierum qui sunt in lumbis ventris
medices fore apa epatis vel splenis
distinguere ergo per signa alba urina
et urina infecta confusam et
... cholerica vel sicut lotium
... et dolorem cum ffe acutissima
et pulsum spissum velocem quam inde
ista vel in apatibus musculorum

appareat vel non plurimum vehementer Item
ypocras in particula afforismorum In flegmone epatis
singultus malum quia multotiens mortale
est Item in omni apate epatis fluxus
ventris magis quam magis apatis
et pstrationem virtutis accidit indigestio
sit nisi venit in die cretica et post
signa digestionis et sint sed sanie
laudabili alba leni equali vel cum
pauco sanguine grumoso et virtute con
stante et ffe et dolore deficiente et
appetitu redeunte Item apa facta
in gibbo epatis potest tribus modis resol
vi possibiliter ad salutem scilicet per sudorem per
vias urinales et per fluxum sanguinis narium
Dixit et apa quod est in concavo potest tribus
modis terminare scilicet per sudorem per fluxum
ventris et per vomitum Si igitur aliqua
istarum terminationum evenerit subito a principio
scilicet in 4ta vel 7ma die salubre erit
et precipue si signa digestionis apparuerint
et virtus constet si vero tardaverit mortale
erit propter saniei generationem et morbi
longitudine unde ypocras particula afforismorum
in suffocationibus apa non soluta ad primas
crises longe ut ... sunt Item si
apa saniosa fuit in velamine epatis
vel musculis ventris salubre Si
vero in substantia epatis mortale cognoscitur autem
et distinguitur ut dixi apatum scilicet apertum
quam si apertus post ruptionem vel inci
sionem vel cauterium fluit sanies
alba lenis equalis venit de panniculo in
volvente epar vel de musculo Si vero
fuit nigra grossa venenosa vel viridis
fetida plumbea livida sic quam de substantia
epatis egreditur Unde vero ypocras vij
particula afforismorum quicumque in epate propter
saniem ... sequitur sanies
fluxus et alba evadunt in tunica
enim illius sanies est Si vero velud
amurca prodeunt consilio tamen ne clis-
teriandum vel ... prognosticare
vel inquirat Tractatus tercius huius summe

Splenis passiones sunt 3es Capitulum primum de apa
prima debilitas eius in suo officio

Ma opilatio generatur et tensio contra apa nam denticula nigra deponit vbi de citrina 2ᵉ

Primi de debilitate splenis

Debilitas splenis
Quemadmodum et debilitas epatis a duabus fit causis prouenit que sunt mala complexio siue lapsitas textiure siue substancie debilitate eius firmam propter solum continui dissolutionem derelinquo nisi fortassis accidit cum epate vel aliis de quibus propter cum dicitur mala autem quo dantia licet sit omnium morborum propter tamen splen debilitatur maxime frigida et calida et sicca non sicca ad calidam reducatur sed humida non debilitat nisi opilando et extendendo veluti in premio capitulo Signa debilitatis splenis in genere sunt ca primum est corruptio coloris corporis scilicet et conuersio eius ad nigredinem que maxime percipitur in albuginibus oculorum et hoc contingit propterea quod splen non attrahit melancoliam ab epate neque mundificat in eo massam sanguineam cum eius sit proprium officium Secundum est prostratio appetitus propter pancam melancoliam acetosam que transmitti debet a splene ad os stomachi ut appetitum excitaret tertium est ab lato vel diminutio emorroidarum vel menstruorum in corpore consueto quando emorroides oriuntur a splene siue venis eius Si autem sit ista debilitas a mala complexione calida tunc cum predictis apparet citrinitas permixta nigredini in cute corporis et albuginibus oculorum et destructio appetitus omnino et calitas sentitur in ypocondrio sinistro et vrina rubea grossa Si autem sit a mala complexione frigida tunc cum predictis apparet color liuidus permixtus nigredini et destructio appetitus non adeo sicud in calida et frigiditas sentitur circa locum splenis et vrina alba turbida inferius et clara superius quandoque Si tunc sit propter raritatem substancie splenis tunc cum signis quibus apparet predictis apparet medico sapienti comparatio signorum calidorum et frigidorum et quoniam splen

de facile leditur oppilationibus eo post quam peruenit ad paruulum in volumine tamen quam eius substancia caret propter propter non esse membrum in numero principalium sed carni forme que ad modum epatis et pulmonis et renes. Medicationes

Cura debilitatis splenis propter malam complexionem calidam consistit in primo si corpus sit plectoricum vel carnosum fiat flobotomia de basilica sinistra in brachio vel pede vel de saluatella in manu post hoc si necesse fuerit purgetur cum serapio epithimo polipodio dando oportet aliquid in puluere cum aqua decoctionis frigidorum vel mirobolani citrini vel cum hac decoctione recipe ellebori nigri ℥ j radicum ℥ ij terantur et dissoluantur in ℥ iij aque feruentis decoctionis fene epithimi et frigidorum coletur et detur totum ante decem quod si post hoc non sit aliud purgetur cum diasene vel cum ierelogodion dando oportet ℥ ß cum aqua calida ante diem vel detur reubarbarum in puluere cum succo capnio vel cum aqua decoctionis frigidorum quoniam ista medicamina confortant et deopilant splenem et epar atque mundificant et educunt humores grossos ad istos vel non adustos post purgatos ponatur ventosa magna sine scarificatione super splenem item cum sectione forti et melancolia attrahatur et fricetur leniter cum manibus et epithimetur cum humore medicine recipe capri caparis accari endiuie lactuce acetose absinthii ana prescrutentur et bulliantur in aceto forti et succo acetose vel berberis et isto liquore actu calido infundatur pecia et ponatur frequenter super splenem in tempore Et si vis confectionem facere vnguentum bulliant res predicte in oleo quando et modico aceti vel oleo rosato vel oleo de sahabus et post decoctionem coletur liquor et oleo et cera sufficienti fiat vnguentum Vtatur carnibus laudabilibus non frigidis neque salitis coctis cum endiuia lactuce vel seminibus corporis conditis cum agresta vel vino granatorum vel berberis vel succo acetose et aceto bibat vinum album clarum

v. rubia grossa

debile aquosum vel limphaticum vitet albos
dulces grossos vnctuosos vel viscosos et
potius rubeos grossos pallidos Vtatur tamen
sandali rosata nouella dyaborraginato
dyarodon abbatis cum aqua calida in ieiunio
Cura debilitatis eius a mala complexione frigida
est calidis cum predictis in flemmatica et purga
tione et ventosatione secundum frictio fiat
fortior et quiescat in ieiunio equos deinde
incidentes vel descendens scalas altas
epithimetur splen cum hoc R capparis
acori asari aristol rotunde ana pistentur
et bulliant in succo absinthii scolopen
drio tamarisci corticis medianae sam
buci et modico aceti squillitici vel ace
ti fortissimi coletur et exprimatur res
predicte et in liquore illo imbibantur petie
et actu calide super splenem ponantur R cap
pari cum epithimi zedoarie secundum in aqua
calida cuminum lactis et frigida corpus secundum
in aqua frigida tamarisci vel pistentur res
omnes predicte et fiat emplastrum et si vis
magis fortificare hoc medicamen adde
rutam et folia lauri et piper vel fiat
vnguentum quod sit armoniaci bdellii oppo
panaci ana ʒ ß olei cius veteris vel
de ruta ʒ dissoluantur gumme in aceto
et succo deinde reducantur ad ignem
addito oleo et cum bene liquefacta fuerint
addatur cera quod satis et fiat vnguentum actu
calidum super splenem in ieiunio ad ignem vel
solem calidum omni die ¶ Ad idem confert
vnguentum marciaton et arogon et
agrippa rotatum dyacoste dyacostoreo
dyalacca dyacimini dyacapparis dya
calamenti dyacurcuma scripta capitulo de y
dropisi vel trifera magna cum vino
albo puro forti in ieiunio ¶ ¶ Comedat
carnes laudabiles castratos cum feniculo
et petro et in a cena bibat vinum album
purum vetus potens ¶ ¶ Cura debilitatis
splenis propter vanitatem sue substantie et in
negligat flema farinacia supradicta
et fiat sola remedia localia epithime
go et emplastrum cum calidis stipticis vel
multis precedentibus que dixi in capitulo
de debilitate epatis paragrapho de cura de
bilitatis eius propter vanitatem sue substantie

dosis dyalacce est vsque ad ʒ ij

nutriatur carnibus laudabilibus assis proprie con
ditis cum vino granatorum vel berberis vel
succo acetose et vino stiptico nigro et in
corporatis cum puluere cinamomi zedoarie cap
paris galange croci et similium quorum stipti
tant et sic confortat splenem generando san
guinem grossum et appetitum excitant quare
bibat vinum rubeum aromaticum si delectetur
in eo vel vinum album vetus amarum
Vtatur in ieiunio dyacapparis et electuarijs fructuum
que statim dicam cum vino claro subtili

Enipencia

Consilio lacte seleb
conferens ad omnem debilitatem epatis et
splenis cum opilatione et propter sine febre hec
est R lacce ablute costi baccarum lauri
florum sambuci liquiritie piperis ʒ ij ana ʒ ij
aristologie rubee tinctorum succi eupatorij
absinthii ana apij gentiane spice squi
nanti croci cinamomi reubarbari ana ʒ j
et secundum mirti bdelli ij ʒ j mellis quod
sufficit frangit enim lapidem et dimittit
antiquata et incepta ydropisis quod
ipsa prouidentia decidit ¶ Item sunt quedam
simplicia splenem confortantia appetitiue
nigra borago buglossa cyperi cappari
cum epithimi zedoar sed in aqua calida
cuminum lacca et frigida corpus sed in aqua
frigida tamariscus scolopendria nasturtium
calamentum squilla aristologia acori asari flo
res sambuci vel cortex eius mediana
¶ Item aqua que transeat per mineram ferri vel
in aqua bulliens sit ferrum ferri vel magis
optimum est ferro conferunt spleni appe
tatione si potentur vel cibis conficiatur
similiter et electua in quibus ponuntur ferrum
ferri vel limatura aceto abluta in a
qua frigida decem quibus aut pluribus
postquam fuerit subtiliter cribellata fuerit ab
luta sufficienter sit abluta quousque color eius
ipsa non inficiat aqua amplius sicut cum
abluitur et lazulus et lapis armenus

Canon

Scias quod omnis medela splenetica si
splenetica quamquam propter dicta capitulo de mala sublime
et isto capitulo et que dicentur de opilatione
splenis plurimum sibi inuicem suffragantur
si frigida calidis et calida frigidis ap
plicentur caue ¶ Contra debilitatem splenis
cum opilatione et duritie vt plurimum

accidit in egritudinibus cronicis velud est febris
quartana quantum ad causas calidas vel ydro
pisis asclites vel tympanites quantum ad
causas frigidas ideo in curatione passionum
splenis non pretermittas

Pronosticatio

debilitas splenis inducit opilationem epatis
dum sanguinem non mundificat opilatio
digestionem corrumpit dum calorem mortificat
naturalem et discretionem humorum per sua loca
retardat / frigido vero prohibita aquositate
multiplicat et sic tandem ydropisim a
scliten vel febrem croni[c]am periculosam inducit
cum appetitus omnimoda prostratione et virtutis
ultima defectione. Sed Capitulum xiiij de opilacione
magna duricie et tensione splenis

Ista quatuor quoniam et duricies sunt quidem
que sunt digniores passionum malum et
mpanendo splenem secundum penas et sporo
gositates eius et inducendo in eo mala
competentiam. Primo autem quoniam opilatio est
nomine generali ad omnia, sed magnitudo est
opilatio splenis frigida, causa humorali
ipsum elevans in tumore. Sed duricies
est opilatio ~~splenis frigida~~, antiqua scliro
sata cum subtile resolutum est et remansit
materia grossa terrestris. Sed tensio sive
inflatio est opilatio frigida ex materia ventosa
facta. Signa omnium istarum passionum sunt
dolor extensivus lateris sinistri in loco
qui est sub costis cum tumore vel sine tumo
re, vel cum duricie sensibili ad tactum vel sine
duricie et corruptio coloris et conversio eius
ad nigredinem in corpore toto precipue in albu
ginibus oculorum, propterea quod splen non mundifi
cat sanguinem. Et citrina et prostratio appetitus
propter opilationem vene melancolice que ve
niens a splene ad os stomachi defert meliam
acetosam guttatim fluentem et appetitum
in ipso excitantem. Si autem fuerit ista passio
causa humorali tunc cum predictis
quod tumor ille non cedit vel difficulter cedit
compressioni manus superpositi. Si vero causa
ventosa tunc fit locus plenus preter quod
doleat quando super ipsum fit vehemens compressio
et quando premitur ipso cum vehementi pre
mitur sonat et eructuatio vel rugitus

Methodus

Curatio omnium istarum pas
sionum precognita expedien[tissi]
me est ut primo fiat flebotomia saphene
vel salvatelle in pede sinistro cum incisione
longa et post hoc flebotomia basilice in bra
chio sinistro vel salvatelle in manu sinistra
si corpus sit carnosum et vires et etas
consentiant et contrahat seu grossus niger
plurimus quod si clarus subtilis apparuerit illico
restringat et ponatur corpus in aqua
dulci tepida et fricentur extrema donec
sanguis grossus melius coliquetur. Deinde
fiat flomia cum dicta et post flomiam
sumat omni die in aurora et in cena
ʒ in syrupi acetosi compositi cum ʒ iii aque
decoctionis apii cappari acori azari
vel oximelle compositum. Secundo aut … quod
cum in eis aliquid ponitur ex radicibus
cipperi quibus et seminibus calidis quatuor
quibus necesse fuerit purget cum yerapigra
vel cum yalogodion vel cum aliqua
medicina dicta capitulo de debilitate splenis.
Et fortius predictis est dyasene acuatum
cum predictis. Post purgationes vero prius
vaporet et fomentet splen cum decocto
acuato actu calido in quo bullita sint
ruta calamentum capparis et asarum.
Et ponatur super ipsum emplastrum quod fit ex
armoniaci oppopanaci sagapini bdellii ana
ʒ ii scolopendrie aristologie cortices et gal
bane ana ʒ i cappari acori asari cipperi
florum sambuci vel cortices eius me
diane scolopendrie tamarisci rubee
tinctorum ana … sed bulliant omnes
herbe et radices in aceto forti et
pistentur donec omnia reducantur ad
formam unguenti. Deinde confitiantur cum
adipibus predictis et gummis dissolutis
in vino et fiat emplastrum actu calidum
super splenem in uno … si fortificare
volueris adde absinthium squillam rutam
eupatorium herbas predictas, et si magis
… marrubium genestam fraxinum sa
binam et iterum si maxime aloes et
mirram et omnes gummas. Emplastrum et
ex succo caparis radicum et oleo et aceto
decoctionis parare; fiat unguentum cum
adipibus et gummis predictis addito
modico cere albe. Illud namque emplastrum
et unguentum apud mollificat et
confortat omnem splenem opilatum

duricies

tensio

Si est a ma[teria] humorali

a ma[teria] ventosa

salis et … fel … et …

et ypo si sit oppilacio dura antiqua et sine febre, ungatur ex eo ad unguento mar
unguentum — ciaton ad ignem vel splenem calido. vtatur sepe in iemo dyacurcuma dicta in trac. de ydropisi vel dyalacca dicta in trac. de debilitate splenis. pagapho de emperoz vel filantropos vel dyacapparis vel dyagalanga; et ypo si in lb. — cingatur de nagzore estoze ponatur ℥ I vel iij limature
Limature — acium vel ferrie fiat ex subtili atque colata, que tunc sunt digne clarea ozonis
Dieta — fratorum, vitet carnibus eorum vel pullorum vel avium silvestrium vel aquaticarum potius coctis cum petro et feni que assis vel frixis et aqua. citrorum vel bibat vinum al. vetus clare acre puerum; vitet cibos dulces viscosos que opilant, vt est caro porcorum et tortelle similia et cibos valde salitos, qui sanguinem adurunt et inspissant et ventres et carnes feminas et caules, qui melancoliam multiplicant, et vinum rubeum grossum turbidum et turbida et mediocrem qui bona replent et aqua que humores congelat.
que e ut fit — Si autem fit cum febre vel fiat unguenta et empla, que sufficiunt lenoza scilicet est evaporacio cum aceto forti calido puro vel in quo decocte sunt cappares silis et empla. fotu ex eis contractis
no. trocisci — pfica. vtatur trocistis de rosis sepius aut alius qui fit ex rosarum ℥ iij, spodio, aloes, spice, masticis, cassie ligne, seminis cinamomi, absinthii an. ℥ I. informentur trocisci cum vino veteri quorum quilibet sit ℥ ij. detur cum vino in potu, vel inde cum aqua decoctionis radicum feni, apii, petro que ad opilacionem omnium interiorum et indigenum et mirabiles. ydropisis sedat et febres antiquas erraticas decidit. si detur post purgationes in aurora et ante horam accessionis et non negligatur. febre sanctur, sed eius causa et disposito requirunt.
Cura tensionis splenis — Cura tensionis splenis est ut vaporetur et fomentetur splen cum vino veteri amaro in quo decocta sunt carminum, metastra, origanum, satureya, sifoleos et filia que sunt filia calida carminancia ventositates vel cum lapide ignito

asperso aceto et sacculi cum milio et sale tersa in sacculo addito furfure. vtatur aleis feniculi, anisi, semine nasturci, carvi sepius in ieiunio et bibat post ipsum cathe vinum vetus puro. vtatur etiam dyacimino, dyaniso, dyacosto, dyacastorio vel triaca, veteri cum vino decoctionis aniseos, anisi, origani, satureye et silium. famem et sitim tollet, grosse et laboret in iemo et sudet. vitet omnia ventosa sicut sunt legumina et olea et ponat quoque ventosam magnam super splenem ante cibum sine scarificatione.

Empentia. Ad omnem oppilacionem splenis appropriatur causa sicut grumi trocisti de capparis appetate qui sunt secundum Almansorem. Rx corticis radicum capparis, seminis agni casti an. ℥ v, scolopendrie ℥ iij, aristologie rotunde, floris rute, seminis nasturcii, acori, nigelle, armoniaci an. ℥ iij. dissolvatur armoniacum in aceto in quo cetera conficiantur et informentur trocisci quorum quilibet sit ℥ ij, ex quibus detur unus in aurora cum vino decoctionis radicum quinque, qui et ypo si fit sine febre est na ... ultime fortitudinis praemissa.
praemissa. Item etiam trocisci secundum Ebenmesue in suo antidotario, dicunt fiunt et melius. Rx corticum radicum capparis, seminis agni casti an. ℥ v, nigelle, calamenti, succi eupatorii, acori, ammoniaci, ameos, nasturcii, armoniaci, florum rosarum rubearum, aristologie rotunde an. ℥ ij, cipi, scolopendrie an. ℥ I. dissolvatur armoniacum in aceto et aliorum rerum pulvis subtilis terantur, conficiantur cum aceto et sit dosis aurei unius cum vino decoctionis radicum capparis et corticum radicis et sunt qui duplant armoniacum et est melius. Ad idem conferunt trocisti de lacca et curantur ascitem et febres antiquas secundum eundem. Rx lacce mundate, succi liquiricie, absinthii, berberis, succi eupatorii, acori, aristologie longe, costi, azari, amigdalarum amararum, rubee tinctorum an., seminis apii, seminum an. ℥ I. conficiantur cum vino albo. Ad idem conferunt trocisti de agno casto sed non sunt tante fortitudinis. Rx seminis agni casti se

troci[sci]
de lacca

tamarisca an ʒ ß sc endivie sc por
tulace an ʒ ij terantur et infrigidentur
trociscis cum vino quorum quantitas sit ʒ iij
et prius dari intense nisi sit valde intensa
Confectio capparis — Ad idem confert comestio capparis cum
aceto forti vel vino decoctionis radicis
cuius grana vel ameos et ameos grana
faciunt subtiliat et aperit splenem et
appetitum excitat approbando vias sple
nis quod si bulliant in oximelle vel
aqua vel aceto forti et pistentur
optime et emplastrentur super splenem sepius
inveniuntur post purgationes confert ve
hementer auctore Galieno 7° de ingenio sa
nitatis reiterando frequenter compressiones in
fractum sale et quorum addit absinthium
et oleum de ruta vel de psilibus vel de
lilio quum faciat penetrare caparis namque
splenem respicientem appetitare Ad idem confert
Fel zm tauri — stercus caprinum bovinum columbinum cum fece
vetus vini et aceto forti decoctum atque
emplastratum et precipue si opilatio non sit diffi
cilis antiqua et precepit flora super dicta
et sunt alia pasta ex herbis acutis
Urina pp. — in locis montanis Confert et urina
approbabilita actu calida in remo et precipue
quam quis ponit dicit superit vinum album
vetus amarum quia splenem subtiliat
et removet ydropisim inchoatam ex
duritia epatis aut splenis et aquam educat
processum ut dicit Almansor 2° cap
tulo de urina et speciebus nobilibus
est syrupus diureticus potus causa de opi
Confectio — latione epatis Item confectio ad idem Recipe
radicis enule campane et radicis rapha
ni an ʒ j corticis mediane tamarisci
et florum eius an ʒ ß fri limature
in betonice sicut sulphuri an ʒ ij mellis
quod sufficit detur ad opitu ad modum ele
ctuarii in remo semel vel bis omni
Unguentum — die cum vino albo veteri Item un
guentum ad idem Recipe absinthii rute squi
nanti acori cappari eupatorii panis porri
floris tamarisci vel seminis eius vel
corticis eius mediane corticis media
ne sambuci an ʒ j aceti squillitici
vini veteris an lb ß olei de tamaris
co vel de ruta vel de capparis vel
de lilio vel olei laurini lb j bulliant

omnia in vino et aceto postea denique
addatur aliud statim ab igne deponatur
et coletur et addatur cere quod sufficiat
et fiat aliis acute magis addatur ase fe
tide armoniaci bdellii sagapini
opoponaci an ʒ ß dissolvantur cum
vino in casola et incorporentur
cum rebus predictis et oleis nobilibus
est oleum de sinapio et oleum de sem
pervivo que dicemus capitulo de lepra libro 2°
Canon omnis medicina contra opila
tiones cuiuscumque membri oportet
ut in ratio ut sit acuta calida
subtilis penetrativa et precipue in splene
cum sit membrum in luto grossum Si
igitur opilatio sit nova et modica
sufficient calida leviora Si vero sit
antiqua indurata requirunt fortia
nisi sit vel virtutis debilitas illud
opus impediat contra precipue opilatio
in causa calida difficilius est curatu
cum acute sint in hoc medicine que
duas sunt curas intentiones scilicet inci
dendi et aperiendi Item medicine
contra opilationes debent dari in forti spatio
ut cito penetrent et ideo si sunt
apozimata colentur si pulveres subti
lientur si emplastra vel unguenta vel
pistentur Item emplastris resolutivis
vel mollificativis splenis semper oportet po
ni stiptica ut est absinthium tale
medicinale ne virtus eius resolvatur quum
splen est membrum nobile nervis
pro toto Item in febre quartana et
febre erratica que planetice dicuntur
et febre cotidiana de materia grossa
et precipue in quibus eger peccat in re
gimine et bibit aquam frigidam plurima
sunt opilationes splenis antique
periculose quia precipue in cura reparare
splenem non presumas Pronosticatio
Opilatio splenis remanet ultima
dicta post febre quartana vel erra
tica vel eodem minuatur vel medicina
subvenit vaporando splenem Item
opilatio splenis antiqua indicat
in frictione epatis infirmitate indigestione
et indigestio ydropisim periculosam
Item opilatio indurati splenis

antiqua raro vel in magna recipit cura
cum sicud neque apostema sclerotisatum. Item
opilatio splenis aut epatis diu perget
et sentit est recens dum vero non sentit
est mala confirmata quare non curatur.
Item cave ne inflacionem musculorum
ventris vel intestini colon tussemus
super splene inducas opilacionem splenis
seu apostema. Distinguimus ergo per colore corporis
et per ductum et profunditate loci et
urina et subtile radiosa vel rubea et
fissam quam ista non apparent in dolori
bus intestinorum vel muscolorum. Secundum et tertium signum
sunt astrictio ventris que sequitur
et accidit illos dolores et sacietas nau
seatia quare per resolucionem ex talis fecerit
vel plurimum solent vel ex fluxu ventris
quod non contingit de apostemate vel opilacione.

Capitulum tercium de apostemate, cura et ulcere.

Apostema cura et ulcus in splene
agitur sicut in splene eodem modo sicud et
in epate. Et cura et prenosticato sic eadem
omnibus ex utrisque istorum sic membris car
niforme et nobile nisi quod splen est
densiorum substancie et minoris caliditatis propter
quod in primis resolucione minor cadet
timor quam in epate. Similiter autem
et in maturacione et mollificacione.
Duo tamen hic sunt addenda in canone
quorum primum est quod sic apostema epatis
ut plurimum sit cura calida sed sanctius colera
ita apostema splenis ut plurimum sit cura
frigida melancolia non quidem per se incipiendo
sed consequendo ad apostema calidum sclerotiza
tum. Secundum cura plurima repetas capitulo
de apostemate epatis predicto de apostemate indu
rato et capitulo de opilacione splenis predictum.
Secundum est quod sicud in medicinis epatis
administrandis premittuntur vel commiscentur
addendo convenit duretina respiciencia
epar appropriate que sunt endiva spica sp...
na cuscuta eupatorium ameos amomum ita
in medicinis splenis opus est addere
diuretica respiciencia splenem appropriate
que sunt cipi capari acori asari

lingua cervina fraxini tamariscus scolopendria
et filia. Incipit tractatus septimus qui est de
passionibus intestinorum cuius sunt quatuor capitula

Intestinorum passiones sunt quatuor. Prima
fluxus ventris. Secunda stipticitas. Tercia dolor
intestinorum qui sunt colicus et iliacus. Quarta
apostema sub quo comprehendo apostema et ulcus.
Sunt autem intestina sex in numero secundum differen
tiam nominis et operacionis licet omnia sint
unum corpus continuum apud eorum i. funda
stom ubi est corpus continuum incipiatur usque
ad secessum i. anum ubi est corpus continuum
terminatum. Horum tria sunt gracilia et sunt
superiora plurimas revoluciones habencia quia
chilum deinceps retinendo donec totus attr
hatur per mesaraycas ad epar. Primum autem
vocatum est duodenum quia latitudine longi
tudinis duodecim digitorum continet. Secun
dum quam anothamiste quietem in ipso
reperiunt propter plures mesaraycas que veniunt
ad ipsum. Tercium yleon i. gracile quod omne
nomine sibi usurpat et situs eorum est cir
ca umbilicum dextre in ductioni parte vero
maxime in ductioni tamen sub umbilico
ad quatuor digitos. Tria vero sunt grossa
pauca habencia tortuas propter meliorem stercoris
expulsionem cum sequestrata a chilo quorum
primum nominatum est monoculum vel saccum
quia est unum rotundum profundum in quo
forma stercus presidendum grossi superflu
itati et superbatorum subtili succo.
Et situs eius est in ypocondrio dextro
super epate vel iuxta renem dextrum
circa spondilis dorsi residet locatum. Secundum
vero colon quia plurima cella habet et in
ipso quod residuum chilosi secalibus commixtum
remanserunt attractionem epatis adhuc
non evadet ex progressus eius est ab ypocon
drio dextro transeundo super epar et stomacum
et splenem perpendiculariter sinistrum
usque ad locum renis sinistri quod constituum est
ut plurima calida delegari possit ab epate
propter virtute expulsiua et calida
propter hoc convenit ut epar et stomachus
et splen frigescunt tunc compaciatur passione

colica vel ventris stipticitate. Tercium est longa longaon siue rectum quod cuius est directus et precipitus descensus a renibus sinistre ad anum propter quod contingit ut in hoc egestio continuatur. Hoc quasi lapidem gesto ad anum portatur et eius dilatacio clauditur. et hoc intestinum est cum aliis cum veris siue anfractibus atque revolucionibus parcium separatur ut sterquis grossiores vel quantitas ipsum non opilet. et est in longitudine continens palmam unam et semis vel circa illud propter quod et suppositoria tanta possunt parum dimitti. Capitulum primum de fluxu ventris cum modo curacionis.

Fluxus ventris causas et modos habet plures, quorum sufficienciam et intensiori studio tale potest deprehendi ita ut et conveniens mutatio et modus quod est curacionis et forma conveniendi cum sua necessitate totaliter comprehendatur, omne igitur quod egreditur per secessum est aliquid istorum trium scilicet cibus humor et sanies vel squame vel cortices non egrediuntur nisi cum sanie corrodentis. Si igitur quod egreditur est cibus siue chilus sic vocatur quo nomine lienteria. Si vero sit humor albus a sanie sic vocatur dyarria. Si sanies vel sanies vel nuper operis sic nominatur dissinteria et cum sanies et sanies fluxus fere eodem sunt causa cum etiam quod sanie corrupto et alterato fit sanies. In istorum fluxus quo nomine continetur ut patet quod ait ypocras. Hec pericula afforis si sanies in ventre et locum putredinis quecumque effusio fuit necesse est insanire quia sanguis vel vinum vel aliud pessima sunt et plus ad hoc sufficiat nos. Causa lienterie sumpta quod dyarria cum sanie dissinteria licet dissinteria proprissima loquendo sit fluxus cum quod cum ratione intestinorum. Signa lienterie quia cum cibus egreditur in eadem qualitate et quantitate in qua assumptus est vel si alteratus et attritus est ad comparacionem est modicam valde. Et quando non egreditur cibus crudus sed prius in stomacho digestus quod chilus dicitur et est res alba chilus.

lenis equalis sicut ptisana non colata et quando egreditur chilus principaliter ad mixtura vel eo vel flavedine et tunc pro quantitate eius color ad subcitrinum vel viridem vel lividum et est ut plurimum cum prostracione appetitus. Signa dyarrie quia scilicet cum quod egreditur non est cibus neque chilus sed flava vel colera vel mixta vel nuper operis et cibo cum predominio humoris super cibum. Signa dissinterie sunt cum quod egreditur est sanies vel sanies vel virga vel nuper completus et siquid quod cibo vel humore sine cum eis nomine non mutabitur et quando ad dolorem obvenitur et ano et quando sine dolore. Dicitur inter quidem de speciebus et causis earum in speciali. Methodus lienterie. lienteria sit propter aliquam causam proximam quarum est superius tibi pertractatum in generali ut cum est lubrica lubricaque sicut prima cerasa vel fluidum ut ova et brodia et olea plurima vel mollis ut pinguia et unctuosa. Et signa eius apparent comparacione pacientis. Et cura eius est abstinencia a talibus omnibus cum in omni motione corporis cum capite et usus ciborum stipticorum cum declinacione ad calidum vel frigidum pro dispositione requirit sicut sunt carnes asse vel frixe fartae cum pulvere piperis longi carpobalsami galange cinamomi et croci cum vino granatorum et berberis et sumach et agresta bibat vinum stipticum vetus purum in modica quantitate vel limphatum cum aqua decoctionis calibis vel aqua pluvie vel aqua decoctionis mirtillorum. Balneet in aqua decoctionis balaustie cupularum glandium rosis mete calaphi mirtillorum foliorum salicis camomille cum ipsorum pomorum mespilorum malorum citoniorum ant. rubi et similium. Et post balneum sumat ʒ i diasalandum vel diacodion albis cum sirupo rosarum vel vino. Confortet stomachum cum emplastro facto ex salvia mixta rosis absinthio coctis in vino stiptico et

n. mam
wo
Sig. lien.
diar
dis
tro

aqua pluviali vel succo plantaginis
et postea perfecte. Deinde spongie diligenter
et actu calide posite super stomachum tota
cum vicissitudine frequenter in ieiunio postquam
ceperit tepescere, quia tepida resolutiva
sunt. Deinde ut dicit Avicenna in de ingenio
sanitatis Et potest addi thus et mastix
dissolvendo eam in vino vel ad ungentum
et incorporando cum predictis. Quarta causa est
superius cibi permanens in concavo stomachi
et debilitans eius virtutem retentivam
sicut accidit illis quorum appetitus precedit
digestivam, ut contingit in appetitu cani-
no et secundum sed sine via. Et cura in mora-
tio cibi et potus et labor et operatio in
ieiunio et medicatio cibi secundum quantitatem
qua non solvat natura et si leditur quantitate
propter corrosionem appetitus sumat aliquos
cibos ventrosos ut cepulas et bulbos recentes
sine sale et carnes porcinas recentes;
et fiant omnia dicta capitulo de appetitu
canino. Tertia vero causa est multitudo
effusionis melancolie acetose vel pontice
ad os stomachi quare sui acuitate operatur
contra expulsivam naturam et sui provocatione
in questione parat cibum superfluum. Et
signa eius sunt multitudo appetitus sicut
invenitur in capitulo 2o. Secundum doctrinam quia in ista
est mordicatio sive ardor fortis in ore
stomachi ante cibum et acetositas in ore
propter quod non tollat quod cibum sumat et
sedatur corpus post cibum vel potum vi-
nositate. In alio autem appetitu cani-
no non est ardor stomachi neque acetositas
oris sed desiderium puram et in hac tertia
causa est multitudo egestionis cum multitudine
questionis que ut plurimum est liquida
vel plumbea propter commixtionem melancolie
cum chilo. Et quod si debeas aliquibus assella-
tiones consuetas non habuerit illico ingenio-
nabit et perstringet appetitus. Et cura
eius dicta est capitulo de appetitu cani-
no que perficitur duobus modis, primo purifi-
catione splenis vel stomachi cum pur-
gatione ventositatem 2o per alterationem
stomachi cum liquoribus unctuosis supra
in ieiunio frequenter, quod si super fluxerit
ista solutio, requiritur cura confortantes in-
testinorum cum certis cibis et clisteribus
stipticis ut dicetur infra de dissinteria

qui forte ulcerat ista mordificatione plurima
corrodet intestina unde ypocras ubi particula
afforismorum dissinteria sit a colera nigra melancolica
mortale. Nutriatur tunc carnibus lauda-
bilibus coctis ovis, avicellorum et lactucas
conditas cum vino granatorum vel berberis
bibat vinum album stipticum cum lympha
cum aqua pluviali vel aqua in qua extincta
est ferrum vel lapis. Utatur pirus et
citoniis assis et nespilis et similibus ante
cibum et sciras quod in isto fluxu requirit se
pessima mundificatio ulceris cum mirabolanis
indis et thimo sene et epithimo ut
dixi in capitulo de debilitate digestionis stomachi
Quarto de catone qui evacuatio eam confor-
tant stomachum et intestina et si ungantur
cum oleo rosarum et adhuc melius ungantur dando vta
ipso cum aqua calida. Quarta causa est motus
laboriosus illico super cibum quare contin-
ua stomachi debilitans eius retentivam sicut
accidit viatoribus et athletis propter quod cum
sit de accidenti et morbo quod motus la-
boriosus appetit in ieiunio ad resolu-
tionem superfluitatis et ignitionem caloris naturalis
qui non dantur in debilibus et motus post cibum valde
prohibetur ad descensum ipsius ad fundum stomachi. Et cura
eius est contrarius et quies post comestionem
quod si necesse sit moveri post cibum sit cibus
modicus et stipticus et potus nullus
vel minimus et vinus stipticus deinde
parum dormiat vel quiescat et tunc
perficiatur vel operetur et cum totus labor
completus sit faciem et manus abluat
cum aqua frigida deinde quiescat donec
calor naturalis ad interiora rediens post
ea cibum copiosum et necessarium recipiat
et ibidem quiescat donec digestio perfecte
compleatur et sopor plenius in capitulo
de regimine sanitatis. Quinta causa
est potus plurimus ante vel post cibum
redditus uberrimum fluidum et penetrativum per
fundum stomachi antequam compleatur digestio
prima, et propter potus aque pluvie. Et
cura eius est cessatio a talibus et
cito dormire super cibum ut flatus salsus
vel constrictivus faciens digerat et situm
tolerare et cum aqua frigida et aceto
gargarizare propter quod aliquid ingrediatur.
Sexta causa est error maxime comedendi,

coniugata ut si in ventre non valet subito sub
tilia contraria permittantur grossis stipticas
ut broda et olla pigmenta assis vel fri
pis quia non prius ubi sapit tota die
tato ut dicit G in 2o alimentorum tamen
de pomis vel si fiat mora plurima in
sinuosis cibum igitur prius digestum cum potentia
assumatur et trahat eum post se ad intesti
na Et cura eius committe in tali ventre
stiptica ut sunt citonia et pira assa vel
carnes salse vel sirupe vel pastilla et
similia neque sumentur diversa genera ciborum
in eadem mensa sed duo ad plus et bibere
cum suo cibo vinum rubeum stipticum sed
in modo moderatissimo quantitate Completa
vero digestione prima quod est hora vesperarum vel
circa illud post bibat haustum bonum vini al
bi puri vel limphatum propter predictas op
erationes et delectationes De speciebus autem
potus et hora et ordine bibendi plene
scripsimus capitulo de sitis regimine Sep
tima causa est catarrus descendens de
capite ad stomachum per meri id est ysophagum
eius digestiva debilitans sua frigiditate
et retentiva deiciens sua lubricitate unde
ypocras 6ta particula aforismorum Tranlis
adyarria maxime capitis longa est
signa eius sunt quia fit fluxus ven
tris post somnum et reumatizationem Item
accidit venit dum presentiat hora noi
tulans et in suis egestionibus apparet fleuma
et spuma unde ypocras in predicta aforismorum
quibuscumque egestiones spumose sunt hiis
a capite decidit fleuma et egestio lota li
quida sicud vaccarum cum rugitu et
turbis plurimis et tenuis signum est quod
eger forte sentiat descensum fleumatis
per gulam si studiosius sit Et cura
eius duobus perficitur primo per confortatio
nem particule mandantis quod fit cum sirupo
de sticados dicto capitulo de debilitate visus
et cum medicinis rubificantibus emplastris
super caput dictis capitulo de catarro et
capitulo de ptisi et cum vigiliis plurimis
super cibum et abstinentia ab cibo plurimo
vaporoso et ipse cena noctis Secundo per sor

tionem particule recipientis scilicet stomachi et in
testinorum quod fit cum eo quod flatus cum
pillulis cathicis vel medicamine stomaticis
vel yeragaleni ut dicimus ibidem Et per
purgationes cum continuo usu electuarii
de citoniis vel de thure quod ponemus infra
de fluxu Sentiat hoc patiens potum
vini puri plurimi et brodiorum et abstineat ab
assis et piscibus vel citoniis super cibum
et sit eius cena levior prandio sump
ta et postquam cibum et stomachum bene sunt
confortata suffumigetur cum thure et
masice omni sero quando venit ad lectum
ut eadem membra stipticet et conforte
tur hoc sed cum purgationibus hoc foret
malum quoniam magis inspissaret et earum
evacuationes prohiberet quare hora illa
fiat masticationes piperis et piretro
et similiter caros cum condito et gingariste
cum sinapi et oximelle composito et vomitus
post cenam digestione cum aqua tepida
sicud passi infricationes cum pectine
et asperso panno Et sollicitandum est in
cura huius fluxus quod si sit de fleumate
dulci desiccatione et etheicum
inducet si vero de fleumate salso vitreos
dissinteriam provocans Octava causa est
multitudo flatus congesti vel collecti in
stomacho et intestinis Et signa eius sunt
egestio alba et multitudo sputi et saliue
et nausee et quoque superveniunt vomitum
flatus et eructus eius cum cibo et egestione
et quod egestio eius non est plurimum alterata
nimio reperitur in ea qualitas ciborum
et sunt panariatis Nona autem sit fleuma
moderate lubrificans solum superficiem
intestinorum et stomachi tunc cum egestione non
egreditur fleuma neque fit vomitus sed
apparet egestio ciborum omnino non alteratorum
vel modicum et illud ideo quoniam sunt
velociter eructus et descensionis et ipse
si infirmus moveatur fortiter super cibum et
sentitur gravitas cibi descendentis in
ventre subito propter gravitatem ad inferiora
sicud lapis cadens Et cura eius
vomitus cum oximelle composito vel
aqua tepida decoctionis raphani
atriplicis et aneti sicud predicitur premissa

saturitate cum legiminibus et tepidis et potis
et carnibus piscibus plurimum salitis postea
purgetur cum yerapigra G. vel cum mirabolanis
dictis capitulo de debilitate digestionis stomachi pa
ragrapho de causa vel cum bdellio lapidemati
et propter frigiditatem stomachi flatus cum oximelle
[illegible]to et aqua decoctionis petrosilli ani
sem mastic et galange utatur carni
bus pullorum vel edorum assis vel elixis
cum petro condites cum speciebus calidis
aromaticis bibat vinum album vel vetus clarum
forte purum non calidum calore actu neque
tepidum sed frigidum quia omne actu
frigidum secundum quod Hugo noster est vomitum
et fluxus restituit sed tepidum est con
trarium calidum ad secessum ut patet
capitulo 3° regiminis acutorum. Et si sitis
vel calor intensus fuerit propter variam
quantitatem frigoris et propter plumalis
vel inquantum fuerit est constrictio sine
lapis. Nota sepe ad cibum dyaton
pipion vel dyatomum cum speciebus vel
electuario de thuris quod dicemus infra de
dissinteria paragrapho et sepe comedat et
9 bibat. Nona causa est debilitas vir
tutis retentive stomachi et intestinorum que
mollificatio dicitur frigida in sola corporis
complexitate sive lapsitate compositionis
vel humiditate propter malis inter. Et
signa eius sunt omnia signa octavi
modi preter quod ego non est flata sed aba
lis vel chilosa cum alteratione digestionis
modica vel nulla neque est vomitum
flatus. Et cura eius est eadem cum illa
nisi quod non est opus vomitu vel pur
gatione sed alteratione et confortatione
sola cum electuariis supradictis predictis
et emplastris et cerotis et balneis dictis
capitulo de debilitate digestionis stomachi parag
rapho de debilitate eius propter vanitatem
sive subtilem paragrapho de causa frigida et
10 paragrapho de empicis. Decima
causa est debilitas virtutis attractive
epatis. Hec autem debilitas vel fit
ratione opilationis in eius epatis et inme
ntarum et signum eius est egestio
alba chilosa vel viridis propter quam
tum chili cum mala alteratione

et inspiratio et sentit dolorem quatinus
in ypocondrio dextro et prosternitur appe
titus omnis et mollificatur corpus cum eo
et deficit in virtute et moritur sanguis cito
in venis et citrinatur color et albificatur
et apparet urina subtilis citrina vel propter
frigiditatem complexionis epatis. Et signa Cura
eius sunt eadem preter quod urina est alba
grossa vel sterilis aquosa neque sentit
gravitas in latere dextro sub costis vel
fit propter debilitatem epatis in sola sola et
tunc dicitur de eo infra paragrapho de dissin
teria. Et queruntur duarum causarum sive
cura est cum syrupis et clareis calidis
subtilibus penetrativis et de opilatis
dictis capitulo de opilatione epatis paragrapho
de causa frigida et confortatio post
hoc cum emplastris supradictis dictis capitulo de
debilitate epatis paragrapho de vanitate sive
subtile et posito ventosarum sine scarifi
catione super epar vice una et cum
plurium vice alia apparenciam et confor
tationem epar sicud est hoc emplastrum Emplastrum
Recipe succi absinthii vel eupatorii ℥ i
croci vel odoriferi ℥ i pulveris ligni
sandali 3 ii ℥ i armoniaci ℥ i
dissolvatur armoniacum in vino et bullia
eo et succo conficiant cum aliis et fiat
emplastrum vel epithima actu calidum super
epar frequenter. Cibus utatur
bus laudabilibus remota propter dicte
conditis cum cimino et speciebus calidis
pectoralibus et carnibus pullorum vel
pedicis elixis cum petro et feniculi sub
talis confectis et colatis ut cito penetret
tur. bibat vinum purum album forte presertim
quantum vitet autem dulcia viscosa
ventuosa grossa opilancia ut
est vel vinum rubeum pasta et caro
porcina vitet legumina et olera
omnia que sunt vel sccissima vel
opilancia que duo sunt maxime
contraria preservationi. Undecima causa 11
est colicus vel bothor in stomacho et in
testinis super que cibus transiens in
ducit mordicationem et excitat ipsorum
virtute expulsiva. Et signa eius
sunt spasmo dolores in stomacho vel
intestinis post cibum quia non recipitur

acrabium cuiusque cibus descendit ad stomachum
et intestina de loco ad locum fit feditatio
doloris in loco primo et eius commotio
in loco alio donec descendit ad aliud anum
Et quod in egone est virus subtile et
tibi egenti quid ad alterari aut parum
et potatur esse colica passio ad nonum
fit quando est cum fluxu cholerico
famoso et dolore post cibum que ad
sit in colica et innatur a fine stipticus
ex quibus noscitur colica omnis Et cura
Cura eius est ut primo indigeretur vlcerum
tum stipticis lenibus sicud est aqua
zucara vel ydromel in potu data
vel clistere fiat ex aqua decoctionis
fabarum mirtillorum ordei et talata
addito mello rosato et oleo rosis
et sepe potentur vel trinus mella
et invencio tepidum post assella
tum boni pulverizata in sirup per sep
horas in aque succus de
coctionis quorum mirti vel ro
vel sumach deinde colet et addat
sirupi rosarum ʒ j vel ij et det totum
ante die Et scias quod si bothor aut 12
vlcus fuit in isto vel intestinis super
oribus magis confert confulta super
ficiens Si vero in intestinis inferiori
bus magis conveniunt confulta puniscena
quia virtus omnis medicine in longa
via resolvitur post mundificationes
plurimas vtatur stipticis consolidativis
sicud est trociscus qui fit ex bo ar
dragaganti mirre mastice ana ʒ ß
teratur omnia subtiliter et incorporentur
cum vino decoctionis quorum mirti
vel plantaginis vel citonii et det
pos aut cibum cum sirupo ros vel dis
solvatur in clistere predicto et iniciatur vtatur
zucaro ros veterrimo vel dyacitoniton
sine speciebus vel rosata
novella et similibus vtatur carnibus
assis vel coctis et conditis cum agresta
et sumach et ovellis ovorum vtatur
piris assis vel coctanis aut cibum
cum aceto quod est mordax

et corosivum si plurimum ex ipso sumatur
vsus tamen eius modicum appeti
tum confortat sive sit mundo sive vntato vtatur
liere sed quorum servus hoc pul
ʒ j ciclamen galange cardamomi
ana ʒ ß ʒ j quia appeti
tum confortat et digestionem et
retentionem Bibat vinum rub
vel stipticum lymphatum aliquid
aqua cisterne vel in qua extincta
est lapis vel sicud cum aqua decoc
tionis pirorum citoniorum mirtillorum
plantaginis et similium vtatur sepe
aut cibum pulvis consolidativus et
stipticus qui fit ex gumma et ipse
mirti quorum passularum granat
fructus spodii quid ana assi rosata
alcaniz et ebollevit et lambat
de ipso mane omni die vel misce
tur cum zucaro vel sirupo rosarum
vel ozizabara quod oleus consoli
dat dolorem mitigat et reten
tivam confortat Quarta causa
est densitas corporis et pororum stati
vero quare virtus expulsiva resoluta
aut mortua Cuius signa sunt
habitudo carnosa cum duritie cutis
et grossitie musculorum Color fa
ciei viridis rubicundus paucitas
sudoris et multitudo quietis et di
missio exercicii et laboris et multi
cognoscitur paucitate comestionis
et prostratione appetitus et sti sui
pui ad ipse putridas et adaptata
spinosa propter retentionem superflui
tatum 2e et 3e digestionis Et cura
eius est exercicium et balneatio
cum fricatione ex farina fabarum
et surfure et sudatio in balneo
aut cibum ipsa et abstinentia
a cibis grossis viscosis nisi flu
xus excesserit Methodus
Diarrie Diarria fit propter
aliquam quarum causarum prima est

supra .: me ue effrenit lapaxes vel ad
consolidate cu sua thyac vel ad incessate
scdm proportionem preeminatem potori ppe
p pro eductionem humorum que respicit
appetate educit humores alios pt
sanez qs ad sanem stus eius se
extendit cum diffinicia inducit Et
sigla omnes ampietas egri plima
ad solutionem ventris qui no intende
bat eg vel mens ppe qr aut in poc
pma ptitula asso . In pturbatio
nibus ventris etc et mutacio egromo
in cole et flegma ad humorem alium a
primo et vehementia sitis et omnia secu
tas desti passo de canone Et ppt
hoc dicebat Rasis in divisionibus
q medici debet esse contenti commu
nius solutivis facilibus cuiusmodi sunt
mirabolis siclo anna syrupus Rasis
et ppe eprosis retentibus et syrupi
fieles rosis et tamarindi et mana
et cassia et sim contra Et si ne
tas fortiora postulet sint contenti
turbith aloes epithimo sene polipodio
pulpa colloquintida agaricum scamonia
assolata que diagridium dicitur Et pro
medicinis vomitivis sint contenti syrupo
acetoso et raphano semine anethi et
eruca Et si vomito forti paris
alusib indiget sint contenti sub dispositione et
in re vomita Et devitet omnia solo
forte nisi vomitu forte cum medicina
forti vel ignota sicut sunt mezereon
et euforbium et species lactivorum a titulli
sicut ezula a ulabula cata putia
et elleborus niger et albus qui sunt acti
valde mala Et subdit idem Et si
vis tribuere alicui medicinam sive nt
vega qua medicinam potare consuevit
et subgna desi et quam assellacoes hre
consuevit ut sufficiat et tibi et q
et qui in quemcunque in potu tribuere
Et si tibi necesse fuit aliqua medicina
ellume qui unquam medicinam aut ea
sufficit vel nesciat qui suffit da ei
in primis medicinam levem aut in mo
rem quantitatem quam forti deinde
gradatim acue donec eius natura

cognoscis Secunda causa debet quam homines
macillenti naturaliter cuiusdi sunt colerici
et uteri sunt et plurimum facile solubiles
in medicinis, qui sunt vero corpore lapce
carnis Et inde ad pinguedinem carnosi ita
liter cuiusdi sunt flama et sanguinei sunt
et plurimum difficile solubiles indigent
Et ideo fortiori medicina quam sunt dic
ti corporis et compacte carnis et strictis
hui vias Et secunda eius est ut illico
cum medicina cepit sufflare frangatur
eius virtus et laventur intestina cum
haustu magno siue sirupo cum aqua or
dei vel iure pulli antiqui et post
hoc detur stiptica in potu ex quibus
primum est lac resudatum cum ferro vel
lapide ignito donec fiat acetosum et
secundum est aqua pluvialis in qua de
cocta sunt mastix cumin lentes
mirtilli pira nespile sorbe fructus
cicomia nilud rysum plantago et folia
Et no colet aqua cum zuico rose
veteri et ligantur extrema pocheinde
primo adiutoria deinde coxe et ponatur
ventose sicce super stomachum epar et
splenem et spatulas cum suctione forti
Et detur in potu tyriaca recens vel
florum recens cum vino rubeo stipti
co et ponatur in aere spatio quam aer fri
gidus solvit ventrem quemadmodum ruas
ad meliora astrosius quod resolvit contra
Et confortet cerebrum cum odoratoribus suis
stipticis ut sunt rose et succus granatorum
et aceto Et si virtus tollet fac
eum sudare in balneo aque dulcis ne
stiptice vel in vapore aque calide
sub pannis suis cum tracto capite eius
fricentur corpus eius cum oleo seda
tive da ei in potu stiptica precta
et epithima epar et cor cum aroma
ticis sicut est aqua de coctionis mir
tillorum sandali camphore rose et
succus citoniorum et malorum grana
torum qui redolent confortant spiritus et
humores ad se trahunt Et epithiment
stomachum et intestina cum aquis stipticis
sicut est aqua alumis et sulphuris et
citoniorum et corticis granatorum et cor
tices ypocistidis et citoniorum ubi et alb

dieta

similiter et oleum de mastice et sit ut cibus invenis sit albus stipticus actu frigidus et infrigidatus cum mane et sicud est agrestum et vinum granatorum acetosorum et pira assa et castanea et risum et milium et caro pullorum assorum pullorum et turturellis bis cocte et vinum rubeum ponticum et non potest sufferre balneum ponant manus et crura in aqua calida frigida quae materiam repelleret ad inferiora et si ista omnia non sufficiant da ei in potu hoc medicamen

medicamen extra

ut dicat similiter primo cap. sexto de restringendo fluxum sufficiat medicina si de mastice torrefacta ad ignem donec partes acute resolvantur z in deinde coquatur in lacte acetoso vel quo extinctum est butirum per extinctionem lapides vel calibis donec fiat inspissatum est nam oleum in bonitate Et utatur sompnus ex posse cum quiete et taciturnitate in loco obscuro et si sunt vomitus sincopis vel dispositione

sirupus

consimilis conforteret cum potu vini puri fortis vel parum limphati [illegible] punctiones fabrica Et si adhuc similiter fluxorum omnino tulerit da ei nartorica quae sunt calefacientes fortes in restringendo fluxum et inducendo sompnum quae dicentur infra de dissinteria Et sicud est hoc quod arabes assi vel torrefacta cum aqua ... ... terre sigillate mine mastice an z y ... ... passule an z in opii z I ... ... in terpentina cum duo de ... ... in potu tribuatur ... frequentem Et tamen est a narcoticis ... posse nisi debilitas et fluxus et inconpunctas ... ... et ... vigilias ne fatuitas et stupor vel tremor et plura restrictiva sequuntur

ta de sputo sanguinis Et sciatis quod sputo ... et quies sunt de magnis ... ... sufficiunt

Secunda cura est delegacio plurimum cole in bee ad intestina ... Et signa eius sunt quia ... ... vel vini ... amari ... ... et multiplicatio ... ... et egestio eius ... subtiles liquide mordicantes ... et urina subtilis ... ... et calor sicci ... ... et ... in ... ... et ... ... Et cura eius est ut primo mundificentur intestina cum medicina purgante colam et restringente fluxum sicud est ista ... mirabolanorum citrinorum et ... ... acetose portulace ... ... et bulliant in z y aque donec medietas ... et colletur ... ... hoc enim apozima est ... ... qui ... ... aqua ... ... aqua decoctionis plantaginis et ... ... de acetosa ... ... herbe ... ... portulace ... ... aqua ... ... rosata ... ...

lacte acetose nigro constrictiscimus la
pidis et ferri dentur vino et caro nig
assis vel pulmento ex farina simile vel
amidi subtilibus coctis in lacte. Si
bibat vinum rubeum stipticum vel pont
icum limphatum cum aqua pluviali
vel aqua decoctionis gallarum granatorum
corticum vel berberis. Si autem me ne
non videntur esse et virtus continue de
bilitetur et fluxus persevert fiat c
utra blanditia ducendo in cibo gra
narum lenia pigwina vel cum vi
tellis ovorum in sorbitio sepe in
die secundum partes qualitatis unde sint colla
refrangatur et dolor intestinorum mi
tigetur. Et fieri possunt clisteria dicta
delicientia facta ex bothor et oleo
in intestinis et stomacho confortatur. Morbus
quartus est pigle. Tercia causa decessus
humorum et humiditatum arenis et melius
corporis totius ad epar et intestina
ominorum vel frigorum vel similia.
Et signa eius in quo sunt tamen
venarum et consumpto corporis. Et dici
dicitur cum febre et sine febre. Si autem
sit cum febre et fiat in hoc tunc
supervenit in aliqua dierum creticorum
et post signa digestionis perfecta et cum
constantia virtutis et allevatione infirmi
et bonitate appetitus. Si autem fiat
similiter supervenit in die non creti
ca puta 2a vel 8a vel 13 vel
in die cretica non visis signis
digestionis vel indicationis et virtute
corporis debili et aggravatione infirmi
et propter prostratione appetitus. Si autem sine
sine et fiat in hoc tunc supervenit
tempore bono puta in aprili vel mayo
vel septembri cum allevatione corporis
et post temporum ipsius illius propositum semper precedat
asso in perturbationibus ventris
et vomitibus etc. Si vero fiat
similiter signa contraria apparebunt. Si
~~vero fiat similiter~~. Si vero humor
sit calidus apparebit color subtilis
citrina vel viridis cum adustione
et mordificatione ani sine visio
ptate omnino et prostratio appetitus

cum vehementia sitis et amaritudine
oris et urina ignita subtilis vel
tamen turbida propter humore conquassa
tione. Si vero humor sit frigidus signa
contraria apparebunt. Et cum humor potest
apparere citrinus vel viridis tam in ca
lida quam frigida secundum diversitatem
quod sit ex colera et quod ex flegmate sump
simus causa de vomitu passio decanoc
Et cura eius consistit de causa calida
est ut si fuit in hoc non vero vestigiat
omnino nisi virtus debilitetur et fluxus
superfluat secundum regatur bona dieta
nutritiva et confortativa sicut sunt
nuces carnium laudabilium vel vinum
al subtile aro cum etc. Si superfluat
vel fuit apium similiter purgetur
illico cum decoctione conformabilis cat
ina et emblicis scripta in causa precedenti
proxima aut cum decoctione facta
de 3 l reubarbari et 3 mirabolanorum
emblicorum prescriptis et bulitis in 3
1 aque decoctionis mirtillorum do
medietas consumatur colatis et dulcora
tis cum zuccaro rosarum sicut prius. Et
detur omni die aut tercia post purga
tionem trociscis de bolo armeno cum
de spodio sanguis vel trociscis de berberis
dictis causa de ydropisi passio de cura
ydropisis absque imperiis cum zuccaro
rosarum veteri et post illud bibat
vinum rubeum ponticum nigro decocti
fructus mirtilli vel sumachi vel
berberi vel si sit cum febre bibat
aquam cisterne vel aqua decoctionis
carpobalsami rerum. Confortentur stomachus et
intestina cum alio masticato et mir
tino et alio compositis et incorporatis
cum cera sufficienti et cerotis
dictis causa de vomitu et propter de
causa calida et ungantur dictis
illic inducatur sompnus possibile et
quies quia est maxime conferens
in omni fluxu et dormiat super
ventre quia propter hoc retentiva et
digestiva plurimum confortatur. Si vero ista
non contulerint fiat vomitus
cum syrupo acetoso et aqua de
coctionis aneti premissa repletione

oxilegmibus et olentibus vel acutis quoniam
incisivum humorum dimittit ad superiora hec
propter in periculo assorum. Dyarria vero
divina vomitus spontaneus supervenit
solvit dyarriam et ipse si vomitus non sit
difficilis vel laboriosus. Aliter vero nequaquam
licet fieri. Nutriatur si sit cum ptisana riso
et faba fracta in modum risi et pulmen-
to facto ex farina avene vel ordei vel
farre et aqua pluviali conditis cum vitellis
ovorum et pulvere mirtillorum. Comedat
quoque ova cocta in aceto usque ad indura-
tionem frixendo eorum vitellos cum agresta
vel vino granatorum comedat tortellas
ex farina simile et vitellis ovorum et
plantaginis confectas vel pultes ex pulta
simile. Bibat vinum rubeum dulce si inbe-
cillitas ad humorem multiplicatur vel vinum rubeum
stipticum si intenditur ad fluxus restrictionem
lymphatum cum aqua pluviali vel a-
qua extinctionis calibis vel aqua de-
coctionis nespilorum citoniorum sorbarum pirorum
et similium. Si autem sit debilis vel sit
sine febre nutriatur bonis carnibus assis vel
frixis pullorum edorum fasianorum perdicum
et omnium avium parvarum silvestrium non
aquaticarum et bibat vinum predictum
purum et raro tortum ipse in hoc casu
confert in cibo sumpta. Si autem sit de
causa frigida flatica vel non restringatur
si fuit naturalis donec cepit superfluere
tunc restringatur secundum quod predictum est
est ut inducatur vomitus levis frequens
cum oximelle, et aqua decoctionis ra-
phani et aneti post sumpta saturitate ex
leguminibus et cepis et cibis hiis salsis
si sit possibile vel purget cum decoctione
aromaticis [illegible] et [illegible]
[illegible] stat digestionis [illegible]
decem qua solvendo flegma stringit ve-
ntrem. Curatur sepe dyacitoniton
cum speciebus vel sine speciebus si sit
cum febre vel electuario de thure
quod dicimus infra capitulo de dissinteria.
Nutriatur carnibus laudabilibus assis
vel elixis cum petroselino [illegible] car-
damomo piperis longi et [illegible] bibat

vinum rubeum stipticum lymphatum cum aqua
decoctionis berberis nespilorum vel sorbarum
posset quoque comedere risum et len-
tes et corticatas quoniam cortex earum
stipticus est et medulla stipticas et
fabas fractas conditas cum adipe [illegible]
carnes et sollicitando [illegible] plu-
ries [illegible] abhac. 3a causa
quoniam ut plurimum perducit corpus ad
marasmum et ethicam. Confortetur
ergo virtus retentiva membrorum cum un-
guento stiptico facto ex oleo mastice
oleo rosarum oleo nardino oleo mirtino
cum mirrhe et incorporatis cum cera
sufficienti vel cum ventosis siccis
super epar et stomachum et spinales et
scapulas lenibus [illegible] in bal-
neo aque dulcis tepide sine mora
in quo ne virtus resolvatur et liga-
tionibus extremorum et flagellationibus
lenibus [illegible] donec rubescat et
emplastris [illegible] confortativis opponere.
Quarta causa que apparet quoniam in febri-
bus [illegible] vel in [illegible] vel naturaliter
vel sincopalis et signa et sunt cum
[illegible] causa predicta. Quinta
causa est tenasmo signa eius sunt
frequens appetitus assellandi cum mo-
dicitate egestionis et ardore ani
et longitudine et omnia que dicentur
in signis tenasmonis et cura eius
est cura tenasmonis.

Methodus dissinterie

Dissinteria vero dicitur
cum sanguine vel sanie est fluxus ventris
fit igitur propter aliquam primum causam ex-
[illegible] quarum est [illegible] et [illegible]
sanguis in corpore super corpus [illegible]
[illegible] in de [illegible]. Et signa eius sunt
[illegible] corpus est sanguineum [illegible]
[illegible] et [illegible] et cibis et
potibus sanguinem multiplicantibus.
Et iste fluxus fit quoque accidit
corpori mutilato quoniam tunc virtus
operans sanguinem que primum regitur
totius corporis sicut proportionata
corpori toto mittendo sic operatur
post aliquam membri detruncationem

CXI

Rx pulveris de carnoreum usque usque ad albedinem ʒ iii boli ar. ʒ s
misce et fiat pro usu

Rx corticum arantiorum seminis plantaginis ana ʒ i in ballatis ʒ i ℞ viorio
in ad simplicem ℥ s et tertiam partem aceti et cum cortice ampliat ʒ i
pro vice una et cibatur panis pulveris ʒ i ℞ pom. ana mali
et sero salvie. CXI

quare sanguis ille prodire regurgitabit
ad epar et puncticitas ad intestina et
quibus expurgabitur per vomitum vel per secessum
cura Et cura eius est ut non restringatur nisi
superfluat et virtutem debilitat. quia est natura-
lis et tunc restringatur cum ligatione forti
extremorum et pressione ventosarum fixarum
super epar et splenem et spatulas et usu
ciborum et potuum stipticorum predictorum et post
restrictionem incrassent ciborum suum et abstineat
a vino omnino vel bibat album aquosum
subtile limphatum ad medium in quantitate
tate et addat in operatione et laborem et
2 sudet in renibus Secunda causa est pectum
frigoris inequali, propter quod membra fortia
ipsum resistant et a se repellunt, tamen
cum infusus corporis inciton sed si fortia
debilia fuerint unde ydropisis yposarca.
Et signa eius sunt urina aquo-
sa vel lactea, et sanguis qui egreditur est
sub albidus propter frigiditatem plurimum permixtum
et omnia signa epatis frigidi debi-
lis et in virtute sanguificativa Et cura
cura eius est rectificatio epatis secundum dicta
tractatu de debilitate epatis pagina decima
3 sexta. Tertia causa est debilitas epatis
in substantia sua que mala compositio sine
raritas texture incompetentis Et signa
eius sunt eadem similis lotura carnium
cum dolore aliquo in ypocondrio dextro
vel sine dolore quia substantia epatis non sentit
sicut nec substantia splenis vel renum vel
pulmonis cum sint membra carnosa Et
fit ista debilitas ut plurimum post febres acu-
tas vel cronicas vel apostema vel sup-
positione medicinarum calidarum et usu in tale
decocto propter quod resolvitur virtus epatis et
lapsat eius substantia Et cura eius est
secundum ut in tractatu de debilitate epatis pagina
decima tertia substantiue sue Quarta
4 causa est opilatio epatis in parte eius
gibbosa unde omnes vene capillares
propter quod sanguis laudabilis penetrare
non potest ad membra sed regurgitat per
eius concavum ad intestina Et signa
eius sunt sicut dolor extensivus in y-
pocondrio dextro cum tumore vel
duricie aliquali et eadem signa bona

pori plurimi et manifesto venarum scilicet dedi
dicorum et bonitas appetitus nisi forte stoma-
chi comparatur Et cura eius est cura curatio
tractatum de opilatione zime epatis cum appe-
titus crudelitas dictis illic Quinta causa cura
est retentio menstruorum vel emoroidarum in corpore
consueto quare sanguis totalis
cum impetu per vomitum vel expellitur
et signa eius patent ex relatione vel secessum
in Et cura eius est diminutio nisi
prius donet recipere superfluum tunc re-
stringatur vel diminuatur cum ligationibus
et fricationibus dictis tractatu de vomitu
pagina decima 4ta Sexta causa est
inpetua alicuius vene in intestinis
nitigue vel prius Et signa eius sunt
egestio sanguinis puri pauci vel multi cum
dolore circa umbilicum secundum quod situatum
est intestinum vel dominum in principio
istius tractatus vel plurimum tamen sufflu-
xus est paucus quia sanguis nutriens
intestina paucus est et vene subtiles
cum sint membra nervosa solida Et
cura eius est cura vomitus sanguinis
dicta eorum tractatu et pagina et tractatu de
ulceribus stomachi prout tum Septima causa
est emoroides intrinsece vel extrinsece
Et si sunt extrinsece atque apparentes sensus
illud demonstrabit Si vero latentes atque
intrinsece sentitur dolor inter anum et
accidit difficultas egerendi et cum egestione
emanabit sanguis ut prodire sanguis aut
humor malus aut tamen egestionem aut
post et eius signum est in hoc capitulo
in ypacto longhorum cum ventosa magis
absque inspicione et inspectione cum
oculis super intestinum monstratum cum
in eo sunt fixe aut non, et aut
sunt dure sicce, aut molles humide
emittentes saniem vel sanguinem vel
virus vel manum aliud Et cura
est eius cura emoroidarum que dicitur
Octava causa est tenasmon Et
signa eius sunt appetitus assellandi
frequens cum egestione modica vel
nulla et ardore in ano sine mor-
dicatione Et cura eius est ... tena

monis que dicet. Nona causa est superflua
medicina efficiens laxatiuis quare postquam eduxit
humorem suum educat humorem alium et causat
diarriam et forte peruenit eius uirtus ad
hoc ut educant sanguinem cum ualde super
fluunt quare inducat dissinteriam Et signa
eius patent ex relatione infirmi Et cura
eius est cura diarrie facte propter eam
causam ut plene supra scriptum est passio
de methodo diarrie. Decima causa est ca
sus uel percussio Et signa eius patent
ex relatione patientis Et si sit sine uul
nere curatur appositione cum stupa infusa in
brachiis lateris et ligationibus ex tremore
et propter superiora Et cibus et medicamenis sep
ticis quales capitulo de sputo sanguinis et capitulo
de ulcere stomachi Et si sit cum ulcere cum uero
11 quis delinquit [illegible] cura est curatio
in passione acuta uel non acuta et propter in
Pymotha ut dicetur in [illegible] Et signa
et cura dicta sunt supra passio de cura
12 diarrie propter [illegible] Undecima causa
est debilitas uirtutis attractiue et reten
tiue sibi delegatum prouenias neque ap
ponit neque continet neque assimilat
quare generatur uenas regurgitat
ad suum fautorem ut dicetur in de acta
Et deinde per inefficacias ad intestina
Et signa eius sunt quia fit ut plurimum
in corporibus ethicis et marasmatis et
sic cadit omni die in marasmum Et
Cura cura est eius cura corporis ethici cum
omnibus que faciunt ad corpus impinguandum
cum sicut est balneum aque dulcis te
pide cum fricatione leni membrorum sine
mora in tempore ne corpus fiat euapora
bile et de pertractione eius super lectum molle
et alicuius ex lacte caprino ex tulato
Et pultibus ex farina similis et mi
lio et carnium laudabilium in spissa
cum uitellis ouorum et carnibus pul
lorum et edorum et perdicum et omnium auium
paruarum montanarum que sunt leuis car
nis et facilis digestionis Et emplo
cum pice et potus uini rubei
dulcis armoniaci [illegible] uel lymphati cum
aqua pluuiali Et omnibus que dicet.

Liber 20 capitulo de ingrossatione corporis
matri. Dixit uoluit Tertia decima
causa est eruptio apostematis saniosi ui
rium uel sinthoalis Et signa eius
sunt quia ante incessit febre acuta cum
apostemate epatis uel stomachi splenis uel
pleuresis uel peripleumonia cum signis
propriis cum dolore forti que tendebat
contra ad consensum in sanie neque resolui
poterant Deinde aliqua diecum et
ipse post ea uel ita illud mitiga
tus est dolor et febre et remansit
grauitas et inflatio in loco quo sentiebat
maximum esse post de consumptio in saniem
deinde accidit eis rigor et tremor
subito et alleuiata est grauitas quia
sunt apostema fuit disruptio et ma
nifestum saniem saniem apparet in egestione
Et si scias quod si apostema fuit in epate
uel stomacho uel splene tunc sanies et
sanguinem egredientes per [illegible] continetur in
plurima quantitate Et si uero fuit in membris
que non habent amplos meatus ad stomachum
uel intestina sicut est pectus uel pul
mo tunc sanies et sanguis paulatim
egredientur per secessum Et cura eius
est ut fiunt mundificent intestina
et abluat saniem antequam corrodat
loca super que transit cum potum aque
mellis uel succi rubei uel aque or
dei uel cum clisteri facto ex aqua mellis
tum uel ex aqua mellis in qua dissol
uta sunt duo uel in uitelli ouorum
et aliquid piperis aurei uel gallie
Et post istas mundificationes ad mistret
stipetica consolidantia Et primum et inferiorum
Et primus quidem sicut sunt trociscus
de bolo dicto capitulo de sputo sanguinis impositi
cum zucaro rosato uel sirupo rosato uel uino
in stiptico uel sirupo de citoniis et
trociscus de berberis dicto capitulo de ydro
pisi et trocisci de mumia dicto supra
passio secunda liencirie propter bothor
et colica in stomacho uel intestinis et est
olcinarum dethiue ex sic [illegible] Et ex [illegible]
passio [illegible] nucis [illegible]
balaustiarum de [illegible] et de rubeo

añ ʒ v thuris ligni vel fructus thamarisci añ ʒ iij amcos ʒ viij zucci
quod sufficiat terantur omnia vel alcohol
et fiat electuarium cum succo quod ventrem
restringit urinam provocat solidam consolidat
et opus condicionis prohibet. Et similiter
est spetiarium vel pectus amptum cum pulvere
gummi arabici assi etc. et boli ar. et masticis
et san. dra. et terra sigillata et
consimilibus / mittatur bonis carnibus elixis
in aqua pluviali vel assis et bibat
vinum rubeum styptecum limphatum cum decoctione
aqua vel cum aqua de coctis mirtillorum
vel sumach vel berberis. Si autem sanies
et fames in plurima quantitate stillaverint
quo debilitetur virtus tunc dentur omnia
hor mus carnium et pars vini puri
et tortelle panis assi cum ipso. Et
odoret rosas et aromata ut non cadat
virtus. Et incipio ergo innovari et virtus
confortari tunc procedat ad lavativa ture
una et consolidativa pro dicta. Tunc alia
usque ad perfectam operatione mundificationis
et consolidationis perficere vero cum
clistere mundativo et consolidativo
quod fit sic. Recipe eupatorium mirtillorum
barbe hircine vel fructus eius qui
ypoquistidos nominatur glandium vel
corticis glandium añ ʒ j. rosi ablutis
ʒ j coquantur in aqua. quarte et in
lb j illius aque colate dissolvatur hoc
medicamine. Recipe thuris san. dra. cerusse
litargiri añ ʒ j. api ʒ j terantur
et elidantur et misceantur alb. j vel in
vitellis ovorum et addantur liquori predicto
et totum fiat. initiatur cum
clistere post assellationem famei. Et si
ius potest pervenire clistere mundificationis
predicto. Si autem sanies et fames pauca
fiat cum operatione ad egestione tunc quod fieri
propria regionem ita mundificet. quod
quod si proveniat ad incisionem puluulis
omnia dando in potu aquam decoctionis
apii dauci feniculi petrosilini et corice
eadem addito melle vel zucco
post dulcorationem. Et si perseveret tunc
aqua decoctionis liquirici ysopi yreos
et uisco cum addito itum melle vel
zucco quod mundificat ita reputo.

Et postquam famem [illegible] inceperit innovari in
operationem tunc procede ad mundificativa vice
cum una et in carnativa vice alia
sicut est iam dictum. Et tandem et
ultima causa est corrosio intestinorum
et hoc proprissime dissenteria magnam fuit
aut illa corrosio aut propter flegma salsum
aut coleram aut sanguinem adustum aut
melancoliam adustam. Et vel est recens
sine putredine vel antiqua fetens
et cum putredine. Et licet fieri possit
in omni loco intestinorum fit tamen maxime
in intestino recto quod tunc fit. Signa plurime
nunc per ipsum descendunt. Et signa
eius generalia sunt egestio mucillaginosa cum
dolore pungitivo in ventre et permixtione
sanguinis vel sanguinis cum musculi melancolice
lavatione. Signa vero propria sunt, quod si fit
de flate salso antecessit coriza et catarrus
et est cum egestione flegmatis permixtum viscosum
sine multa acuitate que pungat
sed cum multa ventositate et non est
cum ea fames plurima. Et color eius
est albus viscosus sine viriditate et
citrinitate omnino. Et si corpus esset prius
ngiosum dudhoc causis fuisset signum.
Si vero sit de colera apparet egestio citrina
vel viridis subtilis sine viscositate
omnis cum ardore et dolore plurimo in
ventre et angustia et siti. Si vero
sit de colera apparet egestio citrina vel viridis
subtilis // de sanie adusto apparet
egestio rubea grossa vel nigra, liuida.
Si vero sit de melancolia adusta apparebit
egestio nigra habens odorem aceti que cum
cadit super terram arenosam vel spongiosam
ebullit et fugiunt ab ea musce.
Et est cum dolore in ventre et
punctura assidua et ista causa nunquam
potest esse recens immo semper antiqua. Et
dicat Rasis in divisionibus. Et si corrosio
sive recens est plus de sanie
quam de sanie neque fetet. Si vero
est antiqua est plus de sanie et fetore
quam de sanie et forte egreditur separatim
ne albe subtiles late que sunt
cortices intestinorum. Et si sit corrosio
in intestinis superioribus dolor

Signa q̄ina

flate

colera

sanie adusto

de melancolia adusta

Cura
ex flatu
falso

senciet^r et plus sup umbilicum vel subtus
et infra ad duos digitos directe in
medio ventris et in regione apparebunt
feces bene cum sanguine pauci
et per longam viam et non egrediuntur
ergo illud sup dolorem si post horam
Si vero in inferioribus senciatur dolor in
pluribus subpectine versus dorsum vel in alto
lateris quasi sit dolor renum et non sit
Et iterum egestiones apparebunt distincte
vel non bene cum ipse et ergo egreditur
cum sit puella Et scias quod corrosio
sunt in superioribus intestinis magis confert
exhibita per os primus ut syr et pulveres
et troscisci et electuaria Si vero in inferioribus
magis conferunt exhibita per inferius ut
clisteria suppositoria lictuaria et similia
Cura dissinterie cum corrosione intestinorum
si est sup fla falsum est ut restringat
catarrus et reuscant capitis et festinum
capitulis de catarro et de sp post
hoc clisterizetur frequenter cum clistere mundi
ficativo facto ex aqua decoctionis furfure
malue bismalue et aliquando melius
et inicietur tepidum bis vel ter in die
semper immediate post assellacionem vel
cum clisteri facto ex aqua decoctionis fu
ce polipodii sive tre ordei et melius
ordei sumendo de collatura illius aque
lb j vel lb j et s et addendo olei masti
cini aut camomillini ℥ j in et lucy redu
cendo ad ignem leni brevi hora et tepide
iniciendo Et non debet in corrosione
gravi intestinorum iniici clistere calidum
mordicativum cum calidi sit est mor
dicativum et corrodere si vel frigidum
vel tepidum Et post ista inicientur suc
cessive clisteria stiptica consolidativa facta
ex aqua decoctionis sumach mirtillorum
ros plantaginis et boli ar colet et
dissolvatur in ea pulvis de bolo ar qui
cum tenetur vel trocisci de mastice
dicti tamen despumata sagimine et vitelli
duorum ovorum vel cum vel aliquid adipis
renum caprarum vel edorum et modicum
vini rubei ponatur vel cristia fra
ex vino rubeo stiptico decoctionis
mirtillorum ~~Decoquendum~~ i ~~ang~~

collatam dissolvitur vitelli ovorum vel ad
epar renum caprarum et hoc etiam plus
confert in tenasmo Quod in aurora
ex troscisci cum syr ros vel oriza
krava vel aqua decoctionis mirtillorum
et nespilarum et sumach vel pulverem boli
ar qui sit fit Et pullastri ℥ vel
in aliud corrosionem est lubrificatus
per eius partes humides que resolvitur
arnoglossa ℥ s quod ana boli ar
℥ iii s portulace semini ℥ j
tritis et crebellentur et detur ex
eo in aurora et in cena ℥ j in aqua
aqua decoctionis citoniorum vel ipsorum
nespilarum vel sumach vel vino nigro
stiptico vel cum aqua decoctionis mir
tillorum amicos amicorum et amisi stu
Lien minatur ste dissinteriam et omnibus aliis qui
est ad corrosionem ex riso cocto in
aqua pluviali vel lactuce ustulato
vel aqua calibis condito adipe
renum caprarum vel edorum et vitellis
ovorum Comedat et lac recens
caprine vel asine in quo ferrum vel
lapides sunt extincti et pulmentum ex
farina simile conditum cum lacte
et pullos assos succos pullorum quam
clipeos et fabam factam et spina
porcorum et vitulorum et pira et
citonia assa aut elixa assumpta et
sit panis eius azimus de farina
simile confectus et infra alie dimi
nuatur salem prosse et sit aliquis
eius potus frigidus vel tepidus non
calidus Et scias quod ex frigido cum
multis et aliis nulla confert quod di
ctum ciborum fructum nisi adipe re
num caprarum vel edorum adultorum
cum omne aliud vituperatur et humidi
fortissimum vitat propter prope suorum
citoniorum vel granatorum vel per ber
beris vel pirorum vel nespilorum
vel agresta vel sorbis in spissato
cum vitellis ovorum accetum et de
reetet prosse tamen in aliis quantum
utatur cum corrosivum est sed in
fluxu sine excoriacione non obesset
victa per speciebus sumis pulvis tamen

et cardamomi et mirtillorum et cetera
quod species acute mordicative sunt ut piper
grana paradisi et similia Comedat ex
vitellis ovorum coctorum in aceto usque ad
induracionem et carnes avium silvestrium
non aquaticarum de costellis assatarum
simul et vitell' ovorum confectis Bibat
vinum rubeum grossum dulce sit cum
attemperatione corporis vel potionem si
sit cum fluxu pluviali lymphatum cum
aqua stiptica predicta Et si virtus
Regim. constaret posset purgari quoque cum
decoctione mirabolanorum kebulorum et em-
blicorum dicta causa de debilitate digestionis
stomachi passo decoctionem qui solucionem magis
stringit ventrem Cura dissinterie cum
Cura dys. propter colera. corrosione propter coleram est ut mundi-
ficentur sepius in die intestina cum cli-
steri ablutivo facto ex aqua decoctionis
ordei et psillii foliorum rosis malve
bismalve colatura et ibi bulita cum
oleo rosarum vel violis vel cum clistere
facto ex aqua mollis et vitellis ovorum
et adipe renum caprorum vel sepe hircino
ut diximus et sit tepida vergencia
ad frigidum quod intrinsece adque inmediate
sequatur clistria stiptica consolidativa
facta ex aqua decoctionis mirtillorum
plantaginis ro. sicc[ar]um fabarum sumach
lentium ex corticatarum balaustiarum
cipularum glandium rose et similium
cum qua aqua colata misceatur se-
pum hircinum vel pulvis boli ar-
menici Si autem ista non conferunt mundi-
ficetur cum decoctione mirabolanorum citri-
norum emblicorum et mirtorum et ber-
berorum dicta causa de debilitate digestionis
stomachi passo de canone dando ana [illegible]
quod cum mundando eadem stringit ventrem in-
ficiant omnia dicta de cura lienterie propter
coleram et bothon in isto vel intestinalis
predicta fuit sicut in flatu falso sed
vinum negligatur vel lymphatum ultra
medietatem cum aqua pluviali vel
aquis predictis Cura dissinterie cum
propter fleum. adustum corrosione propter salsum adustum
est eadem cum illa que ex melancolia adusta

sed est maior propter et lenitivis indiget
medicinis Cura eius que ex melancolia ad- Ex melan. adusta
usta est ut omni die in aurora sumat sir-
upum rosarum vel sirupum de mirtillis cum aqua plu-
viali decoctionis mirtillorum vel rosarum
vel sumach vel sie porte et sic aliorum
et [illegible] vel pirorum et citoniorum et
nespularum et sorbarum et omni die bis
vel ter iniciatur clistria mundificativa
predicta inmediate sequatur stiptica facta
ex aqua decoctionis eupatorii sumach bar-
be hircine acacie rose ablute glandium
corticum granatorum corticum papaveris in
qua post colacionem dissolvantur duo
vitella ovorum vel tria et addatur aliquid
de pulvere isto Recipe [illegible] sani dicti ce-
russe litargiri ana ʒ i opii ℈ i et
tepidum iniciatur et fiat inmediate
ut [illegible] clistria non mundificativa
non confortativa pluribus vicibus omni
die Si autem ista non conferunt necesse
per ea fluxus et dolor ventositatum
venientium purgetur cum decoctione que Recipe
[illegible] mirabolanorum indorum ana ʒ ii
ana [illegible] ana ʒ ii pistentur grosso modo
et bulliat in ʒ ii aque pluvialis do-
nec medietas consumatur Colet et in
colatura ponatur [illegible] boni
ʒ i et detur cum toto die Et
potest addi aliquid sucari propter delec-
tacionem in colatura predicta fiat pro
sicut preter ex magis est evitandum
acutum in abus et medicinas quia in
quacumque alio fluxum cum addunt talia
et dolorem [illegible] sed frequenter in
aqua ex [illegible] talibus et aqua
ablucionis [illegible] et omnia respi-
cientia splenem et vesicam initiam
Et sollicitandum in cura istius fluxus
apparuit quod si antiqua non sanatur
propter inobedientiam cause et corro-
sionis fortitudinem et dolorem intensiorem
Experimenta [illegible] stipticum dicta
talis quod valet in omni
fluxu sic fit Recipe vini rubei ponti-
ci lb. [illegible] sicca rosarum [illegible] et in
[illegible] mirti ʒ i cariofillorum cinamomi

an ʒ j psrene mirtilli et tarosff et
cinamomi grosso modo et omnia dissol
vantur in vino et bulliant donec
medietas consumatur ¶ Cole et residue
detur cum eo cum albumine et cum cibo et i
aurora loco syrupi potest dari actu frigi
Item electuarium restrictivum ℞ sumach ber
beris sumach quattuor quatuor sandali ar
gentei arabici acacie ypoquistidos ana
ʒ j lapidis ematites coralli et rubei
sandali albi et rubei ana ʒ ß cinamomi
et cinamomi simplicis rosarum seminum mir
tillorum psillii assi cum andivi torrefacti
lenticule corticum granatorum ana ʒ j mas
ticis olibani draganti ana ʒ ß ba
laustie psidie seminis citoniorum ana
portulace rosarum seminis spaniis albi ß
terre sigillate ana ʒ j mandragore ʒ ß
tostis storacis calamite spodii sali
gariofili foliorum lauri anisorum ana
ʒ ß sanguinis draconis terre sigillate gallarum cama
lie fisti fellis ana ʒ j mete bis tor
te piracie pomorum sorbarum cito
niorum nespilorum ana ʒ j zuccari quantum sufficit
detur cum pulvis ante cibum bis in die cum vino
stiptico vel aqua pluviali Est tamen
quod sic contines omnia stiptica et ventris
constrictiva ¶ pille postea stiptice contra
omnem fluxum cum quacunque causa fit sunt
℞ mirtillorum balaustie psidii simplicis
sanguinis draconis boli ar acacie ypoquistidos
rosarum sumach ca gallie muscate gallarum
spodii cinamomi mastic gummi arabici dra
ganti ana ʒ j opii tebaici ʒ ß confice
cum succo plantaginis vel lentiscie vel
bistorte et da ʒ j vel ij cum aqua
pluviali vel aqua rosarum in qua calidum
vel cum vino in fra sed cum et adlem
¶ Vel fiat tyrea speciebus cum zuccaro et
detur cum vino rubeo vel pontico vel
aqua plantaginis vel incorporentur
cum succo rosarum veterum et fiat confectio
Et si vis stipticius fieri adde seminis spaniis

se mirgamm ana ʒ j vel opii ʒ j et addi
tur sicud prius Et in cortice salicis
combustum et in potu datus cum aqua vi...
lata quibus omnem fluxum cor... vesime
guarisse consolidat solida quod ...
syrupus ca Item syrupus mirtinus confectio omni
fluxui secundum Johannem Mesue autem
sic fit ℞ quorum mirti lb j sumach
citrini ana ʒ ß rosarum ʒ j ypoquistidos
ʒ iij decoquantur omnia in aqua pluviali
et post colationem fiat syrupus cum lb j zucari
et lb j mellis detur cum eo ʒ j vel ij
cum aqua decoctionis plantaginis
mandora et cum tenui gum humores
ebulitionem sedat et membra confortat
¶ Item trociscus de karabe secundum eundem
ad idem sic fiunt ℞ karabe ʒ unam
corni cervi adusti gummi arabici adusti
coralli adusti draganti acacie ypoq
quistidos balaustie masticis lacte se
spaniis nigri assati ana ʒ j thuris
ceti opii ana ʒ j fiant trocisci cum
mutilla[c] spodii quibus ponderis
ʒ c dimidius detur cum vino post mediam
noctem cum aqua decoctionis plan
taginis et aut cum eodem modo
¶ Et plurimum conferunt isti trocisci in
fluxu mestruorum sputis sanguinis purga
tionibus et vomitibus ulcerum quam
humores inspissant et vias con
stringunt ¶ Item clistere stipticum ℞
aque rosarum aque decoctionis planta
ginis rosarum sumach bistorte consolide
maioris mirtillorum balaustie cupulis
glandium ana lb ß dissolvantur in ea
c coda vel ... eorum ... et
pulvis boli ar terre sigillate san
dra ana ʒ ij ß et tepidum iniciatur
Item fiat clistere sicut prius cum vino vel
stiptico decoctionibus consolide maioris
et tasti anrigni ... pyrinus ...
subtilissime bulito ... ad consumptionem
medietatis postea colata cum
inspissato cum vitellis et pulvere
predictis Item in omni fluxu ventris
sine contractione confert hoc
medicamine elypeum fabe et plantago

et maiorana et rubus in aqua
et aceto p(ro)pter ea quod p(ro)hibeat et p(ro)fluent
et incorporent cum succo plantaginis
vel aqua distillacionis eius et fiat
emplastrum sup(er) stomachum et ventrem actu ca-
lidum Et recipiat vapor aque cuiusd(am)
patiens quando fluxus ventris et vomi-
tus stringit sed in ea fria possint ceci-
dere post duracionem et p(ro)fundacionem in ea
pani cum aqua vite actu calida stat
p(ro)ius Si aut(em) vis ipsum fortificare
adde balaustias rosas absinthium mas-
tice indica tetonica pira mirtillos
libellum thus gallas glandes cortice
capitis et folia vel fiat ex aqua de-
coccionis eorum encathisma si virtus sit
fortis vel fomentacio cum lana vel
spongia ~~decoccionis eorum~~ infrigida-
ta aqua decoccionis earum q(uod) rerum que
aliquando ex p(ro)fusa retinent prope
actu calida vel frigida sup(er) ventrem ad
tibiam Item in fluxu recenti inicio
et p(ro)pter puerorum sufficit dare in cibo
tortellas factas ex vitellis ovorum et farina
simile et pulvere plantaginis quibus ad
inuicem incorporatis p(ro)fice vel pulvis as-
sos q(uo)d decoctas in terra et sepe ponatur Et
p(ro)hibeat a potu superfluo p(ro)fusse Et bi-
bat vinum rubeum ponticum mixtum cum
succo vel aqua plantaginis vel aqua
pluviali in qua ferrum vel lapides sint
extincta Item ad fluxum inflammacionum suffi-
cit dare in potu de coagulo edi dandi
et si mixto cum aqua frigida [illegible]
Vocibus ex motu fluxus medicinis q(ue)
ad tria intendit primo ad ventris re-
strictionem p(er) stipticam potenciam Secundo ad epatis
et stomachi confortacionem p(ro)pter aroma-
tica cum calidis suis Tercio ad indole(m)
in p(ro)priacionem et p(ro)hibicionem amarasti-
mo q(uo)d sit p(ro)tibus ex ventosos ut se-
minari seminales extrema portio
vomitus vel si non p(ro)hibeat opilacio
epatis Et balneum aque dulcis sine
mora in ipso et inuncta dorsi p(ro)-
pterea cum butiro recenti et populeon
simul mixtis Et usus clisterior
restauratorum ex ranis et limacibus cor-
ticis que dicentur libro 2o de ethicis
et nobile restaurativum est recens lac ca-
lidum in potu datum p(er) se vel admixta
parum et zucaro sed non debet dari nisi
fluxu cessante quando fluxus angustia-
ret p(ro)pter eius partes serosas vel inflamma-
tionem humorum excitaret p(ro)pter eius
partes butirosas cum omne unctuosum
sit faciliter inflammabile p(ro)pter eius
p(ro)babilem caliditatem i(n) via Galienus re-
dicit in alia facta vult ipso au-
gusta p(er)icula affore Lac dare capud
dolentibus malum et non tamen ista
nocumenta rectificari possunt p(er) ustula-
tionem lactis cum lapide vel ferro ignito
frequenter in ipso extinctis quando tunc sa-
mentum partes p(er)dit et remanebit p(ro)-
pter caseola Sciendum tamen debes quod lactis
sunt genera diversa scilicet et virtutes va-
lor camellorum et p(ro)pter effectum i(n)ter
p(ro)pinquare est omnium calidissimum p(ro)pter ea
quod habet ex opilare epar et splenem ut po-
nitur 2o cap. fen. 1o Sed lac
azininum est omnium subtilissimum et aquo-
sissimum p(ro)pter quod ventrem lubrificat
sine inflammacione Et id ipso 2o
regiminis acutorum p(re)cipit dare in tan-
tum p(ro)pter ea ne lapatina Sed lac mu-
liebre est omnium convenientissimum corporibus
p(ro)pter custodito p(ro)pter similitudinem post hoc
caprinum et p(ro)pter capre pascentes herbas
quia mediocre inter grossum et subtile
Sed lac ovinum est omnium grossissimum
ideo de facili casea in stomacho si non cum
melle vel succo sumatur Sed lac
vaccinum est omnium unctuosissimum et plu-
res habet partes butirosas ex quibus
apparet quod in fluxu ventris non e-
conveniens lac nisi caprinum vel
muliebre si fastidium non p(ro)hibeat Et
faciendum quod sompnus sit circa in
fluxibus ventris curando et p(ro)pter
trouico p(ro)hibeantur quando sompnus e(st)
magis ad decoctionem omnis fluxus
filius et quies et p(ro)pter in loco obscuro
spaciosum et medicine p(ro)pter ea lapatinas
tuciores in fluxu p(er) superius vel

inferius cuando sit innabilis sed motus
eius quoque sibi qui solvunt et putredo
aut decoctum ta de debilitate digestionis
stomachi propter passio decam sic eciam in stipti
citate ventris vel menstruorum reten
tione vel soda stomatica sunt deteriores
et in esse putrida qui relinquendo sti
tiam ventris augmentat predictas
passiones accedente eis quod sicud in capitulo
de vomitu nonum Nullus fluxus est
illico sed gradatim restringendus Qua
procedendo igitur primo acconsuetimus mol
libus et ad forciora paulatim con
descendendum ne forte materia retenta in ven
tre torsiones inducat vel ad membra
nobilia rapiatur et per quos fiat acta
sic maiorem passionem nam si regur
gitaret ad epar opilacionem vel ydro
pisim vel apa producet si ad cor vel
os stomaci sincopim vel si ad cerebrum fre
nesim vel subitam si ad matricem mulieris
induceret suffocationem ut docet Avicenna
3o capitulo fen ix tractatu 3o de causis fluxus
epatica etiam sunt Attendendum est etiam
quod fluxus ventris et ypocritica lienteria
quos vomitu cuatur per dulsionem sed
hoc solum intelligo in ea calida
non autem in ea flactica vel ulceribus
stomaci et intestinorum et adhuc minus
in antica unde ypocras 2a particula afforismorum
bus ventres sunt lientaria yeme frigore
meditari malum est Adhuc preter ista
melius pronosticari possumus aliqua de
humorum distinctione secundum colorem scilicet
et calorem sed differencia ubi sciendum
quod in massa sanguinis genita in epate et
contenta in venis qua ex humoribus
sic divinibus integra secundum saliva eo
state nulla Nulla in omni decoctione
aliquorum liquorum etrogenei hec quatuor
substantie necessario generantur quorum prius cuius
spata quia spatior calor decoquit sit
sanguis cuius color sit rubeus clarus ut
purus neque grossus neque subtilis ne
in viscosus vel fluidus sed medie
corporis Alia prius grossior infimus residens
crea sit melancolia cuius color est niger
vel plumbeus Tercia supra non

liquida cum parti grosse vel acredit
adusto inspissatus ad hoc ut plurimum
vel frigiditas cogelans et hoc in pau
cioribus propter quod sepius sit in nobis
melancolia non naturalis per adustionem quam per con
gelationem Unde Et in de conversatione pro
cessus autem sepius potest in corporibus nostris
reperiri calidum adinvenit quam frigus
congelans propter frigus esse non in gradu
in ... calidum autem in gradu cum
et ideo ratio generatur in nobis flegma
vitreum vel gypseum ut plurimum aut
flegma salsum Et quod sit non sit
in epate ubi neque inveniens quam vi
tam non sustinet tanta frigiditatem
in membris naturalibus Sed sit contra
venas et in locis sicut ignobilibus
ut puta in intestinis ut Galienus fatetur
de scripto primo de complexionibus
et ad ipsum apparet in passionibus colice
et quod ... quod plures passiones
melancolice sunt autem adusta congelata
ut est cancer serpigo fluxus ventris
et filia Et licet omnis melancolia sit
per se frigida quod sit de flegma grossa tria
tamen facile onctuosum quedam illa
ch que per adustionem generatur acuta
et de calidate plurima vitrosa convi
pat pannus sine ratione in passione
quam recipit ab adustione sicud contingit
in cute et lignis Et ideo
eius passiones curantur per frigida lenitiva
humida et passionibus de colera
Tercia vero prius que est subtilis ae
rea facile inflamabilis sit colera
cuius color est citrinus igneus vel
viridis adustus cum amaritudine et subti
litate sue substancie qui prasinum vel zi
marin appellant quam vero venenosior
citrino sit cuius optima calidtez
Quarta vero prius que est viscosa
...

vel potius equalibus factum est et quando
que post esum olerum vel fructuum vel
pomorum in partibus digestiuis intestinorum
et maxime propter quod et cuius stoma
chus est cum tali colere subtilis sed
viscosa et plures distinguunt accidentia
Et quibus omnibus medicus indiget
primo in cognitione qualitatis humorum
operantium ad fluxum ventris / 2° in
cognitione modi quibus predicti humores
in nobis generantur quoniam generantur a calido
tamen et ut plurimum et eo vel frigido tamen
in stomacho ut calido et frigido ut in illa qua
dicit auicenna sanguis et colera sunt propter calidi
et omne stomachum propter frigidum propter stomachum calidum
quod est calidum ratione colere corrupte vel
ratione adustionis plurimi partis adex
incensis sed melius est hec divisa
ut dictum est

Pronosticatio

Si in eius fluxibus ventris egestio
cuiusque tamen unius in tota morbi
quantitate remanserit naturaliter exhibita non
conuenire morbi affirmatur et forte
permotione materie quoniam vt aut si in
contrario illius afforismi 2e particule In quo mor
bo sompnus et cetera sed solennia materie
suo tempore non inveniunt ad que innatare
debuerint mala procul dubio esse corporis
sed ¶ Item in omni fluxu ventris
spontaneo vel artificioso et precipue dy
arrio diversitas colorum et fetore in egestio
nibus bonum sit quoniam mundificatione
corporis admissi quibus superfluis Quod
rationabiliter suppono quod fluxus ille superfluitates
et vitiis bene tollat et pertransierint
signa digestionis procedunt sed sunt interne et
egestiones non innatent ad colorem sunt
mala secundum quod est nigra vel flava sunt
mala sicut est sanguis et corticiis me
brorum sanguinariorum et adeps membrorum
carnosorum et sic intellige illud afforismi
2e particule ¶ In ventris fluxibus
mutationes egestionum innatant sed non
ad mala convertuntur et in 9 concorda
cum illo afforismo 2e particule egestiones

nigre qualis sanguinis sponte venientes et cum
febre et sine febre persoluerint magis malum
et fantasiato eo melius et quanto plures
fuerint colores non malum ¶ Item conferunt
interne acute et cronice fluxus ventris
nigre vel vomitus supervenientes cum signa
digestionis precedunt et prognostica in principio vel aug
mento morbi quoniam pecius nunc in quo
et quali cum debilitate pugnat
et sic intellige illud afforismi 2e particule
afforismo ab egritudinibus quibuscumque in
apertionibus si eo nigra aut sursum aut
deorsum exierint mortale ¶ Et illud ibi
dem quibuscumque egritudinibus acutis aut
multis temporibus aut aborsibus aut aliter ge
matis sed nigra exierit aut qualis
sanguis nigra sequenti die mortui ¶ Item
illud in eodem afforismo si assellationes magis
incepit mortale / Item illud si a dissen
teria ut intestinorum carnes vel corti
ces albe squamose egestiones mortale
¶ Item dysenteria colica quam mutatur in eo
dem calidam cum sorditate propter rapinam
colere sursum et quam egestio sed tamen
contusio est melior Unde ypocras illud qui
buscumque felle egestiones sunt sorditati
supervenientes quiescat et quibuscumque sor
ditates in ipsis fellis egestionibus supervenientes
quiescat ¶ Item propter fluxum ventris
in spasmum aut singultus supervenientes mor
tale quoniam spasmum de inanitione sicut qui
nequaquam curari potest vnde ypocras in 7a
particula afforismo 2e ¶ Spasmus et singultus
per nimiam inanitionem malum ¶ Item ypocras
particula afforismo 2e ¶ A tracta dyssenteria ma
lum autem tempore longa sit propter humiditates
ter linguae et cerebri fluentes ad stomachum
et intestina ¶ Quia cum in lingua cause
balbucie ita in intestinis mollificationem
et in stomacho cruditatem ¶ Item in fluxu ven
tris et precipue lienteria vel dyarria vo
mitus spontaneus et sine auxilio me
dici superveniens salubre quoniam tunc con
trariatio et fluxus diversionem denotat
unde ypocras in 7a particula afforismo 2e ¶ Dyar
ria habito vomitus spontaneus convenit
superveniens solvit dyarriam ... (?)

et aliqui amplificat ad vomitum artificio
sum et si causa sit colera vel flegma subtile
Item fluxus ventris perdurans et ipse faciens
nonque ydropisim timant propter epatis in
frigidacionem vel ethicam propter inducere
maciationem Conveniet ergo medicina hora
convalescencie talibus periculis obviare
Item si in processu et prolongatione lienterie
supervenit eructuacio acetosa frequens
bonum confortacionem virtutis retentive
et digestive stomaci significat. Si si inpinguacio
supervenit mortificacionem lienterie prefigurat
nam sicud in tractatu de vomitu notum
[illegible] declaravi. Sapor acetosus duplex
est unus qui precedit digestionem et tali
[illegible] prestat et iste significat digestionem
futuram sequentem et per consequens est bonum
inicium. Alius qui sequitur tales operationes (?)
tionem et iste significat putrefactionem futuram
et per consequens corruptionem unde ypo 6ta
particula afforismorum. Quandocumque lienteria
[illegible] superveniens [illegible] non constrictus
signum bonum Item ypo 5ta afforismorum
mulieri in ventre habenti si multum ventris
fluxus supervenit periculum est abortiendi Item
mecon (?) sanie [illegible] fluente spasmus
in naribus aut singultus malum [illegible]
et mortale si fit fluxus ventris sive [illegible]
vel cruoris [illegible] vel [illegible] vel volun
[illegible] Item in omni fluxu et propter
dissinteriis cronicis prostratus appetitus
malum quod maciationem [illegible] sine
restauratione privat unde ypo [illegible]
in longis dissinteriis abstinencia malum
et cum febre peyus Item splenetici splene
stat dissinteriis et dissinteria perdurat mor
tale quia si [illegible] splenetica sunt adusta in
[illegible] corrosionem penetrantem si non adusta
inducunt ydropisim et lienteriam propter epatis
et stomaci infrigidationem unde ypo 6ta particula
afforismorum. Splenetici dissinteria
capiuntur hiis supervenies longa dissinteria
ydropis aut lienteria nascitur et pereunt
Si autem dissinteria non perdurat tunc sit cum
oppilacionibus et duricies in splene propter
evacuationem unde ypo dicit. Spleneticis
dissinteria superveniens bonum Item fluxus
ventris et propter [illegible] supervenies

et manie vel alie solvit egritudinem
evacuando tamen 7 ypo in particula
afforismorum. In natura dissinteria supervenies
aut ydropis aut extasis . sunt sig[illegible]
metatum bonum Item in omni fluxu
ventris cronico desspiencia sup
veniens malum quia lesionem cerebri
significat 7 ypo in particula afforismorum
In sanguis fluxu supervenit vel quocumque
fluxu alio perdurante in quacumque
corporis regione despiencia superveniens
aut spasmus malum Item in fluxu
superfluente propter medicinam convenien
ter laxativam et propter in corpore
ventosa vel debilitatem singultus superve
niens mortale unde ypo 5ta
particula afforismorum. Spasmus ex elleboro
mortale et in 7 particula aut
Si super purgatione [illegible] mori singultus
supervenit non bonum Et [illegible]
sciendum quod singultus est sicut parvus
spasmus et ideo est unum malum signum
Item in omni fluxu ventris sive sit
ad saniem sive sit solutio cronico et
perdurante si solucio egrum allenat
et eius restrictio [illegible] vel parte
debilitat mortale quia tamen [illegible]
sanguinem sit cum [illegible]
tem [illegible] propter maciacionem et cum
retencio virtute prestita propter [illegible]
[illegible] medicus [illegible]
cognoscit pronosticum [illegible]
sit [illegible] gratia [illegible] de morte
accuset. Si aut fluxus sit brevis
ins temporis vel [illegible] et post signa
digestionis et in die cretica superve
niens cum virtutis constancia tunc
bonum sit sic causa egritudinis [illegible]
nalem atque salubrem [illegible]
expulsionem ut videtur esse de mente
Avicenne 3o tamen [illegible] vel causis de
causis fluxus [illegible]
sua Item dissinteria facta propter corro
sionem intestinorum [illegible] periculosior
est quam que grossiorum [illegible] lon
gitudine et [illegible] conso
lidacionem [illegible] 7 particula afforismorum
Si intestinorum aliquod [illegible]
[illegible] non consolidatur Item omnis

fluxus autem superfluit est magis timorosus in corpore macro raro et laxo carnis sicut sunt corpora mollis autem quam in corpore pigriori vel carnoso solido et compacto carnis sicut sunt corpora duo autem quod fit propter maiorem latitudinem humorum subtilium et virtutis debilitatem. Omnino fluxus aut sudor vel calor esse superfluit est magis periculosus in corpore colerico vel rubeo quam sanguineo vel flegmatico. Capitulum 2m de stipticitate ventris

Stipticitas ventris est effectus siccitatis in ipso. Hec igitur siccitas aut fit propter calorem aut contrariam. Prima autem accidente causa est mala complexio sicca intestinorum fortificans eorum retentivam ultra debitum sicut in corporibus melancolicis propter complexionem vel propter etatem vel etate. Secunda est mala complexio calida intestinorum vel epatis consumens eorum humiditatem et desiccans sicut est in corporibus colericis vel iuvenibus vel febrientibus. Tertia est mala complexio calida renum [illegible] multa [illegible] et [illegible] ad se trahens. Quarta est destructio sensibilis intestinorum propter malam complexionem eorum [illegible] quia [illegible] quare [illegible] corporum [illegible] ad secessum [illegible]. Si [illegible] mala complexio fit propter aliquam quatuor causarum. Prima est strictitudo vel opilatio vie que est a cisti fellis ad intestinum duodenum propter quod non colera mandatur ad [illegible] [illegible] colere [illegible] propter epatis frigiditatem sicut in [illegible] vel flegmatico vel ydropico. Ista tamen frigiditas [illegible] non stipticitate sed ventris [illegible] fluxum lientericum. Secunda est flegma grossum viscosum adherens [illegible] in intestinis et ista est causa que plures contingit. Tertia est vehementia caloris corporis quare insensibiliter evaporat omnes humiditates tam substancias [illegible]. Quarta est apostema in intestinis opilans eorum [illegible] propter quod fit [illegible] stercoris scilicet prohibetur emissio

sicut infra dicetur capitulo de apostemate vel in testinorum vel apud musculorum ventris vel renis vel vesice comprimens ea vehementer de quibus suo capitulo dicetur. Si autem fit propter causam contrariam sic fit propter [illegible] aliquam quatuor causarum. Prima est cibi siccitas [illegible] in [illegible] comestionis ut sunt [illegible] prima et cetera. Secunda est parcitas ut fit in [illegible] sterilitatis et in frustratione appetitus. Tertia est labor fortis sudare faciens. Quarta est caliditas aeris resolvens ut fit in balneo vel sole calido.

Methodus. Cura eius que fit propter [illegible] stercorum siccitatem [illegible] naturaliter sunt attenuato [illegible] ventris et eius subtilitas ad [illegible] omnis cause [illegible] sit [illegible] sit [illegible] [illegible] cibi potus sufficiat [illegible] et [illegible] fluctuat et mondat. Et cura eius est [illegible] in [illegible] comestionis [illegible] et alios [illegible] ex oleo vel butiro vel adipe castratorum et olera [illegible] sicut [illegible] et spinachiis et malva [illegible] vel [illegible] vel ficus vel bibe vinum dulce novum vel [illegible] quoque [illegible] calores [illegible] acuitate que stimulet ad secessum sicut est aqua decoctionis [illegible] vel [illegible] cum sale et [illegible] vel [illegible] et pisa cocta cum carne pingui [illegible] vel pullorum [illegible] in [illegible] [illegible] posse et [illegible] balneum aqua dulci decoctionis malvarum [illegible]. Clistere quoque [illegible] decoctionis malve [illegible] mercurialis [illegible] herbe [illegible] oleo [illegible] et mellis [illegible] salis [illegible] et tepidum [illegible] ad impinguandum corpus posse. Signa eius que fit propter caliditatem intestinorum et epatis sunt vehementia sitis et [illegible] sitis et quod egreditur

sicut symbale et forte sentitur ardor
in ventre et ano lis dissonus et subtili
tas et urina ignita Et cura eius est
similiter in regimine cerasa et pruna et dya
pruna et ficus et uvas recentes et
melones et pepones et citrulli et silia
et comestio olus facti ex malua scicla
lactuce portulace cum melonibus spinar
chijs atriplice et filibus coctis cum car
nibus aquorum et porcellorum et vitulorum
lactancium conditis cum sapore facto
ex aceto vel succo berberis bibat vinum
album debile lymphatum cum aqua fontis vini
Et si sit sitis sumat in aurora syrupum
rosarum et bibat aquam ordei vel iulep
loco vini predicti clistizetur sepe in regimine
cum clisteri predicto Caveat preservatiue
in cibis quorum omne unctuosum est de facili
inflamabile et caloris exacuatiuum et
diligat quantum possibile est regimina ad frigiditatem
Aqua eius que sit propter calidatem
renum sunt ex observantia vrine plurime
cum siti et ariditate corporis tunc si
medicus non superveniat producet egrum
ad ethicam et marasmum ad calidita
tem sensibilem carentes et preter si paro
pamilis eius contrata quorum renum sensu
non sentit Et est urina subtilis a
quosa non citrina quam pauca colera non
pauca colera
non pro pluuiam
sed nimis humiditatem
in piorem plurima
aquositatem
pre pluuiam continuam inducere in plurima
aquositate neque est color colera quando accali
renum vel epatis unde ipse est affor
urina multa nocturna vel modica serotina
est et eius Et cura eius est assidua
re in regimine et in pulcro confectionis
omnia leuificancia ventre cum opila
tione interiorum omne sicut sunt passule
pingues enucleate et ficus carice
et dactille et pultes facti ex amulo et
pe nidijs vel farina ordei conditi cum
butiro plurimo et brodijs recentibus cum
mica panis furfuracei et pruna re
centa vel sicca infusa in aqua de
coctionis zucca et olus factum ex sicla
et malua et spinachijs et lactuce et
atriplice conditum cum butiro et sale non
parvo bibat vinum dulce clarum lim
phatum prout devitet cibos et potus
diureticos sicut est aqua ciceris ut
fasceolorum et petroselini vinum album subtile

aquosum et multiplicato salis in cibo
et scias quia calida vel frigida
Assiduet acceptionem syrupi rosarum in
aurora solum quam veniat cum
medicina que leniat ventrem sa
sicut est ista Recipe aque decoctionis
florum violarum ℥ iiij dissolvatur in ea me
dulle cassiefistule ℥ ij vel medulle
cassiefistule tamarindorum mane dis
solvatur et detur ante diem actu
Ibidem ungatur locus renum frequenter
cum oleo violarum vel oleo rosarum mixto cum
aliquantulo aceti vel pulvere boli
armeni vel sandali Aqua eius
que sit propter distemperantiam frigiditatis in cuius
riorum sed quam non sentit vel pauca
sentit mordicacionem in ventre propter
assumptionem piperis vel sinapis vel
aliorum acutorum Et cura eius est
ut assiduet cibos vel et sapores acu
tos subtilissimos sicut est sinapis frac
ta et condita cum vino et melle
et legumina cocta cum butiro et sale
et aqua decoctionis caulium vel len
tium conditi cum oleo vel butiro vel
sale et brodia caulium semicoctarum
in prectura forte resolutiva per tres
oppidie bibat vinum dulce vetus vel
clarum Aqua eius que sit propter
paucitatem colere infunisse cum mixtura
sunt difficultas egendi cum scitis
et alle ne fetu quasi sit sterquilinius
et inflacio pectoris et sit replecio
intestina citrina et est quasi cum homi
ne tale et urina ignita que re
pellas sugat regiones Et cura eius
si sit propter opilacionem est illa quam diximus
tractatu de vitio, capitulo de scitis
citrina propter opilacionem porrorum fellis
Si autem sit propter frigiditatem epatis non
multiplicatis calorem iram eius de
primus tractatu de debilitate epatis capitulo
de eius frigida et tractatu de cathegoria propter totum
Oportet in omnibus cibus calidis a
permixtis sicut est sinapis condita cum
Tamna et melle et subtilitate ex
alleis et porris conditis cum vino et
modico aceti acutissimi et ficus
sicce pingues et similia Aqua

flatus grossi viscosi in intestinis
Urina alba grossa viscosa cum spuma plurima — xxvii

eius que fit ex flegmate grosso viscoso in intestinis spissat neque potest liquidum aquosum fluxum ventris dyarrhie lienterie causaret fit quod fit ex sacietate nauseativa ex piscibus vel fructibus et caseo et pane et similia et retinetur fex et ventositas omnis et multiplicatur nausea et fetet eructuacio et surgit in ventre dolor coloricus fortis ad quem forte sequitur sudor frigidus et est urina alba grossa viscosa cum spuma plurima. Et cura eius est ut hora paroxismi et doloris illico leniatur venter cum clisteri lenitivo supradicto et si non sufficit fiat clistere acutum quod fit. Recipe furfuris ... ficus pingwes ana vel simul ℞ i malve foliorum bismalve ana ... decoquantur in lb. ii aque donec medietas consumatur tunc coletur et dissolvatur in ea olei comunis vel nucis (?) quod melius est ℥ iii mellis ℥ ii salis ʒ ii et ista bulliat aliquantulum et tepidum iniciatur frequenter donec dolor sedetur vel moretur. Et si non sufficiat fiat iterum clistere acutius dissolvendo in collatura eius ... ʒ i vel in pulvere ... quod fit sic. Recipe ... colloquintide ... ʒ i et si terantur subtiliter ... et iste pulvis est almansoris ex quo fiunt suppositoria cum melle vel succo absinthii que ipse vocat pillas cum sint valentes in solvendo ventrem et mitigando dolorem colicum ventosum et ... [illegible] viscosa et plura clisteria diximus capitulo de colica passione et colica ventosa. Hora autem quietis abstineat a societate ... et utatur cibis subtilibus calidis sicut sunt carnes laudabiles et ... condita cum pipere cinnamomo cardamomo et ... et ... ta cum vitellis ovorum sine albugine. Bibat vinum album vetus amarum et ... in cibo sic salem et allea et sinapim. De vitet omnes pisces et fructus qui viscosi sunt et omnia legumina que ventosa sunt similiter et olera preter ficus siccas et nuces et fisticos quibus uti potest in fine cibi ... et ... cibis ... siccissimis (?)

dictis passio de cura stipticitatis ex destructione ... intestinorum assiduet omni die in aurora usum electuarii dyatrion piperion dyacimini dyagalange dyacitoniton cum speciebus et similia. De vitet frigida stiptica sicut est agresta berberis et acetum valde tunc potest ex ipso parum aliquid addere in saporibus et condimentis propter flatus incisionem et appetitum digestionem provocet quorum vomitus cum aqua mellis cum syrupo aceto ... vel oximelle et aqua decoctionis aneti et raphani premissa repletione ex cibis et potibus ut docui capitulo de fetore narium. De vitet aquam frigidam et vinum ponticum et stipticum et diligat vinum clarum dulce et amarum purum vel claretum. Hora ... doloris confert sacellare ventrem totum cum lana intincto ... aceto acuto vel cum sale et milio torrefactis in sacello et sedere in balneo calido aque decoctionis florum camomille meliloti aneti absinthii origani anthemidis rute et similium et cum ceperit in ea debilitari exeat et quiescat in loco molli et inungat ventrem suum cum oleo camomillino vel de lilio vel de aneto vel de ruta vel de lauro in quibus aloes dissolvatur actu calido et ita ... tegatur ... cum isto ... donec dolor et eius causa totaliter removeantur si deus voluerit. Signa eius que fit varietatem corporis sunt pravitas ... omnibus diebus sine sanitatis respectu cibi assumpti et ... eius plurima ... et multa ... famis et vehementia appetitus et ... corporis ... si ambulet in sole calido vel moretur in balneo vel laboret dissolvitur vehementer eius ... et ... corpus. Et cura eius est uti cibis grossis viscosis pigrioribus qui ... plurimum ... cum difficili resolutione ut est caro porcorum et vitulorum et pultes ex farina simile quod in hoc corpore non est timor fortis in opilatione neque in causis intrinsecis ... magis nocet ... Et bibat vinum rubeum dulce grossum vetus et sepe comedat si stomachus ... tollerare queat si non stomachus.

sit debilis propter et sepe comedat et fugiat
nimia carnium in frixata cum vitellis ovorum
et nimia potus gaudeat ocio et sompno sup-
ra cibum habitet in aere sicco inungat corpus
totum cum aqua ro. vel oleo ro. et cera
et si corpus sit carnosum et membra
principalia bene cooperta inveniet quos cap-
tam et abluat in ea. Alie vero nequaquam
Abstineat a coitu et labore propter se in
clistiis et cibis alleis regatur sicut stip-
ticus propter frigiditatem complexionis intestinorum. Cura
eius que fit propter apostema diximus
Capitulo de intestinorum ubi et cura eius est
ponitur. Cura eius que fit propter siccitatem
ciborum in potus assumptione per speculationem
nimiam et cura eius est per positio
talium et omnino assumpto lubrificativorum
in principio sepe ciborum et si quos alii sicci
fuerunt assumpti ut risum milium
panicum fabe siccate et silere et eger sen-
serit compressionem in ventre cum sic-
citate sumat in potu [illegible] vel
sirupum vel aquam decoctionis [illegible] sed et
[illegible] pigeonum vel alium aurugi sumat
aut aliud [illegible] in quo lubricum fit syr-
upe de penidiis vel zuccaro rubeo
[illegible] est positum ad spissitudinem
[illegible] ista [illegible] vehemens lenit ventrem
si [illegible] lambat frequenter et bibat
per ipsam aliquid [illegible] predictis
vel semina dulci in cibis et potibus
et clistiis tamen lenitivis quo [illegible]
in stipticitate propter feces grossum. Cura
eius que fit propter privationem [illegible]
se patent et cura eius est [illegible]
ad [illegible] propter se et confortare appetitum ut
suo [illegible] capitulo. Cura eius que fit
propter laborem fortem vel alium talium
[illegible] [illegible] narratione. Cura
cura eius est per potio talium et inungere
corpus cum oleo ro. in quo dissoluta est
cera et balneari in aqua frigida vel
aqua de decoctionis ro. [illegible] foliorum
salicis et rosarum et solatri et [illegible]
facere cum aqua ro. vel camphora
et sandalis et aceto in cibis et
potibus et clistiis fiat sicut prius

Temperantia [illegible] compositionis [illegible]
[illegible] stipticitate con-
[illegible] omni die in aurora mane de sompno
surgere sine strepitu vel stupore
et stare corpore erecto postea sedere
et sic [illegible] in suo loco [illegible]
manu sine motu omni donec feces
[illegible] intestinorum revolutiones to-
taliter descendant neque laborem dur-
um [illegible] donec [illegible] assella
[illegible] debita vel consueta donec la-
bor et motus feces [illegible] et eius
descensum [illegible] [illegible] vita
[illegible] Lubrificat [illegible]
stipticum quatuor modis in quibus [illegible]
[illegible] medicinas [illegible] et
[illegible] de quibus per ordinem [illegible]
[illegible] et maxime familiaria [illegible]
Ars leniendi ventrem stipticum [illegible]
est ut [illegible] [illegible] [illegible]
lenitivis ut [illegible] pura [illegible]
[illegible] et [illegible] est [illegible]
et malva [illegible] in aqua [illegible] et
[illegible] cum butiro vel lacte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
butiro [illegible] cum uncia [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
et propter [illegible] quando [illegible] cocti sunt
[illegible] propter [illegible] [illegible] resolutorum
et sicut sunt [illegible] [illegible] et
propter [illegible] [illegible] et pulli facti
[illegible] et propter [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible] cum
penidiis et butiro et [illegible]
[illegible] ventrem et dulcem [illegible]
[illegible] [illegible] et sicut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
intestinorum [illegible] [illegible] condita
cum melle [illegible] et potus aque
[illegible] et [illegible] modica
[illegible] [illegible] [illegible] tibi [illegible]
tota dictatio. ut dicit [illegible]
aliment[illegible] capitulo de pomis. Ars ad
leniendi ventrem stipticum [illegible]
[illegible] ut [illegible] est ut semel
in ebdomada vel [illegible] [illegible]
sumat [illegible] [illegible] et
propter [illegible] [illegible] turbith

optimi ʒ ß ℥ ℥ cinamomi ʒ ij galange mac
cariofilorum cardamomi ana ʒ iij zucari al
ʒ iij terantur omnia et misceantur detur
de hoc pulvere ʒ ß vel ʒ j sero cum aqua
calida vel iure pullorum sero sive cena
quando ipse vadat dormitum collationem levem
educat et differat crastino comes
tio s[...] quia est tarde sepultus
Idem facit pulvis sanctus coctus
vini albi si detur cum eo in cibo ali
quo vel per se cum zucaro ʒ j vel plus
si timendum est de corrosione intestinorum
si sequebatur Iracundia aut colica de
stomacum laxativum et ß vel ʒ ij cum
aliqua calida in mattino matutinis in
vinita vel addatur ad pulverem predictum
sene mundati et cla[...] optimum de omnibus
et si addantur flores boraginis et rosarum
siccarum stomachum aut splenem confortarent
Si autem sit venter constipatus propter cali
ditatem et siccitatem intestinorum valens
vel acquisita sumat in aurora ʒ iij
syrupi violarum cum aqua decoctionis prune
rum matuorum vel prunorum damascenorum
siccarum vel sumat de succo folis
cum eis quia est apposiliorum benedicti
vel dicat [...] mora vel dissolvatur me
dulle cassiefistule ʒ ij magnis eiusdem valet
et detur in mattinis Etiam faciunt
tamarindi atque manna sola et hoc
confectio Rx medulle cassiefistule manne
tamarindorum ana ʒ j electuarii de succo
rosarum laxativi ʒ ij succi rosarum ʒ ß misce
antur [...] et detur totum hora dic
et est conveniens in principio febrium acu
tarum admonitorum que datur
ante digestionem Si autem venter sit stip
ticus propter flegma grossum viscosum tunc
necessario premittenda est digestio quia materia est
inobediens potest tunc dari talis
pulvis Rx galange cariofilorum ℥ ℥ cinamo
mi ana ʒ j turbith an agarici ana
ʒ ij ezule quantum de omnibus zucari ru
bei quod sufficiat ad dulcorandum detur ʒ
j vel in mensa cum vino calido vel
vino decoctionis ℥ ℥ baccarum lauri
sinapis et filia Si autem venter
sit stipticus propter ventositates tar
tantes salvatur cum hac medicina Rx car
tami polipodii ana ʒ ij an carminativa
monii ana ʒ iij sene ad pondus omnium zucari
quod sufficiat detur ʒ ß vel [...] vel ʒ j
cum vino calido vel vino decoctionis baccarum
lauri et ad hoc confert ius galli decrepiti
si cum eisdem rebus decoquatur in aqua dulci
usque ad ossium separationem et cum eo bibat
lb j vel lb ß in [...] ieiuno faciat eum
assellando trullas emittere Si autem sit
lucone levi intendis massam totam stag
nis mundare cum fortificatione stomachi epa
tis atque splenis fiat iste pulvis Rx florum
boraginis rosarum siccarum ana ʒ ß se dilucet
anisi ciperi capari se endivie se
feni ana ʒ ij masticis ʒ iij sene electe
epithimi ana ʒ ij quinque mirabolanorum ana
ʒ ß cinamomi gariofilorum ℥ ℥ ana ʒ j tur
bith albi et electi ʒ ij reubarbari zucari
ʒ j zucari quod sufficiat fiat pulvis [...]
[...] quia educit colera flegma et
urinam et confert corporibus [...] detur
cum eo ʒ j vel ß cum vino calido lim
phato Rx vel leniendi ventrem
stipticum per suppositoria sic fit Rx ezule ꝓ suppo[sitori]a
ʒ j salis gemme et si mellis quod sufficit
fiant suppositoria longa et imponatur
in ieiuno vel sic Rx agarici colloquintide
ezule ana partes equales salis gemme parte
ß mellis quod sufficiat vel fiat supposi
torium cum salgemma solum vel cum sapone
vel lardo salito vel fiat suppositorium
cum caulibus quod recipe farinam
furfuris vel farina ordei vel siliginis
vel avene quantum vis salis gemme
et mellis quod sufficit in corporando
suppositorium cum fel alicuius animalis
bovis vel capre vel porci vel ca
nis vel vitulorum et si vis magis
acuere adde aloes Si autem sufficiat
suppositorium cum predictis Ad leniendi autem ꝓ clisteri
leniendi ventrem stipticum per clisteria sic
fit Rx malve bismalve mercurialis
atriplicis ungule caballine bran
ce ursine sicle omnium vel quorumdam
ana m j decoquatur in qua ... ozl
lb aque dulcis 3a pars consumatur
colet et addantur mellis ʒ iij olei communis
ʒ iij salis ʒ ß et vitelli bullantur

parum et colet et tepidum inicietur et prius addi
flores camomille et salvia furfur et fa
bare propter abstersionem. Item clistere aliud
Clistere lenitiuum in febre et fine: lenitiuum et probatum. Recipe malve altee
violarum foliorum lactuce radicis cucurbitarum
foliorum papaveris ana m. i. olei viol. ℥ iiii
zucari ℥ iii salis ʒ ii fiat secundum artem cum
Clistere acutum: fiat cum mellis et cassia et fenugreci. Item
clistere acutum sic fit. Recipe malve altee
sicle foliorum caulium radicum centaurie
mirre absinthii ana m. i. olei camomille vel
anetati ℥ iiii mellis ℥ iii salis ʒ ß
Cum multitudine flegmatis: fiat secundum artem et si fit ad multitudinem flegmatis
adde in decoctione prima hermodactilos a.
gariza coloquintide quinque vel vel
yerapigre ʒ ß vel benedicte laxatiue in
colatura. Quando autem fit ad ultimum ventositates
Ventositates et torsiones: ventositates et torsiones in ventre adde poli
pomi cartami anisi carui cimini in decoc-
tione vel dyaciminum in colatura. Si vero
Cura iliaca: ad yliacam adde semen ciminum cupulum [illegible]
le in decoctione vel yalo et dyafe-
ne in colatura. Et scias quod in omnibus
clisteribus possunt poni solutiua lub
ad faciendo et probatum in colatura ut sunt
medulla cassiefistule tamarindi. Item
Clistere ultimum in lubricando ventrem: clistere ultimum in lubrificando ventrem et
siccando quod alia enemata ducere non possunt
sic fit. Recipe succi dionisialis succi malue
succi altee olei vel quorumdam ℥ iiii
medulle cassiefistule ℥ i olei violati ℥ iii
bulliant in simul et totum tepide [illegible]
et si succi herbarum non possunt fieri fiat
in aqua decoctionis carnis veteris addi
ta salvia ordei salvia sem. seminis
lini psillio canes et primus malvis [illegible]
[illegible] oppinnettes [illegible] poria vel ovis
vel bonus in olei bulliat parum et ab
umbilico superius in vitello vomitus
curat. Ab umbilico ad inferius fe-
lle [illegible] et fella poni [illegible]
in unguentis laxatiue et frons [illegible]
adde aloes quinque de fellibus **Cano**
medicinas et cibos laxatiuos non quaerunt
omnino dic assiduare quia virtute sua reten-
tiuam debilitant et virtutem expulsiuam
intestinorum reddunt consuetam addere ut pig
ritia in expulsione fluxus nisi sint sti-
mulata. Item omnium cibum ut medio

laxatiua oportet dare in tempore vel
in principio quaestionis ne forte cibus cor
ruptus cum consistentia et contineat prauam
[illegible] per solum dyacitonicon acuatum
quod per abilum illico dari quaerunt quam
solum compositis siluit et mirabili [illegible]
propterea quod compositioni solutiuos [illegible]
propterea mediocris in stipticitate [illegible]
cuius quae sunt oppinolis cassiafistula
manna tamarindorum quam soluendo ve-
trem relinquunt substantiam [illegible]
et dyaprunis dicitur et siruppi viol.
acetosi cum dyagridio vel reubarbaro
et probatum in aqua calida neque [illegible]
aliquis solutione fiat cum vinabilem quam
est detrimentum solutionis in hoc casu
[illegible] tamen quoniam est lubrificare
ventrem premissum cum clistere vel suppo
sitorio. Quam per prius cum medicinalia
quam omnino medicina laxatiua quaedam
cum lenis vel composita debilitat
membra et nobilia et probatum sto[machi] et
epar probatum quia omnis fragilia sit cum cogitando
nisi quam regitur aliorum membrorum cum
vel venarum. Item tenet sanitatis
custos omnino dic ventris libertate
debitum servare quam est magnum
in ea manutendo et probatum a multis
malis passionibus et probatum zoda pulsa
tiva [illegible] scotomia [illegible] pu
tridas apostemas membrorum interiorum
ydropisi et colica probatum quod [illegible]
alimentorum tamen diffinitio claritatio
solum est hoc remedium indigentibus [illegible]
secessum stercoris [illegible] quamque dic

Pronosticatio ventris stipti
tas superflua
in omnibus [illegible] malum quam [illegible]
ergo dicitur appetitum [illegible] membra
[illegible] replendo angustia inducat
ad cerebrum fumando torsiones generat
membra [illegible] sanitudo et quod de
tinus est morbus et sua causa sonet
dispositionis fortissimo et causa evacua
tionis prohibendo. Convenit ergo medi
cus omnino dic ventrem lenire cum
clisteri si virtus sit fortis vel cum
suppositorio si sit debilis et [illegible]

pro posse et cum cibo sed hoc sanitatis
sive confecta vel hoc maioris quietis si fuit
cum isto qualiacunque. Item dicit ipse 2a
particula afforismorum quibusdam morbis con-
stantibus ventres secari secundum hoc sensibus
humectantur (cum opere) et corpore
mutata hoc naturali mutantur eius opera-
tiones. Hoc tamen fallit in ij casibus ut
dicit gentilis. Primo quando si colera sit pauca quod fiet minor inscensio
et plus remanet stipticus. 2o si capar
sit frigidus naturalis quia fiet magis fri-
giditas inscensio et plus remanebit
frigiditas et lubricitas ventris que
fuit in iuventute. Capitulum 3um de
colica et yliaca et yleos

Isto 3s passiones quedam in forma
sive essentia quia una queque passio
est torsio sive dolor ventris propter
quod si fortificet vocatur humor quem
corporis rebello proforcetur secundum primum subiecto
sive materia et causa efficiente. Colica
lica dicitur quod causa doloris puta stercus
humor vel ventositas in intestinis
grossis et propter colon generetur propter quod sen-
titur dolor supra umbilicum ad quatuor
digitos ubi stomachus est situatus super quem
iacet et colon et si declinet ad
alterum latus hoc est ut magis versus
ypocondria sinistra ubi gremialis
in longaoe. Yliaca vero dicitur quod do-
loris causa predicta in intestinis gracilibus
et ipse in yleon generetur propter quod sentitur do-
lor sub umbilico directe vel infra
vel in digitos ubi sunt intestinorum gracilium
revolutiones situate et si declinet
ad alterum latus hoc erit magis versus
ypocondrium dextrum ubi insidet yleon
locatum. Yleos vero dicitur quando causa doloris
est apud naturam in intestinis quibuscunque
et ipse frigidus gracilibus corpus claudens
constrictio adeo ut stercus et feces per ipsa
descendere non possint propter quod loquitur
eger in ea statis vomere et est cum
pro isto preparata et dolore et tussis
simo ipse quod egritudines preparatas materia
sic que usque ad primam prodiuque est

medicine in isto vicio finiantur ad salutem vel
vitae. De primis igitur duabus dicam passi-
onibus quia de yleos in proximo sequenti
dicetur tantum. Causa predicta quod dolor in aliis
similibus est in loco sive sede predictis passi-
onibus ita ut dolor versus dextri yliacus
et dolor versus sinistri talem similem.
Signa tamen et distinctionem cause ponentur
infra cum de calculo et arena. Curatio
Colica et yliaca tribus de causis
in quibus fieri dimostrantur aut propter stercus compac-
tum in intestinis ea stringens aut propter
ventositatem grossam plurimam ipsa distin-
guens et extendens aut propter humores in eis
natos ipsa mordicantes. Signa corporis pro-
ut haberi fieri propter stercus simile et cum
plene possint in causa de stipticitate ventris
dum modo nisi quod hoc solum oportet addere
scilicet quod prius quam venter lubricatus fuerit
premedia alibi posita et feces sunt
educte fiant aliqua anodina clistera propter
reliquias stercoris et tumbas radicitus consti-
pandas fiendum est clistere sicut ex aqua de-
coctionis florum camomille mellilotus malve
malvavisci centaurie radicis maim et
furfuris colata et cum aliquantulo olei ca-
momillini vel anetini vel laurini
vel modico mellis et salis ......
et tepida .. bis vel ter iterata cum cibo.
Colica 2o et yliaca quia sive propter vento-
sitatem solerti specierum cognitione et curatione
indiget discussione. Item aut ista ven-
tositas est pura sive creatura humoris frigi-
di omnino aut plurimo et tunc fit cura
la corpus frigida stercora intestinorum sive in ma-
teria est et raro aut est cum humoris
vicio aquo generatur elevatur quod est vero
plurimum et iste humor aut est flegma aut
vitrea aut albus consistens viscosus.
Item ista ventositas aut est generata
in concavitatibus intestinorum aut in spongio-
sitatibus corporum penetrans inter
tunicam et tunicam ad intestina
sive ulcera linosa vel villosa panicu-
losa. Signa propter ventositatem sive
materia humorali ante aut plurima
sunt quia evaporationes et sacellationes
vel calide consunt circa apium non promissa

enone in medicina vel clisteri et dolor
quod ea mitigatur illico et est in obedientia
et lenitate ventris debita, ad ingressum omnium
clisterum apparuerit et venter sit inflatus
cum dolore et tensione que non cedit impres
sioni, vel si vix cedit, sicud et vesica
inflata et audiuntur rugitus et eructua
tiones frequentes difficiles et fit retentio ven
tositatis omnino vel vel si quid ex ea eg
reditur est modicum quod non sedatur dolorem ve
hementem et cum ista est sal subtilis aquo
sa tunc colica et ventosa pura. Et si
antecessit usus oleorum vel leguminum vel fruc
tuum et corpus consuetum timere talem
passionem propter ventositatem complexionalem
sine vomitu vel secessu tunc magis
certa fiat cura. Sed cura eius est
ut hora paroxismi tunc apponatur sacculo
venter totus cum milio, sinapi, nasturcio
torrefactis in sacculo super lapidem ignitum
asperso aceto acutissimo frequenter aceto
calido vel foveatur cum late lato seu
lapide molari ignito vehementer et in
volutis pannis laneis subtilibus aceto
madido asperso, vel vaporetur cum peciis
infusis in vino vel decoctionis cum carvi
cimini rute foliorum lauri absinthii florum
camomille aneti afigurelli (?) expressis et
cum calidis reiteratio sepe super ventrem
vel ponatur ventosa cum igne et sine scari
ficatione super locum dolorosum vel suctione
vehementi omnino namque ista remedia re
solvunt ventositates sine attractione alii
cuius est cura humoralis vel modica et
dicto dolore illico sedetur vel mitigat
Post dicta iniciatur clistere calidum quod sic fit
Recipe rute calamenti origani satureie
serpilli nepetastri ana manipulum i, cimini, ameos
carvi cimini aneti polipodii
ana ℥ ß decoquatur in quatuor lb aque
fontane donec medietas consumatur colet
et in colatura dissolvatur olei communis vel
camomille vel rutacei quod melius est
et mellis rosati et ß castorei sapini
oppoponaci ana ʒ i vel ii et ibi bullire
aliquantulum ad ignem lentum et coletur
et cum tepidum fuerit fiat ex eo duo
vel tres iniectiones continue et statim
hoc namque clistere si frequentetur dissolvit
colica et yliaca ventose fortem.
Et si dolor fiat fortis et difficile tol
lerabilis, potenti ponatur in ipso quanti
tas ciceris vel fabe de opio. Item clistere
aliud carminans ventositates po
tenter decoquatur ruta in oleo quin
tribus vicibus deinde sumatur de
illo oleo ℥ iii et dissolvantur in eo
sapini oppoponaci castorei ana ʒ
usque ad ʒ i, et iniciatur tepidum quod
sedat ut plurimum dolorem ventosum
eadem hora et inducit sompnum et
ipse si addatur ciceris quantitas de opio
cum sit fortior fuerit dolor ita ut in
tollerabilis fiat et utile dicitur
detur ei in potu phylonium recens
cum vino ceteri albo puro vel
tyriaca nova vel tyriaca veteris
℥ ß in qua ponatur grana iii vel iiii opii
et inducatur sompnus propter posse et si vix
tolleret non gravedat aliquid tribus
diebus vel parum comedat de
mica panis infusa in vino vel tamen
vel amaro puro. Cum autem dolor
ceperit mitigare intret balneum aque
de tepide decoctionis florum camo
mille mellilloti foliorum lauri ori
gani et similium et exeat quod debili
tetur, et sic necessum profundata
tenus clistera et balnea reiterantur
donec omnino cessent paroxismus
et super cerne hora quietis. Item
reiteratur caveat ab omnibus ventosis
sicud sunt legumina olera fructus
Caveat etiam afris sicud sunt cucumeres
mellones poma persica et similia. Ca
veat etiam a stipticis sicud sunt med
itonia nova rubi nespile
sorbe risum et similia. Caveat
a potu aque. Sit cibus nutriatur
carnibus laudabilibus pullorum et
edorum et animalium parvarum ex antiquorum
et in nubibus (?) eorum in spississatis cum
vitellis ovorum et speciebus calidis
aromaticis sicud sunt piper cinamomum
piper longum cardamomum crocus
et similia. Item condiatur sapore facto ex
alleis vel sinapi et speciebus calidis
et melle non tamen quam vento
sa sunt et cocto bene spumato. Bibat
vinum album vetus clarum potens purum

·Cominat sepe manuora aliquid tria
de veteri cum coct vino vel vino de
decoctione anetos anisi carui cimini
piperis lon siseleos origani et similium
etiam suumat diaciminum vel esciam
magna cum ceteris liquoribus vel con
fectione de bacis lauri que sic fit Recipe
sim Rasis in suo antidotario Recipe rute
anetos anisi ingolli seminis
sicce ℥ ß origani carui seminis petro
leuisci origani carui seminis petro
amigdalarum amararum piperis longi et lon
galange dauci acori ana ℥ j bacarum
lauri castorei sagapini opopo ana
℥ iij teratur et conficiatur cum melle
ß detur opiata ad modum castanee cum
vino calido quia ventositates potenter
terminat et dolorem sedat nec est
ei par in hoc alia medicina operatur
omni die ieiuno et parum et carere
comedat donec fortificatus in eo
fuit calor naturalis Super ventrem
dissecat cerotum de gumis lauri quum do
lores sedat intestinorum renum et
reficit et constringit fortes ventosita
tes potenter sedat et membra calefacit
facit quod sic fit secundum Rasim in
suo antidotario Recipe olibani masti
ce mirre ana ℥ j cere Zanni ℥
j cipe costi ana ℥ ß mellis colati
quod sufficiat ad aggregandum et opterenda
in panno et calidum supponat vbi
est. Si autem triplicat opus et post
decoctione capparis vel baccarum similium pon
dus cum inveniunt invabile ad nutri
mentum si ponatur super ventrem per ali
quas purgationes. Signa colice
et yliace si fuit cum humoris flatica
ventio quod est plurimum sunt quia sarcella
tes et fomentationes calide nec con
sumunt in purgationes vel purgativas
ymmo tamen dolorem et fortificant
et antecesserit saturitas nauseativa
antiqua et forte egreditur flatu ven
tosum cum vomitu et secessu egres
tus vrina alba grossa vel crassa
spumosa et forte sedatur dolor quasi
et redit et continuatur per duas horas
aut tres quia ventositas non elevatur

aflatus et non resolvitur Crassum et propter si
flatu fit subtile. Si vero sunt grossum ven
tosum tenetur semper et ventositas
omnis et multiplicatur nausea et fit
dolor in ventre fortis cum mugitu et
sudat eger quasi sudore frigido Curatio
eius est vt hora prima statim primo
purget cum clistere quod sic est coloquintide agari
rici ana ℥ ß centaurie minoris rute
calamenti origani saturegie ana manipulum
j polipodium ℥ j decoquantur in libra iij
aque donec ad mediam redeant colentur et in
colatura ponatur olei ruthacei vel lauri
vel aneti ℥ iij mellis ℥ j salis ℥ ij
et iterum bulliat aliquantulum et postea
coletur et tepidum iniciatur cum alii et
si vis ipsum magis acuere adde in eo
laturam prima autem j pulueris albi de
in crastino constipatio ventris purgativo de
stipatione ventris propter flatum grossum vel
hierapigre ℥ ß vel bdellii lapatine ℥
j et fiat ei suppositorium cum puluere
albo predicto Et purget quasi cum aqua
calida vel cataputio imperiali eundo
eodem modo et eadem hora vel cum bdellio
lapatina predicto vel cum huiusmodi medicina
Recipe turbith albi et electi ℥ j hermodactilli
℥ ß scamonee grana ℥ ℥ ij et ß succari ru
bei ℥ j fiat pulvis grossus qui detur
totus antecedente cum vino calido et
dissolvatur prius in ipso cibus quam est leuius et
tarde solutivus fiat et si vomitus quasi
cum oximelle vel syrupo aceto composito
et aqua decoctionis aneti vel ra
phani premissa repletione et cibus
oleribus et piscibus salitis quia do
minus cum dissolutione nasi post purga
tionem vel purgationes fiant clisteria
terminativa et ventositatum et
fiant omnia remedia localia per
ordinem supra scripta in colica de
cursa sunt. Signa eius que
fit propter ventositatem elevatam
calidus semper quasi antecessit saturitas
nauseativa recens oppilationes calefactiv
naturam stomachi et intestinorum simul
aut inflans et contendens ea sine
ventositate sicut est crapula cum
piscibus oleribus leguminibus fructibus
et similibus cum stipite vermis

propter quod non egrediuntur, ut dolorem non
inducat vehementem et sufficientem mugi-
tus in ventre et sit eructuacio fetens
assidua. Et cura eius est eadem cum ea que
de flatu nisi quod si sit propterea conveniunt
ut vomitum procedat purgacionem et propter
si crapula sit adhuc in stomacho vel pars
eius si non tota descenderit ad intestina
quod sciens quia dolor et ventositas omnino
sedata fuerit circa similia et ledunt circa
umbilicum tunc fiat primo clistere leniti-
vum dictum et si non sufficiat fiat acutum
vel purget cum aqua medicinarum
dictarum et ultimo fiat localia dicta
comedat neque bibat per unum vel duos
dies vel plures donec tota crapula eva-
cuetur vel digeratur et appetitus redeunt
Si autem virtus debilitaretur bibat parum
vini albi clari veteris potentis puri et
comedat tortellas infusas in con-
fectione dyagalange dyaciminum piperum
dyacimino electuario dulcis dya[illegible]
et similibus cum eodem vino albo calido in
fiat aliis aliis sicut prius. Signa eius que fit
propter ventositatem causalem clausam a
materia flegmatica effusa in ventre sunt [illegible]
sitas eructuacionis et inflacio ventris
illico cum dolore vehementi propter effusionem
eius ex splene et forte sentitur gravitas
vel inflacio in loco splenis et fit ut
plurimum in corporibus [illegible] propter quantitatem vel
etate. Et cura eius est ut hoc pa-
ciens clisterizetur sepe cum clistere carmina-
tivo ventositatum dicto in colica ven-
tosa primo et vaporetur cum pannis
laneis mollibus infusis in decocto for-
ti de corticibus radicum cappari ruthe ca-
lamenti origani siseleos saturegie
ciminorum [illegible] carui cardamomi et
similium actu calide et apponatur aliquantulum
cum rectificacione frequenti vel cum lapi-
dibus ignitis aspersis eodem liquore. Et
si non sufficerit neque per ea dolor sedetur
detur in potu aliquid vini albi clari
calidi in quo cocta fuerint cimini carui
anisi et cardamomi [illegible]
parum post parum in hoc autem tempore
abstineat a cibis et potibus [illegible]

multiplicantibus sicut sunt lentes
caules caro ferina vinum grossum
rubeum et similia. Diligat [illegible]
[illegible] edorum pullorum agnorum et vi-
num album subtile clarum limphatum primo
et purgetur quemadmodum sicut dictum in capitulo
de opilacione splenis et [illegible]
splenis sicut dictum est in capitulo de debilitate
splenis per agaricum de tam sua quod ista
ventositas non potest elevari ut
videtur a materia non tali adusta sed
vel a materia congelata vel tali super-
fluente in quantitate. Si autem paciens
sit senex vel delicatus solvatur
cum hac [illegible] decoquatur gallus
antiquus decapitatus in aqua primo
intestinis e ventre deponatur polipodii
sene tartari dragmas tres [illegible]
diligenter [illegible] neque [illegible] op-
cat et bibat [illegible]
pacione cum obturacione [illegible]
cum hoc [illegible] in aurora [illegible] vel
super actu calide [illegible]
[illegible] et digerit
et evacuat materiam paulatim. Signa
eius quando ventositas est clausa inter
tunicam et tunicam intestinorum sunt
quoniam raro sit et sic incipiendo sed
consequendo ad colicam antiquatam
de flatu et est cum angustia et ve-
hementia doloris maxima quoniam non
alleviat vel parum valde vomitus
et secessus et non egreditur ex toto
ventositas vel eructuacio
omnino sed retinetur et neque rugit ven-
ter etsi sit de super tota materia. Et tercium
signum est quod non movetur dolor
de loco ad locum licet sit ventosus
sed continue in eodem loco figitur sicut
dolor renalis neque permittit egrum
una hora quiescere et clisteria car-
minativa ventositatem modicam
in ipsa conferunt. Et cura eius est
ut hoc primo fiant fomenta
calida et evaporaciones et sacella
calida dicta de colica ventosa
sine materia cum rectificacione frequen-
ta et ponatur ventose late
cum igne super locum sine scarificatione

Sed cum fuerit vehementi et cum ceperit
dolor sedari sumat aliquid de tyriaca vel
de dyatrione vel dyamargariton vel
cum vino albo veteri puro vel cum vino de
coctionis cimini et cimini acutum cum dyacimino
hora vero quietis abstineat a cibo
superfluo grosso et precipue ventoso et la
boret et sudet in ieiuno Nutriatur car
nibus laudabilibus et ovis cum car
conditis cum pipere cardamomo croco et
similibus et bibat vinum album vetus clarum
amarum parum sed parum et bene ut ca
lefaciat ventrem sine humiditate omnino
et omni die in aurora sumat aliquid
de confectione de baccis lauri dicta alias cum
vino predicto. Fit etiam colica et yli
aca ex vermibus qualiter et intesti
nis indolentes et transfigunt cum stercore
mordicantibus ea vehementer et
signa eorum sunt incessio sacietatis nau
seatio assidue et precipue ex fructibus
vel oleribus et aliis putridis seu fa
cile putrefactibilibus sicut sunt poma cerasa
persica poma et pisces corrupti
quare fit iste dolor maxime in pueris
et gulosis et tempore autumpnali et cum est
cum eis fetor oris pluries et multotiens
questiones cum pruritate ... et hic
dure matris et ultimo saliue currentes
ex ore propter solitum et ventris inflatio vel
ultra ymo fortassis venit apparet in animo
et angustia dolor hora fauces esse cum
eo gravitas oculorum et siccitas narium
cum pruritu aliquo in eis propter fumos
corruptos ascendentes ad nares et
quem superveniunt ergo de fetido ventris qui
fit sincopis et quando de ipso filius epi
lepsie spasmo propter mordicationem et quando
mors. Et si vermes sunt rotundi sunt in intesti
nis tenuibus et curatio istorum est. Et sciatis
quod vermes nati in nobis sunt triplices
scilicet longi qui nascuntur in intestinis gracilibus
et lumbrici vocantur. Alii vero lati qui
generantur in intestinis intestinis grossis
qui cucurbitini dicuntur quia sunt lati curti
sicut semina cucurbitarum. Alii vero mi
nuti rotundi sicut tinee qui generantur
in ano et magis hic inducunt tenasmon

qui colicam passionem Et quandoque fuerint
semper generantur ex materia viscosa fria
in qua agit calor naturalis ventris et calor
putredinalis illius materie cum repletione
caloris solaris qui calor pluries appellatur
Et cura eius est et eger famem toller
et aliter donec fortis fames superveniet
tunc sorbeat cum questione sua aliquid
lactis dulcis recentis vacce vel capre
et cum fecerit tribus aut quatuor diebus
et vermes assueti sunt in potu lactis
sumat quanta die eadem hora hoc medi
camine interficiens eos. Sit succi absin
thii recentis et rute et abrotani et
nasturcii et aliquorum amarorum lupinorum a
marorum et persicarie et nucleorum persicorum
aut quantum volueris de quolibet istorum succorum
vel de uno solo et misce cum lacte dulci
predicto et post addatur modicum aceti. Si
autem succi haberi non possunt fiat aqua decoc
tionis earum herbarum que postea misceatur
cum lacte dulci, amarorum et nucleorum
persicorum et omnia incorporentur cum lacte
dulci predicto et modico aceti et bibat
cum hoc parvis magnum haustum in ieiuno
hora famis magne. Et adhuc confert
cetoaltum et semen absinthii cocta in vino
veteri et bibenda sepius in ieiuno quia omnia
ista interficiunt vermes sic dulcia vene
nosa eos interimunt. Unguatur venter
totus cum unguento quod fit ex oleo nitri vel
de amigdalis amaris vel de nucleis
persicorum cum aceti acutissimi et pul
vere coloquintide rute foliis ... vel cami
aloes epatici cum ... quod sufficit
vel si aliud pisto non sit potest fieri ungu
entum ex lacte amigdalarum amarum et nu
cleorum persicorum in quibus dissolvatur yrapig
ra et aloes et addendo aliquid aceti
gratia penetrationis et fel predictum propter
naturam suam forte et fortitudine vermes
in intestinis natos interficit adeo ut
si quis posset intrare vel mori ... ob
... sicut dicit ... et ysto
... tales ... plurimas sed et
loca illa in unguant ... optimus medi
cina eos et faciet ipsos redire ad
intestina quia tunc ... effectus ipsorum educ
tio per sanguinem spontanea vel coacta

Colica a qua fit a colera rubea

propter vomitum esse motum laboriosum et nocumentum stomachi et nervorum quoniam nisi forte in corpore confirmato et facile vomente. Et super unguentum potest illico tale cumplum [illegible] ab initio ruce abrotani foliorum persicorum [illegible] arabicum polii montani [illegible] et coquatur in aceto forti et cum eis incorporetur fel tauri pulvis lupinorum amarorum vel nucleorum persicorum ana ℥ j aloes ʒ ß et actu calidum ponatur super ventrem cum iteratione frequenti. Post quam hoc factum fuerit per dies aliquot et coquentis vel humores esse mortuos quod scies quia eger puncturam vel nullam amplius sentiat ex eis mordicationum tunc educantur cum ʒ ß yerapigre G. vel yeralogodion dando eam dicta cum aqua calida vel cum ℥ j et ß de pillulis cochiis vel a [illegible] vel cum medicamine de turbith dicto capitulo de soda. Si autem paciens fuerit infra pueritiam etatis sue purgetur cum ʒ j et ß medulle cassie fistule dissolute in ℥ iiij aque fervente de coctione nucleorum persicorum vel amigdalarum amararum vel aque simplicis. Si autem fuerit puer vel infans lactans solvatur eius venter solum cum lacte amigdalarum amararum et nucleorum persicorum innupto cum aqua calida dabis ei ea sepius in potum. Cum vero autem intensificantur dolores iuvati in ano [illegible] dicto capitulo de doloribus in ano. Abstineat acribus dulcibus viscosis sicut sunt pisces tortelle et pasta. Abstineat asinatibus et oleribus et rebus putridis et corruptis nutriatur carnibus laudabilibus assis vel coctis conditis cum pipere et speciebus calidis utatur saporibus factis ex alleis vel sinapi et aceto. Bibat vinum vetus clarum [illegible].

Empentica. Item iste passiones sunt timorose atque periculose quarum est subita et efficacia exhibere remedia in methodo scripta cum substantia blandicia empentica gubiosa patientem [illegible] plures detinet. Est sciendum pretera quod licet apud quosdam operantes colica et yliaca indirecte passiones dicantur et pro eadem curantur cum omnes eius species sicut modos quos [illegible] referentur [illegible] de ingenio sanitatis repressit.

Fuit quedam homine colicam ex dicta calida clistra de oleis ruce i[n]cepisset et super calidos subtiliativos atque maturativos humorum grossorum viscosorum [illegible] et alia que putabat conferentia magis ac magis fuit perfect dolor augmentabatur. Tunc igitur ut dicit morbi causam cognoscit quam fuit colam rubeam in ventre contenta mordicans intestina quare curavit illico innuit in [illegible] primo igitur [illegible] acuitas paulatim [illegible] de 2° in 3° quam virtus fuit debilis cum yera yapigra. Deinde intestina confortavit cum suis [illegible] tam cibis et potibus quam medicinis sicut scriptum est capitulo de fluxu ventris [illegible] de cura dyarrie per colaturam plurium infusionem ad intestina et post ea cepit dolor mitigari et ego potuit dormire quam diu antea non fuerat et sic infra paucos dies perfecte operatum liberatur. In quibus verbis G. duo utilia nobis insinuat. Primum scilicet quod sunt morbi aliqui absconditi difficiles quorum causa non cognoscitur nisi ex positionibus scilicet animadvertibus quam in effectu operibus contraria quorumque actio [illegible]. Secundum vero quod morbus non curatur nisi de primo eius causa cognoscatur et si curatur est magis [illegible] vel casu quam [illegible]. Sciendum preterea quod licet colica et yliaca fiunt ut plurimum ex retentione et stipticitate ventris propter quod ventositates et humores nocivi congregantur. Est tamen quoque cum fuit cum fluxu lientrico ut puta quando dolor intestino impeditur virtute retentiva stomachi et intestinorum quare tunc [illegible] est [illegible] indigens stipticis cum fluxu et calidis subtiliantibus et [illegible] et anodinis lenibus contra dolorem [illegible] igitur [illegible] causa exempla et fomentationes calide stiptice super stomachum dicto capitulo de fluxu ventris [illegible] de cura lienterie propter debilitatem virtutis retentive stomachi et detur cibi sicci scilicet assi non liquidi et [illegible] et nutriatur potus [illegible] qui sit vinum rubeum ponticum limphatum cum aqua de coctione mastices

ffiant aut balnea et clistiare resoluta
offera ad umbilicum deinde misto ca° pagfo
de cura colice de ventositate siue in a et
pagfo de calida ventosa ad ina flatica
et purget ad malib. eius emblic et cetera
si necesse fuit et non est re alia sicut de
primo ca° de fluxu ventris pagfo de
cura lientie ppt flm in sto et intestibs
fe natp liberauerit si deus voluit Et
si fluxus plus infestet quam dolor aug
menta stiptica sin aut augmenta tem
perata si non equaliter equalia **Cano**
quia morborum intestinalium clistia atque
medicine que afferentur in hoc diuidit
quam si administret prima fluxus ventris
~~quoniam nec stipticitatis~~ cum liquore
cum liquore modico exhibeatur Si vero pro
cura stipticitatis ventris cum liquore
plurimo producta non melius non sit tamen ca
medicina ne pereat ostendendo vel cura
sistendo quam liquor exhibeatur Terrte
euentatis atque medicine dissoluit et eo
liquat liquor non dificiens corporis
reducit retardat **Pronosticatio**
Colica et yliaca si fuit cum fluxu
ventris et vomitu et per hoc dolor alle
uietur bonum quam cause expulsionem sit
Si non cum fluxu non alleuiat malum
quam cause nullitatem Item retentio
desfructioz uentro chimi humoris sincho
materiam designat Item colica pdu
rans quo neque arie neque non tollit
in tympanite mutatur pmosam vel
ypo eta pila affonr et imbrufaudz
siue torsiones circa umbilicum dolo
res et lumbos et dolor non soluit
neque a formaciis neque alia in ydro
pem statim pficite In colica se
superveniens per se vel parte tollit eg
tudinem vnde ypo sta pla affor
et inbrufandz dolor fit circa ypocon
drie sine stegmioe i sine apate fe
bris ligis superveniens soluit dolorem
In colica et yliaca si retineatur stercus
et vrina sunt sufficiat infra vii
dies si non superveniunt fluxus ven
tris flatica fortis vel vrina al
grossa plurima vel sic vii ypo
in particula affor et inbrufandz

contingunt yleos in nascitur in vii diebus
perimit si non sit superveniat aut multa
vrina fluxus et cetera ex oppone yleos i ylia
ca Item si fuit in retentione ventro
statim omnino malum Item sollicitandum
in cura istorum dolorum quam et aut fiunt
primo cum fiet 3a causa de dolore dolor
est de maiori rotunde psoticalibus ma
gnum aut dolorem colice non atra de
po lud sunt hic 3o dolor articulorum
dolor de non dolor yleorum ut asserit
quidam 3o sin collz in ppe in corpore
sensibili raro delirauit quappe succedit
ne forte cadat in syncopim per mortem
Cap. xxiii de apate intestinorum et dicitur yleos
Quia apa fieri non possit in mebro
nisi apa hunt frente per venas
et arterias penetrante in spatiis porositates
membri debilis et soluere eius continuitatem
ut dicit G in tegni ca° de apatibus
educit euidenter sequitur ut intestina
non possunt apostemari nisi apa
febrili calida acuta colica cum sunt
membra solida densa neruosa Signa
igitur apatis colici in intestinis sunt
dolor in ventre magnus cum eius i
flammatione et pulsatione et sic acuta
et sitis et vomitus colere et si dolor
fortificetur cogit eum sic vomere propter
apatis magnitudinem oppilante propter quod
sit eius anhelitus fetidus et eructuatio
fetide et corpus totum et est cum angustia
et reuolutione continua de late suspiratus
et appellatur hoc apa yleos i domine
miserere Et sine quod omnia ista circa
preter febrem et tunc non significat yleos sed
flam grossum viscosum adherens mea
tibus intestinorum vehementer Et
curam eius dicemus ca° de stipticitate
ventris et ca° de colica pagfo de colica
propter flam grossum **Methodus**
Cura yleos est ut apa° contundimus
i ca primos inter dies ad plus fiat
flobotomia de basilica in brachio
dextro deinde de saphena pedis que
est intus iuxta et iuxta tibiam repos
sitam mollitiua fiat ex aqua ordei sucis
ex aqua decoctionis foliis malue
bismalue ordei farinarum mundis
colandis et addendis albugine duorum
ouorum et mucillaginis psilli et tepide

intrices et si caliditas sit vehemens potest addi semen portulace citrulli et cucumeris et portulace et folia in decoctione vel oleum violarum et fumat sepe de syrupo violarum vel rosarum et aqua decoctionis psillii lactuce et seminum mirtillorum et lenia vel rubie si sit possibile cum ℥ i medulle cassiefistule dissoluto in ℥ iiii aque de coctionis prunorum cum decoctione cristule lactuce et altee colanda et tepida iniiciendo in die. Comedat sepe dyapenidion zuccarum rosarum vel violis et cum sandali cum aqua rosata. Item hora illa cum fiat cibus subtilibus lenitivis sicut est ius pullorum in quo fuit cocta malua bismalua aimplex lactuce portulace spinachie blites et olus herbarum complens cum lacte amigdalarum dulcium et quasi sumat de ptisana colata vel non colata et quasi vita cibus grossos et mi- dicantur ab intestino sicut est aqua decoctionis ciceris et cancri vel piperis bibat iulep vel aqua ordei vel aqua decoctionis prunorum, et si virtus sit debilis confortetur cum cibis pullorum et ovibus eorum in quibus sit aliquid pulvis arome- ci non acuti sicut est cinamomum et croci post dictam curam et in augmento bugate locus vel oleo de camomilla vel de ane- to ad dolorem mitigandum et emplastrum cum mollificatiuis et resolutiuis sicut est em- plastrum factum ex radice malvavisci et malva et semine lini et fenugreci et foliis coquendo omnia prius in aqua et pistando et incor- porando cum mucilagine fenugreci et oleo camo- millo vel anetino vel de lilio vel de amigdalis dulcibus et talibus ponendo super locum statim donec apostema resolvatur si deus vo- luerit. Item Michael protonotarius retulit ymo postquam omnia et febris et dolor intendunt quandoque dicit sed quod apostema humoris neque curatum potest neque resolvitur sed tendit ad collectionem quare precipiatur ad emplastra maturativa que de primo capitulo de apostematibus dicit in de apostematibus famosis loquebantur.

Pronosticatio. Rasis dicit in divisionibus quod ulcus raro curatur et si confrictur nequaquam curatur propter dolores intensionem et mobilitatem consumatur aut vero ad putrefa- ctionem ad plus quam curatur in die vel secundo quare non curatur nisi fiat vel prius ad

sit morbus propter acutum si non fuit sibi venter lapidosus subveniendo quam post dictum curare- tur tota vel quasi superata est adiutorio quare non potuit apostema dissolvi curari. Item si ulcus tendet ad resolutionem de- bet in diem cum dolores et febres diminutione bona, si vero ad saniacionem vel schirosim morte unde ypocras in parti- cula aphorismorum in dolore diuturno circa ventrem sanies malum. Item si in ulceribus primo retinetur orina et post hoc stellus et urina sunt morte unde ypocras in particula aphorismorum strangurie et tenasmon ulcus insustat hic in vii diebus perimi- tur si non fuit supervenit aut urina multa fluxerit et dicit gentilis si ulcus sicca sicut flactica et vomi- tal grossa quod sit decola et quod plus accidit tunc febris quanto magis supervenit tanto citius non facit ulcus ergo sequitur est apostema ulcera passio non apostema. Item dicit ypocras in vi particula aphorismorum si usus acutus spasmum et circa viscera dolores fortes malum quod lapidosus sit in aliquo intestino quod ulcus sit consumata consumata vel cum matre sequentur mortale. Vero ypocras in vi particula aphorismorum quam in pluribus sitis consumata malum sunt dura a postea magnitudine et ne efficientes veniat. Item in eodem in ulcere vomitus aut singultus aut spasmus de superveniat malum et mortale quod lapidosus fuit forte confirmatum. Incipit

Capitulum vi quod est de passionibus ani et primo de ragadiis.

Passiones ani sunt multe per passiones in prima et clasmon et prunus apostemata sicut molificatio ani. Item vinee in ano ragadie et emorroydes et eruptiones emorroydalibus. Apostema ani et colus in ano est anus orificium longaonis hinc musculos lacertorum et musculis quibus clauditur et confirmat ne quid in egredi possit preter voluntatem preter aqua vel pulvis quam ledunt in intestina.

Capitulum de tenasmone et primitus ...

Tenasmon est appetitus assellandi frequens assiduus cum tortione et pondere

sine effusione solida vel parco, pruritus vero est mordicatio cum assidua et est scabies disposicio tenasmone predictis sunt iste passiones aut a-humoribus natis mano mordicantibus et eius signa et curam dicemus infra suo capitulo aut a-flate salso viscoso modica adhe- in labiis fecalis et ea stimulante fit autem flatus salsum aut propter adustionem flate naturalis et tunc est magis viscosum et minus mordi- tativum et coloris albi aut propter colore pumi- tivum et tunc est magis mordicativum et minus viscosum et coloris palearis Signa istarum passionum prout sunt a-flate salso secundum quod eger sentit mano stimulos incessanter ex- siccat et egonis ad dolore et quando in assel- lando nichil egreditur aut aliquid parum velud sputum aut intellago uncosum est scabies proprie pruris et si sit passio vetus erit sine excoriacione si vero an- tiqua apparebit excoriacio et saniés [illegible] sanies excoriacio cum illo sputo et glutinum atque aliqua [illegible] licanye plus [illegible] est [illegible] strictum tenasmos assistentia et quando excoriacio est interius in quo Mo

Modus cura est corpus ut digerat-

ma cum sirupo acetoso vel cum sirupo de fumo terre quando ponetur capitulo de scabie et pruritu cutis libro 20 post hoc pur- getur cum yeralogodion vel cum diacartami dando esse 3 ß vel 3 ij cum de- coctione aqua calida vel cum hoc apozimate Recipe mirabolanorum citrinorum 3 j epithimi sti- cados ana 3 ß epithimi fu- 3 j [illegible] ß aneti seminis anisi ana 3 j [illegible] mis, pistentur grosso modo et omnia bulliant in 3 viij aque fontane donec medietas consumatur tunc in fine addat sene et pethimi et fumiterre, et parum bulliat parum quoniam virtus eorum resolvitur per forte decoctione coletur et in colatura ponatur 3 ij vel ij sirupi, et iterum bulliat ad ignem leve donec 3 iiij resolvatur tunc coletur et detur totum post mediam noctem quoniam salvando mas flaticas adustas vel non adustas stu- get fluxum et confortat logaritmo Re- deat eger omni die bis in aqua calida in decoctione florum camomille

mellilotum aneti levium et corticum vel in aqua calida decoctionis furfure anisi et fulsurum vel fomentet cum peciis infusis in eis aquis infusis in aqua melliloti quoniam est plus abstersiva et rarifica et post balneum vel fomentacionem ungatur locus cum oleo rosato et oleo de mastice in quibus sit aliquid sulfuris vel dissoluti Clisterizetur frequenter cum clisteri sed ex aqua decoctionis levium et corticum et ordei depilati fricando ea cola libra j et colando et addendo 3 ij olei rosati et 3 j sepi hircini et tepidum iniciendo quoniam lavando intesti- na et abstergendo flatu mitigat dolore et stringit fluxum Impone etiam intra anum et super sepum post fomentacionem vel bal- neum vel post emissionem clisteris ime- diate hoc licinium Recipe thuris lucy gum- arabici boli armeni sanguinis draconis mirre ana 3 j opij 3 ß dissolvatur opium in vino pontico vel succo plantaginis vel in sepo hircino liquefacto ad ignem et confi- ciatur alie res cum illo liquore et involuatur in eo licinium longum apparatum lintis mol libus vel bombace constricta et ligata cum filo dentia et imponatur vel fiat opus suppositoria grossa valde que imponatur hoc imponatur prodest et si dolor fortior sit ponatur de opio 3 ij et stat fricando pro quo dolore abicit et sopitum inducit quoniam est maximum remedium huius passionis Si autem dolor magis for- tificaretur et urgeret egrum ad defectionem sompni imponatur hoc licinium Recipe opij iusquiami seminis corticis mandra- gore corticum granatorum mirre croci mastices ana 3 j conficiatur cum succo plan- taginis vel vino rubeo pone secundum quod pro quo illico dolore tollit et fluxum eius abstendit et fit [illegible] balnea et suppositoria regat donec liberetur omnino Si autem tenasmon sit anti- quatus et sanies et sanies cum [illegible] fiat clisteria dicta cum defluxum potius pro ipso de dissinteria propter corrosionem et omnia que ibi dicentur potest sequente hoc pulvis Recipe seminis iusquiami 3 ij seminis aneti seminis feniculi ana 3 v anisi 3 iij opij 3 j seminis apij 3 ß dentur de eo ana cum vino 3 ij vel j cum sirupo rosarum vel succo rosarum 3 j

Dieta

vel vino pontico quoniam magis madit et
postea constringit. Dietetur hic paciens
carnibus laudabilibus edorum pullorum et
avibus eorum et pulmento facto cum farina
ordei vel avene et bibat vinum al
bum rubeum [illegible] limphatum. Abstineat a
pipere alliis cepis sinapi et omnibus
acutis vel salsis quoniam [struck: acrimonia] omnia
hec magis irritant generare. Empe
nita ad tenasmonem sive epeoria
conferunt sedere super asse abiotis vel
vini veteris calefacto ad ignem super quo
linitum sit sepum [illegible] vel sepum
hircinum in eo calida set calofonia vel
terebentina in eo fricata. Confert etiam sessio
super laterem ignitum aspersum cum aceto vel
vino pontico atque panni lineis infu
sis in eodem sepo ad ignem et fomentare
cum pannis lineis infusis in eodem sepo
dissoluto ad ignem, et suffumigari cum thu
re vel mastice vel gummi arabico vel te
rebentina posita super carbones ignitos
et facere cristerisma et balneum infra
umbilicum cum aqua decoctionis rosarum
plantaginis balaustie corticum granatorum
mirtillorum spice nardi nucis cupressi
cupularum glandium, psilliorum sumach
sorbarum costi, et sedendo vel fomentare
cum aqua decoctionis acacie masticis
thuris dragaganti aliquid opii vel si in
granum vel sacellare cum sacco milii [illegible]
ta torrefactis in saculo vel sedere super
caules et lentes bene coctos et diligenter
expressos actu calidos faciendo cum eis
emplastrum calidum super anum quoniam horum
rerum est stiptica. Fiunt etiam ut mordica
tiones propter partes grassiores subtiles acu
tas que in decoctione exprimuntur. Ad
tenasmonem cum quo est excoriatione
longaonis vel accipiat repietur cum bonum
bombacinum longum atque solidum linitum
cum unguento albo vel citrino Nicolai
et assidue gestatum actu frigidum intra corpus
quoniam dolorem mitigat et ulceras consolidat
perfecte, et si fortificare volueris, unge
ta predicta incorporentur cum eis pulvis
litargiri vel ceruse vel thuris albissimi
vel masticis vel corallorum subtiliter
cribellatus. Et si plus fortificare volueris

Colofonia

galbani et simi lium ad dendo

Ad tenasmo item cum excoriatione longaonis

in stiptico cum aqua litargirum bis
vel ter in aceto vel in aqua rosarum [illegible]
[struck: [illegible]] postquam sint integre
decocti ignitum super carbones et ablu
atur cerusa totiens in aqua rosarum donec
preparatur amplius non inficiatur et ponantur
duo sublimibus cum predicto. Est aliud est pul
vis corticis salicis combusti incorporatus
cum sepo hircino vel cum vino liquefacto
ad ignem in forma unguenti et cum licinio
gestatum in ano filio et linito in aqua
de pronosticatio. Solli citus est
in cura tenasmonis quoniam si ad torsionem
ani devenit longationem ulcerabit et sic
dissinteriam inducet [illegible] ubi quo
cumque non sit hunt. Utatur diuretico
et forte sit ethica attendat calorem
et spiritus ignendo. Item si pregnanti ista pu
la affore mulieri cum toto sua tenas
mone supervenerit abortum faciat.
Capitulum 2 in de exitu et mollificatione ani
Exitus ani sive eius mollificatio
fit propter aliquam causarum
[illegible] prima est humiditas flati
ca plurima mollificans longationem et
sedere atque lacertos eius. Secunda est pa
lisis lacertorum predictorum. Tertia est apud
minoribus longationis [illegible] cum
et percussio facta sit spondilibus dorsi
[illegible] propter fistulationem filtrata ano
Signa eius propter humiditates flaticas
plurimas sunt quoniam paciens sentit in ano
dolorem quatinus cum mordicatione et appe
titu assellandi continue cum sit tenas
mon et capitur in egestione vel pugnum
[illegible] albe viscose, et quoniam redit
anus ad interiora si manibus violenter
impellatur. Signa eius propter palisim
sunt signa causa set alio modo quoniam si fit
propter palisim subito fit hec passio
et fit cum palisis in latere alteri corporis
a vertice capitis usque ad plantam pedis
vel a collo infra capite stante sano
et raro fit palisis in uno solo me
bro et egreditur et ventositas
sine voluntate propter ablacionem virtutis
retentive lacertorum ani. Signa
eius propter apud sunt quoniam anus non in
greditur licet fortiter manibus impel
latur et est cum rubore et calore et
dolore acuto et fortasse cum febre

Egritudo eius propter casum vel percussionem pa
tent ex relatione infirmi. uero propter casum
percussionem spondilium dorsi possunt ledi
et contundi inmediate aqua currit inter la
certos ani cum apostema sit in matrice lib
et in purgacione humorum. Egritudo eius
propter fistulam sunt antecessio fistule, continua
cum gravi stillacione humiditatis pessime vel
sanie et induracione labiorum eius. Metho
dus. Cura eius propter humiditates flaticas
est ut apponatur digito flau cum siro propo
sicud est comunit propo vel mel ros et quos
dictum capitulo de febre continua libro 2o post hoc pur
getur cum yapiga vel medicinis de turbith
dicto capitulo de zoda vel cum apozimate mirabolanorum
kebulorum et emblicorum dicto capitulo de debilitate
digestionis stomachi purgatur de catapuciis que melior est
purgacio inhibet tamen post purgacionem balnietur
frequenter infra umbilicum in aqua calida
decoctionis florum camomille mellilote ancti
ro. florum balaustie granatorum mirti et foliorum
eius foliorum buxi populeorum glandium gallarum
corticum granatorum costi spice celtice spice
nardine spilarum sorbarum plantaginis siccath
cotoniorum malorum pomitorum et omnium stipta
rum cum addicione resolutivorum aliquorum
vel sumatur anus cum pannis lineis molli
bus vel bambacis infusis in eisdem aquis
Clisterizetur quibus cum aqua ro et aqua de
coctionis iam dicta ana lb. ß uterenda aut
est tepida sepe in die et post assellacionem
illico repellatur anus ad interiora cum manibus
vehementer si sit possibile et inungatur cum
oleo quod vel oleo ro vel nardino vel anc
tino vel camomillino vel mirtino vel cum
aqua ro actu calidis et super ea liniment
tum superponatur pulvis confectus ex carabe thuris
masticis balaustiarum litargiri emplastri glam
dis ematitis sanguinis draconis antimonii alumi
nis acacie gallarum cipressi psidie cerusse bo
li armenici ~~nnnnn~~ mumie ana 3i terantur
omnia vel quedam subtilissime et cribellentur
vel cum oleis predictis et sepe hirco et pul
vere fiat unguentum addendo cere quod
sufficiat et post linicionem fiunt anus
ad interiora cum plumaciolo molli bam
bacio calefacto ad ignem perfecte et fascia
et sic fiat quociensque in die egreditur
post assellacionem donec perfecte intus consolidetur

Ponatur carbonibus assis vel clipeis cum petro
et ferro quedam cum spectabus calidis aromati
cis ut rosis et milio coquantur cum lacte a
mugdalarum vel asinino recenti capre, bibat vi
nis pontica limphata cum aqua pluviali
et sit regimen perspicuitate quam fluxibus ventris
et frequentes assellaciones tenasmus vitentur dum
Vitatur sepe dum dimitteret ut non ducatur
ad vias urinales sicud est vinum vel cla
rum aquosum vel agrestum parvum et sev au
sculi pectoris et filia et sic fit cum tenasmo
aut per se deprimo suo capitulo Cura eius
propter palasinum est eadem cum ista et ut in
ungantur spondiles a collo usque ad caudam
cum oleis et unguentis calidis dictis capitulo de spasmo
paralisis doctrina palasis sive humorum brevio
Cura eius propter apostema est ut in principio
fiat flobotomia de vena sphena vel venis et ventrali
et sensu de saphena que est intus in
talo vel de basilica pedis que est in
anullarem et auricularem et purget si
sit possibile cum aliqua medicinarum dictarum
Et panatur eger sepe in aqua tepida de
coctionis foliis malve bismalve florum
camo. mellilote ancta rosis ana quam
apostema repercutit maturat fluxas resolvit
dolorem lenit et ungatur frequenter
cum oleo camomilline vel nardino et ro
simpetis et incorporatis cum cera quod sufficiat
et sic regatur donec tumor resideat vel
impellatur anus ad interiora et fiat cura
dicta supra de casu flatica tamen in medicinis
quam in dieta. Cura eius que fit propter
casum et percussionem / ~~Cura vero eius~~
est cura palasis sive propter casum et percussionem
Cura vero eius que propter fistulam ero
loquimus de hiqua. Emperica ad
eundem anum qui fit humorosus vero confert
calefacere manum ad ignem lentum et ab
luere cum vino claro potenti et sit ma
nibus calidis aromaticis anum reducat
ad interiora perfecte et locum obstruat cum mas
sa cere calidis tractabilis / ~~cum massa
cere calidis~~ / hunc sigillum super lenitum cum
perfecte, et si cum cera incorporetur mastix
vel thus dissoluta in vino stiptico
melius confert et fiunt cum fascia lata
perfecte et sic retinetur donec anus co
fortetur perfecte. Idem facit glomerellus

bambace infusa oleo quod vel mastice
vel nardino feruenti et super locum sumatur
Confert post ea sedere in aqua frigida usque ad
umbilicum sine mora in ipsa quia frigidum
ipse constringit et propter antiparistasim eum
fortat

Canon

Sputus ani contingit
pluries post fluxum ventris dyarriam cronicam
cum glare dicta plures suffragante putre-
factione et vltra conveniunt restituta propter uleribus
confortationem et materie exsiccationem et re-
mediorum superiorem super loco quod non potest fieri
in fluxu ventris

Pronosticatio

Sputus ani secundum cum fluxum ventris vel
tenasmone forte malum quia tamen multiplicat
et operationem remediorum solum retardat item
sputus ani mollificatio facta propter para-
lisim aut fistulam aut casu percussione
non curatur licet cum blanditiis remediis
tales sustentari possunt tempore aliquo
si autem cum hoc mollificentur pedes et
fiat hoc subito magis malum quia lesione
sed prefundatam fore usque quod vnes
quare nullatenus curari potest secundum ques
palisis fit casu vel percussione forti
prout suo superius capitulo Item in senibus
difficilius curatur hec passio quia in iuve-
nibus sed periculosior est in iuvenibus
cum fortior causa sit est ergo in senibus
difficilior curatione sed in iuvenibus pericu-
losior confusione Item in mollificatione
ani sunt supposita tollit consuetudinem Item
si remedia exhibita vesicalia non to-
lerunt et corpus dedere in die el
temian cepit et distollerare modicum
quia palesim spondilium dixit et mortem
eius significat ultimata Capitulum 3m
de vvlneribus in ano

Uerrucae generantur in ano ex materia
vniversa martida flanta virtuosa
in quam calor solaris et naturalis et putre-
dinalis agit Quorum earum sunt plures
ani frequentes et forte si appareat Sup-
ponentes vos vna scilicet tince que nascuntur
in casco et forte sed appont nisi ano
in corporali cum ventosa et licet sit pri-
omus sit eius colorum Figurarum diversarum
sedibus nec diversitate apparia sunt et
si reperit solum seminibus autem te non sine
genita in ano sed in colon et longitudine
qui descendunt ad anum quarum curatione dicam

catio de colica passione de cura colice conve-
nientibus

Methodus

Cura eius est
vt primo mollificatur verrucas quod fit si lana
mollis vel bombax involuatur in felle cum
vino vel oleo de absinthio vel de ruta
vel de muceleis predictorum et supponatur sepe
in die vel si vngatur cum oleo rosarum vel oleo
aliquo predictorum in quo dissoluta sit aloe
ʒ ß vel vel puluis agarici vel cologuintide
ana ʒ i Confert etiam fomentatio ani et
eius posito in vino de coctionis absinthii
rute foliorum persicorum pollium montani colle-
quintide sticados arabice et similium vel linea-
ment cum sectis carpis rerum incorporatis
cum aceto forti et modico aloes vel ya-
piga et glandis predictorum ad instruetur sit
actu calidum Confert ergo ablutio ani cum
aqua salsa actu calida frequenter quoniam
omne quorum bonus inficit secundum dalce
fomentum et generat et post ea mundificatur
anus cum repletis ab stercoribus secundum ex aqua
mollis in qua sit aliquid aloes dissolu-
tum si cum lana vel cotto munito ab-
stergantur et fricentur cum pecorum in ea infu-
sis purgetur cum yeralogodion vel yeradiff-
in dando operis ʒ ß ante diem cum aqua
calida / clisterizetur si fuit possibile cum clisto
sed ex aqua decoctionis absinthii et aliorum
aliquorum predictorum in quibus dissoluatur ali-
quid aloes vel yerapigre et modicum salis
quia primus et corpus magis eradicat perfecte
et plura insufficiencia primus et eos e
conveniencia superius capitulo de surditate potest
primus et si ste cum pontu et ardente for-
ti super ponatur sicut dictum capitulo de tenasmone
mone supradictum secundum dicimus capitulo
de colica passione de cura colice convenientibus

Pronosticatio

Colliquandum
in cura ulcerum in ano quia producat ad
tenasmonem cum exconatione et forte
ad ragadias ani et vlcera corrosiua
fistulosa et forte ad dissinteriam periculosam
et forte dolor et labor sunt ethicum
operantes Capitulum 4m de ragadiis
et fissuris ani

De ragadiis in ano pauca dicemus
quoniam ad cyrologum spectat cara
cura completa cum bene non possit
sine operatione manuale Sunt autem
ragadie fissure labiorum ani ex qui-
bus forte nichil emanat / et quibus

e manat vel viridis vel nigra vel liuida
vel citrina fetens cum dolore / et ardore
et tumore aliquali et est quandoque cum fistula
et quandoque sine fistula Et sic fit apostema adusta
cinerosa vel flaue salse vlcerante et
aperiente loca in dictis et signa patent
aperte ipsa **Methodus** Cura eius
est ut primo mundificentur humores ex fit
si lana mollis vel bombax inuoluatur
in felle thauri vel oleo de absinthio
vel de ruta vel de nucleis persicorum et
supponantur frequenter in die vel si vngatur
cum oleo ro vel alio aliquo predictorum in
quo dissoluta sit aloes ʒ ß vel pul
uis agarici vel colloquintide dram ʒ I et
fiat cum fomentacione ani et portio eius
in vino decoctionis absinthii rute
foliorum persicorum polly montani collo
quintide sticados arabis et similium vel
linire anum cum succis earum herbarum mor
paris cum aceto forti et modico aloes
vel yeralogodion et quadam predictarum admi
nistretur sicut actu calidum Confert
ablucio ani cum aqua salsa actu ca
lida frequenter quia quodlibet amarum Cura
eius est ut digeratur materia cum sirupo de
fumoterre qui dicitur in capitulo de scabie et
prurita corporis libro 2o purgetur post
hoc cum yera pigra ℞ vel hamech
dando opiatis ʒ ß cum aqua calida
cum die in postea mundificet locus
cum vnguento viridi dicto in capitulo de surdi
tate aut cum oximelle squillitico et
modico florum eris / aut cum vrina
pueri et modico mellis / aut cum
vino et melle aut aceto et melle
vel cum aqua mellis et ysopo si sit
tussis Balneetur frequenter cum aqua
calida decocta / rosarum melliloti
florum camomille fenugreci bismalue
maluae psilale foliorum pruni et similium
quia materias mollificat et dolorem lenit
et post balneum iterum mollificetur cum
vnguento viridi et sic fiat vsque vicissim
donec locus perfecte consolidetur Et si do
lor quandoque inuadet ponatur super anum
emplastrum anodinum factum ex vitello ouorum
farina ordei et melle ro in corporatis
et mixtis et potest addi semen lini farina
fenugreci flos camomille et similia decoctis
in aqua decoquendis et incorporandis cum
eis et tepidum ponatur super locum quia indigestas
resoluit tumorem sedat et dolorem mitigat
Ulcus consolidetur cum vnguento albo et
si non sufficit fortificetur cum puluere litar
giri incorporato in ipso quia fit magis
stipticum vel exsiccatiua loca sufficienter
cum thure mastice vel bdellio vnguentum
bonum consolidans ragadias ani fis
suras labiorum oris vlcera in na
ribus et auribus et in quocumque loco
corporis postquam mundificata fuerint
cum rupturis predictis sic fit accipe cere
sine in suo dictis capitulo de scissura
labiorum oris Et gallarum combuste
antidoti litargiri ana partem unam ana partem unam
1 amili draganti mucilaginis cetirris
citoniorum ana pars 1 terantur omnia
et alchol et conficiantur cum adipe
gallinae vel anetis vel tebetra et
adipe vel cum cera et oleo masticis
vel cum mastice et melle et liniatur
ex eo locus frequenter post vicissitudinem
quod in primo corporis alienatum et plura si sit
in capitulo de vlcere in ano
Si ani constrictorium quandoque sit et
vng et aut sanies ledens et mordicans
fomentetur saepe cum aqua decoctionis sumach
plantaginis mirtillorum balaustiarum vel
pilarum et similium Post hoc constringitur
cum lineo panno molli et impletur
cum emplastro facto ex puluere mollendino et
pulueris granatorum vel boli armeniaci sau
guinis draconis cum albugine oui et
terra incorporatis cum albugine oui et
post exsiccacionem vlceris reducatur ad con
solidationem predictum cum vnguento albo et
litargirio et vnguento predicto
donec ragadiae perfecte curetur Vtatur
carnibus laudabilibus et proprie assis
abstineat a leguminibus et alliis et
sinapi et omnibus acutis bibat vinum
album aquosum **Pronosticacio**
Sollicitandum in cura ragadiarum ne
forte ad vlcus corrosiuum conuertantur
et fistula penetrante et mitigetur
dolor et curetur tenasmon ne forte
fistula ethica accedat etc. Capitulum ymum
De emorroidibus et ficubus et
mariscis et verrucis in ano

Emorrois est quoddam nomen vene
magne procedentis a splene ad longa-
onem ramificate in ramos quinque quorum
orificia terminantur ad orificium longaonis
quia natura dedit ad differendum et purgan-
dum sanguinem melancolicum grossum adustum vel
non adustum superfluentem in splene et vulgo(?)
nomen passionis causa venarum secundum quod in
flatum et aperiuntur cum dolore plurimus circa
anum et licet in omni corpore sint vene
predicte non tamen patiuntur nisi solum in illis quorum
splen congregat sanguinem grossum adustum vel
non adustum confectum purgari per elonga-
tionem; propter tamen adustio quam ut dicit
Stephanus in divisionibus emorroidarum non generantur
nisi ex adustione et acuitate in sanguine et ideo
omnes emorroide dicuntur sanguinee secundum licet
non equaliter. In aliis corporibus sufficit enim
purgatio per resolutionem in splene et per venam
[illegible] eliminatam ad os stomachi gratia
provocationis appetitus quoniam etiam melancolia consistit
ad superfluitatem sive digestionis ad secessum.
Et ex hoc apparet quod in corpore generato
emorroide si naturales et provocantes [illegible]
curam multis passionibus ut puta lepra
ptisi demonio lupo cancro si melancolia fuerit
adusta vel ydropisi scabia morphea
si fuerit ea adusta secundum et aliis in mulieribus
quapropter neque curam indigent sed cum resti-
tuuntur superfluo aut fluunt est in morbo
eo maxima illud ypocras in particula afforismorum
mordas antiquas sanatas si non una
relicta fuerit periculum est ydropisi aut
maniam [illegible] ptisim fieri. Emorroidarum que-
dam sunt exteriores et apparentes nisi forte
anus intus est cum vetustas vel [illegible] alia.
Et qualescumque sint propter tamen [illegible] si sunt
apparentes sunt tamen [illegible] aut sunt
dure forte ex quibus vel emanat et
sunt tumore et dolore in ani et vo-
cantur verruce / aut sunt molles similes
emittentes gemme vel prodeunt sanguine
purum vel grossum melancolicum secundum sic appellatur.
Sane tamen non omnem sanguinem egressum
sicut appellatur quoniam preter [illegible] fluxus
sanguinis [illegible] aut mulieribus [illegible]
in causa deficiente [illegible] plurimum [illegible]
[illegible] passio [illegible]
Signa emorroidarum in quibus est dolor
circa locum ani [illegible] ani [illegible]
vel sunt [illegible]. Que autem sunt exteriores

apparent videnti tumores eminentes
plures aut unus. Si vero interiores
sentitur dolor intra anum et fit difficultas
egrediendi et cum egestione emanat sanguis aut
prodit sanguis vel humor niger aut vi-
des fetidus vel ante egestionem vel post
et quando ista sunt circa in [illegible]
[illegible] longationis et aspectus
ad interiora si fit [illegible] tumor [illegible]
vel [illegible] sola. Signa autem distinc-
tiva inter verrucas et ficus et mora
patent sufficienter [illegible]. Me-
thodus. Cura emorroidarum continetur
duplex scilicet completa et blandicia. Comple-
ta quidem morbum et omnes [illegible] curati-
vus est ut apparet fiat flobotomia [illegible]
si [illegible] et [illegible] consenserit et basilica bra-
chii [illegible] fiat [illegible]
et [illegible] salvatella pedis sinistri
que est inter digitum anularem et auri-
cularem et post flobotomiam si [illegible] sunt
digeratur et purgetur melancolia secundum
[illegible] et perturbationem [illegible]
interiores passio [illegible] Deinde post
remedia [illegible] ad localia ab
[illegible] radices emorroidarum quanto [illegible]
sunt [illegible] igitur [illegible]
[illegible] et [illegible] valeat ab
[illegible] et diminutam sanguinem [illegible]
[illegible] et cum fluxus cessant [illegible]
solidantur orificia [illegible] medicamine
[illegible] mastic thuris dragaganti
[illegible] bolus armeniaci [illegible] rubee [illegible]
[illegible] litargiri [illegible]
opii [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] super loca in [illegible]
vel incorporantur cum albugine ovi et
emplastrentur super ea [illegible]
quia vulnus consolidat et incarnat
et dolorem [illegible] mitigat evidenter, et [illegible] bonis
ad idem est pulvis corticis salicis combusti
quoniam omnium [illegible] consolidat [illegible]
[illegible] super [illegible] et [illegible] donec
emorroide [illegible]. Si autem post
[illegible] sanguis non fluit vel
diminute ponatur medicina acuta
super locum sicut est succus cepe pistate
incorporatus cum pulvere anacardi
vel euforbii vel piperis vel sinapis

[Left margin:] [illegible] in divisionibus omnibus Emorroide solum generantur ex adustione et acuitate in sanguine

[Left margin:] diffinitio Emorroidarum

[Margin:] consolidativum

[Right margin:] [illegible]

[Foot:] [illegible] — Sumatur cepe pistate incorporatum cum pulvere anacardi vel piperis et sinapis

et sicud est fel thauri incorporatum cum
ceteris rebus vel post ¶ Et sicud est vnguentum
vide dictum ca° de fetore naris et super istas
vnctiones ponatur emplastrum factum ex ope
pis crudis contusis et incorporatis cum
modico aceti squillitici et et cum bene
adherescit remoueatur cum violencia quia
statim exit hora emoroydarum aperire et sanguis
grossum educit vel si aliud prestito non
fit ponantur sanguisuge super ora singula et
dimittantur donec sanguine repleantur complete et
ceciderint et si super fluxerint sanguisuge
vel vnus eorum sit debilis asspergantur sa
le vel cinere quia cadent ¶ Tunc igitur
consolidentur orificia sicud dicemus ¶ Si
vero post incisionem predictam vel eciam ante
incisionem sanguis emoroydarum superfluerent
et virtutem deiceret ponatur super loca dolencie
ventose scarificate vel sit ... tre
sigillate factum cum balaustis acacie ana
ʒ i terantur omnia vel quid subtiliter
et cribellentur et incorporantur cum puluere
molendini vel tela aranee et aspergatur
super loca vel infricetur cum albugine et
fiat emplastrum super locum confricando cum pili
malicorio et sacria et cum voluerimus re
mouere mollificetur cum aqua tepida vel
oleo rosarum et leniter moueatur sine vio
lencia et cum restricta fuerint ora ora
consolidentur sicud dicemus ¶ Si vero post in
cisionem apertus locus et fiat dolor
fortis quia forte incisio fit quia sanies non erit
sufficiens propter vie strictitudinem vel
humoris grossiciem tunc fiant remedia
anodina que ideo dicuntur medicina blandi
tiua ¶ Erit namque compescere et dolorem ut
forte retineatur fetus et vrina propter
opilationem quare augetur hora illa cibus
et potus ac ne multiplicetur vrina et
ego tribus diebus donec sedetur apud
et appareant emoroydas cum medicamine
acutis sicud dicemus ¶ Cura vero blandi
tiua que solum remouet timorem

hora illa est ut ponatur eger in balneo
resolutiuo et mollificatiuo sicud est
aqua tepida decoctionis malue
altee florum camomille mellilotum seminis lini
foliorum caulium quanta et similia vel
fomentetur emoroydas cum pecijs infusis

madefactis aqua vel fiat emplastrum super eas
confectum rebus prefatis et incorporatis cum
oleo camomillino vel nardino et si sufficienter
bene erit. Sin autem fiat vnguentum stupefactiuum

quod fit sic Recipe iusquiami albi et nigri ana ʒ i
opij ʒ ß papaueris albi et nigri ana ʒ i cera
et liquiricie ana ʒ ß olei rosarum ʒ iij cere
ʒ ß dissoluatur cera et oleum prope ad ignem
deinde deponatur ab igne et cum tepefacta
fuerit incorporetur puluis aliarum rerum continue
agitando cum spatula et in fine addatur
modicum aceti ¶ Hoc namque dolorem remouet
prohibendo sensum et inde reuertendo me
dicine resolutiue iam dicte donec tumor
resederit et dolor cessauerit omnino ¶ Si
tumor et apertura emoroydarum fuit durus
difficilis resolucionis requiritur apertio earum
cum sanguisugis vel medicamine acuto prius
dicto donec materia inuiscata fuit premis
sa forma supradicta ¶ Deinde procedatur cum
resoluta et anodina sicud iam supradiximus
sic namque curabitur donec alia materia regene
retur ¶ Cura emoroydarum intrinsecarum
est vt premissa forma et farmacia supra
dictis ponantur ventose super anum vtrique
obseruetur et emoroyde appareant tunc fiat
cura completa vel blanditiua sicud dictum
est ¶ Competunt omnes emoroydicis cibo ge
nerante sanguinem subtilem temperatum sicud est
caro edorum vel pullorum elixa cum feniculo
vel lactucis, spinachijs vel borraginis lin
gua glossa et ina carnium carpi et oleris
fenum cum bliti et lactucis conditum cum butiro
et sale bibat vinum album clarum sub
tile lymphatum cum aqua fontis vini

¶ Caueat ab omni cibo et potu generan
te melancoliam naturalem vel non naturalem
sunt lentes caules caro vaccina
caro bouina caro ferina milium
risus fabe vinum ... potenti vinum
turbidum panis azimus et res omnes
asse vel frixe ¶ Cibi vero generantes
melancoliam non naturalem per adustionem et
isti sunt pessimi et hoc tamen sunt
cibi valde salsi caro fumigata
pisces salsi antiqui piper allea

sinapis cepe bruxid veter gumaz et silia sibi vos citantes infran ud nalem pro gelatom seu cancri paste tortelle pisces grossi de aqua fetida hirtos carnes nec frangibiles neque squamosas aqua sua turbida et silia &c.

Emperita

Quecund quem modus abstinend emoroidas est duplex in gric bug cum sue ignito quem cauterii dicti vel non ignito ut puta cum rasoria vel forbice sed bulis de cum medicina et iste est triplex primus sed aqua corrente que sic fit ℞ tartari vini oculos acutissimi lb i frange minutatim et pone super laminam ferream ignitam donec in calcem albam convertatur donec dissolvet subtiliter atque suspendatur in sacello lineo valde denso aliquid sub aere sto humido per dies qualis est in locis sub travicis et possit fattuli pannis ensa qua fluet liquor inde quem colliga in vase vitreo stent tribus vicibus super locum per pendi domini et dic operabit cruciata atque tad fac paulatim ☙ Durat autem virtus huius aque per annum unum aut amplius in loco terrato ☙ Et operatur aqua fragarie et ipse fructus eius qui distillantur sicut faciendo aquam rosam ☙ Aqua vero fortior predictis et que carnem corrodit tuberosam illico cum apponitur sic fit ℞ cinis vites albe tinerss fagi cal vive ana lb in salis gemme lb i dissolvat omnia in lb xx aque clare atque bulhant donec 3a pars atque consumatur cum spatula assidue agitando donec tunc igitur ab igne depone et residere dimittatur deinde quod feculentum est abiciatur donec 3a pars consumatur postea ab igne deponatur et cum infrated sint iterum bulhatur donec ex toto delicta sed la quarta pars remanserit aut minus quam sit sue volius quem sufficiat bulicco 3a mitte penam aut petram in aquam quam de mollire tunc igitur vim refinctur sicut aqua forte ☙ Cum autem operari volueris cum ipsa infice aliquid vase calce vive donec fiat sic pul. ne forte fluat super

loca sana ☙ Aqua autem omnium fortissima sic fit ℞ arsenici citrini viridis eris calcis vive argenti vivi alcali vel loco eius salis gemme ana lb β sal armoniaci salis vitri sulfuris vivi ana ℥ iiii terantur omnia subtilissime et infundantur per tres dies in ℥ v pro licium acutissimi vel aque dissolutorum calcis vive omni die agitando ter vel quater cum spatula ☙ Quarta vero die addatur argentum vivum et misceatur cum rebus predictis donec fuit extinctum post informantur magdaleones et desiccentur in umbra deinde iterum terantur et infundantur in eodem liquore magis ac magis aconato et capitale omnia in ipso demo dissoluta et sic per dies dimittatur donec predicta dissolvantur tunc fiant forme molles sicut pasta tritis que ponantur in alembico et distillantur sic aqua vero quam ista aqua omnia loca que tetigit et pro mortificat atque denigrat de die in diem post quam igitur emore de fuint denigrata et confusa ca ventos est plasticum cum emplo prius facta vias et tad faciente sicut fuin taulos clipati et pestaki et incorpati cum butiro recenti vel aunigia porcina et postquam ceciderint consolidentur loca sicut decet est ☙ Secundus modus est cum ungento confecto quod fit ex arsenico sublimato vel redulgar vel calce viva ttf et incorpatis cum flore eris et succo affodillorum &c. ☙ Sed sinantur loca circa cum populeon et albugine ovi vel cum oleo ro et cera ne corroso dilatetur et huius est ungendum unde et ungentum de cataivo que superfluitatem desurdite et pro corrosionem emorroydarum et earum causam consolident loca cum ungento apposito. dicto tamen de vlte manu vel cum ungento de ce rusa quem ℞ olei ro sed in vere lb i dissolvatur ambo simul ad ignem in tezola tunc deponatur ab igne et incorporet pulvis istarum rerum ℞ litargiri ablu ti in aqua ro camphore ana ℥ i opii grana xx seminis insquiami ℥ ita semine corticis mandragore ℥ ß cerusse

-q sufficiat ad inspissationem eius et in fine addatur duo albumina ovorum diligenter incorporando cum spatula donec omnia redierint ad formam ungenti. Tercius modus est cum filo serico forti subtili vel cum pilis equinis faciendo laqueum circa singulas radices emorroidarum et omni die bis magis ac magis angustando donec cecidit omnino, deinde consoli- dentur sicut prius. Sed omnium melior est quem cum ferro quamvis alii propter magnam diminutionem sue operationis indu- cunt dolorem intollerabilem in loco et apta adco ut stercus et urina vix re- tineatur et adhuc securior et nobilior quam fit cum ferro ignito quamvis cautius est fiat. Extractum supra labia completem saniem emorroidarum superfluet et in hoc opere aliquantulum amico proposito quamvis prius ma ad cirologiam pertinet doctrina. Dicitur postea oportet ut stercus recens gallinarum et ipse pes cum albumine cum linitur super emor- roydas dolorem mitigat et inflationem resolvit apperiendo. Sed stercus columbarum id operatur aqualiter calida et putrefacta evaporare facit premissa tamen flora dinsina qua diximus in methodo ne fortassis ma augmentetur vel absconderentur omnes emorroide sub una. Ideo ne forte dolor anguietur inducat apta removeatur per gradatim una post aliam de die in diem nisi omnes sint fortes et patiens abhorreat sedacionem. Item non consolidantur omnes sed relinquatur una sicut est scilicet sine omni cura co- pleta et solida fiat circa primam cum blan- diciam vel etiam si omnes consolidentur de novo aperiatur una earum cum sanguisugis vel cum in- cisionibus acutis predictis in cura completa quamvis ut aut ypo[crates] ubi supra emorroidas antiquas sanari etc. Dicit autem antiquas quam veteres et intro tempore consuetas possumus omnes consolidare sine timore omnino et ipse si splen resiccatur et sanies dimittatur ad loca alia cum flora basilice sinistre frequen- tata etc.

Canon

Pronosticatio

Si in tempore consueto emorroide plus fluxerint vel prodium acceleraverint plus debito sunt quamvis corporis egestione evacuatione humorum sub- tilium calidorum acutorum. Si non restricte fuerint omnino vel prodium tardaverint sunt quamvis indigeant evacuatione humorum grossiorum frigidorum de flate et melancolia sicut et in hoc etiam hoc contingit sicut ypo[crates] in 3 particula aforismorum dicunt emorroide sine colore pro et non fuit sed sunt purgatione in- dige sunt. Item si sanguis emorroidarum fuit lucidus subtilis dominum cole sunt. Si vero albus vel pallidus dominum flegmatis si niger vel plumbeus melancoliam dominantem significat purgetur igitur humor peccans inducens. Item emorroidas antiquas omnino restringere post vel vel partem malum quamvis ydropisim vel ptisim vel lepram vel maniam vel cancrum vel aliud apta perambulans inducit. Eciam etiam emorroidas ultra modum fluere ma- lum quamvis marasmum vel ethicam vel y- dropisim presignat sicut etiam in mestruis sicut ypo[crates] in 3 particula aforismorum mestruis pluribus evenientibus accidunt egritu- dines et non evenientibus accidunt egritudines et primo quia egritudines sunt de manacione et 2° vero de repletione purgetur igitur humor peccans et postea resiccent emorroide. Item manantes et hincibus dolore renum emorroide superveniunt tollunt egritudi- nes et ypo[crates] in 6 particula aforismorum in aliis et melancolicis emorroide innate bonum super- fluitatis vel partem et parum per manantes. Vana (?) aut emorroide in naturis solutio fit manie.

Capitulum vii de apostemate et ulcere ani

Apostema ani et eius lateri aut interius aut exterius et semper cura est sic dicta circo de apostemate ani passio de eius apertura apta. Hic volo addendum quod si remittit hec apta ad colleccionem resolu- tiones quamvis ipse applicationem resolutivis non dimittit dolor tumor et. Sed parum intenditur vel etiam sint materia tunc dicta est de apostemate sicut est in tempus inpetiec que si fiat post non cita ipsis abstersivis mundificantibus olei

fluxus emorroidarum lucidus

et post hec consolidantibus dictis capitulo
de rogadiis cum Cum vero tubus post impe
tuum tardaverit apparebit quod fere Contra
qui hoc apparet sunt invenie difficultates
est cure et peiores acuarum et ungues corpo
struguola vel ulcera in vesica et ipse sunt
sanie Cum vero optimus factus est tunc
et acuarum vel peiorum sine methodo curentur

Incipit tractatus vij de passionibus
renum continens vij capitula

Hec enim passiones sunt vij prima debili
tas Secunda mictus sanguinis vel sanici
Tercia calculus vel lapis Quarta dyabe
tes Quinta macies Sexta opilacio sine
dirivacio Alii apparet Cum autem dico renes
intelligo alterum id est locum renum pedem
atque poros oriundos qui sunt venie
due stricte procedentes decumbus et
descendentes per gramina ab utroque ducem
latorum tendunt in vesicam Capitulum primum

de debilitate renum

Debilitantur renes eo omnia ea prohibente
vel diminuente est aquosa partem
ipsorum operacionum que sine secessum a massa
sanguinis ima in epate generata segrega
re que non indiget nutricionem vene
corporis totius Deo autem segregacio tribus
perficitur primum est attractio sanguinis a
quo sit avena tribus et hec fit proce
ssus mulgoentes Medium est diviso sanguinis
attracti in partem grossam nutrimenti fere
renum et partem subtilem superfluam et
hoc fit per poros colorantur gerosum
in concavitate renum concavitates pauca
poros angustissimos transire per aqua
subtilis grossa remanente Tercium est
expulsio partis aquose subtilis ad ve
sicam et deinde ad operi corpus quod fit
per poros oriundos qui sunt meatus longi
stricta procedentes a concavitate renum in
concavum vesice et deinde sunt obliquatos
inter tunicam et tunicam in concavitate
earum Cause igitur talium operacionum
prohibentes diminuentes vel corrupa
tes sunt tres in generale scilicet mala
complexio vel mala compositio et continui solo que
ad modum eius bene sunt humoribus renum
opo similis et cingentibus per tactum

nim corporis debilitate regulam mala
autem quo hec sit et modis fieri hic
videtur in renibus incipiunt sed hic
tres modos qui sunt caliditas et
de ipsa dicetur capitulo de dyabete
~~autem et hec sit et modis~~ Frigidi fit
caus et de ipsa dicetur de macie re
num contra humiditas et hec co
stat sine siccitate et de ipsa dicetur post
capitulo de opilacione et dirivacione renum
mala hec complexio autem est autem opila
renum eo multa ne opprimere autem est
lapiditas substancie quod veritas re
tur incorpora Soluta vero quarta est
volumen vel apparet vel voluntas in renum
bus et de ipsa dicemus capitulo de mictu
sanguinis vel sanici Methodus

Signa mala complexionis sunt. Ista est in multa
tum opilacionis fuit dolor et minucionis tria
alteratum urina alba grossa humorosa
ampullosa cum residencia intestinis et
diminucio appetitus coeundi unde ipse
in prouocula affectus quibusdam in
omnis ampulle natant nec fiunt
stricte et longitudine constrictione nec frenata
fore Et cura eius est prout sumat
omni die in ieiuno de pulvere dyatrio
qui dicitur capitulo de calculo et renibus
cum vino ab substili aquoso purgetur
cum ʒ vi vel quatuor bis dicte laxa
tiva dando in sero cum vino calido
premissa digestione cum opimelle quoto
tam quod in ieiuno sumitur ut re
nes si fiat cum modicato ungantur
alteratum dextra et sinistra cum un
guento agrippa marciaton aregon
ad ignem bis in die cum pedes et
cum tenea utatur Electuario oriatinus
ipsius sicut est dyamusci dyacimini
et similia Mittat in cibus pullorum
et aliorum comedat cum petro et ferebus
aves quod bibat vinum album clarum sed
tet grossa cos trosa sicut vinum
rubeum vinum turbidum panis asi
ing ostrema porcellorum vel vitu
lorum Signa mala complexionis propter
lapiditatem coagulacionis renum sunt
urina sicut lotura carnis cum
dolore vel alteratum et debilitate

dorsi et pressione appetitus coytus. Et cura eius
est ut ungantur loca renum cum unguento facto
ex oleo masticis oleo mirtino oleo rosarum ana
partem i cere mastice ana quod sufficiat vel cerotum
vel splenium calidum et ponatur desuper emplastrum
stipticum confortativum renum factum ex plantaginis
corticum malorum granatorum de bolo armenio gallis acatie
mastice fulartibus mirabolanis citrinis
et absinthio nuce cipressi balaustiis
sandalis et psillio coctis et dissolutis
et incorporatis cum oleo rosarum quod sufficit
et modico aceti. Confert ad hoc cura
omnia stiptica operata in calido et sicco
cum aliquali declinatione frigidi ad frigidum.
Sirupus est iste frigidus. Recipe rosarum aut amcos
acetose cumpenti ypoquistidos seminis omnium
rubi petrosi seminis cuminis frixorum ana ʒ ß
mastice thuris dragaganti spice psilli
aloe foliorum mirti sandalis ana ʒ i corticis
ʒʒ ana ʒ ii zucari ℥ viii fiat sirupus
bene coctus et clarificatus de quo bibatur
omni die in aurora ℥ i cum aqua mir
tillorum. Et sicut fiunt trocisti de kara
rabe impoti cum trociscis de camphora
quos despiciunt cadunt despiciunt pacienti de
empticis. Utatur carnibus laudabilibus
assis vel elixis cum pietro conditis cum
succo berberis vel citoniorum in spissatis
cum vitell. ovorum in pinguamibus cum
adipe renum caprarum vel edorum avoa
tzatis cum pulvere coriandri canofii ʒʒ
mirtillorum. Bibat vinum stipticum
lumphatum cum aqua mirtillorum. Caveat
coytum possibile et refrigeratione super dor
sum et sessionem diurnaturem in modicatum
et infrorum. Diligat stipticam mediocriter
grossa si epulaciones cpatis et infrigiditas
non phibeat. Vitatur contrarium stipticis immo
appetitus ne alterum membrorum nocceatur.
Et si corpus sit carnosum fiat aptatio
flobotomia de basilica in brachio
vel pede latus oppositi et pecca in latere
eodem non sufficit de iure omnes medicine
conferentes mictui sanguinis quas dicemus
suo cao et sic regatur donec omnia
bona sunt restaurata et dolor sedatus
omnino. **Canon** oportet ut medicine
exhibete primitus sint subtiles sub

anteque adveniens pervenire valeat porias
longas atque angustas. Si igitur fuit
frigiditas colentur panno duplici si plures
cribelletur ut alcohol. Si vero exterius ad
datur aliquid aceti clarissimi quod penet
trans bonum est et sit in ea ut addantur
dingenicia aliqua ut cicatrizet ad mebra
preveniat sicut sunt semina coriandri et
milium solis atque saxifraga. Contingit
preterea quod in regione dicte quod adeo renes
debilitet ut grossum ventosum opilans
vel repticum sitiens sibi et coytus
quem vasa duo spermatica ipse venas
mulgentes renum orientur quare ipsos in
indecoc frial atque inaccadut quod
forti factore sanies purissimi atrio
egentes testiculi coytu superfluo an
gustiati ad restaurationem spermatis gigni
miti ipse quod dictum est ab expertis propter
dysfactionem frequens efficit omnium renum
debilitati. **Pronosticacio** Debili
tatum in confortatione renum et earum
eius quam propter eorum repletionem sit causa
ydropisis et lapidis propter eorum vero in
anicionem sequitur causa febris ethice
vel marasmi. Capitulum 2um de mictu
sanguinis vel saniei et ulcere renibus.

Mictus sanguinis sit propter aliquam cau
sam triplicem. Prima est casum et per
cussio fractatio rupes vena bullis
et vena mulgente vel colatoriam ve
nam. Secunda est humor acutus salsus
corrodens loca predicta vel orificia
eorum aperiens. Tercia est occurrens ve
hemens vel coytus superfluens loca
predicta lacertans vesicationem frequenta
ta et ipse medico et tempore calido.
Mictus vero saniei fit propter aliquam
causam triplicem. Prima est accessio mictus
sanguinis antiquata propter quod sanies ex
venas stans que sit locus laxi sibi propter
infamie vel vini ventosum generat
ut dicit ypocras. Secunda est ulcus fi
torrosio predictorum locorum propter ab humori
bus calidis adustis vel salsis vitro
sis. Tercia est apostema sanosum in renibus
terminatum ad ruptura; omnium commictus
sanguinis et mictus saniei et ulcera
in renibus sunt sibi invicem convenie

ut dictum est. Cum urinam quam eadem modo
curatur, sed per sepitica infrigidativa cum
lenitate aliquali, ideo de ipsis non dici-
tur. Advertendum tamen quod iste tres passiones
que accidunt in renibus et que in vesi-
ca et collo eius quod virga / in vena dicitur
Unde ypocras 7a particula afforismorum. Si sanguis aut
pus minxerint renum aut vesice vel
ulceratiorum significat. Signa igitur distinctiva
utrique sanguis venit a renibus
Quia quia sanguis exit et ... et ipse
si sit ruptura vene aliquius circa renes
et est gelbosus et quandoque globosus et quandoque
subtilis et flamatus. Unde ypocras 7a
particula afforismorum. Cui mingunt in urina
grossa quasi carnis frustra vel sicud
pili de renibus exeunt. Et statim
subdit. Cui mingunt sponte sanguinem in
gruunt hiis de renibus vene rupturam
significat. Et intellige sponte i. subito et
copiose cum precedentibus accidentibus quibus
...tis et sentit eger dolorem circa alta
tam et forte accessus casus et post
hoc super dorsi spondilis vel ossibus
tibiarum acutorum et maxime post vini
veteris clari vel operum vel coytus
in tempore estuoso. Cum vero venit a vesi-
ca vel collo eius exit sanguis paucus
cum sanie mixta sepe ... et egreditur
ante urinam vel cum ea
urine et sentit paciens ... juxta
pectine et virgam et habet strangurias
dolorosam. Signa vero distinctiva super
mictu sanguinis sunt gratia si venit a re-
nibus et post ... apa-
... in renibus aptum vel mictus
frustra carnis vel sicud pili
... dolor pungitivus ... et sentitur
et signa ... tris...
Si vero sit ... ori vritides
vesica ... et ... fra-
... et ... et sanies egreditur
cum urina et apparent squame
... et dolor est fortior. Metho-
dus. Cura ... mictus sanguinis
qui venit a renibus et locis ... igitur
quam de eo qui venit a vesica et collo
eius dicemus tamen de sanguine et dolore
in vesica est eadem ... acutis quam

... evenit ... apud flomai
... vel basilica de extra in ...
... vel manu et ponatur emplastrum sup-
... sup... alteratum ... ex rosis plan-
... tentatibus ex corticis ... pas-
in aqua et ... et nisi ...
... ad sanguinem ... et ... pul-
... aliquid aloes et aceti ... ad
... penetracionem. Vel fiat epithima
super lumbos in aqua decoctionis ...
vel aqua ... et modico aceti
vel fiat unguentum ex ... populeonum
... et ... ana
... gumi arabici adusti ... adusti
dragaganti ana ... liquefiat ...
in aqua ... et modico aceti. Deinde
addatur aliud olei ... et ... sufficiat
et ... simul incorporentur ...
Et si volueris adde ... sicud
est ... auferat ... gallinae
et ... mictu sanguinis ... renibus
sumat omni die de syrupo ... syrupo
rosarum syrupo mirtini ... ana
... et addatur ...
... electuario ... vel ...
... et detur cum aqua de
... mastic vel mirtillorum
pungitur post hoc cum ... solute
humores acutos et ipse ... sunt
mirabolani ... est ista ... mirabu-
lorum ... ana ...
... ana ...
... et ... cum aqua ...
... vel addatur ... et
... que dicitur cum aqua ca-
... decoctione vel
pungitur cum ... dissolutis
cum tamarindis in aqua calida vel
cum electuario ... lapis ... per
mixta ... aliqua die ...
... cum suppositorio vel clis-
teri quando ... alias urine
... omni die ... mixtura
Item dyarodon abbatis ... vo-
... ana ...
Sumat omni die ... cum trociscis
vel mirtillorum ... de ...
... que est me-
lior de ... est ... carabe

aut in cornu cervi adusti coralli
adusti gummi arab. adusti dragaganti
acacie ypoquistidos balausti lacte mastic
spermatis nux assi ana aur. unum iii et ss thuris
iii opii ana aur. i et ss fac trociscos cum
mucillagine psillii vel succo berberis vel
succo pirorum immaturorum vel mespilorum
vel citoniorum vel plantaginis vel romo
vino pontico vel aqua pluviali quorum
quilibet sit ʒ ii et detur unus in
aurora et alius et unus ante cenam cum
istis liquoribus et si velles fortificare
dissolutiones addes terre sigillate san
dali lapidis ematitis seminis portulace
assati boli ar. ana aur. ss Et si velles
appropriare respicientes renes et vesicam
addes in dissolutione seminis apii aur.
ss vel fumat aliquos ex trociscis
de camphora vel spodio dictis
capitulo de ptisi. Nutriatur farre risi
ordeo conditis cum adipe renum ca
prarum et edorum similiter carnibus
elixis cum aqua pluviali et stiach
vel mirtillorum bibat vinum nigrum stip
ticum limphatum cum istis aquis devi
tet cibos et potus acutos et piccos
et urinativos sicud sunt ...ia carnium
condita cum petro silino salvia et ola
omnia preter caulos et omnia al aquo
sa ... pergressa stiptica nisi opi
lacio epatis quod prohibeat quare tale
apritiva cum stipticis aliquantum Cura
mictus sanguinis qui venit a renibus
est eadem cum predicta ... est cum ardore
urine et dolore ... sumat omni
mane trociscos de alkekengi qui sic
fiunt ... ebeni ... Recipe granorum
alkekengi ʒ iii seminis portulace cu
cumeris citrulli mundatorum ana ʒ ii et ss
boli ar. gummi arabici thuris san dra
seminis papaveris albi amigdalarum dulcium
excorticatarum succi liquiricie dragaganti
amili granorum solatri ana ʒ ss vi
apii ... iusquiami apii ʒ ii fiant
trocisci cum mucillagine psillii detur
unus mane et sero cum iulep vel
ydromelle ... dolorem mitigant
sanie et abstergunt et cum urina

educunt et tandem ulcera consolidant si deus
voluerit et fiat omnia que dicentur capitulo
de ulcere in vesica

Empenta

Dicunt experti mictum sanguinis ex renibus
quibusdam provenire ex multa ... sanguinis in cor
pore sicud fit et vomitus sanguinis ocio
gaudente ac quiete. Et cura eius est eadem
predicte preter quod in ... evacuationem cum flobotomia
et provocationem menstruorum et emorroidarum
in corpore ... ad loca
alia et ... et potus
et ... epatis et splenis ...
... capitulis et addatur in
... et labore Affirmant practici quod ad
mictum sanguinis ex renibus et ... ex
... quatuor consueverunt super
venire acutus ... que ...
ad se trahunt ... est sanguinis co
agulato in vesica propter quod retinetur urina
et fit dissuria vel stranguria ... dolo
rosa unde ... ex renibus
in urina grossa quandam carnium frustra
vel sicud pili de renibus exeunt Et
cura eius est ... et ...
cum ungento calido mollificativo ... ex
marciaton dialtee ana ʒ i butiri
recentis ʒ ss croci ʒ i misceantur ...
... ad ignem vel ... calidum et post
mollificationem fumat aliquid ex diure
ticis si non tumor ... que dicentur
capitulo de calculo et capitulo de dissuria Et
per hoc non educetur frusta sanguinis et ad
huc retinetur urina ... colla
dissolutiva et lubricativa ... cum
siringa que dicentur capitulo de stranguria
et dissuria ... est ulceratio vesice
propter saniem ... longo tempore retentam
et in ... Et cura eius
est cura ulceris in vesica ...
ydropisis et infrigidatio epatis propter ...
sanguinis et caloris influentis Et cura
eius est ... epatis et splenis
cum ... et emplastris calidis sup
ra dictis capitulo de debilitate epatis
et capitulo de ydropisi ascite Quartum
est quod et frequentius eveniunt ... tales
et ... corporis propter ...
et membrorum que sunt ... ut

Et cura eius est composita ex cura matrici renum que dicetur et cura inuctus sanguinis que nunc dicta est et cura febris ethice que dicetur hic 20 si deus voluerit

Canon

Commemoracio completa profermus scilicet clistera et collirica per os vel michi profuerunt in passionibus renum quin conuenit ad locum nec pertingunt confe tamen videntur parcius scilicet per egestionem fricacionis roborare ab vlcere mutante ergo frequenter collirica lauatiua cum syringa que dicentur capitulo de vlcere vt san et sanei corpus velociter Item canones diximus in capitulo de debilitate renum conuenientes et intros prima capitulo et tocius cistatum prima

Pronosticacio

Continuus sanguinis prima prodige super renes etiam illeminacione vrinam vel lateribus restringat nisi superfluat vel contentum deuiat quia malus est et ceretionis conficit natura thes sudoris que ad modum et vomitum sanus et fluxus sanus ventris sanguis in quibusdam corporibus et racionibus salubris enim minuere sanguis animales scilicet scissura renum in quartis passionibus per lep et febribus synocha ydropisi et lepre in corpore ociose corpulento vel post restrictionem menstruorum et emorroidarum in corpore consueto Item inuctus san cum oblectant antiquatus quia neque potest neque parte restringit ydropisim vel marasmum et finaliter mortem inducit Item ad minuam san renum sequi conuenit minutam sanei et post vlceracio in renibus et vesica cum ardore et dolore in minuendo quoniam in pluries fuerunt quum renes dissolutis consolidatur quin volumus ipse intencionem infirmum in minuendo vnde ypocras in particula afforismorum si sanguinis sputo sanei sputum ro

Capitulum 3 in lapide et calculo et arena rubea vel alba

Lapis calculus et arena quando materia grossa facta viscosa vel a calore innaturali assante secundum locus in tanto Si quis [illegible] viscose aliquid ad veniat ex humore viscoso glutinoso congregante partes sit lapis Si vero mediocris viscositatis ad veniat sit arena propter quod et sibulo nequaquam in petram conuertitur neque a calore adurente neque a frigido constringente qualitercumque Si vero medio modo se habuerit vbi gra qua pars quedam parti coniunctat et parti alteri non confixat sit calculus Est enim calculus lapis primus seu principatus Arena vero est pulvis ex quo formatur calculus atque lapis Et licet lapis mineralis fieri posset a frigido constringente propter aquosum vel partem argilla lapis tamen in corpore animalis nequaquam quia vita non sustinet tantam frigiditatem Sunt autem iste passiones solummodo in illis de fonticulis receptionis et expulsionis superfluitatum digestionis scilicet que sunt renes et vesica quia ad ipsa expelluntur contra regulate totius superfluitates flatrice in illa grosse generate in epate quare indigentur quare stantes aut loca angusta figuntur donec assentur vnde ypocras 3a afforismorum Quibuscumque in vrinis arenosa substancia hiis vesica aut renes lithiasim patiuntur cum generacionem lapidis vel eius dissolucionem Signa autem distincta sunt quibus sistit arenabus cum calor spolis rubeus et forte egrediuntur cum vrina fila longa secundum pili vnde ypocras 4a afforismorum Quibuscumque in vrina grossa quasi carnuncule [illegible] esse vel sicut pili deuenerunt [illegible] Et senciunt ergo dolorem silicem colicos Et illud ideo quia venit et vrina restringit et mouet nausea et fit dolor in ylibus sicut in passione colica et hoc quod fit propter [illegible] i. cura [illegible] melioris et compassionem Sed ergo vt distinguatur inter ipsum et colicam per vrinam [illegible] quia [illegible] est in fundo eius residens sicut arena rubea aut [illegible] est [illegible] mingat post humectam dolorem lapidum

aut arenosa urina aut in ea invenit ante
illud aliquod manifeste urina ingrediatur
qua fuerit dolor in alcatim que est lo
cus spondilium sub quibus situati sunt
renes nec natis sacer quod est lapis in re
nibus et precipue si dolor descendit per
venam et pectinem donec perveniat
ad testiculos et vesicam et forte re
tinentur urina vel pars quod ea egreditur
cum ponit urinalia apparet oppilati
Si vero non affuit aliquod signorum dicto
rum dolor precedens post satietatem nausea
tum antiqua vel recente est signum
fere colice et nausea post est cum colica
et locus doloris ventris in colica latior
est et ad inferiora declinat versus umbi
licum In lapide vero qui est in renibus
est locus doloris minor et versus spondi
les dorsi declinior Et item dolor colice
permutatur de loco ad locum quoniam causa eius
est ventositas et fleuma Dolor renum
non stat fixus sicut clavus quoniam causa
causa est lapis Et si lapis iam renes
exierit et ad poros uritides descen
dit sentit dolor quasi ab alcatim ad
inguina descendens quasi sit acus aut
quid suspensum Et si lapis in princi
pium vesice fuerit sentit dolor in
gravitate que est super anum et sub spon
dilibus cauda Signa vero lapidis cal
culi vel arene in vesica sunt albe
do urine et subtilitas eius et resi
dentia alba in fundo urinalis precipue
sunt ante ea etiam dicta congregatio et
erectio virge propter retentionem urine et
difficultas exitus eius cum dolore ve
hementi et quia paciens perstabat virga
et circa eam laborat manibus et tetendit
et quibusdam accidit exitus ani propter
urine violentiam et pluries commovet
et repellendi et sentit paciens do
lorem sub pectine et pudenda Et
scias quod lapis in renibus et pluries
accidit adultis infantibus vero in
vesica quoniam in adultis est calor ar
sus perfectior quoniam cum expulsione
in infantibus fortes sunt vires retentive
naturalis sed est in eis gulositas que

multiplicant superfluitates argillosas
que licet renibus perficiat ad vesicam
tamen evenientes cum fortitate naturali primo
condensantur et incorporantur circa vesicam re
tinentur deinde a calore naturali super superpetitur
sicut crematum in furnum Sciendum
etiam quod lapis in renibus vel vesica
duarum est specierum unus namque est qui
frangi potest per medicinas ut puta qui
recens et mollis primus Alius vero qui
nequaquam frangi se permittit ut puta
quia antiquus lapis plenus solidus
grossus cum resone indiget cum solo et
incisione que tamen facienda non
est nisi post desperationem medicinarum
apparuit arenule in fundo urinalis
magis solito multitudine et facilitas emissio
nis urine et mitigatio doloris circa
alcatim vel pectinem vel virgam tunc
scire debes quod lapis frangitur quare
continua medicinam assidua Si vero nec
eiusmodi se habuit scire oportet quia medicina
lapis non indiget operatione circa tamen opo
rtet locum vel licet nisi de lapide minori sicut
vel de lapide leviori per quem exivit
per poros uritides in vesicam quoniam ad
renes et poros est multa profunditas
minor in incisione et in dubitata
desperato ad salutem

Methodus

Cura lapidis in renibus est duplex
una curativa qua indigemus hora doloris
et paroxismi alia preservativa qua indige
mus hora quietis dum et post paroxismum quoniam sic
aut Avicenna 20 capitulo fen 18 tertii rena
lis passio in quibusdam corporibus pro
ducit ea sibi quemadmodum etiam tremor et
et empla mania et inanitate cum
omnibus morbis autem dependentis
successione frequenter et proprie ut
mater Et 2o de febribus tractatus capitulo
circa hoc est ut eger illico post sen
sacionem doloris in ungat alcatim
totum inguina pectinem et virgam cum
oleo de lilio vel camomilla vel aneto
vel cum oleo de scorpionibus ut dicemus
passio de cura post hoc evacuetur
intestina cum suppositoria vel cum
clisteri leniente sicut capitulo de frenesi
et capitulo de iliaca passione quia per hoc intrat
eger tinam aque dulcis tepide

Avicenna tertii liber
lithio

vel aque decoctionis malve bismalve scola-
rie camomille mollitive fovet se in iis so-
lere post et salves unguente [illegible]
fiat recenti aneti apii lactuce pastina-
ce [illegible] et ordei que duriciem mollificant
vias colliquant vias dilatant urinam pro-
vocant atque dolorem sedant et ex ipsis
rebus fiat emplastrum cum oleo anetino
vel camomillino quod sufficiat et ponatur
tepidum super locum doloris et cum emplastro et post
ungantur loca predicta cum unguento dial-
theon et agrippa cum pro dialthea pro bu-
tiro recenti etc. Et sumat postquam
per horas duas in balneo sederit et
hoc dilatari ceperunt de medicina frangen-
te lapidem et provocante urinam et
etiam diacimino [illegible] de compositis que
[illegible] super [illegible] aliquid vini albi sub-
tilis [illegible] et tunc balneum exierit
stet erectus super pede uno et saltet
vel descendat gradus et scalas [illegible]
vel equitet equum duriter ambu-
lantem vel ponat ventosas siccas
super locum doloris continuatim descendendo ad
[illegible] inguina et pectine usque ad partem
colli vesice sic utique capiet [illegible] urina
[illegible] deus volue[illegible]. Si autem lapis adhuc
sicut descendit et in canali colli [illegible]
stetit propter sui magnitudinem vel latera
obliquitatem tunc educatur sicut [illegible]
dicetur. Si autem post exitum lapidis
cum urina [illegible] sequatur mictus sanguinis
tunc [illegible] in collo et plus illius sit
quod lapis est planus et purus. Si
non sequatur mictus sanguinis propter magni-
tudinem vel tuberositatem lapidis lacera-
tis vias [illegible] sufficit tunc curetur
cum [illegible] Rasis et
medicinis scriptis dictis ~~[illegible]~~ lapis-
[illegible] de mictu sanguinis et que dicuntur
tamen de ulcere in vesica. Hec igitur
regitur [illegible] cum medicinis
dictis [illegible] lapis totus expellatur
et dolor sedetur. Confert preterea
frequenter uti medicinis solutivis
lenientibus sicut est cassiafistula tamarindi
manna prunia sole que intestina
[illegible] et vias urinales molli-
ficant et dilatant neque utatur
hora illa farmaciis acutis ne forte

cassia fi.

vias ad inferiora declinet. Primo vero [illegible]
vomitu sic fuit prope quod eradica-
tionis et dispositionis. Si autem [illegible] per hoc
omnia non cessavit immo lapis si-
cut stetit in renibus ut possibile [illegible]
[illegible] dolores
auferant [illegible] atque mortifi-
candi quod melius est aliquid malum
ex [illegible] quod sine eis [illegible] morte
[illegible] ut dicitur [illegible] de ingenio
sanitatis et hinc sunt [illegible]
recentes vel tyriaca [illegible]
[illegible] constructa vel tyriaca [illegible]
opii [illegible] in [illegible] cum
vino calido. Victus preservativus est
ut patiens abstineat a cibis
et potibus grossis viscosis sicut
sunt casens et panis azimus
vinum rubeum vinum grossum et
agrestibus dulcibus ut ficus dactili
carnes porcorum [illegible] omnia [illegible]
[illegible] pasta et similia [illegible]
in oleo vel butiro. Quod utatur
[illegible] subtilibus ut sunt carnes
laudabiles [illegible] et [illegible] cocta
cum petrosillino et [illegible] aroticis [illegible]
vinum album clarum [illegible] vel
limphatum cum aqua fontis vini
utatur quia [illegible] et [illegible] in re-
nibus [illegible] potentie [illegible]
et fortificat si fiat cum modera-
to. Utatur purgationibus in
principio veris et autumpni educen-
tibus humores grossos [illegible]
vel adustos [illegible]
digestivis [illegible]
de passione arthetica [illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
et non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

pill.

Arn. pic. [illegible]

in vino al claro et aliqua pulverizata
conficiatur cum eo et fiant pillule mi
nime ut acer dentur quorum ferro fuc
cenia a ʒ i usque ad ʒ ii cum vino calido.
Abstineat a sumptu illorum super alia
et sompno super dorsum et stratura cingulo
plumea et equitatione superflua et fatiga
tione dorsi cum lectionibus vel pistabus
fistulatis vel coitu superfluis et non per
mittat ventrem siccari sed ipsum leniat
cum suppositorio vel clisteri. Non permittat
tamen flaccidari in renibus renalibus
primo ipsum omni die cum et cum pulvere
et syrupo diuretico qui sic fit. Recipe semi
129 num (frigidorum maiorum) calidorum que sunt
radicum petroselini carvi seminum anisi frigidorum
maiorum que sunt semina cucumeris citrulli
sancti portulaca vel aliud attricos amo
tarum tritici danti milii solis saxi
fragie granum lactuce malvone quod c
valeriane rubee tinctorum ana fiat
syrupus cum libra i zuccara et detur in auro
ra omni die cum vino al aquoso et
si vis ipsum aromatizare pone ʒ ii cina
momi ligni aloes foliorum caryophylli bac
carum lauri ana ʒ i terantur grosso
modo et ligentur in panno lineo et sup
ponatur in syrupo hoc decoctionis
[illegible]. Si autem volueris ipsum acuere adde
operi capari acori azaron quorum in ipsis
cantaridibus singulis et capitibus ana
ʒ i vel fiat confectionibus predictis sive
pulvis pulvis subtilis ut alcohol
vel electuarium quod maxime sapiunt
egrotanti vel etiam electuaria diuret
ticis famosis que sunt dyasinum dyaci
minum litontripon mecedatum [illegible]
[illegible] dyacostereo bibendo post
pa aliquid vini al clari. Confert
etiam in renum [illegible] amigdalas amaras
vel dyacal ʒ ii cum eodem vino semel
vel bis in ebdomada. Cura lapidis
in vesica est ut autem omnia super dicta
in cura lapidis in renibus predictus
cum reiteratione frequentata et cum aliis
alternatis donec aperiatur pro urina.
Si autem omnia illa non contulerint
primo lapis in medio virge steterit
et videns opilando et dolore

retentionem induxerit dolorosam tunc
inicia[illegible] ponsion[illegible] virge aliquid [illegible] super
[illegible] vel mucillaginis altee vel psilii
vel olii violati cum siringa donec virga
mollificetur et dilatetur et ponatur virga
in aqua calida predicta vel embrocetur
cum aqua et oleo quorum in ipsis et ca
lefacias infundendo pectines ibi et in
volucris virga tota et simul ventris
et fricetur locus in quo lapis est et ad
inferiora appellatur via inde post
aliam donec egrediatur. Si vero in medio
virge steterit neque aliquid predictorum
contulerit et locus apostematur vel
tumefiat tunc incidatur virga infe
rius sub eo et extrahat. Si vero in
radice virge lapis constiterit in loco qui
est propinquus colli vesice et urine ex
itum prohibuerit tunc scias quod lapis
est durus planus magnus non
obediens ad frangendum vel expel
lendum et oportet ut incidatur collum
vesice in loco eodem cum obliquatione
virge suplatum opposito et extrahatur
et post hoc consolidetur quod si extrahi
non potest dimittatur locus apertus pro
tempore residuo vite sue et
necesse sit curare cum [illegible] cannulla
et egrediatur urina et non incidatur
sub collo vesice quoniam est nervosa spermata
generare sequitur dolor et pro eo distrac
cio spermosa. Collum autem est carno
sum musculosum facile consolidabile
et est maxime fallere vel tunc ut pa
tet quia paries est adulterus in longum
incisione tradit timor maiorem magis
ipsum in pueris propter [illegible] acuitatem et inte
riorum diuretico tunc fiat sibi cum
blanditiis quia [illegible] educatur cum
hoc cum [illegible] fuerit et urina cons
[illegible] que est ut eger ponatur in
[illegible] predicto vel fomentetur cum
virga cum aqua et oleo tepidis tempore
longo postea resupinetur paciens
et elevetur virga et penis ex [illegible]
intromittatur siringa ad longitudinem
virge vel plus in eius [illegible]
sit tenera vel [illegible] extensum
deprimendo in [illegible] et [illegible]

syringa in collum vesice et lapidem operantem expulserit et extrahat arenam vel fleuma subito et mingat paciens hora illa per syringam et post expulsionem huius completam mittat per syringam liquorem abstersivum ut est aqua mellis aque apii aque endivie seu feni et similium vel sicud est oximel quo quidem urina provocabit et humores viscosos qui sunt materia augmentacionis lapidum abstergit et sunt qui per solam resupinacionem urinam expellunt sine impositione syringe. Est autem syringa cannula ex auro vel argento fabricata quinque vel sex pollicis longitudine simul et eius longitudine continens vel parum plus grossior in parte que retinetur et subtilior in parte que intromittitur parum quantitate transit de quo cum ymo pennule ... vel ... seta porcina vel filum de lana vel pilus equi repletum vel aliud simile et sic refrigerat per dies residuos vite sue quociens cum difficultate ad veniret urinandi. Et si cum inmissionem syringe curare venit cum clisteri lubricativo et unctuoso plus solito utile reputo.

Emperica medicamina competencia ad frangendum lapidem in renibus et vesica si predictum non frangi potest et educi cum urina sic fiunt. Recipe cinis scorpionum vivorum adustorum in olla terrea nova sicca cooperte obturata lapidis iudaici lapidis spongie lapidis lincis lapidis inventi in felle hominis vitri adusti lapidis lazuli lapidis ematitis ossis sepie sanguinis leporis exsiccati pilorum leporis adustorum cicadarum adustarum cantaridarum adustorum sanguinis hirci antiqui nutriti in diebus canicularibus exsiccati per furnum super prunas ardentes atque assis cum sale tosto sufficiat ut putrescat ... malue saxifrage cum ... parte seminis dauci seminis ... frorum ... et ... ... corporis datorum radicis ... ... agarici ... renibari ... ... terantur omnia

subtilissime ut alcohol et ad zuccarum fiat pulvis vel electuarium de quo sumat omni die in ieiunio ʒ ii vel ʒ iii vel ʒ i cum vino albo aquoso. Et si de simptomatum augmentare volumus adde aliquid oppilativis corporis que sunt sicud semen ciceris seu sinapis seu carvi seu urtice seu nigelle seu cicute seu ... seu raphani seu dauci seu genist... radicum ... ... squinanti scolopendrie genciane piperis aristologie lon... et ro... salis ... adusti granorum ... ... et si de ... adhuc magis fortificare volumus adde aliquid ... ... sirapinum ... et ... ... vel ... est ... ... si ... ... adde cantaridarum abscisis capitibus et alis que sunt partes venenose. Nota quod cantarides nature tante proprietate ... ... et ... ... aut ... ... aromatizet cum ... ... et ... Et quia ad ... ... simplices ... et lapides frangitivas. Item ... ... ad hoc ... ut accipiatur lopus ... et extrahantur ab

eo intestina et stercus et cum pilis et
sanguine et carne tota est ponatur in
olla de nova vitreata et funda super
ipsum sanguinis hirci non castrati donec
totus fuit coopertus et obtegitur os
olle diligenter cum terra sigillata et
ponatur ad ignem per longo donec
totum aggregatum in cinerem quasi vel
rem adustam vertatur extrahatur et
pulverizetur ut alcohol et detur de hoc
pulvere omni die ʒ i vel ii cum vino
diuretico. Item liquor qui potatur
ad idem sic fit. Recipe [illegible] petrosel
et radicis [illegible] mundatorum amigdalarum
amararum mundatarum ana [illegible] terantur
et imbibantur cum aqua clara
[illegible] vel vino diuretico et ex
primatur lac cum hoc [illegible] quod potetur
ieiuno. Item confert aqua
distillationis saxifrage milii solis
foliorum seminis apii senationis petro
sati tribuli marini cannepitheos
rute agrestis ciceris rubei albe
nardi radicis rubee cortices radicis
genestre capilli veneris petrosilini mace
donici graminis pentafilon scolo
pendrie tamarisci acori asari
spinati [illegible] pulei eupatorii endivie
lactuce [illegible] montani pulegii ysopi
feni [illegible] radicis [illegible]
ana [illegible] recenter ponantur in al
lembico et distillentur secundum fit aqua
ro de qua bibat paciens omni die
aliquid ieiuno et cum ipsa inungat
renes et vesicam atque virgam
totam. [illegible] omnes [illegible]
non possunt [illegible] et [illegible]
[illegible] infundatur [illegible] per diem et
noctem vel amplius in vino albo
claro postea distilletur secundum predictis
[illegible] liquor [illegible] provocat
potenter [illegible]
arenulas dissipat [illegible] clarificat
et renes purgat. Oleum de scorpioni

bus quo inunctum super renes et vesicam
incontinenter [illegible] lapidem frangit
et expellit sic fit [illegible]
in [illegible] scorpionum [illegible] plus
vel minus [illegible] quantitatem et pone
in vase vitreato et super funde super eos oleum
amigdalarum amararum lb ii et stringe eum
[illegible] vas et dimitte in sole diebus [illegible]
[illegible] cola et [illegible]
[illegible] est. Recipe aristologie rotunde gentiane [illegible]
[illegible] ana ʒ i [illegible] funde super ipsa olei
amigdalarum amararum [illegible] et dimittatur
in sole diebus [illegible]. Deinde pone super ea
scorpiones [illegible] usque ad [illegible]
quantitate et [illegible] stringe [illegible] et pone
in sole diebus [illegible]. Deinde cola et
repone est enim [illegible] de ipso paciens
inungatur [illegible] tunc [illegible] et
[illegible] aliquid [illegible]. Oleum ad
de amigdalis [illegible] ad idem [illegible] sic fit
Recipe amigdalarum amararum mundatarum ab utraque
cortice quantum vis et terantur [illegible]
[illegible] et fiat pastam [illegible] et
dimitte in [illegible] calida per v horas [illegible]
[illegible] et pone in torcular et exprime
[illegible] et [illegible] oleum. [illegible] aut [illegible]
[illegible] decoquatur [illegible] per horas
[illegible] et deinde [illegible]
[illegible] aut amigdalis
[illegible] et sub cinere
calido aut arena calida [illegible]
[illegible] et postea [illegible]
Est namque hoc oleum aptum [illegible]
[illegible] lenitivum [illegible]
[illegible] colorum et plurimum [illegible] dolori
[illegible] atque [illegible] et [illegible]
[illegible] de ipso [illegible] in [illegible] et [illegible]
fit oleum de [illegible] dulcibus [illegible]
non est [illegible] in hoc [illegible]
est [illegible] magis lenitivum et [illegible]
[illegible] asperorum
[illegible] raucedini et tussi
et [illegible] Canon [illegible] est [illegible]
et negligatur cura doloris renum et
[illegible] anodinis vel stupefactivis
et si non alia [illegible]
[illegible] et [illegible] cum assidua
[illegible] doloris et quoque [illegible]

et induat orine ardore et forte si do
lor obtinuit principium. Item puncture
emoroidarum instrumentum in corpore consueto
confert quia malas grossas adustas
et non adustas evacuat et diutius nec
ipso non pericula apostematis aliquis et ne
frenesis emoroydes in natam bonus dico

Pronosticatio

Si lapis in renibus vel poris stetit et urinam pro
hibuit et dolorem fortem induxit neque
est neque partem egrediens morbo
Item lapis calculus et arena in re
nibus et vesica fluit et oltra in
ipsis vero perfecte curantur et propter
sunt antiquata quod quandocumque
gl. propter nimie grossitiem vel adherentiam
viarum angustarum et membrorum pro
funditatem et si corpus fuit senis
antequam trahit propter causam forte
tudinem et venis descendunt unde
ipso non pericula apostematis nefretica
et cetera vesicam dolores laboriose
sanat in senibus et intelligitur de
omnibus qui sunt ultra 60 annos

Diarria urine

Dyabetes est multiplicatio urine
superflua ex renum caliditate pro
veniens sine instrumento virtutis atte
tive atque digestive que in eis propter
quod ab antiquis nuncupata est dyar
ria urine. Signa eius sunt sitis fortis
assidua et cum post potum aque vel
alterius liquoris fit illico mictum
plurima replens urinale neque humecta
tur corpus os et labia propter po
tum et hoc aliqua et est urina alba
subtilis sicut aqua propter simplicitatem
eius atque cruditatem et extenuat
eadem corpus de die in diem

Curatio

Cura eius est infrigidatio
corporis et debilitatio virtutis renum
trahentis in eis quod fit cum emplastro ex
rosis terra sigillata san. dia. san.
dat. psillio portulaca et consolida
aqua vero infundendo pecias in
ipsis et aceto fiat ponendo super
loca renum vel cum emplastro sed
ex fimitatis rubi et uve albe et
foliis solatri vel spine et plan
taginis coctis in aqua et aceto
et portulaca et incorporatis cum farina
ordei vel cum unguento quod fit ex psilio
olei vero ana fiat oleum necessarium autem
p. e. mucillaginis psilly p. y ce q
fusas et si volueris fortificare magis
adde dragaganti carabe gummi ara
bici aqua vero et camphora et cum
coctis in unguento pectoris et spinatis
si corpus plus exprimet quam ma
rasmus phlebotomia vel cardiaca fit 3
in ac sto humido omnino hoc est etiam 4
grediat aqua frigida ter in die vsque
ad umbilicum si corpus sit car
nosum aliquantum et dormiat re 4
supinus super terram vel lecto sit vero
sub foliis salicis et herbis frigidis
ponat ut trahat caliditatem renum dolens 6
illud quia sanie ingrossat talis
recipiunt altera attenuat diminuit
et item extinguimus fiat omnia
de ea decocta et quae dicuntur
capitulo de manie renum vult
omnia diuretica atque urinativa
et contra omnino et vitat lenitivas
donec nimie diurnitatis sicut sunt
pulmenta ordei vel farris vel
avene ydria cum amulo, pom
dyos amigdalis dulcibus et zucaro
et cetera et stipticis alteratum sicut 1
sunt lenticule caules carnes asse
vel olive cum mortallis et spinachis
condite cum succo berberis vel
granatorum vel agresta. potat 8
et cibus plus nutrientibus sicut
sunt testiculi gallorum vel gallinarum co
quinarum vitella ovorum recentia
poma portulacae ... et altera
tibus sicut sunt cancri fluviales
pisces petrosi lac recens ustu
latum bibat aquam ordei vel
succo prunorum damascenorum vel vi
num potatum camphoratum cum aqua
pluviali. Similiter omni die in
ieiuno debet mictum se repletum
nouelle dyarodon albam zucca
ro zucaro, solis ta. sandali an.

Emperica

r. drag. p. ... grana 12 etc.
Comune opera
tus facturum lanam phlebotomiam
latam subtilem valde spissam

[illegible] [illegible] c. et f. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aceto [illegible] [illegible]
applicatis optime valet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] san. [illegible] [illegible] san. [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

Causa renum calidis

Signa

alia causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

1 aceto

2 emplastrum

Emplastrum

perforatum sicut cribrum quia paciens
defert super renes sudatam cum fastidia
tempore omni. **Pronosticacio.** Sol-
licitandum in cura huius passionis statim
a principio quia si perduraverit calorem
inflammantem humiditates substanciales
consumit et febrem ethicam inducit. Et
si dyabetes supervenit in febre acuta
vel acuta propter signa digestionis in
die cretica mutationem vestigatam
primo fortificetur cum aqua ordei
vel pisarum si non precesserit quia
creticus est et naturalis. Si vero ante
signa digestionis et die non cretica
et cum debilitatione virtutis assi-
dua et corporis arefactione vestigatur
quia funebris est et corporis col-
liquativa sit et precipue si superstans uri-
ne apparuerit oleaginea. Capitulum iiii

De macie renum

Macies renum est consumptio adipis
stantis circa renes cum oppilata-
cione humiditatis ... in eis.
Constat namque pinguedo quedam conden-
sata circa renes propter eorum caliditatem
quemadmodum et circa basem cordis
ut frigiditate gravata sicut in aliis membris
tum corporis. Que industria nature re-
laxatis poterit fabricata est ut de-
fendat ipsa a maceratione quia ad
corporis arefactionem sequitur arefactio eorum.
Fit autem propter coytum superfluum aut
siccitatem dominantem in ipsis aut
propter famem et privationem cibi. Signa
eius quia sit paucitas desiderii
coitus vel impotentia ad illud. Et
si appetitus fuerit aliqualiter lacessitur
et urine cum albedine
spermatis et unctuositate et optenuacio
corporis plus solito et sitis assidua
et dolor in dorso non fortis quia re-
nes sublevati non sentiunt. Et ergo nec
dolor precipue sed ultimus defectus profectum eius
sicut per experientiam vel lassitudinem.
Si autem fuerit propter coytum vel famem
superfluam per consolationem patientis.
Si propter malam complexionem siccam cura-
tur nisi impinguatio precedit complexione

causarum contrariarum iam dictarum. **Me-
dicina.** Cura cuius per qualitates contrariarum
accidit causa est sed ut habeat. Item ergo ad
impinguationem renum et corporis totius
quod fit per cibum multum et subito mutatum
sicut sunt pisces petrosi recentes et precipue
assi et lucia. Carnium laudabilium in-
spissata cum vitellis ovorum condita cum
cinamomo cardamomo liquiricia et croco
et pulli et pultes conditi cum amido
et ponderibus lacte recenti capre vel
lacte amigdalarum dulcium et sicut sunt
ova sorbilia testiculi gallorum vel
arietum et edorum avellane fructus sicce
pingues pistaci ~~pinee~~ dactili et
vinum rubeum dulce et bonum lac cum
... impinguatum cum zuccaro et
... fiunt. Et sicut est balneum aque
dulcis tepide post cibum per horas sine
mora ... et cum egressi fuerint volverint
unguentis corpus totum cum oleo roseo vel
violis ... et post unctionem spergatur
aqua frigida super ipsum quia calorem naturalem
... et tunc dormiat super lecto
molli in aere frigido humido vel ... et si
fuerit aqua decoctionis malvarum foliorum
salicis ... magis confert. Dieta semper vero
longo post sumptionem cibi gaudio et quiete
abstineat a coytu ... et fletu
et perlucione ventris quia ubi indigen-
cia non oportet laborare. Cibis et a-
potionibus urinam et precipue diureticis
quibus addunt in perfectione vehemen-
Sinapi vel aceto non utatur neque
acuminibus nisi forte gratia provocationis
appetitus. Utatur multum ...
frigidi sicut est dyapapaver dyac-
dragantum et ... que dicuntur
ca de ... coytus. Ungantur
renes et spina tota et pecten cum
unguento quod fit ex oleo vel oleo violis ana
ʒ i butiri recentis sine sale ʒ iii adipis
... renum edorum et arietum ana ʒ ii
cere ʒ i dissolvantur omnia in scutella
et colentur et refrigerentur vel cum unguento
tali si aliud presto non sit. Recipe unguenti
populeon dyaltee ana ʒ ii mu-
cillaginis psilii ... butiri ana ʒ ii
misceantur et si volueris magis ...

adipis anserum anatis galline ana ʒ i

resistere calefactioni addito camphore ʒ i.

Empericia Cura huius egritudinis 3bus perficitur intencionibus. prima in constrictione caloris ascendentis. secunda in alteratione siccitatis macrescentis. 3a in multiplicatione humiditatis renes confortantis. prima colligitur ex capitulo de ptisi et capitulo de febre ethica. 2a ex capitulo de debilitate stomachi passio de mala complexione sicca et capitulo de dyabete. 3a vero ex capitulo de diminutione coytus. Item faciendum quod scripta in capitulo de spasmo et precipue de inanitione scripta capitulo de ptisi et capitulo de debilitate stomachi sicca et capitulo de dolore renum et capitulo de febre ethica sit aggenerent intencionibus perfectam celeritatem humectationis, prout est fieri possibile partem quam sciunt humectare desinunt desiccationem est precipue humiditate modicam attenuare

Canon hec passio forcius indiget medicinis atque penetrantibus et adherentibus quam facilius est humidis confortare quam scitur humectare ut dicitur in de ingenio sanitatis et capitulo et precipue ubi siccitas stat cum caliditate quoniam tunc duplica opus est intencione siccitatis naturaliter est lima caloris calor autem fornax siccitatis ut dicitur alibi

Pronosticacio Colliquatio humiditatis passionis statim accidit quoniam se alterat et consumit non curatur immo perducit corpus ad talem et febrem ethicam et deinde ad mortem. [Capitulum de opilatione et duritie in renibus]

Hic autem precipue flegma grossum viscosum adherens renibus et poris partibus aut propter apostema fleumaticum et sclirosim

[Signa] cuius precipue flegma grossum vel viscosum vel compositum ex hiis sunt paucitas urine amplior dolore vel solito cum albedine et subtilitate urine et dolor gravativus in spondilibus dorsi circa loca renum et si ista passio prolongetur incipit venter inflari et urina magis ac magis retinetur et sequitur ydropisis ascites. Signa cuius precipue apostema sclirosim sunt decessio apostematis in renibus cum signis prius per quam antiquatum fuerat ut signis de resolutione et doloris gravativi cessacio nisi sancti cessacio in urina ypostasis remanserit gravitas in altatum et cum

hoc minoratur urina et venter inflatur

Methodus Cura cuius precipue flegma grossum vel viscosum vel compositum ex hiis est ut digeratur materia et reducatur sicut dicitur capitulo de arthetica passione de causa frigida. Conferunt ad hoc cura phisicali dicta capitulo de lapide in renibus passio de actu preservatiuo quoniam educunt materias grossas et frangunt lapidem. Confert cura per digestivo et oximel compositum vel sirupus acetosus compositus dabis cum aqua decoctionis seminum diureticorum post purgationes aliquas utatur pulvere et sirupo diureticis dictis capitulo de calculo in renibus et vesica et pluribus dicentur capitulo de stranguria et dissuria vel utatur dyamusci dyacastoreo in frigiditate et similibus stat emplastrum super renes ex malva bismalva et similibus dicitur capitulo de materie renum et si magis fortificare volueris in mollificando et penetrando addite medulle cruris vituli vel porci et thauri et aliquid acuti acutissimi

Cura cuius precipue apostema sclirosim licet sit difficilis est ut fiunt omnia dicta hoc maioris humanitatis sicut de sirupo mollificatiuo et resolutiuo sicut est oximel compositum datum cum aqua decoctionis radicis et mellis vel seminis malvavisci et mellis et hic est melior purgetur vicibus alternatis per partes cum buglossa lapatio vel cum ... attenuato ... ʒ i in renibus boni prouenientis et emplastris sicut sicut prius

Empericia Clarum vini album mollificatiuum lenitiuum resolutiuum et ... fiat ... ... storacis liquidi ... ... dragaganti ... altee seminis lini seminis malue ... ana ʒ ß ... saxifrage ... ... radicis ... ana ... se ... se ... se petro se ...

[illegible]

amoi ana ʒ ij lapidis spongie lapidis
iudaici tradite sanguinis hirci antiquissimi
armoniaci sapini appoppanaci bdellii ana ʒ j
reubarbari optimi ʒ ß zuccari vel mellis quantum
sufficiat Et si vis aromatizare adde
ʒʒ gariofili cinamomi cardamomi ca
lami aromatici ana ʒ ij detur cum pipere ma
ne et sero ʒ j cum vino albo aquoso in
causa flatica vel ventosa sed cum aqua
decoctionis seminis altee et mellis in ca
lida

Canon

non sis preceps in usu
diureticorum resolutivorum sed vicibus alter
natis misceri mollificativa ita est ut
mollificativa conveniunt in proportione sequi
altera vel dupla quam secunda est quoniam in ti
more lapidificationis ratio contingit quod
cedere in molliendo et plurimo in re
solvendo

Pronosticatio

oppilatio
renum curationis est facilis antiquata
vero que diuturna dicitur difficilis confirmata
tizata autem curationis est impossibilis
propter inobedientiam et membri profundi
tate et viarum longitudinem in mesaraicam Item
oppilatio renum inducit primo stranguriam
secundo dissinteriam tertio ydropisim precipue
cuius causa removeri non potest

Capitulum viii de apostematibus renum

Apostemata renes fiunt et membra alia
congestione humorum peccantium in
quanto et quali in venis et arteriis ipsorum
vel contentis illorum propriis Et fit apostema
omni genere flatus et cum dominio flatus
Signa eius si fuerit calida proveniat et cum
horripilatione non habens proportionem et fixatio
doloris gravativa alterativa quasi sit ali
quid in eo suspensum cum papie egro
ut iaceat supinus et innotatio orine
a mane die et si apostema fit magnum sup
veniunt stranguria et surgit tumor
circa epar propter orine retentionem
Et scias quod licet dolor aliquando membrorum
inferiorum sequatur fuerit calida propter continuam
transmutationem suorum carnosorum cum
circa ipsum inflammationem lactum si membrorum
propinquum fuerit ut pulmo plevra
stomachus epar et splen fit febris continua
acuta Si vero venenosum fuerit in
renibus surget febris continua proveniat
et non acuta nisi forte membrorum

vnguentum ... ...
oleorum rosarum laurii ... ... scorpionum ...
ana ʒ j dyaltee ... ...
... ana ʒ ß armoniaci galbani ana ʒ j
thuris mastic ... ana ℈ j ... ...
... ... mellis ... ... ana
ʒ j ... 1 5

fuerit in oppositum situ ut vesica et matrix
vel prostata et nobile ut cor et testiculi
ut materia calida acuta tunc magis fient febres
inflammationis intense

Methodus

Inprimis huius apostematis fiat flebotomia de basilica
et basilica pedis eiusdem partis deinde quod
basilica brachii dexteri et si corpus
fuerit sanguineum et virtus constans extrahatur
sanguis plurimum ut divisio contingat
ad renes post flebotomiam fiat emplastrum
repercussivum quod ex rosis sandalis spodio
psillio capillis rubi et ovis albo
coctis et piscatis et incorporatis cum farina
ordei et plantagine ponendo tepidum
super locum et addatur aliquid aceti
fortissimi propter penetrationem Epithimetur
cum sandalis rosis bolo armeno creta sigillata
in succis in aqua rosarum et aceto vel succis
herbarum predictarum Iuvat hora illa etiam circa
melone citrulli farina ordei vel avene
coctis et conditis cum lacte amigdalarum
dulcium et aceto Bibat aqua ordei
vel primitorum succorum vel seminum frigidorum
Cumulat iniurora psillii rosarum vel de
nenufar cum ipsis aquis et sic regatur
donec apostema curetur si fuerit possibile In
augmento vero quod est est post dies quod
addatur in emplastro aliquid de anodinis
resolutivis beguinalis sicut sunt
flores camomille mellilotum et lini
farina seminum aneti et similia et si videris
in eis postea fortificata ipsa contra statum
et adhuc plus inclinatione donec
postea liberetur Si vero non videris in re
percussivis postea usque ad diem vii vel
viii in quo tunc fuerit acuitas et dolor quia
saniem generat Tunc misce alia pura
sed digestiva et maturativa primo magis
et optime fiat igitur emplastrum ex mal
va altea seminum lini farina seminum
et similibus coctis et incorporatis cum oleo
aneto et camomilla et si vis ipsum
fortificare adde axungiam veterem
porci vel butirum vel adipem anseris
aneti et galline et si vis magis
fortificare in maturando et saniem
generando adde amigdalas aviculas dra
gantum gummi arabicum seminum nasturcii quod
saniem generat ex humoribus productum

in primo

emplastrum

sicut cum eius oppilationis vrinalibus vt dicit G
in c° illo afforismorum parte 3a generationem
sanici Et prima maturativa digerunt ca°
de apostemate stoi pagino de methodo et si
timetis esse in flamationem ponere in emplastro
farinam ordei et tritici bibat hora illa
aquam decoctionis ordei et seminis altee
et seminis malue et endiuie et se lini
que maturat et lenit et non dimittat
venire restringe secundum leniativa cum clisteri
lenitivo dicto ca° de bolismo et ca°
de frenesi purgetur congruis etc. cum me
dicina lenitiva non acuta sicut est
cassia fistula tamarindi manna dissoluendo
ex aliquo eorum ℥ j vel ij in aqua
calida decoctionis lactuce prunorum et
similium et [illegible] zuccarum solis
vel sirupus solus Si autem vis acue
re medicinam adde reubarbari boni ʒ j
in puluere vel purgetur cum ʒ ß [illegible]
dicte laxe vel yerapigre G dalido
in fo cum aqua calida Et sic
regatur donec ad statum et maturatio
nem sanici perveniat quod cognosces quod
sic lenescit et supervenit rigores
et remanet gravitas in dorso Cum vero
fiat ruptura partem si ipse non
euenit neque sanies in vrina
visa fuit Conquassetur ergo corpus
infirmi et teneat alcatum manibus
comprimendo et si non sufficit erigatur
et precipitetur ut salc Cumque visa fuit
sanies dentur primo ruptiva lenia
tiva in potu sicut est aqua decoc
tionis melliloti et seminis apii vel
cymini cum ipso Post dies vero duos
a ruptura dentur mixtura consolida
tiva sicut est trocisci de carabe
vel de alkekengi dicti ca° de mictu
sanguinis et sanici Utatur hora illa
lacte calido ex mamillis mixto
cum melle et zuccaro Confortetur
hora illa cum carnibus laudabili
bus conditis cum sinapi et melle
et pulte ex amulo et penidiis
et farina fabe condito cum lacte
amigdalarum mundarum quia omnia ista
confortant et mundificant vlcera

maturatio sanici

bibat ydromel vel vinum limphatum
cum ydromelle In fine vero fiat em
plastra consolidativa dicta ca° coli vel
emplastrum quod fit ex thure mastice
mumie murre boli ar gummi
arabici draganti sanguinis draconis gallarum
cipressi mirtillorum an ʒ ß oleo
mastice vel mirtini et cere quod suffi
ciant que ut alcohol et dissol
uantur in oleo et cera ad ignem
in cazola et fiat cerotum vel un
guentum Et scias quod unguentum
magis penetrat propter subtilitatem
sue partis Si autem omnia apposita
non contulerint et quantitas de du
ricie augmentata fuerit et vri
ne difficultas sine febre vel modi
ca tunc apostema tendit ad sclirosim
sim quare tunc procedatur ut dicetur
ca° de oppilatione et duritie renum

Canon hoc apostema sicut et quodvis
aliud aut permutatur
ad locum alium nobiliorem magis vel
ignobiliorem aut stat et si stat
aut terminatur ad resolutionem et est
salubre aut ad saniositatem et
est difficile aut ad sclirosim
et est mortale Et ex hoc trahatur
canon vtilis in operatione vel in opere
scilicet quia post usum repercussivorum
per dies iiij debet medicus
primo habere intentionem ad resolvendum
et si non proficit in eis usque
ad dies vij vel circa tunc incipiat
coactius ad maturandum si non
proficit per illud usque ad dies
xl vel l vel lx procedat dispensa
tivis ad mollificandum Ita apostema
renum matricis et aliorum fit quandoque
stranguria propter vesice compressionem
Et in stranguria curavi [illegible] post
medicinas certa vesica ad bibendum
quem [illegible] non est cuius [illegible]
ipso ista particularium afforismorum
quo florens post et matrice
florem habente stranguria superveniens
et in epate florem habente

singulariter superveniunt et in renibus ha
bentibus salute stranguria superveniunt

Pronosticatio. Cum postema renum
fluxerit ad resolu
tionem salubre si ad dubellati et rup
turam tumorosam propter morbi longi
tudinem doloris et fere inventione et
ulceris difficilem consolidationem urine
nitrosae propter fluxus predicte unde
ypocras in particula aforismorum nefretici
et circa vesicam dolentes laboriose
sanantur in senibus si autem terminentur
ad lapidificationem malu est item si ad
apostema renum sequatur retinuere ventris
magnus ydropisim indicatur precipue
sicut est ydropisis que fit propter apostema
durum epatis vel splenis item si in
epate renum supervenit fluxus e
morroidarum vel menstruorum in corpore
consueto post vel partem salubre
et propter si fit cum alienatione fere
et doloris unde ypocras dicit nefretis
et nefreticis emorroides innate bonum
est enim nefresis nomen generale ad omnes
renum passiones sicut nefreticus est
nomen ad medelam passionum
in renibus quarumcumque. Incipit tractatus ca
vii de passionibus vesice et est xv ca

Vesice passiones sunt septem que
prima scabies sive pruritus 2a
ardor urine 3a stranguria 4ta dis
suria 5ta caput urine 6ta
6ta apostema de lapide et arena
in vesica diximus ubi de renibus
loquebamur. Cum autem dico vesica
intelligo eius duas tunicas corpora
et collum eius quod in viris virga
dicitur et in femella collum matricis
non tamen proprie nam in masculo
collum vesice est via principalis
passa autem per spina anca testiculos
ascendens circa medium virge latera
liter cum ipso coniungitur aliud adde primus
aliud a sinistris in femellis vero collum
vesice est continuus collum matricis
et in media via defficiens defici
dur in collum matricis ita ut aput
collum matricis via efficiatur

Capitulum primum de scabie et ulceribus in vesica et virge

Scabies in vesica vel virga fit aputere
pruritus autem fit causa propter apostema famosum
cumpto et de apostema diximus capitulo de apostemate
in vesica et virga. Aut propter humores cali
das mordicativas corrodentes partes quas du
super insenuit vel morantur sicut est flegma
salsum et cetera. Signa eius sunt quando si sint
iste passiones in vesica sentit eger circa
funice et pectinem ad extenuacionem cor
poris totius et egreditur sanies mixta
aliquam cum urina licet non adeo perfecte
sicut apud ulcus in renibus de quo di
ximus capitulo de mictu sanguinis et saniei
quoniam quanto via longior fuit tanto res
commixta melius coniungitur et inest ei
fetor et si antiqua egreditur cum urina
et sanie squame subtiles albe vel cor
ticees per similes furfuribus. Unde ypocras
in particula aforismorum cum tunc urina in
pigiori contine sursum mingitur hiis
vesica stabit et statuit propter quod. Et sau
guinem aut pus mingere et squamas
et dolor gravis fit vesice ulcerationes sit.
Quando fiunt predicte passiones in collo ve
sice sentit eger dolorem in radice vel
medio vel capite virge vel alias apud
labia volue vel circa id quod mingit et urina
labitur super ulcus et egreditur sanies cum
urina. Et scias quod dolor est fortior
in ulceribus vesice et colli eius quam
in ulceribus renum et pororum urinalium
propter istorum membrorum maiorem sensationem.

Methodus. Cura amborum est eadem
fit autem duabus intencionibus una
in curatione morbi que est ulceribus ulceris
mundificatio et post hoc consolidatio alia
in curatione accidentis que est doloris
et ardoris urine mitigatio. Cura
morbi est ut aplicato digerantur
materie acute cum siropo de fumo terre et
post hoc evacuantur prout diximus capitulo
de scabie et pruritu corporis libro 2o
si deus voluerit et postquam procedat ad
remedia localia. Bibat igitur paciens
omni die in aurora 3 iii vel circa
de decoctione lenticule sicut est aqua

decoctionis / ordei seminis altee seminis
malue liquor bene colata et si vis ad
dere de unctuosis lenibus adde semina
que sunt maiora vel minora vel
sumat eadem hora aliquid de cibis leni
bus sicut sunt oua gallinarum pur
[illegible] vel pultes de amilo penidies
farina simile conditi cum lacte a
migdalarum dulcium vel cum oleo earum post
ista vero per duas horas intret balneum
lene sicut est de aqua decoctionis mal
ue altee foliis populi salicis brance ur
sine cauliculi caballine foliis atri
plicis mercurialis et ungat in balneo
quem volens mundificat cum lenitate et
ex eisdem rebus fiat emplastrum cum oleo
camomillino de tepido ponatur supposite
et regionem propositum a balneo et in
iungatur cum dyaltea et populeon ungen
tis postquam hec feceris per dies aliquos
erit ad mundificationem fortiora pro
cedendum. Bibat igitur paciens hora
predicta ydromel cum vino albo subtili
vel aqua decoctionis seminum frigidarum
pigrorum et fortius illo est oximel
[illegible] si non timueris amplacionem vlceris
Debilius autem illo est lac capre vel
asine si bibatur calidum de mamillis
[illegible] extincta sint in eodem calibs
vel lapides igniti tribus vicibus addito
post hoc aliquantulo mellis vel zucca
ri et sit huic vinum album subtile limpha
tum aqua decoctionis ordei et semi
num frigidarum. Deinde gradatim proceditur
ad localia per prima incipiat ergo cum
syringa primo ydromel purum vel
lac mulieris vel lac asine vel ca
pre vel aqua decoctionis seminum cucumeris
seminis altee seminis lactuce seminis malue vel
aqua decoctionis cantabri vel aqua
decoctionis ciceris et pisarum quoniam
omnia ista saniem abstergunt et
cum [illegible] imposuit [illegible] illico
cum syringa [illegible] de trociscis
de alkekengi duos [illegible] de mucilagine san
et sanici dissolutum in aliquo liquore
eorundem [illegible] mundificat mitigat

et consolidat et cum imponit al
vel aliter lauacionem [illegible] iniunc
tionem consolidativa fortiora sicud est
decoctio [illegible] dicti [illegible] dis
soluti cum eisdem et [illegible]
trociscos cum eisdem liquoribus per syringam
[illegible] vel [illegible]
album [illegible] in [illegible] cum lacte
[illegible] dolore vehemens cum aqua
[illegible] et sicut cum est sordi
cies plurima in vesica [illegible]
[illegible] fiat [illegible] semine
[illegible] vel [illegible] seminis
altee vel psillii vel seminis cito
moro vel lacte asine seu mulieris
et sit [illegible] mundifica
tionem et consolidationem donec pa
ciens liberetur perfecte. [illegible] accidit
[illegible] sequenti capitulo. Con
fert [illegible] in [illegible] vel syringa
[illegible] sicut est mu
cillago seminis citoniorum / seminis
psillii seminis altee et sicut est
oleum [illegible] cum lacte mulieris
et instillatum [illegible] cum populeon
et [illegible] si dolor sit [illegible]
[illegible] vel

Empiema

Contra [illegible] moderato [illegible] et [illegible]
confert [illegible] mundificando [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et membra [illegible]
[illegible] usus [illegible]
sicud sunt sal et [illegible] allea
[illegible] et acetum [illegible]
[illegible] acuta sicud est [illegible]
[illegible] Conferunt [illegible]
[illegible] et pultes de amilo
vel farina ordei vel avene [illegible]
et [illegible] ut [illegible]
[illegible] foliis [illegible]
[illegible] si [illegible]
impediat [illegible] est caro porcorum
[illegible] sine sale vel [illegible]
et [illegible] et pulmentum
de riso vel de tritico [illegible]
cum butiro vel adipe [illegible]
[illegible] Conferunt [illegible]
[illegible] incarnationem [illegible]

excipiatur super lenitivum et precipue si ulcus sit
in virga super fiat sumendo unguentum album
et unguentum fuscum medium et precipue in
declinatione morbi. Cura ultima semper in ista
hec mixtura Rx dyadragaganti zucca
ro rosate [illegible] dyacodion albi
ana [illegible] dragma [illegible] **Canon**
Liquor in ulceribus vesice et renum concernente
medicine exhibite plurimus et inferius
[illegible] et interius tamen lenitive quamquam
salve operantur [illegible] vicinius accesserunt
aliud preter [illegible] et ideo in passio
nibus renum magis conferunt ad hibi
ta plurimus et prius in passionibus
vero vesice econverso **Pronosticatio**
Iste passiones si perveniunt raro cu
rantur et precipue in senibus unde ypocras
in particula aforismorum nefretica et vesica
dolentes laboriose sanantur in senibus
et intellige presertim [illegible] et [illegible]
etate quam vesica tamen sit [illegible]
[illegible] magis fit sine
potatem ulceribus autem sine est mortalis
unde dicit ypocras in 4a particula aforismorum
Ad hoc faciunt etiam urine [illegible]
sidue corrodentes. Item si in scabie vesi
ce cortices grossi exierunt cum fetore
urine plurimo difficilem curam signant
igitur tale signum in ulceribus intestinorum
unde [illegible] eger [illegible] morietur itaque
ulcera vesice et fiat qua passio egro
[illegible] unde ypocras 6a particula aforismorum
Si dissinteria [illegible] intestinorum car
nes egerunt mortale et hoc sit [illegible]
[illegible] esse morbum velocem. Item
ulcus vesice penetrans mortale unde
ypocras in 6a particula aforismorum vesicam incisa
aut cerebrum aut cor aut dyafrag
ma aut epar aut renes aut
intestinorum aliquod [illegible] aut stomachum
mortale et hoc [illegible] in pluribus
et precipue in [illegible] vesice [illegible] collo eius
Item urina ethicorum et urina sca
[illegible] in vesica sunt [illegible] in con
[illegible] superficie et continens sequa
[illegible] tamen [illegible] decipiaris ut dicit
ypocras 2o pronosticorum distinguere [illegible]

Capitulum 2m de ardore urine

Ardor urine est mordicatio prius ulcerose
care [illegible] circuitur super [illegible]
sive cum urina sive sit vesica sive col
lum eius sive caput virge sive vulva sive
renes et pori eius precipue cum sentitur do
lor acutus in parte eadem et precipue in fine
urine. Efficitur ab humore acuto
ut sunt flegma salsum et co[lera] aut [illegible]
Et fiat [illegible] acuus stare per tem
morbus [illegible] vel cum ulce[ribus]
vel cum scabie in vesica vel ulcere
in vesica [illegible] vel stranguria precipue
cum frigidis [illegible] passionibus
sublimiter suffragatur. Signa eius pa
tent ex relatione pacientis vel [illegible]
sione signorum morborum predictorum et
[illegible] doloris loco [illegible]
Methodus Cura eius [illegible] in
tentionibus [illegible] causa morbi cum
est morbi [illegible] cura sui quam
[illegible] Digeratur igitur [illegible] humor
acutus cum siropo [illegible] et purgetur
[illegible] cum pillulis [illegible]
[illegible] de [illegible] consilio 20 Deinde pro
cedat ad localia quia [illegible] ingrediatur
eger tinam cum parte aque dulcis
tepide vel aque decoctionis malve
altee [illegible] sem lini psilly et
[illegible] et [illegible]
lenitate et [illegible] balneum vel in bal
neo [illegible] trociscis [illegible]
[illegible] lenitivis [illegible] trocisci de al
kekengi [illegible] de [illegible] et
[illegible] cum siropo [illegible] et aqua
[illegible] vel cum vino albo aquoso
vel aqua decoctionis [illegible] frigidorum
maiorum [illegible] Vel sumat in
[illegible] et [illegible] trociscis
de seminibus [illegible] frigidorum
[illegible] maiorum [illegible] melo
[illegible] citrul [illegible] frigidorum [illegible] lactuce
portulace [illegible]
seminis [illegible] seminis altee [illegible]
[illegible] solatri [illegible]
[illegible] apii [illegible] dulcis [illegible]
[illegible] dragaganti [illegible]
[illegible] liquiricie [illegible] acacie

an ʒ i in corpore cum mucillagine
psilli et decoctione cum eis liquoribus vel
cum aqua decoctionis seminum cordis
masticis et foliis vel cum iure pullorum
et agrorum pigrior cum sanie sanguinis
abstergendo et cum urina educendo causam
doloris removent gradatim. Utantur
cibariis laudabilibus et iuvenibus
carnibus cum diversis vel lacte amigdalarum
dulcium et precipue agrorum animalium por
corum iuvenum pullorum et edorum oleribus
cum ...aut ... malva blita et portulaca
ex fructibus utatur ceras ... persicas si
dulcibus uvis maturis ... et pomis
dulcibus aquosis. Si stomachus non prohibeat
bibat iulep vel ydromel aquosum
vel aquam ordei vel vinum album aquosum
limphatum cum aqua decoctionis seminum
quatuor frigidorum maiorum mundatorum et cum
eis humoribus fumigat omni die
in aurora ... foliis vel ro[sarum] vel
nenufaris. Si dolor superfluat ... oci[us]
tamen cum medicamina hoc paciens
bonum videtur ut abstineat ab omni
potu ... per v vel vi dies ita ut
deficiat urina quia per v vel vi dies
ita ut deficiat urina quia dum superfluit
fluit urina ... et medicacio
in loco suo non permittit. Et si potus
sit ei ... ut propter sitim tollerandam
bilem aut propter ... abstersionem
mordicantem ... [vehementem]
Abstineat ... ab acuminibus ut sunt
acetum agresta berberis poma pira
pontica mala austera similiter
et ab acutis ut sunt piper sinapis sal
allea cepe nasturcium petroselinum apium ...
vetus ... lens forte ...
digerens ... vel appetitum ... quoque
... ... lenit et
purgat et purgat si non frequentetur
... ... et in renibus ... ...
... inducat. Consequenter veniendum
ad localia. Primo ... ... ca
pud virge cum lacte mulieris calido
ex mamillis vel per lacte ... vel
cum mucillagine psilli et seminis cito
niorum vel oleo rosarum vel oleo foliis
vel ... dissoluto in aliquo ipso

et instilletur ex eis aliquid involuta
et capud virge si sit ibi dolor. Et si
non sufficit inicia cum siringa col
lirio albino ... ... de ... et ...
in vesica vel ... ... unus
ex predictis dissoluto cum lacte mulieris
vel cum lacte ... si dolor est
fortis vel cum aqua mellis si ...
dus abstersioni et si ... aqua ...
siringa ... locorum ... et virge
et post eius ... illico ... dicta
... ... melior fuit ... ...
... ... doloris et mundificacionis
... ... de ... ...
... in vesica si necesse videatur.

Emplastra. Collirium sublime
... cum siringa ... ...
... sic fit: ... semen
... al ... ...
... ...
... cum ... olei foliis ʒ i opii
... ʒ i et ... ...
... ... cum spatula
... ... fortiter
... ... et
... et si ... fortificare
adde ... nenufaris ʒ ii ... i
ʒ mucillaginis psilli ... ...
Item ad idem confert oleum ...
... ... ex ...
ea cum ... ... de
... et ... ... Ad idem
confert ... ... ex ...
quibus ... ... in morta
rio et ... ... aqua ...
et ... Confectio ... nobilis ad
... ... ʒ ... pel
... capillis ... scolopendrie
foliorum ... ... liquoricie bo
nine borraginis foliis an ʒ i ...
... ... an ʒ ii ...
grosso modo et ... ... in
aque decoctionis et ... ... vine
albi aquosi ... ...
tunc ... et addantur ... ʒ
... ... et
... et ... Deinde
... ... aquosi die ... ...
... et ... ʒ in ... aliquo
liquore ... in ... ...

et scabie vesice et ardore urine po
terit sive potest si iniciat quam leniter
et infrigidat ac incarnat. Item vaporatio
sublimius ad id sic fit decoquantur her
be facte in aqua pura sed solatrum sem
pervina psillium salix solanum cum foliis
rosis malva altea malva viola
caballina capillus veneris folia nenufari
lactuca endivia portulaca et fructus seu
cum seminibus suis scilicet cucurbita citruli melo
nes citro papaver iusquiamus et
aligna anodina et flores camomille
mellilotum et ponatur aqua in dolio in
vase bene cooperto et reducatur calida
per canalem de corio in virgam
et applicetur virgam vel vulvam quanto
continue poterit quia hic vapor mollis
acutas resoluit loca lesa confortat
dolorem mitigat et potest addi fumus
tuc si opus videatur et propter acutas
humores acutos reficiat cum
virtute aut fomentetur particula cum
panis lineis mollibus infusis in
eadem decoctione aut fomentent cum
lacte ignito aspersa et gutto vel cum
ru stipto atque pannis lineis involu
to quia hic vapor mollis acutas resol
vit et incidit debilia confortat. Co
fert pretera assiduus usus tisane ra
gea quaque die in cena cum potu
vini aliquo limphati cum aqua
pura. Recipe semen frore gum arabici
vatorum ℥ i semen portulace semen papaveris
albi ana ʒ i semen iusquiami ʒ i zucari
albissimi libram pondus omnium cribrantur
in mortario vel fiat species pulvis tenuis
subtiliter et bene colando vel fiat spe
cies electuarium addendo cinamomi macis
ana ℥ ii. Item confert hic mixtura.
Recipe diadragaganti zucari rosati dya
papaveris ana partes equales. Cano
Notandum quod cura ardoris urine sive
cura ulceris ad quod consequitur est sim
plex blanditiva sive cura eradicativa
vel secundum cura temporalis sive duratione
perpetua quam in proposito est actus cura
ti sive suo morbo cum ipsum sequitur
sic rombra corpus et secundum mor
bus suo tamen propter quod aut sit in
dementio sanitatis quod triplex est

genus medicorum primus adulancium scilicet
qui accidentibus intendunt de quibus infinitum
contingunt neglectis morbis quos ne cog
noscunt. Secundum sunt instructores scilicet qui morbo
et eius cause obstante intendunt adeo
ut morbo et virtute simul incurant.
Tertium vocabilium scilicet qui morbo et
sue cause obviant cum remediis que
datinus alienioribus ad alterum ascen
de scandendo ut sic morbo deviat
et virtute obsistit que est principalis
sive undique in actu curatio contra
michilominus ne proternio et propter difficilia
que curam ad se trahunt. Pronosti
catio. Continuatio interna huius doloris
et sue cause statum apud non forte
antiquum et corpus consumere cum simplus
atque doloribus supplebus et sic fere
ethicam accedat. Item ardor urine
sive sanie facilis est curationis cum
sanie vero difficilis. Capitulum 3m de
Stranguria licet capitulum stranguria
Stranguria loquentes ad concas trahat
et sequens utpote ad omnem actum
lesam actionem tota expulsionis urine
sive sit ablata sive diminuta sive
corrupta. Nos tamen nos et nova
apparet possumus distinguentes stranguriam
secundum actionem corrupte appareat disur
iam vero actionem diminute. Contra
actionem ablate coplamq est igitur
Stranguria ut dicit G. in hoc illius aphorismi
in particula. Stranguriam et diffinivit
tunc urina guttatim mingitur omni hora
neque resistit ad urinam expulsione sed
oportet exeat per quam nimis recepta
est in vesica et hoc totum preter volun
tatem. Est duarum specierum aut cum ardore
urine aut sine. Est etiam stranguria
que est cum ardore aut combustione
urine propter quod illico cum in vesica
guttatim stillat propter suos virtutes
expulsiva expulsiva. Aut ulcere
in vesica propter quod sentit mordica
cionem ipsam exire ex se. Stranguria
vero que est sine ardore fit aut
propter debilitate vesice in sua corpu
lentia quod nichil aliud quam raritas
compositionis seu textue dicatur aut

propter mollificationem et paralisim in collo ve
sice propter quod musculi eius circulares
retentiue virtuti deseruientes laxantur
et ista paralisis nichil aliud est quam mala
complexio humida dominans super ipsam
propter causam primitiuam ut potest esse percussio
casus vel lapsus et possessio Signa
eius in generali sunt cum ardore vrine
sine uel paruo prurigine (?) patienti
Si uero fit propter acuitatem vrine apparet
vrina citrina uel rubea intense et
cum valde cum punctione signorum vlceris
si uero fit ex vlcere apparent omnia signa
que dicta sunt de vlcere in vesica et virga
si autem propter debilitatem vesice apparet
quod vrina non egreditur copiose nisi pressa super ad
manibus comprimitur vesica Si autem fit propter
mollificationem apparet vrina albida
grossa lactea cum grauitate flatice (?) pluribus
nisi opera conditur

Methodus

Cura stranguirie dolorose propter acuitatem
vrine est vt a principio fiant pur
gationes colere humorum adustorum et
post balnea lenitiua et remedia
temperatiua acuitatis vrine cum infrigidatione
sufficit ut plene docuimus capitulo de ardore
vrine passio de methodo et non negli
gatur alteratio epatis cum calidis et medi
cinis frigidis ut diximus capitulo de debilitate
epatis in passione de causa calida Deinde
ablata causa primitiua ad curam
accedentes Dentur ergo trocisci frigidi stip
tici et confortetur virtus retentiua
vesice sicut sunt trocisci de alkekengi
dicti capitulo de mictu sanguinis per superius
et inferius cum siringa et sicut trocisci
de bolo armenico qui fiunt sic Recipe boli armenici ka
rabe ana ℥ v acatie balaustie gum
mi arabici ypoquistidos ana ℥ j et ℥ ß seminis ap
pii et iusquiami ana ℥ j conficiantur cum
succo berberis vel mirtillorum vel
sumach vel mirtille propter hoc quia
ardorem reprimunt solidationem prohibent
et retentiuam confortant Vel fiant
sint trocisci de glandibus qui fiunt
sic Recipe Glandium ℥ v mirtillorum rosa
siccarum ana ℥ j et ß acatie ℥ j
amili gummi arabici boli armenici ana
℥ ß seminis portulace ℥ v
conficiantur cum aqua rosarum vel succo
citoniorum vel succo mespilorum vel
sorborum vel prunorum immaturorum
Vngatur pecten et virga cum vn
guento stiptico quod fit sic Recipe gummi
arabici opii ana ℥ j mirtillorum semi
nis boli armenici ana ℥ ij acatie ℥ ß olei
ro ℥ ij cere ℥ ß terantur et in
corporentur adiuncto in cazola vel
cum vngento tali si aliud presto non
fuerit Recipe applicationem vnguenti albi ana
℥ ß sandali lapidis ematicis ana
℥ j puluerizentur subtilissime et in
corporentur simul posite vel cum pulueri
cum pecias in succo in aqua rosarum per
acuti per se vel quandoque in eis dissol
uta fuerint terra sigillata bo
lus armenicus sandali mirtilli aca
tie gummi arabici ypoquistidos mas
tix thuris ana proportionaliter Vtantur
carnibus assis vel elixis cum herbis
frigidis conditis cum succo berberis vel
granatorum vel agresta Vtatur
etiam riso farre ordeo conditis
cum lacte amigdalarum dulcium et lentibus
excorticatis vel bis coctis cum
renouatione prime aque Bibat
vinum rubeum stipticum limphatum
cum aqua pluuiali vel aqua
decoctionis plantaginis sumach
mirtillorum sicut stochus vel epar
ius conditum Et quam inpossibile tollat
per dies plurimos donec vrina
vestigia sequitur dum potest fluit Ex
terius medicinarum in loco suo stare
non permittit vbi si potus sit
necessarius abstineat ab omnibus
diureticis et acutis quia hoc pas
sio non est defectus sed oppressus in
mingendo Cura eius propter vlcus
in vesica est ut a principio
fiat cura vlceris dicta suo loco
post hoc et non prius perueniatur
ad localia iam dicta Cura
eius propter mollificationem vesice
est ut digeratur flegma inducendo et
purgetur rectificatiue sicut diximus
capitulo de paralisi et sicut dicemus

de arthetica passione dicta sunt, et bal
neat in aquis stipticis calidis sicud
est aqua tinctorum vel aqua decoctionis
salvie absinthii urtice arthetice savine
iuniperi mente mentastri calamenti
origani serpilli costi et similium vel fiat
sumentatio pectoris pectinis assidua
cum eisdem rebus bulitis in aqua plu
viali et vino rubeo stiptico similiter et
emplastrum ex eisdem bulitis in vino et oleo
perfecte deinde pistatis et incorporatis
cum pulvere rosarum et lenticule corti
cum ciparum et cupularum glandium et
carube atque ypoquistidis subtiliter cribella
tis ¶ Confert etiam suffumigium sulphu
re mastice bdellio carum cimino
gummi arabico dragaganto etc. et incorporatis
cum pice vel laudano vel therben
tina donec fiant velud forme
pillularum ex quibus una ponatur super
carbones et si paciens sit mulier
fumum in vulva capiat mediante
canula ¶ Confert et licinium bambacis
vel assidue gestatum in vulva postquam
primo unctum fuit cum unguento mar
ciaton vel aragon vel cum oleo de cas
tore vel de costo cum quibus pulvis
olibani mastic gummi arabici subtiliter
cribellatus sunt incorporata ungatur postea
pecten et virga cum unguentis eisdem
calefactis ad ignem quod si mollificatione
magis tumeret quam stinguria adde
castorei mirre ana minime quantum
volueris de vino quod vocatur passum in
aurora et in cena trociscus de
coriandro qui sic fiunt Recipe semen
coriandri ana iuniperi mirre galan
ge cinamomi cimele acori ana
℥ ii glandium thuris ana ℥ i confitiatur
cum vino rubeo et dentur cum
eodem vel cum vino albo veteri
claro vel fiat cum eodem hora vinum
ex trociscis de mastice qui sic fit Recipe
masticis mirre thuris minime ana
℥ ii conficiantur cum succo plantaginis
vel citoniorum vel sorbarum vel nespi

larum vel pirorum immaturorum et deinde fiant
trocisci ¶ Utatur carnibus laudabilibus
assis vel elixis conditis cum speciebus aro
maticis et nucibus carum alteratis cum
succo plantaginis et agreste ¶ Comedat
etiam vitellos ovorum assorum et pultes
ex riso et similia conditos cum lacte
caprino bibat vinum vetus amarum vel
vinum rubeum stipticum limphatum cum aqua
decoctionis cinamomi et piperis longi
aut bibat ydromel conditum cum speciebus
calidis vinum consumens videtur ut
paciens abstineat ab omni potu per
v vel vi dies quod si non sit possibile ab
stineat admodum non consolatis cum stip
ticis ex celleris ¶ Cura eius propter
debilitatem expulsive corporis vesice aut
propter cavum punctum est hec utatur in
ieiunio frequenter et assidue electuariis cali
dis stipticis cum aromatitate ut sunt dya
galange dyaton piperon dyacitridamon
electuarium ducis plantacopos et simi
liter ungatur pecten et virga cum unguento
marciaton vel oleo de costo vel masti
ce quibus incorporata sunt castoreum
spica mastix olibanum cinamomum gal
liana canelli addendo cere quod sufficiat
et si paciens sit mulier in bigamie
licinia de bambace ex eodem unguento
ad ignem et in actu calida gestentur
assidue in vulva et fiat emplastro
talia super pectine et virga que dispo
sita debilitas sicut passio de debilitate
eius in sua parte dicit sic stinguria
propter mollificationem

Stranguria

Dicit ypocras vi particula afforismorum stinguria et
dissinteria vini potatio et flebotomia solvit
medico vel vena que intus in talo
bonum quod viscerans quantitatur dicit
ipse verum est ipse quod ex dictis colliguntur
est prima ut sunt de causa frigida
ii ut vinum bibitum sit plene
quantitatis iii ut sit vetus prohibet
parum ad aquam iiii ut corpus non
sit pletoricum de sanguine vel omnibus
humoribus simul fiat flebotomia si vero de
humore alio fiat farmacia

Canon

Stranguria frigiditatis

cuius modus reducatur ad dyabetem qui
est fluxus urine superfluus procedens
in modo excessivo propter quod concluditur
manifeste quod dicta eius suffragante
parti calida et propter quantitatem ad stranguriam
cum ardore

Pronosticatio

Stranguria cum caro crescit in senibus
id quando sunt ultra ·l· annos et propter hoc si sunt
pro dictis causis vel propter hoc in particula affo secunde
[illegible] et cum vesica dolentes
laboriose sanatur in senibus Item strangu
ria dicta calida est periculosior in senibus
sed dicta frigida in iuvenibus quia
fortitudinem cause significat unde
in afforismo secunda particula Si morbus in
pueritiam veniat fortior est ignis qui
in aqua non extinguitur Item strang
uria propter ulcus quantum ad causam
calidam vel propter debilitatem vesice
ad frigidam omnino difficile sunt cura
tionis et cetera

Capitulum primum de surina et desurina

Surina sive Saurina
dicitur cum quis animo non potest urinam
expellere dissurina vero cum urinam ex
pellit sed cum difficultate et insuffi
ciencia et guttatim solum sive hoc
accidit periodice sive tempore omni et sic
patet quod surina sit actionem letam et
oblatam contingentem in virtute expul
siva urine Dissurina vero actionem le
sam diminutam neque enim dicitur sed in magis
et minus quare ipsorum causa signa et
cura et hec omnia testificatur
G in quarto illius afforismum in particula
Stranguria et dissuria etc et in de
accidenti aut dissuria vel dissuria
sunt de specie expulsive Stranguria vero
de specie retentive ut supra tetigimus
capitulo de stranguria Efficiunt surina et dis
surina aut propter egritudinem in vesica
collo et virga Si propter egritudinem in renibus
et poris tunc hec egritudo aut est
lapis opilans aut apostema aut ver
ruca et caro dura Si propter egri
tudinem in vesica aut est mollificatio
aut extensio propter vehementem
urine retentionem aut sanguis coagu
latus purus vel cum sanie permixtus
Si vero in collo vesice et virga
contingit est lapis stans in radice
vel medio eius aut apostema aut

Methodius

verruca Signa eius
propter lapidem in renibus et poris
sunt gravitas in dorso et mansio re
sidencie urine que ad inferiora descen
dere non potest Et dolor circa epar
cum inflatione ventris et ydropi
si et aucessio lapidis vel arene
in urinali Et cura eius est
sicut in priori medicinis que fran
gunt lapidem et provocant
urinam quas suo dixmus capitulo
Signa eius propter apostema in renibus
similiter et dolor cura sunt dicta capitulo
de apostemate in renibus similiter et cura
sunt dicta capitulo de apostemate in renibus
Signa eius propter verrucam et car
nem ortam in renibus vel poris
sunt quod fit fedium plurium post excoria
ciones meatus, propter quod sunt ac
cessio urine permixte cum sanie
et sanguine et dolor continuus atque pun
gitivus in dorso et inguinibus cum pre
gnativa et quasi acuta et non pla
cet in extrinseca totam curationem
medicamen eius perfecte Et tamen
eradicativa non habet quoniam medicine
corrosione permixtus exhibere non
penetrant pertinens vero ventri
magis inferent sed stoi epatis
et venarum corrosionem sed medica
cio eius blandicia est cum balneo
aque dulcis tepide de coctionibus
malue altee caulium vitem
seminis lini feni grecis foliis salicis
virgule caballine mercurialis
atriplicis et aliis mitigativis
et humectativis cum lenitate

qui vias amplificat dolorem mitigat
et urinam provocant et emplastris et ungentis
lenificantibus que diximus capitulo de
opilatione et duricie in renibus. Signa
eius propter mollificationem et paralisim ve
sice et laxationem colli eius sunt quod hu
cam mingit cum facilitate quando super vesi
cam fit compressio cum manibus et tumor
et repletio vesice ex urina. Et cura
eius est in unctione pectinis virge totius
cum unguentis calidis supradictis sicud
sunt unguenta marciaton vel filem
calidum et ceteris cum similibus sicud sunt
alium nardinum costinum castorileon de
scorpionibus capitulo de lapide in renibus
passio de emplastris. Et si in aliquo istorum
olerum dissoluti fuerint gumme scilicet oppo
ponacum bdellium armoniacum storax
melius operabuntur contra melius sumi
Potentur electuaria calida in remo cum
vino albo claro veteri sicud sunt dya
margariton dyacastoreum tyriaca et
in fine rei potentur diuretica sicud sunt
filantropos nasturcium balneetur
potentia in balneis calidis in remo sicud
sunt aque tinarum vel sulfuris in stuphis
siccis et propter apium i antiquorum vesice.
Signa eius propter extensionem vesice
post retentionem urine vehementem
superfluam sunt quando ut plurimum accidunt
pueris stolidis cum virgines vel adultis
stantibus in presentia magnatum vel
loco honesto propter quod replentur corpus
vesice inflantur vehementer adeo ut
constringi non possunt neque urinam
compelli nisi fortiter manibus comprimatur.
Et cura eius est introitus in bal
neum, unctionem et propter post compressionem
et urinationem sicud est aqua decoctionis
capitis ebuli lupuli melliloti taulum
citronium sicca cartami et similium et
si non sufficit fiant de omnia dicta
capitulo de dissuria propter mollificationem

Signa eius propter sanguinem vel saniem
coagulatam in vesica sunt minctus
sanguinis et saniei post hoc retinetur urina
et inflatur vesica. Et cura eius est
ut principio iniciatur cum syringa medicamine
dissolutivo sicut est ydromel et fortius
illa est ydromel mixtum cum vino
albo vel aqua decoctionis sicud fictarum
et apium et fortius illa est oximel
compositum et etiam fortius est oximel squilli
tico et adhuc fortius est vinum a vetus
in quo dissolutum sit armoniacum bdel
lium serapinum ad ignem in cazola
si non timueris oleum in vesica et
ungatur locus cum ungento dissolutivo
mollificativo quod sit ex marciaton et
arrogon, an. p. i. dyaltee butirum re
centis an. partem semis. Infunde vel
potentur medicina frangentes lapidem et
provocantes urinam sicud diximus capitulo
in renibus et vesica et iam plura
dicemus. Signa eius propter lapidem
stantem in radice virge vel medio
sunt dolor loco in quo stat lapis
et repletio vesice et eius inflatur
que si comprimatur ut egrediatur sunt dolor
fortificatur et si procubuerit i. supinus super dorsum
suum et levantur pedes eius ad
superiora et vehementer cum quoniam
egreditur urina. Et cura eius est
ut potentur medicinis frangentibus lapidem
supradictis donec frangatur et operatur
cum urina. Et frangi non potest fiat
thus elevatio cum hora qua non fuit
vel operatia lapis incisione facta in
collo vesice ut dicemus capitulo de lapide
in renibus et vesica. Signa eius
propter apostema in virga similiter et etiam
dicemus capitulo de apostemate in vesica. Signum
eius propter verrucam in collo vesice
et virga sunt dolor acutus in virga et
quando sit super plures ulcera attinentur in
hoc meatu quare antecessit minctus
sanguinis vel saniei et propter ad exitum
urine. Deinde post dies aliquos

impeditur opertus urine sed non totaliter
nisi secundum partem eius quia per se non opi
lat et replet vesica et inflatur Et
causa eius est ut sistit in capud virge
corrodatur et mundificetur ad unguenti vidi
quod casu de surditate in anno post
hoc consolidetur secundum ebidem durissimum ebidem
et sublime consolidatum c. vaugentus suspend
al. Cum autem sunt in radice incion dantur
medicine frangentes lapidem per superius et
inferius quia quoque ad eos sanantur per se
in principio Si vero non sufficiat et casus sint
mundata fiat incisio unge secundum longum
testium ad locum virge et abscidatur ad
rasorio et consolidetur Verruca et ung

Emperitta experimentum in mea com
pletus ad frangendum lapidem ad provocandum
urinam in tacto de lapide quibus nichil
potest addi in materialibus simplicibus
secundum solum i. modo describimus que nunc ponentur
Aqua sublimis diuretica sic fit Recipe
radicum quinque quia citatae ana ℥ i semina
comune saxifrage milii solis petrosili
loni volubilis maior et minor scole
pendrie tamarisci eupatorii squinanti
squinanti ana ℥ i seminum quinque frigidorum
et calidorum ana ℥ iii melleorum cera
sorum et persicorum et amigdalarum amararum
ana ℥ iii omnia per se terantur et in
libris viii vini albi subtilis aquosi ceterum
bulliant parum Deinde totum ponatur
in alembico et distilletur simul cum istis
rebus Recipe acori azari spice calami
aro appii petroselini cassie fistule cassie lig
nee costi ana ℥ ß corticis citrulli vel
pisarum rubearum ℥ iii cinis pulveris scorpionum
prunorum adustorum vel loco eius cicadarum
℥ ii sanguinis hirci mactati in augusto
exsiccati sanguinis vulpis sanguinis leporis col
lini et exsiccati ana ℥ ii mure combusti
℥ ii cancrorum combustorum ℥ i piperis
℥ ß cordicis radicum capparis lapis
iudaici lapis spongie liquiricie preparate

albi se portulace se urtice se rute
se infolle se anete ana ℥ ii hec omnia
terantur et cum vino predicto et rebus
aliis misceantur et distilletur pul
mo abed Recipe brusti spice se urtice
pulegii anisi pro solis saxifrage
matri ah dati carni aucti ana
℥ ß cardomomi foly gariofili macis
nucis indice ana ℥ i et ß turbith
℥ iii liquiritie rase ℥ i et ß reubarbari
℥ ß siliqua cum se i semis nasturcii
spice nardi ß petroselini seminis appii ana
℥ ß Ascleos silere mon ana ℥ iii
vini albissimi ℥ iii terantur omnia
subtilissime et misceantur et simul
depuis patiens omni die in vino
℥ ii cum vino al. claro aquoso Et
si vis ipsum bene fortificare adde can
tandaris abscisis capitalibus et
alis ℥ ß asari se dauci ana
℥ iii et si timeas propter caliditatem
vel ulcus in renibus in vesica
dictas ea et pone pro seminis
quinque frigidorum ℥ i laudaborum siccatorum
volucris quod ipsa facit trociscos adde
armoniaci ℥ ii dissoluti in vino
al. et alie species conficiantur cum
ipso quia opilationem omnem et lapidem
removet si sit possibilis per medicinas
removeri et ad urinam expellit

Canon dicitur Cum ergo in diversis
casibus detentione urine quod pluribus
medicinis difficultatis urine conveniunt
introitus in aquam calidam in qua sit
decocta folia caulium veronica et
cartamum et feniculum et rubea tinc
torum et apium et eupatorium et
filie complaceo quod eius sup elevatum
et premere, quia appetit mollificat
et provocat filo et opus medicamen
provocativum urinam primus, sed in
hoc est observanda cautela quia
cetus sunt quod vesica est vacua
non tamen vehementer quia est plena

qui extendunt et forte studium re
plendo Secundum patet quod diuiti
uena diuretica et urinativa, dicun
tur quia res diuretica que sunt calide
et sicce vehementer sanguinem in epa
te et venis coliquat subtiliat et
dissoluit quare per plurima attrahi per
renes et sequestrari Sicut docet
G. v. de simplicibus medicinis cuiusmodi
sunt vinum vetus albi clarum amarum ra
dices quoque comnes et semina calida
quinque Urinativa vero dicuntur omnes
res frigida humida que corpus per plurima
transit per urinam et parum cedit in cor
poris nutrimentum sicut sunt vinum
album clarum aquosum et similia carnium
et poma et cerasa et semina quinque
frigida Coma autem ad vaporem corporis est
urine provocativum et sic intellige scripta
auctorum Conferunt igitur diure
tica in causa frigida et lapide et opi
latione Urinativa vero in causa ca
lida scabie ulcere virtute sana, macie
renum et corporis debilitate in prima sola
pretermissa non inepta conferunt urine
provocativa

Prognosticacio

Iste passiones raro sanantur in hiis qui
sunt ultra L annos et precipue si per
durant vi vel viii mensibus. Ex peticula apostemata ve
sicae et circa vesicam dolentes etc.
Item si fiunt precipue circa duritiem in renibus
vel carne virtuosam vel lapidem
qui se frangi non permittit aut con
tinuitate dolore aut ydropisim
ascitem inducunt periculosam. Item
si fiunt propter sanguinem coagulatum
in vesica scabiem et ulcus fiunt
in ea nisi infra xxxii dies vel ad
ad plus oppilantur qui in ventre
calido sani contingit in sanie in xxx
diebus vel circa id ut contingit in
pleuresi et peripleumonia. Invenire
non fit in xl diebus hoc contingit
vel circa illud sanie paradisionem
solummodo sicut contingit in intestinis
minore et vesica. vii ympo vii pri- la
apostematum. Catarri in superiori ventre in
sanie conuertuntur in xx diebus et
mento erit dicit aliud quietatem
quia sic xx dies est tempus semi pro
de ulterius ultra xl sedi. Item difficul
ta commollificatione, putrefactione in vesice
sensibus post plurimum commori eius
sicut et paralisis atque exempla qui quo
citatur tunc infra etc.

Capitulum ym De insensibili exitu urine et mingentibus in sompno sive lecto

Accidit quibusdam et precipue pueris
ut mingant nesciente in sompno et
quibusdam tempore vigiliarum quia et si in eis
virtutes naturales sunt fortes virtutes tamen
animales sunt debiles ut dicit Avicenna
3° canonis fen 2a cap° de causis spasmi
mi quibus sunt virtus sensitiva et
retentiva in vesica Fit igitur ista passio
propter aliquam quattuor causarum ut propter
complexionem calidam humidam aut commollifi
catione lacertorum vesice aut propter
petram superfluam

Methodus Signa

eius propter complexionem calidam humidam sunt
habitudo corporis carnosa, urina sicut
plurima urina citrina vel rubea et
forte sentit paciens ardorem aliquem
in eius exitu Et fit maxime in
pueris quare cum sic renduntur supple
tam complexionem virtus expulsiva et precipue
si superuenit ymaginacio stalidi
in loco in quo consueuit homines uri
nare Et causa eius est si puer ut
inuenitur ei timor ex verberibus et
plus rigidus quia species eius remane
bunt in memoria et regulabunt
fantasiam hora sompni Si non sit in
iuuenibus vel adultis adulterium renes
et vesica cum emplastis et unguentis
sicut scriptum est cap° de dyabete sicut
et cum puluere que ponit Rasis in
diuisionibus pueri cap° xxx sic coriandri
diri assati et post infusi in aceto

vini per diem et noctem qua fiat magis
stipticum per ·j· mirabolorum, emblicorum, sti
cados boli ar gariofili siccarum ba
val lenticarum corticitatarum parte equa
les cum coriandro terantur omnia simul
deinde de quo ʒ ß uel ʒ ·j· cum aqua
pluuiali uel vino nubi pontico Adhoc
etiam confirmant trocisci de carabe et tro
cisci de alkakengi dicti ca° de incitu
saneus fiat quoque flobotomia basilice
in brachio uel saphene in pede quin
confert Dietet dieta frigida sicca in
cibo et potu et confirmatiue stomachi et
intestina non perhibeat Signa eius
propter conplexionem frigidam humidam sunt
humido corporis flatica urina al grossa
apparens sunt mediocritate omnino et pessi
do sompnum plurima et pinacta superfluo omnio
Et cura eius est ut si sit ablatis adhibeas
deinde dehoc puluis calidus stipticus quem
ponit Serapion ibidem Serapion glandium siccarum
ʒ v cherisi ʒ xxx mirre ʒ vj con
drie assati cipi capari acori omnium
ana ʒ x / terantur omnia simul et alcohol
Dentur de quo mane et sero ʒ j cum
vino in pontico uel vino veteri acro
vngatur pecten et virga cum oleo mastice
uel nictuario per quinque in eis dissoluta
sunt euforbium castoreum et mirra
Epletet cum herbis calidis siccis sicud
sunt nepita nasturcium salvia ruta
absinthium serpillum per quinque cocta sunt
et pistata et incorporata cum mastice et
bdellio dissolutis cum vino veteri
amaro uel aceto acutissimo adigne
in cazola conferunt postea balnea
emarum uel stuphe sicce ipsi postmodum
garoles flatus frequenter sicut cum in a
dietet cibus et potibus et condimentis
calidis siccis si epar non contradicat
Signa eius propter mollificacionem sunt
prima et tunc in gutta egreditur urina
insensibiliter et fit maxime in
senibus et decrepitis, et cura eius

est eadem cum cura stranguirie propter mol
lificacionem vesice et eius que fit propter
debilitatem corporis vesice Signa eius
que fit propter potum superfluum sunt nar
rata in fine et quando fit solummodo post
inebriacionem et crapulam Et cura
eius est cura eius cum passio
non contingeret a causa primitiua
in uenit ... quam ponit ... vbi dicit
cronica mocione corporis Canon
Quemcumque constituis passionis administra
re querunt medicinas locales non
tantum circa membra colligens hec et circa
membra generans urinam quod est epar
et sequestrans quod est renes secundum me
thodum predictam Medicine igitur bibite
sunt subtiles in vltimo pulurizate
et cribellate ut cito ad renes et
vesicam peruenire valeant cum
urina - Vltimo sciendum quod renes
magis alterari per medicinas vesi
ca vero propter quod nisi forte maiora
iuuamenta et prius per siringam Pro
nosticacio Iste passiones si fue
rint in pueris post nascitantur corrige
gone quidem aliquando (?) significant quod fit vsque ad
xxx annos ad plus quod si post hoc
remanserint plerumque continent vsque
... ad periculum asserit sicut ... vel
generant pueris et non solum circa
iuuentute aut senibus circa inflamacionem
corrupcione vel debilitate conueniunt Item
ista passio super venientis in senio non
sanatur quia eius causa magis forti
ficatur ... vel plura asserit ille
fractura et circa vesicam dolentis
laboriose sanatur in senibus Cam
vi de aposte in vesica et
collo eius Scarcitur (?)
Hoc apa licet apta sunt quibus
possit fieri apostema omni genere
qualitatis humorum illud tamen quod fit
ut plurimum est apostema calidum ut dicit
Rasis et ipse dicit eo uel sanguinolico
quin in vesicam penetrare non potest

ingst humor acutus subtilis non sit
membris nervosis et opposite Et signa eius
sunt febris acuta et dolor vehemens cum
punctura in vesica et alienacio mentis
et ingressus inquietus sicut in frenesi
quod eo non accidit propter huius membri plurimam
sensacionem et vice caliditatem et magnitudinem
retinet stercus et urina

Methodus

Cura eius est omnis cura frenesis
fiat igitur statim a principio flebotomia de
vena opbasilica dextra in bracchio
vel manu et non compleatur cum febris stip-
sicus fit in rep aliorum membrorum
apparatus sicud febris lenibus qui in ducuntur
in vesica siringas collimata cum fit
membris vita sim et exhibeat sine re
solucio lenitur ergo pectus et sirga to
ta usque ad dies quatuor a principio cum
oleo violis vel ro. vel de nenufare
vel de papavere et emplastrentur cum malva
solatrum et scela coctis et pistatis
et incorporatis cum eis pone cum tepide
super locum Deinde non quarto vel circa
illud fiat flebotomia evacuatiua de sa
phena pedis sinistri que est intus in
talo Et tunc leniatur locus cum resolutiuis
lenibus sine attractione sicud est oleum
camomillinum calefactum in vase duplici
vel anetinum quia mitigat dolorem
et emplastretur cum farina seminis lini feni
greci et sic aneti et floribus camomille
et mellilloto et altea coctis in aqua
et pistatis et incorporatis cum mucilagine
seminis altee et butiro veteri sine
sale et oleo camomillino sufficienter
et postea addi farina fabarum gratia absorsio-
nis et apercionis pororum et propter hoc in pro
gatur timorem et extensionem revoluunt
et iterum infra ut resolvit sit sit possibile
et sic negatur prout in statum sed in declina
cione confortetur cum resolutiuis forcioribus
tantum sed sed semen apii et aneti Mu
condite cum lacte amigdalarum dulcium vel
cum iuribus tantum abstatis cum lactucis

sportulatis avenie Bibat aquam decoctionis
ordei vel liquiricie vel ordei et quatuor seminum frigidorum
Qui autem non videris per signorum consolidatus usque
ad diem iiii vel circa illud in quo tunc dolor
et febris separantur quia sanies incipit ge
nerari procede ad maturativa que diximus
tractatu de apostemate in renibus et sic procede
usque ad perfectam maturacionem et corruptionem
et expulsionem sicud diximus illic Qui vero
usque ad illos videris perfectum usque ad diem
xiiii vel xx vel plus in quo extunc dolor
et febris minorantur et apparet tactu tumor
cum duricie per inguinaria que est inter
testiculos et anum et angustiam retencio-
nis urine et stercoris Tunc scias quod
subtile expulsa calida extalavit et quod
residuum induratur quare tunc conforte-
tur cum carnibus bonis et vino in
longum morbum vocat colleare et pro-
cede ad mollificativa primo quidem purgetur
detur ergo manna ℥ i vel in cassie fistule
dissolute cum aqua calida vel cum aqua
decoctionis seminum quatuor frigidorum maiorum
quia evacuat et mollificat Deinde a
cuatur cum seminibus calidis ut est semen feni
apii et capillus veneris Purgetur ergo quis
cum tamarindis et manna coctis et dissolutis
cum eis Ista namque tria farmaca scilicet
cassia fistula manna et tamarindi plurimum con-
ferunt cum omni duricie siletum et sole
condite et emplastretur locus inguinis et per
tem et virga cum emplastris quas diximus capitulo
de apostematibus renum pag... de cura apostematis
duri Et ungantur ipsa cum oleis calidis
predictis et confert plurimum in molliendo et
resolvendo mane dua balneum aque dul-
cis vel aque decoctionis malve altee
caulium veterum violarum cucumeri melonis
et radicum capparis

Canon

Item est
canon apparatus renum et vesice quare vi
deatur illic

Pronosticacio

Apostema
in vesica cum dolore et duricie durat
inea et febris continua acuta malum
indicat ut dicit Ypocras particula pro
nosticorum cum sunt magis tunc feliciter cum
vocentur stercus quia apud consuetum sit
Item scilicet cum illud apud vesice

virge et testiculorum cum ius minor

si resolvat salubre si vero confinet et
insaniem convertatur et hoc prius operent
in corona salubre erit si vero ad soli
vosem processerit vel totum si ad sanacionem
cedit et prius non operit neque vesica
mollescerit neque fuerit desperatum mors in
proxima prodo advenit id est in die vii ad
plus quam hoc apud me per actutas fuerit
natum Idem dicit hunc morbum fuerit scilicet
apatem in vesica cum fuerit acuta pueris
amplius anno uno usque ad xiiii solet
evenire quia ideo forte contingit quia
dum membra spermatica sunt perfecte
siccata et fortificata. Solum puer antequam
pro quare nunc acute in ipsa ipse pe
netre et apud inducere Incipit
tractatus ~~octavus~~ de passionibus
~~membrorum ... ...~~

Membra generacionis masculis sunt
matrix scilicet testiculi et vasa spermati
ca atque virga. Sunt autem vasa sperma
tica vene due albe strite longe val
de orte prope renes dextra quidem a vena
kilis supra renes sinistra a vena
emulgente infra renes descendunt proce
dentes de ossibus super spondiles dorsi perve
niunt ad osseum id est bursam testiculorum
ubi revolvuntur circa testiculos singula circa
singulos revolucionibus inicatis pre quod corpus
subam ingrediantur post hoc ascenden
tes inter ante et os pectinis huius sua
orificia terminata in via virge que est
collum vesice dextra quidem a dextris
sinistra a sinistris ita ut hec tres vie
in unitad apud virge radice tussor
inest. Et dicitur vasa spermatica quia
sagrone nobilissimum superfluitatem
in nutrimento quod quasi corporis totius in
gradu non inequali quantitate quidem in opa
te secundum medicos in corpore secundum philosophos
surgunt aliter predictis et vehemente
ad testiculos ut corpus albedine dealbe
tur sicud lac in mamillis et sic finaliter
in sperma convertitur propter quod accidit in
hiis qui excesserint in coytu sanguinem

de ablatione et diminucione et impotencia coe
undi et causis earum

loco sperinde effundatur Consueverunt
autem predictis membris quatuor generi
bus morborum evenire primum est
ablacio et diminucio coytus secundum cor
rupcio que vel aliud intelligitur quasi
excessus in desiderio coeundi iiiium
gonorrea id est emissio spermatis involu
taria tercium nacio morbus quibus omnium
membrorum et est apud nos dictum maliciam
spermatis dicemus cum de ablacione coy
tus et causis eius loquemur Capitulum
primum ~~de ... ...~~
~~...~~

Aufert vel diminuit potenciam co
eundi quatuor ex causis prima 1
est appetitus debilitas secunda est e 2
rectionis virge fragilitas tercia sperma 3
tis modicitas et siccitas quarta 4
corporis virge brevitas atque gracili
tas de quibus per ordinem dicemus
Methodus debilitas appetitus
propter duas causas prima est corporis
totius debilitas ut potest quia siccatur
et extenuatur naturaliter vel de accepcione
vel fame plurima ex hausto vel egri
tudinis consumptivo vel maceracione et
labore fatigando et cura eius est con
fortacio corporis et impinguacio cum
regimine qualescunque et addicione
in cibo et potu laudabili cum multis
et subito nutrientibus ut sunt pisces
recentes petrosi et ipse ciffi et caro
pullorum et edorum et agnorum et porcorum
juvenum et prima carnem in spissata cum
vitellis ovorum condita cum speciebus
aromaticis dulcibus ut sunt cinamonum
cardamonum liquiricia datum ciceris
macis et silia et ova sorbilia et
lac capre vel vacce calidum grana
millii et testiculi gallorum et hircorum
et arietum animalium et vinum dulce
et electuarium et panis de simila et
omnia que dicentur capitulo de ... ...
et capitulo de impinguacione corporis ma
cri libro 2o Si dens voluit et confor
tatio cordis et cerebri cum aromaticis
et appositio in sompno ocio et quiete

[Marginal note, left column:] Seu quando si ... appetit ... ... debilitas ... dolor ... ... [illegible]

[Marginal note, right column:] Seu quando ... virga ... ad ... laborat ... ... virga exigit ... [illegible]

et diminutio coitus omnino et laboris usque
ad perfectam resumptionem debitam vel consuetam
Quarta est autem debilitas que potest quia passionibus
plurimis ampliata propter quod virga
mollificatur et spermatis pruritus quietatur
ut accidit monachis penitentibus et continentibus
Et cura eius est talium per potum et delectatio
in gaudio solaciis tripudio et puella
pulcra et libris dissolutis provocantibus
2 Erectionis autem virge fragilitas fit propter
alteram duarum causarum vel propter ventositatis
inflative paucitatem cuius signum
est paucitas erectionis cum provocatione
in fricationis et virtute corporis bene se
habente Et cura eius est usus assiduus
ciborum inflativorum quorum tamen inflatio
non resolvitur per digestionem primam quia etiam
inflant solum intestina ut pira et
poma cruda comesta sed quorum ventositas
est remanens inveniens per
digestionem secundam et commixtione cum sanguinem
ut sunt fabe pisa cicera
faseoli qui comeduntur recentes vel
semicocte conditi cum sale et cardamomo
et rape cocte cum carnibus vel asse
in igne et lac recens mixtum cum melle
et pisces superius tepidi crudi et tractatio
virge assidua cum leni fricatione accidente
non resolvente Alia est paralisis
frigidas in venis virge cuius signum est quod
sperma est humidum subtile et facile egrediens
et desiderium constans sed erectio in
1 semetipsa debilis Et cura eius est
usus clarioris calidioris ut sunt dyacodion
piperion vel dyasatirion diacalamentum anacardinum
2 et similia et inunctio virge assidua cum oleis
et unguentis calidis dictis in capitulo de paralisi et
3 assiduatio in cibis et potibus calidis si
4 corpus non contradicat et eruptatio in renibus
et fricatio virge frequens et coitus usu
moderato Spermatis autem moderatio fit
propter frigiditatem dominantem super testiculos
vel corpus totum et signum eius est
paucitas eruptionis spermatis apud coitum
et eius pravitas et diminutio in quantitate

prius [illegible] in vino [illegible] mixto [illegible]
similiter [illegible] in cibis [illegible]
[illegible]
3 1 [illegible] vel [illegible]
[illegible]
[illegible]

continua et discreta Et cura eius est 1
humectatio corporis et impinguatio predicta
quia omne impinguans corpus est multiplicans
sperma et humiditates influentes et in hoc
conferens corpus est medicamine decoctionibus
ut dicit Rasis scilicet lactis vaccini
vel ovini quod sunt omnium maxime butirosa
libra i vini granatorum dulcium ʒ ii coquatur
usque ad spissitudinem mellis detur ei
omni die in ieiunio ʒ iii vel iiii et post
ipsum comedantur pisces recentes assi
cum tepidis crudis vel clipei conditi dulcibus
predictis Confert etiam balneum 2
aque dulcis tepide et frequenter per cibum per
iii horas sine mora in ipso et multiplicatio
sompni post ipsum et ocium et quietes
Spermatis vero frigiditas scilicet per hoc quod est
paucitas pruritus in ipso vel desiderium
ad coitum et quod egreditur apud coitum sperma
plurimum subtile aquosum sed est tardi egressus
per fricationem plurimam Et cura eius est
cum omni quod calefacit ex cibis et medicinis
et assiduatio ʒ ʒ conditi et dyatrion
piperion et diasatirion Et quando aggregatur
ambe dispositiones in spermate scilicet frigiditas
et siccitas Et signa eius sunt habitus corporis
melica scilicet macra nigri coloris vel molli
et lapide carnis paucitas seminis et spermatis
et tarditas egressionis eius apud
coitum Et cura eius est aggregatio intentionis
duarum simul predictarum et assiduatio
ciborum grossiorum calidiorum inflativorum
si stomachus obediat sicut citer et caro
pingues clupea in aqua cum tepidis et pulletis
et [illegible] animalium pinguium silvestrium
cum non aquaticorum ut sunt passeres
fasiani et perdices et fabe cocte cum
carne porcorum salita condita cum pulvere
dulcis vel cardamomo cardamomo
et pipere et omnia per multitia sperma que
ducuntur passio de curvatione virge
autem brevitas atque virge gracilitas coitum
diminuit et propter gignitur quia sperma non
deducitur in gremium matricis qui est
locus eius proprius quare stas in collo matricis

3 1 [illegible] mirabile [illegible]
passeres comedere et [illegible]
ova mollia cum galanga vel [illegible] mirabile
[illegible]
galanga [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

resolvitur et coliquatur a spiritu genitali et sit effluxus salivativus. Cura eius si fuerit pre nimio aliquo et ipse ante tempus consistencie et cum ad hoc media existunt est ut abluatur virga tota omni die cum aqua calida decoctionis piperis vel sinapis vel titimali fricando donec incipit rubescere et inflari, post hoc statim ungatur cum oleis vel unguentis attractivis sicud est oleum decosto vel despica et unguentum marciaton dyaltea arrogon vel agrippa super omnem ventrem, vel ponatur illico emplastrum factum ex pice calida liquida alba munda et armoniaco, mixtis equaliter et extensis super corium album molle et fiat hoc omni die bis vel ter usque ad dies XV vel plus et per talem modum in pignora ... adiscit et corporatur de quo dictum est. 2° Confert preterea assidua tractacio virge cum manibus ad extensionem et dilatacionem et frequentacio coytus cum fricatione levi producente. Empiria. Electuarium dyasatiron confortans coytum opponens causam diminutam vel ablatam sic fit. Recipe satiron recencium qui absconditur apud suo ℥ in pastinace cor tinarum yringorum ana ℥ in radicum rapha ni ℥ i ... ℥ ß teratur et infundatur in aqua ciceris vel fabarum quorum decocta fuit aqua prima per diem et noctem postea exprimatur et ponatur in lacte vaccino vel ovino ut super emineat radicibus duobus digitis. Postea addatur butiri recentis vaccini ℥ in coquatur cum facilitate usque ad spissitudinem. Et si adhuc radices non bene cocte sunt effundatur iterum super eas de lacte et butiro usque dum perfecte decocte sunt postea pisterentur hoc totum perfecte et addantur carnium dactilorum pistaciorum enucleatorum pistiorum pinearum mundatarum avellanarum mundatarum ana ℥ in mellis albi dispumati lb. i fiat tepide ... ℥ in et omnia bulliant in simul usque ad perfectam decoctionem et spissitudinem postea deponatur ab igne et addatur pulvis istarum specierum. Recipe canude stinci cubebarum

et sang ℥ i, seminis eruce ℥ ℥, been albi et rubei, lingue avis, seminis nastur cinamomi piperis longi, bavace, sinapis, spice, ana ℥ i galange nucis muscate piperis albi piperis nigri seminis porri seminis rape ana ℥ i ß, cerebellarum passerum y et dimittatur leviter bulire geminale permiscendo cum spatula. In fine vero aromatizetur cum ℥ i boni musci dissoluti cum vino optimo veteri claro et fit dosis eius ab ℥ ß usque ad ℥ i cum vino et pane ℥ ℥ et est dispositio ... in solo ante, parem abea diuas pro familia ... Electuarium aliud sic fit. Recipe seminum bavace seminis rape eruce spice raphani eruce seminis pinearum mundatarum cardamomi piperis lencum pistaciorum lingue avis yringorum been albi et rubei satiron costi dulcis ℥ ℥, piperis longi nastur ana ℥ ß terantur et cribellantur et conficiuntur cum melle despumato detur cum vino dulci vel lacte calido ovina mollis et si corpus fuerit calidum dimitte ex pipere et raphano et nastur et pone pineis avellanarum et amigdalarum dulcium mundatarum et confice cum zuccaro vel penidiis. Electuarium aliud forte in ... et datur ante horam coytus i ... Recipe stincorum recencium vel ... ℥ in vel in ... bebis piperis longi lingue avis satiron ana ℥ i, costi dulcis ℥ ß terantur omnia perfecte et misceantur ad ignem cum melle despumato cocto et indurato et totum simul commisceatur. Unguentum ad idem. Recipe olei nardini vel costi ℥ in cere ℥ in euforbii piperis cubebarum sinapis costi dulcis ana ℥ i et ß musci qui ... dissolvatur ... cum oleo et in hoc toto incorporetur pulvis rerum aliarum postquam deposita fuerint ab igne. Ungantur ex eo renes et spina tota femur pectinis et virga ... ab eo in corpore ...

calido sicco vel acutum et in materie venu-
vel diabete **Canon** Contraria
conferunt, primo opiatis appetitus
et hic est a corde et epate, secundo in vectos-
tas ergens et hec est acutus spongio-
sa in virga et humidum seminale pro-
ficiens et hoc est a testiculis et vasis
spermaticis. Ex quo scire potes mediandi
modum ope negligentie cordis et epatis conforta-
tionem in coytu peccando. **Pronosti-
catio** Ablatio similiter et diminutio po-
tentie coitus si fit approximatione, [illegible]
malam [illegible] frigida [illegible] testiculorum
mutatam [illegible] recipit [illegible]
[illegible] diffic[illegible] medicandi
[illegible] ablatio difficiliter curatur
quam diminutio. Item ista passio diffi-
cilius curatur in senibus [illegible]

**Canon de satiasi et papi-
smo et excessu et desiderio coeundi**

Satiasis est erectio virge assidua
cum desiderio coeundi. Papismus
vero est inflatio virge continua sine desi-
derio coeundi vel pauco, sicut accidit
quibusdam impotentibus et pueris. Desi-
derium vero est sicut quod ad utrumque et sunt
[illegible] iste passiones [illegible] forma
non tamen subiecto vel efficiente [illegible]
[illegible] sunt signa causa et
cura, [illegible] in mulieribus est satiasis
[illegible] forte laboris [illegible]
[illegible] **Methodus** Sunt ad
hec passiones quatuor [illegible] prima
sanguis et spermatis multitudo. Et signa eius
sunt humiditas carnosa rubicunda cum [illegible]
corporis et paucitas debilitatis [illegible]
[illegible] et pollutionis [illegible]
[illegible] cum quibus coeunt. Et cura
eius est minoratio sanguinis [illegible]
omnia que hec faciunt et corpus [illegible]
tenuant que sunt [illegible] flobotomia
[illegible] vel mediane frequens. Secunda
assiduatio medicinarum [illegible]
tertia famis et labor in tempore. Quarta
[illegible] arborum acetosarum [illegible]

[illegible] sicut et lentes cocte in aqua
[illegible] acetto vel agresta vel vino
[illegible] et sicut est potus aque [illegible]
[illegible] aceto et [illegible] acetosi [illegible]
[illegible] arborum [illegible]
[illegible] et [illegible] sicut sunt lactuca [illegible]
lata comesta [illegible] cum aceto et a-
[illegible] cum abstinentia calidorum sicut sunt
carnes et vinum vel humidorum [illegible]
[illegible] Quarta assidua
[illegible] spermata
qualitate et [illegible] que [illegible]
[illegible] post [illegible] vero de unctione
[illegible] ad locarum vene [illegible]
[illegible] modi sicut lactuca
[illegible] et virga et testiculos [illegible]
oleo rosarum [illegible] camphora et cera
vel [illegible] cum oleo aceto et
modico argento vivo, et si patiens
dormiverit vel [illegible] iacuerit super ea
magis conferunt. Et sicut sunt templa
empla[stra] ex rosis, salicis, plantaginis,
[illegible] virga [illegible]
[illegible] corticis magna et
aceto et [illegible] et [illegible] oleo
rosarum [illegible] Et sicut
sunt epithimata ex camphora, sandalis
et rosis [illegible] magna [illegible]
et aceto [illegible] confert. [illegible]
[illegible] defecit super venes [illegible]
[illegible] perforata [illegible]
est spermatis [illegible]
et [illegible] Et signa eius
sunt [illegible] in desiderio coytus [illegible]
[illegible] debilitatur post ipsum plus aliis.
~~Et signa eius sunt fortitudo~~ Et egreditur
apud ipsum sperma modicum et velociter
cum ardore [illegible] quod forte
sequitur ardor in [illegible] Et
[illegible] inducat [illegible] et ma-
[illegible] corporis totius. Et cura eius
est humectatio et infrigidatio [illegible] cum
medicinis et cibis sicut est balneum a-
que tepide dulcis vel aque de coctione
lactuce malve [illegible] et
[illegible] potus lactis acetosi vel [illegible]

Immo dicit quod [illegible] et [illegible] [illegible] se ex [illegible] fuerit [illegible] ad testiculos [illegible] [illegible] [illegible] clericis [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] usque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salicis [illegible] albo [illegible] [illegible] particulariter [illegible] [illegible] [illegible] ana ʒ i [illegible] [illegible] [illegible] in aceto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colatur addatur [illegible] ʒ [illegible] ℔ i [illegible] [illegible] [illegible] addatur camphore ʒ i [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] violarum et populeon et similibus

Cibus oportunum est lenire per hoc. Et cibus
suus oppilativus porcellarum aut [illegible] nec
lumbus conditus cum lacte acetoso vel cum
butiro et modico aceti et huiusmodi sunt
carnes agnorum vel porcellorum et edorum
cocte et alterate cum herbis eisdem silicet
et gelatina facta et commestibilibus
animalium coctis et conditis cum vino pon
tico et modico aceti. Potus sit eius
potus vinum album vel vinum potius rubeum si sit cor
sit in aliquo bibat vinum dulce. Et
potetur restaurativis dictis capitulo de ptisi
et capitulo de macie renum. Et si apparere
ceperunt signa sicce ethice fiant omnia
que dicuntur suo capitulo libro R°. Potetur
postea assidue electuario diminuente sperma
aqualiter sicut ipse dicemus infra capitulo
de empiris et fiant omnia localia frigi
dantia et adhuc omnia conferentia localia
dicta capitulo de dyabete. Tercia vero est
3 multitudo humiditatum spermaticarum ut fiat ex
eis sperma et signa eius sunt quia parum
debilitatur ex coitu plurimo et ex abundantia
spermatis apud ipsum fluidi et subtilitas
eius et albedo coloris et corporis et habitus
do flatica et multitudo inflationum virge
sine desiderio plurimo. Et cura eius
est ex siccatio talium humiditatum per esse
cum cibis et medicinis sicut sunt panis
cum [illegible] et lentes [illegible] cum [illegible]
no calamento [illegible] [illegible] cimino aliis
et carnes asse condite cum sinapi vel
pipere et sicut est vinum vetus amarum
purum sitim et famem tollet sudet et
laboret in iciunio. Potetur dyaciminum piperon
dyacimino et omnibus calidis siccis et
post purgationes suas cum pillulis
cochiis vel cum benedicta laxativa quia
cum purgationem desiderium augmentant
veniunt [illegible] coliquando et calida confor
tando. Ungantur hora illa renes
virga et testiculi cum unguento mar
ciaton et arogon ad ignem vel
solem calidum vehementem et fiant
omnia que dicentur capitulo de gomorrea

Quarta vero est multitudo ventositatum
exigentia virge et signa eius
patent ex relatione pacientis et si fit
cum caliditate apparet rubedo coloris
corporis et desiderium vehemens ad
coitum. Si vero cum siccitate apparet
albedo coloris corporis et habitus equalis
et desiderium modicum ad coitum licet
multum coitum valeat ex [illegible] quod
ab ipso vocatur. Et cura eius si
fit a causa calida flobotomia basilice
frequens et minutio renum et un
gere cum unguentis suis supradictis et
assidua tunc electuarium diminuentium
sperma propter frigiditatem que dicentur
capitulo de empiris. Si vero fit a
causa frigida purgetur cum pillulis co elec frigid
chiis et assidue post hoc electua
ria diminuentia sperma propter caliditatem vel
proprietatem valet etiam ad hoc omne quod
ventositates carminat sicut est dya
ciminum dyacalamentum piperon et electuarium
quod fit de carvi cimini origani mente p
uleii rute calamenti pulegii salvie poly
ana ʒ i ʒʒ cinamomi piperis carda
momi ana ʒ ii amomi anisi ana ʒ
zuccari libras vi fiat electuarium durum
sicut dyacimini de quo sumat in mane
ad modum castanee omni die
cum vino albo aceti amaro. Abstineat
vero eorum cibis ventosis sicut sunt
rape cepe eruca et silia et amplificativa
sperma sicut sunt lac recens et pis
ces recentes et proprie sperma et a potatio
nibus desiderium appetitate sicut sunt
saturion yringi lanaca et silia. Fiant
pericia diminuentia coitum et
facientia servare castitatem sunt duorum
generum quedam namque hoc faciunt equa
liter quedam appetitate et quedam equ
aliter sunt duorum modorum aut
sunt congelantes et mortificantes
sicut sunt lactuca porcellana acetum agresta
[illegible] opium argentum vivum papaver

et similia Quia aut acaliter opilitante et confricte unguentum sup. sit pir sinapis allem apium sit virtute et omnia diu retenta calida Sine vero appetitate sicut et hoc caliditate plurima ppetrapent propter quod et omnia sunt fortissima sic sit agnus castus scilicet folia radix et semen eius similiter et coriandrum ruta origanum et smaragdus / Quorum operatio a caliditate inferiore vel flatuos quibus addunt medici siderum adeguidos quorum operatio vero absolute sunt phlegmatis vite plurimum. Contra quod ipsorum usus modicum ne forte ad paralisim vel ad appoplexiam producant vel ydropisim pinguedam vel ethicam sonet tuis / Exemplum simile ad hoc sic fit Rp. se lactuce se portulace se sparum Rp. origani rute carvi cum baccis lauri piperis lon. piperis an. ʒ ij. capparis amcos cinamomi an. ʒ i liquirit. ʒ ß mellis quod sufficit Alia non episus appetitate ad hoc sic fit Rp. se agni casti ʒ v foliorum menthastri sem. rute cum kalamenth cipi an. ʒ i smaragdi ʒ i Ex quo detur cum coctione cum vino al. aquoso Item conferunt trocisti de agno casto dicti in capitulo de opilatione splenis

Canon

Caveat in cura istarum passionum ab introductione passionis maioris Vigra sicut si sunt attrahentia calida ne stomachum et cor mortificent Si vero astrictiva ne epar et splenem inflament Si vero ab humida ne cor et membra opilentur Cum igitur aliquid talium apponitur illico cessandum ab exhibitis ponantur vero sicut emplastra et unguenta Item conveniunt vero ea que sunt subtilis substantie quoniam quod ad interiora membra distans et profunda convenit oportet ut sit virtutis penetrativum Si igitur sunt liquores colentur sicut pulices / acebellium sicut elemaria vel trocisti / Solida terantur sicut emplastra pistentur donec ad formam ampulle reducantur sicut epithimata vel unguenta addatur aliquid cum aceto acutissimo penetrativo

Pronosticatio

Coytus et eius desiderium si superfluat et corrumpit corpus totum et specialiter nervos et cor et cerebrum et epar ignire et opilitante et sic ethicam inducunt Item dicit Rasis in divisionibus quod fatiatus si praesumit est nocivus ad perducens ad spasmum vel eam ad egritudines assiduas et per spasmum de inanitione et ipse efficacem que demum in ethicam transformatur cum igne et ultimata in spiritibus humoribus et membris Contra spectam est quod excessus maxime nocentibus quibus praecavens non corporis subsequentibus malis suis dispositionibus contentivibus pro quod cerebro humido quoniam catarrum multiplicat eius humiditates colliquando et sic catarum vel ptisim vel epilenciam vel dignitatem inducit Secundo vero cordi sicco quia consumpcionem et ethicam inducit Tercio epar calido quoniam ignitionem et ardorem cum opilatione causat et demum ipse putridas et apata intrinseca proveniat et ipse si fiat super cibum statim post sumptum vel lapsum quoniam robur eius dissolvit digestio impedit cibum fluctuare facit sui motu conquassando et calorem et spiritus a centro corporis ad circumferenciam distrahendo subito de renibus matricis vel sagrorum intrinsecis proxima quia ipsos magis i[n]matricat et locum valens dilatat Cum igitur post coytum superfluum aliquod talium apparere ceperit succurratur cum propriis remediis suo loco dictis Item contra apparatus quidam temporis calefacit commovendo spiritus ac agitando Superfluum vero et quod supplent infrigidat resolvendo et i[n]maceriat consumendo Item ego debilitati conveniunt post coytum vina alba et electuaria aromatica calida cum ipsis lenimentibus vel frigida post ipsum ut est aspersio faciei et extremitatum cum aqua rosarum pura vel in aqua dissolute sunt rose et sandali quamquam tam albi

quam rubei Et mica albus mollem et subito
morientibus ut sunt pisces recentes et in ma
rinibus laudabilium inspissata cum vitellis
ovorum et sicud est vinum dulce purum et
clarum **Cap^m xiiij de gomorrea
et pollucione nocturnali etc.**

Gomorrea est emissio spermatis invo
luntaria qualis est pollucio noc
turnalis et fit quoque cum erectione virge
quoque sine erectione ut dicit G. vj
de acci^te. ...dem ca^o fit propter debilitatem
virtutis retentive vasorum spermatorum et
testiculorum huiusmodi autem debilitas aut fit
propter acuitatem spermatis plurimam operati
tantis oppulsiva Signa eius est
signa satiriasis propter acuitatem sperma
tis plurimam oppulsiva operatatis oppul
sivam Signa eius sunt signa sa
tiriasis propter acuitatem spermatis aut
propter multitudinem spermatis et humiditatem
preparatorum ut operis fiat sperma Et signa
eius sunt signa satiriasis propter multitudinem
humiditatem et habet omnia dixiunum ca^o
primo **Methodus** Cura gomor
ree e contrario calida est vero primo fiat
omnia dicta in cura satiriasis propter
acuitatem spermatis Confortet precipue
capita dextra frigidus sicut et ectus
et huiusmodi consenserint quam malicias
dimittat et calorem reprimit potenter
Inferius vero confortet retentiva cum
emplastro sed stiptico quod fit ex rosis nenufare
mirtillis plantaginis rosa pastoris
lenibus ex corticatis vel bis coctis
prima aqua reiecta post quam omnia
vel quedam eorum cocta fuerint in aqua
pluviali et modico aceti Deinde expressa
et pistata et incorporata cum aqua rosarum
vel oleo rosarum vel oleo nimphee et aceto
talia posita super virgam et testi
culos Idem facit emplastrum ex coctanis
nespilis sorbis piris immaturis balaustiis
cupulis glandium et similibus Et bal
neum de coctione eorum vel unguentum
ex oleis predictis confectum addito modico
aceti et aqua nenufaris et cera suffi
cienti

Et tunc caste in virga et emplastrum
circa renes et sperma tota Confert
preterea ut paciens deferat omni hora
super renes laminam subtilem plumbeam
cribratam perforatam Cura gomorree
propter multitudinem spermatis et humiditatem
est ut apprime fiant omnia dicta
in cura satiriasis propter multitudinem humidi
tatum preparatorum ut fiant sperma
Et si corpus sit carnosum ex ruborum
flomice basilica dicta dextra fre
quenter in brachio vel pede quam evacuat
mas et allemat vasa Quod vi
sa fuit humido alba flaccida squali
da purgationibus erit insistendum
et digestionibus flatis aquosi Inferius vero
confortet retentiva cum emplastris et
unguentis stipticis predictis addendis quibus
dam calidis vigra in emplastro addat
absinthium mentha ruta calamentum
vinum vetus amarum In unguento vero
addat armoniacum mastix olibanum
bdellium propterquam dissoluta fuerat ad
ignem in tagola cum vino vel ponti
co Assiduat preterea potus eorum eleva
dimentia sperma post quando ea hec
deminit sperma aqualiter sicut ea vero
ea que acaliter vel proprietate que
dixiunum ca^o de satiriasi ex agno et
empicas Caveat tamen sperma in
sompno quam generat venerem et eorum
spectant oppulsiva **Pronosti
catio** Gomorrea si superfluat et
perdurat perducat ad ethicam senectutis
quam cum spermate plurimum spiritus resolvitur
et corpus infrigidat Item gomorrea
in corpore habente stomachum frigidum vel lapidum
magis malum quam in habente stomachum
vel epar calidum quam addit infrigidare
et lapilli prurientis cum operis storia
licia obtinuit **Cap^m xiiij de a
postematibus virge et testiculorum**

Generat in eis apostema sicud etiam
in membris aliis ex omni genere quatuor
humorum vel plurimum tamen ex duobus
calidis quam et habent membra calida te

Emplastrum fabricii scriptum

unguentum

plurima principaliter in natura adeo et per eorum caliditatem complexionalem perficiat spermatis generationem et ideo si testiculis privatur vel eorum contrarie sicut sunt flatia quemadmodum accidit eunuchis et impotentibus prius. Signa apostematis calidi in eis sunt rubor virge et testiculorum cum tumore et ardore et dolore forti et febre continua. Et si sit ex colera ardor et dolor et calor fortificantur super ruborem et tumorem. Si vero ex sanguine totum sit equalis. Signa apostematis frigidi sunt tumor sine rubore et dolore plurimo. Et si sit ex flegmate apparebit tumor mollis albus. Si ex melancolia durus niger. **Methodus** hec apostematum complexionibus sit in membris curatio non indiget nisi methodo quam ex est ut premissa evacuatione cum flebotomia in causa calida vel farmacia in causa frigida. Quod instruentur in principio emplastra et unguenta repercussiva. In augmento vero addatur aliquid quod sit solutivum. In statu vero multiplicentur resolutiva super repercussiva. In declinatione vero pura capiantur resolutiva. Et hec omnia nota sunt aliquid scienti in medicina. Verum si tibi necesse sit ad calidum apostema insisto fiat refrigerandum cum olio violaceo. Similiter et camomilla in medicina unguentis apostematis frigidis. **Emperica.** Emplastrum resolutivum leniens omnem inflamationem virge vel testiculorum et post premissam flebotomiam basilice in brachio primo. Post hoc in pede sic fit. Recipe stercoris columbini vel vaccini florum camomille urtice recentis seminis lini seminis aneti ana partes equales. Fermenti quantum sufficit salis vitri vel saponis quantitatem partem unius. Bulliant omnia in aqua modica et oleo rosaceo postea pistentur et supponatur cataplasma [illegible] resolvit omnem tumorem in quocumque membro contigerit. Item ad dolorem et ardorem loci confert unguentum factum ex populeon et dialtea cum pulveribus equalibus sint mixta. Confert etiam lini mixtum cum oleo rosaceo et oleo camomillino cum pulveribus equalibus sint mixtus.

Item ad ulcera et corrosionem in virga et testiculis confert precipue oleum de vitellis ovorum quod sic fit. Recipe ova gallinarum recentia et coquantur in aqua donec indurentur. Deinde vitelli ovorum frigantur in sartagine donec quasi adurentur tunc exprimatur cum spatula succus qui est oleum vel distillentur in alembico sicut aqua rosacea quod est melius. Hoc enim oleum carnem creat ulcera consolidat adeo ardorem et dolorem reprimit et corrosionem prohibet cum contrarie. Hoc enim facit unguentum album et citrinum Nicolai. **Canon.** Mutatur hic patiens cibis et potibus ventrem lenientibus et maxime cibis omnibus dulcientibus sicut sunt aqua ordei vel aqua prunorum et syrupus violatus et omnia dicta capitulo de stipticitate ventris passio et empirica quia diminuitur et minuitur dolorem et apostemata augmentantur nisi forte in declinatione prefata. **Pronosticatio.** Hec apostemata facilis est curationis si non cito super egro et maxime si terminetur per resolutionem. Si vero per saniacionem malum et si per sclirosim magis malum etc.

Incipit tractatus ix de passionibus mulieris [illegible] xi capitulum

Membrana generationis in femellis sicut videtur quemadmodum marsupii est in masculis licet non contrarie vel versa similiter quidem matrice cum collo eius et duobus orificiis scilicet orificio concavitatis minoris quod est sicut os tince ad quod virga virilis hora coitus elongatur et orificio colli eius quod vulva dicitur. Et hoc quidem est in generatione necessarium quemadmodum et testiculi in viro, cum ipsa agenti correspondeat sicut ipsum patiens et locus locato ut declaratum est in superiori. Secundum vero medicos est duo testiculi fabricati intra corpus femellarum super quos quecumque matricis omnis adeo alii assumitur ut patet in anathomia. Sed sunt minores et frigidiores quam in viro. Et a quo recto est vasa duo spermatica quorum unum oritur a vena renalis ipse vene dextre et terminatur ad testiculum sinistrum. Et testiculi quidem atque vasa spermatica in femella non sunt necessaria in generatione neque sicut causa agens neque sicut

causa paciens vt pulcre probat Auicenna
et collectio dicitur inuamentum membrorum genera-
tionis in feminis. Cum et ipse sint mulie-
res in pregnante sua delectatione ipsa et non
delectantur nisi ex effusione spermatis propter quod
ad os matricis. Sed sunt conferentia et vtilia
in generatione quoniam hoc sperma coitus colli matricis
lenificat et matricis concauitatem amplam
reddit ex quibus melior et perfectior fit
spermatis virilis attractio et eius super eius
corrugatio completa ut nec punctus
acus possit os matricis ingredi post
horam conceptionis quemadmodum et pal-
ma famelica sub semine inglutiens aliqui
dicunt quod sit post menstrua. Et si qua mulier
impregnata super impregnatur hoc fit per consi-
milem aptitudinem ex delectatione quam sen-
tit in coitu et eius de vno post istum re-
strictionem. Et hoc est debitum que raro
contingunt quoniam vt plurimum fit pol-
lucena spermatis omnibus distribuendum per
cellulas matricis diuisas propter quod per
spermatum diuisarum successionem. Est
autem matrix mediocre densum neruosum
rugas habens plurimas in eius gremio
et concauo que ad modum sanguis imaginem
fungum vel spongiam sub figura veste
vel cucurbite ornatus. Et est habens duo
cornua i. duas pelliculas piramidales
neruosas quarum vna basim habet iuxta
matricis dextro et conum affixum inguini
dextro. Alia vero habet basim iuxta
matricis sinistro et conum affixum inguini
sinistro quibus anchis et dorso alligatur
ne tempore impregnationis mole fetus oppressa
decidat et turpe figuram faciat qualem
habent qui patiuntur herniam et rupturam
locus vero situationis eius est directe super
spondilos dorsi et caude sed ab vmbilico
infra versus ossa pectinis ita vt vena
chilis magna descendens equitet spon-
dilos et arteria adorti magna descendens
equitet vena chilis et longior equitet
arteriam adorti magnam et minor equi-
tet longationem et vesica matricem
et propter collum eius quoniam matrix aliquando

est locata. Et ex hoc scire potes causam
propter quam in passionibus matricis re-
tinetur secessus et vrina et quare sentitur
dolor in dorso circa renes et in ventre circa
simul et a latere vtroque et inguinibus circa in-
guina. Consueuit igitur mulieri predictis
post superuenire generatione passionum prima est
fluxus menstruorum superfluus secunda est
restrictio menstruorum. Tercia est mala
dispositio matricis ad coitum et impregnatio-
nem. Quarta mala dispositio matricis
ad partum propter que sequitur aborsus
post conceptionem vel prohibitio conceptionis
aptitudo. Quinta difficultas in pariendo.
Sexta secundine manent vel remane-
ant post partum. Septima desiderium ad
cognoscendum impregnationem et sexum
fetus. Octaua mola et inflacio
matricis. Nona apa precipitatio vel
suffocatio matricis. Decima apostema
vel vlcera et ragadia in ea. Capitulum
primum de vbertancia fluxus menstruorum.

Fluxus menstruorum superfluus propter
aliquam decem causarum vt colligitur
ex dictis G. in de accidenti et morbo causa
prima est sanguinis multitudo in corpore toto
redundans faciens superplenas venas matricis.
Secunda est multitudo colere in massa sangui-
nea acuens ipsam et ora venarum
aperiens que ad corpus matricis terminantur
et cotiledones appellantur. Tercia est multitudo
flatus aquosi penetratiua faciens. Quarta
est venarum corporis latitudo viam humori-
bus patulam tribuens. Quinta debi-
litas virtutis retentiue matricis tum
mollificatione venarum corporalium. Sexta
densitas tocius corporis quare nichil
ex eo resoluitur sed aggregatur. Septima
emorroydes in matrice i. apertio quarundam
venarum in matrice que ad modum emorroydum
in ano. Octaua vlcera vel ragadie in
matrice. Nona lesio matricis post difficul-
tatem partus. Decima est causa primi-
tiua que est casus vel percussio super
sinum vel spondiles antecedentes.
[illegible] Signa eius propter

nota ista est mulierum sanguinis vacuatio
menstruis superuenientibus solutio fit simplex
et equaliter sponte vel per artem

Item mulier menstruis deficientibus sanguinem
fluere e naribus bonum est

decoctio herbe penthaphilon data cum athanasia
mulieri menstrua stringit probatum.
item pul tormentille cum semine lapatii
acuti et cum plantaginis probatum.

faciunt . Similiter super totum sunt hitudo
carnosa viridis rubicunda et quod non
debilitatur neque discoloratur corpus ipso et vena
rubea grossa valde et accessio oris et
gingivis et usus arborum sanguinorum multi
plicantium sicut sunt carnes laudabiles
et vinum rubeum dulce. Et cura eius est
est ut non restringatur nisi postquam super
fluxit et virtutem deiecit incepit quare
tunc applicatio fiat flobotomia dimpas de basilica
dextra in brachio vel manu vel de
basilica sinistra loco eius prout materia
plus videat. post hoc ligentur extrema
superiora vehementer cum fascia. Similiter
et radices mamillarum et ponatur ve
tosa magna cum igne sine scarifica
tione super pectus elevatis mamillis
et ponatur super radices mamillarum cum
strictione vehementi. Deinde fiat cu
curatio · ratisma i. balneum ab umbilico infra
ex aqua rosarum frigoris . vel ex aqua
frigida in qua dissolvatur pulvis boli
armenici balaustie corticum gra
torum emplastrum glandium rosarum gallarum
cipressi plantaginis acacie vespilarum
sorbarum virge pastoris anniarum rubi
postquam hec omnia vel quedam fue
rint in ea bulita et post hoc infra
ta vel epithimetur sinice et volua cum
pecijs infusis in aqua eadem cum rei
teratione temporum frequentata vel fiat
Emplastrum · ex speciebus emplastrum coctis in aqua pluvi
et pistatis et incorporatis cum aqua ro
sata et albuginibus ovorum et modico
aceti et fiant omnia que dicentur
in passio de emptoicis . In declinatione vero
ligari prout extrema inferiora scilicet corpe
dieta · et crura scilicet non applicatio . Dieta lentibus
riso farre milio panico et omnibus
stipticis acetosis et si virtus debilis
sit. Cibetur carnibus assis pullorum
et castratorum altatis cum sapore
ex pomo granatorum vel succo berberis
vel aceto vel agresta. Bibat vinum
rubeum ponticum limphatum cum aqua pluvi
vel dissolutione nivis et glaciei. Signa
causa exter multa vicem colerice Signa colere
hitudo magna citrina cum debilitate
virtutis plurima post fluxum et tenuitas
sanguis menstrualis quod cadit super pecia
linea albam et forte sentit muliere
ardorem in labijs volue sit urina
cilis citrina intense . Et si accessit usus
piperis et sinapis et allei et cepe et piperis
porrorum et aliorum acuminum vel potiones
et labor uterorum erit signum. Et cura eius
est eadem cum predicta preter quod inflatemus
flobotomia scilicet pungeretur si sit per se cum claua
rio desiccato rosis vel cum tefeo sarra
cenica acuta vel quod melius est cum
dyaprimis acuato . Et non negligatur
alteratio epatis et eius confortatio
cum suis stipticis sicut est hoc emplastrum Emplastrum
Recipe sandalorum rubeorum rosarum rubearum mirtil
lorum labanstiarum ana ʒ j masticis thu
ris sanguis draconis mumie dragaganti boli
armenici ana ʒ ß pulverizentur et bullent
et conficiantur cum oleo masticino vel oleo
rosarum vel mirtino addito modico aceti
et si necesse fuerit inspissetur cum farina
ordei et ponatur actu calidum super
epar. Et sicut est unguentum factum ex
spleon et oleo rosarum Pinuche et epithima
ex aqua rosarum et aceto in quibus dissolu
tus sit pulvis rosarum sandalorum terre
sigillate sanguinis draconis et similiter et hoc
idem epithima fiat super renes et inter
volua . Sumat quotidie manuscristia
et cum tenua de syrupo rosarum vel oziza
crava cum aqua decoctionis sumach
plantaginis mirtillorum vel cicoree
vel de syrupo mirtino dicto capitulo de
fluxu ventris passio de emptoicis cum
aqua decoctionis mille foliorum . Non
negligatur etiam alteratio splenis et ipse
si materia sit magis adusta fumosa . Quare
fiant purgationes et fomentationes
splenis dicto capitulo de fluxu ventris
passio de cura dissinterie propter melancoliam
adustam et capitulo de debilitate splenis

pagiso de eius debilitate propter cum cali
dam Et in tali casu vtatur cibis viscosis
lenitis sicut sunt pultes de simula et
amido condite cum pinguedine vel butiro
et sicut sunt pedes porcellorum et vitulorum
cocta in aqua pluviali vel aqua decoc
tionis scorie ferri et acetata cum agresta
vel succo berberis et sicut sunt citonia
assa et pira et similia Et abstineat
ab aceto propterea nisi forte gratia provocandi
appetitus Signa eius propter multitudinem
flegmatis subtilis aquosi et humiditatem prepa
ratam ut fiat sanguis menstruosus Quod
humido squalida albatica alba vel
plumbea sine corporis extenuatione et
subtilitas eius quando egreditur cum
colore albo vel sicut lotura carnis
Et quandoque est grossum viscosum quod egreditur
sed raro et urina alba lactea vel
karopos et si durescit oculus vel genas
assidua et potus ciborum flaticorum cum
subtilitate sicut sunt vina carnium et
olera omnia preter caules et fructus omnes
preter citonia nespilas sal sorbas et
pira et sicut sunt lac caseus recens
et pisces vivor erit cura signo Et cura
eius est ut non restringatur fluxus a
principio sed cum superfluit et diutius durat
Tunc igitur ordinetur dieta in quantum
et subtilietur regimine et digeratur flegma cum
sirupis que diximus pagiso de empiricis
Et purgatur corpus cum pillulis cochiis
vel benedicta laxativa Et post pur
gationes vtatur electuariis calidis stipticis
sicut sunt electuarium ducis et diaciton
piperion et similia Et confortetur epar
cum emplastris et unguentis dictis calidis
capitulo de debilitate operatis pagiso de cau
sa frigida Similiter et stomachum cum suis re
remediis dictis capitulo de debilitate stoma
pagiso de causa frigida Et bibat vinum vetus
amarum purum potu tamen moderato
famem et sitim tollet propterea Et
balneetur et sedeat in eius et stipticis
vel aquis amaris vel aqua decoctionis
absinthii rute mente calamenti ar
themisie pulegii savine serpilli

metastri et similium In fine vero fiant
omnia localia dicta de fluxu menstruorum
propter sanguinem et que dicentur pagiso de
empiricis Signa eius propter amplitudinem
venarum sunt humido qualis cum appa
rentia et inflatione venarum in mani
bus et pedibus et facie tota et
colore subrubicundo et si fuit cum
hoc pravatio signorum alterius cause
vivor fiat sicut Et cura est eius
cum grossum viscosum ex pasta
et extremitatibus alium et castorum
et pultibus farine similis et vino
rubeo dulci et pane azimo. Si stomachum
non condicat quia hoc corpus siccum
est ab opilatione Fiat cerca ffloma
dinsima de basilicon in manibus fre
quentetur Et omnia dicta in causa
sanguinea vsu tamen moderato quia
hoc corpus licet habeat sanguinem plurimum
hoc tamen plus vivificat sanguinem congeri
mens quam contentum Fiat etiam bal
neum leniens resolutivum sicut est a
qua decoctionis florum camomille
melliloti et furfuris cum fricatione
leni sine mora in ipso ita quod
sufficiat ad attrahendum non ad ina
niendum Signa eius propter densitatem
corporis totius repellentem omnem
materiam ad interiora sunt corpus durum
densum compactum musculosum inde
tangitur in manibus modicum licet raro
sit hec causa Et si sit cum pravatione
signorum cause alterius cum curis
et multiplicatione cibi et potus et
ocio et quiete sub loco umbroso vi
vor erit cura secundo Et cura eius
est cura fluxus ventris pagiso
de methodo lienterie propter densitatem
corporis totius Signa eius propter
emoroidas emoroides sunt ut dicit
Ypocras in amphorismis quia venit pro
dis aliis apriodis menstruorum et cum
repletum est corpus humoribus Et
cura eius est ut aperiantur fiat fleobotomia
diutius predicta Et inde vtatur

Cura

trocisas et elevames stipticis que di
cunt̄ p̄agrafo de empicis et fiant clistēa
et suppositoria ūte volua que dicta
sunt Et adhoc etiam plurimū confecunt
dco ca° de emoroȝ p̄totū si pano volua
capiantur Signa eius p̄pter olca et
vagadias in matrice similia et tamen suo
p̄po diceme ca° Signa eius p̄pter debi
litatem virtutis retentive in matrice et
mollificationem venarum eius sunt assidua
volue lubricatas cum stillicite et si co
ncipit patit̄ aborsum et omnia signa
fluxus p̄pt̄ mulo^{ue}rem flats agnosc
Et cura eius ē cura fluxus menstruorum
p̄pt̄ mulo^{ue}rem flats quin h̄ causa non
differt ab illa nisi quia in illa suppone
duavi flad in matrice sola in illa ad sup
corpus totum Signa eius p̄pt̄ lesionem
matricis post difficultatem p̄tus sunt
aucessio p̄tus cum emorsaid sagnis
plurima et laceratione volue et dolore velhe
mente p̄p q̄ menstrua nō restringent
quin rupturam venue in matrice fecat
Et cura eius est due intentiones vna
quidem ad ingrossationem sagnis et hec est
dicta ubi de ca sangui et rohēa loquebatur
Alia ad consolidationem p̄tis solute et hec col
ligit̄ ex ca° de ulceribus et vagadiis in
matrice et ex ca° de herma et rupturā
sifach et ex ca° de fluxu ventris
p̄agrafo de cura dissinterie p̄pt̄ corrosionem
intestinorum si ex clisteribus pessaria fo
menta Signa eius p̄pt̄ cam vel percus
sione p̄tent ex relatione patientis Et
cura eius est sep veni Prima diversio
sanguinis a p̄ticula lesa cum sit ex flebo
stamum a p̄rica° sed ex ventosa Secunda
thym vel mamis Tertia repercussio et confor
tatio eius ne apostemetur q̄ fit cum
ceroto empto ex rosis plantagine spina
solatro et silibus si coctis in aqua et ex
p̄ssatis et interpatis cum olo rosarum vel
mirtino et cum epithimate sed ex aqua
ro et succo plantaginis si in quibus

dissolutum sit pulvis boli ar san dra
cc sigillasp et silin Tertia mitigatio
doloris cum emplastro anodino q̄ fit si super
oribus addantur flores camomille
mellilotum se lini fenugr et silia centa
in ossisacō san p̄mcerme q̄ fit cum
trocisas cum de karabe quin iam dicte
et sir rosarum vel mirtino vel mina a
tonicorum Quinta restrictio fluxus q̄
fit per empla et suppositoria que iam
dicte Sexta consolidatio vulnerum
si quod accidit ex tactu vel percussione
quod fit cum hermis et eneumtaculis
incarnatis que dicent ca° de ulce
ribus et vagadiis in matrice Empe
rica huius passionis cura que ad
modum et ungentum aliarum duabus p̄
ficitur intentionibus sed intentione gnd
et ipsa Quite nec quas consistit indigo
nibus et purgationibus corporis totius
Syropus autem bonus digeus omnis
mas superfluitas in corpore causantes
tlem fluxum et cum matrice apportata
te refectu respirans sit sic R̄ tala
menti pulegii silleris maiorane balsa
mite sindice an m̄ j rosarum planta
ginis endemie citorie siolis an m̄
ß gnarum seloe macedonici guiorum sun
py an ʒ j semen duretrorum calidorum
ʒ ß seminis ormatorum frorum ʒ j ß fructi
mirtillorum acacie an ʒ j y masticis
draganti an ʒ j piloaloes sandalorum
pilobalsami foly cardamomi an ʒ iij
aniesos amos api cappari an ʒ ij
ʒʒ cinamomi an ʒ iiij mellis et zuctari
an ʒ viij decoquantur omnia in lb viij
aque pure fontanee donec ʒ^{a} p̄s
consumatur tunc coletur et syropizetur cum
melle et zuccaro Recipiatur ex eo omni
die in aurora ʒ ij vel iij cum se vel
cum aqua decoctionis plantaginis
et si laxa tum facere volueris adden
dum esset hermodactillorum an ʒ ß
sene turbiti agarici an ʒ ʒ ß mira
blorum citrinorum emblicorum an ʒ ij

in decoctione. Item ad hoc confert est
sirupus mirtinus qui dicitur in capitulo de flu-
xu ventris passio de emptoys in
causa calida vel sirupus de menta ibidem
positus in causa frigida si detur cum succis
supradictis sicut aqua decoctionis
saxifrage milii solis quatuor seminum
et macedonici et apii et omnium diure-
purgatio ticorum. Purgatio vero melior in hoc
casu est ea que ex mirabolanis. Et
quidam dicunt quod sicut scripsimus capitulo
de debilitate digestionis stomachi passio de
catone quod in solvendo tamen stringit
fluxum. Sed licet hoc verum sit in
fluxu ventris non tamen hoc approbamus
in fluxu menstruorum vel melius
morborum propter tales duas. Primo quia
stringendo ventrem augmentat cursum
fluxuum aliorum. Secundo quia virtus
mene solventis consumendo non tamen cedit
inefficacitas ut dicunt auctores sicut
mirobolani et cassia fistula que solvit leniendo
vel lubricando faciendo. Intentio secunda
pria intentio precipua. Localibus remediis insistatur quorum
quedam sumuntur per superius ut electuaria et
trocisci et sirupi scripta, quedam per inferius
ut clisteria suppositoria et fumigia. Et que-
dam per exterius ut balnea et emplastra
que omnia sunt dicenda. Electuarium
optimum ad hoc est anacatharsia si
ex ea detur ʒ ß quando die bis in
aurora et ante cenam cum succo plan-
taginis vel solatri dissoluta et cum
ea misceatur aqua pluvialis vel aqua
decoctionis mirtillorum vel vinum rubeum
ponticum in causa frigida. Trocisci opti-
mi ad hoc sunt trocisci de karabe
vel de bolo armeno quorum in superioribus
dictum est descriptiones scilicet in capitulo
de ptisi et capitulo de sputo sanguinis et
capitulo de fluxu ventris passio de
emptoys et capitulo de dissinteria sed que
est melior descriptione. Sirupus optimus
ad hoc sic fit. Recipe succi plantaginis
succi consolide maioris succi mirti-
llorum ana ʒ iii acacie sumach ana ʒ ß

cornu cervi combusti sandali rubei boli ar-
meni lapidis ematitis ana ʒ i ypoquistidos
ʒ i et ß seminis rose rubee ʒ i et ʒ i pulve-
rizentur omnia et fiat sirupus cum lb i zucari.
Et si fuerit aquosum decoctio si ad
spissitudinem detur acetum fortis cum aqua
plantaginis et valet plurimum in dissin-
teria et menstruis. Clistere optimum
ad hoc sic fit. Recipe plantaginis cimarum
rubi cimarum absinthii corticis granati
pini atque rubi radicum caude
ana m i balaustie cupularum glandium
nucis acacie ypoquistidos ana ʒ ß
bulliant omnia in aqua pluviali
vel vino rubeo pontico per horam. Cole-
tur et addatur succi rose ʒ v et iterum bu-
lliat aliquantulum et coletur et inicia-
tur cum siringa in vulvam et matrice
pessarie quod est instrumentum simile
clisteri sed est maius et longius
quasi virga in similitudine virge virilis.
Suppositorium ad idem sic fit. Recipe kara-
be gummi assati lacte balaustie
ypoquistidos licii ana ʒ ii thuris
ʒ i opii ʒ iii terantur et cribellentur
omnia et fiant suppositoria sub-
tilia cum mucilagine psillii et
dissolvantur in vulva cum hoc, vel
dissolvantur omnia cum aqua decoctionis
sumach et fiant in forma mollis
troncis et supponantur cum lana vel
coto intincto in eis et ad hoc etiam
faciunt trocisci de karabe dissoluti
cum aqua calida. Suffumigium fit ex
mastice thure dragaganti gummi ara-
bici vernice storace sicca et galbano
fiat ex eis formis sive fallarem
cum laudano vel terebentina vel
pice quere navali que posite super
carbones reddant fumum in vulva
ascendentem in corpore atque
sedeat cum dormiendo. Et quedam
dicunt quod matrix sentiens vaporem
et constringitur ex fumo fetido sicut est

fimum cum pinguedine equorum vel caprarum
prementes quem admixta et descendit concavi
tas et dilatatur. Balnea fiant cum aqua decoc
tionis balaustie absinthii plantaginis [illegible]
vitis et rubi primorum [illegible] et pirorum
et sorbarum et malorum maciavorum virge pastoris
solatri rosis decoctis acacie coriandri
lentium et psillii et plura que cum aqua plu
viali. Fomentationes fiant cum peciis
lineis mollibus infusis in aqua cal
ponitis actu frigidis super fine ventris et
[illegible] volvam vel infusis in aqua su
mach et mastice pro quam in ea dissoluti
fuerunt duo cocl. de tamarindis sepe dicti
Emplastrum sic fit. Recipe boli ar. mirtillorum
rosarum, mirtillorum balaustie acacie ana ʒ iiii te
rantur, pistentur et incorporentur cum aqua rosarum
et albuminibus et modico aceti et frigidum
super volvam ponantur. Cerotum ad idem
sic fit cum et ponatur super volvam illico
stringet cum [illegible] sanguis cum ipso. Recipe mas
tices ʒ i et ʒ ß boli ar. sang. draconis ana
ʒ iiii glutinis piscium vel gluten al
botum ʒ ß acacie ypoquistidos ana ʒ i
olei rosarum olei mirtini ana quod sufficit cere
albe eiusdem incorporentur omnia simul ad
ignem in cazola et extendantur super
corium album molle et ponatur super
fine et volvam panno lineo mediante
frigidum actu et in casu potest addi opii
ʒ i. Clistere si pertinet [illegible] et consol
[illegible] sic fit ad idem. Recipe bol
[illegible] boli ar. terre sigill. sang. draconis
lapidis ematitis ana ʒ i terantur omnia
subtiliter et cum albuminibus ovorum incorpo
rentur in forma [illegible]
aqua decoctionis balaustie aut cum
psidie aut cum succo [illegible] et sumach
cum succo plantaginis et lentium
cum coto vel lana intinge in ipso et
dirige cum ligno vel volva et potest
addi alumen [illegible] in campa
[illegible] ventosa [illegible] ad hoc
[illegible] que sit super radices mamillarum
usque inferius [illegible] mamillis elevatis quam

unde procedit vena lactea tendens ad ma
tricem ut ibi sanguinem attrahat et materiam
lactis ad mamillas traducat, unde Ypo
crates particula [illegible] Mulieri si vis menstrua
sistere ventosam magnam appone ad
mamillas et fiat hoc sine scarificatione
et si non sufficit ponatur etiam ventosa
[illegible] super epar et splenem cum igne et suc
tione vehementi. Et si nondum sufficiat
fiat scarificatio cum profunda. Item de
[illegible] in dimensionibus [illegible] Item omnes
fluxus menstruorum talis ordinatio
[illegible] ut prius [illegible]
[illegible] Secundo ut dentur stringentia sang
uinem primo interius et secundo localia post
[illegible] adhuc [illegible] est
observanda cautela scilicet prima quod ut hoc
non fiat subito sed gradatim quoniam in
nullius morbi cura et precipue fluxuum
et evacuationibus est periculosa festina
tio sed paulatim [illegible]
ad [illegible] donec [illegible] fortiora
fluxus [illegible] vel [illegible]
[illegible] remedia [illegible] congruant
etati et complexioni [illegible]
[illegible] frigidiora et
[illegible] et senibus de causa
calida laborantibus quam coloribus vel
iuvenibus. Tercia [illegible] calide
[illegible] capiantur nisi ea que
[illegible] manifesta unde
Ypocrates particula [illegible] Mulieres infla
te [illegible] calefacere [illegible]
[illegible] sanguinem evacuare futurum est
Clistere [illegible] et balnea [illegible] pas
sionis remedia administrentur actu frigida
vel saltem tepefacta. Canon. Men
struorum quatuor sunt cause. Prima quidem
efficiens et hec est calor naturalis
[illegible] materiale [illegible] fetus [illegible]
[illegible] sufficienti caliditate [illegible]
[illegible] sapiens [illegible] facta
[illegible] femella sed masculus [illegible]
[illegible] secundo de generatione animalium
Mulier est vir occasionatus. Et ideo
philosophus dicebat mulier appetit virum

sicud forma iuvam et turpis bonum Quarta
vero malis et hec est pro masse sanguinee
cruda flavica et indigesta Tertia formalis
et hec [illegible] dico [illegible] cui subvenit
virtus [illegible] regimine [illegible] provida expul
sione hec autem predicta est demisse lunare
in mense in lunarem quod est tempus quatuor
ebdomadarum vel circa id quare eius totalis
menstrua purgatur et mensium ita ut qui
busdam eveniant in plenilunio propter
coherentiam humorum frigidorum quibus luna
dominatur in defectu lune propter mala et in
perfectam eorum humorum regulatione illa
Aliis vero in novilunio propter humorum agi
tatione prout eius per quietem diminuta Quarta
vero causa et ultima est finalis et hec est duplex
Una quidem in dividuali que est corporis emun
datio cum custodia sanitatis Alia vero
speciei que est humorum in quo fit generationis
delegatio ad locum conceptionis et nutri
tionis propter quod accidit ut femella non
habet menstrua ante tempus pubertatis
quod est xiiii annus vel circa id quia cum
hoc tempus calore ampliori pro tanta parti
cipatione et incremento plurimo indiget pro
corporis incremento Similiter neque post annum
l vel circa id propter virtutis naturalis defec
tionem et propter appetitive et expulsive
quare neque ante hoc tempus neque post hoc
concipiunt et si concipiant aborsum ab
omni levi causa nisi bonitas et regi
minis opus letificet naturam Unde ypo in 5ta
particula afforismorum que preter naturam tenues
existentes concipiunt abortiunt antequam
crassescant Menstruorum preterea insuper
sunt partes tres genere diverse prima quidem
purissima et nobilissima que est superflui
tas alimenti quibus pro toto et hec accidit
prima generationis fetus in matrice Secunda
post istam prior et hec consistit in nutrimen
tum embrionis impregnati Tertia cruda
aquosa que est susceptibilis per venas duas
lacteas et delegatur in mamillas ut
earum [illegible] et earum
albedine de albedine cum sunt caro glan
dosa pro eductione pueri post partum.

certa [illegible] tristis que est
sicud [illegible] alicui
inanimatorum [illegible] Et hec resignatur hora
in pregnationis in matre [illegible] fetum
que contegit secundina ne ab ipso infradat
et hora partus sunt expellit cum fetu
prestans sibi facultatem exitus in
mollificatione volue et lenificatione
Sciendum preterea quod ex humoribus sunt
qui fit eorum menstruorum velocitat
ut colera et sunt qui retardant
ut melancolia Et sunt quidam horum me
dii et ipsi adhuc duorum sunt generum
quedam natura sit modi propter
distanciam perfectam ut sanguis quidam
vero [illegible] ad [illegible] ut fleuma
fleuma [illegible] subtile aquosum fuit
anticipat Quod vero grossum viscosum
retardat Colera igitur ex citrinitate
et subtilitate et ardore menstruorum cog
noscitur fleuma vero ex albedine mucilosa
subtili vel grossa Melancolia vero
ex grossicie et nigredine Sanguis vero
ex menstruorum rubicunda claritate
cum [illegible] Unde ypo in 5ta
particula afforismorum mulieri [illegible] men
strua sunt colore proprio et non statim
[illegible] purgatione indigere sit
dicit preterea Avicenna in 3to colliget quod
omnes medicine [illegible] sunt
menstruorum provocative tamen quia
et urina et menstrua per sanguinis
colliquationem [illegible] venas et subtiliatores
provocantur tamen quia digerentia
ad venas et vesicam digeruntur ad
urinam nisi forte aliqua [illegible]
appropriate [illegible] operentur ut cantarida
videlicet circa vesicam quare in fluxu
menstruorum superfluo et impregnatibus
in quibus est timor abortus summopere
cavendum est in cibis et medicinis
ab usu diureticorum et urinativorum
et si quos [illegible] con
venit cum [illegible] effe
[illegible]

quod dicitur capitulo de inectu (?) sanguinis et capitulo
de dyabete et capitulo de stranguria presenti capitulo
sublimiter suffragantur **Pronosticon**
Fluxus ventris est obvians menstruorum
sit ut plurimum in fine veris et principio estatis
quia tunc dominatur sanguis In fine vero estatis
et principio autumpni ratione colere In fine vero
autumpni et principio yemis ratione atre
aduste In fine vero yemis et principio
~~yemis~~ veris ratione fleumatis repletionis In
qualibet tamen hora potest esse causa
qualibet evenire et non solum tempore
anni verum et in corpora transmittere
Considerare ergo signa premissa humorum dictarum
in quibus utilius est attendenda cau-
tela ut non tantum signis exterioribus
humoribus et colores corporis urine et inferio-
ribus premissis evenit nimia statim
a principio resistere quia ut ait G. in
quarto illius afforismi sine periculo suppressi
hac omnibus venerit etc. Calor corporis
humorum habundantia quando sit non
in profunditate corporis attrahuerunt)
Item fluxus menstruorum perdurans
cum debilitatione virtutis et inanitione
corporis etheticam vel ydropisim inducit
propter oppilationem plurimam vel eductione
caloris influentis immoderatam Convenit
ergo medicum talibus accidentibus obviare
Item si menstrua perduraverint cum con-
stantia virtutis et alleviatione corporis
nec ergo restringantur et precipue in corpore
sanguinico robusto vel signalibus repleto
quia corpus a multis liberat passio-
nibus scilicet suffucatione matricis lepra
pertinet febre putrida et apostematibus ...
sis Sed in modo dicitur corpus non cum reductione
ad ... donec ad modicum de veniat
Item dicit ypocras in quinta particula afforismorum mu-
lieri sanguinem vomenti menstruis sub
venientibus solutio fit scilicet et egressio sponte
vel partim Item ibidem mulieri in
utero habenti si multum venit fluat
suspicio est aborciendi Item in eadem
in fluxu muliebri spasmus et animi
defectio si super veniat malum sp

et mortale quia spasmus de inanitione ca-
pitur et cordis et etiam passione Item
ibidem menstruis pluribus venientibus accidunt
egritudines et non venientibus fiunt de inani-
tione sed non de repletione Item subdit
ibidem mulieri in utero habenti si purgationes
~~et precipue fortes et plurime post tres men-~~
ses eveniant impossibile est fetum esse
sanum Et hoc debet intelligi si fue-
rint purgationes et precipue fortes et
plurime post tres menses quia in hoc tempus
potest menstrua naturaliter fluere tamen
adhuc fetus modico indigeat nutri-
mento et precipue si mulier sit carnosa
sanguinea robusta Capitulum 2m de
restrictione menstruorum
Retinet menstrua ex causis contrarijs
dictis in capitulo precedenti quia qui-
bus differunt gratia assignat ut dicunt
longi hec tamen omnes cause ad qua-
tuor reducuntur prima est sanguinis in-
digentia in corpore toto 2a sanguinis spis-
situdo vel viscositas oppilans 3a sanguinis
diversio ad loca alia scilicet ad mamillas ut
fiat lac vel ad renes sive loca alia
contra statutis ... corporis et precipue
matricis **Methodus** Signa eius
precipue paucitate sanguinis si sit hoc infirmit-
tatem et oppilatione ... facta ex
tenuitate cum ... corporis ...
ca vel ... in utero ...
... et fortificatur ...
modum ... si ... acquisita
fuit ... ante cessat la-
bor fortis et ambulatio in locis calidis
et famis et tristicia et usus ciborum
frigidorum actu vel virtute sicut patet
in mulieribus rusticanis vel accessit
egritudo cronica perdurans Et cura
est humectatio et impinguatio corporis
grossi et dilatatio in cibis potibus
dulcibus generantibus ad caliditatem
accedentem in utero vel ad frigiditatem
in colico et accidentibus in sanguine
et menstruis sicut plene dicitur capitulo

de matrice venit et plura diceng ca° de
ffe ethica li° 2° Signa eius propter
sanguis grossiciem vel viscositatem opi
lante sunt hirsudo corporis (qualitatis fla
tica cum mollicie et multitudine pingwi
dinis et si antecessit otium et quies
plurima cum nausea satiete cibis
fris viscosis sicud sunt pisces et tortelle
et caro porcina et panis azimus et
risum et milium et pultes confusa et
lentes et fabe vinor erit cura scd°
Et cura eius est thiriaca post pocio vini
et cibarium et labor in ieiunio Et re
sublacium cibis et minus acutis
calidis sicud sunt omnia diuretica
et aqua decoctionis ciceris fastolorum et
pisarum cum petrosello cimino et aneto Et
sicud porra et caules recentes semina
te et uina corum confecta cum pipere ut tanta
nimio Et sicud carnes arietum et pullorum
cocte cum origano cala° serpillo mentas
tro porris et similibus condite cum sinapi
alleis vel succo vite Et vina corporis con
dita cum pipere sale plurimo vel cimino
quod si hec non sufficiunt fiat post ipsa
flobotomia saphene pedis que est intus
in talo quando appetare menstrua prouocat
quemadmodum in manu sua ea abscidu
et postea si fiat percussione intima pro
curante donec humores dissoluantur
et ponantur ventose sicce super simne
ventris sub umbilico Et si illa ad
huc non sufficiunt fiant omnia loca
lia que dicentur pagina de empicas cum
penitus quia perpetuis ita tamen ut a
leuioribus incipiamus et gradatim proce
dentes tendamus ad fortiora quoniam hic ordo
ordo sapie psete Signa eius propter
diuisionem sanguinis ad localia sunt apparitio
tia lactis in mamillis cum corporis infla
tione quemadmodum accidit mulieribus impregnatis
illud ypo quarta pla afforis Cui mulieri
que neque pregnans est neque genuit lac
lac huius menstrua defecerunt Vel

si sanguis ad renes diuertatur apparebunt
signa diabetis et antecessio diureti
corum cum superfluo Si uero ad caput
multiplicabitur sanguis sanguis na
rium secundum prodium menstruorum propter
illud ypocras afforis mulieri menstruis
deficientibus sanguinem fluere ex na
ribus bonum est Si uero ad epar
et stomachum fiat sanguinis uomitus modo
cius Si uero ad cutim superuenit
sudor cooperiens plurimum omni die
et postea in aurora Si uero sanguis
diuertitur ad embrione mittendum
antecesserunt signa in pregnatione
que dicentur Et cura eius est
omnibus ut primo fiat repercussio sanguinis
a locis predictis cum emplastris et epithima
tibus fris dictis ca° de aprobe
rancia lactis in mamillis Secundo ut
fiat attractio primis cum incisione cum
flobotomia saphene et ventosacione
predicta Tertio fiant omnia que dicentur
pagina de empicas proterque in pregna
nante circa nichil fiat omnino ne
prouocetur aborsus Signa eius propter
strictitudinem venarum sunt quoniam si
hec inest apparatione apparebunt
vene graciles subtiles velud corde
et multo pinguedinis cooperietis
cum et assiduus dolor ypocon
driorum propter opilationem epatis et sple
nis et quod sanguis conprensus est mo
dicus et subtilis Si uero talis stric
titudo sint ad venacia propter quod fiat
apa in matrice de quo sub dicetur
ca° vel propter flama grossum inducens
coartationem in vasis de hac strictitudine
quero est ubi de sanguis grossicie
loquebamur Et cura quidem stric
titudinis innate prout fieri possibilis
est parte est abstinentia a cibis
et potibus grossis et viscosis omnis
et cautela a nausea cum satietate
propter postea et sompno et balneo et po
tu vini plurimi super cibum et in

cintarii operibus et potibus calide
subtilibus penetrativis fiant sed ma
terium laudabilium condita cum croco
et cimino et olea omnia preter caules et
omnia alia aquosa et usus frequens
brodii ciceris et pisorum et fabarum et
fasceolorum et omnium diureticorum fiat
preterea post tale regimen frequens flobotomia
saphene neque epatice sanguinis plurimum
omnia hoc si fiat secundum potum et
assuetum ne admissiora neque fiant
apparatus localia fortiora ne forte
agitent materias inter loca angusta
et dolorem inducant in matrice ... et
si omnia ista non contulerint et sanguis
in ventre aggregatus constiterit et dolorem
in dorsi flobotomentur basilica dextra
et sinistra frequenter epatica sanguinis
propter se ne forte venas rumpat et suffo
cationem caloris naturalis subitam inducat
et si sanguinis eorum fuerit ... consistens
difficulter vesicis balneentur primo corpore
in aqua tepida dulci et post hoc fiat
incisio vene larga cum flamio obtuso
declinato Emperima [...] mor
bi cura duabus intencionibus indiget
quarum vestibile vistligo et ... Commo
est ... et ... chimi duarum
Syrupus igitur digestivus materias frigiditatis
grossas in renibus et venibus et vesica
et urina provocans et lapidem frangens
et opilacionem difficilem curans ab
... liquiritie rubee diaptami
peonie aristologie rotunde valeriane pas
tinace petrosilini apii seu ciceris ta
lamenti origani mentastri serpilli
arthemisie rute savine pulegii betonice
balsamite ozimi cauliculis agrestis
graminis scolopendrie thamarisci ca
medreos camepitheos capilli ve
neris saxifragie milii ... ana
ana i quorumdam cum si ... borragie
poni ana ʒ ij sed amisi seu petrosi
carvi anisi ameos ana ʒ ß mellis sales
saxifragie ... ana ʒ ... amarum semi
num frigidarum ... et ...
ana ʒ j ... galbani ana ʒ ij fiat
syrupus subtilis aquosus clarificatus cum
albuginibus ovorum addito succo ... sufficit
de quo bibat omni die bis in aurora
et ... ʒ ... nullo alio
addito ... ad chimi grossi
sit ... vel cum benedicta
... lapatia vel cum trifera mag
na ... vel ... cum pillis
... de lapide in renibus ...
de methridato ... fortiores illis sunt
pilles ... quas dicimus ...
de arthetica passione ... inten
cio est ...
... et ... provocatio que sit
...
trocisci et clarea et ... ut sunt
balneum et emplastrum ... ut
sunt suffumigia suppositoria et pessaria
Trocisca meliores ad hoc sunt trocisci
de mirra qui sunt ...
ʒ j trocisci ...
... et ...
... rubee ...
... ana ʒ j ...
...
... trocisci quorum ...
sit ʒ j de ... omni die in aurora
cum aqua decoctionis ... saphene
et ... per dies aliquos ante tempus ...
... fortitudinis
et si dentur ... faciant abor
sum et educant fetum vivum et mor
tuum et si dentur parienti difficulter
velocitabunt et educent secundinam
Trocisci de gummis ad idem sunt ...
... opopanacis galbani sagapini
ana ʒ j ... ʒ ß ...
cum succo rute et dentur sicut prius
Confectio bona ad idem est diaresse
ron que fit ex quatuor speciebus

scilicet pura genciana aristologia rotunda bacce lauri ana per equalibus confectio cum melle cocto vel careno lambeat operatio in ieiuno Electuaria vero optima ad hoc sunt antidota emagogum et nefroca(ta)ticum et triaca magna si detur eo(dem) modo die in ieiuno cum vino decoctionis saphene vel iuniperi vel foliorum lauri vel feniculi vel rute vel absinthii vel assari vel aliorum acuti ingeniis
pulvis | pulvis adiuvat Recipe cassie lignee castorei cassie fistule ana ʒ ii detur ad potandum cum vino decoctionis saphene et pulvis fortior sic fit Recipe esule confilate cum lacte vel alio oleo... dul(ce) exsiccatis ʒ ß mezereon sagapini ana ∋ ß armoniaci opopanaci ana ∋ i turbith ʒ ß diacridii (mezereon) castorei cum apii ana ʒ i fiat pulvis de quo sumat in vino cum die cum decoctione decoctionis ß quarti vel sero capiatur Et item fortius est si terat aristologie rotunde piperis nigri sicaute centauree omnium ana ʒ i et si volueris in forma opere pillulas pillas cum succo ... et da in sero si cena sicut prius
balneum | Balneum ad idem sic fiat coquatur decoctionis savine metastri pulegii iuniperi origani roris marini foliorum lauri in qua sedeat ab umbilico infra ... super etc. si post exitum a balneo fomentetur cum herbis saphene pedes que sunt inter nates (et) cum incisione larga ... operatio quando sanguis subtilis ... facilius ad inferiora
suppositoria | Suppositoria sic fiunt Recipe radices malue vel malvavisci vel tapsi barbati et fiat in figura suppositorii et inungatur cum oleo laurino vel laterino vel oleo de costo vel euforbio vel butiro et immittatur in volua et deferatur Post balneum assidue cum prius dictis

... si ad hoc non sufficit aspergatur pro unctione pulvis euforbii vel costi vel castorei vel cum triaca magna ... cum scamonea vel cum aloe epatico bono

Suffumigium cum trociscis super dictis ponatur super carbones et recepto fumo in vol(uam) inde cum instrumento vel fiat suffumigatio cum hunc Recipe cassie ligni castorei nucis muscate ... ana ... calamenti origani ... balsamite ... iuniperi ... aloes ... balsamum thuris ... muscate storacis ... omnium vel vel quorundam ana ʒ i armoniaci ... appo... ana ... Item si conficiantur pille cum sandaraca et ... armoniaci et fiat cum eis suffumigatio quod vias aperit et sanguinem colliquat et ... delectat et ad inferiora trahit unde ipso ... sola ... educat ... multo ... et ad nocumenta alia ... esset ... capitis ... fiet ... Aspergantur ... facies et tempora cum aqua rosacea ... suffumigacionis ... capitis et dolore et si suffumiga fetida (capitis dolorem) ... et nares ... capitis vel ... melior fit operatio quam a forma specifica ... aromatica et fugit fetida Quantitas ... est hora ... euforbii et ... naribus insufflato unde ipso ... mulier que ... molestatur aut ... bona ... sic fit Recipe ... calamenta ... euforbii ana ʒ i terantur et conficiantur cum succo rute vel aqua decoctionis saphene ... ad formam ... reducantur et ... supponantur cum lana intincto quod est forte in provocando menstrua ... ab ore ... Idem fiat pulvis aloes ... euforbii ana ʒ i si cum ... felle ... vel ... conficiatur addito succo apii vel ysopi vel

citate et lana carminata imbibatur
et post ea contorqueatur digestat et sup
ponatur. Sed debilius ipsis est si cande
la nova linatur cum oleo nardino vel de
lilio in quo dissoluta sunt tria grana
musci vel ambre et continue et desicca
tur voluta vel imbibata pecia linea in
oleo predicto et ligetur tria candelam et
imponatur. Oportet autem ut filum appendatur
cum quo extrahi possit. Cum et matrix
ea fugerit ad interiora fricato sit
digitus vel pecia contorta in similem
digiti imbibatur in oleo eodem sit armo
nizato et cum eo vehemens fiat fri
catio inter labia vulve evaporatio fit.
Si nigella arthemisia aristologia rotunda
vel saphina bulliant parte in aqua
fontis et vino albo veteri et cum
immissione canne inter vulua vapor
calidissimus recipiatur corpore undique
bene contecto. Nisi addiderint folia lauri
pulegium salvia metastro et etiam si
murra et armoniaco et assa fetida
melior fiet operatio et quidam addunt
acorus asarus scolopendria chamaepitheos
sambucum squilla sinapi baccas
lauri carui cimini, et omnia acuta
per penetrantia. Sed vere est vulua in
fonte cum oleis frigidis ne calefiat
fiat suffluere vel obcerere stactis est
oleum rosarum vel de nenufar vel se
mina ... cum pleon ... principium
vel unguento ... Si autem ...
vel absinthium bibere frequenter in ieiuno
Filie et aqua decoctionis apii ne
pite zaphene et iunipera menstrua
provocat et abortum facit, et filie
et aqua calida valde soluta dicitur
fiat amara tunc. **Canon** omnia
calida acuta filie et menstrua aarta
provocant si caliditate vias colliquando et
sui acuitate excitando virtute expul
siua et sui penetratione vias clarando
et sui amaritudine humores despi
cabiles et non odiosos ~~et sui amari~~
~~tudine~~ reddendo per corpus intimato

dicit post ea dixit quod ita collecti quod omnes
menstrua provocantis urinam provocat et menstrua
quare digesta ea de lapide in renibus et
ea de vesica et similia putant doctrine
sublimitate suffragante. Sed est etiam sciendum
quod provocatio menstruorum, et abortus non
dicuntur nisi secundum magis et minus quare illuc
dicenda puta cave amicitiam et ipse
in fine ... michi predictorum usum
sunt esse et quod hoc quod plus offensum
est coitus frequens cum viro et de
pollutionis per fricatione predicta et
potius omni pectus ... clavi potentis
Item si mulier sepe ponatur in balneo
aque dulcis tepide ... et post suppositionem
medicinarum predictarum ita ut sicut
vehementer ... fiat operatio et dentes
earum provenias delegata persudata

Prenosticatio Avicenna si men
strua defecerint vomitus sanguis
superveniens tollit egritudinem et consensus in
ypocras in tertia particula afforismorum mulieri
sanguinem vomenti menstruis supervenien
tibus solutio fit. Item in eodem Avicenna
menstruis deficientibus sanguinem fluxum
emanantibus bonum est. Item in eodem mulieri
menstruis pluribus manentibus accidunt
egritudines ... intellige quod ex flu
xu menstruorum superfluo surgit maras
mus et consumptio in ydropisi propter ..
propter caloris influentis evacuationem
consumptionem. Ex menstruorum superflua
surgit mola vel ydropisis ... pro aliis
propter regurgitationem sanguinis ad menstrua
ad epar sui frigiditate mortificantis
et sui multitudine opprimentis calidum naturale.
Item retentio menstruorum cum aliis signis
in pregnationem consistat unde ypo in tertia
particula afforismorum. Si mulieri purga
tiones non apparent neque frigore
neque febre supervenientibus anxietates
et abhominationes et defectiones ei
accidunt, reputa hanc in utero habere.

Capitulum 3m de necessitatibus
mulierum et facilitatibus ad
pregnationem

mola surgit ex retentione menstruorum

Difficultas impregnationis et generationis
aut venit a viro aut a muliere, sed causa in viro
est nimis distemperata caliditas que adu-
rit menstruum spermatis et sperma, in qua
secunda est eius intensa siccitas mortificans
et constringens, tertia non quod urinas eius humi-
ditas que debilitat retentivam, quarta
vero siccitas sperma generationis mane deve-
niens. Causa in muliere est venarum strictitudo
in matrice et oppilatio ferentium pabulum
uterum non transmittens aut nimie coaq-
tatis magnitudo vel modo ingrossitudo vi-
les virge non admittens. Septa et vltima
est egritudo propria matricis sicut apostema vel
vlcus ipsam prohibens ab operatione debita
vel consueta. Sed non sunt impedimenta
venientia a viro, causa sicut quemadmodum prima est sperma-
tis caliditas adurens, secunda vero siccitas
constringens, tertia siccitas consumens, quarta
humiditas dissolvens, quinta virge bre-
vitas vel curvitas sperma ad locum suum
sibi non perducens. Impedimenta ex
complexione sunt puerulis et tamen quod
qualitas complexionis distemperate in vtrisque
virga cum coliga non generat complicita
neque flatum conflatam cum quod earum permix-
tione distractam voluntate et operatio na-
les auferunt. Nam nunc nisi equale est tempera-
mentum ut omne temperatum est equale ut dicit
Galenus primo de acutis et primo colliget. Propter quod contingit
accidit ut masculus temperatus generet
cum femella temperata vel contra illud. Item aliter
est masculus calidus cum femella frigida
vel equis.

Methodus

Signa
eius propter caliditatem nimias sunt
hirsuties corporis maxime circa adulterie
pilorum circa sunt nigrorum et grossorum
vel rubeorum et paucitas menstruorum
cum nigredine et grossicie ipsorum et ar-
dor nimie cum asperitate hore coytus
et cura eius est impregnationis corporis
et eius alteratio cum cibis infrigidantibus
non confectionibus ne forte distempera-
tia detior inducatur quam difficile
est complexionem naturalem permutare

sicut quod maior intentio impregnandi
quam inspirandi quam omnis humiditas
ad superfluum obtenebrat caliditatem
siccam vel famam vel tollet et gau-
deat ocio sompno et quiete. Fo-
mentetur quoque vulva vel vaporetur
cum aqua tepida decoctionis lactuce
portulace vel mirtillorum et si
bonum videbitur potest addi aliquid ius-
quiami vel mandragore, rosarum tamen
moderato fiat et viole rubus plan-
tago malva citorea acetosa
folia pomorum et sic eius necessaria
et similia. Suffumigetur quoque cum cam-
phora et gummi arabica vel cum semine dra-
et bolo ar. Cura sepe in vino ta-
sandali succo rosarum succo foliorum
dyarodon abbatis rosata novella
et similibus. Si stomachus vel epar non
contradicat. Signa eius frigiditer fri-
gidis sunt color faciei albus vel
plumbeus subtilitas menstruorum et
paucitas rubedinis eorum et eorum
mediocritas et tarditas et pilorum
paucitas circa sunt quorum color
est flavus vel sub albidus cum
eorum subtilitate et quoque inflat
matricem et tegit sunt corpori tempe-
rate frigida grossa intus retenta.
Et cura eius est regimen calefaciens
cum cibis et potibus cum vtitur et usque
assiduus dyaton dyacimum et post
si matrix sit infrigidata frigida certa sume
Sumulis et dyagalangi dyacardamo
clcuarium dulce et similia. Clistizetur matrix
quoque cum vino vel aceti in quo
bdellium vel mastix vel elius sunt
dissoluta vel cum aqua calida de-
coctionis tarum ? cinnamomi sticados
calamenti pulegii amomi anisi
peonie metrastri et origani. Vn-
gatur vulva frequenter et post per
purgationem menstruorum cum oleo castoreo
vel cum oleo balsami vel nardino
quod melius est et si dissolvatur in ali-
quo eorum puri. peonie vel sticados

se. fiet melior operacio Recepta sepe dy
ambre dyamargariton in vino suffu
migetur cum thure mastice alipta musca
ta galbanum gallia muscata quia confert
Signa eius ex parte humiditatem mucosam
sunt vulve lubricitas apud coitum et
cum hoc et mollificacio corporis et ex parte ma
xillarum et toporum cum pigricia et tar
ditate ad operaciones. Et si concipiat ab
ortat prius quam embrio magnificetur et ex parte la
teris mense 2o vel 3o unde ypo in 5o par
afforismorum Que mediocriter corpus habentes
abortiunt 2o mense vel autem 3o sine
occasione manifesta hiis cotiledones mu
cilaginibus plene sunt et non possunt tenere
pregnacionem fetum sed abrumpitur. Et cura
eius est ut digeratur flegma in matrice et
corrigatur et purgetur sicut diximus capitulo de
fluxu menstruorum capitulo de fluxu
eorum ex parte mulierum fluxus eorum aquosi
et capitulo de empicis et ex parte autem hora
in hoc casu impregnacionis et post pur
gacionem menstruorum quia tunc est melior
hora in hoc casu et ad hoc conferunt pur
gaciones quas diximus capitulo passione
arthetica capitulo de ea fiat si deus
voluerit. Regatur dieta calida sicca in
cibis et potibus si epar non fedicat
vel splen vel accidit aliquod eorum sunt
... provocare vomitum semel in mense
duobus diebus sicut supra prius docuimus
capitulo de febre ... quia magis evacuat
et ... propter hoc ... locale
Clistere 3o unum cum vino vel
veteri stiptico in quo mastix et oli
banum vel bdellium fuerint dissolu
ta et bulita vel cum aqua calida
decoctionis calamenti absinthii be
tonice balaustie menthe mentastri
nucis cipressi Suffumigetur et vaporetur
et fomentetur et balneetur cum eis et
si sunt aqua pluvialis vel in aqua fa
bri ... ferrum in qua extinguunt
fabri sua fiet melius et si times

caliditatem superfluam adde cum eis stipticas sicut
sunt rose mirtilli balaustie cupule glan
dium et similia. Si quid autem aperitivas
apponatur lenificativum operacio sicut sunt for
ta ... aloe cassia lignea xilobalsamum
calamus aromaticus cinamomum cariofili costus
et similia. Suffumigetur frequenter cum pelle
sive cum thure mirra bdellio dissolutis
in vino rubeo stiptico et incorporatis
cum eis vel cum storace succo galbano
armoniaco euforbio et nuce cipressi
et fiant omnia que dicentur capitulo
de empicis. Signa eius ex parte siccitatis
matricis sunt habitudo mulieris macra
et paucitas menstruorum et siccitas
vulve assidua et si accessit fames
longeva et labor et continuum vel
egritudo antiqua ... erit cura sicca.
Et cura eius est impinguacio corporis
et humectacio ipsius cum cibis et po
tibus et balneis delatatibus que
plene scripsimus capitulo de spasmo et capitulo
de ptisi et capitulo de macie venum et fla
diximus capitulo de febre ethica libro 2o si
deus voluerit. Localia vero humectancia
que per predicta conferunt sunt coytus as
siduus cum fricacione predurante et
bono plurimum spermate quia cum eius fricacio
matricem delectat appetitum roborat
et impinguat quemadmodum omnis operacio
naturalis membrum confortat cum est prava
si fiat ipsum vel non vel non ... ducitur ...
Pessarie et linimenta vulve assidua cum
digitello inuncto oleo quando tepido et
adipe anetis anseris et galline. Pessarie
et suppositoria eisdem dissolutis cum
... facta radice altee vel malve
vel candelam et assidue in vulva
retentam. Ad hoc etiam conferunt licina
ex lana vel toto contorta in figuram
digiti et cum eis illinita et omni
hora in vulva gestata usque ad pro
fundum. Pessarie et clisteria ex aqua de
coctionis malve altee scilicet foliorum
radicis et seminum colata et cum mixta
ta cum oleis et adipibus predictis
et simul parum bulita et tepida

micta frequent Confert preatttum
genitum dyaltea quia est eius caliditatem
temperans adde complexionem quidem est 3a pe
ipius Signa eius proprie strictitudinem
et opilacionem venarum in matrice sunt quia si
sit complexione erit squalida et est quidem
quod mulier non est pigrior cetera menstrua
optiora sunt nitiora sunt propter multa menstrua
adipis apud veteres tactus storum etiam
tistima et apud iuniorem et propter hoc eam
quare comprimitur pochemum et impeditur
coitus altetima Et signa eius sunt
descensio ventris ultra mensura et
frequentia anhelitus cum motu et quia
ledit compretencione fetus et ventositas
plus aliis hominibus grossioribus inambitum
totius Si vero talis strictitudo venarum
et opilatio sunt agnosita orem vena al
grossa cum mulieris generatorum Et cura
amborum quibus est optimatus corporis
apposite cum ieiunio et labore et vigiliis
et usus ciborum subtilium parum et brevitati
nutrimenti sicut sit tibi omnium valde dicta
cetera carnium et vinum aquosum cetera
sunt admirandum sicut sit tibi valde calida
salvi et carnes sicut condite cum sina
pi et aceto et comedat omnia dulcia
lumo mica panis furfuracei in
fusa in aceto vel agnosita confert
et sicut sit allia cepe porra et
si opilatio sunt agnosita dicitur fla
grossum inscissum et evacuat sicut
dictum est capitulo de retentione menstruorum
et post purgationem vero dicitur et iuvantur
penetrantibus dictis illic Ad hoc etiam
confert dicta capitulo de lapide in renibus
et capitulo de dissuria quia omnia que
venes purgant aperiunt opilant
mundificant et et matricem ut dicit
Avicenna 3° colliget Unde vero fiat
localia cetera velud apprenta et ab
stergentia matricem et omnes venas
quarum orificia fundantur ad geandum
menses que cotalidones appellantur
et adque venie umbilicalis procedens
ad cutem embrionis et secundina
quia ramorum suorum colligata ut ex
eis embrionis attrahat alimentum
Cum sit suffumigia ex pulvere vinta
seta pulegio castoreo euforbio sina
pi costo mirra sarcocolla ex quolibet
eorum per se vel pluribus simul ponendo super
carbones et recepto fumo calidissi
mo in matricem mente tectono
posito in profundum volue Et ad hoc offert
suffumigium ex galipta mixta et galiam
tata Folie et suppositoria facta
ex gummis eisdem dissolutis in vino veti
claro et inducitur cum radice malve
vel altee vel candela appensa
cum filo quo extrahatur similiter et licia
ex lana vel coto lineo cum eisdem vel
cum unguento arogon marciaton et
agrippa actu calidum immissum Folie
et vaporatio ex aqua decoctionis
pulegii savine et pimpinelle recepta
per tectorium quoniam calidius est post
hec predicta vero omnia et cum similibus
perfecte sunt ex purgata fiant flo
talia facientia ad impregnationem
appetatur que dicetur parvo de im
pregnationis Si vero predicta strictitudo
sequentibus actum coniugium sunt in vol
cia ore ut cum rasorio dilatetur do
nec volcia vill dicte con Signa
eius sunt propter egritudines matricis
sunt signa apparat et signa ulceris
in ea que dicta fuerunt cum sua cura
propriis capitulis Signa eius propter caliditatem
superfluam spermatis bilis vel frigiditatem
vel humiditatem vel siccitatem similiter
cetera sunt penitus capitulis cum hiis
que dicta sunt de mulie Cum sunt
predicta plus caliditati vel humiditati
dicto capitulo de satiasi frigiditati
vero et siccitati mulier sequuntur dicta
capitulo de impotentia coeundi Signa
eius propter brevitatem vel longitudinem
virge patet concubitu vel egri narra
tione Et cura eius est ut si
sit in ea brevitas eligat ex
mulieribus centralibus qui sit
in eis extra cotum motus cum
Et hora coytus elevant anchas
mulieres et ad sic trahat vehem

manib9 vtrisqz et caput eius ad inferi
ra declinet. Si no virga tortuosa fuit
medat cum ferro ligamentu hoc faciens
et extendat virga et ligetur inter duas ta
bulas leues donec consolidet. Narrat
naqz Rapheles li suo de generacione animaliu
q virge breuitas diminuta prohibz generacoem
q sperma no vadit ad concauum matricis
locu sibi ppriu q formam sue speciei gene
rans in collo infra matricis infrat et
resoluit et effluit saliuacium. Similiter
et hoc facit virge plupitas i[n]medsa quum
in ea sperma morat superfluo donec
euaporet. Melior igit in generacione
est virga vero modata quum sit sanguis
si contra racioem contitit insanie et venerem
malam generit, ita sperma dilexerit in
vasis spermatis vel gremio matricis locum
suum racio corporis eligat igit breuis
breuis cum breuibus et longus cum longis
et grossos ita corpas. Signa enim ipsa
discommenetan aborum inter se sunt quorum
masculo cum alia gaudeat et femella cum
alio corpore licet inter se non valeat
uerare. Et alia eius est ut apud aptos
contractus generaui vir coitu eligat
cum mulieribus placet et eqns et humidi
effectus et spacium contemplet sed eni
dicione medicorum phisicorum in generacione
corpore licz hoc sit difficile quum generacione
eo cum sit operacio maxime naturalis
non perficit nisi cooperamento et sanitate
generacio. Et si euenerint sub equalite
corpus disparat alicuius deficere generacionem
lege pueritatem eum si hoc no fuit possi
ficiis vadit ut mulier ad generacione producat
disposicione cum obus et medicinalibus al
terantibus usu tum moderato et paula
tiô quum mulier est sicut matrix, vir
vero sicut efficiens atqz forma quare
melius est ut mulier alteret et cor
rumpet. Istud coitu impedimentu natura
quoqz possit tractat pauiniacam corporis
extreme. **Empenta** secundo oppeni
mentu sed vero testatur lept cas ditas in

in methodo sunt et cause quatuor
alie prohibentes in praeparatam quarum prima
est modus indecens coeundi virga. Si
mulier fuit supinus et vir inferius, vel
si vir plurimum sustinet ad opus perficiens prius
quam intencio mittet ad libidinem et mater
ad anxietatem, vel si mulier iacuit
capite eleuato et corpus depressis et re
oz ut corpus cum profundo varietur quum
est ut mulier subiciat capite depresso
et hora coitus lacessens palpitacionibus
lasciuis cum manibus circa mamillas et
pudenda et ut vir non compleat suum
desiderium donec inuolua sentiat hu
miditate effluentem circa virgam et mulierem
delectarem, tunc naqz et sperma suum effu
dat manibus diligens firmatis super an
chas mulieris, talis naqz modus
mulierem delectat et opus bificat quum sa
ga[...] procreans absentis vtriusqz species
delectacionem atqz libidinem ingressit ne
dolore pacientis et labore intentus
horrescens opus negligat generacionem
pfecit igit eas delectari quum sperma com
miscet ipsi leue aut mulieris exit sup.
membro neruoso proprium titillosum quod
in vero est caput virge et in femella
os matricis scilicet rastro tunc. Et licet
sperma mulieris non sit ad generacionem necessarium
neqz sicut maria prout sepius in anathomia
matricis ordinarie et tamen plurimum ad generacionem
imaginem facit. Tercia vero causa est i de
bitus modus se tenendi post coitum
virgam si mulier illico se erexerit
vel steterit vel saltauit quare cadat
ab ea sperma ordinate ut eam remaneat
sub eo situ post coitum post tempus ali
quod quae disponunt in coeundo sed re
supinata et capite depresso et naui
bus cum palat et si postea sunt ob
dormiat sic iacens et in hoc tamen
quum mulieres consueuerunt ventose late capa
ces ponere supra semine eam que sine
scarificacione quum ad attraccionem ad
iungat et retencionem confortant.
Quarta et cumpla calida scriptura
in methodo iam dicta. [illegible]

colli uteri et volue sparositas, ne
sani quare ingrediet aer frigus congelans
Cum subveniet cum balneis et fomentis
stipticis sicut est aqua decoctionis gallarum
nucis cipressi gum arabica mirre cipi mas
ticis olibani alumi sulphuris seminum ti
arthemesie et calamenti et illud in qua
frequenter sedeat et cum peciis lineis molli
bus in ea infusis actu calidis lavetur postea
fomenti intus et extra et infunde rei
ipsa cum lincheo diligenter cooperiatur ad
hoc etiam conferunt suppositoria lane vel
cotonis intincti in hac unctione Recipe
gallie muscate ʒ iii canoffi ʒ i muci
ci ʒ ß terantur et dissolvantur ʒ iii vini
rubei pontici et unguentum adiunge
calefiant Aliud ad idem fortius Recipe
gum arabica mastices gallarum alumi nucis
cipressi ana ʒ ß terantur ebulliantur in lb
iii vini rubei et ʒ iii aceti donec ʒ iii
consumantur et cum hoc liquore calido
frequenter volua abluatur usque ad profundum
quo digitus possit elongari Et post
ablucionem singulis diebus statim aspergatur
stiptico subtilissimo facto ex bolo armenico
trice gum arabica mumie armoniaci thuris
ana ʒ ß etc et ebulliantur et post assessionem
cooperientur cum pannis lineis mollibus
infusis in liquore predicto vel vino rubeo
stiptico claro hec namque remediorum
conferendo tantam stipticitatem et coarta
cionem inducunt ut etiam corrupta vel que
pepererit virgo videatur Quarta causa est
hora non competens coeundi oportet namque
ut vir et mulier abstineant a coitu per
tempus longum cum hoc volua confortatur et
eius retentiva roboratur et sperma intesti
culis decoquitur et maturatur propter quod accidit
ut mulieres publice se quas coeuntes non
concipiunt lubricitate volue simul et me
struorum confusione prohibente Oportet etiam
ut hora qua volunt coire careat a
tristicia et crapula et ebrietate et ira
et alia animi passione Hora siquidem
volue ad hoc convenientior est post me
struorum purgacionem completa quare
tunc balneetur in aqua decoctionis

camomille mellilloti spice celtice poly siseleos
et post balneum volua diligenter cooperiatur
cum lincheo et suffumigetur cum carpobal
samo vel opobalsamo vel spica vel costo
vel alio aromatico et tunc incubat
Hora practica particularis ad hoc convenien
cior est in diluculo vel circa auroram
post quam sompnus et 3a digestio perfecte
iam fuerint celebrata tunc namque
vir et mulier animo et fetibus in
cavuntur et ne se colludant et ad
actum coeuntis procedant Et dicunt
quidam quod ymaginacio facta pulcre
hora coitus prolem pulcram reddit
et turpis turpe Remedia postea
ad impregnacionem facientia sunt duorum
generum quedam namque hoc fa
ciunt appetitate et quedam aqualitate
Et que aqualitate sunt duplicia
quam vel delatacionem faciunt in matrice
hora coitus et eius attractivam con
citant et stipticitate etiam conferunt et
retentivam confortant de quibus prior
dum dicamus Appetitate confert est
balsamum cortex mandragore peonia
agnus castus virga siseleos ambra
tamen amicos coagulum leporis
stercus vulpis et medulla ossis cervi
et vitulini et sic ante horam coitus
applicentur volue quocumque Sit igitur
suppositorium compositum hoc modo Recipe olei
balsami carpobalsami radicum peonie
siseleos storacis calamite bistorte
ana ʒ i terantur et ebulliantur et cocte
ponantur cum oleo rosis in vino dissoluto
sit mixtum donec ad formam mellis
tenuis reducatur et in eo lana vel
coton intorta in figuram
digiti infundatur et supponatur frequenter
ante coitum Item quasi eadem fieri
potest ex cepis quorum una mulier
receptato una die et vino adeomodo
veteri alio etc Suppositorium aliud
optimum sic fit Recipe balsami ʒ ß pi
lo balsami carpobalsami ana ʒ i semen
siseleos peonie ana ʒ i terantur et
ebulliantur et conficiantur cum oleo ros
fissi in vino dissoluto sit mixtum

et sicut formule fiant ex ista distillacio
et supponatur suffumigium fit ex carpo
balsamo vel spica nardi vel galla mu
scata et tempore ante horam coitus frequenter
liquor ad idem bibitum fit ex semine bau
cie cto et decocto vino al veteri cla
ro Aliud et vinum decoctionis mandra
gore et agni casti in venio Confectio
ad idem comeditur in venio fit ex ra
dice vel semine baucie ipse vel qui
coquitur in vino aromatico cum spica et
peonia et castoreo et pistatur et incorporatur
cum eodem Suppositorium sic fit Recipe
amcos spice ana partes equales teratur
et incorporentur cum medulla ossis
cervi vel vituli et supponatur cum lana
ante horam coitus frequenter Et similiter
coagulum leporis quod purificat [illegible]
butirum et supponatur cum [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] rosis et suppo
[illegible] lana ante horam coitus frequenter
quoniam hec omnia conferunt Appetitate [illegible]
[illegible] [illegible] in dimensionibus tamen [illegible]
Equaliter vero conferens [illegible]
dilatando et eius [illegible] operando
est cinamomum et cubebe et [illegible]
[illegible] masticent igitur cubebe in
ore viri et cum saliva eius inungatur
virga tota et tempore capud quoniam capud cum
cum forte inducit dilatacionem in muliere
Aliud et pulvere eorundem eodem modo mastica
tum [illegible] tamen quantitate qua
cubebe quam fuerit prurit Aliter
et pillule fiunt ex cinamomo cubebe ana ʒ 3 spi
ca [illegible] ana ʒ 1 ambre musci
ana [illegible] et incorporantur cum vino
aromatico vel aqua in qua gummi
[illegible] fuit dissolutum ipse namque mastica
te in venio et in [illegible] hora coitus
super virgam factam inducunt in muliere
dilatacionem Idem facit oleum de lilio
vel de spica in quo pulvis cubebe [illegible]
[illegible] fuit dissolutum et per [illegible]
aliquos repositum donec oleum virtutem
eorum assumpserit et cum eis coitum virga
liniatur Equaliter vero conferens [illegible]
[illegible] et eius retentiva [illegible]
[illegible] est omne calidum [illegible] cum
aromaticitate non mordicante sicut

sunt balnea stiptica et fomentaciones
quas diximus in methodo et empiric[illegible]
eandem Equaliter vero et [illegible] conferens
atque oleum [illegible] peonie masculi
vel femelle misceat cum pulvere seminis
eiusdem et supponat continue diebus quinque
[illegible] post menstruorum purgacionem et
post hoc coitus modo et ordine supra
dictis Electuarium completum est ut mulier
purget [illegible] menstruorum cum apoziama
[illegible] mirabolanorum indorum bellericorum
emblicorum ana ʒ 1 rosarum [illegible] ʒ [illegible] de
coquantur omnia in tribus lb aque dum
medietas consumatur [illegible] et in cola
tura addat [illegible] detur totum [illegible]
diem cum [illegible] [illegible] ana
purgacionem menstruorum balneet mulier [illegible]
[illegible] diebus vel circa illud in aquis stipticis
sicut est aqua decoctionis rosis balau
stie gallarum [illegible] peonie et similium
et hora qualibet post balneum [illegible]
[illegible] et supponatur lana
infusa in balsamo in quo dissolutus
sit [illegible] peonie et pulvis seminis
peonie vel in oleo ro in quo dissoluta
sunt [illegible] [illegible] et [illegible]
ambre vel supponatur aliquid aliud ex
predictis et sunt [illegible] omnino de
i venio [illegible] omnia et [illegible]
[illegible] vel fumat ʒ [illegible] pulvis
[illegible] [illegible] et amcos ana partes
equales et post hec omnia coeant hora
competenti et modo et ordine supradictis
quoniam concipiet [illegible] partum hoc sunt post
quo [illegible] et [illegible]

Canon

remedia localia in [illegible] [illegible]
melius operantur post menstruorum pur
gacionem completam exhibeantur et tempore per
quatuor vel quinque diebus quoniam tunc [illegible]
[illegible] et ad opus [illegible]
[illegible] omni alio tempore videantur aliqualiter
[illegible] est [illegible] ut mala [illegible]
[illegible] vel menstruum prohibens [illegible]
sit [illegible] ut plurimum namque caliditas [illegible]
producat associata [illegible] et [illegible]
[illegible] ut probat [illegible]
[illegible] tollet [illegible] conferat [illegible]
[illegible] in dimensionibus tamen [illegible]

corpore humida vel sicca spermatis non potest
prohibere generationem nisi fuerit inoeuntis
in menstruo mulieris nec enim feritas sit
atque vlcerata eius malicia propter quod aut
B in quarto illius afforismi sed periculi Cir-
cumscriptionibus in menibus temporibus etc quod omnis
mala quo quam vlcerata disponit actum propter
venus differt etiam eodem libro capitulo de
sterilitate quod quaeque prohibent generationem in
viris et mulieribus absque aliqua causa
specie nisi dictarum qualitatum comproprietate quae
est in spermate vel menstruo sicut
est dispositio arboris non fructificantis
vbi sciendum quod proprietas sive forma specifica
est duorum generum ut docet Avicenna primo
canonis fen 2a de eis quae comeduntur et bibuntur
Est enim in quibusdam forma specialis ut in
quibus operatio ab ipsa proveniens omnibus
inest individuis sicut virtus omnis ada-
mas attrahit ferrum et omnis salix est
sterilis Nullum namque accidens inest omnibus
individuis sue speciei nisi ipsa passio quam
accidentia quia magnam consequitur quae
si fecerit in individuis passio vel forma
In quibusdam vero proprietas est forma acci-
dentalis ut patet in quibusdam operatio quae
ipsa proveniens quibusdam inest individu-
is sue speciei quibusdam vero minime
ut quidam homines abhorrent caseum
et quidam vinum Et sequitur sit forma
substantialis ut est forma quercus quae
non est forma animata neque est forma
elementi sed quod elementum est forma
mixta in eo quod mixtum Similiter si sit
accidens non est quantitas vel rela-
tio sed qualitas et non quantitas sed vel
equipollentialis vel dispositio consequens
complexionem innatam et hoc secundum est omnis
quando est naturalis potentia vel impoten-
tia aliquid faciendi vel patiendi
De 4a specie qualitatis propter quod dicit Avicenna
libro suo de viribus cordialibus tractatu
2o capitulo vltimo proprietas est virtus quaedam insita
et recepta corporibus quae non agit opera-
tiones a similitudine et elementis [...]

Pronosticatio Sterilitatis non
recipit curationem quando proprietas non habet
quod Item si difficultas in generatione
fuerit propter virginem vel causam durum
vel tantum in muliere non recipit
curationem quia causa remoueri non
potest Item si fuerit propter stuprum in-
semorum (?) assiduum vel coitum reten-
tum curatur per coitum curationem Item
si sperma viri iaceat in aqua clara
et superhabitat non fructificabit Similiter
vero si liquescat quando sperma gignitur
tum ut os ut sit densum grossum glo-
bosum ut dicit ypocras in libello suo de natura
fetus Item si vulua mulieris fuerit
[...] lubrica propter retentionem
defectum quod si concepit quandoque
causa abortitur quia propter [...]
cum [...] et prohibeat a saltu
et statione plurima et forti [...]
et cibis ventuosis Item si matrix
et [...] fuerit sicca densa [...]
pacta velud viri corpus non concipiet
Similiter nempe si calida adurens vel
sicca [...] unde ypocras in particula
la [...] quecumque sicca et densas
matrices habent non concipient et que
valde humidas etc Et subdit quod similiter
est in [...] Item in eadem Mulier
si non conceperit [...] et velis scire
si concipere possit cooperiens eam vesti-
mentis suffumiga deorsum cum aro-
maticis et si quidem tibi visum videatur
odor per corpus ad os et nares cognosce
eam quam [...] non generat Est igitur
culpa viri quod quidem vero intellige
quantum ad impedimentum quod fit ex
oppilatione vel strictitudine venarum
in matrice sed quod ex mala complexione
vel proprietate nequaquam Item dicunt
alii quod si [...] super lac
mulieris [...] ex illo
fiet sterilitas cum [...] contrarium
lactuca quam est in ipso mala [...]
[...] etc Capitulum de impedientibus
conceptionem et facientibus aborsum

Istud capitulum licet repugnat
[...] legi est tamen [...] artis

complexionis similiter et utilitate pregnandi debilitatur. Mulier natura si ante tempus pubertatis concipit uel anus uel etiam id concepit uel si debilitata egritudinibus cronicis fuit uel grauis et vino non proportionata autem aborciet aut hora partus suauibus et moritur cum fetu et sine fetu. Unde ypocras [illegible] periculum affert et tunc precipue nam tenues existentes concipiendo aborciunt antequam crassescant. **Methodus** prohibet illud certo mulier post coytum velociter et saltus eius ad posteriora frequenter et fortis viribus dispausit et descendens a gradibus velociter in volua senserit humiditates etc. clarum capitis hora coytus cum depressione corporis uel eius portio super virum et non confestim in coytu et [illegible] donec hora illa finis quam mulier humatiget. Confert preterea et bibita et supposita quod est quia si mulier cum coytu pedes plumos assiduet in [illegible] fumus ex [illegible] sauine uel iuniperi uel rute uel sinapis uel piperis uel ceparum uel alterius acuti donec odor senciatur in ore non concipiet uel si conceperit aborciet. Mulier si ante coytum et post supponat oleum de iunipero uel de [illegible] uel de laterino uel [illegible] uel succum rute uel succum mente uel absinthii uel sauine uel iuniperi uel salicis uel lana uel coto infuso in aliquo eorum et involuta bene profundato. Similiter et confert supponere hora illa aquam decoctionis asari coloquintide nucis tinctorum aloes scolopendrie tamarisci omnium simul uel quorumdam. Confert preterea suffumigatio inmediate post coytum cum mirra sapino nunc ea [illegible] posito quolibet eorum super carbones et recepto fumo calidissimo per tractum cum mira profundum volue donec senserit lesionem. Similiter et in posterio salis gemme uel vitri uel alumis iamen fabis corpus formis oblongis tamquam digitorum. Confert etiam omni die in ieiunio potare pedes plumos cum coctura succum rute uel iuniperi uel sauine

uel salicis uel aquam decoctionis asari apii radicis leuistici sauine yreos [illegible] rubee tinctorum et filum uel aliam salitam plumam [illegible] si virum in virgam eius capud coytum [illegible] totam et ipse capud eius ex succo iuniperi uel rute uel iuniperi uel coloquintide uel sauine uel [illegible] scolopendrie uel ex aliquo succorum predictorum uel aloes decoctionum uel felliud quorumlibet et cum eis [illegible] digitat [illegible] vollia. **Empirica**. Electuarium sublime quo si mulier [illegible] omni die in ieiunio [illegible] pota ante coytum non concipiet aut aborciet 2o mense aut 3o sic fit. Recipe [illegible] iuniperi [illegible] sauine piperis nigri ana ℥ j rute siccate pulegii mentastri sem. ana ℥ ß acori asari scolopendrie tamarisci [illegible] nucis tinctorum ana ℥ ij apii carui yreos ana ℥ j terantur omnia et conficiantur cum succo cantarum coctorum et ex passarum uel cum melle datur [illegible] admodum auellane cum vino decoctionis salue uel alio liquore supradicto pilule addita. Recipe [illegible] piperis piretri [illegible] arostologie rotunde se [illegible] centauree ana partes equales informentur pilule [illegible] cum succo [illegible] uel mentastri et dentur omni die [illegible] ter uel [illegible] in ieiunio. Preterea quod licet omnia remedia predicta sint forcia et in arte humana completa canonis tamen est cum talibus non coyre uel in eas sperma non procere quam preceptum talium predictum mittere quam non est per [illegible] aliquod sperma tantum [illegible] repiri ut auxilio predictorum valeat impediri adeo ut etiam sperma in balneum aquo dulcis tepide a maris hominibus receptum sit mulierem [illegible] uasse que [illegible] in eo [illegible]. Unde ro tollet quam appetere [illegible] sperma cum difficultate est repugnare. **Amo** ...ne calidum actiuum [illegible] confert in hoc casu quolibetcumque sint appropriatum quam sanguinem menstrualem amaritat et odiosum viro reddit et eius operibus displicentem si [illegible] assumatur et sperma [illegible] inficit

si per inferius apponatur. Oriens pterea
iris iste quatuor orine provocato menstruorum
educendo conceptionis prohibito et aborsus in
ducendo non dicit si nisi secundum magis et minus
credunt eam locato quapropter dicta in tamen
cuiuslibet corporis subsumunt cuiuslibet corporis
Sollicitandum eam in ipsa pectore quem
superfluus prohibita fuerunt epar
forte vel splene inflammabunt si perfusio
voluntarium ulcerabunt cum ergo tunc aliquid
apparet cepit corpus ipsius modicum de acri
dentibus illos fuerat. Flomma pterea
fortis et plurima post conceptionem et propter
de Saphena pedis vel basilica donec
ipsa mulier debilitetur facit aborsum
quoniam intrinsecum et mamillam generationis subtrahit
spiritus embrionis quare debilitatur et moritur
et matrici redditur onerosus itaque ad
eius expurgat expulsionem unde ypo
quarta particula afforismorum Mulieri in utero habenti
flomma aborsum facit et magis cum maior
est fetus. Pharmacia solutiva fortis et acuta
primo vel 2° vel 3° vel 7 vel 9°
mense exhibita abortire facit ligamen
ta fetus dissipando et sanguinem educendo
sando unde ypo in particula afforismorum
pregnantes purgare si convenit a quarto
mense usque ad 7 convenit nunc non habeas
mora bo et semper ea vereri oportet
Pronosticacio. Dicit ypo in quarta
particula afforismorum Mulieri in utero habenti aliqua
acutarum egritudinum accepi mortale sepius ut
plurimum et propter si fetus sit fortis aliud vero minime.
Item in eodem Mulieri in utero habenti si multum
venter fluat suspectio est ab oriendi quoniam
vero intellige de fluxu quocumque forti
perdurante et propter in corpore sicco. Item in eodem
Mulieri in utero habenti si subito ma
mille graciles fiant abortitur. Item in eodem
Mulieri in utero habenti si altera mamilla
gracilis fuit gemellos habenti alterum abhorret
et siquidem si dextra gracilis fiat masculum
si vero sinistra femina. Item in eodem
quecumque corporis moderate habentes ab
horrent 2° mense aut 3° sine occasione
manifesta hiis cotilidones acetabula
plene sunt et non possunt tenere propter pondus
fetum sed abrumpuntur. Item in eodem Mulieri
in utero habenti destemasmus innatus abor
sum facit. Item in eodem Mulieres
in ventre habenti lac ex mamillis multum
fluens fetum sunt debilem si vero solida
dura fuerint sanum sunt fetum. Item in eodem
Mulieres in ventre habenti si purgationes
veniunt impossibile est esse fetum sanum
quod vero intellige tribus salvis condi
tionibus prima quod ut superfluus me
struorum sit plurimus. Secunda ut mulier
sit grandis matura non robusta. 3a ut
sit post 3m mensem quoniam primo et secundo
mense possunt adhuc menstrua periodice
fluere quoniam fetus primus exiguus adhuc
nutrimento indiget minimo. Mulier pterea
si semel passa est aborsum et propter diffi
cilem tediosum 2o non concipit. Ergo si con
cepit ob eandem causam de vero abor
tiet. Velud est saltem rectificata aut
frequens status siue et ipsius abor
lubricorum. Capitulum 17m de facilitatibus
partus et eductionibus secundinarum
Residet fetus in matrice cruribus ab
stractis versus umbilicum et facie
velata manibus suis quasi in sua
spe compressa ita ut capud erectum ha
beant versus capud mulieris. Cooperitur
autem tribus panniculis involutus quorum
primus est tamquam fetus et alios duos
panniculos involuens ad defendendum
a superfluitatibus potissime sanguinis menstrui
que neque pro generationis neque aug
mentationis neque nutritionis apte
fuerant sed stantes intra matricem et
panniculum. Et purgatio hoc primus sunt
ad fetum vel primordiis decidendo secundina
quoniam est intime et apud Hoeram partum
sudat et opertum fetus assignatur.
Secundus vero secundus panniculus est ve
lamen fetum cooperiens ab umbilico
infra quo urina colligitur et hoc
ad hoc ut prima retineatur ne sui acuosi
tate corrodens embrionem et carnem
subtiles neque indigent panniculo congregati

secres quam secundum quam diu stat in alio nisi
non in malo cibo digesto in suo situ primo
sola digestione scilicet prima et secunda completo que est epa
tis et venarum et hoc fit per vena rami
umbilicale orta ab umbilico fetus et transmit
tere per secundinam ad se dat secundinam nutrit
omni quarum ultimi rami cuius cum ramis
venarum a matrice mulieris per sedem non sunt
confusa colligata quibus sanguis purissimus
a matrice mulieris ad epar embrionis
transit non tradiderunt ... et si super
fluitates prime digestionis aliquis congregetur
in embrione tunc ipse cum sit modice digestionis
indigesta necessario ad intestina embrionis ut
ex ipsis effundatur et propter hoc accidit in
quos fetus illico cum per partum egreditur
feces egerat liquidas citrinas ...
ante quam ... qui alibi dicitur est partus
embrionis ... alvens
mollis atque tener ut membra fetus
fragilia non comprimat sed admodo secundine
defendat et sudores sordidos imbibat
embrionis ... ad horam partus et
post embrione sentit ... matris
dolorem generatum ordine totum regulatum
quare ipsum obvolvit ita ut caput ad
os matricis decidet et facies embrionis
ad dorsum mulieris giratur quam hec est modus
levior fetum adveniendi scilicet capite primo
ad exteriora pulso et quoniam alius difficilis
est et innaturalis **Methodus** Hanc
igitur pariendi horam mulier ex
pectans septimo mense non erit ... initiavi
incipiat omni die aquoticus ante horam
partus per mensem integrum balneum aque
dulcis vel in qua decocta sunt molli
molli ficativa ficativa sicut sunt malva viole et al
tea non tamen prolongetur in ea sessione
iste namque mensis est tempus pariendi secundum
maiorem naturalem totalitatem quoniam in ipso
embrio completus est preter ... sunt
et post exitum balnei recipient unguat
spondiles dorsi atque ventrem totum ex
oleo nardino vel amomellino vel
de lilio et ... hora illa cibus mol
libus sicut sunt pulli ... sorbiles et
una pigritia levi ante horam partus

egredietur iam adveniente non multiplicet
revolutiones de latere super latus sed super lecto
elevato sedens extendat pedes suos deinde
erigatur subito quotiens super eos et tunc
humectetur os matricis cum unguento quarum ex
oleis tepidis predictis vel ex adipe anatis
anseris et galline vel ex mucillagine
fenugreci seminis lini altee quam ista omnia
dolorem ruptionis mitigant remedio et
si difficilis secessionis fuit secundinam sun
dat eam obstetrix unguibus suis
aut cutello suo etc. si partus fuerit diffi
cilis propter diuturnam expulsivum debilitatem
vel embrionis grossitiem laterantem
inguinibus omnium ut anus et vulva
efficiant una via detur ei in potu
trociscus et mirra cum aqua decoctionis
... iuniperi et savine quos dixi in
capitulo de restrictione menstruorum per affo
de empiris vel detur in potu aur...
... cum ... aque decoctionis ...
vel detur in potu aqua decoctionis ...
iuniperi seminis dactillorum vel tanta ...
quam provocat et humectat si vero
fuerit debilis ex dolore detur in potu gal
lie muscate ... quod est bonum ... te
in vino aromatico una vice post
aliam vel detur aqua carnis ...
purus potest ... et suffu
getur cum mirra ... vel castor
recipiendo fumum cum tractorio ...
... volue ... calidiore potest
suffire et fiat sternutacio ...
si vel piper vel ... statim
eiciet fetum et secundinam ... partus
ad hunc magis fuit difficilis et mora
... vel ... mortuus
fuit quod cognoscitur quando mulier non
sentit eius motum et dum revolvitur
a latere super latus sentit quasi casum
de lapide de loco ad locum cum for
... indigemus quam non sola
... expulsiva que est in matrice
... lenitas embrionis ...
partum facilem efficit quare detur
in potu trocisci de gummis ...
... et suffingetur mulier ex eis
ipsa namque statim fetum eiciunt ...
et expellunt secundinam et ...

mulier quas gignunt post quam fetus
nouit mortuus in aqua decoctionis
metastri sauine rute calamenti
Empericum Dicit Auicenna 3º
tam sex viri de eductione fetus secun-
dine quod suffumigium fetidum odoris et
nares adhibitum Aromaticum vero ad
apud vulua appetit matricem et sursum
trahunt et fetum producunt precepto
hiis vngulas equinorum quorum licet
fumus sit fetidus appetitum habet ut
vulue applicatur fetum extrahat et
secundinam quare conferat suffocationem ma-
tricis Item dicit Rasis in diuisionibus
puta tamen quod radix bothor maneu
i. ciclaminis appetitum partum facilem
efficit si femori ligetur hora partus super
corpori mulieris sed dicunt alij quod sit
collis appenda hora contrarius prohibet
retentionem qui matricem ad se trahit
omnia quasi Item si post partum fiet
oppilatio sanguinis emorroyda ne
stringatur ut debeat defluere menstruorum
Si non menstruum retinet vel diminute
purgaret tunc prouocet ut suo supposi-
tio si non dolor fortificaretur debet in
potu oribus pluribus Inferre magne
cinamomo calidus vel aqua decoctionis
athanasie et opoca fomentetur vulua
cum lana vel toto imbibito frequenter
quod si non sufficit narcoticum donabis
sicud est triaca magna data cum
aqua decoctionis mandragore vel
opij vel iusquiami ne forte dolor
prostrat virtutem **Acharon** Cum
menstruorum fluxum menstruorum cum
fortitudine conferencia sunt [illegible] tamen quam
retentiua debilitant et ex-
pulsiuam fortificat in matrice **Pro-
nosticacio** dicit ypo ypocras in la [illegible]
[illegible] mulieri que [illegible] mollis
[illegible] aut difficulter generant [illegible]
supervenientis [illegible] sine [illegible] sine parte
[illegible] actus in matrice tempore in pregna-
tionis et morbo [illegible] ypo [illegible]
si mulieri pregnanti [illegible] plura

in matrice tempore in pregnacionis et morbo
si manus vel pes primo vulua apparuerit
malum Oportet eum in partu salubri
capud exibitionis ut primo egrediatur
vel manus ambe super capud extense
quare non obstaculo situm eius proximum
cognoscit manibus utrimque possit
transformet Item si retineatur se-
cundina post partum neque potest neque per
arte exponit vel si partus ultra
septem septimanas se tardauerit fiet
ut plurimum mortale Item si menstruum
retentum fuit vel diminute purga-
tum ypostropsum vel mola vel suf-
focationem matricis inducat Item
si sanie fluxus ex ubertate fuit
neque restringi possit mortale Item
partus est difficilior in fetu mas-
culino quam femino propter quod aborsus et
omnino difficiliter eum in eo neque nimis
neque fetus neque tempus regulariter
apparuit Ut dicit Auicenna 3º can
sex viri tamen de generatione embrionis
quod si partus fuit in mense vij propter
est fetum saluari in esse vero si
non fuit in mense viij nota est et-
meria quod est contra medicos fuerit
dies [illegible] et non creditur et [illegible]
Dicit vero septimus et viij continuos
similiter et in mensibus respectu quod com-
sit ex influencia corporum superce-
lestium ut patet in de natiuitate
et gradus planetarum Capitulum vi de
casu matricis vel de [illegible]

Accidit quibusdam mulieribus ut casu
matricis inferiora petat adeo ut
extra vulua pendeat euidenter sicut
et umbilicus et post partum precipue
accidit matricis originatur Efficitur
ex aliqua quacumque causa Cura est
ad opus in matrice et signa eius atque
curam suo decenter tamen Quia est
partus difficilis Si lactauerit vulua
ita ut circa annos et vulua
congregauit et debilitatis matricem
Causa est mollificatio matricis et
ligamentorum atque corrumpitur eius

cõmala cõpione sindõ hunda quemens
scunarta vero est causa similica scilicet ca
et percussio super dorsi spondiles Curat si
me filius et coctus cum vino cum virga
longa et grossa ledens fuit et dicit
spirans aqua ... appellatus est ca
pitato innatas Signa eius ptelit
ge ve ipa atque nisi relacioni super ca

Ancthadus Cura eius eadem atque
que est ad tas dunes que est ...
aplicas si ucte fuit et ... in ca
humorali digratur et purget sta
in dotum ... de fluxu menstruos
et confert ad hoc sudata lavatio
cum dulce et ... apud ...
propter hoc vero balnect et vaporet et
fomentet spargens calidas super qual
est aqua currente que sit sit sim
tasim in sero anti ... mos cupssi
casti spice celtice spice nardi mir
re rosa mira mirti balausti corti
cum gnatozum cupularum glandium fruct
am ʒ j mespi... sorbarum prunorum
matheza si tempus fuit ...
pserend grosso modo et conquassentur
et bulliant in aqua pluuiali sufficien
ti et fiat cucurbita in balneo ab
umbelico in qua illa calida et tamen
operiet vel volued diligenter opsorett
cum panno albo lineo molli et spergat
super ea pulverem ... ... et ...
albani karabe gallarum balaustrorum ...
... acatie alumi mos cupssi ana partes
equales et si volueris adde nunc boli
ar cupularum glandium cortice masticis
mastic dragaganti ana ... spre
deris et cum panis calidas similiter
fasciet Et sed matris egressa fuit
reducatur primo manibus calidis adm
... ...
vertit mollificet cum vino aromatico
tepido in quo butirum fuit dissolutum
et deinde reducatur et ponatur
ventose duo fiere super duas inguina
et iaceat mulier capite de presso
et ambobus ... altatis pedes plurib
et emplastra ... cum ... ...

... donec gsinet Item lateralis fuit
instrumentum quod est ... et volua eo
suatur cum filo serico forti in or
ne vel ... perforacionibus put oz Sed vero
umbilicus solus operiet ... ... fuat
cera ... ... et voluet pannis
lineis mollis super pariem et accipiat
pulvis ... ... et ...
cum albumine oui in modum mollis ...
et impleat spaco umbilici intius
et liniatur ... et sic ...
... ... ad hoc pulvis ... in
aliis fiat sicut ...

Empecia
Come operaties ... ... fastidiis ...
... aromatica ... galanga
... ... et ... ...
... ...
liquida capillis capitis fumo et ...
... ...
et ... ...
... ...
... ... mortua
educe ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... Item ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... ʒ j
... ...

et terra sufficienti et incorporentur post
et post addi cerusa si dolor fuerit fortis
Canon Item aurum et velud ope
ra sunt fiat sint et orifica varios op
pulsione privaz ad opus hoc fabulata
conseqvens est ut dicta c.a° de coitu ani
morum c.a° sublimiter suffragantur Galienus
et cum vorem cuius coitus sit possenea
mollificata necessarie videtur. sicut tua pak
fis conferat innanibus **Pronosticon**
i caput ex pnosticatione coitus etc.
Capitulum vij de signis impregna
tionis in pregnatione conceptionis et foetus
Dicta pare est pogle in arte humilia fetus
sine visu non dicunt Ruffus et Avicenna
c.a° primi: primus est vehemens adhesio
volunt super vgna et eius corrugitionem ap
tentam progenitum Secundum est siccitas vel
ut proprie tum coitus matricis debito et
solito cita ad viam non recipitur humiditas
quemadmodum accidit labiis oris et
liquor post albi cum effluit in fame plura
Et si quando dic vel quanto antecessit purga
tio menstruorum regularis atque hoplata
sororum erit tertia sicut quod rhe pregnans
disponit plus ad receptionem Tertium est
quod accidit mulieribus pigritia et tardi
tas ad declinationem ad semen eius accidit
quod si obstinens digitum longum miserit
in vulvam reperiat os matricis ad eo con
strictum quod neque stilus ingredi posset
sine lesione ut dicit Avicenna 3° de rotunda
bus naturalibus Quartum est quod proices
aliquod et post per duos menses vel citra
illud retinetur menstrua et incipiunt ma
milla ingrossari et papille earum de
nigri fieri et retentio menstruorum quibus
dam accidat statim approximat et post mile
rius fiunt desanguinibus Quintum est
quod per duos menses vel tres advenit
appetitus corruptus et nausea Sextum
est quod post menses illos fit stolidus et
pannus in facie qui est color cin
tatus quemadmodum ascle vel ignee
Octavum forma subtilis post videri
opilatorum alba aquosa in mulieribus
fiis et post in piua Nubes et vrina vel
in calida et post in processu conceptionis
Quibus mutata cum est nebula et est
liquor eius diversi coloris sicud vias
et in medio eius est sicud totum
commutatum; et cum quando turbatur minime
sed quando magis processit in pregnatione tanto
magis rubescit et turbatur Et est
quoque in vrinis pregnantium apparebunt
quedam granula ascendentia et descen
dentia alba granulia velud anthomi
sicut dicit Avicenna fine prima tertii sen
2a c.a° de signis impregnationis ope
rum. Et prima quedam signa in ea
sunt. post ita atque efficatia que no
faciunt errare cum sunt fuerunt sple
signa sed quatuor dubia sunt quia
et probabilia Signa fetus masculi
sunt sicut dicit ipso ut parte affirmat
bonitas coloris in facie mulieris
impregnata debita vel solita et puritas
appetitus Totus hec omnia mulier
accidat ardor et pruritus intelligendum
volua per impregnationem tralitate
fetus et siccitate vulve que impreg
nam credunt desiderium coeundi Quinto
et ingrossatio mamille dextre am
plior et papille eius rubificatio
et sensatio gravitatis in latere dextro
et plurius facilius operari dextra
et oculorum rubor et levitas mo
tus Signa fetus femine sunt pannis
faciei plus vel color pallidus
seu plumbeus et appetitus ad coitum
et inflatio mamille sinistre amplior
cum de nigratione papille sue et
multo desiderio malorum et fasti
dium et sensatio gravitatis in latere
sinistro et plurius sanguinis ope
rare sinistra et ponderositas oculorum
cum pigritia ad motum Signa gemel
lorum sunt applicatio signorum omnium cum
permixtione suorum **Empirica**
Si mulier detur ad potandum sero
post cenam cum vadit dormitum 3 j
ydromellis cum 3 ij aque pluvialis
et senserit per noctem torsiones circa ven
trem et post infra umbilicum tunc ca
pit si vero non recipit Et ex in
yrcoslud efficatur ex palude vorio
aque dulcis et post j mellis cundi inp
ex ne bibet sicut dicit Avicenna Iste naturalis
quod torsiones premunt ex eo quod in p
corrugata ffp sperma indurat

secundum longum et ingrossatur secundum pro
fundum quare qui mittit longacionem ne
ventositates egredi valeat que sur
gunt ab ydromelle neque sit mulier
famellica quando bibit mellicratum ne forte
calor inflammatus comminet ventosi
tates unde ypocras in ista particula afforismorum
mulierem si vis scire si conceperit melli
cratum mellicratum quando dormitura est
da bibere et si quidem torsiones habuerit
circa ventrem concepit si vero non non
concepit Istud tamen volumus intelligere
tribus salvis conditionibus prima ne sit
apud intestinis vel colon vel humor
acutus Secunda vero ne sit venter constipa
tus et stercore plenus Tercia vero ne mulier
operatura sit per diem secundum temperate vinum
tum neque sompnus et quies vero pro
ductam ventositatem elevabunt atque
plenitudine et mellis cruditate ut
iusticiat ubi generatur Sciunt preterea
oportet quando purgare mulierem cum eius
menstruacio per decem dies et unctionem
cum hoc procuravere cum emplastris suffumigiis
balneis et suppositoriis scripticas cito
cicius post menstruorum purgacionem per dies
decem et tunc cum ea coire non sit ordine
quo convenit et apud effusionem spermatis
anchas mulieris ad se firmare cum incli
natione quadam super latus dextrum faciat
ad masculum generandum super sinistrum vero si
minam et hec omnia scripsimus propter opposita
causa deficientibus ad impregnandum Canon
Asserunt Secundo in quinto illius afforismorum quod cum
mulier si quidem masculum concepit tunc
sunt signa predictorum est omnia quorum
cum propter matrem splen mulieris esse
validior epate quare fiet masculus
in latere sinistro Set eciam situs orbari
statum apicaliter quare fiet femella in
latere dextro Set eciam menstruum esse
calidissima respectu spermatis ut ipsum
perfecte regulare non possit quare non
fiet femina in latere quoniam potest
esse sperma esse eminentis bonitatis omnium
quare fit masculus Set
eciam fluxus menstruorum restringi
et appetitum viciari cum humorum ag
gregacione frigiditate isto locus et matrice

predicto quod impregnet Set eciam vero pronoscit mola
ne fieri Set eciam calor faciei secundum laborem
altari Set eciam menstrua fluere hora impreg
nacionis contrarie vel talis prodest observatis ut
dicit Secundo in quinto illius affo mulieri in
utero habenti si purgaciones operantur con
trarium et si non acontanus matris salve
abonis que sunt in eius collo Et quibus
omnibus ducere cursus gelidus ubi supra
quod hec signa preteris non sunt kuda sed
tamen signum soli deo notum est quare
medici in hiis suam reticuerat scientiam
quando donec signorum certitudo consulta
clarescat Sciendum preterea quod gemellorum
conceptio sit hec una ut plurimum apud eos vero
in quo spermatis fortitudo et multitudo con
dacium impellitur ad uniteorum cellulis bruc
cellas influentie per buccellas et quod ad
recipit in cellulis diversis habundanciam
reciprit menstrui sanguinis at hendi sicco
aut per supra in purgacionem hoc accidit hora
matricis similitudine prohibente et si super
conceptio in purgacionem fieri est possibile a spermate
di concepcionis usque ad duas vel in
et plus et quare et talis fiet corporis non
accidit orbari Gemellorum aut multiplicatio
cacio non numero non transcendit qui et plures
non reperiuntur cellule seu receptiones iuxta
notabiliter distincte quarum tres sunt in
latere dextro et tres in latere sinistro
una vero in medio quamvis licz hora fit
tale polygonum est tamen ut plurimum unde fetus
generatus conobilis fuit constanus quoque
vero duo vel tres preter quod orbent quod
si plures unum transcendent apparet est
quod omnes vel plures orbentur et moriantur

Pronosticacionum capituli
est prognosticacio talis de aborsu Canon
viii de mola et inflacione matricis
Accidit quoque mulieribus per retencionem
menstruorum plurium vel aggregacionem
spermatis et cassitate longam matricis
ventres magnificantur et surgant
dispositiones omnes que sunt in pregnantibus
Et siquidem hoc fuit dicunt humorali
mola dicitur Si vero ventosa ingenerabitur
inflacio matricis Signa autem
prius sunt signa distemperancia matricis

et impregnacionem que sit quando in hac pas
sione est magis particularia scilicet nocumentis et
mollificacione mamillarum et quando post
menses quatuor non sentitur motus embrionis
vivus vel si sentitur quasi tactum lapidis
dilatacione supplatus et quando ventris gra
nitas est induracio similis magis quam
apud aliquod latum quorum omnium contrarias
posses reperire impregnanti. Et tamen sepe
est contrario predictis apparentibus ut quia post
menses non non parit sed remanet
sicut est vel si parit post laborem
plurimum simus tamen dimissum cum non
est forma quanta ex coagulacione ne
hemeti maris predictarum vel forte
emittit sanies vel grossi vel vento
sitatis quantitate in mensam et tamen
residet prevenit et sanatur. **Methodus** Cura eius est eadem restrictionis
menstruorum quia quamvis et si non
sufficit provenit ad illa que pro
vocat aborsum que eciam sunt eam
quamvis tamen quando hec passio sanatur
non nisi calidis acutis subtiliantibus
et penetrantibus ut provocatur et quod si
ma ventosa ygnosita ex loci muta
tione et sonorum rancorum multi
menstruum continuas et postmodum car
minatiua dicta tamen de colica passione
de colica ventosa **Emperica** Accidit plerumque mola propter coytum
mulieris sanguinem cum viro sive sperma
quam attrahat sanguinis menstruosus
plurimus ad locum generationis et in rem
quandam carnosam condensatur propter quod a
spermate valeat regulari et sic deficit
fetus in formacione spermatis eius
et apud horum plus vel prius contrarie
generatur fetus orbatus. Accidit preterea mu
lieribus frigide inflacio matricis
propter impregnacionem et per quod matrice
et miracli fiunt per totum tempus impreg
nacionis conparans remanent propter
dicta inflata sicut prius nisi tamen
emplastris calidis et vaporacionibus
succurratur que sunt ex ruta origano

sinapi nigella ciminio salvia saluinia
serpillo et similibus **Canon** Cura huius passionis talis est ut ab
initio ordo primo nates conhibeantur
calida subtiliativa per suppositionem impone
predictis vel primum vel tercia id appli
cet calida mollificativa in emplastris
Deinde predictis quatuor vel tertia
ponetur saphena pedis si corpus sit
carnosum cohibeantur acuta pro
vocativa. Primus. Et hec omnia sup
ponuntur tamen restrictionis menstruorum
si predicta omnia non sufficient qui bal
neatur mulier diebus pluribus ab
umbilico infra magna decoctionis
malue altee fenugraci inte sanine
iunipri metastri nisi sey et ante
introitum balnei per duas horas det
electuarium decoctionis demirra vel diagrunis
quos quamvis tamen cum paragraffo
decimpiat vel pul. dictum illud cum
vino tali vetere amaro et egreditur
quamvis est si deus voluit **Pronosticacio** Mola si antiqua
ta fuit vel premediorum venabilia
ad instrucionem nichil conferit magnam
grossiciem difficilem pretendit Mola
preterea si antiquet ydropisim as
citem inducit mortem Post mo
lam preterea rarum est ut mulier impre
gnetur quod si concipit vel abortit vel
morbidum fetum parit propter debilita
tem matricis vehementem Mola
difficilioris est curacionis quam infla
cio matricis inflacio si producitur
tamen non recipit sed remanat
per totam vitam quod si tempus ma
olenuetur ydropisim inducit tym
panite timorem **Capitulum nonum**

De prefocacione matricis

Accidit quoque mulieri propter reten
cionem menstruorum diuturna vel
abstinencia a coytu et maxime si sint
multa sanguinis et spermatis et nubere
consueta vel eius matris contacte
cum lesione respiracionis sensus quoddam
mali quo est omne membrorum spermatum

sine tumore sentit sibi notitiam et
sic plerumque ipsa vocat animali utcumque
paret in pulmone et cerebro et corde
et renibus atque splene quorum quidem
non sentitur sed nisi mediantibus pan-
niculis eorum corpulentiam sive involventibus
simul neque ad corpus neque pingwedo neque
aliud membrum tumorem sentit ipso
animali agatur aut cum sit membrum
insensibile utraque ... nocu-
mentum perpiens ipse constringit et cum inanis per
dorsum expellere nequeat opilatione
prohibente vocatur sursum currere quare
sentit mulier ipsam elevare ascen-
dentem usque ad os stomachi quare comprimit
diafragma et prohibet anhelitum et fit
sincopis et cadit quasi mortua et tunc
non sentitur pulsus neque anhelitus vel
difficile percipit tota substantia naribus
applicatur et quibusdam suffocatur et moritur
et quibusdam sanatur post laborem et dispa-
rem et hanc passionem vocat minor
prefocationem. Signa cum sunt signa pre-
~~quam egreditur~~ spumam/ epilencie preter quod
mulieri non deficiat ratio sua neque egre-
ditur spuma ex ore sicut in epilencia
Item accidit hec passio subito et con-
torquentur membra sicut in epilencia et
omnia signa distinctiva passionum quibus
prima corpus ... et motu ...
ca° de appoplexia Et causa sua est ...
opilatione ... ...
que antecessit retentio menstruorum dif-
ficilis vel abstinentia ... post desi-
derium ... Methodus
Cura eius difficilis est una hora pa-
roxismi que est ut fricentur plante
pedum vehementer cum sale et aceto a-
cutissimo et ligentur corpore ligatura for-
ti et fricentur labia vulve vehementer
cum digito cum candela noua ...
... virge involuta panno lineo
imbibito oleo nardino vel de lilio in
quo dissoluta sint in qua musti

vel ambre vel in oleo balsami et postea
detur hec fricatio ut tamen tangat os
matricis et assiduetur donec mulier sen-
tiat et si non sufficit, stimulatio fiat
cum ... vel pipere et ponatur ventosa
magna sine scarificatione super pectine
et vociferetur in aure eius et suffingentur
os et nares cum assa fetida vel pilis
adustis, vulua vero cum gallamusca vel
... Cura vero alia est cum paroxismo
et post que est ut provocent menstrua
... sicut docuimus et vocat ...
quod si tempore volueris ... omni die in
... ... pulveribus diminutibus sic
est ... ... agni casti supra omni
die cum aqua calida vel vino ...
... et alia que ... ca° de
satias passio de empiricis et regimine
subtiliat in quali et ... quanto ...
Emperica Dicunt empirici quod
apud paroxismum nichil melius reperies
quam ut vir cum muliere coeat et
fricatione prolonget donec resumget
et moveat ... ... Amath
... ... ca° de eductione
fetus et secundine quod ... est fetidorum
suffumigiorum ... appositorum et
odoriferorum ... hora paroxismi
matrice ... ... et eius
superfluitates educet ... ...
... quorum ... est ... omnium
... ... trahere et
menstrua/ ad sepulturam ... ...
... sive ... sive ...
applicet. Canon Non festinet
ad sepulturam ... nisi post dies duos
ut dicit ... quia ... calor naturalis
tanto tempore in ... corporis ocul-
tari et ... ...
... quod suffocat ... anhelitu
vel pulsu ... valeat ...
di, post vero hoc tempus nulla causa
est ... Pronosticatio
Mulier si ... moverit
vel sentiret bonum unde ... in ta-
... mulieri que ... ...
molesta ut difficulter ...

Cura in paroxismi

Stimulacio cum aliis

Cura in paroxismi et post

sanitatis superveniens bonum Item si
post fricationem volue ad venas odoriferis
sanguis vel viscositas effluxerit salubre
Item si nichil proficiat nullum remedium con
tulit post diem unum ipsam delinquens
Item quanto magis retentio menstruorum
vel hemorroidarum processit antiquata tanto
periculosior fiet affluxio Item magis
accidit hec passio mulieribus sanguineis
vel flaticis ... Colica
offensus ... propter debilitatem
et secundum hoc fit magis in vere et yeme
et minus autem estate et autumpno fit
preterea magis corporibus delicatis et ociosis
strictas venas habentibus quam laborantibus
ad latitudinem venarum in matrice

Capitulum xiii de apostemate et cancro

Apostema autem fit propter defectum super
fluitatis porosas capillares et an
tias in spongiositates membrorum de
bilium quelibet quantitate solum eius quantum
et secundum qualitate alterant eius complexionem
naturalem et secundum ... virtute et operationem mem
bri deveniunt ad putrefactionem Cancer
quam matrix est membrum solidum ...
neque est ut ... grosse in ipsam
penetret ... subtilis acu
te quare fit hoc apostema magis ...
et ... sanguine vel ... Causa vero
antecedens est retentio ... vel ple
tora corporis totius Causa vero pri
mitiva est ... casus et percussio ...
... Signa apostematis in matrice
sunt febris continua acuta valde et pul
sus velox ... et anhelitus et ...
pauca rubea vel citrina et ingredo ...
... cum dolore capitis et alienatione ...
... in frenesi quam matrix ...
cerebro colligata Et ...
dolore ... ventris et ...
dorsi et propter difficultatem ... et
urine Ista ... sunt propria signa apostematis
matricis ... et ... in ipso
... Manus ... pa
tiente quanto ... calidior fuit
signa fiat fortiora quanto vero frigior

Signa apostematis matricis

remissiora Terminatur autem hoc apostema
quemadmodum et stomachi vel epatis aliquo
tum more aut enim resolvitur aut
saniatur aut induretur et si induretur
aut per congelationem et hoc est ...
aut per adustionem et hoc est ...
Et si fuerit per adustionem ...
... aut antiquatum adustio et
... et hoc cancer appellatur
aut non antiquatum neque ... ad
ustio et sic apostema durum vel sclirosis
... Est magis scliros apostema durum
cum subtile resolutum est et grossum
remansit non adustum Cancer vero est
apostema calidum durum cum subtile ...
... et grossum adustum est ...
et ... Et cancer quando
... non recipit nisi cum
abscisione membri totalis si sit
membrum possibile ... sin autem me
bra ... putrefaciet et morte
finaliter inducet Et sic apparet quod
... apostema calidum indura
tum ... et frequentius fit post ...
... in membris ... Signa
autem terminationum cum ... et
tempus mensurans plene ...
... de apostematibus stomaci et epatis ...
... signa cancri sunt hec dicenda
Signa igitur cancri in matrice
seu membro alio sunt quam ... fiat ...
... incipit ... in ...
... incipit res nigra vel livida ...
vel faba vel ... radicem
venas nigras vel lividas ...
... membro vehementer infertas ...
... adusta ... fluit ...
ardore et pulsatione in pruritu et
hee vene ... causa quare cancer non
curatur perfecte nisi cum membri ...
... Cum autem cancer ... ita
antiqua ... et ... et ...
secundum ... subtile ... et cor
rosivum ... quare gradatim
non subito ... venas vicinas

circumquaque corrodit et sic membrum et eius
operationem destruit et deinde aliorum donec
finaliter membra destruat nobilia et mortem
inducat. Quandoque autem eius labia non alba
mollia velud ulcerus saniosum sed dura livida
tuberosa vel ulcerum fistulosum et non dimi-
hot apud afferri preter aliquam causam essen
cialem sub sed solo subiecto quem ut ait
Avicenna libro tertio fen 3a capitulo de apostematibus
lepre. Cancer est lepra particularis lepra vero
est cancer universalis corporis totius. Et hic quidem
cancer sicud in capite dicitur a modernis
noli me tangere si vero in pectore seu ven
tre dicitur apostema, si vero in extre
mitatibus et in inferioribus membris dicitur
lupus vero superius noli me tangere in partibus
in partibus inferioribus. Unde sit optimus dicitur
esse lupus. Et hic cancer accidit sicut patet
eo membro remouetur deinde prima dispo
sicione capitulo proprie propter nunc esse recep
taculum superfluitatis et pessimarum complexionum
et cancer generatur

Chethadius

Cura apostematis in inicio est ut apud eos
fiat flebotomia de basilica dextra
vel sinistra in brachio in dolor ad
ulteriora magis declinatur et complexio
sanguinis si virtus tollet et corpus
sit carnosum sequenti vero die flebotometur
saphena pedis et adhibeantur ventosa
per interius frequenter cum aqua pro
luam cum clisteri aqua decoctionis plan
taginis solatri semine lenticule corticatarum
vel bis cattarum prima aqua reiecta
postea in ea dissolutis sint aliquid
oli rosarum et mucilaginis psillii vel cam
phore. Inungantur cum succo semine
et volud tota usque ad profundum cum vi
gentis sempervivum sub sublimatis cum modico
oli rosarum vel lactis preparatis in quo cam
phora et psillium fuerunt dissoluta. Em
plastrum etiam ex rosis foliis planta
ginis extremitatibus rubi solatro
spinis malva coctis in aqua perfecte
deinde expressis et pistatis perfecte et
incorporatis cum oleo rosarum et farina ordei
Superponatur etiam locus niger et contra
aqua rosarum in qua dissoluta sunt cam
phora et pulvis sandalorum. Unde illis diebus
manducare syrupum rosarum vel sirup vel trisandali
rosata novella et sibi intus mutentur lactuce
portulace pulmento avene vel ordei condito
cum aceto. Sorbeat ius casei. Bibat aquam
ordei vel aquam decoctionis priorum damascenorum
siccorum vel pomorum sapidorum cum aqua fri
gida. Cum dissolverit apostema et sic regatur cum
suis predictis quatuor. Donec calor et fe-
bris mitigentur et apostema emittetur si fuerit possibile.
Si vero dolor capitis vel insompnietas
affuerit succurratur ut suis capitulis capitulis
et si non abest saltem cum narcoticis in-
scripsimus cum differencia loquebamur. Si vero
post omnia non emittetur apostema nec esse
et dolor augmentari ceperit tunc post
decem et confirmato apostemate uten
dum resolutivis modo et ordine quo scrip
simus capitulo de ordine apostematis. Si enim
vero dies aliquot transierunt neque dolor
cessante ex resolutivis stans quia apostema
tendit ad collectionem quare procedendum
erit ad maturativa et saniei generativa
prout supra in illo et sua cum sanie
atque diebus calefactandum est de volo
et rupturam si apostema per se ruptum non
fuerit neque sanies neque sanguis egredi
fuerit visa prorumpat et ubi procedendum
erit ad absterssiva mundificativa ulcerum
sicud est aqua mellis iniecta cum cli
steri. Deinde ad consolidativa et consolida
tiva que dicentur capitulo de ulceribus
in inicio. Si vero febris et dolor moram
ceperint postquam visa sit cura perfectio
omnis et remaneat tumor et generatur
ceteris fuerit que quasi tantum proprie
si sit magna tunc ad mollificativa
ad desiccandas quam apostema scirrozatur et
hec omnia scripsimus plenius predicto
capitulo. Cura si talis non eveniat fiat apostema in
duratum fore cancer et signum quo
unum decimam tunc tunc non abscindi
non possit ipse eius in interioribus corporis
latitudo eius ergo desolatum dereliquit
quia enim ut ait Ypocras vita patula
apostemata cancerum absconditorum cancer
sunt non curare melius est, curati
namque cicius pereunt. Si non curati non

Cura cancri

multum tempus perficitur. Si ergo pla
ceat etiam faciat blanditiva atque
mortis dilatationem que est ut eger
dormire non permittat, custodiatur
ab omni re calefaciente defendatur et cor
pus est eius mundificetur semel vel bis
in mense cum medicinis lenibus evacua
bus melancoliam adustam ut sunt fene
epithimum et similia que diximus capitulo de
melia. Et ungatur locus cum ungento
albo et camphora et cerusa vel cum
ungento citrino nicolai preparato vel pumpto
cum psilio et lacte papaveris et similibus frigi
repressivis et balneetur aqua et precipue caput
dolorem in aqua dulci decoctionis se
minis lini fenugreci malve foliorum rosarum
psillii et altee et prohibeantur cibus melan
generantibus ut sunt caro salsa caseus
antiquus lentes caules acetum agresta
piper sinapi allia vinum rubeum vinum ve
tus amarum sed utatur dulcibus subtilibus
ut sunt ova pullorum vinum album aquosum
carnes edi cum lactucis et cucurbita et
similia. Cum autem cancer ulceratus repertus
est in ultimo malicie sue ignis ... con
venit lenitivis frigidioribus predictis.
Cum dolor sit fortior addatur ergo in
unguentis predictis aliquid opii vel ius
quiami vel mandragore et si addatur ali
quid croci prohibetur membri mortificatio
ex stupefactione et deficatur opacio et
inde talia multum confert in ceroto tollite
albi cum lacte mulieris ex stupefactione autem
item in capitulo de obtalmia quia ulceratio
retardatur et dolorem mitigatur. Cum vero
autem si sunt tamen humor in membro aliquo
exteriori convenit infundi et eius labia
undique cauterizentur cum ferro ignito
quia cicatrizatur faciet et perambulationem
ipsius refrenabit. Emperenta in
capite muris consuevit subvenire
acutus tumorosum sed retentio stercoris et
urine dolorosa. Cum fuerimus cum potionis
egri in balneo aque dulcis vel aque
decoctionis malve altee camomille
fenugreci seminis lini qui ventre leni
ficat vias clarificat et dolorem sedat
et prohibeatur eger hora illa apotu
donec urina et egerere egredi videatur
et eos balneos oportet convenit in cura
resolutionis et precipue ab umbilico infra
...nana ... repercussionis similiter et in cura
maturationis inequali. Unguentum ex
in unctu cera simul et altea et
... supponatur cum lana vel cotu... intra
...vitur ... auium ... mol
lificat sic fit. Recipe adipis anseris anatis
et galline ana ʒ j. Cum vero ... ʒ j.
Armoniaci bdellii ana ʒ j ß. olei de
semine lini vel de camomilla ʒ j.
dissolvantur gumme in oleo et liquefiant
cum adipibus et butiro ad ignem in marzo
la postea coletur et refrigeretur et si vis
amplius adde galbani appoponati ana ʒ ß.
Item unguentum mollificativum si aliud
presto non sit conficiatur ex dialtea preter
una ... parte ß butiro et adipe
galline partes ij dissolvendo butirum
adipem simul ad ignem postea depo
nendo ab igne et dialtea et ...
in corpore in predicto cum ceris et si vo
lueris amplius dissolve gummas predictas
in butiro et adipe ... et fiat
sicut prius. Emplastrum mollificativum
fiat ex malva bismalva altea absin
thea ... ana m j. seminis lini farina
fenugreci ... al... omnibus in aqua
et pistentur postea et incorporatis cum aliis
et adipibus iam dictis et ... cum
gummis ex ... et actu tepidum ex toto
... super petram applicetur ... ab
umbilico infra cum venenatione ...
frequentata postquam ceperit infirmari
... sive balneum refrenaris
medicina. Cauendum ulcerati tempore
longo sit ex aqua decoctionis ...
foliis ... psillii foliorum ... et
salicis ... et rubi rosarum
plantaginis ... altee faciende ... ea
... vel infundendo in ea pe
cias lineas mollas et actu tepidas
frequenter ponenda super ... quoniam
mollificat ardorem reprimit dolorem
mitigat et ulcerationem retardat licet
tamen frequenter ... curari
nisi cum ... totius membri
unguentum album de camphora et cerusa

refrenabis maliciam eius ad ulcerari
sit fit, neque est ei in hoc simile. Rx
ol. ros. ℥ iii, cere ℥ i, dissoluantur ambo
simul ad ignem in scutella. Deinde ab
igne deponantur et in parapside munda
ponantur et cum eis pulvis iste incorporetur.
Rx cerusse plumbi usti ℥ iii, litar-
giri ℥ ii, scorie argenti mica i, dra-
ganti camphore ana ℥ i, et tunc mis-
cendo cum spatula donec fuit inspissatum
et infrigidatum. Deinde misce cum eis duo
albumina ovorum bene conquassata et incor-
porata. Hoc namque unguentum mirabiliter
ardorem reprimit, ulceracionem diminuit et
si non fuit ulcus cancrosum consolidat
perfecte. Et si fortificare volueris infrigidan-
do cancrum et dolorem mitigando adde
opii grana .x. in [illegible] mandra-
gore ℥ i et tunc ultima eius bonitas
in reprimendo cancrum ulcerosum et mor-
tem hominis differendo.

Canon. Cum
matrix et stomacus atque vesica sint mem-
bra spermatica nervosa cartilaginosa dilata-
bilia et constringibilia, [illegible] collocata
[illegible] et acuta sentencia
conspicuus est ut cura apostematum eorum valde
sit utilis. Cum apostemata altius se [illegible]
[illegible] applicentur. Unde in hoc videtur
differencia quia isto magis differunt intrinse-
ca remedia. Ex primis matrici vero et
vesice per inferius, quia hic brevitas
virtutem custodit. Victoria est et circa
alia quia cum stomacus cum sit nobilior nobi-
libus in eius exemplis magis sollicitari
oportet de virtutis custodia cum stomacho. In ma-
trice vero et vesica, resolutiva, ubi que
in fortioribus cum eorum subiecti sit in pro-
fundo corporis per distanciam longam
ab apostemate et tarde aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Pronosticon

Apostemata matricis si terminentur per resolucionem
salubre si per saniacionem difficile si per
induracionem mortale. Cancer in matrice
seu membro alio intrinseco sive recens
sit sive antiquatum mortale. Et si
in brachio vel crure superveniat mortem
effugiet non nisi per crudelem curacionem.

Et stercus et urina retinentur et dolor
[illegible] neque potest neque parte subito
moritur mortaliter. In apostemate porro matricis
sicitas concitatur vel frigor sive circa
frontem et tympora mortale quando apostema
magnum et virtus valde angustiata de-
ficiat. Item alienacio fortis cum instan-
cia vigiliarum que per artem removeri
non potest infra dies in matrice quando apostema
[illegible] et virtutis alius lesione [illegible]
Item apud antiquos in matrice per signa
[illegible] [illegible] virtutem vel sputum
vel vomitum et [illegible] sive [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fiat mortale

Capitulum xi de ulceribus et vulneribus et emorroydibus in matrice

Ulcera fiunt in matrice a principio in ma-
teria cum fuit apostema calida corro-
siva ut fiunt flegma salsum et humores
adusti. Sunt consequendo ad apostemata in
matrice et tunc fiunt per terminacionem
apostematis ad saniacionem et rupturam. Signa
ulcerum in matrice sunt ardor et dolor
in vulva cum pruritu quandoque quasi titil-
loso quemadmodum in satiasi, post hoc
vero dum fortificata acuto pruritu et
forte intrinsece egreditur sanies nigra
livida sordida et venenosa fetens et tunc
ulcus appellatur et forte egreditur sanguis (sanguis niger)
et tunc emorroide matricis appellatur et
si quedam fiant per se incipiendo a principio
[illegible] [illegible] apostematis in matrice. Si
non consequendo fiunt, antecessit scilicet
apostema saniosum in matrice. Et tunc precedunt
signa quidem distinctiva ulcerum matricis
et vesice sive quasi sunt in matrice. Ap-
parent [illegible] separata ab urina
et dolor sentitur in profundo pectoris
et invalescit color albus. Cum vero
vero in vesica fuit apparebunt
cum urina et dolor sentietur
magis apud [illegible] volue et multi
plicabitur color albus in rebus apparenti-
bus et alia [illegible] [illegible]
de stabilire in vesica

Methodus

Cura ulcerum in matrice est per se

incipiendo est ut sapientia^o digitur ma
acuta cum desperatione tre quem dicemus
cas deprimitur et stabile ho 20 perfecto
purgetur bis uel ter de vino in vi cum
apozimate s q fit ex seniis epithimi
mirabolanorum citrinorum uel indorum ana 3 s
bulliant in aqua dulci deinde manibus
fricentur diligenter et aqua coletur et detur
ex ea 3 iii uel v in aurora per quin
~~dulcorata~~ dulcorata sirupo de zuccaro uel
tamarindorum uel melle ro. Remota ea
antedicta ergo lotus cum clistere ex rosarum
rosarum seccarum florum camomille farine
ordei ana partem i seme fenu grece ana 3
s. bulliant in aqua pluuiali et modico
vini vel pontici coletur et in colatura
dissoluatur aliquid mellis et terebentine
in parum bulliendo et colando et te
pedum frequenter iacendo proluat
donec fames et sanies moretur. Si
aut dolor et mordicatio ulceris fue
rint augmentata adde in decoctione
prima se insquami et foliorum quercus et
... et psidie ana ... s in colatura
vero adde ii uel iii vitella ouorum
et cum eadem aqua fiat enteclisma ita
ut in ipsa sedeat et moretur hora do
loris vehementer vel mundificetur
cum vngento quod fit ex sarcocolle
et s dissoluatur in aqua mellis addique
in tazola et incorporetur cum eis farina
fenugreci et farina ordei donec fiat
... uel ... et in eo involuatur
licinia et extenta intromittatur
in profundum vulnus et contra platea
restringatur et postea extrahatur et quorum
cum bambace extrahatur et sic successiue
fiat donec ... loco ... de
inde vero consolidetur cum vngento stipti
co quod sic fit ... in ... mundificatum
... aloes ... lapidis ... cima
... pulueris carte combuste
ana 3 s ... omnia et ...
et si ... apparuerint ...
de hoc puluere super ... omni die bis
et si ... forti ... volumus adde ...
ar sanguinis draconis thuris ... et ...

Si vero fuerit profundatum fiat cum succo
plantaginis uel consolide maioris in
modum vngenti et imponatur cum licinia
et conficiatur cum aqua decoctionis corti
cum granatorum et balaustiarum et glandium
et vini in modum clisteris et tepidum iaciatur
omni die bis et in ipso mulier sepius
balneetur. Abstineat a coitu quod posse
donec consolidatio compleatur similiter
et a rebus ...
Cura ulceris in matrice quod fit consequendo
ad apostema saniosum in ea est ut post quam
ruptum fuerit apostema post uel partum ut
pote et per compressionem et motum corporis
et descensum veloces gradiendo uel saltu
donec ... fuerit sanies egredi per
voluam et sanguis tunc in potu fundatur
aqua decoctionis ... caliorum
uel ... et ...
... mundificant ulcus cum virtute et
hoc fiat tot diebus donec sanies
et sanguis moriuntur deinde consolidetur
cum incarnatiuis predictis et detur omni
die in aurora ... trociscus ...
... de karabe dictus ... sanie
cum aqua decoctionis ... et plan.
uel vino ... in quo ... vero fuerit
dissolutum

Empencia

... medicamina
bona ... ulceris similiter et in cor
patura ... capitulis ...
capitulo de ulcere in aure et capitulo de fissura
labiorum oris et capitulo de ragadiis in
ano hec ergo ... cum illis ...

Canon

Cura omnis ulceris duplici
intencione perficitur prima scilicet mundificatiua ...
... conglutinatiua est
et iterum ... que cum dolore
... cum resolutiuis debilibus
anodinis et hec omnia plene iam
diximus in capitulis predictis.

Pronosticacio

... in matrice raro fuerit consequitur
et plus vero post ... incipiendo ...
... dolorem ...
... ulcus ...
... fistulam ...
... philientem ...
si vero ... superuenerit fiet

ab orificio nisi illico succurratur quoniam virtutem
oppressivam simulabit quemadmodum et
tenasmon. Explicita est sectio
tertia. Incipit sectio quarta

Pervenientes videtur ad curationem pas
sionum contingentium circa ramos
corporis humani propter causas que
circa stipitem accidunt et radicem
descripsimus remedia proposse notamus
autem ramos corporis manus et brachia
et crura et coxas atque pedes. Nunc cum
amplius dominum cognovimus prius laboris
meatum fore atque perductum adhuc
usque per devotos deum precamur gratiam
eiusdem postmodum quatenus studentes talem
dignetur ad finem voluntatem dirigere omnium
munus spiritu suo colliget orantes
et deus ab errore nos eripiat et oculos
nostros illuminare dignetur. Sectionis
quarte tractatus est unicus
cuius sunt sex capitula

Tractatus iste est ultimus post in libri
totius promisso divinum concessu est
secundum ultime tertii capituli. Autem cum
quodam ordine nobis placuit primum librum pla
cuit observare passiones autem de quibus
in ipso dicemus sunt que accidunt in
extremitatibus membrorum et sunt in numero sex
prima quidem ramex et hernia secunda vero arthe
tica tertia sciatica et desmatica quarta dolores
spondilium dorsi quinta vero gibbositas corporis
sexta labores spontanei et tremores
musculorum qui sunt circa ambitum totius

Capitulum primum de ruptura cifac
et ramice et hernia

Cifac est panniculus magnus rotundus
stomachum epar et splenem atque intes
tina omnia totaliter amplectens et
ob hoc ipsum natura solidum fabricavit quem
Amicen peritoneon nuncupant. Ad hec
igitur panniculo circa duo inguina duo alii
oriuntur panniculi in corporibus virorum figuram
ducorum cornicularum habentes quos didimi nuncu
pamus ita ut tamquam corporis panniculo cifac
affigatur et basis per inguina descendens
deinde testiculis duobus circumducta

porbeum ossium construat id est bursam testi
culorum. Accidit autem plerumque et precipue in
pueris et hominum complexionum humidis sive
per nativam sive per accidentalem impregnationem ut
cifach predictum dilatetur vel etiam rumpatur pre
dictis locis et inde descendant per didimum et
ossem et malam compositionem faciunt cum tumore
et inflatione inguinum et testiculorum. Et si quidem
cifac dilatetur potius quam rumpatur ramex vel
hernia nuncupatur. Si vero rumpatur ruptura
cifac appellatur. Et si rumpatur tunc illud quod
descendit aut est intestinum quale tunc
zirbus adipinus. Est autem zirbus
panniculus unctuosus latus extensus super
stomachum et intestina ut corpori congeret calorem et
calorem et ad inferiora veniet et frigi
ditate aeris contactus defendat ea sunt
membra nervalia modicum quam sit calore humana
licet non nisi per calorem operentur. Si vero dila
tetur potius quam rumpatur tunc res que descen
dat descendit aut est aquositas et tunc
hernia aquosa dicitur, aut est ventosi
tas et tunc hernia ventosa dicitur, aut
est humor grossus qui se coagulet generatur
in carne et duritiem assumit et con
densationem et tunc hernia dicitur carnosa.
Signa igitur distinguentia inter herniam
et rupturam sunt quoniam in hernia non fit dolor
quamvis res manibus sursum ducatur ductam
per didimum invenitur vel quodlibet contracta
In ruptura vero fit dolor et adhuc
magis si res descenderit fuerit intestinum
quoniam membra nervosa habent sensum acutum et
tamen hoc est quod res que descendit prius
nunc dicemus. Signa et etiam cum
in ruptura est facta apparet tumor et in
flatio circa inguina cum patiens stat
erectus. In hernia vero non autem neque inflatio
nisi circa bursam testiculorum. Cura
vero propria ruptura sunt cum se eger re
supinatus pre pedibus iacet et anchis per
exaltatis atque capite deposito et rem in
osseo contentam ducens sursum per didimum
manibus comprimendo reddit. Aut tota
aut pars eius cum difficultate multa

et sine rugitu omnino vel pauco ita quod
ut zirbus sit tumor testiculorum et
inflatio fiat mollior et subtilior ante re
ductionem et dolor rugitus minor. Si vero
intestinum sit tumor et inflatio fiet tan
gibilior et grossior et apud reductionem
dolor et rugitus maior. Signa vero yppo
hermosi quando si eger resupinaverit sicud
prius et rem reduxerit, videbitur aut totum
aut pars eius cum facilitate et rugitu pli
mo vel mediocri ita tamen quod ut si bene
steterit sine fiet rugitus plurimus apud reduc
tionem et tumor et inflatio testiculorum dura
que tactum suo cedit et sonat cum tangi
ante reductionem. Si vero sit aquositas
fiet rugitus mediocris apud reductionem
et tumor et inflatio testiculorum immensa
valde et mollis splendens sicud facies
ydropicorum et urina que mingitur fiet
pauca. Si vero sit humor siccus gipsus
in carnem ad tactum propter quod dura
inter testiculos et ossem mollities huius modi
neque reducatur quantumque comprimatur. Ste
thodus Cura ruptura duplex est una
quidem cum incisione et tactio duri
cum penetrante et ipse si sit diffici
lis antiquata et hanc cyrologis
derelinquo. Alia vero cum medicinis stip
ticis constrictiva et ipse si sint ruptura re
cens facilis curationis et haec possi
dicemus. Curant quod apud intestina
omnia cum suppositoriis vel clisteri le
nitivo in recto bis una die. Postea
ponatur eger in aqua dulci tepido tempore
longo quod dedimus et intestina fuerint
completa mollificata. Deinde resupinetur
super lecto suo anchis elevatis et capite
depresso et reducat medicus zirbum
et intestinum sursum per didimum invcen
trem paulatim parum post parum donec
totum reducat. Tunc igitur ponatur super
locum rupture emplastrum stipticum quod fit
sic: Recipe thuris mastices gummi arabici dra
ganti ana ℥ I boli armeni sanguinis draconis
aloes mirre ana ℥ III acatie gal
larum cipressi glandium psidie ana ℥
III aristolochie longe bdellii galbani
sarcocolle resine picis navalis in
durate ana ℥ V colofonie mumie
phisti confecti aceto ana ℥ I confice
sic: infundatur bdellium et opoponax et gal
banum et sarcocolla in aceto vini
per 10 horas et postquam fuerint frustratim
fuerint massa. Deinde coquatur et
cum resina et pice navali et co
lofonia dissolvatur simul ad ignem
in cazola et post liquefactionem omnino
ponatur ab igne et incorporentur cum eis
pulveres aliorum vero subtiliter cribellatis.
Et fiant magdaliones sicud in emplastro
diplicon quorum unus mollificetur ad
ignem lentum et extendatur super petia
linea molli, et actu calidus fuerit super
locum et plumaceolo duplici super duplicatum
cum fascia lata fortiter alligetur et
sit plumaceolum latum ne faciat
rupturam dilatari et sic dimittatur
per 5 dies. Et eger omni tempore iaceat
supinus in lecto, post dies vero 5 dissol
vatur et iterum renovetur sicud prius et
per dies 5 dimittatur et tunc iterum
renovetur et sic fiat donec ruptura
perfecte consolidetur. Dicitur abus et po
tibus stipticis famosis sed quoque me
dullis et olenbus benedicte lenifica
tibus vel leniatur cum suppositorio cum
clisteri prout docuimus circa difficultate
ventris pagso de empicis. Et cum
sanatus sit abstineat crapula
possibile neque stet neque moveatur super
cibum vel potum immo sedeat vel
resupinetur donec cibus sit in
stomacho sed digestus. Abstineat a ...
bus et pisabus et carnibus pingui
bus et balneis aque dulcis tepide
et omnibus mollificativis. Abstineat
etiam a legiminibus et rapis et omnibus
ventosis. Abstineat a coitu et
saltu et vociferatione forti et
luctamine forti violento et cursu
veloci pondus quoniam omnis labor cum
qua retinetur anhelitus et intes
tina conquassentur dilatat rupturam

si est et facit si vero est [illegible] si quoque coire voluit fiat non nisi in vino et scabus oppurgatis et ventre undique stricto tincto fascia lata. Cura hernie aquose est ut si sit parva recens facilis emplastretur testiculus cum emplastris calidis resolutivis desiccantibus dictis capitulo de ydropisi passio de ascite. Si vero fuit multa antiqua difficilis perforetur bursa testiculorum in loco coniunctionis duorum testiculorum perforatione penetrante a posteriori quoque cum tenta aurea vel ferrea ignita quam si fuit ad folium redibit. Sanie post dies aliquot nisi sub [illegible] cauterizato et evacuabitur aqua paulatim de die in diem sed non tota subito ne forte accidat sincopis atque mors neque consolidetur donec aqua perfecte evacuetur. Retinetur causa quoque cum cadit tumor recidivus volumus apponi cum filo lineo vel sericeo traducto cum acuet omni die bis de optimo in oppinum refricato dicte sicut ydropicus bibit quare. Cura hernie ventose est ut si sit recens facilis emplastretur testiculi cum emplastro carminativo dicto de colica passio de colica ventosa. Et dieta sicut dictum est illic. Si vero fuit antiqua difficilis curetur cum perforatione iam dicta quam sicut in aquosa dominatur aqua super ventum sicut in ventosa dominatur ventus super aquam neque est mirandum est in corpore hominis alterum super alterum reperiri cum eodem sit ibidem efficiens scilicet calor diminutus causa que materia scilicet humor fluens ut dicit Galienus de accidenti et morbo. Cura hernie verrucose est ut si sit parva mollis et facilis emplastretur cum emplastris mollientibus simul et resolventibus dictis capitulo de apostemate scrofe passio de apostemate eius duro. Si vero fuit magna dura difficilis oportet incidere verruca antiqua quod et cophat et labia eius consumatur et cum unguentis cicatrizantibus consolidentur dictis capitulo de ulceribus in aure et capitulo de fissura labiorum oris et capitulo de ragadiis in ano.

Emperica

Emplastrum ad rupturam peritorum oppositum sic fit. Recipe picis navalis aloes masticis gallarum ana ʒ i, boli armeni ʒ iii litargiri terre ana lb i, rasure colofonie galbani ana ʒ iiii, sistri quercini vel succi eius si fuit tempus ʒ ii, gypsi ʒ i, aristologie longe rotunde longe ʒ ii, mirre thuris ana ʒ iii, terebentine ʒ ii, sanguinis hominis lb i. Conficiatur sic. De qua accipe pellis arietis cum pelle sicud abstractum est ab ariete in aqua pluvie fervide coletur et in cofatina coquatur. Vel super predicta bene et fortiter coniunge misceantur agitando cum spatula ne comburatur. Deinde coleantur et fiat ex rebus emplastrum et applicetur ex ipsis cum lana predicta infusa in eo et appressa vehementer donec secca perfecte fuit et talia fiunt super locum. Emplastrum oppositum ad herniam aquosam et ventosam scripsimus capitulo de apparatibus virge et testiculorum passio de emplastris illic recurratur.

Canon

Est quoque considerandum quod apud Sedinum est fortis ac solide torture quare accidat in huiusmodi corporibus ruptura vel dilatatio apud umbilicum et precipue si motus laboriosus aut casus aut percussio antecedant et talis ruptura ut plurimum periculosa est et morbus. Consideranda preterea quod in corpore debili vel delicato et precipue cum ruptura est magna antiquata difficilis sufficit cura blanditiva que est ut patiens locum rupture faciet cum plumaceolis duobus in superiori quorum molliori applicabitur superiori vero duriori ex lana vel pelle cum cingulo brachali omni tempore firmando perdies residuos vite sue.

Pronosticatio

Ruptura accidens in pueris et mulieribus et omnibus humida complexionem propriam habentibus et precipue sanguineis carnosis est facilis curationis in adultis vero et senibus vel siccis propriam difficilis. Item ruptura recens parva et in qua nichil vel hic descendit in osseum sed tumor solus in inguinibus nuper accidit facilis est curationis. Antiqua vero magna et in qua testiculi atque zirbus sunt inflata difficilis. Item hernia aquosa pronosticat ydropisim ascitem, ventosa vero tympanitem et ethicam consequitur quod aquosa de[color]

est ventosa et asclites durior est tym
panite. Concluditur etiam in summa quod aqua
petat 2a digestio, in ventosa vero digestio
prima, quare sicud in aquosa oportet ut rectificetur
operatio cum unguentis et emplastris calidis stipticis
ita in unguento ventosa stomachi cum eius
et epar quidam plene dorum sunt locis.
Est urina aquosa aurigio magno valde
cum urina pauca rubea vel diversis colo
res sunt secundum regionem infimam et su
premam mediae. Item pronosticatio ydropi
sis desunt propter causam predictam. Capitulum 2m de
passione et eius speciebus

Dolor articulorum generali nomine arte
Dolores arthetica nuncupatur quod si in
brachio vel manibus contingat ciro
gra vocabitur, si vero in iunctura vertebri seu
coxarum dolor anche dicetur. Si vero in
iunctura geniculi sciatica nuncupabitur
sic et dolor anche philosophi sciatica nuncu
patur. Si vero in calcaneo vel digitis
pedum vel pedibus nuncupatur et colligitur
communiter causis in duabus causa prima
et communiter. Unde 3o cap fen ...
causa prima sit sicut hic dolor a phlegmate
superfluo currente per venas capillares
atque membrorum porositates donec perveniat
inter os et os iuncture et ibi stans indu
cit aliquam corruptionem in ligamento coniungente
ossa predicta et sunt quantitate ipsum osten
dens et sunt putredine ipsius spasmum de
struit et corrumpit et sic capitula fiunt
et demum operationem membri prohibeat et for
te ossa iuncture dissolvet et perdurent.
Unus enim spasmum et tetanum facit con
tra superfluo humor et cordas et muscu
los attrahente, ita dolor arthetica
contra iuncturas et ligamenta ledente potest
quod neque maligno dolore artetico acci
dere potest spasmus ut dicit. Et in quinto
aliquis afforismorum. Eunuchi non patiuntur podagre
neque ... sit igitur apud iuncturam compendium
que quatuor humorum superfluitas fluit et
consumptione corporis ad mortem ... ma flua
venire accidit est contra vero flato
lapsoso cum adheret aliquid colere vel
san. acute fuit additum ut ipsum prohibet
in loca profunda, neque potest hoc capitula

que ad modum reliqua humari perfunctorum
cum natura grossities et membrorum frigidi
tas atque loca profunditas illud non admittunt
sed ut remaneat per resolutionem vel lapidi
ficationem. Istud etiam capitula in quibusdam
corporibus certos habet periodos quibus advenit
et recedit, unde quidam de mense in mensem
Aut de anno in annum. Aut de etate in
etatem. Et dicit ypocras quod tempus absolutionis
ipsius cum accidit est etas dierum plus
tamen vel minus 2 in natura multitudine
et frigiditatem. Unde ait ypocras in particula
afforismorum. Eunuchi podagre consuetudines
sunt hec in quantum diebus deficien
tes resident, hoc etiam capitula in quibusdam
membris accidit tumorem facit et
ruborem et calorem plus tamen vel
minus secundum naturam multitudinem et caliditatem
... in antha in qua tumor et ca
lor et rubor apparent non optime
carnibus animalium et loca profunditate
habente. Signa humorum calidorum sunt
loci rubedo et caliditas apud tactum fortes,
et dolor pulsativus intensus cum tumore
et inflatione et urina ignita. Et tunc
si materia fuerit colica fiet dolor acutior
et rubor et tumor minor et urina
subtilis citrina et si antecessit usus
sinapis vel piperis vel allei vel vini
veteris amari et etas et regio et tempus
anni colica fuerint erit signum certior.
Si vero materia fuerit sanguinea fiet dolor
gravior et tumor et rubor maior et
urina grossa rubea. Et si antecessit
usus carnium laudabilium et ovorum sor
bilium et vini rubei dulcis et etas
et regio et tempus anni fuerint sanguine
vior fiet tua signum. Signa humorum
frigidorum sunt loca rubedo modica vel
vergencia ad album vel plumbeum et
caliditas moderata vel nulla et tumor
magnus et urina remissa et
dolor non multum acutus. Et si
materia flegmatica fuerit, tumor et albedo forta
sicabuntur cum mollicie et fiet urina
alba grossa nisi fortassis operatio in
flammetur ... dolore et si antecessit nau

segnitia sacietas assidua et potus vini
plurimum in renibus et supra pectinem et dolorem fortem
Si etas ergo et tempus anni fuerint fleuma-
tica color fit tunc albus. Si vero urina fit inlicita (mlita)
tumor et plumbeitas fortificabitur ad durum
et fit urina subalbida subcitrina et si presentia
preterita et futura concordaverint tunc [illegible]
[illegible]. Signa humorum [illegible] sive commixtio (Signa plest humorum)
et alteratio signorum cum predictorum secundum
gradum proportionatum imperant. Credo
tamen quod in passionibus nodorum profundorum (no.)
non sit color certior [illegible] potest enim
humor grossus minus latitare propter quod aut
in quo illius affectus sine periculo [illegible] (hali)
lacertibus ventris. Et ipso quod testatum
est quod color vel corporis [illegible] humorum
ostendit. Si vero in profunditate acciderit
Quare investigare oportet [illegible] consuetudinem
tempus etatem et regionem atque morbi naturam
et quod urina cognoscere cum quibus humor dicit.

Methodus. Cura passionis arthetice
duxi una quidem apud paroxismum et [illegible]
cum que ipse curativa dicatur. Alia vero
post paroxismum que ipse preservativa
incipiatur et de ipsa ordinatum scri-
bemus tam in causa calida quam frigida
vel composita. Evacuetur igitur hora do-
loris et paroxismi [illegible] calida
sive colica sive sanguinea sive compos-
ta [illegible] ut aperiatur fiat flebotomia
de basilica sinistra si dolor est in brachio
dextro vel de basilica dextra si dolor
est in brachio sinistro et extrahat sanguis
sufficiens totius simul vel cum [illegible]
neque negligatur aperiatur flebotomia [illegible]
[illegible] si pauco tempore prius flebotomavit
[illegible] est [illegible] maxime [illegible]
[illegible] curativa [illegible] neque repercus-
sio neque resolutio consentiens videatur. Et
si corpus sit plethoricum flebotometur a principio
aperiatur salvatella pedis dextri si dolor
est in manu dextra vel pedis sinistri si
dolor est in manu sinistra et e converso fiat
si dolor sit in renibus et pedibus
et post illam flebotomiam fiat flebotomia
saphene [illegible] primo

[illegible] Et tunc caveat de flebotomia [illegible] quod flebotomia
facta [illegible] nequaquam [illegible] (... ubi ...)
sint. Et post flebotomiam [illegible] ad medicinam
leniter educentem coleram et humores acutos
sicut est [illegible] lapa vel electuarium de succo
rosarum vel alia [illegible] quas iam diximus in
cura [illegible] fortis namque medicina hu-
mores agitaret et dolorem augmentaret (no.)
et fortassis [illegible]. Deinde fiant post evacuationem
remedia localia [illegible]
quare ponatur [illegible] in aqua [illegible] (Lolia)
vel fomentetur cum aqua frigida et aqua rosacea
[illegible] aceti [illegible] vel cum succo solatri et semper-
vive [illegible] agresta [illegible]
epithima cum pulvere rosarum sandalorum [illegible] infuso
in aqua rosacea et agresta et modico aceto
Vel linatur cum oleo nenufaris quamvis omnis dolor (oleo)
[illegible] sine ulteriori [illegible] in principio
cum rebus frigidis actu et virtute [illegible]
superfluus [illegible] ingrossetur et fortiorem [illegible]
[illegible] dolorem unde Ypocras in [illegible] particula
aphorismorum in articulorum tumoribus et [illegible]
doloribus sine ulceratione et podagram
et spasmum horum plurima aqua frigida infusa
refrigerat et attenuat et dolorem solvit.
Stupor enim mediocris dolorem minuit.
Emplastretur etiam cum rosis solatro semperviva (Emplastrum)
nenufare plantagine cum [illegible] rubei
coctis in aqua pluviali vel ferrata.
Deinde pistentur et incorporentur cum farina
ordei pulvere mirtillorum acacie [illegible]
[illegible] coctis aqua [illegible] addito
oleo rosarum vel nenufaris quod sufficit et
modico aceti vel agreste. Et si post ista
dolor non cessaverit neque minoratus fuerit
addatur aliquid cum foliis et semine [illegible]
quoniam [illegible] illis est radix [illegible]
et [illegible] fortius est opium [illegible]. Caveatur
tamen [illegible] narcoticorum quoniam membra
[illegible] sunt [illegible] frigida et ad [illegible]
[illegible] inclinata. Si vero per applicationem
repercussivorum dolor fortificetur vel non
minoretur vel tumor induretur nequaquam
super locum ponatur sed [illegible] et [illegible] membrum
hora illa tali ut sit [illegible]
[illegible] ad ipsum [illegible]
In augmento vero et cum cessat aggregatio (In Augmento)

flupus et tumoris fiat emplm̄ ex stiptic̄
primo cū resolventibus sine attractione
sicut est emplm̄ ex folijs rosis floribus
camomille fabā fenugrā farina ordei radi
ce altee coct̄ et umdat̄ et pistat̄ pste
et incorporat̄ cū olō camomillio vel nardo
sufficient̄ et tepidum applicet̄ Confert eciā
hora illa fomentaco mebri ex aqua decoc
tionis rerū earūdem et humeo sive fricatōe
eisdē ex eisdē In statu vō et cū cresuātq
fuis assumpt̄ uīc adde plus ex resolventibus
in exemplo iam dicto sicut est semē aneti
et ebullatū se lini et oleū aneturū folium
et radices apij et ultra illud cū tuscie
das In declinatione aūt pstea et cū tumor
cepit residere et rubor pallescere et dolor
mitigari fiat emplm̄ ex puris resolue
tibus sine stipticitate omne sicut est
stercus bominū calid vel equinū vel por
cinū recens sicut est et forcius stercus
columbinū Et si vis una stercor̄ cum
cadz incorporetur pulvis euforbij vel
saponis vel modicum fermenti forcior
fiet eplacō Caveat tamen in resolu re
solutionē inmoderate ne soluat̄ opinā
subtile et lapidificet̄ grossum illud na
qz frequent̄ accidit in apostatibus meltuarz
calid̄ et ppē signat̄ quare p9 quā
illud cognoscit̄ ex pvitate caloris et h
uditate caloris et durie tumoris
et insensibilitate doloris p9 pone reso
luta et vte mollificatiis si inmoderato
ne resoluat̄ opinā subtile et lapidificet̄
grossum illud namqz frequentr̄ accidit
in apostatibus meltuarz calid̄ et ppē
sanguinis quare p9 quā illud cognoscit̄
ex pvitate caloris et humiditate caloris
et durie tumoris et insensibilitate doloris
p9 pone resoluta et loca mollificatiis
inmoderate ne resoluat̄ opinā subtile
et lapidificet̄ grossum illud namqz frequent̄
accidit in apostatibus meltuarz calid̄
et ppē sanguinis quare postquā illud
cognoscit̄ ex pvitate caloris et humiditate
caloris et durie tumoris et insensibilitate doloris
postpone resoluta ut mollificatiua et
cum caliditate temperata sicut est adeps
vulpis vel canis pinguis, vel unstole

Vel gallīe Vel anet Vel anseris et
sicut sunt medullatōes fenugrā se lini
se altee si cū predict̄ resolutiuis mis
ceant̄ in emplō Et tunc forcius est
in mollificando atqz resoluendo si addi
deris aliquid ex gummis talib̄ sicut sunt
sapinū galbanū armoniacū oppoponacū,
Et nō negligas studiū in mollificandis
apostat̄ quia si insederit in apostate durities,
disrupcione fortassis ineccū eis
bitur oclusit margarite et pacta
tabit̄ membrum atqz spasmabit̄ et for
tassis dislocabit̄ eis ineccū et huiu
ne claudicaco p dmans omni tpe
et ppē si passio sit in lumbis [illegible] tem. Ad mollificandum apostema
aūt mollificandi apostata dūdum plene
scripsimus ca° de apostate sicut In fine vō
declinationis conferunt balnea cali
da stiptica confortativa sicut est a
qua trinacī vel aqua decoctionis
aluminis sulphuris et salis gemē vel aqua
decoctionis absinthij arthemisie saline
calamenti mētastri arcticae samue
in aqua dissoluat̄ aliquid salis gemē
vel nitri Et si sup calefactione ex eis
timueris add̄ stiptic̄ sicut in decoctione
sicut est plantago mirtilli balaustie
glandes rose lentes bistorte et silia,
Confert eciā hora illa fomentaco facta
ex aqua stiptica et morus rubei vini
pontici vel succi citoniorum vel bar
beris vel aqua pluviali p9 quā in
ea cocta sunt rosa mirtus acacia
et galle hypoquistidos qz confortant me
mbras ne alias recipiat superfluites
Si vō p9 omnia tumor cū rubedine
vel durie remanserit aliqualis
apponat̄ sanguisuga que cū ceciderit
ponat̄ sup eius morsura folia sam
buci et permittat̄ ut effluat pluribus
diebus postea cum loca ex
siccatus sint et tumor complanatq
ponat̄ folia [illegible] qz indurentur
et cicatrizant Et cum si nihil
remediorum phisicalium contulit ad De mamillis
manualem operam fiat ultimo re
currendum cū sit omnium fortissima
Fiat ergo cauterium. cū ferro ignito

sub inctura dolente vel super in lecto
in aqua inde quiescente ita scilicet ut corde
et renes non tangantur et profundetur
usque ad os neque dimittatur consolidari
tempore longo sed ponatur in eo pillula ex
cera et pilis leporis, vel pilis lane con
structa ut permittatur materia effluere per
annum vel amplius donec membrum ab
arteticis sealet et istud cauterium
est innanienti in dolore arthetice cum
in eo membrum pars conferant propter
loci profunditatem Dieta hec pauces
ex rebus frigidis sicut sunt pulles ex
dei vel avene conditi cum lacte a
mig dul et lentes et risum et
mica caseus recentis et olus sicut est
lactuce vel portulace Abstineat
a carnibus nisi alterat cum oleribus
eisdem vel seminibus eorum vel acetoris saporis
bus ex aqua rosa et agresta et
vino citoniorum vel berberis vel
succo vel acetose vel trifolii succo
vel confectis sed non ex aceto vel sinapi
Bibat aquam frigidam Vel quod melius
est Julep vel aqua decoctionis seminum
dulcorata cum succo Abstineat a
vino proposse et mellicrato qui si vino
necesse sunt vel non ex debili te vel con
suetudine bibat vinum ponticum limpha
tum ad medietatem cum aqua ex tinc
tionis calibis igniti vel aqua pre
dicta Cura preservativa arthetice de
causa calida est quod ante hora paroxismi
pro dies plurimos Flebotomia et in principio
veris et autumpni fiat flebotomia basilice
vel mediane vel et ordine quem
diximus in actu curatio, Post flebotomiam
vero digeratur humor acutus sed cum syru
pis frigidis mundificantes appetitum qua
sit fit Recipe endivie plantaginis
arthetice epatice scolopendrie ab
sinthii sicut rosis violis rosarum acetose
ana manipulum I radicum quinque generum ana ʒ
I seminum quatuor frigidorum maiorum et minorum
ana ʒ ß sandali berberis sicut sandal
ana ana ʒ iii cassiafistule spodii
ana ana ʒ iiii fiat syrupus cum libra I

zuccara et aceto citoniorum detur cum epio
in aurora per dies viii cum aqua decoctionis
seminum predictorum Et sunt qui digestionem
faciunt cum syrupo rosarum vel foliis
sed eius locus ad loca profunda non per
tingit Sunt et alii qui hoc faciunt
cum syrupo rosarum vel foliis acetose ex ozimel
non placet quia sicut sunt sunt materia per
ducit ad interiora contra nervos atque ossa
adherentes congelat cum illud in se acetum
contineat et propria acuta Si vero compositum
fuerit vomitum provocabit, vinum cohibentur
et humores colliquabit Purgetur post
hec cum pillulis hermodactilis maioribus sol
licite in suo autem quando sunt omnibus aliis
meliores Recipe hermodactilorum alborum et mundatorum
ʒ v scamonee ʒ v et ʒ ß mirabulorum
citrinorum ʒ v rosis ʒ v aloes ʒ I et
fiat cum syrupo rosarum et da ʒ v sero cum
venit dormitum sine cena Vel cum pillulis
de aloes composite que sic fiunt Recipe aloes
citonini ʒ ana partem ʒ e vini mirabulorum
citrinorum ʒ I scamonee vera pte ʒ vini
esule partem ʒ e vini masticis viii
partem ʒ e vini fiat pille cum succo
citoniorum vel maciorum vel vino ber
beris vel aqua decoctionis eorum et sunt
omnes vina dosis si corpus fuit com
pactum cum non sunt difficilis solutionis
Si vero maioris sunt lapis carnis et fa
cilis solutionis medicine Pille de
hermodactilis minores secundum excellentes
quorum sic fiunt Recipe hermodactilorum aloes
ana ʒ I scamonee ʒ I rosarum sicut cepe ana
ʒ ß informentur cum vino de coctionis
hermodactilorum, detur cum speciebus ana ʒ I vel usque
ad ʒ I et ß Vel si aliud post non fuit
purgetur cum ʒ ß benedicte laxative acu
ta cum ʒ I pulveris mirabulorum citrinorum
vel cum ʒ I ß electuarii de succo rosarum laxa
tivi acuato cum eodem, Et detur ista
clarea post mediam noctem Et sunt qui
purgationem faciunt decoctione cama
driorum manne cassiefistule seni epithi
mi seminum et aliis educentibus humores
acutos ad lenitatem Sed illis non con
tingit nisi corpori delicato quando vinus
apozimatum non attrahit a remotis
quare pillule sunt preferende eligende

Abstinentia a vino
Cura preservativa a causa calida
pillule de hermodactilis

et reiterentur purgationes de ebdomoda in
ebdomodam donec corpus sit mundatum
neque permittatur venter constipari sub regimine
dicto, sed leniatur cum cibis et medicinis
quemadmodum [illegible] non acuis, et caveat illam
plene stipsim cum destipatione ven
Cibario tris. In regimine de cimiciis vitanda cibis [illegible]
humidis tepidis in calido et frigido vel parum
tendentibus ad frigiditatem propter caliditatem re
le [illegible] sicut sunt pulli et offa de farina
ordei vel avene conditi cum lacte
recenti capre vel vacce et sicut sunt
carnes laudabiles, clipe [illegible] scola
vel lactuca et pisces petrosi [illegible]
bus aromatici, dulcibus [illegible] Et
pisces squamosi frangibiles atque alba
potatio humectantia. Bibat vinum album a
quosum vel [illegible] vel parte. Faciat
vomitu vomitum omni mense semel duobus
diebus continuis vel de his quae de [illegible]
lismo [illegible] de cimiciis. Abstineat
a potu vini plurimi et maxime in ieiuno.
Coitus et amaritudinis [illegible] assi
dua vel contra frequenti et maxime sup
cibum et labore intemperato debilitando et
maxime cum tempus paroxismi fuit in vel et postea
[illegible]. Caveat ab excellentia quali
Aeris ordinatio tatum aeris contrariis quia si calidus fuit
colliquat, si frigidus mortificat, si siccus
induat, si humidus relaxat, maxime quod et
Anis a bonis dictum est quod frigiditas ab
[illegible] membrorum cum aqua calida mol
lificat membra nervosa in [illegible]
xvij [illegible] calidi non frequenter
tibus, [illegible] carnium effeminatur, [illegible]
x de mollitione et generat [illegible] stupore, [illegible]
defectum spiritus in quibus est motus. Et
post subdit frigidum vero inimicum [illegible]
ossibus dentibus cerebro spinali. Cali
dum vero amicum et utile. Ex quibus
colligitur quod oportet ut aptiores [illegible] non
[illegible] sunt omnino [illegible] [illegible]
declinationem quandam ad caliditatem
et siccitatem moderatam. Omnino [illegible] vesti
[illegible] mollia quia [illegible] cum [illegible]
debilitat [illegible]. Confortentur
[illegible] debiles cum ablutione

[illegible] cum vino rubeo stiptico vel vinis
citoniorum in quibus bullite sunt rose
plantago balaustia glandes galle
[illegible] pontica mala maciana nespilia
et similia vel cum aqua de decoctionis
[illegible] coctarum aqua prima re
iectata. Contemperatura ubi foliorum [illegible]
[illegible] in ea frigida fuit aliquotiens
extincta et lapides igniti et in ea
[illegible] balnee et [illegible] post confectionem
[illegible]. Confert [illegible] apud [illegible]
[illegible] tempore sine hora paroxis
mi [illegible] neque corpore repleto
[illegible] et fricationes [illegible] in membro appo
sito [illegible] qui [illegible]
de cura sciatica Cum passionis artetice de ca[illegible]
apud homines paroxismi sive sit de
[illegible] vel de [illegible] sive [illegible]
[illegible] fiat [illegible]
in causa calida quia [illegible] evacuat
qualitatem [illegible]. Post [illegible]
[illegible] purgetur cum [illegible] benedicte la
[illegible] et [illegible] vomitum
[illegible] et aqua decoc
tionis raphani vel [illegible] vel
[illegible] et sinapis et [illegible]
repletionem ciborum [illegible]
[illegible] et si vomitum [illegible]
[illegible] ponatur in decoctione [illegible]
[illegible] albi suspensa in pecia alba
[illegible] hora [illegible] purga
[illegible] applicentur [illegible]
[illegible] dicta in [illegible]
[illegible] corporis [illegible]
illo quia est maior in ea [illegible]
[illegible] quia in causa calida
[illegible] in statu vero et declinatione
magis atque magis applicentur resolutiva
[illegible] debilia [illegible]
[illegible] donec ad [illegible] perveniat
ut supra dictum [illegible] est
[illegible] additum est in [illegible] de vitellis
ovorum et [illegible] Et cum sit grossa [illegible]
[illegible] addendum erit [illegible]
mollificativis [illegible]. Amplius [illegible]
in causa calida [illegible] si tumor [illegible]
[illegible] et color [illegible]
[illegible] raro fit eius resolutio completa

et adhuc satis competere videtur in vomitu
[illegible] igne — post vel solem calidum cum unguento mar
dictus — tiaton vel agrippa. Fricetur subtiliter
operibus spatiis vergentibus ad caliditatem
ut sunt carnes laudabiles ad frigiditatem
sed elixe cum feniculo petrosillino et ova sorbi
lia et vinum album clarum lymphatum leniatur
venter cum suppositorio vel clisteri
frequenter una vice acuto et alia non
acuto ut dixi in capitulo de stipticitate ven
tris passio de empicias et deinde suppo
ni hemorroides venam provocantes alter
natim modo hoc modo illud donec aufe
ratur vel minoretur ista calefactio per quod
impressiset. Caveat a potu aque
frigide omnino et aere frigido cum pellibus
vulpinis et ovinis et vestibus lar
gis mollibus rarificantibus poros unde
cum evaporatione. Bibat mellicratum
aromatizatum cum pipere et cinamomo et
propter apud declinationem famem et stomachum
tollet. Propter sufficit [illegible] declinacionis
fiant balnea calida stiptica similiter
[illegible] et cantenia circa illud. Cura propria
tria arthetice de causa frigida est ut ante
horam paroxismi diebus singulis et in principio
veris et autumpni digeratur materia frigida grossa
viscosa cum sirupo dicto capitulo de retentione
menstruorum passio de empicias vel cum
isto sirupo. Recipe pulegii calamenti salvie
rute betonice balsamite pimpinelle [illegible]
ozimi origani [illegible] an. m. i
florum boraginis florum sambuci scolo
pendrie tamarisci foliorum salicis an.
[illegible] m. ß anisi [illegible] cappari acori
feniculi polii an. ʒ ß ℥ [illegible]
an. ʒ i piperis baccarum lauri an. ʒ iii
fiat sirupus cum lb. i mellis aut zucare
detur omni die in aurora cum aqua
decoctionis radicum vel seminum [illegible]
rum et si laxativum facere volueris adde
in decoctione predicta sene turbith agari
ci an. ʒ i mirabolanorum emblicorum [illegible]
an. ʒ ß mastic ʒ i et detur decoctio predicta
in aurora et sunt qui [illegible] frigidas
in membris digerunt cum [illegible]
[illegible] vel squilliticio [illegible] arthetica
frequenter debilitat membra quare
multiplicat in eis [illegible]

acetum. Purgetur post hoc cum pillulis de hermodactilis
[illegible] albo et [illegible] acerbe suo opinion
aloes optimi mirabolanorum citrinorum turbith albi
[illegible] colloquintide bdellii sagapini an. ʒ [illegible] castorei
[illegible] sarcocolle euforbii [illegible] armoniaci an. ʒ
ii croci ʒ i et ß fiant pillule cum succo porri
et da [illegible] ʒ i usque ad [illegible] vel cum
pillulis de opopanaco [illegible]
sunt [illegible] artetice
frigide difficilis eradicationis [illegible]
Recipe opoponaci [illegible] sagapini bdellii armoniaci
colloquintide an. ʒ v croci castorei [illegible]
℥ piperis [illegible] piperis cassie mirabolanorum
citrinorum emblicorum indorum bellericorum
an. ʒ i [illegible] ʒ ii turbith ʒ iii aloes
℥ xii infundantur [illegible] in aqua caulium
et fiant [illegible] pillule et deinde [illegible]
Vel si aliud predicto non sit purgetur cum pillulis
[illegible] vel [illegible] vel fetidis almansoris
famosis vel cum ʒ ß benedicte laxative
[illegible] cum ʒ i [illegible] mirabolanorum emblicorum
Utatur cibis subtilibus calidis ad sicita
tem tendentibus ut sunt carnes lau
dabiles asse et ova gallinarum recentia
et carnes elixe et cum petrosillino condite cum
pipere et sinapi. Utatur iuribus ciceris et
pisorum [illegible]
[illegible] lapsus cum suppositorio vel
clisteri acuto ut dixi in capitulo de stipticitate
ventris passio de empicias. Bibat mellicratum
vel vinum clarum vetus [illegible]
moderato. Caveat a sacietate cibi vel
potus [illegible] vomat omni mense semel
ut supra dixi. Caveat a piscibus et
aqua frigida et vento [illegible] et fatigatione
membrorum [illegible] motibus vel stationibus la
boriosis et [illegible] paroxismo [illegible]
et avibus [illegible] viscosis et pane azi
mo atque tortellis [illegible] et carnibus por
corum [illegible]
[illegible] et locione
membrorum cum aqua calida vel frigida sed
[illegible] in stubis [illegible] et
sedeat in aquis [illegible] et [illegible] post
purgationes [illegible] Et tunc utatur
[illegible] calidis [illegible] sicut est [illegible]
[illegible] et dyaceon [illegible] et ℥

pille de opopanaco

cibus

pix[?] liquida condita — conditur et melius omnibus prætereà qdictum
scod sit ʒ iii cd(i)tum quoniam appetitum fortifi
cat cibos inmos et membra sua ut dicit
Mesue in suo tractatu de appetitu cap° de
epilensia. Unde Ypocras. **Empen**
ta arthetica quod sit passio vinosa se
pe contingens ut sunt que operantes
localiorum remediorum confectionem post pur
gationes oleis et ypo in declinatione ad
in beneficium contra diuersa ex quibus sunt — molli ficatiua
vngenta olea balnea fomentationes et
suffumigia que dicimus vngentum rarum
expertum sic fit. Rx adipis ranarum lb j
et si bene recente ʒ j sep(i) narbicon aggre
dyaltee an ʒ in oli camomilli oli ane
tini oli castorini an ʒ j oli ro ʒ in
oli costini tebentini an ʒ j cere ʒ j
oli gumi antiquissimi lb j sepi castini
vetustissimi lb j euforbij ʒ s resini
pini ʒ j thuris ʒ j conficiantur omnia
simul ad formam vngenti et ex eo vngatur
membra debiles ex eo calida vel sicca — vngenti ex
tamen sicca hora declinationis ad ignem — Oleū 7
vel solem calidum lenius fricando do
minatur cum reiteratione frequentata
per dies plures quoniam mollificat materias re
siduas et inseparabiles resoluit. Vngentum — Vnguentum
aliud expertum accipe vulpem viuam de — expertum
alatam ex tractam tamen intestinis
et ipsam fac bullire cum pelle et pilis
in oleo quousque et sic sua dolet caro ab
ossibus dissoluatur ex cola oleum ex remanet
et dissolue in eo ceram cum sufficiente
et si fortificare volueris adde sagapino eufor
bio oppoponaci post dissoluta fuerint ad ignem in
cazola et in compone omnia perfecte sunt
cum ratio sit vngentum ex adipe castoreus
vel canis vel mustele. Vngentum de — Vngentum
magistrale aggregatum ex rebus calidis apperien — magistrale
tibus atque resoluentibus cum virtute proprietatem
et conferens est plurimum paralisi atque tortture
et spasmo repletionali et omni nervorum pas
sioni ex frigiditate. Rx vngenti cum gummorum
sed marciaton arogon et agrippa an
ʒ in oli laurini ʒ in oli castorei oli
rute oli lubricte petro tebentine an ʒ j
pigroclmus vulpis ʒ j pigroclmus castorei — Lacertinum
ʒ j acuantur predicta ad istis rebus. Rx eufor
bij sagapini galbani asafetide an ʒ j

castorei pulverizati ʒ j piperis sinapis can
tharidarum sulphuris an ʒ ij oppopanaci ʒ s
dissoluantur gumme in vino vel in aqua
decoctionis cantarorum ad ignem et cum
eis incorporentur res omnes alie sub
tilissime cribellate et fac vngentum vel
extendatur super corio albo molli et fiat
totum. Si vero tumor durus sive bonum
videtur et aliquid ex mollificantibus ap — molli ficatiua
ponatur cuiusmodi sunt adeps anceris
anseris et galline et ampungia porcorum
et medulla ouium et medulla ceruini
vaccarum et storax liquida. Cum enim
asa est ex gummis maxime fetenti
bus neglegatur in repletione licet sint et
maxime conferentibus in hoc casu et ex
ponatur aliquid ex aromaticis penetratiuis
ex quibus sunt garioffili muscus cala
mus aro custus et gallia musca
atque timiama quoniam ex eo delectatione
sumitur apud nos melius operatur
sive per interius sive per exterius offeratur.
Oleum de ranis confectum ad artheticam — Oleum 7
dictam calidam in principio et augmento
cum infrigidatione et repercussione propter
propter materiam sic sit secundum formam Mesue
in suo anti[dotario]. Rx ranarum aquaticarum
tantum lb j funde super ea in vase vitreo
vitreato oli s. sanini vel alti quod
licet s. quod est pondus ʒ v vel tantum
illud et sit vas stratum cum coopertorio dili
genter obturetur et decoquatur lento
lento igne postquam dum capita dissol — Oleum ranarum
uantur et tunc totum sine dimittatur
infrigidari et reconditur in vase suo vi
treo et ad ipsum ad ministeriam leniendo et per unctionem
sive fricationem omnis. Oleum benedictum
conficitur ad arteticam dictam frigidam ex oleo
sapie et oleo predicto magistrum maioris
dignitatis est secundum secundum priorem plures
ex interiora de rupibus maris colores
sub albido et sub rubeo sub tristibus vel
nigris grossis. Licet sub albido sit no
bilius. Est et aliud secundum partem
ex laterum dicitur 2° secundum secundum aliquos — Lateri(num) de vulpe
sive loco predicto. Rx laterum fractos ex
terra rubea quos aqua non tetigit

et gumme eas in frust[is] et attende sup
eas ignem carbonum sine fumo donec
rubeant et inflamentur de igne, submerge
eas in vase pleno oleo gum[m]i veteri claro
ita ut cooperiant[ur] et sic dimittantur
donec imbibant[ur] in bibitione ultima
et pone in cazola et dimitte siccari
vi per se sine igne post illud gumme eas
in pulverem subtilissimum et pone iterum
in cazola et sigilla cazole orificium
cum orificio alembici et iuncturam
obtura cum luto alchimistarum quod lutum
sapientie vocatur et conficitur ex argilla
et stercore equo vel oleo simul permixte
[illegible] et pone sup[er] fornacem cuius
ignis sint [illegible] et consumatur usque
dum stillet oleum sicut fit aqua ro
sarum et recolligatur in vase vitreo stricti
orificii diligenter obturati et custodi
ubi oportet et quanto est antiquius tanto
est melius. Est namque in ipso virtus cale
factiva resolutiva penetrativa consumptiva
suppletiva quare confert epilentie
vertigini oblivioni paralisi ~~doloris dorsi~~
doloribus dorsi et iuncturarum atque metica
[illegible] magnum [illegible] sine offen
sione [illegible] et [illegible] splenis
et dolori renum vesice vel matricis.

Oleum vulpinum. Oleum vulpinum medicamen quod valet
est ad artetica et dolorem renum et
dorsi sic fit secundum eundem [illegible]. Recipe
vulpem integram intestinis evulsis
et pone in vase et funde desup[er] aque
fontis et aque salse [illegible] et
[illegible] est pondus 30 ℥ vel circa id olei
communis antiqui clari [illegible] et [illegible]
decoque lento igne cum sale ℥ [illegible]
usque ad quartam aque consumptionem. Deinde pone
in vase et pone sup[er] [illegible] herbam
aneti et ysopi et decoque iterum [illegible]
usque ad aque consumptionem ulteriorem et
olei separationem et cola et serva.
Linire cum eo membra apud declina
tionem est enim mirabile.

Balneum de vulpe. Balneum
de vulpe secundum eundem [illegible] et ad idem
sic fit decoquatur vulpis integra
cum pilis et sanguine, evulsis [illegible] in

testinis est aqua dulci et in aqua salsa
et cum herba ysopi et aneti et sit
quantitas aque multa et decoquatur
usque dum eius artus omnes laxentur
et dissolvantur tunc abiciatur corpus eius
et custodiatur aqua lavando cum ea me
bra [illegible] et post exitum ab ea [illegible] inun
gantur membra debilia cum unguentore
et [illegible] predictorum. Eodemmodo fit balneum
cum aqua decoctionis [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] quod non est tante
efficacie sed [illegible] addatur alumen
sulphur et oppodeltoch.

Fomentatio. Fomentatio fit
cum aqua et vino veteri postquam in
eis cocta sunt artetica [illegible] ru
ta pulegium [illegible] oppodelto
infunde in hoc liquore calido petias
lineas molles et [illegible] [illegible] frequenter
apponendo atque reiterando cum infrigidari
ceperit et sic tumens mollificationem iuncturarum
et ligamentorum et ea [illegible] dili
genter petie et talia sicce apponantur.

Suffumigium. Suffumigium sic fit cum aqua fetida cum
forbio galbano sagapino positis sup[er]
carbones et recepto calido sup[er] locum
[illegible] quam resolvit cum [illegible] et
[illegible] apud declinationem. [illegible] autem
et podogre [illegible] sufficiat suffumigium
ex radicibus et stipitibus caulium [illegible]
sup[er] carbones quia hunc partes calidas
acutas quibus penetrant et resolvant.

Canon. Apostema [illegible]
inquantum parte corporis equalem
[illegible] in methodo per causas [illegible]
[illegible] et propter quatuor [illegible]
morbi [illegible] [illegible] illic [illegible] [illegible]
[illegible] in dolore [illegible] et [illegible] apud statum
et declinationem non sufficiunt resolutiva
sup[er] [illegible] corporis [illegible] profunditate
[illegible] non valet penetrare quare
[illegible] fiet apponendo sup[er] locum emplastrum
rubificativum et vesicativum [illegible] sic fit [illegible]
stercore columbini recentis et incorporatur
cum eo sinapis [illegible] et euforbium [illegible]
[illegible] [illegible] vel decocte in
aqua salsa in corpando [illegible]
[illegible] cum decoctione [illegible] et calida
applicando sup[er] [illegible] et dimittendo

fiat donec fuerit ventositas si fortificare
volueris adde cataractes et folia sam
buci et corticem eius medianum et
folia verbenace caulis et sicle et orti
ce et fimetum et silam / Deinde per ventositas
trahatur aqua cum filo longo et dimittatur
diebus pluribus aqua circumspersa et
frequentetur donec tumor / cum aqua
tepida et dolor minoretur tunc va
poretur cum aqua tepida decoctionis
florum camomille milliloti et seminis lini
Si autem ista non sufficiant fiat cau
terium cum aqua fortea ignea penetrante
cutem et carnem ex latere utroque et
protrahatur filum laneum et sic mane
dimittatur et omni die de extremo in
extremum refricetur donec carnem
cutis totaliter corroserit et ceciderit
Et ulterius illo foramine est cauterium
triangulare penetrans directe per de
orsum usque ad os iuncture comprehendens
nodum anthe totum cum dimittatur
apertum per annum unum vel amplius deinde
ma operatur plumaceolis saniosis et cum re
tardantur ponantur sub bolo solidum sam
buca contrita vel tepide contusa
vel bulio donec vulnus dilatetur Ista
tamen ultima cauterizatio plurimum
est fallax atque ad timorem perducens
propter loci profunditatem Sciendum preterea
quod in arthetica passione et specialiter que est
in cyatica confert quotidiana emorroydarum et
menstruorum in corpore consueto similiter
et ventositas circa et corporis cum
scarificatione profunda ut extrahat species
sanguinis plurimum apud declinationem Sciendum
etiam quod dislocatio cum apate et dolore
fit sepius in iunctura anche quam ceteris
propter tres causas prima est corporis totius
gravitas quod opera sustentatur Secunda vero iunc
ture profunditas sub carne que pene
trationem mere non admittit Tertia vero
est ossium iuncture grossities modalis que
ad modum pila intrat in mortarium et
talis est coxe grossitudo in iunctura lum
borum quam utrobique nodus ad intorum
ingreditur propter medium Vtebri Quinta
autem omnibus communiter est commissura

saturatis quemadmodum ad den
tes ferre dentibus implicantur
Et propter hoc sicut potes patet quod
post casum et percussionem dislocatio
tem aliquam iuncturarum difficiliter
fit ossium compositio in iunctura ge
nuali vel cubitali vel manua
li vel pedali quam in iunctura lumborum
aut anche Sciunt preterea operibus
non naturalibus et cibis que nocent arti
cularibus dolori iuncturarum omnium quarum
prima quarum est usus frequens acu
torum ut sinapis et piperis quia magis
exacuunt Secunda usus superfluus pe
netrativorum scilicet vini et aceti et specialiter
aut albi quia cruda profundat et minus
est amedicinis Tertia et in dicto
plus infrat quam aqua Quarta et
aceti maxime quia agresta licet in
agresta et aqua in ille sunt partes
calide que sunt in aceto Quinta est
nauseativa satietas assidua et
specialiter cibis et potibus viscosis
ut sunt carnes porcorum et panis
azimus et pisces naradi et omnia
pendula Sexta caliditas aeris
ad intrans vel sintans consolans
tincta balneatio plurima intima
et membrorum ablutio iuncturas re
laxans Septima membrorum articu
larium fatigatio ex cursu vel sta
tione plurima vel vestitum strictura
Septima vero est coitus ipse namque
appetite ledit cerebrum inmos ligamen
ta stomacum atque omnia membra nervosa
et specialiter si fuerit immoderatus in quanto
vel quali

Pronosticatio

Dolor articulorum si fortificetur
ad ultimum difficultatem anhela
tus et mortem subitam inducat
Item si tremor cordis et asma
et spasmus turbatio accidentes subito
per dolorem mortem Item dolor ar
ticulorum quinque extremitatum tumba ad paralisim
et apoplexiam et cerebri compassione
Item dislocatio iuncturarum ex do
lore fit maxime et inter ceteras
dualis scilicet anche et cavillecta
hec nisi statim apparuerit tollat

paralisim et claudicationem inducat
per durationem. Et apud mechanicos continue
ad resolutionem gradatim quasi die
salubre. Et non ad induracionem que
prohiberi se non permittit, prenuncia
vocabulia doctrinale que si antiquetur
go tormoris (?) non curatur. Dolor an
che vel alterius membri si fuerit inflatus
sinistro vehementior est quam in dextro.
Ancheta difficilius curatur in senibus
et flaticis et mulieribus pigram et yeme
et autumpno quam estiuo. Dolor anche si
antiquatus fuerit producit et assi
duitate raro recipit curacionem
nisi per clauditurum (?). Item dicit ypocras 6a
particula afforismorum: Eunuchi neque poda
grisant neque calui fiunt. Quod vero sicut
G in quinto dicit hoc verum fuisse
tempore ypocratis sed non nunc propter hominum
gulositatem. Item in eadem: Mulier non
podagrizat si non ei defecerint men
strua. Quod G in quinto verificat ut in
pluribus sed non semper. Item ibidem: Pueri
non podagrizant ante afrodosia
id est spermatis emissionem quod est ante
pubertatem vel circa. Illud quod G in quinto
verificans ait se nunquam pueros po
dagritos vidisse sed nisi aliquem lu
xuriosum (?) morem in gentibus accidente propter
eorum gulositate. Item in eodem: Po
dagrica in vere et maniaca in
autumpno mouentur ut in pluribus. Item
ibidem: Quibus iuvenibus asciatica
molestatur, vertebre exiliunt foras
hiis tabescit crus et claudicant
si non curantur. Qui dicit desinit (?)
inicia cruris atrophia deorsum
usque ad digitos pedum et palliti
tatur membrum si non cito curatio fue
rit. Item dislocatio anche si
fuerit neruus extra curatur si vero antia
quitur non curatur. Unde ypocras illud
Quibuscumque asciatica molesta
et vertebre exierint foras et iterum
incidunt hiis mucillagines

facte fuerint sit sed si materia inducitur
non inducet dolorem. Item ypocras vii
particula afforismorum: aut in dispositione egrotante
tarolunda (?) malum sit scilicet caloris
naturalis mortificationem. Item in dolore
fortissimo extremitatum (?)
frigitas et sudor fiunt circa tympora

Capitulum 3m de varicibus et elephancia

Iste passiones crurum atque pedum
ex materia grossa causate sed diuersi
mode: varices dicuntur materia venas
occupet. Elephancia vero si muscu
los omnes quoque complectatur si
materia autem grossa equaliter fuerint ille pas
siones. Est differentia unaquaque que fit
per adustionem et hec est species le
pre particularis. Alia per congelationem et hec
est quam raro contingit. Signa vari
cum sunt quod in cruribus in pergemina
et talium apparent vene grosse nigre
vel virides tortuose et accidunt ma
gis [illegible] viatoribus et onera portantibus
et dimicatoribus et fabris et ad
mensas regum famulantibus et
crura fatigantibus stando vel cu
rrendo. Si autem materia calida sit
frigida discernitur per tactum calidum et
calorem nigrum et venam rubeam
grossam et antecessionem ciborum cali
dorum et laborem et etatem et complexionem
calidam et siccam vel utramque quorum
omnium contraria reperiuntur in causa frigida.
Signa elephancie sunt magnificatio
cruris in modum [illegible] ita ut
difficile sit stare vel ambu
lare et [illegible] ingrossatur quemad
modum in elephante. Si autem materia
calida sit vel frigida sit discernitur
quia in causa calida adusta sentitur
caliditas ad tactum et color appa
ret rubeus obscurus cum asperitate
cutis et pustulis nigris fetentibus
In causa vero frigida congelata
sentitur frigiditas ad tactum et color
apparet sub albidus cum lenitate cutis
et inflatio non valde dura neque
fiunt pustule sed vesice [illegible]

Methodus Cura cancri dupplex
est prima quidem levior per medicinas resolutivas
alia vero fortior puncciones flobotomie igitur
primo basilicam brachii pedis opposita
lateris cum flobotomo lato et extrahatur sanguis
in quantitate multa et post collique
corpus sanus ulterius et ponatur in balneo aque
dulcis tepide Si autem cancer esset
in ambobus cruribus flobotomet primo am
be basilice in brachiis et post hoc am
be basilice in pedibus uel digitos anu
larem et auricularem Purgatur post hec
ma et purget ut docuimus capitulo
thecis tam in capitulo suo quam ... Et ar
deinde remota causa antecedente deradatur
quanta ligentur ergo crura sub iunctura ge
nuali per tres digitos cum fascia linea
forti habente latitudinem duorum digitorum
ut prohibeatur cursus humorum deorsum Et
si fascia imbibita fuerit in aqua plan
taginis et vino rubeo stiptico uel in albu
minibus ovorum in quibus pulvis boli
ar sanguinis draconis terre sigillate balaustie
glandium fuerit dissolutus uel in aqua
decoctionis lentium corticum psidie
gummi de pilatis rosis mirtilli planta
ginis mirtillorum atque prunorum et
maiorum prunorum nespilorum maciarum
et similium ipsi fiat operatio [illegible] cum ligatura
cura stetit per diem unum cruribus
elevatis supra eo flebotometur vena ...
vocata in loco qui est supra
iuncturam calcanei incisione longa
et extrahatur totus sanguis melancolicus
qui fuit in vena una uel pluribus
aligata predicta Post vero flobotomiam
aligetur locus incisus secundum morem et
epithimetur crus et totum cum pecijs lineis
infusis in liquore ~~predicto~~ stiptico predicto
actu frigido pedes plures [illegible]
supra cruribus elevatis et emplastretur
cum rebus eisdem donec locus confortetur
et aslumon [illegible] Post hoc vero fiat
emplastrum resolutivum ... super locum totum
infra quam quod fit Recipe florum camo
mille foliorum absinthij urtice foliorum
cauliculi et stiptici eorum foliorum salvie salvie
ana [illegible] decoquantur omnia simul in li
xivio facto ex cinere quercus uel sambuci
uel vitis albe Et deinde pistentur
et cum incorporentur cum eis pulvis
istarum rerum Recipe aluminis sulphuris gal
larum ... salis gemme ana [illegible] farina
lentis bacarum lauri picis ... camelli
ana [illegible] in fine vero addat stercus recens
columbarum uel caprarum et actu cali
dum applicetur frequenter et ad colli[gendum] li
xivio calido mixto cum aceto acutis
simo uel vino ... amaro vapo
retur et fomentetur et epithimetur locus
frequenter donec tota massa fuit
resoluta ... emplastrum
... nec plus ... actum ...
Et si post ipsa reliquie aliqua appa
ruerint in venis apponantur sanguisuge
... uel vij ... infra ... donec
eorum ... consolidata fuerint uel
lavacris abluantur Si vero post ligaturam
fortem et stiptica predicta crus de
nigrum ... et ... pondere
predicto aliquod oblinia[tur] ... et
unguentis calidis ne forte ... pa
litezet deinde redeat ad methodum
iam dictam Si vero predicta
... ad cessationem ... latet
per dies et ... redierint opus
erit incisione venarum quare ligen
tur cum fascijs in locis duobus uno
quidem sub iunctura genuali ad quatuor
digitos et alio supra iuncturam tali ad
quatuor digitos et ... vena
sub ligatura genuali ... supra ligaturam
tali uel in alio loco ... ita in
nuda appareat Deinde elevetur
cum unco separando ipsam a carne
... et digitis ... et
ligetur cum filo utrobique et ...
... totus sanguis ... deinde
emplastretur et ligetur totum crus ... cum
stipticis predictis qui ... in
vena ... humorum amplius non admittat Et
sciatis quod iste modus ... reperitur

Emplastrum resolutivum ...

in podagra per quam vena cognoscitur per quam materia fluit Vitet vinum carnes laudabilia et vino albo subtili devitet cibos grossum sanguinem generantes et sunt carnes que venatu capiuntur et carnes bovine vel caprine et caro porcorum antiquorum fumigata et salita et vinum spissum vitet panis asinini et panis de siligine et caseus et similia Caveat a labore quantum possit et a coitu vel statione perduranti Caveat alectis et milio et riso et siliquis et caulibus et confectionibus de melle et cibis assis vel frixis quibuscumque Utatur pectoris siccis spinachiis et omnibus subtilibus et omnibus sorbilibus et brodiis pisorum et pullis subtilibus et furfure de decocto farre vel avena conditis cum lacte caprino vel succo amigdalarum dulcium vel butiro sine plurimo sale. Cura elephantie est ut si sit de causa calida flebotometur

Cura elephancie

primo basilica modo et ordine quo diximus et ventosis et per stomacum digeratur et purgetur materia grossa nitha adusta ut diximus capitulo de arthetica passione de causa calida et frequenter talis purgatio multotiens cum digestionibus alternatim. Si vero sit de causa frigida digerat. aptiat ... grassam et educatur purgetur ... ibidem passio de causa frigida per hoc vero frequenter vomitum omni mense semel aut bis duobus diebus super se cum oximelle squillitico et aqua tepida vel aqua decoctionis modico aceti acutissimi super repletione ciborum diversorum acutorum ex oleribus et leguminibus ... cepis et sinapi Post evacuationes purgationes fame et siti tollerent quam possit et quiescat omni tempore semel ... in balneis ex altatis per remedia vero vulva distincta procedendum erit ad localia que sunt scarificatio in utraque tibia flebotometur que vena que apparet submentica ... mali deinde flebotometur saphena que est minus super talum et extrahatur sanguinem grossus deinde ventoset crus totum cum scarificatione profundata et emplastretur cum emplastro resolutivo supradicto in ventosis donec crus totum moreat. Et si reliquie videantur remansisse apponatur sanguissuga sicut diximus alias ne abluatur crus donec cura morsus et vulnera scarificatione perfecte consolident. Insuper ad vero confortet crus totum cum emplastro supradictas commixtas calide et frigide quantum Recipe plantaginis absinthii ana ... decoquatur in plumali et vino vel pasta ... cum summati et pistetur et involvantur cum pulvere ... Fiat ... cum ... aloes ... ana ... et calidum fiat fortiter cum fascia lata superposita ... etiam cum ... Et cum grossis et sambuci et absinthii et stipitis ... atque vitis addito modico aceti. Si vero predicta omnia non conveniant fiat cauterium ... sicut dictum est capitulo de arthetica passione de cancro. Et si illud non sufficeret iterum perforetur crus in duobus locis maximis distantibus ... et cordis ... ignita traducta cum ... quod ... de ... in ... refrictur donec materia tota ... donec ipse dissolvatur. Et sunt qui ... faciunt ... cum stilo ... ignito ... per duos digitos ex ... vel optimus consolidari ... vel duos ponendo in ulcus pillis ... et ... lana con... vel folia sambuci Utatur sicut diximus in ventosis vel

Explicit cura elephancia. Si fuit vetus ... et ... cum emplastris et remediis ... macerantibus corporis ... sicut ... si ... totum ... columbino vel caprino vel ... dissipato cum vino veteri amaro et deinde ponatur eger in ... calefacto ex lignis sambuci et ... et ... sudet sudore plurimo ... ex aqua ... faciat ... vel corpus totum ... in ... calido ... vel ... calida ad solem vel calefacto ad ignem in fornace vel in fornace ... herbe calide ... ita ut caput et pectus

eueniret et venter et crura macerescant ex calore. et plura huiusmodi signa. Capitulo de ydropisi passio dicta sit.

Canon Racionabile iudicatur ut emorroydes et menstrua provocentur in corpore consueto post evacuaciones sit sperans plurimum morpheam variam atque elephanciam cum per eas sanguinis melancolicus adustus et non adustus sublimiter expurgetur.

Pronosticacio

Dicit ypocras 6a particula afforismorum curantis varicibus aut emorroydibus non nascitur scabies mania. Idem in eadem. Calvicies talium sunt quibus varices valde magne non nascuntur. Calvi fientibus vero calvus ex ventibus varices magne non nascuntur quibus capillati fiunt. Et quidam expositor iuxta in comento aut ulcera esse scilicet per calvitiem allopiciam intelligamus quia allopicia curatur calvicies vero nequaquam. Item si splenetici vel quartanarii scabies varices aut elephancia superveniat tollitur egritudo. Item varices et elephancia in corpore consueto preservant a multis malis passionibus scilicet lepra cancro ydropisi splene melancolia et similibus quare nullatenus restringatur subito sed gradatim purgacionibus et dimissionibus pluribus prius factis. Item varices si antiquetur non curatur nisi per incisionem. Elephancia vero si antiquetur magnificetur atque inducetur nullatenus curatur. Item in varicibus et elephancia si menstrua et emorroydes supervenerint post corporis restrictionem diuturnam solvitur egritudo. Item infantes in utero et in carceratis cum fuerint supervenit elephancia que difficile curatur. Item si in elephancia crus turpificatur [illegible] malum quia caloris naturalis oppressionem prevenit. Item elephancia de causa calida et cum pustulis fetentibus difficilior est ea que fit a causa frigida quia lepram inducit affinitatem.

Capitulum de doloribus dorsi et spatularum

Dolor accidit in dorso aut accidit eciam in viscera et hec quadruplici via quidem humor calidus sanguineus ex venis vel quibus descendens in venis super spondiles dorsi a sursum usque deorsum quia equitat arteria adorti seu [illegible] dominica inmutata [illegible] in operationibus corporis sit equus vel vena tegit arteriam per totum secundum duos fines sit nature sapiens natura venas et arterias fabricavit et sunt arte et ne [illegible] persingulas partes corporis donec in ramos devenit capillares quibus intrinsecum et efficacius in biat intrinsecus. Causa vero causa est humor calidus colericus acutus pungens ramos et musculos qui tegunt super dorsum. Tercia vero causa est humor frigidus ex flate vel melancolia gravans et constringens nervos atque ossa que sunt ibi plurima secundum pluram. Quarta vero causa dolor renum ex opilacione vel arena. Sunt secundum accausa primitiva et apprensiva et hec ultima est quando aut quod cristus superfluens ex labor quantum et quantitas qualitas aeris sunt oppilans.

Methodus

Signa eius propter secundum multa ut si dolor extensivus cum pulsacione et calor apud tactum et urina rubea grossa et habundo urina carnea et cubitus sic [illegible] et quietis perdurans cum assiduacione vero sanguis multa cum fame. Et cura eius est ut aquo fiat illico flebotomia et nocte de basilica scilicet dextra et sinistra scilicet bibe et etas consenserunt vel dextra tamen et oportet habeat sanguinem plurimum posse et reprimat cum fomentacione dorsi totius ex aqua rosacea aceto succo spine et similibus et iaceat eger supinus super terra frigida vel super folijs [illegible] salicis vinca [illegible] rubi plantaginis. Solatur vero secundum sit tempus et si non sufficit fiat magnum frigidum vel supinum. Item ungentum vel fiat fricacio ex pulvera [illegible] in natibus et spatulis et stomacho fomentum et emplastrum ex floribus camomille mellilotorum lini et rosis coctis in aqua et expressis et tepidis posite frequenter superlocata

In declinatione vero si necesse fuerit fortificetur
cum plumbo, cum additione foliorum et fo aucti
mutetur cibus arctoris et bibat aquam
frigidam vel aquam decoctionis mandragore
vel similem aut ordei cum lumbricis. A car
nibus vero et vino abstineat omnino
et famem tollat. Possunt statim vero et
tangat cum potibus iam dictis prout
necessitas postulant. Signa eius propter
humorem colericum acutum seu flegma salsum
sunt urina citrina subtilis dolor
pungitivus fortis cum caliditate ad tactum
et mobilitate doloris ad locum et hirudo
mater citrina et adustio aborta a
tactu et oppositis corporis ad solem
calidum frequenter. Et cura eius est
ut apprime purget cum ℥ I vel II
medulle cassiefistule vel manne vel
tamarindorum dissoluta in aqua
decoctionis prunorum colando et dan
do totum in aurora vel cum ℥ ß electuarii
in defectu vero vel stomatico lax
dando cum aqua calida anni dicens.
Deinde digatur residuum durum cum succo
vel sol vel oxizakara et ordinetur
cum pillulis de reubarbaro dictis capitulo de
catarro et faciant repassiones dicte
in campa saginea si fortis fervor sit
carbunculus adeo ut si necesse fuerit cum
eis aliquid apium dissoluatur. In aliis
vero temporibus fiat sicut prius dictum est
cibis et potibus sicut predictum est; si non
angustietur fame neque siti sed sicut
dictum est primo bibat aquam frigidam quantum
vult. Post vero si reliquie aliquae
remanserunt flebotometur de basilica de
qua educat multum et infrigidet
corpus convenienter. Signa eius propter
humorem crudum flegmaticum vel frigidum intensum
sunt hirudo squalida vel mater plum
bea et urina alba grossa vel cetera vel
subtilis radiosa et aqua dolor adveniens
paulatim et perducit tempore longo assiduo
et sedatur post crudum mo...tum et
forte accessit nausea et siccitas
assidua et potus vini plurimi et pre
in venis et solet hec species doloris
accidere in pede planta vel genua

qui circa spondiles et spatulas multiplicatur
humor fortis cum sunt media ossa iuncta
sicut primum et in hoc specie serviunt... curatas
corporis constringens cum hora pulsatione pariter
accidit ambulantibus in mane. Et cura
eius est a ut apprime fiat vomitus
frequens si fieri possibile cum oximelle et
aqua tepida vel cum aqua et aceto addi
to modico salis et olei vel cum aqua
decoctionis raffani et aneti prius reple
tione facta cibis et potibus diversis
vel purgetur cum ℥ ß benedicte laxative
si vomitus non fit possibilis sicut accidit
quibusdam recte sicut et tamquam debile
cum gravitate tolli. Deinde digatur resi
duum urine et educatur sicut dictum capitulo
de passione arthetica; parato dicta fra
prius purgationes vero diversis unguentum tollat
et sinua tota cum unguento marciaton
et agrippa ad ignem ut solent calidum
frequentes in venis vel linimentum cum oleo
de castoreo vel de costo vel lumbricis et aliis
calidis supradictis dictis et capitulo de pa
lisi protocolo. Omnium et famem tollerent
possunt sedet et laborem in venis. Utatur
carnibus laudabilibus assis vel elixis
cum succo et pane spetie cum sinapi. Sorbeat
caro in a sufficienti cum vitellis ovorum
conditis cum speciebus calidis aromaticis. Bibat
vinum album odorum aureum purum vel melli
tum. Abstineat a potu aque frigide
omnino et piscibus quibuscumque. Signa
vero eius propter dolorem renum simul
et curanus cum applicatione iam superius possunt
ubi de renum passionibus loquebam. Signa
eius propter coitum superfluum sunt narra
tio nimium cum urina subtilis subtili alba
tarquinea insuper et dolore circa locum
renum et gravitate oculorum et hirudo
sicca et colore subcitrino. Et cura
eius est prius potus coitus omnino et sop
nus et quies et omnia que dicantur
capitulo de macie; verum quia si non sufficiat
virtutis ad eam nec sufficiat de satietate et si hoc
non sufficiat hoc corpus marcessit
ut ad eam dess... ethica incidat.
Signa eius propter laborem assiduum
sunt quia accidit in pluribus operatoribus

et iuvant thermabus et ad lectum. Et cura
eius est quies et somp[n]us sup[er] lecto molli
per longo ut dicit ypo[crates] sol[u]m si labor
et quatuor sunt debiles et pedes minores
et ligamentorum et medicine cum confor
tativis cum balneis et unguentis ca
lidis scriptis in antidotario dicti cap[itulo] de
paralisi et cap[itulo] de arthetica p[ro]fecto. Et ad
illud ip[s]e confert balneum de vulpe dicto
eius paragrapho de empiricis ita ut p[ost]q[uam] coctum
a balneo inungatur spina tota cum ungue[n]
to martiaton et agrippa vel cum adipe
vulpinis ad solem vel ignem calidum
vel cum fricatione leni assidua pene
trante. Signa eius ex casu vel percus
sione patent non nisi consideratione pa[r]tium
et si epar vel splen vel renes lesi fue
runt vel vena quibus urina rubicu[n]
da sit sanguinea. Et cura eius est ut illico
flebotomet basilica vel mediana partis eiusdem
deinde bibat aliquid aque frigide mixte
cum aceto quia agitacione humoris p[ro]hibet
corrumpi et ponat epithimata et emplastra
repercussiva famosa sup[er] locum et rosis et solat[ro]
et spuma et lenticulis corticatis et aqua
rosata et balaustia et cortice granatorum et
aliis que non sunt aliquid stringentia donec membris
gesium abscipatur stetuerit deinde ponant[ur]
resolutiva sup[er] dicta in causa sanguinea. Insuper
vero inungatur spina tota et emplastretur cum
scriptis in cap[itulo] de paralisi et cap[itulo] de arthetica
quia stipius resistat. Signa eius propter
qualitate aeris geminentes sunt que accidit
post deambulationem magna frigiditas natus
fiteas quoque membra denigrat et cadere
faciat propter mortificationem caloris naturalis
et ipso in extremitatibus membrorum constitu
cum accidit in capite que sunt caloris
naturalis. Et cura eius est eadem cum cura do
loris ex humore frigido dicto superius sed quia
non est opus evacuantibus sed calefacientibus
confortantibus predictis et si membra
aliquando sunt mortificata necesse est
ut abscindatur si sunt prope ne forte membra
mortificet vicina.

Experientia

ex plurimum completa annorum utque mitiga
tum omnis doloris in quaque particula
corporis superius cap[itulo] de dolore dentium
paragrapho de empiricis cum sit ex simplicibus
aut quid subtrahi vel apponi prout visum
fuit operanti.

Canon

Dicit ypocras
in particula aforismorum. Quibuscumque dolores
a dorso morbosis inferius fleubotomandum
est et vult intelligi in causa cum humo
res vel fleumatica vel evacuat sanguinem
que vel multitudinem ut dicit Avicenna
primo canonis fen quarta cap[itulo] de flebotomia. Et
cum dolor dorsi descendit versus in
urina vel umbilicum solvit cum sanguinaria
maria quia ut ait ypocras conducens
natura repit illuc et educere quantum
quidem quanta fuerunt illa loca.

Pronosticatio

Dolor sponta
neus in dorso sepius fit a causa fri
gida vero calida et cum frequentius
complexe quam ullus solet et a sanguine
frequentius quam colera quia propterea est
et in membris frigidis humor calidus
ducitur. Dolor dorsi ex multa re
pan[cione?] illico producit aut apoplexiam vel
paralisim nisi cum flora forti succurratur.
Dolor dorsi de causa calida cito p[er]
mutatur ad resolutionem vel putredinem
secundum quod frigida consueverunt perdurare.
Item dolor ex humore crudo plurimus
si perdurat apoplexiam sup[er] totum vel
paralisim sup[er] membra varia consignat.
Item dolor ex casu vel percussione
sup[er] dorsum causatus indicat
quoque paralisim in manu vel pede vel
digito quia sanucha oritur dum
mortui exeuntes ad membra medulla
ha sibi deputata quare tunc ad
membra cum paralisim remedia fiat
apponendo. Sed et spondilibus dorsi
coniunctis ut dicit G[alenus] de iuvamentis
membrorum libro 20.

Cap[itulum] 3[m] de gib[bositate] pectoris et dorsi

Accidit plerumque spondilibus dorsi
torneis et ossi lato pectoris ex
toracis terminant[ur] adiutus vel ex
tus et feda corpus faciunt figuram
cum actatione colli et elevatione humerorum
atque constrictione anhelitus et cetera cor
pus tortura si fuit ... et vitio
... dicitur ... in alta

Signa ex casu et percussione

Signa ex dislocatione ...

parte tunc gibbositas appellatur efficitur autem
aliquando quatuor de causis. Prima est ossium
puerorum teneritas et mollicies filii et
ligamentorum eius sicut accidit parvis
et infantibus quare non possunt molem
capitis et gravitatem propriam sustentare
Secunda est ventositas grossa inter li-
gamenta spondilium distendens. Tertia vero
casus et percussio super locum. Quarta vero est
apostema latens in profundo dorsi vel costarum
quod sua magnitudine ligamenta repellit
ad extra et spondiles dislocantur et propterea
eius curvationem ad anteriorem et in cor-
pore lapso raro perveniunt sine fine apa
calidi seu frigidi seu quantum Methodus
Signa eius propter ossium et ligamentorum te-
neritate sunt quod adveniunt maxime
infantibus et pueris et est sine febre et
calore nisi fortassis dolor assiduus febrem
accidat. Et cura eius est ut fascie dorsum
et pectus cum fustibus latis mollibus omni
tempore sint alligati dorsi donec spon-
diles indurentur et preservet a flexione et
vociferatione et sessione et statione erecta
propter se multiplicare alius sedem unam vel
sedem magnam sedeat alius solidus si fuerit
possibile et propter extremitatibus porcellorum
quiescat omni tempore super lectum mollem in al-
tero latere vel super dorso. Et si dolor
extremitatis fortis sunt empleatur dorsum
ex floribus camomille coctis in aqua plu-
viali et vino vel stiptico in quibus
pulvis thuris et mastices sunt dissolu-
tus deinde diligenter expressis et tepidis
alligatis super dorsum et pectus cum fascia
predicta sed non tangatur corpus ex ali-
quo liquore. Si vero illud non sufficit
restringatur corpus ligando ipsum inter
vel duas tegulas planas solidas
subtilibus stuba imposita carminatica
et si stupa imbibetur perfecte in liquore
iam dicto et diligenter expressa subtus
regulas superare melior fiet operatio
Et si illud ubi non sufficerit fiant
super locum emplastrum stipticum constrictum
extreme fortitudinis dicta capitulo de
ruptura eiphach passio de methodo

et dimittatur super loco tribus diebus deinde
reiteretur et dimittatur diebus quinque deinde
iterum removeatur et hoc fiat totiens donec
corpus a tortuositate perfecte sanetur. Signa
eius propter ventositatem grossam frigidam
inflativam sunt quod in dolorem dorsi
assiduum punctivum sine febre accidit dor-
si vel pectoris tortura. Et si urina
fuerit alba grossa vel lactea et etas
et tempus anni flatica vigor fiet hic.
Et cura eius est ut si sit cum humoris
modo digeratur a principio materia flatica et
evacuetur cum medicinis fortibus sicut predicta
sunt quas diximus capitulo de colica passio
de colica ventosa. Post hoc fiant localia
super dorsum et pectus capitis alterata carmi-
nativa ventositates atque extenuativa
cum ductibus sunt ventosationes sicut
et scarificationes et emplastrationes dicte illud
et si non sufficerunt ponantur ad emplastrum
rubificatum de cato de arthetica pa-
ssio de ratione Ista tamen remedia fre-
quentur adhibeantur super locum cum tegulis
et fasciis latis fortibus partis ne forte
propter loci attractionem superflua tortura
augmentaretur propter vesicationem ex emplo
propter ponatur post dies aliquos et inungetur
cum unguento albo de cerusa vel oleo
rosarum deinde reiteretur sicut prius sursum
vero vero et cum ea fuerit remota fiant
omnia localia ad dispositionem premissa
dicta imponi ea. Fluat aliquando calide
et vino aceti amaro sano et
stuum tollit propter se sudet in balneis
in stuba sicca habitet omni tempore in
aere calido vel calefacto. Potet frequens
aurea alexandrina dyaciminum dyaboron piperion
tyriaca metridato et dans anacardino
posito ca° de appoplexia et ex speciebus
utatur piperis pipere piretro cardamo. Signa
eius propter casum et percussionem patent
ex relatione patientis. Et cura eius
est cura ex apia° fiat flebotomia de
vena basilica et alia singula
que diximus ca° de doloribus dorsi
passio de dolore ex casu et percussione
propter quam vel locus stratus fuit ab

apostemate ex repercussione facta stipticas
illic dictas conveniunt ad remedia localia
curvature respicientia sicut ea que ordinate
superius in prima causa. Signa eius propter
apostema sunt febris continua acuta cum dolore
assiduo in dorso et pectore, cum vero dies
per transitum sedatur febris sed remanet
dolor et incipit dorsum et pectus
elevari et si apostema fuit calidum febris et
dolor et rubor adveniunt. Si vero frigidum
febris et rubor conveniunt sed tumor et quan
titas augmentatur et urina fiat
rubea grossa. Et cura eius est ut fiat
prout primam apostematis fuit ante vocata prece
dens primo cor ipsa sicut in apostemate
pectoris vel apostemate stomachi seu alterius mem
bri ut iussa sunt sicut dixi in capitulis
(qui omnium apostematum methodus curativa
una et eadem est in genere diversis modis
quibusdam secundum membrorum proprietates). In
declinatione vero apostematis et cum iam
terminatum est ad indurationem procedas
alternatim cum emplastris et unguentis molli
ficativis et resolutivis ita tamen
ut contra dorsum fasciae vel tegulas
super dictas neque cura dispositionis negli
gatur id est mollificando atque resolvendo
applicatione que plene dixi in capitulo
de apostemate stomachi passione de apostemate indura
to cirrose vero vel totius intendo soli
dispositioni cum ligationibus emplastris supra
dictis in prima causa. Et quod ideo
fuit antiqua gibbositas ceperit apparere
preponas etiam appositis et intendo tunc
sclerosis primo et gibbositatis secundo vel
utrisque simul alternatim

Emperica

[I]n pueris et iuvenibus si causa non sit fortis
[a]ntiqua sufficit quoque cerotum confectum
cum armoniaco et laudano aut partibus
equalibus dissolutis in simul ad ignem
lentum et decorpatis et in mortario cum
pistello donec fiat sicut dyaquilon et
extendatur super corium album molli et cum
tegulis lenibus et fasciis latis sepius
revolutis firmetur super locum et si fortius
facere volueris adde in eo calcem dragaganti
acaciam bolum armenum sigillatum balau
stia corticem granatorum triplas gladium

[S]i causa vero sit addito bdellium oppopanacum
et quo magistro visum de certis in causa
vero dubia sunt omnia inefficacia.

Causa

corporum illius et cartilaginosi et ossa atque
ligamenta in complexione frigida sicca
generantur preterea neque in modo possibile duri
et radicati sed secundum genus duracie et
solidi et consequenter videtur utrumque
iure vel dislocatione aliqua alicuius corpo
equalis medicine generata quede dicta
capitulo de ruptura siphach et capitulo de
arthetica predictis similiter suffra
gantur.

Pronosticacio

Gibbosi
tas si fuit recens prima difficile
curatur si vero antiqua confirmata
nullatenus recipit curacionem. Item
in pueris et iuvenibus facilius tollitur
quam in adultis vel senibus induratis.
Item si corpori indurato catarroso
preterea gibbositas accidit cadit
in empimata suffocans cor tempore non
longo unde ypocras in tertio particula afforismorum
dicit unde que gibbositatis fuit asmate aut
tussi ante iuventutem perveniunt quin moriuntur
malis accidunt et eius curatio in morata.
Item gibbositas toracis pectorosior
ea que in dorso quia comprimit pulmo
nem similiter est timor adinteriora
procedunt pectora quia si oportet
ad exteriora quam quotumque vero fe
habitu pulmone augustabitur interiora
neque motum eius secundum latera plurimum
exterior vero secundum longum. Item gib
bosi sunt asmatici quare curta
sua ut plus et in parva conmacula
ante senectam stricti sunt et simul
macendi lugumosi et blati quia in
eis caliditas cordis efficitur inflamma
[I]tem gibbositas accidens in spondi
libus tollit operatur omni pectoris fissura
certo nichil suffocatio secundum signi
nancia cum ypocras tertia particula afforismorum
[Q]ui asmatici gibbositas tollit gutturis et deglu
tire posse tumore non apparente mor
tale est.

Capitulum in de laboribus sponta
neis corporis super extremitatibus corporis (tori)

Accidit frequenter ut neque precedente
neque tamen nota passione precedente
subito quis senciat dolores fortes
vel tremibus brachiis vel pectore
vel spatulis vel membris aliis composi-
cionibus quasi sint separate seu volun-
tatem et talis dolor dicitur amedicis
labor spontaneus quia ad modum lassitudo
per operationem accidentis labor dicitur ab
solute prout distinguitur ab ingenito
illius assumi et propter paralisis assimilari labo-
res spontanei ratione sunt autem isti labores
optimis operibus superfluis eventibus per meatus
culos et unos qui sunt in cutibus corporis
pis totius sua caliditate pungentes sua fri-
giditate subito contractiones valorum incidit
alterantes et sua quantitate continuum solu-
tes Sunt preterea duo genera ut ibi assit
illud primum namque genus est labor
ulcerosus cum scilicet materia peccat in quali-
tate Secundum vero labor extensivus cum scilicet
materia peccat in quantitate Tercium apostematosus
cum peccavit simul in utroque Signa
laborum de causa calida sunt calor
ad tactum medici cum rubore et do-
lore pungitivo mobili de loco ad
locum quasi sit materia fumosa Sig-
laborum de causa frigida sunt urina al-
grossa vel lactea et dolor continuatur
fixus vel parum mobilis cum privatione
ruboris et caloris circa locum Et si
stupor vel formicatio super veniat
in membro durior fiat secundo simili-
ter latitudo corporis si sint squalida
et etas et tempus et opus anni
flactra et antecessit sacietas con-
sidera operibus et potibus super
pestosis cum indigestione dimitura
et potus anno in venio plurimi seu
illico super cibum fluctuare faciens
secundo fiat magis circa Signa ad
distinctionem laborum spontaneorum ab
apostemate sunt quia in apostemate statim
apparitio et quemadmodum particula corporis
intus accidit sed pulsus velox
frequens spissus et sequitur aliter
et tumor fortassis apparebit

aliqualis et urina fiet rubea vel valde
citrina quem nullatenus labores assequuntur nisi
fortis dolor humoris et spiritus inflammat
et sic partes inducat et propter effimeram cum
qua signa digestionis non minoravit in urina
et si corpus consuetum fuit laboribus sustinere
labores producere et propter post negligenciam
flomie vel balnei vel spacii consueti vel
restrictionem menstruorum vel emoroidarum vel
fluxus ventris consuetum vel fluxum narium
vel sudoris vicium et erit distinctio Me-
thodus Cura dolorum ex causa calida
est ut si sanguine in culpa cognoscitur
ex plenitudine vena inflata carnosa et urina
rubea grossa fiet illico flebotomia fortis
de basilica partis opposite secundum longum
vel latum Deinde de basilica partis eiusdem
Si vero coleram vel flegma salsum incul-
pa deprehenderis ex plenitudine materia arena
et urina ignita subtili citrina statim
venter solvatur cum 3 si stomaticon la-
xativum vel electuarium de succo rosis dando
cum aqua calida et post purgacionem
sequenti vel 3a die fiet flomia
partis eiusdem apparitio namque vero non compe-
tit flebotomia quam ut dicit Avicenna primo
canonis secundo tractatu 4o de flebotomia et sum-
ope tibi cave ne inflamando per-
ducatur ergo ad alteram furorem disponendum
scilicet humorem coleram ebulicionem et inflamma-
cionem condicione Primum accidit cum
ante purgacionem colera sit flebotomia
qua sanguis est frenum eius frenum Secundum
vero est cum ante purgacionem flatus sit
flebotomia qua sanguis contrahitur quo flegma
conjungebatur Proinde autem ex istarum ca-
pitularum predictorum fiet post evacuacionem
ulcus repercussio super locum ex unguento
populeon et oleo rosaceo infrigidato superinicem
vel ex aqua rosacea et aceto vel ex
succo solatri et semperviue Deinde
in augmento fiat emplastrum ex rosis siccis
florum camomille mellioto tritis et
in coquatur cum farina ordei et oleo
camomille sufficienti atque modico
aceti et tepidum ponatur super locum
In statu vero fortificatis resolventia ex
additione farine fenugreci seu lini
In declinacione vero post paratur·

omnis repercussio et amplius actua resolucio
pdcta donec perveniat ad femur apri et
ducti Et si interius videatur fiat ventosa
cio ystiale ad sanificatione pfundata
Dicitur corporibus frigidis arteticis ab
stineat acribus et vino possit sitim
et famem tollerent et oportet omni die
donec sudet in estimo yeme vero vel toto
balneet in aqua decoctionis florum camomil
le malve bismalve fenugrece foliorum foliorum
salvias et pulegii et urtice albe nouelle mili
loti et seminis lini vel sudet in tuba sic
ca calefacta donec omnis reliquie resol
vantur Cura laborum de causa frigida
est vt aphorismo moretur materia cum purga
cione sicut sobdicta lapatina vel ya
picra vel pillulis cochiis Deinde si debi
et grande consenserint fiat flomma
supradicta In remediis vero localibus
fiat sicud prius preter quod non est opus tanta
frigiditate in repercutiendo quoniam dolor
non est adeo vehemens sed in causa
calida et fortissimis materia si grossa
fuerit indurat ex eis quare resolucio
apud statum et declinationem non suf
ficient non resolutiva lenia predicta
ymo procedunt forcior ad grandes ca
lidas que sunt armoniacum galba
num euforbium bdellium sarapinum et
si necesse videtur adde emplastrum nubi
ficatum dictum cum de arthetico pa
cifico decani Infine vero vel balneetur
in aqua calida decoctionis origani
costi serpilli absinthii salvie sal
vie nictastri arthemisie Iuniperi
et si fortificare volueris adde aliquas
lb i sulfuris lb ß salis gemme lb in
in decoctione vel balneet in aquis
termarum vulcanicarum aut aliarum dictarum aquis
calidarum fetens Abstineat a potu a
que frigide et piscibus Bibere et famem
tollere possit et oportet omni die
post assellationem debitam vel consue
tam et cum aliud donec sudet omnino

quamquam **Empenta** Conter
operantes in Cura laborum grandis
faciunt statim aplicatio flomma sup
dictam quamquam licet non evacuet eligendo

velud farmacia tollit tamen multitudinem
unam medicine antecessio videtur necessario
premittenda quia regens malicia et
laborum varietas cum consuetudine
flomandi illud non requirunt que
ad modum apud regem alcrando
sanitatis temporibus preteritis Ab et
ypo ad quorum multaginem esse
loquuntur auctores posteri et corum
inter partes methodos aggrantes
post flommam vero si tempus et eque
voluntas illud congessente digerit
et enim magis vaditivas tam in
calida quam frigida partium in ca de
arthetica Quinimmo evident sen
sum vero vel vel etiam aplicatio
si materia fuerit pauca fomentatis parti
culam cum vapore aque calide
decoctionis florum camomille milli
loti rosarum foliorum in tam calida
si Iuniperi absinthii abrotani
arthemisie famine in causa frigida
recipiendo vapore super membrum undique
pannis cooperto vel faciat egrum sudare
in stufis in termis obturatis calefactis
cum vaporibus aquarum iam dictarum
turgescendo in eis lapides et calibes
ignitos ut vapores acuentur Et si
post hec omnia aliquis videant reliquie
remansisse in ungeatur cum unguentis
calidis scripticis dictis ibidem vel mar
ciaton dialtea agrippa et similibus
puris vel compositis donec ne suspecte
omnis fuerint et membra conforta
cum ne aliquas amplius recipiant
vel regnent superfluitates **Canon**
Ad preservandum contra ab huiusmodi laboribus
predictis consuetis confert maxime flomare
ipsa ante tempus paroxismi predictis quam vel
plures et precipue in prima vere et fine
autumpni unde ypo in parte afforismorum
Bulnerativis flommia aut farmacia
confert hos in vere flomare aut
farmacare convenit quod vero contractas
in alio afforismo eius parte dicit flo
mare oportet ubi dolor sursum as
cendit farmaciam vero cum ad anchas

d̄ ca. frigida

[illegible]

vel ylia descendit tunc namque purgatio concors est nature et regioni. Unde autem quibuscumque dolores adversus morbos tusserint sthomachus plurimum et farmacia intentione contraria sub intellexit tamquam fuit vir diligens brevitatis. Et item tam plerumque peccans dixit vomitum aut flomaniam in brachio faciendam cum dolorem super umbilicum farmacia vero vel flomaniam in pede faciendam cum dolor fuerit infra umbilicum quia autem ypocras ista particula affo[rismorum] super dyafragma dolores sursum farmaciam indigere. Sed quia vero infusio in hoc nature loco et farmacia omnem eius intellexit. Secundo patet quod labor spontaneus adsit passio membrorum et lattrorum que sunt membra spiritualia motui voluntario sub instancia nec est quoniam sunt remedia palisis et spasmi et arthetice medicine sed scilicet ut calida sunt et sa[n]ctiones applicentur tantum primam in prima sanctione dicit contraria quoniam charitas. Pro- ruatio dicit ypocras 2a particula affo[rismorum] labores spontanei nuntiant morbos et morbi quos nuntiant sunt. Vera tamen et sic ypocras sed fortes fuerint fre- quentes. Item ostendit quia in qua labores fiunt frequentes accidunt. Conveniunt etiam salubre papa in capite vel post aures vel sub assellis quia hec tria loca sunt emunctoria corporis totius. Unde ypocras ista particula affo[rismorum] aut laboriosis in febribus mariculis et circa maxillas maxime apostases fiunt quoniam ubi intellexit aus[i] in ea sunt cutanee in aliqua die certa proxima grossam plenam vel flaxum sanguinis probante putre. Ypocras in eadem affo[rismorum] eiusdem particule ubi dicit cumulus sit species ad arti[culos] est apud quod. Item signis ipse sanitatis conveniunt pam labores spontaneos in membro aliquo sicut fre- quentes tumore conveniunt ut plurimum papa etiam in eo. Unde ypocras ibidem. Si vero sunt aliquod dolium

autem cum extitudine consua extitudo quoniam membra forma membra sua appellant super debi- liora. Item signis qualescumque esse qua lesionem non vera neque ante purgatio per artem vel naturam melius laboriosum habet et causa naturalis vel puncta adductum nuat vel apud in ea fore ibidem quibuscumque refrigerabi eorum si aliquid laborant ibi apostases fiunt. Ligno ad hec ampullo libro primo completum ad vota quam ipse largitor est deus qui iuste potentibus vel abnegat vel retardat. Eum gratias agentes dicamus sed mercem primo cam sit pro capitulo de humoribus. Ipse sit laus omnibus fautoribus melior. Amen. Deo gratias.

Sequitur liber secundus

Perambulantis enim morborum penitentiam nam posse eorum accidentibus temporibus ad se trahunt sequens nunc forma esse solum morborum atque suorum accidentium etiam attemptare si quis ordinem unum reprehendat quoniam ad istum doctrinam aliqui alia predicantibus ipsa videlicet sibi videntur quoniam in situs quorum genus aliud reperitur. Primo quod est vel ad illum quod vel talis dicit quod adunde deus et intelligentie et corpora celestia cum suis motoribus quantitas est hoc quod vel est prius apud naturam positius ad apud hominem cum ad ipsum omnis noticia cognitio sentit. Secundum vero est vel predicatur dicit quod adunde genus atque contraria et ipsum quod quod est prius quam est positius apud naturam prius vero apud hominem cum expositio omnia noticia cognitio dicitur. Tertium est vel mathematicorum quod vel dignitate incipiunt queadmodum prima sunt dignitates ipsum quod est medium predictorum quam est prius apud hominem et naturam in aliquo quoniam dignitas robore. Quartum vero est vel medicorum quod vel subiecti capacitate nomina qualia sunt febres de

coracis beneficiant soluens contimi dissolo
racio simplicter et appropriate quam vel totum corpus
sunt beconpaunt ad mitigandum velud sunt
et beneficient vel apta sunt quibus
cumque partibus corporis ad veniure vel velud
contimi solucio simpliciter et apropriate vel pri
cius pluribus simul et diversimode quemad
modum dissolacio incitatur et hoc quidem
velud restremum est partem quam in ut
cius est quemadmodum totum corpus
fertum partibus sua parte Capitulum
quod de morbis olibus predictis non
loquemur nisi de tribus qui sunt specie
venenaco et decoracio quos sed
manuali de lugnees operacionem inquam
de talibus aliquid boni scribe difficilimorum est Est namque sic morbus
preculosior qui est vel aut quod viri
de ingenuis sanitatis quam actuissima
qualitate corpus efficit singulaque
membrorum partes inficit et tempus orienti
denegat neque medicine prestat
apparatum et quam omni difficilius est
abruptius prosternendum Cuius me
dicantes omni terret ideo divine
pietatis ampliud devoto corde sedu
lus impello quod subeuntes calamu
taliter manuducat ut nec in febris
cognitione devoret nec in curacione
erret neque instrumentorum presagio va
cillet offerens sibi dicitur quod septimum
3o libro de medicinis simplicibus capitulo
phomali In primis deum creatorem
nomine sit benedictum inquam quod glo
rioso nomine meus tua confidens sta
dit ad ardua et que vires propias
nimis excedere presumit intrepidus
attemptare Impetra doctrina devoti
Ioh. crisostomi in libro suo de apparatu 7o
capitulo dicentes deum in tuis propone et
proponet te honora eum et honorabit
te time et servum tuum erit quod precepit

Tabula secundi libri

Libri secundi sunt quatuor tractatus
Tractatus primus de febribus
Tractatus secundus de crisi et criticis diebus
Tractatus tercius de venenis
Tractatus quartus de decoratione

Tractatus primus sunt xvj capitula
Capitulum primum de diffinitione et divisione febris
Capitulum 2m de febre effimera et eius speciebus
Capitulum 3m de febre ethica et eius speciebus
Capitulum 4m de ethica senectutis
Capitulum 5m de cura febris putridarum in generali
Capitulum 6m de febre sanguinea et eius speciebus
Capitulum 7m de febre colera interpolata
Capitulum 8m de febre colera continua et causone
Capitulum 9m de febre flegmatica interpolata
Capitulum 10 de febre flegmatica continua
Capitulum 11 de febre de empiala et lipparia
Capitulum 12 de febre melancolica continua
Capitulum 13m de febre quartana et quintana et erraticis
que planete dicuntur
Capitulum 15 de febre epidimiali
Capitulum 16 de variolis et morbillis

Tractatus 2us sunt quinque capitula
Capitulum primum de crisi quid sit et quot
modis habeat fieri et per quas regiones
Capitulum 2m de signis febris an terminanda sit
per crisim vel sine crisi et an sit longa
vel brevis
Capitulum 3m de signis quatuor humorum
in febre et in qua causa debeat fieri crisis
Capitulum 4m de cognitione dierum creticorum qui
sunt et quot
Capitulum 5m de signis dici quia crisis debet
fieri et per quas regiones et an sit laudabile
vel maligna

Tractatus 3us sunt 3a capitula
Capitulum primum de cognitione venenorum
atque porum cura generali
Capitulum 2m de cura particulari venenorum
assumptorum in cibo vel potu
Capitulum 3m de cura particulari venenorum exterius
sedencium ut morsu vel punctura
vel vulneratione

Tractatus quartus sunt xij capitula
Capitulum primum de decoratione capil
lorum
Capitulum 2m de furfuribus capitis
Capitulum 3m de scabie et prurit corporis toto
Capitulum 4m de lepra
Capitulum 5m de albaras et morfea
Capitulum 6m de safati et alguasen et
gutta rosacea

Capitulum viij

Cap. viii de albificatione et lenificatione
faciei et corporis totius / corps
Cap. viiii de impigmentatione et maculatione
Cap. x de nodis et bruciis
Cap. xi de serpigine et impetigine et igne
persico et formica atque miliari
Cap. xii de lentiginibus et pannis faciei
Cap. xiii de scrophulis

Febris est calor extraneus innaturalis
ex hoc quod et fervor in cordis partibus
ethimologizatur. Hec autem graecitas attenditur
in febribus primo quidem in forma et essentia
quia calor naturalis est calor innati spiritus
et innatus. Calor vero febrilis est calor
elementaris scilicet quod elementum quia est calor
naturalis in igneum permutatus ut dicit Galienus
in ingenio illius afforismi / prima tertium crescunt
etc. Secundo differt in fine et operatione quia
calor naturalis operationes omnes in nobis
perficit et corpus custodit. Calor vero febris
destruit et corrumpit. Tertio in essentia
atque motu quia calor naturalis movetur
a circumferentia ad centrum per viam humoris.
Calor vero febris a centro ad circumferentiam
per viam segregationis innati in simplicia
elementa propter quod et aphrismis calor
putredinis appellatur. Ut in 2° et in 10° metho(dus).
Non poterant autem predicti duo calores
subiecta inde differre tum inde sit propter
sicut calor naturalis primitus est in corde
et arterias in membra corporis transmissa
vitam ipsius tribuens et virtutem ita
esse oportuit et in febre. Verum cum naturalis
calor sit temperatus atque in medio positus
quia omne naturale est temperatum et omne temperatum
est naturale ut ait Galienus in 1° de accidenti et morbo colligitur
evidenter quod quemadmodum calor febris ab
ipso recedit et per oppositum ita secundas
proportionis equalis ab ipso recedit pro
sum et ita dicitur apud medicos ethica
vita senectus. Ex hiis igitur que dicuntur
sunt a Galieno 1 de febre descripto febris
colligitur aggregans omnia genera causarum
scilicet quod febris est calor innaturalis accensus primo
in corpore procedens ab ipso per venas
et arterias mediante spiritu foris in totum

corpus nocens simpliciter eius operationi
naturali non sicut calor a balnea vel exercitio
vel ab igne missus tamen sine ulterius permutatione
neque refrigerando tali diffinitionem prohibet
quod dicatur calor innaturalis quemadmodum fatentur ipsi
phisici putantes calorem naturalem in corde
esse vel aliam a calore innaturali causa quia
illud a superiori reprobatum est artifice scilicet
quod duo accidentia solo numero differentia simul
in eodem reperiri possunt subiecto quare
sicut quia fluit calor unius et eiusdem
velud in carbone ignito et post hoc magis
ignito donec inflametur. Similiter
vero obiciendum quod in febre emphimera et sinocha
putrida calor febris non opponitur per totum
quia illud sit partius et accensa prohibente
plus oppilationibus ad de febre eius dicendum
veniunt ergo quod simile accidit in primo
principali primo febre cuiusdam et precedenti hinc
talis quia tunc corporis inspirationi eius
et quod supervenit rigor super totum ita
ut effectus stulti putant esse proprium se
inposite quia frigus et rigor super totum
ita ut effectus stulti putent esse proprium
se inposite et horripilo succumbunt cu
cedere propter quod febre superveniat materia
putrefiat. Tunc natura corporis sentitur non
accidit nisi quando febrilis calore
sentit et sine causa nocumentum per tergus
super totum renovat sua propria instrumenta
spiritum scilicet et calorem et sanguinem
ad cor ut ibidem coniuncta roborentur contra
morbum quare partes depauperantur
et colora calore et colore. Ex predictis
quod ondicitur quia et si epar vel stomachus vel
cerebrum vel splen vel alia quecumque membra
corporis inflametur propter quod cor sit
inflamatum non fit vero febris que
ad modum neque si capud et membra singula
infrigidentur propter quod dicitur ethica senec-
tute scilicet vel ydropisis aut cathesia
quapropter sequitur quod omnis febris sit calor
innaturalis corporis totius licet illud neque
quia quietatur. Concluditur etiam ut quod
nullo accidentium coniuncti possit febris
propter quia operatione lesa virtutis
vitalis que pulsu percipitur arterie

quam in mente febris desiccat conforme et stipite
in ramos atque ramos propter quod G(alenus) in libro
suo de pulsibus pulsus est pro fideles
super dispositiones cordis qui non fallit pe-
namque urina tingit plurimum licet vero sit
in corde febris causa conuenientes autem febris di- disio fe
cauimus quam secundum distinguunt penes
naturam subiectam propriam et diffiniunt in
abstracto vel concreto Subiectum autem
febris completum est corpus humanum viuens
cum morbus sit passio viuentis ut Ari-
stoteles in libro de causa longitudinis et breuitatis vite sed
vero corpus tribus constat partibus integratum
que sunt membra spiritus et humores quarum
prima corpus constituunt Alia vero due
in esse conseruant et opera consumant Ergo igitur
et erunt 3 species febris ipsius sicut dicitur quoniam
si calefieri esse sit in membris et corporibus solidis
durantibus fit calefieri vero in spiritibus
et humoribus quibus constituitur febris ethica ethica
Si vero calefieri esse sit in humoribus ca-
lefieri vero in membris et spiritibus constituitur
febris humoralis que et putrida nuncupatur
istarum autem specierum sub diuisione pertractabi-
mus inferius singillatim ad quas calo-
dis loquemur Signa febris ephimere cale
bris sit caliditas corporis in eo quod se
tactui maior debilior et solite sunt ea
manifesta et pulsus maior fortior
velocior atque spissior quam sit propriam
solite et anhelitus anhelitus et actio
lesa in omnibus operationibus nature cor-
rupta diminuta vel ablata vel vitiata
quam apud actionem lesam virtutis alius
impeditur imaginatio motus progressiuus
visio gustus et auditus et apud
actionem lesam virtutis vitalis impeditur
pulsatio et anhelitus et gaudium et delec-
tatio consueta apud actionem vero lesam
virtutis naturalis impeditur appetitus et digestio
et euacuatio secessus et urine cum tamen
diuersificantur hec omnia accidentia per se
febris diuisas predictas prout suis capitulis
enarrremus Et febris quidem similitudine
solite et dierum tamen predictarum etiam

nobis tradidit G(alenus) in me corporis precepta
id est de febre et eius incipit Auicenna 2o
canonis fen 1 quam est cum lebes calidus
calefacit aquam in se et deinde aerem
quod est exemplum febris ethice Est etiam cum
aqua frigida fuerit effunditur in lebe-
tem et ipsum calefacit et aerem quod est
exemplum febris putride Est etiam cum
lebes et aqua sunt calefacta ab alte-
rando vel calefacto quod est exemplum febris
effimere Et ex hoc scire potes mentem
quod facilius est curare febrem effimeram
quam febrem putridam facilius est curare
quam febrem ethicam nisi forte febris ethica
plene speciei non consummata comparetur
vel febris putride in vltimo malicie
confirmate Dicunt preterea medici
quod febris putrida est febris sicut quam eius
esse dependet a sua causa febris vero
ethica et febris effimera sunt morbi
facti quam post corporis impressionem cum
plus dependet ipse nam sunt
vel plurimum accidentia putrida cum quod
nulla vel modica recipitur intentio
nominando febris vero putrida sit ex plurimum
data antecedente et quanta quarum
indicatio propria recipitur in cura in
At G(alenus) decimo de ingenio sanitatis
febris quo fit propria intentione curatiua
que est alteratio febris autem febres
duabus indigent intentionibus que
est etiam atque alterata preterea Similiter
preterea febris si nondum impressione eius
dispositio in corpore Et si innue-
rata operandum lenitiua desiccare
sed tamen fieri et indicatio in eius
cura propria sunt alia actu preser-
uatiua quam consistit in rectificatione
talis cause vel eius euacuatione
Quibus vltimus est scienda quod febris cum
mala quo talia prout est probatum
quod dicitur Est tamen et mala
quo et sicca pariter et quo contra

quoniam omnis calor cum excesserit excitat
quidem adinvicem et frigiditas humectat ut
dicit in loco predicto quare et nos consi-
derare sive sint sibi sive [illegible] ut
sunt frigide humide cum virtute unde aut
ypo prima particula aforismorum humide dicte
omnibus febricitantibus conferunt
applicans equalitatem dubiam [illegible]
[illegible] vero etiam propter brevitatem est.

Capitulum 2m de febre effimera

Febris effimera, et eius species
sequitur in temporibus ordinem est mala
quoniam febris effimera calor corporis totius accen-
sus primo in corpore huius radice et ca-
lefaciens esse in spiritibus ramos vero et
calefieri in humoribus atque membris nocens
sensibiliter actionem naturalem. Ideo quoniam ut in primo
de febre melior febrium distinctio est que
sumitur ex prima subiecta. Ideo pro
speciebus febre effimere distinguendis
capiamus dicentes quod triplex est
spiritus scilicet vitalis naturalis et animalis
non quod prima dicant esse [illegible]
vel effimera vel una scilicet solo sunt
[illegible] et modo comparatione virga omnis
[illegible] spiritus est [illegible] corporis
[illegible] clare subtile calidum [illegible]
in [illegible] super celestium corporum
ut ait Avicenna in libro de viribus cor-
dis. Est etiam a corde et in cordis
sinistro ventriculo generatum secundum
formam subtilem et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in ventriculo dex-
tro aggregato. Unde tamen [illegible]
sub hac forma et [illegible] non poterat
[illegible] operationes omnes corporis
[illegible] quoniam cuius caliditas super-
fluens prohibuit operationes alias.
Humiditas vero deficiens operationes
naturales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad membra duo principalia post cor
scilicet cerebrum et epar ut in ipsis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
operationibus aptaretur. Hoc igitur

calefactum esse aut excitat in febre
spiritui vitali comparatum atque calidior
est simplicior est omnium aut [illegible] naturalis
[illegible] [illegible] naturalis aut animali [illegible]
omnium est maxime refractius atque [illegible]
tus. Que quidem igitur in febre prima
sunt spiritui vitali, surgunt quatuor
species. Prima quidem propter iram inflamman-
tem. 2a vero propter tristitiam restringen-
tem. 3a propter aerem calidum provenien-
tem. 4a propter aerem frigidum opilantem.
Si vero calefactum esse in febre sunt
spiritui naturali surgant [illegible] [illegible] prima
quidem propter famem vel sitim inflamman-
tem. 2a vero propter cibum vel potum
calefacientem. 3a propter nauseativam facie-
tatem opprimentem. 4a propter ventris
fluxum stipticitate superfluentem. Quinta
propter negligentiam exercitii vel balnei
consueti vel fluxus vel sudoris [illegible]
[illegible] venarum opilante adeo quod [illegible]
reducit omnis res opilans et [illegible]
ut cibus et potus grossus viscosus
et [illegible] ut balnea in aquis [illegible]
vel decoctionibus herbarum. Cum si ca-
lefactum esse sit in febre spiritui animali sur-
gunt [illegible] prima quidem propter
sollicitudinem angustiantem. 2a propter
vigilias perdurantes. 3a propter
[illegible] 4a propter casum in [illegible]
[illegible] vel [illegible] constringentem. 5a
propter aerem calidum cerebrum colliquantem
vel [illegible] [illegible] 6a propter
exercitium et laborem fatigantem.
Signa ac [illegible] effimere quia [illegible]
pulsus non valde velocior neque fre-
quentior naturali vel consueto [illegible]
et [illegible] et quoniam in ipsis diasto-
les maior est quam sistoles cum
[illegible] [illegible] sit [illegible]
[illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] et urina non [illegible] signum
digestionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] quod corporis

est talis apnus qui manum pungit vim
statim remittit si manum in loco steterit
tpe ad longo neque ligrea est vehementis
siccitatis vel asperitatis vel nigredinis et
sitim eius extingunt magis acer fructus
quam aqua Et opfrigus titionibus
sunt per apparentia quam in prudentia esse
ad accidit horripilo vel pauca inde
clinatione sit sudor omnis vel pauca
rorydus subtilis Digestio vero ipsa scilicet
spiritu emgandus trahitur complete et
infinita narratione super antecessione
cause primitive augmentum super dicte quam
debet medicus diligentius indagare et

Methodus cum esse essentia et in
omnibus eius species fere est una et eadem
in genere quod est ut habeatur intentio super
alienatione cause primitive que se
induxit cum administratione vero omnis
que generi dulce temperies indicat
ypocr quam ut ait ypo Qui omnium motione corporis
et cum cepit quibus laborare statim quiescere
remedium est nec per hoc tacere pro error
apud aliquid sciencie in medicina propter
quod in duabus est speculus que ulteriore
ad se curam tenuerunt prima quarum est
ea que fit per manifestationem sacietatem
Sequitur oportet primo causam decidere et
post hoc dispositionem alterare ut ait
G vero de ingenio sanitatis / Si vero gravis
quam si crapula sit adhuc in stomacho quod si
quia recens est neque amplius longum
assumpta Cibus et sentit paciens do
lorem gravatum apud partem ventris
superioribus cum eructationibus diversis tunc
ne evadet aliquam duorum modorum quam
vel est cibus nondum corruptus plenus
Sed per reduci ad beneficium quod sciatur
per eructatione sapore cibi retinente
quare detur dyacon piperon vel
dyagalanga cum vino veteri amaro
pro in modica tamen quantitate ne
fortassis esse dispositio augmentetur et
post hoc abstineat ab omni cibo

per 1 vel 2 dies et dormiat posse
vel operatur donec tota crapula di
geratur et redierit appetitus et fiant
omnia dicta capitulo de debilitate stomachi
vel cibus est corruptus quod sciatur quando
eructationes sunt fetide horribiles
famose quod si torpor passerit
et alius operatur autem Arctopsis vero sia
sed sufficiente quare statim educatur
a plurimo per vomitum ut dormiat capitulo
de bolismo Si vero cibus ad intestina
descenderit distinguendum sicut hoc
mo quam vel stat adhuc in superio
ribus et in inferioribus quod sciatur quia cessat
eructationibus et dolor sentitur circa um
bilicum et accessit tempus longum
post cibum assumptum quare si sit benivo
lus detur dyacon piperon scilicet
pro eo quam in intestinis inferioribus quamvis
superat digestio prima ut ait G vero
de ingenio sanitatis ca desse esse
Ex sacietate vero si sit malivolus
atque torsiones et angustias cum
vigiliis inducens educatur statim
apnus cum medicina leni sicut est
yeralogodion lapis et bdellium et yerapigra
vel cum clisteri leniter dicto capitulo
de stiptica ventris vel cum suppo
sitoriis dictis ibidem vel cibus
descendit ad intestina
inferiora quare cum fama grossa educatur
sive crudus sit seu corruptus
Ma vero species difficilis est que fit
per opilatione orificiorum venarum
capillarium et pororum cutis In aqua
quod certe est ut medicus statim
apnus sagaciter precedat ne forte
in esse pruidam committat ad qua
maxime prima est propter prohibitam
humorum transfusionem primo igitur vias
evacuet cum flomia quod si sanguis
solus vel omnes humores sunt
equaliter dicuntur quod sciatur consuetudine
carnosa vel pletorica et urina
rubea vel confusa et color corporis

nuendo vel turbatur cum fomentatione Et si
omnis solus humor alius a sanguine uel
duo dicuntur quod fiet ex omni colera
subtili uel karopos grossa et regione
praecaveat. Post evacuationem vero po-
ros aperiat cum balneo aque dulcis
tepide vel aque decoctionis florum ca-
momille in quo corpus totum leniter
fricet tempore longo, [illegible] cum farina
fabarum uel furfure uel sale simul
et [illegible] cum [illegible] uel [illegible]
[illegible] subtilibus ita tamen
ut si opilatio fortis fuit [illegible] si quia
febris est fortis forcioribus erit utendum
Si vero opilatio modica fuit quod [illegible]
quia febris et [illegible] est modica
lenioribus insistendum

Emperica

Continua omnis febris effimera
que fit a spasmo vel apertione pororum in illa
tempore videtur cum [illegible]
farmacia [illegible] predicta [illegible]
et dieta [illegible] uel qualis
quam et si non quelibet febris effimera fiat [illegible]
[illegible] plena sive repletione in qualibet
tamen [illegible] digestiva
quare [illegible] plenum uel [illegible]
non potest elaborare nec [illegible]
de virtute cum tempus huius febris sit breve
ut illa [illegible] dicet [illegible] curatione vero
[illegible] balneum que [illegible]
[illegible] tepide quod calorem febrilem alterat
et reliquias insensibiliter resolvit
[illegible] predicta quod in febre effimera [illegible]
[illegible] accidentia mala que
sunt dolor capitis vomitus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] capitis [illegible]

Canon

[illegible] dicit [illegible]
[illegible] sanitatis quod prima febris effimera est
[illegible] diem [illegible] quod si cessaverit
die [illegible] et [illegible] dicet si vero
plurima die cessavit [illegible]
[illegible] cum [illegible] febris
effimera [illegible]
nec est aliqua febris effimera [illegible]
[illegible] possit [illegible] quod in febre
putrida [illegible]

que fit ex opilatione orificiorum pororum
et pororum que quidem durare [illegible]
ad diem [illegible] resolvitur
est in putridam est [illegible] quare et
[illegible] non [illegible] media
[illegible] febre effimera [illegible] est febre effimera
et putridas [illegible] dicit etiam [illegible]
[illegible] quod [illegible] est febre effimera [illegible] pro-
dos [illegible] prodos
[illegible] humorali [illegible]
in febre effimera [illegible] prodos [illegible] opilatione
[illegible] prodos [illegible] si
[illegible] opilatio fuit grossa [illegible]
fiet prodos [illegible] Si vero [illegible]
subtilis fiet prodos de [illegible] in diem
[illegible] si [illegible] si [illegible]
affliget assidue [illegible] synocha
cum exacerbatione apud auroram
[illegible] aliorum temporibus [illegible]
opilat et [illegible] evaporat
dicit predicta [illegible] quod ad [illegible]
[illegible] accidit
febris effimera ad [illegible]
[illegible] et in alio [illegible] non
sequitur [illegible] febre effimera [illegible]
vero [illegible] vapor [illegible] ad [illegible]
cum [illegible] et [illegible]
tone sola quod est [illegible] effimera

Pronosticatio

[illegible] in [illegible] febre effimera
[illegible] diem [illegible]
vel [illegible] ad plus [illegible] febre putrida
inflammabitur Item si in febre effimera
calor et febris et omnia accidentia de die
in diem remittantur salubre Si vero
calor fortificetur et pulsus [illegible]
et [illegible] cum augmentatione
[illegible] et urina [illegible]
ad signa digestionis [illegible]
fetore [illegible] et [illegible] amplius
debito [illegible] quod apud die [illegible]
vel [illegible] in putridam [illegible]
[illegible] supervenit sudor [illegible] aut
vomitus spontaneus aut fluxus

venientis aut apertus sanguinis narium aut alia eius similis evacuatis tamen antecedente febre putride fieri futura. Item in corporibus interioribus si signa febris effimere apparuerint in principio prosperitatem et salutem signat. E contra vero si adaptata optima velud in comunitatione signa febris altius apparuerint postquam febris effimere magnitudine prosperitatem terminus se deturbat. Unde ypocras in particula aphorismorum in bubonibus omnis febris mala exceptis effimeris. Item corpus sanguineum preparatum si febricitat febre effimera propter opilationem paratum est labi in febrem putridam sinochum et propter si ventrem habuerit constipatum et demum in ethicam transeunt. Item corpus flaticum per nam febris effimere absentia solis vel negligentia purgationis et generationis consuetudine paratum est labi in febrem putridas cronicas malignas nisi apud diem xiiii vel xvii eius supervenerit superfluis copiosa. Item corpus ethicum preparatum maxime potens est omnium generum febre effimere resistere et hoc quod ratione complexionis quemadmodum corpus repleta illud potens est facere ratione fortitudinis virtutis. Item corpus calidum siccum preparatum facilius a febre effimera curatur quam corpus frigidum humidum preparatum quemadmodum et facilius labitur in ipsam. Unde ypocras in particula aphorismorum. Item febris effimera propter opilationem venarum et pororum corporis est omnibus aliis difficilior in cognoscendo atque curando ut dicit G. octavo de ingenio sanitatis quapropter ad ipsam ad ipsarum cognitionem plenius habendam sapere quivis quam hoc genus febris non accidit corporibus extenuatis sed repletis. Quod ipsarum vero ex curatione purgationibus statim a principio fortibus insistendum.

Capitulum tertium de febre ethica et eius speciebus

Febris ethica ut in capitulo diffinitionis febrium ondiqui est mala quo equalis calida sicca humores calefaciens esse in cordis substantia primo et in substantia membrorum aliorum omnium consequenter calefieri vero in humiditatibus spiritibus fit autem hoc genus febris raro per se incipiendo, ut plurimum autem quando ad egritudines alias. Quod autem fit per se incipiendo fit ab ira assidua vel famem labore vel fame vel cantu cor et membra inflamante atque exsiccante. Cum vero fit consequendo fit altero duorum modorum quoniam aut consequitur egritudines vel et hoc est ut plurimum omnis natura febris putrida cum perdurat et propter in corpore colerico vel multo vel in ethicam. Aut consequitur egritudines particulares et accidit propter debilitatem quinque membrorum principalium que sunt cor pleuris pulmo stomachus epar et renes cum supra aliquo ipsorum mala complexio calida sicca longo tempore dominatur ut dicit G. in ... de ingenio sanitatis et in isto quod scivit inovit comprehendo intestina et venas mesaraicas quoniam stomachus aut epar allegavit. Omnis autem febris ethica tres species sive gradus. Primus quidem incipiens et est cum humiditas radicalis que vos dicitur membrorum affluens depascit que admodum et cum lucerna depascit oleum beneficatans et hec est curationis facilis sed cognitionis difficilis. Secundus vero procedens et est cum humiditas secunda que cambium dicitur membrorum imbibita consumitur quemadmodum cum lucerna consumit oleum imbibitum in licinio et ipsa est facilis cognitionis difficilis sed curationis. Tercius autem est perficiens cum humiditas secunda que gluten dicitur membrorum scilicet eam conglutinans in anima que ad modum

humana manet humidi radicale licet et hoc est manifeste cognoscentibus qui possibilitatem quam habet licet humidum influens restaurari possit, humidi tamen radicalis nequaquam propter quod ait Avicenna 2° canonis fen 1 primi ca° quod si 3ª species ethice possit curari possibile senes puerum innovare iuventutem et sic mortem unius perpetuare. Ista species ethice trahuntur a rebus quarum signum quarum est caliditas corporis nisi ipsa quando eger non sentit uel parum, et cum medicus manus apponit sentit a prima calore lenem nisi species putrida complicetur si manus diutius tenetur sentit augmentum caloris velud putrida... cum in specie estimna et putrida repiens. 2ª est quia habet specie non habet paroxismos neque exacerbationes aliqua hora dici immo est semper equalis tempore assiduo nisi forte parum. 3ª quia ut actus pro 3° de febribus febrilis ethica semper fortificatur post 2 horas post cibum assumptum licet horis divisis in stomacho assumatur et illud ideo quia tunc calor bullit ex adventu humidi nutrimentalis super membra, velud aqua spergit super calcem viva. Tercia est pulsus velox spissus durus debilis subtilis et longus ex caliditate et siccitate arteriarum et cordis cum debilitate virtutis quapropter si filum humidum tenditur brachio tactus apparabit apud aciem similiter et si unguentum uel liquor limatur super corpus tactus apparabit apud totam. Quarta est urina velud corporis sani et pro in principio, cum eius permittit sit subtilis subrubea et cum iam permittit sit rubea nitesce, eius oleagine superficie et cum maxime permittit sit aquosa cum unctuositate plurima propter calorem innati cum consumptione... radicalium membrorum spermaticorum consumptione. Quinta est ab habitudine corporis trahitur et si eius predictis corporis decrescit in dies ex tenue sine causa manifesta et vigilie superfluant cum prostratione appetitus et desiderio assiduo cibi et aquam frigidam. Signa aut distincta cum specie, predictisque sunt addicte et remissio signorum vigilia quia si signa predicta sunt recepta atque remissa est prima species si vero fuerint fortiora et facile apparuit ita ut urina sit oleaginea et adeps ventris et musculorum minore et oculi cavi fiet species secunda. Cum vero fuerint vehementia ita ut facies sit cavatis et caro musculorum omnino consumpta donec ossa et lune apparent et pereunt propter consuetudinem et cutis sunt tensa velud corium ad ignem arefactum que cum extenditur redit cum plurima tarditate et noxa fiet specialis et vene apparentes vacue a sanguine tunc erit species 3ª mortis secunde presagia.

Methodus

Specie ethica cum sit specie sicca... caº de dimissione specie autem in prima species... gemino sanitatis solus indiget alterantibus ad frigiditatem et humiditatem neque est opus evacuare causas quia post finem specie non dependet amplius ab specie putridam illa remanente. Habet autem alteratio completa rebus rebus predictis que sunt balneum cibus et nutrimentum aura aer eget et post sopitum et digestionem duplicem completa surgat a lecto suo modo sine strepitu et phonorez veniat suum si sit possibile absque tonitruo. Fiunt autem balneum humectativum lenitivum quale est ipse balneum aque dulcis tepide et temperate et fortius illo est balneum aque decoctionis maluarum foliorum salicis et ipsius et tunc et ceterorum et nenufaris et foliis et cordi depilati et illis fortius est balneum aplasta dulci recenti aut aplasta et aqua simul mixtis et ex balneis maxime humectantibus, ut dicit Avicenna

in suo de apparatibus capitulo de spasmo et quod
fit ex aqua dulci in qua cocta sunt
capita et pedes edorum et agnorum
et anetum pigrorum propter quod et qui sunt
ethici cum huiusmodi et consimili vehe-
menter et initiali balneo leniter refri-
gerentur sine mora in ipso quia intercepta
digestio trahit ad membra et corpus
rubificat atque dilatat quare ad modum
mora longa in balneo et fricatio as-
pera cum sudore corpus reddit evaporabile.
Cum autem balneum exierint ungatur
pectus et spina tota oleo violaceo cum
vel [illegible] vel oleo violarum vel cum
[illegible] vel cum butiro recenti dis-
soluto cum lacte recenti mulsto et
post lintheum fundantur super corpus totum
aqua tepida multa vigens parum
ad frigiditatem tunc quiescat et dormi-
at undique pannis coopertus super lecto molli
sub aere tepido vigente ad frigiditatem et
humiditatem aliqualem quem attrahat
cum anhelitu suo prout quod corpus
tangat cotidie quoque / talis namque ordo
balneationis et unctionis corpus impinguat
calorem febrilem alterat et naturalem confortat
et si corpus fuerit catarrosum non fun-
datur aqua predicta super caput sed super
corpus residuum omnem quoque sed super
habitationis sive non fuerint et si aer
fuerit talis partem fundendo aquam roris
et sternendo folia viridia populi et salicis
et vitis albe. Cum autem bene quieverit
et dormierit super lecto suo cooperietur
parum in camera donec calor naturalis
confortatus fuerit et appetitus comedendi
tunc sorbeat aliquid lactis dulcis re-
centis per se vel cum mica panis de
simila et precipue si consuetus sit in
usu lactis et in ipso diletet nullaque sumat
cum eo cibum alium quia de facilime cor-
ruptionem ut dicit Avicenna [illegible] de regi-
mine sanitatis sive lac sanum et sonum
quare in isto talis conveniens in sumpto
in febre ad ethicos et si non inveniretur
sed corpus agravat et virtute ledit
naturalem. Si vero lac corrumpi consueverit
in stomacho suo quod facile fieri solet in predicta
causa oportet ut frigatur cum mamillis
prius quam alteretur ab aere continente quod si fieri
non est possibile detur illico cum nullo
sive cum modico zuccari si stomachus
fuerit calidus vel cum modico mellis
si stomachus fuerit frigidus neque conveniens est
in hoc omne genus lactis quod per
primum quidem est lac mulieris precipue
moggentes sui ad unum corporis et
post hoc lac asine quia quidem est sub-
tilissimum et minime caseatur in stomacho et
post hoc lac capre pascente oleribus
frigidis humidis et bono feno et post
hoc lac vacce et post lac ovinum
sed oportet ut omnis predictus superior tem-
perata sepetur cum coclear. Preterea
potest homo consistat / vel ex ut plurimum
ossulum cum stomacho vel lapidem ignitum
donec accrescat aliquantulum et postea
omnis butirosus se consumat que sunt
in eo plurime facilis inflammationis
et cum huiusmodi balneo et sorbitione
lactis alternatim regatur per 3os dies
sine omni cibo alio donec virtus co-
fortetur tunc namque ad cibos alios
gradatim transferatur. Si vero non sit con-
suetus in usu lactis neque stomachus
in ipso diletet sorbeat post balneum
loco lactis cum piumbus edorum vel
pullorum coctis cum lacte portula-
ce et psillio vel sumat cum pulubus
ordei vel farri vel avene conditis
cum lacte amygdalarum dulcium et penni-
diis / vel sumat micam panis
lotam bis vel ter in aqua frigida
et oportet ut omnis cibus eorum sit
aptus sumus cum ad misera et cum
per dies aliquos per huiusmodi confortatus
sit micta cancris fluvialibus vel
piscibus petrosis recentibus assis
super prunas vel elixis conditis cum
vino granatorum donec ad esum
carnium perveniant edorum et agnorum

et pullorum Ex fructibus vero vtatur pomis
sapidis et piris et citoniis assis et pineis
et amigdalis dul. et anellanis mundatis et
mittis prius per noctem in lacte dulci et sit
cum balneis et vnctionibus et sorbitionibus
predictis alenda sicut omni die naturali vel
ter regatur tempore longo donec febris extinguatur
et corpus reformetur Tamen caueat omnem coitum et iram et labore sed
gaudeat solatiis tripudiis ocio et quiete
et sompno plurimo quo posset Si vero calor
febris intensus fuerit quemadmodum accidit in
2 specie 2a epithime cor et pecten ad pectus
cum lineis in fusis magna vero in aqua
dissolutus sit puluis rosarum et sandalorum actu frigidis vel tepefactis si corporis
rigorem senserit et in hoc casu
precepit rasis in almansore ut induant
camisias sandalatas et propter eorum operimenta
a lintheo in quibus dormiat tempore longo
et vngatur pecten et spina tota
cum vnguento isto actu frigido quod recipe
populeon ℥ ii oleum rosarum oleum vero salicis
oleum nenufaris ana ℥ i mucilaginis
psilii mucilaginis dragaganti mucilaginis
seminum citoniorum et malue ana ℥ i cere
albe ℥ ii conficiatur omnia simul in forma
vnguenti quod consumptionem corporis prohibet
et pellere et abstinere in cuius medio
camphora quod licet sit frigida vehementer
exsiccat Hec ergo est methodus febris
ethice ratione sui vel fit secundum spacium quem
accidentia que curam ad se trahunt et sunt
tres scilicet vehemens fluxus ventris
et stipticitas Ad sitim igitur extinguendam vtatur ante cibum per duas horas
trociscis de camphora dictis capitulo de ptisi
et fiant omnia dicta capitulo de siti
Ad fluxum vero ventris vtatur trociscis
de karabe dictis alibi et fiant omnia
dicta capitulo de fluxu ventris et in hoc
casu proprium est lac vstulatum et pultes
opere facte cum riso vel farre
vel avena quod stipticat et nutrit
et alterat et confortat Ad stipticitatem
vero ventris vtatur primo clisteribus
Prius maturis fructibus ante cibum et si necesse
fuit leniatur cum suppositorio ex penidiis
vel sapone vel lardo vel cum aqua dulci
calida in qua dissoluta fuerit manna
cassiafistula tamarindi sed nequaquam procedatur
ad acuta cum febris inflamarent
et virtutem deicerent Capitulum febris putrida ethica
plerumque cum febre putrida vel egritudine
alia complicata quam censet ipsa remanere
et tunc fiet cogitamus atque curationis
difficultatis propter intentionum multitudinem
et virtutis oppressionem oportet igitur
vt dicta in hoc capitulo et que dicentur capitulis
sequentibus vbi de febre putrida loquemur
debite misceatur ita vt si febris ethica
dominari cognoscatur ex corporis consumptione
plurima magis insistamus alterationis quam euacuationis Si vero febris putrida dominari cognoscatur
ex virtutis confusione et corporis
plectora magis euacuationibus insistamus
in vene et ventrali purgatione negligamus
sed vtrisque conditionibus paruum per paruum intendamus
ex ut melius fieri possit
virtute conforteamus cum cibis sufficientibus
appositis ne deficiat in via et in hoc
casu penitus abiciendus est lactis et
aque frigide vsus quod venas putridas
augmentaret propter quod eis admisceatur in
sero vel in testinis secundum loco prius ptisana
calata capiatur vel iulep vel
mellicratum prout natura talis vel frigida
postulauerit Empericum electuarium
restauratiuum quo corpus ethicum impinguatur
sic fit Recipe succi liquiritie dragaganti
gummi arabici vero sandalis albi et rubei ana
℥ ii seminis portulace seminis papaueris albi seminum
quatuor frigidorum maiorum seminis malue seminis
bambacis excorticati seminis citoniorum dragmam
ana ℥ ii spodii reubarbari berberis ana
℥ i penidiorum amili ordei depilati
pinearum amigdalarum dul. anellanarum excorticatarum
ana ℥ i Zuccari albissimi libram i
et si que addunt lactis papaueris et semini
quatuor ℥ ii propter inspirationem et fiat succi
que addunt succi cancrorum fluuiatilium
et liporum in aqua dul. et post hoc contusorum
in mortario ex pressorum vel succi tortucarum
vel succi limacarum vel succi pullorum

Restau
ratiuum

vel edorum vel agnorum lb ꝑ ppt' resumpcionem
et fiat opus omnibus eleuarum dux vel
consumo mollis vel 3natarum vo p' ut tgo
desiderium postulat Et pt addi aliud ex
speciebus dulcibus ut aromaticis quod sunt ci
namomum macis folium cardamomum gariofili
ca ppt' aromatizacionem deque simulat
paciens pq optimum tibi ascio et ante bal
neum et bibat pq ipsum aquam frigidam fucti
vel aquam puram Eleuarum aliud re
stauratum et infrigidatum sit ex lineo
umpona ex fucta ro si venis sit
fluidus vel fuci frolis si sit stipticus
ex) dyadragati treasandali aut pp et
fiunt qui addunt eleuarum dulcis quare
ptc ethicus si stomachus sit debilis in di
gerendo

Canon

Racionabiliter dubi
tat vtrum vtrum in cura ffe ethice debeat
balneum antecedere cibum vel econverso vide
natis ep balneum ante 6o et 4o
de ingenio sanitatis ep in methodo sunt
assentit em et racio suffraga qui sup
cibus balneum ducedit vapor crudus
ad membra Et ideo hinc grun dc qui a
cibus restaurat balneum vo maniat et
corpus ethicum cum restauracione sola
indiget uo cuore vid' ep cibus sit
balneo premittendus Sciendum autem vi
ep qlz pt' culz aud ferri ut est de mete
Auice 2o tam fey ꝑ ma, ca° pntis,
vnum tm in hoc cadit distinccio qui in hoc
corpore vicia est restauracio simulet
alteracio si igitur me' intendit restau
racionem ut pote si corpus consumptum et
vires debilitata oz ut cibus premittat
Si vo intendit alteracionem ut pote si
fe sit intensa et multum p̄ressente ita
tamen ut vires adhuc tollerare possit
conueniens fiet ut balneum premittat
Sciendum ep cibus qui pt' pcedere balneum
vel e contra offendi sz debet esse multum
quiete velud est lac recens vel sucus
ptisana vel ius carnium laudabilium
sez pullorum et edorum et debet offerri in
vel in horis aut balneum ut horis illis
perfecte digestus nec neque crudus virtute
balnei sup membra rapiat Ex quibus ap
pare pter ep corpus ethicum pt' tribus
vicibus cibari in die nali et totiens

balnear sed non pluribus si vonat' pro
toda fez p'mo in aurora 2o in occasu
apud occasum solis et 3o in media
nocte ita tamen ut hoc hore anti
cipentur et retardentur sed elongacionem
diei sup noctem in estate vel econverso i
yeme Spat pica Et 4o de ingenio
sanitatis ep unaq' oportet esse tempus
humectandi quem infirmi appt frita
tem esse qualitatem valde actiuam
quare medicus intendat et opt tendat
materialia humectatiua super infrigidatiua
cum virtute Dub dr et illud ex lez
omnis cibus et potus et aer qualitas
corpus ethicorum sit actu frigidus offenditur
non tamen ex vt sit frigidus virtua
te velud est aqua frigida quam et si
febrili dispositionem conferat nichi
distruit multum aqua natis si frigida
potet et in isto remanserit frigida tempe
longo dehon phibz ventositatem
eleuat et tusire mozzat precipias
ad epar vt aut ypo 3o regiminis
acutorum est tamen est ad aqua
frigida potata illico inflamat et sse
accendit et quiz fluxum ventris.
et ppe in ventre calerizante ffit
igitur aqua ipsa simulat et potum
aly atoz tibi tpaci tu dicencia
quadam ad frigidum quam sit alterat
actu et virtute neqz conuenit ve
fuit tepidi quam tepidat fite facile
vomitia

Pronosticacio

Prima spes ethice facile curat si
difficile cognoscitur 2a vero spes facile
cognoscitur sz difficile curat Tercia
aut spes cognicionis manifeste sed
curacionis impossibilis omnino quare Item
ethica ffe in iuuenne accidit in
anno pono et ... qui est tempus
feruoris quare ... corpus ueo
cito marasmum et morte aut vo
hanc etatem est quiz pq curatur
facile vt palliat tempore longo et
ffe in mulieribus et sanguineis et
flaticis ... ypo ita pla
afforis ptisis fit maxime eta
tibus ... annis ... ad ...
ffe ethica ... plurimum int
ficit in autumpno qui est tempus

7d.

fit ypse tri- puendo raro

Ca.

sicud in ordinatio et precessit estas calida
resolutiva humiditatis influentis et radi
calidi unde ypo in particula affo²
Antumpnus ptisis malus. Item si recipit
appetitus prostratur cutis inflari vene
fluere capilli cadere cutis arescere ita
ut splendeat velud pergamenum in quo
apparent ruge amico propinquus erit
morti. Unde ypo in quinta particula affo²
Aptisi habito diarria superveniens
mortale. Item sollicitando prostrationem
ethicorum qui moriendo loquuntur et locuti
moriuntur. Item si febris ethica facilius accidit
in corpore colerico puerum vel sepius vel estate
difficilius curatur et difficilius accidit.
In corpore vero sanguineo vel in etico medio
modo se habet unde ypo 2a particula affo²
In morbis minus periclitantur egrotantes etc.
Item si ethica si fuerit complicata cum
febre putrida vel egritudine alia quacumque
difficilioris est curationis quam si sit sola
propter quod cum ypostasi a. Lxiiii
De ethica senectutis

Hec egritudo non est febris sed propter similitudinem
nominis ad febrem ethicam similiter
et dispositionem que consistit in extenua
tione corporis ab auctore subsequente ethice
collata est. Est autem ethica senectutis mala
7d. quedam siccitas dominans super cor et corpus
totum a qua fit habitudo macra rugosa
cum colore pallido vel plumbeo velud in
fit corporibus senum accidit plurimum propter quod et
per se inci ethica dicitur senectutis. Fit autem hec
piendo raro passio aut per se incipiendo et hoc ut
raro aut consequendo egritudines alias et
hoc ut plurimum. Et cum fit per se incipiendo
Ca. fit propter siccitatem cordis talem et epatis
siccitatem. Hec namque duo membra
principalia sunt fons et origo duarum
qualitatum principalium quibus omnis
naturalis perficitur et vita conservatur cor quidem
caliditatis epar vero humiditatis velud accidit
propterea in corporibus mulieris puerum et estate
vel sollicitudine perdurante et sicud accidit
illi symee de qua loquitur Ab in libro de mutio
ribus que sunt cum macra extenuabatur
quousque deo donet et morte quam diu dominus p
recepisset authorizare nichil humiditatis

recipit in capsella cordis et ideo cognovit
(quia cor propria humiditate privatur (qua sibi natura Cor habet propria humiditatem
tribuit ne propter motum assiduum et calorem
spiritus consumeretur) desiccatur utique in sua substantia
et corpore. Cum autem fit consequendo fit propter consequendo
debilitatem stomachi et intestinorum et mesaraicarum
assiduam perdurantem quia sic super ea dominatur
humiditas cruda generans propter indigestionem
et crapulam perdurantem velud accidit
pueris post usum fructuum plurimorum et
adultis et senibus habentibus malam virtutem
stomachi defectivam. Signa ethice senectutis in
primis sunt habitudo macra perdurans assi
due cum colore fusco et debilitate virtutis
quousque die preter solitam sine febre vel alia
causa manifesta et est quoque cum appetitu
sufficienti quoque vero cum prostratione appe
titus et propter cum stomachi siccitas et virtutis
eius debilitas cum humorum multitudine
vleniat. Signa autem distinctiva possunt inci
piendi vel ad aliud consequendi trahuntur ex
narratione patientis super debilitate stomachi vel
eius principio et antecessione egritudinum pro
meriorum sicud est febris cottidiana et quartana
et similia. **Methodus** Intentio
curationis huius egritudinis duabus perficitur
scilicet humectatione et calefactione et hec propter
fit cum balneis et cibis et unguentis que
curant omnis cura febris ethice preter quod opus est
calefactione. In aurora igitur et post somnum
et digestione completa et corpus evacuatum
cum balneetur in aqua dulci tepida in
qua cocta sit malva altea arthemi
sia calamentum bassata vel in aqua cocta
sint capita et pedes edorum vel agnorum
et arietum pinguium in qua fiat levi
cum falsa fabarum excorticatarum et furfuris
sine mora in ipso quando dum membra in
bere ceperint atque dilatari ex munimento
actito per balneum et fricationem illico ex
sudent ne forte balnei vel fricationis
superfluitas poros dilataret et corpus
maceraret. Tunc igitur inungatur pectus
et spina tota cum dialtea mixta cum
modico psilleon vel cum oleo nardino vel bu
tiro recenti sine sale et post unctionem
fundatur super corpus totum aqua
dulcis temperata vel frigida si corpus non sen
serit horrorem et ponatur in lecto molli in
quo pannis mollibus undique cooperiatur

dormiat et quiescat sine sudore postea
vero paruum oportet sine aere temperato vel donec
calor naturalis sit et appetitus oportet
et comedat operibus facilis digestionis calefacientibus
moderate sicut sunt mica pul
lorum et edorum et agnorum, ova albumine inspissata
cum vitellis ovorum et condita cum zz et
canella croco tardamo et sicud sunt
ova sorbilia et pistos petrosi vetulis assi
vel clyssi conditi cum speciebus aromaticis non acutis
et sicud sunt buccelle panis de simila condite
cum butiro neque cibum una vice multiplicet
donec digestio stomachi confortetur postquam autem cibus
eius digestus fuerit quod est apud horam vesperarum
redeat ad balneum supradictum Et sic regatur
per dies plurimos cum balneis et unctionibus
et abacionibus alternatis bis vel ter quousque
naturali donec corpus perfecte resumat et
dispositio permittet quemadmodum plenius
scripsimus capitulo de cura febris ethice. Et si stomachus
et intestina fuerint humoribus crudis reple
ta digerantur statim a principio et educantur per
ut diximus capitulo de stomachi debilitate, et hoc
per rema ad balneacionem supradictam et cum
ad sanitatem redierit debitam vel con
suetam abstineat a coytu et labore super
fluo et vigilys et ira et sollicitudine
pro posse gaudeat ocio et quiete tristitiis
et quiete oportet omni die gradatim in cibum
incipiendo motum et debilem tendendo ad fortem
et redeundo ad debilem sed post cibum confortari
non convenit omnino aut paruum ita ut sit
cibus ad fundum stomachi descendat preter quod
ad eius latera conquassetur. Et de fructibus vtatur
pineis mundatis et amigdalis dulcibus et auel
lanis et fistucis et ficubus et uvis ma
turis et quousque si recenter restitutus fuerit
sumat ad cibum citrinis et cerasis sed corpus
vsum assiduum debiter leniatur natura cum
cassia fistula tamarindis et manna si
non cum medicinis acutis

Empen

ca

Regimen istius consuetudinis est
regimen impinguacionis corporis macri
sed debilis iuuari quemadmodum hoc autem
regimen maxime completur cum cibis
et medicinis sanguinem et spermam multi
plicantibus sicud sunt pisces lauda
biles et dyasatiron et dyaantos

quare dicta capitulo de frictione corporis et
que dicentur capitulo de ingrossatione cuius
corporis macri parum capitulo sublimi suffra
gantur Ex cibis preterea melior et subito
intrantibus est lac vaccinum vel ouinum
quemadmodum et lac non butirosum in cura
febris ethice commendatur velud est lac mu
liebre vel asininum vel caprinum oportet
autem vt eum conlatte nutriri et impinguari
voluerit sit in ipso consuetus etiam
ipso stomachus et os eius delectetur quod si non
fuit corrumpetur in stomacho calido quod cum
fumosum sit vel ad acetosum quare
non nutriet sed eructaciones et an
gustias inducet. Si vis autem lac conser
uandi ne corrumpatur extra stomachum vel
in stomacho hoc est vero ut sumatur quod manuale
quod si abhominabile fuit ~~presens vel cum
mica panis~~ sorbeatur illico cum mulctum
fuit presens vel cum mica panis desimula
preter quod aliquis cibus omnino misceatur nisi
forte stomachus sit colericus tunc convenit
aliquid zuccari tabarzet misceatur vel
flatorum tunc convenit ut aliquid vel bis
purissimi misceatur. Et non lac recens
habitum non sit possibile poterit hoc modo
per horas sex vel circa illud in bonitate
sua conseruari vero ut illico cum mulctum
fuit ponatur in vase suo ligneo bene
obturato in aqua calida temperate que naturalem
faciat calore remanere

Canon

Iuuamentum huius consuetudinis temporis calefaciendi
breue est tempus vero humectandi
longum valde quod est quod humiditas est
qualitas tarde in primens corpus et
siccitate devincens. Apparet quod autem Galieno in vii
de ingenio sanitatis quod facilius est humidum
exsiccare quam siccum humectare vbi cum
caliditas fortis exsiccat convenit humi
patiente abstinere a rebus acutis ut
sunt piper allea sinapis sal et abluciones
et acetum et agresta et succus berberis
et acidis valde salsis et stipticis nisi
forte quousque parum ex eis gustauerit
ad provocacionem appetitus sed vtatur rebus
dulcibus aromatizantibus mollibus
facilis digestionis sicud est vinum rubeum
dulce clarum similiter et claretum quod
solum dulce intret prius vel per duas

in emptos pot aut ℞ 3° de simplicibus
medicinis. Sciendum preterea quod in ethica
senectutis non sit aliquid aliud quam dispositio
senectutis innitue ideo est ut eius cura
tota versetur circa conservationem et confortationem membrorum
naturalium ut stomachi et epatis cum iunctura stomachi et
epatis cum bugella et emplastris calidis styp
ticis aromaticis que suis capitulis ponuntur
tam apposite

Pronosticacio

Ethica senectutis maxime accidit ante
Lx annum et post Lxx annum non
quia quando febris ethica quod est circa
tempus xl annorum est humidum radica
le adhuc plus cum nondum accidit
consumptio deinde sit eiusmodi quale
calidum naturale remanet consumitur adeo
de senectute plus humidi influens minime
et febris in febre puerili quia los [illegible] post tempus
xxxv annorum quod est tempus perfectionis
et consistentie consumitur humidum radicale
atque de possa calore quare de sicce
re pabulo deficit et calor naturalis
Item hec consuetudo maxime accidit corporibus
in temperatis et regimen vel etatem
et quia [illegible] Item hec consuetudo non
plus sunt que convenientur consuetudinibus
eorum apud declinationem quia tunc est
in eis sanguis minor et calor naturalis de
sensus cum sua etudine pendente quare saga
cis sententia. Item ethica senectutis est
tardioris terminationis ad mortem arctius
vero ad salutem quamquam in febre ethica
recepte Quoniam eius febris 3° species sive
gradus quemadmodum et febre ethice quarum
prima facile curabilis sed difficile cognos
cibilis 2ª vero econtra 3ª autem nullius
latet cognitionem sed nequaquam recipit
curationem quemadmodum neque senium naturale
neque differunt quia quidem nisi secundum magis
et minus vel antiquos et recentes unde
ipso 2ª [illegible] Senes enim multo
tempore contenuat corpora tarde venientia
~~conficiuntur~~ consequuntur etc.

Capitulum V de cura febris putridarum

Licet omne febre putridarum rei sit calor
putredinalis et eius calori naturali
contrarius et ordinem tamen et differentie
febris dicuntur apud medicos illa febris dicatur
que putrida cum calefieri efficitur in humori
bus calefieri non in spiritibus atque membris
que et febris humoralis incipit ad sanitatem
aut perfectam novimus et differentias febris
putride dicamus quia ista quatuor sunt
per ordinem. ut dicit ℞ [illegible] de ingenio
sanitatis primo namque humoralis materia
collecta cibis et potibus superfluis in
corpore repleto [illegible] secundum vasa sui qu
antitate vel agravat secundum virtute sua qu
alitate deinde vero talis repleto et quantitas
poros cutis et ora venarum capillarum
opilat. Talis vero talis opilatio inspira
tionem et exalationem caloris naturalis prohibet
Tractato et calor naturalis humorem ethice
de [illegible] neque regula natura sumunt capimus
sumptum putridum accentuo elevat ad [illegible]
sicut videmus accidit in stercoribus et
rebus aliis cum putrescunt qui precincs
corpus ad cor ipsum inflamat ultra suum
debitum deinde procedens ab ipso per venas
et arterias in corpus Cause autem febrium et
morborum omnium febris putridam inducit
Causa autem febris putride triplex est scilicet
primitiva antecedens et coniuncta que sunt et cause
omnium morborum neque sunt plures alie. Causa
primitiva quidem est causa extrinseca
velud estus solis exercitia corporis vel
balnei vel cibarium confecte similia
et ad excessio cibi per diantur et ipsa ex
rebus facile putrescentibus ut sunt
lac et fructus et olera et pisces et sicud
est motus inordinatus superfluus et assumptio
vini plurimi vel cibi forti calido superfluorum
preter Antecedens vero est causa intrinseca
mediata \ sed tamen fuit humor / vocabitur causa coniuncta
humor vel abus superfluus // putrescere // aptus
donec et iam putrescat. Ad completionem
igitur intentionem febre putride et scilicet species
dicamus quod 2° ℞ via de febre febrium

dicte multipliciter inquirunt. Primus quidem est
urina et est melior earum distinctio quia
aut est humor simplex aut compositus et
sequitur simplex fit sicut color febris prima
quidem composita 2a composita 3a composita
4ta composita. Si vero compositus sicut
dixi febris pro diversitate causarum febrium
complicantur. Secunda vero dicitur febris putride est
complexio applicationis quia aut eius materia
est intra venas et arterias et sic fit febris
continua que semper affligit aut extra venas
et sic fit febris interpolata quocumque
periodo corporat et illa periodo fluit ad
membra putredinis ideo quiete interponit. Tertia vero divisio ipsarum et que
est maxime necessaria cognoscere autem eo
ipsarum curare volentes est equalitate
materie et motus eius quia non simplex [illegible]
que est quia aut materia est acuta calida
et sic facit tropica seu continua. Hanc
autem divisionem oportet pertractabimus tamen
de hac febre an curanda sit, possumus
vel sine scilicet quia non est possibile ipsam
perfecte intelligere sine cognitione eius. Signa
febris putride quia que non faciunt errare
in illis fuerint sunt: hec pulsus velocior
et frequentior debito vel consueto in quo
systoles est maior quam diastoles
propter maiorem necessitatem expellendi fumum
fumosum quam attrahendi calidum similiter
et calor et urina multum confusa in qua
non apparent digestio statim aquosa vel
parum apparet et propter eius materia sunt pauca
benigna et dies fortes ad digerendum bonum
et tactus quidem corporis apud manum
medici sentitur calidus mordax acutus
vaporosus et permutatio ligne ad saporem
res alienos sine causa manifesta cum
siti et fastidio et amaritudine plurima
vel lassitudine membrorum corporis totius
et permutatione somni et vigiliarum
in ordine vel non consueto et dolore capitis
pulsationem et fetor contrarium plus
debito vel consueto. Signa vero distinctiva
febris putride an sit continua vel interpolata

non potest trahi nisi ex post acquirendis
quia in principio omnis febris putride sonat pa
ciens horripilationem et rigorem hec tamen
est in febre continua propter remotionem caloris
naturalis ad interiora propter separationem nocu
menti sed in febre interpolata propter
separationem non nodum putrescentis ipsa
tamen iam putrescente super membra
sensitiva intollerabilia que sunt in
ambitu corporis totius, similiter etiam
declinationibus earum fit ut plurimum sudor
vel absciam (?) dormire vaporosus vel alia
eius similis materia nisi fortasse materia
sit pauca benigna et virtus fortis in
febre ipsarum resolutis circa ea vel aliis
distinctionis signum capitur ex afflictione
febris, quoniam quia si febris desinit aliqua
hora et infirmatur et quiete perficitur
vel erit interpolata si vero numquam
perfecte desinit eius afflictio licet
appareat magis una hora diei quam
alia vel dicitur febris continua precipue
quia si omni tempore equaliter affligat velud
synocha dicitur febris continua nulli interpo
nitur febris proportionata. Signa vero
distinctiva febris putridarum secundum materias proprias
propriis capitulis dissignamus. Methodus
Cura febris putridarum in generali duobus
perficitur instrumentis dieta vero et medicina
opus namque manuale ad ipsarum curam
non pertinet nisi fuerint cum apostemate.
De quibus iam nos expediamus hoc opere.
Veniamus de his duobus instrumentis
auctores medicine et precipue Ypocras et Galienus
canones scripserunt utiles atque ne
cessarios diversos nos ut earum doctrinam
breviter perstringamus modo valde
pertinentes oportet duas tantum consideratio
nes. Prima quarum est de dieta qualis
sit et qua hora diei vel morbi
sit offerenda. Circa dietam methodum ob
servavi et quod videtur videtur quod canonis
perfectus de modo cibationis in febre putride
quibuscumque tamen continuis quam interpolatis
complectens sunt omnes regulas auctorum

1 generalis licet preter eos, unde prima canonum est
quod in nullo principio paroxismi seu exacerbationis
dandus est cibus neque etiam illico ante
ipsum neque illico post ipsum, nisi fortassis
accideret aliquod accidens timorosum ad hoc
necessitaret, utpote sincopis que convenit
quibusdam acute vel destructo in principio pa-
roxismi vel augmento vel statu vel de-
clinatione non solum propter inanitionem sed propter
sue molestiam, quoniam tunc qualibet hora
paroxismi cibus erit offendens et adhuc
magis si sit propter inanitionem. Hic tamen
cibus oportet ut sit paucus, facilis et
mutabilis, habens virtutem aliquam
confortandi potentem, utpote aqua frigida vel de
vino albo claro pontico limphato
et sicut est necessitas vomendi in paroxis-
mis sue [illegible] decola vel flatu
quoniam in eis fastidium fiat vomitus si
cibus offeratur. Et hoc est preter canones
tradidit nobis Ypocras in prima particula aphorismorum dum
dicit: in paroxismis subtrahere oportet, appo-
nere enim lesio est, quod si cibus [illegible] pertrans
[illegible] quoniam dum cibus nature
[illegible] calor tota [illegible] morbi
[illegible] et paroxismi abveniat bono
2. fine. Secunda pars canonis est quod magis
debemus eligere vicinari declinationi
paroxismi vel exacerbationis si oportet
quam principio, quia calor naturalis minus
impeditur secundum pugna quam cum pugna.
ypocras Et hoc est quod Ypocras primo regiminis acutorum
quod dandus est cibus potius quam calor in tali
tamen declinaret, id est potius quam calor
sue [illegible] pausans sit [illegible] a centro corporis
ad circumferentiam [illegible] quemadmodum sicut fit in
declinationibus omnium sue et paroxismorum. Tertia
3. pars est quod licet prius in paroxismi dicat magis
[illegible] ipsum declinationem vigilante, est tamen in
[illegible] quoque [illegible] si exigerit ubi grave sue mo-
lestie accidentia ut potest sincopis vel debi-
litas plurima [illegible] propter inanitionem sed
propter sue molestiam supervenire convenit vel
declinatione quam in principio quia ubi in omni sue
hora [illegible] et [illegible] [illegible]
Aliter namque cibus non digeritur sed corrumpitur

sue et inanem sue augmentaret. Quarta pars est 4
quod hora crisis et prope statum donec tota
crisis compleatur in sue hominibus [illegible]
est tenuissima dieta [illegible] ut dicit
Ypocras prima particula aphorismorum: circa in statu est
egritudo tunc tenuissima dieta necesse est
uti. Tenuissima autem dieta ut dicit Galienus
in commento illius aphorismi prima aphorismorum tenues
etc. dicere etc., consistit in omnino vel
dando decocto. Istud tamen fallit quoniam
in causa vigorant si accidentia critica fuerint
maliciosa [illegible] de [illegible] tunc namque
cibus in hora status immo et hora crisis
non est denegandus cum virtus sit a medico
penitus observanda. Secundum tamen quod
accidentia crisis duorum sunt generum. Quedam
namque sunt signa crisis tamen sicut dolores
capitis, [illegible], alienatio, difficultas an-
helitus, rigor et similia propter que nichil evacua-
tur de materia et [illegible] et virtutis
fatigatione non debet dari cibus apud
crisim quoniam impediret naturam. Quoniam quod natura
quod talia non sunt [illegible] sed
[illegible] morbi quia patitur [illegible]
separatione [illegible] atque expulsionem
subita ad [illegible]. Alia vero sunt signa
[illegible] crisis sicut est sudor et fluxus
sanguinis narium, fluxus ventris, vomitus,
diarrea, urine et alia propter que evacua-
tur aliquid de materia [illegible] et [illegible]
virtutis [illegible] propter aliquorum horum vel plura simul
oportet cibari [illegible] in statu et in ipsa crisi.
Ista particula quarta pars canonis habet sua loca
in statu quoniam sue. Fallit namque in tribus
casibus: primo quando in statu [illegible]
[illegible] cum sine difficultate acciden-
[illegible] ut [illegible]. Secundo
vero in statu qui extenditur ultra spatium
quatuor dierum sicut dicit [illegible]
et sicut patet de acutis in commento illius aphorismi
particula prima paroxismos et consistentias
etc. Tertio [illegible] dicat [illegible] sed
dieta tenuissima non debet dari nisi
per spatium quatuor vel quinque dierum ad plus
et maxime in processu morbi [illegible]
[illegible] est debilitata ut patet per Ypocratem
et Galienum in tota prima particula aphorismorum.

Accidentia crisis duorum sunt generum

Tercio fallit in statu quando non sit declinatio
una mortalis solis prognosticis sunt re
linquendi. Secunda pars canonis principalis
est quod si febris precedenda continua sit febris acu
ta simpliciter que terminatur in die quarta
tunc ab hora status usque ad finem eius
et principium declinationis est concedenda
dieta (absolute tenuis) tenuissima scilicet in
principio et augmento dieta absolute tenuis.
Si vero sit febris peracuta que terminatur in
die vii dieta tenuis est concedenda. Si
vero sit febris peracuta que in sexta die
finitur est fere crisis tunc a principio
usque ad finem febris dieta tenuissima e
concedenda et hanc partem canonis tra
diderunt nobis ypocras prima particula
afforismorum dicentibus quo quoniam est status
quoniam et tenuit reficere quibus vero post
tempus ad illud et ante illud parum est auferendum
quibus vero liberius reficiendum ut sufficiat
egrotantes. Est autem dieta tenuissima ut
dicit G. in quarto illius afforismi prime particule
Tenuis et dicte ... totaliter
aufferetur, aut solum mellicratum vel julep
vel succus granatorum offeretur. Est autem dieta
tenuis cum ptisana colata vel mellicratum
in aquoso offeretur. Est autem tenuis absolute
cum ius pullorum vel ptisana non colata
vel aliud grossius in substantia primus ... in
quantitate donatur. Et ergo intellectu
istius canonis cognoscimus quod febre precedenda
cronica vel tropica a principio grosse dieta
tenda prout significat nobis ypocras prima parti
cula afforismorum cum ait: In tenuibus dietis
peccant egrotantes etc. In ista tamen
quarta parte canonis sunt ... conditiones ob
servande scilicet quod consuetudo etatis temporis anni
regio vel habitudo corporis omnis quoniam
si ista omnia vel plura eorum inclinent
ad aliud erit dieta minus subtilianda
verbi gratia quod colica consuetudo ... etatis in
iuventus et minor tempus yemis regio bo
realis ... delicata ...
~~...~~ naturalis casibus non ... canno
nes ab ... Sexta pars canonis principalis
est quod si ... sunt et propinquus vel ...
tio febre ... hora ... in
febre sit hora ... quoniam ...

una magis in ... delectat. Septima vero
pars est quod si fiat tempus digestionis primo alicui
sto non est ... apud omnes tempore sanita
tis ut ait G. in quarto illius afforismi ...
particula afforismorum. Si inebriatus aliquis ...
... tempore egritudinis et ideo tarde
digerunt plus temporis requirunt. Sed ante
de hora digestionis non posset dari certa
et uniformis mensura quoniam ... et
... plus requiritur spacium ... horarum
in aliud ad aliud ... Canones
autem ipsos quibuscumque febre precedenda ...
polatis aut continuis acutis vel non
acutis dicemus in capitulis singulorum.
Questio vero 2a. In quibus casibus
non debet cibatio esse ... instrumento
curationis febre precedenda quod est medi
cina ... scilicet hora egritudinis ...
sit morbi ... et ... quali
medicina et ... in febre acuta ...
in illis maiori cadit timor ...
quia ... tali ... quod ...
secundo debitum processum artis ...
non debet cibatio fieri nisi digesta
materia excepto solo casu furoris
quod nobis insinuat ypocras prima particula
afforismorum ubi dicit digesta medicari
et movere non cruda neque in principiis
nisi sit materia furiosa multa non ...
sunt furiosa. Reddit autem materia furiosa
... primo quando ... qualitate
ut si sit talis colera subtilis et
nature rebellis quoniam sunt ...
nequeunt, ... ut est colera pras
siniaca vel prassina. Secundo vero
... venenosa quod natura
abhorret a forma specifica ut
... adusta que ... super
arenam ebullit et ibi ea ...
... Tercio ... quantitate et in
... quoniam timetur
suffocatio caloris naturalis vel ruptura
venarum. Quarto propter dolorem ...
... ut in colica et ylia
ca et arthetica. Quinto propter nocu
mentum in membro nobili ...
to ut in squinantia et ... frenesi

in corporibus cum istis evacuare illico digestionem multotiens evacuando expec-
tando. Verum in hoc cadit distinctio
non modica que plurimum est utilis atque
necessaria medico operanti et est quod sicut
dicit G(alienus) 9 de ingenio sanitatis et
Avicenna 4° tractatu 4 fen primi canonis
prima differentia est evacuatio secundum minora-
tionem et eradicatio. Evacuatio igitur mi-
norativa debet fieri in principio ut natura
reddatur potentior super residuum materie
digerendum et appellatur. Et licet principium
sit triplex scilicet principium digestionis et
principium quod est spatium 4 dierum
et principium quod est primum punctum indivi-
sibile temporis quo primum cepit eger sen-
tire nocumentum ut distinguit Galienus
3° primi pronosticorum. Intelligo tamen
hic spatium 4 dierum nisi fortassis
febris esset cronica in qua principium di-
gestionis ulterius prolongatur. Ista autem
evacuatio minorativa quandoque fit cum flebotomia
quandoque cum farmacia. Fit quidem cum
flebotomia propter si solus sanguis peccaverit
velud contingit in febre sinochus vel
si omnes quatuor humores simul do-
minarint velud in quibusdam febribus co-
poris et curatas. Verum G(alienus) 9°
de ingenio sanitatis precipit hanc eva-
cuationem fieri maxime in febre cum flebotomia
et propter in corpore sanguineo plethorico car-
noso et habet quadruplicem causam primo quia
propter consuetudinem 2° propter mirabilem
timorem qui potest illico cohiberi cum quibus
volumus. Tertio propter eius subitam appa-
rentiam 4° quia et si non conservat plurimum
confert tamen optime quia educit multi-
tudinem quare potest fieri a principio omnis
febris putride continue vel interpolate et precipue
in corpore habente sanguinis multitudinem et potest
quia in causone et zana prima
(?) accidit timetur ebulitio et furor colere
et potest quia in febre flatica prima quia
in eas timetur flatus cumulatio et
morbi prolongatio cum debilitatione
virtutis. Fit autem evacuatio minorativa
cum farmacia quia alius solus a sanie
vel duo simul dominarint velud

accidit in causone et zana prima quotidiana
prima vel nocturna similiter et febre flatica prima
vel non prima. Ista tamen farmacia non
debet esse quecumque medicina sed tuta leniatura
sic est ea que solvit lapidificando vel lubri-
cando sicut cassiafistula manna tamari-
ndi siele prima similiter quatuor dul-
cium non autem que solvit comminuendo sicut
in scabiosa. Item propter solam debilitatem stip-
ticitatem quod est periculosum in omni. Et in
fortassis sit cum fluxu ventris sup-
fluo neque que solvit attrahendo sicut
scamonea acarinus turbith qui habent
virtutem venenosam quia virtutes nostras
naturales debilitant et febrem inflamant et
destruunt loca sana ut Avicenna au-
tem prima. Verum et in hoc cadit dis-
tinctio vera quia et si verum hanc sen-
tentiam necessario predicta inferant ipsam
tamen in alio scilicet evacuando et minorando
tamen febre quare etiam vti quandoque contingit
in principio febre et propter reubarbarum et turbith
et diagridio cum sint maxime venenose. Tunc
scilicet quidem quod plus cum nemat operis
marinati quia nocent et habet omnia plene
trahentur cum illo affo periculosa prima. In
acutis passionibus raro etiam in principiis
farmacis uti et hoc potest plus bene di-
minuens sicut facere similiter et cum illo aff(orismo)
22 particula. In chronicis autem morbis sepius
videtur in moventem. Evacuatio autem vero
eradicativa debet fieri apparente digestione
perfecta quia propter dicit G(alienus) 9° de ingenio
sanitatis quod neque secundaria neque vi-
natura neque sudori sed neque secessu ma-
teria non evacuantur apparente quodammodo
digesta. Et Avicenna tertia sententia dice-
bat quod igitur ut in principio secundi pro-
ter simpliciter in augmento cum statu
semper ante apponitur donabis. In ista bis
evacuatione eradicativa cadit distinctio
necessaria et est quod vel virtus ipsa sufficiat et
tunc non debet fieri partem secundum naturam
commutari in hora crisis ut dicit ypocras
prima particula afforismorum. Et ea quorum crisis fit
aut sed est equaliter et vel virtus
non sola sufficit. Et hoc duplicater

(s)quam vel hunc defectum prognosticum aut
statum sed quia scimus quod debilitate virtutis
quod materia motiva est in parte ad crisim apud
statum et tunc debemus evacuare in augmento
ut materia preparata super residuo hora status sa-
tiat crisim perfectam fidem et completam
tamen omnino evacuando vel hunc defectum
non prognosticum aut statum sed cognoscimus
ipsum per ante crisim quod est hora status et pre-
cedentibus sive in eius et hoc duplicem prima
cere scimus mensuram illius defectus
et tunc debemus evacuare hora crisis et
ampliari ne non tamen quolibet sed secundum
quandam regulam cum natura vi gravatur si natura
cupit facere sudorem da in potu julep
calidum et pone vesicas plenas aqua
calida circa corpus totum atque ipsum pannis
calidis lenibus mollibus cooperi et precipue
ut eius astantes dicant [illegible]
lane egri Si autem cupit facere fluxum
sanguinis narium intinge setas porcinas
in naribus et trahe et emunge eas Si
vero vomitum digitum vel pennam oleo tepido
inunctam in gula et da in potu aquam
tepidam cum aceto Si vero fluxum ventris
illico fiat suppositorium ex sapone vel mel-
le vel fellibus ut dormiens capiendo de stip-
titate ventris [illegible] quod aut ipso [illegible]
periculo afforet [illegible] nam repetitur
Et tamen [illegible] et si natura non mo-
verit [illegible] hora motus eius vel non
cere scimus mensuram illius defectus hora crisis
et motus et tunc debemus ampliari ne
post crisim et motum ne fiat recidiva
quamquam aut ipso [illegible] periculo afforet
que relinquitur in morbis post crisim
[illegible] fiunt convenienter evacuare qua
evacuamus post crisim hora declinationis
non qua sit vera declinatio quam neque
vera crisis antecessit sed declinatio non vera
et adhuc evacuatio que fit hora crisis
non debet fieri [illegible] sed hora qua actu
crisis nunc manifestatur [illegible] tamen facere
quod tutius est atque melius egro atque
medico hanc evacuationem fieri post
crisim et cum iam apparuit [illegible] ne
diminuta manifeste [illegible] hora crisis
quam non est [illegible] nobis [illegible]

in perfectionem evacuationis hora qua
fit Salvo tamen semper iudicio medici
prognostico de crisi diminuta quam non
sequitur declinatio quin mortem solet
prognostici sive relinquendi Et quibus
omnibus ostenditur quod pertinentes eva-
cuationis in febre putride supra
dictis non inferunt de crisi [illegible]
[illegible] sit preparata [illegible]
tamen rationabiliter [illegible] tenemus
quod etiam in hoc casu ampliari
possumus ne post huius crisim
diminutam Et hoc quod cum emplastris
calidis [illegible] ex fructu [illegible]
[illegible] confectis et cum fricationibus
illius [illegible] et [illegible] si sit [illegible]
[illegible] velud [illegible] doctri-
nam Tamen sectantes [illegible]
scriptura [illegible] de cura apparatu dicentes
quod est [illegible] cum [illegible] apa-
ratu [illegible] si non sit [illegible]
augmentum [illegible] sed cum
[illegible] corporis [illegible]
[illegible] Restat autem adhuc [illegible]
de curatione [illegible]
quod est [illegible] sit [illegible] possibilis
fieri in casu febre putrida cum flebotomia
et farmacia ut ostendimus in precedenti-
bus Sed adhuc videtur cum flebotomia
sit premittenda farmacie vel e contrario
sed utraque [illegible] volumus
apud [illegible] dicendum
videtur quod si febre sit [illegible] pre-
mittenda est farmacia ne forte
flebotomia [illegible] ad venas [illegible]
[illegible] et quod febre [illegible] faciat
[illegible] hec est [illegible] ma-
ligna Si vero sit febre [illegible]
premittenda est flebotomia et [illegible]
si [illegible] subsequens debeat esse fortis
agitatio [illegible] si fuit debilis [illegible]
non refert quod [illegible] antecedat [illegible]
[illegible] est [illegible] ut docet [illegible]
[illegible] sanitatis Ut in omni febre
putrida curanda sit aer [illegible]
[illegible] et [illegible] vel par-
tem corporis tamen assidue [illegible]

panno calido cooperto, quoniam sic evitabitur
corporis perspiracionem neque tamen prohibebitur
assidua resolucio ne poros cutis obtu
rare. De sompno potea et vigiliis sicut
quemadmodum sunt sibi invicem contraria
vt ait G. in 9 de ingenio sanitatis.
Sompnus naturaliter deficit in febre putrida
ad dirigendum vigilie vero ad resolven
dum et propter si fuerint naturales se habent
in quantitate et quali quare prohibeatur eger
a sompno diurno propterea nisi forte
consuetudo vel necessitas propter vigi
lias nocturnas vel debilitatem virtutis
ad illud instigaret. Tunc naturaliter potest
est fieri ab aurora vsque ad horam
diei vt ait ipse ? per prosperum. Item
quotidie nec sic habitet dum
dormire permittatur nullatenus
in principio vel augmento
paroxismi, et quia calor ? quam virtutem
debilitat materiam incendat labores
multiplicat et paroxismum et totam febrem
elongat vt ait G. in 9o illius afforismi
2e particule. In quo morbo sompnus 2o
In statu vero et declinacione salus est et
cum dormiat quantum placet, quoniam virtutem
fortificat in expellendo materiam et eius in
lesionis obviat quia si vigilie superflu
perit methodus fuerat ut debitum
in casu vigiliarum liquo primo ne forte
virtus debilitata et morbum abreviet
ad punctum sui resolucione potenti.
Hoc igitur methodo curativa regatur
omnis febris putrida predictam et in ve-nas
vsque ad declinatoriam pertinent que tempus
convalescencie inchoatur tunc natura ad
fortitudinem et reformandum corpus cibis
et potibus laudabilibus convenientes donec
omnia que restauret. Et scias quod
in finibus omnium febrium putridarum competit
balneum aque dulcis tepide ad sudorem
provocandum sine mora multa quoniam reliquias
materie resoluit et virtutem confortat attrac-tiva
subtiliter mente nutricionem membrorum per
Experiencia de dictis instructis
documentis in methodo premissis in cura febris
putridarum que sunt curatio et cura

voluminis nunc scribere de instruimento quodam
necessario maxime potu li quod est potus sitis extinctivus
quoniam sitis est comitantibus febre multis consequendibus
quibus necesse est ut debite succurrat. Certa
quod scirent quod sicut ait G. 7 de ingenio
sanitatis sitim tollere in febre c..... sine
nocumento quoniam virtutem debilitat febrem inflammat
vigilias seu angustias multiplicat vias
stipticat et digestionem et crisim retardat.
Sciendum igitur quod potus famosi in febre sunt
quatuor. Duo quidem in febre dicta calida
scilicet iulep id est aqua zuccari et ptisana id est aqua
ordei. Duo vero alii in febre dicta frigida scilicet
ydromel mellicratum quod latini aqua
mellis nuncupant. Similiter et aqua citri
vel psidie neque quamvis ut dicitur aqua
pura frigida in febre putrida propter quam in
synocha et causone quoniam vias mundi
dat vias opilat et morbos elongat.
Iulep confit ex libris aque pure dulcis fon
tane vel fluvialis et ℥ 1 zuccari
albissimi immixtis et aliquantulum bulias
ad ignem lentum et spumatis et collatis quod
si magis addere fuerit et zuccaro fiet magis
confortativum et magis lenitivum. Similiter
lenitivum ydromel fit loco mellis ex eadem
causa ipsorum sicut per zuccaro vel cortice
purificatum capiatur. Aqua citri et
psidie fit ex decoctione libre 1 cum corticibus
exterioribus et sub uterque frigidis sunt
in aqua pura fontana libris 10 donec medie-
tas consumatur tunc coletur et refrigeretur.
Confert in febre flatus et licet virtutem deopi
landi subtiliandi atque vrinam provocandi
et propter si aliquid apponatur quod serkero vel pe
troselinum tamen non tollitur. Aqua
ordei que ptisana dicitur colata fit diu
in gaudia quoniam aut medicum intendit ad
ea potum medicinale aut cibalem.
Si medicinalem sic fiat. Recipe ordei
boni excorticati et fricati cum panno asp(er)o
donec cortex interior excrepetur libras 1 aque
fontane libras 10 decoquatur simul lento
igne vel super carbonibus donec media
pars aque vel due partes consumatur colet
et refrigeret in vase vitreo donec in
frigidet et sic servetur ipsam in esse i....

d' potu sitis extinctio

de app'ch ca° de pleur'esi. est naqz leniua
abstersiua vrinatiua splen' et ventris lubri
catiua opilationu apptiua nervis et freca
tiua. Ypocras vero colliget aliter ipam
costruit. R ordei boni no ꝯcassati
sed integri sicut semina in transgilb' aque
pure lb' xx in bibat' primo ordeu in aqua
p vi horas donec dilatet' et mollificet'
deinde bulliat sinit ad lentum igne sicut prius
et si volueris magis clarificare consule or
deum post inbibicionem in panno lineo den
so. Si vo facere volueris potum cibalem
R ordeu et aqua sub proporcione pdca
et frica ipm cum panno aspero et for
titer qua prius donec scz cortex in
terior omnino separetur q si no sit posse fieri
cum panno fiat cum mola. deinde inc
dullam albam ordei lava cum aqua
calida ter vel quater semper aquam remo
vendo. ultimo vo bulliat leuio igne cum
aqua frigida primali prius calefacta donec me
dietas vel 3a ps aque remanserit. deinde
coletur et reservetur in vase vitreo
hec aqua sedat sitim lenit asperitatem
gutturis et lingue calorem mitigat sputu
provocat nutrit et ventrem lubrificat. et
si pamplius decoqueris magis nutriet
et nimis ventrem inflabit et si pulte ex
eo facere volueris adde oleum et salem neqz
cola et repies bonitates eius et tunc
dicet' ptisana no colata Canon
necte ut in ffe putrida aperta illa precipue
lodant' que sunt receptacula pra materie
in gra in ffe dcto cpar, in ffe de flate
stomac et pulmo / in ffe de iuba splen
in ffe de san. cor et vene corporis totius
quare oz ut in cura singlare illis membris
cum talib' atqz ꝯfortativis assidue suc
curat' ut dicit Augus vero sic colliget
ca° pma hora aut copia repies in capitlo
singlore lo° primo. Secunda pdca ꝯplicam
cura omnis morbi intenciones sunt xiiii
attendende que sunt morbus causa mor
bi virtus etas aut ꝯsuetudo tpus anni
regio corporis hitudo membri varietas me
bri ꝯplexio membri opo atqz necitas et
nobilitas membri colligancia ꝯstitucio
aeris et aucessio dicte pur nos de
b vp de ingenio sanitatis, quidem in cura
ffe putride dile sunt ꝯcis precipue
ca scz morbi et virtus ergo hec nāqz duo
sunt que pugnant inter se et ppriaic
vel salute ꝯfirmida ita scz ut indige
ntibus atqz alteratoniby causa magis
attendamus scz in dieta atqz evacuationibus
virtutis magis inspiciamus ne forte p
iter sunt cum morbo pferamus Circa
cam quemit ꝯdicere ordinate in
ffe putride est dupl', una quidem vlis
ratione tocius ꝯtinuitatis Alia vo pticu
laris ratione augendi dici vlis aut est
triplex quia aut thit' ab essencia mor
bi ut alie dictamus in ffe acuta
et alie in ffe peracuta, et alie in ffe
ꝯpt' peracuta et alie in ffe cronica,
et alie in ffe tropica, aut thit'
aqua' ꝯr tpibus ꝯtibus morbi ut alie
in pncipio quam in augmento vel statu vel
declinacione. Aut thit' a virtute ut alie
in virtute ut alie in virtute ꝯstanti et
alie in debili. Pticularis vo similit'
est triplex. Aut enim trahit' ab accessione
paroxismi aut ꝯsueta via alteracionis
quaqz die tpe sanitatis Aut ab accid
tibus paroxismi et hec omnia plene
ꝯtinentur in methodo vestigiis auctorum
fideliter inherentes. Cura pdca in
ffe est triplex una quidem gra dispo
sicionis et sic in omni ffe ꝯpetunt
frigida humida prima. Ha vo gra
ee sic in ffe quibusda ꝯpetunt
calida sicca puta flatu quibus
calida humida ut pote inticus quibusda
frigida sicca ut pote colerice unde fre
quenter accidit medicina ꝯvenientes
cause nocent dispon et ꝯtrario in
hoc tamen casu quod corp magis
timeres magis attendas ꝯtra dispon
in ffe dcto ne forte habeat inducat
tam vo in ffe de flate et iuba ne
forte morbu plonget utraqz vo
sunt in ffe de san et forte suffocatio
subitam inducat Tercia aut cura
est accidencia ꝯsequencia ffe scz sitis
doloris capitis fastidii superitatis ventris
vel fluxus eius, et similia quadamodo

est causa exemplum et medicamentum secta[...]
ut scripsimus capitulo de ardore urine libro primo
deinde sciendum quod omnes species prenominate quemadmodum
et omnes morbus malis salubris quatuor
habent tempora videlicet principium sicut superius tactum est capitulo
principia videlicet quo modo distinguantur et quo per
signa possunt cognosci sicut capitulo de
pleuresi composite

Pronosticatio

[...] quibus pronosticari possumus in specie prenominatis
ingenium scire oportet que et quot sunt genera signorum
attendorum in specie et qualia sunt eorum funda-
menta a quibus trahuntur et quid habeant
scire. Ad cognitionem igitur signorum que et
quot sunt genera [...] est dimissio notanda
prima quorum est quod signorum ut patet 3° de
[...] et morbo quedam sunt egritudine
quedam cum egritudinibus quedam tempora videlicet
egritudinis quedam salutem et mortem.
Secunda vero est quod signorum quedam sunt acci-
dencia egritudine ut rubor faciei accidit
sinochum quedam consistunt egri-
tudini ut dolor lateris pungitivus et
pleuresi [...] quedam vero [...]
egritudinem et ictericia sequitur quartanam febrem
[...] et vomitus species defletare et ydropisis
species de [...] et variole species de sanie. Tertia est
quod per [...] sunt omnia signa
[...] a corpore scilicet urine sputi egestionis
et sudoris a quibus digestio et indigestio
salus et mors [...] Ad cognitionem
autem signorum a quibus trahantur et
que sunt eorum fundamenta sciendum nobis
est quod omne signum aut trahitur a substan-
tiis morbi ut potest a mala complexione
vel mala compositione vel solutione continui
aut trahitur ab effectibus morbi ut potest
ab actione lesa ablata diminuta vel
corrupta aut trahitur accidentibus et
[...] morbum consequentibus ut
potest a qualitate corporis permutata
vel [...] a corpore [...] Ad
cognitionem autem signorum [...] que
varietur et quid habeant significare sciendum
quod [...] nichil aliud significant nisi
vel virtutis dominium super causam morbi quod
in hoc est salus atque vita egri vel
cause dominium super virtutem in quo consistit
[...] Racio quare volentem pronosticari
in prenominatis speciebus primo scire convenit

fortitudinem virtutis et fortitudinem cause morbi.
Dicamus igitur quod virtus dicitur debilis vel fortis
super unoquoque formatur sicut est potencia anime
et fit nunquam variatur virtus in egritudine. Alio
[...] scilicet ratione suorum quatuor instrumentorum
quibus agit contra morbum que sunt calor
naturalis qui [...] dicitur ut calor influens
qui spiritus dicitur et membra et humores sicut
hec omnia vel plura eorum sunt bene se
habencia in quantitate et qualitate similiter et in modo substancie
et situ et adhuc non modicum deserviunt in
pluribus astrorum infortunatorum ut dicitur
in pronosticis et libro de creticis et eodem modo dico
de morbo. Cum autem dicamus virtutem esse
fortem in specie non sufficit illud ad salutem
sed requiritur ut sit fortis proporcionaliter ad mor-
bum et eius causam. Potest namque forti virtu-
ti fortior morbus dominare qui mortem
inferet propter quod ait ypocras in pronosticis quod in
signis pronosticis non sufficit bonitatem
et maliciam perpendere signorum [...]
ipsorum multitudinem sed eorum mutuam comparationem.
Potest namque unum signum efficax malis
signis pluribus debilibus resistere similiter
et e converso et propter hoc manifeste patet causa
quare in specie et precipue acutis egri plerumque
moriuntur cum pulsus magnus fortis ordina-
tus et alii e converso salvantur cum pulsus
[...] parvus debilis inordinatus.
Si quis obiecerit quid ergo fiet cum virtus
et morbus fuerint equalis fortitudinis omnino.
Dicemus quod illud longo tempore stare non potest
quin alterum [...] donec [...] quod faciat
regimen medici similiter et aspectus astrorum.
Volentes igitur in speciali omnia signa pro-
nostica [...] specierum prenominatarum tam bona
quam mala sub compendio constringere et precipue
ypocras et [...] qui plura in eis sunt conati. Dicamus
quod cum signum nichil aliud sit per [...]
essencia quam accidens consequens morbum
[...] corpus ut probat [...] 3°
de acuti et morbo oportet [...] ut quemadmodum
accidens ita et signum trahatur ab aliquo istorum
trium in genere que sunt actio lesa qualitas
permutata et [...] permixtionem [...] quibus
pro ordine dicamus necesse putet aliquis in
signis huiusmodi certam fore fidem sed probabile
solum atque estimatam ut ait ypocras 2°

particula afforismorum. Accidentia morborum non
omnino sunt certe pronunciationis neque sanitatis
neque mortis. Signa igitur pronosticata infir-
mitatis in genere super ab actione lesa sunt
tria in genere bona et totidem eis opposita mala
que aut trahuntur ab actione lesa virtutis
animalis aut vitalis aut naturalis. Si trahuntur
ab actione lesa virtutis animalis tunc sunt omnia
signa sumpta super alteratione vel diminutione
vel corruptione sensus et motus voluntarii
super corpus totum et hec quidem sunt vii numero
bona et totidem mala eis opposita. Primum
est confortatio mentis interioris secundum discretionem
et ymaginationem et locutionem et memoriam
perfectam simul et claritas sensuum exteriorum
sine errore contra sua sensibilia propria. Secundum est
sompnus naturalis vel consuetus tempore sanitatis
secundum quantum et quale et horam diei vel noctis
sine stupore vel lesione post ipsum unde ypo(cras)
2a particula afforismorum. In quibus morbo sompnus
laborem prestat mortale est. Et subdit in paroxismo
ubi sompnus desipientiam sedat bonum si
vero sompnus prestat mortale. Tertium est decubitus
eius super alterum laterum vel super dorsum a quo
propter consuetudinem vel lecti declinationem.
Quartum est nobilitas facilis et levitas
corporis totius atque laterum cum se revolvunt
de latere super latus. Quintum est absentia sa-
porum alienorum apud gustum sine causa ma-
nifesta vel cibi(?) precia(?) debilibus diminuta(?)
Sextum est fortitudo capitis ita ut neque
dolorem sentiat neque angustia omnino vel
pauca. Septimum est fortitudo virtutis ex-
pulsive cibi secundum omnia sua emunctoria
et per omnem superfluitatem expulsam(?). Si autem
signa trahantur ab actione lesa virtutis vitalis
sic sunt quatuor numero bona atque salubria
et totidem mala eis opposita. Primum est pulsus
magnus fortis ordinatus cum spissitudine
moderata quam fortitudine virtutis certificat
Aliud et diastoles maior quam sistoles et
quies quietis post diastolen longius quam
post sistolen propter caloris fortis declinationem
signat consumptionem(?) sicud apparet in simbolis(?)
porrorum(?) fortis interpolatione(?). Secundum est anhe-
litus ordinatus facilis non inspiratus et suspiri-
us vel asmate vel orthomia. Tertium
est cordis tranquillitas in suo motu ita
ut neque saltat neque tremat neque cadat

Quartum est pulmonis et tamen facultas
ita ut neque tussis neque siti(?) [illegible] neque
cannnata(?) affligatur neque voce generat sanum
maiorem vel minorem solito gemente.
Si vero signa trahantur ab actione lesa virtutis
naturalis sic sunt vii numero bona vitalia et
totidem mala eis opposita. Primum est bonitas
appetitus ad cibum debitum vel con-
suetum secundum speciem et quantitatem et quali-
tatem et virtutem et ordinem atque horam sump-
tionis. Secundum est pacitas(?) sitis et desi-
derium ad potos naturales debitos vel con-
suetos. Tertium est absentia inflationis
et rugitus et angustie circa ventrem
post cibum assumptum quam fortitudine
virtutis digestive sua sit. Quartum
est absentia doloris punctivi vel gravativi
vel alterius circa ypocondriorum quam forti-
tudine virtutis digestive epatis et splenis
sunt. Quintum est expulsio superfluitatum
urine et sedis(?) [illegible] debita vel consueta
secundum quantitatem et speciem cibo proportio-
natam et secundum qualitatem [illegible] et consue-
tudini convenit(?). Sextum est titillatio(?) [illegible]
atque restauratio(?) ad coytum quam sit [illegible]
generativa in eis nondum fore sopita
que est [illegible]. Septimum est pura-
tio(?) superfluitatum male circa [illegible] que sit
in ambitu corporis totius velud horri-
pilationis vel rigoris vel tremoris vel
ardoris vel puncture nisi fortassis ali-
quid tale accidentit ubi non repugnantes
cum morbo sicud sit in principio pa-
roxismorum febris interposita et febribus
acutarum quam bonitate sit se nisus naturalis
Signa non pronosticata generalia infirmitatis prout
de tota equalitate corporis permutata
sunt tria in genere quam aut trahuntur
a calore aut a calore et frigore aut
ab habitudine. Si trahantur a calore
sic sunt duo numero bona et totidem mala
eis opposita. Primum est color faciei
debitus vel consuetus ita ut neque
livore neque pallore neque nigrore
neque rubore neque vario colore
sit [illegible] propter egritudinem et [illegible] infra
[illegible] dies apud(?) egritudines [illegible] sit
color sanitatis vel sibi similis. Secundum
est ut citrina [illegible] vel nigra
non super veniat nisi forte post [illegible]

dierum et concedentibus signis digestionis
perfecte et virtute constante. Unde ypocras in particula
aphorismorum secunda: Si supervenit in febre acuta
ante septimum dierum malum est. Istud tamen
dictum ypocratis pertractatione indiget
velud ostendimus tractatu de ictericia libro primo. Signa
vero que trahuntur a calore et frigore sic sunt
duo signa bona et totidem mala. Eorum secunda
primum est ut calor sit equalis super corpus
universum neque extrema frigeant et viscera
ardeant, quia quanto extrema calidiora fuerint cum signis bonis aliis
tanto foret amplior spes salutis. Unde
ypocras in particula 4 aphorismorum: In non deficientibus
febribus si que quidem exteriora frigida fuerint
que vero intus ardeant et sitim habeant
mortale. Contrarium est quia propter caloris
putridi moveri acutus ad exteriora
[illegible] tamen non fuit prohibens aliquid
ut est causa magna in corporis profundo.
Secundum est ut rigor vel tremor vel non
superveniat et precipue in febre acuta nisi for
tassis post signa digestionis et in die creti
ca quam precessit dies sua indicativa
cum sudore levato et constantia virtutis
que tamen sunt fuerit [illegible]
ad salutem in aliis vero mortem. Secundum
signat ex effrenitate nature vel morbi lon
gitudine ex grossicie atque multitudine materie
demonstrat. Unde ypocras in particula aphorismorum: Si
rigor incidat febre non deficiente iam debili ex
istente virtute mortale. Intelligens hoc
[illegible] Sed cum in alio aphorismo [illegible]
[illegible] aut [illegible] huius rigore super
veniente solutio fit. Intelligit hoc de
crisi naturali. Signa autem trahantur hec signa
ab habitudine corporis sic sunt [illegible]
bona et totidem mala. [illegible] que ponit
ypocras primo pronosticorum. [illegible] est dispositio
faciei ut si sit facies similis sanorum vel
sibi sanorum neque sit facies cadaverum
mortuorum que facies torta nuncupatur
cum hec est dispositio ut statim apparet
[illegible] et [illegible] [illegible] sicut oculi con
cavi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et sunt inequalis ut potest unus
maior et eminencior altero vel sunt
inversi ita ut [illegible] corporis alba videatur
ut sunt tremuli lacrimosi vel [illegible]
congelati et tympora sunt plana velud

[illegible] [illegible] et aures [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et nares acute eminentes atque [illegible]
cum angustia foraminum suorum et frigidos
arida tensa velud corium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] neque [illegible] neque
[illegible] in [illegible] [illegible] subito si trahatur [illegible]
longum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et os amplum [illegible] [illegible] cum
distorsione labiorum et assiduitas [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] omnia
similiter et [illegible] corporis totius subita
preter [illegible] vel [illegible] mortem [illegible]
signat [illegible] fortitudine corporis et [illegible]
marasmate et [illegible] si causa non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] assidue sudor plurimus
fluxus ventris superfluus [illegible] [illegible]
[illegible] appetitus et similia quia [illegible]
cadit timor [illegible] [illegible] Secundum est habitudo
corporis totius ut [illegible] sit corpus totum
molle [illegible] flexibile neque sit [illegible]
in [illegible] velud [illegible] [illegible] neque [illegible]
rigeant velud lapis aut lignum quia
talis est dispositio cadaverum [illegible] [illegible]
unde ypocras 2a aphorismorum: In omnibus morbis
ea que [illegible] umbilicum et [illegible] spissitudinem
habere melius est [illegible] vero tenue et tabescens
malum. [illegible] [illegible] ut corpus [illegible] tenue
magis vel minus [illegible] [illegible] maior vel minor
fuit et corpus rarum vel compactum [illegible]
[illegible] aut ypocras 2a particula aphorismorum: [illegible]
[illegible] non primo insufficienti [illegible]
et [illegible] nimie corpus aut [illegible]
magis eo quod sit [illegible] [illegible] malum hoc cum
longitudine [illegible] hoc vero [illegible]
[illegible] [illegible] Tertium habitudo testiculorum in viris
et mamillarum in mulieribus ut [illegible] sunt
dilatata mollia pendencia neque sunt [illegible]
[illegible] corrugata quia [illegible] humiditatem
radicalem demonstrat. Quartum est habitudo
[illegible] et membrorum articularium [illegible]
ut sunt [illegible] flexibilia ante et retro
neque rigeant velud in [illegible]
neque [illegible] velud in spasmo [illegible]
ypocras 2a particula aphorismorum: febrem in spasmo
melius est fieri quam spasmum in febre.
Signa autem [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] rebus que sunt sudor
urina [illegible] [illegible] et fluxus ventris
et fluxus sanguinis atque vomitus
[illegible] [illegible] de sudore et urina [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de pleuresi. [illegible] [illegible]

vel cum defluxu ventris defluxu mestruorum sive cum sanguis et de vomitu cum sanguis
hoc primo de sudore eorum sudor igitur
si supervenit in die cretica et post signa
digestionis et sit neque ardens neque spissus
neque subtilis nimis neque viscosus fluens
sicut oleum neque nimis appareat nec de
licescat neque in quadam parte corporis
accidat et in quadam parte non sed sit co
piosus assiduus equalis per totum quod levi
sufficit pro virtute neque sit fetidus
magis solito vel debito omnia ista bonum
significant contrarium malum Sudor circa caput
solum apparens debilitatem significat cerebri
quod si circa pectus et toracem accidit appre
hensionem cordis significat Si vero circa mirach ven
tris et ypocondria significat tenuitatem debilitatem
virtutis atque multitudinem materie significat circa mem
bra nutritiva unde ypocras contra particula afforismorum
ubi sudor in corpore illic egritudinem demonstrat
Est ergo malus sudor si sit circa ventrem
solum sed pessimus cum atque mortalis si
circa tympora atque frontem Sudor preca
sus timendus est cum multitudine et grossi
cie et mortis et morbi longitudinem quia significat Su
dor vero calidus timendus est quod furorem mi
et virtutis subitam suffocationem unde ypo
particula afforismorum Sudor multus fusus
et calidus supefluens significat maiorem caliditatem
vel maiorem egritudinem significat Item sudor
frigidus generaliter in omni sensu malus est atque
timendus quia aut caloris naturalis extinctionem
aut materie significat multitudinem unde ypo particula
particula afforismorum frigidi sudores cum sunt acuta
quidem febre mortem cum molliori vero lon
gitudinem egritudinis significant Urina si sta
tim apparet et infra primos 3 dies incipit
apparere digesta et de die in diem eius
digestio augmentetur atque perseveret cum
constantia virtutis salubre Indicat autem di
gesta cum signis quatuor primo quod cum
substantia temperata inter grossum et subtile 2o
cum colore temperato scilicet citrino vel rubeo claro
3o cum quantitate proportionata materie et diete
4to cum contentis que sunt tria scilicet nebula
pendens in superficie que mediocritatem digestionis
significat et nubes natans in medio
que perfectam digestionis significat sed et ypostasis
alba levis equalis in fundo residens
in figuram in piramidis ascendens que
totum significat complementum digestionis urina
cruda et indigesta velud alba lactea
vel karopos vel palearis et cuius
cruditas de die in diem augmentatur
neque ibi neque remedia consulte
habita proficiunt ad producendam digestionem
vel confortandam virtutem mortem significat
affuturam urina que diversificatur
in digestione secundum se vel secundum tempora
morbi maliciam et materie diversitatem
et virtutis angustiam denunciat nigra
si sit digesta secundum colorem sed non
secundum substantiam vel si non digesta appa
ruerit nimis cruda, vel erit alter
natim urina diversi coloris nigra
rubeus inferius linea supra viridis
equivoco etrogeneam materiam et virtutis
angustiam denunciat quare si prius
urine superior peyor apparuerit
frenesim vel litargia vel subeth
esse indicat si vero prius inferior dolor
circuitu renesium eticiam vel
capitis et splenis diuturne promittit
Si vero prius media cordis tumor suffoca
tionem urina viridis spasmum de in
natione et mortem cum adustione significat
Urina nigra in esse putrida secundum substantiam
vel contenta mortem cum adustione
signat, et precipue si precessent yctericum
et quod si livida antecessent mortem
et congelationem et caloris naturalis ex
tinctionem denunciat et quando magis
ingredi descendunt ad fundum urina
lis magis malum pronosticatur ut dicit
G 20 decrisi Est tamen frequens
candida in esse putrida et precipue mulieris urina
nigra cum pulsione naturalem significat et
salutem tamen scilicet cum evenit post signa
digestionis et cum alleviatione virtutis
egritudine quaque die et sit plurima pro
vavis neque delitescat subito post
eius apparicionem Sane perca in esse
putrida ut dicit ypo 20 pronostico
vel a renibus vel splene vel hepate
vitio capitis attribuens febri
cum est aliorum Est namque cum in esse

egreditur pacientis urina nigra viridis
venarum vel splenis vel matricis cum
corporis opilacio tollitur primam Est etiam
cum in febre apparet urina lactea vide
vasice Distinguere ergo urinam albam in
opilacione et contento albo squamoso vel
furfureo in fundo vasis velud furfures
[illegible] urina rubea vel nigra cum cessacione
doloris circa renes vel ypocondria sinistra
vel sinistre vero quam etiam non sunt
[illegible] in febre Et in [illegible] omnibus
est quas paciens refert [illegible] [illegible]
urinas [illegible] [illegible] vel assidue [illegible]
signis igitur humoris pronosticari possunt in febre
putrida quandoque mortem vel salutem
cum si diem et horam mortis vel salutis
prescire volueris ad signa pronostica que
dicentur in crisibus fiet recurrendum quoniam ut
ait G. 3o de crisi Solius cognitionis
horam et diem est scire possibile cum est
et [illegible] hec igitur de febre putrida
in generali dicta sufficiant Cap. vi

De febre sanguinis et eius speciebus

Febris ex sanguine non est fieri possibilis
in [illegible] sed cum contra quoniam sanguis non
remanet sub forma ipsa [illegible] est
in [illegible] venas et illico extra venas exierit
in stomacum vel intestina vel spongiositatem
membrorum necesse est ut in omnis vel sanie
convertatur ut dicit ypo. in [illegible] afforismorum
accidit [illegible] sive [illegible] et [illegible]
[illegible] sive [illegible] quemadmodum apparet et
in lacte et [illegible] hec febre non complicatur
[illegible] ipse [illegible] sanguis in corpore [illegible]
super humores omnes Prima proprietas febre
[illegible] valde acuitas quas [illegible]
[illegible] vel [illegible] appellant [illegible]
[illegible] vel [illegible] et [illegible] febre que
terminatur in die iii vel vii vel ad plus
[illegible] quod [illegible] febre [illegible] acuta potest
[illegible] sive sit mortalis sive salubris
[illegible] ut ait ypo [illegible] afforismorum
[illegible] [illegible] in [illegible] diebus terminantur
Est autem febre sanguis duarum specierum quoniam vel

[illegible] [illegible] in [illegible] quare cum sit primam
calidus febrem inducit que synocha dicitur
inflativa vel [illegible] in [illegible] quare extra [illegible]
non regitur putrescat et febre efficit que syno
chus appellatur vero Synocha dequo [illegible]
synochus ex putrefacto Non potuit autem
hec diversitas in aliis humoribus reperiri
quoniam neque sunt [illegible] plurimum neque [illegible]
velud [illegible] ipse [illegible] [illegible] de ingenio
sanitatis [illegible] febre media [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ordinavit hec etiam
febre sive sit in flativa sive putrida [illegible]
[illegible] Una quidem qua statim que in
[illegible] [illegible] assidue quoniam in ea plus reperitur
putrefactionis quam resolucionis et ista [illegible]
[illegible] appellatur Alia vero que [illegible]
[illegible] quoniam statim [illegible] de die in diem
[illegible] cum in ea plus resolucionis
quoniam putredinis reperiatur et hec [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] vero media [illegible] que
[illegible] equaliter quasi sit semper
in statu et hec homothenus [illegible]
neque potuit ista diversitas in humoribus
aliis reperiri quoniam [illegible] vel subtilitas vel
grossicies vel viscositas vel modicitas
impedimentum Signa febre de sanguine [illegible]
sunt quoniam ipsa non accidit corporibus
macris [illegible] [illegible] vel regione vel
etate ut ait G. in de ingenio sanitatis
quapropter non accidit senibus neque [illegible]
vel sanguineis carnosis rubicundis [illegible]
atque adolescentibus vel iuvenibus [illegible]
[illegible] corporibus [illegible] vel calidis
accidit [illegible] hoc [illegible] [illegible] et quietis
et sompnum plurimum et ciborum [illegible] multi
[illegible] ut sunt ipse vinum et carnes
laudabiles quare cum [illegible] ista neglexe
runt [illegible] vel balnea consueta
vel [illegible] cum flomma [illegible] febre
et ad hec disponit [illegible] porosi [illegible]
[illegible] velud in corpore musculoso denso
compacto [illegible] carnes [illegible] [illegible]
similiter et porosum opilacio [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Signat etiam hanc febre
in [illegible] urina rubea grossa et facies

rubea cum inflammatione maxillarum et
ymaginatione rerum rubearum et pulsus
magnus latus longus fortis velox atque
spissus et dolor capitis fortis et eius
pulsatiuus cum instancia vigiliarum ass-
idua et sitis intensa cum dulcedine sali-
ue sine causa manifesta Omnibus et
quantitas plurima corporis totius ita ut an-
helitus fiat strictus velud prefocati et est
eius caliditas vehemens velud in causone
sed est cum humiditate Signa vero propria dis- Signa distinctiua inter sinocham et sinochum
tinguencia inter synocham et synochum
sunt quatuor quorum primum est quod in
synocha inflatiua apparet vrina ru-
bea clara grossa non confusa In synocho
vero putrido fetida confusa propter humorum ebu-
licionem Secundum vero quod in synocha sentitur
pulsus ordinatus et equalis In synocho
vero diuersus et inordinatus quod in eo vir-
tus magis fatigatur et in synocho sistoles
est maior quam diastoles cum humiditas
replens in synocha inflatiua et similiter fiet
apud anhelitum Tercium autem quod in
synocha sentitur ad tactum caloris corporis
vaporosus suauis In synocho vero mor-
dax sed vix propter fumos putridos capinosos
Quartum vero quod synocha non habet
predicaciones diuturnas quod ipsa est febris
non proporcionata ad maium Synochus
vero exacerbatur de 3o in 3um quod sanatur cum
puerit similitudine colere assumunt ut dicit
G. loco supradicto Et duo quidem vltima sunt
ita que non faciunt errare potest autem
et quicquid addi hoc est quod ut plurimum synocha
incipit calida sine tremore et rigore
Synochus non cum rigore que ad modum et
alie febres putride quod quidem accidit propter
vapores putridos dispersos super musculos
qui sunt in ambitu corporis totius Metho-
dus Cura vtriusque duorum febrium sanguinearum
vna febre est atque eadem ut dicetur Sed cum de
ingenio sanitatis filii et Auicenna ca° pueri
quorum doctrinam assequimur proposse Cum
igitur primum haurit febre cognouimus fac illico
flebotomiam Vasilice dextre vel simul vtriusque
cum in rasione larga siue sicut in die siue
nocte nec refert Sed in principio vel aug-
mento vel statu id facias sed sine non fuis

vocatus quod acuta dicitur vsque ad vii per
in hac febre fieri flebotomia Sanguinea quidem
tantum de sanguine subtrahatur sine passi-
onacione homo vna siue perseueracione humo-
ris dum ipse donec eger ad sincopim con-
uertatur si tamen et etas consenserint
et ipse in corpore compacto robusto
oz ut magis vicinentur sincopi in
synocha inflatiua quod virtus magis est
in ea magis fortis et totus per flebotomiam
exhonerat quod in putrida magna sanguinis
dum simul peccat Oportet etiam
ut stomachus sit vacuus a cibo ne for-
te et crudus rapiatur ad venas per flebotomiam
euacuatas et post flebotomiam conforte-
tur stomachus et virtus cordis cum mica pa-
nis lota pluries in aqua frigida vel in
infusa in succo agreste vel berberis
vel granatorum quod hec cibus refrigerat
et a sincopi preseruat si non est vel parum
abbreuiat et allenat si estus Deinde
quiescat et dormiat super lecto suo in
aere frigido per se vel infrigidato cum aqua
rosacea et cum foliis recentibus populi vel
salicis atque vitis alba et si post sola
flebotomiam corpus exponatur fuerit et
in statim bene calor erit quod febrem signat
curatam quare regatur cum succo ordei
vel auene et potu Julep et allena-
tione rerum calidarum donec ad perfectam
sanitatem Si non flebotomia predicta non
sufficiat vel quia virtus egri ipsam fieri
non permisit vel quia pusillanimus fuisti
vel quia febris est maligna ex speciebus ex
forti calore corporis et saltu atque
tremore cordis adustione lingue et siti
intensa tunc da in potu aquam frigidam
sed non paucam ne forte cito inflammet
in stomacho et febrem augmentet sed plurimam
tantam scilicet quantam eger desiderat vel
tollerare queat donec facies liuescat
et oris labia tremant et totum corpus
infrigidetur quod in hac non cadit timor
inuiscacionis nec est sanguis sit humor
preparatus in febre in quo non appetatur
digestio omnino et ipse in synocha inflatiua
vel digestio pauca et ipse in synocho
putrescente ut dicit Auicenna

locus supradictus sinthi et si accidit in cru
ditate et morbi prolongatio atque omnis p
ximitas in ista flancia ita ut ex putri
tudine fiet recentiorem iste sanguinis
in regimine isto ex flatu cum digestionibus
et cibus et dieta talia illud tamen
magis foret malum quam egros subito suf
focari vel eius venas aperiri quam melius
est aliquod malum egris contingere quam
sinere eos in mortem cadere ut dicit
G. in de ingenio sanitatis loquens
de cura huius iste quia ipse et rasis in
divisionibus capitulo preti? ait quod prohibita
sunt in incidationibus vene cum potu aque
frigide et propter hec quisquis regimus ad iste
flancam plura genus est prime custa
Et licet huiusmodi potus aque frigide similiter
et flomia fortis supradicta corpus sanum
inficit huius tamen corpus alleviat
et confortant quemadmodum et ipsum in
quarundam in iste pacalita Impotu tamen
aque frigide tres sunt conditiones attendende
prima quidem ut materia sit digesta
si fiat in synocha putrescente quare
non detur in principio sed in augmento digesta
ista materia cum oxizaccara si sint subtiles
inbibita vel cum sirupo acetoso si fuerat
grossa viscosa Premissa tamen minora
tione eius in principio cum flomia forti
supradicta Secunda vero ne sit apud
aliquo visceri quam eius frigiditatem in
cumulat in membro nisi fortassis foret
colica prima quod caro est Tertia vero ne
stomachus vel dyafragma sint debilia
puerum et ipse in corpore mistro quam
fortassis ex ea spasmaret et accideret
malitia anhelitus et spasmus vel etiam cor
pus totius et demum suffocatio quando
nimie videtur ut egros interrogetur sine
timiditatem sit in potu aque frigide tempore
sanitatis Cum huius igitur flomia
et potu aque frigide super ipsam solet
et cibis satis acetosis regimen usque
ad sanitatem perfectam **Experientia**
Commune operantes non faciunt flomiam
usque ad sincopim sed flomiam satis
fortis vel sedatorum tribus diebus
continuis aperiuntur quod si venis eius sit de

bilis primum vel ex timore flomie sic quin
busdam quod accidit contingit apud omnem
flomiam utique ut sincopizent tunc dant
cum flomiam aliquid communia panis
in frusta in aqua frigida et vino pontico
vel aceto similiter mixtis quam confirmat eos
a sincopi ob stomachum confortando et cordis
fluorem reprimendo quod si adhuc flomie
sedatorum perhorruerit faciunt scarificationes
profundas primo quidem in renibus contra renes
Secundo vero in natibus et tertio in spatulis
donec sanguis moretur et assidue cum flomia
et post frigidam aquam tribuunt in potu post
vel mixtam cum aceto Cum huius igitur
regimine flomie et potu aque frigide
et cibis acetosis atque dieta tenui re
gunt eos usque ad horam status et tempus
quo quidem tempus in synocha in flomia est
dies quatuor ut plurimum vel quinque In syn
ocha vero putrido dies vii vel ix
vel ad plus tunc contingit natura pluries
superveniente hora illa sudor excitans plures
vel fluxus sanguinis narium vivacitate iste circa
diem pluries quibusdam vero sola superveniens
resolutio non insensibilis paulatim et
ipse cum adesserint curamus fortis supradicta
Medicina preterea lenitiva ventris et san
guinis dissicativa fit melior in hac istam
cassiafistula et tamarindorum et manus dissolu
tus in aqua fructi dicotis timore
sirupo sed non fiat curatio cum decoctionem
quam iste licet eius tantum reddidit fumosam
Medicine vero confortative cordis primas
sunt trocisci de camphora et spodio dicti
tamen de prassio papaveris et acetose cum trocis
de succo fili et citri vero et scabiosa et dya
prunis et conserva et dyarodon albis ex
quibus detur in aurora cum aqua frigida
et meridie et sero cum utitur ad locum ephe
dione vero confortative ponantur supra epi
thimata frigida super cor et epar et tym
pora ex aqua rosacea et aceto vel succo
solatri et semine psilii et pulvis rosa
sandalis rosa amsche camphora sint
dissoluti Dicta preterea ista habent con
ferentiam et ipse fortia que etiam

ad se trahunt sunt duo scilicet sitis et vigi
lie de quibus iam consideravimus libro 2o
suis capitulis distinctis

Canon

Excusant quoque potum aque frigide que scilicet
ad interiora corporis non est consueta et est
rare largum non valde caumosum et prope
cum acciderit flobotomia fortis superdicta
quoniam illico sequitur prope optimus et virtus
aggravata. Excusant et quoque a flobotomia
plurima famosa scilicet cum corpus ipsam ob
horruit et potus aque frigide sunt sibi
debilibus consuetus. Excusant preterea
quoque ab ussione scilicet flobotomie et potum aque
frigide vel vomitus non fiant a medicis
vel parentum tunc scilicet cum natura prope manifeste
impetum et prope fugavit in toto vel
in parte quod quidem fit pro reliqua quatuor re
gionum que sunt fluxus sanguinis narium
plurimus fluxus ventris sanguineus
minctus sanguinis copiosus et sudor
vel corporis totius de quo quidem sudore
in hac parte refert Galienus in de acutis et
morbis similibus et Ypocras in suo libro
de diaetibus quod est visus in quibusdam
corporibus rare quorum pori et ora ve
narum sunt larga et sanguis subtilis
aquosus. Dubitatio preterea difficilis
cadit inter medicos de flobotomia forti
superdicta in hac parte quoniam Galienus, Rasis et Avi
cenna tamen precipiunt ipsam usque ad sin
copim fieri. Sed Anonimus vix colleret illud
fortissimis rationibus resistat quoniam neque natura
facit eum usque ad sincopim nisi sincho
nam acutam et mortalem quia arte
imitatur cum rationabiliter processerit neque debet
communis medicus virtute naturam diminuere. Sed
potius confortare cum sit eius custos
neque secundus est a medico actus naturam
eiusmodi in quo plus cadit timoris
et nocumenti quam salutis et iuvamenti
timor namque redundat ad inflatarum
medica non sensibilis iuvamentum ad prima egro
tantis. Sanguinis preterea cum sint op
flobotomia fortis innovatus tradicio
bus facilis prima quemadmodum accidit
et in campo in quo quidem non tradi
tarum est statim apparet scilicet ipsam

solutio innovatum quoniam mittentes residua
operi ut dicitur prius et in prope deflare vel alia
Unum tamen ad neque sit propter rationibus necesse
considerate neque credendum. Auctoritates principes
medicorum omnino fore falsas dicamus
quoniam eorum discordia cadit super verba sola
Voluit enim Galienus flobotomiam superdictam
fieri usque ad sincopim, comitantibus que
ad modum sit in crisibus malignis sed
ad sincopim permutationis cuius namque
permutatio cum fortis sunt et subitam
virtutem debilitat quoniam ut dicit Ypocras
2a particula afforismorum. Sed multum et re
pente evacuare aut replere aut infri
dare aut aliud quodlibet corpus movere
fallax est et omnino non cum modo pau
latim nos levum (?) et quod si permutatio fuit
ad bonum quemadmodum accidit in augmentationi
ad quamvis debilitabit virtus hora bre
vi sed post hoc illico fortior atque confortata
resurgeret. Si vero fuit ad malum quemad
modum accidit in augmentis de
bilitabit virtus hora illa similiter et
postea ipsam voluit ergo dicere Galienus quod debeat
fieri flobotomia usque ad sincopim id est usque
ad evacuationem plurima quam corpus
non sincopizaret propter inanitionem id
tamen eorum sincopizat cum propter
subitam mutationem et alia preterea
solutionem humorum cum de sincopi
libro 3o

Pronosticatio

Sy
nocha inflativa scilicet vincens cum timore
quoniam sinochus putrescens quoniam preterea
diversus fortius est se solo. Prima sino
cha inflativa ut plurimum terminatur in die
quarta vel quinta vel ad plus in septima
vel ad bonum vel ad malum. Sinochus
vero in vii vel in xi vel ad plus in
xiiii si non fuit erratum super egro
neque natura inemendata. Opportet a
quo fit quoniam in prope durare usque
ad xl dies vel plures que ad
motum suum flatus exorizontes
postea in statum apparet super veniat
fluxus sanguinis narium sudor plurimus
vel fluxus copiosus vel alia

euacuatur sensibilis vna vel plures
simul ex forti salua fit et econtrario
Si vero sanguis nigri coloris apparuerit vel
si lucidus subtilis apparuerit qui restitu-
itur non per arterie rupturam et econtra
sinthohamatica sit superflua vel
diminutam et per hoc mortem significat
quod si cetera apparuerint de extra cri-
sim bona vel mala sequitur in primo
si vero in xx° vel xxj crisim promittit
promittit Item si statim a principio
virtus debilitetur neque remedia conve-
nienter exhibita valuerint et de die in
diem et vrina confundatur et pulsus diu
efficietur et calor augmentetur et conc-
matur neque sitis extinguatur et lingua
denigretur mortale Item si pustule ni-
gre vel livide apparent in corpore mortale
si vero rubee salubre et ipse forte alle-
viata per partes purgationem causa de
variolis et morbillis Item asma si
supervenit cum dispositione suffocatiua
et facie adusta mortale Item si sangui-
nis est apostema sui sine causa cum
sit pacata vel pacatura quare
velox atque fortis est cursus quapro-
pter velocem prognosticum et est et
cum hoc egro assistat ne forte pro-
pter motum subitum medici iudicium
contrahet vt dicit Ysaac malum Item
signa prognostica que dedi causa de
putredis inequali principibus sublimiter
suffragantur cum sciri faciunt futuram
morte vel salute quod si dicti etiam vo-
lunt proficere ad eam cum tractatu decre-
tolius fiat recursus Item dicit A-
vicenna quod causa quod si innocentia fuit
sonus et rugitus cum pulsatione ve-
nacione venare et angustia mor-
tale cum vel sanguis ebullitionem ma-
gnam in vena lateralis et arteria ad
arteriam sunt transmutabilis intellectus sun-
dorsum vel apud magnum conservato
Est medium febris species augmastica
est cum pectoris sanguinastica
vel sermotius sed homoticha est medie
tempore sed sequitur Capitulum
vij de febre tercerta inpo-
lata

Hoc genus febris fit ex colera rubea
putrescente in stomacho vel intestinis
seu alio loco corporis extra venas, vnde cum
ebullitio coloris putrescentis ab fiat de tercio die
in 3um, ita scilicet ut die vna quiescat et altera
bulliat, propterea quod cum bona qualitate preparatur
ad putredinem participat, que est quantitas
et altera prohibente putredinem que est sicci-
tas. Propterea febris terciana principalis. Est
autem duorum modorum qui sunt pura et non pura,
quorum causa eius materia est colera rubea cum mixtis
aliorum humorum sunt permixta. Pura
vero cum separata aliquid vel nichil sunt
permixta quare terciana notha et ad tercia
incipiat. Signa tercie vere pure sunt quod
incipit eius paroxismus cum rigore subiti
punctione acutis et non est in ea frigus
vehemens, neque pulsus valde parvus neque
generatur in ea dentes, sed est frigus remissum
inequalitate et breui duratione, ita ut festi-
net ad augmentum, quare cum festinat
inflammato et magnificatur pulsus, et fit ve-
lox spissus non durus valde sed fortis or-
dinatus et similiter et anhelitus. Deinde apud
vehemens fit caliditas et sitis, et angustia
ita ut quoque accidat alienatio et sola
pulsatiua fortis et sentit manus tangentis
calorem secundum mordicationem, et tempus quidem
augmenti vel status procedit valde
tempus principij cum in ea frigus est sufficiens
calor vel perdurans In declinatione vero
paroxismi elevatur sudor plurimum subtilis
vel totius corporis totius et quoque fit vomitus
rei liquide citrine subtilis vel viride
amare, similiter et egestio, quare minoratur
pulsus, et fit rarus et magnificatur diastoles
et moratur sistoles et evaporet
calor prurendus actuosus corporis ad omnia,
et fit tertiana paroxismus Et spacium quidem
paroxismi est ad plus xij horas, tempus
vero quietis xxxvj horarum nichil, Vnde quod
vt plurimum accidit est ut sit eius pa-
roxismus xiiij hore et affligit apud me-
ridie. Et est in hac febre vrina sub-
tilis citrina vehemente et lingua nigra
combusta, et os amarum sine causa ma-
nifesta et si fuerit scindendo corporis

Signa
sane pure

affligit
apud me-
ridiem

et etas et tempus aut coleria sit et regione
accedens et multo talis se esse in corporibus
verior erit tua sententia. Signa tamen sinoche
sunt refractio atque obscuritas accidentium
omnium predictorum cum elongatione paroxismi
et ipse apud eius principium

Methodus

Cura tamen prima est ut dicit Rasis in
almansore ut statim ad esse cognoscitur eius
tres mane solutione minorativa cum cassiafistula
vel cum manna et tamarindis dissolutis in
aqua decoctionis prunorum et seniorum sed
non in die paroxismi. Deinde digeratur materia
sinoche cum syrupo acetoso simplici, vel cum
oxizaccara dando in aurora ℨ ii cum
aqua pura vel cum aqua predicta. Post
tres aut vel quatuor paroxismos, et
cum urina post videris digesta evacuetur
materia solutione eradicativa cum stomatico
laxativo, vel electuario de succo rosarum vel cum ℨ ii
reubarbari optimi pulverisati et commixti
cum solutione minorativa supradicta. Nutriatur
cum mica panis lota in aqua frigida et
post imbibita in vino granatorum vel cum pul-
tibus ordei vel avene confectis cum lacte
amigdalarum dul. vel cum lactucis portulacis
blecta spinachis cucurbitis coctis et conditis
cum aceto, aut cum carnibus laudabilibus
coctis cum eis. Vitentur per saporem succo granatorum
vel berberis vel trifolii vel
acetose. Bibat aquam frigidam, vel aquam
decoctionis prunorum siccorum, aut ordei.
Confortetur hor qua non sunt cibum cum zucaro
rosaceo vel syrupo si venter sit obediens, sed cum
zucaro seniorum vel syrupo seniorum si venter fuit
constipatus. Et leniatur cum suppositorio vel
clisteri, et sit totum studium tuum in aperitione
cum velis forti humidi, quando quererunt
me et dispositioni nisi fortasis dya in
visceribus sicut opilatio illud phlebotomant.
Et volunt quidam Avicenna cum primo, ut
statim a principio istius esse usque ad 3 pa-
roxismus fiat flobotomia de basilica dextra
quoniam mane diminuit et reprimit calorem
sinoche cadit tumor febris tale cum
optime eius frenatur, sic et raptus
ipsius ad interiora venarum ubi accidit tota
hentic, quare oportet se ut posita fiet sinoca
que est putrida maligna, quod si corpus
fuit sanguineum robustum flobotomia non abhor-
remus. quoniam est conferens considerando in prima
omnis esse ut ordinet eas de cura esse
pertinendarum in generali parte de methodo
Cura tamen sinoche est, ut a principio
usque ad 3 paroxismos fiat minoratio
me cum flobotomia basilice, vel cum aliqua
medicinarum predictarum cum ℨ i pulveris
turbith et ℨ ℔ ℈℈ sint sufficientia
Secundo digeratur residuum materie cum syrupo
acetoso et oximel simplici, et cum
aqua calida bibatur in aurora. Post
vero paroxismos vel post, et cum urina
videris digesta eradicetur cum yerapigra
G. vel cum benedicta laxativa. Aliis
vero diebus et ipse si venter fuit constipatus
leniatur cum paroxismum cum suppo-
sitorio vel clisteri prout docuit Galienus
describere venire libro primo. Nutriatur
aqua decoctionis ciceris vel pisorum
vel cum iuribus pullorum alteratis cum petro-
sillo ysopo et lactuca. Bibat vinum album de-
bile limphatum, vel aquam decoctionis
pomorum et radicum petrosilli vel aqua de-
coctionis prunorum et passularum vel
aqua decoctionis ordei et ysopi et
anisi. Confortetur vtens hora quando
supperit cibum vel medicina cum humor
intestina. Rp diarodon albis rasis
nouelle trium sandali an ℨ ℔ cinamomi
ducis ℨ ℔ i et sic tam in inchoantibus
quam in statu quam durantibus morbum talia
fris adiungantur ita tamen ut a principio
gradatim frigida dominantur, in fine vero
talia quando humores talia sunt facile
mobili fiuntur. sed ut ad hectices versa

Empirica

Ars faciendi syrupum digestivum co. similiter
et evacuationi aquatibus perioda in
corporis hic est. Rp Rosarum seniorum endivie
lactuce portulace plantaginis trifolii ace-
tose scariole anthe nenufar ricoree
an ana, prunorum damascenorum iii
seminum qu or quatuor frigidorum maiorum que sunt
semen cucumeris citrulli melonis cucurbite
an ℨ i seminum qu or quatuor frigidorum maiorum
que sunt semen cucumeris citrulli melonis

Notha

Passio

7 hore

nota

~~citrulli ana ʒ j semin quatuor frigidorum maiorum que sunt semen cucumeris citrulli melonis~~
~~citrulli ana ʒ ij~~ seminum quatuor frigidorum
minorum que sunt semina endivie lactuce
scariole portulace et papaveris vel corticis
eius ana ʒ j sandalorum albi et rubei et
citrinorum camphore spodii ana ʒ ij ordei
℞ j psillii ℞ ß decoquatur omnia in lb
iiij aque pure fontane quousque in
ij redeat facta percolacione et in ʒ iiij
et clarificando addatur lb ß vini grana
torum vel berberis et reducatur ad spissitudinem
et syrupisetur cum lb ij zuccari et aromatizetur
cum cinamomi ligni aloes calami aro-
matici cardamomi ana ʒ ij terendo omnia
grosso modo et ligando in panno lineo
modo raro et suspendendo in syrupo ap-
decoctionis secundum dant opere ʒ iiij pro-
omni die in aurora si sunt subtiles aquo-
sis vel ʒ ij cum ʒ ij aque calide si sunt
spissi et bene decoctus apud syrupi
zaccari et si vis ut appetitum capiendi
spiciat adde herbis predictis flores camo-
mille mellilotum siccandi et speciebus
nucem indam et cubebis Si vero
pectus et pulmonem et cor adde herbis
predictis capillum veneris enulam cam-
panam ordeum feniculum et speciebus liquiricie
passulas et mirabolanos Si vero stomachum et
testina adde herbis predictis centauream spica
nardi maciam et speciebus masticem
et gariofilorum et omnia stiptica
que virtute syrupi retineat in loco
Si vero epar et inchoacionis adde her-
bis predictis eupatorium epaticam amcos
agrimoni et multi cum endivia speciebus
vero spicam nardi et multi cum sandalos
Si vero ad splenem adde herbis predictis
aperii cappari et aliquod scolopendrie
vel tamarisci Si vero ad matricem adde
herbis predictis aliquid pulegii calamen-
ti et speciebus quatuor [illegible] inimici simonica
ex spissitate quam raro est ut in splene
vel matrice calida dominatur Si vero ad
renes et vesicam aliquid ex seminibus
calidis diureticis appone Si vero ad me-
dullas ossium et iuncturas adde herbis poli-
um
motanum arthetica... in decoctione
prima et speciebus seu calia quam in decoc-
tione ʒ ij reubarbari ʒ ij diagridii ʒ ß te-
rendo et ligando in panno lineo et suspe-
dendo in syrupo sive ipsum decoctionis bulliat
in syrupum et tunc precedat seu prius secundum
qua facit lenitivum assellare bis vel ter
ter quamquam de [illegible] syrupo est frigidus
omnia digestiva eo vel evacuativa omnium
humorum. Directio Artem autem faciendi syrupi
digestivum et evacuativum colere et flegmatis
simul scribere capitulo de differentiis compositis et quomodo
conficiuntur. Item quidam composite quod hoc
exemplum potest sumi per epar in die paroxismi
removet et mitigat paroxismum esse tenace
quam colere putrefactionem refrenat Rx sandali
al. et ru. ana ʒ ij farine ordei ʒ iij
aloes ʒ ij et pone cum succo solatri et ab-
sinthii et modico aceti Aliud vero deponitur
super uncta panis lata in aqua frigida plumeo
devide compressa et imbibita in vino gra-
natorum vel berberis vel aceto / et ante
paroxismum quinesta per j horam vel circa
apud paroxismum cum adustio fit vehemens
idem operatur. Utile namque frigida sicca prohibet
putredinem quemadmodum calida humida causat
ipsam

Canon Corpusque superius ca-
nones nostros in cura esse tenace cuiusque
digentes medicum in administratione debita alibi
vel in mente capitulo de cura esse presentande in ge-
nerali. Item illic dicte quam vidimus duo
specialia puncta capitulo apponenda Quorum primum
est de hora cibacionis in qua esse ubi fore
quo puncto colligitur convenire auctorum et ipse
Avicenna cibus debet offerri ante paroxismum
regulariter in horis ad minus vel quatuor ad plus
secundum quod eger virtus digeritus vel cibi qualitas
vel quantitas postularunt Circa autem re-
gulariter quam est ut in principio paroxismi ab-
competit / tunc scilicet cum vomitum introducunt
provocare et tunc cum principio paroxismi scilicet
tunc cum virtute operatione seu in corpore
colere defectum volumus confortare / cum me-
dios cibos cadit dividi secundum speciem et quali-
tatem quam humidus oportet ut sit opulentus

frigida sicca prohibet putredinem (margin note)

de hora ciba-
tionis (margin note)

Ante in principio
paroxismi prohibet cibus
et aqua in
medio (margin note)

vel leguminibus et plurimum atque brodiis, huius
vel cimina panis infusa in aqua frigida vel
vino quatuor in quantitate valde parva. Et iterum
quando cibationum regulandum inter paroxismum et
paroxismum, ut ter vel quater in quartana
nostra, si virtus sit debilis et consuetudo
vel complexio et materia febris plurima vel non parva, (...)
ita ut quater vicibus cibus offeratur, primo
quando iij horis post desinentia paroxismi.
Deinde vero transactis v horis dabitur 2us,
deinde iterum v transactis quarta (...)
(...), quarte dabitur cibus quarta tribus
horis ante principium paroxismi futuri in quar-
tana, vero tempus paroxismi sit xij horarum
ad plus, tempus vero quietis xxxvj horarum,
licet ut plurimum tempus paroxismi apud quartanarios
febrientes habeat febris xij horarum repetat
et tunc (...) inter cibationem et cibationem
tantum per spatium v horarum et secundum hoc ex-
emplo distinguere poteris horas in ciba-
tionibus. Communiter sive ter sive quater
cibus fuit offerendus hoc diligenter ob-
servando ut cibus nullatenus elongetur a principio
paroxismi, quoniam est res conferens in quarta-
na febre proportionalis declinationi, vero si vi-
tari oportet, non erit adeo vehemens, quoniam
ut autem ypocras primo regiminis acutorum, silicet
post paroxismum cibum dari, postea cum calor febris
ad calcaneum declinaverit, et hoc quando est
in hora declinationis non dum plene transivit.
Quia in autem speciale addendum est dictorum cibationis
in hac febre, quod est ut non detur medicina la-
xativa in die paroxismi, sed quietis, ne forte
motus paroxismi impediat motum medicine
et ne forte duplici labore fatigetur, et
utile consilium videtur ut non fiat evacuatio
cum inabolatis, quoniam solvendo ventrem in
ducunt siccitatem colere et similia, que
sunt accidentia maligna in quartana febre.

Pronosticatio febris quartana
vera non durat
ultra vij paroxismos, immo ut plurimum infra
terminantur, sive colera sint plurima vel pau-
ca. Sed quartana non pura potest per ij vel iij
menses durare, et quandoque sive propter quod in me-
lancolicitas per amplius febris elongatur, quia
huius ultitudo quandoque, xij ypocras contra

particula afforismorum. Tertiana vera secundum veri-
tatem in vij periodis est longissima. Item
in febre tertiana salus et in omni febre in principio
si adveniens paroxismi anticipet, significat
brevitatem egritudinis. Si vero retardet
precedente et non, sed in sensibili declina-
tionem patientem sit, si vero equaliter stet
longitudine protendatur, xij ypocras contra parti-
cula afforismorum, circumbusta et exacerbationes
sive si qua hora febris dimiserit in
crastinum eadem hora accipiat discreta
erit. Item febris tertiana pura est optata
si sit febris salubris, non pura vero timenda
morbi necessitatis, complexiones et materie diver-
sitas fortiorem presumit. Item febris tertia-
(nota) na pura primus paroxismus est precipue
quare sit facilior 2us autem et 3us augmen-
tum, quare sit fortior, quintus vero
et quintus est status, quare sunt inmolu-
mentis et malicie. Sed sextus et
septimus declinatio, quare non mirabuntur
omnia accidentia gradatim, que si medi-
cus a principio huius febris perduxerit sapiens
apparebit. Item febris tertiana non pura
et plurimum cum elongata continet in cotidia-
na et fortassis ad ethica et mortem.

Capitulum de febre colerica

Est hec febris continua et causone.
Ex colera rubea putrefacta intra
venas et arterias atque vasa conclusa
propter quod dicuntur febres continua et acutare,
que ad modum et febris de sanguine. Est autem
quatuor modorum, quoniam autem colera putre-
fit in vecinis distantibus a corde
utpote que sunt in ambitu corporis to-
cius et tertiana continua nuncupatur
et absolute acuta iudicatur. Aut
colera putrescit in venis propinquis
cordi, utpote que sunt in pectore et
pulmone et epate et splene et ore
stomaci et causon vel causonides ap-
pellatur et parcuta sive precauta
iudicatur. Et dico inter precauta una
quod utraque istorum febris fieri potest ex colera
salsa pro vel colera permixta quod flau-
vo sit salsa ut ex perdustione (...)
muata vel permixtione cum colera rubea
ultra. Signa tertiane continue sunt omnia signa
tertiane intempolate, tamen quod tat

Sangis et colera sut humores calefacientes

pporcionalis pt q̄ in ea no accidit horri
pilacio neq̧ rigor neq̧ sudor nisi cum sit
crisis Color aut et alienatio et sitis et ligroc
ingredo similit et omnia signa alia sunt
in ea vehemenciora Signa causonis sunt
signa eadem cum fuerint in ultimo vehemen
tie malignantis et pulsus spissus velox
durius inordinatus similit et anhelitus
et urina subtilis citrina vehement vel
ruffa vel liuida radiosa Et iste quid sse
sunt in acutis vt plurimum similes febri de
sang qm sanguis et colera sunt humores
calefacientes cum dicit qm synocha non
oporcesset aliqua dierum pensare cum sit
sse non pporcionata ad aliquam sse incopo
latam ipse vo colica sit prodire fortior
de 3o die in 3m que ad modum et urina
inspissata et non sunt cum ea rubedo faciei sup
flua neq̧ corporis repleccio plurima extensiua
tu disposicione pporcionata assidua vel nec
in sangui q̄ si tempus anni et etas et
complexio atq̧ res ante dicte colica fuerint
et habitudo corporis macr vior fiat
cura sed
Methodus
Cura vero
pe febrium continuarum de colera est vt sta
tim aprincipio inducat nam cum medicina
lenitiua qualis est s3 cassiafistula et manna
et tamarindi cum in aqua decoctionis
prunorum et siolis dissoluantur qm leniendo
ventrem alterant calorem et non detur
medicina fortis qm maniam augeret
indigestionem et frenesim induceret
et incisionem Post hoc vo ptolo tempore
principium et augmenti donec status accesse
serit signa digestionis pfecte apparuerint
in vrina q̄ est apud decimum vel
ad plus vii fit tota intencio tua
cum in cibis quam moderamus ad frigid
et humectandum et pp̄d in causone quod
alterativa disposicionem febrilem digerit
materiam cum colere digestio sit eius in
grossacio donec redierit ad moderamen
Detur igitur omni die ante auroram sirupus
de prunis vel sirupus de nenufare vel sirupus
acetosus vel ozizakara ad potandum
cum aqua frigida estate et calida yeme
Et si venter fuit obediens quatuor
die plus duabus vicibus non fiet
opus medicina laxatiua s3 conpetima

sum adeo vt si plurimum fluxerit ad sinplitatem uer
vat quas duplum tam deflux ueter Ipud
ortum vo solis q̄ est pq in horas assumptione
sirupi tribuat in cibo pulmentum ex farina or
dei vel avene gdtad cum aceto vel lacte
ammidalis albi vel lacte amigd dul vel det
mica panis infusa in aqua frigida vel gra
natorum vel mutat qcunt melonis lactuce
portulace malvis maciana cocte et condite
cum aceto vel succo berberis et granatorum Bibat
apud comestionem aquam frigidam puram vel
mixtam cum aceto vel aqua decoctionis or
dei et prorofirorum In meridie vo cum
est vehementia sitis et fervoris bibat sirup
vo vel siolis cum aqua vo vel siolis cum
aqua frigida pura bibat Iulep aquosum
Inferò aut cum petat quies et sompnus bi
bat sirupum de papavere vel de psilio cum aqua
frigida pura vel cum aqua decoctionis sse et
portulace et illuminat frons et tympora
atq̧ nares cum olo de madragora et fri
centur vole manum et plante pedum
cum sale et aceto et fomentet crura
cum tepida in aqua cocta sunt folia salis
et ppli et vitis alba et siolis et folia papa
veris cum corticibus qm hec omnia calorem
sse compescunt et sompnum inducunt Con
fortet virtus hora qua cibum non sentserit
ex succo ro vel siolis vel cafandali et
diarodon albis puris vel iuniperis neq̧
prohibeatur eger ab usu fructuum frigidorum humidorum
vt sunt pruna cerasa persica et mala ace
tosa qm alterant et confortat In statu
vo subtilietur regimen vltimate q̄ est
dando in cibo neq̧ in potu neq̧ in
me na si virtus consenserit donec supervenit
crisis et transierit complete si incipiat
apud crisim vomitus colericus superveni
admin na cum impositione digiti vel
penne illinite olo in profundo gule Si
vero fluxus fan. narium ad inuctur
na cum sicis porcinis missis in nares et
cum vrctione vehementi Si vo sudor
solis apparuit confortet na si pigra
vel insufficiens videat cum Iulep succis
quito calidius pt bibi et cooperiatur undi
q̧ diligenter pannis calidis mollibus
et assint eius amici vel astantes
et pannos calefaciat manibus teneando

Signa causonis

potus

et ... Anhelitum illuc digerendo et appropiante
paroxismo cum fricatione levi facta cum
pannis levibus mollibus infusis in aqua
et aceto postquam in eis cocti furfures et
flores camomille deinde oppressis diligenter
et tepidis vorando prolongium refricatur Ad
hoc plurimum confert opponere vesica sicca
semiplenas in aqua calida circa latera pectoris
undique quam illico faciat sudare Contra
pectora camera opposita ro et foliis et ...
et salicis et nenufaris et vitis albe et ...
et aspergantur eius parietes cum aqua ro et
aceto ut aer ... aer inspissatus infectus quod
illud est necessarium in omnibus pectoris circum
tatione Completa autem crisi completa re
summa virtus cum carnibus edorum et
pullorum coctis et conditis cum rebus supradictis
sepe ... dictis **Emperica** hec igitur
est cura vera quia confert genitur decoda cuiusque
... quam morbum et eius causam removet et
virtute ... propter ipsam est et cura accidentium
consequentium vehementia huius febris que sunt
dolor capitis vigilie, sitis, alienatio, ictericia
sincopis et debilitas virtutis de quibus omnibus
iam sufficienter dictum est libro primo secundo
capitulis singulorum Ad confortationem tamen virtutis
que est meditator principalis et hic aliqua
referam Confortatur ergo virtus non nisi per con
fortationem suorum organorum principalium que
sunt cerebrum, cor, epar et testiculi cum rebus
alterantibus corpus ... dissipata in febre
Epithima confortans cerebrum fit cum aqua
ro et aqua solatri et spinne et ...
si ... pulvis rosarum et sandalorum dispergitur
addito modico aceti et actu frigido super
vertice ubi sunt ... ...
vasis ... pilis ... cum pannis lineis
emplecti ... et super frontem et tympora
circumquaque ... et adorare aqua ro in qua
sandali et aliquid calami aromatici fuerint
dissoluta cum calorem alterat ... re
... frenesim prohibet et sompnum inducat
Epithima confortans cor sic fit Recipe aqua
ro aqua buglosse ... ℥ iiii aceti ʒ ii ... dis
pergatur in eis pulvis ro ʒ ... sandalorum ʒ ...
spodii ʒ i camphore ... croci ...
et isto actu frigido de sindone vel scarleto
vel serico infundentur et super pectus frequentetur
Epithima confortans epar sic fit
Recipe aque ro aque endivie aque solatri
ana ... absinthii ... aceti acutissimi
... dispergatur in eis pulvis ...
et frequentetur super epar Epithima con
fortans testiculos sic fit Recipe aque ro
... vini ... veteris ...
... potentissimi ... aceti ... pul
... dyamargariton quare pulvis
dispergitur omnia simul et ... pannis lineis
... actu frigido super testiculos virorum
et mammillarum mulierum frequentetur rei
terando ... facere ... ...
... hoc ... ... de
bilis videatur **Canon** hec febre
et ... eius que causon dicitur
cum sit parva ... indice ...
vel ... que ... in quatuor
... dicta fiat regulanda
ita ut si ... sit in quatuor
nichil detur in cibo statim ...
... ad declinationem ... si ...
... nichil post diem ... offeratur
... cura febrium
... in generali ... huius ca
nones ... in ... conditionibus
... refutat ... et non
attendas illud quod dicitur a stultis
medicorum quod ... ...
... cibis et medicinis ... tar
dat ... Ego enim iam ... ...
ambas vias ... et regimine ...
tam dicti in methodo et regimine
subtiliatio quod precepit ... et ...
... ... et qui
mortui in hac febre sub regimine
... sunt ... ...
eis qui mortui sunt ... regimine
subtiliativo quam si ... ...
... ... cerebri et ...
... spasmum et frenesis
morbis ... quibus ...
... esse ... ...
quam morbum et eius causam ...
... ... quam virtute ...
et ... in corporibus ...
multo cibo ... ...

Virtus confortatur per confortationem suorum principalium organorum

Epithima

Cor

propterea causis loco predicto quod non debet phlebotomari
in hac egritudine quia oportet bibat aquam
frigidam cum volt et quantum volt quia con-
tingunt vehementer quod voluit intelligere
si corpus fuerit in ea consuetum vehemen-
ter et delectet neque sit in visceribus
opilatio seu apostema quia licet incurrat inanitionem
et morbum prolonget et crisim retardet
magis tamen confert iuvamentum quam phlebotomia
manifestum de quo potu aque fuit loquens
Galenus in 2° de ingenio sanitatis ait quia me-
lius est aliquod malum tempus gignere quam
fuerit in morte eos cadere Congruit igitur
ut potus iste sit plurimus simul una hora
quia aqua modica febrem facile inflammat.
Sinocha propterea huiusmodi febre non competit flobotomia
quia conducit multitudinem humorum cum quibus
colera refrenatur propter quod ait Avicenna primo
canonis fen 4ta capitulo 20 de flobotomia quod summopere
cavendum est a duabus rebus quod flobotomia
scilicet humorum calidorum ebullitione et frigidorum
incrudatione Verum si corpus fuerit sanguineum
carnosum et consuetum in flobotomia et
urina rubea obscura iudicatur potest a
principio vena incidi non ad flobotomiam
non quidem forti simul plurima sed eadem die bis
vel ter gradatim sedata quia confert
quantitati licet non qualitati. Pronostica
febris continua de colera tingosa est atque suffi-
cienter cotata sum natura quia morbi ve-
locitas et minor simplicitas breviter decernit
regitiva Item prima eius species que est
causa minima etc. terminatur ut plurimum in 7a
ad mortem vel salutem et precipue si signa
digestionis vel indigestionis cum convenientia
particularium reperiuntur die iudicatoria vel
quarta manifeste apparerent vivens si longior
fuerit non protrahetur quia ut ait Ypocras 2a
particula aphorismorum Acute egritudines in
primis diebus iudicantur Secunda vero species que
tardior dicitur ut plurimum in 14 terminatur et
precipue si statim a principio et infra primos duos
dies signa digestionis vel indigestionis in
urina cum convenientia particularium ma-
nifeste reperiuntur apparere Item in qua

cumque statu febris fluxus sanguinis narium aquosus
aut vomitus colericus aut sudor calidus
solius corporis totius aut fluxus ventris
colericus supervenerint statim a principio vel in aliqua
die cretica quia persit indicativa propter signa
digestionis perfecte et constantiam virtutis et alleviationem
cum insequitur salubre quando vero mortale Item
si lingua nigra fuerit et adusta cum asperitate
nimia maliciosa fit atque deterior febre
si vero alba erit levior [Item si spasmus] Si-
vero citrina media fiet utrisque Item si spas-
mus aut tortura supervenerit aut oculorum
contorsio mortale quia signat spasmum de in-
anitione Unde Ypocras 4a particula aphorismorum
febrem in spasmo melius est fieri quam
spasmum in febre Item si urina rubea
fuerit vel citrina vehementer et in contrario
alba subtilis evenerit mortale quia frenesim
significat pronosticam Unde Ypocras 4ta particula
aphorismorum quibus urine limpide due albe
male maxime non si in freneticis appa-
reant Item si paciens statim a principio
ymaginationes concavas habuerit cum rodia
freneticum significat assuetudinem vel cum repen-
sinis circa cerebrum illorum fuerat Item si
extrema frigida fuerint et pectus et capiti
advenerint mortale quia apostema magnum in
interioribus demonstrat Unde Ypocras 4ta
particula aphorismorum In non deficientibus febribus
si que quidem extrema frigida fuerint que vero
intus ardeant et sitim habeant mortale
Item si rigor supervenerit in aliqua die
cretica vel non cretica neque ipsam vero
crisis subsequatur mortale quia innuit inani-
tionem et virtutis significat defectionem que crisim accep-
tare quia perfecta non fit Unde Ypocras [illegible]
Si rigor inciderit febre non deficiente
iam debili existente corpore mortale Si
vero crisis fida atque completa subsequatur
cum sudore calido solius corporis totius aut
fluxu sanguinis copioso salubre quia
virtutis expulsive significat fortitudinem et
crisis bonitatem propter quod ait idem Acqui-
sitione habito rigore superveniente so-
lutio fit egritudinis Item si hec febre
crisim faciat [illegible] in die [illegible]

[illegible] pr. [illegible] debes [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] humorum [illegible] et frigidorum incrudatione.

vel ix vel x vel xii si vo ah vii morbi
unde ypo ca. p[ro]nosticorum afforismus Sciatica si sup-
venit in febre acuta ah ix malum. Istud
amplior indiget p[er]scrutatione quam ad sem-
[illegible] capitulo de sciatica li[bro] primo. Item si stu-
por vel alienatio aut asma vehemens sup-
venit aut inquietudo iacendi diversa aut
quam signa digestionis p[er]fecte ceperint appare-
morbi quam cum sinthomaticum sit malig-
num ... et a[d]verte ... et [illegible] de esse
omne signum [illegible] aut signa digestionis
evenit malum est timendum etc.

Capitulum ix de febre fleumatica inposita

Accidit hec ex fleumate putrescente
extra venas et potest esse seu interstic-
iis et spongiositatibus membrorum propter
quam ebullitio fleumatis putrescentis redit
prodeuntem quia dicit ypocras ex fleumate potest esse
duarum qualitatum ... ad putredinem
propter humiditatem, plus namque facit
humiditas ad putredinem cum sit velud
materia patiens quam caliditas que est
causa efficiens. Ideo ex hoc esse cotidia-
na inposita incipitur. Est autem duorum
modorum, quemadmodum et febris inposita, de-
co s[cilicet] pura et non pura. Pura quidem cum
sit ex fleumate puro cui nichil aliorum humorum
vel alienae qualitatis est [illegible]
sunt fleumate dulce vel vitreum seu acetosum
fleumate. Non pura vero cum sit ex fleumate cui
aliquid colere citrine vel nigre [illegible]
[illegible] vel cum sit ex fleumate cui [illegible]
nea qualitas est impressa velud cum sit
ex fleumate salso. Fleuma namque non fit salsum
nisi vel per adustionem vel humorem
adustorum [illegible] licet pura atque ...
fleumatis qualitas ... cum humiditate
que nunc in fleumate salso reperitur. Signa
febris cotidiane pure sunt quod incipit
eius paroxismus cum horripilatione veri fri-
goris super dorsum et extremitatibus membrorum
[illegible] pacientis velud
[illegible] vel tremorem vel [illegible] rigorem
vehementem sed [illegible] solam [illegible]
[illegible] et durat ista [illegible]
tempore longo et fit primus pulsus

velox spissus [illegible] mollis diversus inor-
dinatus, deinde cum pervenit ad augmentum
tarda eius calefactio neque fit vehemens
apud fortassis non calefacit et [illegible]
fleuma fit vitreum grossum quare [illegible]
[illegible] pulsus vehementer apud statum
vel augmenti quam est in ea caliditas [illegible]
sicut [illegible] Incli[n]atio
aut non advenit sudor nisi forte primus
vitrosus adhuc et [illegible] apud principium
egritudinis [illegible] est dicta
neque subtilitas et magnitudo apud
declinationem diastoles cum sua quiete
et morara sistoles et eius [illegible]
apparet calor ad manus et pedes.
[illegible] ex ea [illegible] fleumatis [illegible]
in ore et prostratio appetitus et sitis pau-
citas. Et spatium quod paroxismum est
decem octo horarum vel circa et spatium
quietis sex horarum, quare [illegible]
plures apud occasum solis et durat
usque ad meridiem [illegible]
fecte resolvant, et forte non resolvuntur
donec alius veniat paroxismus. Et
accidit ut plures hec febris pueris et mulieribus
et grassis laute [illegible] cum multa
plicatione sopni et quietis et [illegible]
[illegible] fructibus humidis et
[illegible] et latte. Et in principio quidem
huius egritudinis est urina alba
grossa spumosa, in augmento vero rufa
vel subcitrina grossa, sed cum ad statum
pervenit fit rubea clara subtilis cum
[illegible] alba levi equali plana [illegible]
[illegible] in urina et [illegible]
[illegible] plura p[ro]fundere [illegible]
et [illegible] flaveum, [illegible] morbi
declinatio indicatur. Sed cum perdurant
hec febris tempore longo mollificatur [illegible]
[illegible] et albescat facies et [illegible]
et palpebre [illegible] inflantur velud
in yposarcha. Signa febris cotidiane
non pure sunt [illegible] signorum omnium
[illegible] cum vergentia ad caliditatem
et sitim vehementem et alienationem

[illegible] fit [illegible]
[illegible]

[illegible]
magnitudine

dex [illegible] pura et non pura

Flegma non fit salsum nisi per adustionem vel humorem adustorum [illegible]

[illegible]

[illegible] velox spissus mollis diversus [illegible]

[illegible]

[illegible]

paroxismi et quod apud priorem egritudinis vniuersale est

Methodus

Cura autem eius cottidiane prima est ut statim in principio morbi cura cum euacuatione laxatiua vel medicamine detur sicut dictum est de ydropisi dando oxizaccara maioris quantitatis conforter caput cum quacumque die ad vomitum in principio proprie si fuit flegmatica cum aqua tepida mixta cum sale et aceto vel cum aqua decoctionis rafani et aneti mixta cum ea vel cum oximelle cum tritate cum leguminibus et cepis et oleribus saltis si conferre videatur et sedem et sedem et oportet sint magis grossa vel viscosa tribuatur et medicine fortiores digerat germina cum sirupo acetoso composito vel cum oximelle squillitico dando ei in matutinis aliquid cum aqua calida decoctionis seu semina radicum petrosilini et cum prunorum cum semina. quod plura per sanguine educatur per vrinam et cum eradicatur materia cum katarrtico forti sicut est yera pigra et pille cochie et medicinae de mirabolanis kebulis et pille fetide que omnia digerunt tamen de stomaco debilitate et sicut sunt pille de agarico dictum tamen de debilitate visus. Et si venter fuit restrictus leniatur quacumque die cum clisteri suppositorio vel clistere donec ad accessionem perueniat quod docuimus tamen de strictitate ventris passio de cimiciis vinum et carnibus edorum vel pullorum coctis cum petrosilino cum sinapi et melle vel melle et aceto vel vino et aceto vel succo berberis et trifolii faciendo oxipis salsamentum bibat vinum album clarum parum ad aquatum vel bibat mellicratum si capud consuetum vocat Confortet stomacum et dyarodon abbatis simul mixtis vel cum zuccaro rosato et diagalanga simul mixtis bibendo post illud aliquid vini puri. Abstineat a fructibus et oleribus et piscibus et possit namque bibat aquam frigidam quam materia in cruditate et

ffe elongat que post materiale cronizat.

Cura autem ffe cottidiane vel pure est ut in cibus et medicinis caliditas remittatur quare detur pergestinis sirupus acetosus simul cum rosis dein apud angnideus sirupus acetosus compositus vel oximel compositum cum forte in cibis sit dent pultes ex ordeo vel auena tradit cum vino pontico vel aceto supponi sed tribuatur julep vel mellicratum aquosum et gargarizet sepe quam fuit excellentem medicinam quam statim ve digestam eradicand pretea materiam communiter est hoc recipe turbith albi et electi atque mundati ʒ. i. reubarbari boni ʒ. i. ʒʒ. cinamomi ana ʒ. ß. zuccari ʒ. i. fiat ex omnibus puluis qui sit dosis vna et si velit purgare sirupus vel potius sumat loco eius diagridii ʒ. ß. et plus in hoc tamen conferunt omnes medicine cum digestiue quod soluta que proueniat tamen de fractura corporis et partium et cetera

Emperica

Iuvat fumus de sirupo digerentem vel educentem fleuma ex quatuor herbula vel corporis et hec recipe pulegii calamenti nepete saluie maiorane satureie piperile vel balsamite abrotani vel marrubii absinthii fenugreci sisimbrii basilicon artemisie origani costi serpilli floris mordam omnium vel plurium ana manipulum i. radicum quinque que sunt apii feniculi brusci petrosilini sparagi ana p. i. seminum quia sunt calidiora que sunt ana apii seu petrosilini ana ʒ. i. ʒʒ. cinamomi folio aloes epatici foli indi carvi ana ʒ. ii. mellis despumati lb. i. vel mellis et zuccari ana lb. ß. fiat sirupus coctus et clarificatus quemadmodum sunt et alii sirupi de quo potest ʒ. ii. in actu calido omni die in aurora. Et si lapatium fact volueris adde turbith hermodactilorum agarici mirabolanorum emblicorum et kebulorum ana ʒ. i. in decoctione prima quod facit bis vel ter leniter assellare quacumque die donec sufficere videatur. Et si vo lueris intemperatate capud et eius partes respiciat ad de herbis predictis

Cura non pure

Cibus

Sirupus

Capud

.... Elect. dyarodon abbatis

pectus

stomachi

splenis

matricis

intestina

pilule optime

sicados spica nardi flores camomille meli
lotum camedreos camepitheos nastur
cium senationes et speciebus adde nucem m
cubebas carpobalsamum anacardium thus lau
danum atque castoreum. Si vero pectus et
pulmonem et cor adde herbis predictis ysopum
yreos enulam campanam capillos veneris
liquiricie ordeum fenugrecum ancusam et speciebus adde
liquiriciam passulas iniubas sebesten tragacantum
dragagantum penidios dactilos pigneos
amigdalas dulces pinicas et fisticos. Si vero
stomachum et intestina adde citoniam macis
mastices olibanum et galangam. Si vero
epar et venas corporis totius adde predictis
epaticam endiviam spicam nardi eupatorium
et duas species. Si vero splenem adde predictis
scolopendriam thamariscum polipodium adian
tum squillam rubeam tinctorum ciperum cap
parum atque azarum flores vel folia
sambuci et speciebus adde zodoariam
atque bacas lauri. Si vero ad matricem
vel renes vel vesicam adde herbis pre
dictis saxifragam milium solis saviniam
granum iuniperi maredonios et
de speciebus cantarides sine capitibus
et aliis que sui fortitudine penetrant
renes et vesicam. Si vero ad intestina
adde polium montanum asarum amomum
acorum piper et squillam. Sed cautela
plurime acuitatis est ne nature se gravet.
omnia simplicia digestiva atque eductiva
fleumatis angelorum more appetate. Preterea
predicta excellentes in hac arte quod sit omni
die sumere ʒ ß. de pillulis de mirra et
thure sed cum itur ad somnum altervat
... hunc ffe flu et tota ffe eius
stomachum corroborabant putrefactionem prohi
bent et materiam flaticam exsiccant
et pre ... purgationes, et ipsas iam
descripsimus capitulo de catarro passio de
empiicis et alias dicemus capitulo de febre
pestilentiali. **Canon** ... pus
... in hac ffe est vel plum ... et
intestinis atque renis ... et ...
in concavitate pulmonis quare necessarium
... nec in eius cum membra ... nul
latenus negligant. Conforte ... stomachum

et intestina ... et optimus ... calidis
stipticis velut sunt olibanum et mastix
et trocisci de reubarbaro et trocisci de eupa
torio dicti capitulo de opilatione epatis si materia
vicit dispositionem, sed cum zuccaro rosaceo et
trocisci de rosis rosata novella si dis
positio magis stomachum fatigavit et has
trociscos iam descripsimus capitulo de opila
tione splenis. Vertens autem omnino more
confortationis stomachi iam plene docui
capitulo de opilatione stomachi et capitulo
de prostratione appetitus. Hoc primo confor
tant vero ... cum aperientibus
et exopilantibus que diximus capitulo de
opilatione epatis et renum. Confor
tat autem pulmo cum exsiccantibus
catarrum que diximus capitulo de catar
ro. In tua predicta huius ffe non competit
evacuatio cum flebotomia regulare quam ... ca
... tamen in casu possibile
est fieri et precipue in principio apud mora ...
scilicet hec ffe est de flatu ... puro et
in corpore carnoso ... venene
sunt ... et quod est consuetus
in flebotomando. De hora etiam ciba
tionis in hac ffe sciendum quod sicut dicit
Avicenna et ysaac ... cibus
est qui dat ... horas ad minus aut post
unam vel ... ad plus ... spatium
quietis sit breve valde ... post ...
horam ... de ... cibus illico post ...
... offendimus ... quis ...
... sub hac ... dabit ...
... cibus quaque die quare fiat ...
... dicta in ffe cronica quod est
... in ...
ffe grossus ... ne ...
deficiat in via. Respondendum ...
quod si ... fortis est et materia pauca
sufficiat ... dieta ... et fla ...
... cum sint digestum aut putrefactionem
... quod fla est sanguis non complete
digestum necesse ... deficiet ...
... morbus ... Si
vero sit debilis vel materia multa
fiet grossa dietam quam ...
... cibus bis scilicet semel

hora cibationis

nota ...

in medio declinacionis parte et etiam an principium paroxismi futuri per duas horas et orinet sit tibi proprius quantitate et magnus virtute hic cito et multum mutat et facile digerit cum in mo[tu] sunt mira carnium lau dabilium et ova sorbilia et testiculi gal lorum nodum caernorum et carnes anim silvestrium parvarum Et cum ad oblationem debitam cibationis ipsius interpolata vel continua necesse est quod hora paroxis mi vel operationis cognoscere scilicet nanque dicta solis ipsius regulare dirigere ad elongationem et vicinam statum solis ita et dicta particularis dirigere quamque die ad statum particulare paroxismi Dicti mus corporis notitiam per signa distinctiam Cum igitur vadis ad infirmum et tangendo corpus repis brachia et manus et pedes frigida vel minus calida ventre vero et pectore calida sufficienter scias quod est principium paroxismi febris interpolate et principium operatio nis febris continue sibi proporcionate sil et si repis frigiditatem vel diminutam caliditatem corporis totius Si vero repis corpus equa liter calidum per totum scias quod est status vel augmentum quod non durant nisi modo sedatio Si vero manus et pedes repis calidiores trunco corporis declinatione certifi cabis in qua calor pretendit moveri per agitationem a medio ad circumferentiam undique Est et alia horarum discretio per pul sum ~~profundatur et fit parvus~~ quia in principio paroxismorum pulsus profundatur et fit parvus debilis spissus in quo sistoles et quies precedens est maior quam diastoles quod est maior necessitas expulsionis fumi putridi quam attractionis calo ris naturalis In augmento vero et statu magis ac magis augmentatur secundum sistolem et diastolem eo modo In declinatione vero fit valde ma nifestus et dilatatur arteria et diastoles fit maior quam sistoles similiter et eius quies Ex quo scire potes quod magnificato diastoles in pul su statim a principio febris brevitatem mor bi significat quemadmodum et subita apparitio digestionis in urina

Pronostica

febris interpolata de flate et ipse que est de flate pura durat vel plus vel usque ad 40 dies et quandoque per tres menses quod est se crornica per naturam quod si apud diem 14 vel 24 ter minet non erit cum quale unde ibi diminuta quantitate vel gradu cum fla apparuit futuro gradu vel evacuatione forti plurima quamque die apud paroxismum cum vomitu aut flu xu ventris aut sudore Item si paroxis mi statim a principio egritudinis anticipet atque accedunt brevitatem egritudinis significat Si vero retardent aut equaliter stent Si precedente aliqua sensibili evacuatione non prosperata grossitiem et morbi longitudinem significat quare si cum hoc urina fuit de fecta et appetitus prostratus morte est per tabis Item si paroxismi anticipent est augmentum si post ponat et evacuatio sensibilis precessit copiosa erit declinatio Si vero equaliter adveniunt et signa digestionis perfecte nondum apparuerint et accidentia malig nentur statim minime dubitabis Et idem intelligendum in tertiana interpolata similiter et quartana vero et in operationibus febris co tinuarum proporcionalium eis indicandum Item hec febris si multum perdurant per ducit ~~ad ydropisim~~ ~~ad dispositionem~~ ~~frigidam~~ ad febrem ethicam dis positionem vincete super mariam se ducit ad ydropisim in mala sui dispositione domi nante similiter et perducit ad febrem erraticas et deinde ad quartanam Vnde ypocras in pronosticis febribus inordinate vagantibus quartane sunt futurae Item si patientes ex ea somnolentes fuerint omni hora et gra vitatem senserint circa capud sibi sit aut stupore perducit sursum nisi cum medicinibus evacuantibus corrigatur vel venient ~~scilicet~~ certa cerebri circumstantias tali ter fortitur et fortitudo confortet sicut doctor in libro primo Capitulum x de febre flatica continua que latina vocatur putrida

Hec febris contraria proporcionalis febris flatice interpolate quod sit ex flate et humoribus eiusdem simul intra venas putrescentibus similiter et operatio quamque die et ipse apud occasum solis quemadmodum et febre illa

ipsi indicat est eius caliditas vnde ipse quartane
dicta latica incorpata. Signa eius
sunt signa ipse flatice inispolate preter
quod horripilatio non est cum ea quodite quem
admodum neque in alijs ipse quartanis quibus
cumque, sed est solum similitudo horripilationis
in tore ossium diminuta calefactione et
non est in ea sudor nisi fortassis apud
statum eius sit ipsis sed est cum ea vo
mitus et solucio flatica cum cessamento
sunt et per hec spica ipse ut indicat
est plus ipse citrine et ipse quod prolongatur
sed discernitur inter eas ex pulsu et vrina
atque operationis forma, quod est, quoniam
in hac ipse pulsus est mollis primus
latus et vrina alba grossa in principio
sed russa vel liuida post augmentum,
et eius operatio fit maxime de
nocte sine aliquo assumpto sine in ea
sine non, et est cum ea cutis mollis
laxa, non tensa neque arida, quare quoniam
quando reperies in ipse citrina que describ
simus suo loco vnum si accidunt ipse
complicatio difficilis erit cura earum
atque curatio

Methodius

Cura
huius ipse est cura flatice inispolate cum
in talibus quia medicinis preter epithimata magis
est cautelam obseruare in administratione
medicinarum calidarum. Et ipse si caput
est debile vel eger est ex quibus his
egritudines cerebri sunt consuete, ne
forte materia flatica calore ipse et me
dicine leuigata sursum prouenias
rapiatur et faciat litargiam quare
conuenit tunc statim apponere adstripti
uis / grate calefacientibus et abra
dant capilli et frequentet humorum
diuisio atque extractio purificatiuis cum
suppositorijs et clisteribus et acutis si
ipse non assellauerit bis vel ter quaque
die et si vomitus fuit laboriosus diffi
cilis illico restringatur et hec omnia possi
tam diximus capitulo de litargia

Experta / **Experimenta**

Omnia que superfluimus cum
perita in ea ipse flatice
inispolate

Canon

confirmata sunt capitulo prima
Oportet vt in hac ipse vel a
plicentur omnia que ponuntur

vrina tam in cibis et potibus quam me
dicinis quoniam plurimis ipse flatice purgat
per vrinam qualibet die quare inuolabiliter
vna atque diuretica acerbo et spalutu constringentes
fida in vna fortassis insensibiliter resol
uitur. Nec preter mittendus est stomachus quod
conforte cum stipticis non talibus modo
sis et remaneat appetitus sicut materia
vel dispositio postulauerit quoniam est
magis necessarium quam in ipse flatica prodica
cum sit magis cruciosa

Pronostico

Hec ipse cronica est et per duas quare
non terminatur ante diem quadragesimum vel nonagesimum
vt plurimum prolongatur vsque ad hoc nisi for
tassis hic reparatur aut cura mala
cionis plicatis morbum attraxit et
certo durat eius principium vsque ad
per dies vel sibi veruma. Item dicit
Rasis in diuisionibus capitulo primo quod parum
accidit vt fiat in ea crisis per
sudorem quoniam vt plurimum est in
iure que sunt de flate vel vnicam
ad resolucionem terminentur sine fuerint
pradicte sine quartane quare cuacuatur
in eis per partem post partem quaque die cre
tica per fluxum ventris aut vomitum
aut sudorem et vomitum et fluxus
vt plurimum accidunt aput principium sudor autem
in fine post digestionem Item in
anni cronica si vires fuerint debiles
statim apparent vel appetitus prostra
tur non quam deficiet in via Item
dicit ypocras in particula aforismorum
et in libris in dentibus limositates
sunt in febribus diuturniores et for
tiores sunt ipse quod est quia de vento
et ligno inrectificatis fit in eam in
stomachum plurimam Item si vrina fuit
ampullosa vel turbida quarta, li
targiam fit subito inuenit et ipse
si eger sompnolentus fuit aut sine
certa capitis quare fuerunt colligati
mibus exterioribus et fricationibus
fortibus et suppositorijs acutis atque
clisteribus, et flebotomia assumpto donec
mala dimittat atque moriet Unde
ypocras in particula afforismorum Quibus
cumque in febribus conturbatur et
quiete fuerunt solum sub inguine
his capitis dolores aut cessant
aut aderunt aut perseuerant

nota
Empi
rica

Item si faties citrinetur et oculi gravent
et vix teneant velut somno aggravati, se
etiam signat accessisse. Omnis namque febris
cronica si perduraverit adducit ethicam
si dispositio vincit maior, aut idropisim, si
sequitur dispositionem materia dominetur

Item si color faciei liveescat et palpebre
tumescant ydropisim futuram significat et precipue
yposarcham nisi cum remediis ad ydro-
pisim conferentibus aut calidis aut siccis occur-
ratur. aut materia consenserit, illico succurrendum est.
Item hec febris si complicatur cum ethica
mobile quidem fit opus curationis ipsius quibus-
dam fatigatis, febris namque flamatica comportat
calefactionem atque emaciationem, febris vero ethica
infrigidationem cum humectatione

Capitulum xi de febre emphiala et lipparia et horripilatione cuius causalitas non succedit

Iste 3es passiones fiunt ex eadem causa
quoniam ex flegmate gipseo, grosso, viscoso
adherente stomacho et intestinis et venis me-
seraicis. quare fiunt huius febris in flegmate
neque febris humor materia gravari in epate et
venis [illegible] quoniam ut dicit G[alenus] primo de c[risi]
[illegible] oppilationibus [illegible] non sustinet [illegible] membris
principalibus tantam frigiditatem et hec
quidam materia cum non putrefit causat
colicam magnam ut dictum restat in
loco supradicto quoniam dicunt quidam, quam
ut dicit Avicenna 4o canonis fen prima tractatu
de cura febrium quartane febris lipparia
dicitur in qua partes exteriores corporis fri-
gescunt, vero interiores et pectus calescunt,
tunc quoniam in ea flegma grossum dum
putrescit [illegible] velud carbo ignitus
in visceribus, aque [illegible] fumi putridi ele-
vantur ad extrema corporis [illegible]
musculos [illegible] sua qualitate [illegible]
cum in loco steterint et calor putre-
dinalis ex aliud debilis inspissatus in-
frigidantur sua qualitate velud appa-
ret in vaporibus aque bulientis
Et ad illud operatur plurimum oppressio caloris
naturalis atque eius revocatio ad cor-
pus interiora quoniam eius infrigidantur
extrema et depauperantur spiritu et
calore. Febris enim emphiala dicitur
in quo interius partes omnes corporis
calefiunt interiores vero frigescunt,
quoniam in ea calor putridus debilis
[illegible] non obtinet super flegma grossum
sed solummodo super partes eius liquidas sub-
tiles quorum fumositates ad extrema
calefaciunt ea vehementer partibus grossis
visceribus in [illegible] velud glaties
[illegible] congelata, et licet [illegible]
fuit frigida tamen cum movetur aut agitatur
ad putredinem magis ex ea corpus inflammatur
Horripilatio vero dicitur cum corpus sentit frigidi-
tatem cum [illegible] quadam membra constringente
quare horrent ex ea cutis et pori coartan-
tur donec pili qui stant in eis erigi
videantur quoniam dicunt horripilatio rigor
tremor atque typus quoniam et si complexio corporis
significet dispositionem corporis [illegible],
aliud tamen atque aliud illud accidit ut
dicit Avicenna [illegible] fen prima tractatu 2o
[illegible] horror seu
horripilatio cum [illegible] adveniunt
sine punctura, quoniam accidit ex materia grossa
flegmatica frigida [illegible] super musculos qui
sunt [illegible] totius quem
ad modum contingit in febre flegmatica. Rigor
vero dicitur cum adveniunt [illegible] velud
colica [illegible] musculos stimulante quod
ad modum [illegible] in febre colica. Tremor
autem esse dicitur cum ad tantam malitiam
processerit [illegible], ut medullas ossium
[illegible] corpus [illegible] se possunt [illegible]
moveantur omnia sua membra et labia
oris atque dentes [illegible] quoniam fit ex materia
frigida grossa [illegible] velud apparet in
quartana. Typus vero dicitur dispositio
[illegible] cum alterationibus atque
[illegible] velud accidit [illegible]
[illegible] febrium apud [illegible]
[illegible] et in tempore principiis cum [illegible]
[illegible] complete ad putredinem
agitata. Signa predictarum febrium
sunt signa febris flaticae pure in flegma-
late cum additione signorum predictorum
apud principium propriorum cum videntur
[illegible] et [illegible]
[illegible] que est [illegible] dici flatice deputata

Methodus

cura [illegible] est atque eadem que est
ut [illegible] in aliis quoniam medicamentis [illegible]
[illegible] velud in febre flatica [illegible]
Sed [illegible] est ut [illegible] caliditas magis aug-
mentetur et utatur medicinis [illegible]
[illegible] et [illegible]
ad [illegible] in medicinis
vel [illegible] ad pillulas [illegible]
maiores et ad pillulas [illegible] et ad
pillulas de [illegible] quas omnes iam dixi
capitulo de arthetica passione

Prenostica

Hec sunt febres maxime [illegible]

i. quando in principio paroxismi [illegible] febris pulsus minoratur / magis vero in [illegible] hora accipitur

quorum grossicies et viscositas fluxum et siccitas
prohibet rationem consumptionis, quare non terminantur
ante diem septimum vel decimum nisi fortassis materia
mota fuerit a principio et virtus opposita
fortis cum evacuatione superflui plurima divisa
provocata urina et secessum, neque est
ut oportet in eis sudor nisi fortassis
paucus tardus fuerit viscosus cum
quo crisis non completur. Item si virtus
fuerit debilis a principio aut plurimum deficiat
in processu et appetitum prosternat mortale,
quia deficiat ante crisim et resolucionem
completam. Item hee febres ad plurima
veniunt tempore longo producuntur ad ydropisim
materia remanente aut ad ethicam et marasmum
cum calore putredo dominante. Et compositis
febribus febres erratice precedere consueverunt,
quia pars materie subtilior prius inflamabitur
et faciet paroxismum quo desinente vel
medio existente pars grossa putrefiet et
aliud faciet succedere paroxismum et putabitur
quod sunt due febres cum non sunt, similiter
et hoc potest accidere in febre quartana vel tertiana
cum non pura cum materia fuerit etrogenea seu
composita.

Capitulum xii de febre melancolica interpolata et dicitur quartana

Causatur hec febris a melancolia putrescente
in aliquo loco corporis extra venas
velud in stomacho et intestinis et carnositate
splenis atque ossium medullis. Unde quia
ebullicio melancolie putrescentis tardior est, redit
scilicet de quarto die in quartum inclusive,
propterea quod humor melancolicus terrestris est
qui a contraria qualitate causis putredinis
repugnat. Ideo febris hec quartana nuncupatur.
Est autem duorum modorum, quemadmodum
et febres alie interpolate. Quia sunt quartana
vera et non vera. Vera quidem dicitur quia humor
febrem efficiens est melancolia simplex
naturalis cum nichil aut parum accidit
commixtionis aliorum humorum grossitie
et que neque commixtione neque per congelationem
complurima perdidit propria nam et hec
est melancolia que est fex seu feculentia masse
sanguinee quemadmodum in oleo fit amurca.
Non vera autem dicitur que fit a melancolia
non naturali vehementer incorporata
per adustionem vel congelationem ut humorum
valde grossiorum ad inspicendum cuiusmodi
sunt flegma gipseum aut vitreum in in
testinis. Febris quartana et licet febris humores con
tinuos non obtineat opposicionem, non tamen
distingui potest a febre quartana propriam vel
quia humores putrescunt disseminati in massa
sanguinea nostri corporis non sunt
nisi quatuor qui sunt flegma colera sanguis
purus et melancolia. Quare sub eodem [illegible]
[illegible] reponende. Signa quartane vere
sunt quod incipit eius paroxismus cum
horripilatione et frigore vehementi cui
succedit tremor corporis totius et
dentium collisio, [illegible] frigus tanquam
ossium et medullarum et per quatuor vel
plures paroxismos, et non sentit paciens
velud [illegible] punctuam sed lassitudinem
et [illegible] quasi sit in stratu in
nive aut [illegible] [illegible] autem
tarde calefit et fit pulsus hora illa
primus valde ita quod in principio paroxis
mi [illegible] febris pulsus minoratur
non tamen sicut in [illegible] adeo
ut [illegible] pulsum cognoscere possis
quod [illegible] febris si pulsum egri consuetum
apud sanitatem [illegible] et ad talis fit
et veniet ad augmentum fit vehemens
eius caliditas adeo ut in statu sit
minus caliditatem synoche et tertiane
[illegible] paulatim deficiens [illegible] et
[illegible] taliter fit [illegible] quamlibet
[illegible] sed est eius siccitas sicut siccitas
tertiane et est eius urina aquosa
[illegible] in principio et precipue si sit opilatio.
Post hoc autem fit rubea grossa cum
[illegible] et calor [illegible]
in [illegible] velud in carbonem et
quandoque fit nigra vel [illegible] rubea
[illegible]. Et illud quod errare non faciat
in hac febre ut dicit Avicenna [illegible] collectus
est quia reddit periodice de quarto die
in quartum inclusive, et precipue apud octavam
horam diei quod nulla febris facere potest
neque simplex neque composita. Signa
quartane non vere sunt omnia signa
predicta. Item quod magis tarda eius
periodus, quia reddit de quinto in quintum
aut de sexto ad septimum aut amplius
propter materie grossitiem atque siccitatem

Margin notes (left): ii fines · 3. · clavetria splenis · duplex quartana vera et non vera · amurca fex olei
Margin notes (between columns): signa vere quartane · signa quartane non vere
Margin notes (right): [illegible] sicut tertiane [illegible] valde [illegible]

vlcerata, quare tales sunt non quartane
sed quartane vel septane intrupaunt. Et
dicit Rasis in divisionibus quoniam pars eue-
nit esse eius paroxismos pro infectionis

Methodus. Cum quartane vero d
ot si forma sit ru-
bea grossa in principio et hitudo corporis
sanguinea, minoretur statim a principio ma-
teria non inde paroxismi cum flebotomia basi-
lica sinistre partis, et deinde cum flebotomia
saphene sinistre et fiat incisio venae
larga ut sanguis grossus exeat adeo quod confert
plus ut eger sedeat in balneo aque
dulcis tepide ante flebotomiam et in aqua
decoctionis malve malvavisci ordei
depilati et furfuris quoniam tunc [illegible] sang-
uinea, i. ex sanguine adusto vel congelato ge-
nita, indicabitur esse cum ante huius esse
que ipse cum flebotomia separatur. Si ergo materia
grossa sit quod egreditur plus ex ipsa ex-
trahatur aut simul aut a principio sedationem
statim aliquotiens usque ad septimum vel
7 paroxismos sed si subtilis vero [illegible]
sint illico restringatur. Si autem urina
sint aparuerit subtilis aquosa et hitudo
corporis macra, melica aut squalida
flatica non fiat flebotomia sed evacuetur
cum medicina lenitiva sicut est apozi-
ma de mirabolanis indis et apozima
de ellebore nigro que dupliciter c[illegible] de p
turbatione de polipodio quod fit polipo-
dii ℥ 1 mirabolanorum indorum ℥ 1 et si fiunt
epithimi ana ℥ [illegible] ℥ ii rosarum
rubearum scolopendrie ana ℥ [illegible] pistentur
mirabolani grosso modo et bulliant cum
polipodio et scolopendria in lb 1 aque
clare donec consumantur ex aqua partes
duo, tunc addantur sene epithimum
atque rose et iterum aliquantulum super
carbones leuiter coquantur quoniam perdunt
virtute ex decoctione forti tunc fricet
eas manibus vehementer, et exprimatur
earum virtus et aqua coletur et dulcoretur
cum ℥ ii sirupo vero aut solis aut cum
aqua decoctionis [illegible] et zucara, et
detur totum cum diem deinde digeratur

residuum [illegible] cum oximelle composito vel squillitico
aut cum sirupo acetoso dando ex eis omni die
mane cum aqua decoctionis [illegible] cappari
cum zuccaro [illegible] et [illegible] purgata pur-
gatione omni septimana semel post [illegible] — balneum
maturationem ita ut balneum aque dulcis tepide
omni die frequentetur propter quod inde paroxismi
quoniam est vehementer [illegible] indigeando materias
grossas eiusque sui [illegible] et subtilia
tione [illegible]. Et si materia sint adusta
quod scies ex rubore urine et esse calide apud
paroxismum, sint autem medicine lenitiores
ita ut in eis humiditas sup[er] calefactionem
dominetur quare sufficiunt [illegible] acetosus
indigerendo et aqua [illegible] in qua infusum
est epithimum [illegible] in solvendo. Si
vero materia non sint adusta quod scies ex albedine
urine et esse remissa caliditate apud statum
paroxismi, sed ut sint omnes corporis magne
fortiores ita ut in eis caliditas cum
humiditate equaliter dominantur quare
requiritur oximel indigerendo et mirabolani et
sene atque polipodium in evacuando donec
[illegible] ad lapidem lazuli et elleborum nigrum
[illegible] et ipse apud statum egritudinis cum
materia [illegible] sunt digesta sunt [illegible] quenit
[illegible] eradicare cum medicinis fortibus
vel sunt pille de lapide armeno et pille de
elleboro nigro quas omnes iam dixi in c[apitul]o
[illegible]. Et medicine [illegible] [illegible] co-
[illegible] in hoc sunt yalogodion yera ruffi-
ni diasene et catarticum imperiale, hec
igitur methodo reglantur pacientes ita ut
solum [illegible] post digestione et digestio
post solutionem licet non [illegible] in eis magnum
perfectum statim a principio quoniam est morbus
difficilis eradicationis. Dieta sub hoc — dieta
regimine nequaquam prolongatur et hec est eius
cura [illegible] Dietam autem [illegible] — dieta
predicta. Sit omnibus cibus eorum humidus
cum caliditate [illegible] sicut sunt pisces
[illegible] petrosi elixi cum petro [illegible]
cum ℥ [illegible] et cinamomo aut assi super [illegible]
[illegible] et sicud sunt carnes edorum et pul-
lorum et castratorum et agnorum [illegible],
et [illegible] lactantium cocte cum [illegible]
[illegible]. Et sicud sunt blite et spina-
chie et rape dulces cocte cum carnibus

Cibi leniter solventes ventrem

potus

cibi generantes san. grossum

Regimen in die paroxismi

ii. et
cicer cum carnibus leniter Semina salicibus
sive aqua decoctionis caulium recentium
condita cum sale et butiro, similiter et ius
galli vetustissimi decocti cum aqua et
sale in quo iniectum sunt aliquantum poli
podii, qui in eis sunt partes acute se
cussive et ipse si parum operis quantum
sorbeat Aut potus eorum vinum album
dulce clarum purum vel parum cum aqua
cum Ex fructibus vero fructibus ficus
et iuiubis et vinis maturis et a
vellanis et nucibus recentibus et quod
primus aut terrasius ante cibum in aliis
saporis dulcibus post cibum Abstineat
cibis et potibus sanguinem grossum
generantibus qui multiplicat melancoliam ex
quibus sunt caro ferina caro bovina
caro porcina et hircina et omnes res
vehementer sallita sicut et panis azimus
et res frixe in sartagine qualis sunt
tortelle et ex oleribus sunt allea et cau
les et ex seminibus lentes et fabe nisi si
fortassis cum cortibus lenium intendat
lenem ventris facere solutionem Et ex
potibus sunt vinum rubeum vinum album
grossum cum fecea vel aqua frigida Semina ab
stineat a coytu superfluo et ira et
tristicia et labore habitet assidue sub
aere temperato et gaudeat solaciis temporibus
diebus cum quiete et sompno plurimo si
posse nisi cum appropinquant paroxismus
Tunc enim non competit ut dormiat do
nec principium transierit et paroxismus ad
venit ad augmentum tunc dormire possit Hec
est igitur dieta in illa cura per omnes dies quibus
si regitur ut nunc dicamus de regimine
ipsius in die paroxismi sit venter eius
omnino vacuus a fecibus atque cibo et si
non aliter saltem cum suppositorio vel clisteri
et cum superveniet horripilatio mitte ipsam
in tinam aque dulcis calide aut totum
aut saltem manus et pedes quod facili
tabit paroxismum et faciet festinare cali
ditatem et priora in eo veniat si sunt
possibile et si non aliter saltem cum
camomille appositis aut syrupus acetosus inpo
tum ex libito cum aqua calida decoc
tionis seminum aneti aut radicum Passani
[illegible] satiniate ex oleribus et capis

et leguminibus et piscibus salsis et ipse
si materia non sunt digesta ex si vomitus
facilis sunt et efficatius frequenter in illo
in diebus quietis Cum autem singulis tran
sierit paroxismus pervenit ad augmentum
esse ipsum in balneo et pone super lectum
mollem et pannis calidis cooperi diligenter
ut calor accedat ad statum et tunc
in potu tribue aliquid ex provocantibus
sudorem et ipse apud statum egritudinis
et materia sit fuerit digesta qualis est
potus calide in aqua pulvis cardamomi
aut carvi cum zucaro sunt bulitus
et pone circa corpus eius aliquas
vesicas in quibus sit aqua calida
de coctionibus origani calamenti et
florum camomille quod faciet sudare
et cum sudor fluxerit abstergat guada
tim cum pannis lineis calidis qui
poros aperit et aliud faciet fluere
sudorem et sic regat donec pa
roxismus declinaverit et calor
naturalis ad interiora sunt renovatus tunc
nutriatur cibis suis supradictis Cura
febris quartane et septane causa cum
spectat si vere est ut in eis totus inc
[illegible] calefacientem atque subtilian
tem utemur

Experimenta

sumptis in tractatu de medicinis simplicibus nobilem
ad omnem egritudinem simplicia quoniam
est potens indigendo et opilando
ventrem leniendo splenem confortan
do [illegible] illuc [illegible] dicamus
aut et hic artem faciendi syrupos
digerentes atque evacuantes humores inducendo
[illegible] periculum non corpus
sunt adustum sive [illegible] Recipe
florum Boraginis et Buglosse si tempus
sunt vel herbe recentis ana manipulum
florum sambuci si tempus sunt vel
corticis eius mediane florum ge
neste foliorum salicis corticis
fraxini mediane scolopendrie
tamarisci corticum radicum apii re
centis ana manipulum semis camedreos camepi
theos cuscute squinanti eupatorium
ysopi ana manipulum [illegible] corticum capari
acori azari squille ana ℥ i ß amomi
ana ʒ ii [illegible] gentiane
ʒ ʒ [illegible] lac cum ana ʒ ii
vini albi dulcis clari [illegible]

nota experimentum

mellis albi et zuccari ana lb. ß fiat ex
omnibus syrupus bene coctus subtilis et clari-
ficatus modo et forma quo fiunt alii syrupi
de quo potetur omni die in aurora aliquid
per se vel cum aqua calida Et si laxativum
facere volueris adde thimi epithimi ℥ iii
sene ℥ ii polipodii agarici hermodactilorum
ana ℥ i esule ℥ ß in decoctione prima
cedula opere sicut prius quod faciet egere
humores plumbeos bis vel ter qualibet die leviter
assellare Et si volueris ut appetitum mi-
norem aliquis recuperat adde condimentis
que dixi in capitulo de febre flatica in postea
ut paragrapho de empticis ubi consilium artem
dyacurcumam ad flaticos humores est
namque generis omnia simplicia digerencia
et educentia melancolicos humores. Verum quia
multa magnitudine domina in splene consens
valet ut medicine digestivas ad splenem
multiplicentur in syrupis Dicunt periti ex
parte quod si ʒ a qua urine subtiliter con-
terant et cum ℥ ii vini albi retentes
amari potentur hepatis usque ad tres parox-
ismos febre illico decidunt vel abreviantur
et alleviant evidenter quod est quia nimia
ex proprietate subtiliat provocat ex opilat
et putrefaccionem prohibet ad proprietatem desiccat
sua complexione calida sicca vehementer
Idem operatur porcina propria calida bibita
omni die in ieiunio et precipue cum in die parox-
ismi potatur vinum potens Et idem
facit dictum vinum decoctionis absinthii
colatum et cum melle aut zuccaro decoc-
tum et bibitum in ieiunio Similiter etiam
vite bibita cum aqua decoctionis plantaginis
vel genciane dulcorata sicut prius Sed
et ista confectio Recipe pietri genciane
camedreos ana ℥ ß mellis albi lb
ß fiat ex omnibus confectio omni die sumpserit in
ieiunio ℥ ß cum ℥ i aque decoctionis
ysopi aut cum ℥ ii aque vite quia
in brevi tempore vescat mirabiliter Valet
et ista confectio Recipe absinthii foliorum
viridi sicce pulveris lb. ana ℥ ii confice
cum melle et da paciente in accessione
per ii duas horas ad modum castanee

Canon mercurii istius febre quarum ut
cum cancella procedat tamen
in tribus quam medicamus plus quam in febre
aliis cronicis propter difficultatem sue cura-
tionis / De modo igitur curationis

plus quam in febre aliis cronicis / est sciendum quod pre-
dicat Avicenna quarto canonis ubi loquitur de quar-
tana febre quod in ipsa paciens remanet in die pa-
roxismi quod sic videtur intelligendum ut si
paroxismus occurrit sic in die tunc prandium
dimittat neque cenet. Si autem declinato
recurrent complete. Si vero febre sit vesper-
tina de nocte tunc dimittat cenam
neque prandeat donec paroxismus perfecte de-
clinaverit quantumcumque fuerit prolongatus
et sic predictum paroxismum intelligimus per
horas ante paroxismum si vigintiquatuor
horas volumus intelligere contingeret et si
duobus diebus assidue ieiunare tamen
paroxismum vel circa quatuor horas antea
precipiat quales ex absinthio sunt dicentur vivi-
fice operantes cibum offerunt in horis
ad minus ante paroxismum sed ut quartanarius cibus
cibus sit plus quantitate sed magnus
virtute qui cito digeratur et melius corpus
nutriat et virtutem conservet quod est ratum in
morbo febre cronizante sicut sunt ova
carnis laudabilium et caro avium parvarum
et pisces recentes petrosi assi vel elixi
nisi fortassis vomitum inconvenienter quam tunc
cibum convalentibus in parvo paroxismum sub
multa quantitate donarent. Post decli-
nacionem vero paroxismi sublatis ex cibis supra
dictis. De qualitate vero ciborum advertendum
ipsorum ut omnis corporis cibus sit fortis in
humectando sed temperatus in calefaciendo et
precipue si multa sunt adusta vehementer namque
calida sanguinem adurunt velud allium sina-
pis et propter quod assumunt usum vero moderato
vehementer aut frigida sanguinem condensare
velud lactuca portulaca Cocta vero conveniunt
velud assatione et tortelle ex quibus quibusque
humor melancolicus augmentatur De medicinis
vero tercia sciendum quod neque digestiva neque solutiva
neque vomitiva provocativa fortia sunt a principio
egritudinis offendenda ne forte educta
subtile et remaneat grossum lapidificatum
tum quare. Dandum fiet alemonbus ad for-
tiora transeundo donec hora status ap-
pareat in qua primus omnis vel potest
eliminari quapropter dicit Avicenna quod a principio
dandus est syrupus acetosus simplex sed composito
in processu. Secundum etiam quod medicamenta
curantes habent febre quarum ut sint calide
subtiliativae penetrativae cum virtute salvo
si non sunt adusta conveniunt ut eorum

caliditas infrigidatur non tamen omnino de
propo[nen]da quia et licet repugnet dispositioni
[illegible] quantum ad qualitatem confert secundum modum substan-
tiam sit grossa [illegible] quapropter ait Avicenna
quod in hoc casu danda est ptisana contra
dispositionem febris et [illegible] quia ipse est grossior
humorum. Cum autem splen sit receptaculum
[illegible] [illegible] [illegible] erit ut eius confortatio
non propona[tur] in hac febre [illegible] respiciet [illegible]
docuimus capitulo de opilatione splenis et capitulo
de debilitate splenis [illegible] massam sanguinis
[illegible] et [illegible] ad se trahat. Item
licet omnis [illegible] sit sicca et sicca [illegible]
[illegible] magis tamen [illegible] talem [illegible]
[illegible] in medicinis [illegible] removendi siccitatem
[illegible] siccitatem quia tempus humectandi
longius est valde [illegible] calefaciendi vel
infrigidandi vel confortandi ut ait [illegible]
de ingenio sanitatis quapropter omnia que
dicantur infra capitulo de impinguatione
corporis macri [illegible] sublimiter
suffragantur.

Pronosticatio

Dicit [illegible] in [illegible] quod febris quartana
raro sit [illegible] incipiendo ut plurimum autem ad
febres alias cronicas consuetudo [illegible]
febre [illegible] humor multiplicabitur in
corpore [illegible] humorum [illegible]
calore qui postquam humores subtiles [illegible]
sent et grossos inflammabit. Cum autem sit
consuetudo [illegible] cottidiana et tertiana
non puram [illegible] cum corpus [illegible]
[illegible] ob errare quia ut ait Ypocras in [illegible]
[illegible] febribus in ordinate [illegible]
tibus quartane fiunt [illegible]. Cum autem sit
[illegible] incipiendo [illegible] plurimum in autumpno
et yeme quia hoc tempore [illegible]
et [illegible] calore aeris post estatem
[illegible] et [illegible] caloris [illegible] in
[illegible] aliud apud yeme [illegible]
Hec febris ut plurimum [illegible] [illegible] autem
[illegible] regimine [illegible] cibo et potu [illegible] et
labor et vigilie et sollicitudo plurima [illegible]
[illegible] Item febris quartana [illegible] cronica
est valde [illegible] ut annum integrum
obtineat plurimum [illegible] si paciens [illegible]
[illegible] in regimine. Potest ut Avicenna
testatur [illegible] perdurare nisi fortassis
[illegible] desiccat et morbus ad mortem
[illegible] quod si febris humor [illegible]
[illegible] curari non [illegible] hoc [illegible] vel
quia [illegible] fuit [illegible] statim [illegible]
vel [illegible] [illegible] fortis et [illegible]
[illegible] plurima apud [illegible] ad [illegible]
[illegible] vomitus et sudore quia [illegible]
egritudinis motu [illegible] quemadmodum acute
[illegible] motu [illegible] [illegible] [illegible]
febres facilius curantur [illegible] [illegible] Item
[illegible] quia yeme vel in vere et esta-
te [illegible] yeme vel autumpno quare
[illegible] [illegible] ad [illegible] durare con-
[illegible] subsequentem [illegible] Ypocras
[illegible] autumpnales [illegible] [illegible] multum
[illegible] autem [illegible] [illegible] longe
[illegible] [illegible] ad yeme [illegible] quod
[illegible] in [illegible] [illegible] de
morbis omnibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] resolutione [illegible] vel [illegible]
[illegible] calido dissoluente [illegible]
[illegible] quare morbus [illegible]
[illegible] ad mortem vel salutem [illegible] Item [illegible]
quartanam sunt splenetici et [illegible]
[illegible] [illegible] quare [illegible]
[illegible] splenis [illegible] Item [illegible]
[illegible] non valde [illegible] quartanam quod si febre
quartana habuerint et nullo [illegible]
perdurante lepram curat [illegible]
Item [illegible] [illegible] hec febris perdurat
[illegible] et splenis et [illegible] ydropi-
[illegible] Item si urina fuit
alba subtilis [illegible] statim a
principio perdurante [illegible] forma tempore
longo morbi longitudinem et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ingrossatione [illegible] et [illegible]
[illegible] morbi [illegible] brevitatem. Item
[illegible] et [illegible] febris quartana [illegible]
[illegible] tollit egritudinem. Item quartana
que fit de [illegible] adusta vehemen-
tius affligit et tardius curatur.

Capitulum xiii de febre [illegible] continua

Est hec febris ex humore [illegible] 94
[illegible] [illegible] in venas [illegible]
rarissima est eius in corporibus [illegible]
[illegible] [illegible] dicatur febris [illegible]
quia [illegible] Et signa eius sunt
signa febris quartane predicte [illegible]
non accidit in eius [illegible]
tremor aut horripilatio quemadmodum
[illegible] in aliis febris [illegible] [illegible]

decoctio nigrarum quemadmodum et febre continua
prodita ad quam competit porcionata sedate
refert in aliis dicens **Methodus**
vero cuius est cura febris continue predicte
sed magis confert in ea tisana cum florum
quam in predicta quare flomi agnocapo
basilica sinistra in brachio et post
hoc zaphena pedis sinistri cum cautela
quam diximus in considerando saginamque quo ad
subtilem et plus gradatim proce
dat ad medicinas digestivas et demum
ad solutivas atque vomitivas primo quidem
leniores et postea fortiores prout disponi
tur in cura febris melancolice
Pronosticatio vero sumpta est febre
ipsa incipiendo secundum consequentiam ad febrem continuam
et ipse acuitas sicut habet febris levitudinem
calore vehementi tamen profundo corporis
insertum que ad modum ethica quare
caveas ne fortassis ad illam transmutetur
vel si non transmutetur ad ethicam fiet
vel plurimum salubris Capitulum xiiii de febri
bus compositis et mixtis et
erraticis que plane contingunt
Descrivimus medica composita febrium non
simplicium plures sunt valde et ipse in eo
tempore quo ex inordinato regimine corporum
atque confusi generantur humores qui putrescen
tes confusas febres inducunt quemadmodum cum
humorum quibus diversitas est commisceri cum sint
corpora liquida faciliter invicem uno alteri
Sicut et optime febre qualibet cuilibet copula
ri potest hoc in quibusdam cognoscitur in qui
busdam vero minime quod cum accidit quod paro
xismo alterius superveniat alterius paroxismo
magis apparet aut frigoris et eo calor Et quia
primus est unus medicorum simplicium modus
reperitur Sed hunc illarum primus ad invicem
redeunt apud unum intellectum quod aut
continue aut interpolate aut erratice inven
iuntur Compositas quidem vocamus
cum duo vel tres humores simplices
distinctis locis putrescunt simul hora
una vel propinqua quare due vel tres
febres fiunt simul in corpore vel tempore propin
quo ut si fit ut sit terciana continua cum
flatica compositur, aut febris sanguinea
cum flatica vel qualibet continua cum
interpolata seu cum eius et huius febris fa
mosior est conmittens veris et non
veris Et veris quidem componuntur continua ex terciana
et flatica interpolata sed non veris ex grosso
flatico mixta ut diximus cum febris aliqua
una et eadem fit ex flatico et colera vel flatico
et nigra vel alio quovis quod duo sibi humores
quibus est simul intima putredine copulantur
qualis est febris tritana nocha vel cotti
diana vel continua continua vel interposita
polata cum sint non pura Erraticas
autem dicimus cum febre ex humore unico
vel non etrogenio secundum partes suas ut quod
si sit ex flatico et flatico grosso et subtili
aut ex nigra solum aut ex colera pura
et vitellina quare si parte subtiliore
gignatur prius putrescere quam grossa
precedent, prodit paroxismus ponendo Sed ubi
grossa prius putruerit precedent auti
parvo neque est necesse ut pars subtilior
sit prius putrefiat quia pars grossior
prius alteri accipiunt ne pars etiam calor
naturalis esse minus in ea quam pars que facilius
evaporat Signa febrium compositarum
sunt ut non consideres in cognoscenda febre
paroxismos primos primos secundum accessionem sibi appa
rentia, quarum cum eveniunt in dispositione duarum
tercianarum paroxismum omni die qui est propositio
duo febres flatice sed cum tu videris paroxys
mum omni die cum accidentibus terciane sciatis
quod sunt due terciane quarum unius pa
roxismos accedit cum recedit alia
terciana et iterum alia quarum cum accidunt
simul in corpore fiunt due interpolate, una
de eo et alia de flatica que faciunt pa
roxismum omni, sed cum tu videris paroxysmum
unius diei tardum in calefactione et valde
quartanum paroxismum vero alterius diei
calefactionis vehementis cum sicut et alienatione
plurima sciatis quod causa est febris simul
quarum etiam accidunt simul in corpore due
febres quarum una est continua et alia
interpolata ut patet in emitteo quod vel
ut videtur quare paroxismum videris febrem nulla
horarum unius defficere neque corpus in statu
et cum accidunt paroxismi predicti sciatis
in corpore duas fore febres una continua
et alia interpolata quod si sit continua
sunt valde ardentia cum siti et oris
amaritudine interpolata vero lenior
cum reductione paroxismorum omni die et
ipse apud crasim solus sciatis quod est

veri emi ttentes

commixte

Erratice

Signa compositarum

due ter.

signa emitten.

continuus verus si vero fuit egritudo fre-
quentior vero veri. sompnum ne cadat er-
ror in cognitione quarum febrium interpolatarum
appositarum est sciendum quod paroxismi illarum
febrium tribus componitur modis quia aut
sunt concomitantes aut subintrantes
aut subalternantes. Concomitantes quidem
dicimus quando incipit paroxismus unius
incipit simul et alius in parte post
ita quod fit additio manifesta in frigore
rigore et horripilatione. Subintrantes
vero dicit quando unius paroxismus desinit
alter statim incipit vel parum
post paroxismum. Subalternantes vero dicimus
quando unius paroxismus cadit quies inter-
media manifesta. Et que ad modum
dicimus de paroxismis febrium interpolatarum
intelligimus et de accessionibus seu super
crescentiis febrium continuarum proportiona-
tarum ad illas. Et febres quidem concomitan-
tes difficilis sunt cognitionis subalter-
nantes vero faciles subintrantes autem
medie sunt earum. Signa febrium com-
positarum sunt signa febrium cottidiane, ter-
tiane vel quartane vel tertiane simplicis et quarta-
ne. Signa febrium erraticarum que plane-
tice dicuntur sunt quando precedunt corpus
quodam ordine erato, vero quoniam nunc ante-
niendo nunc postergando. Unde est
hoc cadit error quando si fuerit aliud
secundum ordinem digestionis vel signi-
ficabit febris erratica. Ordo naturalis febrium inter-
posita ad augmentum pervenit an-
ticipantur eius paroxismus vero de-
clinatur post ponitur sed in principio
fuit aut statim accipe hora una
aliter tamen et aliter post in capitulo de febre erra-
tica interposita distinguimus pro augmento de
pronosticatione. Si vero fuerit paroxismorum
error sine signis digestionis in urina
febrium erratica de indistributione.

Methodus

Cura omnium istarum febrium
est composita quod medicinarum simplicium sub
compositione quam requirunt febrilis dispo-
sitio et eius cura. Ideo que grande de febre
sit composita cognosce dicto et febre de statu
qualitercumque continua vel interpolata. Tunc
ergo in indigentibus misceat syrupus ace-
tositatis oxizacaram cum oximelle. Similiter
et in crudantibus turbith cum reubarbaro
vel agarico cum diagridio misceat. Similiter
et in cibationibus lactuca cum feniculo et sapo-
ribus agresta cum sinapi et in poti-
bus vinum et aqua misceat. Caute
tamen (?) est dispositio ne si dispo-
sitio magis infestaverit quod fiat quod ab
dore et siti vehementi magis a calidi-
tatibus infestamur si vero mania quod fiat
quod angustia corporis et repletione ve-
narum et urina grossa magis cua-
cuatibus curatur. Ve vero dubius
dubiis apparuit ipsam precipue eo usque
tenuius cum cibis et potibus permut-
motum et eius causam negligendo.

Emperica

Res faciendi syrupum
digerentium humores compositos grossos
et simul et ipsos confortantem aptitula-
nem corporis quarumcumque est hec. Recipe
calamenti origani nepete pulegii
herbe palis betonice balsamite
ana manipulum semis, radicis feniculi foliis endivie
lactuce ana manipulum radicis colle herbe
vel flore borraginis et buglosse scolo-
pendrie sticados arabici roris
marini ana ℥ ii seminis maratri opula-
tarum ʒ iii cinamomi pila aloes pillo-
bal foly indi ana ʒ ii radicis aroti
tizacionis et confortationis contra
mellis et zuccari ana lb semis fiat ex
omnibus syrupus bene cocto et clarifica-
tus modo et ordine quo fiunt et alii
syrupi et accipiat potum omni die in
aurora si sint aquosus fiat sicut
cum aqua calida si sint per decoctorum
inspissatum. Et si laxativum facere vo-
lueris adde turbith agarici ana ʒ semis
radicis cassiefistule tamarindorum
ana ʒ i radicis colle hermodactilorum
semen ebuli epithimi ana ʒ i radicis
mirabolanorum kebulorum vel
mastices ʒ semis radicis confortationis
membrorum nutrimentorum et ponatur
omnia in decoctione syrupo prius quam
fuerint aliquantulum in mortario
contusa et fiat syrupus sicut prius
quando facies ergo accipe bis
vel ter leviter quaque die. Et
si volueris ut capiti aut stomacho
aut membro alicui respiciat con-
fortare adde ex directis que

sumam capitulo de febre

dyonus ca° de ffe flatica in ypolata
p[ar]agr[aph]o de empicis ubi arte [con]silium de s[upe]r
sum ad sta[tim] **Canon** Sciendum q[uod] in
cura ffe compositarum vel [con]iunctarum insisten
dum est a principio circa rasificationem humorum
calidorum subtilium et post hoc grossorum cum
digerentibus atque evacuantibus appare[n]t cum
illud q[uod] plurimum accidit est ut humores sub
tiles agitantur statim a principio grossiores
vero tardius in processu Advertandum preterea q[uod]
humores calidi subtiles plus indigent
alterantibus quam evacuantibus grossi vero
e [con]trario cum ut ait Avicenna auctoritate
avenzoar et in fine colliget inutilis
visa est medicina laxativa in febri a
principio cum operationem non evacuare sola ru
bea a principio q[uod] quidem accidit propter eius
subtilitatem et caliditatem cum disponit
ad motum Sollicitandum etiam statim
a principio ffe per dietam in [con]fortatione
stomachi et epatis et splenis et aliorum om[n]ium
membrorum naturalium atque corporis [con]opilationis
cum ut ait Rasis in divisionibus ca°
p[ro]pria In omnibus humoribus ffe inflationes fa
ciens et corrumpunt viscera et debilitant
et infrigidant stomachum et epar quare cum
calidis stipticis hora una detur cum
penetrantibus dyaforeticis hora alia sub
tilitatis sectione et hanc artem plene lam
francus ca° de ffe flatica predicta
paragrapho de canone quo fiet vera cura

Pronosticatio ffe [con]tinue aut [con]iunc
te vel erratice
[con]posite ffe difficiles sunt et maligne
cum in eis virtus [com]primitur et viscera
corrumpuntur neque medicine venales [con]
hibere poterunt illico subvenire q[uod] totum
[contr]a hoc accidit cum cause earum sedium
[con]plexionum vel substantiam simul equaliter
dominantur propter omnes ffe humorum plures
sunt et male Item dicit Rasis in
divisionibus ca° p[ro]prio q[uod] plures ffe
[con]tinue que accidunt sunt ille que sunt
compositis et flate [con]tinuo vel in[con]po
sitae cum omnibus aliis aut humoribus dicitur
corpus tangit ut plurimum in hos duos
in colerim quidem per adustionem in fla
vero per incrudationem vehementem Item
dicit ypo 3° pronosticorum [de] ffebribus

inordinate vagantibus quartane sunt
future et ipse apud anticipationem sic tempus
inordinatum Item ffe ethica si complicatur
cum putrida morte cum ethica repletione in
diget putrida vero minutione Item ad ffe
[con]positas cum preordinatur accidere [con]suevit opi
lationes et duricies in epate et splene et
demum ydropisis ascites **Capitulum**
pro de febre pestilentiali
Accidit medium aeri qui est hic apud nos
circa terre superficiem ut corrumpatur et putrefiat
quemadmodum accidit et aque que stant in
paludibus et fangosis quare cum attrahi
[per] anhelitum corrumpit humiditates que sunt
in corde et capsula eius et sic ffe inci
piunt que epidimia sunt et pestis latine
nuncupantur et una hec ffe ut continuas
acutas que apud dicem unum terminantur
vel prius hec autem aeris corruptio aut
fit per causam manifestam ut propter cada
vera multorum non defunctorum et
infusione lini vel canapis in aquis vicinis
hominum habitationem et propter eorum aloris humores
provenit flatus ventorum australium
aut fit lata calida sicca ut propter
effluentiam orbium et astrorum quapropter ait
ypo primo pronosticorum Est autem et sidus
quidam celeste q[uod] latere non oportet Signa
febris epidimialis sunt q[uod] est quiete
caliditatis cum tangitur pectus Sed
est difficiles et perturbans anhelitus et ipse
circa toracem et pectus ubi est sine pu
tredinis [con]tinue quapropter cum ea lingua
nigra adusta et pulsus spissus debilis
primus insanus sistoles maior est quam
diastoles sed fortificatur apud noctem
sitis et hanelitus sed est fetus horribilis
fetoris sitis et egestio et urina et ad
venit ei tristicia et vomitus et sitis et
urina horum est laudabilis digesta parum Vrina
differens ab urina sanorum vel est valde
grossa in lividitate et ipse cum ffe est re
henetice malignitatis et est cum ea pro
stratio appetitus ita ut si vehementer
ab astantibus non resistatur moriatur igitur
igitur sine cibos et luna causetur in ea
vigilie et inquietudo iacendi super lecto
suo et dolor oris stomachi et tussis sicca
et tensio et spasmus membrorum in corpore
ita ut capillis ambobus eger frequenter

cadat in sincopim et debilitatem virtutis
vitiata. Cum igitur videris esse tepidam cum
nausea frequenti et signis omnibus aut
pluribus candidis ad febres quarum causa est pes
tilencialis virus si cum predictis multiplicentur
hec esse in hominibus et sunt signa pestilencie
manifesta in aere [illegible] ut pote ca
liditas plurima cum turbulentia, nubibus et
multitudine pluviarum et alteracionis aeris
subita nunc ad claritatem nunc ad obscu
ritatem et multiplicatio vermium vario
larum in pueris et morbillorum et flatus
assiduus ventorum calidorum humidorum
quos austros appellamus sol sicabitur
ibi cum

Methodus

Est mea
in confortando cor corporis intencio
quia maxime laborat in hac quod est illud
aut cum frigidis stipticis aromaticis esse. Conforta
lorem febrilem reprimit virtute alterante quia ca
et vehementer putredini resistunt quare
primus et optimus cum sufficient. Tempus
igitur statim [illegible] aer habitacionis corporis
[illegible] [illegible] plantas frigidas vel
[illegible] redolentes sicut sunt folia rosarum
et salicis et nenufaris et vitis albe et
aspergant parietes cum aqua rosacea et aceto
et suffumigent cum sandalis et camphora
et ligno aloes et [illegible] balsamo positis super
carbones et adolent assidue res [illegible]
in manibus suis retineant vel factis
[illegible] pomis ex laudano et storace
[illegible] frequenter corporis facies cum aqua
rosacea et fomentetur frons et tympora similiter
et pectus totum cum aqua rosacea et aceto [illegible]
quibus [illegible] pulveris rosarum et camphore et
sandalorum sint dissoluta infundendo in eis
pannos lineos mundos vel sericos et
[illegible] frons frequentando super totum. Mutantur
[illegible] assistens [illegible] cum vino granatorum
vel berberis vel aceto sic et vitellus
ovorum et mica panis [illegible] lota
in aqua frigida deinde expressa et imbuta
in vino granatorum [illegible] pectoris simile
lentes excorticatas vel bis coctas
conditas cum aceto. Similiter et pulmentum
ex farina ordei vel avene conditum cum
aceto. Bibat vinum album bonum odoriferum
[illegible] [illegible] [illegible] quarta [illegible]
cum aqua dulci frigida vehementer. Vel
bibat aquam frigidam cum vino granatorum vel
agresta vel cum aceto si [illegible] non est [illegible]
sorbeat quoque lac acetosum vel lac ustu
latum cum lapide ignito et cum eodem
lacte et farina avene faciat pulme
tum. Vitentur eciam cum [illegible] edorum
et [illegible] vitulorum ~~[illegible]~~
[illegible] et [illegible] cum vino pontico
et aceto et sompnus [illegible] [illegible] fuerit
vehemens [illegible] et sit studium plurimum
in confortacione virtutis corporis [illegible]
et potibus acetosis [illegible] diversorum que
provocent appetitum et cum [illegible] cadit
virtus et moritur si non cibus offeratur
confortetur hora qua cibum non sufferret
cum dyarodon abbatis rosata novella
zuccaro rosaceo [illegible] simplicibus quinque

Empentia

Phlebotomet hic eger [illegible]
bus [illegible] possibile sit
sumat [illegible] carnium elixatarum similiter et
potibus vaporosis ut sunt vina
[illegible] [illegible] vel clarificata. Et sit corpus
aspectus ad septentrionem non ad austrum
et prohibeantur eciam a balneis et ablucionibus
aque calide dulcis quia [illegible] testatur
caliditas et humiditas [illegible] subiectum.
Dicunt preterea [illegible] quod si quis susceperit
ex hiis pillulis omni die ʒ i [illegible]
pestilencie non cadit in hac [illegible]
aloes ʒ i mirre croci ana [illegible]
omnia et conficiantur cum vino [illegible] o
[illegible] et cum eodem assumantur in potu
quia [illegible] putridas [illegible] [illegible]
putridas [illegible] [illegible] si corpus
non fuit [illegible] neque sit opus pur
gacione [illegible] [illegible] ut aloes et mirra
[illegible] aut pluribus abluantur in
aqua dulci donec partes acute resolvantur
et sola stipticitas remanserit aromatizata
et [illegible] operatur tyriaca bona si cum vino
claro aromatico et aqua [illegible] frigoris
potetur in yemo. Valet eciam assiduus
camphore si caliditas sit vehemens
in [illegible] vel [illegible] si [illegible]
sit non forti dicitur conferre

Cano

[illegible] confert in hac [illegible] purgacionibus
insistere quia humor putridus non est
[illegible] [illegible] vapor aeris putridus
cor inficiat et eius humiditates
[illegible] si vehemens sit stipticus
leniatur cum suppositorio vel clisteri

et quoque cum medicina leni cum sunt cassiafistule manna tamarindi si bu
liant in aqua cum fiolis vel prunis et colet
et potent in aurora / quod si corpus carno
sum fuit rubicundum et vrina rubea et
spissa et consuetudo fuit in flebotomando flebotom
etur statim a principio quoniam humores super
fluos diminuit reliquos alleviat et a febri
bus putridis preservat / nec non negligenda
est dare medicinam digerentem quoniam de his hu
mores rectificat et ab ebullitione prohibenda
infrenat cum aqua ordei ozizakarad vel sirup
acetosi sumpto si cum aqua frigida potent in
aurora sed apud occidentales tempore estivo ve
hementis bibat sirupum rosatum vel de nenu
fare Apud noctem vero cum sompnus pro
hibebat sirupum de papavere et similia omnia
quae de istis vicinia continua dixerunt tempore
in estate et vigiliae perdurantibus

Pro nosticacio

Capitulum I

febres epidimiales que
tamen sint sepe tediose
sunt et suspecte quoniam in eis minuta pon
tendimus est in corpore quod est sanie victe
quapropter ait Avicenna 3o canonis fen 1a ca
pitulo quod vero cum in ea digestioni credere
quoniam per vrinam apparet digesta et eger
continuo tendit ad mortem quod est quoniam
in hac febre virtus naturalis per istam fortis quae
digestionem perficit in rebus et humoribus qua
propter virtus vero vitalis est debilis pro
strata que pulsum faciat parvum spissum
velocem debilem inordinatum pulsum
igitur credendum est per eum non fallit
ut dicit Galienus in libro suo de pulsibus Item si
sincopis frequentes et fortes accidit aut appe
titus anime sui prostratus invenerit Item
omnis febre tamen ad crisim pervenit modo
naturali et precedentibus signis digestionis ter
minatur ad bonum quoniam ad malum preter quoniam
hec febre in sua crisi non est confidendum
quoniam est ut plurimum modis ut ait Galienus in
prenoscitivo illius affo 2a particula Crisibus
crisis fit hiis vero difficilis ancti
men etc Item hec febre sibi et omnis febre
putrida multiplicabitur maxime sollicita
te plurimosa valde ypo 3a particula affo 4
Constituciones vero anni omnis quoniam sicce
pluvialibus sunt famores et nimis
mortales Item ad hanc febre variole
et morbilli sucedunt contrarie tempore

inveniuntur quare si copiose et subito
erierunt fortitudinem virtutis expul
sive signifcant et evasionem ad salutem si vero
quando accidit mortale Capitulum XVI
De variolis et morbilis
Variole et morbilli sunt pustule plurime
minute causate in febre acuta continua
calida plurima diffusa cum cutim corporis totaliter
et accidunt ut plurimum infantibus et pueris
ante tempus pubertatis quoniam illis etatibus
virtus naturalis roborata ut partes menstrui
malignas reiectitas in porositatibus
membrorum embrionis radicatas expellat
vnde hee partes duorum modorum quoniam aut
sunt sanguinee causant variolas aut
colerice aduste et generant morbil
los quoniam quidem si fuerint sine exflatione
non poterunt fieri causa illius passio
nis sed scabiei vel pruritus Accidunt
etiam iste passiones quoque corporibus a
dultis adultis et sepe post crises diminu
tas febrium acutorum vnde vero variole fe
bres de sanguine vero febres de colera consequentur
Signa corporis generalia quoniam apud inventum gua
conis guaconis amborum febris sit continua
acuta caliditas vehementis et dolor dolor
fortis super dorsum et pruritus in nase et
timor in sompno sive cum manifesta
Signa vero distinctiva sunt quoniam apud ge
nerationem morbillorum sunt omnia actua
for acuta et calitas et angustia cum dolore
capitis et rubore faciei similiter et vi
gilijs continuat Deinde post quatuor
dies aut tres oriuntur a corpore toto pos
tulo due rubee minute quo multum aut
parum faciunt rubum sed apud generationem
variolorum sunt acuta i ticora Deinde
post tres aut quatuor dies apparent in
toto corpore sic et in albuginibus oculorum
postule late molles subalbide que cum
maturantur faciunt saniem et tubum

Methodus

Capitulum

distinguntur hii morbi
per quatuor tempora quae ad
modum et omnes alii consueverunt salubres
Est namque principium in eius antequam postule
potius incipiant apparere Est aut aug
mentum postquam manifeste ceperunt
apparere sed est status cum maturantur
et tubum faciunt et rupturam Est vero

declinacio dum ulcera siccantur et faciunt crus
tas et vestigia planiantur secundum hec igitur cor
pora diversificatur et cura. In principio igitur egri
dinis et per quam primum cognovimus hanc esse
fiat illico flobotomia si virtus et etas consen
serint et subtrahatur sanguis plus prout possi
bile fuerit hora una vel apud sedacionem quoniam magis
diminuet et variolarum atque morbillorum impe
dict generacionem et regatur paciens hora illa
cum cibis et potibus stipticas prout possibile, ex qui
bus sunt pultes ex farina avene condi
ti cum aceto sumach et lentes excorti
cate et risum et mica panis ablo
luta in aqua frigida et post hoc imbibita
granatorum vel succo berberis aut acetose
et sicud sunt pultes ex farina sic con
dita cum lacte acetulato bibat aquam frigidam
puram aut mixtam cum aceto vel zucca
ro et cum sandali simplicibus vel mix
tis et in hoc casu conferunt trociscis
de karabe et trocisca de camphora et tro
cisca de spodio dicti capitulo de ptisi quoniam magis
calidas acuitates reprimunt vehementer
quasi veniunt restitutus fuit levia cum tam
succis rod tamarindis, sed predictum enim me
dicinis fortibus quoniam in hac egritudine ca
dit timor plus dissinteria maligne
in augmento vero et cum postule ceperint
apparere abiciatur hoc regimen omnino, quoniam ut
ait ypo prima pertracta assorum venenorum
natura repere illico educere ut per eminentes
regionum quare non fiat flobotomia nec
quod leniatur venter quoniam materiam ad centrum
corporis diminuerit et fortassis subitam
inducerent suffocationem sed cum cibis et
potibus temperate subtilibus dicte quibus
inc. dirigatur ad corporis circumferenciam per
quod plus inflametur sicud sunt pultes
ex farina ordei vel ferri vel avene
condite cum lacte amigdalarum et sicud
est hec aqua Recipe ficuum siccarum passu
larum ana ℥ in radicum feniculi ana po
tro silini quorum granatorum aut berberis
aut leuenci excorticatarum ana ℥
i sandalorum ℥ ß pistentur et bulliantur
in lb iiij aque dulcis donec medie
tas consumatur tunc coletur et refrigi

retur et frequenter ex ea potet in
die quoniam variolas et morbillos pro
vocat et maturat. Et cum fortifi
care volueris in provocando adde ali
quantulum croci et cooperiantur assidue
pannis calidis mollibus donec sudet
et ponantur super ipsum et circa eius orbi
tes rubee, quoniam faciunt ipsarum ex
itum appetatur festinare et mittat
manus et pedes in aquam calidam
qua faciet et alleviet variolarum
exitus in extremis et distillet in ocu
los et aures et nares aliquid ex
rebus stipticas frequenter, sed partes huiusmodi
defendat ab eruptione variolarum et mor
billorum et gargarizet cum eis quoniam
si acciderint in oculis adducerent cecita
tem et in naribus surditatem, similiter
et aliorum membrorum nobilium tollerent opera
cum sint corrosione vehementi et ex
rebus huiusmodi convenientibus est aqua ro
sata et ipse cum ea succus berberis,
et grana granatorum bulliet similiter et co
lira stiptica dicta capitulo de obtalmia
et capitulo de fluxu lacrimarum ex quibus
hora post horam in oculos stilletur
similiter et oleum rosarum et oleum mirtinum
ex quibus multotiens fricatur per nares
et in aures distillet. In statu vero et cum
postule maturent et sanies et virus
et sanguis emanaverit fiat redditus
ad dietam stipticam datam in principio
quoniam confortando partes intrinsecas
expellet materias ad exteriora similiter et in
testina custodiet a casu similiter fluxione
mathica que accidit frequenter in
hac egritudine precipue circa dissinterie
vero tenasmum et cibis et poti
bus sanguinem multiplicantibus ab
stineat prout possibile donec morbus ad
perfectam devenerit declinationem ex quibus
sunt carnes et ova et vinum nisi
fortassis virtus debilis fuerit tunc non
quod sumat aliquid ex ipsis usu modica
to. Cumulus et unguentis et emplastris
carnem generantibus sic est unguentum

et emplastrum quod sic fit Recipe litargiri abluti
novem vicibus in aqua rosarum et totiens
ebullati ℥ j radicis cannarum siccatarum fa
rine risi pulveris ossium adustorum farine
fabarum corticum farine lupinorum vel
amigdalarum amararum et corticum ana ℥ j
terantur omnia subtiliter et ebullantur et cum
mucillagine seminis lini psilii fenugreci
incorporantur in forma unguenti aut
empl. et super loca grana ponantur sero et
utatur ad lectum et mane cum aqua abluatur
et ad hoc confert valde plurimum sessio frequens
in balneo aque dulcis tepide post cibum
sine mora ... plurimum tempore quo
...minuatur ad membra trahit et
carnem multiplicat in cute

Pronosticatio utrarumque istarum febrium
que est et acuta valde quare vehemens
cadit in eis timor et precipue apud statum
et fuit augmentum cum pustule oriente
velud sudor apud crisim verum morbil
lus est velocior suffocationis et corro
sionis membrorum spiritualium quam in variolis
quia est in eis febris acutior et acuta
forciora quapropter fit crisis in morbillis
et egrediuntur pustule apud diem tertium
vel quartum vel quintum ad plus crisis vero atque
exitus variolarum accidit ut plurimum apud
diem vii vel x Est tamen in quibusdam
corporibus preradicatis complexionibus ut in variolis
maior cadit timor quam in morbillis
que sunt circa nares aures atque
gutture quia partes huiusmodi vehementer
corporis corrodunt nisi fortassis sta
tim a principio cum gargarismis et collirii
stipticis succurratur Item morbilli et
variole cum bene fuerint purgati corpus
mundificant et alopiciam et cancro et
morphea alba et nigra preservant
Item si fiant huiusmodi pustule in crisi
febris epidimialis et virtus competens
crisim facit salutarem Item si pustu
le in ambobus pauce fuerint et cito
crescunt et cito maturantur salubre
si vero contrario mortale Item si pustule
nunc appareant nunc delitescant cum

dolore et angustia in hipocondriis brevis
compulsione debilitatem et nisi ultimus et
crisim significat mortalem Item si sincopis
fortis et frequens accidit mortale
Item maliciam anhelitus aut difficultas
deglutiendi cibum et potum supervenit cum
siti et angustia vehementi mortale
quia membra plurima spiritualia suffocat et oppilat
Item si fuit color morbillorum rubeus
vehemens aut fuscatus aut niger aut
lividus mortale quia materiam adustam
significat et venenosam Item si variole
fuerint citrine vel prius dura spis
sam in volunt vel rubeam vehementer
aut fuscatam aut ambulaverit ut for
micat aut cum cute corporis corruga
verint velud in spasmo omnes sunt
et mortales ut aut fatis in dimisionibus
causa prima Item si sanies alba lauda
bilis fluxerit exeis apud maturacionem
salubre pronosticum vero cum zonosa cum
fetore horripilatione mortale Item si
vermia nigra fuit aut livida aut viri
dis aut diversi coloris confusa mortale
Item si fluxus ventris supervenit sta
tim a principio et ante apparicionem pustularum
in variolis seu morbillis crisim fit
ad salutem et precipue si non superfluxerit neque
viscera senserit nocumentum Si vero
post apparicionem pustularum et accidit statim
vel augmento fluxus ventris accidit
crisim sinthonomaticam et significat
timorosam Item si virtus confortatur et appe
titus remanserit et anhelitus bonitatem
tem suam servavit et non remedia
convenientia exhibita quaque die convalescit
et sitis et calefactio remissa fuerint
et pustule cito apparuerint et appa
rentes completius remanserint et tumidates
cito maturaverunt et maturantes
saniem albam levem equalem emiserunt
et calor totius corporis equalis fuit
et viscera dolorem non senserunt
omnia ista salubria atque vitalia
sunt signa etc. Incipit tracta
tus secundus cuius prima particula
de crisi que sit et quot
habeat fieri modis et per quas regiones

Diximus ergo iam certam febrium dum
exposuimus volumus nunc sermonem nostrum di
rigere super actus quosdam horribiles
consequentes febres accidentes in parte termina
tionis ad bonum vel ad malum quos greci
crisis et latine iudicio vel iudicium
appellant quia omnis febrientis hora
crisis ad salutem vel periculum iudi
catur. Est autem crisis ut vult G.
primo et 3o de crisi vehemens atque
velox motus morbi tam nature et
egritudo in quo natura subito vel vincit
vel vincitur in toto vel in parte quia est
velud pugna seu duellum inter naturam
et virtutem generaliter ut ipsarum alterum subi
to pellatur sensibiliter extra corpus
in toto vel in parte. Unde quia expulsio
sensibilis atque subita potest fieri 3bus modis
simpliciter et compositis. Modus primus est in quo
eger subito mutatur ad periculum vel sa
lutem quia tunc virtus aut natura sub
ito simul expellit quod virtus velud accidit
in febribus vere acutis quibuscumque.
Secundus vero modus est in quo eger sub
ito mutatur ad melius vel ad peyus
post hoc autem paulatim tendit ad peri
culum vel salutem quia fit primo
crisis completa ad bonum vel ad malum
deinde virtus reficit vel deficit pau
latim velud accidit in febribus tro
picis et non vere acutis in quibus
virtus partem morbi primo expellit subito
deinde residuum insensibiliter resolvit
vel ab ipsa resolvitur paulatim. Dic tercius
vero modus est in quo eger paulatim
primo tendit ad melius vel ad peyus
post hoc autem subito mutatur ad periculum
vel salutem quia primo virtus paula
tim resolvit aliquam porcionem materie
vel resolvitur ab ipsa. Post hoc
vero subito residuum expellit simpliciter
et expellitur ab ipsa velud accidit in febre
cronica simplici et in febre interpolata in
hiis namque natura primo consumit in quolibet
paroxismo per vomitum vel sudorem
Deinde circa diem [illegible] vel ho
ram fit fortis crisis ad vitam vel ad

mortem neque potest evadas
certitas fore modus quartus in quo
eger paulatim tendit vel ad periculum
vel salutem a principio egritudinis
ad finem quia modus huiusmodi non est
crisis sed resolucio quod non incipiatur
quo ad modum accidit in febribus
que sine crisi terminantur. Regiones
autem per quas licet crisis fieri duorum
sunt generum quia aut expelluntur
humores extra corporis aut ad
membra debilius et est primo modo
sunt appellatur crisis evacuans et
continet sub se 7 species que sunt su
dor urina vomitus fluxus ventris
fluxus sanguinis narium et
fluxus menstruorum vel emorroidarum.
Pluribus namque modis inchoatur egre
dere simul in corpus. Si vero
2o sunt crisis permutacio ab arabibus
nominata. Et continet sub se
3b species fomasias que sunt apostematum
[illegible] et in inguinibus
et sub assellis quia ista sunt emunctoria
corporis ignobilia super naturam fabrica
ta velud in domibus latrinas
et omnis pes debilior apta ductum
[illegible] receptaculum fortioris.
Signa crisis quia sunt turbacio
sensuum et reumatis plus solito cum
dolore capitis et scotomia et an
gustia cordis et inquietudine iacen
di [illegible] et instancia vigiliarum
et sompnus profundus et dolores
fortes in visceribus et alteratio an
helitus et vehemencia [illegible] et ca
loris et adveniunt quibusdam rigor
fortis et anticipat hora accessionis
caloris magis solito omnia ista
cum apparuerint in die crisim
signant futuram in nocte et e converso
quia ut ait ypocras [illegible]
[illegible] quibus crisis fit hiis vero
difficiles aut accumen super venientes
vero leviores ut in pluribus [illegible]
[illegible] producit se sine [illegible] accidenta
et dies expectata sunt [illegible]

cretica qua sua precessit indicatiua cum signis et eandem creticis dimictit et digestio perfecta vel tarditas vltima ta visa sint in vrina vigor erit forti tua. Signa crisis que sunt per sudorem sunt cum predictis pulsus mollis undosus et caliditas cutis rorida vaporosa et quod eger sentit circa superficiem velud actum pruritum et retinetur status et vrina vehementer. Signa vero que crisis future per vomitum sunt cum predictis grauitas et tumoris trans- mutet et pectore et quod eger est oppilatus qui venas habet largas et crisim consueuit facere per vomitum. Signa crisis que per fluxum ventris sunt cum predictis grauitas et tumoris circa ventrem et umbi- licum et ventositatum egressio plurimarum. Signa crisis que per vomitum sunt cum predictis animi subuersio et nausea et tre- mor labiorum oris et inflatio sputo vel saliue quod si singultus super veniat vigor fuit forte. Signa crisis que per fluxum sanguinis narium sunt cum predictis fluxus lacrimarum involuntarius et rubor faciei atque oculorum cum ymagi- natione rerum rubearum ante oculos et perturbacione capitis similiter et nasi pru- ritus vehemens et anhelitus constrictio in tympore pulsatio et venarum inflatio que sunt in fronte. Signa crisis que per fluxum menstruorum vel emorroydarum in corpore consueto sunt cum predictis pruri- tus in ano cum tumore et inflatione venarum ibidem similiter et agitatio circa sinum ventris et ardor circa vuluam et dolor circa altatum et quod si corpus con- suetum sint in hac crisi et vrina magna sint aut cum sedimine nigro vigor erit forte. Signa que crisis future per apostemam sunt cum predictis status grauitatis plurime in aliqua parte corporis puta post aures vel in coxis aut sub assellis et quando parte fiat defluxe vel tota non prima et vrina fuat alba grossa lactea vel subtilis a- quosa neque virtus fiat fortis compellit

quare naturam perficere non compulit sed ad membra debilius dimant.

Methodus

Cum hora crisis accessit et illud perficere cognoscit quod signis supradictis nichil egro tribuas in cibis aut potibus aut medicinis sed ipsum permittas ne delinquas quando est ager sapiens quod natura opatur in singulis ipsa posse nisi fortassis virtus debilis et pulsus parvus sunt atque in ordinatus non quidem quod fortiter accidentium sed multi- tudine euanimi tunc namque cibus modicus erit statim offerendus velud est panis mica panis lota in aqua frigida et post hoc in biberata in vino pontico vel succo gra- natorum et quamdiu via crisis non appa- ruit per signa circa egrum ne forte ille diceret et non [illegible] regiones. Cum autem via crisis apparuit et intus sufficere videtur adhuc medicus orare quando vt aut ipso prima perturbata affert Et quorum crisis fit et quorum frigida est equaliter non moueat neque nomine faciet neque for- magis neque aliis innuitibus vti sed sine quod si virtus insufficiens videtur confortetur ipsum medicus super eandem regionem quando natura aut ipso cibus Sine ducere ea omnia cum naturam regit vnde ea ducere per contraria loca quo autem naturam confortare possumus apud crisim per eandem regionem completa non iam ducimus tunc decima esse putridatem in generali

Pronosticatio

Si signa crisis euenerint in die cretica radicali qua sua precessit indicatiua radicalis et apparuerunt signa perfecte digestionis in vrina et virtus fortis sint et pulsus magnus ordinatus crisim fidam completam et perfectam fit affuturam si vero quid omnium predictorum euenit crisim malignam fit et mortem. Signum quando si crisis apparuit primus sudor aut fluxus sanguinis narium aut fluxus ventris modicus neque signa manifeste digestionis apparentur neque virtus sit valde fortis crisim mor- talem fit in vero quando virtus non potest mor- bum superare per attemptauit in die [illegible] si quedam earum affuerunt et quedam non crisim fit diminuta quando si

ad recidiva in evacuationibus post crisim sue
crat quam ut ait ypo 2a particula affo 24
que relinquunt in morbis post crisim
subversionem facere consueverunt Item solli
citandum mysse ad faciendum crisim completa
et si non aliter saltem partem crisim ut
Communis recidiva tam fere ipa ea finali
quam tam repit detior est sua recidive
distinguendum defectam vim tamen
quam est vera et non vera ne fiat error
dicit que sit corruptione materie post
crisim derelicte Non vera vero dicat
que post crisim generata corrumpit reginine
in toto vel in parte Item si quis con
valescat esse pruenda sive sensibili
evacuatione vel modica recidiva
non evadit nisi cum purgationibus pravitate
sucrevant unde ypo 2a particula affo 24
non sunt iterum alleviationes morbi oz credere
cum eius sint meta et non valde prima
consueverunt Item febre singule
crisim faciunt sicut crisim in regionibus sue
me conveniente solum cura esse de sang
fluxu sam narium sive esse de tota p
sudore vel fluxu ventris colericos
sive esse de flava vomitum vel vomitu
sive esse de urina effluxu menstruorum
vel emorroidarum esse quare papa enim
ad solum crisim facere per
regionem Item crisis cum tota fui
esse plus attinet saluti quam mor
ti nisi fortassis morbus erat fuit
pestilencialis sicut aut sicut in quarto illius
affo 2e particule Et inbusfande crisis fit
Ecce scire possumus quod ad pugna
certamen plus late fieri unus quam mor
bus nisi crisis simthonomatica fuit
et maligna rec

Cam n de cognitione febris an terminanda sit per crisim vel sine crisi et an febre sit longa vel brevis

Modi terminationis egritudinis malarum
sunt tum duo quam aut terminantur
subito et sic terminantur per resolutionem
uero aut malorum quam egritudinum
i malarum tum sunt mala corporis

et solucio quarti simpliciter et mala quo sunt
materia qualis est esse ethica et esse essentia
vera proprie loquendo non est terminatio cum non
fit in eis pugna sed verificacio sola
Sed aut scire possumus que malis
egritudo terminetur per crisim et que per resolu
cionem distinctionem vide quod quo decem
pertineat ad eam crisim Dicamus
igitur quam sunt sex sicut colligitur
ex diffinitione vero crisis posita
quarum primus eorum precedenti
prima quarum est ut sit pugna re
hemencius vitutis cum materia et egritudine
Secunda vero ut hec pugna fiat subito
et tempore non longo Tercia vero ut to
ta materia aut virtus tota aut maior
omnis pars ad extra corpus pellatur Quar
ta aut hec expressio sit sensibilis ma
nifesta Ista namque quatuor cum omnia
simul fuerunt faciunt egre proprio festi
nare ad mortem subita vel salutem
et per crisis appellatur Et est vero cum
nulla conditionum quatuor accidit apud
egritudinis terminationem resolucio nuncu
patur Et si que affuerint et quedam
non potest crisis larga nuncupari cum
eum humor pugna certa simpliter
et resolucio sibi genera oriri heant
non nisi ex quietate atque resistencia
virtutis et sine fagenes morbum ex
humor quietas non accidat nisi in
morbis vehementer virtute molesta
tibus Sciendum videtur quod omnibus morbis
humor est molestans vehemencia cum
sunt esse aut per dignitatem lese actos
apparentibus proprium cum sit apta
ex plia tetanum et squinancia quare
videtur relinquendo quod sola esse posset
cum crisis fieri simile et resolucio genera
tam sola namque febris est morbus
totum corpus occupans et virtute naturali
molestans ut aut sicut vim de inge
nio scrutatus Sed ad magis specialia
descendentes distinguamus quibus febribus
crisis conveniunt et quibus resolucio
genera et quibus crisis non vero proprie
ex sciendum quod triplex est genus febrium
quod admodum et genus humorum

que sunt una materiarum quarum aut febres c
corpus talia subtili a quarum corpus grossa sicut
aut corpora ma semi corrupta et sunt
quedam acute 2e vero cronice et aut
tropice incipiunt 14 vel aut dimictuntur
genus acutarum febris est triplex quarum aut
sunt acute absolute et hee quidem apud
diem 14 aut ad plus 20 terminantur
et ypo testatur 2a particula afforismorum cum
aut dimictuntur egritudines in 14 die
bus iudicantur Aut sunt magis acute
et peracute dicuntur que terminantur apud
diem 7 vel 9 Aut sunt in pleno
acute et peracute incipiunt que
apud diem 4 vel 5 finiuntur Tropice
vero febres dicuntur que non habent locum assiduum
cum principium sue inchoacionis usque ad termina
cionem sed dicuntur acute sed de qualibet [illegible]
moventur ad crisim diminutam et post hoc
iterum quiescunt cum qualitatibus vero
se habent apud diem 40 vel
vel ad plus terminantur usque possunt
[illegible] terminum prime quam dies vel est finis
acutarum dierum et inicium cronicarum et
principium cronicarum que dicuntur cum tropicis
vel acutis ut dicit ypo in illius afforismi 2a
particula afforismorum plurime pueris passiones
[illegible] Cronice vero dicuntur febres que etc.
[illegible] quasi non videntur moveri que
durare possunt ultra diem 40 et per menses
et annos plures Accutus ergo febribus
vero crisis convenit Cronicis vero resolucio
[illegible] Sed tropicis crisis [illegible] vel acute
[illegible] febres corpora generantur acuta qualis
est colera vel sanguis Cronice vero
ma grossa sicut qualis est melancolia et flegma
[illegible] Ex quibus omnibus apparet scire
possumus in quibus febribus et in quibus diebus
vero crisis accidit quia non nisi in febre terciana
et [illegible] continua et sinocho et sinocha c
[illegible] neque post diem 40 quoque [illegible]
[illegible] aut Cronicis cum tollere [illegible] diem
40 non fit crisis sensibilis et [illegible]
[illegible] acutarum Similiter et in quibus
febribus et quibus diebus sola resolucio
contingat quarum non [illegible] in febre quartana et
quintana et [illegible] ultra diem 40
perduraverint febres itaque [illegible]

crisim breves sunt et cite terminaciones
febres vero que sola resolucione terminantur
prolixe sunt propterea febres vero que crisi non
[illegible] terminantur medie sunt earum [illegible]
[illegible] dicte plurima in cibo et potu
et caliditas [illegible] et raritas corporis
et tempus estatis et regio australis et auge
[illegible] roborare calorem subtilium febres vehement
abbreviant vel bonum vel ad malum que
ad modum contrariorum omnium febres elongant
quia morbus et virtus [illegible] roborantur
sed [illegible] grossa dieta Et nec per [illegible]
cio cercior longitudinis et brevitatis mor
bi trahitur quam signis digestionis in prima
[illegible] In quibus febribus principium est
longum omnia alia tempora sequencia sunt lon
ga et propterea febres sicut longa sed cum principia
sunt brevia omnia alia tempora sunt bre
via et propterea tota febris brevis propterea quod
[illegible] est atque utique ad prognosticandum
statum sed an sit longinquus vel propinquus
apparicio febris ut ait ypo primo de crisi 2e

Capitulum iii de racione quare horarum universalium in febre et in quibus egrotus debeat fieri crisis

Febris quelibet et febre cum sint sa
lubres humorales quare in tempora
quibus eius alteracio fecit [illegible] et [illegible]
[illegible] variantur et [illegible] est ut cog
noscantur a medicis quia per ea [illegible] atque
medicina [illegible] et [illegible] prognosticum quia
[illegible] variantur Quinque autem principium aug
mentum status et declinacio per [illegible] quod
[illegible] fit 3bus modis uno quidam
[illegible] dierum [illegible] dicimus fore
[illegible] cum primum eger senserit de
[illegible] atque [illegible] sui corporis alteraciones
quibus febris [illegible]
[illegible] in [illegible] Vel dicamus
[illegible] dierum [illegible]
[illegible] Tunc vero dicimus augmentum
[illegible] febris peracuta precise ad diem [illegible]
et febris peracuta ~~absolute ad diem [illegible]~~
ad diem 3um et febris acuta absolute
ad diem 7um et febris tropica ad diem
14 febris cronica ad diem 20 vel
sibi propinquum Tunc vero statum
esse dicimus cum febris ad diem suam
creticam pervenit vel proxima [illegible]
Tunc vero declinacionem fore dicimus

cum ipse crisim fecit sedam et completam
Dicis ergo distinguendum est hec tempora predictis
accidentium ipsorum signorum Et tunc dicamus
principium cum accidit ipsi singula qualis est
dolor capitis sitis et vigilie in quibus dum
fuerit sensibiliter augmentata Tunc
vero dicimus augmentum cum omnia hec
plura ipsi accidunt Tunc vero statum
cum ad ultimum difficultatis et malicie
pervenerunt Tunc vero declinationem
cum incipiunt etiam de forti plura sensibiliter
ceperunt accidentia singula mitigari Iterum
vero eius et magis certo atque rationabiliter
distinguntur per motum digestionis ut quidam
tunc esse dicamus principium cum in eo dum
apparuerunt signa digestionis ut quidam
tunc esse dicimus principium ad ea dum
apparuerunt signa digestionis in urina
vel fuerunt in occulta diminuta ut quando
ut cum urina est alba aut lactea aut
glauca aut karopos in colore et grossa
valde vel subtilis valde in substantia et in
consuetudine morbi tunc dicimus esse principium
cum in eo dum apparuerunt manifesta signa
cruditatis isto namque tempore neque licet operari
manifeste in materia neque materia consurgat
manifeste contra naturam Tunc autem esse
dicimus augmentum cum apparuerunt
signa manifeste digestionis in urina videlicet
que est pallida vel subpallida vel sub
rufa in colore et mediocris in substantia
cum nebula pendente in supremo vel
natante in medio et in consuetudine mor
bi tunc dicamus esse augmentum cum ap
paruerunt signa manifeste cruditatis
ut sunt signa contraria predictorum isto namque
tempore solet virtus agere praeparationem vel
materia insurgere contra virtutem Tunc autem
esse statum esse dicimus cum apparuerunt
signa in urina perfecte digestionis omnino
completa videlicet ut cum urina sit citrina
aut rufa aut sub rufa in colore
et temperata in substantia cum ypostasi alba levi et
equali piramidali vel in die crisis
huius apparentis aut cum in consuetudine
morbi apparuerit ceperunt signa cruditatis
aut adustionis ultimate ut est urina
aquosa subtilis et nigra spissa aut
livida confusa aut viridis zaeno
sa cum debilitate virtutis et pulsus pravi
tate isto namque tempore materia operatur in materiam
in parte ultimum sue potestatis et separans
digestam complete atque a natura se
gregat et apud finem status ipsam
subito expellit et crisim faciat
salutarem aut materia vehementer
insurgit contra virtutem et ipsam
opprimit totaliter simul et crisim efficiat
mortalem Tunc vero declinationem
esse dicimus cum post evacuationes criticas
copiosas caloris febrilis quievit et
urina sedatur colore et substantiam ad sta
tum redient corporis debitum vel con
suetum neque poterat hora vere
declinationis esse in ipso processu
quoniam sunt quod non in principio
consuetudine sue fuit et manifeste
invito egrotantis debilitationem virtutis
et in statu vehementia accidentium
sed in declinatione vero nullus preter
mortem omnino fuit aut Secundo considerans
qualiter namque virtus post pugnam est
et que in pugna prius praevalebat
plerumque patiendo mors fit in
declinatione vel cum sit novus morbus
accessit aut cum apud crisim superflu
entem materia cum nocitivo totaliter
expellatur Distinctiones autem harum
quatuor horarum ipsi ea de re quoque sunt
incidunt temporibus ergo quoque similiter
et succedunt in toto vel in parte pro
ut complete ordinem predictum explevimus
super hoc primo sed in qualibet harum temporibus
particularibus sit actus medici secundum ca
talogum et evacuationem ubi medicina
completa ut tercio capitulo de cura febrium pu
tridarum in quali distinximus proposse
Restat igitur adhuc differentiam quarum hora
debeat fieri crisis parte quoniam facit quod crisis
tam salubris quoniam morbus peracta
in augmento fuit et in statu ut an
Amicum Quarto tamen fere secunda capitulo de in
diebus bone crisis Crisis tamen
que est in ultimo bonitatis atque
rationis solum fit in statu
quare est secundum medicos et regula
crisium aliarum quam bone vel male

dum procul ab illa elongatur; porro in hoc
refert quoniam virtus fortis sit plus et
materia modica calida subtilis et benigna
non expectabitur completa et perfecta in aug-
mento, et ipse creta evenit sine quod appellatur
virtus crudum et digestio. Et si virtus de-
bilis extiterit et materia plurima grossa frigida
viscosa non dabitur inducere coctionem ad
horam status, sed in augmento materia obruet
virtutem et faciet crisim mortalem.
Si vero virtus et materia fuerint equalis
fortitudinis inter se scilicet potentia et
quantitate non insurgent contra se nisi
apud digestionem completa vel cruditate
ultimata et facient crisim hora status
mortalem vel salubrem. Nec videtur aliquis
quod si crisis sit fieri possibilis in pugna
quoniam pugna critica non accidit inter duos
debiles omnino neque inter debilem et for-
tem sed tamen inter fortes. Quare si virtus
sit debilis in principio morietur sine crisi
quod si virtus et materia fuerint fortitudinis
equalis vel contra id agent in se mutuo
donec in augmento vel statu duorum
alterum domietur, et ad illud non parum
confert auxilium medici et influencia
astrorum apud diem creticum bonum
vel malignum, propter quod patet quod 3° dicitur
et non per aliquando subito salvari ab egri-
tudine sine crisi sed mori contingit plurima
subito sine crisi.

Capitulum quartum de cognitione dierum criticorum quid sit et quot sunt

Quoniam crisis efficitur non sola natu-
re naturali pugnante contra morbum et
eius causam, verum et imperio corporum celesti-
um per quorum ordinatissimam lationem omnis
inferior locus gubernatur ut ait Aristoteles primo
metheororum et ipse 1° pronosticorum et Galenus primo
de creticis, necessarium videtur dies cognoscere
in quibus corpora celestia virtutem benig-
nam inflant aut malignam in corpora
egra ad crisim bonam vel malam faciendam.
Sed licet corpora celestia plurima atque
diversa sint valde scilicet omnium et virtute
medici tamen duorum tantum influenciam con-
siderant scilicet solis et lune quoniam sunt domini
propria apud physicum et totum similiter
et morbis criticis sufficiunt omnino qua-
si, quemadmodum enim omnis morbus

criticus aut est cronicus aut acutus
quoniam et tropica vere cronica indicantur
solem et motus solis per circulum zodiacum cro-
nicus est ita quod non nisi anno integro
completur; motus vero lune per zodiacum bre-
vis est et acutus ita ut quolibet mense
compleatur, quapropter oportuit ut morbi croni-
ci virtute solis aspiciuntur et eius motum,
morbi vero acuti virtute et motum lune
sequerentur. Cum igitur motus celestium
corporum similiter et astrorum non nisi tempore
mensuretur, sunt autem quorumlibet certo [illegible]
tempus aut periodus et ebdomadas et
medietates ebdomadarum que certe mi-
nutias sunt et per menses distinguuntur, sunt
notum vero motum et influxum solis
et lune medici considerans distinctiones
temporis iam positas. Et ne noret Inspectores
igitur distinctiones et admodum apud astro-
nomos sunt dies et ebdomade et
medietates ebdomadarum atque menses.
Dies est apud medicos omnes quamquam
non ut plures dicunt quoniam dies apud astro-
nomos que dies naturalis appellatur est xxiiii
horarum naturalium completarum, dies vero [illegible] nunc
unius hore quoniam ad quemadmodum sol xxiiii
lune describit suis horis ita luna circula-
tionem unam [illegible] morbos acutos [illegible]
[illegible] horis supradictis. Similiter dicitur et
ebdomade atque earum medietates quoniam ebdo-
mada astronomorum constat ex septem die-
bus naturalibus et [illegible] horis. Sed ebdoma-
les compositi [illegible] diebus medicinalia
dies naturales et [illegible] qui non constituunt nisi [illegible]
[illegible] horas et dimidiam
Medietas vero ebdomade constat ex tribus
diebus naturalibus et [illegible] horis et dimidia
et quarta parte unius hore naturalis. Et mense
dicitur quedam ebdomada vocatur [illegible]
quoniam per singulas ebdomadas peragrat
luna quartam partem zodiaci. Sed medie-
tates ebdomadarum quatuor appella-
runt quoniam in omni ebdomada sit media
dies quarta quemadmodum et [illegible] ebdoma-
darum [illegible] periodum vocatur
quoniam per singulas tres [illegible] ebdomadas

simul copulatas perficiunt dierum et ebdo-
madarum medicinalium computacionem penitus
integre et diminuta ita ut tunc utrorumque alia
computacio inchoetur. Porro tamen mensis et
ebdomadis quamvis integritatem optinuit ut
quemadmodum astronomorum quamvis
ebdomadis constat perfectis que sunt
septem dies naturales similiter et mensis me-
dicorum quamvis ebdomadis dierum
suorum predictorum que sunt ut nisi xx
vi dies naturales et xxxv hore. Hec est
igitur dierum et ebdomadarum atque mensium
medicinalium investigacio supra apposita
sed et apercioribus inquirendo dicamus
quod mensis astronomorum est duplex in genere
videlicet solaris et lunaris. Solaris quidem est
spacium temporis quo sol unum circulum zodiaci
motu proprio percurrit et continet xxx dies
naturales et x horas et dimidiam horam
quod tempus si dividatur per quatuor fiet ebdo-
made solares et hec ebdomada est xxxv
dimidia fiunt dies solares. Mensis vero
lunaris est triplex. Primus quidem dicitur mensis
conjunctionis et est spacium temporis quo luna conjunc-
ta soli recedit ab ipso et perficit totum
zodiacum et plus aliquid donec iterum soli
conjungatur et continet xxix dies naturales et xii
horas. Secundus vero dicitur mensis peragracionis
et est spacium temporis quo luna sub zodiaco
movetur ab eodem puncto ad idem redeundo
et continet xxvii dies et viii horas
quare deficit a mense conjunctionis in duobus
diebus naturalibus et quatuor horis quo quidem
ille mensis indiget ut luna solem in-
veniret. Tercius autem dicitur mensis apparicionis
et est spacium temporis quo luna apparet nobis
hic inferius illuminata quod quidem accidit cum
a sole recedit post conjunctionem que ad istud
incipiat et continet xxvi dies naturales
et xii horas quare deficit a mense conjunctionis
tribus diebus naturalibus quibus luna nobis
non apparet illuminata quoniam stat sub adustione
totidem diebus. Sed tamen luna virtute sua
non influat in hec inferiora nisi per suum
motum et lumen quemadmodum neque aliquod
aliud astrorum ut ait Ptolomeus 2o celi
optinuit ut medicus mensem peragracionis

et mensem apparicionis in sua consideracione as-
sumat neque mensem conjunctionis computaret
quare si menses hii duo aggregentur con-
stituent liiii dies naturales et xx horas
quod tempus si totum mediatur constituet mensem
medicinalem supradictum cum suis ebdoma-
dis et diebus. Postquam igitur dies et
ebdomadas atque menses medicinales
inquisivimus fiet modo consequens ut eorum
computacionem inquiramus. Circa quod
est advertendum quod dies naturales astrono-
morum similiter et ebdomade sunt integre
et perfecte plana est eorum computatio.
Solum apud medicos variatur quoniam prima
ebdomada computatur divisim a secunda sed
ut dies vii naturalis totaliter sit finis
prime ebdomade sed dies octavus sit
principium secunde. Secunda vero ebdomada co-
mitum computatur cum tercia ita ut dies
xiiii naturalis totaliter supputata sit finis secunde
ebdomade et principium tercie ut sit prima
periodus que facit iii ebdomade medicina-
les compleatur in xx diebus naturalibus
et quatuor horis. Vel aut ipso 3o prognosticorum
quod quidem propter accidit cum medium xii
horas naturales aut plures pro die completa
recipit quod si pauciores fuerint abiciat
omnino propter computatem quemadmodum
accidit in computacionibus astronomorum
ut sic quodammodo per utrumque sua compu-
tacio procedat. Cum igitur vi dies prime
ebdomade medicinalis sit spacium xviii
horarum et dimidie post quem dies vi pre-
cedentes sunt integros atque naturales sed
ut huius pro die vii computetur comple-
te. Sed tamen dies vii ebdomade secunde
que erit dies xiiii sit tunc xii horarum
post quem dies omnes precedentes secundum
integros atque naturales optinuit ut illa
dies bis una secunde dies vii secunde
ebdomade vocaretur quoniam per huiusmodi re-
duplicacionem quod deficit in ebdomada
secunda recuperat in 3o et e converso. Et
quemadmodum fit computacio ebdoma-
darum in prima periodo que in die
xx naturali terminatur inclusive ita
et in periodo secunda que incipit in die
xxi naturali et in die xl naturali

terminatur similiter et in 3a periodo que incipit
in die post naturali et in die ho. naturali terminatur
Post quod non computantur dies neque ebdomade
neque periodi sed menses atque anni quorum est
finis egritudinum maxime cronicarum
que cursum solis assequuntur et non possunt
sed per resolutionem terminantur Ex omnibus igitur
que dicta sunt docemur dies creticos
computare videlicet in prima periodo quando si
morbus terminabitur in die xiiii ut
infra computabimus omnes eius dies
predictos fractos atque medicinales ita
ut si morbus incepit in die solis
hora 2a decima quando incipiet dies
3a die lune hora prima et paulu-
lum prius quod non est estimatione dignum
propter sui paruitatem et quod dies 3a in-
cipiet die martis hora xxiii diei
precedentis et sic anticipando per unam
horam naturalem quasi diem naturalem quare
ad ad diem xiiii peruenimus incipiet
ipsam xiii horis ante diem xiiii na-
turalem Et per hoc scire potes quare plena
et sit crisis facta et completa in die
xiiii naturali quoniam illud accidit per hoc quod dies
cretici medicinales incipiunt vel ter-
minantur in eis Si vero morbus terminabitur
post diem xiiii utpote in die xxi aut
xx tunc isto modo dies medicinales sed
per integros computabis quoniam replicatio
diei xiiii totum errorem explanabit
quod si non fecit tunc tres ebdomade
medicinales in xx diebus naturalibus
complentur quod est contra ypo. 3o pronosticorum
et que admodum septima [illegible] distin-
guimus ita fiat similiter in 2a secundum incep-
cionem renouando modum computationis
que admodum et in prima [illegible] et ebdo
Restat autem ad hunc dierum naturarum
atque periodorum et mensium medicinalium
proprietates pertractare ut scire possimus
qui sint dies cretici ad bonum vel
ad malum et qui sint dies indicatiui
similiter et in qua ebdomada atque periodo
virtus dierum augmentetur aut debilitetur di-
camus igitur quod omnis dies aut est cre-
ticus aut indicatiuus ut ait G. 3o de
creticis et si sunt cretici aut est radi-
calis aut acomodatus aut incidens

Radicales autem dies creticos radicales quorum
sit in eis vel plurimum crisis ad salutem perfecta
quia sunt dies quadrarum in quibus luna
forti mutatione sedium luminis et motus
respicit inferiora Et sunt isti dies vii
xiiii xx quoad primam periodum solem similiter
et xxvii xxxiiii xl quoad secundam pro-
dum solem similiter et solem lunis quoad
ad tertiam et ultimam periodum lunarem similiter Post
ea vero sunt menses medicinales vel sicut ad
tres vel quattuor et decem anni solares sicut
sunt in [illegible] vel podogra que in quibus-
dam corporibus tempore veris vel autumpni
redire vel terminari periodice consueuerunt
Dies vero creticos per accomodationem dicimus
quoniam sit in eis crisis competente ebdomadarum
quarum sunt medietates et sunt isti
dies quattuor xi xvii xxiiii xxxi quoniam
ad periodum 2am similiter et dies plurimum
[illegible] quoad periodum 3am solem et
post hoc sunt medietates mensium mensium
et annorum Dies vero creticos incidentes
dicimus quoniam in eis sit sepe crisis ad
bonum vel ad malum que admodum et in ra-
dicalibus vel tamen illud non accidit
per influxum corporum celestium sed per impetum
morbi vel virtutis et sic isti dies 3us quintus
ut eo quo scire potes et in 2a periodo
et cetera vero sunt huiusmodi dies quorum sole febres
et parture vel acute sunt imperturbate
mobiles que necesse sub prima periodo terminant
Dies vero indicatiui ut ait G. loco supradicto
ipsi non distinguuntur secundum eum aut sunt radi-
cales aut acomodati aut incidentes
Dicimus autem radicales quorum virtus fortis atque
euidens est eorum indicatio quoniam sunt dies
medietates in quadris sine septimanis et
ut est dies quartus qui indicat super vii et
xi qui indicat super xiiii et huiusmodi sunt
sunt omnes dies quos creticos per acco-
modationem diximus citra 2a periodo vel
2 3a qui sunt dies quadrarum et radi-
calis in indicando super quadram proximam
sequentem Dies vero indicatiuos per
accomodationem dicimus quia per que admodum
creticatio propter quadram acomodatur
diebus quadrarum et huiusmodi sunt dies
vii qui indicat super xi et xiiii qui
indicat super xvii et xxi qui indi-
cat super xxiiii et similiter est intelligendum

xiiii ad 3am
periodi sic 22
31 et 3

periodo

Exinde

xxiiii et xvii:
q. i. dicat super

i. creticando
[illegible]
[illegible]

quarta [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

de 2a et de 3a periodo ebd. Dies vero in
dicatiuos incidentes dierum in quibus
est virtus indicatiua sed non fortis quemadmodum xiiij no
neque virtus creticatiua et hij sunt dies 3us
qui indicat super v et v super x quemadmodum
et quemadmodum dies critici incidentes non
sunt in 2a neque in 3a periodo ebd. similiter
neque dies indicatiui incidentes propter quod ac
cingit propter tarditatem motus egritudinum
durantium vltra primam periodum ebd. Est
preterea sciendum quod tam dies indicatiua quam
critica citior atque fortior consistit in prima
periodo ebd. quam in 2a vel 3a. Similiter
est in prima ebdomoda prime periodi citior
atque fortior quam in 2a vel 3a ebdomada
periodi eiusdem quia in huiusmodi periodo motus
egri et furor morbi et aspectus lune simul
concurrunt ad creticandum atque indicandum
in aliis vero periodis solus aspectus
lune quare manifestum quod dies vij fortior
est in creticando quam dies xiiij que ad
modum et xiiij fortior est quam xx. Similiter
et dies 4us fortior est indicando super vij
quam xj super xiiij et ista est fortior ista
quam xvij super xx quod ideo parum deseruit
medico qui vult diem crisis agnoscere
antequam fiat et qui vult prenoscere futuram
mortem vel salutem precipue propinqua. Ceterorum
differentiam dierum autem incidentium alios
licet intercipiant omnes alios qui neque
sunt critici neque indicatiui quoniam quicquid
si crises aut indicatio in ipsis accidit
timorosa est et morbus quia non fit mensis
propriam quod aspectu corporum celestium neque
quod instinctu virtutis. Tunc maxime secundum quod in
pretermine super virtute quam est motus
propriae suntconomatice non naturalis et
hij sunt dies duo vj viij x xj
xiij xvij quantum ad primam periodum vero
Et consimiliter est intelligendum de diebus
his proportionalibus in 2a 3a periodo ebd.
propter quod ait G. 3o de creticis quod dies
vj assimilatur pro principi. Dies vero
sextus tyranno crudeli et quemadmodum inter
dies creticos similiter et indicatiuos sunt
quidam fortiores aliis in significatione boni
sic erit intelligendum de istis in significatione
mala quia omnium deterior est dies vj et
xij xiiij viij et xj. Sunt vero malus

est dies xvj et viij secundum medicum auctores
sunt dies xiiij et xx quia aliquid bo
nitatis recipiunt a diebus creticis ra
dicalibus sibi vicinis quapropter vltimus
in periodo crisis accidunt ad salutem

Capitulum v de prognostione diei qua
crisis debet fieri et per qua signa cogno
scatur sit salutifera atque mortalis

Qui scire desiderat crisim antequam fi
at certius et eius regionem atque qua
litatem necessarium est sibi sicut vt in scientia
medicine sit peritus et apud omnigen
tia eruditus et apud intellectum
quanto clarius quia illud difficilius
est in hac arte quapropter aut propter
ea pericula affectum dicentium morbare
non aliud esse sunt pronosticationes neque
salutis neque mortis. Sed vt aut ali
quid huius artis capiamus quemadmodum medicorum
princeps edidit 3o de crisi fideliter
inherentes eius vestigiis sic incipiam.
Oportet medicum dextre cautelas pre
noscere per quas et per quas artes predicta
comprehendit quemadmodum et consilio
perfecte fieri non nisi per premissas. Sciatur
prima est vt ipse cognoscat essentiam
an sit lectionis que tam crisi tenda.
Secunda vero est vt qualitatem eius
consideret an in suis accidentibus sena
sit an benigna. Tercia vero est vt
horas certe tam vices quam particulares
in ipse et eius paroxismo perfecte cognoscat
nos scilicet qui sunt preteritis secundum et tam
sunt adhuc future et quid nequa
quam debilitat aut stat egritudinis
sit propinqua vel longinqua quia penes
statum omnis crisis indicatur. Quarta
autem est vt modum febris consideret an
paraata an acuta an perfecta diu
turna vero est vt dies tam creticos
quam indicatiuos sciat et corporis forti
tudinem secundum bonitatem et malitiam
nullatenus ignoret. Septima vero est
vt crisim cognoscat secundum essentiam
et qualitatem quod est quia crisis aut
est laudabilis aut illaudabilis. Dicimus
quidem laudabilem cum fuit in die cre
tica quia precessit sua dies indica
tiua et sic per signa digestionis com
plete et fit ad purgationem sensibili
atque sufficientem ad extra corpus

omnis humorum egritudinem facientis non aliorum et sit regione nativa atque morbo convenientibus tertio ut sit acutibus non fortibus ultimate. Crisim autem laudabilem dicimus eam qua deficit aut predictorum quod si omnia defecerint aut in quantum sunt mutata crisim periculosam appellamus et hec omnia sufficienter iam diximus in capitulo de crisi diffinitione. Septima vero est ut tenorem virtutis cognoscat an sufficiens vel insufficiens videat. Octava vero est ut egri corporis habitudinem secundum utrumque et compactum vero et aliis quorum naturam atque etatem et consuetudinem quoque deprehendat. Nona vero est ut ceteriora non negligat ymmo et ipsa perpendat que sunt regio atque tempus anni. Decima vero est ut signa omnia tam bona quam mala circa egros in presentia cognoscat cum ipsorum motu et virtute et has quidem cautelas omnes iam perfectionis capitulis supradictis verum adhuc necessaria est et cautela alia quam addidit Galienus ut scilicet cursus egritudinis attendat an sit per dies pares vel impares. Prima itaque si de colera vel sanguine putrescente movetur per impares tertiana continua die prima et mitigatur in 2a et post hoc iterum acuitur in 3a et mitigatur in 4ta sicque procedit in suis exacerbationibus atque ad proprium [illegible] usque ad perfectam declinationem. Sed omnis febris de flegmate aut melancolia aut sanguine non putrescente movetur per dies pares tertiana quod moderate incipit die prima et fortificatur in 2a post hoc iterum mitigatur in 3a et exacerbatur in 4ta sicque procedit per dies [illegible] augmenti et status usque ad perfectam declinationem. Et per quod ita scire possumus quod omnis febris acuta aut per impares [illegible] vero per pares preter solam febrem sinocham inflativam que licet sit acuta in ultimo modo per pares [illegible] quod ut dictum est ab [illegible] quod ipse loquens neque per pares neque per impares movetur quoniam non est proporcionalis ad febrem aliquam [illegible] sed est tota quasi sit in statu tempore omni usque ad perfectam declinationem post crisim [illegible] et completam febre vero que movetur [illegible] in ipsis [illegible] verus

continens motus per impares vel verus non pares. Hec autem cautela fuit et hic necessaria quoniam crisis non fit nisi in die proprio ut autem Galienus 3o de crisi gratia volentem diem crisis prognosticare oportet diem proprium nullatenus ignorare. Videndum ergo ad presens [illegible] dicamus primo qualiter valeat prognosci qua die crisis sit fieri futura. Et post hoc qua hora eiusdem diei crisis debeat terminari et an ad mortem vel salutem. 3o dicamus per quam viam sit corporis regione. Dicit itaque Galienus 3o de crisi quod si morbus valde acuta appareat prima die signa digestionis perfecte in urina cum constantia virtutis atque omnibus signis salubribus omnino procul dubio crisim faciet salvationem in die 4 vel 7o vel ad plus et ipse si causa morbi et etas et [illegible] et regio atque tempus anni fuerint calida vehementer neque contingat error sive egro vel medico in regimine secundum cibum et medicinam. Sed utrum accidat in die 4to vel 7o per cursum egritudinis cognoscetur utrum autem fiat in die 4o vel 7o per qualitatem egritudinis deprehendes morbus enim [illegible] prius crisim faciat quam benignus quando virtus debilitata est [illegible] morbum malignum [illegible] tollerare quare [illegible] ad ipsum expellendum et subdit Galienus quod rarissime fit crisis in 6to ita quod Archigenes [illegible] ipsam fieri nisi [illegible] vel semel quando raro fiunt febres valde acute [illegible] pares frequenter vero per impares. Item si canone continuo [illegible] quod si in prima die egritudinis apparuerint signa ultimate cruditatis cum deiectione virtutis atque omnibus signis malignis omnino procul dubio fiet crisis mortis eiusdem diebus quam ut ait Ypocras 3o pronosticorum [illegible] tunc in febribus [illegible] ad mortem [illegible] autem ad salutem. Item si quedam signorum apparuerint [illegible] tata fuerint cum ultimatione signorum bonorum vel malorum hi quidem morientur hi vero salvabuntur eisdem diebus [illegible] Galienus 3o de crisi quod si in egro febriente febris valde acuta non appareat

Prima die egritudinis signa maturitatis
digestionis neque neque in 2a neque tercia appa
ruerit eisdem diebus aliud signum malum
sed omnia signa fuerint laudabilia cum
constancia virtutis. Deinde vero die x^to signa
maturitatis digestionis in urina apparuerint cum
cum signis omnibus laudabilibus assidue
perdurantibus tunc omni procul dubio crisis
salutaris superveniet in die xi vel xiiii
et specialiter si non ad diem xiiii et xi non fuerit
creata super egro. Preterea autem crisis com
pleatur in die xxi vel tardetur ad xxiiii po
tens discuti et equalitate febris et etatis
te egri atque eius complexione quia si omnia
declinaverint ad caliditatem vehementer
complebitur crisis in die xiiii si vero fuerit re
missior fuerit et etas senectutis assistent
et complexio flatica differtur usque ad die
xx. Item si canonis continuimus dicentes
quod si in prima die egritudinis aut 2a non
apparuerint signa cruditatis vel immaturitatis
neque apparuerint eisdem diebus signa
aliqua laudabilia vigorosa deinde vero
die xiiii appareat manifesta signa
cruditatis atque indigestionis cum de
tionis virtutis et signis omnibus timorosis
tunc omni procul dubio in die xiiii vel xx
crisis superveniet mortalis et specialiter si virtus
egri non paruerit in die iiii et xiiii. Preterea
autem crisis tardetur usque ad diem xx
vel complebitur in xx secundum quod potes optinere
virtutis et complexionis et etate et regi
mine consueto tempore sanitatis et vehemen
tia morbi. Et quia si omnia aut plurima
fecerint calorem et agitacionem velociter subita
fiet mors et crisis in xiiii. Si vero talia
fuerint in contraria morietur in xx. Item si
quedam signorum apparuerint quedam
vero latuerint secundum bonitatem et ma
liciam similiter et corporis fortitudinem in
significando fiet hic ad mortem hic ad
salutem indicaciones preterea quia unum
bonum signum efficacius pluribus malis de
bilibus prevalere solet et unum malum
signum efficacius bonis signis pluribus
debilibus obtinere ut dicit ypocras
secundo pronosticorum. Item capitulo

supradicto quod si in egro aliquo non appa
ruerint signa cruditatis digestionis ad diem
xi xiiii tamen signa alia sint
omnia procul a timore deinde die xiiii ap
pareant signa digestionis cum iam non con
stancia virtutis et signis omnibus lau
dabilibus non elongabitur quin crisis fida
perfecta et completa superveniat in die
xi vel xiiii sed in suo duorum dierum
aliud accidat discernendum erit sicut
prius dictum est. Item si canonis continuimus in
quarto tertie facta quia fiet crisis mortalis
diebus eisdem. Si vero canone media
nemus hinc mortem hinc salutem du
bia permittemus dixit et ibidem quod si
videris egrum cum egritudo non est
inflammata neque vehementer acuta
sed acuta ab salute et videris moram
egritudinis in diebus primis tardam et
quod signa principii egritudinis morantur
tempore longo et quod signa augmenti atque
digestionis manifeste maxime solummodo
apparuerint in die xi reliqua autem
signa omnia sunt procul a timore tunc
scito cum quod crisis salubris non accidet
nisi die xxx vel xx immo quod taliter
distinguemus quia si morbus sine lentus
et declinans ad frigiditatem et eger
sit senex et signa digestionis non
valde fuerint admixta in die xx
tunc crisis non accidet ante diem
Si vero signa fuerint permixta atque
ad caliditatem declinata et augmentetur
plurima signa digestionis in die xx tunc
in die xxi crisis fiet confirmata
Quattuor qualitercumque vos se habent inducitur
Item sine febris acuta aut signa
digestionis que fuerint in die xx sed
tamen ex signis colligimus quod morbus
per diem non pertransit quia hic dies
est terminus omnium egritudinum acutarum
Item si canone continuimus in quarto dictorum
cum conditionibus tertie facta crisis
crisis mortalis accidet in eisdem diebus
Si vero canone mediam hinc salutem
dubiam hinc mortem permittemus neque per diem
xx docet nos. Et diem crisis

cognoscere futuram infirmitatis fortassis quippe
diem huiusmodi non sit vere crisis sed vel de
solutio vel crisis diminuta eo quia morbus
non simul terminatur cum quibus ~~dicendum est vero~~
~~futuram cognoscere~~ Relinquitur manifeste
quod in solis febribus acutis est vero futura
cognoscere sed in ipse cronicis aut cronicis
nequaquam nisi fortassis probabiliter cum consi
deratione virtutis Cum autem compleverit usque dictis
aliqualiter videlicet diem crisis agnoscere
prius quam sit terminus morbis quando salubris
volumus quoque dici horam diei cognoscere
qua crisis compleatur utique quando crisis salubris
non perficitur nisi post statum paroxismi crisis
vero morbis terminari potest omni hora paroxis
mi quam potest autem B 30 de crisi potest quando
mori in principio paroxismi aut augmento
aut statu aut declinatione Secundo horam
crisis agnoscere est horam mortis intrinsecam
Sunt igitur quidam egri qui plurimum debilitantur
in principio paroxismorum consumuntur materie
vertutis comprimitur Sunt autem alii qui
maxime debilitantur in augmento paroxis
mi propter pugnam et vehementiam que
fit inter morbum et virtutem Sunt rad
ter qui maxime debilitantur in augmen
to paroxismi propter pugnam et vehementiam
que fit inter morbum et virtutem Sunt
similiter et alii qui maxime lassantur in
declinatione propter motum caloris naturalis
simul cum calore putrido a centro cor
poris et diametros ad quorum quia
obrem corpus resolvitur et mollificatur
et cor inficitur et sic virtus deperditur in
toto vel in parte que si medicus in principio
cognoverit horam mortis minime dubita
bit quemadmodum in crisis non accidit
nisi in die paroxismi similiter negoda
tior post crisis perficitur nisi de illorum
horis paroxismi sicut autem B loco supra
dicto Hic tamen est sciendum quod non
est possibile ad eorum certe atque sine crisim
mala cognoscere quod est autem antequam sit
quemadmodum crisim bona quando crisis bo
na sit precium que ordinatissime
procedit in suis operationibus Crisis vero

mala fit cum morbo qui erit motu inordi
nato et item spacio quando crisis bona fida et
completa vera solet solum perfici in omni
certitudine quod est post signa digestionis perfecte
et hora status ultime et cum constancia vir
tutis atque omnibus aliis signis bonis ap
paribus sine pronosticabilis timoris omnino
Crisis vero non fida similiter et crisis maligna
modos hic paucos et velud infi
nitos Recipe autem G 30 de crisi quod
crisis bona fida et completa est secundum
inventus et regula crisium aliorum quando non dicitur
separata digna bona vel mala nisi quantum
accedit vel recedit ab illa Dicendum
autem consequenter videtur quibus signis
possumus cognoscere per qua regionum crisis
sit ventura utrum autem per sudorem aut per
vomitum aut fluxum ventris aut per po
turam aut alio modo similiter quocumque sed de
iam plene capitulo distribuimus in primo capitulo
tractatus finamus etc. Incipit
tractatus tercius de venenis
sunt tria capitula Capitulum
primum de causa venenorum in generali

Venenorum duplex est genus quoniam aut
sunt humane vite contraria et tota sui
substantia quod medici proprietatem seu formam
specificam appellaverunt ut sunt napellus
et sputum rabide similiter et eius dentes
et cauda scorpionis et sagitta toxica
ta quapropter dicit ut G testatur
in libello de mahaa ypocrates dixisse
quemadmodum inficit hominem suo spu
to similiter et homo viperam et ipse in ieiunio
et adhuc virtus eius non fuit coequali
tate cibi inmorata Aut sunt humanam
naturam corrumpencia per suam qualitatem seu
complexionem et ista quidem sunt aliorum
quoniam autem hoc faciunt per caliditatem solum
tam incidendo et corrodendo membrorum
nobilium substantiam et precipue cordis cum omne
genus venenorum precipue nititur ob
viare quoniam est sedes vite similiter et orifi
cia venarum aperiendo et intrinsecum cor
poris per fluxum sanguinis educendo
cum umido sicut talis ruina argentum
vivum augmentum arsenicum et precipue
et precipue sublimatum et ridalgar

et scamonea atque elleborus niger et alie eius
modi fuerint consolata. Hec autem hoc faciunt
per suam frigiditatem coagulando calorem et spiritus
condensando et cursum eorum prohibendo et
arterias opilando et deinde membra nobi-
lia et super omnia cor mortificando, cuiusmodi
sunt opium iusquiamus mandragora silvestris
et papaver nigrum napellus (?) et granices (?) et
aqua nivis frigoris cum plurimum quantitate cito
recipitur ad epar et ad venas, velud
accidit post balneum aut estum. Et genus
quidem venenorum operancium appetitate (?) distin-
guitur ab aliis in pluribus. Primo quidem quia complexi-
onalia vehemencia non patitur ut esse
possit cibus vel medicina qualitatibus
consolatur (?). Secundo vero quia humanam naturam de-
struit sive per intus cum cibo aut potu
assumitur sive per optimus (?) leserit morsu
vel punctura. Tercio quod vero quia etsi
modicum sive iniecta fit eius operacio
quia magna valde, quapropter accidit
ut illico cum accidit corporis sentiat no-
cumentum. Alia vero mora indigent atque
replicite frequentata. Signa venenorum
operancium appetitate sunt assumpcio rei suspec-
te in cibo vel potu vel medicina vel
membri alicuius punctura seu morsu, post
quod statim sequitur calor corporis vehemens
cum angustia et sudore [illegible] et rubor
et fetor oris plurimum ad siti perdurante.
Deinde cum illico non subveniunt et virtus
medicine pervenit ad cor accidit virtutis
dissolucio frequens et cadunt membra
et fit sincopis profunda et postea moritur
post illud homo. Quod si in membro aliquo
morsus accidit vel punctura velud a
serpente vel cane rabido vel scorpione
vel sagitta toxicata surgit statim
in tumorem et fit dolor in eo fortis et
fortassis accidit alienacio coloris et super
si inmunis fuit si lesus et fortassis fit
sincopis. Cum lesa fuit arteria [illegible]
sequentur denigracio membrorum et perdicio sensus
et motus et deinde corrumpitur in eo virtus
nutritiva quare putrescit et mortificatur
et deinde mortificat membra vicina
donec perveniat ad nobilia tunc namque
mortem velociter inducit. Signa

Signa vene-
nosorum operan-
tium a [illegible]

venenorum operancium a qualitate calida sunt
assumpcio rei suspecte in cibo vel medicina
post quod accidit dolor et morsicacio in
ventre plurima perdurans licet res assumpta
non credita fuit. Illud facere velud ac-
cidit cum vel medicina assumitur et lac
coagulatum casei et fructus frigidi cum in-
flatur. Deinde cum non subvenitur fuit
fortassis omnia accidencia venenorum opera-
cium appetitate quod illud quod plurimum accidit
est ut humor venena sunt talia vehe-
mentem et adhuc [illegible] corporis mo-
tum et operacionem et sunt fortassis vo-
mitus difficilis frequens aut fluxus
ventris superfluus primo colericus post hoc
flaus et post hoc niger et post hoc sanies
laudabilis donec ad intestinorum corro-
sionem et dissinteriam perveniunt et
morosam. Signa venenorum operancium
a qualitate frigida sunt assumpcio rei
suspecte in cibo vel potu vel medicina
ad quam preter solitum et debitum statim
accidit gravitas membrorum et rigor cor-
poris cum frigore. Post hoc vero succedit
tarditas in motibus et spasmus
aut tetanus et deinde subeth et
sompnus profundus a quo non potest ex-
citari per dies 3 aut plures quod si ex-
citatus fuit illico clauduntur oculi et
dormit sicut prius et durat hic
sompnus tempore longo donec aut calor
naturalis venenum destruxerit quare ex-
pergefit a sompno et loquitur et movetur
et fit sanatus aut venenum destru-
xit calorem quare nequaquam experge-
fit donec moriatur.

Methodus

Cura generalis venenorum est du-
plex una quidem preservativa antequam venenum
appropinquat corpori humano. Alia vero
curativa postquam venenum intraverit
in corpus. Cura preservativa quidem est
ut qui timorem habuit in assumpcione
rei venenose velud principes et
magnates non sumant cibos neque
potus neque medicinas nisi a persona
sibi nota et digna confidencie et que
huiusmodi curam ipsa pregustando. Caveat
preterea a cibis et potibus insolitis

saporem excellentem ut puta dulcedinem
aut acetositatem vel ventuositatem, roche
mente quam inhiant omnes venenorum magis vol
tatur. Sumat eius vinum et aquam reposita
vasis diligenter obturatis aut fortassis
serpens aut aranea potent[?] ex eis
aut demergant in ipsis. Sumat omni
septimana bis vel ter. Rx tyriace ve
teris dragmam et spicae tyriace de iuniperis
cum vino puro claro in ieiunio vel cum
aqua frigida si dolorem timuerit. Sic
et si fuerit corpus calidum et tamen estate
tempus aut vel regione. Et assiduet
comedere super cibum nuces et ficus et ru
tam que ex proprietate resistunt venenis
adeo ut si in cibo assumptum fuerit aut
venenum eius reprimat aut per vomitum ex
pellat nec ex ipso corpus noceatur ut
ait G[alienus] v de simplicibus medicinis et Rasis
in libro Almansoris libro 8 capitulo de summa
medicandi venena et ideo oportet libe
tere veteris sumptum in cibo sufficiet
panis. ¶ Cura sanatio[nis] veneni operantis
apparente. Si fuerit assumptum in cibo vel
potu est ilico ut cum quis senserit
mutationes consuetas per assumptionem
alicuius rei que hoc operari facere non
debet sumat in potu aquam tepidam
plurimam mixtam cum oleo et aceto donec
exco repleatur et provocetur vomitus
cum digito vel penna inuncta oleo infu
sa in profundum gule et si vomitum tar
daverit repleatur oleribus et piscibus
salitis et bibat desuper usque ad fluctuationem
ex aqua tepida decoctionis radicum
raphani vel seminis atriplicis et
aneti et addito modico olei salis
et aceti et si adhuc non sufficit frequen
tur predictis capite declinato et confor
tetur donec evomat vomitibus dictis
quam vomitus fortis assiduus est convenie
ntibus maxime in casu quo venenum
ebolitum existit adhuc infra nec des
cendit ad intestina vel meseraicas.
Post hoc vero consideratur si inveniret
sentiat extinctionem et fiat ilico sup
positorium de salgemma vel clistere
acutum cum tali de stipitis [illegible]
donec intestina omnia penitus eva

cuentur. ¶ Tunc ergo phlebotomia a sompno prohibere
ne forte venenum ad interiora rapiat
et dentur confectiones frigide ut est bona
sicut est zuccaro rosaceo et dyapapaver et zuccaro
violaceo et dyarodon berberis et rosata
novella. Deinde vero merita bezardi
ca a liberans a veneno appellata vite
altera vero est tyriaca vetustissima et ipsa
tyriaca andromachi vel tyriaca G[alieni] disso
luta in aqua frigida vel in aceto
data huius talis vicissitudo et in potu
venenum diluit et contrarium naturalem aug
mentat. Et si siccitas et calor superhabundaverint
bibat aquam frigidam puram vel commixtam
cum aqua rosacea et aceto guttatim vel sucum vel
bibat lac acetosum quod acuitate veneni
reprimit et expellit. Et si propter huiusmodi dolor
nec moveatur opus fuerit narcoticis quare
sedatum ad tempus procedatur. Detur ergo in potu
tyriaca infra sex menses confecta si non
habeatur dissolvatur in ʒ i tyriace veteris
opii grana v vel detur filonium recens
et si adhuc non sufficit augmentetur opium
gradatim. Et si venus constitit purget
alternata post huiusmodi narcotica cum medicina
aliqua lenitiva ut est cassiafistula dissoluta
in aqua decoctionis prunorum et florum donec
venenum et opium totaliter extrahantur et
emplastretur lanis doloribus cum spinna et
solatro et menta coctis, spisse in aqua
deinde expressis et pistatis in mortario et
incorporatis cum aqua rosacea et aceto
addito semine iusquiami vel foliis eius
recentibus si sit tempus ad hoc. Et cape
epithimetur pectus totum cum pectoris linteis
bibens in aqua rosacea frigida ex quo in ea
pulvis sandalorum et rosarum et camphore
et terre sigillate fuerit dissolutus quod cor
confortat ne venenum ad se trahere
prohibeat. Ceterum confortetur cerebrum et
reparetur cum eis et ponatur in aere frigido
iuncetur et circa eius faciem cum
flabello donec virtus excitetur. Cum vero
post hec omnia dolor ventris cessaverit
et virtus redierit naturalis regatur ex cor
cibus edorum et pullorum coctis cum
lactucis et portulacis et cucurbitis condi
tis cum agresta vel aceto vel zuccaro
berberis vel granatorum et citoniorum vel
succo acetose et ceteris consimilibus frigidis

Circa sanatio[nem] veneni a potione

prunis et cerasis aut aliud sed pirus
et pomis sapidis post cibum. Bibat vinum
ponticum vel mixtum cum aqua clara
donec ad perfectam redeant sanitatem
Si vero post hec omnia virtus vitalis de
ficiat et sincopis frequens superveniat aut
dissolucio membrorum scito quia virus ve
neni pervenit ad cor quare prognosticus relinquatur
Cura sanativa veneni operantis aqualitate
calida sumpti in cibo vel potu est eadem
omnino cum predicta preter quod oz vomitum in
ea clisteria lenitiva non acuta sed cetere
est addendum quod si fluxus ventris fortis
supervenit restringi non posse sicut dictum
est de fluxu ventris passio de cura
fluxus superfluentis propter medicinam
efficacem laxativam Cura sanativa
veneni operantis aqualitate frigida assumpti
primitus est ut fiat vomitus statim a
principio sicut dictum est vomitus frequentatus
et clistirizetur post hoc multum ...
tibus acutis fortibus calidis attractivis
que dicuntur capitulo de stipticitate ventris pas
sio de cinpatis et impleatur stomachus et intesti
na cum emplastris calidis dictis capitulo de de
bilitate digestionis et prohibeatur omnino a sompno
trahendo per capillos et faciendo ster
nutacionem cum pipere vel castoreo et detur
ei in potu confectiones calide cum vino
veteri amaro sicut est confectio anacar
dina dicta capitulo de apoplexia et dyamar
gariton et diacoron piperon et optime
conferens rebus est tyriaca Fricetur
corpus totum vehementer cum pannis aspersis
ad ignem calefactis et ponatur in loco calido
lucido donec cessaverit a sompno tunc
iniungatur cum pallibus et cepis et iuncta pannis
in bibita in sinapi et melle fiat quasi
velud in forma saponis fricatis posse
inducatis et laborare et sudare faciatis
in lecto usque ad perfectam sanitatem Cura
morsus vel puncture animalibus venenosis
vel sagittarum toxicatis est ut statim a principio
et prius infra 3 dies stringatur membrum liga
tura forti supra locum lesum ne virus vene
nosum intret in corpus et ponatur supra locum
morsus ventosa lata aut stupa ignita
donec attrahat vehementer et si consueus

videatur fiat scarificacio Tunc quia deinde
ponatur pullus vivus fissus per medium supra locum
cum quo membrum fortificat et venenum
et ad se trahit Deinde emplastretur in
bifurcantibus fetidis de stercore columbarum
et floribus et sinapi et cepis crudis fel
in corporatis et actu calidis ponatur super
locum Et quod vehementer attrahentibus
est unguentum fuscum actu calidum illini
tum aut cantarides in corporato cum un
gento apostolorum vel cum fermento de
acetumus igitur hinc fiat alteracio
frequentata et sic audax in attrahen
do quia sine morbus fuit venenosus
sine non fiet consensus cum virtute sed
ante huiusmodi attractiva et simul et postli
minia tyriaca electa sumatur pluries et in triaca
Et eisdem diebus prohibeatur a sompno
superfluo posse ne forte venenum ad spi
ritus et interiora corporis rapiatur neque per
mittatur plenus consolidari quoquomodo sed
ponatur in eo fructus caulis recentis vel
bletis cum se aceto et sale aut sinapi
cera aut confecta cum melle aut fructus
albei et cepe crude aut aliquid aliud
attractore donec paciens omnino nullam
senserit in membro nocumentum neque negli
gatur membri sanum triaca quia sed statim
a principio confortetur cum emplastro repercus
sivis sicut de cancris contritis cum cor
ticibus aut cum sandalo et spumma aut
cum aqua rosarum et terra sigillata et bolo ar
Et sumat de tyriaca bona omni die ali
quid cum aqua frigida statim a principio
usque ad 3 vel quatuor dies quod
si infra hos dies locus corrumpatur et
plenus discoloretur oz ut cum ferro ignito
cauterizetur usque ad profundum valde ita
ut totum locum obtineat vicinum quia
malicia veneni resolvet et escha
ram duram faciet inter labia triaca
quod venenum valeat pertransire post
hoc vero spiritus non redeat tamen cum
tonsione quia venenum perambulant
membra triaca quod signum cognoscens
de coloris sui denigratione et spiritus et
motus diminutione quare oz ut
totaliter a corpore resecetur si fuit me
mbra per quem truncari velud sunt ma
nus et pedes quod si non fuerit

possibile nullatenus cura sed fortassis cum
blandiciis vita per dies aliquos prolongetur cum
unguentis frigidis [illegible] vehementer que exprimunt
de malitia caloris [illegible] ideo de apparen-
tibus in morte [illegible] est secundum cum
ex morsibus aliorum venenosorum sunt quidam
in quibus conferunt [illegible] valde grossa
[illegible] et [illegible] accidit. Omne ac-
cidit et aliis in quibus [illegible] videntur
[illegible] solum sed [illegible] illud distinguere
cum de morsibus et puncturis specialiter disse-
remus [illegible] ideo [illegible] calida
in morsibus [illegible] velud vipere
et canis rabidi frigida [illegible] in morsibus
[illegible] velud apum et vesparum [illegible]
timetur [illegible] sapiens [illegible] tamen
me dicens illud potest agnosci [illegible]
apparentibus et [illegible] et non
tibus [illegible] de [illegible] sa-
nitatis [illegible] calida [illegible]
dolor et [illegible] augmentantur [illegible]
[illegible] erit ad frigida que [illegible]
sunt consolativa et [illegible] et
[illegible]

Pronosticatio

veneni operatio appetitate [illegible] omnibus
qualitate et multi evadunt ab eo sed [illegible]
venena [illegible] Item omnia
[illegible] largas habent venas et [illegible]
molla spongia et [illegible] est in [illegible]
[illegible] corpus [illegible] ab hoc propter
quod venena operantia ex frigiditate
quare et facilius curantur in eis propter
quod ea que ex frigiditate [illegible]
[illegible] morbis [illegible]
[illegible] Item sincopis aut [illegible]
[illegible] frequens et fortis superveniens mortale
Item sudor [illegible] et pulsus [illegible] debilis
[illegible] et anhelitus [illegible]
mortale Item si vomitus et venter [illegible]
[illegible] imbibita [illegible] sed
ad [illegible] et venas rapiatur mortale
Item alienatio aut spasmus aut [illegible]
[illegible] superveniens mortale Item
si in punctura aut morsu venenoso
sunt [illegible] lesus aut arteria mortale
erit ut plurimum et [illegible] si lesio sit fortis
quare accidit [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt [illegible]

Cum [illegible] venenorum
assumptorum [illegible] ut potest
in cibo aut potu aut [illegible]

[illegible] venenose [illegible] corpus [illegible]
[illegible] assumuntur [illegible]
[illegible] Omne [illegible] et plante
et alia [illegible] quibus [illegible]
breviter dicamus et [illegible] famosis [illegible] litar-
girum [illegible] corpus totum et [illegible]
[illegible] et fit dolor fortis in visceribus ita
ut superveniat vomitus et ventris fluxus
et [illegible] urine [illegible] hora [illegible] velud
in [illegible] et corrodunt intestina et
egreditur [illegible] et fit color corporis [illegible]
velud color plumbi. Cura eius est ut
statim [illegible] fiat cura generalis venenorum
[illegible] ita ut [illegible] corpus propter
[illegible] que dicta sunt [illegible] Post illa
ad omnia [illegible] fortis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et urina [illegible]
[illegible] et partem [illegible] plurima species
[illegible] dentur in potu [illegible] vel
[illegible] vel [illegible] cum aqua
mellis [illegible] festinare et
detur [illegible] alia vinum album [illegible]
in quo cocta sunt semine apii [illegible]
et aliquid absinthii [illegible] stoma-
chum et intestina [illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible] in [illegible]
et [illegible] Et [illegible] punctatores
[illegible] et [illegible] dentur
in potu [illegible] cum vino aut [illegible]
[illegible] bibentis [illegible]
libeat appetitate Cerusa [illegible] cum bibitur accidit
mollificatio membrorum et [illegible] et albi-
[illegible] et [illegible] et accidit
tussis et singultus et [illegible] dolor [illegible]
visceribus ita ut [illegible] superveniat [illegible]
[illegible] et [illegible] color corporis ad albedinem
et [illegible] patiens [illegible]
et [illegible] Cura eius est
sicud cura litargiri et [illegible]
[illegible] propter [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] punctatores [illegible]
[illegible] et [illegible] patiens comedat [illegible]
[illegible] aut semine lini et bibat vinum [illegible]
[illegible] appetitate [illegible]
et [illegible] et [illegible]
et [illegible] et psillii [illegible] potest [illegible]
[illegible] Cum bibitur accidit dolor fortis
et corrosio [illegible] et [illegible] atque in-
testinis [illegible] caliditate vehementem

que per adustionem acquisiuit quare sit
fluxus ventris difficilis ita ut quasi fragis
egrediatur Cura eius est ut statim appro-
fiat cura generalis venenorum operantium
acalitate postea vero sorbeat unum pin-
gua gallinarum et comedat cibos unc-
tuosos epatos in calidis velud est
butirum qui lenificabit vias et faciet
mas egredi per vomitum aut secessum

vide etiam zimar

Zimar id est viride eris cum bibitur accidit
dolor et corrosio in gutture et stomacho atque
intestinis quare retinet urina et sit
fluxus ventris dissintericus et quoque vo-
mitus sequitur cum dolor fortificatur in-
frigidantur membra et fit sincopis et pe-
fortiter Cura eius est ut statim appo-
fiat cura generalis venenorum operan-
tium acalitate et si vene restitutis
sunt lubrificentur cum membra lenitiva ut
clistere quod fit ex foliis malue ordeo de-
pilato fenugreco et psillio althea et similibus
coctis in aqua perfecte decoctione colatura
et oleo foliis et melle fiat clistere quod actu
sumi sepius etiam quod si fluxus ven-
tris supervenit oportet restringatur ut dixi
ibi In fine vero rei et post vomitum
atque lenem sorbeat assidue unum unc-
tuosa gallinarum pipionum et porcellorum
similiter et brodia butirosa bibat etiam
sepius mucilaginem seminis psillii fenug
altee et se malue etiam quod si sitis
sum sunt et abhominabile bibat sirupum
viol aut julepum cum aqua frigida et come-
dat butirum crudum cum buccella panis
quod dolorem lenit in visceribus de-
inde bibat lac acetosum et aquam frigidam
et vinum granatorum et succum malorum
acetosorum et berberis et citoniorum qui sui
stipticitate prohibent intestinorum
corrosionem et sic lenitiua cum stipticis
alternentur Et dixerunt experimentato-
res quod urina asini aut sanguis capreoli
si ipsius ʒ i potetur cum aqua calida
per totum quidlibet et eadem curat appe-
tite

Calx viua

Calx viva cum potatur facit
actualem zimar Et cura eius est cu-
ra illius

Arsenicum

Arsenicum vel auripigmentum
cum bibitur facit actualem zimar Et
cura eius est cura

Gipsum

gipsum cum bibitur
facit actualem terrise vel litargiri
sed sit in eo difficultas anhelitus
maior Et cura eius est cura terrise

Alumen

Alumen cum bibitur facit tussim
vehementem que cum perdurat perducat
ad ptisim paulatim Cura eius est
cura ptisis in cibis et medicinis le-
nitiuis unctuositatibus atque mundificati-
uis propterea quare sorbeat oua
die in vino lac recens asine vel
capre et comedat butirum crudum
cum buccella panis et lambat predic-
tos pendidos succarum albissimum et cum
tussis sunt sicca difficilis bibat ex
sirupo de liquiricia vel de ysopo quos
diximus cap de tussi

Sanguis draconis

Sanguinis dra-
conis cum bibitur accidit dolor et mordi-
catio vehemens difficilis in stomacho et
intestinis et quoque fluxus ventris
superfluus ita ut fortassis eorum
sinceritatem producat Cura eius est
ut si fluxus ventris non sunt su-
fluus detur in potu mediocriter
solutiua recens cum lacte acetoso
sicut est ʒ i vel ʒ ii diagridii
vel ʒ ii electuarii de succo rosarum ita ut
in qua appellatur subito per secessum post
hec vero detur in potu sorbitiones
unctuose dicte in cura zimar una
vice post aliam assidue donec dolor
mitigatur quod si fluxus valde super-
fluat restringatur sicut docuimus capitulo
de fluxu ventris ex medicina
effusione laxatiue Et dixerunt
experimentatores quod si venter re-
strictus sunt et dolor fortis detur
in potu ʒ i pulueris magnetis cum
aqua calida qui aggregat siquam
mas separatas et post hoc per ii
horas detur plurima sumo quod
lenia velud sunt ius pinguia
et brodia butirosa qui faciunt
ipsas egredi per vomitum et seces-
sum quod si lenia non suffecerint

Realgar

ad fortiora gradatim procedat. Realgar
cum bibitur facit accidentia zinniar sed est ma
licie deterioris et citius interficit. Cura
eius est cura zinniar sed oportet quod cura est
eius cura cum iam impresserit eius
operacio et superverint assaltus cordis
et sincopis profunda. Argentum vivum

Argentum vivum

cum bibitur illico egreditur cum dispositione
sua ponderosa et siquidem fuit non ex
tinctum ledit stomachum et intestina cum
dolore et torsione atque inflatione ex
frigiditate sua actuali quibus quando egre
diatur per inferiore regione quare inflatur
ex eo corpus totum et retinetur urina
et mag[...] lingua et mollificatur
membra omnia velud in palisi et apoplexia.
Quod vero fuit sublimatum est venenum val
de atque corrosivum propter caliditatem
maximam quam per adustionem acquisivit
quare inducit dolorem et mordicationem
vehementem in visceribus sicut cum egre
diatur et sequitur fortassis fluxus ven
tris sanguinolentus dissinteria pessi

Sublimatum

ma. Et cum fundit in aurem sive fuit
sublimatum sive vivum est penetrativum
in fundum et subtilitate sue substancie et
fluxibilitate quare accidit in capite
dolor vehemens et punctionis et
cetera producit ad spasmum et epilepsiam
aut ad mollificationem et apoplexiam propter
lesionem fortem cerebri et panniculorum
eius. Et dicunt quidam auctores
quod argentum vivum sit frigidum
et humidum in quarto gradu et quidam
quod sit calidum et humidum in eodem, et
videtur nobis quod utrique non sapiant.
Est namque sine vehementer sedum
sua gravitate et virtute et operacionem
sedam quare est mordens et corrodens
et adhuc magis dum fuit sublimatum
non qualitatibus vero se habuit est pe
netrativum et dissecativum ex modo sue substancie.
Cura eius est ut statim apponatur cum
bibitum fuit fiat cura generalis vene
norum operancium appetitate que supra
posita est et eadem omnino ut diximus
in cura generali. Post hoc vero considerare oportet
accidentia que fiunt quia si sequitur fluxus
ventris et plurimus dolor fortis intestinorum
que fuit quia fuit vel calida domina
in ipso super fiunt darentur confectiones frigide
dicte dialiter gradatim procedendo donec ad
narcotica proveniatur et vestigatur fluxus
pro posse sicut diximus capitulo de fluxu ventris
paragrapho de fluxum ex venenis oportet effrenet la
vantes. Si vero sequitur paralisis et molli
ficacio membrorum que sequitur quod virtus
frigida dominatur in ipso super caliditatem dentur
tyriaca et tyriaca ex virtutis[...] sicut est dyamar
garitan que diximus in cura generali et metridatum
ad operacionem calidam venenorum in
Nota
nostra. Et dixerunt com-
mentatores quod in ea calida confert bibere
lac caprinum in multa quantitate aut lac
acetosum et agitare super ipsum motu
forti assiduo quod refrigerat eius cali
ditatem et dolorem mitigabit et expel
let magis deorsum propter processum. Quia vero
frigida confert vinum vite post aliam
in potu sumpte et in mirre cum vino
veteri amaro aut ydromelle similiter
et vinum decoctionis absinthii et ysopi
et rute. Si vero aut in filio fuit in aurem
negnagun agitetur cum tenta vel radio
quod fiet magis sinuosum sed leniter incli
netur paciens caput suum super aurem
lesam et saltat se super pedes lateris
eiusdem donec egrediatur et si non sufficit
procuret sternutatorium cum pipere vel condisi
ita ut os et nares obturentur. Cum si
adhuc non suffecerunt fiant omnia
que diximus capitulo de surditate paragrapho que
fit ex re cadente in aure et sollicitetur
medicus in eius evacuacione quia nisi cum non
educatur corrodit cerebrum et panniculum
et demum interficit cum dolore vehementi.
Napellus cum potatur apparent labia oris Napellus
et lingua et egrediuntur oculi et fiunt super
ipsum virgo et sincopis et tenasmus et
raro evadunt aliqui ex eo quod est ve
nenum appellatum quod si subito non moriantur
cadunt in hectica aut prisim et
sagitte illinite ex succo eius interficiunt
subito quem intus tangunt. Cura eius

si fuerit possibile est ut statim appli[cet]ur
super cubam genitalis ventosa cum incisione
appetente. Post hoc vero detur in potu tyria
ca optima cum vino et musto aut detur
mitridatum aut dyamoron aut dya
mustus cum vino decoctionis tappari
maris et croci vua vite post illa
assidue quam resistunt huius veneno
appetante si tamen resisti sibi poterit par
tem quoque Et si vomitum tardaverit
potest dari cum ipsum licet tunc nimis operetur
Euforbium cum bibitur facit accidentia zinnar
Et cura eius est cura illius Titimallus
cum bibit aliquis ex quibus lactis facit accidentia
zinnar et cum facies aut manus ex eo
liniuntur surgunt in tumorem et discoloratur vel
sed famosus lepus et dicitur quod zinzi collacte
huius mesforme potante Sunt autem
titimalli 3 species famose videlicet anabula
cum suo succo et esula cum radice
utrimque et catapucia cum semine utitur
Cura eorum omnium cum in potu assumuntur
est cura zinnar in stipticando ventrem
atque liniendo dolorem Sed oportet ut sit ma
ior intencio ad fluxum restringendum in
cibis et potibus et balneis et clisteribus
fiens stipticis alternentur ut docuimus ibidem
et ex balneis vehementer stipticantibus
est aqua pluvialis vel estive postquam
in ea cocte fuerint rose balaustie cortices
granatorum cortices quercus folia et fructus
rubi pira pontica mala acetosa mespile
sorbe galle cipressi cupule glandium folia
vitis agrestis berberis et similia in qua cum
tepida fuerit balneatur usque ad umbilicum
partem post partem ne virtus ex eo debilitetur
et spargatur aqua rosacea super faciem et pectus
et naribus attrahitur Ex cibus autem stip
ticis sunt risum panicum citonia sorbe
mespile pira lenticula ex corticate aut bis
cocte rejecta aqua prima ex pressa diligenter
Similiter et pultes ex farina similiter conditi
cum lacte coagulato similiter et cerebro pullorum
assa atque condita cum cera recenti et
adipe renum caprarum et hircorum simul
ad ignem in sartagine dissolutis

et rosatum super assaturam Ex potibus stip
ticis sunt vinum rubeum ponticum mix
tum cum duplo aque pluvialis aut
aque in qua ferrum ignitum fuit extinc
tum Similiter et aqua decoctionis sumach
et mirtillorum cum succo rosato dul
corata Clisteria autem stiptica ex ro
sa, dyoniso ta[..] de dyssinteria Eluca
vero stiptica bona diximus ta[..] de
fluxu sanguinis et trocisci de karabe
sublimes ta[..] et unctu sanius Cum
autem lac titimalli linitum fuerit super
faciem aut membrum aliud Inungatur
ex ungento albo famoso aut citrino
quod si non sufficit forsitan eius virtus
cum cerusa et litargirio mescatur et
cotognimum cum sumitur in potu a
moderato usu et sunt prius tyriaca
faciunt accidentia titimalli Est autem me
zereon herba cum folijs latum Sed
cotognidum eius semen quod est malicie
peioris Et dicitur quod 3 in potu
exhibite sunt periculose plus tamen
vel minus secundum virtutem assumentis
Cura eorum est cura titimalli Sca
monea et diagridium cum bibuntur
sine suis correctorijs et usu non
moderato faciunt accidentia titimalli
Est autem scamonea dicta succus qua
assatur in citonio vel torrefiat
super laminam ferream ignitam Post hoc
vero diagridium appellatur et sic scamo
nea est malicie peioris quare dicitur
quod 3 in opera medicinali potante
plus enim vel minus secundum virtutem assu
mentis dyagridij vero 3 vel circa ea
Et cura eorum est cura titimalli Ce
locia cum bibitur dosi superfluente et
cum addicione piperis aut sinapis
aut aliorum acutorum et per porcionem
stipticorum facit accidentia titimalli et
aperit orificia venarum primo quidem
mesaraycarum deinde earum que in
substancia epatis et post hoc in membris
remotis quare educit sanguinem
bonum per secessum et sequitur sincopis
et casus virtutis Et cura eius est

ut ligent extrema vehementer primo
quidem superiora deinde inferiora et po-
nantur ventose satis magne super epar
stomachum et splenem ut attrahent suctione
forti et post hoc administretur potus
stiptici similiter et balneum quod diximus
Elleborus — in cura titimalli. Elleborus cum sumitur in
potu immoderato facit angustiam circa
cor et stomachum et si fuerit albus accidit vo-
mitus fortis assiduus donec cadere
faciat. Deinde si vero niger accidit flu-
xus ventris corrosivus donec ad
dissinteriam perducat et dicitur quod albus
interficit canes appetitu, niger vero
homines si ex ipso ʒ ii vel ʒ iii assu-
mantur. Cura amborum est cura titimalli.
Cucumer asininus — Cucumer asininus cum succus eius
bibitur dosi superfluente faciet ventris
excoriationes [illegible] ad sincopim et mortem. Cura
eius cura titimalli. Ciclamen cum
bibitur eius in moderato facit fluxum
vomitus et superfluum vehementer. Et
Opium — cura eius est cura titimalli. Opium
cum bibitur accidit stupor et siccitas
extremorum et singultus singultus et vertigo
et oculorum tenebrositas cum quantitate
magna fit color faciei et labiorum
oris et unguium fit plumbeus de-
inde cum venis eius magis intensive
accidit difficultas anhelitus et amissio
loquele et subeth et spasmus. Deinde
suffocatio cum frigido sudore et dicitur cum
ʒ i vel ii ipsius interficiunt potantem
et precipue si fuerit senis puerum vel etate
et ipsum potavit cum modico vini albi
vaporosi quod eius virtute cito deleget
per venas ad cor et cerebrum propter quod repl-
eat. Si vero fuerit colericus aut sanguineus
iuvenis et in etate adolescentie vel
iuventutis dosis indiget ampliori. Cura
eius est ut statim a potu eius fiat cura
generalis venenorum operativa appetatur
post illud cum detur in potu vinum
forte post aliud vinum decoctionis

castorei et piperis. Et fumat aliquis
ex triaca optima in qua aliquid balsami
ponatur si fuerit [illegible] et comedat allea
et nuces super ipsum assidue quia calefaciet
do [illegible] vehicatur [illegible] et vinum album
vetus amarum bibitum in multa quantitate
donec subeat et calefaciet et moveat.
Et dicunt experimentatores quod ipsa confectio
est eius ipsa tyriaca. Et [illegible] feta casto-
rei [illegible] piperis nigri [illegible] semine [illegible]
quantum volueris de uno quoque terantur et
conficiantur cum melle et detur [illegible]
assidue cum vino calido [illegible] aceti
amaro similiter et quod simplex est
confusio sua calididitate. Nux metella — nux methel
cum bibitur facit accidentia opii et di-
citur quod ʒ ß ex ea sompnum profundum
inducit quod si ad ʒ i procedat interficit
cum sompno. Cura eius est cura opii
omnino. Iusquiamus cum bibitur ex semine — iusquiamus
ipsius mollificat corpus et magnificatur
lingua et egreditur spuma ex ore et in-
ficiuntur oculi exclusi strangulati et suffus-
cati obscurantur et fit asinus et permisce-
ratio et superveniunt spasmus et epilep-
sia et quidam rugiunt voce horribili atque
rauca. Et niger est in hoc deterior
albo virtute utraque enim est debilior
opio fit opium vel nux metella ita
ut fortassis ʒ iii vel iiii ad unus est
faciunt accidentia. Podagra. Cura eius — vita vel pinea
est cura opii omnino. Sona volpina cum
bibitur surgit exclusus lactis sapor in
ore bibentis et induratur lingua et color
faciei obscuratur et superveniunt singultus
et vomitus et fluxus dissintericus cum
excoriationibus et spasmus intestinorum.
Cura eius est ut statim a potu eius fiat
cura generalis venenorum omnium que est in-
festinet ad evacuationem subitam provomi-
tum et secessum. Post hoc vero sumatur in
potu lac caprinum vel asininum in multa
quantitate et moveatur fortiter super ipsum quia
malicia eius restringit corrosionem
prohibet et ipsius reliquias evacuat

fungi

psillium

coriandrum

mandragora

cantarides

per vomitum vel secessum et si fuerit lac ace-
tosum vel lac coagulatum fortius operabitur
hoc [illegible] Iusquiamus [illegible] et cum dolor
et corrosio cessaverit omnis detur tyriaca et
clarea calida cum vino ut alteret ma-
lam complexionem frigidam derelictam. Est
namque venenum huiusmodi mortificativum
et corrosivum sed maior tamen timor
in corrodendo quam mortificando. Fun-
gus cum quolibet genere fungorum plurima
quantitas assumitur in cibo et per se sine
pipere aut aleis aut rebus aliis
acutis et in corpore est frigida complexionem vel
etatem accidit suffocatio et punctura
circa stomachum et difficultas anhelitus et
inflatur venter et inflatur corpus totum
et retinetur urina et inordinatur pulsus
deinde cum superfluit eius virtus accidit
sudor frigidus et sincopis et moritur for-
tassis. Cura eorum est ut statim
a principio fiat cura generalis venenorum
operancium a frigiditate que consistit in eva-
cuatione forti plurima per vomitum et se-
cessum. Post vero illud fiat cura opii supra-
dicta prius. Psillium cum recens assumitur
in potu et sub multa quantitate facit accidentia
fungorum. Et cura eius est cura fungorum.
Coriandrum recens quando editur in quantitate
[illegible] aut succus eius bibitur in quantitate
quarte partis libre illius facit accidentia opii.
Et cura eius est cura opii omnino. Man-
dragora cum potatur sub dosi conferente fa-
cit accidentia opii sed est malicie morte. Et cura
eius cura illius scilicet opii omnino. Cantari-
des cum bibuntur accidit dolor et corro-
sio in stomacho et veretro et intestinis ita ut
quandoque sequatur fluxus ventris vehemens
et sincopis et principio vomitus et dolor
extendit usque ad omnia corporis [illegible]
ypocondria et inguina et usque ad
coxas et crura, et hec omnia proveniunt
ex eorum qualitate sola, non ex quantitate
accidit est ut sine periculo sive per ex-
[illegible] insurgant in potibus vel electuariis

Pedam Vesicam lesione vehementi ita
ut solvatur et assidue appetat mingere
propter quod mingat et quandoque mingit sangui-
nem purum modicum subtilem, cum venit
ex vesica et quandoque saniem plurimam in
grumos condensatam cum cruoribus procedit
quare sit dolor maximus circa pectinem
et sinum et inflatur virga vehementer.
Cura eorum est ut statim a principio fiat
cura generalis venenorum operancium a
caliditate donec tota materia evacuetur
per vomitum et secessum. Post hoc vero
mitigetur dolor et corrosio intestinorum
et stomachi sorbicionibus lenitivis unctuosis
et clisteribus frigidis humectativis que
diximus in cura zimar [illegible] si fluxus
ventris superfluat restringatur sicut docuimus
in cura [illegible]. Deinde vero miti-
getur dolor et corrosio que sit in ve-
sica et regionibus urine cum [illegible]
lenitivis et cum trociscis de alkekengi
et cum collirijs iniectis per siringam
et cum balneis et unguentis [illegible]
que omnia exposuimus supra in capi-
tulo de ulcere et scabie in vesica et
capitulo de ardore urine libro primo. Stafisagria
cum bibitur dosi superfluente facit accidentia
cantaridarum. Et cura eius est cura
eorum. [illegible] cum assumitur eius caro
aut bibitur liquor in quo cecidit facit
accidentia cantaridarum secundum ysophagum
et stomachum atque intestina sed non secundum
vesicam. Et cura eius est cura can-
taridarum. Ydrus cum bibitur eius caro
aut aqua in qua habitat aut moritur
facit accidentia cantaridarum. Et cura eius
est cura cantaridarum. Rana seu buffo
cum bibitur aqua in qua precesserit saliva
aut in qua moratur inflatur corpus totum
vehementer velud in ydropisi. et
fit eius color lividus cum citrinitate
admixta et accidit dolor et angus-
tia in stomacho et meri atque intestinis
et difficultas anhelitus velud prefocati
et sensuum obtenebracio et vertigo

Rana

et p imptio vomus et cu eius malicia
magis impssent fit spasmus atq the
tanus et ventris soluto fortis et vomi
tus et emissio spmatis simul hora vna
post hec supveniunt sincopis mortalis
et pauca saluat opa q sequus euasent
no retinebut dentes et hec sua ppetas
spalis q mollificacone gingiuaz qua
induxit Cura eius est vt statim
a pncio fiat cura gnalis venenorum
oppaucum appetate donec tota matia
vel eius maior ps euacue p vomitu
et secessum Deinde procedat ad curam
appetatis venenose cu potu tyriace
veteris cta et mitridati dando q eis
vice post vicem cu vino claro donec
malicia veneni refrangat et vtus
nalis cofortet In fine vo rei conside
rent accita que remaserint et si re
manserit ventris inflacio dict ydra
accna maior et minor et fiat omnia
que diximus cao de ydropisi passio
de asclite siue ffe Si vo remanserit
ffmu obscuritas et mollificacio membroz
fiant omnia que diximus cao de palisi
(vitulus aquaticus) protu Vitulus aquaticus est animal lon
gus pmus velud duoz cubitoz coloris
subalbidi hitans in paludibus et aquis
corruptis et credit ab aspicientibus
q sit pilus caude eque ppt simitudine
ad ipm et cu assumit in potu facit
accita rauaz Et cura eius e cura
rauaz lepus marinus cu bibit facit
accita cantaridaz Cura eius est cura
(Extremitas caude cervi) caz Cervinus cu assumit in cibo extre
mitas caude cuiue facit angustia
magna in sto et intestinis et quoqz sinco
pim et morte Cura eius est vt statim
a pncio fiat cura gnalis venenose opan
cu appetate donec matia educat totar
vel maior pte post illud vo dct
in potu viribus frequentatis tyriaca optia
cu vino claro atro Et dicut expimen
tatores q ysta confeccio est eius ppria
ca ff auellanaz fisticoz folia equin
dij tedant et corpenit cu mella vel zucco

et deinde in potu vna vice post alia cu
vino pdicto ffel omne genus fellis cu assumat (ffel)
in cibo vel potu est ex gnie venenoz et
facit accidie vomitus colicam et sincopi
et dicat q fel leonis aut leopardi du
fecit illico potante et fel canis aquatici
aut canis rabidi cum sumit ad qnta tem
lentis interficit infra vij dies quos si p
transeat fiet spes salutis Cura eius est
cura Zmar quam supius apud pliam in
capitli descripsimus

Capitulum tertium de cura speciali venenorum pertinentium ut potentiorum aliquorum punctura et vulneratione cum gladio et sagitta tox:

Res venenose que pmentis qplibus cetera
infciunt hominis corpus sunt genere
diversoz sunt naqz spes mineze et plan
te atqz alia vtilia de quibus pordine fa
mosiora pertranseam Sed videtur itaqz
vt vindpq opez oper appetata q rez qm
est vt diuite alia valeat corpus hominis
trucidare Napellus cu succo expsso eius
itera gladius aut tela pungit inficiat
que recipit hora vna et no videt ei
cura possibilis q si quid confere potit est
tyriaca magna andromach et pgapa tyriaca
ea si cum dissolut in vino aut aqua
rosis et mira volunt et opera pungit simil
quaqz et det opa in potu vna vice post
aliam incessant q plurimi pacientes
senserent alleuacom pcedat illico ad cura
gnalem morsum et puncturaz no vene
nosaz qua diximus in fine cali gnalis
ibi et signa gnalia cta atqz infallibi
lia descripsimus euident Redalgar cum
linit sup gladiu aut sagitta vulneranti
facit dolorem et corrosione plurimam ita
vt si no fuerat totaliter corrupat
membra et eius opacom Cura eius
est vt statim a pncio fiat cura gna
lis sup dca sed cz vt empla fra
cum althea ibi posuis alliciunt
ne forte malicia venenosi reddat
fumosa ffiant go empla attritiua q
rebus calidis ut pote fecibus ac sinapi
et sincto et stercore columbaz atqz
filibus vini vna et empla intigatia

reperssima ex rebus frigidis utpote solatro
semperviva lactuca acetosa foliis papaveris et similibus
fricetur alia donec corrosio sentiatur neque sentiet
medicus a dicto solidatione labiorum donec
tota malicia veneni vadatque exalavit
Arsenicum sublimatum cum accidit hoc eo
volens facit accia redalgar. Et cura eius
est illius vipera cum morsum in quantum
fecit dentibus aut puncturam cauda sua
egreditur primo sanguis purus deinde per horam
unam sanies spumosus propter ebullitionem vene-
ni et post hoc subtus citrinum aut viride
venenosum et tunc surgit dolor vehemens
et apparet inflatio tota et surgunt bothor
et pustule minute vel albe vel a-
qua bulliente velut cum ambulant omnes
eius malicia per corpus inflatur et fit
rigor et frigiditas extremorum non
quia venenum sit frigidum sed propter oppressio-
nem et resolutionem caloris naturalis ex tali ve-
neno et quoque super veniunt vomitus
tetanus et singultus et vertigo et fluxus
sanies narium. Insuper vero sudor frigidus et
minutus et sincopis donec moriens usque
ad diem septimum et plurimum subsequenter. Et
masculi quidem sunt deteriores femellis.
Et dicuntur quod hoc quia masculus habet
unum dentem solum et facit foramen
unicum ex utraque parte membri lesi femel-
la vero plures et ictus magni sunt deteriores
parvis et senes iunioribus post fortes
sive complexionis et famelici repletis et
mali masculi et in totam paludinosis
et in estate atque autumpno quam yeme
et vere. Et spiritus eius cum fumum in tabo
vel sanguis cum fluxu ex causa sua cum
accidunt aut sit ipsius misceat illico
fumiditatem et inflatur ex eo corpus ve-
hementer et fit dolor et angustia fortis
valde donec supervenerat sincopis et
mors. Et dicunt quod pigmentarii
quod ligna vipere cum siccata et custodita
ne putrescat alterat in colore atque
citrina et velud sudorem roridum
modicum acquirit cum venenum accesserit
ad ipsam et propter hoc ponitur inter res

sicas sanitas sicut moderate velud
est sal et arena quam tunc vapor
venenosus magis quam ipsam aggre-
gat. Et ideo circo ponitur super mensas princi-
pum et magnatum. Cura eius est com-
munis sive potius sive punctus
obviando neque requirit specialiter aliquid
tantum et preterea preter curas communes
velut iam exempli dicunt quod multiplicata
sumpta et potatio vini boni plurimum
et usus assiduus tiriace optime meta
et optimus aut metridati. Confert
specialiter mixto veneno propter resolutionem
spiritum maiorem quam efficit calore
suo forti neque deinde impotum essiones
sunt quam calore veneni congregat
et valens calore debilitante vehemens
sed calide acute venenum subtiliat
resolvendo sicut est tiriaca optima
exhibita cum vino plurimo veteri ama-
ro et modico aceti simul et allia
et sinapis et semine urtice et asa fe-
tida et piretrum et mirra et gentiana et
piper et castoreum et aristologia rotun-
da et omnia coagula specialiter tamen co-
agulum leporis vel squilla tartarus (?)
et asarum et ruta et oppomatum sive
potentia sive simplicius emplentur
quoque possibili convenientia. Et ex
emplastris bonum est illud quod fit ex pullis
vivis per medium scissis et actu calide sic
superpositis super locum et quod fit ex ranis si-
cut et quod fit ex carne vipere si pe-
titur et quod fit ex semina et baccis
lauri squilla assata et farina
orobi et sinapi et floribus camo-
mille sunt inpositis et perfecte generales
et incarpatis cum oleo laurino vel
oleo de iunipero vel laterino vel
benedicto et melius ad hec aliis
omnibus foret balsamum si posset
haberi. Dicunt etiam quod si homo
lesus a vipera bibat urinam hominis
non lesi curatur. Conferunt preterea

et res unctuose in cibo assumpte velud
sunt butirum novum aut vetus oleum simi-
liter cum buccella panis et vina gallinarum p
pinguia et nuces et alia que sunt visco
sitate atque humiditate forti opprimunt
caliditatem veneni et inspissant ne per
corpus dilatetur et fortassis educuntur
per vomitum aut secessum Dicunt
eciam virga cervi assata et comesta
hora disposicionis venenum multum confert
Insunt vero rei et cum tumor et inflacio
corporis et angustia fuerit invocata
inducatur sudor atque optimum et labor
fortis in ieiunio et perhibeat a sopno propter
se et balneet in aqua tepida in qua
cocti sunt flores camomille melliloti
et aneti donec omnes venenose reliquie
resolvantur Scorpio cum fecit puncturam
in membro in aliquo patulenter sive cau-
de tumet et inflatur cum dolore forti
et si non succurratur perambulat inflato
corpus totum donec perveniat ad membra
nobilia et corporis operacionem destruat et
sic vitam tollat Cura eius est cura ge-
neralis cum unctosis et emplastris attractivis
potius statim apposita super locum et for-
tassis opus fiat cautio si non suffi-
ciunt predicta Et dicunt experimenta-
tores quod si locus inungatur sepius cum
oleo de scorpionibus quod dicimus tactus de
calculo in renibus et vesica passo
de empiricis confert appetatur sed oleum
antiquum in quo prius euforbium fuit
dissolutum aut alleum contritum ad vino
confert sin resolucione vehementi etiam
et tiriaca vetusta et mitridatum et omnes
confectiones vehementer calida sive pulvis
sive per optimus applicetur Aranea cum
membrum stimulavit facit accidentia scorpionis
et quique deteriora illis ut extrema infri-
gidentur et venter ingrossetur et virga
erigatur cum multiplicacione ventositatum
in corpore plurimum Cum autem in
potu sumitur inflatur collum et oculi
et egrediuntur oculi et fit angustia

in pectore et intestinis donec sincopis et
mors sequatur Cura eius cum fecerit pun-
cturam est loci ventosacio fortis cum scarifi-
catione et post hoc eius emplastrum cum ruta
et absinthio et calce et sale et cinere
sunt incorporata cum aqua calida et sudor
in balneo sicco et sepeliri in arena
calida et stercore bovino vel cinere
calefacto in fornace vel fimo in potu
tiriacam cum vino puro una vice post
aliam assidue et confectiones calidas
sepedictas et sepe propter semine nigelle
et semine apii et asam fetidam donec
dolor et tumor cessaverint omnino Cum
autem in potu sumitur fiat illico cura
generalis venenorum operancium appetita-
te Tarantula est aranea similis aranee
sed habet caudam longiorem et eius punctura
facit accidentia aranee Et cura eius
est cura illius Basiliscus qui cognominatus
est regulus quia caput habet velud coro-
natum vel quia ceteris animantibus sui
potenti malicia dominatur Ipse videlicet
non tantum sputo vel morsu inficit
visu et visa solo quia est eius vene-
nositas adeo fortis ut vapores sui
corporis aerem reddant venenosum
quo nullum vel vivere potest circa suam
speluncam et herbe et plante virides
arescunt cum serpit super eas et si quis
ipsum gladio vel lancea tetigerit
moritur velud experimenta Et dicitur
quod generatur ex ovo galli decrepiti quod
super ipsum bufo cubat et fovet ve-
lud gallina pullos suos sed nos magis
credimus quod sit aliquod genus aspidis sili
quemadmodum et bufo qui in umbra
nascuntur multiplicata et inordinata
que sunt regiones calide vehementer
et non est ei cura omnino quare cum
videris hominem mori subito sine causa
manifesta et in loco de isto suspecto
scias hoc fieri propter basiliscum Et
dicunt experimentatores quod sola mustel-
la habet proprietatem interficiendi ipsum et
in hoc experimentum cum leone aut

multe ornato. Armenia est al[ia] silv[estris] basilisco in figura et operatione preter quod non inficiat una hora sicut basiliscus sed infra quatuor dies. Et ideo apud medicos sagitte topicate sagitte armenie nuncupantur aut fortassis ideo quod apud armenos fuit repertus primus eius usus. Aspis et yrundo sunt serpentes venenosi quorum est ypertus et que tetigerunt morsu vel punctura inficiat infra duas vel tres horas necnon eos etiam. Canis vero est rabidus inficit suo morsu nisi subito succurratur. Fit autem rabidus per adustionem humorum sui corporis et conversionem complexionis naturalis in melancoliam ad instar quemadmodum in hominibus fit mania canina. Et signa canis rabidi et morsus eius sunt rubor oculorum et fluxus liquoris spumosi ex ore et intromissio caude inter crura et spina retro curvus ex ore et raucedo vocis et ab horrore sociorum et natos que erit solitarius et mordet omne cui obviat et fugiunt ab eo canes [et dicit quod si buccella panis ex sanguine currente ex morsu canis rabidi non comedunt eum canes alii et si eum perceperint usque ad unica panis et pica gallinae non concedet ex eis. Cum igitur canis huiusmodi momordit hominem et sibi post dies aliquos et ad unum per dies sex et quatuor menses supervenit timor atque vehemens et raucedo vocis et dolor ultimus maior debito et dispositio ad operationes melancolicas. Dicas quod sunt ingressura canis rabiosi quare si non succurratur fit rabidus et ipse ita ut mordeat homines quibus similiter accidet sicut sibi quoniam est eius morsus venenosus et supervenit difficultas in apetitu et venit siccitas et urina quoque retinetur et quandoque mingit urina nigra et quandoque lactea grossa valde quasi sint in ea carnes pinguedinis et quandoque sublividis aquosa propter oppilationem et demum accidit suffocacio cum morte festina. Et dicit Avicenna quod non evadit aliquis quem canis rabidus momordit postquam timor aque supervenit quoniam subsequitur veneni malicia totum

corporis pertransisse. Et dicit Rasis: divisionibus tercio de morditacione aliud venenositatis quod morsus canis rabidi est specialia venena maxime nocumenta quoniam est magis inficiens quam alia ex eo quod est eius quasi nocumentum hominis proprium. Cura eius et ipse ipsius crucifixa tres dies ad plus cum adhuc est post est ut statim fiat cura generalis morsus venenosorum cum ligationibus et ventosis et emplastris attractivis similibus et cauterio cum ferro ignito quod si non videtur sufficere et membrum incipiat devenire gravi et passio dilatari non secundum exiger nisi membrum totaliter inutile est sunt membra propinqua removeri prout dictum est in cura generali. Et regatur in cibis potibus in permanentibus corporis similibus et indigestionibus atque evacuationibus que admodum in passione melancolia quoniam ex(?) carum de perturbacione consilia(?) sensitivarum passio de mania canina. Ideo quoniam in huiusmodi regimine cadit potius aque sive rore est sed ut prohibeatur in vasis obscura ita ut ipsam non videat neque audiat non potest. Omnia predicta quedam remedia sunt conferencia a proprietate quemadmodum emplastrum ex eruca et cepa trita et confecta cum butiro vacino super locum per unam generalem. Similiter et frequens usus medicine de cancris que sic fit secundum Rasim in suo anti-dotario. Recipe cineris cancrorum combustorum cum suis cartilaginibus sicut sunt in testicula vel fornace ℥ x, gentiane ℥ v, thuris ℥ i, terantur omnia et cribellentur et misceantur simul detur ex eo omni die statim aque ʒ i vel in cum aqua frigida quoniam valde sunt probata. Herba autem simul et cum sale misceatur et decidit. Similiter et hoc cerotum. Recipe aceti lb i et si opponatur ℥ in pice liquide albe lb i dissolvantur ad morte in vaso et bulliant donec fuerint in spissata in forma convenienti continue agitando cum spatula donec fuerit

pste q̄rupta et cū mfriād sūt vesīcē
et omī die aliqud ex eo oportebit sup
ungent molle albū et volūi sup ponat
pmissa cūa q̄uali qm attheudo mudi
ficat et post hoc sanat Ad q̄ cōfert
etiā vnguentū fuscū famosū vrnce
potencia illupus cū sūt rabiosus facit
accidencia canis rabidi Et sic et cūa
sunt sicud in cane rabido volpes cū
sit rabida facit accidens canis ra
bidi Et sic et cūa eius sic sit illius
mustela cū cū sit rabida facit acci
canis rabidi Et cūa eius ōnis est cūa
illius homo cū sit rabidus .i. demoniacus
lupinum seu mania canina sit
eius morsus venenosus et facit acci
dencia accidencia canis rabidi sicut quod ibi
accidit timor aque nisi fortasse ra
bies sūt a principio ex cane rabido in
dispensatis sequens Et cūa eius ē cūa
canis rabidi Est pterea cū morsus
aut alterius alicuius est malus dolorosus
sicut quod sit venenosus propter aliqua
mala qualitatem calidam vel frigidam vehe
mentē vnam in dimidua cū sit sanguis
sperme vel ipse venit acuitas ut pote
spina aut vnguem aut dentem
prīm dentibus in vulnere per morsum
quare tarda consolidatio in eis que ad
modum accidit et inveniuntur apud et
vespertilionem et calcatricem et sic sila
mandrarum mulierum et gladios ... ...
... omi vna atque eadem est cura
videlicet ut statim a principio fiat emplm
suplum ex cepis crudis et sale et melle
sūt impositis aut ex cinere et aceto et
melle et cepis sūt conteris et in cor
patis et dimittatur sup vulnus per diem
totam et nocte quia mala ... aliud
et vulnus seu morsum dilatat et non
desiccat pterea Cumulus et emplm ex
farina fabarum et radice feni coctis in
aqua et aceto deinde ex pmissis et
piscatis in mortario et in ... patis cū
melle despumato postea vero consolidetur
cū vngento fusco ostrato ... ipse omi
timor est deforma vel vnguine vel
aculeo vel dente dilecto dicebūt

post morsuram quia attrahit et mundificat
vulnus efficacius et post hec eius labia
consolidat pterea Sunt aut ad hoc quā
plura serpentum venenosorum velud dra
cones et nominati sunt sed nos ipsa
pretermittimus quia pauca nobis obviant
in ista regione et cū obviaverit suffi
ciet in eis cura q̄ualis etc Incipit
tractatus quintus qui est de deco
ratione cuius sunt xii capitula Capitulum
primum de decoratione capillorum ...
DEcoratio est dispositionum malarum
que sūt in corporis manifesto
velud in capillis et cute cum
quia partes huius neque sunt principales neque
nobiles per naturam que sunt necessarie ad subsis
tenciam individui ideo doctrina de ipsis
non est nisi complementum artis medicine
Dicamus aut primo de capitibus quorum
quidem decoratio consistit in octo dispositi
onibus que sunt eorum generatio et eorum remo
tio in locis in quibus illud volumus et
eorum fixio et eorum coloratio et eorum
accidentium pservatio et eorum crispatio
vel rectificatio et eorum consolidatio cū
finduntur eorum elongatio pterea de quibus
omnibus pordine breviter dicamus Ge
neratio capillorum cū sūt f ... in membro
in quo illud volumus per fiat per reductionem
corporis ad caliditatem et siccitatem que sunt
cause productive capillorum cū cibis et
potibus et medicinis calidis siccis per
naturam ex frumento et sale et exercicio forti
in ieiunio Localia vero remedia ... postquam
consilis fiat post illud adhibenda fricatio
ergo locus omni die sepius cū cepis a
alleis aut sinapi aut spongia ma
rina aut panno laneo aspero donec
rubescat et illico post fricatorium linia ex
pomata ipsa actu calida aut liquore
acutissimo facto ex omni ... aut
oleo laurino aut oleo latino, aut oleo
veteri in quo vinus capillorum venerum
adustorum, et capillorum hominis adus
torum sūt dissolutus quia per eius usum
et frequentiam duriciem pullulabunt
superiores capillorum quos nunc abrade

querunt cum duo septimana scilicet cum rasorio
sicco super loco sepius rasurato donec vide
antur sufficienter inspissari et quibus sue
potes quod in corpore humido secundum proportionem seni
ctutem et regionem difficile autem impos
sibile est videlicet quam multos medicantur aut
nobiles curavi calvicium secundum proportionem
quod alopiciam medici vocamus sic fit secundum
Mesue in suo de appetitu Rx euforbii sina
pis marini fumi calabrini ana ℥ i fellis
albi seminis urtice motane radicum canne
combustarum corticis avellanarum adustarum
corticis castanearum nasturcii sinapis
arthemisie storacis ana [illegible] sulphuris vivi
spice radicis ana ʒ ß [illegible] limacarum
adustarum cum corticibus suis ʒ v [illegible] ca
pillorum veneris adustorum corticis [illegible] ad
isti thuris nitri ana ʒ iii terantur sub
tiliter omnia atque conbullantur et fiat ex eis
unguentum cum doraphano vel lauino vel
oleo rosis vel vino cocto Vel si aliud [illegible]
[illegible] fit cum vino puro veteri amaro
vel cum succo cepe acute aut squille et
cum ipso caput unge sed cum vadis dormi
tum premissa fricatione supradicta et si
fuerit scarificatio cum fricatione melius
penetret et diminue sic [illegible] tota
capite undique cum pannis calidis cooperto
et crastino lava cum aqua de coctionis
ficus et fabarum aut cum lixivio aut
cum vino veteri sine intermissione donec
fuerit curatus Et si volueris ipsum aro
matizare adde parum musci Medicamen
aliud ad idem secundum eundem et eodem expertus
approbate sic fit Rx carnium limacarum
et sanguisugarum et apum et vespparum et
salis cocti ana partes equales pone in vase
vitreato habente foramina multa in
fundo eius sicut colatorium et pone
super eo vas vitreum et manabit per
diem et diem humiditas que colligetur
in vase et quod ex fuerit super locum calvum
[illegible] plus ipsum fricueris vehementer
cum panno aspero aut spongia marina
Evulsio capillorum in locis in quibus
illud volumus ut potest fieri aut

manibus aut tessello sit digitis vel
vno quodam tympanali remanente capil
los enim ne sepius eorum quare renascuntur
post post dies paucos cum psilotro
quod sic fit Rx calcis vive ʒ i arsenici
citrine ʒ i terantur subtilissime atque
conbullantur et cum aqua calida incorporentur
velud in formam unguenti liquidi Vel
si magis fortificare volueris pone ad
solem calidum per dies plurimos fimiendo
tanto magis de aqua apricam ut
possit condensari et omni die cum pil
lare retenta calcis vive et arsenici
remouendo donec ad tantam acu
itatem pervenit ut penna illinita
denudetur Ex hoc igitur unguento liniatur
locus leniter sine fricatione in estua
rio vel alio loco calido vel melius
inclinato super vaporem aque calide et
cum ad horam steterit et pili omnes corro
si fuerint abstergantur leniter cum manu
abluatur locus cum aqua tepida primo
donec psilotrum totaliter abluatur et post
hoc cum aqua frigida donec locus con
fortetur Sed quia psilotrum est corro
sivum caveendum ne defluat per membra
circumiacentia quare liniatur cum oleo ro
saceo cum albuminibus ovorum et a
qua rosacea vel ceroto et si fiat corro
sio cutis in loco depilato consolidetur
cum unguento albo vel [illegible] Alio vero
modo evellantur capilli radicatus
ita ut nunquam renascantur sed illud est
rarum et difficile valde Extrahantur
igitur primo radices singule capillorum
cum forcipibus et post hoc linantur
psilotro predicto dissoluto cum aceto in
quo pulvis opii aut iusquiami fuit dis
solutus undique super locum donec poros
cutis induret et radices capillorum
penitus auferantur Tunc ergo liniatur
omni die super locum unguento inspissans
cutem et callosam faciens quod sic fit
Rx aliud ʒ ß ceruse ʒ i dragaganti
gummi arabici sanguinis draconis mastices
thuris ana ʒ i opii ʒ i terantur omnia
subtiliter et conbullantur et incorporentur
cum aqua rosacea vel oleo rosaceo vel [illegible] invicem

Evulsio capillorum

vel sucorum vespilorum et pirorum ponticorum
vel succo insquiami veteris vel cum aqua
decoctionis seminis insquiami recentis ad
dendo in quolibet eorum modico aceti et
si capilli post opus resquari videant
videantur ad curam apto coticus donec
cutis inspissetur et mala quoque calida
alterentur sepio capillorum perficitur cum reduc
tione corporis ad grossiciem vel pigwe
dinem si sufficit macrorum tenue aut conte
rrationem et mala macilentia si sufficit
squaliditatem grossitiem. Duobus namque
modis contrariis accidit casus ca Casus
pillorum unoquidem modo propter siccitatem sti
pitum et strictitudine pororum vel accid
infirmo et post egritudines ponderites
Alio vero modo propter cutis mollitiem
et pororum laxitatem velud in ydro
pisi et cachexia quare regatur corpus
in genere cum cibis et medicinis quod sedum
humiditatem et siccitatem temperatis vero secundum
caliditatem et frigiditatem et purgetur humor
dominans et propter hoc salsum quod de
cemus capitulo de scabie et pruritu loca
lia vero remedia post hoc operibus stip
ticis ministrentur quorum primum atque debi
lius est ut omni die mane abluatur
cum vino rubeo pontico aut lixi
vio debili facto cum aqua pluviali et
tunc gravis et vitis albe aut cum aqua
decoctionis rosis balaustiarum planta
ginis rubi capularum glandium mirti
lorum corticum granatorum aut cum aqua
calida in qua pulvis thuris et gumi
ara et masticis sunt dissolutus. Sed
fortius predictis est hoc unguentum quod
fit secundum Johannis Mesue in suo de ap
petitu capitulo de casu capillorum. Recipe cor
ticum canne ostrarum et corticum auella
narum adustarum et granatorum mirti ana ℥ii
in absinthium gallarum ana ℥i recente
omnia in vino atque inbibentur et cum
oleo ro vel mirtino conficiantur addi
ta cera rubea sufficienti et inungatur
cum eo caput rasum omni sero et crasti
no abluatur cum aliquo liquorum predictorum
Item unguentum cum sero deo capil
lorum veneris adustorum capillorum
honorum adustorum corticis primi torrefac
donec possit teri et pulverizari granatorum
mirti granorum granatorum et corticis eorum
corticis mirti gallarum cipressi auellanarum
adustarum corticis spanus corticis radi
cum ana ℥ i s. thuris gumi ara bole ar
meni ana ℥ i terantur et cribellantur et
conficiantur cum oleo ro et mirto laudani
vel terebentine et inungatur cum eo actu ca
lido sicud primus et si ipsum aromatizare
volueris adde caldam aro calofilorum
cinamomi etc. et similia vere quod hoc
unguentum et quod prefertur de nigrat capillos
auferantur galle et corticis mirti et
granatorum et reliqua dimittantur sed fiet
minoris operationis. Coloratio capillorum Coloratio
non est possibilis nisi in capillis vel
albis sub albidis quod alii colores non
recipiunt tincturam aliquam vel diminutam
et falsam velud in picturis demonstratur
Modus igitur flavos atque auratos fa flavos
ciendi capillos sit sic decoquantur pallee auratos
ordei vel avene in lixivio post acri
to post hoc coletur ponitur pulvis Recipe
Kasuram Lupi liquiris corticis medi
ne sambuci et berberis ana et fiat illud
coticus donec lixivium citrinum cum quo
sepius caput abluatur ita ut non siccetur
donec fiet. Et si calorem huius facere
volueris fixum adde aliquid masticis fuscos
gumi ara thuris dragaganti in lixivio
dissolvendo. Modus vero brunos sive brunos
fuscos faciendi capillos est ut frequenter
abluatur caput cum lixivio debili non
acuto post quam in eo per diem infusa
fuerint et cum hoc ad ignem bullita fo
lia rosarum et mirto vitriolo et gumi
ara. Et si fortificare volueris adde
modicum pulveris alkanne vel pulvere
granatorum et si vero magis fortifica
re volueris ita calor fiat brunus
cum obscuritate ordei aliquid fructi
corticis mirti recentem et dimitte
capillos ad umbram et siccari post
aut succus humor prorsum dum re
spuam si colligatur dum adhuc vi
ridis non sit matura et coletur et
parumper ad ignem bulliat. Modus

rubeos | vero rubeos faciendi capillos fit cum
ablutione capitis et lixivio debili in quo
sandaraca vel rubea tinctorum fuit dissolu
ta et si volumus ut color huiusmodi permaneat
quamdiu steterint capilli addatur aliquid
gumme arabice et vitrioli claud. precis Modos
nigros | nigros faciendi capillos fit cum receptione
cortice plurima colorum predictorum quoniam illud
quod apparens facit capillos albos et canos
fieri flauos facit post hoc fieri brunos
deinde nigros quoniam mora diafanum
lucidum et multiplicat opacum terrestre quod
si subito et vice una capillos nigros fa
cere volumus abluatur eorum cum lixivio debili
in quo pulvis gallarum combustarum litargiri
et salis gemme fuit dissolutus aut aceti
et corticis nucum et corticis gra
modus albificandi crines | natorum Modus vero albos faciendi crines
vel ut remittatur eorum nigredo fit ut
abluatur primo caput cum lixivio debili in
quo sapo fuit dissolutus Deinde prius
quam siccentur postea suffumiget cum sulfure
posito super carbones et post hoc inungatur
vngentum | cum huiusmodi vngento recipe corticis
mediane sambuci combuste piperis corti
ciatarum sulfuris cinulis sicce stercoris yru
dinum seminis rafani gummi arabice dum
quantum volumus terantur et incorporentur
cum felle vaccino et modico aceti donec
redeat ad formam vngenti vel vngatur
cum oleo sambucino omni die donec incipiat
color albus apparere Ista quoniam tinctura
est cum difficultate et que raro fit parte
sed plurimum ad eam confert ablutio capillorum
assidua cum lixivio forti et infusio eorum
in ipso quoniam manibus tangi non potest et
eorum expositio ad solem calidum capite
nudato quoniam sicud color cutis corporis
denigratur sic sic huiusmodi preparatione ita ca
pillos dealbat cum fuit facte tres preparationes
Capillorum prolongatio atque augmentatio festinat completa
cum reductione corporis ad caliditatem et
siccitatem cum cibis et potibus assis
vel frixis conditis cum pipere sinapi vel
melle salito et cum medicinis purgan
tibus flegma et custodia a nausea atque sa
cietate atque clinico vel si repletio cui
quod accidit festinet ad vomitum post
devitet cibos humidos ut sunt brodia
et olea atque carnes elixate quoniam humiditas
disponit ad predictam quia canities quantitate
velud apparet in frontibus antiquarum
Abstineat a vino propterea quod et si sit
calidum siccum postquam fuit digestum quoniam
cum appetitate cito rapitur ad inferiores partes
prius quam perfecte digeratur similiter et acet
tum sed bibat melleratum aqua claretum
aut medonem Caveat preterea ab infri
gidatione cerebri ex ablutionibus capi
tis cum aqua frigida vel aqua rosacea vel
aceto frigido ventosis Cumulis et a suffu
migationibus ex camphora vel argento
vivo vel spodio vel cerusa vel litar
girio Sompnum non multiplicet illico
super cibum Caveat omni die cum surgit
alto ad evacuationem superfluitatum capitis
per nares et palatum cum rasitationibus
et sternutationibus atque tussi Medicina
preterea tardans canitiem superflua est
triferam minor quoniam calefacit et stipticat
Cerebrum Confert sublimi que fit ex
mirabolanorum bellericorum emblicorum indorum
kebulorum ana partes equales terantur
et inungantur oleo primum et post hoc
confitiantur cum melle cocto et bene despu
mato de quo sumatur omni die in mane
admodum castanee cum modico vini
primo veteris vel meliorati Crispa crispa
tio vel lenificatio capillorum fit ipse rio
post ipsorum humectationem cum liquidis
vel aliquo quoniam si volumus ut incrispentur
oportet ut volvantur circa scirpos vel
circa ferrum calidum vel cum rationibus similibus
et tunc fricentur cum fascia cum huiusmodi
figura donec perfecte fuerint exsiccati
quod si facti fuerint a principio nullatenus
post preparationem huiusmodi crispantur quoniam sicci
tas hoc deberet prohibere licet difficulter ter
minetur termino alieno Commoditas
vero facilis ex quacumque causa et hec
quedam crispatio specialis est necesse per
durat tempore longo quod si magis per durantem
facere volumus abradatur caput quoniam
confundigitur fuit post et abluatur

omni die sepius cum vino beten calido
amaro vel cum lupinio acuto et cum
capilli crini se perciunt in volnatur aspe
dine et nequaquam cum pectine dissolvatur
donec ipsorum tortuositas sint robora
ta. Conserunt tamen medela contra per petra
qui pi per / pectendi / a crispitudo — vi vid sit crispitudo nisi cum fuerit
ex tortuositate pororum cutis quia nec
infirmitas nec senium relaxat. Qui vero
volunt ut crispentur oportet ut post ablu
tionem capitis cum pectine frequenter
distrahantur et sub forma humida cum
fastigiis fluentur et si fiet ablucio capi
tis assidua cum aqua de coctionibus mal
ve malvavisci fenugreci psilli seminis
lini cum sequitur fricatio cum pectine
infuso sepius in eadem melior fiet
operatio quia valet omne per phlebotomiam fissuras
capillorum atque ipsos elongat sublimiter
lenificat et applanat. Et hunc quod
peritis sunt rectis unde mutilagimose
consolidatio — Consolidatio capillorum cum scinduntur
et ipsorum elongatio efficitur adhumecta
tione capitis epithimis et potibus in
pigrovatibus atque medicinis unctuosis
cum ipsorum scissio similiter et acuitatio
nam accidit nisi ex siccitate quemadmodum
modum in lignis apparet quod desunt
Abluantur ergo sepius capilli quaque die
cum aqua decoctionis fenugreci vel mal
ve vel altee vel psilli vel seminis
lini vel seminis cucumerum aut cum aqua
et oleo sunt commassatis. Et si ipsam aro
matizare volueris adde cinamomum cla
et calami aroma quantitate parva et sic
bulie mortuo efficiuntur quibus levius post
quod runcantur cum pectine limito ex lun
tilagine psillii vel fenugreci vel lini seminis
vel cum adipe galline vel lardo et ipse
aqua sopitus crastino vero abluantur
cum lupinio debili vel aqua tepida per
deinde neque desiccentur in sole calido sed
in umbra. Ca. lxiii de furfuribus

Furfures sunt squame capitis
albe parve que se parant a cute capitis
aut aliorum membrorum cum eorum mor
dicatione vehementi efficiuntur aut

ameola compositione mala sicca adusta
dominante super corpus aut membrorum
et hec quidem mala complexio aut est sine ma
teria et ipsa cum est prava recens quare sola al
terantibus curatur aut est cum materia per ma
lam complexionem generata qualis est colera ru
bea et fleuma salsum et ipse cum est perdurans
difficilis antiquata et hec indiget ipso
ita primo quidem in dissecantibus cum
2o vero resecantibus disponentibus

Methodius cura eius est cum fuerit
recens modica ut caput radatur apud
invenibus frequentatis et abluatur omni die
semel aut bis ablutionibus duabus super
se fricatione studiosa prima quare fiet
ex lixivio forti acutissimo vel ex aqua
calida et melle vel ex aqua calida in
qua farina fabarum et furfuris et ciceris
et pisarum et lupinorum sunt dissoluta
vel ex lacte amigdalarum amararum vel ex aqua
in qua pulvis sulfuris et aluminis et bau
racis sunt dissoluti. Secunda vero ablutio
fit levis mollificativa que fit ex aqua tepi
da sola et ex lacte dulci recenti solo
vel ex aqua et lacte sunt mixtis vel
ex aqua et oleo communi vel oleo rosarum vel
violarum sunt commassatis vel ex aqua de
coctionis malve malvavisci altee et
seminis eorum vel ex adipibus anceris
hirsenis et galline vel ex aqua de coctionis
fenugreci psilli seminis lini vel ex aqua in qua
dragagantum sunt dissolutum. Et si fuerint
ablutiones huiusmodi in balneo melior fiet
operatio sive et si ablutio nociva fiet omni
sed cum venit ad lenem et ablutio mollitiva
in crastino succedet sanitas festina.
Qui vero fuit hec passio fortis antiquata
Purgatur primo materia atque evacuetur prout
diximus in primo capitulo de scabie et pruritu
post hec vero sequantur localia predicta
vitantur carnibus eligatis vero sinapiis
et iuribus eorum. Bibat aquam frigi
dam vel vinum debile limphatum ultra
mediocritatem abstineat acribus acutis
ut sunt cibi in quibus ponuntur multum
salis aut piperis aut sinapis Salic

et ab omnibus ut sunt acetum agresta allea cepe et piper quoniam sola dulcia vel aquosa generant sanguinem non mordacem.

Experientia. Furfures capitis et fursura capillorum experto sunt causis quare ut plurimum sunt accidunt et curantur cum cessat et ipsa quam iam diximus proximo capitulo precedenti. Furfures vero qui sunt in corpore que ad modum scabies sicca principium super corpus totum quare cura scabiei que dicetur proximo sequenti capitulo eis sublimiter suffragatur.

Pronosticatio. Furfures cum fuerint fortes difficiles preparant ad lepram etc.

Capitulum III de pruritu et scabie corporis

Quando super corpus totum oriuntur mala complexio diversa dominante causa sicca adusta generantur humores acuti ex quibus cum in membra defluxerint fiunt humiditates virose mordaces et sequuntur hec mala complexio sunt sicca materia dominante vel cum materia pauca sicca est cum pruritus facilius accidit circa dispositionem cutis velud furfures aut squame sicce quam quidam dispositionem pruritum vel scabiem siccam vocaverunt. Cum vero fuerit ista complexio cum materia plurima sicca cum est fortis et aliquanta accidit circa cutis dispositio cum bothor et pustulis diversis quam scabiem humidam appellarunt et fit cum ea multiplicatio pediculorum et lendium quoniam ex humore materia generante adusta qualis est sicca colera [illegible] et fleuma salsum [illegible] vel propter adustionem naturalis fleumatis vel colere [illegible].

1 Accidit autem hec passio illis qui plurimum utuntur cibis acutis ut porri in quibus multum sal ponitur aut piper aut sinapis aut allea aut cepe et vinum forte et potus purorum amarorum aut caseus antiquus [illegible] et similia gumma [illegible] et leves et panicum. 2 Similiter et qui cibis facile corruptibilibus utuntur ut piscibus lacticiniis oleribus fructibus arborum et similibus cum super ipsos intus motibus [illegible] stomachus donec adurantur velud accidit in pueris gulosis. 3 Similiter et qui solitum et debitum negligunt ablutionis corporis assiduitate et sudore et balnea

[ratio]nes et pannorum mutationes quia [illegible] sunt [illegible] tabula fabricata et omnis interiorum superfluitas ad exteriora pellatur ut autem [illegible] de acuti et morbo.

Methodus. Cura enim est cum veterum sicca facilis solis indiget alterantibus ad frigiditatem et humiditatem quare balneetur multotiens in aqua dulci tepida pura aut in aqua decoctionis similiter et malvarum et foliorum salicis et [illegible] quoniam resolvit et humectat cum lenitate et in ipsa fricetur assidue ex farina furfuris et fabarum et cicerum et pisarum addito modico salis et post exitum a balneo inungatur ex unguento albo [illegible] vel unguento alio ex iam dictis et hunc balneationem cum in fricatione [illegible] assiduet diebus pluribus donec curetur. Regatur cibis et potibus humidis valde sed [illegible] moderate ex quibus sunt carnes recentes laudabiles elixe cum lactucis [illegible] blitis et similibus et pultes ex farina simile vel ordei vel avene condite cum lacte dulci. Bibat vinum album aquosum vel julep vel aquam frigidam puram. Abstineat ab omnibus acutis supradictis scilicet et acribus sicut sunt acetum et agresta nisi fortassis aliquid ex ipsis gustaverit gratia provocationis appetitus. Abstineat etiam a dulcibus sicut est mel aut cibis unctuosis ut porci in quibus plurimum adipis aut olei aut butiri [illegible] facile inflamantur et [illegible] convertuntur. Sola namque [illegible] aquosa vel dulcia moderata vel lactucosa non forcia generant sanguinem non mordacem. Cura enim cum est forte humida antiquata et cum qua urina sit citrina vehemens indiget a principio purgationibus humorum adustorum. Fiat [illegible] in primis flebotomia basilice dextre vel sinistre si scabies regionem superiorem corporis occupaverit aut salvatelle pedis dextri vel sinistri si tenuerit inferiorem. Post illud vero ventosentur partes scabiose cum scarificationibus [illegible] sudationes in balneis

Cibi facile corruptibiles pisces

Cura scabiei fortis

catio quam hominis flebotomia et scarificatio quia
sunt sanguinis massa adusta intus in
venas residente interius corpus refrige
rant manifeste. Cucurbite et sanguisuge
super membra sordida applicentur post ista
vel omnia digeratur residuum materie quia
neque flebotomia cucurbite potuit propter suam gros
sitiem aut adhesionem viscosam neque
scarificatio vel neque sanguisuga educere
potuit propter situs profunditatem cum sunt
de fumo terre cuius descriptionem ponit
Mesue in suo antidotario duplicem scilicet maio
rem et minorem sed maior est melior
que talis est. Recipe mirabolanorum citrinorum
et kebulorum ana ʒ xx vel mirabolorum
omnium quinque generum ana x ʒ x florum bu
glosse et boraginis foliis absinthii
cuscute ana ʒ ij liquiricie rasi ana ʒ s
epithimi pollipodij ana ʒ viij prunorum
et passularum ana lb s tamarindorum
cassiefistule ana ʒ ij hec omnia bulliant
in aqua lb x usque dum deveniat ad
lb iij et cum succo fumiterre recentis cocti
et depurati atque colati et zuccari lb
iij cocti fiat sirupus de quo potentur omni
die in aurora ʒ ij cum ʒ iiij aque
calide et si volueris ipsum acuere adde
scamonee ʒ s. Hic namque sirupus stomachum
cor et epar et splenem confortat
oppilaciones aperit ictericiam nigram et citri
nam tollit colorem corporis efficit bonum
morbos cutis sanat et precipue quorum materia
sunt humores adusti aut salsi sicut
est scabies impetigo serpigo lepra
et morphea quia ipsorum maliciam cor
rigit atque leniter educit. Quolibet die
facies bis vel ter assellare purge
deinde cum pillis de fumoterre que sic fiunt
Recipe mirabolanorum citrinorum et kebulorum et
indorum ana ʒ v aloes epatici epithimi
ana ʒ viij diagridij ʒ v incorporentur
pille cum succo fumiterre vel cum aqua
decoctionis eius et detur ex eis ʒ j
et si sero detur dormiat sine cena

vel si illud aliud non presto fuerit digeratur ma
teria sirupo acetoso vel aqua decoctionis
fumiterre et prunorum siccorum et sebesten et purgetur
cum yerapigra vel cum electuario de succo ro
sarum. Post purgationes igitur sepius
reiteratas procedatur ad remedia localia
per ordinem supradicta.

Emperica

Sirupus digerens humores adustos fumosos et
educens aquaticos per vias nostri corporis
sic fit. Recipe florum boraginis florum buglosse
endivie eupatorii rosis foliis cicoree cuscu
te lactuce ana m j florum camomille
melliloti florum sambuci vel cortici eius
mediane lapatij acuti et rotundi sca
biose tapsi barbati fumiterre ana m j sco
lopendrie ceterach ana m j . . . pe
prunorum siccorum et passularum ana ʒ iij cassiefistule
tamarindorum ana ʒ ij et s mirabolanorum citri
norum kebulorum et indorum ana ʒ s sca
monee mastices ana ʒ j decoquantur omnia
preter sene thimum et epithimum in lb viij
aque clare donec redierit ad lb iiij . . . quibus
adda sene thimum et epithimum et cum modicum
bullierint ad ignem . . . deponatur ne for
tassis corpus . . . resolvantur . . .
coletur et . . . ad lb j zuccari et
de eo bibant omni die ʒ iiij sine ad
dictione aque quia fiet . . . aquo
sus sufficienter. Item farmacon leniter evacuans
humores adustos . . . est
serum vel lac acetosum cum . . . bibitur
lb j vel s . . . sed . . .
tue volueris infunde in ipso per noctem
integram mirabolanorum citrinorum et kebulorum
ana ʒ ij post quam . . . fuerint
grosso modo et post . . . et crastino
colata et expressa diligenter . . .

Pille . . . nobiles ad idem que pille
de aloes nuncupantur sic fiunt. Recipe aloes
boni ʒ ij mirabolanorum indorum ʒ iij
sene epithimi scamonee mastices
ana ʒ s incorporentur cum succo fumiterre
vel apij vel sirupo . . . et detur ex
eis ʒ j . . . Electuarium ad
idem . . . cum turbith . . .
Recipe turbith albi et electi ʒ j ʒ . . .
gariofilorum cinamomi ana ʒ j . . . diagridij

sene thimum epithimum pollipodij ana ʒ . . .

ʒ iii zuccari lb i et detur ex eo ʒ ß vel
ʒ iii pulvis adhuc R̷ turbith ʒ i reubarbari
ʒ i hermodactillorum ʒ i et ß ʒʒ ʒ ß siem
ʒ ii et fiat totum dosis due et si reubarbarum
hic non poteris pone dyagridium quod est
medietas ipsius Unguentum cutis mundi
ficans a predictis et scabie fit sic R̷
argenti vivi extincti cathie argenti
arsenici rubei vel citrini albi / elleb scabiose
stafisagrie hermodactilorum litargiri
salis sulphuris an quod volueris de
omnibus vel de quibusdam terantur omnia
subtilissime et cum oleo vel axungia
vel aceto vel succo absinthii vel vino
conficiantur in forma unguenti et ex ipso
corpus inungatur pluribus diebus in
loco calido et hoc post purgationem deinde
sordicies ab unguento diligenter in bal
neo abstergantur Est namque tante efficacie
ut ipsum per se solum cum balneo sepius
replicatum expelleret medicinam apud graciores
et si cinglus vel vestis ex eo linita liberat
a lendibus et pediculis desiccantem et si
magis expedit stipticare volueris adde mo
dicum cere et terbentine et albumen ovorum
Est namque fere continens omnia simplicia
putredinem prohibentia et omnes natas
ex putredine provocantia preter aloes
et fel et mirram que si placuerint
apponatur Balneum preterea materias scabiei
resolvens atque corpus purificans fit
ex aqua decoctionis scabiose fumi terre florum
camomille apii stafisagrie mellioloti
lapacii acuti et rotundi et tapsi
barbati vel ex aqua calida in qua sul
phur et sal et alumine fuerint disso
luta ex aquis bullientibus que sunt sulphuree
vel aluminose preterea que ad modum
maris aqua est atque salsa per naturam et aqua
Canon hec passio cum non accidat
ut plurimum nisi post mala que calidam
siccam adustam necesse videtur ut cum ipsa
corporis humido fiat continuus ex temulata
nimis et illud necesse est considerari ut que
curam preter nam tempore contemnari

scabies et pruritus assequantur quemad
modum contingit in decrepitis et convalescen
tibus post egritudines diuturnas Ex quibus
sine potens ex arte in purgandi corpus
materia quam scabies in fine ipso eius
principii sublimi suffragatur Pronosticum
Scabies et pruritus cum fuerit fortis diffi
cilis antiquata lepram significat assumendam
Item scabies cum accidit infantibus
aut pueris tenellis eam non debet
cum fortitudine virtutis naturalis et mundi
ficatoris sanguinis nescium sit in poris
corporis delictam et alepra fuerit per
servat Item scabies cum accidit in fine
post egritudines diuturnas aut acutas
cum alleviatione viscerum et membrorum
interiorum et constancia virtutis et bonitate
appetitus cursum sit salutarem Si vero
quantitas in inferioribus remanserit aut
morbi longitudine aut recidiva
sit futuram nisi fortassis paciens
erraverit in dieta et cibum superfluum as
sumpserit quem ad in perfecte digerit in
scabie transmutatur quemadmodum accidit
pacientibus appetitum caninum Unde
ypo 3a particula affo 20 Quibus
tercianis febres longe hiis pustule et
dolores in articulis fiunt et statim
post aut Quibus fracta febribus
resurgentibus aut pustule aut dolo
res in articulis fiunt hii amphoribus vo
vitantur Item dicit ypo in particula
affo late pustule non valde pruriginos
se fiunt Item si corpus scabiosum vir
nam habuerit laudabilem atque bene di
gestam secundum spissam sedimentum et colo
rem et egones sive naturales secundum
quantitatem et colorem cibo proportiona
tas et si cum interiorem corporis mun
diciem et virtutis naturalis bonitatem Si
vero quod apparuerit multitudinem
et purgationis sit necessitatem unde
ypo ii particula afforismus Quibus sa
nes egrotantibus aut pustule nascuntur
in corpore considerare oportet egones si enim
colerice fuerint corpus egrotat
si vero similes sanis fuerint est corpus

viteri etiam contrum corpora scabiosa ca
tholica non impinguant in quantum pur
gentur quoniam cibus corporis totus convertitur
in materiam corruptam que in corpore pu
trescit. Propter quod eius modicum nutrit
ad vitam. Unde ypocras dicit: Cum impura
corpora quanto magis nutries magis le
des etc.

Cap. iiij de lepra

Lepra est morbus totius corporis totum
comprehendens corpus dominans intus cum vitalis
plurimum sunt humores atque membra corporea
quia color ipsorum inficitur et forma et
figura corrumpitur et alteratur corpus complexio
et leduntur operationes naturales et fortassis
solvitur ipsarum continuitas ita ut ulcerentur
donec cadant quoniam est velud cancer
totius corporis quemadmodum cancer est velud le
pra particularis ut ait Avicenna 4° ca
non tractatu 3° parte. Dicimus autem fortassis
quoniam interna non vitalis est duplex causa quia
generatur per adustionem humorum et est illud
quod accidit ut plurimum et hoc quia membrorum
corrosionem videtur et potest cum sunt ex
humoribus calidis aut adustione qui
sunt colera et sanguis. Alia vero generatur
ex humorum condensatione et est illud quod
accidit in partibus quoniam ut ait Galenus 7° de te
rapeuticis ... est in nobis calida
adustio quoniam sunt congelatio et hoc non
est morbus corrosivum vel modicum et
propter non fiunt ex humoribus fixus per
... sed secundum propria et intima. Et humor
quidam inliquidus non vitalis morbos efficit
diversos modis quoniam variis et diversis
quoniam aut colligitur in membro uno aut
superfunditur super corpus totum et si colli
gitur scilicet in membro uno solum non sit hoc
duplicite quoniam aut fugitur in eius profun
do dum erit ad ipsum perveniens et car
tilagines et sic efficit apostemata corro
siva que sunt cancer, zephiros et her
pes esthiomenus quoniam sic dividuntur inter
se quoniam si intima non vitalis sunt adusta
grossa fit cancer. Si vero subtilis
adusta fit herpes esthiomenus. Si vero
frigida congelata fit zephiros durities
nominatur. De quibus nos iam expedivimus

quoniam intentionis nostre fuerunt tractatus de
apostematibus in cute. Aut superfunditur super
eius superficiem donec perveniat ad cutem
et sic efficit albaras et morphea atque
alguasecz que qualiter distinguuntur inter
se ipso tractatus infernus apparebit. Cum autem
superfunditur super corpus totum intus et extra
venas sit contra hoc duplex quoniam aut putre
fit et resolvitur et sic efficit febrem continuam
aut non putrescit nec resolvitur et sic
lepram inducit. Ex quibus satis possumus
complere ... vera ... est
... illud lepra in toto ... cancer in
parte est autem illud in cavitate ... morsea
in cute. Est et illud ... quod est
... diffinitionis quaque ... ...
... ... quoniam et operis
totius corporis ... mandat. Sunt
autem lepre que ad modum et morborum aliorum
omnium tres cause que sunt primitiva ~~ut~~
~~adustio et assiduitas~~ antecedens et coniuncta.
Causa quidem primitiva est adustio assi
due in sole calido vel ad ignem et coitus
superfluus et labor et fames et sitis et
vigilie et usus ciborum acutorum et vini
veteris amari. Hec enim omnia sanguinis
massam perimunt ut plene distinximus in ca
pitulo de emoroidibus et tractatus de mania canina
que non sanguinem condensant sicut ambulatio
prolixa assidua et habitatio ad septentrionem
et incarceratio inter muros et sepulcra
et otium et ablatio corporis omnino et usus
ciborum grossorum et potus aque fre
quentius. Hec enim omnia sanguinem
congelant. Sed preter has duas causas
sunt adhuc 3° alterationes adventitie
que sunt habitatio frequens cum leprosis et
coitus cum muliere leprosa vel cum qua
brevi tempore ante ea leprosus coivit.
Et nunc fit vir leprosus aut fetus
aut utrosque et non ... ut fiat mulier
leprosa in qua leprosus proiecit sperma
suum quoniam ... densitas illud prohibet
et tercia causa que est omnium potissima
est coitus cum muliere menstruata
quare fit puer leprosus quoniam ut ait
Avicenna 3° collectionis ut plurimum ...

passio comparacione spirare difficilis est
et eius cura effectus nam cum capiat hor
menstruorum adustione aut congelacione
recipit in sua spera que apud fine
iuventutis et precipue senectutis [illegible] plus
roboratur. Quod est tunc manifestius [illegible] plus
pore et lepram velud serpentis cum [illegible] in cor
et noctem latitant impasta. Etas nam
que iuventutis est tempus adustionis, et
etas vero senectutis est tempus frigiditatis
et privacionis [illegible]. Causa vero lepre
antecedens est mala complexio calida sicca
vel frigida sicca corporis totius incipiens ab
epate et corde a quibus fluunt vasa, unde
vena mediantibus venis et arteriis in
corpus universum quare multiplicatur hu
mor malus et sanguis grossus in eius
litate seu debilitate [illegible] efficit splenis op
pilacio est cum humor hinc [illegible]. Causa au
tem [illegible] aut complexio [illegible] forte
preter naturalem coniungitur donec in malum
humor qui sic committitur. Et quemadmodum
naturalem est quadruplex sunt in malum non
quatuor famose et lepre species
vocantur alapicia morphea. Cum namque [illegible] est
dicitur leonina. Cum vero colera
dicitur tyria. Cum autem alteratur flegma in
vero [illegible]. Et cum melancolia in naturalis ele
phancia appellatur quorum omnium curam
et [illegible] per ordinem dicamus. Signa le
pre communia [illegible] quemadmodum [illegible]
est [illegible] ut [illegible] de [illegible]
et si qualitas corporis mutata et operacio
mutata et accio [illegible]. Et si [illegible]
[illegible] a mutata qualitate sit [illegible]
[illegible] colligimus. Primum quorum est color
totius corporis et [illegible] faciei qui vertit
se rubeus obscurum tubercosus cum [illegible]
gencia quadam forti velud cori
[illegible] preter debitum et consuetum. Secundum
vero signum est dispositio oculorum et
palpebrarum atque super [illegible] ciliorum
qui [illegible] sunt rotundi cum grossitie
et durities palpebrarum et [illegible] super
ciliorum vehemencia et perturbatione in
albuginibus [illegible] ipsorum cum [illegible]

vel subcedine commixta et venis ru
beis plenis in angulis ipsorum veluti
cane rabido seu leone. Tercium vero signum
est dispositio labiorum oris eminencium
cum durities et plumbeitate [illegible] sit
[illegible]. Quartum autem est dispositio
lingue et palati si lingua de [illegible]
et intus aspexeris repietis super radice
lingue ubi pendet uvula [illegible] et in
palato fissuras spissas minimas
et grana velud milii colore diversorum
et [illegible] alba vel citrina vel rubea
[illegible] velud [illegible] infectis. Quintum
signum est dispositio capillorum qui
cadunt et sunt vari atque [illegible]
furfuribus in capite pluribus [illegible]
ubi [illegible] sunt [illegible] subtiles [illegible]
non videntur nisi cum [illegible] ad
solem. Sextum autem signum est dispo
sicio totius corporis pruritus scabio
sa cum asperitate et tortuositate et
nodositate que subcute reperitur cum [illegible]
digitos [illegible] et [illegible] et
[illegible]. Et hec quidem [illegible] signa
sunt aliis [illegible] ut cum signa fue
rint non faciet errare. Septimum
vero signum est dispositio musculorum
qui [illegible] reperies [illegible] duos et [illegible]
[illegible] et [illegible] inter pollicem et indicem
manuum et pulpis tibiarum. Octavum
autem est cutis tensio in toto corpore
et [illegible] super spondiles dorsi propter for
tem siccitatem qua [illegible] si trahatur
vel compungatur [illegible] redit ad figuram
suam et si aqua aut oleum super
[illegible] non imbibetur sed cito [illegible]
super corpus quasi [illegible] humecta
[illegible]. Nonum signum est dispositio cor
ad [illegible] contrahendum [illegible] et si fa
cile frigescant aut calefiant [illegible]
debilitate [illegible] naturalis et [illegible]
[illegible] frigescunt quare vestibus
indigent pluribus et tamen [illegible]
[illegible] sed hoc est signum fallax [illegible]
[illegible] et omne [illegible] corpus au
[illegible] [illegible] humor

dispositionem. Sextum vero signa sunt ab operatione
mutata sicut quod in uno colliguntur primum
quorum est vocis raucedo et secundum anhelitus
non arctus ex catarro vel alia causa ma-
nifesta sed propter siccitatem et viarum anhe-
litus opilationem ex materia grossa viscosa.
Secundum vero est insensibilitas membrorum ex-
tremorum cum pungitur aut scinditur
preter quam sit ex paralisi vel catalepsia.
Tercium autem est membrorum formicatio ti-
tillosa perdurans assidue sine causa ma-
nifesta et precipue in fronte et super aliis et
naso et mamillis atque super dorsum. Et
hec tria signa sunt aliis certiora que
secuntur. Quartum signum est gracilitas
pulsus quamquam oportet ut sit primus debilis
rarus subtilis propter virtutis oppressionem
et organi siccitatem nisi fortassis
appareat prius quam lepra confirmetur quam potest
esse fortis magnus velox propter naturalem
adauctam ex adustione vehementi.
Tercium est mores voluntas fraudulenta
quare facile irascuntur neque statim mi-
tigantur nec confidunt in aliquo sed sunt
avari tenaces et ad coytum valde sunt
inclinati. Sextum est sompni dispositio
quam pauca et brevis sunt sompnia ita
ut aliqualiter levi causa excitentur et ap-
parent in sompnio fantasmata mon-
struosa. Et hec sunt signa lepre incipientis
ab operatione. Nunc sunt que in uno colliguntur
quorum primum est fetor anhelitus atque
corporis totius velud fetor hircorum et
precipue in loco calido estuoso. Secundum vero signum
est urina per naturam subtilis radiosa subci-
trina in colore oleaginea in superficie
cum arenulis rubeis minutis in fundo
nisi fortassis appareat cum nec adustio
nec opilatio fuerit confirmata quam tunc illo
tempore grossa rubea vel citrina ap-
parere ut karopos. Tercium autem est
apparitio ulcerum sordidorum in volis
manuum atque plantis pedum ex quibus
sanies aut virus fetidum venenosum
manat assidue neque consolidari
se permittunt cum sunt cariosa sed ma-
gis per diem et diem dilatantur

cum pruritu vehementi. Et hec quidem
tria signa sunt ex signis huius generis certa.
Quintum vero signum est quod similiter ex
egestione quam sunt ut plurimum ventres eorum
stiptici propter siccitatem et egestiones similes
cinerem. Sextum autem signum trahitur ex
sanguinis dispositione et hoc quidem multipliciter.
Uno modo quoniam hora illa qua fit flebotomia
basilice seu mediane dextre vel sinistre
egreditur sanguis niger grossus valde
fetidus et fortassis nichil egreditur
quoniam venas opilat. Alio vero modo quoniam
post eius receptionem in parapside citissime
condensetur et post tempus modicum finditur
aut in partem grossam residentem
et aquosam supernatantem separatur sed color
fit significatione sordidus. Alio item modo
quoniam si recens cum per flebotomiam extrahitur
fundatur in aqua clara frigida nullatenus
cum ea permiscetur sed vel supernatat vel
ad fundum condensatur velud sanguisuge
nigre minute. Et iterum alio modo quoniam si
recens coletur per pannum lineum densum
et digitis comprimatur diligenter reperies
reliquias velud grana milii minuta.
Et iterum aliter quoniam si recens cum aqua
propria sua dissolvatur in pelvi tersa et
mundata reperies in fundo eius post
effusionem sanguinis et aque grana milii
ignifacta. Et iterum aliter quoniam si super ipsum
aliquid salis aspersum postquam consti-
terit in parapside et liquor sanguinis super-
natat sal abiectus nequaquam liquefit
fiet vel minus valde quod quidem accidit
propter sanguinis grossiciem atque siccitatem
sive sit adustus sive congelatus. Et
iterum modo alio quoniam si super ipsum postquam
constiterit unquam fundatur acetum
aut liquamen acutum fortassis natabit
et bulliet super ipsum. Sed in egestione atque
sagnione non cadit fides ita quoniam co-
lores corporis dispositiones reperiuntur in corporibus
tuberis ex morbo vel natura. Sunt predicta
signa in divisionibus causis prima ex leprosis
2s hic gradus primus quorum est incipiens
et precipue ipsum patiens non separatur

apiliaca quam curam presentem recepit si
medicus fuit sapiens studiosus Et
signa eius raucedo vocis et strictura anhe
litus et turbacio albedinis oculorum et
rubedo faciei et tenebrositas eius et
paucitas pilorum et subtilitas corporis et
casus eorum et ulcera omnia signa supra
equalitate mutata atque ab actione le
sa cum fuerint remissa moderata neque
deteriora accesserunt ad ipsa Secundus
vero gradus est invalescens et propter hoc ipsum pa
ciens ab hominibus separatur Et signa eius
sunt quam raucedo sit forcior et facies
tuberosa et digiti curvantur et deturpatur
forma ita ut pueri ipsum fugiunt et
spasmantur multum et sunt tuberose Et
ulcera cum omnia signa supra equalitate
mutata atque ab actione lesa fuerint for
ciora nulla vel remissa tunc neque ne
quaquam perfecte curatur hec passio si cura
que est summe congruatus sanativa fiet huius
repressiva ne cito peyoretur Tercius gradus
est inficiens quam non est ei cura nisi mor
tis suspensiva et membrorum custoditiva
ne valde corrodantur et decidant secundum morem
Et signa eius sunt quam ulceratur corpus et
fetet et currit virus ex ulceribus ulceratis
Sed ut signa omnia perfecte compleamus ad
species lepre ipsas descendamus Signa igitur
alopicie sunt cum signis predictis quibus
rubor faciei plurimum cum inflacione
oculorum et corporis lacrimositas cum rubore
et tumore gingivarum corporis et quia fluit
sanguis ex naribus et gingivis ex omni leui
causa et apparicio venarum grossarum in
collo cum disposicione sternutativa assidua
et multiplicacio pustularum rubearum
humidarum super corpus totum et urina
rubea grossa unctuosa et habitudo nimia
carnosa et etas iuventutis et complexio
sanguinea et ingressio regiminis multipli
cantis sanguinem ex vino rubeo dulci et
carnibus salsis et silvestribus et ocio
et quiete unde quidam in hac specie capil
li cadunt plurimum allopecia vocatur
Signa leonine sunt cum signis predictis
quibus color faciei citrinus vehemens

et ulcera feda purrima in labiis oris et
manibus et pedibus corporis aliis cum ar
dore vehementi et multiplico serpiginis
super corpus commixto Et urina subtilis
pauca citrina et sitis vehemens et pro
stracio appetitus et habitudo corporis colle
rica et etas iuventutis et regimen
calidum siccum aut ex pipere alleis et
sinapi et vigiliis et fame et siti
et labore assiduo et potu vini ve
teris puri amari Et quia in hac
specie sit maxima morum sinostracio
leonina nuncupatur vel quia plurimi
leonum paciuntur hanc speciem ut aut
umant Signa vero tyrie sunt cum
signis quibus predictis color faciei
subalbidus parum deficiens a facie
saniorum cum furfuribus in capite et
pruritu et scabie sicca super membra
faciente cutem separari velud squamas
piscium aut spolium serpentis propter quod
et tyria nuncupatur et multiplicacio al
bas per corpus totum similiter et habitudo
flatica et etas senectutis et sexus ut
plurimum mulieris et regimen flaticum ace
tosis et ex piscibus salsis atque
caseo veteri et lacte acetoso Signa
elephancie sunt cum signis predictis
quibus color faciei lividus et ner
vorum nodositas cum tortura et spas
mo et ineptia et motus voluntarii
nos et multiplicacio morfee nigre
super corpus totum Et urina et habitudo
malancolica et etas senectutis et
complexio sicca propter naturam et ingressio
tristicie sollicitudinis assidue producunt
et dicitur hoc nomine quia in hac specie
nervi crurium et manuum sunt plus
rigide quam in aliis velud accidit in
cruribus elephancium

Methodus

Cura huius passionis non diversificatur
in suas species secundum quod penes gradus
est quia in prima non naturalis superflua
sit per adustionem sive condensacionem humorum
quibuscumque sit grossa frigida sicca
propter naturam ex quo ab ipsa resolvitur illud
quod operatur fieri subtile unctuosum

contingit petere sine securitatis est infortu-
nius qm̄ securitatis nisi fortasse p̄ ad
ustionem maximam accidentalis caliditas
fit in scabie et ipse in lepra vlcerata
Et inappl' vlc' corrigit' cum rebus hu-
mectantibus atque impinguantibus propter
spacia non calidum et siccum cum quasi
Cum igit' lepra fuit in primo gradu
extrahat' gradatim grossus humor
cum flebotomia et farmacia et regatur humor
subtilis spatiis cum successione aliorum
humidorum Modus autem extrahendi
cum flebotomia fiet talis ut aut. Rasis in di-
uisionibus c° primo qm̄ oportet ut omni
mense semel fiet flebotomia basilice vel
mediane cum incisione larga sed stricta
extremitate grossa. Ad quod confert plurimum
sessio vitima aque dulcis tepide vel
aque de coctionis malue foliis et
altee diu flebotomiam immediate et non
extrahat' sanguis simul plurimum sed parum
quoque vice et permutetur eius locus
nunc ad brachium nunc ad pedes et nunc
ad partem dexteram nunc ad sinistram qm̄
fiet inmatura meductione [illegible] et custo-
dia virium. Et consideret' sanguinis
cum egreditur qm̄ cum est niger grossus
dimittatur cum vero subtilis lucidus illico
restringatur et ad medicinas procedat'. Et
corpora que magis indigent flebotomare sunt
corpora calida humida carnosa sicca vero
vel sicca [illegible] horrent. Post flebotomias
aut plurimas et venarum incisiones
ex sanguine grosso [illegible] fiant scarifi-
cationes profundate cum incisione larga
post cepitium ab aluco humectantur
nunc quidem in pulpis crurium nunc vero in
pectoribus et nunc in spatulis vel in dor-
so Modus vero humores grossos extra-
hendi cum farmacia fiat talis ut
in omni ebdomada semel recipiat solutiva
cum medicinis educentibus melancoliam primo
quidem debilibus post hoc vero fortio-
ribus gradatim ita tamen ut nulla vice
fortis fiat solutio sed moderata

qm̄ cum dicimus nunc vias fortes cum quibus
intelligimus secundum pondus sed contrarie et
vias quidam medicinas complete vim
dicimus c° de purgatione vomitus propter
de ulcera ne quis intermittendo quarundam me-
dicinas acetinas prout humor indiget
requirit quibus addas complementis quantitatem
prima cum in eo sunt cassiafistule manna
tamarindi foliis atque prima qm̄ ventre
separant ad videlicet medicinam ut aut
Mesue in suo de appropriatis c° de [illegible] Die-
bus vero intermediis quibus non purgatur
corpus digeratur in eo cum sirupo quem dicemus
in empirico et humectetur corpus cum sessione
assidua intra sindonem et si cum balneo
[illegible] corpus et precipue
membra debiliora oleo cum [illegible] vel olio
foliis vel nenufar. Vel si aliud pesto non
fit cum lacte dulci recenti butiroso vel
cum adipe anetis anseris et galline in-
corporato cum [illegible] et dyaltea partes equa-
les omnium simul. Et regatur corpus
cum cibis humidis lenibus dulcibus velocis
penetrationis que teneras faciant corpus
et impinguant [illegible] et humores generent
subtiles in quibus est lac dulce recens
[illegible] sanis membris [illegible] in
[illegible] pro se vel cum mica panis omni die
et precipue si in eo delectetur. Simules et pultes
[illegible] simile vel avene condita cum
[illegible] et pultes [illegible] vel farre conditi
cum lacte amigdalarum et succo albissimo et
mica carnium edorum et agnorum et pullorum
pipionum condita cum vitellis ovorum et
croco atque [illegible] similes et carnes
[illegible] cum lactucis spinachiis borragine atque
[illegible] et omnia recentia sorbilia
[illegible] non assa similiter et brodia butiro-
sa et butirum recens comestum cum buc-
cella et bibat vinum album et clarum
vel lymphatum ad medietatem vel mel-
licratum aquosum subtile vel julep vel
aquam decoctionis [illegible] passularum vel
aquam [illegible] Caveat acribus
et potibus [illegible] vel non
[illegible] qualemcumque [illegible] plene

iam descripsimus tractatu de emorroydibus caveat
et acribus urina provocantibus vehemen-
ter fortassis educatur sabulus et grossum
et reducatur nisi fuit paciens complexio qui
per urinam purgari consueverunt quod quando
fiet per urinam grossa turbida et certe
cum sedimine plurimo viscoso illud tamen
est per partem quia humor grossus postulat
vias largas Et per rebus vehementer humec-
tantibus est sanguinis plurimum pro cibum et
acrum et quies et post potum sollicitudines
et habitatio assidua in aere humido valde sed
fiat moderate post vel partem sic ergo
reguletur donec sedes redierit hoc stomacandi
vel purgandi et fiat ordinis recapta-
tio assidua providens quia sanam habet curam
Et si remanserit color malus in facie
reficiatur cum unguento citrino confitato Aliud
quod confert plurimum scarificatio fiat plurimo
quando in spatulis deinde sanguinatio et in
pulpis aurium ultimo vero per superficiem
faciei totam ita ut sanguis per creaturam
cribus diligenter cum digitis comprimatur
et uncta postea illico in primatur et
ipse in balneo vel loco alio calido vapo-
roso Et si rubor in oculis apparuit
instillent collira dicta tractatu de obtalmia et
ipsi detergunt Et si capilli ceciderunt
fiant que diximus ipso tractatu ad ipsorum ge-
neratione atque superiore Si vero lepra
processerit ad tertium secundum auctorem fit
vocatus ad curam medicus per ordinem supra
dicto dimittere quia fiet conferens ne cito
peyoretur Et si nodi duri vel macule
morfee fuerit tria incisiones frequenter
ipsas ~~mollificat~~ mollifica cum balneis
et oleis et unguentis supra dictis et corpo-
ret omnia sunt calida vehementer donec
vincat et penetret loca dura quod si non
sufficit opus est ut lamina ignita fiat
cauteria corpori superficies atque resolvatur
Et si non ista sufficerint conveniunt anti-
qui et estimant quod carnes vipere co-
meste et vinum eius bibitum et tyriaca
de vipperis et trociscis de tyro famose
exhibiti bis vel ter in ebdomoda cum

vino albo subtili mixto cum aqua frigida
sanat ipsum quia comestu corporis assiduo
inflatur corpus totum et mollificatur caro
et cadit cutis superior dura defedata et
regeneratur alia interior mollis atque clara Et
est cura vera difficilis tamen operatio
aut vipere in vino albo est Et serpentem
venenosum habitantem in locis silvestribus
montanis non paludinosis cuius color
sit flavus huius ventris album et
in medio ventris lineam rubeam
et in medio dorsi lineam nigram et ca-
put huius planum subtile et corpus
in medio grossum et caudam curtam
subtilem velud lacerta qui dum movetur
facit strepitum et si dentes habuerit
in mandibulis est melior abscindatur ca-
put et cauda et abiciantur omnia eius
interiora et abluatur eius cura pluries
in aqua clara et frustatim incidatur et
ponatur in lebete cum aqua magna sufficienti
et addatur aliquid aceti et salis et
etiam piperis et galange et feniculi
aneti et bulliantur donec caro ab ossi-
bus undique separetur Et tunc igitur pa-
ciens comedat de carnibus et sor-
beat ex brodio partem post partem assidue
per dies multos et si carnes abhor-
ruerit misceatur ipsas cum carnibus
pullorum vel columbarum et fiat ex
eis coctellum vel pullos cum vipperis
decoquatur et fiet inde magis saporo-
sum Cum autem illud per dies multos
~~[...] corpus [...] fit et [...]~~
per continuando et superveniunt sto-
tomia et corpus inflatum fuerit et
cutis separetur sufficiens est ad eius
usus preparatio autem vipere in vino albo
est ut una vipera preparatur sic primus sic
bulliatur in libris sex vini albi clari
puri donec caro ab ossibus separetur
et tunc vinum cum vippa preparatur sic
sicut primus bulliatur in libris sex vini
albi clari puri donec caro ab ossi-
bus separetur et tunc vinum cum vippa
sint adhuc calida in dolium fundatur
quod habet libras vini albi clari contineat

cum miscetur Et cotidie bibat vinum mixtum
omni die in ieiunio temperatum aut coppa in
syropo Item ℞ coppam et scatam scabiose duas
et pone in viij lb aque et adde
aliquid fumiterre vel succi eius et
thymi et epithimi et aristologia rotunda
et genciana et nucis et baccas
lauri et ʒʒ atque cinamomum et fac bul-
lire donec medietas consumatur uel carnes
ab ossibus separentur tunc coletur et syropizetur
collatura cum lb ij zuccari et detur ꝯ ʒ eo
omni die in aurora quando tosta omni
tempore post cum aqua calida temperatur cop-
pa inclavatur sic ℞ carnes serpentis
separate atque cocte sicud prius et postea
ꝑfecte et misceantur cum duplo zuccari rosis
in causa calida uel cum duplo dyasene
in causa frigida et detur ꝯ ʒ eo omni die in
ieiunio cum vino claro ad bene adae-
quato Et cum lepra pervenit ad terminum
suum et ulceretur corpus et virus effluat
et et feteat corpus tunc in ungatur
eius corpus uelud assidue cum unguento
de cerusa quanto ꝑ ducens eius depurate
in unice parasse de unguento camphori ne
prudenda que refrangit manum corroden-
tem ne cito membra cadant et vita
prolongetur et cauterizentur cum ferro ignito
et puniteatur eius habitacio ad aerem humidi
vehementer sed non superfluum frigoris nec
caloris sicud est aer stans secus de-
cursus aquarum mundarum profundarum et
assidue utatur lacte omnium et vaccarum
in potu quia prolongat eius vitam et
sepius assidue flobotomiam basilice
et venarum gerendum in collo ne suffocetur
et balneacionum utatur supradictarum

Emperita

Constructio syrupi no-
bilis digerens humo-
res grossos adustos uel condensatos at-
que ipsos aptos purgacioni sic fit ℞
boraginis buglosse scolopendrie ca-
pilli veneris polutri adianti et fumiterre
seperatis herbarum passularum ana ʒ iij j se lactuce
endivie cum melonum ana ʒ ij ꝑ iunceris fe-
tor passularum ꝑ gen enucleatarum
ana ʒ ij seme ʒ j cuscute epithimi
ana ʒ j et ß pollipodij ʒ iij bulliat

omnia preter epithimum in lb viij aque dulcis
clare uel in vj lb et ij lb vini albi dulci
aromatici clari subtilis donec ʒ ꝑtes fue-
runt consumpte tunc apponatur epithimum et illi-
co deponatur ab igne ne bibat epithimum re-
soluatur et cum infrari cepit omnia ingre-
dientes confricentur et colentur et addatur ij lib
zuccari albissimi fiat syrupus clarus sub-
tilis aquosus de quo ꝑfecte potentur
omni die in aurora ʒ iij uel vj Syrupus
de epithimo purgans humores grossos
adustos uel cum cuscute sic fit secundum
Iohannem Mesue in suo antidotario ℞ epithi-
mi boni cretensis ʒ x ꝑ mirabolanorum citrinorum
indorum ana ʒ v cuscute fumiterre ana
ʒ v eius buglosse calamenti emblicorum
bellericorum liquiricie pollipodij agarici sticados
ana ʒ vj rosis seminis sem ana ana
ʒ ij prima ꝑ uino passularum enucleatarum
ʒ iij tamarindorum ʒ ij et ß zuccari lb iij
vel loco eius vini dulcis albi subtilis
fiat syrupus spissus bene coctus et detur
cum aqua decoctionis predictorum uel addatur
aqua plurima que coquitur et fiat syrupus
subtilis aquosus et postea potetur confert
cum lepre inchoate et morfee et scabiei et
safati et cancro et omnibus morbis de co-
lera generatis Pillule inde quas scripsit
Haly et sunt plenum iuuamenti et fortitudinis
et sic fiunt secundum eum in eodem ℞ mira-
bolanorum indorum elli nigri polipodij ana ʒ v
thimi epithimi sacados ana ß vj agarici
lapis lazuli loti coloquintide salis indi ana
ʒ iij zuccari eupatorij spice ana ʒ ij ca-
rofilorum ʒ j nasturcii ʒ iij fiant pillule
cum zucco apij uel fumiterre uel vino
veteri amaro pinguibus detur a ʒ ij
usque ad aureos ij cum aqua calida sed tu-
tius ad lectum sine cena et sunt sane
et ꝑfecte pillule de ello nigro sic fiunt
℞ aloes ʒ j salis indi ʒ ß elli nigri
ʒ j agarici boni ʒ ij fiant pillule cum
melle uel vino dulci sunt omnes una
dosis et salubris debilibus quiescentibus
corporibus delicatis est serum uel aqua
casei cum ꝑ eo actu calido bibitur
lb j in aurora cum zuccaro dulcorata

q si fortificare volueris infunde in ipo
pnotem mirabolanorum citrinorum et indorum
ana ʒ ij pistando grosso modo et in fine
manibus fricando atque colando diligenter
Electuarium delicatis ad idem Rx sene epi
thimi ana ʒ iij cassie ligni rosarum ana ʒ
ß fiat electuarium cum melle cotto et ini
dato de quo detur semel in ebdomada
ʒ j vel ʒ j ß cum vino calido limphato
Electuarium quo utigueris omni die in
ieiunio alterans et confortans sic fit Rx
trociscorum de tyro uj uno tyriace veteris
dec ʒ j zucari rosis diarodon abbatis
ana ʒ ij et si calor fortis fuit addito
tasandali ʒ j detur ex eo ante cibum ʒ j
cum vino limphato Oleum de serpentibus
cutem leprosorum purificans et ipse post
purgationem sic fit secundum Joh. mesue in
suo anti Rx serpentum nigrorum vel
flavorum quos supius descripsimus circi
ter lb ij pone eos integros in olla terrea
vitreata stricti orificij et funde super
eos oleum sisamini vel de se lini vel oleum
camomillini vel olei comuni lb j et ß et
sigilla orificium vasis et deinde coque lento
igne vel super prunas donec caro ab ossibus
separetur et caveat operator a vapore eius
qui est venenosus et cum coctum fuerit
// infrigidari dimittatur et recondatur in vase vitreo
diligenter obturato et ad miscetur liniendo
super faciem et membra leprosorum cum penna
quia post dies aliquos faciet cutem cadere
et aliam tenuem generari Oleum de ovis
ad idem secundum eundem ad idem libro sic fit
Rx vitella ovorum durorum donec induata
fuerint curtit xxx et quinque manu
bus et pone in sartagine lapidea et
frige super igne movendo cum ligno donec
rubescat et resolvatur ab eis oleum et tunc
eos comprime cum tortulari unde habun
dantius manabit quam ex pluribus
vitellis ad hunc sit oleum panaceum et
si pones in alembico et distillares

sicud fuerendo aquam rosis melior fiet
separato sed minus fiet de eo quam prius
est omnium expertum ad omnem cutis feditatem
et confert in petigini serpigini
safati alcusfes et fistule atque ulce
ribus malis corrosivis Oleum de in
nipro secundum eundem in eodem sic fit Rx
lignum iuniperi recentis quantum volueris
incide frustratim et reple ex eo
ollam terream vitreatam stricti ori
ficij et pone super ipsum laminam ferream
spississimam perforatam sicud cribratorium
et inclina ollam super orificium et
pone subtus in fovea subtus constructa
ollam aliam vitreatam lati orificij et
accende ignem super ollam super cor tam
quaque et stillabit oleum in ollam in
feriorem quod ipsa recipiet Oleum de sera
pina fit eodem modo et confert
(quam pretia experti quod si patiens lepram
inchoatam receperit illico sanatur absque
omni alia medicina qui alterabitur
eius complexio ad sanitatem et hu
miditate vehementer **Canon**
Dubitaverunt aliqui quare lepra
incipiens curetur Cavere ad me
quamquam lepra sicud experti causis
Ad quod dicendum quod in cancro est
luna et innumeri venas que sunt velud
eius radices quare etiam non potest
fieri impossibile [illegible] auferantur sed illud
cum lepra et albaras et morphea
sine mutillacione Rx
stricte et saphati atque alcusfesi
minores sunt curativa et multa dicuntur
quia experti sunt causis ut est
dictum experimento consequentes inde et corpo
rale ubi mutuo suffragentur etc
Pronosticatio lepra sumi gradu
confirmata lepra non secundi gradus omni
tatur sed que in 3o gradu mitigatur Et
si sola qualitas corporis inmutetur sequitur
secundum primum si vero cum hac operatio
nalis mutetur fit secundum secundum quod si

operacio sup(er)veniunt mutata q(uan)do nu(m)
deficerit tu(n)c co(n)firmatur Item non omne
genus morborum posset huius sanari
beneficio n(on) sola lepra non curat(ur)
nisi successerit a(n)i(m)alium in(ter)nec(io) Item
lepra que fit ex causa calida cito con
firmat(ur) et fit corrosiva maligna, que
vero ex causa frigida tarda est atque
nodosa neque membra corrodit et diucius
occulta(ri) (con)servare quapropter et pueri
et iuvenes et seniores diucius in lepra
(per)severant q(uam) iuvenes et viri fortes
p(ro)pria(m) et calidi Item in lepra magis
multiplicat(ur) in regionibus frigidis q(uam) ca
lidis q(uia) in eis sunt p(ro)pter antiperis
tasim ventres calidiores Et similiter
in frigidis magis q(uam) humidis q(uia) sunt
in eis humores grossiores Item cor
pora grossa valde p(ro)p(ri)am et raro
incurrunt lepram et cum accidit ut
plurimum occulta q(uia) omnia corpus in
pinguedine sunt lepre contraria Item
dicit Avicenna 3° sui capituli q(uod) lep(ra)
ut plurimum est ex generacione raro vero ex
accidente quapropter est difficile curatur
quemadmodum et epilepsia atque arthetica
que p(er) generacionem transfunduntur Item
leprosi raro febricitant et cum accidit
eis febris sit brevis nec p(er)durat q(uia)
siccitas phlegmatis putrefactionem q(uod) si fe
bre cronica supervenit et p(ro)pter quar
ta curat lepram inchoatam

Capitulum V de albaras et morphea

Iste sunt passiones defedantes
cutem et corporis superficiem apciore
quemadmodum lepra tamen infectat et
membra p(ro)funda Primo dicunt medici esse
parum valde quod est quia mor
phea stat magis circa cutis superficiem
sed albaras intrat carnem et cutem Et
tam albaras q(uam) morphea generantur
ex humore grosso frigido maligno quem
virtus nativa membris assimilat secundum
substanciam in toto vel in parte non

p(otes)t p(er)fecte p(ro)prie assimulare in colore quare
veniunt eius color p(ro)prius et cutem colorat
Et quemadmodum tres sunt colores (con)venien(tes)
a colore corporis principales qui sunt albus
rubeus et niger Ita sunt et tres species
utriusque principales que sunt morphea
alba morphea rubea morphea nigra
Similiter et albaras alba rubea atque nigra
Et alba quidem fit ex humore flatico grosso
viscoso, rubea vero ex humore sanguineo
terreo compacto Sed nigra ex mela(n)colia
condensata importat ex colera generari
cum sit humor subtilis resolubilis ut
experiencia demonstrat

Methodus

Cura utriusque specierum cum est alba est
ut digeratur fleuma grossum cum sirupis calidis
acutis incisivis et post hec purget(ur)
cum medicinis fortibus et eius alternatis
quas depinximus capitulo de artheca passione
et si p(er)fecto non fit aliud conferens aut
opinio quod ut simul cum indigendo
et pillule cochie in purgando semel
in ebdomoda p(ro)vocetur vomitus duo
bus diebus ieiunis super se quia diminuit
magis attrusiva materia corporis ad centrum
omni quaque fuit [illegible] copiosius post
hoc vero remedia localia ministrentur si
cut quod macula alba cum rebus acutis ru
bificantibus donec vesicetur Ex quibus
sunt allea cepe cimini et sapo et succus
anacardi et semen raphani vel urti
ce vel et semen sinapis g[illegible] et [illegible]
cum aceto similiter et radix dapsie vel
lilii vel rubee tinctorum Similiter et
staphisagria et [illegible] al. et radix lapacii
acuti hec enim omnia materias grossas sub
tiliant et insensibiliter resolvunt et post
hoc sanguinem laudabilem attrahunt et
adducunt in rubore quod si non sufficerit com
pleatur locus ex stercore columbarum
et fecibus [illegible] in quibus pulvis si
napis et cantarides fuerint incorporata
et post pustulacionem [illegible] neque desis
tatur ab ulceracione huius donec pro
fundetur et radix macule albe tota
auferatur ; et ad illud confert plurimum mitte
cessio balnei quaque vice in quo fuit

scarificatio precedat cum succedat frica
tio atque emplastrum vini decoctum Post illud
autem in carne locus et color ei rubeus
vividus infrigatur cum unguento quod sic fit
℞ rubee tinctorum brasilij sandalis ru
bee rubee sanguinis draconis an. vel quantum
volueris ʒ .j. thuris farine fabarum
corticatarum adustarum an. ʒ ß litargiri
albificati ʒ .j. terantur omnia subtiliter
et cum litargirio et aque decoctionis bra
silij vel rubee misceantur donec
redierint ad formam unguenti et cum eo
omni die locus corrosionis inungatur
usque ad consolidationem perfectam Albificatur
autem litargirum sic pulverizetur et misceatur
cum oleo rosarum et ad solem calidum oppo
natur donec exsiccetur et iterum teratur et
cum oleo rosarum misceatur et soli opponatur
et hoc fiat totiens donec fuerit albifi
catum perfecte Abstineat a cibis et me
dicinis frigidis et reguletur operibus cali
dis subtilibus vehementer Utatur in ieiunio
sepius tiriaca magna quam diximus capitulo de
decoratione capillorum quoniam ista grossum
educit et subtiliat excellenter Cura
utriusque cum est rubea est ut statim
a principio extrahatur sanguis grossus acer
toto cum flobotomia larga basilice dextre
vel sinistre vel salvatelle in pede dex
tro vel sinistro uno post alio donec
totus extrahatur cum successione assidua
sanguis subtilis operibus humectantibus
subtilibus ut diximus de lepra Post illud
vero scarificetur locus usque ad profundum ma
xime rubee perfecte et cum simplici et fricetur
cum rebus acutis vesicantibus iam dictis
donec totus fuerit corrosus deinde
permittatur ~~medicinare~~ incarnari paula
tim non subito cum succo rape vel sinap
assato vel foliis recentibus caulis et
blitis et sambuci positis super ulcus et
infrigatur ei color albus tragacanti pictore
farine amili et cathimie argenti mit
volucris vel cum litargirio albificato super dicto
Cura utriusque corporum cum est nigra est
ut a principio digeratur atque purgetur melan

sicud diximus capitulo de lepra cum successione
assidua humoris subtilium liquorum ex
cibis et potibus subtilibus penetrantibus
dictis calidorum et assiduatione balnei
in aqua dulci tepida et multiplicatio
somnum ocii et quietis et abstinentia
omnimoda a cibis acutis sanguinem
adurentibus ponticis sanguinem con
gelantibus ut sint ei simplices et puram
non materia Post ista vero non omnia
premissa fiet ad remedia loca
lia quare scarificetur locus atque ve
sicetur medicinis nigra sicud diximus
in alba et rubea donec locus totus
corrodatur Deinde vero permittatur in
carnari subito sed paulatim sicut in
predictis et infrigatur ei color albus
sicud in predictis

Pronosticatio

Albaras atque morphea cum fuerint
fortes difficiles antiquate corporis
habilitant ad lepram Item albaras
est deterior morphea quoniam eius ma
teria magis existit profundata Similiter et
est cum prava prurities corporis et
asperitas scabiosa que plurimum aptificat
ad lepram Item huiusmodi passiones
cum non rubescunt facilius post loci
fricationem difficile curantur quoniam materia
sunt antiquata Item si sanguis non
exierit cum locus pungitur cum acu
nullatenus curatur quoniam materia sunt lapidifi
catam Item si in corporibus grossis
permaneant vel dictam stabiliter curantur
quoniam sicud extenuatis quoniam regimine humec
tante corporis est huiusmodi passionum sa
nationis Item si fuerit ex generatione
aut dominantibus temporibus antiquate
nullatenus curantur Capitulum .iii.

De sahafati alguassen et gutta rosea et cetera

Iste sunt sue passiones cum dese
dantes que admodum albaras et
morphea quoniam differunt ab ipsis hoc
modo quod in istis passionibus alteratur co
lor tantum atque natalis membri cum pustulis
et vesiculis diversis sed in albaras

et morphea non sunt pustule neque fer
menti nisi solus color alteratur. Alia autem
corporis membra et inter se talis est comparatio et si complexio corporis
accidit tum cutim et presertim faciem simul
et ruborem efficiat postulosum. Sin
tamen si pustule huiusmodi late fuerint
atque scisse ex quibus virus egreditur
(Bafor) famosum fervens atque safati nominatur.
Si non minute fuerint atque spisse
quinte plurime sic alguesetz vel gutta
duravit sic gutta rosea dicetur. Et sunt
omnes ex eadem causa videlicet humore calido
(Causa) adusto corrosivo ut sunt flegma salsum
et colera atque melancolia adusta

Methodus

Cura omnium istarum passionum una est
atque eadem omnes indigent igitur statim
a principio humor acutus atque purgetur
ut diximus capitulo de scabie et pruritu.
Et fortiores medicinas digerentes atque
purgationes humores adustos diximus
capitulo de lepra cum hec duo capitula non
differunt nisi penes magis et minus. Et
si corpus carnosum et sanguineum appa
ruerit oportet ut huiusmodi purgatio fiat
quinque cum flebotomia larga grossum sanguinem
extrahente et cum farmacia nunc
quidem cum ista nunc cum illa ut diximus
de lepra donec totus humor adustus
educatur et subtilis atque temperatus succedit
(Dieta) paulatim et cum cibis subtilibus temperatis
post illam autem curam generalem pro remediorum
vadatur ad remedia particularia propinqua. Solvetur
ergo primo locus totus apprime cum frica
tionibus et emplastris et oleis rubificanti
bus acutis que diximus capitulo de albaras
et morphea et capitulo de fusionibus in ca
pite cum aqua adurente quam diximus
capitulo de emorroidibus. Post hoc de emplastris et hoc
fiat totiens donec tota materia que fuit
radix atque causa eiusdem potius egritudinis
extirpetur. Et ad illud vehementer conferunt
sanguisuge posite super locum aut ventose
cum scarificatione profundata et si passio
fuit in facie ponantur ventose primo
super spatulas et collum et post hoc sub
mento quia fiet prius eradicatio similiter
et diviso ad propinquum et remotum. Caveat
tamen patiens ab eorum morsu immoderato
quoniam ventose super collo memoriam debilitant
(Ventose super collo debilitant memoriam)
et mollificationem inducunt que vero sub mento
visum diminuunt et auditum. Post hoc vero gra
datim consolidentur hec sub ito cum unguentis
et fomentationibus lenientibus dictis capitulo
eisdem. Et cum unguentis nobilibus ut de alba
dum atque lenificandum faciei et unguentum
album et unguentum citrinum optatum que
si magis stipticare volueris gratia consola
tionis adde aliquid pulveris thuris atque
litargiri. Et si post curationem ultimus re
dierit aliqua passionum predictarum reiteretur
cura tota a principio donec locus abca
secetur.

Experientia

Epithima ex
pertum ad postulas huiusmodi sic fit. Recipe acete
rosarum libram i, pulveris sulphuris viri subtilissi
mi atque cebellati ℥ i, et hec commisceantur
in simul in vase vitreo et per dies plures
ad solem calidum vel locum temperatum deponantur
donec corpus unius omnia
ex sulphure stiptica vel ex aqua vapata
et ex ipsa facies omni sero liniatur et
crastino cum aqua tepida abluatur. Et quoniam
post dies et dies faciem pulchrificat et
tollentur. Ad idem confert plurimum litargirum
albificatum ut diximus capitulo de albaras
et morpheam si super faciem dominans nominatur.
Refert preterea magister in suo de apparatu capitulo
de safati ex dicit multos se curasse
(liniment...) hoc linimento. Recipe tartaras conbustas et
contere eas atque distempera cum aceto acu
tissimo et linie super locum post fricationem
sufficientem cum panno aspero vel spongia
marina. Refert et aliud autem de morte.
Recipe tartari conbusti talis lote argenti
vivi ana ℥ i, confice cum aceto et oleo de
nucibus et line super locum post fricationem
sufficientem. Et si albedinem ipsorum fortifi
care volueris adde tartari conbusti et
stercoris muris amararum adustarum et succi
rape acute et aristologie rotunde et
sulphuris vivi et pumicis gratia corrosio
nis et atque absterssionis sed olibanum
et gallas conbustas et radices tamarisci
conbustas et litargirum et calcinatum
auri et argenti gratia stipticitatis

et consolidacionis sed amilum et spodium et
cerusam gratia dealbacionis sic namque fiet
medicina completa aggregans ipse omnes in
tenciones **Pronosticacio** Istius
capituli est pronosticacio capituli de albaras
et morphea

Capitulum vii de albifi-
catione et lenificatione corporis
totius et proprie faciei

Istud capitulum certificat complementum artis medicine
[illegible] sed superfluis utilibus et nocivis neque turpia
atque superflua negligantur nequit fortassis
pusillum corpus humanum recipiens eius
sufficienciam effugiat redundare Corpus
igitur humanum et proprie facies per omnibus nobilior
atque manifestior per coloribus diversis colo-
rari duobus quidem ad decorem competentibus
qui sunt albus et rubens et duobus aliis
incompetentibus ingerentibus qui sunt niger et
citrinus **Methodus** Albificatur autem
albificacio corpus cum multiplicacione adipis et pin-
guedinis in ipso cum cibis et potibus
dulcibus aromaticis et balneis humectantibus
cum abstersione aliquali prout diceretur capitulo
de arte impinguandi Conducit et cum
Epithima gummea seu epithimate quod sic fit Recipe a-
mili purissimi dragaganti albissimi amigdalarum
dulcium decorticatarum ana ʒ i fabarum decorti-
catarum ciceris et pisorum decorticatorum fa-
rine ordei ana ʒ ii seminis rasarum ʒ i
terantur omnia subtilissime et cribellentur per
pannum densum lineum vel sindone velud in
colliriis et lacte ovium vel caprarum vel
vaccarum calido recenti distemperetur vel cum
lacte amigdalarum dulcium donec fiant sicut mel
crudum et cum eo collum et facies epithimetur
sero cum itur ad lectum et crastino cum aqua
tepida vel cum aqua decoctionis malvarum
et foliis siccarum abluatur et fiat hoc per
dies plures vicibus frequentatis Et si for-
tificare volueris adde aliquid cerusse ablu-
te cuius tamen usus assiduus capud infrigidat
Lac vir- et dentes denigrat Solum preterea lac vir-
ginis ginis butirosum compositum sive compositum cutem
albificat et mollem reddit si cum eo
facies sepius abluatur compositum vel drap-
pum linei albi molles infundatur et super
faciem tota nocte dimittatur Similiter
et albumine ovorum recencium perfecte conquas-
sata donec spumam faciat et cum eo
lacte separatim Rubificatur autem corpus
Rubificatio et facies cum multiplicacione sanguinis

et spiritus sui cibis cum potu vini plurimi et
proprie rubei dulcis odoriferi et cibis car-
nium inspissatis cum vitellis ovorum et condi-
tis cum croco cariofilis atque cinamomo subtiliter
et cum gummea seu epithimate calido Conferunt
rubificatio talis de fructu recens vinus
sufficiat ad sanguinem attrahendum conveniunt et
ferant ad cutem corroborandam et ipsam plene
depingunt capitulo de albaras et morphea Est
autem conferens et epithima quod sic fit Recipe
lignum brasilii vel rubee tinctorum vel ra-
dicum pedis columbini [illegible] valueris
perfecte grosso modo et bulliant leviter in a-
qua dulci clara donec aqua perfecte compet
rubedinem Tunc dissolvatur in ipso modicum
mastices aut thuris albissimi et post
hoc imbibat in ea particule minute
cocci carminati donec ruborem assum-
serint Pannum tunc igitur contrahentur
et ad solem comburentur et reservantur
Et cum ipsum uti volueris humectetur primo
membrum cum propria saliva et post hoc
fricetur totum sicut est supplicatum diligen-
ter quod ruborem efficiet plurimum sine
correctione qui durat per sex dies vel
amplius si non abluitur Et si inter-
cedant rubificatoria cum dealbantibus
fiat color roseus qualis in corporibus
speciosis Citrinatur autem facies cum multiplica-
cione colere super ipsum qualis accidit
post usum assiduum cumini vel sinapis
vel carvi vel piperis vel vini veteris
amari siccius et per consumacionem corporis
cum labore plurimo atque vigiliis et sollicitu-
dinibus et famen et siti et cibis acetosis
Confert et epithima factum cum pulvere
sulphuris aut cumini bullito perfecte
in aqua super qua inclinet suam faciem
et cum peciis imbibitis in ea faciem
perungat aut fumum cum eis faciat
ponendo super carbones Denigratur
autem corpus et facies cum multiplicacione
melancolie super ipsam quod accidit post usum
assiduum lentium et caulium et carnium
frigidarum atque salitarum vehementer
siccis et post negligenciam usus
balneandi Confert preterea et epithima
factum cum succo corrigiole [illegible] vel
cucumerum recencium vel aqua de

decoctionis [illegible] similiter et corticis papa-
veris atque rubi quod si fortificare volueris adde
fuliginem mixtam cum auripigmento quia adhe-
rebit vehementer etc. **Capitulum iiij^m de arte
impinguandi vel extenuandi corporis**
Corpus impinguatur ex duobus humidis sup-
[illegible] et ipse super epar cum sit fons
et minera [illegible] nutritive sive similiter hu-
miditas humoris primam quia radicalis dicitur
sive [illegible] que influens appellatur
quod si moderata caliditas accesserit adipem
carnem augmentabit. Si vero siccitas adipem
et lardum [illegible] quapropter dictum est
a medicis grossicies est duplex una [illegible] — [margin: dux[?] grossities]
carnosa velud in corporibus [illegible]
que vitam elongat. Alia vero saginosa
velud in corporibus flatis que suffocat et
extinguit. Corporibus itaque corpus
humectantibus sicut cibi et medicine atque
regimine operacionis. Et cibi qui conveniunt [illegible] — [margin: Cibi]
[illegible] ut [illegible] et subitum prebeant nutrimentum
que [illegible] ut sunt dulces subtiles nutritivi
velud sunt media carnium agnorum et pullorum — [margin: cura carnium agnorum et pullorum]
pipionum et porcellorum. Juvenum et perdicum
et fasianorum et capitum atque [illegible]
pullorum necnon condita cum speciebus a-
romaticis [illegible] vel [illegible] cinamomum
cardamomum [illegible] nucis [illegible] macis ligni
et galange melior fiet operatio. Similiter et
vinum rubeum dulce vel [illegible] conferunt
vel temperatum medio in etate vel [illegible] debito — [margin: temperatum medio in etate]
artificio preparata grossa [illegible] ventosa et [illegible]
nutrimentum [illegible] vehemen-
[illegible] debilitatis sunt
[illegible] elaborent [illegible] et [illegible]
[illegible] tertia [illegible] facilius
et repleri potest [illegible] cibo et ex rebus me-
lioribus est lac recens dulce butirosum
et ipsum ovum et [illegible] similiter et pul-
tes de simila vel farina avene vel fur-
ri vel ordei conditi cum eo. Similiter
et caseus mollis recens et butirum cum
buccella panis de simila comesta et
pinee et pistaci et nuces recentes
atque avellane similiter et ficus pingues
et dactili et uve valde mature [illegible]
[illegible] ad impinguandum sic sunt. Et — [margin: medicine]

[bottom note, later hand: Aurif[?] [illegible]]

farine fabarum excorticatarum farine ciceris
vel pisorum excorticatarum risi amili amid[i]
[illegible] mundatarum amigdalarum dulcium mundatarum
seminum [illegible] mundatorum fasticorum pinearum
[illegible] de uno quoque [illegible]
[illegible] subtiliter et [illegible] cum butiro
recenti et fiat electuarium cum zucaro de quo
omni die [illegible] et super ipsum bibat
aliquid ex potibus supradictis et si [illegible]
[illegible] volueris adde ex speciebus sup-
radictis. Et sunt qui [illegible]
ex rebus [illegible] cum lacte recenti butiroso.
Et plura restaurativa [illegible] de
ethica que fiunt ex carnibus aut sine
carne. Et dicit Mesue in suo de appa-
[illegible] de spasmo quod [illegible] capitum [illegible]
et agnorum et arietum pipionum in aceto
cum [illegible] atque longo tempore retenta in
ventre corpus vehementer humectat.
Similiter et lac dulce [illegible] in eo cocta
sunt farina simile vel ordei vel
risi similiter et suppositoria ex eisdem
confecta cum oleo vel butiro et [illegible]
in ventre retenta donec fuerint dis-
soluta. Similiter et balneare in aqua — [margin: balneare]
dulci tepida vel aqua decoctionis ex-
tremitatum arietum et porcellorum [illegible]
[illegible] fiat in ipso mora longa et [illegible]
omnibus cibus [illegible] sive digestus quia fa-
cit eius sanguinem ad membra pervenire.
Ad quod confert plurimum fricatio levis mo-
dica [illegible] corporis totius. Unguenta — [margin: Unguenta]
[illegible] et [illegible] in impinguantia corpus
totum similiter et [illegible]
plena [illegible] capitulo de diminutione
potentie coitus [illegible] de methodo.
Certa sunt et dicit [illegible] quod flagella-
tio corporis cum [illegible] mollibus levis
moderata semel omni die post cibi
digestionem impinguat corpus vehemen-
ter rubificando et nutrimentum ad membra
attrahendo. Regimen corpus impinguans — [margin: Regimen corporis impinguantis]
consistit in multiplicatione sompni super
lecto molli [illegible] et [illegible]
sollicitudinis et laboris et sudoris nisi
fortassis quod medicus sudare pla-
ceat in estuario [illegible] abstersionem
sordium et sudoris [illegible]

cibi sicci sunt: panis salsi / allia / sinapis / ruta vehementer piperata

[margin: vero maceratur corpus] *[margin: duplex est genus corporum macerantium]* *[margin: res corpus extenuans]*

digestiva virtute ipsorum membrorum quam post hoc fortior sit attractio retentiva nutrimenti. Corpus vero maceratur quando nimia siccitas super ipsum et ipsius super complexionem et corporum convenientiam nutrimenti infestat super totum sive illud afferent priuationem vel diuturnam quod si calor vehemens aut frigus assequatur fiat consumptio magis solemnata propter quod dictum est a medicis quod duplex est genus corporum macerorum unum quidem propter resolucionem humiditatis plurimam que admodum accidit colericis et iuvenibus et febrientibus et laborantibus in solicitudine. Aliud vero propter digestionem debilem atque conversione diminuta que admodum in melancolicis et senibus et patientibus ethicam senectutis. Corporibus itaque consumptis confirmantibus sunt cibi et metue atque regimine operacionum que admodum et in humectantibus diximus heriusque. Et cibi qui conveniunt eis non sunt parum nutrientes quorum quinplex est maneries quorum

[margin: quinplex est maneries paru nutrientium ciborum]

i aut parum corporis committitur velud sunt cibi sicci, quorum minor porcio convertitur in superfluitates. Ubi gratia cibi salsi *[margin: cibi sicci sunt]* complures et allea et sinapis et ruta piperata vehementer quorum sua acuitate stimulant

ii intestina. Aut multum corporis resolvitur velud sunt cibi cerimi ubi gratia ruta cartamo vel pigiorum et brodia carnium vel piscium simul et vinum album aquosum et olera quecumque. Horum namque maior porcio vel confestim provincia et

iii evalat per sudorem. Aut plurimum corporis commovetur intestina fatigatur velud sunt cibi aquosi vel acetosi vel pontici, qui sua fortitudine stomachi complexionem et membra congelant. Aut

4a appetitus corporis prestringitur velud sunt cibi non sapidi et quibus natura gravis vel propria nocitura inimica. Cum enim cibus contra desiderium assumitur corpori ipso corpus non nutritur sed potius fatigatur. Aut corporis

5ta membrorum humiditas imbibitur atque desiccatur velud sunt cibi sicci per naturam ut grana risum et milium et panicum et caseus antiquus et vinum vetus amarum

et panis valde fermentatus et panis azimus et panis cum semine carvi vel feniculi conductus et panis assus super prunas et panis bis coctus et panis antiquatus donec fiat durus, compositus namque grossus sanus efficitur qui sua siccitate humores omnes imbibit et humiditates omnes diminuit manifeste. Medicine vero corpus consumentes sunt *[margin: medicine corpus extenuantes]* velud dyamargariton, dyatrion piperon dyacimunum et omnis ventris solutive velud yerapigra, benedicta similiter et omnes urine provocative velud dyaciminum ac nefrocatarticum et omnes menstruorum eductive velud antidotum emagogum. Ex hiis enim omnibus consumitur omne quod humectat. Et ex medicinis approbatis est ista. Recipe seminis anisi seu agresti eruche ciminum carvi piperis ana 3 educare ameos amoni quorum summi ana se apium salis adusti ana quantum volueris. Ex eis quoque fiat species pulvis aut electuarium cum zuccaro rubeo et detur ex ipso omni diecimmo 3 i vel ii cum potu aque frigide minute cum aceto vel cum potu vini acetosi et albi aquosi vel veteris amari, quem per diem et diem operabitur manifeste. Regimen *[margin: Regimen operationis]* vero operationis hoc est faciens consistit in multitudine laboris et sudoris, circa estatem post famem et sitim perdurantem, similiter et in vigiliis plurimis per noctem super lectum duro, necnon tristicia sollicitudine et capitis superfluente, unguenta aut et emplastra pessima corpus totum consiccativa aut membrum quodcumque tumidum inflatum. Possemus enim perscripsimus capitulo de restrictione lactis in mamillis et in capitulo de extenuatione mamillarum et capitulo de corporibus virge et testiculorum parvis de empiricis et capitulo de varicibus et elephancia et omnibus propria sunt illa que diximus capitulo de arthetica passione de Canone.

Pronosticatio. Propter quod omne corpus maceratum in pristinum reverti est non impossibile, cum vehementis caliditas aut siccitas adest, quantum

pe eius natur scalie quis subthere appo
nere vo difficile eius votus corpore sep
depit et de ingenio sanitatis quod tempus sue
tandi multolongius est tpe cosservandi quam
scitatas obtinet specialiter super humiditatem
quam ego quapropter dictum est amedicis quod
humiditas est radix omnis passionis
Item corpora magnum capitis habencia
difficile impregnantur cognoscitur autem capitis
magnum ex vocum appetitibus i membris
corporis totius quam generatur in humidi san
calidius subtilis vaporosus Item dicit
ypo 2a particula afforismorum Amecantes multo
tpe extenuantur corpora tarde reuiti co
fiecuntur que vero in modico modice cum
namque votus intestina decit et humiditas
substantifica innorat maius tempus restau
ratonis requirit quam si votus remansisset
Corpora pteca grossa vehementer sunt ita
anim tpilis prodicte euacuari et ippe in
principio veris et in fine autumpni cum
flomma quod si fuerit carnosa cum far
macia vero si fuerit sagwinosa ne fortas
sis subito suffocentur De carnosis namque
dicit ypo prima particula afforismorum In excercen
tibus ad summum bone habitudines sunt fal
laces De sagwinosis vero locutus est 2a
particula cum ait Crassi valde secundum
naturam citius moriuntur magis gracilibus
Corpora pteca cathoimia non grossescunt
anquam purgentur Vnde ypo 2a particula
afforismorum non pura corpora quanto magis nutries
magis ledes Item corpora facilius pur
gamus et fortius macra vero atque siccata
minus et debilius Vnde ypo ibidem obi i
digerenda non oportet laborare Dicit ptea
anchis 2o collet quod si corporis fuit conspersio
moderate consuetus nutritiue fortitudinem
et vite sit elongacionem adeps est velud
superfluitas ypsius nutrimenti quare natura
sagax ipsum non generat nisi propterus membra
singula restaurauit Corpora macra
facilius leduntur accausa humiditatis quam
contraria nigra estu solis cum frigore
yemis constringentes quam ipsorum membra prin
cipaliter debilia sunt contecta Crassa
vero corpora facilius leduntur accausis
inwiscosis quam humiditas vi gra opila

cionibus aut febribus aut opaitibus p
incopsis quam ipsorum vasa stricta sunt et coarta
ta Cum autem partes corporis sint duplices
vz spermatice et consformes sole quod car
informes et vesolunt que sunt caro et
sanguis spermatice vero nec senio nec fame
nec assitudine innorantur

Capitulum ix de nodis et verucis

Nodi vel veruce incupatur eminencie
cutis rubeose que sunt in manibus et
pedibus ex materia grossa intrica radice ha
bentes in membro profundata et capud gros
sum extrius velud clauus infiguid neque
leduntur cum coartantur neque prohibent membre
a suis operacionibus nisi fortassis acciderint
i vobis manuum vel planctis pedum et ipse
si fuerint magne difficiles antiquate
Et sunt modorum diuersorum quam aut
sunt molles eetabiles aut dure aspe
vehementer et iterum aut hic prima stipi
tem capud vero latior aut equaliter Et iterum
aut sunt albe aut nigre aut coloris eius
cum membro cuius sunt Et item aut se
integre aut fisse profissuras vero qualiter
cumque se habuerit uel dure in materia scilicet
neque in cura ec

Methodus

Cura
ipsorum est ut canstrentur et conburantur
corpus radices tendinatque usque ad profundum omnino
cum aquis et vnguentis ardentibus dictis
ca° de cenoyllis donec fiunt denigrate
et mortificate perfecte Post hoc vero li
mantur cum emplastris et vnguentis putrefa
cientibus dictis ibidem donec per se cecederint
vel facile cum digitis exhaliantur neque pennitantur
aliquid radices in loco quam et si parum
fuerit illico germinabit Post hoc vero conso
lidetur cum oleum cum pulvere thuris miniu
ti preiecto super ipsum vel dragaunti vel li
targi donec totaliter applanentur quod si fuerint
veruce pre mollos non profunde suffiact
ipsarum confricato vehemens et ipse per
scarificatonem profundatam cum medicinis
dictis ca° de morphea Et tamen in preius
tamen difficilibus inuitrantur paciens operibus
et potibus humidis sorbilibus sanguinem
generantibus subtilem Et purgetur humor
grossus cum flomma larga vel farmacia
quecumque ad modum dicemus ca° de lepra

Emperica

Modus euellendi verucas
radicatus hic est ut conburantur
ipsarum capita viabus frequentatis cum
ligna tenera carnli vel unucta

vel cum tenta ignita donec adustio penetret in radicem ita ut separet a membro undique velud fungens in trunco vero. Tunc igitur leniter manibus extrahatur preter quod impediat aliquid ex radice et post hec ulcus consolidetur cum unguento albo usitato. Et sunt qui ligant radices verrucarum cum pilis caude eque et leniter quamque ligaturam constringunt donec totam eius substantiam resecant sed illud non sufficit nisi sint verruce tenere facilis non profunda.

Capitulum x de impetigine et igne persico et igne volatili et formica atque miliari

Omnes iste passiones sunt similes in dispositione et cura similiter et causa quapropter de ipsis uno capitulo dicamus. Contingunt autem pustule valde minute spissim in volutate simul plurime currentes per membri superficiem velocitate multa atque ardore et pruritu vehementi. Efficiuntur autem ex materia subtili adusta vel nigra colera vel flegmate salso vel sanguine cum humiditate adustio non fuerint nec reliquerint ipsius ingrossantis. Et si fuerit a colera fit color eorum citrinus cum ardore vehementi. Si vero fuerint a flegmate salso fiat color subalbidus cum furfuribus et pruritu. Si vero fuerint a sanguine fiat color ipsorum rubeus vehementer cum humiditate in natura. Formica autem vocatur humor pustule quoque in cutis superficie currens quoque vel quasi cum formicatione minutissimis quoque vel dilatate. Quia cura quoque ardore urente humiditatem quoque vero cum humiditate pruriente quapropter diversificantur eorum nomina.

Methodus. Cura ipsorum omnium est cum fuerint tenera facilius vel statim apparuerint locus coadunatur vel tostetur atque scarificetur profundatim et sanguis extrahatur cum ventosis ita ut nichil ipsius remaneat subtus et ad illud confert cum modica adustio balnei quod cutem mollificat et humectat. Post illud vero si quid visum fuerit remansisse cum fricationibus ipsum desiccantibus et lavat predictis capitulo desuper sanguinibus quibus succedit illico fricatio

lenitiva dicta donec ex alternationibus humida predicte locus fricetur. Et si sanitas fortes antiquate difficiles ymo materia frigida simul et purget velud in capitulo de scabie et corporis et pruritu quibus succedant sepius localia super dicta.

Empirica. Omnes iste passiones desiccari curantur scilicet premissa scarificatione et balneo in dicto locus ipse frequenter ex unguento albo usitato limatura vel sit persico non sit aliud ex adipe galline vel anseris vel anatis vel ex mucilagine seminis lini et semine fenugreci super locum et ipse si materia sit profunda contingat et in quo unguento cum ungua ex oleo rosis vel ex albuminibus ovorum conquassatis cum aqua rosis et aceto vel succo trifolii vel acetose ne fortassis perambulando dilatetur. Et confert ad illud non modica corporis humectatio ex cibis et quidem vergentibus ad frigiditatem velud sunt ius carnium agnorum et edorum elixa cum lactuca vel cum vel seminibus ipsorum simul et ex potibus aque sed vel vini debilis aquosi et abstinentia a rebus acutis dimisso vel sunt allea et sinapis et piper et cibi vehementer salsi et omnis rebus amara simul et ex balneis assiduis aque dulcis clare. Et ex rebus probatis est oleum de vitellis ovorum et oleum de juniperio et oleum de fraxino que scripsimus capitulo de lepra et ipse post etiam Galenum.

Capitulum xi de lentiginibus et panno faciei

Differunt iste passiones in dispositione sed forma vero tamen cura est ipsarum causa et cura sub uno capitulo reponuntur. Dicuntur autem lentigines macule rubee aut nigre in facie seu membris aliis generate velud super vero fiunt lentes sunt predicte efficiuntur autem ex materia grossa melita cuti et tarde in vehementer infiltrata pannum vero dicitur colorem faciei nebula obscurum quasi pannositudo vel tinctura sophistica velatum velud accidit impregnantibus aut ambulantibus in sole efficitur autem ex humore grosso diffuso per membri superficiem undique quare fit cutis operata propter alienationem lucidi diafani ab extremitatibus ipsius

Methodus. Cura ambarum est ut a principio digeratur materia atque purgetur modo cum farmacia modo cum flebotomia larga grossum sanguinem extrahente. Cui succedat regimentum assiduum humorum subtilium liquidorum ex cibis et potibus subtilibus et balneis humectantibus, et omnia quae plene iam continentur in capitulo de lepra. Post ista vero procedendum fit ad localia. Et hoc modo primum ut ille locus totus ulceretur donec maculae vestigia radicitus extirpentur. Quod quidem perficitur cum unguentis et fricationibus cum multis et emplastris acutibus rubificantibus vehementer atque cutem corrodentibus et carnem. Post illud vero succedat in unctiones stipticae consolidantes ulcera, quibus aliquid misceatur de albedine nigeratur et decorem; et haec omnia plene iam continentur in capitulo de albaras et morphea.

Empetigo. Si pannus aut lentigo fuerit vetus atque facilis tollitur hoc modo. Fricetur primo fortius cum oleo de tartaro vel de iunipero vel de aqua decoctionis sinapis vel cum lupinis acuto in quo sapo fuit dissolutus donec cutis rubescit omnino. Et ad illud confert plurimum introitus balnei vel membri fomentatio cum aqua tepida, quia cutem mollificat et ipsam ad rasuram faciliorem adaptat. Post illud vero perungatur saepius cum unguento albo, quia cutem reddat candidam et decoram. Ad idem praedicta conferunt omnia quae diximus in capitulo de albificatione et lenificatione corporis totius.

Pronosticatio. Utrarumque duarum passionum curatur et praecipue cum fuerit fortis antiquitas, quia tunc cura earum vehementer est difficilis. Verumptamen lentigines sunt paulo difficiliores. Sunt autem lentigines duarum specierum, quia earum quaedam sunt rubeae, quaedam vero nigrae, sed nigrae sunt peiores, et quanto nigriores tanto sunt deteriores lentigines, ~~fortiores~~ sunt ex curationis principio nulla tenus curantur. Pannus praecedit infantem, sed breviter super venit cum signis aliis valitudinem certificat nuper adulta.

Capitulum ... de scrophulis

Scrophulus est caro glandosa genita in loco molli spongioso velut in gutture vel post aures vel circa mentulas vel sub ascellis vel in inguinibus ex decursu humorum grossi viscosi. Velud est scrofula globosum quasi cartilaginis coloris viridis in spissa cum continetur in carne durum rotundum albi coloris quae cum manibus tractatur movetur de loco ad locum inter musculos et quandoque fuerit tres vel quattuor in eodem loco et quandoque magnificantur donec fiant sicut melon aut ovum et occupant collum totum et caput.

Methodus. Cura earum cum est prima vetera et mollis solis medicinis acutis resolventibus integratur. Quod est ut corpus cura sive fuerit per se per spiritum et cum catarticis atque assiduo libus fiat cum dieta quae diximus in capitulo de epilepsia et capitulo de paralysi et capitulo de arthetica passione et fiat ipsum pati famem et sitim quaeque sicut et laborem fortem in ieiunio et caveat a cibis et potibus viscosis velud sunt pasta et tortellae et cibi frixi et caseus et pisces. Et regat ipsum cum cibis calidis acutis subtilibus ut sunt allea sinapis piper atque vinum vetus auctore puro. Post ista vero omnia administrentur emplastra resolutiva atque suffumigia similiter et gargarismata necnon unguenta et masticationes prout nunc dicemus. Emplastrum resolutivum fit ex dyaquilon vel apliton actu calido posito super locum similiter et ex fimo columbarum cum tanta vice aut mirra trita aut sinapis trita fuerint commixta simul et ex stercore columbarum cum ficis siccis et allea et cepe cum et yreos et stafisagria sinonum incorporando praedicta pistando in mortario atque commiscendo et actu calidum apponendo post balneationem vel membri fomentationem ex aqua dulci calefacta. Suffumigium resolutivum fit ex pipere mirra spongia marina osse sepie saxifrage pietro galbano armoniaco bdellio oppoponaco sulfure quodcumque ipsorum compositum fuerit super carbones ignitos ita ut patiens fumum recipiat ore aperto donec humor effluat salivatum et praecipue omni die in ieiunio vel aliqua ipsorum simul coquantur in pulvere ex quo fiet pillule cum ipsis aut terebentina et aqua...

restringitur. Gargarismata vero sunt ex
oximello squillitico et aqua calida vel
ex sinapi trita et confecta cum melle vel
aqua decoctionis piretri sinapis genci
ane vel ex aceto acutissimo et vino
veteri amaro vel ex aqua calida sal
sa vehementer. Unguenta vero resolutiva
sunt ex unguento fusco aciato cum mirra
et galbano postquam dissoluta fuerint
in vino veteri et incorporata cum ipso.
Similiter et ex bdellio galbano armonia
co serapino opopona opoponato simul
dissolutis in aceto acutissimo vel vino
veteri amaro et post hoc incorporatis
cum cera liquefacta ad ignem in cassola.
Masticatoria vero sunt ex pipere trium
specierum et piretro et euforbio et sina
pi tritis et pulverizatis grosso modo
ita ut ex hoc pulvere sumatur in tenuo
masticetur aliquid donec eius calor
flammam relinquat quare totum simul ex
spuatur vel fiant ex eis trociscum cum
vino veteri vel cum aqua decoctionis
tantarum vel cum oximelle squillitico
quorum duo vel tres omni die masti
centur in ieiunio. Ex resolutivis igitur humor
concussus aggregatus tota via expellatur
ita ut nichil ipsius penitus remaneat
quam et si sit quod novam de novo
generabit. Cum autem strophulus fuerit
magnus durus difficilis aqua cum hac
cura nullatenus resolvetur sed oportet ut cum
rasorio tandem incidatur ita tamen ut
vena vel arteria nequaquam dissolvatur quam
magnum foret periculum propter emorosagiam
sanguis vehementer atque expellatur et vul
nus illico curetur cum pulveribus stipticis
et fasciis plurimis ne fortassis sanguis ef
fluat expressius velud sunt bolus
armenus terra sigillata sanguis draconis rose
et mirtille. In fine vero consolidetur cum
unguentis et pulveribus et cicatrizativis
sicut unguento de litargirio de quo capitulo de
fissura labiorum oris et unguento de mastice
et thure de quo capitulo de emoroydibus supra
et unguento albo rasis et quod cum fuit
cum pulvere thuris minuti et dragaganti

et litargiri confortatus. Et in hoc
laborem meum complevi. Auxilio dei
cuius nomen sit benedictum in secula se
culorum. Amen.

Ad intellectum tabule subscripte
sciendum quod breviter ponitur in ca
pitulis omnium antidotarum qualium famo
sorum cum assignatione suorum capitulorum
necnon particularum quorum fit descriptio tacta
est in toto libro precedenti quam fiet
velud antidotarium accurtatum secundum
ordinem alphabeti

Anacardina confectio calefaciens
et resolvens omnes materias frigidas
grossas vel subtiles virtute potenti
quare confert apoplexie paralisi tortura
tremori spasmo sicut epilepsie litargie
subeth stupori congelationi atque arthe
tice de flatu vel inflata ponitur capitulo
de appoplexia particula de methodo

Aqua faciendi syrupum digerentes atque
evacuates collicum aquaticum pri
cipua tui corporis cum suis propriis directi
vis capitulo de specie colica interpolata
particula de empiricis circa principium

Aqua faciendi syrupum digerentes atque
evacuates flam aquaticum prin
cipua corporis cum suis propriis directivis
capitulo de specie flatica interpolata particula
de empiricis

Aqua faciendi syrupum digerentes atque
evacuates colicam aquaticam pre
cipue corporis cum suis propriis directivis
capitulo de specie colica interpolata partic
ula de empiricis circa principium

Aqua faciendi syrupum digerentes atque
evacuates humores oppositos quos
cumque et aquaticum pre tui corpore
cum eorum propriis directivis capitulo de febribus
compositis particula de empiricis

Apozima purgans colericam quare
confert frenesi et febre acute et
ydropisi in principio et apud inoriaconem capitulo
de frenesi particula de methodo

Apozima purgans flegma quare
confert litargie appoplexie
epilepsie paralisi tremori et febre flatice
capitulo de debilitate stomachi particula de canone

Apozima purgans coleram et
humores grossos adustos vel non
adustos quare confert omni corruptioni
vocis vel melie et specialiter cancrone et lepre
et morphee tractatu de perturbatione spiritus
passio de tua melie et passio manie
canine etc.

Aqua ordei secundum descriptiones diu
sas approbatas que potatur in egritu
dinibus calidis et sitim extinguunt
ventre lenit calorem reprimit tractatu de
cura specialiter purgationis in generali passio de //
Aqua frigida simpliciter // empiricis
orum que potatur in egritudinibus
acutis vehementis inflammationibus et
sitim reprimit et frenesim prohibet
et sopnum inducit tractatu de frenesi pas
sio de methodo et tractatu de perturbatione
sensuum passio de mania canina

Aqua ardens et loca per urens in
quibus illud volumen velud caterim
quare confert emorrohidibus nodis fero
sulis et superexcrescenciis quibuscunque
tractatu de emorroydibus passio de empiricis

Aqua sublimis durititia tollens omnem
opilacionem mesaraicarum epatis splenis
renum pororum et uritis quare confert
lienteris propter opilacionem et yctirie et
calculo et dissurrie et restrictioni men
struorum et ydropisi de facili vero est
ei par tractatu de dissuria passio de em //

Balnea humectantia cor // pleris
pus atque impinguancia diuersa
reperies tractatu de spasmo et tractatu de ptisi
et tractatu de macie renum et tractatu de specialiter
ethica ubi est melior descriptionum

Balnea confortancia atque resolue
ntia nec non corpus in macie diuersa
reperies tractatu de palisi et tractatu de
spasmo et tractatu de artetica et tractatu //

Balnea stiptica // de ydropisi
sine diuersorum fluxum omnem restri
gencia, preparatis sale regiam qua
propter conferunt vomentibus atque lien
tericis et dyaroycis et dissintericis
et fluxibus emorroydarum atque
menstruorum cum excesserint vole

modum tractatu de fluxu ventris passio
de empiricis circa finem et tractatu de fluxu
menstruorum passio de empiricis que est
melior descriptionum etc.

Cristere anodinum mitigans omnes dolo
res qui sunt in visceribus propter ex
tensione tractatu de fluxu ventris passio
de methodo dissintericorum tractatu de colica pa
ssio de methodo colice ventose

Cristere lenitiuum purgans coleram
et humores acutos quare sit con
ferens in specialiter acutis et feclicis et specialiter
ethica atque ptisi simul et restrictione
ventris delicati tractatu de stipticitate ventris
passio de empiricis

Cristere acutum diuersorum humorum pur
gans maxime grossos viscosos quare
confert in specialiter cronicis et litargia et su
beth et stupore et palisi et emigranea
et artetica de causa frigida tractatu de stipti
citate ventris passio de empiricis 116 fol

Cristere stipticum restrictiuum omnis fluxus
sexto vel intestinis vel uirite reperies
tractatu de fluxu ventris passio de empiricis
et tractatu de fluxu menstruorum passio de //

Collirium album de ce // empiricis
rusa mitigans dolores oculorum et
consolidans vlcera in eis tractatu de obtalmia
passio de methodo

Collirium mirabile conferens ad omnem
obtalmiam et visum custodiens [illegible]
tractatu de obtalmia passio de empiricis

Collirium mesue conferens omni ob
talmie et fluxui lacrimarum ex humore
acuto calido tractatu de obtalmia
oculorum passio de empiricis

Collirium de thucia ad omnem lippi
tudinem et fluxum lacrimarum tractatu
de fluxu lacrimarum passio de empiricis //

Collirium de thu // tera principium
circa ad costam comparatiuus sed fortiorem
procedo tractatu de debilitate visus passio
de methodo circa medium

Collirium de balsamo confirmans recuperans
etiam ablatum ad integritatem oculorum
tractatu de debilitate visus passio de empiricis
circa medium

Collirium mathei quod ponitur intra oculos
et contra tenebras oculorum
reperitur mais ... proprie prohibet apa et
excellentie et membra confor
tat sua proprietate potenti quare confert
omni obtalmie in principio et apud casum et
percussionem si timetur apa vel vlcus in posi
tione cao de obtalmia pagina de methodo circa prin
Collirium album sublime ad omnem asperi
tatem oculorum et lippitudinem et visus
obscuritatem cao de fluxu lacrimarum pagina
Collirium de thure compositum // de empiricis
sanans vlceram oculorum quare confert
fluxum lacrimarum et fistule in lacrimali
cao de fluxu lacrimarum pagina de empiricis
Collirium de plumbo consolidans vlcera
oculorum post obtalmiam in eis vel casum
percussione cao de fluxu lacrimarum pagina
de empiricis
Collirium citrinum continens fortitudinem
in restringendo lacrimas et consolidando
vlcera et fistulas oculorum cao de fluxu
lacrimarum pagina de canone circa finem
Collirium de aquis distillatis ad confortationem
oculorum cao de debilitate visus pagina
de empiricis circa medium
Collirium de fellibus approbatum et nobile ad
omnem visus debilitatem cognitarum
causa sine cao de debilitate visus pagina
de empiricis
Collirium de gemmis confortans omnem oculum
debilem approbatum cao de debilitate visus
pagina de empiricis circa principium
Collirium quod vocatur abdegi ad confortan
dum oculos optimum cao de debilitate
visus pagina de empiricis
Collirium de vino ad fistulam in lacrimali
incipientem et vlcera oculorum acuta
proprietas cao de fistula in lacrimali pa/
Collirium citrinum quod // pagina de methodo
continens fortitudinem in consolidatione
vlcerum oculorum quare confert fistule
corporum et lacrimositate cao de fistula
in lacrimali pagina de methodo ...
Collirium de sarcocolla ad idem cao de
obtalmia pagina de methodo
Collirium diurum de scriptorum ad con
fortandum stomachum cao de diminutione digestionis
pagina de methodo et pagina de empiricis

Castoreum purgans frigidum alterans et
confortans cerebrum in egritudinibus a
causis quare confert ... valde prussa
tione frenesi mania canina necnon fe
bribus acutis et vigiliis assiduis et
spasmo sicco cao de zoda pagina de em
piricis circa finem
Castoreum purgans calidum alterans et
confortans cerebrum et neruos in
egritudinibus frigidis difficilis eradica
tionis quare confert epilepsie apoplexie vertigini
paralisi spasmo humido tremori subeth
neruorum arthetice passioni et causa
sua et catarro et obliuioni et sensuum
abtrinatoria cao de pagina de methodo
que est melior et fortior descriptionum
... pillas de castoreo recipit que sunt
omnibus meliores
Dyambra confectio calida aromatica
non acuta quare cerebrum letificat
digestionem permanet cor confortat et
corpus ... et impinguat et con
fert omni consumptioni corporis et cordia
ce et indigestioni capitulo de perturbatione
sompnum pagina de vina
Dyacurcuma maior et minor aperiens
omnes opilationes fortes antiquatas
in epate vel splene vel renibus vel sine
...atis quare confert cum virtute ...
... et ydropisi inchoante et stra
gurie et arene cao de ydropisi pagina
de methodo astike
Dyalacca confectio nobilis et virtuosa
ad opilationes fortes antiquas
epatis necessariam splenis atque re
num cao de debilitate splenis pagina de //
Dyatesseron confectio (empiricis)
nobilis atque potens ad educendum
subito menstrua et muliere quare con
fert restaurationem menstruorum mo
le ... et ad faciendum abortum
cao de restitutione menstruorum pagina
Dyarodon ... // de empiricis
... confectio bona ad consumendum
dum flegma salsum et humores subtiles
acutos quare confert scabiei et pruri
tui corporis necnon febribus ... et
et ... confectis cao de scabie
corporis pagina de empiricis (confert

silic impetiginj et serpiginj et ulceribus
corrosiuis et ragadiis et fissuris in quocumque/
um ab oraganiatum [?] cuius membro
Dyaconfeccio sublimis ad confortacionem cala
cordis et splenis quare confert cordiacis
splenitiis ortanariis necnon omni spetaci
intue ca° de debilitate cordis pagyso de/

Electuarium calefaciens / empiricis
et opsiccans cerebrum appetitate que
confert epilencie palsi et omnibus passionibus
frigidis cerebri vel neruorum ca° de epilencia
pagyso de empiricis

Electuarium de succo° de scripcionum dulisorum
confortans visum appetitate ca°
de debilitate visus pagyso de empiricis

Electuarium de sombus [?] quintelis consumens
appetitate humores flaticos colicos
in stomacho et ca° et epate et renibus quare
confert vehementer zode [?] sue sue scop
tomis lacrimositate oculorum et obscu
ritate visus silic et tathesic et ydropi
si et calculo in renibus et vesica et
tardat canitie sanat strigrosam [?] et
dissuriam ca° de debilite visus pagyso

Electuarium pectorale de / de empiricis
scripcionum diversarum digerencia maris
in pectore et pulmone et seruare sa
nitatem et facit in eis laudabilem ge
neracionem repies ca° de raucedine
vocis pagyso de empiricis et ca° de
peripleumonia pagyso de empiricis ca°
de empiemate pectoris

Electuarium stiptica restrictiua fluxuum
quorumcumque repies de scripcionum di
uersarum ca° de sputo sanguinis pectoris et
ca° de ptisi pagyso de empiricis et ca°
de fluxum ventris pagyso de empiricis
que est sublimior descripcionum

Electuarium cordiale de lapidibus
preciosis ca° de debilitate cordis
pagyso de empiricis et c° de scripcio comple
ta agitans omnes descripciones cordia/les

Electuarium de scripcionum diuersarum di
minuencia appetitate menstruum et
sperma et facundia quare castitate
quare conferunt mulieribus que sit ope re
tencione menstruorum et epilencie et

Gomorree et satiosi et fluxum menstruorum
et restriccionem ipsorum ca° de perturbacione
sensuum pagyso de methodo circa fine et
ca° de satiasi pagyso de empiricis vbi re
pries calida vel frigida pro voluntate

Electuarium dyasatirion augmentans me
dullam et sperma et faciens potenciam
coeundi virtute sublimi ca° de ablacione
potencie coeundi pagyso de empiricis

Electuarium stomaticum diuersarum de
scripcionum ad confortandum virtute
stomachi digestiua ca° de diminucione diges
tionis pagyso de empiricis

Electuarium frata [?] appetitate omnem sto
machi atque splene confortancia capitulo
de debilitate splenis pagyso de empiricis

Electuarium optimum ad tollendum omnes
opilaciones epatis splenis mesaraicarum
venarum porrorum et nuticis [?] et pre adustas
antiquitatis quare confert duricei ipso
rum conditorum amborum et fastidio et [?]
ricie et restriccionem menstruorum et calculo
et dissurie et yctericie vtrique et ydropisi
nec est ei par in hoc ca° de opilacione
in renibus pagyso de empiricis

Electuarium restauratiua de scripcionum diuersarum
ca° de ffe ethica pagyso de empiricis
et ca° de arte impinguandi corpus
macris quare conferunt ethicis ptisicis
conualescentibus et consumptis ex morbo
longo opsiccatiua / et labore
et in maceracione ca° de satiasi
pagyso de empiricis et ca° de arte im
macerandi corpus quare conferunt
cathoricinis [?] flectonicis conuertibus pa
liticis emplicis [?] duplicis sub ethicis ipso
sarcinis et omnibus congestis

Emplastrum bonum resoluens per omnes tu
mores qui sunt ex ventositate
vel humore subtili aquoso quare confert
inflacioni ventris et ventris atque bra
chiorum vel testiculorum que sunt subito
ex nocte ca° de apatibus [?] ge pa
gyso de empiricis et ca° de colica pa
gyso de methodo colice ventose

Emplastrum anodinum mitigans omnem
dolorem operacionem cuiusque causa

pectoralia

Stiptica

Cordiale

Stomatici

Ad tollen[dum] opilaciones epatis et splenis

Restaurativa

proveniet calida vel frigida cum iam pandatur
resolvit sine omni attractione quare confert
omnibus apostematibus in principio et aug-
mento et statu et de thimiatione sive et
doloribus aurium et dentium et vesice et
aliorum membrorum repletorum cap. mena cap°
de dolore dentium passio de empiricis
Emplastrum mollificativum omnium duricierum quare
confert scliros et scrophulis et
glandulis et tensioni matricis atque
ypocondriorum cap° de apatibus epatis
passio de methodo.
Emplastrum stipticum quoniam duricierum ac
repleta atque confecta ad restringendum
omnem fluxum humorum in quocumque membro
quare conferunt vomitui fluxui ven-
tris et menstruorum et emorroydarum
et apati cum mechanico et tumori-
bus qui fiunt subito provocati et dolori-
bus artheticis cum fuit in principio cap°
de obtalmia passio de methodo circa
principium et cap° de vomitu passio de
empiricis et cap° de fluxu ventris
passio de empiricis et cap° de apostema-
tione mamillarum
Emplastrum rubificativum quoniam duricierum
quod illico cum ponitur calida super
locum cutim ulcerat et humores aquosos
educat quare confert litargie aple-
xie subitis [illegible] oculorum caloribus
spontaneis frigentibus [illegible] qui
fiunt in ambitu corporis tocius nervo
doloribus [illegible] ydropisi asclitis
cap° de litargia passio de empiricis
et cap° de catarro passio de metho-
do et cap° de tussi passio de empiricis
et cap° de ydropisi passio de cura asclitis
et cap° de variolis et elephancia pas-
sio de methodo elige igitur ex debilibus vel
fortioribus prout necesse videatur
Emplastrum narcoticum confert
in membro mortificans sed volumus
illud dolorem propter vehementem cap° de e-
moroidibus passio de methodo et cap°
de frenesi passio de empiricis et cap°
de vigiliis passio de empiricis
Emplastrum confortans epar appetitum
talem in causa calida quoniam frigida cap°
de sincopi passio de empiricis et cap° de

fluxu ventris passio de methodo hec
licet propter debilitatem epatis et mechani-
carum in attrahendo et cap° de prostratione
appetitus passio de methodo prostra-
tionis propter debilitatem epatis in at-
trahendo vel si volumus emplastra propria secundum
debilitatem propriam ignoramus ad singula
capitula ubi fiet recurrendum quibus
de passionibus epatis tractabamus
Emplastrum confortans splenem appetitum
talem in causa calida quoniam frigida cap°
de sincopi passio de empiricis quare
confert ubi causam propriam ignora-
mus quia postquam invenimus ad
emplastra propria fiet recurrendum
Emplastrum confortans omnem stomachum
appropriatum tam in causa calida quam frigida
quoniam eius corpulentiam corroborat et
tunicas inspissat quapropter confert
cum causam propriam ignoramus propter quam
quando scivimus ad emplastra propria recur-
ramus cap° de debilitate digestionis
stomachi passio de empiricis et cap°
de prostratione appetitus passio de em-
piricis circa finem
Gargarisma acutum resolutivum eva-
cuans flegma et humores grossos
a capite et partibus vicinis quare con-
fert optime apoplexie [illegible] tertiane sode fre-
nesi scotomie [illegible] surditati squinantie f. 12
scrophulis in collo et catarro cap°
de zoda passio de empiricis et cap° de
scrofulis ex toto
Gargarisma stipticum quoniam duricierum
prohibens descendens humorum a
capite quare confert catarro post
tussim utile cap° de catarro pro toto et
cap° de sputo sanguinis pro toto et cap°
de casu uvule pro toto
Julep simplex aut compositum datur
ad potandum in egritudinibus acutis
et sitim extinguit et calorem reprimit
et sudorem provocat [illegible] cap° de
cura [illegible] in generali passio
de empiricis circa principium
Linimentum acutum confortans et re-
solvens vehementer omnes superflu-
itates in capite continentes quare

confert palisi stupori tremori litargi
subeth ephe appopoplexie ca° de tortura
oris pa° de empiricis et ca° de tussi pa
r° de empiricis et ca° de catarro

Lenitiuum leniens et humectatiuum ca
pitis et capillorum quare confert ethi
cis et ptisicis non catarratibus et fissuris
capillorum ca° de decoratione capillorum
pa° de consolatione eorum

Lochot scrcatiua tam lenia quam acuta
repies ca° de raucedine vocis p
totum et ca° de tussi pa° de empiricis
et ca° de pipleumonia pa° de empiricis
et ca° de empimate pa° de empiricis

Lochot restrictiua tam lenia quam
fortia repies ca° de sputo san. p
totum et ca° de catarro pa° de em
piricis et ca° de ptisi p totum

Medicamine de reubarbaro vel reupontico
vel diagridio purgans leniter
coleram ca° de regimine sanitatis pa°
de empiricis

Medicamine de turbith purgans leniter
fla ca° de regimine sanitatis pa°
Medicamine de sene purgans] de empiricis
cans leniter melancoliam ca° de regi
mine sanitatis pa° de empiricis etc

Medicamen de cassia fistula cetra
marindis purgans leniter humores
adustos in febre vel sine febre ca° de regi
mine sanitatis pa° de empiricis

Medicamine completum ad purgandum
massam sanguineam corporis et re
narum corporis a superfluitatibus omnium humorum
ca° de regimine sanitatis pa° de em

Masticatorium sublimi com/ piricis
pletum eradicans fla capitis re
gnenent quare confert fode fre epilepsie
litargie appoplexie catarro flatico pa
lisi stupori spasmo humido arthetice
fre ca° de zoda pa° de empiricis ca°
de scrophulis p totum

Medicamine completum ad inficiendum
vermes qui generantur in corpore vel ex
corpus repies ca° de surditate pa°
de methodo cetra sine et ca° de dolore
dencium pa° de methodo cetra sine et
ca° de cauda pa° de methodo

cetra sine et ca° de quibus in ano p totum
et ca° de scabie et pruritu corporis pa° de
empiricis cetra sinem

Medicamine completum ad educendum mas
grossas corporis renalibus et matrice
quare confert calculo stranguirie dissurie
mole restrictioni menstruorum et opilationi
eorum ca° de calculo in renibus pa° de
empiricis cetra principium

Medicamine completum de descriptione dni sar
ad confortandum virtutem debilem generativam
cuius ca° quare confert retentioni men
struorum et eorum fluxui et sterilitati et
aborsui et mole et procreationi ca° de re
frenantibus virtutis de empiricis et dicunt
optellentes quod medicine cuius confor
tantes virtutem confortant et vesica
cum sint ambo nicera fria spermatica
uirosa superfluitatum receptiua nemo
earum est pulsiua p dorsum etc

Medicamine liberans liberandum venena
sumptis vel potiis assumpto ca°
de cura venenorum in generali pa° de
methodo p totum et ca° de sincopi
pa° de methodo sincopis propter rem
venenosam et non est aliquid par metho
do ista con cui resistat cum quibus sunt
venenum assumptum

Oleum de costo calefaciens et confortans
membra cui superliniatur et confortans
nervos in digitos ca° de palisi pa°
de methodo

Oleum de castoreo consimilis ad idem
cum virtute fortiori quare confert
paliticis arthriticis de causa frigida litar
gicis epilepticis et tremulosis loco predicto

Oleum de euforbio consimilis ad idem
ultima virtute ca° de tortura oris
pa° de methodo etc

Oleum de ramino et oleum de lateri
bus et oleum benedictum confortans
nervos et iuncturas a frigiditate quare
confert eorum paliticis passione pa°
de empiricis similiter et oleum vulpinum
vel caninum vel tartarinum

Oleum de serpentibus et oleum de iuni
pero et oleum de rapino et oleum
de cinis consimilia ad omnem cutis fori
ditatem quapropter sunt utilia lepre

Stranguiria dissuria mole restrictioni mestruorum

Cura veneni

f. 12

serpigini morphee cancre estiomeno
ignis persico cao de lepra de empiricis
Pille de reubarbaro purgantes colera
et humores fleumaticos acutos a capite
et partibus remotis cao de zoda passio
de methodo et alie cao de ydropisi pas
sio de methodo ascliti et iterum alie cao
de catarro passio de methodo
Pille de sticados respiciates capud a
superfluitate atque educentes fleuma grossum
quare conferunt emigranee difficultati audi
tarie et epilencie et appoplexie et vertigini
et paralisi et tortura cao de zoda passio
Pille de mastice pur... de empiricis
gantes capud et stomacum a superflu
tatibus cruditatibus indigestis et dantur quibus
dam pille ante cibum vel post cibum
quando sumitur omni hora cao de zoda
passio de empiricis
Pille de lapide lazuli educentes me
lancolia grossam a cerebro et mebris
profundis quare conferunt melie et ma
nie et lepre et morphee cao de perturbatione
batione sensuum passio de mlia
Pillule de lapide armeno que sunt eiusdem
operationis ponitur in eodem loco
Pille de elleboro nigro consimilis operationis et
fortassis fortiores predictis in eodem loco et
cao de lepra passio de empiricis
Pille cocreme fortitudinis et cotra
hendo fleuma a cerebro et partibus pro
fundis quare conferunt epilencie appoplexie
de paralisi arthetice et ... cao de epilencia
passio de empiricis
Pille de euforbio que sunt consimilis
operationis cao de paralisi passio de methodo
Pille de opopanaco ad idem cao de tortura
passio de empiricis et cao de passione
arthetica passio de methodo
Pille lucis maiores et minores Iohannis
mesue purgantes fleuma et humo
res aquosos a capite et clarificantes
tes visum appetitate quare conferunt
appoplexie paralisi lippitudini scoto
mie surditati tinitui et tremori
cao de debilitate visus passio de
methodo

Pille de agarico minerales ad idem cao
de debilitate visus passio de methodo
Pille lucis stiptica quorum diversas restringen
tes omnem fluxum superfluum que sit
emanantibus vel voluere vel menstruis
vel emoroydibus vel dissinteria vel
dyarria cronizate cao de fluxu sangui
nis narium passio de empiricis et cao de spu
to sanguinis pro toto et cao de fluxu ventris
omnium modorum passio de empiricis et cao de
fluxu menstruorum pro toto et cao de op
...um ani pro toto
Pille plures de turis vel de mastice vel de
litargiro que propinus est ad conso
lidandum vulnera simplicia et ulcera
mundata cao de emoroydibus passio
de methodo nec est ei par
Pille bechice descriptione diversarum
ad reprimendum sitim et provocandum sopo
rem cao de ptisi passio de empiricis et
cao de siti passio de empiricis et cao
de tussi passio de methodo pro toto et
cao de raucedine vocis passio de
Pille storacie resolventes // empiricis
descensum catarri ad pectus cao
de ptisi passio de methodo circa medium
et passio de empiricis circa principium quare
conferunt omni passione capitis vel
pectoris vel stomaci catarrali sive sint
catarri frigidi aut acutus
Pille dragaganthe ad idem cao de reu
mate et catarro passio de metho
do et passio de empiricis et cao de rau
cedine vocis et passio de empiricis
et cao de tussi passio de empiricis que
est melior descriptione
Pomum ambre descriptione perfecta
aggregatum comunibus egrotizan
tibus ad cerebrum confortandum sive sine
causa sive sine ... et cum catarro
et sine catarro de sincopi passio
de empiricis et cao de ptisi passio de
Pille de hermodactilis // methodo
maiores et minores educentes fleuma
grossum ... et colam flaui
... ex profundo ... quare
conferunt ydropisi arthetice cathasie

eplie palis appo^rie debilitati memor
ca° de ydropisi pagso de methodo ty
panitis et ca° de arthetica passione
pagso de methodo

Pille de mezereon conferentes omni
ydropisi quod virtute sua forti in edu
cendo aquam citrinam salsam vitrosam ca°
de ydropisi pagso de methodo asclitis

Pille optime fortitudinis in educen
do materias grossas adustas apsundo
viam renalem quare conferunt cal
culo in renibus opilationi in eis vesti
cam mestruorum et doloribus matricis
ex quacumque causa et fortassis arthe^te
passioni ca° de lapide in renibus pa

Pilule complete pagso de methodo
virtus ad expellendum omnes materias
de renibus et partibus vicinalibus et vesi
ca quare confert calculo stingurie
dissurie opilationi necnon ei est par
in hoc capitulo de calculo in renibus
pagso de empiricis et ca° de suria et
dissuria pagraso de empiricis

Pille de mirra optime virtutis ad
preservandum corpus hominis a febre pes
tilenciali et aere corrupto et omni mor
bo contagioso ca° de febre pestilen
ciali pagso de empiricis et ca° de fetore
nasi pagso de methodo circa finem evacu
ant humores putrescentes et non putres
centes desiccant cum virtute et oris odorem
reddunt bonum

Pille de fumo terre nobiles complete ad
purgandum humores adustos quare
consumunt scabie lepre serpigini furfuribus
albas morphee scabiei vesice atque
dissurie corrosive et catarro salso
acuto ca° de scabie et pruritu corporis
pagso de methodo circa finem

Pille inde quas scripsit haly ad edu
cendum humores grossos nigros
cum virtute quare conferunt inflammationi ma
me lepre morphee cancro herpeti
estiomeno ca° de lepra pagso de empiricis

Pille cochie famose alimasoris ad
educendum flegma ex quatuor corporis
regionibus quare conferunt z de frigida

epilemsie appo^rie palisi litargie spas
mo humido tremori subeth arthetice
colice et omni passioni frigide de flatu vel
inflatu ca° de debilitate digestionis stomachi pag
so de empiricis

Pille stomatice famose circa finem alma
sori ad idem ibidem pille stomatice
famose Joh damasceni ad idem ibidem sed
sunt leniores predictis pillis et magis
appropriate stomacho et intestinis

Pille auree famose cuius ad idem
ibidem pille dyacastoree proprie
ad caput purgantes faciunda in egritudi
nibus cerebri et memorie de causa frigida hu
morali quare conferunt epilentie apople
xie subeth palisi tortiue spasmo humido
vertigini oblivioni sode frigide surditati
lippitudini et omni sensuum obscuritati
ca° de ptisi pagso de methodo

Sirupus de nenufar calorem vehe
menter reprimens et sitim extinguens
et corporis consumptionem prohibens quare
confert frenesi febribus acutis febri ethi
ce ca° de perturbatione sensuum pagso de
cura manie canine

Sirupus de papavere mitigans dolorem
capitis qui fit ex fumositate colere
et prohibens vigilias perdurantes quare
confert in zoda calida et frenesi et fe
bribus acutis et in fumositate ca°
de zoda pagso de methodo

Suffumigia quorundam medicorum quorum que
dam sunt calida resolutiva et
quedam frigida restrictiva et quedam aro
matica confortativa et quedam feti
da (?) trefacientia virtute aliorum ca°
de subeth pagso de empiricis et ca°
de litargia pagso de empiricis et ca°
de fluxu menstruorum et ca° de eorum
restrictione et ca° de strophulis et
ca° de ptisi pagso de methodo

Sirupus de borragine digerens materias
grossas nigras adustas vel con
gelatas et proprie in capite quare est
confert omni perturbationi rationis
ca° de perturbatione sensuum pagso

Sirupus de sticados de medicina
Joh mesue digerens appetitum humoris

flaticos in capite quare confert epilentie
apoplexie subeth scotomie lippitudini oculorum
cap° de debilitate visus pagina de methodo

Syrupus de mellilloto digerens flegma
salsum et humores acutos quare
confert scabiei corporis et seton oris et
ulceribus oculorum pruritis et lacrimo
sitate cap° de fetore nasi pagina de me
thodo

Syrupus pectoralis digerens apostemata
situatas in pectore et pulmone et trachea
artheria et purgatorium preparans per sputum
et ventrem descriptionum diversarum cap°
de raucedine vocis pagina de empiricis
et cap° de sputo sanguinis pagina de em
piricis / et cap° de pleuresi pagina de em
piricis circa principium que est melior
descriptionum atque famosior omnium et
fortius huiusmodi descriptiones nomina
diversa ita ut quedam intituletur liquiricia
et alia ab ysopo et alia a passio et alia
ab ungula caballina et alia a nominibus
et passulis atque capitulis iam dictis
vim tamen eius dicunt ipsorum operatio nisi secundum
magis et minus

Syrupus diureticus aperiens omnem
opilationem epatis et splenis et mese
raycarum et renum et vesice necnon
educens omnes causas sive sit materia
calida adusta sive corrupta consensata
cap° de opilatione epatis pagina de ca
92/131 none et cap° de lapide in renibus pa
gina de metho et cap° de restrictione
menstruorum pagina de empiricis

Syrupi scriptura priori restringentes
omnem fluxum per quacumque sint rectorum
quare confert fluxui sanguinis narium
sudori sinthonomico fluxui occurrenti
aut menstruorum atque emoroydarum et
vomitui sanguinis cap° de fluxu ventris
pagina de empiricis et cap° de fluxu
menstruorum pagina de empiricis et cap°
de sputo sanguinis pagina de empiricis et cap°
de debilitate renum pagina de methodo

Syrupus apiumis extreme forti
tudinis digerens materias grossas
frigidas viscosas in cerebro nervis et iuncturis quare
confert paralisis epilepsie arteticis de
causa frigida et febrientibus ex flegmate vel ulla
cap° de passione artetica pagina de metho
do artetice frigide

Syrupus de fumoterre descriptiones per se
ad digerendum humores adustos excludens
coleram nigram et flegma salsum quare confert
scabiei corporis et furfuribus et serpigini
et lepre albas et morphee licet est ei
par cap° de scabie et pruritu corporis pagina
de methodo et pagina de empiricis

Syrupus de epithimo descriptionum
diversarum digerens atque educens cum
lenitate colericas grossas melancolicas adustas
vel congelatas licet est ei par quare
confert melancolicis maniacis leprosis certa
vanis necnon scabiosis cancrosis cap°
de lepra pagina de empiricis circa finem

Syrupus digerens coleram atque pur
gans inequalitates ex parte corporis constitutis
cap° de febre terciana interpolata pagina de
empiricis

Syrupus digerens flegma atque educens equo
que membro uno corporis cap° de febre
quotidiana interpolata pagina de empiricis

Syrupus digerens melancoliam atque separans
educens vehementer equaliter membro
corporis cap° de febre quartana interposita pa
gina de empiricis

Syrupus digerens humores simul diversos
atque compositos necnon ipsos educens
de membro quocumque cap° de febre composita et
corrupta pagina de empiricis

Syrupus restaurans massam sanguineam
in epate et venis corporis totius cum
lenitate sive salonis cap° de febre sanguinis
pagina de empiricis

Trocisci de spano lenientes dolorem
capitis pulsativum cohibentes in
sompnietate cap° de zoda pagina
de methodo cap° de ptisi pagina de empiricis

Trocisci de sticados confortantes
cerebrum et nervos appetitum capitis
de tremore pagina de empiricis

Trocisci de carabe restringentes omnem
fluxum quare conferunt sputo sanguinis

catarro diarrie dissinterie ptisi fluxui menstruorum et emoroydarum necnon mictui sanguinis quos duximus describendos auctore diversis capitulo de ptisi pagfo de empiricis circa finem et capitulo de sputo sanguinis pagfo de empiricis et capitulo de disinteria pagfo et capitulo de mictu sanguinis que est circa finem per totum de serapione

Virtus de camphora ad infrigidandum et humectandum precipue capud et pectus et inducendum sompnum et mitigandum dolores in ipsis et reprimendum calorem in visceribus atque sitim quare confert frenesi vigiliis ethicis pasionibus febrientibus acutis et consumptis capitulo de ptisi pagfo de empiricis

Virtus de spodio virtus consimilis omnino neque deviates ab ipsis secundum desserapione de quo fit mencio capitulo de ptisi pagfo de empiricis ibidem

Virtus de berberis aperientes omnem opilationem epatis splenis mesaraice atque renum et ipse si sit ex materia grossa calida adusta quare confert epati et splen calido opilato et ydropisi aschiti necnon stranguirie et ardore capitulo de debilitate epatis pagfo de methodo et capitulo de ydropisi pagfo de methodo aschites

Virtus de agno casto aperientes omnium opilationum et materia grossa viscosa frigida capitulo de opilatione splenis pagfo de empiricis que retre consolidant epatis atque splen et vindi sed magis sunt ipsi matrici

Virtus de lacca eadem ibidem sed magis appropriatur splen

Virtus de typeris et caparis ad idem illud et etiam appropriatur magis splen

Virtus de eupatorio consimiles ad idem capitulo de opilatione epatis pagfo de methodo dore sunt appropriati super epar

Virtus de reubarbaro consimiles ad idem ibidem simile et capitulo de debilitate epatis pagfo de metho et sunt omnes supradicti atque appropriati super epar

Virtus de bdelio virtus relevandi in colloquendo atque dissolvendo materias grossas membrorum nervorum indurata

que conferunt apatibus scirrosi splenis cum schirositate similiter et febribus nutricis atque flaticis tam prolongantibus capitulo de apatibus epatis pagfo de metho

Virtus de acetosa restringentes omnem fluxum ex humoribus acutis que confert diarrie colerice et dissinterie et fluxui menstruorum vel emoroydarum vel mictui sanguinis atque dyabeti capitulo de fluxu ventris pagfo de methodo diarrie

Virtus de mumia consolidantes omne ulcus in visceribus virtute potenti quare conferunt diarrie colerice dissinterie mictui sanguinis fluxui menstruorum atque emoroydarum necnon apatibus saniosis post rupturam et mundificationem et non est eis par in hoc capitulo de fluxu ventris pagfo de methodo lenitiva et vel ... vel bothor in intestinis

Virtus de alkekengi reprimentes acuitate humorum cum sunt in regionibus urine quare conferunt mictui sanguinis ardori urine scabiei in vesica ragadiis in virga fluxui menstruorum dyabeti capitulo de mictu sanguinis pagfo de methodo circa

Virtus de mirra sublimes sinem ad educendum subito materias epumate quare conferunt restrictione menstruorum mole percussionem et faciunt ad aborsum capitulo de restrictione menstruorum pagfo de empiricis nec est eis par

Virtus fecca minor plebeis humorum plenitudine vehementer quare confert febribus putridis et corporibus catharris et pletoricis et lippitudini oculorum et surditati et catarro et canitiei capitulo de conservatione capillorum pagfo de capillorum permutatione ne cito canescant

Virtus ungentum album decenter unctum fit enim pulverificans necnon corrosione membrorum ex humoribus acutis aut igne vel aqua fervente consolidans perfecte quapropter ex ceruse albarras et morphee atque gutte rosacee post mundificationem capitulo de

Bota colice pulsatione

hec virgelta et consolidans

Ungentum album deteriusa [?] et
camphora fortius predicto quapropter
est conferens herpeti noli me tangere
cancro fistule et lepre antique consumate contra
corrosione membro apostemationibus adustis
venenosis resistit potenter capitulo de apo[s]
tibus in nucae passo de empiricis nec est
ei par in hoc

Ungentum complete de scripcioris ad
scabiem et pruritum corporis et pediculos
et lendines prohibendos nec est ei par in
hoc capitulo de scabie et pruritu corporis passo
de empiricis circa finem

Corrodes Ungentum viride corrodens carnem putri
dam in ulceribus et ipsa mundificans
capitulo de surditate passo de methodo

Ungentum apostolorum ungale [?] mundificans
ulcera asanie et post hoc ipsa con
solidans perfecta nec est ei par in hoc
capitulo de ulcere maniae [?] passo de empiricis

Ungenta diuersa cum sublimata ad
consolidandum vulnera et ulcera corro
siua in quacumque parte membri corporis scripta
autem mesue capitulo de fistulis latrorum passo
de empiricis et capitulo de ragadiis mano

Ungentum confortans / pectori et
splene appetitate [?] quacumque causa
lesum fuerit siue sit cum febre siue sine
sit capitulo de sincopi passo de empiricis et

Splenis Ungentum adustum atque corrosiuum
quod est loco cauterii capitulo de emoro
idibus passo de empiricis et capitulo de litar[gia] /

Ungenta mundificatiua ulcerum / gratia
que sanie abstergunt vehementer re
periuntur capitulo de ulcere mane passo de
methodo dissimilie ex bothor et passo
de methodo dissimilie et capitulo de raga
diis mano pectorum

Ungentum martiatum secundum auffeus [?]
membri cum voluntate illud preter do
lorem capitulo de emoroidibus passo
de methodo et capitulo de frenesi passo
de empiricis et capitulo de vigiliis passo

Arthetice Ungenta descriptionum de empiricis
diuersarum confectarum cerebri et
nucham et omnia cetera alia que
sunt cordis nervorum et nuche quare
conferunt paraliticis tremulosis arthe
ticis capitulo de paralisi passo de empiricis
et ex eis est ungentum de castoreo

et ungentum de cauis adipe et ungentum
de ranis et ungentum de vulpe et quam
plura alia ut patet ibidem

mollificatiuum Ungentum mollificatiuum duricierum atque
humectatiuum corporis exsiccatiuum quare
confert duricie matricis et ypocondriorum et
corporibus ethicis et spasmo de inanitione
et siccitate et aliorum capitulo de matrice remedium
passo de methodo

Ungentum resolutiuum tumorum et tuberositatum
in membris quare confert arthetice
et ypostasi [?] apud declinationem et strophulis
et glandulis et emunctoriis et inflationi
bus brachii vel cruris capitulo de strophulis

Unum artificiale confortans / pro toto
castaneis [?] cerebri et neruos et nuchas
appetitate siue caliditatis atque stipticitatis
aromatizantibus quare confert paralisi
spasmo tortute epilensie appoplexie letar
gie subeth tremori vertigini arthetice
passioni de capite sit [?] [?] omnibus
enim nocet vehementer cum bibitur sicut
est periculosum capitulo de paralisi passo de metho
do paralisis humoralis et capitulo de tortura pa

Uomitiuus / passo de empericis
eradicans fleuma et humores crudos
in stomacho collectos post crapula aut
indigestione diuturna quapropter est conferens
stoticis et nauseatis et febre cottidiana atque
quartana noctiuam [?] de fetore nasi passo de
methodo circa principium

Uomitiuus eradicans coleram et humo
res acutos cum facilitate quare confert
tibus [?] remedibus [?] et febre tertiana uerant [?] et
febre acuta de calida capitulo de fetore nasi pa
sso de methodo circa finem ubi tradit
zaras amministrandi quascumque medicinas

Ydromel simplex // vomitiuus
quod datur in potu egritudinum frigidarum capitulo
de cura febre putridarum in generali passo
de empiricis

Ydromel compositum quod datur in potu
egritudinum frigidarum et est fortius predicto
capitulo de litargia passo de methodo

Et in hoc descripsimus antidota quia
alia famosa quibus nos sumus in
toto libro precedenti cum assignatione subex
minandorum et locorum cum etiam quibusdam
quibus parum [?] sub iusto [?] sub descrip
tionibus suis dimisi hoc placuit

nobis antidota propter modo consilii percurrat
cum singula quis illico reperire valeat in
capitulis singulis Et contra sunt fuerunt
antida famosa quibus eciam quoque fuimus
preter quod ipsa describeremus ut gera dyamar
garitton diathamasia et similia illud
protanto neglexim(us) quia nichil eorum
que in antidotario Nicolai ponuntur
describsimus prout in libri prohemio fuimus
attestati gratia brevitatis atque como
ditatis operancium in hac arte quapropter
si pucia antidota cum antidotis illis
conbinentur fiet operantibus omnibus
copia quam plurima medicandi etc.

Explicit collectorium in parte pratica
medicine Sub Anno domini M cccc
xliij° completus est liber iste feria
quinta proxima ante dominicam
Ramispalmarum

